337.

Secunda pars Bartholi

Rękopis odrestaurowany przez Jana Wyżgę w r. 1932

M S Hieronimus

Secunda pars Bartholi super ff veteri, que incipit a libro xii usque ad exemptum. Et deinde

tertia super Codice eiusdem Bartholi a libro sexto usque in finem. Ad nomina etc.

1 4 9 5 Solis sexta Martii, data hic currente in quadragesima, Oculi vocata, etc. Rege pridie in Cracovia serenissimo domino Johanne Alberto se parante se ad Generalem Conventionem in Pyotrkow celebrandam pro medio quadragesime dominica Letare. Prosperet omnipotens etc.

Iste liber datus est ad librariam universitatis per ...

Grosa contingunt Rica ad precedenciam multis et ... ut dicit pinguius et ... alie in textu ... personis de accionibus in item tex vincit ... quibus et precedentibus eum de corporalibus et incorporalibus dum est. Sequitur videre de personalibus et ... actiones personales que descendunt ex actibus sunt digniores. ideo premittit et ponit ... Rica de rebus creditis ... quia mutuum magis assidue et frequentius celebratur ... in Rica si certum petetur ... ex dictis actibus oriunt actiones et ... certis ... generaliter ideo ponit in Rica et de certi condicione et sunt videndum ista Rica hic ... ¶ Circa istam Rica est videndum quid sit dari de rebus creditis ... l. i. ¶ ... quid sit dari si certum petatur glo. exponit si certum i. mutuum petatur i. repetatur. Alii dicunt quod illa ... si certum petatur sunt nomine actionis ut l. de ... l. i. veritas est quod non sunt nomen actionis ... ex mutuo oritur ... ut ... in ... l. i. de ... quod ... actionis nomine ... ad illud ... quod ... petatur i. repetatur ... cum illud quod dat in eodem genere repetit ut ... l. ii. ... non est repetere sed ... petere ... illud quod ... datum fuit ... et ... in mutuo ... et ... ¶ Circa quod ... hic de certi condicione ... ut plures glo. ... hic examinabo in l. ... i. e. hic non expedit ... ad hoc aliquid de certi condicione materia Bartholus

Bene est ad cognitionem specialium ... precedere cognitionem generis ... et ... quia ... de rebus creditis premittit ... Rica ... l. Et ... dat ... Rudet ad ... et ... plurium et auctores ... ponit quid significet ... ut libro primo ... ¶ Venio ad ... in ... ad ... ... olim una Rica que dicebat de rebus creditis post Rica ... certum petatur et ... de ... pecunia ... et ... quesitum ... a ... quare ... Rica de rebus creditis ... laudando ... et dicit quod bona ... est. Et bene utile est ... ad expositionem verborum que posita sunt in nigro ut ... aliqua de significatione ... Rice de rebus creditis et ex hoc apparebit ... precedit ... ¶ Et sequitur in tex quod ... iuvenis ... illud est bonum et utile ... Rudet ... tractare sub hoc titulo multa et varia ... varios et diversos ... premisit Rica hunc de rebus creditis que est generalis et ... multa ... ut ... intellige formam ... sic ad cognitionem ...

... cognitio generis si ubi credendi est genus seu generale ideo merito a ... premittit qui intendebat tractare de contractibus particularibus et sic vides quod de ... argumento ... ponit ... in tex ... et ... ¶ Sequitur ... ut libro primo ... iuvenis ... que est ... quod ubi credendi sit generale Rudet ... hoc ... dicit ... primo ... ¶ Sequitur ... iuvenis ... est bona sed michi plus placet ... Rudet ... et ego ... et dicit sic hoc appet ex significatione ... credere de ... credendo et ... fidem de alio ... in omnibus contractibus ubi aliquid debet nobis fidem ... de alio ... in quolibet contractu et sic appet quod est genus ... Sed tu ... intelliges ... et sic illud ... ex ... in qualibet ... ut l. si quid ... ¶ ... l. ... ubi credendi ... in ... ex quo nobis aliquid debetur ... alienam fidem sequimur ... quod ubi credendi est generale ... ¶ Sequitur ... iuvenis ... bene ... quod ubi credendi est generale ... Rica dicit de rebus creditis quid significet ... placeat igitur hec dicit ... quod ... appellatio est generalis et ... et hoc e nota ... ut generale ... et posuit in Rica ... expositum quod velit dicere de rebus creditis. Notetis vos iuvenes ... Rica debet esse generalis ... ¶ ... ubi Rice et ordine ... l. ... ¶ Tertio ... credere et plus ... seu fidem ... ¶ ... est generale ut l. de v. sig. ... ¶ ... ad ... legis ... hic bene ... tex ... ex ... quod ... est ... quelibet ... bona ... est ... dicit glo quod ... exponit ... est et durabile ... ad ... et doctores ... ut ... glo que incipit ... expositio ... non tamen est ... et ... significat ... ex ... est ... ex ... ex utilitate ... ut ... ex ... est quod dicit ... est et non ex ... est ut ... tractatur de significatione ... Et ... ad ... de ... qui ... Rudet dicit ... ipse ... ut dicit glo ... et ... non intelligat ... ex ... ¶ ... ad ... ad aliqua de significatione ... dicamus et sic ... titulus ... exponenda ... quod ... que erant illa ... in glo ... Rice ... exponenda erant ... illa ... de rebus creditis ... que post titulum exponenda veniebant et erant quedam ... qui fecit eodem de rebus creditis ... sicut Rica erat de rebus creditis ... erat de rebus creditis et ... glo ... Alii dicunt ... Rica erant de rebus creditis ... que veniebant postea exponenda erant si certum petatur et ... glo. ... ¶ ... ad ... quod ... sub hoc ... in Rica ... titulus de rebus creditis et si certum petatur et de certi condicione de quo ... loquitur ... quod loquitur de illo ... de rebus

Fecit ad ...

qo

s qo

qo glo

...

ra ...

qo ...

qo 2

creditis et istud plz michi ut pz ex lui et aliis suis sub quo tu tituli qui sub comprehendunt cum specialia nostra ad titulum de pignoribus. Alii dicunt quod hec intelligi de illo ti. si certum pe. et sim. hec dz exponi sub hec ti. i. post hunc ti. qui ti. si certum pe. non est generalis ut sub eo aliorum actiones comprehendat istas duas lectiones ponit glo. super verbo tu. quinis vide. ¶ Queritur in hac parte in compilatione obmictit maiore proportionem tamquam de se notum que est talis ad cognicionem specialium debet precedere cognicio generis quod probatur istam maiorem propositionem. Primo probat per ex. s. de iusti. et iur. l. i. in princ. ubi dicit volens scire iura primitus debet an eius nomen scire quod sit ius in genere. Secundo probo ad sensum nam non possem scire utrum talis sit homo nisi prius sci. rem quid est homo in genere per hoc inducto ad quam verificatis quod de compilatione et conti. hodie de iure quod positis est quod quia articuli producit et testes fuerit interrogatum que si sint inepti referunt seu testibus per iudice ut in e. primam ex de testi. li. vi fuerit quod no. C. de testi. l. testium ponere quod quod ille qui fuerit interrogatorio dicat sic si testis dicat quod vidit mutuari interrogetur quid est mutuum an istud interrogatorium admictat h. vi. causis quod sic nam cum pot deponere testis de isto mutuo specialiter nisi intelligat quid sit mutuum in genere ut h. et dicit l. i. in prin. de iusti. et iur. et illud puto verum nisi ex aliis decis comprehenderetur teste intelliger de eo cum quod semel declarat non est interrogandus iterum ut no. in l. ii. § quod obsignari C. de ma. ca. lup. Sed dices tu istud est contra leges primum que dicunt quod interrogatoriis iuris non est respondendum ut l. omnium tot. de an. et ar. le. et no. inl. ii. l. de conf. in glo. Sed illa iura loquuntur in parte que ad hoc interrogat ut reluceat ab homine. plane ad insipientiam sed cum sing. certum nec eget probatione ut l. ii. l. de iur. et fac. ignorantia de iur. non dz fieri interrogatio scilicet et teste in testis interrogatur ut iudice causam reddat sed non pot reddere causam iudicem nisi verba que profert intelligat quod etiam ut alii et melius dico quod ista interrogatio est facta teste quid est mutuum non est iuris nam cum iudex intendit ab eo inquirere quid iuris intelligat de mutuo sed qualiter ipse intellexit hoc verbum mutuum qualiter aut intelligat ipse testis est facti quod ista interrogatio est facti non iuris et ideo puto quod non sit necesse quod testis interrogatus de hiis ponat diffinitionem aut verba iuris sed sufficit quod ponat verba facti ex quo ius illud resultet sicut dicimus in possessione ut l. stipulationes § hii quorum l. de v. ob. ¶ Queritur quo quis heres hic quod in compilatione reddendo rationem sui dicti solum ponit minorem propositionem et maiorem obmictit quo quod in teste qui reddendo rationem dicti sui obmictit maiorem et propositionem et ponit minorem an concludit intentionis interrogantis testis sic tam est deinceps ut si est similis meum ut si est bone conditionis sed quod sit interrogatus de causa scientie dixit quia sunt similis vicinus ut similis consanguineus dico quod non concludit hec enim ponit minorem et obmictit maiorem tamquam per se notam et a iur. probatur causa est et in aliis carbus probatur in ubi in compilatione similiter fecit forum quod tres testes sunt vicinus et consanguineus sunt condicionem vitiosam et consanguineorum et hec a iure presumitur in ista minor est per se in de consanguineis probatur in l. ordinem l. in cog. C. de o. mr. testi. l. de tu. tela de vicinis. probatur in l. si tu in fi. l. de fun. instruc. et l. de hiis qui sunt sui ut ali. iur. l. filium al. de fsti. ho. l. filiam et ex de presup. c. quosdam et e. de pur. ca. c. constitutis et puerulo. Si ergo testis sunt vicinus ut consanguineus quod ¶ Contra hanc decisionem oponit forte dum testis dz concludere necessario ut non probat nec non hoc C. in cog. et ex de probat. c. in presentia sed h. non probat de necessitate qui potest esse vicinus et consanguineus et tu ignorare quod etc. Secundo dantes testis dz concludere necessario ut presumptive propterea in talibus que ad cognicionem sufficiant hec apparet in plande dolo

q

qo

qo 3

op

ubi dolus non pot. probari necessario ut l. dolum C. de do. lo. si quod vicinus et consanguineus sciunt est presumptio in talibus que ad cognicionem sufficiant ut decis l. quod etc. ¶ Alioquin op. nam testis dz concludere per aliquem sensum corporeum ut per visum vel tactum et alia ut l. testium C. de testi. et l. de testa. l. qui testa. fac. quiete. l. i. in pri. l. de hiis que ut de. le. et per simile c. cum causa ex de testi. Sed istud non quod pz vicinus vel quod si consanguineus non concludit per aliquem sensum corporeum quod non est bona ratio. Secundo dicunt testis debet concludere per aliquem sensum corporeum istud concedo sed cum de hoc non reddit ratio per aliquem sensum corporeum istud nego hz cum in ratione hac non exprimat sensum corporeum an exprimit id per quod ad sensum corporeum inter presumptione deducitur quum est presumptio quod vicinus et consanguineus condicionem vicinum et consanguineos sciant quod assidua conversatione hunc et sic vident actus eius in deveniunt ad sensum corporeum hoc. probatur in ea et c. s. allegato dz si testis dicat se vidisse aliquem dominum talis fundi istud dominium non pot videri quod est quod iuris nisi aliquo sensu corporeo perceptis si perceperit indicia intellexit nec similis ex istis verbis aliquid precipit per quod ad alium corporeum reducunt nisi quod non probat ita loquitur Alber. simo in dec. c. cum causa ¶ Queritur de hac omnes actiones complectit an sub hoc ti. complectitur fideiussio ut quod non quod titulus de fideiussoribus non est sub hoc ti. sed est in alia parte ff. s. in vii. parte singularis in. ista lex que dicit omnes eas actiones etc. Secundo dico quod verbum credendi complectit obligationem fideiussoris ut h. cum dicit omnes actiones et tu sub hoc ti. ponitur non possunt nec cum dicat tex. quod ponit per suit omnes actiones sub hoc ti. sed quod possunt quosdam licet omnes comprehendit sic enim non possunt sub hoc ti. iuris de v. ob. licet sub hoc vocabulo credendi comprehendit ut l. i. § ex. C. s. Queritur tamen dicit ut generalis de ea. quod de actione fideiussoris possunt sub ti. l. mandati quod non plz nam titulus mandati lo. de obligatione que oritur inter fideiussorem et eum pro quo fideiussit sed iura lo. de obligatione que orit inter fideiussorem et creditorem in aut fideiussor dicunt debitor l. dicimus ¶ Deveniamus ad textum prium et non ut etc. hz hereticus locum ab auctore qui testis. probat etiam sua pertinet auctores si contra aliquis doctor hz sit. probabilis non est necessario ut l. i. C. de prof. et me. qui in urbe consti tuto li. xii. nec C. de le. l. i. et s de le. l. si interpretatione Secundo illa iura loquuntur de doctore simplici sed rectius de quo hic lo. ante doctor et magister qui habet potestatem condendi legem ius et eius interpretationem cum sit una potest interpretatio principis Secundo unico potuit alteri proprium declaratione debetis stare quod quedam sunt scripture seu auctores approbate ab imperatore ut primo ponti fice et iste. probant et concludunt necessario ut h. et C. l. leges C. de legi. et ista scriptum approbatam ponit xiii. di. per totum Quedam sunt scripture per primum pontifi cem ut principe nec approbate nec reprobate et iste sunt duplices quia quedam sunt scripture cronicales ut ista libri hystoriales Titi Livii et similia et istis si a maioribus antiquis creditum videmus et nos debemus credere sicut aliis scripturis antiquis ut ex de probat. c. cum causa et l. de. probat. l. census. Quedam sunt scripture que preduxit disponendo et determinando non enun ciando et in hiis adtendendum quod fuerunt studiis quedam enim scripture tamquam auctoritate in studiis recepi cantur ut decil Aristot. ypocratis et similium quorum tamquam scripture auctoritate in studiis fuerunt et istis est standum ut l. iiii. § de stra. ho. et l. de solut. l. filio Quedam sunt scripture que a studiis non approbantur nisi probet per iura et iste dicuntur magistrales probaciones non sunt necessario ut inducitur l. i. C. de legi. et l. si de interpretatione s. de legi. istis quidem non est standum si quis indictum- ¶ Sed pone quo ratione testis possit reddere rationem dicti

q

qo

&

op

A

qo

A Quero que scripta vel auctoritates probant et concludant vel non

sunt per locum ab auctoritate. Item breviter quedam est auctoritas generalis et publica et in istis magis procedit locus ab auctoritate quia cum testis dicat Christum natum esse sub Octaviano Augusto in evangeliis quo stante licet quod hoc dicatur in isto evangelio dictum testis non probat bene tamen est verum quod stante evangelio hoc probatur et ex evangelio probatur nec tamen hoc probatur quia testis dixit. Istis enim scripturis publicis et certis et approbatis non est adhibenda fides nisi quatenus ipsa scriptura ostenditur ut l. i. C. de mancip. et in auth. de coll. § cons. et ideo dico si esset auctoritas privata non tamen publicum instrumentum dicatur testis dicit tamen instrumentum scriptum testium interrogatus quo stante licet quod vidi publicum instrumentum in quo hoc continebatur etc. hoc non probat nisi ostendatur publicum instrumentum ut in auth. si quis in aliquo documento C. de eden. vel nisi ostendat tamen quod perinde habeat ac si ipsum instrumentum ostenderet ut puta quia probat instrumentum deperditum et eius tenorem probatur per viros bonos idoneos et peritos ut ex de prob. c. cum olim. Fuerit quod non de decisione instrumenti l. sicut al. fi. et tunc testis ille non probat semper quod continet in instrumento sed probat instrumentum et instrumentum probat semper. Quedam est auctoritas privata et sibi cuius est privata auctoritas ipsius testis testificantis et tunc probat dictum suum per locum ab auctoritate ex. gr. testis interrogatus si scripsimus fecit tale instrumentum tali anno tali mense tali die dicit quod sic interrogatus quod stante licet quod vidit scripturam manum eius fecit et per illa scriptura de hoc recordat tunc expresse probat ut l. si heres C. de testi. et l. si quis ex signatoribus ff. quemadmodum te. ap. Quedam est auctoritas privata non ipsius testis sed alterius ut puta interrogatus testis quo stante dicit quod audivit hoc a tali antiquo qui erat homo magne auctoritatis et similia etc. hoc regulariter non probat nisi in casu l. si arbiter ff. de prob. et l. ii. § idem Labeo ff. de aqua plu. arc. et ex de testi. c. licet.

Preterea videamus hic dicitur quod credendi appellatio est generalis Contra C. si adv. cre. l. i. Solvitur credendi appellatio sumitur quo hic tamen ibi accipitur pro specie quadam crediti scilicet promutuo nec est absurdum quod genus ponatur pro specie. Ulterius oppono et videtur quod sub hoc titulo non comprehendatur titulus de pignoribus quia illa est res per se ab aliis ut probatur ex dispositione quod fecit Justinianus in l. ii. C. de veteri iure enucleando. Expone glo. de pignoribus ff. de pigneraticia actione.

Veniamus ad certas partes hic dicitur quod verbum credendi dicitur a credendo et confitendo in alio seu de alio. Quia vero ille tamen debet ex delicto vel legato dicitur creditor hic vi. text. quod non. Nam ego tamen tu subtraxisti aliquid non habui fidem de te primo quod voluntatem meam fecisti sed per bona mea destruxisti et idem si ex legato mihi tenearis ad aliquid quod non possum dicere creditorem quia non credidi nec confidi de te sed tamen est text. in l. si cui et l. creditores ff. de ver. sig. et l. ii. C. cum ff. de ac. et ob. dicebat scilicet bonum quod in respectu cum ipsum loquendi semper unde creditor dicitur respective ad eum qui est debitor hoc potest dici creditor ut in l. quia sed impertinentiali positione seu significatione vocabuli non dicitur creditor ut hic. Tu dicas quod tractaturi de significatione vocabuli sermonis allusione seu significatione vocabuli nisi definitio seu auctoritas sit magis ut in de lib. ff. l. pr. § appellatione sed in principio nostri habemus quod verbum credere seu res credita dicitur a credendo seu confitendo et de hoc non habemus auctoritatem in contrario. Et ideo dico quod licet tu tenearis mihi ad rem subtractam vel legatum illa res non potest dici credita quia repugnat vocabulo ut hic nec ob. l. si cui et l. creditores quia fatetur quod verbum creditor accipitur largius respective ad debitorem proprie eo cum aliquid debetur. Sed verbum creditum tamen stat in sua significatione ut hic ut hic et in illa lege ubi statuta pro diligentia inspicienda sunt fiat mentione de creditore ut in ti. de his que in fraudem cre. tunc comprehendit omnes quibus aliquid debetur sed non fiat mentione de re credita per contrarium verbum creditum tamen est necesse quod procedat etc. per quam fidem aliam sequamur al.

non dicetur res credita ut hic. Quod hic inter mox recepturi quo vero ille cui promisit pecuniam mutuo vel sub conditione dicatur creditor videtur quod non quia non est mox recepturus ut text. hic dicit sed contra l. creditores de ver. sig. et l. ii. C. de ac. et ob. Solutio dico quod creditor est non tamen proprie et comprehensive ut cum debitor est ille a quo invito potest exigi quid ut l. debitor de ver. sig. et quod hic non et l. fideiussor C. fideiussor de fideiussor. Sed pendente die vel conditione non potest ab eo tunc ab invito exigi ergo non est proprie creditor vel ille proprie debitor creditor tamen est non ob. hic text. que dicit mox quia istud dicendum significat certum longum tempus ut in glo. et me cum puto tamen quod dictum mox accipiatur pro contrario nisi ad contractus perficiendum ut hic et C. cum in l. monetaria et hoc fuerat ad quod queri potest ex ml. fructus ff. si mu. vel potest exponi ut hoc dicto mox ut determinet verbum credendi non verbum recepturi et hoc satis placet. Quero utrum fideiussor dicatur debitor videtur quod non ut l. sponsorem C. taciturnitate ff. de excu. tu. arc. l. fiunt § qui alieno ff. de his qui non in fa. fiunt quia sub hoc ti. non ponit de fideiussore. Sed in contrarium determinat glo. ff. de cu. C. de fideiussor l. blanditiis et l. si res in fine ff. ad trebel. ego dico per hoc text. in l. et magis ff. de solut. circa principium non ob. l. sponsorem § taciturnitate quia fatetur quod fideiussor non est tutor debitor tamen est. Sequitur ultra principium ibi rei verbum etc. hic dicitur quod rei verbum est generale quod de l. si rem impleri de rei vendicatione glo. ibi quo ad actione in rem hic quo ad actiones personales quod non placet quia et in actionibus personalibus est idem quod dicitur de illis in rem ut l. in actione ff. de furt. In glo. solvit aliter quod hoc verbum rei ibi accipitur stricte respectu ad formationem libelli quia certam et limitatam speciem in libello debet exprimi et certa prout quedam in glo. que est ff. de ver. sig. l. rei verbum prout quod res in libello indefinite ponatur quod unum sit verum et qualis procedit dicemus in l. i. ff. si certum petatur. C. de eden. ubi est hec materia.

Mutuum sic dictum in l. predicta ex positum. Ubi licet verum quod eodem tractabat de mutuo. Ideo hic incipit tractare de mutuo et habet hoc. Mutuum consistit ea specie recipiendi non ut eadem sed idem genus et consistit in his que consistunt pondere numero vel mensura et debet in acceptorem transferri dominium hoc usque ad § creditores. Et dividitur in tres partes principales. Primo ponit unde dicatur contractus mutui vel in antecedentibus ex quo colligitur id quod denotat recipiens. Secundo ponit quibus rebus consistit mutuum. Tertio ponit ad quod tenetur mutuans. Secunda ibi dicto mutui datio ibi appellata et quelibet parte prosequitur per se prima pars dividitur in duas primo ponit unum dictum negativum et aliud probat. Secundo ponit unum dictum affirmativum et illud etiam probat. Secunda ibi sed idem genus. Nota ex predictis quod debet esse unus contractus in mutuo ut dixi vobis in principio. Secundo nota quod ex uno et eodem facto resultant diverse species contractus quod apparet ex hac lege dum dicit alioquin aut commodatum erit aut depositum quia dicitur non est mutuum tamen verum et idem actio non pariat diversos contractus. Venio ad quia op. hic dicitur non eadem species et sic innuit quod mutuum consistit in speciebus contra ff. l. pr. de ver. sig. quod hic dicitur non eandem speciem intellige id est non eandem rem sive non idem corpus etc. rem quod consistit in numero pondere vel mensura. Secundo op. quod hic alioquin aut commodatum erit aut depositum contra videtur quod sit contractus innominatus ut l. naturalis § i. et l. si tibi dece. ff. de prescrip. verbis. Solutio dico quod hoc est verum quando non transfertur dominium alias est contractus innominatus ut negocium hoc statim locum declaro. Venio ad ibi sed idem genus etc. quero quid si illa eadem pecunia que fuit mutua reddatur an erit mutuum glo. hic dicit quod sic sufficit enim quod cuius contrarium fiat quod reddatur aliud in eodem genere hoc probat expresse Justi. qui mo. re. con. ob. in prin. Sed tamen hoc est verum quod si ab initio mutuavi pecuniam et postea per illa pecunia solvetur.

op

op

qo

qo

qo

op

qo

op

ops

qos

Quomodo tractat hic [illegible]

Sua

Sco

qo ꝯ
i
no qoo dñs si ꝯtracti
debent ꝯminosa

mutui specꝰ quedã ẽ nec voluntate michilominꝰ
fuisset mutuum arg. C de testam. ven. l. prox. ai. et
C e. l. si. ꝑmi et de sente. l. liberaz ¶ Deinde ad
ẽ. vel si aliud etc. hic ꝙ qn aliud debet reddi no
ẽ mutuum quo ꝗuis ꝯtractꝰ erit gl. d. ꝙ erit
ꝯtractꝰ innominatꝰ ex quo erit actio ꝑscriptis verbis
Cū no. ꝑ declaratione huiꝰ pñ dicitꝰ latius quaꝗz hic
agit ut eade specꝰ que data reddat et tunc aut ꝑ
dante no tñsfert dnm aut tñsfert si eam aut
datur ad custodiẽ et erit depositū ut l. deposit. l.
l. aut datur ad hoc ut recipiẽs huiꝰ utat et tunc
aut datur ad usum in determinatū et erit precarium ut
no. in l. in comodato ff. sicut l. comod. et l. de precar.
l. i. circa pñ ꝙ intellig ut ibi dr et l. de dona. l. lu
cius et ponit ar. C comodati l. i. Si vero qn tñs
fert dnm tunc est ꝯtractꝰ innominatꝰ ut l. naturalis
ff. i. et l. si tibi aute l. de ꝑscrip. v. Cum aut tñs
ferat dnm qn ut dat ut reddat dic ut l. qm
sit l. de solue. dicit l. si tibi pecuniã l. e. ti. ꝯtra
ab initio agit ut aliud reddat tunc similiter agit
ꝙ reddatur aliud in spe sed eode in genere et tunc e
mutuum si no ut reddat aliud in genere et tunc aut
agit ut reddat specꝰ ꝑ spe et tunc est ꝯtractꝰ ꝑmu
tationis ut l. i. ff de rer. ꝑmu. aut agit ut reddi
tur genus ꝑ genere aut genus ꝑ spe et tunc erit
ꝯtractꝰ innominatꝰ do ut des ut l. i. et ii C de rer.
ꝑmu. aut agit ut reddat quantitas ꝑ spe vel specꝰ
ꝑ quantitate et tunc aut agit ꝙ ex utraqꝫ parte det et
erit ꝯtractꝰ innominatꝰ ut l. ult. l. de con. ob cau.
aut agit ꝙ ex parte eius qui dat quantitatem det ex parte
eius qui debet specꝰ tradat et erit ꝯtractꝰ emptionis
et venditionis et est casus in l. ex empto l. de act. emp.
et no. in dicta l. ult. l. de con. ob cau. aut agit ut
reddat quantitas ꝑ genere seu genus ꝑ quantitate et tunc
indistincte erit emptio et venditio lꝫ ex utraqꝫ par
te sit dicto tamen debet intelligi cum nichil quod reꝗrun
tur de venditione gñs ut l. de ac. emp. l. iv. ff. si pre
dictoriz et l. si sterilis ff. cū ꝑ venditorẽ e. ti. et l.
i. in pñ de pi. et comu. rei ven. ro est qꝛ qui vendit
ẽ genus venditor tunc ad simplicitatẽ dum inventum
ꝯtractꝰ si ex nã rei debitꝰ qꝛ in genere ut no. ꝑ glo.
in ꝑn. in l. si domus ff. de emp. l. de le. i. et l. si qui ex
tabina ff. si hereb. l. de le. iii. si eo cum qui vendidit
vini vel aliud in genere ut tenetur ad simplicitatẽ dum
est eade ro que est in emptore qui tunc ad ꝑ
tiuz in genere initio ex utraqꝫ parte pot. inveniri ha
ro ꝑdicta collegi ex dictis multorum Bartholus

¶ Mutui datio hꝫ potius in quibus rebus ꝯsistit
mutuum Glo dividit ꝯtra ff. et ponit casum Ego aut
divido alit. Primo ponit dictum Scdo ponit duas includentes
duo unum negative aliud affirmative ibi. plur rẽs
in eo ꝙ affirmative ꝯcludebit ꝯtra. plur eaunde
rem in eo ꝙ ꝯcludebit negative Scdo ẽ qui hic dicitur
ibi qꝛ in genere ꝯtra ibi. nã in ceteris ¶ Cum aut
ius ponit glo. tunc mutuum in pñ. et ro addite ad
me ¶ Ideo ꝙ eas que ꝯsistit in nũo ponde vel mensu
ra recipiunt functionẽ in genere suo Scdo no ꝑ aliud
ꝑ alio invito creditore solui no pot ¶ Venio ad
glo. que glo. in pñ ponit casum et aliud expedim le
gendo licz ¶ Op. inter accipit hꝫ in genere qn debe
tur aliquid ꝯtrahꝰ putati vini frumenti vel olei et
plura speciem vero accipit qn debet vinum certi rei co
tra genus est ꝙ predicat de pluribus differentibꝰ spe et
specꝰ est que predicant de pluribus differentibꝰ nũo Scdo putat
assumit hꝰ specꝰ no predicant de pluribꝰ differentibꝰ nũo
Scdo accipit potius ꝑ quodam individuo vel v. obstat
te l. e. l. ff. creditum et l. de le. i. l. legato generali et
ꝙ ibi no. sꝫ. facto ꝙ s. lucas accipit genus et
spes. pñt no dicet et etiam iniste in aliquibus mutuis
sit accipiunt ut in l. ꝯ. all. Regula tamen nisi accipiunt
speciem ꝑ quodam individuo in theologia hꝰ et in pluribus
locis in corpore iur. tamen dic. ꝯ. et bene ¶ Quod autem
ista parte de pluribus ꝯsidibus pone ꝙ ego accepi pecuniam
ad unum modium pro reddendo frumentum ad mensuram ꝯ. d.
ꝙ no ut hic mutuum dicitur in genere suo nã hꝫ sol

vetur in genere alio s. frumentum ꝑ pecuniam dꝫ ut l. si
rem fideiuss. hꝰ intellig unum nisi ex ea necessitate qn
debitor pecuniã solue no posset et l. dicta ¶ Sed
quid cum si recepi frumentum mutuo an possum red
de pecuniam ha. de ac. vel dicit ꝙ sic ut l. vinum l.
e. ti. et l. si sterilis ff. cū ꝑ venditore de ac. emp.
et l. quotiens inde l. de v. ob. Scdo dic l. ille loqui
tur qn debitor fuit in mora et tunc no reperit
frumentum vel vinum emere valeat cum debet
reddi nunc pertinet ad extimatorem Scdo si debitor
no fuisset in mora no reddere pecuniam posse solui
ꝑ rẽm hic potius qꝛ aliud ꝑ alio etc. et ꝑ debet
solui in eode genere no in alio ¶ Cum quid si
accepi argentum mutuo ad pondus in quo pro
redde pecuniam glo ponit opi. ut in ea hec ut
determinat ad solutionẽ huius ꝯtra debetꝰ stare ꝙ de
mũe cum pecunia debet fieri sicut tantũ utilitatẽ
rem affert in forma ꝯtrahit in ma. et tantum. in ma
ꝯtraz in forma ut l. de ꝯ hen. emp. l. i. et sic ex
ꝑsone que fiunt incidendo debent fieri de publico
Sed hodie ꝑ ꝯsuetudinem fiunt ꝯ mũs e in forma
ꝙ sit in ma. ꝯ expensis que fiunt incidendo hec
ꝑmisso venio ad solutionẽ quest. et dico si deo tibi mas
sam argenti solue possum argentum in forma etc. no
ꝯtraminatur Scdo empl. lege sit dico hꝰ qm qn arge
tum tantum utilitate affert in forma ꝯtra in ma
ꝑ hoc l. i. infine ubi si cum est pecunia l. de ac. et ac.
le. Sed si ꝯ ꝯmixtione aliquis eius vel ꝯ forma
sibi datam magis utilitatẽ affert qua in ma tunc no
posset solui et ita debent ad ꝯcordiam reduci iste
due opiniones fallit si ꝯsue. ꝯtrarium all. se hic
ut no. in l. si quis ar. C de don. all. ꝯ glo. ¶ Cont
glo. quod si frumentum das ut reddas vinum vel arge
tum et ꝯsentimus ambo in quo est mutuum ꝯ. d.
ꝙ no et e tex. s. in pñ. Sed ꝯtractꝰ innominatꝰ vel ven
ditio hoc ideo qꝛ in eode genere no reddet qꝛ recepit
mutuum aliud ꝙ ꝯ. d. vel venditio intelligitur qn arge
tum debet dari in forma ut in pecunia mutua ar no
est venditio sine pecunia ut l. i. l. de ꝯ hen. emp.
¶ Cont glo. quod si dedero tibi librum ad pondus
ut librum tanti ponderis reddas vel quod si oves ad nũz
dedero ut oves tantum nũo reddas an erit mutuum
et vꝫ ꝙ sic qꝛ ꝯsistit in ponde nũo vel mensura
Glo determinat ꝯtra et dicit ꝯsiderandum est quantum
in mutuo que exigimus ꝑ ordinẽ Primo debemus
ꝯsiderare ꝙ res que data est ad nũz ad hꝫ sit
inventa ut nũet sicut pecunia ut l. i. l. de ꝯ hen. emp.
dic quid no est de natura nisi pecunia fiunt in nũe
rum ꝑmo ꝯ aliud ꝙ invenit ut dicta l. de ꝯ hen. ꝯ.
ꝑ ponimus aliquas res que in aliter ꝑducuntur
et sint uniformis qualitatis et quantitatis etc. vel in pipere
nã cum grana eius sint quodammodo uniformis bonitatis
equalis nõ ne potest mutuari piper ad nũz etc. sic
qꝛ in genere suo recipit functionẽ vel possumus ita dicere
quod sit inventum ut nũetur qꝛ no fuit inventum
scdo hꝰ si nã suo reputatur ꝙ sit ꝯsue. ut in glo.
et in hoc ꝙ dicit glo. de ꝯsue. in alleg. l. et
pot intelligi duobus modis primo ut sit ꝯsue.
ꝙ illa res in suo genere recipiunt functionẽ ut vinum
frumentum et oleum et similia que ponit iste qui
inv. ro. ꝯ ob. in prim. Scdo si ꝯsue. no est licet
recipiunt aliquas res emptas gñs et emptas bonitas
no ꝯsistet in hijs mutuum et ꝯ hoc ꝙ reperiuntur
plures codices ꝯtra man emptas ꝑ ꝑtem et in eade
cautela et in eade forma ꝑ omnia hꝰ nũs ꝯ sit
eode similitudo cum qꝛ ꝯsue. no est ut in genere suo
functionẽ in ꝯtra recipiunt in istis mutuum no ꝯsis
teret et sic hꝰ modo glo. intelligitur ꝯtra vero dicet
Alio modo pot intelligi ꝙ sit ꝯsue. hꝰ e ꝙ ꝯsueverunt
mutuari et no ꝯsistat mutuum et hꝰ vel ꝑ rẽ. l.
de ꝑscrip. verb. l. naturalis ff. ac eas do ubi no ꝯsistit
locatio nisi in hijs que ꝯsueverunt locari Sed ego
si bene advertatis ibi dꝫ sic intelligi no ꝯsistit locatio
nisi in hijs que ꝯsueverunt locari ꝑ naturalis similitudinẽ

qo ꝯ
i

qoo ꝯ
i

qoo pecunia fieri

qo ꝯ
i

qo ꝯ
i

ẽ or ꝯsi-
derada ee
in mutuo

no quod ꝙ po
nota dñi si ꝯtra

ra ꝯ ꝯ

op ꝯ
i

no de ꝯsue ꝯtra
qoo accipit
aliquid in ꝑte

qo ꝯ

cu eis sunt huius non que dispensata sunt locatio non consistit ut ibi patet et ideo puto quod si sunt aliquae res que mutuum non convenient nec sunt in eo usu mutuandi si tamen in genere suo recipiunt functionem in eis consistit mutuum ut s. dixi. ¶ Tertio dicit glo. extra dandi aptitudo s. quod datio talis ad numerum vel ad pondus sive mensuram aptetur ... ff. d. vim et ut intelligas quod quando non aptet pondus ad libram ... ad numerum mensuram ad granum olei et vini et similia ... et dicit quod mutuum consistat in hiis que numero pondere vel mensura consistunt non dicit in hiis que ponderari vel ... mensurari ne possunt ... [illegible]

[illegible]

e mutuu[m] nec valet et [con]tractus requiritur p[ro]pter cessa[n]t
dominiu[m] in accipiente ut l. al[ias] no[n] est mutuu[m] sit[ulus] sed
ex post fa[c]to potest reconciliari ulterius modicu[m] quo[d]
quesitu[m] ponit glo. al[ia]s ponit p[ro] dicto po[test] reconciliari
consumere sicut [...] ut l. c l. [...] et si fur et l. si quis
p[ro] eo [...] s[ive] minor [...] de fideiuss[oribus]. h[oc] quod dicit consumere
pot[est] intelligi tribus mo[dis] uno mo[do] consumere fit i[n] natura
res accipientis ut q[uo]s [...] expendit pecunia[m] qua[m]
recepit et hoc mo[do] locum [...] p[er] glo. de [...] mo[do]
pot[est] intelligi consumere h[oc] p[ro]d[...] ut no[tatur] in l. indebiti
[...] de con[dictione] inde[biti] Tertio pot[est] intelligi consumere

[illegible]

Si certum petatur

obligat accipientem nisi ipse filius vel seruus et tunc p(ro)
cedit ex(empl)o q(ui) sequit(ur) clarius q(uod) illud idem e(st) q(uod) filius
vel seruus sunt duae voluntates sicut si voluntate mea
minores obligat accipientem nisi ipse filius vel seruus et
tunc procedit [illegible] cedens nomine meo non in acquisitione
actio p(er) voluntatem tam duorum sed ego non fuerit dictum/ Se-
cundo pot(est) intelligi q(uod) filius vel seruus mutuantes obligant
accipientem p(ro)pter voluntatem domini et hoc eo quod ipse prius vel domino
fingere mutuare suum hoc procedit ex(empl)o quia hoc tale est
quale si voluntate mea tuus minor cedens nomine meo
non in acquirendo obligo quia ego fingor mutuare [illegible]
nomine mutuans tamen in hoc est dictum quod in hoc casu uno
[illegible] p(er) voluntatem meam et sunt duae facultates una
circa actum mutuandi quia ego fingor mutuare [illegible]
nomine mutuat Alia circa dominium quia fingor mutuare
pecuniam meam p(er) domini voluntatem cum vere non sit mea sed
in procedenti casu [illegible] in filio vel seruo solum est una fictio [illegible]
circa actum mutuandi cum vere illa pecunia fuit p(ro)p(ri)a
vel domini Ex quo habes quod ad p(er)ficiendum mutuum sufficit
quod pecunia p(er)ficiatur vere vel ficte et quod tradens sit dominus
vere vel ficte ¶ Tertio nota ibi [illegible] quod hic potest
contrarium ex(empl)o ex quo videtur quod creditum differt a mu-
tuo ut genus a specie / non possumus credere p(ro)pter [illegible] ne illa
interueniente pecunia vel cum pot(est) intelligi aliud ut [illegible]
[illegible] cum pre ex procedente [illegible] est quod sufficit quod pe-
cunia p(er)ficiatur ficte hic ponit unum ex(empl)o in mutuo
[illegible] nulla pecunia interuenit vere vel ficte
¶ Sed cum ista concederi debes scire secundum glo(ssam) no-
bilem dicit quod triplex est mutuum quoddam est mutuum [illegible]
mere ut cum pecunia mea inter duos transferentur
¶ Secundum est mutuum [illegible] cui ius tamen cooperatur p(ro) [illegible]
quam fictionem ut cum pecunia vere interuenit sed ius fingit
eam [illegible] qui non [illegible] vel ex domino qui non [illegible]
ut s(upra) p(ro)x(imo) Responso vel cum pecunia debita ex una causa qua
[illegible] in aliam mutuum ut l. cum quid ff. si cer. pe. vel cum
mutuum [illegible] aliquid ex moribus [illegible] [illegible] s(upra)
e. [illegible] appellatum ad quod facit ff. e. l. singularia Aliud est
mutuum ciuile cum non cooperatur [illegible] quia [illegible]
vel [illegible] in continenti mutuatur pecunia Glo(ssa) in h(oc) dicit [illegible]
[illegible] hoc casu actio ex mutuo sed ex stipulatione
[illegible] p(er) mutuum ut l. si stipulatus ff. [illegible] ff.
de v(erborum) ob(ligationibus) et l. [illegible] stipulantis et l. [illegible] ff. de [illegible]
[illegible] ff. e. l. [illegible] C. [illegible] Quartum est mutuum
[illegible] ciuile ut in cyrographo ex quo quis obligatur
p(ro)pter [illegible] ut l. in contractibus C. de non nu(meratae) pe(cuniae) [illegible] glo(ssa) et
[illegible] in ipso casu non oritur obligatio ex tali mutuo sed ex
[illegible] p(ro)pter mutuum Et [illegible] quod d. [illegible] p(ro)pter [illegible] [illegible]
[illegible] p(ro)missio [illegible] [illegible] [illegible] fuerit [illegible]
[illegible] si forte donandi animo [illegible] fuerit [illegible]
[illegible] promittens [illegible] p(ro) stipulatione quae confiteor me habuisse
et recepisse mutuo statim cum non expectato biennio
[illegible] illud mutuum ciuile et hic est casus [illegible]
ut glo(ssa) hic intelligit in mutuo tali [illegible] glo(ssa) quae [illegible]
[illegible] fide et non [illegible] Et ista [illegible] [illegible]
ad quod de [illegible] aliquis fecit p(ro)curatorem ad accipiendum
pecuniam mutuo [illegible] accepit pecuniam mutuo cum [illegible]
[illegible] non fuit [illegible] quod recepit sed quod fuit confessus
se recepisse [illegible] ex tali [illegible] nisi [illegible] placuit
[illegible] pot(est) agere contra dominum [illegible] qui fecit te p(ro)cu(ratorem) ad accipien-
dum pecuniam mutuo illud intelligi de mutuo [illegible] quod
[illegible] [illegible] ad accipiendum sed [illegible] in
quo [illegible] est confessus se recepisse p(ro)curatorem mutuum tale
cum [illegible] non cooperatur nisi p(ro)pter [illegible] quod [illegible] p(ro)cu(rator)
non obligat dominum quia ad hoc non habuit mandatum et p(ro) h(oc)
[illegible] expressus [illegible] l. [illegible] ff. si mutuum l. si [illegible] [illegible]
[illegible] l. de nouat(ionibus) l. si debitorem meum et quod [illegible] non
p(ro) [illegible] [illegible] quod si [illegible] p(ro)curator dicatur factus
ex p(ro)cu(ratione) ad accipiendum pecuniam mutuo et ad confitendum
pecuniam te recepisse et ad p(ro)mittendum [illegible] quod eodem dominus
non pot(est) conueniri ex illo [illegible] quia illa [illegible] ad confitendum
et recepisse intelligitur sine pecunia recepta si aliter
intelligeres esset donatio ut in [illegible] ff. si mutua quae
donatio [illegible] non [illegible] p(ro)missi nisi exprimat ut l. [illegible]
[illegible] ff. [illegible] et ff. [illegible] de p(ro)cu(ratoribus) ¶ [illegible] et [illegible] pot(est) [illegible]

[illegible] quod est mutuum [illegible] mutuum est [illegible] celebratum
[illegible] vel fictum [illegible] imponendo [illegible]
[illegible] cum specie recipiendi [illegible] [illegible] [illegible] procedens

¶ Cum quid s(upra) certum est no(ta) l. quod agitur tacite p(ro) expr(ess)o
[illegible] habetur et tacite agit ut eque bonum red-
[illegible] h(ic) d(icitur) Et dicendo [illegible] ponit
[illegible] ponit [illegible] dicit [illegible]
[illegible] [illegible] No(ta) quod vinum vetus est melius
vino nouo ¶ No(ta) quod tacitum habetur p(ro) expresso
[illegible] non [illegible] quod illud quod venit ex [illegible] [illegible]
[illegible] tacite agi [illegible] [illegible] est [illegible]
ut h(ic) dicit tex(tus) ¶ Op(positio) quod vinum nouum sit melius
vino vetere [illegible] vinum vetus incipit acescere ut l.
si [illegible] vinum ff. pe(nult) l. de [illegible] et ole(o) le(gato) So(lutio) p(ro) huius
declaratione debes scire [illegible] dicitur vinum nouum et vinum
vetus [illegible] [illegible] vinum vetus [illegible] quod [illegible]
[illegible] l. si [illegible] vinum ff. [illegible] l. [illegible] vi(no) tri(tico) et ole(o)
le(gato) Alij dicunt in hoc ex [illegible] [illegible] [illegible]
ut l. legatis ff. [illegible] l. [illegible] [illegible] quinque doc(tores) dicunt
dicens quod [illegible] [illegible] p(er) excellentiam quod [illegible]
[illegible] [illegible] et in [illegible] fateor quod vinum
vetus [illegible] [illegible] et [illegible] melius est vinum
vetus quod nouum et [illegible] Quaedam sunt vina tamen
quae [illegible] annum non durant sed statim elapso anno in-
cipiunt acescere vel [illegible] et tunc vinum vetus intel-
ligitur [illegible] incipit ex [illegible] quod deponunt illa
[illegible] quod ex vinis [illegible] sicut dicimus de [illegible]
[illegible] incipit [illegible] in [illegible] de [illegible]
sunt ut dicta l. legatis [illegible] l. [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in hoc ut l. ex [illegible]
de vi(no) tri(tico) et ole(o) le(gato) hoc non intelligendum [illegible]
quod vinum vetus est melius vino nouo si quis vellet
[illegible] p(ro) vino [illegible] non posset ut h(ic) [illegible]
[illegible] nisi ex [illegible] [illegible] de reddendo [illegible] fuit
aliquid [illegible] Quid enim si fuit [illegible] ut [illegible]
[illegible] tempore redderetur cum illo tempore vinum vetus non [illegible]
in quibusdam [illegible] [illegible] [illegible] quod reddat de nouo
[illegible] ad hoc in l. [illegible] ff. [illegible] de le(gatis) [illegible] et l. [illegible]
[illegible] ff. si [illegible] [illegible] ex hoc apparet [illegible] [illegible]
[illegible] glo(ssa) h(ic) format in p(ri)n(cipio) [illegible] [illegible] reddere
vinum vetus p(ro) nouo [illegible] [illegible] si accepi
vinum vetus [illegible] [illegible] [illegible] sit melius nouo
[illegible] pot(est) reddi [illegible] reddit in eadem [illegible] et eadem
bonitate [illegible] sit melius vel [illegible] [illegible]
bonum est ut l. [illegible] [illegible] l. de v(erborum) ob(ligationibus) sed si accepi
vinum vetus [illegible] quod est deterius nouo tunc non possum
[illegible] quia non redderetur in eadem bonitate ut hic et
quia [illegible] [illegible] [illegible] ut l. [illegible]
l. de solut(ionibus) ¶ So(lutio) op(positio) in aut(hentica) de [illegible] ff. [illegible]
[illegible] p(re)fert [illegible] [illegible] So(lutio) in vino procedit id
quod dixi nobis quod vinum vetus est melius nouo in [illegible]
non [illegible] est [illegible] quod [illegible] sit melior [illegible]
ut l. ult. ff. [illegible] l. de [illegible] [illegible] pot(est) [illegible] [illegible]
[illegible] et tunc [illegible] p(re)fert [illegible] ut [illegible] ff. [illegible]
de [illegible] [illegible] Et [illegible] ex(empl)o quod [illegible] testes
seniores et doctores seniores p(re)ferunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] l. de [illegible] et [illegible] l. [illegible] glo(ssa)
¶ [illegible] h(ic) quod tacitum habetur p(ro) expresso [illegible] l. de v(erborum) ob(ligationibus)
l. quinque [illegible] [illegible] habetur p(ro) [illegible] [illegible]
agebat ab uno [illegible] ab utroque vel [illegible] d. [illegible]
[illegible] qui celebrant [illegible] [illegible] qui celebrant [illegible]
[illegible] [illegible] in l. [illegible] l. de v(erborum) ob(ligationibus) Et [illegible] p(ro) huius [illegible]
dicens Quaedam sunt quae dependent ex voluntate [illegible]
[illegible] ut [illegible] voluntates et [illegible] [illegible] [illegible]
p(ro) expresso ut l. [illegible] [illegible] l. de [illegible] et [illegible] le(gato) et l. [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] et [illegible] Quaedam sunt quae dependent
ex voluntate duorum ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
celebrant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] illud quod est formale [illegible] ut [illegible] et tunc [illegible]
[illegible] et p(ro) [illegible] habetur ut l. [illegible] l. de v(erborum) ob(ligationibus) et [illegible]
quinque [illegible] [illegible] forma [illegible] sed aliquid
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] et tunc [illegible]
[illegible] tacite et pot(est) p(ro)bari et habetur p(ro) expresso ut l.

Differentia mutui

[illegible]

quam tacite habetur pro expresso vel non

cetatis ff. de v. ob. alt non pot. pbari et hec pro
obmisso ut l. ij. C. si quis imperialis ff. de eo quod cer. lo. et
l. cum stipulatio in pri. ff. de v. ob. et l. qui impubi c.
tis. Multo non obmittit aliqd de substantialibus sed aliquid
de accidentalibus vel naturalibus contractus et tunc idem est in
contractu qui celebrant vivi et in eo quem celebrant venditores
superi in quo dic aut aliqd agebant contrarium tam
ab vno et non hetur pro expresso ut l. negotiatorum C.
de com. et cu. et l. si maiores C. de transac. si vero age
bat ab utroque tunc hetur pro expresso cum est hoc
equale aut si probabit quod ab utroque agebat. Respondeo
si aliud quod fuit obmissum veniebat ex natura contractus ut
si in fine et de dap. infec. l. damni inpri. Sed sed
hoc erit omnino ut l. quod si nolit C. qui assidua
ff. de edi. edic. et l. si pure C. t. ff. de aqua plu. ar.

Cerio pot pbari ex pro fortibus hec est exhibitione
cum fuit ipse contractus nunquam pnt venire ad actum vel
circum C. ide. Ret. ff. de v. ob. ff. de si plures aliqs
tenens exceptione ut l. semper in stipulationibus et ibi pro gl.
port bom ex. ff. de re mi. Ponis aut recitare
et videndum si dicit mihi compulerit quod tenere me agere
ut eque bonum reddat istud quod est intelli. etc. si hoc
fuit actum ut reddat sententiam intelli. ut reddat eque
bonum ut si si non fuit actum aliqd de reddendo
si pupilli fuit dicere ut pura dixi tolle istam pecu
niam vel tolle istud vinum tunc videtur agere ut
reddat et eque bonum reddere pot. et dubium. glo. h.
dicit immediate mirabile primo debet inspici verba que
processit et si ex aliis pro fortibus pot. aliqd apparere
illis est standum ut l. certa C. de. Vet. ff. de v. ob. se
dent inspici verba que tunc fuit dicta quod enim si dixi
accipe centum mutuo vel mutuo t. centum etc. non
est dubium quod intelli. actum ut eque bonum reddat ut l. Sed
si pupilli dixi tolle nec ex verbis precedentibus nec
ex in sequentibus vel seperabilibus pot aliquid apparere
tunc recurrendum est ad alias coniecturas pro ad
coniecturam pro dantis et accipientis dicit hoc mag. glo.
ut l. si si ego ff. ad velle. Cum enim si dans erat
vinum diues et recipiens erat quidam pauper exul
de domo sua et coniecturis non erat magnus etc. propter
donatio seu ductus amore etc. ff. de si forte erat dives
et pecuniam vel si processit iustum videt coniectura
hoc. probat ar. l. si et si superiorem C. t. ff. de cau. vel
de iudic. et ff. de do. inter vir. et ux. l. cum et l. si sum
ptus et de. prme. l. pecunia et ff. mā l. si ut non recurrit
numere C. pap. Sed non ista talia non processit etiam
proprie actum non repetendum et sic non est donatio ad si
ut l. cum indebito ff. de probat. fuerat ff. de donat. l. donati
C. p. et ibi no. Ex hoc puto quod si testes induxerat ad
probandum mutuum et ipse dicit ipsi fuit mutuum
vel quod tu scio quod ipse numerauit sibi in mea presentia
certam pecuniam et ipse recepit quod ex hoc scio et dixit
probat quod est mutuum ut testis dicit sicut ex hoc aut
scio coniectat vel proprie et indistincte tamen si inter
est enim puto quod hoc non sufficit in presentiam et h
et tamen puto quod hoc non sufficit in presentiam et li
bello vero ego ponam dico quod ego dixi talis tolle
istam pecuniam et ipse recepit quod denegat mihi restituere
ideo ipsum peto condemnari puto quod libellus non procedit
nisi si hoc ex scio potest pramat cum hoc debet ab eo
allegari ut l. si adulterium cum incestu C. ide poss. ctie
ff. de adult. et sic non sufficit libellum proprie conclu
dere dicens tu hoc est ff. l. cum C. lucius et quod ibi no.
ff. de his que in fraudem cre. Pro aliud nam cum scire
ex quo aliquid promittitur non est scitum actore. proponentem
libellum vel rei excipientis sed est scitum alterius non quod
ex scio tuo tamen vis quod aliqd premittitur illud actus dre
et allegare ut dico C. de pollicitationibus infine sed dic tunc
intellige et ad pactum quod dixi verba tolle pecuniam sunt
dubia fuerat C. de ac. et ob. l. respondeo. Op. de l.
actus ff. de re mi. ubi est dicta mut. tamen et expres
sum. Sed ut ibi et pro dic in c. actus lecum de re mi. l.
vi. Op. et vi. quod non de reddere nec eadem bonitate
ut l. vinum ff. e. Sed dicit glo. nullus nobis dessere

quod quedam est bonitas procedens etc. ut quod vinum sit
talis saporis talis caloris et similia. quedam est bonitas
extrinseca ut quod vinum tunc valeat secundum de valore re
uet ab eo quod ide vinum est et eiusdem bonitatis
quod valet plus prout quam valet minus sed hoc quod valet
plus vel minus. procedit ex accidenti ista bonitas extrinse
ca non consideratur nisi a tempore more ut dicit l. vinum et ibi
videbitis. Et hoc fortius ad quod de pecunia mutuata
utrum debet reddi secundum antiquam formam an secundum nouam cum
nunquam mutat bonitas intrinseca pecunie quod in forma
vel materia mutat tunc dicitur omnino alia moneta et tunc
debet reddi antiqua si pot. vel eius extimatio ut si hec
enim pro agi ut in eadem bonitate reddat et eade
genere quamuis non mutat bonitas intrinseca pecunie si
variatur valor ut quod florenus valet plus vel minus quod
valebat et istud non inspicit nisi a tempore more ut
dicit l. vinum ff. e. et quod dic planissime ut dixi in l. pim
lus de solut. Quero quidam ferrarius sub contractu solarii re
ligiosus c. de studio abbatis sancti petri dedit sibi fundum ut
fructus haberet ad firmitatem cum ille venit ad patriam
nescitur quid dicere et declarat c. ignorantia sua abbas
malle transferre ab eo illum fundum seu reddere eius
quero an possit dicere quod aut pot apparere aliquid
etiam quod ipsa sibi addit ut quod coniungimus vel tamen
annexum vel mutuo processit et non possit ab eo transferre
vel videtur in dubio tenere debet quod sibi dixit ut
eum sumat in quorum fine et eo si nescit adimere
auferat ab eo ut l. qui tutelam ff. de tut. et l. pupil.
ff. de lo. et l. neque enim C. fi. cur l. pupilli ff. de cura.
fur. tuto. Bartholus.

Sed depositum fuit quid
Signius causa
recipiens ad eum spec
tat periculum h. d. primo ponit unus dicit ubi
addito fuit expressum secundo ubi non fuit expressum
ibi ibi ut et qui Non quod dixi in principio. Op. C.
de pig. ac. l. qui fortuitis hinc tamen sunt opi. hic
quidam dicit ut hic quod hic ad recipientem spectat peri
culum cum fortuitis hoc. probat pro l. rogasti ff. e. et probat
tamen pro tamen quod quid depositum sit genus mutui quod est
regulare secundum naturam mutui ut l. seu C. qui i mutuum
et si quis tamen et l. i. C. si reb. conditione ff. ut l. non. tamen
si in mutuo est periculum debitoris ut l. incendium C. e.
ti. re. Alii ut azo tenent contrarium pro dicit l. quod fortuitis
ad hoc l. si vero cum dicit periculum est eius. si aduer
sitate eius culpa saltem leuissima hoc non intelligit
l. rogasti ff. e. et tamen dicit azo et ista opi. est vera et
sa. bin. quia ego dico uerum non obstat quod dixi depo
situm est regulare secundum naturam mutui quod aliud etiam in
pecunia non esset depositum signatum in sacculo sed ad
numerum ut l. lucius ff. depo. sed tenet pecunia debet ipsa
de necessitate periculi de dicitur ut dicit l. que fortuitis et
l. pignus C. de pig. ac. Quero quid si ipse qui habet
pecuniam dedit eam sub usuris in casu ide uim. ni. quod non
est tunc depositum sed scitum quod utrumque quo periculum non
spectat ad recipientem ut l. si ut eo C. intr. vendendum
ff. quia. In contrarium est casus ff. e. l. rogasti ibi et inspice
si sine et et hoc tenet glo. h. ad contrarium Respondeo quod debemus
inspicere principium. contractus in ab initio non habuit cum nec
contractum fenerandi nisi tunc quod recipiens faciebat et
si postea usuras accepit hoc non attendimus. Sed est circa
hoc coniecturandum ut principium fuit scitum in quibus se
necessario et hic tendunt in fauore filiorum similis vel
totum aliud dicitur odiose etiam hic totus contractus dicitur
celebratus fauore sed quod recipientis inspecto
principium. dicitur quod est nouiter ex hoc limitatur cum. l.
que dicit quod contractus usurarius celebrat quod utrumque
debet enim intelli. inspecto principium. contractus ut hic glo.
contrarium incepit ut quod non processit et non etiam ibi aliud tamen
non cauto res. Quero ubi est mutuum cum et secundum
Respondeo si fuit expressa conditione iusto non Bal.
Res pignori data fure et malefidei possessore
recipere dari pot quod tamen. probat ex. h. d. totus ytes

q° i
q° i
D^{ua} 8°
op i
q° i
q° D^{ua}
q° i
op
op i
D^{ua} i

... nuda et nulla tam subtilis. Not. quod dixi in principio et ex[empl]o posita hic. Op. nec condictio certi sit proter quod a fure ut l. ule. ... hic ... condicio est ... [illegible]

Con. ista lex op. ... pignori data ... possessione et ... condicio ... [illegible]

Contra hanc legem ... [illegible]

Quod te ... [illegible]

[illegible]

a difficultas impedit mora

Certum

Omnes

no effectus more

est legitim repudiand' sic aut apparitus intel ligo i. codicis [illegible] ista exceptio no perdit q̃ si nep ponimus legittim sub codicione [illegible] no [illegible] in legatarium codicio perficite ß est h'dip [illegible] interius petit mutuum. h quida hodie di cunt [illegible] aut tep que C [illegible] et ibi cera p doc. Expone g° aut appa tus i. accepentum et tunc cum [illegible] teneatur [illegible] fructu p [illegible]

Certi condicio [illegible]

[illegible]

de contractu certo vel incerto

apparet certum illud quod petit tex. c. in den l. ubi autem si
illud videamus quod principio petiuimus et est in arch(idiaconus) vel
illud quod titius debet non h(abe)t ex qua p(ro)cessione ne sit
certum cum quod in re(m) qua est certum suffic(it) ita in proposito
[illegible]
[illegible]

[illegible]

Sequitur ex stipulatu vel ex testamento agit vel ex stipulatu
vel ex testamento petit ... hereditatis ... ad
illud ... ut certum est quod male ...
[illegible]
[illegible]

Quoniam igitur ... stip(ulatio) non impedit ...
[illegible]

[illegible]

de 2a pte

de 3a pte

q2 pupillus efficit locupletior h' aut sic permittendo illo suo fit locupletior [illegible] no obligat ¶ Venio ad [illegible] et [illegible] possibiles [illegible] stip' ut l. [illegible] de [illegible] et de [illegible] l. i. de [illegible] et alii in altis [illegible] et aliud in [illegible] ut [illegible] l. de [illegible] ob. l. impossibil' ¶ [illegible] ad [illegible] par et op. [illegible] dignus cui bonis est interdictum equipat pupillo [illegible] equipat adulto ut l. is cui bonis l. de [illegible] ob. dicitur [illegible] quedam [illegible] h' p glo. que e [illegible] posse [illegible] nobis in [illegible] sequenti Bartholus

¶ Si nymos [illegible] certum tuum nomine abiit et quesivit et quidquid [illegible] h. d. [illegible] pono [illegible] [illegible] ¶ [illegible] ¶ Dup[illegible] [illegible]

[illegible]

tunc dixisse [illegible] [illegible] [illegible] ¶ Hic [illegible] [illegible] ¶ Sed de [illegible] dubito ego [illegible] [illegible]

[illegible]

¶ Depositum [illegible]

[illegible]

sufficit quod ipse detineat. Sed res non sit in corpore creditoris et ita tenet [illegible] ex de re [illegible] possidere [illegible] in contra [illegible] et l. hoc si de [illegible] quam nullo modo possidebat vel detinebat et tunc requiritur traditio nec vel ficta ut C. de pacto l. [illegible] et C. de acquirenda pos. l. [illegible] hoc etiam tangit [illegible] glo. [illegible] Alii dicunt quod hic est specialis [illegible] precario peccato pecunie ut [illegible] l. precario et [illegible]

Sed op. et [illegible] quod sequitur l. [illegible] dicit hunc [illegible] quod fuit appositum ubi voles quod non est [illegible] Gl. dicit quod ista non est [illegible] si [illegible] [illegible] talis promissio fit [illegible] aut ex post facto [illegible] per [illegible] apparet quod voluit recedere a [illegible] [illegible] et ab illo non recedit [illegible] ubi voles [illegible] ab [illegible] qui [illegible] non [illegible] nuda voluntate perficit mutuum [illegible] rogasti me ut pecuniam depositam [illegible] [illegible] depositi [illegible] in mutuum fit [illegible] et [illegible] [illegible] et si [illegible] mutuum si voles [illegible] te volente mutuum efficitur [illegible] in l. quod si [illegible] voles [illegible] ab [illegible] [illegible] rogasti eum me et ego promisi tibi [illegible] si voles [illegible] ex mutuatum [illegible] [illegible] que non [illegible] C. de [illegible] et quod dicit in [illegible] l. [illegible] [illegible]

Con. [illegible] quod dicit promisi tibi [illegible] ad interrogationem [illegible] ergo [illegible] quod ista pecunia sit in mutuum ut [illegible] [illegible] tibi mutuum l. si [illegible] C. [illegible] de [illegible]

Rogasti pecuniam [illegible] ex venditione rei [illegible] de pretio voluntate [illegible] mutuum [illegible] [illegible] ad vendendum [illegible] [illegible] ad [illegible] si [illegible] ad acceptatorem [illegible] [illegible] ad quem spectat [illegible] quod vendit [illegible]

Op. de l. rogasti [illegible] [illegible] non fuit venditum vel pretium non fuit receptum [illegible] receptum.

Op. de l. [illegible] [illegible] [illegible] dedi tibi rem vendendam ut [illegible] pretium et ego mutuare tibi quod velles [illegible] [illegible] mutuum [illegible] ab initio promisit tibi ut [illegible] [illegible] aut dedi tibi rem vendendam et [illegible] pretium redderes et non [illegible] mutuum ut l. [illegible] aut dedi [illegible] precio et tunc [illegible] vendita et pretium receptum et tunc [illegible] mutuum ut [illegible] aut non [illegible] pretium receptum tunc [illegible] ut [illegible] l. rogasti [illegible] de [illegible]

Op. ad [illegible] et [illegible] spectet ad receptorem [illegible] [illegible] celebratus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut dicit [illegible] l. [illegible]

Op. de l. si [illegible] [illegible] l. de [illegible] [illegible] receptorem [illegible] [illegible] et [illegible] res [illegible] [illegible] rem [illegible] receptorem et [illegible] [illegible] ut l. si [illegible] C. [illegible] [illegible] receptorem [illegible] et tunc [illegible] habebat rem venalem [illegible] hoc [illegible] res [illegible] [illegible] ut l. de [illegible] l. [illegible]

[illegible] non fuit [illegible] l. et [illegible] [illegible] [illegible] celebratum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex illo [illegible] voluntate [illegible] voluntate [illegible] ut hic et [illegible] C. l. [illegible] [illegible] et C. [illegible] Bartholus

Si tibi obligo [illegible] [illegible] non [illegible] plus quod [illegible]

Tamen glo. de [illegible] et [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] plus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dici [illegible]

ex [illegible] non fuit ut l. [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ideo [illegible]

Sed tunc op. [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] l. [illegible] C. de pac. et l. [illegible] [illegible] C. de pac. [illegible] [illegible] ut non [illegible] ex [illegible] [illegible] C. de [illegible]

Op. de l. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] mutuum ut hic [illegible] dicit glo.

[illegible] et [illegible] est [illegible] mutuum tibi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad tale [illegible] glo. determinat quod non [illegible] [illegible] creditor [illegible] ut [illegible] [illegible]

Contra istam glo. [illegible] glo. [illegible] l. [illegible] et si [illegible] C. si [illegible] et est glo. [illegible] ex [illegible] [illegible] mutuum apponi [illegible] ad aliquid [illegible] creditori et tale est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel adest [illegible] est [illegible] mutua [illegible] ad [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] glo. [illegible] [illegible] C. de [illegible] l. [illegible] allegatis

Si fugitivus [illegible] [illegible] [illegible] mutuum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fugitivus non de [illegible] revocaret mutuum [illegible] C. l. [illegible] C. appellata et [illegible] l. [illegible] et l. sequenti. Bartholus

Si a furioso [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] mutuum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Sed non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mutuum [illegible]

Circa hanc l. si a furioso [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] non est dubium quod ex [illegible] ut l. si quis [illegible] C. si [illegible] l. de fideius. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] ex mutuo et [illegible] ex precario [illegible] mutuum [illegible] [illegible] l. precario [illegible] [illegible] [illegible] revocabat mutuum [illegible] non [illegible] ex [illegible] non potest [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] l. [illegible] et [illegible] l. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible] revocabat mutuum ut [illegible] [illegible] voluntatem [illegible]

[illegible] l. [illegible] de l. [illegible]

Nam et si fur- C. [illegible] [illegible] mutuum fuit [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alienam et [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] venditam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] solvendo debitor liberatur ut [illegible] C. l. [illegible] [illegible] creditori [illegible] [illegible] [illegible] debitor liberatur ab [illegible] ut l. [illegible] [illegible] debitor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] liberatur ut l. [illegible] et [illegible] C. l. [illegible] et [illegible] hoc [illegible] [illegible] l. [illegible]

Quod [illegible] [illegible] pecuniam [illegible] debitor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod non [illegible] [illegible] [illegible] non est [illegible] ut [illegible] ex [illegible] pecunia est [illegible] non est glo. determinat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut l. [illegible] l. [illegible] et de [illegible] [illegible] bona fide [illegible] [illegible] hoc [illegible] de

mutuum est et tunc non pot. [illegible] ... [illegible]

Non omnia notabilia

[illegible]

Si filius ... [illegible]

Barthol. [illegible]

Singularia [illegible]

op

[illegible]

mutuis aut et ceteris ut de se dicit ipse quod illa res
erat pup[illi] h[oc] no[n] et istud de in textu glo. hanc l. pup
illo accepisse. ¶ Contra h[oc] op[ponitur] l. mau. l. qui negotia pro
hic licet pecunia no[n] erat pup[illi] erat tamen destinata solu-
tioni q[uod] debitor habebat etc. in musestabrio ut aupp[...]
in l. quia pecunia no[n] erat soluta putat h[oc] et in
ultima glo. contra pu[pillum] et eodem modo intelligitur l. si. p[ro]
mutua C. et l. si ex pacto. Ista lex facit textum l[...]
p[ro] la. bal. et odof. q[ui] dicit ipse q[uod] certa i[n] mutuo re[...]
non p[ro]cedit ut not. l. si pecuniam de solut. et l. i. C.
si mutuis de acquir. poss. [...]do tenetur l. ista alio mo[do]
ut statim videbitur in no[n] p[ro]b[atur] ut tamen ut reprehen[...]
sio tenetur p[ro]p[ter] q[uod] alij actus no[n] possunt ubi si
re debita ex lege impetrari fallit i[n] mutuo reprehensio p[ro]
p[ro]pter quod i[n] mutuo requirit vera pecunia istud e[st]
expresse C. l. si in stipulatis C. i. s. de me. do. C. l. si mutua
do meo C. si. l. una C. l. si. f. i. et l. impetrata s. de me. do.
et C. i[n]stitutis l. quas videbit s. impetretur me re[...]
ut ergo q[uod] ista lex se et azo. quod spale sit in mutuo q[uod]
alios actus no[n] est vn[de] in la. bal. et odof. sequendo eu[m]
tenet alio mo[do] p[ro]p[ter] vel potius vel in p[ro]mutuo et
i[n] d[ict]us et dicit q[uod] hec l. ponit q[uo]dda[m] sp[eci]alia i[n] quib[us]
mutuum q[uod] h[ab]et l[ex] ut no[n] fuit de meo cum q[uod] sp[eci]alia
sit q[uod] regulis mutui ut l. n. C. appellam et C. in mutuo
s. e. et ista lex ex dictis p[re]dictorum addit dicit Cer. ad p[ri]m[um]
glo. in fine illa possit eam etc. et ista lex repetio vaz
¶ Dicitur ergo q[uod] intelligi lex p[er] dictas p[er]sonas et de[f]ecit re
mutuum ad maz et p[ri]mo h[oc] l. h[ab]et textus pres. ter[...]
h[ab]et textus glo. q[ui] ponit textus mas assumo p[ri]mo de
h[oc] q[uod] p[ro]pter singularia q[uo]dda[m] p[re]cepta sit q[uo]d h[oc] l. pon[it]
Con[tra] po[nitur] p[ro]b[atur] alia sp[eci]alia ut s. de solut. l. si alienu[m]
et l. de ducta C. si minus s. ad trebell. s. el. i[ta] C. dico
C. si minus s[ecundu]m dic q[uod] sunt[...] q[ua]m sunt cum actis
sp[eci]alia q[uo]d mutuant in glo. ut in glo. hec tu ista gl.
madit tu[m] i[n] volunte q[uo]dam plus pot[est] sicut eum s[...]
d[ict]is p[ro]p[ter] s[...] s[ed] h[oc] est diversitas istorum sp[eci]alium dicit
cum q[uo]dda[m] sp[eci]alia i[n] mutuo r[espectu] aliorum contractuum q[uo]dda[m]
sunt sp[eci]alia in pecunia r[espectu] aliarum re[rum] q[uo]dda[m] sunt
sp[eci]alia in pecunia numerata r[espectu] aliarum mutuabilium et
cum ista glo. incipit ut ergo h[ec] om[n]ia clare intelligam
separem ea et assumo lex s[ecundu]m ordinem la. de are. p[ri]mo in
contractu q[uo]d sit sp[eci]alia in mutuo r[espectu] aliorum contractuum et
p[ri]mo sit duo sp[eci]alia in mutuo r[espectu] aliorum contractuum q[uod] ponit
in hac l. p[ri]mu[m] est Certe h[oc] p[ro]cedit s[ecundu]m lex. se. et
azo. q[uod] s[...] replicant in multis aliis contractibus i[n] aliis
contractibus ut s. dicam. Tertio e[st] sp[eci]ale in l. si a furioso
impu[bere] s. e. p[ri]mo op[ponitur] l. istud certo tu op[ponitur] la. de are. rep
latur. Certo e[st] sp[eci]ale in l. cum gdicio C. si minus s[...]
e[st] ubi alteri p[ro] aliena q[uo]d datur actio C. illis certe istud fa-
cere et addit q[uod] tex. in C. si minus et in l. n. C. p[ro] quib[us]
p[er]s[onis] nobis acquirit v[...] lo. imp. de minimis et de p[re]
tium glo. i. hec dic assignat illas cum q[uod] sp[eci]ale non
declarat pecunia dicit intelligi in pecunia tunc stricte an
large p[ro] omni re mutuabili sed de are. ut in d[ict]is intel
ligit large p[ro] omni re mutuabili q[uod] stricte p[ro]b[at] dispo
sitio cum illa C. no[n] est odiosa s[ed] magis favorabilis
q[uo]d large debet intelligi ut l. tales sep[ara]tim l. de le. i. al
m. et ibi dixi/ Quinto e[st] sp[eci]ale in mutuo q[uod] tutor et
q[ui]b[us] administrator ex sola sep[ara]tim ex h[oc] ea fit de-
bitor et ex h[oc] ea sibi pot[est] solvere ut s. de admi. tu.
l. q[uo]d C. ne tu[tor] et C. i[n] sitt q[uod] no[n] e[st] al[iu]d ut l. si in
emptore C. si. s. de ghen. emp. et l. quota s. de ad[mi]ne tu.
ideo dicit glo. ut certa dicit la. de are. vide glo. et no[n]
ea q[uod] solu[m] i[n] ea mutuum tutor pot[est] sibi solvere et re-
tinendo se debitore facere dicit dicit Cy. secus esset
in aliis actibus si fieret pala et bona fide ut no-
tatur l. si in emptore usq. Ego dico q[uod] h[oc] glo. et
la. dicunt est tex. expressus q[uod] certa ex alia ea pot[est] sibi
solvere et in alia re certa in pecunia ut l. si stipulatus C. i.
s. de ghen. emp. Sexto e[st] sp[eci]ale dicit la. de are. q[uod] ac-
tio q[uo]d oritur ex mutuatione i[n] mutuo de facili novatur et
tollit p[er] stipulationem statim ubi certa p[ro]cedit ut l. si sti-
pulatus C. l. et l. tac eum s. de novat. et l. cum gdicio

C. q[uo]d ex s. e. q[uod] fere est in aliis actibus ut l. stipulatus
s. de ussur. ideo dic la. de are. et tene menti ista nebulosa
vel tex. q[uod] sic q[ua]m h[oc] stip[ulatio]nes impedit oriri actionem ex mutuo
ut ex stip[ulatio]ne in[ter]ponitur sup[er] alio contractu emptoris et ven-
ditoris p[ro]cedit et similiter no[n] impedit actionem oriri ex
actu et sic hodie ad i quolibet contractu emp. et ven. debebit
stip[ulatio]nem habentes duas actiones una ex contractu alia ex stip[ulatio]ne
q[uod] e[st] in[ter] ea vitale q[uo]d una e[st] beneficialis alia e[st] strictum mu[...]
Et ut h[oc] vide glo. in l. pecunia C. de pact. inter vel le q[uod] no[n]
q[uod] si p[re]cedit prima et sequitur stip[ulatio]ne de eadem no[n] oritur actio
ex p[ri]ma pecunia restant ¶ Item q[uod] la. vult aliis legibus dicere
tamen q[uod] q[ua]n[do] aliquis dat dote[m] p[ro] uxore et stipulatur ea[m] sibi
reddi vel p[ro]mittit sic e[st] eciam impedit oriri actione ex
mutuatione q[uod] q[uo]dam valeret ut l. C. accedit de iu[re]
do. et C. de iure do. l. una et l. pe. uxori l. quocumque q[uo]d vi-
de in aliis contractibus q[uod] in mutuo q[uo]d dicemus ad illam
iste p[ri]mo sunt e[st] p[ro]babilis et utilis assumimus in q[uo]bus p[re]ce-
dit contractus et sequitur stip[ulatio] s[ed] q[uo]d stipula sequitur ex q[uo]
nullo olim p[ro]ueniebat novatio hodie no[n] no[n] impediatur
vel ut l. fi. C. de novat. s[ed] istud no[n] est verum mutuo q[uod] no[n] stip[ulatio]
sequitur incontinenti hic addidit q[ua]n[do] p[re]cedit contractus vere
et certitudinaliter ut si vendidi et aliud q[uod] credunt e[st]
i[n]credidi de dicat statim in stip[ulatio]ne et idem in pluribus ut
i[n] locatione p[ro]cedit et i[n] aliis tunc nu[...] novat contractus
p[er] stipulationem nisi expresse agatur h[oc] est tex. expressus et de h[oc] est
expressus tex. in l. duo p[ro]cedit in pri. s. p[ro] soc. Glo. tamen
ibi dicit q[uod] indubio u[ide]t agi q[uod] fiat no[n] novatio q[uod]
e[st] ius naturale antiquum q[uo]d p[ro]ueniebat indubio fieri no-
vationem i[n] locum in stip[ulatio]ne q[uo]d in[ter]ponitur ex intervallo
s[ed] in ea q[uo]d in[ter]ponitur incontinenti ut l. na. et ea de
con. et demo. vn[de] ut h[oc] teneo op[ponitur] la. de are. q[ua]n[do] p[re]cedit
aliquid q[uod] pot[est] esse contractus p[er] se et pot[est] no[n] esse contractus s[ed]
inter con[tra]h[entes] agentes ut mutuo vel alias res tradita tunc
si statim sequitur stip[ulatio] p[re]sumit esse mutuo vel tradicio fuit
ea implende stip[ulatio] no[n] ad celebrandum alium contractum ut dicit l.
si stipulatus et dicit l. ac eum et l. cum gdicio C. q[uo]d s. de-
dicit e[st] sp[eci]ale in mutuo ut dicebat la. de are. q[uod] idem in
dote ut vidistis et idem puto i[n] omnibus contractibus que re c[on]tra-
h[un]tur si eum deponere apud te re[m] et eum commodare statim
p[er] stip[ulatio]nes p[ro]mittes eam reddere q[uo]d ex deposito vel commodito
no[n] oritur actio ex stip[ulatio]ne et p[re]cedens tradicio videtur
facta ea implende stip[ulatio]nis eadem r[ati]o q[uo]d s. dixi in
aliis contractibus q[ua]n[do] p[re]cedit stip[ulatio] et sequitur p[ri]mum seu
contractus de eade[m] et tunc addite q[ua]n[do] stip[ulatio] p[re]cedit contractus
post eum contractus sequitur nec eundem solvens tollit obligationem
p[re]cedentem ut l. in numerationibus s. de solu. fuit s. de ac.
emp. l. si hic ex r[ati]o. ¶ Eo cum sequendo contractus q[uo]d iuste
post stip[ulatio]nem sequitur vel p[ri]mum et certitudinaliter est contractus
nisi p[er] illum tollit p[re]cedens stip[ulatio] nisi h[oc] expresse agatur
ut s. de ac. pecu. l. sit illa ultima et l. una l. si mutuo me
C. si. al. l. si vindicans C. si. et ibi est tex. magis ex-
pressus ¶ Eo ut illud q[uod] postea sequitur pot[est] se h[ab]ere ut ac-
tus vel no[n] ut mutuo et tradicio ut s. dixi tunc ut
sequitur ea impleda stipulatio pendente in quolibet contractu ut
dicit l. si stipulatus et l. ac eum et l. si. in l. quocumque in
pluribus et q[uo]bus casibus q[uo]d dixi no[n] tollit contractus potest agi
ex quo eam volet et ex utroque ea dicit ve[rum] h[ab]et ut
in l. p[ri]mus aut al[iud] si q[ui]s s. de acquir. poss. q[uod] e[st] mirabile
notabile ut in q[ui]b[us] h[ab]et duo institut[a] facit d[ict]is tempo[ri]bus de
eod[em] q[uod] ex utroque dicatur tenetur possidere ut dicit l. si i[n] ult[...] c[on]t[ra]
eo accedit q[uod] q[ua]n[do] contractus et stipulatio fit sim[u]l et sem[el] ut
al[iu]d p[re]cedit aliam ut si dicatur dedit et vendidit in
p[re]cio et stipulatus est et tunc puto idem q[uod] s. dixi. q[uod] in
stip[ulatio]ne in continenti p[re]cedit vel sequitur ut actio ex contractu no[n]
tollitur p[er] stipulationem ¶ de eum est fieri statim q[uo]d vel statim
post ut in ac. q[uo]d contractus ut s. e. l. lectis et iste sunt
stipulationes conventionales de q[ui]b[us] in l. p. s. conventionales
s. de v. ob. p[ro]ut aliqualiter tangit in glo. l. si q[ui]s cum
al[ium] s. de v. ob. ¶ Septimo dic la. de are. sp[eci]ale in mutuo
q[uod] facilius acquiritur d[omi]nium re[rum] l[icet] no[n] contrahet ut l. cum
gdicio C. si. ac l. se. s. e. q[uod] no[n] p[ro]b[at] q[uo]d id est i[n] quolibet
contractu si eum ea h[ab]ere re[m] apud te et sequitur d[omi]num volentis
volentes in te transferre d[omi]nium l[icet] no[n] contrahes tu efficieris d[omi]n[u]s
ex q[uo]cumque ca[usa] ut l. quia tunc s. de acquirend. re. do. ins[titu]ta. de
re d[omi]ni. C. cum dixi et ibi est tex. expressus p[ro]ut dicit sic

qo p[ri]mo 2a

tam hec tenet glo. ff. de reb. cred. l. hec si res et de re iud. et l. pro possessore ii. vii. sicut esset meo quem habet dm voluntatem ut l. iii. § cum rem ff. de negot. ges.

¶ Sed primo est videndum que sunt specialia in pecunia mutua cum in aliis mutuabilibus dicit Jo. de an. primo e speciale quia pot dare quelibet res extimata pro pecunia mutua ut l. si pro mutua C. e. quod non est in aliis rebus mutuabilibus quia pecunia est in venditione ad extimandas res non autem alie res ut ff. de fideiuss. l. si tam fideiussor hec non plus … intellig quod in l. si pro mutuo erat pecunia pro solutione ut ff. dicta … probat. Secundo est speciale dicit ipse quod pecunia redditur ex pecunia minore quantitate in eam mutuum ut l. rogasti in prin. ff. e. dic hoc non est speciale in pecunia respectu aliarum rerum quod idem posset esse in quantitatibus et cum non constat reddi non posset e tamen hoc speciale in mutuo respectu regularum … mutuum ut ff. dicta. Tertio e speciale in mutuo pecunie … quod non pot deberi usura sine stipulatione quod secus e in aliis rebus mutuatis C. de usur. l. … et l. frumenti et quod e vini et hic glo. … ponit

3a qo

¶ Tertio est videndum que sunt specialia in pecunia … non … respectu aliarum rerum. Pro primo quod pecunia … consistit … ut l. si alienam ff. de solu. quod non est in aliis rebus … ff. de reb. cred. l. … frumentum et … de re dim. § … Secundo e speciale … pecunie non … corpus … ut l. … et si fru. … ff. e. et l. l. … Tertio e speciale quod … pot … de dicta de pec. … ut l. … § … ff. ad treb. et l. … in pri. de le. ii. et quod e … voluit dicere glo. … dicit quod pecunia ex … debita respicit … quod non est in aliis rebus debitis quia dicunt pecunia pot … ex quibus … res videntur solum de toto … et … glo. respicit solutionem non … debita obligationem … obligatio … respicit totum … debitum ut l. si fideius. § … ff. de … et l. i. § … ff. ad treb.

4a qo

¶ Quarto est videndum que sunt specialia in mutuo respectu aliorum contractuum. Pro … in mutuo causa … in mutuo causa … coopit … ut l. … i fine ff. e. In mutuo non … non est … aliquid … respectu aliorum contractuum. Est tamen … mutuum generale cum … causa cooperatur et in hoc recipit speciale quod … mutuum … non fuit … tamen ut … individuis … et in l. rogasti in prin. ff. e. et in omnibus … in quibus mutuum … ut dixi in l. ii. § appellatio ff. e. Deinde expedito de primo

ad 2m p[ar]te[m] op

¶ Veniamus ad secundum … dicit quod si … debito meo tibi solvere obligatum et est speciale in mutuo … ff. de … et … l. iii. § … et … l. … § … res … non … res … pro … non videtur … in l. … de … et … non … quod … res … habet … probandum … glo. … in l. … § i. et in l. … ff. de … expresse dicit quod res … et … aliis contractibus quod mutuum et … mutuum non … quod in mutuo sit speciale … est videndum quod … debitum … ab … pot … aliud debitum … debendum ab alio et … aliud debitum de novo … voluntate … requirit … de … requiritur quod res sit in … ut l. … § … ff. de … non … voluntatem … et stipulationis non est dubium quod pot fieri ut in … de novat. et de … non … fuit … post … debitorem quod solvit … et … lo … solennis novus … et … novati obligatio … ff. de … l. … et … stipulatur … et … ob. l. Julianus § i. … requiritur quod … res sit in … ut … l. et … l. iii. § … ff. de … et … in mutuo ut … ex hoc quod … tibi … novatio … ut l. … § … ff. e. … non … ut … videtur … hoc tamen est speciale in mutuo quod … solutionem … debitum … pro

dum mutuum erit ut hic … in aliis contractibus non sit. Sed tamen … est pro … nec … quis … sententi … possit … et … ille tamen debet fieri … nullo … hoc … promissio … tamen ille nullo modo obligatur quod … est … simplex quod pot … pro … ut l. hec … § si pecuniam ff. de donat. et l. si … cornelius ff. de solut. Sed ille cum debet fieri solo de hoc promissione … pot … siquidem … ille debet solvi est talis que pot … et … non pot … in pecunia in rebus mobilibus immobilibus et … perfectus est … quod illi obligatio que ille … e ex promissione … in eam … ut ff. de … l. … et l. hec § … et l. si … § i. et l. … et l. … § i. … est … declarat hec … contractibus eadem … quia … contractus que non … nisi in certis rebus ut mutuum quod requirit res que consistunt pondere numero vel mensura … obligatio que est illi … non consistit in pondere numero vel mensura non pot dici mutuum … ut l. que … sed … pecunia … solutionem … ut l. hec … tamen … pecunia fingit mutuum non … intel … possis. Ex hoc apparet … dic … Ego … tibi illud quod debeo tibi … ut … libri … ego … pro … ille … promittit tibi … promisso quod … solutione … et ego … ut l. si pupillo § i. ff. de solut. … l. … § … ex mutuo … non … pecunia esset solutionem … ut dixi. Sed non … non promisit tibi aliquid … solvi … ut solveret tibi … ut … ex … et … credere … quod in … de … possessor … mei … debitorem.

& 3o passo

¶ Deinde expedito de secundo passu veniamus ad tertium passum dicit hic quod debitum ex uno … pot … in debitum ex alio ex sola conventione … ff. … l. qui negotia … hec e quod … pecunia non … solutionem hec … ut … mutuum requiritur quod sit res que consistat pondere numero vel mensura ut l. ii. ff. e. … quod leges … non … ad impossibile ut l. qui ad certum … l. locati et l. si … ff. de adop. … fingit … que non est ut l. … ff. de novat. et l. … § … ff. de … ob. si … pecunia non extitit non posset fingi pecunia … et … ad … perfecta quod requirit hec l. … hec op. quod … pecunia non esset solutionem … mutuum ut l. si ex … C. e. Sed hec est … quod in mutuo … procedit … dixi ff. … non … per stipulationem … res non sit solutionem … et … in dote … res non sit … solutionem … et obligatio dotis quod … tibi … ex … est sufficiens ad constituenda dotem ut ff. de iur. do. l. si … § i. Sed … res … solutionem … fingetur res … in dotem … res non esset solutionem … in dotem … non … in eam mutuum quod requiritur res … pondere numero vel mensura … requiritur quod res sit solutionem … et … in aliis contractibus

op

¶ Op. et … quod requiritur … ut l. si pecuniam ff. de solut. … est … ad hoc … dicit … sed ad … solutionem … sufficit … et … non sit … hoc … Contra hoc op. de … l. … dicit … non … quod … non … sed … ¶ …

op

op. ff. … glo. dicit illa pot … ff. … res … solutionem … non … quod dicit … intelligitur … pecunia … res … solutionem … non pot … mutuum … non pot fingi … ad … quod requirit hec l. … de … dicit … et male ut dixi

qo

¶ Ex predictis … est videndum … debitum ex uno … posset … in debitum ex alio. Et … aliud debitum … quod … non … et … est … contractus

[illegible] ut qui [illegible] cum [illegible] [illegible]
aut ut [illegible] ut [illegible] ut [illegible] et [illegible]
[illegible] in aliud debitum ut l. [illegible] de [illegible]
et l. [illegible] l. si [illegible] C. apud [illegible] [illegible]
[illegible] non est [illegible] ut [illegible] [illegible] tunc [illegible] e [illegible]
in aliud debitum ex alia cum non [illegible] si [illegible] non [illegible]
[illegible] quod nichil ad me de [illegible] [illegible] obligatione
[illegible] ut [illegible] C. apud [illegible] in [illegible] fallit si [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] fallit [illegible] [illegible]
[illegible] ut l. [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] Sed non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] tunc [illegible] [illegible] dubio potest fieri ut l.
de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
qui potest [illegible] [illegible] [illegible] et tunc potest [illegible]
ut [illegible] l. si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
ex [illegible] [illegible] cedit in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si [illegible]
[illegible] [illegible] qui celebrant solo [illegible] [illegible] [illegible]
agitur ut [illegible] [illegible] ut l. si mandato [illegible] [illegible]
l. mandati Sed non [illegible] qui de novo [illegible] [illegible]
tur [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] et tunc [illegible] ille [illegible] extant [illegible] [illegible]
te et tunc potest [illegible] in aliud debitum ut [illegible] non
extant et tunc [illegible] ut [illegible] l. qui negotia l. [illegible]
[illegible] Nunc expedito de [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Restat ut [illegible] ad [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] celebrant et de hoc [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dixit [illegible] quod [illegible] dedit et [illegible] [illegible]
[illegible] Ego debitor [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] testes qui [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] ex [illegible] [illegible] reddit [illegible] Re[illegible]
non quod [illegible] [illegible] dedit et [illegible] potest [illegible]
non [illegible] [illegible] si [illegible] [illegible] debitor
[illegible] in [illegible] [illegible] debitum in [illegible] [illegible] est
[illegible] et l. [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] debitor
[illegible] [illegible] quod non [illegible] [illegible] [illegible]
ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Sed si [illegible] [illegible]
dedit [illegible] tunc [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] non
[illegible] si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Si quis
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] fuit [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] et recepit [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] debitor ad [illegible] [illegible] [illegible] testes
qui dicunt quod pecunia [illegible] fuit [illegible] si non [illegible] quod
debitor recepit [illegible] dico quod ex hoc [illegible] non [illegible]
tur de [illegible] [illegible] si pecunia erat [illegible] potest dicere
[illegible] et recepit ut [illegible] l. si pecuniam de [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod si fuit alteri
[illegible] pecunia [illegible] potuit dicere [illegible] quod [illegible] et
recepit et quo fuit [illegible] in [illegible] [illegible] ut l. [illegible]
[illegible] C. [illegible] de [illegible] et l. si [illegible] [illegible] l. de [illegible]
Hic [illegible] quid si in [illegible] [illegible] quod debitor
[illegible] et recepit et debitor ad [illegible] [illegible]
et ad [illegible] defensionem [illegible] testes qui dicunt [illegible]
[illegible] et recepit si [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
reddidit [illegible] creditori [illegible] ex hoc [illegible] non reddit
[illegible] [illegible] et recepit Sed [illegible] ex hoc reddit
[illegible] [illegible] et [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut l. qui [illegible] l. de solut[illegible] [illegible]
[illegible] ut l. si [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] defensionem
[illegible] testes [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] et hoc non potest [illegible]
[illegible] est [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] l. qui [illegible] tunc debet [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod pecuniam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] reddidit et quod hoc [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] quod reddit tunc [illegible]
[illegible] ut [illegible] l. qui [illegible] ex eo [illegible] solo quod illud
quod [illegible] reddidit [illegible] non reddit [illegible] in
[illegible] si forte ex mera liberalitate reddidit
ut l. si [illegible] [illegible] l. de solut[illegible] Tertio potest dicere
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si [illegible] [illegible] quod
[illegible] reddidit hic [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut l. [illegible] quod [illegible] [illegible]

[illegible] reddico videtur [illegible] non solvendi ut [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est [illegible] quod
[illegible] ex [illegible] [illegible] obligari et liberari ut l. [illegible]
ad [illegible] de con[illegible] et de in[illegible] ad [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] in [illegible] l. [illegible] quod Contra [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] in quibus [illegible] quod [illegible] sol[illegible]
[illegible] ut pecunia et in [illegible] [illegible] ut l. [illegible] et
l. ab anastasio C. [illegible] pone [illegible] quod [illegible] que debet
[illegible] [illegible] [illegible] magna forte mille florenos et
non [illegible] [illegible] pecunia de [illegible] que [illegible] ponit [illegible] [illegible]
quod [illegible] remedium ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
qui [illegible] pecuniam [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] tunc non est [illegible] [illegible] remedium quod ego
numerem tibi [illegible] et tu [illegible] [illegible] [illegible] et ego
iterum numerem et tu iterum [illegible] et [illegible] de [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] ut [illegible] l. [illegible] [illegible] l. de solut[illegible]
In [illegible] non in quibus non [illegible] [illegible] [illegible] si [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] emptoris et venditoris licet enim in [illegible] [illegible]
tur pecunia [illegible] ut l. i. l. de [illegible] emp[illegible] [illegible]
illo [illegible] potest [illegible] [illegible] [illegible] extantia ut l. [illegible]
C. de [illegible] [illegible] [illegible] tunc erit tale remedium [illegible] quod tu
[illegible] seu venditor [illegible] te [illegible] debitore [illegible]
to illa [illegible] postea vendas tibi [illegible] [illegible] [illegible] quod
[illegible] [illegible] solvens eo et ab illa obligatione liberet [illegible] [illegible]
[illegible] tibi [illegible] [illegible] que [illegible] [illegible] debitorem
[illegible] illa [illegible] et illa [illegible] obligatione liberet
ut [illegible] ex [illegible] l. et ex [illegible] Tertio [illegible] [illegible] quod
[illegible] quod pecunia [illegible] solutio [illegible] quod non [illegible] hoc
[illegible] ex [illegible] [illegible] ut l. si non [illegible] qui [illegible]
qui [illegible] [illegible] si [illegible] magna [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] pecuniam illa [illegible]
[illegible] ut l. de [illegible] [illegible] l. [illegible] [illegible] C. [illegible] [illegible]
glo. [illegible] [illegible] [illegible] pecuniam [illegible] [illegible] debitum [illegible]

Si Servus [illegible] [illegible] si aliena non [illegible]
[illegible] [illegible] voluntate h. d. [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Et non [illegible] [illegible] in [illegible]

Cum filius. [illegible] qui e [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] possit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] h. d. Nota quod e hic [illegible] ex or[illegible]
dinario iudicio [illegible] quod dicitur intelligi i. officio iudicis
ut l. si [illegible] l. de con[illegible] et de quod non [illegible] ubi lex dicit ex
ordinario iudicio dicitur intelligi i. officio iudicis [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod potest [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] remedium [illegible] [illegible] ex equitate [illegible]

Si ego Error [illegible] [illegible] impedit [illegible]
et [illegible] [illegible] que [illegible] [illegible]
[illegible] et quo ad [illegible] petitiones seu actiones
inspicit [illegible] [illegible] quo ad [illegible] exceptiones
inspicit [illegible] [illegible] h. d. l. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et nobis Op. quod error [illegible] non impedit [illegible]
[illegible] [illegible] ut l. [illegible] in corpore de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gl.
hic [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hic [illegible] intellectum potest
[illegible] quod [illegible] [illegible] quod error in [illegible] impedit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] ad liberationem [illegible]
[illegible] [illegible] liberationis error [illegible] non impedit [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] l. [illegible] si hic solutio non [illegible]
ad liberationem et hoc [illegible] dicere glo. quod [illegible] [illegible]
[illegible] ut debitum [illegible] quod dicit [illegible] [illegible] [illegible] ad
liberationem et hoc tenet [illegible] de [illegible] [illegible] non in l. [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
effectum [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] effectus que [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quo ad [illegible] l. non quo ad [illegible] [illegible]
[illegible] solutionem Contra [illegible] error impedit [illegible]
[illegible] ut non [illegible] in l. [illegible] qui [illegible] [illegible]
[illegible] in l. i. [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] Sed op. de l. [illegible] [illegible]
[illegible] C. de con[illegible] ob [illegible] ubi illud quod ab [illegible] [illegible] [illegible]
non debet [illegible] [illegible] [illegible] est ad [illegible] [illegible] si ad [illegible]
in [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] actiones
inspicit [illegible] [illegible] qui e [illegible] [illegible] ad [illegible]
exceptiones inspicit [illegible] [illegible] qui e [illegible] [illegible] [illegible]

8 no prac[illegible] / hm leg[illegible]

8

qo

qo

Qo[illegible]

Qo[illegible]

quod [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible]

Qo[illegible]

[illegible]

8

8

[illegible]

aut non inspiciatur ut l. qua [illegible] Addite quod ipsi [illegible] l. debes considerare duas personas species creditoris et istas impedit ipse errore [illegible] dominii translationem et impedit [illegible] errorem [illegible] in compensationem et ista recalat dominii translationem non autem recalat [illegible] distinctio ut si [illegible] non recalat [illegible] non [illegible] de rigore ut [illegible] [illegible] est considerandum et in hoc inspi[citur] animus accipientis [illegible] considerandum exceptio et in hoc inspicitur animus dantis [illegible] in duobus [illegible] l. non erit exceptio [illegible] ad hoc tendit

Contra glo. in prima parte l. quid si pecunia non est [illegible] possit opponi exceptio gl. dicit quod sic et bene et est casus in l. si [illegible] l. de dona. Quo [illegible] potest apparere de isto [illegible] Resp. [illegible] non est dubium et tunc [illegible] non [illegible] quod [illegible] dicit [illegible] non [illegible] [illegible] in [illegible] et l. [illegible] stipulantes [illegible]

Non omnis [illegible] non capit ut obliget [illegible] h. d. [illegible] et si [illegible] et in pecunia [illegible] Non [illegible] [illegible]

[illegible]

Si pupillus [illegible] h. d. [illegible] pecunia est [illegible]

[illegible]

Si tibi [illegible] dominus [illegible] [illegible]

[illegible]

telle illa [illegible] et non [illegible] dominus [illegible] in [illegible] Op. quod non transferatur dominium in personam accipientis ut l. qui [illegible] l. de solut. Sed qui aliquid dat hoc acto quod dominium reddat aut [illegible] eum [illegible] [illegible] aliquod commodum et [illegible] transfert dominium [illegible] reddere tenetur ut l. si [illegible] et [illegible] reddat [illegible] reddat obligatur ex mutuo ad reddendum. Sed [illegible] nullum est commodum [illegible] et tunc impedit dominii translatio ut dic l. qui [illegible] l. de solut. et [illegible] et plenius dixi [illegible] translatio [illegible] fieret sponte non coacte valet [illegible] ut l. si quis [illegible] l. de solut.

Quidam existimaverit Creditor [illegible] debitoris [illegible] recipere de parte [illegible] integrum h. d. in summa. [illegible] Op. quod [illegible] [illegible] [illegible] Op. [illegible] non [illegible] recipere [illegible] solutionem ut l. [illegible] l. de [illegible] [illegible] debitum [illegible] liquidum [illegible]

Contra hoc op. de l. [illegible] l. qui [illegible] sol. [illegible] plura debita [illegible] debitor solvere [illegible] integrum hic [illegible] non admittitur [illegible] solutio [illegible] [illegible] plura debita et tunc cogitur creditor accipere [illegible] offert [illegible] [illegible]

[illegible]

Animi [illegible]

[illegible]

App. bete…

[illegible]

op

varia … / gl. et … / Lex … ssia

op

… mag… / … glo…

op

op

op

[illegible]

op

op

op

op

cretis ut l. io § si p venditore ff. de ac. emp. et
l. pubtarcio c. de fructis cu plibus aut ig fit
tunc quanta morit et tunc aut morit posset hic qr
et inspiciamus tempus more ut hac l. et l. si sterilis
§ cum p venditore ff. de ac. emp. aut morit non
cepisset et inspicimus tempus hic est ut l. fi. ff. de eo quod cert.
et hec e vera in extimacione que fit secundum verita
tem sive extimacione non que fit secundum affectionem p
merallmentum in hac inspicitur tempus sive ut l. si
§ in hac inst. ff. como. Sed non queritur de tempore usque
ad quod et tunc aut extimacio venit iure obligati
onis et tunc inspicitur tempus obligacionis contracte vel
ut si precedit ut dictum est supra aut venit officio iudicis
et tunc aut res perit cum fructibus et tunc inspicitur
tempus plurimum fuit usque ad diem quo res perit vel
non quia ultra extimacio non potest crescere ut hic notatur in
glo. Ubi vero solvitur. Sed vero res durant vel alie
contractus que perire non potest nec crescit extimacio
usque ad presens ut l. in hac ff. de tritico in alia
post eius decremus sive fructibus non et in rebus
contractis inspicimus dicens in dicta l. in hac. ¶ Ex
minimis ad ultimum peto l. si secundum ad practicam quod sunt
duo circa conformis libello ut l. ut fundus § cum dum-
net cui debet ferri de alio quod ut petitur
ut l. fi. C. de fideius. vel de fideius. l. si hoc si
fuit petitum vinum et debet fieri condempnacio in extima
cione quantum male. Sed tunc debet stare quod iure accione
venimus expectari ut l. si pupilli § videamus ff. de
nego. ges. Sed stare debet quod actio dat ad illud
quod e in obligacione ex quo descendit actio ut l. licet
§ cum ff. de pecun. si in obligacione hic e vinum tunc
quod vinum est in actione quod vinum debet peti quia si
preterea extimacio agere sive actione vini quod vinum
hodie cum non potest sub illa extimacione que plu-
rimi fuit a tempore more si hodie valet minus de na
ture devenit ad extimacionem per officium iudicis vel.
si sunt § fi. de s. ob. et l. fi. que sen. sine app. ce
et ibi non videbitur vel possessor. ff. este pecu. no
et quod dicitur quod iudex non debet condempnare in alia quam
petitum sit quia vinum est in re ex ea notatur ut di
cimus et ita puto quod vel melior practica hic
fuisse petitum vinum et condempnacionem fieri in extima
cione officio iudicis cum vinum alias extimacionis recipi
non possit. Et adverte quod pe et cy hic vident for-
mare libellum et concludere quod condempnacio debet fieri ad
totam extimacionem quod non est verum immo debet condempnari
ad vinum et ad id quod ultra interest si vinum fuisset
debito tempore ut l. quod si ex hen. ff. de eo quod certo loco. Cum eis
rursus liberatur solvendo vinum et illud quod ultra interest
ut l. celsus in fine ad l. fe. et ibi no. § de arbi-
nodi agi possit ut condempnet ad extimacionem. Ergo
practicam contra quod si quidem morit pecessit aut de
libellus dicitur sic dico quod ego mutuavi tibi tot
vinum vel tot frumentum et quod id mihi reddere debuisti
tali tempore et sic a tali tempore cum fuisti in mora red
dendi scilicet quod a tali tempore citra ad hoc frumentum vel vinum
valuit tantum scilicet quod hodie valet minus et sic interest
mea habuisse vinum seu frumentum tempore debito quare
peto te condempnari ad dandum frumentum vel ad vinum
et ad id quod mea interest dandum frumentum vel vinum
debito tempore habuisse hinc inde extimacionis quanto
plurimum fuit a tempore more et quanto plurimum valere posset
usque ad presens. Sed non mora precessit libellum tunc potes
formare libellum simpliciter et dicere peto eum condempnari
ad dandum frumentum vel vinum et tunc si extimacio
incipiet crescere pendente iudicio et tempore sive actionis
minus posses petere per officium iudicis tibi condempnari
quanti tua interest tibi solutum fuisse a tempore more hinc
inde extimacionis quanto plurimum fuit pendente iudicio
ut l. ediles § si sed pretendit de edic. tu cavias quod in
ipso libello ultimo apponatur sic peto eum condempnari
ad dandum frumentum vel vinum vel quanti extimacio
dicti frumenti vel vini possit crescere pendente iudicio
peto eum condempnari hinc inde quanto plurimum fuit penden
te iudicio et ista e vera practica quod glo. tacite vult ponere

quod iudex et non alias si quid est ¶ Procedo in glo. et quod
petam vel l. in re furtiva ff. de con. fur. ubi vult quod ex
timacio possit peti iure actionis dicit glo. quod ibi est
speciale odio furum secundum vel est dicere tunc dicit quod hic loquitur
obligacione causa ubi mora non precedit obligacionis
ad extimacionem immo ipsa res peti debet ut l. si sum
inst. ff. de v. ob. Sed quando aliud rem receptam seu rem
tradi qualiter mora precedit in obligacione et in
peticione dic plene ut extant in repeticione l. stip.
non dum ff. de v. ob. Alii non dicunt quod in causa mora
potest extimacio peti iure actionis nec ob. l. fi. C. de fi-
deius. et l. si sum § fi. ff. de v. ob. quia ibi loquitur aut
debitum species hic non quia aut debitum contractus secundum
non plus quam factor quod in contractibus potest solvi unum
contractus per alia eiusdem generis quia vix ut l. ii. c. ipsi
§ e. Sed quod posset peti vel solum extimacio in pecunia
pro quantitate vini aliud non recipit l. cum in c. et quod
agere sive actione ut dixi. Alii dicunt quod primo fit condempnacio
ad vinum et si vinum non solvit ad extimacionem
transitur e quia dicitur sive non fecerit nisi in arbitrariis
actionibus ut l. i. in prin. ff. de ac. emp. Sed dicta condicio
ex mutuo non est arbitraria ergo teneo quod practica
quod glo. ponit vel vendere ¶ Op. de l. io § fi. ff. de ac.
emp. se. quod hic dicitur inspici locum ubi e petitum intellige
si locus ibi potest inveniri. Bartholus

¶ Mulum fruum sic ad que pervenit possum tibi
iure ad id restituendum re pempta eum condic-
tione cogere h. d. ¶ Non quod tenetur in adre-
stituendum ex re mea ad te pervenit facit ff. e. l. si
et nec et etiam ¶ Que quidem est ista condicio. Ro
dicta condicio generalis ut fuerat ad titulum ¶ Que tunc
cum dicta condicio generalis competat ubi alia potest peti dicit
ut § e. l. dicta condicio in prin. quo que est illa actio
que competeret cum quo ista cum conveniret. Sed dicta condicio
glo. dicit quod e actio neg. ges. hinc inde quia est publica
dum re pempta venditionem ut l. im. C. de ta ven.
et § de neg. ges. l. fi. h. est immo inst. si non plus puer
ad hanc l. non medium p quod concludit in actione neg.
ges. est quod negocium ad me pertinet aliquo ex contrac-
tibus si vel mihi potest aliud medium s. quod ex re mea
factus e locupletior ergo non locum actione neg. ges. dico
ergo quod vendicionem possum habere contra possidentem et
habeo actionem neg. ges. cum qua conveniret dicta condicio non
per hanc l. si pe clas generalem petat vel dicta condicio §
e. Sed peto non habere contra venditorem pro modico forte
scilicet cum dico quod voluissem te vendidisse rem meam
cum quod vendidisti et res e pempta et ex re mea pervenit
ad te precium pro equum est quod restituas cum apud te
sit sine causa ista vero dico quod condicio competit condicio sine
causa ex equitate ut l. si et me et etiam ff. e. cum ista con-
venit dicta condicio et hec vult his dicere gratia quod verte
tua est ¶ Procedo in glo. quo vero ut te extimate habent
locum hec l. quidam dicit quod causa glo. dicit quod non nisi
heres actor a me ut quia solum videbitur alii vel cepi
mei pervenit tibi quod vendidisti ut l. si non forte § ibi
tus ff. de con. ind. et l. in primis § in fruuntur etc.
scilicet addite in eo quod ergo d. quod te extimate non habet locum
fuit lex una dicat quod recepisset equitas hic do non
res exant tunc potest cum vendicari ab emptore sicut
a me non e ergo equum ut petatis pretium cum possis habere
rem quod intelligo verum nisi dominus habuit contra vendi-
torem cum hinc inde contra perdidit dominium ut l. im. C. de
re. ven. et transfert in ipsum possidente et hoc facere
do gessit venditor negocium ipso gestu contraxit
te causam et sic habet in eum dominus actionem neg. ges.
ut dicta l. im. et ibi dixi et addito quod dico actionem
neg. ges. non quia contra habuit venditorem quod illud non
potest nisi re pempta vel prestita sed quia contra hinc inde
dominium transtulit quando cum transferre e negocium proprium
et actionem neg. ges. ut plene dixi in dicta l. im.
et dicat vel l. fi. de neg. ges. sic non quod glo. dicit
legi heres actor a me ut in § liberti adverte quod in
tellegat quia hic non est generale sive negacione in dubio
non tamen minus ad rem quod sibi data est sed ad id in

quo fruit' est locupletior. ut l. iui uel l. de con inde
ex g vendita fruit' est locupletior in pcio mu
tui ad petenz ut dcu l. si no sortem § libero et l. i.
fruu § in frumento et ti fuit q no in l. in hac
iusti mag. glo. l. de tract. Sed si pones i aliqs
otabus pretii q medium tota liberi ul' depopu
apud te tu vendidisti illu etc no hec actioni ad
extimatioz sed ad pretiu si ageret ad rez tn si rem
no potuis restituere derit ut ad extimatioz p of
ficiu iudicis ad extimatioe dico vari ad pretiu
venditoris ut l. iij § si reddita l. q iure et l. deposita
l. i. § si res et § si rem depositam. Quo h lo
qui ille qui vendidit hunc eaz lucratur qd si hunt
eaz oneroso glo dicat aliter et bn ut l. iiij C. de
rei ven. Alij aut pretiz inventi loco rei qualit
ut decebam in l. si et rem et pretiz § de pet. hd.

Sequitur certum. Ex stipulatione contracte
deriz oritur ea condicio h. d. Op de l. sp
sive penitus C de pac. No glo dic ut in ea
Op de l. i. C. de pac. in arte. pe. ut in glo. Op.
de l. eu condictio inpn. § e. ubi ex dicto actu re petit
i glo. Quo natn ex stipulatione competit ea condic
specialis dic ut dici ut l. ea condicio inpn. § e. Quo
qui in stipulatione est incertum et incertu vult petend
qu actoe petet Ro actio ex stipulatu ut h. inui
tur et iusti de v. ob. in prin. Bartholus

Creditor mutuans in re restituenda hic
primu h. d. de mal. lung dic ut i glo. et bn

Si pecuniam p. pecunie queritur actio
multa petit p actore et contra unoz h. d.
Op q i multe nil sit specialiter in aliq
puncto ex mutuo quaerit acto ut l. ea cond. §.
q si minor § e. lunis tamore hec l. legit duob
mois Po q h petit mutuant nove militis
et tunc nil e spale in actoe que orit ex mutuo
ut dco § si minor s in ea que orit ex stipulone
ut q fideiussor promisit et ista pot dici in sum
ista tempus. Sed hodie idem in obligatione fideiusso
ria q in principali ut l. ij. C. de quis pro nobis
neque. Alio mo legit q h petit mutuauit pe
cunia milit nove sue sue pater et tunc est spale in
inhere rem i mutatione q in stipulatione. Bar.

Quintus. Ex mutuo sed administratione ci
vitatis queritur civitas si est in eius util
itatem quesita ul' ipe administrator h. d.
et bene l. est. Op. q aminis ipm obliget
petit obligat debitor ut l. mets § animadvertend
d' q uc ea. q tanq ea actione debitis advert
q ista ma est cotidiana et uale dic quis accipit
pecunia mutuo qui antiqs seu consiliu q totu ci
vitate represent ut no. C. que sit lon. conse. sup
Ricardus ybo cau puto q indistincte civitas obliget
ut dic l. mets § animadvertend et q pt certas
causas alienatioz rez publicaz et obligatioz pot fieri
legem qua uult ut l. plebe § plane l. q vi aut
clam. Et ipe actus et ois alij qui fit ab eo qui
ht potestatez condendi legez ht vim leges ut l. ceste
l. de public. et l. pla. C de donat. int vir et ux.
q e notand et p h dico q pact que apponunt in
contractibus qui fiunt cu hac civitate per alliud
i iudicio tamq statuta ꝯ cives huius civitatis
et ꝯ omnes quos alligant statuta p hec cau dico
q si consiliu fuerit prudens ad obligandum coe et
conslin et cum singulares psonas et res p aliquo
actu com q singulares p' uel potent conveniri
peut si de hac cet forma statuti no cum ex solo
actu hec uir obligat. procedit q' ea alia p'' sit
suplir et alie pont pvate singulares p' no pot ipsas
aliter obligare s hec procedit ex in leg. quis
no accepit pecunia consilium s administrator civita
tis ul' aliquis prudentis tunc si quide est ei h spu
liter concessum ut pecunia acciperet mutuo obliga
bitur civitas h no appareat consen in eius utilitate

ut l. hebat inpn. l. de insti. Sed si causa ei concessu
ut acciperet pecuniam mutuo inctaz tunc aut puto
q sufficiat q tpe quo mutuo recepit pecunia ipse
tunc se monstravit eaz recipe h no appareat in illa caus
ee conversaz ut l. de cerr. l. i. § no aut v. s si in pate
et ita res sentitur hinc. azo. in summa de exercit. et
Innoc. ex de fidei c. fi. q appet manifeste qui ma
datu implet fuit enim sibi concessu ut pecunia mutuo
acciperet in tale caz et hoc fecit ult no hebat
querere creditor. Cuius no hit spale mandatu ad
accipiend pecunia mutuo s e a concessi principle ad
ministrando civitate tunc lo. ista l. q accipiendo pe
cuniam mutuo obliget civitas si in eius utilitate p
bet pecunia ee vsum ut probari fuerit dicta l. i. § no aut
l. de cerr. C de pactis ec. inc. hoc inf porrectu et
C quo ex fac. tu l. in rem fuerit q no in l. si pupil
h § i in fine magne glo. de neg. gt. Quo dic
h si pecunia no est vsa in utilitate civitatis tenet
administratores qui accepe tenet bi. ut puto si quide
ipi acceperunt pecunia mutuo proprio ul' ca tanq
administratores civitatis p hoc no excludi qui certa
ipi ipso nec tenerantur ex eode actu puni enim mutu
ans contemplone utriusq mutuat q pmit indubia
ut dcu l. si pupilli § i. et C quo ex fac. tu. l. in rem
et hic s si expresse fuit dcu q recipieres tamq
prius p' no tenerant tunc no est dubiu q non
tenebunt. Nec obligo no obligent ult cuiuz et
mercatores conueniu ut l. no eius inpn. § e. et h' m
peticat hinc ex de arbi. c. p tuas. Quid g tunc fiet
Ro si creditor qui vidit ut crederet ad cuo tm. s
ut se crediditorez dovet et se dovit tenet pote
orem ut C. credi. civit. p pr in de l. i. et ij. l. ita ille
qui ghit ut administrator civitati et ad civitat utili
tate d3 dicere duo s. se administratorez et et ad utili
tate civitatis h' fecisse aut g no dicit se adminis
tratore ul' dicit se iussi lenem inadatu hinc et
tunc ten de dolo ut § de dolo l. quida debitor et l. si
legitimis dolo cu fecit assendo se administratore
no aut dicit pecunia vsa in utilitate civitatis pu
to q potest conveniri cndicione ob caz fuit enim ei mutu
ata pecunia ob hanc caz ut i utilitate civitatis verte
ret et secuta no e ut l. de con ob ca. l. ij. pecun. fl.
et p totu ti. Si vo nec dicit nec se administratore
nec pecunia vsa in utilitate civitatis tunc puto q con
petit actio de dolo et hec locum condict ob caz qr de
dolo actio cu dolo no conveniunt ut § de dolo l. i. et ij.
sicut ad pdcta l. q sil. eu. inc. l. i. et p totu ti.
Sed quo que erit practica huius quo agi ꝯ tale
administratore ut se administratore dicentis Ro puto
agi primo ꝯ civitate et interpellare illu ut eius as
sistat et eu instruat probando pdca ut C. de cuit.
l. si pueris cu duabus l. se. que si no fuerit tunc agere
ꝯ eaz istis actoribus quibus § dcu est posset
eciuis an iudicis officiu implorari ꝯ tale adminis
tratore ut pdcu fuerat ut. l. de cauc. l. in creditore
fuiet l. de fideius. l. si contendit et q ibi no. Quo
et unde notato glo. § de quod ne s a. de oiue ꝯ quod
ista l est ꝯ ius coe g' ut ut l. iiij pupillare et l.
q ꝯ § de legi. et l. si reputari in fine de excu. tu
gen de ac. et l. a bu. vocant tenere et dicere q queda
sunt collegia que inter in coe ona tractat sunt
negocia pecularia ut collegium eoz qui civitat
pilinnis ul' aliqs redditus ex pre de quibus hetur
§ q cuiusq univ. l. i. et in istis no hec locum
hec l. in aliis in collegiis magnis h cet locum ista
l. qr est eade ro. Certe si pdca bene aduertas
glo. nec videtur velle q no sit spale in civitate
i no etiam in omnibus qui de necessitate p alias regunt
ut no. ut pdca l. si pupilli § r. inst. mag. glo.
Cu g oe collegiu de necessitate regit p alios ui
p inquod collegio sit idem. Quo quis hic nunc p
batur pecunia vsam i utilitate civitatis ul' collegii ut

No

Su a
op
3 u
no
No

Su a
Su a
op

2 r a l. Pom

Su a
op
no h'bu
ad 3 f le

No
No
No g
No g

1
2

alius glo. dicat quod creditor. Sed qualiter hoc probabit dicit quidam si institutum est administrator [illegible] collegio [illegible] in utilitate collegii [illegible] ... Sed si institutum est solum administratori [illegible] collegio [illegible] sufficiat [illegible] ... ut l. [illegible] et hoc [illegible] ... [illegible]

Creditor qui accepit pignus non [illegible] [illegible] h. d. [illegible]

[illegible] ... Bartholus [illegible]

Si institores [illegible]

[illegible]

Qui pecuniam [illegible]

[illegible]

Cum fundus [illegible]

Sicium tam imprudens [illegible]

[illegible]

neriz s(er)ui negociu(m) ex gestu a me no(n) a s(er)uo pu
to q(uod) quelz posset p(er)tinere ite(m) intelligendu(m) u(bi) s(i)
ego alime(n)tum pamphili(s) empto(r) a s(er)uo m(eo) ube
ex nego(cio) q(uod) is gessit h(oc) est ex p(ro)p(ri)o s(uo) p(ro) s(er)uo io
eni(m) eu(m) alime(n)tum q(uod) ip(s)e s(er)uus emit Code ino(m)
tellio h(oc) q(uod) ip(s)e s(er)uus possessor bona fide emit ip(su)m
pamphilu(m) de peculio d(omi)ni ac i(n) h(oc) nego(cio) nulla(m)
expendidit impe(n)sa(m) de meo solue(n)do gabellas et
no(n) ip(s)e et s(i)c(ut) ista dat (con)petu(m) ego possessor a d(omi)no
et s(ed) h(oc) hic lo. de nego(cio) gesto ub(i) ip(s)o s(er)uo bona
fide possid(e)o q(ui)m(od)o s(er)uit possessor no(n) de nego(cio) ges
to ab ip(s)o pamphilo empto qui fuit possessor et
ista m(ihi) ❡ Op(ponitur) ille qui expendit in re aliena no(n)
h(abe)t actio(n)e(m) s(ed) retentio(n)e(m) tm(tantum) l. de con. inde l. si maritus
g(ratia) expensis s(c)it(is) i(n) isto pamphilo ego possessor non
do h(abe)re actio(n)e(m) h(oc) e(st) (con)tra huius co(n)ui(n)cere quidam dic(u)nt
m(ateria) qui hic dicit me ce(r)ta actu(m) subaudi per
retentio(n)e(m) hoc e(st) molum tex. et io dic(un)t alij q(uod) i(n) p(er)
tit actio s(ed) que sit illa dubitat quida(m) dic(u)nt (con)dic(tio) in
debiti quidam actio nego(ciorum) gest(orum) p(ri)mu(m) e(st) ue(rum) no(n) obstat
l. si in area m(ihi) h(ic) pamphili(s) e(ra)t que fuit expe
(n)sa no(n) erat aliqu(is) s(ed) erat ip(s)i possessor s(ed) g(ratia) aliq(ua)
eu(m) restitua(t) h(abe)t retentio(n)e(m) p(ro)pt(er) expensis postq(uam)
restituit h(abe)t (con)dic(tio)ne(m) indebiti q(ui)a m(odo) s(ed) restitueret
et eu(m) q(ui) restituit gerat nego(cium) l. si tutelam d(omi)ni ex
quo erit ista (con)dic(tio) indebiti ut l. qui exceptio(ne) ¶
s(ed) s(upra) l. de con. inde. Dic q(uod) d(ic)t(a) actio nego(ciorum) gesto
no(n) ui(detur) vel q(ui)a no(n) gessit negociu(m) d(omi)ni s(ed) tamq(uam) s(uu)m
et in re s(u)a ut dixi ❡ Solu(tio) op(positionis) d(ici)t h(oc) in(tel)l(ige) et
hoc e(st) ui(detur) Con. l. v. p(ar). ibi ua et ins. de l(itig)o supp
dem e(st) ui(detur) de equitate q(uod) sequit(ur) est ui(detur) de rigore
d(omi)ni expedita de ista s(ecundu)m i(n)s(titu)t(ion)e de equitate ex
qua h(abe)t causa istud q(uod) q(ui)a eu(m) ex (con)fisus locupletior
ex re mea h(abe)t ego possu(m) h(abe)re regressu(m) (con)tra eu(m) s(ed) ille
liberat cedendo m(ihi) actio(n)e(m) (con)tra te de equitate dubitat
in actio (con)tra te d(omi)no et i(n)ceditur istud q(uod) dixi s(ed)
ex re mea s(er)uus est locupletior p(ro)bat s(upra) l. p(ar). et s(upra) e(odem)
l. si eu(m) s(er)ui illud q(uod) dixi s(ed) ille (con)tra que possu(m) h(abe)re re
gressu(m) liberat cedendo actio(n)e(m) ideo dixi q(uod) s(i) posset re
petitu(m) ad rem illa cessaret equitas et i(n) no(n) d(i)c(er)et
d(omi)no actio (con)tra te ut s(er)uisti no(n) videtur l. si eu(m) s(er)uus.
e(st) q(ui)a si s(er)uus vincebat illi q(uod) ab alio posset recipu
ra no(n) h(abe)bit locu(m) illa equitas s(ed) q(uod) dixi s(i) ex re
mea s(er)uus q(ui)a locupletior io dixi q(ui)a s(er)uo s(i) h(ui)us rem
aliunde q(uod) ex re s(u)a licet aliq(ui)s m(ihi) tenetur cederet ac
tio(n)e(m) m(ihi) no(n) agem (con)tra te nisi illa actio est m(ihi) res
pa ut l. ai in plures ¶ ne(c) m(ihi) l. locati de act. emp.
l. ins. ¶ p(ar). s(upra) l. ale. i. l. si rec in fine s(upra) ad l. in. de iac.
l. i. ¶ p(ar). ❡ Ven(i)o ad s(e)c(un)d(u)m in p(ri)ncipio de rigore d(ici)t
h(oc) q(uod) d(omi)n(u)s p(otes)t ag(er)e ex empto (con)tra venditore(m) et vendi
tor p(otes)t ag(er)e (con)dic(tio)ne indebiti (con)tra possessore(m) Con. ad s(upra)
d(omi)n(u)s q(uod) venditor solue(re) s(c)it liberatus ut l. de solut.
l. eu(m) q(ui)a ¶ i. p(ar). ita fuit solutu(m) ei qui a(ut) h(abe)bat
mandatum h(oc) m(od)o s(ed) ratificatu(m) h(oc) fuit solutu(m) ei qui
nu(n)q(uam) h(abu)it mandatum ita s(ol)uit s(ed) in glo. sup(er) ibo ven
ditor et bene et p(ro)bat eni(m) in l. qui h(ominem) ¶ si ullo
l. de solut. ❡ Ad s(e)c(un)d(u)m op(positionem) q(uod) venditor no(n) posset age
(con)dic(tio)ne indebiti (con)tra possessore(m) n(on) e(ni)m (con)dic(i)t rem
sua(m) p(ro)p(ri)am a s(er)uo ut dicu(m) est s(ed) iste venditor ad
h(ui)c e(st) d(omi)n(u)s pamphili ut p(ro)bato g(ratia) et q(uod) s(ed) d(ominiu)s
p(atet) q(ui)a rei vendite d(omi)niu(m) no(n) t(ra)nsfert nisi soluto p(re)
c(i)o nisi q(uod) venditor s(c)it d(omi)n(u)s p(re)cij ut inst. de re di
ui. ¶ vendite et l. ex empto ¶ i. l. de ac. emp. s(ed) h(oc)
p(re)tiu(m) no(n) fuit ex(ten)sum venditori q(uod) q(ui)a (con)dic(tio) p(otes)t
venditori g(ratia) no(n) est t(ra)nslatu(m) d(omi)niu(m) rei vendite Re(sponsio)
intellig(ere) q(uod) p(re)c(iu)m fuit (con)ceptu(m) et s(c)it (con)solutio
e(st) solutio ut l. no(n) o(mn)is inst. s(ed) e(st) ins. fuit hic fi
de(s) de eo q(ui)a p(ro)p(ri)e venditoris et tradito(ri)s et s(ed) fuit
t(ra)nslatu(m) d(omi)niu(m) ita intellig(it) glo. sup(er) v(er)bo emptori et
bene ❡ Venio ad iij. q(uod) ad peculiares de h(oc) q(uod) d(omi)n(u)s
p(otes)t vendicare minores h(oc) ip(s)e tenet de peculio
Con. debita et credita i(n)ter (con)pensatio ut l. i.
l. de (con)pensat. si g(ratia) i(n)ter pu(n)c age(re) g(ratia) (con)pensat.

tollent frustra igit(ur) dicat d(omi)no vendicanti (con)p(en)s
tere q(ui)a maius est. So(lutio) d(ici)t q(uod) hic no(n) est locus (con)pen
sationi io est q(uod) hic peculiu(m) petat ut sp(eci)es et sp(eci)ei
ad q(ua)ntitate(m) no(n) fit (con)pe(n)satio hic e(st) casus hic s(ed) glo.
et l. si creditor ¶ i. l. de peculio et de l. i. l. s(ed) si eius re
ne g(ratia) inter te iun(c)tis q(uod) qui peculiu(m) petat ut sp(eci)es
no(n) h(abe)t (con)ponu(n)t (con)pe(n)satio s(ecundu)m glo. ulti(m)am reph(en)
dit ista glo. q(uod) s(i)c(ut) peculiu(m) deberet in sp(eci)es m(od)o i(n)
g(ene)re eade(m) est ro (con)pe(n)sandi no(n) eni(m) cadit affectio
magis in vno peculio q(uod) in alio ut l. minus l. de
u(sur)is m(od)o s(ed) l. ua et si sue ¶ s(ed) io aut
q(ui)a no(n) admittit h(oc) (con)pe(n)satio h(oc) est s(ecundu)m cos(ensum) i(n)
(con)pe(n)satio s(ed) debita liquid. ad liquid. ut l. si. C.
de (con)pensat. s(ed) hic ex p(ar)te d(omi)ni qui vendicat peculiu(m)
e(st) debitu(m) liquidu(m) ex p(ar)te venditoris qui agit de peculio
no(n) est debitu(m) liquidu(m) q(uod) p(otes)t ex q(ui)a de peculio fiet
tot deductio(n)es ut nil remanet ut l. s(ed) si d(omi)n(u)s
¶ i. l. de peculio et istud ui(detur) in ui(detur) p(ro) hic adducu(n)t
s(upra) C. (con)mo. l. si. p(ro)bo ca(usa) p(er) l. fi. in fine C. de (con)pen
sat. que dicit q(uod) sp(eci)ale est in actio(n)e depositi q(uod) non
fiat (con)pensatio cu(m) depositi natura est ut fiat
in sp(eci)e s(ed) in (con)trariu(m) est g(ratia) h(uius) cas. ut h(oc) peculiu(m) debeat
in sp(eci)e q(uod) posset oppo(n)i (con)pensatio q(ui)a si in alijs actio
nib(us) no(n) posset oppo(n)i (con)pensatio nulla e(ss)et sp(eci)ali
tas in deposito q(ui)a id e(ss)et in qualibet alia actio(n)e ut h(oc)
tenemus g(ratia) op(inionem) ulti(m)am ❡ Op(ponitur) et assumi (con)pe
(n)sat(io)ne(m) ex fine mag. glo. que e(st) sup(er) ibo (con)tinue(n)t
et ui(detur) q(uod) tex. no(n) p(ro)cedit aut eni(m) s(er)uus h(abe)bat libera(m)
administratio(n)e(m) et vendendo t(ra)nstulit d(omi)niu(m) et s(ic) d(omi)n(u)s
no(n) p(otes)t vendicare aut no(n) h(abe)bat libera(m) adminis
tratio(n)e(m) et tu(n)c d(omi)n(u)s no(n) obligat(ur) de peculio s(ed) d(ici)t g(ratia)
q(uod) no(n) h(abe)bat libera(m) et tn(tamen) d(omi)n(u)s obligatur de peculio
ut l. de peculio l. libera et l. (con)traria in p(ri)n(cipio) eu(m) s(upra) l(i)b(er)o
❡ Venimus ad ultima(m) p(ar)te(m) de h(oc) in fine q(uod) vendi
tor liberatur cedendo (con)dic(tio)ne(m) d(omi)no (con)tra q(uod) d(omi)n(u)s h(abe)t ea(m)
sine cessione ut s(upra) e(odem) l. in p(ri)n(cipio) Re(sponsio) d(omi)n(u)s h(abe)t utile(m) ex
equitate hic no(n) cadit d(omi)n(u)s ❡ Op(ponitur) l. de solut.
l. si fugitiuu(m) Re(sponsio) illa debet intelligi s(ecundu)m ista(m) ❡ Tertio
op(ponitur) q(uod) venditor no(n) liberat(ur) cedendo actio(n)e(m) no(n) eni(m)
io t(ene)tur q(ui)a actio(n)e(m) h(abe)t s(ed) ideo q(ui)a vendidit g(ratia) ut C.
e(odem) ti. no(n) adiectus l. de pig. ac. l. petendi Re(sponsio) fateor
q(uod) venditor io t(ene)t(ur) q(ui)a (con)tra(x)it tn(tamen) in (con)tractus vendi
tio(n)is est ut q(ui)s no(n) teneat(ur) nisi de dolo lata culpa
et leui ut l. si ut certo ¶ (com)mo(dati) vide(n)d(um) l. (com)mo. q(uia)
g(ratia) h(oc) vendidit rem ei que p(er)tinebit d(omi)n(u)s s(er)ui et
sic no(n) fuit in culpa debet e(ss)e liberatus eu(m) q(uod) actio(n)e(m)
h(abe)t io t(ene)t(ur) ea(m) cedere et sic h(oc) p(ro)mordiali tenent
(con)tractu tn(tamen) no(n) t(ene)t(ur) io q(ui)a actio(n)e(m) h(abe)t s(ed) michi h(abe)ret
m(od)o tu(n)c e(ss)et liberatus io cedendo liberat(ur) ut l. q(uod)
debet l. de peculio q(uod) no(n) tene(tur) g(ratia) meti q(uod) h(oc) ven
ditor no(n) tradidit emptori s(ed) (con)tra tradidit ulti(m)a eu(m)
nisi p(otes)t cede(re) s(ed) posse trade(re) liberatur ab emptore
et no(n) t(ene)t(ur) nisi ad cede(n)du(m) actio(n)e(m) ❡ D(omi)ni expe
diti de (con)t(ra)rijs restat quedam (con)p(ar)is in glo. mag. circa
p(ri)n(cipium) et h(oc) q(uod) peculiu(m) (con)putu(m) actio de peculio e(st)
ua(n)escat ❡ Circa quod quida(m) d(ic)u(n)t in (con)pensa
tio(n)is glo. d(ici)t melius q(ui)a (con)putatio recontulit solu
tio(n)e(m) et fuerit h(oc) p(ro)vide ut si ab initio d(omi)niu(m) e(ss)et
t(ra)nslatu(m) ut l. si filius et l. no(n) o(mn)is ¶ s(upra) e(odem) et d(ici)t
ut in glo. sup(er) ibo (con)tinue(n)t ❡ Circa pone q(uod) re
ditor actio(n)e de peculio tn(tamen) x (con)seq(ui) posset et
i(n)ueni peculiares qui fuerunt (con)putati et soluti aut
xx. u(ero) d(omi)n(u)s posset repete(re) vna x. quida(m) d(ic)u(n)t q(uod)
s(i)c. Glo. dicit si extant p(otes)t repete(re) s(ed) (con)sumpta
no(n) ❡ P(ro) hui(us) declaratio(n)e videamus p(ri)mo quo p(ro)
cedit q(uod) si tn(tamen) n(umm)i peculiares fuerunt xx quo
p(otes)t e(ss)e q(uod) no(n) s(unt) in peculio nisi x. Re(sponsio) q(ui)a deduc
tio(n)e facienda a d(omi)no de eo q(uod) s(ibi) debetur ut l. s(ed)
si d(omi)n(u)s ¶ i. et s(upra) l. de peculio in(ter)tu(m) videamus q(uod)
ista op(positio) s(c)it u(er)a et s(uppo)n(endu)m nos tenemus p(ro)cede
re (con)tra illa op(ositio) q(uod) actio de peculio tollat m(ihi) (con)pen
sat(ionem) e(ss)et nisi p(ro)p(ter) op(ositionem) eu(m) eni(m) x deb(er)et vendi(tori)

de x. tm fiet openso relinqua x repetet dig. ℞ ar aliquam opio sit verior q no imo opensio tenet exp. glo. q excessive vendiunt assumptam no. ¶ Tenquit glo. pone q pecunia sua fuit xx. in peculio fuerit x. servus emptus qui mihi dno tradit vali xxx. an illa x quibus servus plus valet possit peti a dno p actionem de in rem verso. Glo. arguit pet q finaliter dic ut colligit in l. et io § illud plane et q ibi no. ff. de in rem verso. ¶ Ulterio possem hic quia l. de ser. in terius § cum § proinde monachi vinnus monachi detinet malo modo in monachum bona fide et ipm emisse aliquam rem ex pecunia sua nom q res empta tradita est abbti sed modo ouid eam que hic dicit in suo pot dici in morbo ut no p limo ex d. § pen. C. ea oblig. ¶ Sed quid si no appet ex cuius pecunia solvit monachus vel simpliciter non appet ad quem illa pecunia pertinet cogitabit.

Si et me et titium si res mea ad te pervenit est ei quod apud te dicit remanere eu ubi condicere et pote ea condicere h. d. vo pedem insinuatio glo. et doc. nichil dicit hic. ¶ Op. ff. e. l. si filiusfamilias ubi pecunia per sua pervenit ad creditorem et ea ei consumpta no pot repetere sed ubi pervenit pecunia ad creditorem et ea ei consumpta no pot repetere titulo oneroso hic no pervenit ad alium titulo lucrativo plus § hec sol. ff. de l. si eu suum et C. de reb. cre. l. in rem sit tuo quia fuit glo. et no solvit ff. de no. emp. l. suum que ff. si que ubi hec plus tex. ad ista dic ve candide ponit h in glo. ¶ Destinate g. uni l. dicas qui res mea pervenit ad te sine iusta ca ut. p ea pot michi ex condicto agendo q alio aut no fo tum aut ille alius q me agentem liberaret cedendo actionem q te et tunc hic locum equitatis habet l. ut in qd de actio det ex equitate ff. l. p. x. § suum tunc convenio pri. ai sine ciuibus dixi quid no liberaret ipso me et iniuit equitatis habet l. cessit ut huiusque ff. e. l. si eu suum ubi breviter plus tex. ad hunc si no condictione pot in ex condictione et tunc aut illa res mea pervenit ad te titulo lucrativo et hic locum equitatis habet l. ut h. et ff. e. l. si eu suum et ff. l. p. x. aut tit. oneroso et tunc cessat equitatis ut l. si filius ubi ff. e. et no ff. e. l. devus suum et p consequens cessabit actio que ex hac equitate competit no tamen p hoc excludi ab actionibus si que competunt ut vendicatio vel alia actio ut dat l. si filius. ¶ Quo dr h pecunia mea quo intelligit mea Ro. mea ut in debiti ut si interest vel tua actione ex mea ut pecunia ut dat l. si eu suum. ¶ Quid si fecimus tunc stipulatum et pecuniam no recepimus glo. Ret ut ex qd solvi ex re mea ad te pervenit illud ius q debitorem meum habes obligatum sed dicit glo. ui pecuniam ad te brevi manu pervenisse ff. e. singularia quam tollit si pecunia esset soluta patri ut ibi videtis. ¶ Quo qui actione ista pecunia petet Ro. condictione sine ca et ibi condictione generalis que ei ei competit ut dictum est. ¶ Sed tunc quo utroque iste actiones sunt civiles vel naturales quidam dicit q sunt civiles qz nullum negotium est gestum inter partes ut hic videtis. pe. dicit q immo sunt naturales iste actiones nascuntur ex obligatione obligatio tn bene est civilis q no procedit conditiones vel ut debitum vel q ex qua illa obligo posset oriri sed a l. dat ista obligo ut probat iste tex. unde cum procedit q nominata sit obligo et actio licet cum hic no precessit contractus vel ut tn precessit factum contrad q h innatum ex quo orit obligo et ex obligone et sic ista obligo oritur ex variis figuris causarum ut l. i. in pri. ff. de ac. et ob. quod cum nullum causa est ex qua oriretur obligo tunc posset dici civilis sed cum hic sit sufficiens ut q pot dici naturalis ut ff. de pac. l. iurigeri. § i. ¶ Ulterius in ius iunctis conpetit mutuum et contrat rit requirunt ca assumpsit convenientur ut hic et ff. e. l. no omnis in pri. ¶ Ob

…uersus ff. vim. ciuium insolutum d. g. ut q. ff. fa. h. lai puniatur C. p. de ibi pervenit ad alium iusta de ca f. ex sua causa differentia. Barthol.

Principalibus Officiales no pnt cum principalibus negociis contrahere vel ad eorum utilitate h. d. ca. l. ¶ Op. ad hac l. C. e. l. quisquis d. g. q hic in fine permittit accipere intellige a non subditis a subditis no secus ut l. quidam dicit q h permittit accipere ad eorum utilitatem vel secus et ista sequebat guill. ¶ Ju. dic br. verum officiales possit contrahere aut est officialis quis i loco sue originis et pot quis contrahere indistincte ut hac l. ppdiis ingenui. Si vero lex. Et sic potest hinc atrasi ca continue essent pnt indistincte contrahere si no alibi hic officium et tunc aut ea... officium permanet ic q ff. ut hac l. ppdiis sz alia expositione aut eius officiis ad tps et tunc aut velit contrahere cum no subditis et pot ut hac l. ppdiis in fine aut cum subditis et tunc aut mutua pecunia dando et hec no pot ut hac l. principalibus et C. e. l. eos aut recipiendo vel alr contrahendo et tunc aut ad eorum utilitatem et pot ut hac l. ppdiis in fine sz intellectum qui de ea que posuit doc. aut ad lucri et tunc no pot ut hac l. principalibus et l. eos et l. quisquis C. e. et ibi p c. v. et p l. a. bu. et l. i. C. de contrahen. emp. ¶ Quo antecessores officiales possint accipere pecunias mutuas p civitate vel dic ut q dicit legitur qui motus ipso continet quidam dicit indistincte q sic ut l. civitas ff. e. et ff. de usur. l. gesius q intellige in his quibus committit administratio rei pu. ut in potestatibus marchionibus et plebis alii vero officiales quibus sola creat iurisdictio committit ut pretores et capitanei et plus hoc no pnt ut l. publice § pla... q in aut clar fuit q no nisi ut magistratus ff. de pac. et q no p c. v. C. de dispu. l. si pres.

Penultima de arbitris non efficiunt actiones publicam pene ad administratore aut publicis differentiis h. d. ¶ Quid si erant plures administratores Ro. in pluribus tutoribus dic ut l. i. C. de dispu. et ibi dixi et l. i. § nisi tenentur de tu. et ut. dis. in pluribus administratoribus rei publice dic ut l. imperator ad municipes. Ver.

Pecuniam stipulationis conditionalis pendente pendet suspendit et eam vivit conditionis eventu h. d. ¶ Op. de l. pn. in pri. ff. de voli. excep. Glo. dicit ibi in legato conditionali q no impedit exactionem ex stipulatione pura h. i. stipulatione conditionali ro q illa actionem que procedit in legato est causa legitima ita dicit glo. gul. de cu. dic contrario in legatis que fit simonialibus in quo stipulatio vel in testis ff. de te. mil. Sed g. stipulatio conditionalis suspendit vel iungit legatum conditionale dic g. secus q h lo. in stipulatione que si esset pura tolleret p me actionem ipso iure secus esset in alia conveniente q ipso iure no tolleret et ideo legatum no impedit ipius exigere q si esset purum no extinguitur ipso iure pa... excep. ut hec p eam te. de le. legatum sibi po. vi. ff. l. pasiscitur ff. de q.... unde in pe. dicat ibi lo. individualis pprius h in textibus ro q qui illud q tibi deo pure tibi q permittere sub adiecione in totum cum tibi debend. e io interim pot agi ut in l. qua sz in rebus propriis ut qui illud q deo tibi permitto aleo sub adiectione no c in toto ea debend tibi in interim no pot agi ita lo. hec sit nec meam l. pure debend e condicio toto eveniente ut ibi pz io hec so no est locum via dig. la. bu. cz. solez glo. so p totum assignatam in glo. q pendet p stipulationem legatorum so q stipulatio conditionalis est actio fortius interius et magis fortis et maioris effectus qua legatum conditionale transit enim ad heredes sz legatum no ut insti. de v. ob. § ex conditionali ar. ex

veteris / Si certis petit

quegemuli et l. si inorte C. de con. insti. et p. e. no. Circa ipsam stipulationis opponit non nominandi non aut pot nominare nisi repetit ad honet sed si diceres interim posse agi et debitore ad solvendum cogi colleretur solutione et sic non posset nominari pro stipulationem imo quod actio a pto ne interim ex qua que ro cessit in legatis. ¶ Quo aut sic aliquid dari utiu stipulo ab inicio sit conditionalis an vero sit purum et postea pro mutatur sub conditione quod d. q. sic dic ut in ea. ¶ Sed quid h. de infine an tempus petere videor quod que est pena hujus stipulationis petenti an eius dicit quidam quod actionem amittat ut l. no solu. § si de lib. le. quod est sha. ut j. de edi. edic. l. bone § qui sub conditione et de pig. l. grege § si sub conditione ut alij ut hic dicit quod duplicate inducat ut supra de excep. § p. et in hoc respondet glo. hic et idem ut nova inden l. no solu § si de lib. le. quod § de ea quod plus petit pena de duplicando inducijs succedit in locum pene antique quod erat ut acto pderetur ut dicto § p. in sti. de excep. si de in antiquo qui agebat an conditione non ideo pderebit actionem ut s. plurim quod est p. quam an conditionem agit nullo modo agit cum ubi non competit actio quod est p. in conditione petenti cum quod petat et ideo quod includit in conditione eam inducit quod petere inducijs non pot duplicari ut l. 1 C. de sen. que pro eo quod interest proferuntur quod certum terme non est 1 supra ut l. eu que terme § de inde. Et in hoc respondet glosa quod sunt hemo ter ex propria ex de plus peten. et in fine ad id quod ipse dicit quod inducijs non pot duplicari e non incertum simpli. si hec interpretatio quis velit confirmandi ex factione curia. ¶ Sta inter eas p. hec l. non habet locum hodie si quis qui ita noluit tot repisse actum quod stipulatio sequens interponetur quod non valeat quod patet primum quod ad ea que hic de novatione dicit quo ad alios effectus si ad quod ad ea que dicit quod pendente conditione non pot exigi pendet idem olim et hodie in omnibus casibus in quibus olim pferebat novatio quod non hodie proferat ut fiat ope exceptionis ut l. 1 et ibi nos. j. de novatio. et sic in exceptione consequitur ne interim posset conveniri sicut si peculium inde est sum sub conditione ut l. sufficit j. de condi. indebiti. Barth.

Quum ad praesens Condicio de pura ut patet nisi suspenderit statim in conditione de firmitate. h. d. de inutili conditione quod est et glosa inducit plene dicit in l. 1 j. de con. et de. ¶ Non vim tamen quod stipulatio conditionalis non requirit actum sed quod conditio existat sicut l. a tuo et quod ibi dicit j. de v. ob.

Lect.: ¶ Etiam inutilibus pactis interpositis in continenti insunt ut nova pariant et veterem informent actionem et in exceptionem. I prodiunt inomnes et stipulationes vsurarum in notum sexus in stipulatione vsurarum in stipulationes h. d. Dividit po. ponit themata et non sic ponit. Ratio dominus paulus in epistola tertio impugnavit quod dicit circa. Ratio pauli ad illas impugnationes quod dicunt quod quem circa pecuniam seu tibi dicebas circa ibi pecuniam respectu ei scilicet si cui sorte quem ibi si in quantitate. ¶ Cum interimus sic primo pro et si est clarior sicut sum si pena non sic sorma caeterorum. Con. dominus paulus quod dicit assignit sic pena affectatur circa unam rem non coniungit suum effectum circa aliam rem ut l. si unus § cum eius s. de pac. si in chiromata compositio pene inducijs fuit apportata tam circa sorte quod non porrigit effectum suum circa usuras quod ipse debebat. si enim forma stipulationis simplex ut petere pro quod paulus arguit in eo quod dicit pecuniam incontinenti apportandam in ea stipulatione ut sibi in excep. pro ficeret ut illi diceret in p. si cui sorti ponit ro pauli. Alioquin sic formalis ratio dicit paulus ad rationem sua quod inde. Ro pena apportatur circa unam rem non coniungit circa aliam unum est circa aliam quod principale sors est et alia in quae venit ad penam pro quod ratio compu- tatur si in apposito cum stipulatio usurarum venit ad penam

p. quam quantum si in sorte fuit 1 incerti quod pena quod compatiuntur circa sorte inpediendo morem inpedierit moram stipulationem usurarum ad alia tres tamen. stet dicit. ¶ No- ta summarium quod pena inducijs a principio videtur in recepta pactione. ¶ Non sic quod ipse non arrumit absque mora. Circa no. quod in solutione de pertinentia adimit pleraque tamen in fine aliquid cum debet fieri solutio et moram. ¶ Vltra no. quod in e in mora quod pt recipere tamen sic circa. ¶ Op. de h. xv. plures tres dati. Con- sensu plures non fuit nisi expressum eas incertas intelligetur ut l. cum quid § quod quod cum suppositum non debent inseri ut in pura conditione C. si quibus. Glo. dicit sicut si hec tractat ubi quaero in quibus aliqua in talia conditione pot procedere ut l. e l. ab eum soluturi vel sic verum dico quod pot dici quod fuit nisi h. expressum nisi quos fuit inutiliter petuntur non apparet in prompto reddere plures quia tibi liberaliter solvendo melior ut l. fideiussores l. man. verum tamen primo quod d. quod ut in minimis sex intelligunt fieri promissio de plus in temporibus solo non admittit ut l. eleganter § qui replicis j. de pig. ac. et ideo aliud quod adiciat in stipulationibus certo die dari certum tot florenos boni auri et iusti ponderis non est de iure ut h. in glo. videtur et ex poderis apparet non obstat l. fideiussores quod ibi lo. in aliis specibus quarum nulla est recepta h. vim sit melior aliam fictionem tamen si in auctore certum plurium ponderum florenorum quarum unum pondus erit quam alterum intelligetur de minori pondere plus tamen et minori intelligetur nisi exprimatur ut l. inmunis § de le. in inde glo. super vbo. plus et tenere maxime. ¶ Op. de h. quod stipulatio committit si die assignata solutum non fuit. Con. imo contrarium si eum datum est dicitur non posse ut l. h. im. j. de v. ob. Sed dicit glo. h. opat hec dictio tunc que extra conditionem conditionis significat tunc vim dicit glo. quod hec e vel hujus dictionis tunc. Sed hic etiam idem hic dictio tunc non apponatur quod quomodo aliud quod eius temporis asserit e in palte non committit stipulatio nisi finito tempore ut l. nulla j. de v. ob. si hic e longinquum quod dicitur non ob. l. hec nisi quod ibi non erat in pendente. ¶ Op. dicit hic quod pena quod in vestit coherenciam actionis ut nomi pariat et veterem informet actionem. Con. stipulationis exceptionis non vestit pena simplicem prima ut C. de condi. et quod concilium simp. l. inde. et de pac. l. si pro eo que pena si quod pena fuit apportata nec stipulatio usurarum quod ab eo non vestit. Vltimum inquit minori et dicit pena vestit a stipulatione accessoria et penalis ut recitat doc. in l. petens C. de pac. quorum opinio non reprobanda ut videbit in l. in ingenuam § ult. primo § de pac. ubi glo. tangit sequitur quod si glo. dicit quod in hac stipulatione usurarum fuit recepta stipulatio super principali propter excep. quod dicit eo amplius que e dictio repetitiva ut l. si e pac. j. de le. in et hec tangit glo. super vbo tunc etiam fuit quod prius ph. ut alii dico quod tale pena vestit coherenciam pre stipulationi pridi. h. eum sequens stipulatio pena hic et usurarum fuit medium nisi principale stipulationem et pena h. non impedit quod indicat suum in continenti non constituit tempus exenerit ut l. duorum cas. § si l. de fi. deius. et h. eum apparebit ex eo quod in s. dicta usuris. ¶ Op. pena inducijs vestit coherenciam actionis quod proceduit apponit pena pro quo actus ut no. in l. in ingenuam § qui primo § de pac. in glo. super vbo inde et C. loca. l. placet et de pac. l. petens si h. stipulatio fuit interposita pro creditore pena inducijs de solvendo singulis mensibus fuit pro debitore quod in eius favore fuit facta dilatio quod tale pena non vestit coherenciam actionis. Sed dico quod h. pena committit dictio s. pactum dari et quolibet mense dari ut ar. l. celsus § de arbi. si in pena dari committit est favore stipulantis et ideo coherenciam actionis vestit. ¶ Sed quod hec op. stipulatio non vestit pena inducijs committens ideo sicut eum in eo que fit ex simplici stipulatione non producit actionem ut l. eas conditione § qui et de plene dari § de in ut nec pena quod fit ex simplici stipulatione ut l. asse toto j. de h. insti. et non per glo. in l. petens

C. de pac. conv. tam ad p̄positum Ro q̄ q̄a locat̄ i p̄ry
que ide p̄ oīa conveniet ß h̄ distinguebat pactum in
tpe dr̄ aut hoc sit veꝝ q̄ stipulo apposita stipulationi
impediat omnē actionē ex contractu e multu utile scire
q̄ hodie omnes contractus emptoris venditoris locatoris
perpetrant et plerꝫ fiunt stipulone adiecta Sed ut no o
riret actio ex empto vel vendito p̄ stipulaz i p̄dat
q̄ non sit veꝝ d̄r ut i. l. pnultima § e ¶ Quod ad
idē op. de l. cum p̄ponis C. de usur. et § de religios. l. q̄
p̄ locu[m] sic fallit ibi ubi pacta incontinenti apposita
non vestiunt ¶ Preterea op. iste contractus de quibus h̄
lo. fiunt redacte in scriptis q̄ pꝫ q̄ dicit tali c. et
q̄ aut scripturam ut l. i. in p̄n. ff. de hijs que in testa
delen. sit q̄ d. sepn[?] nec 27 Sed in scripturam sive
sit publica sive p̄vata illum p̄vato intellige p̄ stipulat[ione]
ut l. secund. ff. de v. o. ob illa q̄ ubi conveniet q̄ et debet
intelligi p̄ stipulator[em] et sic frustra fuit ista disputatio
Sed dico aliud e in uno conveniet ut h̄ aliud i uno p̄misit
ut in q̄ no[n] ubi conveniunt e quale et qualissimum
ad ea convencionem fiebat tractate ut expresse l. quemcumq[ue]
§ de pac. io stipulo non p̄stat ubi non p̄misit non
est ita latum ff. de edi. edic. l. secund. ¶ Item q̄ retinente
to aliud est q̄ dicat si recepit scripturam q̄ p̄ter p̄missum se
nit inter quas p̄sumat p̄ stipulaz aliq̄ si dicat q̄ p̄ter
convenerunt vel pacta fuerunt et de plebus ubiq̄ que de
sui natura stipulator non requirunt ¶ Op. d̄r ß q̄ supra
currunt ex mora Con in contractibus bone fidei h̄ est
ß in contractis stricti iuris non currunt absq̄ stipulacione
ut l. cum p̄ponis C. de usur. ß quedam sunt usure que cur-
runt ex mora tm et hoc solum in contractibus bone fidei
quedam sunt usure que currunt ex stipulacione p̄ mora
et h̄ ... hic in p̄d quedam sunt usure que currunt
ex stipulatione p̄ stipulacionem et sic lo. fruct[?] hinc l.
h̄ tangit h̄ in glo. sup. uerbo solum et in glo sup
uerbo poterit ¶ Item op. de h̄ q̄ ... primo deb[et]
fieri hic in fine contractus incessanter Con in l. i. C. qui di-
le. ex. Sed hunc tenorem quedam mutant h̄ ... alia
mutant ... primo d̄z fieri in p̄mio tm vel in fine q̄
hic exemplum ... et ... Cy. in l. i. C. qui de le. ex.
et dy. in l. cum hec mutat ff. de v. ob. et ego illa plerisque
sunt ulterius non insisto hic ¶ Op. d̄r h̄ q̄ pa-
ctum ulterius loco appositum ipso iure impedit cursum
usurarum Contra pactum ipso iure non p̄mit stipulacionem ut l.
si unus § pactus § de pac. C. de iure de l. ... Sed
dicunt quidam q̄ h̄ d̄z exponi ipso iure i. q̄ ...
tum ad effectum ope exceptionis vel verius pactum ipso iure
non p̄mit stipulacionem ... ut in q̄ ... stipulationis
committendum p̄ moram impedit moram ita lo. hic
sicut tangit in glo. sup. verbo ipso iure ¶ Op. ad finem
de l. ... quidam ff. de usur. Sed ut in glo. q̄ ibi ...
non debet posse currere maiores et minores usure Sed
in expedita de ... ¶ Veniamus ad q. p̄ ...
hic de xii ... satis clare quod sit dictum ... dicit
§ ¶ Sed ... quod sit dictum ... glo. exponit
... loco et tempore ut l. si solutum § de solu-
tionibus hec verba ... denotant solempnitatem q̄ solempniter
fiat solucio alibi tn q̄ d. q̄ hec duo ... signi-
ficant ... significationes ut l. ii. § de inofficioso
et de pactis l. ... et si lege ... et l. ... h̄
hic in ... ponit Et ista sunt ... aliquis
sunt ... fuit ... suspecti ut
... dicebat q̄ ... non
sunt ... hiis ... ex
... non ... simile ...
... solempniter ... non obstat
vel non obstat ... glo q̄ ... hec ...
ponit ... significat ... ut in glo. al-
legat ... q̄ ... informant ...
... ut dicunt ... et ... fuit ...
et sic ... tam de ... ¶ Sed quod d̄r
hic pacta incontinenti apposita que dicuntur apposi-
ta incontinenti d̄ q̄ ... fit ... dicuntur
ad aliquos actus ... ut ff. de adult. l. q̄ ... in

pred. et l. dudum in fine de dno. ... et ... plebus ... in
... in l. ... C. de edi. ... et ... glo C. de pac.
l. ... Et quod ... clarum q̄ illa
dicuntur fieri in continenti que fiunt cum ... p̄p̄ ...
aut p̄ ... et absoluto ut l. ... C. de ...
Et ... nulle pacta ... verum p̄ aliud
... gestus ... p̄ ... et absoluto ... in
continenti dicuntur fieri q̄ verum puto ¶ Quod vero
p̄ pactum ulterius loco appositum tollat̄ ... stipulacio ipso
iure ... glo. que e hic sup. verbo ... dicatur
... alia glo. sup. verbo ipso iure ...
... et istud ... Sed ... stipulacio tol-
leret ipso iure quod dicitur ... informant p̄
pactum ... in dubio non tollit stipulacionem p̄cede-
ret ut ff. de ... § ... dicit ... clarum
... § e illud ... q̄ dicit glo. sup. verbo
... exceptionis ...
... quod ... hoc dictum pactum in continenti appositum
videtur in ... dicit glo. ...
nova ... et vetera ... formant ...
in hoc ... q̄ ... dicimus ...
... Tamen glo. ... solum quod importet illa
... ex parte actoris ex parte ... nulla ...
... pactum apponit in continenti ... ex intervallo
non tollit ipso iure ... exceptionis ut dicit ... pre ...
Quod ... est dictum pactum in continenti appositum in ex
stipulacioni ex parte rei et quod relevant istud ... potest
peti ... q̄ ... est istud ... in ... apposito incon-
tinenti ex parte rei non est necesse opponere exceptionem ...
in ... apposito ex intervallo ... ponimus
q̄ ... dilatoria ... ex parte rei ... poterit
exceptione ... non est necesse q̄ reus ... opponat ... ipsi
... in est et ... ipsa ... que debet
ad diem ... et reus exceptionem non opponet
iudex ... ad ... ad diem ...
istud ... in die ... ipsi obligationi ... est ... in
obligatione est io non est necesse q̄ ... adducat
p̄ hoc adduco dictum ... quod ... velle ex de excep.
... et de plus peti. c. i. ß ... in pactum non in e
stipulacioni ... ex intervallo ... iudex ...
... non opponet ut ... de excep. ...
... hec quod sit dictum pactum incontinenti appo-
situm in ... stipulacioni ¶ Preterea ... et ...
glo. ... q̄ ergo ... stipulacionem ... pactum
incontinenti fieri ... pactum de non petendo ... condi-
cione ... p̄ hoc pactum in ... dicit glo. ...
... incontinenti fiunt Sed ... ex intervallo ... p̄ ...
exceptionis ... glo. sup. verbo ... q̄ glo.
velle dicere q̄ ... pactum de non petendo ...
... apponit ... q̄ ... ex parte
rei ut dicit ... ad hoc ut pactum non tollat ipso
iure ... obligatio ... remanet
... eventus ...
... ut no. in l. ii. ... fine ...
glo. ff. de ... est ... quod § dicit
q̄ si pactum fuit incontinenti appositum iudex ... debe-
ret ... ad ... exceptionem
non opponat sed si pactum esset appositum ex interval-
lo ... exceptionem
... si hoc e verum q̄ ... exceptio ... iudex
non debet ... dicere
... male agit ut l. i. § qui ... ff. ...
... l. ... de ... plebus ... istud e ...
le ex ... apponit ... verum ex-
ceptio ... et ... in est obligationi ...
... est obligationis § de ... l.
l. § dicunt ... iudex ... istud ... ex-
ceptio ... ad impediendum processum et ... non e
... non ... processus in-
... et ... non apponit ... processus procedit

Nō 2ᵃˢ dr̄ias int' pacta apposita ex p̄ / incontinenti / 2 pacta apposita ex p̄ intervallo

[illegible]

No

No

Nota

Sicut

No

Ad p[ro]p[osi]t[u]m ope

No

No

No

2a p[ar]s

renocatum soluendo et liberant ¶ Tertio nota quod qui non fecit ut heres non venit in iudicium ff. h[ered]. ¶ Certo nota quod venit in actione negotiorum gestorum ¶ Ad istum mandatum op[positum] per ordinem primo quod mandatum institoris non remouet morte ut l. si quis mineres [...] si impubes ff. de institoria [...] [illegible]

[illegible]

ut l. [...] casus [...] mandata [...] dicebat [...] illud [...] mandatum efficax in morte ad procurandi actionem mandati [...] hic mandatum [...] potest dari [...] actio mandati [...] post mortem domini [...] ¶ Quod glo[sa] [...] ¶ Secundum [...] ¶ Non [...] ¶ Tertio [...] ¶ Solus [...] ¶ Ad [...]

[illegible]

quintam de iure quem si pecuniam non potest petere nec re-
ditum nec pignorum tenet quamlibet heredibus pervenerit
Ro. aut pecunia extat et potest vendicari nec e contra
super et tale dicit glossa quod mutuum revalescit [illegible]
et pignoris tenet ut l. si quis pro eo § si [illegible]
l. de fideiussoribus. Sed an revalescit quando mutuum glossa hic
non dicit quia est supra verbo tunc si supra verbo non quia
ideo [illegible] quod hic dicit de compensatione non [illegible]
l. [illegible] de hoc loquuntur qui [illegible] suo nomine [illegible]
sed hic [illegible] nomine alieno sive defuncti hic dicit petere
non compulsi coheredes potest hic duplex remedium [illegible]
quod [illegible] habent et acquirunt eis ex conditione [illegible]
ipsi hic [illegible] illud quod est gestum nomine defuncti ut plene
non [illegible] secundum regule l. vi. et hoc
[illegible] est potest [illegible] non hic [illegible] et nec compensatione
[illegible] acquiritur [illegible] actio [illegible] ut l. si ab
[illegible] C. [illegible] tenebitur restituere coheredibus condictione
sine causa quod gestum [illegible] potest locupletiores [illegible]
[illegible] pervenerit ut l. si et [illegible] et [illegible] ff. de.
¶ Veniamus ad ultima verba § ad h. quod si stipula-
tus et primo [illegible] qui stipulatus est defuncto [illegible]
secundo qui stipulatus est sibi et hereditas non est adita
¶ [illegible] qui hereditas est adita et coheredes sciverunt / quarto
quod coheredes ignoraverunt / quinto ex predictis colligitur [illegible]
nobile mirabile. Secunda ibi quod si sibi, tertia ibi post aditam
est ibi quod si promisit ¶ quarta ibi quemquemque ¶ Nota quod
si quis nomine stipulat defuncto non valet stipulatio.
[illegible] quod si [illegible] stipulatur sibi acquirit hereditati.
¶ Tertio nota quod [illegible] ignorantes [illegible] adita liberatus
[illegible] hereditatis possidere ut sibi ex re hereditaria quaeritur
quod non reperitur alibi ut dicit glossa ¶ Quarto nota quod
sciens non potest videri liber heres bonae fidei possessor
¶ Quinto nota quod [illegible] qui sunt heredes
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] hec colligitur ex [illegible]
[illegible] non potest adire heredi-
tatem [illegible] testi ut l. [illegible]
[illegible] quod [illegible]
quod [illegible] heredes ut [illegible]
[illegible] in glossa [illegible]
[illegible] in heredibus [illegible] non est [illegible]
[illegible] heredes [illegible] non [illegible]
nec cognito [illegible] ut [illegible]
[illegible] et de stipulatione [illegible]
et [illegible] qui sunt [illegible]
et [illegible] heredes non [illegible]
[illegible] et ubi ego allegans [illegible]
l. qui [illegible] vel de fideiussoribus non posset
[illegible] nec [illegible] nisi inspectis et cognitis verbis
testamenti ut l. de [illegible] et l. i. [illegible]
[illegible] non potest videri [illegible] illud fideicommissum
[illegible] ignorabat ignotum [illegible] quod plures
[illegible] ut dixi [illegible] in
testamentis codicillis [illegible] non [illegible]
ut ff. de [illegible] l. non est ferendus ¶ [illegible] quod plures
videntur [illegible] quod [illegible] plures [illegible]
[illegible] et [illegible] in civitate [illegible]
alius in civitate Florentie ut [illegible]
[illegible] et [illegible] aliis de quo plene
dixi in [illegible] de duobus reis ¶ [illegible] ad quid et op.
ad primum et secundum [illegible] § quod [illegible]
fuit stipulatus pupilli [illegible] est [illegible] si sti-
pulatus sibi ¶ Op. [illegible] quod acquiritur heredi-
tati. Contra non potest dici hereditatis possessio est adita ut
l. [illegible] plures § si filio [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] C. de [illegible] testamenti [illegible] pro parte [illegible]
[illegible] hereditatis aditam [illegible] pro [illegible]
[illegible] de hereditate non pro parte [illegible] Ex quo [illegible]
ex aditione [illegible] confirmet totum testamentum ut l. si
testamento de [illegible] et l. [illegible] ad [illegible]
[illegible] non desinit vocari hereditas [illegible] pro parte [illegible]
ut [illegible] ¶ Op. et [illegible] est in [illegible]
glossa et [illegible] quod hereditas non possidetur ut l. i. § [illegible]

l. [illegible] de [illegible] fatetur quod non possidet
[illegible] sed fingit possessorem quod [illegible] non ¶ Op. [illegible]
heredes et ignorantes non possunt [illegible] possessionem [illegible]
possessionem non apprehenderunt ex [illegible] requirit
apprehensio corporalis ut l. [illegible] coheredes de acquirenda possessione
[illegible] et [illegible] ut [illegible] glossa et dicit
quod [illegible] promisit hoc non legitur. [illegible] potest ad
hunc [illegible] ut non videntur coheredibus
possidere et quod [illegible] quocumque [illegible] illud [illegible]
ut [illegible] bona fide [illegible] videntur [illegible] lege
[illegible] quod dicit hoc [illegible] non [illegible]
[illegible] ad [illegible] de hereditate non adita [illegible]
[illegible] medium tenet [illegible] glossa [illegible] et [illegible] ad [illegible]
quod coheredes non possident [illegible] hereditas [illegible]
[illegible] possidere ut dicit [illegible] coheredes ignorantes
quod est nondum ¶ [illegible] quod videntur [illegible]
possidere Contra qui possidentur ab alio non potest alius pos-
sidere ut l. liber homo [illegible] de acquirenda [illegible] de [illegible]
[illegible] videntur [illegible] ut [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] de pignore dixit [illegible]
[illegible] aliquid dixit pignorum non [illegible]
hoc in [illegible] quibus [illegible]
[illegible] obligatio pignorum ¶ [illegible] et [illegible]
[illegible] ex hac stipulatione [illegible] et intelligeretur [illegible]
[illegible] qui stipulatus est sibi vel pupilli et est adita he-
reditas et coheredes sciebant [illegible] glossa quod heredibus
[illegible] non potest [illegible] actio [illegible]
stipulanti nec ob [illegible] quod stipulatum est nomine alieno
sive defuncti hoc [illegible] impedit [illegible] qui [illegible] stipulantem
[illegible] nomine stipulatus est stipulanti [illegible] non potest
ut l. [illegible] C. [illegible] glossa [illegible] verbo [illegible]
[illegible] ut [illegible] glossa [illegible] est [illegible] ut
alia [illegible] quod [illegible] coheredibus et
[illegible] glossa [illegible] et [illegible] glossa [illegible] verbo
[illegible] et [illegible] est glossa que [illegible] et [illegible]
et incipit [illegible] quod dicitur [illegible]
[illegible] coheredes hic [illegible] in [illegible] et eis [illegible]
actio ut [illegible] l. in glossa supra verbo gestum
vel melius [illegible] ut non [illegible] coheredes [illegible]
[illegible] illud quod [illegible] nomine defuncti et eis queritur actio
ut non [illegible] l. vi. et l. si [illegible] §
[illegible] l. [illegible] nec obstat si dicas quod [illegible] defunc-
tus [illegible] mortuus [illegible] non potest [illegible]
eius nomine gestum [illegible] tollit [illegible] §
[illegible] nec [illegible] nomine potest [illegible]
heredes ¶ Et posses dicere quod est stipulatus nomine defunc-
ti [illegible] quod stipulatus est sibi vel pupillo.
Ro. [illegible] stipulatus [illegible] sibi vel pupillo tamen nomine defunc-
ti ex [illegible] hoc [illegible] quod si
[illegible] liber homo tenetur [illegible] ut l. [illegible] stipulatus
§ [illegible] l. de [illegible] et [illegible] qui heredes [illegible]
[illegible] coheredes [illegible] non habent
[illegible] alia [illegible] quod actio [illegible] stipulanti [illegible]
[illegible] C. [illegible] tenebitur [illegible] coheredibus condic-
tione [illegible] locupletiores [illegible] et [illegible]
[illegible] ut l. [illegible] et l. [illegible] et l. [illegible]
[illegible] § [illegible] ¶ Sed dubitatur de [illegible]
[illegible] stipulatio ad quid requiritur [illegible] ut [illegible] in hac
glossa [illegible] ut l. [illegible] C. [illegible] Ro. [illegible]
[illegible] qui dicunt heres heredes possent hic [illegible]
[illegible] hoc est [illegible] quod [illegible]
[illegible] non [illegible] ut [illegible] Sed tenendo [illegible]
[illegible] quod potest [illegible] nomine
defuncti [illegible] requiritur [illegible] quod coheredes [illegible] ex-
[illegible] potest vendicare et [illegible] agente ex stipulatione
[illegible] exceptio doli ut dixi [illegible] et [illegible]
Sed si coheredes non venderent [illegible] exceptio [illegible]
non posset [illegible] exceptio [illegible]
[illegible] l. [illegible] C. [illegible] Sed si est [illegible]
indubitabile quod [illegible] stipulanti [illegible] coheredibus
[illegible] non [illegible] ¶ [illegible] in aliis duobus [illegible]
[illegible] hereditas non fuit adita vel coheredes ignorabant
[illegible] quod [illegible] stipulanti [illegible] et est
glossa supra verbo [illegible] ibi [illegible] glossa [illegible]

[illegible]
Margin notes: quo; Exs; No; No Glia; op; op; op f; op; op; No; quo; [illegible]; No

quo spu si potui sint qr est dicto ꝯ tex qr qui hereditas ne est adita acquirit ipi hereditati no distincto coheredes sint ul ignoret nil adita hereditate cosistat no incipiat Quod no est adita hereditas si coheredes nescant aut acquiritur coheredibus ut di in tex in u. q. si proponat possit in ista glo. p. c. tenendo opi cōtra et ja bal. q. s. videtur legendo hunc tex quia nota mi si no heres in glo. ... cum heredes sunt no e heredes ... qr ... se refert ad cum adite hereditatis si ponis coheredem ... in precedenti pte glo. ...

[illegible]

[illegible]

Iurati [illegible]

Nonerat [illegible]

At p[ro]cur[at]or

Nam postea

Jurisiurando

Sed si apparet

Si is qui

Sed si is qui

loci in minoris iudiciali alias in aut. de testi. C. p. et fi. qui nichil sciunt sed bene dicit indistincte hic locum in quolibet minore [illegible]

[illegible]

Si minor [illegible]

[illegible]

Sed et si quis [illegible]

[illegible]

Iusiurandum [illegible]

[illegible]

Si petitor in reali iuramentum [illegible] vt actori par actio ... exceptio et si iuraverit rem suam esse ... actionem ... personalis vel mixta ... ad l. si duo ... ... Primo ... actio ... glo dicit in factum et ... l. l. ... Contra ... publiciana ... et ... ... peteret ... ego ... ex iuramento ... et ... ... tradidit ... glo ... ... dominium ... ... non ... publiciana ... ... et ... ... sit ... ... Ex ... glo ... ... ex quo ... ex iuramento oritur actio ... et sic erunt due ... ... ex ... iudicialis ... actio ... ex voluntario ... glo ... et C. ... ... ex iuramento voluntario vel ... iudiciali ...

[illegible]

Sed si possessor [illegible]

[illegible]

Item si iuraverit [illegible]

[illegible]

Sed an de hereditate [illegible]

[illegible]

[illegible]

Si duo patroni. [illegible]

Iulianus. [illegible]

Idem Iulianus. [illegible]

aliquid ex arti. an valeat dictum eius Ro ut iura-
mentum dicendi veritatem sup arti et non partis in eo quod dic-
it quem in eo deponit non iuratus ff ut l. iud.
iurando C de testi. aut iuravit dicere veritatem sup to-
ta causa et tunc pro illud quod dicit ex arti fuerit ad
causam valet dictum eius quod deponit sup eo sup quo iu-
ravit secundum dict doc. C de legi. ipso. l. momentanee et
i specie de test. c. i. v. set quod deponit. Et intellego eius
dicta ex articulum qui ea que dicit non conferunt ad de-
clarationem eorum que in arti. non ex arti. ut l. i. in prin.
de ser. ... et i dixi. Quando glo. debet testis iu-
rare an dicere veritatem sup arti. an sup tota causa Ro
sup tota causa ut ex de testi. c. pr. causis et c. p. simo.
et C de epi. et cle. aut. si iudex. Quando inter lites
quid si fuit admissus articulus qui non debebat admitti
et quod si testes sup eo deposuerunt causa non debent exa-
minari Ro aut quidam articulus est omnino prorsus nichil
conferens ad causam non est dubium quod nichil relevat ut
patet quod lex est i simili si si aliquid conferret ad
causam licet non debet admitti ex. in ca. possessionis reali
prinde fuit admissi ... de dumo tunc respondit pti non
fuerit dicti cepta articulorum et sic non pot ei imputari
quod assensisset potest opponere postea et dicta testium non
valebunt si si ei pot aliquid imputari secus ex de or-
dinis c. i. et p. simo in deo c. p. tuas ex de testi. Et ex
hoc apparet quod quando iudex percepit Rudi positionibus sue
non impertinentes et non admittendarum tunc cum post
responsiones pot disputari an debeat iudex vel non quia
apparet petenti non consensisse pecca vel in huius ponibus
que fieri non debent obstinueret prius sunt con-
tra interrogationes que non debent fieri a teste quod simo
tenet ipse testis ut puta si testis interroget inpre-
cariosum vel aliud tunc non enim de consensu prius aliquid
an consensisset licet ne si testis interroget in presentia eius
prius et Rendit se consensit interrogari non debent
vicisse tunc dictum eius ut ex de except. c. i. cum pede in rani.

Siquis iuravit Ex iuramento formam pstito
dat actio utilis ex eo contractu cuius formam continet iuramentum
h. d. Op et vi. quod ex iuramento oritur actio in factum
ut l. si si possessori in prin. ff e. So dico quod hec actio
utilis ex eo contractu non excludit actionem in factum ... vide
tur in eadem l. si si possessori nisi et ff e. l. i. c. i. vel qui
iurant sup actione reali vel mixta que actiones competunt
videtur in l. si si possessori nisi ff e. qui non iurant
sup actione personali et tunc quod iurat informat
ut ubi ea expressa que tenent tunc hec locum actio
in factum ex iuramento ut ff de l. in posteriori c. i. et l. si ius
possessori c. i. et l. c. quod dicit iurat formam expressit ea
et contractum que debet et tunc hec locum actio in factum et
actio utilis ex eo contractu quod iuramentum ut h. sed actio directa
ex eo contractu si an vere competebat et ex hoc dicimus quod
quando actio oritur ex statuto vel consue quod si
statutum vel consue deponit forma hec locum actio ex eo
contractu vel ex eo sup quo forma disponit ex. dicat statu-
tum quod valeat testum cum tribus testibus tunc aget actor
ex eo testo quod forma disponit vel pone dicit statu-
tum quod inter xxv annos possit vende et alienare
cum pactum consanguineorum propinquorum tunc oritur actio ex
eo contractu ... h. c. Sed si disponet informe non
expressit aliquid eorum que cadunt in forma contractus vel quia
ut diceret conditio ex l. vel conditio ex statuto ut l. i.
ff de con. ex l. et in eorum que s. dicta sunt. Sed
quidam op. et vi. quod iuramentum non dat actionem ei quod
prestitit ut l. cudent. ff de except. rei iudi. So d. quod
simul est quod quantitate in omnibus enim contractibus in quibus
vel utrumque oritur obligatio si iurat ex una parte ex alia
parte vi. ut h. fuerit l. si ff de acceptilatione. Si ver h.
quid ergo dicis in l. ii. e. quod iuramentum hic creditoris
patitur ut certum quod in pactis creditorem ad rem tibi vendi-
tam ergo possum i exercendi except. de pacto vi. quod sicut
l. pe. ex. ff. ... determinat in specie de except. sine c. si v.
sed quandoque et bene vi. quod prius solvit cum sup res tua
dat vere vi. except. ut l. sub. c. offerri ff de ac. emp.

se except. pomponius non pot apponi pro simul vel pro
iusiurando ut l. pomponius C sen. rescindi non pos. ff e.
l. c. i. si simul lex debebit ff petere peti vel actionis non
obstante l. pe. c. quod ibi non erat nisi actio an debe-
ta solutionem ut l. si rem C eis l. de pig. actione. Bar.

Marcellus qui iurat sup contractu competat realis
ex eo contractu tunc qui competit si vere contractus intercessisset
h. d. Op si aliquis vere dedisset liberum pignori. p. x.
possit repetere pignus nisi creditor probaret si si e. iur.
se ut C de non nu. pe. et si cum pig. nu. non fu. se l.
l. Sed intellego quod h. iuravit se dedisse liberum pignori quod
tunc quod recepit secus si simpliciter dedisset. p. x. ita intellect
glo. Quando quia actor competat ptr. no. v. glo. Set quod ac-
tione in factum quod quo ad quam x. informiter est iurandum.
Sicut hac l. quo pono quod ego iuravi quod me te emisse
iuravit de p... librum meum et tuo an ex hoc iuramento
agere potero Ro quod non quod contractus qui in iuramento exprimit
de se actionem non producit nisi restitutio rei intervenerit
ut ut in h. c. Sed quo quid si iuravi me emisse
se te a te p. et pro pao ro tui expressi quantitatem an ex hoc
iuramento agere potero vi. quod non quod pactum non est dictum
ut in c. pactum iuste de emp. et ven. Sed puto quod ille
cui quod iurat possit petere quod ille appellat exprimere
dictum pactum ut l. dictum in prin. ff de cons. Si ii non exprimet
puto quod ex parte sua ipse possit agere ad rem secundum h. ex una
parte pot iuramentum formam ex alia informat ita in hoc
proxima ex una parte iuramenti pot contrahere dictum ex alia
dictum quod non est quod repugnet. Bartholus.

Siquis iuravit qui iurando principem
decreverit fustibus castigetur h. d. Op et vi. quod periurium
non puniat ut C e. l. ii. Sed i. iurantur per deum h. p. principem
de hec glo. periurium punit dic plene p. cy. i. dic. l. ii. et p.
glo. cuius in l. licet de huius quod non male et hic p. gulielmum.

Quotiens iuramentum ventatur pueri vel pro-
no remittit h. d. Op l. e. l. iusiurand. et
ad pecunias c. quod iusiurand. So i. lo. i iuramento
aliquo quod remittit h. i iuramento ventatur quod non remittit.

Ad personas ista l. se ipsas similiter ad hunc
l. op. de l. iubemus c. si de epi. et cle. Sed hic non
dicit quod iudex mittit ad eum si quod iudex
debet mittere officialem. Quando tempore quo iuravit
vel Rendet pro debet ex prius iterum dicit moneri pro quod
comparat ad domum ipsius ut videat eum iurare tex. est quod
sic C e. l. gulielmus c. is de pacti fuerit am. apud eccle-
siasticos de fideiussoribus intelligi nisi sit vile ista cum pro-
hoestates pot migrare alibi pro ut in aut. ut li-
bet c. si non vile sui gulielmus quod iurare sup actore.

Si pronus non cogitur que non pot contrahere
sic pro non remittit iuramentum calumpnie h. d. Op.
de l. intellegis c. i. l. rerum amo. so. ibi in aliis
quam que hec actio ... pot hic in prono quam que non
pt. ... que in turpi ut l. honori ff de obse. pro. pstan.

Iusiurandum quod ex conventione suramentali
conventionale non pot referri h. d. Op. l. e. l.
manifeste so. ibi lo. i iuramento iudiciali hic in
conventionali. Quare vero iuramentum sit modus in-
ducendi obligationis. Hic sunt tres casus ubi e iuramen-
tum litis decisivum et tunc ex eo oritur obligatio et actio
ut p. totum quam ei aut e iuramentum confirmatorium et
tunc confirmat contractum cum i valido ut ex eo oritur actio
ut in aut. sacram. C si adv. ven. quod dicit est iuramen-
tum introductorium obligationis ex. gra. iuro quod ego dabo
tibi centum nulla precedente causa tunc iuramentum non est
modus inducendi obligationis nisi in liberto ut l. iurant
et in prin. ff de op. lib. et l. si de libe. ca. quod plene dixi
in l. ii quis p. eo in prin. ff de fideius. et gulielmus cuius
ibi. Valere inducat p. guil. ... quod si quis i instru-
mento promittat se stare iuramento ... de iudic. et except.
quod valeat. Ali. q. de quo in specie de probat. c. videndum v.
quid si ibi d. et p. cy. C de epi. et cle. in l. ps. et l.
ult. ff de pac. stip. et ibi plene dixi. Bartholus.

Pupillus pupillus sine tutore non pot iusiurand. 1
deferre si tutor sine pupillo set h. d. vel brevius qui non 2
pot alienare non pot iuramentum deferre h. d. Op. pro

v. scias sit modus producendi obl. i. op.

ad interrogatoribus

Sum^a
op
Sum^a
op
No
Sum^a
op
No
Sum^a
op
No
Sum^a
op
No
Sum^a
op
Sum^a
op
No
Sum^a
op
Sum^a
op
ar
Sum^a 2 x
op

omnis pupillus pot esse in iudicio cum tutore ut l. i. § sufficit ... glo. ... tellic de pupillo doli capace ... non requiritur ... doli capax sufficit ... possit ut ... § sufficit

Op. ... tutore detulit non nocent pupillo ut l. ... § ... tutore detulit ... replicatio ... tutor possit ... replicatio non competit ut l. ... et § ... § minor.

Op. ... pupillo ... pupillo deferre § Op. ... iuramentum ... solemnis ... ut l. ... cum ... iudicis ... prudentis ... ut § ... et l. ... § ... non ... solemnis quod ... ut ... glo. et bene.

... op. et ... non ob. excep. ut l. ... replicationis.

... glo. ... adulto ... glo. hic variat in glo. magna ... dicat ... in adulto ... glo. ... dicat ... licet ... in adulto ... et ... quod ... deferre ...

[illegible]

loquitur in precedenti flo. quem ad partem defe
rendi. Iuramentum dicitur quod pena fuerat promittur
iusta ut l. hereum § gayus ff. de cond. et ind. et
io pena fuerat indebita. iste tenetur penam modo non p
dedit sibi mulieri istam cameo de ratto quod antequam decla
ret sicut ex i instituta ipse esset diffamatus quod fuisse
tenuit et sic pena fuerat   predictum alle
ret e cum diceret in facti sine dote et quod hoc est
penitencia bienium in ca. appellationis ne quod habeat necesse
sua infamia purgare dicitur cum causa de ratto non sol
tum pro deesse quod maior est penitencia infamie saltem de facto
et maior est labor purgationis quam qua quicquid posset
consequi ex illa stipulacione et sic potest defendi. Super eius
glo. ¶ Tercius est qui fuit condempnatus et iuste quo casu
agendo ex stipulacione de ratto docet de suo pretio ¶ Ad istud
oppositum glo. unum tamen dicitur quod ex hac stipulacione non potest agere
et tunc dicit contra hunc textum quia expresse innuit quod agere possit
licet de suo pretio doceat aliud dicitur quod potest agere et tunc
dicitur contra iura que dicunt quod quis non potest sua turpitu
dine allegare ut l. tripictor C. de transac. (ad contradictionem)
Ret. ad hoc primo fatetur quod non potest agere quia allegaret
turpitudinem suam et hoc est verum quo ad sortem in qua
iuste condempnatus est et super qua intenciat sed quo ad ex
pensas et quo ad usuras que concurrerunt per rem in
dicatam bene potest agere ut hic in textu et quod hic dicit hic
intendit quod ea non intenciat, predicta istam causam quia dicit
non est mulieri contra ad quod potest agere solum ad expensas
et ad usuras postea sed aliqui intenciat se et dicit quod
potest agere ad totam sortem et ad expensas et ad usuras
ut hic in textu licet de suo pretio doceat dicto et pro ratto
esset ei mulierem pro deesse quod maior est penitencia illius diffama
tionis quod reputat penam quod sic totum illud quod consequitur
ex stipulacione Ad contra quod quis non potest allegare suam turpitudinem
Ret. quod fallit hic non enim potest proponi quod qui agit ex sua
turpitudine obiicere quod ipse detulit iusiurandum ut l.
quia iurasse § fi. ff. de iure iu. ita dicit az. pro de bo. p. Ret.
aliter ad istud contra mulierem non licet non potest quis allega
re suam turpitudinem verum est ab alio non detectam
sed si ab alio fuit detecta pro ut hic fuit quia fuit condemp
natus et fuit pronunciatum sed illud debere quod intenciat
se non debere tunc bene potest hanc suam turpitudinem
allegare hic est casus hic quod patet plus pro glo. pro l. pe. ff. de
suspectis tu. ubi ille qui est tutor ut suspectus potest
hoc allegare ad defendendum se ab onere tutele sed in
quibus infamia per sententiam quod potest allegare se infamie ut
excuset ab oneribus ut l. relegatorum in fine ff. de
muneribus et hono. facit quod non est de offi. asses. in glo.
super illo postulacionibus et sic ex hoc textu ii. multum hic
nota duo primo quod qui quis probabiliter potest tunc ne suum
pretium redarguit per quandam consequentiam non cogitur
iurare Et ideo si unus ex heredibus deferat iuramentum
forte non coget tenetur iurare ne forte alio agente
suum pretium detegat iuxta eum ca. retrospicit est qui
aliquid petit quod contra honestatem debitum pro venerit ut
l. quotiens ff. mand. et io in l. si duo patroni in prin. ff. de
eo quod ille liberi alterius deferre non cogebatur unde sed
sponte iurauit Sine quod hic notare est quod quis potest alle
gare suam turpitudinem ab alio detectam ut hic in aliis
non allegatur. Et pro hanc declaracione quia hinc mali non de
clarantur tibi in aliis partibus ad hunc vero dicitur aut quis
allegat suam turpitudinem contra se et ad suum preiudicium et
tunc auditur ut l. inde variarum § fi. ff. ad l. pe. ff. ad
l. aquiliam et de custo. re. l. si confessus cum similibus et ex
de conf. plen. c. ex tenore aut quis allegat suam tur
pitudinem contra alium et tunc aut agendo primo et fun
dando intencionem suam et non potest ut ff. de condi. ob tur
pem causam per totum de furt. l. ceterum fallo et C. de transac.
l. transactionem et de ser. fug. in l. si creditoribus
dicit non agit ex sua turpitudine sed cum allegat excipi
endo vel replicando vel alio modo adiuuando inten
tionem suam exceptionem suam et tunc aut hoc allegat contra
eum qui fuit particeps turpitudinis et auditur ut
l. de tutela C. de in inte. resti. et ibi non hoc melius
quam ille contra quem allegat qui fuit particeps turpitudinis
ctat de lucro allegans ctat de dapno als(?) sicut ut

l. viro atque uxore ff. so. ma. et l. apud celsum
§ marcellus de doli excep. aut suam turpitudinem
allegat contra alium extraneum aut eius turpitudo erat
alias ab alio detecta et audietur eam allegando ut hic in
casu hic agit ex sua turpitudine sed agit ex stipulatione
de ratto ad intentionem ad quod probandum adiuvat suam
per quam docet de suo pretio ad idem de suspect. tu.
l. pe. et de munere et hono. l. relegatorum in fine aut
non est ab alio detecta et non auditur allegans suam
turpitudinem ut dicta l. transactionem C. de transac. cum similibus
ubi non fallit in casu extra de presump. c. etiam loco et
ubi non fallit pro ut nota innocentius C. de pe. ind. quia
male iudicavit fallit in l. quesitum in fine C. ad l. iul.
maie. et in quibus appetit ex specialitate et ideo per
dictam declarationem solvuntur ad idem Quidam vendidit
possessionem in fraude fisci ut evaderet penam postea
volebat eam repetere dicebatur quod non poterat quia alle
gabat suam turpitudinem ut dicta l. si creditores
C. de servo pig. dato ma. et l. filios C. de his que in
fraudem cred. Ego dicebam possessione ab initio fuit
venditio vel tamen fuit in fraudem fisci quia volebam
hanc pecuniam que melius possem celare et non posse
petere respondi allegando fraudem et turpitudinem
meam quia ille fraudem meam participasset quia
fundo intencionem meam ex mea turpitudine ita
loquitur una allegatio pro hac parte si non ago rei
vendicatione dicens rem esse meam tu opponis quod fuit
tibi vendita ego replico quod illa venditio fuit
simulata et imaginaria et facta in fraudem fisci
tunc audior licet allegem turpitudinem meam sed enim
allegatur contra te quia eam participasti sed ego certo de dampno
vitando et tu de lucro captando ut dicta l. de tutela
de in inte. resti. et l. viro atque uxore so. ma. et quod
non meam l. apud celsum § marcellus de dolo excep.
¶ Tercius casus est qui perdit iudicium tunc dicit glo.
quod interim non committitur stipulatio ¶ Contra hoc oppositum l. rem
in hac l. quod cum § i. et l. penulti. § fi. et sic statim
est commissa stipulatio ad interesse totale nec est necesse quod
expectet penam per quam doceat de pretio et sic
causa ista valeret pro predicto vero Ret. glo. quod est verum
in penultimo flo. sed in preceden. non non committitur nisi expec
tata pena hoc tenendo legem glo. Sed exponendo aliam quod
hic loquitur in precedenti flo. Ret. sed hug. licet glo. de eo
non faciat mencionem tamen refertur ad hunc quod hic
reus volunt ab initio statim agere super ad sortem
postea ad expensas vel usuras sed volebant expectare
sententiam et sic agere iudicio quo casu non insulta pro
dicto reo stipulatio ut in talibus precedentibus appetit
¶ Sed contra hoc oppositum fortius quia si fuerit stipulacionem ab initio
commissam ad totam sortem quomodo si ex post facto sequitur
absolutoria ut in precedenti casu ponitur in glo. ad hunc
remanet actio ad totum interesse quia non extinguitur
actio licet desinat interesse ut l. cum qui § i. ff. si quis
caution. quod probatur in illo casu precedenti, predicta de rato cum
eo de ratto et sic est falsa doctrina glo. licet sed in l.
si sine § cum autem rem etc. hic et tenendo illam opi.
non possemus sustinere illam lec. Sed eum exemplum et dico
quod sequenta absolutoria extinguitur actio ab initio co
missa ad totum interesse quia desinit interesse et cessat
dampnum de pretio ut l. si cum § cum i. ibi et ff. si
quis caut. et sic ista glo. non valet propter tam in
omnibus superioribus sine loquimur in non precedenti sine in
flo. quod quod precedenti egit et detulit iuramentum si dominus
postea veniens vincit sive pertinebat sive in non
precedenti sive in flo. quis committit cautionem de ratto hic licet
Cum non precedenti venit et litigavit usque ad sententiam pos
tea venit dominus et ipse litigavit usque ad sententiam cum
committitur stipulatio de ratto dicam vobis per x. conclusiones
quas per ordinem ponam in dicta l. si sine mandato § in
actionibus et § cum autem ¶ Dolus opinio et videtur quod ista stipulatio
committitur hoc questione ut l. amplius non peti ff. rem

Contra quod pro(?) turpitudine dicitur in fine l. in de variis(?) ff. ad l. aquiliam

ra. ho. de. l. s. lo.

ra. ha. Nota. h' lege in scriptura de iure ubi a stipu. amplius non peti qui aut yte stipulans et solet eo nitamur dic p dic. in l. si quis maior C. de trans. Ego longe plenius modo l. amplius non peti. l. ter. ra. ha. ¶ possit quia ubi excep. ex non deberi an dari qz in allis corruptendum cum qui dat ppom an licet ut p. de quo p. limo ex de exc. plene c. cu. super. Bar.

Servus ‖ servus et filius in eo peculium per pri de et duo p. et ob. ex in eo non peculiari pot quod obser. negand. h. d. usq. ad l. qui iurasse ¶ Op. d. l. si servus l. c. ad qrta l. servus. Nota. hic loquitur in eo peculiari ebi i non peculiari eo in quo non pt duo obser. nisi in casibus quorum meminit C. de pac l. servus et l. filius.

Qui iurasse ‖ in pupillo non respiciet eo dicis p. iurauit h. d. ¶ Op. ad l. ysta et ... qz in dubio nullus videtur deierare ut l. nemo ... C. ad l. iul. repe. Nota. dico qz in adulto presumendum quam deierasse ...

[illegible]

Si pater [illegible]

[illegible]

Iusiurandi [illegible]

peti. C. ¶ Nota. non qz iuramentum hr vim noua ... in quo aut differat dic ut in glo. ¶ li. non qz iuramentum hr vim solut. intellige ... ut no. l. c. l. ... C. ¶ Op. d. l. si duo ... Bartho.

Duobus ‖ op. d. l. si duo ... so intellige qz ista duo rei ... non ... ei vim dicere ... ex reis credendi ... ut l. fideiussor C. ... hr vim acceptil. ut hic eadem glo. ... l. si duo ... ¶ Op. d. l. si ... prie. Nota. ... hr vim solut. ut ... et vim acceptil. ut l. in posteri ... alteri nocet ... effectum ... indistincte iuramentum delatum ab uno ex reis credendi alteri nocet ... delatum et qz iurauit ... ut l. ex duobus l. de duobus reis ¶ Quid i pluribus reis debendi dic ut i ... si ex duobus l. c. l.

A fideiussore ‖ iuramentum fideiussoris ... reo ... [illegible]

[illegible]

Si cum [illegible]

[illegible]

Si ex duobus [illegible]

[illegible]

duob[us] reis d[e] h[oc] q[ui] p[ro]fessione dicit i[n] uit[a] de duob[us] reis et sp[eci]ali ... l. ... ex duob[us] ... de duo reis

Exceptio Ex[ceptio] que oritur exceptio q[ue] [illegible] que orit[ur] ex eade[m] ca[usa] [illegible] h. d.

Si quis iuraverit Ad removere spe[m] no[n] [illegible] h. d. Op[ponitur] [illegible] ... Glo[sa] [illegible]

[illegible]

Colonus [illegible] aliud exe[m]plu[m]

Exceptio iurisiurandi obstat [illegible]

Que iuravit agitur alia actio [illegible] h. d.

Ergo si quis [illegible]

[illegible]

Pomponius [illegible] in glosa

Item cum ex [illegible]

[illegible]

Eum qui [illegible]

[illegible]

delatu in negando no deberet sequi pena q inne deleo
ne est ut l. aliud § de v. sig. p hoc induc i l. nafta
p allquis offitere se dedisse accepisse negat tn certa
intratez que ab actore seu creditore di. ex hoc no co
depnat in duplu ut probat in l. unde neratius ff. si cer
l. pe. § ad l. aquil. sic intellige q no ideo ff. se
inercia sz alia opi ¶ Bs ex eo q h di. q io accessit
cõdempnatio q grauat actorez in onere probandi dico q
q negaret aliqs cõtrahere p cuius negatõe actor one
probandi no grauaret q tunc no puniret ut negans
q cessit eo ut h vides ex. cõfiteor me recepisse ta
tum tum dico me fecisse ad mea defensione vel dico
me recepisse no tn mo cõmutandi et plura cum
pbo invaderit rez et no actori ut l. si no cõvenit C.
de inmor. et de fideic. l. i. sic ex eo q h di. q ita dannz
fit cõdepnatos in duplu si probavit actor p testes dico
q si actor no probavit plene sz semiplene ita q deve
tuz est ad tortum tua qui postea e p tormenta co
fessus q tunc reus no puniret ut negans q no e
vim actorez probasse p testes sz tenuisse ad remedi
uz huius cõta p ut lo de iniuto nono et ho ino pt
certa intelli. cõtra l. sz p̃ma lec. qua posuit ff. sic
p̃a lec. subdividit in duas ptes p̃ma q h loquit de
iurto iudiciali et hec erit una lec. vel nono et
hec erit alia si intelli eu pte huius l. di. q iurto
fuit a reo delatu sz simpli loquit aliquantulu tn q
dicit hinc lec. tex. cu habnde eu sufficie cronecare
petitorez etc. sz intellic habnde eu suffice tu cõvene
tute etc. p ut intellige de iurto iudiciali sz p̃ut i
tellige de uere dic habnde sufficie iudicez cronecare
etc. p̃dcã lucez dixi vel. ȝoe qua dispnam uno
q incipit p ursulez cor sut statuta etc. ¶ Quint
gut h verez hoc sit uni sine iuramentz sit debitu
sine uentu et ede uo est ut l. aliud aut aliud l. de
cõsta. peccu ba p iuramentz no pot deberi ecr q

¶ **Sive autem** no est inst an uentuz uiota possit
h. d. ¶ Op. p iuramentz actoris punit ois exceptio
cõpetens reo ut § e l. duab. ff. h. g. pa iuramentu no
pot reus dici q rez erat pupill cuius tutore dic
so. q h tpe iurti rez no erat in rez vel in vendita
te sed ex pinabat seu credebat seu dicit sm glosel
la hic ponit quit vide et h. d. p tanto q iurame
tuz tollit oes exceptones reo cõpetetez qua sciebat
vel scire debebat sibi cõpetere ut in l. qui sibi cum q
sibi cõpete ignorabat remanent no ut ut l. inf. §
de coffi te. p isto ff. g. deiunde die aut reus no er
tabat tpe iurti aut postea desit extare pe cominut
reus sciebat no extare et tunc tur ut § e l. si ex duo
bus ff. si et § dixi aut ignorabat et tunc aut inora
precessit interitu et tunc ut h. Sic Ruto fuit l. ut
stipulante ff. p. l. de v. ob. et l. de cõsti. pecu. l. proms
sor aut no precessit inora et tunc no tur ut hic
in pri. de ro. res postea perit tunc dut qdn indis
tincte reu tenere q iuramentz ht uim cõtest pg
cõtest ut l. in postea ff. si q § e sz ex pepen pgst
pinitu pen ad reu sine dubio g. etc. et h. tenebit
quis sz Ja bn. dicebat melius indicio meo aut de
bita precessit iuramentz et fuerit delata gnis aut no
precessit sz p ipm iurtu e cõtitz et tunc iuramentz
no inducit inora i cõuertens cum est q uno et ad
tpe cuius obligat et cõstituit in mora ut l. q dicun
de solutõe et isti sut vilitat nonda i tristia et i pealy
inas ubi instari quivertigonatta seu cõfessionaliu hnt
uim sine differentia vel si ext ua opi quis ab ipo
inatur est debitor i moza et ea noua nona int
pellacio sz sm opn Ja bn noua interpellacio opus est
et hec obseruat hodie cõmunie et ph meliuz q tene mta

¶ **Si mulier** si iurauit sup ine obligationis tolli
tur exceptio que obligationz pmit si iurauit sup sco
tollit ois excep. p qua sua redderetur ne uim sera
in huius de cõpetens sm veritate manere h. d. bar.

¶ **In popularibus** In actionibus popularibus iuramentz
uni pndicat omnibus nisi fuit collusiue prestit i sput
h. d. ¶ Dicit glo. in agebus cõ me ex edicto de

huius qui deiecerit vel effu. deint dicez q ego tenebr
aliquid appensuz sup uiaz cõ aliud edem decidisse in
iurto bona fide iuramentz me no hre appensuz an aliis
pndicat eu ad huc appensuz tenent et argunt. p et
cõ finale determinat q alijs pndicant q una et eade
appensio e illa cõ uno et sup qua fuit iuratum g. etc.
ut l. qui iurasse ff. si pr. § e sentez et in pro vel tras
actõe ceu dic glo. vi. m. q debeamus sic dicere et adu
te q ista cõez hez p difficile ¶ Quedam sut actiones
popularis que dant p aliquo sco ut pbtis et similes
et hic e aduertendu q quibz ista actio px lit cõt
incipit ex sua actor et ad sua sunt cõmodu dr i
gere ut l. si cum de v. sig. et isto cum dico q si ydez
pactisat q an lit cõt no ualet ut l. ult. gen. ff. si pa
ctisat § de pac. sz post litez cõt pot paciscer et trasige
sicut quilz de re sua q2 sua e ut dixi in eadem l. si cum
iuramentu vero si quidez desert bona fide pot deffer
an litez cõt et post ut h q2 ht uim cõtestatõe et sic
p iuramentu sunt facte actorez ut § e l. in postea
ff. si q sentez si collude ut h in tex. sz no vel actio
popularis no dant ad cõmodu agentis sz alicuius tunc p
iuramentz vel pcum alteri pndicari no pot licz plurt
l. de ho. exe. l. in g. si eu reus Et io dico q i acnom
bus ciuiliz que dant ad ualitate sera actor no
pot deferre iusiurand ut dixi in l. in ff. e § de sic
nec potest simpler ut l. iusiurand ff. si peur. § de
et ideo cum no possit cum pacisca nec trasige i pndi
cum alioz ut l. in gennu ff. si paciscat et l. si uiuus
ff. in simul § de pac. et l. ad l. fals. de in pre l. qui
certu ff. si et C. de trasac. l. trasige Quedam aut sunt ex
quibz nouo popularis oritur que ht cuz manenter et pre
nuat in futuro tunc cõ qd glo. dicit sz sicut no
pot actor paciscit in pndicium alioz ut dixi l. in
gen ff. si paciscatur ita no pot iusiurand deferre in
pndicium aliorz ut l. in ff. pli. et l. in postea ff. si
an l. sic § e et sic puto q in cõe. sententia p eo q iuiuo
heri appensit pot age a quoliz No ob. § e qui iu
rasse ff. si pater et q ibi no est l. si a ce. l. de recep
ta ut ea ulibz q2 ibi decidit cuius intereth in ca
que. ipe ad eu pertinebat vnde sibi pndicauit ante
licet sit una appensio tn alijs pndicare no pot
Con prõa fuit. j. de furt et qui et q ibi no alt
in actõe furti que est sua agentis pot age post
iuramentz ex noua cõtractõe No in l. qui iuras
se ff. si pr. cõt una iterato in periculo et maior
ut erat una appensio cõmunicata nunc ille qui de
tulit iuram no pot iterz age q agere ex eade ca
sz in l. et qui fuit noua cõtractu et sic noua actio
ex qua pot age sequitur si rez retinuisset et de nouo
no cõtraxisset ut l. si quis uxori ff. si cuius aucmur
e ei et prõa que dixi in glo. et ego dixi s. q est
una appensio no ad quoz statutoz dicat statutu q
no possit cognosci de malefitiis cõmissis ante impli
cacio sive q aliquis cõmisit unu maleficiu q ht
caz pmanentez ut sunt sex menses et vlr ea ad hunc
dicunt. d. qui edificiu fecit in pu. q ad hunc stat
vel pone ut sunt de sto in ciuitate ista sta sunt q
diz sentencias vel legit p cuius huius cauetur q alia
cuius cõt formaz statutoz que legit ad hunc dicunt
vtrii hodie possit inquiri hec glo. vi. velle q no q2
idem sciu est licet cõmissum et si a pmo fuisset
absolutus q p sentez eiusde rei et ex eo q ino e
vide q d. glo. g vr. q no etc. ibi sz hic e una et ea
dem appensio etc. qd no ¶ P. q no dicit pmissio
q2 aliud e sitte aliqd de nouo aliud in statu cõtinuare
ut l. in. ce. pri. et ibi no. i. de aqua plu. arc. ad id sunt
q2 aliud est renouare aliud in statu cõtinuare cõtinere
seu pstinere ut l. sic quicu ff. qui ineptero i. locati
et l. tta. l. de pecu. actio em no oritur ex cõtinuatõe
sz ex veteri cõtinuatione l. et ide indicat ut l. a qui
l. de ser. sz a ad pmu actu responsum ille actu est
impunibil sz formam statuta g. etc. p hec vi. cãmus l.
q vi aut clam l. sempr ff. annus al ff. hec ut dein
ubi de ope sco q dicitur dicit actio i. annz tn su

ꝯtrariũ vi᷑ tex᷑ qꝛ in hiis que hñt eã ꝯtinuã cotidie fit et semꝑ fieri vr̃ ut videsap̃ nl᷑ i. in fi᷑ ff. de vsufru᷑ accres᷑ sõ dico qꝛ quida᷑ sũt actꝯ ꝯtĩnui cuiꝯ ꝯtinua et ista ꝯtinuacõ ꝯsistit in aĩo et i᷑ ꝑterea volũtatꝭ siue fiñ qꝛ cotidie fit ut vi dꝫ i vsufructu legato qui ꝯsistit ꝑcipiendo ut l. i. in fine ff. de vsufru᷑ accres᷑ et si r̃ inuenit non pot᷑ agi aliquo casu aget ex eo qꝛ postea renouaui vi᷑ ut dn̄ videsap̃ iam in ꝑposito dico in causa de societate seu de legat ad ide᷑ l. de furtis l. eu qui et qꝛ ibi no᷑ ide dicit in ꝗre formata in glo. de eo qui hꝫ appensa si eiu ex p̃a appensione agi non pot᷑ aget ex eo qꝛ hodie hꝫ. ꝑ hoc vi᷑ tex᷑ cu glo in l. si no. ff. ff. de his qui dic. vl᷑ effu. ubi licet ex veti appensione non posset agi qꝛ deficit ꝯ huiꝰ tam pot agi ꝯ heredem ex eo qꝛ ipe hꝫ et illud hic ꝯtinuat quia lex punit aliquid fcm̄ et hꝫ respem magis ad fcm̄ qua ad aĩm ut puta si lex diceret si quis fecerit edificiu in publico non dicat si quis hũt ita hic ꝯtinuat aio nõ aut fcm̄ erit tempꝰ limitatu a statuto curret a die opis ꝑfci si tn tpꝰ i notitiã puenit si eni opꝰ est fcm̄ clam tuc tempꝰ non curret ut de l. semp ff. quod vi aut clã et io tuc non poss agi elapso tempe statuti ut puniatur de eo qꝫ fecit sꝫ puniat ex eo qꝛ fcm̄ hꝫ posset agi si q lex aut ul᷑ statuta h᷑ disponet

Si libertus statuit.. quo qꝛ se nõ ex libertaz intranit h. d. Qꝛ qꝛ mẽtio hꝫ ꝑ veritate Op. qꝛ si libertꝰ defert ꝑrono et inuenit se ꝑronũ ex tali iurã michil ꝑiudicat ingenuitati pos ꝯ ea ut l. si liuius s. de iurep. Sd. h. qꝛ iurat libertꝰ in suo fauore᷑ no fuerit ingenuitatis ꝑrogatꝰ ad qd ita dicit glo hic et in l. ꝯtra Tu assignã alia᷑ ro᷑ qꝛ ꝑronꝰ pot᷑ remittere ꝑꝯ ꝯ ea et totu iꝯ ꝑronatꝰ ut l. ii C. de bo. li. nuqd pot sup hoc iuramẽd deferre et pot alienare et remittere ut ff. e. l. iuramẽd ff. i sul quia remittit ꝑronꝰ ꝯ liberto defente qꝛ non pot auferre sibi libtãz restitutiõni ut l. eu dnicꝰ C. de tuscie et l. si stipulatꝰ fuo hoc modo de v. ob. intro qꝛ hꝰ iꝯ alienat᷑ non pot minuetꝫ ad hꝰ non ꝑrogat Glo. qnt de imiꝗ. d. qui dic ut in ea et eu vnde et dr̄ nisi eꝯ sꝫ illud nec dubitu remanet in pucꝫ ut ibi no et fuit de ꝑo hic glo. qꝛ ille qui hꝫ res que subiacet restitui defendo iuramẽd no pot altri ꝑiudicare facere C. eod. de eiꝯ res que ꝯueta l. iuramẽd ff. i ff. de et sic eet istã eu retrahendi limitetꝫ qꝛ alio possẽt agere posset querere de eiꝯ ꝑrio | ꝑ te ipm op. qꝛ

Si iurauo ꝑte ff. vide | ꝑ mẽtiu collis eiꝰ except. ut l. duobꝫ ff. de in fine g᷑ non pot oppo ni in iuriꝗ de aucor no pistam sic sciaor qꝛ collis ꝑ mẽtiu eiꝰ exceptio ꝑ quã detegẽt᷑ veri similituetꝫ no ee nl᷑ ꝑteꝫ ut ff. e. l. qui inuap C. si min qꝛ ꝯte qui petit causoꝫ no negat iustu ee veri ꝑmo fuerat ff. ut | Admonendi lucri ꝑtrari fli

Admonendi minitu᷑ neq retrahetur ꝑ istrũ de nouo repta peti in iurãto volũtario et iudiciali h. d. vi᷑ l. in et dimde ea sit qꝛ ꝑmo ponit sm eam sic limitat illud sed ibi sꝫ hec ꝯsistit si sda subdiuidit qꝛ sic ponit deni in ꝯtie sic exemplificat illud sed i᷑ si qꝛ noua si sda ꝑꝰ subdiuidit qꝛ sic ponit limitatoꝫ ꝑdem intelligit qꝛ ipa est lata ꝑtr mẽtiu neq sic ponit qꝛ defuit istud mẽtiu i iuramẽto qd i volũtariũ et iudiciale sed ibi ꝑlent ꝯtra i ꝑ ut aliqꝫ

Non ex ista l. qꝛ dixit nob in ꝑmio aliud no tollitur heberit in ꝑscriptio Ad ꝑma ptẽ op. et vi qꝛ sñia no posset retractari ꝑ noua instrũ et sic op. de l. si quis C. de tuscie et in ꝑ no. no est ne l. i. hinc tamẽ ut arbitror dicit glo intelligi noua instrũ i. noua repta no noua fabricata

vide glo qꝛ dicit eciã si de ꝯsensu ꝑtiu fieret noua instrũ non posset retrad a sñia ꝑ ex instrũ ꝯ de nouo fierẽt non detegerẽtur ꝑiurii mẽtiu et ꝑteri tn vn de eiꝯ instrũ no loquit Sed ad istud op. de l. sub ꝑtextu C. de tuscie sic aliud i ꝯtrarie ꝗ no retractat ꝑ reꝑta noua instrũ et est ro qꝛ inspectio fit de ꝯsensu ꝑtiu sicut dicimꝰ de iuramẽto volũtario et i iudiciali ut infra. nec l. et lo. in iuramẽto nec qꝛ defert i una pte Op. de l. si in patronꝯ s. de re iudi et l. sub ꝑtextu C. de re iudi. ubi ꝑtrer noua instrũ no restituit sñia ꝑ si in causis huiꝯ tamen l. una legi ꝑt᷑ sñiꝫ quor tres sũt in glo. sic qꝛ sñia sola e lata et hec l. qn sꝫ qꝛ sñit sñia et iuramẽto in ꝑdin de certe ꝑuenit qꝛ retractet ꝑ noua instrũ ysta lex e vl ut iniet ex tex᷑ et eiꝯ causa tenent ea Sed ad ista lex op. difficilius retractat qꝛ duꝑ vinculo suleat ut C. de pac l. i et ibi no sed si sñia sola no pot retractari ꝑ noua instrũ mltominꝰ ubi e sñia et iuramẽtu Ro qꝛ duplici vinculo fulcit et istud ꝯcedo sꝫ hic no est duplex vinculu hec est duplex remediu firmitatꝫ tamen iuramẽtu nec no defert ad firmandu litteꝫ sꝫ ad supplendu defcm̄ ꝑbonꝫ vn ubi e sñia soli illa e lata ꝑ varias ꝑboes sꝫ in eam non est lata sñia ꝑ ꝑbonꝫ no plenas suppletas eu ꝑ iuramẽto io ꝯ detegit ꝑiuriu retractet sñia h est verꝯ intellectꝰ huiꝯ l. singularis et nobil. Aly tamẽ doctoꝫ ꝯtroꝫ intelligũt l. ista qꝛ si no fuit lata sñia et qꝛ tex᷑ dicat absolutꝫ intelligit defuctioe et se erit absoluẽdꝫ ista e lec ꝑr. Et ex hac nobili lec hꝫ qꝛ lꝫ sit mea ꝯclusiõ et qꝛ licet iudex inuãifestauit ꝑbus qꝛ sñiaꝫ debet ferre et lꝫ fecit ꝑtes citari ad audiendã sñiaꝫ ꝑut ꝑduci instrũ de nouo reptã causꝯ est hic sꝫ ysta lec. sed si no essent repta de nouo no possent ꝑduci instrũ nisi ad ꝯclõnez cãe ut ex de fi instru c. eu dilectꝰ ul᷑ ꝯtra ad ꝯmuni statutu ad hoc ut i. pꝫ et qꝛ no ꝑ dy. in c. indultꝰ ex de re iud. li. vi et ꝑ doc. in l. iudices et aut iubemꝰ C. de iudic. et ꝑ lo. an. in c. sepe ex de v. sig. in clem.

Q aut ista instrũ sint de noua repta vr̃ posse ꝑbari ꝑ iuramẽto l ex de excep. c. pastoral Ceteꝫ legit l. ista qꝛ vbi reꝯ erat absolutꝫ sub ꝯdicõe si iurauit se no teneri et ad hoc no iurauit ꝯ hac lec. no hꝫ qꝛ qui sñia fert sub ꝯdicõe ꝑs ad mittit ad ꝑbandũ ipsi ad euentu ꝯdicionꝯ et hꝰ veritãdo ꝯ ꝯditio adiecta sñie respicit aliquẽ actu ꝑbonꝯ ut hic ꝑs in sñia vna pte ꝑmittit ꝑbo ꝑs sñiaꝫ a iudice lata et altri pti ꝑmittit a l. ut l. ꝑtende C. de in litẽ. ex et est causꝯ sꝫ ysta lec

Ad vim tn addite qꝛ qui ꝑs sñiaꝫ admittit ali qua ꝑbõe que respiciat meritꝯ ꝯe tuc sicut vna ꝑs pot facere illã notã ꝑbonez ad sñiaꝫ validandaꝫ ita altra ꝑs potit facere alia ꝑboez ad sñiaꝫ infirmadã ut sꝫ ꝯc eu mltto l. i. C. de iur et fac. ig. sꝫ qm ꝑs sñiaꝫ admittuit ꝑbones que no respiciunt vires sñie sed executoꝫ vbi gra si iudicꝯ vniusa lebꝯ ꝑnunciatꝫ e ire ex hrdeꝫ tam si executoe sit facieñ ꝑbones quod sit in hrditate eode ipo casu sicut actor hꝫ ꝑbare qꝛ sit ita reꝯ potit ꝑbare qꝛ no sit talꝯ res in hrditate ut l. i. in ꝑn. glo. mag. et de eodem ple in l. i. C. de sen. que sine ꝯ qua no aut posset reꝯ adducere ꝑbar ad ꝯfirmadaꝫ sñiaꝫ qꝛ nec actor ad illud ꝑduceret sꝫ qꝛ iste lec lꝫ sint var in se sicut tn aliꝯ viole tatꝫ hic ut videtꝯ lo ꝯtinuatꝯ ꝑ sñia et clarꝫ

Fuerũt eciã quida ut odofr qui legerũt hac l. ꝯtrario et dicit qꝛ l. ista lo solu in casu l. ult. C. e. sꝫ qꝛ iuratu est sup testo qꝛ e no de nouo repta et sꝫ hꝰ qꝛ lꝫ de ꝑmiciis ꝯtraꝯ ꝯstitutionibꝯ ꝑncipu dicit ipe sꝫ ꝑ l. fi. C. e. ista lec no e vel qꝛ illa l. hꝫ locu in oĩ iuramẽto siue volũtario

sive iudiciali sive necessario ut ibi pz g° de illa no fuit h' mencione fit g° mencio de quibusda astantes quas hodie no hemus ut dicit primu glo. ¶ Et h' fuit ad q° vel ep fecerit lege q' quis solvat collatz s. de dicp. ad pena gra plus hus forma statuta h de h° nulla repert statutu an hec l. habeat effectum h' vi caus q° fit p hoc l. de cista pe f. en q g° ind' et ibi dixi. ¶ Aliud ista prima particula mitteretur in ar ad q° no in l. si quis libertate inficie s. de peti. he° melius fuit l. si duo g° ind' s. e. et ibi dixi. ¶ Sed hec l. est melius nobil ad aliud qz ac tor in prima delone fuat tm duos testes et qz veniebat fecit eos g'iurare et fecit quicquid potuit. i ista prima delone fecit q' dz sibi dari sua delo ut l. i. als n. ul's fi s. de ferus tu ista fuit no dubit ad probandu h' solu ad producendu illos duos testes i quibus fuit diliger et solliciti in po ar. hm l. ibi quibus intr solu assum fit et ita videtis q' h' admittebat p' illa sola in qua cessavit neglia sua in q. contra et hoc declarit s. a. bu q placet

¶ Veniamus ad sua pecz ista sua p° i. sio po das no ht quid qz excaratu est s. ¶ Primo ad d° solent op. q' ad no posset ee dubia et nc ad que in mit° no dat particula nisi aut actor nichil probavit et clarz est q' reus dz absolui ut C. de edendo l. qui ac cusare aut actor probavit et reus debet cdepnari. Sed glo. tn arguis a paribus insufficiente cum ita est parz mediu videlz qn actor probavit et no plene h' semiple° tuc p'cedit ad iurame° necessariu et ita lo. h' qn aut h' sic dictu uob statim. ¶ Sed op. C. in ver l. n q' po. h' lo. qn iuram° defert pp inopia probationz tamen absqz alia delatio in l. qui defert pp inopia probationz et pp defectu quarum ita dicit glo. et sic patet q' in eam l. si qn no retulerit pena pp necessari de novo repetit sz qn e. p'natum delato iuram° in litez illud no eni defert n° pp dolu adv'sarii ut l. in actionibus l. ii. ¶ Op. C. de iudic. l. properandu. sic aut. Sed certe no do ibi defert iuramentu pp contumaciam peris h' solu pp probationz defectu et sic in eam illa no extraheter pena pp neglia de novo repetit. ¶ Ad p°. vlt. op. de pri. vir l. in principio lo. i. mut° necc° h' i. iuram° voluntariu ul' iudiciali assignat glo. racz qz i. iuram° necc° depnit religio et iudex i. iuram° voluntario solu relic°. de ista no est bona ro qz eciam i. iuramento iudiciali dependet religio et iudex. Est g° ro qua s. dixi qz iuram° iudiciale et voluntariu ht ce suz pcas et p astipys tollet vincz obligo h' iuram° necessariu no ht certas pcas g°. ¶ Expedita de g'ss veniamus ad mat. Et ut videt glo. ponit tres casus aut actor nil probat et reus absolvit aut probat plene et cdepnat reus aut semiple° et deferat ad iuram° necessariu in probis defectu ut h' et C. e. l. i. bonefidei et ee c. c. fi. ¶ Primo po qn actor probat nil probasse vel quia in f.ao indic aut instancia ene ht tm° l. ffficam a. l. et tunc ad h° ut dicit actorez nil probasse ut posset sequi absolucio diffinitive est nce q' ei sit statutus tmin ad probandu qn h' statutus no ecet no diceretur actore nichil probasse h' diceretur n° sufficiter actitatu ee et sequet absolucio ab observacione iudicii ut a ea ut C. de iudic. l. properandu g° h' et sequitur. Cunqz in decisi sim instancie statutus e tmin a partibus ut tota decurrit in q'missis qz compromitunt in arbitros ut debeat iudicare usqz ad mesez ul' si iudex delegatur ex voluntate perii. Isto eni este tmin appertus in decisi ul' instancie ht vim tmi peremptorii dati ad probandu ita q' si actor infra tmu nil probavit reus absolveret hic est casus in l. si de recep. g° si s. de arbi. in glo. sup° illo legitur et p' huius ex de ap. de c. sup eo lo. ipso. ¶ Sed quia h' et p glo qn actor plene probavit debz reus cdepnari qn semiple° de ferret ad iuram° Dicit qui dicit plene et qui semi plene p'bar h' e. ad ad attendu qz glo. et de mi het

intellexerint p'fite p eius declaratoe po oz me dice qn dicat ple° probatu. Pro h° qn iudicii est factu plena fides hoc e qn iudex p eo que sunt sibi ostensa addductus ad fid' et credulitatz eius p intendit ut C. de edenti l. prout. l. de testi. l. qd fidez de p'bati l. quinquaginta in fine et i° fuit insite gcor. ¶ Hec premissa videndu est glo. iudex ad ista fidez seu credulitate adducat p eius evidencia po puncto qui dz certama que eo sit ex fidez et credulitatez et po est necessaria illud eni q' ho nescit de eo no e fides nec credulitas et de hac h'r p glo. s. de iur. et sic ig. in Pica et l. de testi. l. de statu et i° no fit e fiui va et ista sua hec duob' mo' vine mo i reb' que sunt extra seu forte alicuius p res et dimo stranes et istud eni sine e res p eaz cognoscere ut dicit phys. de hec h'r de legi. l. statu et. s. de corru tu. l. statu oz et de ini. et sic ig. l. q eu n h'b. Sed no' ista sua h'retur in hiis que sunt sua et tuc illo sine dicim ad q' motiem p sciz hec e sua que requiritur in teste ut l. testiu C. de testi. et l. q testo nisi s. de testa. de hac sua lo. s. de noxi l. indebiti impo. et s. de tribu. l. i. g° scienz. Ad h'rum aut scienz iudex no posset p'ducta in hiis que hnt actu transeuntez h' bene posset p'ducta in hiis q sunt actu p manent ut s. fini re l. si i receperit. Et int° ista duo extrema s. nesciaz et scienz e quoddam mediu videlz credulitas sive fides. ¶ Ad ista aut credulitatez seu fide p'venit p q'tuor gdus po eu media rep'sentat p actorez et p reu negat tuc iudex addducit i dubitate. Est eni dubitatio qn quis no applicat intellectu aut sum ad una pecz q' ad alia ut no s. de iur. et sic ig. pup. Pica et de testi. l. de statu de hac dubitate lo. C. quibus ad lib. procla. no li. l. in s. de tripste l. pro reu et de peti. h'd l. si debitor et glo. in l. i. C. de pena. Ista dubitacio no est gradus probationis h' est q' sit aliqs eius pre qz ut dixi p hoc iudex no applicat aiam sum ad aliqua pecz. Sed e illud p q' p'venit ad investigatioz p quam p'veniet ad credulitatez de cuius isto mo dubitus no lo. hic qz ut dixi qn nichil e probatu no ht locu ista l. p° dubitacioz aut pot incipe iudex declinare aiam sum ad aliqua pecz et tuc si h° fuerit ex aliquo levi iudicio ul' ex aliquo levi argumento ista appellat suspicio q aliqua monet aiam iudicis no tn in toto removet dubitate de hac lo. s. ad l. aquil. l. in lege ibi ad suspicioz iudicis et et l. de penis l. absentez ibi no debet quis ex suspicionibus cdepnari et. Et h' est primus gdus probationis seu credulitatis qz in ea incipit aiam iudic adherere uni pti h' reclinet dubiu ps ista aut suspicioz si iudicii appeat ar° fortioza tuc iudex incipit opinari eu ad hoc dubitat ne sit g° moderatz eu dubiu remz et ista vocat opi° q' statim probato et h' est hus gdus probationis qz iudicii restat ad credendu eu ad hoc aliqd dubiu e et de g'sdualz eius dubiu s. qn iudex adductus e ad propriorem ul' opioz lo. h' ps ista opi si iudicii appeat cautus q' firmiter adhaereat uni pti absqz alio dubio graz tuc d° p'fecta credulitas et p'fecta p'bo nec e tuc eu dubia ista duo de credulitate et de opione probat l. de testi. l. in g° eius de quoqz principio in fine i° quid aut credas aut qd probatu opinaris et. Ita p'ut dicit credas lo. de plena fide et plena probacione qua ad p'fectaz credulitate addducit iudex p'ut dicit opinaris loquit de imp'fecta et de h° eciam est tex qui probat oms istos tres gdus l. de quer. l. e. pro pri. ibi du dicit ad que tuc p'venit eu reus suspectus et aliis argumentis probatis admonet s. iudex ita q' sola confessio deceret ut ex eo q' d° eu reus suspectus e h'r p° gradu probat que e suspicio ex eo q' dicit et aliis argumentis probatis amonet s. iudex lo. de 2° gdu probationis que e opio que e media p'pinqua credulitati et plene probacioni. Ex eo q' subinfert ita q' sola confessio deesse videat ponit tcium gdus probationis q fuit plena fides ut tunc q'fessione seu plena probatione

facit ad q'ones

facit ad q

op. g°

op

op

op. g°

3° cas° g°

No°

No°

No°

p eor° gdus p'venit° ad credulitatez de q° hic

iudex adducat ad plenam credulitatem et iste est
gradus plenius habet credulitatis. Sed hoc esse quia
sicut est scientia firmiter uni parti quis adhaeret per scientiam
ita firmiter uni parti adhaeret et per hanc credulitatem
in qua est primo procedendi ad istam adhaesionem
fides perducat ad hanc scientiam seu adhaesionem per scientiam
credendi per alia media ut dictum est. Hec quidem punt
uel et quod per se non et [illegible] ut supra in distinctione. De
deinde patet quod exemplum probationum et quod patet quod sufficit
opinio ista [illegible] quam glossa non appellat semiplenam
probationem. Glossa ponit hic continet scriptura septimum speciem
litterarum fingit uel unius testis. Alii adducunt ... ut l. i C. de testibus ...
Pro quo uero scriptura septimum faciat semiplenam
probationem glossa hic et ff et C. e. l. in bonae fidei et l.
de fide instrumentorum l. ii ... et ad ... de ...
et inde in ... de instrumentis ... dicendum ...
dum ... ubi ipse tenetur de scriptura septimum dicat quod libri
rationum mercatoris ... per ipso mercatore faciat semiplenam
probationem et sufficiat cum uno teste ad plenam ... dicit
est dicat ipse ... ut ... refert C. e. l. ...
nescit dicit ... non est unum ... scriptura septimum non
plus credi quam uera ipsius qui scripsit ... ipsi non cre-
ditur ... et de finali ... semiplenam
semiplenam probationem faciendo de hoc ... septimum ...
... dicit ... quod glossa ... et addit quod ...
reprehendit ... et non dicit ... glossa.
Glossa formauit ... obiectum et Reus ad ...
de instrumentis ... et ff ... in glossa ...
... quae debet intelligi de scriptura septimum
tamen quae de aliquo ... producentis ...
Ad declarationem igitur huius possumus aduertendum quod scriptura
septimum est triplex quaedam est scriptura septimum quae de-
apocha quae ... et uocatur in ... uno
apodixa de qua C. de fide instrumentorum l. ... et in
autentica ... C. qui po. in pi. ha. Secunda scriptura septi-
ma est libri rationum quae quilibet sibi conficit sua sponte.
Tertia scriptura septimum est epistola quae ab alio alteri destina-
tur. Circa primam scilicet circa apocham dic aut ... est
... et faciat plenam
fidem ut l. publica in fine ff. de positi aut negat ...
... et tunc ... pro ...
testium et faciet plenam fidem cum ... apparuerit
ut l. septimum C. qui po. in pig. ha. ... sub-
scriptores testium ... non habet ... testes ...
... uiderunt et tunc ... per tes-
tes et per comparationem litterarum faciat plenam fidem ut ... et
... ff. de fide instrumentorum ... non apparet per testes tamen uel
per comparationem litterarum tamen tunc non faciet plenam fidem ...
plenam ut in auth. de instrumentis ... et ff. ... quod ... et
... et quod ... non ... scriptura
septimum ... testibus tamen uel comparatione litterarum tunc faciet
semiplenam probationem et ... glossa de istis ponit ...
dico ... possit ... fides testium uel potest esse ...
... comparationis litterarum quod ... plenam fidem ...
... testium iudex possit adhibere
fidem uel testibus uel comparationi ...
... et ff ... non ...
... faciet plenam fidem ut l. comparationes C. de fide
instrumentorum. Si non apodixa nullo modo apparet nec testibus
nec comparatione tunc ... potest loqui ... quod faciant ali-
... non dico semiplenam probationem et hoc est quod non
... glossa ...
faciet ... apodixam ...
... quod de finali ... per comparationem litterarum.
Et ideo ex eo ... producens scripturam septimum ...
...
Circa secundum scilicet circa librum rationum aduerte dico aut in libro
rationum continetur aliquid contra scribentem et non est dubium quod fa-
ciat plenam fidem ut l. ... de ...
aut continet aliquid pro scribente et tunc ... loquimur
in his quae dependent ab eius mera uoluntate et facit
plenam fidem ut l. ... Si non ...

mera uoluntate non dependet tunc liber rationum pro scribente
nichil probat ut l. exemplo C. de probationibus ...
... scribente ... inducat aliquid ...
... alicuius ...
ut ... l. qui ... minores ... de ... et hoc uoluit dicere
tex. C. de probationibus l. rationes ubi dicit quod rationes ... sole
ad probandum non sufficiunt ... ut cum aliis
indiciis plenam ... Si non in libro rationum continetur aliquid
quod non est pro scribente ... et ...
...
...
rationum ... qui publice ... probo quod faciet
semiplenam probationem ... non ...
... et tunc non faciet ...
... scriptura septimum ...
... et non plus
quam ...
... et ...
... rationum ... et per
...
... faciet plenam fidem ut l. comparationes C. de fide in-
strumentorum ... non est correcta ... in apocha.
Circa tertium quae septimum scriptura scilicet de epistola ... dicendum
idem quod est dictum in apocha ... dixi de comparatione
... epistola per comparationem dubitet plenam fidem tamen ... non reperi
... correctum de ...
... scriptura septimum ... publicam
dubitat de aliquibus. Sed non est septimum publicum et
... faciet plenam fidem. Sed quid de exemplo. Respondeo
... exemplum ... originale et autenti-
cum ... ut l. de fide instrumentorum l. ii. Et ... produ-
... exemplum et nichil aliud dicit et nullam fidem facit ut
C. de edendo ... in aliquo ...
produce originale et autenticum est ...
exemplum ... Sed ... producit exemplum et dicit ... produxisse
originale et ... exemplum faciet semiplenam pro-
bationem de hoc est glossa ... C. de fide instrumentorum l. ...
... ut l. ... de fide instrumentorum. Item quid ...
... instrumentum publicum non est ...
... hereditatem et ... instrumentum
... continet quod ...
... acceptum a Sempronio et ...
... instrumentum faciat fidem per illo Sempronio. Respondeo
non plenam quod confessio ... absente ... probat ut l. fi.
ff. de ... et l. de confes. l. ... quis absente
... faciet semiplenam probationem ut l. ... capite
... de adulteriis. Quid pone quod in libro notarii de-
... intitulatum seu ... quae dicit
instrumentum ... et ... est ...
... alicuius generis ...
... generis differentis ... pone exemplum
... in libro instrumentum ... continet ... et ...
... Sempronio ... restituere ...
... instrumenti ...
...
... et instrumentum non ...
... inducit aliquid ...
uel forte semiplenam probationem ...
... ipse enim ...
...
ut C. de ... l. i ... et C. ut ...
l. i. Si non ... differentes ut puta dicit ...
... instrumentum ... uenditionis ...
...
... differentes tunc ... nichil probat ... et
... nichil probat ut l. de confes. l. ...
... de ... l. de ... Circa
quod ... instrumenti ... in indicatione uel in
... et ... in aliquibus aliis ...
... fidem. Respondeo ... nulla fi-
des ... ut ...
... instrumentum ... restituunt ...
... tunc puto quod faciet semi-

exa probat

Notandum quod scriptura faciat semiplenam probationem

notandum pro declaratione ... est scriptura

de ...

de ...

de pu. ca. scriptura de ex...

Notandum

Notandum

Notandum

plena probatio ut C de fideiuss. alias firmus h. d. l. si fiat de bo. po. secun. tab. l. i. § si tam et § idque et ideo sufficiunt certum reputant et comput. ¶ Secundo ad hoc circa fugam tunc dicat glo. quod h. fiat semiplenam probationem idem no. C. c. l. in bone fidei dic quod fugam quamvis opponit aliam ut dicitur et tunc non est dubium quod fugam fiat semiplenam probationem ut l. quod si fugitivus § de edi. edic. et l. desertorem de re mili. et C. de des. per totum. Quamvis fuga adducat ad probationem alterius quia de quo agit et tunc siquidem ad probationem illius sufficit solum suspicio tunc fugam probat suspicionem et per consequens plene ut l. in publicis § de suspec. tu. Si vero requirunt plena probatio tunc regulariter per fugam non probat plene nec semiplene sed aliqualiter per suspicio inducit ut l. ad quest. l. lege cornel. et C. de cap. vn. l. i. et ibi tangit. Quamvis in quodam addicione quam fecit dixi plene in dicta l. lege cornelia io no repeto. ¶ Venio ad tertium et quero utrum per unum testem fiat semiplena probatio quia dicat quod sic quia si duo faciunt plenam ergo unus semiplenam allegatur glo. cum alias l. idem tenet cum glo. i. dan. l. iiij. bone fidei C. e. h. videtur quod sed de h. no dispono quia habemus casum de heret. § ex de paint. et exemplo et de pre. ab. ucte. c. fi. h. tunc limito quod unus testis faciat semiplenam probationem quia est testis omni exceptione maior. Si vero testis esset aliquis conditionis sed quia fides eius vacillaret in aliquo ut putat conjungeret illi vilitate amicus vel et illis tunc non faceret semiplenam probationem nec induceret iudicem ad opinionem sed ad suspicionem h. dic unum glo. no. § de probati l. cum ingressus h. intellio unum respondeo et possent tenuissime habere plenae testes ex quo in civitate ista in quibusdam casibus sufficit probatio maleficium per famam et unus testis probat famam tunc habebat ut semiplenam. Certe puto quod non sed cum ex ea credit quia potest producere originale et non produxit et ideo est suspicio contra eum ut supra dixi et probatur C. de fi. instru. l. si ita est de fama dicunt ea testes inter se unum solum produceret contra illum et contra eum producerent est suspicio inter istud quod dicitur quod unus testis fiat semiplena probatio intellio in casibus in quibus sufficiunt duo testes alias secus et assumus contra glo. per quam si duo non faciunt plenam probationem ergo nec unus semiplenam. Et per declaratione huius exponit forma contra unum debeo ponere reputant testes qui iuraverunt non tamen deposuerunt vel deposuerunt et non iuraverunt utrum sit probatum saltem semiplene et videtur quod sic quia istorum duorum § dam et iuramentum faciunt plenam probationem ergo unum istorum faciet semiplenam et sic concludet quod iuramentum solum sine deo probaret et esset absurdum michil explicite sit dam per teste et io quia dam duo faciunt plenam probationem ergo unus semiplenam intelligatur in duobus equalis potentie secus si unus sit potentior altero exemplum duo floreni faciunt plenam solutionem ergo unus semiplenam bene sequitur istud sed si diceremus unus florenus et unus anconitanus faciunt plenam solutionem ergo alter istorum faciet semiplenam hoc non esset verum si assumeret illum qui esset minoris potentie istud patet ad propositum in duobus equalis qui sunt paris potentie procedit dam glo. § de deo et iuramento istud non sequitur et io ut declararet istud quia quamvis integralibus con- git valoris et defectus primo exigit et defecit in una sola quando in testibus requiruntur vii testes ¶ Quero utrum duo faciant semiplenam probationem videtur quod non in contrario non faciunt plenam ergo nec duo faciunt semiplenam. Et haddite amplius determinet pro eo nec excludit quod non sit defectus in deo sed solum in numero testium hoc volo dicere si duo testes dicerent quod titius reliquit in C. ista michil probaret quia etiam si hic essent quia est vel tunc unus solempni validitate cui sit defectus in uno testium vii non probaret non propter defectum dei sed propter defectum unius testium. Sed si duo testes dicerent dicto quod titius reliquit tibi centum coram vii testibus ad h. rogatis si vii testes h. dicerent sufficeret ad plenam probationem sed quia duo non sufficiunt propter defectum unius h. tamen puto quod faciunt semiplenam probationem ut C. de bo. po. secundum ta. l. i. et quod non cum C. fa. her. l. fi. et de testa. l. hac consul tissima § ex imperfecto et quod ibi non sit ad uxorem sed ingenuum dicat quod cetera non faciunt plenam probationem ergo nec duo semiplenam ista probatio quia in testamentis componitur ex duobus videlicet ex probatione que e de iure civili vel gentium et solempnitate civili quod apparet quia si iure civili solempnitatis subducuntur sicut fit in testo militis tamen valida probatio per duos testes ut l. de testa. mil. l. i. et l. divus sicut tamen fit iure libero ut dico § ex imperfecto et dat. l. ult. fi. h. d. ergo iste due partes solempnitatis iuris gentium et solempnitatis iuris civilis faciunt plenam probationem ergo solempnitas iuris gentium sola que est potentior faciat semiplenam ut dicitur l. in testo non obstante probationem que procedit per vii testes sed per illas duas solempnitates scilicet iuris gentium et iuris civilis solempnitas iuris civilis assistit h. iuris omnis non probant obviat et sic sufficit saltem ad indicium vel ad semiplenam probationem ut l. testium nesit. l. de testi. ¶ Quero quid si testis defecerit in deo v. g. dicunt duo testes vidimus quod vir tuerunt sibi permutationem sed non recordamur quod fuit causa fecerunt aliquam fidem. Respondeo si ex aliquibus aliis coniecturis potest coniecturari de quantitate ut putat per duos testes probo quod permutationem x mutua a me per duos alios testes probo quod mutuum sed illi non recordantur de quantitate tunc ex aliis duobus iudex poterit deficientibus iuxta ut de e. c. ex litteris. ¶ Quid si deum testis deficit ex parte examinis quia non fuit examinatus a iudice sed a quodam notario ex mandato videtur quod nulla fide faciat ut l. hac consultissima C. de testi. dat. fi. et l. sola C. de testi. potest intelligi sola a parva iudicis ut ibi in glo. et h. puto verum si pars possit impugnari cum solempnitate examinis non fecerit et ex hoc inducitur suspicio contra eum ut supra dixi sed si pars michil posset impugnare ut putat quod testis erat in partibus valde delonginquis vel erat in articulo mortis ubi si invisset ad iudicem statim decessisset isto casu puto quod faciat aliquales presumptiones que inducunt iudicem ad opinionem seu presumptionem secundum qualitatem personarum et per hoc inducit C. de testi. l. fi. ubi credit attestationibus quibus alias non crederetur propter mortem testis per h. facit quod non in femina ubi non inter de instru. eu. et fi. ubi creditur instrumento cui alias non crederetur propter distantiam loci ¶ Quero quid si repetit deum testium et non repetit iuramentum an faciant aliquam fidem textus in l. sola C. de testi. videtur dicere quod non probat et deum solum sine iuramento probatione dicas eodem modo sed pars posset aliquid impugnari cum probaret iuramentum non probante illa fides dabitur ei alias crederetur ei semiplene ut putat si dam testium esset scriptum manu unius notarii cuiusque deficeret causa acta non reperiuntur sicut diximus de prima cautione lata quod valet licet non reperiuntur acta ut no per Inno. in e. i. ut. ex de offi. del. ¶ Quero quid si dam testium fuit receptum et examinatum fuit receptum mandato alias persona vero quod alius faciant aliquam fidem. Respondeo quod sit semiplena sicut diximus de prima in l. alia § de ap. quod tu semper intellio sed iure examinari non possent alias sibi impugnaretur cum de novo non fuerit examinari ut l. fi. C. de testi. ¶ Tertio est videndum de fama de qua et de omnibus effectibus eius dixi plene in l. de minore § tormenta § de que. ¶ Secundo est videndum de aliis iudiciis qualiter faciant semiplenam probationem de quibus plene dixi in l. plus § de que. unum tamen addite quod iudicium de quo loquitur l. si duo proponi v. in lata ut e. ut sufficiat ad defendendum iuramentum et hoc videtur sentire h. glo. dum allegatur l. illam ad quos de uno teste h. contra probat ex h. textu dum dicat in latum cuius fidei et sic instrumentum fidei facit ergo apparet quod excessit primum gradum fidei sive vel suspicionem et sic inducat opinionem. ¶ Ideo primissime quid utrum due semiplene probationes faciant unam plenam probationem. Et siquidem sunt due sci

a fuga 1° fit p. 03

Ad q. p. 1 teste fiat semiplena p.

Dam i.

Unus testis facit semiplena p. 03

No. i.

No. i.

No. i.

No. i.

No. i.

v. due semiplene probationes faciunt unam plenam p. 03

plene cuiusde gnis ut duo testes no est dubiu
qd faciant plena ß si sit due semiple duisi gnis
tunc vi qd no faciat plena ut l. ij. § fi. l. de ex
cu. tu. et ibi vi. glo. dicit et l. qdudone § qui
ui. c. ti. et C qui mit. tu. l. i. Addite veritas
e qd due semplene faciant vna plena ut puta
vnus testis et confessio facta absente pte cuius e ex
de pte ab iure c. fi. Itz vnus testis et fama pu
co cum quo fama facit semplena ut in c. i. ex
de asp et no. in l. iij. § eiusde quoqz principis l.
de testa. et ide in aliis similibus casibus in quibus dicit
indicia sit plena pbatz. Ad qd R. duo ipfcta non
faciunt vnu pfcm qn tendunt ad duqsa ut in qo
ibi erz ille ingsfe cumpsabat duqsas exceptiones sunt
si tendunt ad vnu fine ut h ad hc cu tendunt ut
fide faciat iudici quia fide iudex no dz solu colli
ge ex vno gne pbandi ß ex plibus ut l. iij. § eius
dez quoqz l. de tes.

Quo quid si actor pbauit i
tencoz suaz plene reus pbauit defesioz suaz sem
ple vtru reus vincat vel pte actoris sic ple pbata dec
int et cuiusque concordat in vna summa et dnt sic
qnz pbacs actoris pfce et pbonis rei ipfce sut de
recto contr. v. g. actor ht duos testes qui dnt qd
ipse mutuauit reo centu in tali loco et tali tem
pore ht vnu qui dicat qd ipse fuit illo tpe i illo
loco et nullu mutuu fcm fuit tnc pbo actoris
remanet valida et pfca et i nullo elisa p pbacz
rei nam illa pbo semplena actoris extinguit contrie
illa pbonez semplena et impfcaz rei sibi ctrariam
ut l. obediencie insfic. l. de testi. Cumqz pbacoes
no sut ctrie ß diuse v. g. actor pbauit mutuu
p duos testes tunc cum remanet in dubiu et recur
rendu est ad iuramentu ut l. fiem l. iij. et l. i. bone
fidei C e. et l. vulgo de admi. tu. dot. h. recuet C. d.
pcur. l. i. et dat. l. in bonefidei et lo. in. ex. e. c. ult.

Quo vtru vnu pbo ipfca tollat alia ipfcaz
ita qd no sit locus delacioni iuramenti cuius hec no d h
C qui et adusus quos l.

Ippo qd qn e semi
ple vel alr impfe pbatu videndu e quali et qn ex
hoc veniat ad delacoem iuramenti p cuius declaracione pro
videndu est i quibus causis deueniat ad h iuramentum. Ro
no ht locu i causis criminalibus qz nuz opt qd dic ut dicit
i. l. inadatis l. de quo. testigi in l. iij in pn. § e.
ubi glo. exigit lz alii videant dicere in l. i bonefidei
C e.

Item hent locu i causis spualibus ut puta no
nachicoz vel inmonn tetigi in l. iij § e. de quo p
canonistis ex c. c. fi. Sed dnt quida qd in causis famosis
no recurrit ad delacoz huius iuramenti qz in eis requirit
pbones luce meridiana clariores p fiime pcalu
ut l. sciat C. de pbaco. § de eodem l. i. § exigit de i
iur. l. pter odieit in pn. h est g cum inlinus legi
§ e. ut postea § si depnet et § de his qui no in
fa. l. fi. vi. ß et si no mandato et l. de iniu. l. lex
cornel. § lex nupsalia

Item qd no recurrit ad
delacoz huius iuramenti in causis magnis istud idem est
inigalle dem no qd tex. dicat ß h dr ad stliandicz
cau causaz qz cae magne compnit causis ciuilibus
ut l. pp litez l. de excu. tu. et Iusta de excu. tu § fi
It.

Sed e aduertend que dicant cae magne Ro. lz
qntitate pponez ina inc aliquos ca x. libraz ect mag
na inc aliquos ca centu florenoz cet pua ut l.
si si suscepit § i. § de iudic. et h dnt causa dec et
aduite h qz lz cet gncas de magnu re ca si gnitu
detur de possio no de qntitate dico qd hec no est
magna ca C si mort de inoffi. pos. l. qui se pp l.
monitance al l. fi. et vi. in qd h exigit lo. in ex
de pend. e. ex insinuacione

Ite e aduitend qz lz ca sit
magna pdere st tn illud sup quo cae vert dubic
tas no facit magnu pudicium veritati possz defri
iuramentu. Ubi gra lata fuit sua inc te et qdicz q
diceret se mecu pentez. p te ca tu venis q me pe

illa sumz ego dico illu pentez fuisse renouantem et
pbo p vnu teste lz hec sit magna ca tu si sua e
nulla ad hoc tn remanet suis tnm pitiu et po
tes pbare si hoc ingraciua nunc defert in iuramentz
iniu reuocamentz vel no ut de c. ex in sinuacione
ex de pcur.

Hec pmissa videndum est cui sit
deferendum iuramentum p cuius eiusdem scias qd istud iuramentum
defert indistinctione pbonis ad cuiz supplecionem ubi defert
ut C e. l. in bonefidei et sic ubi p iuramentum no supp
let pbo inimicum no defert ut l. indebiti Sed ad
idem qd azo. C e. l. i bonefidei reputat valide p aliquis de
qz actori defert iuramentum p se qz sic cet testis qd ut
ff. l. omnibus de testi. tn si hoc aduitit h no e incon
gruum in decretali ex de iudic. e. nouit refert vbi
dns i euuangelio dicens si peccauit in te fr. tuus
corripe eu inc te et ipm solu et siqdem audierit
te lucratus es eum sin si te no audierit adhibe tecu
vnu vel duos ut i ore duoz vel triu stet omne verbu
Et et sic vides qd qnz suffitat vnus testis cu directe
in eo qd dicat adhibe tecu vnu cu corrigit ut i
ore duoz § dicentis et duoz testium adhibitoz et
illud qd e de iure diuino stat qd e de iure gentium
vel ciuili h aut sup diuinu qd sic alegatur lo inc
ptat aiur ura ciuili sic qd in causis ciuilibus et mag
nis requirant duo testes ca dicere in causis no mag
nis ubi no pot hri alie pbones et sic e contra opi
nio suffitat vnus testis cu dicere ut l. in bonefidei C e. ca
tu cognita cau ceat alia ut l. dicit no qd electa ab
sda pcut azo. dicebat qd actori credat p se ipe

Hiis pmissis cui deferendu sit iuramentum adiute aut actori
ht p se tm qz faciat suspicionz no faciat pfuspicionz vel
semiplenaz pbacz et tunc nunqm sibi defertur iuramentum reo qz
inimicitz ipis no pficeret pbonem ß isto cum defert
reo ad purgacoz suam ut ex c. e. fi. et ide pdest actori
qz adiunxeratur causa pposiuz ex nouis insfcas urbis
et ide dicez in reo si actor plene pbauit intencione
suaz et reus pbauit solez p aliqd indiciu leue nod
fert ipi reo iuramentum qz eius iuramentum no suppleret
et pfcaret pbacz suam ß defertur actori eade rone quia
§ Si vero actor pbo semplena pbacz hoc e cu qd in
dicez adducant ad opinionez et tnc siqdem actor nesi
est veritate p uerz suaz que hoc p semper pcitiu ca
stitit p firma credulitate no defert ei iuramentum h
vi. tene glo. et bene C. e. l. in bonefi. ro pz qz si cet
contrarz qnda et ut testis deponet de credulitate
no pstaret qz testis no pbat ni p sensuz corporeu
pcepit ut l. testiu C. de testi. et isto casu cum defert
reo Si vo actor haret pfcaz suaz de h p suaz qz age
bat de mutuo sco p eu siqdem est ipe vilis pona
vel al infamis no defert sibi iuramentum istud eade rone
qz si cet genere testis huius condicois pbacz no pficeret
et sic defert iuramentum reo Ide dico cu si reus pbasset
defensioz suaz semiple cu actor ple pbasset intencoz
suaz no defert reo iuramentum eo cum quo dixi de actore
no deferri Sz si oia ista cessat qz ca no e magna
actor sit ple veritate et e pa honesta si ht p se
vnum testez bonum defertur sibi iuramentum et pficiet pbacoz
ßz i caz illa in ore duoz § dicentis et testis adhibiti
et sic dicez in reo si defensioz suaz semiple pbasset

Quo vtru iudex habeat necce deferre istud iuramentum
eo cum quo ceurrunt ad hoc necessaria R. h coi noscit di
cat contr tex. est qd sic C. e. l. in bonefi. ubi tex. dicit oz
et dec ibi h tenet et si no defert pp h supplz appo

Quo vtru pro posset seu debet hoc petere qd talle
iuramentum deferat et dico qd sic ut ar. in § hoc aut
iudicium l. de damp. infect.

Quo vsqz ad qd tps
admittat hec peticio R. vsqz ad conclusionez cae et ita
admittit quod

Quo vtru l. lo. reo absoluto qd
absoluto actore R. ide ita tex. in v. solet loquit
qnali qd iudex solet iudicare ßz cu qui iurauit
niet restrigit se magis ad actorez qd ad reu qz eade

a(u)n(?) si tle / ... de / ... d(?)

Nota

Nota

Nota quod ex parte semiplena pbacione veniatur ad delacionem iuramenti

Nota

Nota

Nota

Nota

Nota

Nota quod dicuntur cause magne

e io. Quod d(icitur) q(uod) simil(ite)r restituitur p(er) nova instru(men)ta s(ed) an p(er) novos testes Glo(sa) tangit istam q(uestionem) et per deter(minationem) s(ed) dic quedam sunt cause in q(ui)b(us) no(n) admittuntur testes p(ost) testes ut l. g(e)n(er)ali C. de no(n) nu(mer)a pe(cunia) et i q(ui)b(us) no(n) est dubium quedam sunt cause i q(ui)b(us) ad mittu(n)tur testes p(ost) testes et tu(n)c siqui(de)m in p(ri)ma ca(usa) fuit rem(iss)a et publicata testes et no(n) poterit p(ro)duci ip(s)e dicente publicatione. Si au(tem) testes no(n) fuint ex(a)m(in)ati poterit de novo p(ro)duci eo(dem) d(ic)e. q(ui)a instru(men)ta q(ui)a appell(ati)one instr(umentorum) c(on)tinentur testes ut l. i. de fi(de) instru(mentorum) et salibus. Reperta fuit hec l. p(er) d(omi)n(u)m Bar(tolum) d(omi)no d(omi)ni an(n)o ccc. lxiii. || Sicut glo(sa) in h(oc) possit

Iurisiurandi || fiet cu(m) tutore et videt(ur) q(uod) no(n) q(ui)a h(ic) in se s(ed) sp(eci)es delationis q(uod) no(n) e(st) sic est causa q(uod) tutor i instru(mento) p(ro)mittet de c(on)tum(aci)a dampni et expensas. Stante simplici verbo admi(ni)stratoris no(n) valet de aliis accipe i l. iusiurandum i p(ri)n(cipio).

Qui p(ro) salute si no(n) est l(icitu)m sin || s(upra) e. ea(dem) l. r(ationibus) c(on)tract(us) c(on)tinetur h. d. Ex hac l. col ligit(ur) q(uod) cu(m) iura(mentu)m defert simplic(ite)r intelli(gi)t(ur) q(uod) iuret p(er) d(eu)m p(ro) aliq(ui)s n(on) creaturam vel salute(m). Ac. ac(tio)ne no(n) pot(est) iurari nisi sit sp(eci)al(ite)r deferat ut h(ic). Hodie v(er)o iurari iurare p(er) s(an)c(t)a dei eva(n)gelia || Sed no(n) q(uod) dixi i s(u)mmario. || Op(ponitur) q(uod) iura(men)tum postea p(re)stitum no(n) valet ut s. e. l. no(n) eit insi. d. g. ibi iuravit ex intervallo cu(m) iu(ramentum) delatio e(ss)et revocata. Certe ut ibi dixi delatio h(ic) n(on) se adic(i)t(ur) ea(dem) q(ui)a statim iuret seu acceptet vel solue q(ui)a hic iura(mentu)m fuit acceptatum statim no(n) pot(est) ex intervallo iurari. H(ic) no(n) fuit acceptatum et ita tenebit la. bu. || Sed op(ponitur) et vi(detur) q(uod) delatio referat(ur) ad p(ri)mum iura(men)tum ut l. ma(n)dato si qu(i)s et s(i) qu(is) et l. bones s(cilicet). h(ic) s(imi)mone s. de v(erborum) sig(nificatione). Glo(sa) no(n) solvit dic q(uod) ibi unu(m) s(ecundu)m p(ri)mum reddit valens que io(hannes) h(ic) cepit vel inchoavit h(ic) iuravit ex s(uo) iure suo sibi ut quo p(er) acceptare s(ed) ut l. q(uo)d tenebit de iu(rament)o de novo qu(er)endo p(er) illu(m) fuit ad p(ro)d(u)c(ti)onem l. hec ac(ti)o s. de con. et de. Simil(ite)r i dicit hanc l. in ar(gumentum) ad q(uesti)o(nem) de illis de q(ui)b(us) c(on)stitu(tione) e electio p(er)t(in)ere qui p(r)o fecerunt electo(rem) i invalida ut p(ost)ea possint elig(er)e et q(uo)d p(ro) dy. in l. s(ecundu)m electione et ibi dixi s. de le. i. et l. ii. de op(eris) le. et p(er) Cy. i l. si C. de q(ui)bus ... emp(tio) || Quod nedum tibi hinc l. ad q(uestionem) de teste qui deposuit iterum q(uod) eius dictu(m) no(n) valet q(uod) p(otest) sit iterum ex(aminari) li(cet) p(er) testificatione dedicerit non pot(est) iterum iurari si iuret no(n) valet ut C. de penitentia l. i. et de pen. excepti ie. l. i. et de pen. que sine ... q(uod) l. hec rina hec glo(sa) nobiles de hoc in c. et ... de(cretales) fu(n)c(ti)o nuge glo(sa) ex de testi. Bartholo(mus).

Iusiurandum et ad pe(titionem) de omni re(cept)o ius(iurandum) deferetur et ille cu(m) defert ex eo pot(est) pete(re) t(em)p(u)s ad deliberandum h. d. No(n) q(uod) in iur(amen)to de quo tractatur in h(oc) tit(ulo) e(st) iura(men)tum veritatis ut h(ic) p(ro)z h(ic) cu(m) q(ui)s p(ro)tet que decepisse et sic h(ic) credulitate p(ro)prie cu(m) no(n) cogi ad iurandum donec certificet de veritate Cod. C. de iur(e) calu(mnie) l. ii. s. q(uod) obstinat(i)o ubi cogit q(ui)s iurare de eo q(uod) putat et credit dicit glo(sa) ibi lo. de iura(men)to calu(m)pnie h(ic) de iura(men)to veritatis et v(er)u(m) dicit tu(m) etiam in iura(me)nto calu(m)pnie pot(est) q(ui)s pete(re) t(em)p(u)s ad deliberandum ut no(n) videatur s. q(uod) obstinat(i)o co(n)t(r)a pot(est) ex q(uod) no(n) h(abe)t credu litate firma(m) s(ed) titubat nec inclinat an(imu)m suu(m) magis ad credendum sic q(uo)d no(n) ut no(n) s. de iur(e) et fac(it) q(uod) s(upra) Ricc. de sta. lib. l. statui. plat. s. de iudic. ac. l. qui interrogat || Op(ponitur) de l. no(n) est in fine s. de po(ssessione) h(ic) statim acceptavit vel ex eo pot(est) iurare ex intervallo l. no(n) acceptavit statim ut dixi s. l. prox.

Defensor defensor civitatis pot(est) deferre ius iurandum s(ed) et e(tia)m magistri h. d. || Quo(modo) ut defensor municipiu(m) equiparet(ur) tutori an p(ro)curatori sic glo(sa) sumit ex p(re)dic(tis). Dic aut(em) talis defensor h(abe)t mandatum ab

universitate et tu(n)c e(st) loc(us) administrator et equiparabit(ur) tutori q(ui) administrationem gerit l(egiti)mu(m) ut l. munerum in p(ri)n(cipio) et s(ed) defensor s. de mu(neribus) et ho(noribus) s(ed) fuit C. de tutore l. p(ro)pter aut h(abe)t mandatum ab hi(i)s qui gerunt res publicas et tu(n)c equiparabit(ur) p(ro)c(urat)ori ut l. s(ecundu)m ... s(ed) s. actor p(ro) q(ue) ... no(n) q(uod) sic(ut) placet.

Procurator p(ro)c(urator) vel defensor iurare no(n) cog(itur) h. d. Op(ponitur) s. de p(ro)c(uratore) l. no(n) cogendum in p(ri)n(cipio) s(ed) q(uod) iura(men)tum de calu(m)pnia cogat(ur) iuris vel cum p(ro)c(urator) ad h(oc) sub ire no(n) compelli p(ro)cur(ator) vel defensor ut h(ic). Sed s(ic) no(n) erit de calu(m)pnia ut iura(mentu)m p(ro) q(uo) q(uod) videt(ur) p(ro)p(ter) vel in dic(tis) r(ati)o(n)ib(us) in q(ui)b(us) l(icet) p(ro)c(urator) vel defensor neget adhuc pot(est) p(ro)bari q(ui)a et aliud cogitare subire et videat ut l. q(ui)a || Op(ponitur) q(uod) s(ed) h(ic) fit deterior c(on)ditio actoris p(er) adventum p(ro)c(urator)is c(ontra) l. in s. defendi s. ex qui(bu)s ca(usis) in pos(sessionem) ea(tur) s(ed) no(n) fit deterior q(ui)a re(m) alius vel cogere verum vel ad eu(m) mittet iura(men)tum ut C. e. l. g(e)n(er)ali s(ed) hoc de p(ro)c(uratoribus). Bartho(lomeus) || Iste s(ed) legit glo(sa) clare.

Eum iusiurandum || et ex eo colligit(ur) circa no(n) habita p(ro) eo q(uod) iura(men)tum calu(m)pnie pot(est) remitti ... de q(uo) in l. ii. s. s(ed) q(ui)a C. de iur(e) calu(mnie) dic hodie pot(est) obiecta no(n) remitti ut ex de iur(e) calu(mnie) c. i. l. vi. || Sed no(n) obstat p(re)cipit(ur) in(tel)ligat(ur) hodie p(ro) s(e)c(un)d(u)m an q(uod) intellige in his que exigunt p(er) lit(em) c(on)t(estatam) nec tu(n)c p(otes)t remitti f(ac)ile iura(men)tum sic h(ic) no(n) que p(er)ceptint an li(tem) c(on)t(estatam) unu(m) d(ic)i(tur) re manet in(con)t(r)actu || Tamen no(n) glo(sa) s(upra) d(ic)ta.

Hoc ius iste ib. illat p(er) s. d. q(uod) no(n) q(uod) p(ro) iura(men)tum calu(m)pnie remitti p(otest) et p(ro) no(n) q(uod) s(ed) q(uod) quo(que) hodie corrigit(ur). Tamen dic no(n) corrigit(ur) l. novi C. p(ro) ... de ... Cum q(ui)s filius vel libertus defert patrono an et vitetur hoc iusiurandum ... sit s(ed) g(e)n(er)al(ite)r p(ro) ... recedat remedia ut l. fi. C. de fi(de) et l. ii. expen(sis) et e tex. x. ... de iure iur(ando) sive ex ... e ... s. in q(ui)bus.

Si de qualitate no(n) con(stat) an e(st) c(on)tinua ... ut p(er)q(ue) de formatio(n)e p(ro)duct(a) videtur ... no(n) pot(est) dirimi c(on)t(r)oversia iudex et no(n) sic s(er)vari forma et ut h(ic) et s. e. s. no(n) semp(er) et s. de re. ... l. in ... dict(o) s. fi. et s. de ven. insp. l. i. s. no(n) d(ebe)t fieri l. ii. C. ...

Cum p(ro)ter q(ui)s cu(m) defertur iura(men)tum no(n) iurat neq(ue) refert cogit(ur) solvere nisi ex ca(usa) recusaret h. d. usq(ue) ad fi(nem) || Op(ponitur) de l. marcellus s. e(odem) ubi dicit glo(sa) sp(eci)al(ite)r e(st) in illa ac(ti)o(n)e et in o(mn)ib(us) turpib(us) ut si collecta sunt fieri no(n) possunt referre p(er) dicit q(uod) in o(mn)ib(us) turpib(us) sunt in h(oc) s(ed) ille cu(m) defert scivit veritate et defere(n)s pot(est) p(ro)babil(ite)r ignorare et tu(n)c no(n) pot(est) referri iura(men)tum ut si dico te subtraxisse vel amovisse c(on)t(r)a ... ex te scis veritate q(ui)a de f(a)c(t)o tuo agit(ur) ego deferens ignoro unde michi no(n) pot(est) referri ut dicit l. marcellus ... si n(on) sit c(on)t(r)a veritate ut p(ro)cura ag(er)e iura(men)tum de eo q(uod) dicas q(uod) p(er)cussit te et in(de) defers iura(men)tum de ... scis tu veritate sicut et ego tu(n)c ... no(n) pot(est) referri ... q(ua)litate h(uiu)s c(on)t(r)a et C. e. l. delatum sic intellige s. de i(n)iur(iis) l. cornel(ia) s. p(rae)l(u)de || Sed v(er)o no(n) semp(er) q(uod) ... q(uod) in disputa(ti)o(n)e r(ati)o(n)ibus indicat disputa(ti)o(n)e iura(men)tum dic ut i glo(sa) || Quo(modo) ... q(ui) disputatur p(ro)co(n)traria ... indicat d(e)n(un)ciate iura(men)tum glo(sa) ponit in libero et p(er) vice tu(n)c ponit vice in ... et iudeo in ... debet deferre iudeo iura(men)tum p(er) d(eu)m vel p(er) leges moysi iudeus poss(it) deferre ... iura(men)tum p(er) s(an)c(t)a dei evangelia || In h(oc) s(ed) dicit ... p(ro)cedat

Cum res || ea(m) p(er)dente hoc q(uod) dicit eam volentem iurare c(on)dempnari debe(re) et ... in l. manifeste s. e(odem) hoc q(uod) dicit q(uod) cont(r)a c(on)tu(maciam) vel solutionem absolvit et glo(sa) exponit ab obstinatione iudicii q(ua)l(ite)r dicit ... legi dubitat(ur) p(er) cum declarare suspendit ... h(ic) pendente iudicio p(er) q(uod) tollit ius actoris ... ut s(ed) solvit tu(n)c debet absolvi ab obstinatione iudicii ... cu(m) in e(st) absolutoria p(er) solutionem et h(oc) e(st) q(uod) d(ic)it ... iudicii sit absolutoria iusta de p(ro)p(ri)e et re(s) ... inst. et p(er) h(oc) ... p(re)misit ... penes hanc ... que ... debebat c(on)dempnari in p(ri)ncipio ... ex h(oc) ... vim statim q(uod) c(on)dempnatus fuit in officio

qd' q' gessit no possit h iter2 ac recipe n̄ al
quis de eius domo ne effugeret ipsi pena p̄tam q
soluerit ani pignus et ita sentit glo in d. similiter in omnibus
actionibus famosis ut quis soluat et non absoluat q
soluit et si penam esset quis soluere non cogeret uide accu
vel inquietari ut s de penis l. si reus qui tene non ho
lis ad hec quis suspicit reo pendente iudicio aliqua
exceptio peremptoria que tn actionem ipso iure non pe
imit et tunc siquidem est de exceptionibus impedientibus
processum ut iurisiurandi et transactionis et rei iudicate
si opponatur ad processum absoluet ab obseruatione iudi
cij ut h in glo facit l. eleganter § si quis post
de con inde al' de dolo l. eleganter § si quis de dolo d
no non opponatur ad processum sed ad instantiam esset idem
q' in aliis peremptoriis. sz si esset de peremptoriis que non
impediunt processum tunc reus dz absolui a tota eo non
ab obseruatione iudicij ut C sen rescin non poss. l. p
emptionis ita lo. tota et h de re iudi. put lo. de abso
lutione sen intelligebat dns la. bu. q' placet Bar.

Tutor qui defenit pr̄ones pt tutor iurare
tur h. d. in prima. ‖ prodigus et furiosus non
Prodigus ‖ pnt iusiurandum deferre
h. d. Die proeterea cedit loco solutionis et loco iudicij
cedit etiam loco alio2 ut h i glo et plerumque C. e l. generali

Qui non compelluntur non cogitur ‖ i. pd.
quis iurare ubi non pot querere hoc dicit

Si actor iuramentum restringit ad eam causam sup
qua motum est nec ad aliam porrigit h. d.
in prima. Op de l. duobus § excep. 3 resp
accordit q' h ex alia ca agit. Nota op q' iuramentum hic
vim solutionis ut l. duobus § r. s. e. sz vim e contractus ad
eam causam sup qua iuratur non contractus ad aliam q' non lz
illa alia tolleretur vi solutionis sed ex vi eo eo hec fictio
solo restringit ad eam causam tantum sup qua iuratur e contra
g' ficta solo non egredit casum nec personam ut no. i. deu
l. duobus § r. s. e. ‖ deferens qui non vult iurare de

Si non fuit ‖ calumpnia remittentia plus e h. d.
d. g. q' illud p. h de de iuramento calup. hodie
contingit q' res tam defert nec iuro cu iuret
hoc intellige vim qui iuramentum defert p ltr q' et sic
p' pstanti iuramento calumpnie sec si cum ut dixi s e l. ius
iurandum. Nota ex ista l. q' ille qui defert iuramentum non
pot petere q' aliquis dicat se velle iurare hic enim
diceret aduersarius nolo iurare si tu iures de calup
nia dic ille qui detulit non pot dicere nolo dixi in l.
non erit ne s. e. ‖ pro p. declaratione huius l. quod vez

Manifeste ‖ loquitur hec l. ex parte actoris vel
ex parte rei Ro ex parte utriusque et illud q' dic
manifeste turpitudinis referens ad actorem
et q' dicit confessionis referens ad reum vel utrumque refe
ras ad utrumque q' dicit actor qui non vult iurare
vel referre manifeste turpiter petit et manifeste vi
fatetur se non iuste petere et reus qui non vult iurare
vel referre manifeste turpiter defendit et uidetur confiteri
se debitorem. Op q' sunt h due negationes et re
ferunt unam affirmationem in l. duobus l. de v. sig. Ro di
at glo. h habundat una negatio vel dicas pnt refer
tur ad rem subaudias in tex sic manifeste turpitudinis
e nolle intellige s soluere sequitur nec iurare n. ius
iurandum deferre et sic quelibet negatio refert ad diuisi
et nulla habundat. Op C e l. generali § i ubi per q'
iuramentum recipitur sed d. g q' h lo. p iuramentum susceptum
an eum pot p.ne turpitudine recipere sentit et pt delo
renouari ut l. si quis iusiurandum C e. Certe de h cum
delatio possit renouari dixi in l. non erit in fine s.
e. An aut possit recipere tunc acceptum puto q' non n
de iure antiquo ut h et l. iusiurandum § aut post s e n
de iure nouo si ex eo ut dixi l. generali § i C e. in h tn
e magis delatum hodie q' p q'tum interest q' vel delatio
sem a pte pot aduersarius licite recipere h si iudex
delatio approbauit et precepit pti cui e delatum iu
ret si recipiunt p ne eo potest eum tamq' confessum
condempnare ut dat l. generali § i h e l. eum illa nichil
de iure antiquo corrigit h declarat ut ibi dixi in fine
contrarium glo h dicit. ‖ p declaratione g huius l. quo
que sunt casus ex quibus pt iuramentum licite recipi. Re
pliceret quod ex p' defert ut s e l. tutor et l. iusiu

iurandum et ad pecuniam § pupillo et § procu. prim
ex una lege una defert ut l. tutor in fi. s. e. Cumque
ex una actione sup qua defert non eum cogit qui iurare
sup ea actione sup qua non pot queri ut s e. l. p
prodigus q'ij ex una exceptione aperte ini si opponat
alias exceptione que opponi non pot sup ea qui iurare
non cogit ut l. in contractibus § illo C. de non nu pec
ubi e casus no. Cumque q' ignorantiam vel dubitatione
eius cui defert vel refert ut s e. l. iusiurandum et
ad pecuniam § i et § aut pro et ibi dixi. Cumque pt
recusari si ille cui refert dubitat ne alio pena
agere eum periurii detegat ut e. l. al' et ibi dixi
Et ideo puto q' si aliquis defert iuramentum sup re q' probata
est testibus q' quis non cogit iurare ne postea ea
cuius testimonio adueniat de suo periurio deteget. ar de
l. al' et tetigi in l. eu qui § si libertus s e. Cumque
pt recusari si p h luse eius cui defert iniurium
ut l. eu qui in p'n s e et h est ex q. i declare et
ideo puto q' si iuramentum defert reo qui non defendit
ut si pater actor de euictione licite posset reus recu
sare iusiurandum q' si reus decideretur p iuramentum non
haberet actionem de euictione ar. l. si dom § si a pupillo l.
de euic. Cumque recusatur q' qualitatem et modum deferen
di sem referendi ut s e. l. iusiurandum § si de qualitate
et § non semper. Nota non q' h tex h dicit q' est
manifeste confessionis non tn h'etur p confesso n senten
ta p'uniatur sup h' vel sententia ut l. eius qui delatore
l. de iure fis. q' qua l. cau. plane q' si reus q' recusauit
iurare decessit antequam iudex pronunciaret eius heredem p
confessum vel condempnet q' heres eius non possit condempnari
ex hac ficta vel presumpta confessione ut dat l. eius qui
delatores cum mea Bartho. ‖ exceptio collato in

Si quis eum debitore ‖ condicione iuramenti remitto
iuramento oritur exceptio h. d. Op q' conditio non
possit conferri in condicione iuramenti ut l. que sub
condicione in p'n l. de con. instit. Ro d. g c l. i. ubi non
habente h in contractibus tn ea q' ibi lo de iuramento sup
petitione h' de iuramento sup pretio q'd dicit ut i. l. g.
Nota op q' h non oriatur exceptio iurisiurandi nisi non
iuret sup lite de quo iuramentum lo q'te ti ut l. i. q' et
in s e. hinc tamen quidam exponunt exceptio iuris in
randi i pro p'r iusiurandi et h vi. sentire glo. i quoque
q' formatur dic dicit actio oritur ex pactis non ex iu
rando q' partes ptz possumus eum tex intellige
esse ut si petebas a te centum eum diceres p qua C.
non debebas ideo q' de mandato meo aliquid feceras vel
non feceris sic q' in presenti casu de illis centum sup
hac causa excepto ego detuli tibi iusiurandum tunc de
eo q' oritur exceptio iurisiurandi ipse. Dicit glo q'
si promisi tibi centum si iurares conuentio est [illegible] et
ideo non oritur actio ex iuramento vel ex pacto et nisi
oritur exceptio sem ex h' conditione i nominata et est contra
fictio ut d' q' p us dat puenire in factio non
oritur actio de dolo ut l. nisi § q' pfectio de pscrip
verb. lz lex distinguit ubi an ex ea fecit aliquid
vel non. Aly dicit et contra glo. e opinio non et singularis
p' contractus i nominata non sunt p' si si p' ut et ideo in qua
specie non sunt contractus i nominatus oritur actio
ex stipulatione si interuenit vel ex [illegible] si sunt [illegible]
conditionalis impleta conditione et i hoc rep' de glo. Ex
quo glo hec pro q' lz contractus i nominata iudicat sum
mo [illegible] contractuum ut C de transac. l. cum mota et s
de re2 prima l. ex placito et in quibus eius non [illegible]
e vim qui sunt p' ut h si sunt p' si non inspecto ordine
quod precedat semper [illegible] ut prouenit in eo q'
sunt in conditione deducti [illegible] glo et h' h' [illegible]
[illegible] contractus i nominatus h' [illegible]
[illegible] ex parte dantis e do ut facias
ex parte facientis e facio ut des non inspecto ordine
contrahendi sicut i emptione et venditione locatione et con
ductione et similibus ut dixi i l. ex placito C de re2
prim et dicaz in l. nil p' l. de pscrip verb et tunc de
ista glo non est curandum. Nota hec ex hac glo q' actus
inuenti non sunt p' si q' non s de pac l. si unus et s.

= Facc
= quo

de dona. l. h. iur. § i. vidatt e q si ex iplemento qd
deest p aliqd adest erit qetius i noviatis ita loquit
gl. que si nichil adest no est qetius in novatione
nc hac gl. adicite ...

[illegible]

3 ... Tertio hec ex ista gl. ...

[illegible]

Iusiurandum ...

[illegible]

Liberum ...

[illegible]

Creditore ...

[illegible]

Fideiussor ...

[illegible]

Sed si actor ...

[illegible]

Columna ... Bartholus

Rem in iudicium ...

[illegible]

Que nostri ...

[illegible]

Interdum ...

[illegible]

interesse. ptet aliquo cum p[illegible] g d q ut videbit ... in actionib[us] ... Quid glo ... in affectio ... non ... ut in glo. Bartholus

Nummis ... in quibus non cadit affectio ... in lite ... ad plenu[m] ... non cadit ...

[illegible]

[illegible]

Ex culpa contra eum qui e[st] in culpa non inficit in litem h[oc] d[icit]. Op. de l. n. c. e. Sol. vt in contrario

In actionibus [illegible] et bone fidei iuratur in litem [illegible]

[illegible]

posset deferri vt l. inuitus s. d. et [illegible]

[illegible]

Considerandum e[st] [illegible]

[illegible]

in quo quidam dicebant[?] ... fallere glo. reprehen
dit et bn ut s. dicam. Tertio dicit ... ut denega
tur ad inn[?] in litem ... et dolus adversarii
intercedit ut s. e. l. ij. et s. l. p. x. ... et in hac l.
... in hiis fallit in actione ... quando intervenit
culpa ut s. dixi. Et hoc e addendum ... et i q. dicit
ex contumacia doli ... ut puniat ad ...
aut nos loquimur i actionibus stricti iuris arbitrariis ...
... et aut dolus fuit commissus ab initio contra
obligationis et ex post facto in parendo iudici contra ...
et non est dubium quod potest iurari in litem aut contra
dolus in non parendo iudici vel faciendo quominus pareri
possit et idem quod iuratur in litem ut l. qui restituere i fi.
s. de rei ven. et insti. de ac. § ... aut dolus fuit commissus
ab initio non tamen contra in non parendo iudici et tunc non
potest iurari in litem sive res extat forte vendita sive
dolo malo sive e perempta ut l. arbitrio in prin. et § ...
et ... s. de dolo ... quod aliud ... quod dicit iudici ...
bitrum i istis actionibus ... dolose ... sive non paret
...

[illegible]

... [illegible] ... ad intelligendum in litera [illegible]

Si tutor in arce [illegible] in litera [illegible] dicit

Cum furti qui [illegible] rem [illegible] que valet [illegible] plus non est [illegible] et plus [illegible] Quid de [illegible] [illegible]

[illegible]

Quero quid si [illegible]

[illegible]

In istis [illegible]

Ex puncto [illegible]

[illegible]

Quid [illegible]

[illegible] ... in glo. [illegible]

[illegible]

Qui [illegible] ... Bartholus doctor

Ob rem [illegible]

[illegible]

Sed et si fin glo. [illegible]

[illegible]

Sed si [illegible]

[illegible]

petē cōdicem cāuctor ut l. si creditores § de pign. coe.
et l. in possiden § ex qua ca. in poss. ca. in ca. ꝯ l.
hac et l. ega si sibi ven. et ea ꝯ l. inpula inst. § lec.
idem infra cauet vii solvit glo. sic qꝫ hic nō fuit
expresse actū ꝙ caveret § ste intellectus e innubilis
ꝙ pign. ꝯ iniit ē ꝙ l. in omnibus nō hꝫ locū ū in
eo qui tūc ad die ex obligacōe expressit hic in ꝯ relax
dec l. ea quod § si d. pe ꝙ tūc valet virtualiter cōtra ex
pressum et ꝯ l. si creditores de pign. ea. Alii dicunt ꝙ hic lo.
in cōtractibus stricti iuris ibi in cōtractibus bonefi. et tenet glo.
in aliquibus locis ut ea l. in omnibus ff. de iudi. et l. nō
l. so. ma. ꝙ e. flum ꝯ eas l. si creditores et l. in omnibus
et l. in possessione § i. quia ex ea. in poss. ea. de ꝙ ꝙ hꝫ
locū ē non ꝯ ꝙ actio est debitori p exceptionem ꝙ hꝫ
ut l. i. § si debitori ut in poss. le. fiat ꝙ in l. e. l. ꝙ pe
cunia § plane ¶ Tercio op. de l. nunciaine l. de con. et
de ꝙ. ibi lo. in ulis voluntatibus sꝫ in cōtractibus dicit glo.
et ꝙ glo. ꝙ cauco nunciaini nō hꝫ locū in cōtractibus
aliud sentit glo. C. de tuspic. l. iure apud acta dici
cōtra nedum l. nunciaine tangit eam glo. in l. i. C. de
pac. iure mag. glo. tangit eam glo. in l. cum suplatis
l. de d. ob. Guil. excauit hꝫ sꝫ nō est ita nā ūu dic
plene nedum l. nunciaine ita cōtra ad ꝑportem dico ꝙ cūo
nunciaini petit ut volente ut haret vuii cōdicio ꝯ im
plere nō aut exigit ab inuito et ita lo. hꝫ ūu si
pecunia nō est dantū creditori sꝫ est cōuenium de cavē
sibi nec ad iudicem eat et ipse vellet cavē de nō eundo
ūu tūc cauendo videat implere cōditionem ex sua
sentia e. vini l. iure apud acta C. de tuspic. ¶ Ad to
de l. si pecunia § plane C. e. q. d. dic ut ibi et hic
est eo sꝫ nō cauet ꝙ eo e. cautum p exceptionem indigna
¶ Op. ex glo. et ut ꝙ semper ego possē agē ut fiat
in instrumento de eo ꝙ cōveniat ut nunc ut l. stat. dam C.
de li. ca. et de fi. instr. l. plers apud eos ꝙ sꝫ si ego vellem
petē ut in fidit instrum. ex quo appareat ꝙ ego dedi ali
cōtra ne ad iudicem eat hꝫ posset fieri p meam dicam sꝫ
si peto ut caveas de nō eundo hꝫ nō possum ut hꝫ nō
qꝫ sꝫ plus peto s. ut de novo obligeris de nō eundo ad
iudicem § in pō nō peto nisi ꝙ facias apparere instrumento ꝙ
actum est de hꝫ dixi plene in l. si fundum § elegant de
amp. in fec. si tūc hꝫ instrum. vellet facē nō credo
ꝙ ob hoc daret cōdicio ob causam ūu ꝙ de hꝫ faciendo
instrumentum nō fuit actū tacite nec expresse sꝫ veīt ex
equitate officium iudicis intuitu defectus alius cūc hanc
cōdicionem nō peteret et hꝫ nō possemus eam intelligē l.
l. unū et sꝫ h oui quia que in glo. sequitur nō facit
ꝯ ea qꝫ potest ꝙ quis ad cavē nō cogatur nō cogē
re qꝫ tacite ut expresse fuit actū ¶ Ultime que hꝫ de
ꝙ si eat ad iudicem tenes qui dedit pot repetē Contra
cum petit eam exceptionem obicē Ro. ista e. ma. illius
differencia l. ubi pecun. C. de tuspic. dic ut ibi Bar.

¶ Idem erit nō pecunia ut stichum manumittas
nō pot repeti qꝫ nō cavet de manumittendo qꝫ nō
fuit actum sꝫ pot repeti si dinite periret ut nō man
mittas ita quod dꝫ manumitte cum fuit impeditus h. d.
¶ Op. ꝙ hꝫ d. sꝫ et si tibi supfluat p precedente su
mpta volebant repetē qꝫ nō cavebit in v. sꝫ et si tibi
volebat repetē qꝫ nō manumittebat ut ex prin. ||
¶ Sin hoc op. ad pri. et ut ꝙ cavere deūt ut l. si pecuniam
§ plane l. e. nec potes dicē ꝙ ei qui dedit pecuniam sit
cōsultum p exceptionem sicut ꝙ dixi in pri. l. Ro. si pecuniam
datam ut stichus manumittat simpliciter nō adiectis dic ut
cōditor tunc dico ꝙ nō pot peti cautum ca. ut in petitē
actori petendi ut statim manumittat ut videbit no. l.
l. p x ¶ Sed si pecuniam ꝙ fuit actum de manumittendo
ad diē fūturum ꝙ pot peti cautum si tūc nō peteret in
videret cōdicio qꝫ nō petit ex eo ꝙ fuit actum ta
cite ut expresse ut nō dixi in pri. l. ¶ Sed op. et ut
ꝙ nō sit locus pine ut i. e. l. in pri. so. ut e. dixi ||
¶ Tercio op. ad v. ꝙ si ita et ut ꝙ alii cōdicit dicit
eā ꝙ nō pot mi dicē repeti nisi periret quia repe
tendo ut ut. penitē ut l. actore in pri. l. ꝙ sed. ut et

nō dicere qꝫ istud e. valde subtile Iuriscōsultus hꝫ respōdet
medium p quod in libello cōcludi aut cum cōdicio qꝫ nō
manumissit et tūc sucumbit nā dic aut cōdicio qꝫ nō
peteret et obstaculo et tūc fatetur ꝙ ista pena placuit
p istum libellum et hoc ut sentiat glo. ¶ Et op. hꝫ d.
ꝙ p̄ dictā pot repeti ꝯ C. si man. ita fu. alie. l. i. sic
et l. e. l. si pecuniam § i. in fi. § Glo. p solve intellexit
hꝫ ūu iltal et in ꝯ ꝙ et ut l. nis. § ac. ca. do. l. de pscr.
v. ¶ Tu tu excipit ut hanc clausulam ita dicas aut ego
do tibi servum meum ut eum manumittas s. eam ꝙ et tūc
aut fuit cōgnitum de eis actum manumittendi et ꝯ dic
nō efficit liber ex cōstitutione ut l. quam vere § flaminius l. d.
v. ob. et ibi nō aut nō fuit actum de eo et tūc efficit
liber ut l. si pecuniam nisi. C. i. l. e. et aliis aut nō dedi
servum meum sꝫ dedi tibi pecuniam ut manumittas tuum et
tūc aut cum servum et apud te dimisi ut manumittas
et tūc p ꝯ tps efficit liber ꝙ me ex cōstitutione l. si ꝯ ꝯ
C. si man. ita fu. alie. aut nō cum sꝫ sic p̄missi pe
cuniam dedi ut manumittas et tūc ꝯ tps cōstitutio nō fit
eū liberum ut hꝫ et l. nalis § ac. ca. do. de pscr. v. aut
dubitat utrum cavere ut nō et tūc aut dedi pecuniam
nō nunciam sꝫ tacitp ꝙ in pecunia et nō fuit emptio
ita lo. hoc sꝫ vini lec. et § ac. ca. do. aut dedi pecu
niam nunciam et tūc aut illi correndet nō preciū servi
et p̄sint emptio ut ea l. si ꝯ C. si ma. ita fuit ali.
aut nō correndet nō precio sꝫ e. ultra mi ꝙ et tūc
nō ut empto sꝫ quedam actus in nominatus ut hꝫ sꝫ pe
et cōposito aliquis modernis que distinctio placet in l.
de re ini l. semp in stiplomibus et ꝙ e. via Ro. pdictum
qꝫ quis cum videat tibi dedisse servum cōditum intuito precii
dic cōstitutio p ꝯ tempus et fiat eum liberum ut l. si pecu
niam § i. insi. l. e. do. precium fuerit quod nō p ꝙ C. e. l. ꝯ
liber ¶ Et pocius intelligis nisi cōdicio servum repugn
naret qꝫ forte ex alia ca. ad libertatem pervenire nō
posset § in cū intellige hꝫ sꝫ vini poterat quam de tibi
pecuniam ut manumittas servum alienum et tūc nullo casu
cōstitutio p tps succedit nec fiet § in medio duo hꝫ nō
pot eam intellige hꝫ sꝫ alium lec. et dang. § si ane. ||
¶ Venio ad v. sꝫ si stichus de hꝫ ꝙ si stichus decessit
cum morem cessit repeticio Con. l. e. l. si pecuniam § sꝫ ubi
Sed dicit quod ei cessit petē qꝫ ea nō sentitur ut hꝫ ipso
ex prin. cōpetit ut in cōtrario quo qui ago ex prin. dꝫ
cōstitui ut d. in l. ꝯ et hꝫ est ūu ¶ Venio
ad v. qui primo de hꝫ sticho mortuo cōpetē cōdicionem Con.
cōdicio ob ca. dat ad repetendum ꝙ e. datum nō ad ꝑsē
cōditum ꝙ e. p̄missum ut l. i. s. de rez. pmi. Sed dicit cōdicionem
ꝙ hꝫ lo. de ea. cōdicio generali alii ꝙ hꝫ lo. de actione pscr.
v. ꝙ que pot cōpetere cōdicio nō qꝫ e. p̄sonalis actio et cōg
dicitur alii dicit ꝙ hꝫ est cōtra specialis impio cōdicio ob
cā dat ea. ad cōsequendum illud ꝙ e. p̄missum alle. l. e.
l. si pecuniam § sed si quis et § sꝫ et si accepit sꝫ cōt
ista nō tūc ¶ Op. et ut ꝙ cōpetit de dolo ut C. de
dolo l. ea. cōponas § cōdicio de qua hꝫ lo. cessit ut l.
i. et ꝯ s. de dolo Sed si intellexis ꝙ hꝫ loquitur de ea cōdi
cōe generali nō obstat qꝫ cōpetit eam actio de dolo
tamquam generalis Sꝫ si intellexis de actione pscr. v. ob. d. ꝙ ꝙ ꝯ
fuit cōtractus factus ut des hꝫ nō fuit do ut facias et
ista e. mixtum cōtractus reptus cōtra ad ꝑportem si volo si
gere ut obseruent p̄missum cōpetit pscr. v. ut lo.
hꝫ Sed si volo repetē illud ꝙ e. datum sequendo e. repe
tibile hꝫ locum cōdicio ob ca. ut p totum istum titulum
sꝫ si nō est repetibile tūc habet locum actio de dolo qꝫ
dolo cum fuit inducti ad hꝫ faciendum ut ea l. ea. cōpo
nas le. cum qui fuit data libertas que nō pot repeti
¶ Videto quod dicit ex hꝫ § ꝙ morem inducit hꝫ cōdi
cionem ꝙ glo. nō placet dicam nos in l. si pecuniam i. pri. s. e.
¶ Si liber si ea ob quam dat repetitur de facto
nō de iure dicit repeticio nec distinguit an sciens an ig
norans quis accepit h. d. ¶ Op. de l. si pater §
si liber ho. l. man. Sed ibi dedit de pecunia pertinente
ad manumittentem Bartholus doctor egregius

op

op

op

op

op

Bar.

op

op

op

op

Bar. A

op

Sed si servus si pecunia dat ut aliquid ex ea
ca sequitur si illud postea sequitur non tamen ex eadem ca
competit repetitio sed defectus causae et dicit tamen in ma[illegible]
[illegible] hac condictionem non patet h. d. Op. quod filius
non dat corrigere patrem ut in aut. de [illegible] § si ita
[illegible] et [illegible] cui administrationem bonorum non potest cor-
rigere non potest corrigere de administratione bonorum qui ex
prodigalitatis erat minus [illegible] ut l. fi. C. de sen. p.
[illegible] et l. iubemus C. ad tre. et in [illegible] l. [illegible]
Op. quod si non competit repetitio quando ea ob quam dat. fuit
libertas servitui fuit de ut § ex testo. [illegible]
quando quod si dat conditio [illegible] non ob causam. Tu dic secundum
glo. aut si debebatur libertas per fideicommissum aut directo
si per fideicommissum et servitui e[illegible] non potest hic
locum condictio ob causam si [illegible] servitui est et [illegible]
ob causam si [illegible] dandi fuit [illegible] hic locum [illegible]
[illegible] competit condictio ob causam [illegible] xx.
ob quod dat pecunia e ut relicta libertas [illegible]
ut [illegible] l. i. § i. si [illegible] non [illegible] hic locum
condictio ob causam. Si non erat relicta libertas directo tunc
d. q. quod competit condictio [illegible] sed condictio ob causam
[illegible] non hic libertate [illegible] quam fecit quod requirit
ut § p. x. §. [illegible] pecunia fuit data [illegible]
[illegible] tunc [illegible] libertas
[illegible] Si non fuit data [illegible] non erat liber tunc
[illegible] quod in libertate relicta per fideicommissum. [illegible]
op. et [illegible] quod sufficiat libertate [illegible] ut
[illegible] servus l. de p. ob. Sed expone ut ibi in glo. et [illegible]
si et respondet [illegible] intelligendum [illegible] libertatem
[illegible] pecunia [illegible] promissa. [illegible] si op. et
[illegible] ad exceptionem [illegible] non refert a quo fuit
[illegible] fuit ut l. [illegible] C. [illegible] fi. al. [illegible]
si ad defendendum [illegible] condictio ob causam non
refert a quo fuit. Sed ut dicam [illegible] l. i. l. si pecuniam
§ i. Quo [illegible] pecunia possit repeti condicione [illegible]
[illegible] glo. hic dicit quod non [illegible] ut dicam in l. [illegible]
[illegible] de con. inde. [illegible] Op.
de l. [illegible] de pig. ac. Sed ibi fuit ea ab [illegible]
parte in mete [illegible] ab [illegible] fuit quod non. Sed
l. i. § i. et [illegible] l. non [illegible] Bartholus.

Subtilius si quod in [illegible] tamen
tamen non [illegible] h. d. et ad [illegible] Et [illegible]
[illegible] ad [illegible] debet [illegible]
[illegible] de [illegible] qui [illegible] dicit [illegible]
[illegible] et l. [illegible] plene in l.
i. § de offi. [illegible] condictio per [illegible]

Quamvis hec [illegible] ex [illegible] tamen h. d. Op. de l. si [illegible]
de [illegible] l. de [illegible] plegium [illegible]
[illegible] Op. quod nullum est [illegible]
[illegible] legitimo [illegible] ut de [illegible]
[illegible] ad [illegible] non ad [illegible]
[illegible] dicitur [illegible]
[illegible] dat [illegible] de rigore si de equitate [illegible]
[illegible] equitate [illegible]
[illegible] Op. quod [illegible] de equitate [illegible]
quod et [illegible] condictio non [illegible]
ut l. si [illegible] ob causam. Sed illud quod e solvendum in [illegible]
[illegible] ex testo non potest [illegible] de rigore nec de equitate
ut l. [illegible] si [illegible] equitatis [illegible] ex [illegible]
§ [illegible] volente [illegible] Bar.

Si quis accepta [illegible] quod quam debitor [illegible]
[illegible] non [illegible] agit ut se in pristinam obligationem
reponat h. d. [illegible] hunc l. quod [illegible]
condictio glo. distinguit [illegible] aut debitum erat [illegible]
et condictio [illegible] ut l. e. l. [illegible] aut non erat
liquidum si erat forte in die [illegible] condictio et condictio
ut se in pristinam obligationem reponat ut l. [illegible] de [illegible]
[illegible] Ad h. op. de l. ob causam l. de [illegible]
[illegible] fuerit [illegible] ad [illegible]
[illegible] ut [illegible] et [illegible]
ob causam ut h. Op. de l. [illegible] de [illegible]

[illegible] habuit [illegible] condictionem si [illegible] h. [illegible]
Ex glo. op. de c. ea [illegible] ex de [illegible] ubi condictio
ob causam dat [illegible] que erat [illegible] non poterat
[illegible] competit [illegible] ut [illegible] in officio [illegible]
[illegible] ex delicto ut l. si [illegible] § [illegible] § de [illegible]
non potest condictio ut se reponat in pristinam obligationem.
[illegible] ex [illegible] l. ea [illegible] glo. quod [illegible] possit petere
debitum non competit [illegible] ut debitum
illud [illegible] cessat [illegible] equitatis [illegible] fuerit l. si
[illegible] § elegant l. de [illegible] si [illegible] debitum
[illegible] ex [illegible] ut ibi dicit. Bar.

Si pecuniam [illegible] l. hic difficultas [illegible]
[illegible] si ex una parte [illegible] ex alia non
[illegible] cessat condictio ob causam quod [illegible] non [illegible]
si hic locum ex [illegible] dat [illegible] condictionem
[illegible] h. d. [illegible] cessat condictio quod [illegible] non [illegible] dic
ea hic locum ex [illegible] illud [illegible] ut [illegible]
[illegible] Bar. ibi si [illegible]
forte. [illegible] hec si quod [illegible] fuerat locum [illegible]
[illegible] op. [illegible] glo. [illegible] op. de l. quod servus § e
[illegible] quod [illegible] quod [illegible] e celebratum [illegible]
si [illegible] glo. [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible]
et ea est locus [illegible] in l. [illegible] § i. § de. Certe glo. [illegible]
[illegible] op. [illegible] bene [illegible]
si [illegible] fiebat [illegible] si quod distinguendo [illegible]
[illegible] ex [illegible] explicandum [illegible]
ut [illegible] fieret [illegible] dant [illegible] et
h. non [illegible] glo. [illegible] repetat et [illegible]
intelligendo forte [illegible] non est [illegible]
[illegible] ut l. [illegible] glo. [illegible] alii quod si [illegible]
[illegible] integra et sic e locus [illegible] in l. quod servus non [illegible]
[illegible] ex hac glo. et tex. [illegible] quod [illegible]
non fuerant [illegible] ex integra ut si et l. si [illegible]
[illegible] § de [illegible] si de [illegible] aliquid [illegible] ut
[illegible] l. quod servus [illegible]
h. fuerat l. i. § [illegible] l. de pollicitationibus. Con. h. op. ex
glo. l. e. l. § [illegible] si quis dedit ubi e [illegible] aliquid de eo
quod erat [illegible] et tamen est locus [illegible] dicat [illegible]
[illegible] ut colligitur ex [illegible] refert [illegible] in l.
[illegible] C. de ac. et ob. quod l. quod servus [illegible] quod [illegible]
[illegible] erat [illegible] respiciat [illegible] § [illegible]
[illegible] quod respicit [illegible] dant [illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible] glo. [illegible] intelligendo h. non [illegible]
[illegible] quod e [illegible] respiciat [illegible]
[illegible] et [illegible] ut l. [illegible] § [illegible] si quis
non respiciebat [illegible] si [illegible]
[illegible] ad l. quod servus [illegible]
[illegible] illud [illegible] et [illegible] et
[illegible] et sic non respici
at [illegible] est in l. si ego in [illegible] et § i.
l. de [illegible] ubi hec [illegible] distinctio ad [illegible] plenius.
Op. in [illegible] potest agi ut [illegible]
[illegible] quod promisit ut l. [illegible] l. i. de [illegible]
[illegible] quod non est locus [illegible] et [illegible] quod [illegible] locus
est ex parte eius qui [illegible] condictio non ex parte eius
[illegible] non
potest [illegible] si potest agi [illegible] ut [illegible] ut [illegible]
ille [illegible] qui [illegible] potest [illegible] et repetere quod [illegible]
[illegible] hic et § e l. in § i. Con. h. op. ea [illegible]
[illegible] non potest repetere ut l. si non [illegible] § liberis l.
de con. inde. [illegible] quod non sit locus [illegible]
[illegible] quod h. quod de [illegible] hic locum in do ut des et do ut
facias et [illegible] quod dixit [illegible] ut des ut fa-
cio ut facias non hic locum quod [illegible] cessat
[illegible] ut [illegible] de [illegible] et [illegible] qui [illegible]
[illegible] l. [illegible] C. de ac. et ob. Certe [illegible] in
facio ut des et [illegible] ut facias potest hic locum [illegible]
quod ex aliqua parte [illegible] est [illegible] quod ex una parte
erat [illegible] tale [illegible] quod possit repeti ut [illegible]
[illegible] et [illegible] hic locum repetitio vel [illegible] ut
te reponas in pristinam obligationem ut § l. p. x. sed qui
e tale [illegible] quod non potest [illegible] non dat condictio ob causam
ad repetendum [illegible] dat de dolo [illegible] condictionis

Su[illegible] / op / op [illegible] / op / op / op / no / op / Su[illegible] / Su[illegible] / op / op / op / Su[illegible] / no[illegible] / op[illegible] / op[illegible]

ob cau ut l. si ad sponsus C. de dolo et de euict. p...
et ... dixi ... pot ex ... que non pot repeti ut ...

[illegible]

v. condictio ob causam habeat locum etiam in contractibus innominatis

[illegible]

Item si quis

[illegible]

Si servum

[illegible]

[illegible]

Sed si accepit

[illegible]

Sed ubi accepit

[illegible]

Si serenus

[illegible]

Qui se debere

[illegible]

exceptione ul' non

excipere nisi non adversus mulierem et sic perinde glo
tua supra verbo quin. Certe sum hoc in margine non
est bona dic quod est bona non obstat quod primo tamen non
f. quod etiam de vero debitore qui tamen verus debitor promisit
et solvit negotium in veritate ad eum pertinet non solum
ad mulierem pro qua solvit nomine illa competit condictio
ob causam. Verus debitor putativus in eum in quo solutum
non potest repetere non potest dicere quod negotium aliquo modo
ad eum in veritate pertinet [illegible] distinguit an possit
repetere nisi non. Op. quod condictio competat intercessioni
[illegible]

Fundus hac condictione repeti [illegible]

Quod servus [illegible]

Si donatur [illegible]

Si unus ex debitoribus [illegible]

fu eta itaque dicit e. ff si soluto ¶ Op. de l. n. § cum non l. de dot. et de doli except. l. iul. ff. h. fuit sen. de legum ex eo dote que e comemori ib. ne ex tu. mariti ||

¶ Op. de l. in post § fi. l. de admi. tu. ff. si pmisit ut tutor et ... nomine mulieris ... [illegible]

¶ Ad hec ... [illegible]

¶ Hec expeditis ... [illegible]

[illegible]

Si mulier ... [illegible] ¶ Op. ... [illegible] ¶ Op. ... [illegible]

non pot ut l. h. in prin. l. de iure dot. ... intellige ... fuit ... ut accepta ... [illegible] ... l. qui se debe. 3. e.

Si heres dum in de ... [illegible]

Cum quis ... [illegible]

Si filius ... [illegible]

Si pater familias ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Omne datum ob causam honestam non repetitur [illegible]

[illegible]

Idem [illegible]

[illegible]

Si tibi [illegible]

[illegible]

Si quis a reo [illegible]

Perpetuo [illegible]

Ex eo [illegible]

Ob turpem [illegible]

[illegible]

ponere Gl. tñ nõ dicit aliqd n̄ qđ declarat tex. Hinc l. cõcedit C. ꝙ metus ca. l. ij. ß ꝗ ꝫ. pe. et ꝫ ꝙ metus ca. l. metũ. §. ß ꝙ plus ꝯ. ibi sunt ad hec metu tpe soluti et pmissionis que cessabit h̄ tpe soluti. ¶ Op. ad contrario ꝗ spoliatus an ꝯtra e restituendus ut C. ad l. iul. de vi. l. si quis in tãtã furiã ꝗ ꝯ ingenite actione ꝙ metus ca. nõ potuit opponi h̄ exceptio ꝙ ablatum sit turpitudo seu metus p excipientes soluere ꝓ qui quis aget medio tempe p̄ de possessione ul' alio remedio tamen pmde possessionis pcedet l. qui ¶ Sꝫ qui agit actione ꝙ metus ca. ul' condictione ob turpem cã in quib' nõ sunt spoliatus seu p vim ablatum ul' expulsum ß p compulsum ubi e plus ꝯpulsus tñ pot opponi doli exceptio ut h̄ et C. ꝙ metus ca. l. ij. plane hec distinctio ex de resti. spo. c. ij. et ij. et de reiu. c. pp. h̄ et ibi nõ ¶ Op. ꝙ metus ca. l. iij. et iiij. ubi recipiendo penam ita vedite p vim nõ tollet metus seu turpitudo ꝓ Re h̄ soluendo fuerit aliqd p ꝙ ab e etiã metu seu turpitudiez fecit ad est ß in l. qui est contra eã / uel passus metum recepit et inferenti ab e q. est solutum ꝙ ꝗ fit ad eã diminuendum nõ cõpatit cõferenciõ ul' sicut ibi ul' sentire. Simile in deo e pp. h̄ ex de rem. ¶ Con h̄ fuerit ꝫ de in offi. te. l. pl. ibi recipiendo ul' cõparare tetm̄ ꝓ in eo qui passus erat metum seu turpitudine nõ e turpe pmie ꝙ accepit pam ut plz sit autem ꝗ metum inferentez et sic eã ꝙ diminuo decepit e cũ dolo bono ut l. i. §. i. ꝫ. de dolo h̄ enz fuerit ut fraude eludit ut l. ca. pe. §. si tñ l. de ij. que nõ cessit videtur l. pl. de in offi. te. ꝙ tene metu ¶ Quero quis debet plus ul' ille qui repetit ꝙ tpe soluti turpitudo subect ul' ille a quo repetit ꝙ nõ subcet tex. et gl. in l. ij. C. ꝙ metus ca. dicit de ipo actore repetente si ꝗ fuerit dicit e pp. h̄ ex de reiu. Re enz actor fundat intencioz suã ex turpitudine adhibita tpe cõtract' celebrati reus dicit turpitudine ex subinteruenz ex post intervenire tunc reus dz pbare ut deo e pp. h̄ quia actor nõ fundat intencioz suã ex turpitudine adhibita tpe actus ul' cõtract' celebrati ꝗ que venit ß ad habitu tpe auctorz ex ij quis. p pmissit et soluit tunc veniunt quis ꝗ soluere et nõ possunt. pbare turpitudiez tpe. pmissionis ut h̄ et l. ij. C. ꝙ metus ca. ¶ Sꝫ ꝗ hec op. iste soluens soluit ex necessitate pmie obligationis ꝗ sufficit turpitudiez adhibitaz in obligatione p ut l. de dep. in fec. l. dapin. §. subm̄ ꝓ dic ꝙ h̄ nõ habuit necesse soluere ꝙ erat tutus exceptione in solo nõ huius necessitatis cõpetentez a pmissione ß in l. qui fung. huius necessitatis cõpetentez a pm̄ plane in l. iij. §. i. ꝫ. de inof. Et p hec dico ꝙ si ex necessitate pmie obligationis quis soluit ex facto statuto ꝗ p talem que voluit ꝙ ꝗ inferri nõ posset opponi exceptio doli ul' metus ul' turpitudinis ß soluit pmittit quamuis exceptiones ꝙ tunc solutum pot repeti ꝗ tpe soluti ad hunc subest turpitudo et hec veritas iste ꝙ circa ad pmia turpitudine id. dico si metus ꝯtinuus ad hunc tpe soluti durauerit ex ij cõtinuis cõpalit tunc ad pmittentez ceterum ul' cãm esse quis ꝯtinuus tpe soluti ad hunc subest metus donec ꝯtinuus illius durauit ul' requirere ꝯtinuū cãm ut l. Falonum §. i. qui erat impositus ea et e expressum ex ꝙ metus ca. e. i. nõ pot dici tu debebas credere de illi cãm ꝯtinuo et diminuere domui et cũ bona tua ꝙ pmie debuit ꝓ soluere tunc ꝗ cũ predicone cũ bonis cõcipere metum metus ul' pp litez inprime l. de ex ca. tu. et ex ꝙ metus ca. e. ij. tñ ex hic ꝯpz ꝙ lex dz intelligi ꝗ ad turpitudiez e finita tpe soluti. ut si pmisisti pecuniaz ut librum redderet et ea solutum pp ꝙ redderet ꝗ seruz si in ipo actu reddere ꝗ soluisset ul' modicum post ut l. Lecta ꝫ si c. pe. et l. in mandato §. i. de op. lib. sit est ex ij hinc l. ut si ad habendum metum tpe. pmissionis et postea tibi soluit a loco et tpe in quo ꝯ metus et ꝯ mpncio cessabat seruz si ad hunc potuit durare ut ꝫ cõpci ex ij de metu ul' turpitudine durare si pmissit ne maleficium fieret h̄ ꝗ ea sit cõpletum p tpe ꝙ recessisti p nescit ꝙ nõ fecisti maleficium tñ ad hunc post fieri solutum repetaz ut ꝫ e l. ij. Et ꝫ de ꝯ. de fro. plane ꝙ vir persequitur ꝙ

tunc recipere que volebat cõsentire tamen nisi ꝓ pẽa nisi ꝯsensisset ex intervallo eo metum ul' fecisset donec eã durauit in metum vero instaret iste metus fuerat ad h̄ ꝙ nõ ꝯpetiz re. ac. nõ dat. l. i. §. que onerande et C. de in. ac. l. ne respondeat et p cõntrariis et inducere p limites ex de ꝯ. qui e acceder et de offi. dele. c. venies et in pleno. ¶ Ulterius que qm pmissio e facta ob turpem cãm ulterius sit inita alia obligatio ꝗ d. ꝙ nõ in l. in genera. §. si ob maleficium ꝫ de pac. et l. gnali. de v. ob. ulterius ꝗ ut nõ p ex. C. de in ut. stip. l. ex eo p quib' h̄ ꝙ nõ allegent ul' causis in hac l. ubi dicit ꝙ licet tn̄ exceptio doli ul' in factum ꝗ pmissionis obligatio inita. Ego tene glo. videtur l. gnalis de v. ob. ad hunc l. Unde ꝙ hic loquitur de exceptione facti ul' intervenit ut in l. qui se debere ꝫ ti. i. ul' ac mit in obligatione expressa turpis ca. et loquitur glo. aut nõ est expressa ß in veritate e factum ob turpem cãm et tunc pcedit o p ultimo modo intelligitur h̄ et h̄. Ce.

Quaestiones qui pecuniam accepit ut filia sit in ꝙ gratis filia tunc accepit h̄ d.

¶ Cõtinuat ut i. glo. sup. Hic ꝗ gra. p modum pmie et tractat ad nõ i. legit hinc tñ et ꝓ dicit ut i. glo.

NUNC VIDENDUM soluens indebitum ignorantiam repetit sciens nõ h̄ d. ¶ Circa hanc l. que dicit h̄ ꝙ ille qui soluit sciens nõ repetit cũ h̄ ut ut dona. ita ꝙ cessit in solutum cõe p ut dicitur de ulus dominium bus dicit ut nõ p glo. in l. i. ꝫ. de donatione et i. plene dici ¶ Sit quod multiplex sit indebitum et quod causa solutum possit repeti dic ut in glo. h̄ et l. cum p ex ceteras ꝫ. de re iu. et l. cu quis C. de in. et sic qꝫ ubi ple p gl. et dit et ibi ego ulterius quod alias plenissime dici et h̄ repetitur ¶ p glo. ꝗ et p totum mã declarandum debes scire ꝙ in ut sunt spēs indebiti cõpactum e in debitum ciuile ß nali. debitum de quo h̄ cõpactum e cõ cõpactum e indebitum utrumque in ciuile et nali. cõpactum e indebitum ope exceptionis ß ciuili et nali. debitum Cõ que videtur ex ij quale p errore solutum repetitur. Circa pmiu glo. post ex ij in eo ꝙ ꝯfalcat p l. falcidiam ul' l. cum l. ad l. falc. ¶ Con ꝯtra eum insurgunt ulterius ut pe dicentes ꝙ illud nõ e debitum ciuile neqz nale. ut lex falcidia restat legatum ipso iure ut l. planius et l. liberi ꝗ intra cum ꝗ l. ad l. falc. et l. i. §. ß si mort. ꝗ prior le. p ꝗ lex resistit obligationi nec ciuil' nec nalis oriat obligatio ut l. nõ dubium ꝫ de legi. et l. si nõ fortes in pri. l. e et l. cu lex de fideiuss. ß l. falcidia resistit legatis ne excedat eodem tez ut l. i. ad l. falc. ꝗ nullo iure debetur Unde tz glo. nunqz tñ in legatis voluntas testatoris debet inspici ut l. in cõditionib' ff. de con. et de. ß de iur. ꝯtra ꝙ p intelligit legare cõtra voluntatem ß impugnetur l. falc. ꝙ e ꝗ voluntatez testatoris ut C. ad l. falc. l. si tñ ꝯuenit ꝗ voluntas testatoris ꝙ p nuit et pe debet nale. lex tene l. abi. ꝙ. ꝯcurrit pe. in dez l. cu ꝯ C. de in. et fac. ig. nale. ego dico ꝙ glo. nat. ꝗ ex veritatez ꝓ p cãm expressam C. ad l. falc. l. i. ubi de ꝙ q solut illud ꝙ potuit p l. falcidia retinere nõ soluit plus debito nec pot p ꝯdictionez indebiti illud repetere ꝗ ꝯpz ꝙ erat alij ꝗ iure debitum pmpl' nõ pp l. falc. ꝗ restat ꝙ erat nale. debitum p. ꝓ pte donari ul' ꝙ nullo iure cogere ꝯcedit ut l. donari l. de donat. Sz si illud ꝙ ꝯfalcat p l. falcidiam nullo iure est debitum ꝗ erat donatio ß h̄ est falsum ꝙ nõ e donatio ut dicit l. i. C. ad l. falc. ꝗ erat nale. debitum ꝗ nõ dicit donatio ut l. hec iure §. i. l. de donat. p hoc facit optime l. si pponas §. si de illo de donatione ubi e casus et d. tetigi ¶ Ad ꝯtra dn̄ dicat pe. ꝙ l. falcidia resistit ipso iure dicit nõ videtur ego dico falcidia resistit ipso iure quo ad dominium nõ quo ad obligationez nalez ut s. pbatum est nõ obstat ꝙ dicit ꝙ l. resistit obligationi ꝙ h̄ est falsum dicat enim l. falcidia ꝙ quis possit legare quantum vult dominio apud heredes remanet ꝯdicimus

[illegible]

d^3^ oc^d

a^d exempla

[illegible]

q[uod] glo[ssa] u[ult?] et sic [com]p[ar]at[iv]e est in mora q[uod] solue[n]do n[atura]le
debitu[m] repetit g[ratia?] in q[uestion]e sup[er] [?] p[ro] [con]dic[ti]o[n]e indebi-
ti est indicatu[m] n[atura]le eq[ui]tate ut l[ege] [?] et n[atura]l[is] [?] sed
eq[ui]tas n[atura]lis no[n] est q[uod] [?] qui h[ic] q[uod] e[st] debitu[m]
n[atura]l[iter] repetat g[ratia?] [?] p[ro] debitu[m] n[atura]le i[n]ducat [com]pen-
s[ati]o[n]e[m] g[ratia?] [?] c[um] q[ui] n[atura]l[ite]r [con]dicere indebitu[m] n[atura]le debi-
tu[m] opponet [com]pens[ati]o[n]e[m] et i[n] h[oc] [?] p[ro] g[e]n[er]al[iter] [?]
[com]p[ro]bat et sic in pari ca[usa] melior e[st] [con]dic[i]o possidentis
ut l[ege] [?] [?] de [?] l[ege] de r[egulis] i[uris] [?] poi[?] q[uod] sic eq[ui]tas
n[atura]lis ex p[ar]te repetentis est [?] ex p[ar]te cuius [?] soluitu[m]
e[st] q[ui] [?] n[atura]l[ite]r debet g[ratia?] potior est eius [con]dic[i]o p[ro]pt[er]
[?] q[uod] solutu[m] indebite [?] p[ro] [?] debito retinet
ut l[ege] [?] [?] [?] l[ege] [?] g[ratia?] [?] [?]
[?] n[atura]l[ite]r debitu[m] et sic [?] [?] [?] glo[ssa] [?]
et [com]p[ro]bat h[oc] [?] Ego [?] q[uod] [?] [?] tolle[re] [civile?]
et retinet n[atura]lis et [?] debitu[m] solutu[m] p[er] errore[m]

[illegible]

[illegible]

Q[uod] [?] est p[er] debit[um] n[atura]le [?] [civile?] [?]

[illegible] ... dolo uel metu ... Aliud ... pot glo ... petendo ... Expedito ... Tertius articulus ... Quartus ... [illegible]

... ex [illegible] ... Secundum membrum ... Contra quod ... Tertium membrum ... Quartum membrum est ... dubia ... [illegible]

Siquis sic soluit [illegible]

Si quid soluam indebite repetere [illegible]

Nec est nouum [illegible]

Tale de l. de q. o.
...errores soluit
posse [illegible]

[illegible] pupilla ... filius ... patri ... et de acquir. her. l. ... et ... de ...

Si pupill[us] ... soluit inde/bitum repetit ... debitum et indebito ... tutore ... pupill[us] soluere ... in pupillo ... pupillo ... et ... libero ... et pau[lus] ... indebitum ... ex lege [illegible]

[illegible]

debitum q[uod] soluebat ... homo ... Certe ... in mandato ... et ... repetere ... indebito ... pupillo ... tutore ...

Cum autem et ... pupillo ... tutore ... pupillus ... l. si pupillus ... de novatio[nibus] ... gl[ossa] ... repetere ... pupillus ... tutor ... indebitum ...

[illegible]

Quod indebitum ... repetit ... indebitum ...

[illegible]

Nota — Nota bene — An facienti pupill[us] seu ... auctore vel tutore ... habeat vel non — Nota — An ... que ... indebitum

vin et q l. in fine C. de fructibus l. e. si dicamus ut l. dicam ... qui ... solvit repetat ... qui solvit ... repetat ... et hec ...

... repetit ... ut l. in fine C. et ... l. indebita ... e. d. g. regula ... ut in l. ... legati ... ut ... est ... in quo factus e locupletior et non in plus ut l. ... et l. si non sortem ... liberatur ... tex. ... clarus ... glo. ... l. ... hoc ... mag. glo. ... qui ... solutum ... locupletior ... debet repetere ut ... et ... vendidisset ... locupletior in extimatione ... extimatio ... et ... l. in ... fructibus ... l. ... et ... l. ... locupletior in plus ... fructibus et accessionibus ... illud ... repetit ut in l. ... glo. ... solvit ... indistincte ... locupletior ... recepit ... non potest ... indebiti ... Bartho.

Quod nomine

... exceptione ... solutum ... repetatur h. d. ... l. ... Op. d. l. ... ut ... aliud ... promittere ... in solutione ... ista est ... intelligendo ... obligatio ... obligatio ... possit opponi ... exceptio ut l. ex diverso ... l. ... potest ... distinguere debemus ... nomine ... debebit ... non expressi ... intelligi ... et potest opponi exceptio ... expressi ... et ... possit opponi exceptio ut l. si pos. ... l. ... Ex hoc appet ... promissio et solutio non equiparantur ... solutio C. ad l. falc. ... promittere et solvere equiparant ... impediendam repetitionem ... solutio ... collit ... actio ... repetat ... Op. ... non potest ... non potuit ... exceptio ... Contra op. ex glo. ... exceptione et dubia solutum repetat ut l. qui exceptionem ... et ... solutione ... C. de ... et ... addidit ... exceptio ... perpetua ... efficiat ut l. ... definitivam ... l. ... definitivam C. arbi. tute. Bar.

Indebitum

... debitum solutum non repetatur h. d. indebitum in l. ... et l. ... l. e. ti.

Is cui usus

fructus ... in ... repetat h. d. Op. l. ... solvit ... obligatus ... tenebatur ... obligatus ... Bar.

Fundi

... h. d. ... l. legem ... indebite ... qui ... usufructu ... repetat usufructum ... fructibus ... tempore ... Alio modo ... solvit usumfructum fundi ... indebiti ... repetat ... formaliter ... non potest ... intelligi ... repetat formaliter ... indebite ... solutum ... Videtur glo. ... dubia ... si quod ... alienasset fundum ... usumfructum solverit indebite ... glo. ... l. ... usufructu C. ... si ... repetere ... fructus ... tempore repetere ... solutus ... usufructu ... l. ... l. ... Non potest intelligi ... alienasset

... alienavit fundum deducto usufructu quem usufructum postea solvit indebite et decessit fructuarius perdidit ... glo. ... et distinguimus ... retinuit sibi usufructum ... et heredes ... dubitatur ... tantum retinuit heredes non possunt repetere ... fructus ... temporis ... usufructus ... ad heredem ... repetere usumfructum ... Tamen non potest intelligi quod si alienavit fundum retento sibi usufructu ... alienatio ... indebitum ... glo. ... dubium ... heres ... possit ... repetere ...

Naturalis

... obligatio ... impedit repetitionem solutum et ... potest ... et ... h. d. ... naturaliter obligat

Item si pupillus

in eo quo locupletior effectus ... solvit ex equitate naturali non repetit h. d. ... Ad ... l. op. ... debitum ... solutum possit repeti ut l. ... C. de ... et ... l. ... glo. ... l. ... quis dicat ... intelligi qui solvit ... ut in ... naturaliter ... l. ... glo. ... clarum ... pupillus ... glo. ... pupillus obligatur naturaliter effectus locupletior ... naturaliter obligatur ... l. ... obligatur ... naturaliter qui locupletior effectus ... et ... pupillus obliget naturaliter ut ... l. ... novat. Bartholus ... op. ...

Nam hoc natura

... locupletari cum aliena iactura ... culpa ... bona ... culpa ... ignorantie ut C. de ... l. ... et ... C. de legi. ... civile ... publicam ut l. i. ... equitati ... nobis l. hec ...

Indebitum

ista est ex equitate naturali et ... veniunt et ... naturaliter h. d. ... quid e hec ... indebiti ... naturales dicit glo. l. ... naturales ... hec ... est ... ille ... debet ... indebitum ... naturalis ... hec est ... accessiones naturaliter veniunt ... et ... indebiti ... naturalis ... ex equitate naturali ... Op. C. e. l. ... accessione ... naturali. Op. et ... fructum ... l. ... fructum ... et ... fructus et l. ex diverso ... et hec ... obligationis et ... l. ... fructus ... fundus ... bonefidei ... l. ... Op. d. l. ... fructibus glo. ... locupletior ... bone fidei ... Contra quod si malefidei ... fructum ... l. qui ... fructum ... C. ... glo.

Sed et si nummi

... actio ... ad possessionem ... possessio ... accessit ...

certe(?) medu si ea sola fuit translata h. d. p(ro)lo. qui
voles transferre d(omi)niu(m) et possess(ion)e(m) sola possessio(n)e tra(n)s
[illegible]

[illegible]

Sub conditione. soluens [illegible] pendu(n)
te dubio pot(est) repeti [illegible]
[illegible] et repeti no(n) pot(est) h. d. cu(m) duab(us) l. se.
Nam si cu(m) moriar. Op(ponitur) ad hanc l. de l. [illegible]
[illegible] ad l. [illegible] alud insti[tuti]o[n]e [illegible]
[illegible] Quid q(uod) est dum
[illegible]
[illegible] ut ea sunt p(ro)mi. dies [illegible]

q dicez ponit si fuit prim9 q dicitis Bar dic ut l.
p. quis tace qui di se ex ex q dicit exister l. a.
q aliqs pmittit ut legit ad diez certz et tn
solutum no repetat ut s e l. iudex aut pmit
tit ut legit aliqd ad die incertz et tnc aut e
incerti oi certitudine s an et qn ut si pmitto
qn imperator venit in ytaliam et tnc solutum an
die potest repeti ut hac l. sub condicione i fin aut e
dies incerti qn sz certi an ut dies morts et tnc
no pot repeti ut hac l. na si cu moriar et h9 in
contractib9 i ultimis uoluntatib9 dic ut l. si cu his qui de le
ce. Nam no debet sub condicione et tnc aut e condicio q
o9 eventuri est et tnc certum e debitum iii et tnc
no pot repeti pena p dubitet ut in qur l.

Dolas op ad hac l. na si cu moriar. pmissi cu mo
riar vel dom9 cu morts ut l. servi de dom. cu
mor et l. servi de dote ple et no in l. que dotis l.
se vni. s. oz te intelligere hac l. et aliis q qto mo
lenit qn pressit aliqs cu p missor et q colligit
q no fuit dom9 cu mori sz p missio incipe vnioz
tm intellerat l. i. C. ut act. ab her. et l. de his inc.
in pos l. hrd iurari et et C. de q hav. sup l. ple.
al9 in dubio intelligit dona cu mori in dies
l. et l. morts cu l. de dona cu mor. tn intellit
qui9 hic et alii doc. || liberis q q tingit ex pmi

Si pene c || no tollit nalez obligez h.d.
Glo qnter ex9 hunc l. et pot ex9 in eo q
impetravit inqum ius et in eo q perdidit
actiones suas et pot ex9 p l. certe et p l. si quis
in tamen C. in vi. us p l. ne tenah C. de modo. c.
in. al9 de mercatis ettlug. ut p aut. hoc C. ne fi. p
pa. ut p aut. sentiam C. de epi. et cle. q na
et tene mens q ex illis l. no tollit obligez nal9
vn forte in foro ostatie quis tenet solue sz ex istis
nalis que remanet impediunt repetitionez solutum no
tn creditor q ex tali debito no solvito possit oppon
opensatio ut l. de opensa. l. quecunque et q de direct
se. pot glo ex9 in macedoniano sz ex9 no est
bonum q p macedonianu no tollit nalis u9 al
sz patitur exceptio. indebiti l. e l. indebiti et l. qui
exceptionem et ita in l. cu quis C. de nu. et fine q.

Eiusius indebitum opsideratur cum ex pte
solventis h.d. Op. C. de petit. he. l. de herd. incer.
et se repeti9 solvit glo h solvit noie suo ubi solvit
noie alieno. s. hereditatis plene no in l. si quis
possessor s. de peti. he. Quid indubio dicit quida
suo noie ut l. et mag. l. de solut. et l. e. indebitum
et de in rez v. sol p fulget medi. pnp. Contra tz
quis p l. s. l. de insti. et l. si pa more de admi. tu.
de iureiurando. he l. p. hrd. s. i. et ista vn. Ad qrit R.
de h. ipe no attendit q quis duplex e obligatio h
in solvenda alter altius tnc indubio quis p sua
vel solve ut in corss quis e vna obligo que tn
e qlificata ex9 h. heres tnt hereditario noie
sustinet tnc inspeccio noie ista obligo pot opsid
tan simplr sine adiectione illa et pot opsiderari
cu illa adiectione semp tn vna e obligo q no
cru. p illa obligone cu adiectione sua solvisse vi
et sic heredit noie ut s. dixi || eius ptem

Si filius || solvit indebitu || pro dimidia ce
dicit no amplius corpus h.d. Op. ptre repet
hat indebitum ut s. e l. indebiti s. sz si numi i
ensi q p i inveniez ut l. si alienum de solut. sz hic
animo q miti ego onus pot condici R. illud e vm
qn q inenito fuit fat postea p creditore recipe
dez sz ab ipo inutile solvit pecuniam q mixtam cors
pendit iste q fiat s n e pe l. na et si fur. s. fi
et l. si patris. Quo quid e h. dam pte dimidia
no sui glo. corpus q dicit Vndo q adiectum
p dimidia t9 unu no e. amplius corpus ut dicit l.
na et si fur. nsi. Si q hoc op q s pilez pro
alia pte pot q dici possit ut s. e l. indebiti s. si i
numi so dicit quida q h9 mlt dica iste s. q
vna pte q dicit nec dni alia vee possione no
corpus q dicit no q dicitur ipa corpa cum dni

Alii ut ho exponunt decez lecz q q dicitur pte dimidia
no certe pnta h9 ut alios ar s. de usuf. le. l. si vsu
fructus s. si in vinitgiis et vni dicit tex intelli
gendu tn q dicitur deciz pte v. nui scit si decez p tro
v. q ex illis x no aut unquz vna quis qui aliis et p
dei vni e. q petitur sz e. possessionis pt alia ps cedi
ut dcm est illis pecunia et q sispio q aut repetit
totu q e vni ex illis q finulis fuisset duas ptes et
aut q suspicio no regulariter indebitum facit n9 im
tm ut no in dcti l. na et si fur. nsi. s. si d. pe.

Si putem me solutum indebitu p errore cu
iter repetat h.d. ut9 alter error deci iter debitum repeti
certe indubitat h.d. stery q at si aliud p alio solu
tum q aut creditore e invito no dicitur repetitio sz
h solvit aliud cap p se debitum || indebitum incipi

Si duo si p plures solvat || tunc aut h p invita
q petit repeto si in spebus e clam eius qui ad tr...
deciditur h.d. cu duob9 l. se. Op. de l. cu duo
l. e. so. cu no solvit al9 ro repetit qui postea sol
vit q tnc aut indebitum h solveret al9 et pot
Op. et vi9 q duo repetit fideiussor q tenes debz
po solue ut in aut. pnte C. de fideiuss. so. h. p
cedit de iur antiq. hodie pnp repetit fideiussor
ptam aut sed si aut remanent bnficio de fideius
sorib9 hodie remanet ista l. in ao rectis

Plane Op. ad hac l. de l. ple. C. e. duo pnt
solvnt quas al9 urget iura in repetendo pt
clam eius aut aut insolutio dic aut solue
rep. pnt p luri et ius fert clam ad creditorez qui
tur reddere ne forte ipi in petendo varient ut
h aut solvens est vnus et tnc de iur antiquo
e idez in. hunc l. hodie q ut l. ple. C. e. Bar.

Sed et me putem q quis debet de dup
no vendendo error in fac. ipo tollent h.d.
Op. in fac. ipo no est tollenti ignorantia
ut l. quis l. ad vellei. R. h debet de dupio vita
do adinpletia de lucro vnto e tollenti ignorantia
No q ex hoc tex. cu glo q ubicumq quis debet de
dupio vitando et aliis de lucro plando iur al9 s. ind
error pnie sed no in l. cu de indebito s. de. plur et
l. si pro dunisioz C. de iur. et fac. igno et no in l. de eta
te s. cu isto C. de iure. ut dixi plene in l. no fatte
tur l. de offe. unde glo. sup. q potero. Bartha.

Cum iter qui solvit debitum tn alit q debeat
ad solvendum in qnmodo si e incertiz cu p uncoz in
certo qmult h.d. ali q dicunt incerti rdit h9 p glo.
incerta q alibi sed dcit cu additamis. Op. et vi9 q
debet agi sine cu ut l. i. et l. ul. s. ti. i. hunc tenore
repto in isti materia opi. et ego sic in qrtem nun fuit
so qui q debebat opposite q hic agit q dicit sine
cu et q h de incerto expone i. q done sine cu q debet
ad incertiz dicit cu so q q dicto incerti no e. pnz nome
incertorum et ro in arbore qui no fecit cu ipale eo
actum sz pot sub dicto de q dicere sine cu sed ez ins
q n q dicat incerti ex. pnz nome incertorum i. hernig de
cu ipalez cu9 facit de alis q dictoribus. Con opi.
so facit q p q dicta sine cu repetat aliud q sine cu
e apud aliuz ut l. i. l. de con. sine cau. sz fundus me e
apud alium sine cu q aut debitoris fuer no e apud
alium q duo no debebat iter sibi ipi. Co dicat q al
qua q no est in rez. na nec fuit traditum dicit ez
ter q dicz ut iter cedat hunc tenore dicit so q h
specto fundus e apud eu sine cu no est m sz ista
specto fundus libri e apud eu sine cu bn e vn et ro
condixit ab eo ut pateat suum impom ita dic
Sed op. q so q sz h9 ipe s no facit ad tn
die ipe inuro q indebite e solutum h9 e fundus libr e
indebitum sibi opi. so no vi. vi Contra cu fallacia
de quid ad quale que venit fallacia accidentis inz
q dicat sine cu q petit aliqd quid sine cu ut indebi
te solut ut l. i. in pri. l. de con. sine cau. sz h9 qd sol
ut indebite no solvit sz solvit aliud q debent q
solvit liber fundus cu debet solui suus et sic no re
petat sine cu p est hoc facit violencia hunc tenore
sz no debemus recede a rebus qui possumus ut l. ne si q

Bu.a

op

op

op i

Bu.a

op

Bu.a

op i

Ver. opi. Reg. e. c

op i

op i

Bu.a

op i

Bu.a

op i

no glo q cu dict bar de opo legis

op i

op i

Elegantur

Si quis post

[illegible]

Si qua lex [illegible]

[illegible]

Si quis falso [illegible]

[illegible]

Indebitum [illegible]

[illegible]

Sicut [illegible]

[illegible]

Is qui [illegible]

Cum duo [illegible]

Si non sortem [illegible]

[illegible]

Adeo

Cum filius

Si filius

Si quis quasi

Heredi

Libertus

[illegible]

[illegible]

[Quaestio] u[trum] differant operas edas [et] iudicas seu officiales, fabiles [et] artificiales

dum e[st] debent pure in posterior ... alius ...
... dicat et ita dicat glo[ssa] hic. ¶ Certo e[st] videndum
de aliis operis ... quae ...

[illegible]

Margin notes: q[uae]st[io] d[e] q[u]o; No[ta]; 3[a]; Facit ad q[uaestionem]; Secunda; No[ta]; 2[a] q[uaesti]o; N[ota]

pu(n)c(tu)m inc(er)titu(m) no(n) pot(est) ut puta ci(vi)s q(ui) credit m(ihi) ... medietate(m) ... in op(er)is ... est id(em) q(uod) in q(ui)l(i)bet petitur ... credita ut l. si libertus moriatur et l. cum duob(us) ... ff. de ... c(um) l. ita ... glo. h(ic) et in d(ict)a l. si libertus moriatur ... d(ic)it no(n) ... ut l. cu(m) filius § i. de ... ob. ... ut ibi plene dixi in l. si q(ui)s ... in pri(ncipio) ff. de ... que sufficit ad intellectu(m) ut dixi in d(ict)a l. cu(m) filius § i. ut pl(en)e. ¶ Secu(n)d(u)m d(icitu)r est s(ecundu)m glo. in ... quia non ... glo. ... opera transit ad h(er)edes h(er)edis ut h(ic) ... dicit Azo in summa ... q(uod) op(er)e ... qualis transeunt ad h(er)edes ex liberto ... ut l. ff. et p(er) hanc l. C. liberi(s) ... ¶ [illegible] ... distinguamus ... [illegible]

[illegible]

¶ Si decem aut stichum ... reb(us) alternative debitum ... [illegible]

... posset s(ed) in oblig(ati)one ... no(n) ... medietate(m) in uno ho(m)i(n)e ... integru(m) ... ut dixi l. si stipulatus ff. de solut. ... glo. ... et dixi in d(ict)a l. ... et ibi plene dixi. ... in obligatione alternativa ...

¶ Eadem ratio si ... ind(ebi)tis reb(us) ... h(ic) ad plures h(er)edes creditor(is) ... obligatio h(ic) d(icit). ... glo. ...

Qui loco certo ... et ... glo. ... h(ic) ... promisit certo loco ... solutu(m) indebitu(m) certo loco ... solventis h(ic) d(icit). ¶ Quid si ... ne(c) cu(m) ... loco alia no(n) ... posse repetere ... no(n) sequit(ur) ... intellectu(m) glo. q(uae) dicit no(n) solu(m) i(n) illo loco ... certu(m) pot(est) repeti ... ille qui certo loco p(ro)misit ...

[illegible]

Iudex ... repetit h(ic) d(icit). ¶ Op(ponitur) ... [illegible]

Liberto ... pupillo ... indebite repetit ... [illegible]

¶ Eveniat si h(ic) dicit

fateor sed hic dicit de pupillo quod exempli in hoc non differt pupillus ab adulto quod ad ulteriorem ille huiusmodi solutionem peccuniam statim transferret dominium nec expectaret consumptionem quod non est in pupillo ut hic l. Nec ista glo. quod in hoc dicit vim et sic pecunia non differt ex in rebus que furtum sumuntur potest tamen enim non possit adulterari alienare sine decreto sed non in l. … sicut … l. ad trebel. et sic glo. intellexit quod hoc contradicit … Con. hoc op. …

[illegible]

op.

[illegible]

non declaratione huius legis

[illegible]

debitum solvens non repetit si non repetit ff. de min. an si repetit bursario [illegible] gesso [illegible] p hanc l. sine repetitione impetrari a iudice. Responsio quia iudex debet facere hec l. [illegible] et in pupillo non habet [illegible] [illegible] l. [illegible] [illegible] que posset [illegible] ut l. ff. C. si adv. solut. Cum quis solvit aliquid ipso iure [illegible] non debitum sed obstat exceptio et de ope exceptionis in debitum [illegible] [illegible] potest indistincte repeti non ad habenti distinctione utrum sit exceptio odiosa vel favorabilis in qua causa sit solutum ut h. in dicta glo. [illegible] [illegible] quis solvit aliquid indebitum quod a minore non repetitur ut in eo quod excessit per infitiationem et in aliis [illegible] notis in l. eleganter ff. [illegible] et tunc dicit repetitio [illegible] sine distinctione excessit per infitiationem vel non. [illegible] indebitum [illegible] [illegible] [illegible] et prodigo [illegible] pupillo et [illegible] [illegible] indebitum [illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible] [illegible] [illegible] si solvit tamen exceptione [illegible]

Qui indebitum sibi debet non repetit sed [illegible] debitum petit h. d. Duobus modis potest [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obligatione ut si venditor tradit rem [illegible] solvit pretium [illegible] [illegible] exceptione ut l. [illegible] ff. de act. emp. non repetit ut indebitum sed petit quod sibi debet

[illegible]

[illegible]

Si in area [illegible]

[illegible]

Quam obrem [illegible]

[illegible]

Servius [illegible]

[illegible]

XII

no opi᷑ azo q pr᷑ ex p᷑ accipiens mutuũ no oblige᷑ contra ipse ex p᷑ nō r 69
2 sunt addi. 7 ca

Fi pr q̃ quis mōs pecuniā

dumz q̄ erat pecunia pris et sic no fuit gehizum tum ut l. ij. C̄ appellati ṡ si ẽ pe. huius timor d. q̄ ea. deleᵗ sit q̄ filius per hec pecunia quas mos. s. pecunias pris sic pecunia castrensis peculij sic pecunias q̄ castrensis peculij / certo pecunia adventicij peculij / quasi pecunia pfectitii peculij et differt pecunia pfectitij peculij a pecunia pris q̄ h̄ sepatim ẽ a bonis pris illa no ut. plñt in l. quesitu uotis C̄. fa. er l. fi. j. de pecul. ❡ Huius premissis si eo casu pone q̄ fr mutuauit bona pris ista l. pro dit sine scrupulo ut d. ff. Sed casus pone q̄ mutuauit bona sua tunc hec l. no. pcedit in castrensi uel q. peculio nec in adventicio hodie q̄ sta filio querit pre in pecunia uero pris uel peculij pfectitij uel etiam adventicij sui extra iurn. pcedit si ponas ex eius pre volente et sic ei. simul dumz uel si ponas ipm ex revolutum aspicere ut l. si a filio opo ṡ si ẽ pe. sed ea intellis h. Ex qua gla no illud papie q̄ hodie in adventicijs pot consistere civilis et naturalis obligatio inter patrem et filium uel inter duos fres in eiusdem ptate existentes qd̄ licet l. diciz

❡ Naiio ad fr̄ pt̄ez glo et op q̄ pri obligo no q nit. Nā lex dicit debitu d. peculio q̄ filio debet ut l. de pecul. l. si p deposuit C̄ peculiu si g eet quanz pri no debetur filio huius tcie dicit glo fiteor q̄ naturalis obligo quit filio lz q̄ filius quit pri que postea transit in h. d. pris nec intellio d. g. q̄ quatur pri ita q̄ nil remanet apud filium q̄ dico q̄ fuit due naturales obligationes una quit pri et alia remanet apud filiu et sic pr et filius sunt tamq duo rei sed nat solo fit vni ex reis credendi liberalt aliuz ita pcessio ❡ Op. in duobus reis credendi pcedit unus no extinguit oblo ut l. vitimus l. de fideius. pro gla. volunt solue illo lo q̄ fuit duo rei credendi paris potestatis sz h obligo pris ẽ maioris potentie qua obligo filij ideo si debitor solu credit pri tollit obligo aliqua filij ❡ No. iuxta glo que tz q̄ pr et filius dicunt tamq duo rei credendi q̄ in fit vni l. diciz ❡ Sed no distinctiz qn debitor pcedit uni ex reis credendi si eaut pari po tentie no extinguit obligo alterius sorij ut in l. vitimus et l. ex ambo ❡ Tex op sic tune duo tamq duo rei credendi illud qd̄ uni exegit tur restituere alteri p actoz neg g. g. pr filio creditor et sic filius debitor pcedendo ei pcessio hellt p solide tur alteri fri actoe neg g no g repetet ut indebitu / gla. no solut q̄ dicat credo q̄ fr creditor posset op pone expensatione q frez agente cedere indebitu eo qd̄ alter eo posset repete p actoz neg g. d. si no opponeret expensatione pcedet ista l. Tu dicas q̄ tunc ẽ vni qd̄ illud qd̄ unus ex duobus reis credendi exegit tenet restituere alteri p pte qui debitu ptinet pro ad vtrumq sorij si in veritate ad unum ptinz qz de pecunia eius eet gesitz mutuu et hic est forte q̄ gla. ṡ volunt dicere q̄ obligatio pris maioris ẽ potentie unde ista glo ibi sz si vni eet ❡ No. ista ptez glo. q̄ illud qd̄ q̄renis credendi exegit tur alteri com cur sit no ut l. si tutor aut servo l. dele. q. eel. q. hones C̄. l. j. de solut. sing. ut ars in l. in lege fal cidia h. obsuiand. l. ad l. falc. sz die ut dixi ibid l. qui hones C̄. l. Sz quanz ad pris tene distinctz q̄ primis illud q̄ sequit in gla e ad. pcludend. quo pcessione fr̄ liberatur et quo eciam apud ipm filium mu tuantez remanet obligo unde ex que e clam d. ut re ❡ Op. q. apud filium nichil remanet ut l. pl. l. d. acquirend. h. lo dicit glo nobilis sed hec l. in obligatione que acquirit p actu naturalem et ingenium ut mutuando qui la. in his que acquirunt p actu ci vilez ut adeundo hereditatem uel agnoscendo bonorum possessione uel accipiendo trebell. restitutionem in quibus nil remanet apud filiu eo qz c. his civile nil eiz pt quo nu est inductu pacis pris ut l. in a dumz ṡ d. hiis qui sunt sui. uel ali. iur. et iusta d.

pri pro C̄. l. uide. glo no intellis q̄ bonoz possesso et trebell. restitutio acquirat solo iure q̄ illud est solu in hereditate sz dicat q̄ e civilis acquisitio in pdcis sunt ut j. dicit ❡ Naio ad tez pt̄ez glo ibi sed quo et op. ponit p filium creditorez quit pri obli gacio ita p filiu debitorez quitur pri obligo passive eade ratione q̄ pz p totu ti. j. de peculio ubi patr quitur d. peculio filij et sic appet q̄ ipe idem pr eet debitor et creditor ex psona filioz no g tollet obligo p pcessiones sz magis p expensatione hr̄ inter cet q̄ nuz g naturale huius tcie est sed totu ista pr glo. nnc licet tamq ptez pro posit opi. quoz anz q dut q̄ pri no quitur obligo active nec passive quas glo reprehendit p hanc l. sic point opi. hu qui dic q̄ pri quitur obligo active et passive tres ponit opi. azo qui dicit q̄ pri quitur obligo active no aut passive ita q̄ ipe pr obliget pro duc ptes sunt clare io indicas ad hanc ulteriz ibi sz azo. dicit ❡ Naio ad opi. azo. et q̄ pr ex psona accipient mutuum no obliget. pbat ipe in j. ti. ibi pro qui filius accep. pecunia mutuo ab extraneo obligat de peculio sz q̄ hi dicebat sz cetra obligo e civilis tam no mutatur q̄ no h̄ pris consessiu g qui accipit a frē pr̄ nullo mo tur civilis. nec qz no pot esse inter patrez et filium uel int duos fres naturalis no qz naturalis no tur cum si acce pisset ab extraneo et sic io hu retorquet q̄ eum hoc mult dicere pot io azo. unde eciz ❡ Sz io azo. e in duobus sensus quoz unus recipit mutuo ab alio ❡ Tercius e io in sensu delinquentis certa io est qz si pr eet debitor et creditor collectur obligo expensatione et no pcessione et sic eet q. ista l. ut dixi in eius pcessione in pri. huius pris et ista glo. e clara ideo unde eciz ulterius ibi e et alia ❡ Quinta pbat azo. sic idem no pot simul esse creditor et debitor nec idem apud eundez p eode pot esse obligatum ut l. si quis. pr cas. l. l. de fideiuss. et l. vitimus C̄ eo et l. hijs adebitore C̄. l. sz ut tu dicis hunc patrez esse debitore et creditore g eet idem debitor et creditor sic tenet eadem iste filius debitor. p eode Cocludit g q̄ pr̄ no tenetur h uel acquirent ❡ Con. h. op. si h. e uim g pr q pmictit filio no obligat ipi filio naturalr quilibet obligo qua obligat filio resident ad ipm patrez idem e q̄ dicit q̄ nulla obligo quit p filiu pri e uim que fi lius obligat alteri extraneo sortis si ipm patrez ut h in C̄ eius et h est io indebit l. si qs. p eo C̄. l. q̄ si dixisset no pot intellige. p pre apud filiu h enim pr ipi filio naturalr obliget nec acquirit ipi pri tn obligo qua obligat fideiussor ipi pri acquire tur et sic eet obligatus eide. p eode qd̄ nimis molest uno hec tota ista glo. Ex qua no q̄ qui pr promictit filio dumtaxat obligat naturalr nec ad ipm patrez recidit h glo dicit eciz et nulle indebit l. si quis. p eo C̄. l. sorj qn obliganet filio p aliud qz tur acquireret ipi pri et e io h. q̄ pr no obliget ex psona filij ac cipientis mutuum q̄ si obligaret acquireret sibi ipi ❡ Op. q̄ ista sit ipsem reiusto qd̄ eni in hereditas no eet adita qd̄ in hoc tex no ponit Glo. induz. p quida fateretur qz tunc no posset repeti et eo casu hec l. no ccidet alij dut q̄ et tunc posset repeti qz tunc casu e hijs ipo iure qd̄ dicit in glo. sz ideo post morte que e clara ❡ Sz op. dr h q̄ liberat filius pcessione que adulta pcedit ex pacto Cum mo do liberatur. uel quod e. io no ẽ astrictus ut l. abeo C̄. de fideius. et l. si adultera d. hijs. acti pro aliud in heredi tate ut ibi aliud in peculio ut h h. d. g. sz ideo no nimis qd̄ e io ut dicit l. qui dedit abo ❡ Op. et nunc uero ad sorj glo. indignu d. h q̄ tolli obligo p pcessionem et ad frez creditorez pcedit de peculio Con. medietas peculij pfectitij ptinet ad frez iure hereditario ut l. etiaz C̄ famil. h. g ea ita pcedit sunt no de alio fr liberanti huius timor e sed tota glo. sz in magna quida dut q̄ patz intelli

ad 3 ptez glo op
i

ad 3 ptez glo op
i

op
i

op
i

op
i

op
i

op
i

op 3
i

op ad
2a gla uag

qui ad fratrem pervenit de peculio sed de ponere fratris debito ... solidi dicit ... glo ... que est clara ... glo ... clarissime

Ympetram ... ad hanc examinato et declarato ... ad difficultates que ... tangunt in textu et glo.

Et pro ... patrem glo ... que est ... inter patrem et filium et inter duos fratres non ... obligo ...

[illegible]

No. ...

[illegible]

[illegible]

No

Tertio

ptez glo

3° No

op

2° No

3° No

No

No

No

No

[illegible]

[illegible]

et sic teneretur et posset conveniri ut l. quinque § si quis de peculio. Sed non video ubi hoc probetur quod peculium fuit donatum creditori et ille ad quem peculium vadit tamquam singularis non tenetur de peculio ut dictum est. Contra instrumentum glo. quod dicit venditorem nil quod dominus dat aliam peculium potest deducere id quod servus sibi debet vel sue[?] sibi tenetur ut dicit l. § sed si heres qui actionem de peculio est. Sed qui debet ei cui solvit non actio quod sibi competeret indebito et ipse meruit sibi deducere quod sibi debet et ideo intelligunt contra glo. ¶ Quo vero creditor peculium exercet possit agere contra fratrem creditorem quia fuit de peculio quod quod sic quod intellige pro ratione hereditaria tantum ut dicit l. quinque § i. et sic contra[?] novo quod sit de heredem hic dupliciter limitantur unum quod conveniret pro parte hereditaria tantum non pro toto debito sed pro parte hereditaria tantum non conveniret in totum sed quatenus in eius peculium pervenit ut dicit l. quinque § i. ¶ Quinto quod si ipse frater debitor solvit creditoribus peculiaribus de suo an possit repetere a fratre creditore ad quem pervenit peculium pro parte quod quod sic ut dicit l. quinque § i. et textus est hic in § ideo quod inquire quod intellige cum duobus limitationibus predictis et pro hoc apparet quod lex quia non prodest si ponemus exemplum in tribus fratribus ut statim subiciam. ¶ Ponitur tres sunt fratres unus habebat in peculio centum accepit ab alio fratre mutuo centum decessit pater et cum successerunt omnes tres fratres pro tertia cuius obligatio frater debitor pro sua tertia est extincta obligatio fratris creditoris quia tenetur pro duabus partibus non tamen ad eum pervenit de peculio nisi quia sunt ille due partes non extinguuntur nisi pro sua tertia quod apparet quod ab exteris creditoribus non posset conveniri nisi pro tertia parte tantum ut dictum est et sic sustinemus opinionem glo. quod apud ipsum filium remanet naturalis illa naturalis ad hoc duratur licet de peculio plus habeat. ¶ Alias quidem glo. sed vero adepto peculio remanet filius vel servus naturaliter obligatus lo[?] quod non habuit et habuit quia animus est expressus licet ipse non valeret in l. si quis rem si[?] ho et l. sed si de peculio. ¶ Sexto peto quando quod quod est dictum quod hoc obligatio est omnis peculium cum adepto peculio ad hunc remanet. Ideo obligatio quam autem pater et dominus creditor de peculio absque dubio est omnis peculium ut l. quinque § i. de peculio. Sed obligatio quam tenet filius et servus ex sua gestione proprio dico ex omnis peculium quia ipse solvendo de peculio id non est suum liberat sed si solvit de suo potest repetere ab eo ad quem pervenit peculium ut supra dictum est. Licet pro sua obligatione solvit sed si in peculio nihil esset ipse nihilominus remanet obligatus. ¶ Septimo expedita de hac quomodo magnum quod dicitur hoc quod id quod frater solvit aliis creditoribus repetet pro media familie herciscunde quo an prout solvere pro parte sua tantum. Glo. hic dicit quod non id venit in iudicio familie herciscunde quod intellige nisi si ipse filius debitor conveniret ex obligatione sua sed si conveniret ex obligatione hereditaria agente de peculio non tenetur nisi pro parte sua. Sed si conveniret ex obligatione hereditaria agente de peculio non tenetur nisi pro parte sua ut dicit l. quinque § i. et ideo si totum solvisset repetet per actionem negotiorum gestorum vel l. heredes § pro unus de familie herciscunde. Et ex hoc apparet quod id quod hic dicitur in duobus fratribus non prodest in duobus servis qui possunt venire ad eius heredes constituti nam eis ipsi non possunt conveniri ex propria obligatione sed ex hereditaria unde non habet necesse solvere pro solido et ideo si solvisset veniret in actione negotiorum gestorum non pro media familie herciscunde ut ex predictis patet. ¶ Octavo contra istum statum patrem videndo est qualiter contractus possunt celebrari inter patrem et filium et primo videamus de contractu mutui et si quando filius mutuavit patri peculium castrense vel quasi castrense peculium vel de peculio adventicio eo casu quo pater non acquirit usumfructum ut de peculio ut le contra quo casu pro filio non acquiritur patri ut l. quod l. de acquirenda possessione tunc sine dubio constat contractus mutui et producit actionem et obligationem ut supra dictum est. Sed non mutuavit patri peculium profecticium tunc nec contractus mutui nec oritur aliqua obligatio quod peculium ipsum in mutuo dare non potest ut supra si non est peculium et si fuit mutui et l. si sponsus[?] suo mutuavit pe

culium peculium profecticium tunc est dubium quod quod peculium est patris in veritate et eius dominium ut § sed hoc l. eius et l. non et de collatione l. filius licet mutui et sic ibi mutuum non constat ut supra ex dicti[?] sed quando hic habet l. mutui quinque probo sic dicendo nihil quominus vero constat mutuum et pater obligatur naturaliter creditori peculii et probo quod sic quod pro ut habemus respectu ad extraneos obligatur filius cum suo peculio habendo liberam eius[?] sic proprio ut l. si ex duobus contra pro l. de peculio et l. non solum mutui et ideo contra intelligit hoc l. et ideo aut habemus respectum ad ipsum filium tantum et tunc si quando contra peculium profecticium est ipse de bonis patris profecticium ideo quod contra de intra generum absque aliqua dispositione ideo contra tantum est ipsius patris tunc nec constat mutuum nec ipsi filio naturaliter obligatur quantum ad eum quomodo quod de fuerit expositum nisi hoc est intra generum non eum est ex qua quod pater tenetur reddere filio illud quod filius accepit de rebus ipsius patris hoc probat l. de iudiciis indicere l. si venditor et aliis ut quod iudicando pro ut l. iudicio dicit generis emptoris et venditoris nisi illud peculium profecticium tamen tale non est de bonis patris profecticium et sic concedatur medius regula nisi generis non esset patris ubi quod illud quod filius acquisivit ex peculio patris de profecticio ut quo in l. an et in principio de bonis liberis et hoc est ex dispositione iuris civilis sed sic veritate non est quod apparet quod peculium quod per eum ex peculio vel ex re nisi non quasi in l. quinque § si i. de furtis et sic concedendo intra generum quo filius non est in potestate constat mutuum et constat obligatio naturalis et ideo intelligit hic textus in § sed patri et hoc prodest solum in filio quia de intra alium patre peculium subiicit non autem prodest in servo eius status de intra generum inutilis ut l. id quod §. et ideo puto quod dominus non posset obligari servo naturaliter ex contractu mutui cum ipsum servum sed de obligari creditori peculii ut supra dixi. Sed bene posset dominus obligari naturaliter servo ex aliqua promissione ex illa equitate intra generum que debet servanda et que equitas fuit causa et ista intra generum quod induxit fuit servorum ut dicit iudicium l. si id quod § sed dicere tamen secundum est quam que dicuntur § dictum est enim quod in actione de peculio non est obligatio nisi sed si id pro est intelligendum quod non tenetur naturaliter patri creditoribus agentibus de peculio sed quod pro creditores filius habet creditum hoc sum in hac iure previum id ex filio dico pater obligatum naturaliter ut si tale debitum computetur in peculio ad quomodo creditores sed quod dixi in actione de peculio non in ex obligatione naturalis intelligit nisi ex illa equitate intra generum que est ut maioribus patrem ut dicit l. e. l. vel interventum de effectu sive si vero pater mutuavit filio tunc si quando filius habet peculium castrense vel quasi castrense vel adventicium eius pater non quantum usufructus sine dubio constat mutuum ut dictum est sed si filius habet solum peculium profecticium tunc obligatur naturaliter ideo quod pater potest deducere de peculio ut hic. Et ideo dico quo contra mutuum ubi dominus non transeunt in filium ideo sufficit transire in peculium et tunc non video quod posset constare mutuum creditor nisi res sibi exceptis[?] et tunc filius obligaret patri naturaliter quod de intra generum constat mutuum sed solum est impedimentum patria potestas que est de iure civili quod non impedit obligatio naturalis licet tamen hec naturalis a predictis differunt quod filius habet peculium quod ei peculium habet cohereditarius deducit ab eo tale debitum de peculio et ipse a coherede quod pater ei tenetur sed quod est tale debitum nulla simpliciter alias quod peculio non ab ipso filio deducit nec ipse a coherede deducit quod pater ei debebit ut de peculio hic l. in quinque possessione et quia et familie herciscunde l. in eius § i. et quod est non.

¶ Sed quo quod de contractu commodati ideo si quando filius commodat vel deponit apud patrem rem castrensis vel quasi castrensis peculii vel adventicium eo casu quo non acquirit pater usumfructum sine dubio constat contractus et actio et obligatio oritur ut dictum est. Sed si commodat vel deponit res profecticii peculii in creditorum peculium constat contractus et oritur obligatio naturalis ut dictum est. Sed cum [?] filius constat contractus et obligatio contra potest dubitari sed quod deponit vel commodat res patris quod ita quod dicendum quod hoc intendendum sunt tamen pro obligatione que oritur ex contractu commodati et

2o de contractu commodati

No. i.

No. i.

Dum i.

No. i.

No. i.

No. i.

Qualiter contracta possunt celebrari inter patrem et filium et primo de contractu mutui

contra[ctum] no[n] oritur actio nulla q[ui]a no[n] est gestus commodati cu[m] re[ce]ptio no[n] consistat commodatum uel depositum ut l. neq[ue] pignus ff. de re iu[dicata] et l. si rem depo[siti]. Secundo e[st] uidendum de obligatione illa q[ua]m tenet ex l. si quis conductor C. loca[ti] ad restituendam possessione[m] nec p[otes]t exponi exceptio domi[nii] et ex illa l. tenet alic[ui] ubi patris p[ro]prius no[n] est sed tenetur uti[liter] ex illo p[ro]pter [illegible] ut [illegible] parentum s[ed] cum que s[unt] tetigi et d[ictum] e[st] planius in l. [illegible] ff. e[odem]. Restat alia utilis [illegible] que c[ontra] filium no[n] reportat illud q[uod] p[at]ris e[st] que obligat filium in l. ad [illegible] petendo que e[st] fortior equitate [illegible] ut l. bone fidei ff. depo[siti] et ideo dico p[at]rem no[n] teneri utili nec ciuili in effectu. Tertio e[st] uidendum de obligatione [illegible] obligationis delicti uel culpe in rebus commodatis uel depositis et [illegible] eo casu et eo mo[do] quo p[ate]r obligat obligatione [illegible] si no[n] filio commodat uel dat in depositum [illegible] tunc filius tenet utili[ter] et p[at]re mortuo [illegible] [illegible]

3° de contractu empt[ionis] et vendit[ionis]

[illegible]

Quarto de contractu locat[ionis] et conduct[ionis]

q[uo]d [illegible] fit emit ab alio [illegible] que e[st] res que vendit et que p[re]cium soluit tunc [illegible] [illegible] aut peculii aduenticii [illegible] filio [illegible] ff. de [illegible] et l. [illegible] hoc dicit. Certo quo de contractu locationis et conductionis [illegible] locant et conducunt [illegible] in emptore et vendi[tore] [illegible] ut l. [illegible] locati. [illegible] de locatione operarum tunc [illegible] filius locat operas suas [illegible] non ualet [illegible] filius locauit operas suas [illegible] [illegible] filius quod laboribus suis [illegible] aduenticium ut l. [illegible] [illegible] filius obligabit [illegible] [illegible]

7° de contractu mandati

[illegible]

6° de contractu donac[ionis]

[illegible]

Dum [?]

[illegible]

[illegible]

Negati [illegible]

Si quis cautum [illegible]

Quod exceptionem [illegible]

Si pater dom [illegible]

Si pactus [illegible]

Quod pupillus [illegible]

Hic dicit ut in glo. fuerit quod dixi s. e l. que ob rem dat. Tutoris exceptione Si quis invitus [illegible] per errorem solvens repetit hoc dicit Bar. Speciem [illegible] [illegible]

Is qui qui ex hereditate [illegible] debitum non adiverit repetit h. d. [illegible]

[illegible]

Qui heredis [illegible]

Indebitum [illegible]

[illegible]

Qui promisit [illegible]

His solis [illegible]

Quod his [illegible]

Quibus [illegible]

Omnius datum ob causam de preterito non obligatoriam non repetit datum ob causam de futuro causa non secuta repetit h. d. [illegible]

[illegible]

Omnius [illegible]

[illegible]

op. — Sua — op. — op. — op. — op. — op. — op. — Sua — op. — op.

p(ro)l(ix)us ul(tr)a verus ut puto ponamus aliq(ui)s simpli(citer) v(e)l i(n) ...
...ct lex qui soluit p(ro) s(er)uo nec app(ell)et verum h(abu)it
... soluit ob ea(m) si(mi)lem
... libertatis si quide(m) ...
... non seq(ui)t(ur) ... p(otes)t repete(re)
... l. si ego in p(rinci)p(io) ff. de iur(e) dot(ium)
... l. si ex mens(e) ... ¶ ... hoc op(positio) ...
... soluere de rigore debet repeti ut d(icitu)r l. si ex mens(e)
et l. si ego ... qui ex mens(e) ... et mona
... solu(i)t ...
[illegible]

¶ Op(positio) ... ¶ ... ¶ ...

[illegible]

Ex his ... [illegible]

Sub urbana ... [illegible]

[illegible]

... ¶ ... ad ulterius ... et op(positio) ... soluendo ...
... libertatis ut l. de solut(ionibus) l. qui hoie(m) ... ¶ ...
... ¶ ... op(positio) ...
... et l. cum ... qui in p(ro)p(ri)o ... § si ... ff. ...
[illegible]

¶ Op(positio) ... ¶ ...

[illegible]

Sufficit ... [illegible]

Cum indebitum ... [illegible]

Creditor soluti indebite ... [illegible]

Servus ... [illegible]

talez Contrariu legimus in glo ... q testator putabat
i possibilez ee qd plene exutum in l. i. § de cdi insti.
Vulgo guil' inducit hanc l. cu sua glo ad qoz
si testator instituat aliq heredez ex re certa et alium impo
sitiu que putabat viuu qui in veritate no viue
bat an hic ex re certa capiat totum ut q no qel.
l. C. si ex fundo § de he. insti. lo qn testator scit
unz ex re certa et no aliu et sic putabat potius ad
aliu p venturu s in quo non putabat p ventu
ruz ad aliu Contrarium determinat guil' q h no imp
et qd ... fuit opio defuncti s paris ... que e ...
no accedit p pter testatus et p pter intestatus ut
i c. si ius ... et pbat in l. miles ... ex fundo § de
testa. mili. et l. ex milibus C. si ... l. si in eodem ti.

Si fideiussor. Fideiussor solus e liberatus
solvens repetit scdm p terrus ... solvit h. d.
Nota q eode solo ... parit liberationez et repe
titionez ut l. ... C. ... et l. si no sortez C. ... § ... C.
Nota ... q solo que parit liberatioz no tollit obligatioz
talez ... talez ut hic sicut qd dicit § ... l. ... ucrnaut

Julianus vim debuisse. Summa h. l.
et ... h. d. qd ex nullo euentu indueit id
dubietas no inducit et qd ... euentu deu
e debitum ... ab eode id ut indebitu no repetit
scdm ... p' illud ... h. d. ... l. po
... Julianum ... Julianum ...
... Julianum
... q ...
... et ...
... Julianum ...
... Cauz ...
... mag
... ut
l. que ... § ... leuitez
Ad ... glo et op q ... solvit no pot re
... absolutoria ... absolutoria
ab obs... ut ... et ... C.
... l. ... legit
p glo ... absolut
... et ... absolutoria
absolutoria et sic no ... absoluit ...
... sol
... indebitu no pot repetere ... no
pot ... que ... dubi ...
e ... in ... e ...
... et solvit no pot repetere ... absolutus
et solvit no pot repetere ... obligationis
... repetit qui solvit ... h. d. ...
ad ... et ... glo ... in prin.
Ad ... op glo ... ut
p veritate ut l. ... § de re iu. et ... de ...
... absolutoria de...
... que no ... debitores ... solvit ...
... q solvit indebitu ... pot repetere
... glo ... solvit di
... aut iudex absolvit ... actor no p
... et tunc ... q ...
... indebiti petit ... no ...
aut iudex absolvit ... no debet ... no de
buisset et tunc ... solutus repetere ... h ...
p veritate ... hinc glo in ... et ...
q est ... et male ... et ...
glo ... indebito ...
... Ad ... et ... non
... no pot ... ut ...
... ut C. de re iu. l. ... et ... indi.
l. ... absolutus e aliquis q no e ...
no pot ... absolutio ...
q no debet ... no est p hoc ... ut
... l. de ... in ... tue
... glo et legunt ... dicebat
... q ... debitum
... p ... ad h ...
... obligatioz no tollit ... ne
... debitu no posset ... dicit que

... lex ... et puto q sic ... q ... q ...
declaret que ... debitores ... no ...
... indebit ... et ... q ...
... admittit ... et ...
... et in ... glo C. de dona. ...
... no ... debitum ...
... vellet ... hec ... et ...
... glo ... et in h.
... q ... no ...
... no posse ... in eodem instrum. ...
... que ... ad ... l. ... et ...
... et C. de testi. ... s ...
... ad ... p ...
... instrum. ...
... et publicatis testibus ut ... de testi. ...
... et ... no et ... est ...
... glo ... glo q ...
... no ... l. ... ...
... absolutus ... ut ... no
... que ... p l. ...
Con ... op q ... est ... glo no
procedit ... que no debet e ... et ... no
pot ... no ... pot iudex ... que no de
... absolutus ... plurimum
... Ro ... l. contra
... et ... q potuit ... iudici no ex
... pot ... debitu ... solu
... et sic potuit ... que no ex
debitores ... ad ... op q ... est ... in alio ...
... admittit nove ... actor po
... ad ... illoz ...
... q ... iudicio no ex debitu et ...
... debitu ex Ro et in h' addidit
q ... ad ... q ... eu ...
... h ... q ... solvit ...
indebitu q ... indebitu tunc
... q ... actor posset ...
... ut l. ... C. de testi. ...
no ... ex ... dicens
... illud q solvit est indebitum q ... sunt
... in alio ... actor no pot ...
illud q ... q qd ... est ... et de
... in uno iudi. ... aliquis vellet illud ...
in alio iudicio obstaret ... ut l.
... C. ... de ... et h'
... glo ... q ... legere
... ut ... videt ...
... absolutus ...
... et ...
... l. debet intelli in eo qui fuit absolutus
... absolutus ... ut l. ... § de ...
... et qd no ... C. si fideiussor l. ... no
... h ... glo que ... sunt
absolutus q no ... q no debitor ... dubio
... absolutus q no debitor et ... no ... repe
... ut ... in
... q ... no ...
... absolutus q no e ...
... ut l. ... § de ... et § de ... l. ...
l. ... § de ... et ... no ... repeti ... h
et ... l. ... ex duobus de ... re ...
... p uno ex duobus ... et
h' est ... intelligendo q ... e absolutus
... absolutus q no fuit ... et ... pot
postea ... debitu ... ut ... q
... § de ... l. ...
solvi ... ex ... apparet ... no debi
tuz q ... refert ad ... ex ...
ut l. si quis ad exhibendum § de except. rei iudi. ...
tunc actor qui aget condictione indebiti debet fundare
intentioz ... no ex debitu ... fuit p
... absolutus ... debitu no ... et ...
... ex ... et ex ... ex ...
... no sufficeret q pot ... ut ... ex ...
... no sufficeret q ... absolutus q no p
... ex ... no ...
ex ... infert ut l. si iudex § de ...

fu. ul' alle. inf. et ib. no. et c. ordi. cog. l. y et C. de ordi. indi. l. i. ß si aliqs e absoluta simpl' infe. de ueritate q no debitum q ad absolutionem sufficit non probatum qui actore non probante etc. ut C. de edendo. l. qui accusare g indubio presumit q non probatum

Ist op. q si hec e uera g glo. male dicit in fine eo q iudex dicit absoluo te q non es debitor de ueritate non inferitur q ullo modo sit debitor. Sed ad absolutionem sufficit q quis non sit debitor eumde qui nullius obli. non probatur neque actor est sufficiens ad agendum de huius tenore suppleret ß sa. lu. q iudex pronunciauit ullo modo debitorem ut pronunciauit ne ex yetiz at si simplr pronunciasset non debitor intelligentur s. cause q sufficeret ad sui absolutionem et io pot. probari postea sub ex debitum quale quod sit puto uni ...

[illegible]

op

[illegible]

r'ld qui solt p' sua absolutioiaz volt repetere an posst q' we

no p'dca ad decisio' nul' l' q'

[illegible]

[illegible]

v solutus

possit

repeti

inter est

exceptio

2 co[illegible] sol 2

[illegible]

op

[illegible]

op

nota de effectu rei iudicate sive futurum

nota de rebus rei iudicate in actione personali

nota quod obligatio [illegible]

[illegible]

mili ille qui e obligatus ex disposic iur et ad ob legatus civilr ut iusta de obli impii eta sz mi tamen tali iuri. Ex h° appet q obligo nal pot in duo alr q p ossz q appet in mesas in duo qui obligat actor neq gl cognoscius s in pupil lus qui obligat quast sunt loccupletior h ignu minor p ullz regulas iur gentiu q nemo est neminez cu aliena iactura locupletari ut fieri lo cupletez ut l. na h ini § de et l. iur nature l. de re iur hinc ad oportus sunt inducit alez oblez q obligat nec sim iur civilis iur ut iusta de obli mpii et l. in C. de solut. l. de pact. s indic nalez obligoez no ex ossu q ossus nil opat in sunt p tez ad h ut dici s induct nalez ex equitate iur gentiu que e ut minoribz pueriuuz ut § de iusti et iur l. ueluti Est em equitas nalis que me astringit ut obsuet illa que papii dni et maier e in l. diml q iur nale de feptiz e qui no obedi uent pricipi morte mozit ut ex de ma et obe e n diez tu quo hoc cu indices et in agitaty fue runt de iure ali ut l. n C. pro ozigez C. de exam g° q obediamus iudicibz no fuit de iur gentiu cu ille iur indices et magistu exant inventa Pro de iur gentiu sunt magistu ut regny ut l. ex h iur gen l. de usti et iur eh reg° ezda ad. Alij aut iudices inferiores potat fuit introduta iur civili Equitas g° que e q obediat iudicibz e. dur ta de iur gen. que pduxit nalez obligoez h no ex ossu pduxit g° nalez obligoez et civilez h no ac tione. Cu dicitur si prinibz e fovient pmitez ex venditu in eodz ulx ex geat sicut diny in iur inrido ut l. si duo prom C. de quns luraunt et g° intellus § de iur iud. Certe in h° duxbat sa bu q h no exp bene expssit tame h° ad possiuunz duxt ad illitendiue iur inrindi cu ex iudicata p ventat habet ut § de in est. Sequit inde de pma absolutoria et quidz dixt q pma absolutoria a lez tollit et nalez tenuet ut h in ter et h° sumadar h omis glo mnq qd p bat p rex q ex uisis re ter causa pot ma tollit abiz ut l. si mq C. de pinq § de pac. Alij dixt q civilez no tollit si eludit et h ex iurs s glo q e addicio p hec ut cuus iusta de except l. si l. inde et h° s gnd de ea s glo in no C. s si iudicio ut cau q tollat causa et tam neat nalez sa bu. distinguentes ut aut iudex absol uit cu q actor no pbaint et tuc fateor q tolle causa et teneat nalez ut h ex q iudex inveditu tue cuius hec e illi hec fuit impone et ut tol lit civilez no aut tollit nalez q no pot si inde absoluit no debitu tuc no tollit necz civilez necz nalez s eludit ex q iudex no inveditu aliqd iuduit s declare et actez no dz opam ulf inten cez agentu ut l. no omz § h de g anchel ex ipso causa tollat cau civil q iudex inredit ipone fine q ipse in omi pma dissiniuid ut l. i. de re iu p. h iudex in psentia solu declarat induct actez ut l. si ptor in pri. § de iudc. eade rac p declaratoria absolutoria tollit obligoz p. civil obligoe q quis tuc sua ur civilis iuri s proq quiz c absoluta no tuc ur civilis iuri g° tollit causa p. quamp dicat caus e h in pri. l. ne de dr ut de bitor pmittit q dicit no tu civilis q en hec dicta efficit pma absolutoria no pot plazi ro additu dicz e q tenq absoluitur quast ipso tro prim° h pr tollit et ad h° alien ad indicum pueniet quz ab soluit cu ipe ab actore ad indicum pueniet et hoc fio cau qu absoluit q no pbaint qui q no e de bitus quast q excepcos est tuz quast pmpst anz absolutur ab obsuuedie indicuz du quedlibz ipso de effecu pma indicauit. Ex ps qu absoluit q cu h° prim° postulat aut tenq h° postular p aliqd remediu iur pozei ut p i integr restit petit se liberam ab aliis obligoe tuc i integrn restito non tollit actoz nec obligoez nalez i sulaz s pduxit excepcoez sin glo poriuz in l. in C. si ueru § de mun

que magis h cui pr h modum ut dicut C. de fidei iur l. quod dan no vale ph ut ego dici ut fi dui C. nalez l. de soluc Pro huius q pere obligoz iur causa no pot tolli exceptio si in effectu ut iusti de bo pos. C. quis aut et l. pue C. si qd pup § de iud. Dicut absoluit aliquo remedio iur civilis iperio et tuc aut obligo que pduxat act pmis petere cu pma ut puta q p solui pina act ob ligatis et pueo q in tetu liber v pa obl gde ut l. et h C. de fide pat et l. illarius C. si § de offi. pst No obligo que pduxat act indicuz a pncipi is potestatibz ut puta q cau obligatiz ossu ut q cau sine locupletior tuc tal liberac tollit actoz et obligoez civilez nalez vo obligo civilez ut l. p ie ut cu in pri. § de in tex. ex cau inquo put poni ex° § de l. ex cau et de l. in mt ab et de dur. stamus C. de epi et ele posset poni ex° in aut. hinc ups C. uu h. p pa et in pstz pecu na qui index ipe ab soluit pea h peci exgit ad absolutad q vie h absolez qui fuit p indicacuz no s pmas et ro ex indicam ex cogere ad absolutad pro eu acceptila tione ut l. in C. uie de effecu et C. septib l. de la te le. possez ec q p dz tolli nalez cu eni pma in duxit nalez § dan e g° nalez obligoz uolentiaz tollit ut in C. pais ne petit Pro. P ex dispone pecu na obligo nalez per eius pa q mda equite iur gentiu que ex ur p° ipa obligata ut puta ex ille equitate q placuit ueiz cu aliena iactura locupletari ut l. na hec est § de quidz e equitas iur gentiu que no erit p° in p° obligata si e tu ut puta q minoribz obedi anis et q fica no e tantu potenti q ex equitas pst qui pduxit ma gis sin nalez reez no pma biz tollit nalez ut et a pari potentia pdzq is cuius a minori potencia ut dan est. Ro du q aut q s absoluit p ueniz l. iude ab actore et h° fit quz q actor no pbauit qui actor no pbavit reez absoluit l. actor de p bat et l. qui accusat C. de eden et quo casu puto glo tal causa obligo et nalez teneat ut h glo al senciut. Cu intellio iusti de act § si i indicio no tu tollit acto ut l. cu a te § de dolo et si dicis quid pot teneni accio sublata civili cu sola nalez s in huiz ad pducenda actoz ut l. nal l. de act ex ob et l. fidiussor C. fidiussor l. de fidiuss Pro s la nal no pducit actos s e huiz ad actez pducuti ossunda uat sola alez ut e huiz ad pducendam actoz ut no iusti de obli in pri. h ossuant actoz a pducta h nalez obligo tollat ut l. si mq C. pacty ne petet § de pac. s porz dicz q pma tollit obligoz civilez qz no tollit actoz que alie e a ci vilis Pro obligo causa est mer a dispone illi ve no orit ex obligoz civil et ideo al nata et ideo lez tollat obligo civil no tollit actoz q no toti p ducit ab obligoe civilis s a natli. Nalis em obli gq est ibi ut iur gen iur. Civilis no e ut p° sen ut cu agens et insistat ad assunand quez nalz iur sup ex pecu h° intes ut l. i. C. de capti. Cuz absoluit reus q no debitu et h e aduriend aut absoluit q no debitu h° est q no et sicut et ex pma aut pup ex ro et tuc ex q tollit civil et remanet nalis eni qua nalez erit inualida q no pocst pbari ne vanar § pma ut h in pa lez qd simuxitu h q debi actos h° inuget q tuc cau h illud qd pnanq est posst plari ut l. si siuis n° s et e l. ipi a te de dolo et l. elegant C. plz et no et ei. Nu absoluit q no debituz et pmcatur pup iur et tuc aut dicit no debitu pmp° aut illo no debitu ut dici h sa bu. § eu pmez lex hu l. accoz cu no tollit ut eu l. cu a te h quidi dr ducxtat ayxy ut refert ey. C. de plus l. excep° di cery q ex. tu ind test e excep° sit et ineccx poem q mi q p absolutoriu ex accoz sublatu q e

Dn n

no de pm° absolutoria

manifeste fl... ut l. ... l. ... a te. ¶ Cuius q. ab-
solute ... excepcio h... ad ... et
... que fuit ... et ...
... l. excepc. ...
... actio ... ipso iure ...

[illegible]

ut ... l. ... si legatum ... sub duabus condicionibus ... una ... legatum ... in legato ... in
... legato ...

[illegible]

a ... posset ... sine ... vel non

[illegible]

contra creditorem ut dicit l. pecuniam si ei qui non [illegible] debitor solvit utriusque ex una obligatione posset repetere quia [illegible] est in ex illa dicit ut l. si [illegible] § [illegible] tu dicis si non debebit ex illa debebit ex alia et de alia obligatione que suspendat indebitum non pot. obstare [illegible] ex ea fieri [illegible] ut dicit l. quod si indebitum et sic hec opinio non videtur vera. Pro alia [illegible] qui est alia obligatio [illegible] hic non sunt due obligationes [illegible] [illegible] [illegible] in aliam et [illegible] in [illegible] et interim suspendit et io de [illegible] indicat ac si unum esset. ¶ Preterea [illegible] aliquid debet una obligatione [illegible] in plures creditores et tunc si cui est debitum [illegible] [illegible] non repetit ut § [illegible] quis debet idem pluribus obligationibus suppositis indebitum creditoris tunc aut debet a diversis et solutum pot. repeti ut [illegible] aut ab uno et tunc aut ille due obligationes sunt [illegible] et [illegible] et habet quod una et solutum non pot. repeti ut dicit § [illegible] replicando opinio [illegible] sunt [illegible] diversis temporibus et tunc aut dee obligationes sic se habent quod una in aliam [illegible] et [illegible] pont et solutum non potest repeti ut [illegible] ne huius [illegible] separate et tunc si solvit ex una que alia non impedit repetitionem ut dicit l. quod si indebitum indicando ut § dicit. ¶ Op. et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ¶ Con. [illegible] [illegible] [illegible]

¶ Tutores qui bona fide sunt pupillo [illegible] [illegible] absque dolo sunt repetere [illegible] et ad que postea negotium incepit [illegible] h. d. ¶ Op. et [illegible] quicquid e solutum creditoribus [illegible] petat ab eis ut sic [illegible] in [illegible] cum aliis creditoribus quibus non est solutum ut l. si non expedierit ff. [illegible] [illegible] [illegible] qui solutum sunt bona fide sunt si dolo ut l. [illegible] et [illegible] [illegible] ¶ Op. de l. [illegible] [illegible] [illegible] que in fraudem creditorum [illegible] sunt solutum [illegible] bona fide possessa [illegible] et glo. ponit [illegible] una distinctionem quam tex. ponit clarius in l. pupillus l. de his que in fraudem creditorum et ibi plenissime p. [illegible] et ibi dicit. ¶ Op. et [illegible] [illegible] [illegible] indebitum [illegible] ex l. ut dicit l. si non expedierit ff. [illegible] ut [illegible] plene [illegible] p. glo.

¶ Fideiussor indebitum [illegible] [illegible] non repetit h. d. ¶ Ex [illegible] non [illegible] [illegible] indebitum [illegible] [illegible] [illegible] in l. [illegible] § [illegible] et plenius § [illegible] l. Var.

¶ Heredes si [illegible] debitum [illegible] non solvit [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] repetitionem h. d. ¶ Op. § [illegible] l. si fideiussor et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] negative [illegible] esse [illegible] [illegible] non parit liberationem nec repetitionem ut hic affirmative non pot. ex utraque [illegible] parit liberationem et repetitionem ut in l. [illegible] nec [illegible]

nec [illegible] cum ut l. si fideiussor § [illegible] ¶ Con. hoc op. ex de [illegible] [illegible] ubi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et tamen repetit [illegible] aliud de [illegible] [illegible] ut ibi aliud de [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] non e obligatus [illegible] ad solvendum [illegible] obligat [illegible] et io solvendo [illegible] creditori liberat [illegible] creditor tamen recepit indebitum io ab eo repetit [illegible] ¶ Preterea ad [illegible] glo. et op. de l. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de solutum [illegible] debitum in [illegible] ¶ Con. [illegible] op. de l. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] debitor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est bonum [illegible] et io distinguit ut in glo. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vide glo. et [illegible] [illegible] distinguit ¶ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debitum non [illegible] solutum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut l. [illegible] l. de solut. et l. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] l. et [illegible]

¶ Id quod [illegible] obligatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] h. d. ¶ Op. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro nichilo reputatur ut l. quod [illegible] l. de [illegible] [illegible] [illegible] appellatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et sic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut h. ¶ Con. h. op. [illegible]

[illegible]

¶ In summa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] non recepit. ¶ Ad [illegible] op. [illegible] hec sic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Id quod [illegible]

Sed agere [illegible]

Quod ob rem [illegible]

Si mihi [illegible]

In frumento [illegible]

[illegible]

Et sic [illegible]

Si pupilli [illegible]

Stichus [illegible]

Tutor [illegible]

Titius [illegible]

Idem quesivit [illegible]

[illegible]

Titius ticius [illegible]

[illegible]

Est et hec spes [illegible]

Si fullo [illegible]

[illegible]

Quis sive [illegible]

[illegible]

distrac[tus] p[er] g[lossam] glo. no[n] solvit. tu[m] solve in hoc: que omnio sit diminutio q[uia] n[on] est de toto s[ed] de parte quia ad pre[tium] s[ecundu]m lo[cum] [...] si no[n] [...] que aliquo [...] sit redimendum [...] no[n] procedit ut l. quam pla[...] i. l. in execucione [...] ob. Quid vero conditio[nem] [...] n[on] [...] quod no[n] si repo[...] [...] ut d[ict]i in l. si p[er] [...]

Nihil refert [...] aliquid [...] est fortis lex et h. d.

Avunculo [...] impossibile [...] repetat h. d. [...]

[illegible]

Iure fiduciae [...]

Conditione [...]

[illegible]

[illegible]

Si condicat

[illegible]

Si filius

[illegible]

Si pro fure

[illegible]

Furtiva

[illegible]

Condictio

[illegible]

Iure furtum

[illegible]

In condicione

[illegible]

Quae manifestus

[illegible]

Tam diu

[illegible]

Sed nec

[illegible]

ex veteri actione ut e. c. l. si hic § de fundo corrup. et ut credit glo. ab illa opi. concedit cum noluerit sustinere illa opi. tendunt ad aliud in actione furti competi ut dicit l. si his aliud in actione furti contigit opi. dicunt. Istam opi. e q. certum l. si is qui rem l. de furt. illa ex veteri actione non tamen legatarius non obstat l. si domini quod intellectio dicti legatario ex nova actione ut dixi non. Quod fuit opi. huius quod legatario competat actio furti ex nova actione heredi competit ex veteri tamen contempore legatarii si res non erat legati competeret ex veteri et ex nova actione et sic habet heres duas furti actiones ut dicit l. si domini et l. si quis cum in hostium ff. l. j. de furt. plenit cum glo. pro pluralitate de herede furi qui ex nova actione tamen furti istam opi. e veram et istam teneat. ¶ Sed quid hic quod dixit dicitur domini furti actores op. glo. de l. cum qui l. de furt. solvit volens non habere assiduam actionem non nascitur actio furti ut dicit l. cum qui nisi domini sit mutatum ut dicit l. si domini cum pluribus ut illud quod competit rem ad dominum tenent illud competit mutatum dum quod e valde nobile ut dicit l. cum q. Et istud e multum nobile ad quod occurrit certe circa ut glossa furatus e quando quinque centum florenos et deinde hanc rem posset habere pretio et vel quod non quod ab initio est in natura actio et actione florene et assiduam actionem non nascitur actio furti novam ut dicit l. cum qui g. mutato ... dicetur non potuit habere pretium quod vel non vel secundum mutatione dominii assiduam actionem novam nascitur furti actio causa istam mutatione dominii hoc est intentionis rei principalis seu mutatione contractu nova nascitur actio causa ad maleficium ... ut l. quum furtive § de fin. ho. et non causa ... de novo contingit potuit habere pretium l. de dixi cum vel l. si domini l. de furt. ¶ Tercium aliud addit dixi legatario competere actionem furti ex assidua actione op. de glo. cum hereditate non possesse non fit furtum ut l. hereditas l. de furt. et de usuc. l. si heres sed legatarius non possidet rem ergo non habet furti actionem. Glo. in l. pro derelicto C. de furt. et dicit l. si heres l. de usucap. dicit hic quod si so furtum contingit nec legatarius rem possidet. Tu clarius pro declaratione huius passus dic quod ille qui e dominus rei non possidebat quod furtum fit si non possederit et tunc aut solo furtum impeditur e quoniam possessionem adipiscatur et competit dominio actio furti ut habetur in herede et legatario ut no. in l. si abducta C. de furt. et l. si heres de usucap. aut hoc non contingit solo furtum sed alio casu ut puta quod iacente hereditate rem subripuit non potest actio non possessionem apprehendit ut alius quando et tunc quod istam res non possidebat contemplatione ut dominus et ei non competit actio furti ut dicit l. hereditarie cum possidebant ab aliquo et competit dominio et competit actio furti ut dicit l. si heres. ¶ Et ex hoc potest colligi ex quo debitor confitendo rem pigneratam quod creditor nunquam possedit committit furtum et tunc furti este quod si non possidebat creditor possidet cum ipse debitor pro creditore recognoscens illam rem obligatam ut l. in actione ... l. de furt. et l. si is qui rem in pri. et hoc expeditur glo. in l. sed nec legatarium quod qui furtum e de domino hoc non per formulam ... l. si domini et illud solent duobus modis per i. per subtrahunt quod quis actio furti transit ad successores et in hoc veniunt tempore opi. plenam post rem domini factam ... condictionem furtivam et actionem

Et ideo. Assignatio glo. propter verbo tenent furti fraudis quod alie pervenit ad declarationem textus. ¶ Et ex quo hoc non non procedit in domino fuerit dicere non transfert ut C. de pig. l. creditoribus sed hic si res que subtracta non potuit transferri dominium in forum quod tenebat dominium erat sed tantum per sed predicto possessionem ex translata quod fuit transcripta ad dominum et sic cessaret condictio furtiva ut § de l. sive manifestum in pri. Glo. d. quod hoc non fuit translatam possessionem fuit tamen inductum in possessionem vel dic quod fuit vocatum ... vel dic d. g. et istud e valde ... nobile si erit ... quod speciale est in istis casibus inducitur ... furti ... et ... vel aliud ut ... dominus sine ... cum possessione sola ut ... de officio ... C. sed

Certe ubi non est sine actione. Aliud quod dicimus quoniam hic glo. nec debeat ... quod ... condictionem mediante ... quoniam e ipse condictionis in ... dominium eam ... condictionem beneficio ... ut l. de tutela et l. nec de i. inter ... vel in summa C. § ... sed in societate ... hoc e speciale ut dominum competat sine condictione ... ut l. pro socio l. i. et ij. Et non l. pro dote l. i. in pri. ... ex solutione ... cum ... fit ... per ... dominium sine actione ut l. si si ... rem vel hereditate ex ... alii ... ex societate tamen forte istud ... dicit glo. non ... sed ... tene pro creditore. ¶ Nota ... inter hec ... ut de eo qui alienavit voluntatem ... qui fit ... ut plenius de ... l. cum ... C. si ... et l. proxima l. de ... ¶ Similiter inducit in ... ad q. si plerique ... fundi emphiteotici rem ... ut ... pro pena ... per l. ult. C. de iure emphiteo. ... ei ... possunt ... et ... non potest alienare ... non ... ut § de ... l. cum ... si ... per ... l. nobilis C. de fideiussoribus quod ... proficit alienare in ... e quod ... non habet ... cognoscere dominum ut no. ... l. fi. de iure emphiteotico non ... qui vendidit ... emphiteotica ... ut ... per hoc ... quod et de feudis que ... in ... quibusdam e. coll. de ... imperiales. C. p. ... Nunc ad quod ... dicit hic ... statutum per l. ult. de iure emphiteotico quod ... et non ... l. Guill. ... quod ... dicit ... C. de litig. et in aut. de litig. C. i. fac. l. qui ... constituta ... et ... ut ... non obstat ... l. ... potest ... agendo condictione furtiva ... ad ... ille ... fundi ... non potest ... ut a ... dispendit ... et ... alienatio ...

¶ Neratius ... qui non e dominus ... inter ... condictionem furtivam competit condictio ... h. d. ¶ Op. § e l. i. ... de ... quod ... soli ... de ... ut ... dic quod ... ut ... intelligunt glossatores ... ¶ Et ... glo. ... C. et l. et ... non ... de ... sic distinguunt ... res ... competit condictio furtiva ut § e l. i. ... et tunc aut habet ius in re ut creditor et habet condictionem ... ut ... non habet ius ... sed possidebat et competit ... ut l. ... et l. ... aut non habet ius in re nec possidet sed habet detentionem tamen ut ... datarius vel depositarius et sibi subripitur pro actione ... ut condictione ... l. si colonus C. de agricolis et ... l. xi. ut ... inducit. ... ut hic ... casibus competit condictionem ... sed hoc non reperitur lege expressum ... tenendum ... aliud remedium ... dixi tene ... istam glo. quod ... non ... agit condictione furtiva ... in hac glo.

¶ Cum hec l. ... qui agit ... ad que res ... ut ... rem ... possessionem cum a fure bona fide ... quod tangit glo. in l. ... C. de furt. et ... l. fi. C. sed ... in ... et ... ex de ... e ... tangit ... et non tamen ... l. et ... remedium ... quod ... l. rem que ... possessionem ... et ... possessionem ... competit possessorium sed intelligo ... sed aliud ... remedium competit ad possessorium seu ad possessionem ut no. in ... legibus et dixi plenius ... l. rem que nobis. ¶ Cum que est ... condictionem furtivam ... hanc condictionem ... condictione furtiva potest actor ... quod ... ad ... rem ... condictione ... ad eandem ... rem quod e speciale ... quod ... actor ... dominus tamen petit ... ut non ...

Op.

Nota bene

Op.

Dic

Op.

Nota

Bene

Op.

Nota dictum ... quod ... et glo. ... et ...

Nota

Nota dictum ... condictionem furtivam ...

de aqui. C. ne uimqz. sz i hac adictione uida petet solu
tionez rei no' unit plu ratio eu ipse actor no[m]i[n]e dup[li]
Et ex p[re]dicis appet q[ue] est r[ati]o q[uare] sz cum adic[ti]o[n]e uxd[e]
q[uam] alie adiectiones q[uae] specie[s] defic[iu]nt n[on] est iudic[iu]m in
adiectionib[us] que oriunt[ur] ex negoc[io] g[enera]l[iter] de quib[us] dici i p[ar]te
l[ibr]i ubi alie adiectiones defic[iu]nt co[n]cur[r]u[n]t ad adictionez
[illegible]

Ex argento [illegible]

Si vivus [illegible]

[illegible]

Caveri aut [illegible]

Bone aut [illegible]

[illegible]

Cessus [illegible]

Qui furtu [illegible]

Margin notes: Qu[aestio]d; op[positio]; no[ta]; glo[sa]; [illegible]

[illegible]

Per[illegible] [illegible]

Quoniam [illegible]

Iulianus [illegible]

Licet [illegible]

Continua ut in glo. Bartholus

Si obligatio [illegible]

[illegible]

vendicet C. si constat ff. eo(dem) pa. et l. i. inst. et l. ii
et iii. ff. de aq(ua) plu(vie) arc(endae). Cu(m)q(ue) lex p(er)mictit fieri
aliquid q(uod) no(n) fit in loco intellige ut l(eges) coherant
et tunc aut illud venit eis explicand(um) ut p(er) h(anc) forma(m)
cunctis et no(n) orit(ur) ius agendi ex eo ut in omnib(us) l. que de
ferunt hereditates ex testa(mento) uel ab intestato uel no(n)
competit ei ius agendi ad h(oc) ut here(s) hereditate(m) qui
i(n)te(r) ipso possit h(oc) expedire sola voluntate l(icet) hered(itate)
adita postea possit agere petere hereditate(m). Si vero
illud venit explicand(um) p(ro)ut p(er) se et competit ius
agendi ut p(ri)mu(m) in casib(us) in quib(us) pot(est) filius agere
c(ontr)a patre(m) ut eu(m) emancipet ut l. ii leonis C. de epi(scopali)
audi(entia) ubi pr(ae) c(ontr)a filium ut pare(n)t se emanciparent ut
l. quida(m) cu(m) filium ff. de v(erborum) ob(ligationibus) et ib(i) p(er) doc. Cu(m)q(ue)
venit explicand(um) p(er) aliud et tunc ius agendi no(n) co(m)pe
tit [illegible] p(ro)fficient q(uod) ille qui d(ebe)t facere co(m)plent ex p(ar)te
sua co(m)pelli pot(est) et h(oc) p(ro)bat p(er) leges q(ue) dic(unt) de oblatione
et consignatione ut l. acceptam C. de usu(ris) et l. obsignat(ione)
de solu(tionibus) et l. iii cum his C. de co(n)di(ctione) et de [illegible] pa(ra)t q(uod)
in o(mn)ib(us) in quib(us) lex p(er)mictit aliq(ui)d no(n) orit(ur)
ius agendi ut s(upra) dixi an et cu(m) p(er)mictit dicit
competere aliquid ius ex illa p(er)missione dici no(n) pot(est) ali
quam facultate(m) [illegible] q(uod) dixi
de usufructu formali et causali. Nam usufructus for
mal(is) est ius alienis reb(us) utendi fruendi ut l. i. ff. de
usufr(uctu). Usufructus causal(is) no(n) e(st) ius s(ed) e(st) q(ue)dam fa
cultas p(er)cipiendi fructus q(ui) e(st) d(omi)ni ut l. usufru(ctu)
[illegible] ff. si usufr(uctus) pe(tatur). Venio ad [illegible] q(ua)n(do)q(ue) lex p(er)
mictit alicui aliq(ui)d facere [illegible]
[illegible] et q(uod) no(n) est ius s(ed) facultas [illegible] ut d(ic)ta l.
[illegible] q(ua)n(do)q(ue) p(er)mictit lex
facere aliq(ui)d p(ro) acquirendo aliquid [illegible] et
tunc e(st) ius ut ius adeundi hereditate(m) et h(oc) competit ex
eo q(uia) ei p(re)stabit ut l. h(uius) C. de iur(e) deli(berandi). facultate(m) aut(em)
que [illegible] e(st) no(n) p(re)scribit q(uia) leges que loquu(n)t(ur) de
p(re)scriptione [illegible] ut l. sicut et l. cu(m) notissimi de p(re)scrip(tione)
xxx an(norum) loquu(n)t(ur) de p(re)scriptione [illegible] tu(n)c no(n)
facultates que [illegible] et [illegible] in illa q. v(er)b(a)
p(re)scribat [illegible] ius [illegible]
ius [illegible] et q(uod) dicimus [illegible]
[illegible] Cu(m)q(ue) lex vetat et tunc [illegible]
vetat aliq(ui)d ad q(uo)d [illegible] vetat et
orit(ur) ius excipiendi no(n) agendi ut l. i. in p(ri)n(cipio) ff. ad l.
falc. et C. ne fideius(sores) do(tium) den(tur) l. i. et ii. [illegible]
[illegible] competit [illegible] indebiti [illegible] no(n) orit(ur) exc(eptio)
[illegible] et inducte excep(tio) [illegible] orit(ur) ex [illegible]
qua celebrant [illegible] ut l. si [illegible] ff. de [illegible] inde q(ua)n(do)q(ue)
lex vetat aliq(ui)d ad q(uo)d [illegible] vetat et
tunc [illegible] orit(ur) ius agendi et h(oc) p(ro)bat in o(mn)ib(us)
interdictis prohibitoriis ut C. ne liceat poten(tioribus) l. i. et ii.
et [illegible] et p(er) [illegible]
[illegible] p(ro)cedit qu(ia) ius p(ro)hibet [illegible]. Si v(ero) no(n) p(ro)hibet
expresse ius agendi [illegible] actio [illegible] et
tunc [illegible] solu(m) parit excep(tionem) ut l.
ii ff. ad velleya(num) et ad macced(onianum) l. i. Sed q(uid) h(ic)
[illegible] lex ius excipiendi [illegible] competat
ius agendi p(er) offi(cium) iudicis ut l. [illegible]
de le. [illegible] et l. si [illegible] ff. de fideius. et l.
[illegible] C. [illegible] lex h(oc) deficit. Certe
[illegible] lex p(ro)cedit [illegible] puniendo et tunc sine dubio
competit ius agendi ut [illegible] in o(mn)ib(us) l. punientib(us)
malefica. Sed [illegible] compet(it)
ius agendi [illegible] iudicis offi(cium) [illegible]
[illegible] iudicis offi(cium) [illegible]
in l. [illegible] minor [illegible] ff. de minor(ibus) et ex [illegible]
l. i. et [illegible] Cu(m)q(ue) [illegible] legis disponit refert
[illegible] ad iudice(m) [illegible] impersonali(te)r p(ro)fertur [illegible] semp(er)
orit(ur) actio [illegible] intelli(gitur) s(upra) ad l. aquil(iam) l. ii et de pe
ti. her(editatis) l. [illegible] et hoc [illegible]
[illegible] restitutorias dicat [illegible] restitui
[illegible] l. i. et [illegible] publ. l. ii. [illegible]
bus [illegible] referunt ad iudice(m) [illegible]
[illegible] semp(er) competit iudicis offi(cium) ut [illegible]
minor(ibus) l. i. [illegible] l. [illegible] minor [illegible] et ex [illegible]
[illegible] l. i. [illegible] et s(upra) [illegible] l. fi. [illegible] et ii. et [illegible]

coll. de l. i. in p(rincipio) [illegible] et a le. l. iii et [illegible]
et C. de coll. l. si [illegible] et s(upra) glo(ssa) q(ue) h(oc) dic(it) q(ua)n(do)q(ue)
refer(tur) ad iudice(m) negligente(m) et tunc no(n) p(ro)ducat offi
c(ium) iudic(is) no(n) [illegible] iudici [illegible]
parit act(ionem) et ad [illegible] utilitate [illegible] fuit [illegible]
ut s(upra) [illegible] l. i. ubi p(re)tor dicat [illegible]
[illegible] refera(n)t ad se [illegible]
[illegible] no(n) p(ar)iunt offi(cium) iudic(is) s(ed) act(ionem) [illegible]
ad [illegible] induunt. Et [illegible]
[illegible] qui [illegible] l. disponit [illegible] ut p(ri)mi ali
que [illegible] et [illegible] s(ed) qu(ia) [illegible] disponit
[illegible] ius agendi abs(que) dubio p(ro)ducet act(ionem) h(oc) app(are)t ex
o(mn)ib(us) [illegible] que dicunt [illegible] h(oc) [illegible] refe
runt ad iudice(m) [illegible] ius agendi disponit
p(ro)ducunt act(ionem) ut s(upra) de iudic. [illegible] l. ii [illegible] id q(uo)d
de h(is) qui [illegible] effu. l. i. [illegible] in p
sonal(ite)r p(ro)ferunt et tunc competit ius agendi ut in aut.
[illegible] C. si [illegible] et [illegible] et [illegible] de [illegible]
statuis et de h(is) qui [illegible] ut effu. l. ii [illegible] p(re)tor [illegible]
p(ro)[illegible] in [illegible] et [illegible] intelli(gitur) [illegible]
eadem rone. Circa p(ri)m(um) e(st) videndu(m) eo casu q(ua)n(do) ex
disp(ositi)o(n)e l. orit(ur) actio [illegible] ex l. an alia actio
ista e(st) multu(m) [illegible] glosatores [illegible]
[illegible] in l. [illegible] de p(re)scrip. v(erbis) et nullus [illegible]
[illegible] h(oc) [illegible] additio(n)e [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ultimo(rum) [illegible] ex placito C.
de [illegible] et [illegible] ultimo(rum) vident velle legum
[illegible] male declinant [illegible] veritate ponunt. Ego
[illegible] in(ter)pretatio [illegible] in l. [illegible]
e(st) [illegible] q(uo) no(m)i(n)e actionis agat(ur) et h(oc) no(n)
e(st) dubiu(m) si no(n) est [illegible] et q(ua)n(do)q(ue) lex obligationis [illegible]
q(ua)n(do)q(ue) indirecte declarat q(ua)n(do)q(ue) indirecte affirmat [illegible]
aut obligatione(m) inducat [illegible] aut mediante ali
q(uo) co(n)tractu [illegible]. Si [illegible] aut e(st) lex [illegible]
et h(ic) locu(m) [illegible] ut l. ult. de eo [illegible] et
et iusti. de [illegible] aut e(st) lex [illegible] et h(ic) [illegible]
co(n)dic. ex l. [illegible]
[illegible]. Si no(n) lex induc(it) obligatio(nem) mediante aliq(u)o co(n)tractu
[illegible] tunc in h(oc) [illegible]
lex [illegible] induxit co(n)tractu(m) emphiteoticu(m) [illegible]
[illegible] q(uo) no(m)i(n)e actionis agat ut l. i. C. de iur(e) emphy
[illegible] agat [illegible] dicat actione p(re)scrip(tis)
v(er)bis [illegible]
[illegible] ultimo(rum) qui dic(unt) [illegible] actione
p(re)scrip(tis) v(er)bis no(n) orit(ur) [illegible] ex [illegible] sed
co(n)tractus emphiteoticus e(st) nominatus [illegible] et [illegible]
[illegible] de [illegible] l. iii. ff. de
p(re)scrip. v(erbis) [illegible] co(n)tractus nullu(m) h(abe)t nomine [illegible]
[illegible] aliis dicit et h(oc) est [illegible] agat(ur) [illegible]
ex l. i. C. de iur(e) emphi. h(oc) no(n) [illegible]
h(ic) locu(m) qu(ia) obligatio inducit lege ut [illegible]
induc(it) lege s(ed) ex co(n)tractu et modus inducendi ex lege
et inducendi ex co(n)tractu differunt [illegible] ut l. obligationu(m)
[illegible] lege et [illegible] l. ff. de act. et obli. [illegible] in lege
[illegible] ex
co(n)tractu ut l. [illegible] ex co(n)tractu ff. de act. et ob. [illegible]
[illegible] iusta [illegible] co(n)tractus emphiteotic(us) [illegible]
[illegible] co(n)tractus p(er) se [illegible] alii co(n)tractus [illegible]
[illegible] act(ionem) p(ro)ducunt ut l. [illegible] in p(ri)n(cipio)
ff. de [illegible] ex co(n)tractu emphi(teotico)
orit(ur) [illegible] actio [illegible] ex emphiteosi
et sic [illegible] co(n)tractu [illegible] actio [illegible]
h(ic) est [illegible] l. [illegible] ex co(n)tractu aliud ex
[illegible] obligatio [illegible] que actio orit(ur) [illegible]
obli. [illegible] ex l. [illegible] de [illegible] in l. [illegible] de
[illegible]. Ego dico [illegible] obligatio [illegible]
[illegible] obligat [illegible]. Si lex dicit
q(uo)d [illegible] obligatione(m) [illegible] v(er)bis [illegible] est [illegible] effi
[illegible] ut l. [illegible] ff. de act. et ob. s(ed)
[illegible] obligatio [illegible] expressit [illegible] p(re)mittit [illegible]
agat [illegible] ex stipulatu [illegible] agat [illegible]
ex stipulatu et sic denotat ex eo co(n)tractu ut insti. de v. ob.

No(ta)

de usufructu

Adde

No(ta)

Adde

No(ta)

impu. et l. si quis cum s si d. pe. fun. in ppetuo si e obligo linq. vere cum agere cu. gdictio ex lege obligi si venit mediu. agere actio qui. q de nouis ex co gt tu. s. d. act. et ob. vel obstat infra de leg. obli. in pri. ubi dicit ex l. viii. cetium ubi no pducit actioz i mediate ex l. sz q formit nil mediat illi modu q heredi illius ubi ex quo erit actio ut e dem aliud ex le e in ppositione largitate que e hodie spat. ex iis ut in gnt. de spon. lat. in pri. potest C. d. dona. aut imp. aut ex decursu dieu q agit actio ex ppositi cui largitate ut deo C. ex. gtu et de dico ubicunq que nil statuto induct. aliqs uni. gtu ut agit actio que insurt ex eo gtu vii ex gtu feudi inducto ex que dicez agend. ex actio feudi seu ex feudo q. id est et ita intellio gtu uniz et sz pdam uias q ad actionez secunt. addendo aliqui actio quas dempsit pdai vel qui ex l. inducit actio aliqs lia si inducat actio cuil. no. dz dici gdic. ex l. sed actio ex l. illa cui no ponit p actioz ut infra de publi. iudi. in pri. sz gdic. ex l. est actio g no dat ad puniendu tm illi g qui dat pdepnatu ex l. ex forma statuti e dapnatu gdictio ex l. filiu dat dici plene in l. in fine l. de pub. iudi. Aliis pri. cuius e qn lex inducit obligoz declarat et tunc erit de clarat ea inducta ex equitate aliea ex lege aut ex equi. inique pro eam agit in fin. vel utili actio descendit ex illa l. sicut equitate reperit ex l. s si gdictio pau. si de l. ple. et actio i fin et utili acquil. vel. si ex eo obstet vel l. acquil. et p in fin. l. illius tr. et l. qui suscipiendam C. i ut e in. s. d. p. scp. ubi et nec pot intelli l. quod vices l. d. pscp. v. secundum mod. intelligendi in potest qui declat lex obligoz sub ex equitate inique et erit aut ex delicto aut ali. pro eum sequitur ex aliquo delicto noviter agitur in fin. ut l. d. prof. vel de falsi l. qui noie et l. p. sicl. vel quoq. Si e delicto innouatur tunc si quide cadit in delic. hic locu actio de dolo ut l. i. C. de dolo l. ii. nunc sic agit actioz fin ut C. ad exhiben. l. exhibitio ms. et l. de p. scp. ubi l. malis C. si p. deli. no cui qn agit ad sim ex delicto et tunc erit illa obli. e ad reddend. quod quis accepit et tunc agit gdictio ut et in l. si et me et cum s p d. pe. et l. si cuisim s et gnit pmi. ad dimid. et tunc sequitur gtu obli. erit ex aliqs gesto vbis et hic locu pscp. vbis q large uno pot dici infra de pscp. ubi p com. d. no ex aliqs gestis q aliqs fin et tunc hic locu actio i fin cum tenet tempto e i varius ut. ut l. stimus C. ex quib. c. Tertius casus pri. e qn lex confirmat obligoz inducta et tunc qz lex confirmat obligoz dicto dependendo i et tunc no erit actio ex lege sz ex ipsa obligoe ut gtu ut s dici et plus in l. in tra. de pac. et l. d. si sig. l. legem obtinere hic dimo no dippunt. dicto in ipsa obligo et ipsa gtu seu vel ipsa tunc hic locu gdico ex l. ut l. si quis argentu C. de dona. l. s. d. de siffing. no ex q formit e pau. dont cois dicto sz p pau. lex pducit actioz Con pdam fuerit s. de arbi. l. nec in arbitrio ubi de agendo ex ui fin vel gdico ex l. ut uulla in tem. p. ut ff. sicut postulavit et tu lex e inducit seu confirmat obligoz

¶ Primus declaracoe debes scire quod illa l. pot vim ei sus qn pret et arbitr. innuint et tunc agit actio in fin. no gnali ut glo. di. dicit sz in fin. ex dictu de usu pasc. videt sunt id e. vim p arbi. dicit unde no agit gdicio ex l. qz no inducit noua obli. et ita ut ubi sentit hic dicit plus pot dici aliz quod pres no innuint qz gtu pli. et tunc agit actio et ex illa l. inducit vel in tem. de qua l. lo. no fuat ad gtu qm actio in res no ppponit obligam nec aut h. loquuntur qz ex l. inducit obligoe e ph. cui appet q tenuit utile actio que dat ei cui gcessa est actio ut que dat vel ex gtu alieni no ptinet ad gtu inducta ita illa est simplr datu no ex obligoe nec aut h. loquitur qn lege inducit obligo ¶ Queritur quo in possit qui actio aquiri cui

aliu. ro q. pc. ex e in l. quod l. d. act. et ob. et io ex dicit hic eadem l. qz si aliu. l. omnet no impediret hac omnet et sic hec l. e insiz bene examinata

¶ Glo. gtinuat reuiaz ad pcedenti dic ut in ea et qualiquam appellet vegetativu dic ut in glo. Bar.

Quicquid hac gdic. locu hic. p oi. et ex cepta pecunia muta sive certa sive in certa sive dimisit sive possessio petitur h. d. ¶ Primo gtinuat verum si certa petitur sit gtui nomine actionis de no ut dicit e. e pe. sup. Rica et l. cert. gdic. qui. ¶ No quo gte hec gdic. no gpetit p pecunia mutua sz p aliis reb. sic possemus forte dici q. ille qui i dixit hac gdicioz fuit. fr. inter qui omnis aliqs res accepit p pecunia mutua et sz ille ordo tpi. hinc l. no fuit aut quidam philosophus qui aut talis gdicio q pecunias respuebit ut uning pmi gdic. fuit introducta p reb. q quis exta. natant ex tpe de finali ut videbit s. e. l. in hac et l. ult. Si extra in. pecunie no variat de finali ut l. minimus s de miletis uinit. et ad illa no porrigit ibi. quid. et hu.

¶ Item aut siminum ei pec. ut inq. gpe ad hunc c. siunt de reb. gdicit tem. p pscp. asue et a violeto possent pssioz suu. amissu qualiz gdicat h. d. ¶ Ut declaret illa l. op. et in p. q. de pte dimidi gdicit a fure et gdicit possioz et sic hic dimit q. d. aliud pot adicit in possioz iudi. in sed. dimi. ut. no pt. sicu dimisit ut l. d. acquir. poss. l. ii. C. ex primis infra de lega. C. ex. ipsas et C. de leg. l. ipsas ¶ primo dicta eo debes scire q. p. furez et q. violentu e inductu q dicit gdicendo petit ret qua sibi dari opte ut infra de act. C. sic ut si e no act. dmi. no posset pressi dari opte sz sola sibi restitui et h. pssi usq. ex in tellectu ut ale. et melius nos de benig. gtiale gdic. cedi ex pte actor et ex pte rei ex pte actor. gdicat quis rec hec e possioz tunc dimi rei q. d. e apud actor rez et h. no pot fieri ut q fuiz ex pte et violentu ut h. et s. ipsis. ipsas. ut l. si et d. gd. ob. in l. ple. Ex pte vo rei semp gdicit possio q ad aliud restitueret no tunc ins. ad ipsaz possioz eu ut possit aliud tunc ut l. scire debeo C. si. l. d. v. ob. quq. ut ex pte actor. gdicit possio ut q dicis sz pos scibit et hec aut pimitur ut h. et s. d. gd. sed l. indebiti C. si si in in retrop. vel in l. pssi. ets. s. d. p. ¶ Que pmi v. ostitutiu ut aliu sz iurta. q. quis possit gdicere hac gdicioe possioz q. defuncti vel aliud ius est. pmissit tunc hac gdicoe pot peti ut s. p. ¶ Si no e actionis no pot aut adici qz in gdicit rez p. uis q no h. in p. iudicare expssit sic ut intellige glo. hic q. d. e nouo. ¶ Ubi omnis gdicois possionis videt ples in l. et io C. et ex rebus s. d. ¶ glo. magna sz potet et tota finali

In hac ea sup l. in C. hac l. gnodi ca i solu sz continuo opinz pmet ad declaratione uniz no tota continuo indeb. l. in uharet hec l. h. d. Si ope sunt ut ope moritis tps plurimi sunt aliud tps inquerit et inspicit pci plurimi fuit a tpe more h. d. Pro pot qui cum aut quis tpe plurimi sunt sic pot qui aut dubiu sic de sed et aut tercius i mortis tpe si dnie q duz tpibus res pli in valuit sz dubitet in quit pci plurimi valuit a tpe more et h. sequit sed et dicit la. ¶ Opp ut excusat sinistra tenuit de extraere ut l. si e de fida. l. si glo. intellige q exhibeat in reus no pbant eu fact. mei pte in paret ad eu exceptez et hec e satis bona ut potes dici q exhibeat tpe sine tu dicesset an fuit exactum et h. in pro ni sp hinc l. insfo tuis dicesset an fuiz ¶ Op sz de s q qui edit sum deteriorem no liberat Con. s. d. plure l. qui sic C. e. g d. libera ab actione quod ut in gnis sz trantit obligatio actioz de dolo io no de liberat de h. aut ab actio qd libet glo. continuit ple in l. decepit C. ut solu s de dolo det in l. exhibiturus C. ad exhiben. gt dixi nos in l. ult. C. i. s. d. p ob. et dem l. q. impsp.

[illegible]

¶ Ceu petat ... [illegible]

¶ Op̄ ... [illegible]

Ares de tpe ad locum ... [illegible]

¶ Glo. ... [illegible]

Alio loco ... [illegible]

[illegible]

¶ Partholo... [illegible]

Arbitraria ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

Si quis ephesi [illegible]

[illegible]

Non utique [illegible]

[illegible]

in stipulatione et cum sine dubio [illegible] arbitrium ut s. l. px. in fi. et hec eo ... [illegible] ex locis positis in stip. [illegible] non esse arbitrium et hoc est quod dicit [illegible] loci adiectione [illegible] et hoc non tollit [illegible] et hoc tenebat Mar. [illegible] sit i loco destinato [illegible] non est arbitrarium [illegible] ephesi in pri. l. e. [illegible] glossatores [illegible] contractum arbitrarium [illegible] actor [illegible] loci [illegible] solui [illegible] loco [illegible] in solone [illegible]

[illegible] utilitatem eius ut s. l. px. in pri. et [illegible] in medio loco non destinato solom [illegible] ex [illegible] in aliis ex locis destinatis [illegible]

Quando [illegible] actor ut eius utilitatem [illegible] arbitrium [illegible] agit in loco [illegible] destinato soldom. Glo. [illegible] alternati [illegible] quod intellige [illegible] solue in alio loco [illegible] actore [illegible] non [illegible] ephesi [illegible] solue [illegible] lege [illegible] posset [illegible] actor [illegible] plura loca [illegible] in stipulatione [illegible] plura loca [illegible] copulative [illegible] quod p. ephe[illegible]

Si quis ita [illegible] plura loca explicite [illegible] in pri. [illegible] posse [illegible] hodie [illegible] solue et [illegible] florentie [illegible] loci [illegible] in stipulatione [illegible] loca [illegible] in eius loci [illegible] in quolibet loco [illegible] solue [illegible] in electione rei [illegible] posse [illegible]

[illegible] quando [illegible] plura loca ponunt explicite [illegible] arbitraria [illegible] in alio loco [illegible] ex locis [illegible] solui [illegible] actio arbitraria [illegible] ephesi [illegible] actio arbitraria [illegible] plura loca [illegible] explicite [illegible] actor [illegible] solue [illegible] florentie [illegible] solue [illegible] hodie [illegible]

Si quis insula [illegible] stipulatur fieri [illegible] adiecto loco [illegible] stipulatur h. d. [illegible] et [illegible] stip. [illegible] locum ut s. d. op. [illegible] aliud est stipulari op. [illegible] aliud stipulari op. [illegible] locum [illegible] insula [illegible] Glo. [illegible] in stipulatione insule fieri [illegible] loci [illegible] non est in [illegible] lex [illegible] stipulatorem [illegible] et [illegible] adimplent ad [illegible] posset [illegible] in [illegible] in stip. [illegible] Nam solo [illegible] in alium locum

Si quis ita [illegible] promissio [illegible] dies [illegible] posset pervenire ad locum et impossibilitas [illegible] stipulatorem [illegible] h. d. Op. [illegible] stipulatione [illegible] dies [illegible] Op. [illegible] impossibile ut h. Op. [illegible] Glo. [illegible] dies [illegible] non est in [illegible] lex [illegible] dies [illegible] posset pervenire ephesum et [illegible] adimplent ad [illegible] posse [illegible] in pri. l. [illegible] adiecto alibi [illegible] in loco [illegible] non liberat [illegible]

Item illi qui soluit [illegible] loci [illegible] h. d. [illegible] debebit [illegible] stipulationis [illegible] ephesi [illegible] alibi [illegible] non obstante [illegible] creditor posset agere [illegible] Sequitur et [illegible] soluit [illegible] loci [illegible] Sequitur [illegible] marcello [illegible] Nam [illegible] liberatorem [illegible] marcello [illegible] soluat alibi [illegible] liberatio [illegible] solue [illegible] adiecto [illegible] liberatio

Sequitur [illegible] plane [illegible] in [illegible] liberat [illegible] liberatio [illegible] ephesi [illegible] insula [illegible] loco [illegible] liberatio [illegible] Sequitur [illegible] quod [illegible] creditori [illegible] adiecto [illegible] Julianum [illegible] creditori [illegible] insula [illegible] adiecto [illegible] loci [illegible]

Sed quid in quo [illegible] insula [illegible] loci [illegible] insula que [illegible] loco [illegible] loci [illegible] Hoc [illegible] promissio [illegible] posset [illegible]

[illegible]

Actio de eo ... [illegible]

[illegible]

Quod si ephesi ... [illegible]

[illegible]

Interdum ... [illegible]

[illegible]

Si heres ... [illegible]

[illegible]

utrum actio sit arbitraria quae agitur
in loco non destinato

dixit i q. d. … [illegible] … potest ex arbitrio … [illegible]

[illegible]

In bone fidei actionibus … [illegible]

[illegible]

Q[illegible] … [illegible] … obligatio augetur … [illegible]

[illegible]

pheriso tangit inst. de glo. magistri ugedo canit
3 dicit vij alij legunt sic mo ut h simplex interesse 2
i ete omis s ideo no augetur obligo fideiussor quia
prius in erat solutum eo iure pot agi p interest ut h
fi l et sz hic est dicta ut obligo visui debitum
et stipulo et hic interest qz forte solutum ipse pui
ad hunc peti et hoc wlt dicere ista l ¶ Sz hic
op de tex qui dicit no augeri eni enim sit obligo
sublatum quod quietur de eius augmento Sz et p h
considerauit illud q fuit in solus fructus ista lex quia
net dominatores nec ius de mete huius lex q in
hoc eum sors est solutum non tunc poit p ostensa in
capitulis q interest no posset peti ut in ff l. vij
alij legunt secundo mo et dicit q h no augetur ob
ligo fideiussoris qz no erat i mora ipse nec ab
eo poterat ullo mo peti qz forte reus principalis
erat fortior et ocius potuit puenire ad locum
fideiussor erat debilior et sic tardius potuit
puenire ad locum ideo eum i nullo posset condemnari
ut l. si tepido inst. s. de fideius. cuius obligo no
augetur p moram rei si si ponemus utrumque esse in
mora obligo fideiussoris augetur ex mora rei
p dem quo ita intelligit ipsa pe dicit hanc lex
no ee ius qz debilitas fideiussoris no debet
ei causa pipueniens in p eo qui dz no nocet
creditori ut l. ad diez s. de v. ob. pot em mittere
alium si no pot ipse ire dicendum pe pot ee unum
si debilitas puenit fideiussori pi obligo contraz
si si tex obligois fideiussor erat debilior reo tunc
qualitas pe consideraret ut s. de v. ob. l. continuus
s. cum ita vel ut ista obiectio petri cesset potest
poni casus fideiussore no ee i mora et pilex sic
ex distantie loco q loca ubi fideiussor p mis
magis distabat a loco solo inst. ar. l. eandem inst. s
de duo reis et tangit in hac eadem glo ea quam
lex so. hec lex continet dominatores In veritate est
ista quantitas ad augmentum l. no tn in quantitate condemnationis fi
deiussorem teneri ex mora rei si ipse fideius
sor est i mora ut s. videbitur vij alij legunt
quarto mo q h queretur capue s in loco desti
nato solo in vij no est arbitraria ut l. q si
explicet in pn s. e. ¶ Con h op qz si h esset
teneret ad usuras debitas officio iudicis si queretur
i loco destinato solo p cautum l. quo et hic tex
scripti s. ne velle fuere dictum ut usuras debitas
ex stipulone et debitas officio iudicis sic fateor
quia si fideiussor interesset in actum bonefide si
h no in tex fit mencio de usuris debitis p stipulonez
qz interesset in actum stricti iuris et eo no debent
et ista lex in est in et continet dominatores et in
contra tex in pn qui dicit si aliter q capue petitur
vij alij ut so. legunt ista l. quotiens et inspice l.
ut clarius et qz hec loquatur in fideiussore qui aut
cessit pro principali et q no e solutum petentes fecit et q
fideiussor e in mora et q conuenit alterius principis
et secreuerunt emptor lex proderit ad l. qui sindo
q i lex in usus debitas offi. iudicis interuenire
quod debet ut actioni bonefidei sz nec eius actionis
in fideiussor simplex acceptus ad illud tunc h
placet dicit quia ad eius et plane sndet p glo
dni l. que ii no loquitur i interesse quod venit p lo
cum in hac actione arbitraria offi iudicis pe naz
actionis mo g ad h fideiussor no tenet ita lo.
h et sic hec noie cap cuius interesse pp locum ut h
usus debitas ex stip ut fecit viso sed usuras
debitas p officium iudicis in contractibus bonefidei ut
l. quod l. locati et hoc clare excusat in ultima per
huius glo et hac opi tenuit dy in repetitione
huius l. quam pill reprehendit hanc lex qz pn mo
tiuum apponit iustit et informat actorem et vi
dent ee eius re ut l. locati s. si e pe si h impa
stip ne fit adiectio loci de soluendo alpue et pp locum

hanc iudex arbitrium in hac actione g ur aliud hic ex
ius actionis pe eam in repetitione huius l. dicit
cenz lo. qz si in usus tunc fideiussor simplex acceptus
que ipse sunt odiose et debent gradatim no extre
plone aliquem interesse misericordiam g ipso interesse debet
teneri i quo consideratur dispensatione augerti et tantum eas
sequatur ut l. iij s. ime de offi. s. e ¶ Sed azo legit
ista l. usus inc et eam lex tangit in sua glo magistri
ab sz ad hunc mo in totum teneri et in primus s. c.
locum eam fi ut dicamus eos eum in hoc interesse et i usus
debitas ex offi. Sz distinguimus sit aut tempore quo
intendit fideiussor ipse debebant ut interesse pp lo
cum et fideiussor simplex acceptus teneb. ut dicit
l. quod aut tempore quo interesset no erat debite ipse
ut aliud interesse et tunc ex mora rei no augebitur
obligo et ita lo. h Con hac lex fuerit s. e. l. si
dicit azo ab formula quoz et no videtur ut plene
examinato et i hac lex rep debeat inter pill et sa bm
ista lex azo est q eam l. si postea l. rez pro pill
so ubi fideiussor simplex acceptus tenet ad usuras
que no debebant tempore obligationis vij pe legit ista
l. secundo mo et dicit q hec l. quoddam eni l. quo in
nec hic nec ibi obligo fideiussoris augetur sz usum ut
interesse p officium iudicis debet ista lex tractare tangit
et reprehendit h p glo primi ponitur hi pip ideo
p rem qz h obligo assumere largire ut explendat
eam id q officio iudicis debet et h e q volunt
dicere h vij consultus qz officii iudicis si no extendit eam
obligo fideiussoris pp mora rei ¶ Aliud g dicimus
dico q opi so e verissima qz aliud i interesse debitum
pp locum ut h aliud in usum debitum et officio ut i quo
cenz assignavimus lo. rez lo posset postea tn eo uti e q
poit h in consultus ¶ Ita aliud quod mouet officium
iudicis in actione arbitraria pp locum no e in mora
in solutis tn si causa qz alio loco petit cum alio
loco quis ad solutionem cogit qz si in loco destinato
cogeret no esset arbitrium ut quod si explicet s. e. l.
g i reus primo sit in mora appetit q in eum pot no
conuenit id quod cumpsit iudex arbitrium i hac
actione qz ab eo no petit aliquid sz a fideiussore
qz agit a fideiussore petit et a fideiussore fit exe
cutio et sic eum eo cogit ille actionis qui pariat arbi
trium iudicis unde eam pe inspicit et h dicit iuris
consultus in e s. sic ibi hic aut non petitur creditor
e etiam eum contrarios est actionis g cogendi ad soluendum
i alio loco e ille qui arbitrium iudicis primo produ
cit qui eam genuit eo fideiussore unde pe fideiussor
inspicit et hunc intellectum dat hac l. huic paula iuris
consultus ut s. e. l. ult et ibi declarabo sz in actio
nibus bonefidei aliud qz consumit offici iudicis ad usuras
et primo inspicit actionis et obligois p qua fideiussor
interesset inde augetur obligo ex mora rei hic
ipse eam hec distinguere distinguitur s. e. l. ult q lex
e declaratio quantum ¶ Item ad eam pe de h q h
interesse venit offi. iudicis Con in l. stipulonis no di
uidit v. celsus s. de v. ob. et de act. emp. l. i. i. pn
et s. de condi. fur. l. in re furtiva so. i lo in obligoibus
fit et de interesse q succedit in locum ipsius pn obligois
quod in tractate pmissum hic lo. i interesse q venit ex
tractatu ut l. iij s. ime de officio s. e. ¶ Item
ad ulteriorem petiz et vz q forte solutum teneret actio
pp quod interesse ut s. e. l. iij s. ime. sol. so. et quod
quidem tangit in sua glo magistri eam pn ante lex h ff
q h fuit solutum adiecto h ipsi primo eam ut
dicit ¶ Item op de l. si. p fure i pn s. de condi. fur. so.
quia passus quo solutum forte teneret petitor ex
mutuo s. e. l. ult. ubi glo tangit plenius

Is qui certum no pot creditori nisi alibi sol
ui qz in loco destinato h. d. ¶ Op s. e. l. iij
s. et generalem ubi e clare eam ubi soluit an
petitaz so. quidam intelligunt h q lucz qz tu dicis
sz glo q i. fecerunt plura destinata alternatiue vi
tenus pot eligere unum ex illis ut lucz qz no mu
tare locum certum ita lo h q intelligit inn offerret

2
op
3
x
op
7
no 3 b ca
5 lectura
1
ad 3m op
ad 4m op
op
op 5

contrahentes et interesse actor [illegible] locum tunc coget actor utrumque tempus ar. l. [illegible] ut ne in l. qui Rome [illegible] ff. de v. ob. [illegible] op. quod posset utrumque solvi [illegible] l. continuus § cum ita ff. de v. ob. [illegible] in glo. pluribus modis tenentur alter [illegible] de duabus [illegible] potest solvere utrumque solvendo sortem et interesse ut supra dixi [illegible] cum quod ab loco fuit appositus [illegible] et hoc constat et [illegible] non dz [illegible] ipsius loci [illegible] ar. l. in fideiussore § cum [illegible] ff. de [illegible] et l. si ita relictum § [illegible] ff. de le. ii. et l. cum qui ad [illegible] Sabelinus ff. de [illegible] et ideo cum potest tenens utrumque solvere hoc enim posset si locus non esset adiectus [illegible] potest solvere in loco domicilii actoris ut probatur l. [illegible] l. si [illegible] Ex predictis potest distinguere aut locus adicitur [illegible] aut [illegible] aut [illegible] utrumque et si [illegible] utrumque aut tenens [illegible] solvere malo ex locis destinatis aut in loco [illegible] et si in loco [illegible] tunc aut [illegible] solvere sortem tantum aut sortem cum interesse ut colligitur ex predictis et l. qui Rome [illegible] ff. de v. ob. et de hoc [illegible] Bar. [illegible] difficilis [illegible] per l. certum capite ff. e. et e.

Si post mortem [illegible] glo. [illegible] le. legit uno modo et [illegible] modus [illegible] azo legit duobus modis [illegible] alios modos legit alio modo [illegible] [illegible] posita in [illegible] lex fideiussor [illegible] acceptus non tenetur ad interesse [illegible] ex mora [illegible] precedente nec admittitur quod simplex [illegible] pro sorte et interesse [illegible] h. d. [illegible] formant [illegible] [illegible] inducendo [illegible] dubium [illegible] illud determinat et declarat [illegible] non puto [illegible]

Casus [illegible] [illegible] interesse non est in obligatione [illegible] [illegible] quod sorte soluta [illegible] petatur hoc [illegible] in loco destinato cessat arbitrium iudicis [illegible] debet interesse h. d. [illegible] Sed [illegible] dicunt [illegible] quod sorte soluta cessat arbitrium iudicis. Cum sorte soluta simpliciter [illegible] soluta pro tota sorte et pro tanto interesse [illegible] cum quod restat de sorte et de interesse pro [illegible] illud quod dixi supra de sorte et de interesse soluta [illegible] [illegible] obstat [illegible] aut [illegible] h. d. [illegible] est plena. Sequitur [illegible] puto [illegible] quod non [illegible] sorte et interesse [illegible] et dicit quod hoc non [illegible] in sortes et [illegible] [illegible] h. d. et [illegible] per [illegible] lex [illegible] plane. [illegible] declarare [illegible] [illegible] [illegible] potest [illegible] duobus modis [illegible] et [illegible] [illegible] ad [illegible] ut [illegible] et [illegible] [illegible] obligatione fideiussor [illegible] soluta sorte [illegible] capite petat cessat arbitrium iudicis et [illegible] interesse non est in obligatione [illegible] sorte soluta non potest petere interesse [illegible] non potest petere interesse [illegible] [illegible] si esset in obligatione posset petere [illegible] sorte soluta [illegible] capite [illegible] et [illegible] [illegible] non posset [illegible] lege ut [illegible] et [illegible] glo. [illegible] que interesse [illegible] lex [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible] ar. [illegible] glo. [illegible] lex [illegible] non potest [illegible] quod [illegible] implicaret [illegible] posset [illegible] ut [illegible] hec lex [illegible] non obstat [illegible] interesse [illegible] locum [illegible] potest intelligi duobus modis [illegible] in obligatione large et [illegible] hec est [illegible] et hoc modo non posset [illegible] quod sorte soluta non potest [illegible] [illegible] ut l. certum [illegible] ff. [illegible] si [illegible] obligatos [illegible] [illegible] predicte [illegible] in obligatione sorte soluta posset ad hunc petere interesse [illegible] peteret [illegible] [illegible] ut l. cum [illegible] Alio modo legit [illegible] lex [illegible] quod hic non [illegible] et [illegible] formant aliud dubium et [illegible] [illegible] ad utrumque [illegible] non [illegible] ad [illegible] fideiussor tenetur [illegible] pro tanto sorte et interesse intelligit solutum [illegible] lex [illegible] in [illegible] glo. hanc l. Summa expeditio de lex [illegible] et [illegible] quod fideiussor acceptus post moram tenetur ad interesse ut l. centum [illegible] [illegible] lex azo et l. [illegible] l. [illegible] azo legit hanc l. duobus modis [illegible] quod [illegible] fideiussor [illegible] [illegible] et [illegible] hec [illegible] l. [illegible] ut supra dixi [illegible] le. [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] dubium [illegible] [illegible] quod fideiussor interesse [illegible] et [illegible] [illegible] lex et legit hanc l. [illegible] [illegible] formant aliud [illegible] et [illegible] lex [illegible] [illegible] glo. [illegible]

l. et explicat clarius in l. centum capite ff. e. [illegible] glo. [illegible] hunc [illegible] et [illegible] lex de [illegible] hanc l. [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] formant aliud [illegible] sorte soluta [illegible] petit in loco destinato cesset arbitrium iudicis.

Tertio [illegible] ad illud quod [illegible] sorte soluta fuerit [illegible] non cesset iudicis arbitrium sorte soluta. Certo [illegible] [illegible] dicens quod sorte soluta cessat arbitrium iudicis. Nec obstat [illegible] et [illegible] non est [illegible] quod [illegible] in obligatione [illegible] op. azo ut l. centum et l. quod [illegible] [illegible] Cum [illegible] l. quod et [illegible] indubium de intellectu [illegible] azo [illegible] et illud quod dicit de sorte soluta [illegible] fideiussor [illegible] capite esset non posset [illegible] plus [illegible] fideiussor qui non potest in plus teneri et [illegible] hec quod non [illegible]

Contra [illegible] op. [illegible] azo fideiussor [illegible] interesse [illegible] obligatione [illegible] sorte soluta [illegible] [illegible] ut dixi [illegible] non [illegible] [illegible] et sorte soluta non tenentur ad interesse [illegible] nec fideiussor qui [illegible] tenentur [illegible] non potest teneri ut l. [illegible] l. de fideiussore. Sed ad hunc [illegible] fideiussor [illegible] op. azo [illegible] obligatione et [illegible] [illegible] plus [illegible] tenetur [illegible] et [illegible] obligatione fideiussor [illegible] ut [illegible] [illegible] l. pupillus ff. de v. ob. et [illegible] glo. [illegible] soluta [illegible] lex azo [illegible] azo [illegible] [illegible] lex [illegible] op. azo. [illegible] fideiussor [illegible] tenentur

Utrum fideiussores simpliciter accepti augeant obligationem ...

ad mitte[m] tegitur ista r[atio] adeo illo mo[do] s[ed] q[uod] q[uan]
fere videatur hec mo[do] contra est cum fideiussor accep
tus p[ro] inciam no[n] teneat ad mitte[m] nec sit in obli[gatione]
Respondeo q[uod] h[oc] est v[er]u[m] adeo h[oc] est in tantu[m] q[uod] sorte so
luta ut[rum] si ea p[ost]ea petat cessat arbitriu[m] iu
dicis q[ui] dicant in istis duobus casib[us] tu[nc] e[st] v[er]u[m] q[uod] no[n]
e[st] in obligatione al[ia] sed et sic op[inio] ... teneret
certu[m] no[n] ... Est ne vel ista lex ... no[n] p[ri]mo
esse ut dixi nob[is] ... l. centum mitte[re] ... loci no[n]
... p[ri]m[u]m in mora ... ex eo q[uod] ... cogit
i[n] alio loco ad solvendum et ... officiu[m] ...
... et executio[n]em ut ... indi...
... et in mora et actor vellet petere ...
... ad hunc ... nec litteras ...
... ad hec in officio iudicis
... fideiussor simpli[citer] acceptus ad illud no[n] ...
et hec e[st] q[uod] ... dicere ...
... fideiussore accep
tus ... alia ... que movet officiu[m]
iudicis ad faciend[um] q[uod] solvet in loco destinato ...

[illegible]

pdet in h° cu recipiedo pretez pdit petu° interesse ne tenatur nolutatis ul' alicie remissionis cu ex alia im necitate est pretesto recipietur impedit illud qd' ueniebat ex sua tacita nolutate ne aliud ut l. ac si quis ... plerisq ... in l. clemens ... et qui peti° interesse pdit ex tacita remissione ut tex h' insti. ...

q pdat ex nul necitate ... [illegible]

[illegible]

Hoc edictu ...

Ait pretor ...

De pupillo ...

Eum qui ...

An pot ...

Debitu aut ...

Quod si filii ...

Quod si maiis ...

Siquis aut ...

Sius qui ...

Eum qui ...

Quod exigim ...

non dicit quam constituit h. d. Op. de l. si pone ... l. 3 de cod. unde se ergo intellige quod si constituit quis quod ab alio debet non tamen debitum a se ... nec valet ... ut in gl. Sol. op. quod illud quod ... debet non pot quis recipiendo alii constituit ut l. ... chirographi ... l. de nov. ... se intellige si fiant ... non

Julianus per epistolam potest quis obligari ... se constituendo pro debito alieno ... h. d. ... [illegible]

Item si michi ... [illegible]

Sed et si filio ... Si michi ... [illegible]

Hactenus ... [illegible]

Si quis centum ... [illegible]

Qui autem ... Si quis constituit ... [illegible]

Constituit hic ... [illegible]

Si duo ... constituendo ... [illegible]

Sed et ego ... [illegible]

Aut pro ... [illegible]

Ergo si non steterit ... [illegible]

Et erat illa ... [illegible]

non est ... dici ... [illegible]

XIII An in q[ui]rere ad domum actoris ad sol-
vendum vel eq[ui]valenter

fecisse debet intelligi hoc est si in mora fuit dandi vel
faciendi quod est necesse ad petendum. Con[tra] hoc op. de l. in illa
stipulatione in Ulp. l. de v. ob. ubi quia perdit actionem ex qua
movetur obligatio de aliquo dando vel faciendo sive
ipsam dixit si non dedit et si non fecit intelligitur in
in mora fuit dandi vel faciendi ut hic et l. de v. ob. l. si
hec mortuus et l. si penam que de le. ac. Sed si non per-
dit actionem sed simpliciter ponitur in vi conditionis aut
verificatur simpliciter ex eo quod non est datum vel factum
ut dicitur l. in illa et l. hec verba l. de v. ob. Bar.

Sed et si alia. Communiter et per hoc est si
inmota sunt in c. g. n. Et in quo tempus potest pur-
gare moram usque ad litem contestatam. No. non quod
actor dicitur esse in mora qui recepit exceptionem absque ius-
to cum posset aut eo instanti cum si ei non offertur paratum
totum vel offertur sine iudice qui forte indebite eius de
[illegible] loco vel debito exceptione non est solutum. Op. ex
glo. illud quod petere potest offerri usque ad sententiam
et recipiet absolvi ut insti. de [illegible] et [illegible] act. § fi.
Sed hic petit ipsa res debita de [illegible] que nos ref-
[illegible] hic l. ad obligationem dandi dicit eam neque dedisse
neque fecisse etc. Sed [illegible] potuit offerri usque
ad sententiam. Sol. illud quod petere potest solum usque ad sententiam
[illegible] l. cum si oblatio sola purgaret moram cum lite
[illegible] non hic post litem contestatam non sufficeret oblatio sola sed
requireret consignationem et depositum [illegible] quod hic et in
solemnis [illegible] ego declaro hic l. in l. si insulam l. de
v. ob. Op. de [illegible] et [illegible] l. magnam [illegible]
cant dies et penam hic dies et non penam quod plene
dicit ut dicit l. si insulam. Quod dicitur hic non subiun-
ctum exceptionem aut iusta in [illegible] quod est hic dicitur
Re. exceptione qui fuit oblatum opportune debitum ut l. quod
te impediatur de solut. Iusta in [illegible] qui fuit obla-
tum super debitum quo cum liberatur ipso iure.

Item illa. actor dicitur esse in mora recipiendi
si ipse debitor ad locum solutionis non venerit
h. d. No. quod actor dicitur esse in mora recipie-
ndi si die statuta non venit in loco solutionis. Re. non quod
hic difficultas excusat reum a mora ut l. quod te. § si
e. pe. tamen non dicitur excusatum actor qui dicitur esse in mora
recipiendi quod apparet hic in eo quod dicitur de actore im-
becillitate vel tempestate impeditur. Tertio nota quod
actor debet petere ad locum rei seu ad civitatem rei ut si-
bi solvatur ut e. petitor non venit etc. Op. et vi-
detur quod reus possit solvere cum dies ut l. de solut. l. quod in
diem sine fictione. Sed hic forte dies erat appositus gra-
tia actoris ut l. si certum petetur § pergit l. de le. ii. cum
similibus. Ego sic dico respondendo quod cum ante dies
possit solvi dico quod sic cum distinctione premissa aut dies
apponitur gratia actoris aut rei aut utriusque. Sed si queritur
cum cum dies debitum actor sit in mora non veniendo
ad locum solutionis dico quod si satis fiet denunciatio quod ve-
niret ad recipiendum solutionem cum dies debet actor di-
citur esse in mora ut dicit l. quod inde [illegible] si satis non de-
nunciet non est in mora nec tamen [illegible] nisi die
statuta hic est causa hic et hic est valde notabile [illegible]
[illegible] ad [illegible] instrumentum vel ad fa-
ciendum [illegible] testes octo dies. Certe [illegible] ipse
[illegible] testes vel instrumentum [illegible] die et [illegible] hora
[illegible] non de [illegible] adimplementum quod debet esse
et si non est ibi [illegible] ut hic si [illegible]
[illegible] quod potest [illegible] adimplementum [illegible]
non [illegible] ibi cum dies [illegible]
si non est ibi [illegible] in [illegible]
[illegible] C. de [illegible] l. qui cum [illegible] l. de v. ob.
[illegible] hic l. Op. [illegible]
[illegible] mora ut l. quod te. § si e. pe.
et l. si [illegible] l. ad l. [illegible] dico
quod excusat debitorem ut in [illegible] sed non creditorem
ut hic [illegible] quod debitor [illegible] vendendo
et non [illegible] posset sibi imputari culpam non dicitur esse
in mora creditor non [illegible] de [illegible] e de [illegible]
de periculis [illegible] ad [illegible] dies [illegible] hic
sibi actori non posset imputari culpa cui non potest
imputari [illegible] de periculo [illegible] non tam

cum actore existente in mora. Queritur hic [illegible]
post illam diem actor possit constitui in mora [illegible]
si ibi requireret et res esset sibi oblata et ipse absque
[illegible] iusta causa nollet recipere [illegible] dicitur in mora
eo quod non recepit hic [illegible] mora eo quod non venit
et hoc [illegible] glo. [illegible] ad diem. Op. [illegible]
[illegible] et [illegible] quod reus debet ire ad domum actoris
ad solvendum non actor ad domum rei ut l. ii. de [illegible]
emphy. et l. [illegible] § fi. l. de con. et de [illegible] obli.
non est dies statuta neque expressa et tunc reus non constituitur
in mora nisi per interpellationem ut l. si ex legati cum
l. de v. ob. ista autem interpellatio debet fieri per creditorem
[illegible] debitori vel ad domum eius si non reperiat ut l. si [illegible]
§ fi. de [illegible] et l. in § domum de [illegible] et l. de [illegible]
l. i. § i. Si vero in obligatione est dies statuta vel expressa [illegible]
si reus [illegible] solvere ut evitet commissionem pene seu
more per diem [illegible] debet ire ad domum actoris
vel [illegible] glo. hic distinguit aut sunt emphi. [illegible] et
debet reus ire ad domum actoris vel actor ad domum
rei ut hic dicitur [illegible] et ita observat [illegible]
quod [illegible] Tu distingue [illegible] sed [illegible] aut solutio debet
fieri [illegible] et [illegible] et tunc [illegible]
[illegible] in quo res illa est [illegible] et debet
reus ad domum actoris ut l. ii. C. de iure emphi. et l.
[illegible] § si [illegible] l. de [illegible] et [illegible]
[illegible] § [illegible] ex [illegible] non esset
[illegible] non [illegible] ex loco [illegible] hoc
in glo. Et per hoc dico quod ille qui debet solvere debi-
tum canonem [illegible] emphiteotica [illegible] et [illegible]
[illegible] sufficit quod [illegible] debet solvere ipse [illegible]
[illegible] ego [illegible] paratus solvere istum canonem si esset
qui reciperet et hoc [illegible] debet ire creditor
[illegible] ad eum non ipse ad creditorem [illegible] ut hic
[illegible] hic [illegible] non [illegible] faciendi
[illegible] et [illegible] et tunc aut illa [illegible] respicit
[illegible] et debet ire debitor ad domum creditoris
ut l. [illegible] l. de op. li. cum [illegible] aut respicit [illegible]
[illegible] et [illegible] et tunc aut ex hac solutione
[illegible] in obligatione vel aliquid [illegible] et debe-
re ad domum creditoris ut l. cum quidam C. de [illegible]
et l. [illegible] de [illegible] et de [illegible] exoneretur
[illegible] in mora vel penam et tunc aut credi-
tor est [illegible] et debet ire ad domum eius
aut est [illegible] et debet creditor venire ad me
ut hic [illegible] glo. et [illegible] in hoc casu sufficit quod de-
bitor dicat in die solutionis [illegible] paratus
solvere si aliquis esset qui reciperet [illegible] dicit [illegible]
et [illegible] quod hic est [illegible] reus [illegible]
solvere ne incidat in moram sed quando si reus [illegible]
solvere ad purgandum moram [illegible] incidat gl.
[illegible] intellige [illegible] distinctionem [illegible] adhibendam [illegible]
de glo. que incipit in eo loco. Ego dico quod ad
purgandum moram semper debet ire reus ad domum acto-
ris [illegible] reus ex mora [illegible]
[illegible] obligatus ad penam vel ad [illegible]
[illegible] fiat ut aliquid [illegible]
[illegible] se exoneret [illegible] ad domum creditoris [illegible]
ut l. cum quidam C. de [illegible] et l. [illegible] l. de
[illegible] et de et [illegible] dico de actore qui si [illegible]
fuit in mora recipiendi semper ipse debet ire ad domum rei
ut purget moram [illegible] et reus in mora [illegible]
[illegible] solutio debebat fieri [illegible] Florentie
die [illegible] illa die non [illegible] reus se [illegible]
ad solvendum [illegible] actor [illegible] ad recipiendum
[illegible] erat [illegible] moram per [illegible] dicit Re. non ut
l. arbiter si [illegible] de arbi. Quero quid est [illegible]
[illegible] debitor constituat in mora. Re. [illegible] dies esset
appositus ut interpellaret pro creditore ex eo quod
sit creditor illa die [illegible] interpellationem et
[illegible] tempus [illegible] ut l. [illegible] de
[illegible] et [illegible] dies
[illegible] in mora per interpellationem ut l. [illegible]
cum l. de v. ob. Quero creditor et debitor vadunt
ad locum destinatum solutioni quis debet prius ire alium
et ubi debet [illegible] Re. [illegible] dies et diem
[illegible] in [illegible] eo cum [illegible]

fieri debet ut debitor ad domum creditoris eat ...

Quod

Bene aut

Vetus

Aliquid

Si pater

Promissor

Si sine

q d' h' post no adiciat oblig oi sz msinuans ea in dulget solvi ut plat in l. si ea mulier ff. de co pen. et ho mult dice tex. h ut creditor celebret rec respectu eius creditor no oblig' et ut dixi istd qr' q insinuatis gra indulget est in constituto h intentum ut h in aliis ubi dixi indict hec eadem pertine but de ob q d' puto vm intelligi in l. cum stipulacio i qre illis qui contrahit oblig' prim. Quo vero cum ipso dicit constituit debitore in mora tex. et glo. est q sic s e l. si duo § fi.

Constitutum qui constituit se soluturum vel solvere dando fideiussore vel pignora secund constitu ut se promiserat h. d. Op. d. l. ptoriue ff. de p tu sup. sic dic ut ibi plene dixi || de eo tamen adeu

Si post constitutam ab his || ad que ex post facto herediums incipit pertinere h. d. Op. sufficit debitum fuisse tpr constituti ut l. si illud § i. s e sc. hic desisit deberi hinc creditor fco ilio i. persa Op. d. l. si heres parum ff. ad treb. sc. intelligitur quia actor debuit p exceptione no ipo iure h cedit et male q dixi l. si hec parum et ff. de fideiuss. l. heres a debitore in p... Op. d. l. si ab eo § cum post s de pac. sc. ut ibi dixi in eam l. heres a debitore

Promissor rei debitum si per morem perit pt in constitutionem deducere h. d. Op. ho mortuus nunc e ho g qui pot i obliganda deduci ut l. § debitum s e. sc. ... q h pt mortuus tn pstinatio tamen remanet in obligatione io pot in constitutione deduci quidam tn dic q no remanet in obligacione et male p... l. p ... ff. de v. ob. et fundat se ista p l. promissor s e. sz dic ut ibi ... pl. ... fur ... s de cd. fur. sz e in obligacione rem restitui no in obligacione rez dare ut i dixi sed fundat se pl. eu fundus § ... in precedenti s si e. pe. ibi quo ad penalitates no minuos et qui tex. fuit sup do ... ibi potius q licet locis ... que ... ibi exclusit in glo. io no obstat sz p eas fuerit ... ho mortuus ad ... et l. si ... ... hic no de ho ... in obligacione ut homo ... sz ut creditum ... no obstat

Tacius servo ... hoc q p ... gere p ... indicat oblig' h. d. Op. p ... no induceat sz inducitur plat ut l. publia i ff. deposit. So illud ... ut ... p ... gere no ... in ... que ... p ... gere et ... Op. q p ... no possit ... ut l. i. m ... ff. de v. ob. sc. sicut p ... possit ... ducitur ... nichil eum repugnant qd' ... de ... cedula i medio ... et ... exs ... indicant ... fuerat l. ea que de doni. int. vir et ux. Op. q ... ad ... ut ff. e l. quidam sc. ... tene ... istaz l. ... quidam ... Solue quo ... ad ... et ... ad constitutum requirit ... dice ut l. s de pac. que ... ad que ... e q ... hic ... sz ... ipo q ... et no ... ut l. si filius ff. ad ... fuerat q d' no in l. si ... s si e. pe. et dixi i ... eam § i. ff. ... h. et h tenet gressus.

Illud aut illud qui constituit se soluturum vnu tamen ex rebus alternative debitam alterum soluendo no liberatur h. d. Op. q i obligacione alternativa ... e ... obligacione q d' est ut l. si duo ff. de v. ob. Op. d. l. si illud aut illud ff. de le. ii. sc. ut in glo. Op. d. l. si ... stip. ff. de sol. sc. q d' h' ... q d' constituit se soluturum alterum probandi ... ut i. q ... || si ... fuit constitutum

Sive vincto || fuisse ex ... debito vel relato pot agi de constituta h. d. || ... p ... h

Quidam constitutum pt || d. Cum ... ad ... dic ut in glo. ...

Eum pot quis constituere p debitore ... si perso ... ... ad ... e obligatum nullius e momenti h. d. fuerat ad ... no p glo. ff. de fideiuss. l. fideiussor ... i. no ... ff. ... ut ibi

Ubi iudicium nove ... p constituentis no ... h. d. Op. q ... vocari ... ut ... C. de nov. l. ... et iusti. ... § ... p. sc. illud e ... in ... ubi no ... ut s e l. si illa § ... ibi dixi que cum ... debiter ... no possit ... ope exceptionis ut l. ... ff. de ... sup.

Qui iniurias actores ex delicto pnt i constitutum deduci h. d. Con. glo. ad q d' tenebitur ille qui tenebat actore iniuriarum d. g. tenebitur ... actor ... q d' intellic ut ... ff. de iniur. l. iniuriarum. Con. ... ho ... non valet constitutum ... no pt debitum. Glo. ... et ... q ... debitum petit pt nobis melius || p soluz fuerat adiecto

Si quis duobus || constituerit qui non fuit adiectus in prin. tollit prin. actio ope exceptionis h. d. Op. p soluz fuerat adiecto ... liberatur ipo iure ut s e l. sz et si filius § ... hanc l. intelligo est trib. modis p ... q h fuerat adiectus in constituto ... actor et h duob. modis pot intelligi ... q solut adiecto ... obligacionis ... aque p solutz liberatur ... sz ab actore ... ope exceptionis sz hinc obstat tex. qui dicit ... actore ... constituit in ... obligatur ... ab actore ... no liberatur ... glo. ... dicat q h ... actore ... heres ... actore ... petit novie ... que ... constitutum e sz ... hec lex fuerat ... Alii moderni ... dicit lex q h fuerat adiectus ... constitutum ... fuerat ... adiecto ... ... no liberatur ... ope exceptionis et ... plene ... hinc ... in ... et in ... l. ut d. g. ... glo. hic ... intelligi q h fuerat adiectus in ... adiecto fuerat solutum ... liberatur ipo iure sz ope exceptionis ... lex que ... no e ... l. aliud ff. de solut. ... pot ... ut i. ... || qui constituit se soluturum q d' alius

Lucius || ... ipse debet ... h. d. Op. sufficit ad constitutum q pt debitum h no sit debitum a constituente ut l. hactenus s e sc. ... si quis promittet ... debitum ab alio sz h p ... debitum a se ... l. si ... § i. s de cd. inde. Op. q ... pulez indicat ... q ad istum ... ut l. publius ff. depos. sc. ... q h' ... no est ... ad aliquem obligaz indicandz ... ut h pertinet q alter ... ad ... no ... ut l. ... s de cd. inde. l. no ... C. si e pe. Solue q q h debitor ... exceptione doli ... soluz no repetit ut l. qui exceptionez s de cd. inde. sc. h ... exceptionem ... in ... obligacio ... nulla ut ... in tex. et no in l. qui se debere de cond. ob causa

Cont. ut in glo. || quod ... fuerat pretor i hec

Ait pretor || edicto et dicit q d' sequitur et ... q hec actio e pretoria ... et ... commodato ... ut in glo.

Hui' edicti commodari pot res mobilis et immobilis et incorporalis h. d. Op. q habitatio no possit commodari ... ut l. ... reddit ... commodatum ... q reddit ... dominium ... ut l. ... commodati ... hinc ... ut exponunt ... habitationem commodari ... habitandi ... ponit ... p ... ut l. ... ff. de v. sig. et i ... Certe sz hec ... debeat ... ex eo q dicit ... q dominus ... commodari a domino seu bonefidei possessore ... commodari ... et ... no possit commodari ... et ... et sic hic q mobilia et immobilia et incorporalia commo

dari pot et illud

[illegible]

Inpuberes [illegible]

Si reddita [illegible]

In hac [illegible]

[illegible]

in contractibus bonefidei ... plenum ... sunt a tempore more usque ad presens ... in ... stricti ... in quibus non ... in litem ... qui ... dolus qui non ... plenum sunt a tempore more usque ad litem ... et hoc ... fuit ... culpa ... dolus ... culpa non ... et hec ... lex ... hic ponit ... Ad hanc lex op. ... in hac ...

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ale a. et l. si a bona fide § ii. ne s. de rei ven. et l. si
culpa e ti. aut ff culpa rep deser. extra sep intelligas
nulla precedente mora et tunc inspicit tempus mortis
ut l. in hac sed insp. de action. aut res non desiderat
ee sanus sed ex intervallo ut in servo mortifere vul-
nerato tunc inspicit tempus tempore culpe ut l. in hac actio-
ne set et ita intelligit glo. i. dic § in hac quod intelligas
e vari ut dixi sed si mora precessit tunc inspicit
tempus mote sed ar. d. d. dictum et ita lo. l. in hac sed
utroque tunc s. eum qui habet eo extimacionis ut in te
ff mora in addite quorum mora precessit lice sed et niap
accipit extimacio seu interesse a tempore mote in actionibus bone
fidei ut l. eo § si per venditorem et l. si sterilis § cum per
venditorem s. de act. emp. sive in actionibus stricti iuris
ut l. vinum si c. pe. et l. in hac de con. et l. si et
l. quod insidet s. de ve. ob. sive que ita tut de insignitione
i me sup. sit ut dicit l. sue ite lotis ut l. in § i et
§ ime de officio de eo quod c. le. si no mora non pess
sit arguitiones tunc si quidem mora contemtit in quibus
q e regle qui non ht inspectionem ant lite grad. tunc incip
crescere a tempore litis contestate ut dicit l. vinum si c. pe.
et hoc § in hac sed lex quorum dicit si no pe lite contestata
no est contemitur i mora qz forte lite inspectionem aut lite
grad. tunc incipit venire inter. et crescere extimacio
a tempore sive ut l. de vsur. l. in fideius. impu. et di. no fuit
ad no et l. in hac ed. pu. imag. glo. puto autem si
mora contemtam alio modo tempore me litis contestata
et similiter quod pot ee ut l. si qs insideretur l. depositis qui
ab illo tempore incipit crescere extimacio et sic ut dixi dicit
incipit crescere a tempore morie ut l. in hac de tri. et l.
vinum si c. pe. cum similibus et quod dixi hic per similitudinem ex
anum inde l. vinum et ide dico i actione reali ut l.
sul. petat si heres s. de rei ven. ¶ Quo in dicitur q
extimacio incipit crescere a tempore mote usque ad quod tempus
crescit. so in hac glo. § in hac dicit quod ipsi pli
ini sunt usque ad sentem et no ultra ut l. in § i.
s. de eodem. azo in glo. ipsum § in hac sed lex enim dic
quod in actionibus bone fidei crescit usque ad sentem In
actionibus stricti iuris crescit usque ad litem contestatam
et opi. cu. plane s. ut indixi ubi ultimo dicunt
qui petat aliquid iure obligationis et officio iudicis
hunc extimacio tunc pot crescere usque ad sentem et cum
postea donec extimacio fiat ut l. de vsur. l. in fideius.
impu. aut petat aliquid no iure obligationis sed officio
iudicis et tunc pot crescere usque ad sentem et non
ultra ut s. de eodem l. in § i. eo quod innotu inquirer
e quod debet iudicis officium quam quod debet iure obli
ut l. cum postulassem in pu. de dis. iuste h. non
plz qz eciam indefinitum solum et cum damnum i
stricti petat officio iudicis et tunc quare contrarie contrahi
cun placet quod interest ut l. nomissi inde sol. et
l. no qu § illud rez pu. sal. fo. et l. si pari rez in hi
cum similibus dic quod quis habet eo interesse seu extimacionem
iure actionis et tunc inspicit tempus quo actione ipsa contrahi
tur ut ultra crescat ut decrescat ut dicit l. ubi aut
§ i. de eodem et s. tri. c. l. id quod § si cum l. se et quod de
eo de interesse intellic qui contraxit ad interesse totale ut
s. dixi Sed quid cum quis habet eo interesse ut extimacionem
iudicis officio pot crescere quousque iudicis officium durat
quod e no solum usque ad sentem sed eciam usque ad extimacionem
ut l. de vsur. l. in fideius. impu. et de act. emp. l. iu §
si per venditorem ¶ Et ex hoc hic in ipse dico eum dic
statutum quod emendet dampnum acceptum quod extimacio dampni
in tantum dampnum passus usque ad tempus quo tantum rez
nuncque hoc interesse venit iure actionis unde dic differen
tiam quod tantum dampnum quod e passus quod tantum dampni non
valet nunc si dicit sino me tantum dampnum passus e
et talis sum nisi referret se ad tempus dati dampni possz
eum ee quod hodie inde cum plus quam tempore dati dampni sed
hoc no dz inspici ut dicit l. ubi § i. de eodem et l. q
id quod insi de quod petit. et l. se sit et hoc hic alium
pinctum erit sed statutum et que et cuius inspectio
confessionem inducit extimacionem et hunc nunc deffi 2

sue ¶ Quo § qui petit extimacionem inspectio convenimus dabi
tum firmiter vini vel olei unum habet eo extimacionis
a tempore mote sed opi. glo. no habetur quod officio iudicis
excipitur et no extendit ad hoc sed prop inspectio solum petit
extimacionem a tempore sue inspectio ut lati sunt § qui sed sz opi.
quia tantum quod cum per sentem crescat extimacio tunc
habet eo huius extimacionis et ita observat quod arbitram
indubitanter vini sed sunt annualis sz quia no potest
peti usque et sic no potest peti usque exceptione per eodem
inspectione tempus et sup illud quod dixi per adpunctum cas
cor intelligas de inventio tempore quod cum indicat ad sol
vendum ut dicit l. in fideius. impu. l. de vsur. sz quod dixi
crescere a tempore mote usque ad sentem intellic ubi mora
sit purgata qz tunc no crescet a die purgate more
ut l. si ii alia de quod petit. et de pi. et quia rei ven.
l. illud et s. de v. ob. l. sequitur § de illo sic intellic si
res desinit extare ante sentem qz tunc postquam e sopita
no pot extimacio crescere ut dicit l. in hac de conditione
in l. vinum si cer. pe. ¶ Resumme § ubi usque ad quod tempus
crescat extimacio aut extimacio venit iure actionis et non
extat a tempore obligationis cere ut l. ubi aut § i. de eodem
et l. sunt cor. nel. de no inter. et l. id quod insi de quod
petit aut officio iudicis et tunc aut mora fuit purgata
tunc et crescit usque ad tempus more purgate et no ultra
aut no fuit purgata et tunc aut res desiit extare
et crescit usque ad tempus more et no ultra aut no desiit
extare et crescit usque ad sentem et cum per deductionem
tempore quod cum indicatur ut l. eo § cum per venditorem s. de
act. emp. et l. in fideius. impu. s. de vsur. ¶ Quo in dicitur
quod mora rei fuerit extimacione eliude quod vero mora actor
fuerit extimacio decrescere sentem qz pont Cy. i l. in mora
C in qui. et l. uite et no est ne. et dicit quod s. i. de in
debit quod no pe. dicit quod per l. heres insi s. ini et po
nit ex. in equo debito rex et glo. sz no allegant
vi. hoc tenere inde l. eo d. quod si per emptorem de act. ep.
ubi lex que ipsum declarat et ponit effectum more ex
parte actoris e lex si mora cui glo. puto l. eo iuris tam
qui debet ipse mora actor fuerit reus tenetur solum
de dolo ubi alias tenebatur de culpa levi sic no libe
ratur tamen a toto sz fuerit ne desiit in dampno sz est
tex. iuxta ad apponitur ipse debitum emere leviter cogeretur
e ipsa ipse dz reddi creditori vel si equus effectus
melior et carior no dz hoc tenere debitor non obstat
l. heres l. mini et intelligas sz distinctionem pdeiz qz
mora noceat actori quo ad eum que dicit sue suspicion
tibi vero debitis mora actor facta fuerit ne reus dicit
et indampno et eo negto debere tibi x. certes firmi
ti que die debitum tenuissem x v. florenos qz dicitur
creditor noluisset recipere si hodie cum vix no reperirez
p. v. decrescit extimacio ne ego reus sim indampno ut
dicit l. eo § quod si per emptorem de act. emp. no aut quod
reus dicit ee in lucro ¶ Potuit dicere adeum e
pinctum et inde dico pe. q. ad formam libelli de quo
dixi in l. vinum s. si c. pe. ubi glo. pont Sed e indendi
pinctum quo ad modum plandi et simul pariter pu
tam dixi quod pinctum e cuius in hoc § in hac si p
let alio modo dic ut l. si sum in pu. s. de qui. fur.
de plone no inter dic ut l. i C. de sen. que. si eo
quod interest ¶ Et est inde dicta pinctum q. ad sentem et
colligit q. ad formam libelli quod sint l. ult. quem sue
ap re et l. vinum s. si c. pe. dixi in l. si sum insi l. d.
ii ob. ¶ Sed et indendi de fructibus i quibus dic ut in
glo. plenius in l. vedianus § si act. l. de vsur. et dixi
in l. si filius § i. l. de v. ob. ¶ Tam videm e de vsur.
et dic ut in glo. et teneo quod per cintum quod in actionibus
stricti iuris sine imp venit usque ut l. quod de adeo b.
eiz et de eode inde l. i. ¶ Ultro no sine glo. i. d.
et quod in dicitur in debitum aliud e in obligationem i q.
quod v. locupletari quod dic ut dixi in l. quod indebitum
de con. inde et l. in summa § in formum c. ti.
¶ Heres eius In obligationem rez restituti in actionibus
bone fidei heres tenetur ule hereditarias potius et cum
rei restituende habeat fundum hoc d. ¶ Op. quod nam

Ro. j.

Ro. j.

Ro. j.

l. in 2 quali

ad pey

ad 3

Qui op. j.

p[ro]poter eam ad spe[m] no[n] admit[tit] q[uod] hered[itas] i[n] p[er]p[etuum] heredi-
tariam pote[st] ut l. [illegible] h[ic] [illegible] fund[o] [illegible]
et l. [illegible] fund[o] [illegible] expte ad l. [illegible] et C. de [illegible] act.
l. [illegible] [illegible]

[illegible]

op. i.

Si filiofamil[ias] ex actu [illegible] celebrato cu[m] filio [illegible] [illegible]

[illegible]

op. i.

Non pot[est] [illegible]

[illegible]

Aut eos [illegible]

Si quis habet [illegible]

Nunc videndum [illegible]

[illegible]

op. i.

op. ad p[ri]m[um]

op. ad [illegible]

op. [illegible] ad [illegible]

op. i.

Nec obstat ... [illegible]

Sed iuvenectute [illegible]

Custodia plane [illegible]

Sed medium [illegible]

Denique [illegible]

Usque adeo diligentia ... [illegible]

Interdum [illegible]

Nunc videndum [illegible]

Sive [illegible]

Si deinde [illegible]

nota duas q(uesti)o(nes)

no(ta) ... de culpa

nota ... regule

assigne g° lr. aut simus us famulus comodat eam
aut apponit ut custos pro eam sua destruetur
perderet ff. pro eam distinguit aut custos sunt ap
positi ab uno et tunc actus q comodatarii non
tenent de custodia ar. l. si pollicitus ff. de solut. et
de acquir. pos. l. quero ad. et de inst. ac. l. si ego ff.
dep. et loca. l. dominus horreorum et ff. naut. cau. sta. l. fi.
ff. i. aut sunt appositi ex pacto et tunc aut res remansit
penes comodatarium et non videtur remissa custodia
ut si aut penes eum non remansit et custodia re
missa ut l. eum qui ff. fi. et l. si mer. ff. i. l. e. sunt
ad h. q no C. locati l. dum. y. ex. ¶ Pari faciunt ad
quorum pertinet remanebant aliqui in [illegible] proponit dicta
cais simile similiter [illegible] ad custodiendum causam ete p
appositos custodes non videtur remissa custodia comodata
rii [illegible] hec tamen apud [illegible] conuentiones [illegible]
remanet [illegible] si [illegible] cedet ut dicit l. si mer. ea
ff. i. l. e. ¶ Si fuerit ad q. de locatore vectem qui eis
conuenio [illegible] famulum [illegible] p h° scolari [illegible]
remissa custodia glo. videtur dicere q hoc non [illegible]
lari tenent ut s. [illegible] ead. ea. l. ple. et ibi no
dicas aut [illegible] q locauit famulum et vectem non aut
eis apposuit eis custodie et tunc negligentia [illegible]
non excipit scolares [illegible] ut s. [illegible]
intellige [illegible] scolari reddidit vectem et rem [illegible]
ei reddidit [illegible] non tenetur ut l. e. l. si mer. eam aut
[illegible] q eis misit ut custodiret et tunc q hoc fecit
ab initio scolari non tenet de custodia ut pz ex [illegible]
[illegible] locauit vectem et famulum [illegible]
et tunc [illegible] non videtur remissa custodia ut dicit l. p. l. f.
eum [illegible] glo. [illegible] comodatarii [illegible] in obligatione [illegible]

¶ Si duobus vehiculum quo ad rem restituendam [illegible]
[illegible] tenentur pro parte q in solidum ad eos pertinet non potest in
obligatione [illegible] que [illegible] dolo vel culpe [illegible]
tenentur in solidum q. p. parte [illegible] non potest et si agit
[illegible] ex facto alterius et [illegible] cedi q si [illegible] agit
[illegible] tollerent h. d. ¶ Dicendo [illegible] quem
[illegible] plures comodatarii obligentur [illegible] que
[illegible] ad rem restituendam [illegible] obligo
[illegible] dolo vel culpe [illegible] aliquid [illegible]
[illegible] aliquid [illegible] in l. [illegible]
[illegible] si legis [illegible] per subdividit i
plures ut apparebit in [illegible] hoc [illegible] parte [illegible]
ponit thema et [illegible] et hoc [illegible] est clarum ¶ [illegible]
[illegible] et aut h. [illegible] q non teneant in solidum et ponit
[illegible] plurium [illegible] obligatio q [illegible]
[illegible] non potest [illegible] q res [illegible] ut C. de no
[illegible] l. [illegible] vehiculi vel possessio non
potest [illegible] ad plures in solidum [illegible] q non tenent
in solidum [illegible] ¶ [illegible] hic videt
[illegible] formam plures [illegible] dominium [illegible] non dominium pro parte
q nulla [illegible] possit dicere [illegible] dominium i
solidum ad hoc videt [illegible] q h. [illegible] dominium
[illegible] que possit ad oculum demonstrari [illegible]
[illegible] pro parte indiuisa que non potest ad oculum demonstrari
[illegible] pro parte [illegible] dominium in solidum [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] balneis [illegible] q teneant in solidum et [illegible]
[illegible] in comodato [illegible] non dominium vel possessio
[illegible] rei potest esse apud plures in solidum [illegible]
[illegible] in balneo vel [illegible]
[illegible] plures comodatarii obligentur in solidum
h. d. [illegible] ponit [illegible] plures [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] videt ad [illegible]
[illegible] et dicit [illegible] plures balneo
et thermis et i locis [illegible] plures [illegible] in solidum
[illegible] vehiculo [illegible]
[illegible] non [illegible] et [illegible] plures in solidum non [illegible]
[illegible] q [illegible] dominium [illegible] possessionis [illegible]
[illegible] plures tenent in solidum h. d. [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] hic incipit [illegible] in [illegible] de obligatione [illegible]

[illegible] dolo vel culpa [illegible] q [illegible]
obligent in solidum ad rem restituendam [illegible] in comodato et
locato [illegible] negligentia seu obligatione [illegible] negligentie culpe vel do
li [illegible] ad [illegible] tenebit quilibet in solidum [illegible] pro parte [illegible]
indiuisibilis culpe et dolo non potest [illegible] pro par
te diligentia potest adhiberi pro parte et [illegible] obligatione
quilibet tenet in solidum hoc est verum Ex quo infert
q [illegible] comodatarius [illegible] debendi et h° [illegible]
[illegible] q [illegible] solidum liberat alium [illegible] ex pacto [illegible]
alium q utrumque [illegible] in solidum q [illegible]
[illegible] in solidum [illegible] et alio agente tollit [illegible]
[illegible] h. d. [illegible] ad l. [illegible] ¶ [illegible] formant
[illegible] ¶ [illegible] formant
[illegible] que est clarum et [illegible]
[illegible] et [illegible] est bona
¶ [illegible] legis [illegible] incipit [illegible]
[illegible] et dividitur in partes tres [illegible] ille [illegible]
non [illegible] ille [illegible]
[illegible] procedens [illegible] et [illegible]
[illegible] forte [illegible] clarum est [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] q [illegible] pro parte [illegible] non possit [illegible]
[illegible] refert ad [illegible]
non potest [illegible] pro parte [illegible] refert ad [illegible]
[illegible] hec [illegible] incorporalia indiuisa
[illegible] dividendum [illegible]
[illegible] refert
ad [illegible] et tunc non potest in partes dividi [illegible]
refert ad [illegible] ¶ [illegible]
et [illegible] q [illegible] possit [illegible] plurimis in solidum
ut l. [illegible] et l. de [illegible] pub. l. [illegible]
publicanis [illegible] q [illegible] potest [illegible]
[illegible] non tamen [illegible] in solidum [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] ut [illegible] in [illegible]
et hec i rebus pub. [illegible] non [illegible]
[illegible] plures in solidum [illegible] ut l. [illegible]
et [illegible] ¶ [illegible] ad
[illegible] q tenetur in solidum [illegible]
[illegible] dominium [illegible]
[illegible] hec [illegible] ¶
[illegible] et [illegible] de obligatione
[illegible] ad rem restituendam et ad illa [illegible]
q quilibet tenetur pro parte [illegible] de obligatione [illegible] que
[illegible] dolo vel culpe et h° [illegible] declarabit [illegible]
¶ Op. ad [illegible] et [illegible] q [illegible] teneant pro parte ut l.
[illegible] l. de [illegible] dicit glo. [illegible] q quilibet tenetur
in solidum ad rem restituendam [illegible] non restituet [illegible]
[illegible] pro parte [illegible]
glo. [illegible] est [illegible] et [illegible]
[illegible] C. e. et hec glo. [illegible]
ad [illegible] ad rem restituendam quilibet tenetur in solidum
[illegible] non [illegible] in solidum [illegible]
[illegible] hec e glo. [illegible] et l. de [illegible]
apud duos et [illegible] C. locati l. si [illegible] et l.
locati [illegible] et de duo re. l. [illegible]
[illegible] obligatio ad rem restituendam dividitur [illegible]
[illegible] pro hereditaria portione ut l. [illegible]
[illegible] dividit inter plures comodatarios [illegible]
ad [illegible] l. si duo que [illegible] q h. l. de ob
ligatione [illegible] dolo vel culpe [illegible]
quilibet tenetur in solidum ut h. et in [illegible] parte l. in obligatione
[illegible] ad rem restituendam quilibet tenetur pro parte
ut [illegible] est [illegible] pro parte tenent [illegible]
non [illegible] et [illegible] indiuidua q ad solidum
ut [illegible] l. si duo [illegible] ad [illegible] tunc [illegible]
dividendum [illegible] ad solidum ut in l. [illegible] ¶ [illegible]
et [illegible] q in obligatione [illegible] quilibet teneatur pro parte ut
l. e. l. [illegible] et bene [illegible] sunt
[illegible] ut quilibet tenetur pro parte [illegible]
[illegible] Ex quo glo. non q [illegible] est [illegible]
et [illegible] q quilibet teneatur pro parte [illegible] glo.

[illegible]

op

op

op

op

q. plures teneatur

[illegible]

op

op

op

op

op

op

alteri commodatum non noceat ut l. ad eos § e. dicit
per solennes stipulationes quod si potuerit praecavere ne alter sciat
hoc facere alius sciat ut in ijs et l. locati § si de dep
non valet dicit quod si in depositi actio competat tibi ab
eo nec hoc non est verum per l. more in fi. l. de usu
in teste primum. ¶ Op ad fi. l. inter de l. quod si
in § fi. de act. et ob. ubi dicit quod qui egit commo
dati non potest agere locati vel in eo quod plus est in repe
titione xxx dierum. Sed quidam hinc tibi legem affir
mativam et sic concordat cum ista cum illa non est
[illegible] nec contra ut apparet ex libris antiquis quos ad
hoc perscrutatus fuit dominus Iacobus quod dicit quod
lex ex antiquitate tibi de negare sed hinc [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

Si quis. Si quis questum ... [illegible]

Si liberus ... [illegible]

Si duos ... [illegible]

Commodare ... [illegible]

In commodato ... [illegible]

Contra ... [illegible]

sim et no est ide qd exprssit ro ut l. el. in icrl. §
sit qui statu et l. plz et h° acto plene in l. qd mie
in l. depos. | obligare. Bart. quilz heredu tam inso

Si ex suo heredu h sit his° capte fiunt l. de posit
si duo. Quid si agit ad rei restitu qd e opus in geta
ut posset ex edais vtrii sequet rez ur [illegible]
sed qd omis hedis sit longue cogmit ut l. de rei vendic.
l. qd si nolit. § si plres qd si agat ... vnius solo pars
no pnit liberatos donec ab alio soluat ur totu
inde ur alia pars tenet ut l. si no fuerit § si ex s. de
cont. unde et l. si duo l. de posit. et l. de verb. obl. l. certi § si pre

Sicut si comodas no petat comodatum
uta re ad cu ipsi ad qua e comodata qm como
data tam h. d. pot puniat comodi pabulu ad ar
unsitez quis sic ei detinuit. Bar. i. agit et inde abs
furti cauis intimu. No illa rex nisi adiunari
nos benefo et. No qd detur abunnito sit voluntas
ex post facto. Op. l. depen l. i. § an plz ar. pli sed aliud
in deposito qd totu sit gru credent vni et lz inuitare
volutatez si indit aliud i comodito qd fit gru rei
petent tam. Op. de pcari l. i. et l. cu pcario sed aliud
i pcario aliud in comodato et ut videlimus rex ex vi
i quo differt comoditu a pcario gl. h. et in l. i. et
pti l. de pcar. dicat qd comodatu dat ad certu usu
pcariu dat ad usu incertu qd intellige qm datum
ad certu usu limitato cto qd expsse ul' tacite si eu
comodo eqm ut vadas ad villa in est tacite qd i
qd possis ire et redire de villa l. ij. § si qs s. de eo
qd cte lo. Si cui datur ad certu usu limitato tpe tacite
ul' expsse tuc est pcariu et poss revocari ad dni
volutatez ut l. i. l. de donat. et ibi dixi viget
doc. in l. ij. C. e. Ex h. sequit in qua actione des formare
libellu. Nam si comodasti librum meu ul' equo comodo
aurez tibi nulla adiecta cu tuc debet agi indicto illo
de pcario si si adiecisset certu ut libri ad com
gendu gl. ul' equum ad equitandu ad villa et talia
tunc debet agi comodati actione forma. Ex pdictis apparet
q dicuntur in cu pcariu aut no detinuato usu
si no posse revocari ad dni volutatez vide infra
ital. qd e absorz ut l. ij. § ut tm s. de vsufruc.
quia no cessat comodito. Quidam vixit in
pcario dic ut l. qm l. de pcar. Quero qd si fum
tu e tempus qd potuisti pficere usu ad que comodatu
absqz tam culpa qz forte fuisti infirmus an possis
repetere comodatum gl. d. qd pt ne ictu cum tenetur comodo
datu comodat de depos et psit comoditum qui e
tacite de lucro ut l. sed alia s. de cstit. pec. fiat l. pro
no § sed ei comod l. locti. Modo ad pre accidit
et op. de l. tutori. C. de negot. g. Dic ut ibi et dicet in l.
si pupilla § fi. de neg. g. Uide ex h. s. agitur
ar. qd valet instrum publicu si scribat in ebuli
de ligno ul' in carta de papiro. p hec l. de bo. pos. sz tab.

Quibus ex plibus rebus separatis ut peti | l. i.
una re aut pote peti cu ref unius corpis h. d.
Op. de l. si stipula § bove s. de con. fur. dic ut ibi. |
Quare si debes in centu an ego possim petere x in c
illis centu. Sed aliud dubio possit petere ut l. cu qui dz
usq. s. de iud. dic o. in n° petat rex tales debenr sz
tales exacum debet ut l. futur debemus et ibi p glo.
l. de v. obl. Sz dubium est an debitor possit dicere nolo
qd petas sed totu ne me distinguas in plures iudicia
Guill. dicat qd pot hec dicere ar. s. de pcar. l. ne tu et
fi. hic l. plane et s. de qui ro. ad eund. inde et l. i.
et l. ij. fin. l. de ed. l. ne i plures et l. qui voluit §
si plures l. de rei vendic. qd in via si indicet inde roe
hec pateat al' scias ut dixi l. cu comodu infra. bar.

Rem comodatam actio comodati qm opre
tat ut dns reddat rez in suo pristin statu ul' certa
sione decepsitaz h. d. Glo. qd ista acto opetat alie
natione ad dno sz qm eius est. Glo. h. dispu
tat finaliter tenet qd si in clave eius qui accepit
reddere qd vult. Tudiciaz dat cu q dicebat d. sa
Tres sunt actiones que opetunt huic qui soluit lite ex
timaciez s. actio ex eo quam et hec aut alternative ad dio

ut h. l. sed adicio pnie ei ex ista dat pcas ad repetere d
pcariu dati ut l. ij. filio de con. pnie ei sz e rei
vendicatio ut l. si culpa s. de rei vend. sz mater benig
etiam e victor ut l. qd in heredes § eligere l. de cbut.
rei uid. est etiam quam soluit auctor qm ut l. in
dat per v. et quibus s. de eo qd certo loco in qua pte
eleccz nitetet an h. qd dns potest soluere qd vult
pro hac etiam ceperit soluere sz neq accepit litte
tatis ul' rei si mitetit ediciz pnie sz si intetat actio
ex eo quam petit agere solue qd vult ut h. s. et q
hij' obligationibus alternativis ut l. cu quidam l. de v.
ob. Solao no fuit pnie gl. ibi h. tp no res sz
culpa fuit extincta qd e no qui agit actio ex
actu scias si agit rei vendicat dicet ut l. si filio de
con. pnie ei. lz de ale sentit in c. qd possessor ex d.
re mi li. vj. bar. | comodatarius tam de lauissima

In rebus | culpa si ipius gra fuit comodi
tur no de cau nisi culpa precedit sz si int
ipsius gra fuit comodatu tam de dolo et lata
culpa h. d. Glo. qd lauissima culpa de no facit co
qd diligentissimus pr familias faceret de quo ple. supra
ut l. qd maiu l. depos. | culpa concepta in faciendo ope

Sive aut pro | eat acto ex eo actu ul' neglige
Possunt | expensas alimetorum ul' valitu | h. d.
dilis. Quis comodatarius no repetit sed i magnis
h. d. No ista actu. Et no ex eo cuid de medi
cis de qio p. d. in l. si petieris de actione inscr.
Item qui | comodas eu de vicio rei si fuit
sciens h. d. Op. et ur qd eni igorans tenetur qz
i comodito vnt lauissima culpa ut s. e. l. sz ut ideo
§ in e videtur qd sz. l. ex pte comodantis nemo non
tam nisi de dolo subveniat et lata culpa ut dixi in
l. qd maiu. Op. de l. sz et adds § si l. locati et l. an
§ sz si vas s. de actu emp. d. q. aliud in sino veditore et lo
cato ut i comodiss aliud in comodito ut h. Et no dis
tinguis quia res tradit ex cause qua ex q dns ius
fert dnm no dns uti recipiet ediciz ut in empore
et venditore et plibus et cu tradit rez in usufructu
tam ad usu ul' usu munis qd dic ut l. ius de ac.
emp. et l. cu § sz si vas e ei quia tradit ex causa qua
ex qio no trasfert dniz et tuc quia rex psona
bet sua effci gratiam gd aut ut in deposito vio
et mandato et lz distingue depositu a mandato
ua de ponis de com inter tam ut l. de furt. l. si stipu
cuis qd no ei gratia ipius celebratur tam de se
in ssavi nec pot negari qui i culpa aliqua fuit
tenendo rex vtraqz ut dixi § qd no | in mandato
no distingue aut. pensu seu mandatarius pot aliq
culpa imputari et i nullo tam dns aut no pot impu
tari culpa et tuc aut ei fuit mandatu de eo cuius
do et de ei inter tam dns sicut in deposito aut de i
eo et tuc aut dns potuit ea cognoscere et tuc in
tenet aut no potuit et no tuc nisi tuetur. proxima re
loquar sic e res que possit nocere contra ut l. vbi
l. ut eius § si ei stipulis et dixi l. si stipulis § qd no
l. de furt. si no celebratur gratia grati recipient tam
ut in comodito tuc aut dns fuit sciens et tuc
imputatur ut h. aut no et no tuc nisi ut qd nocui
imitat si pot nocere contra ut l. plz l. e. aut gratia
celebratur grati vtriusqz ut locat. et conducto et tuc
distingue inter vtraqz ab aliis rebus incas sz ut l.
sz adds l. locati qd dic ut l. | qd pot qmo indicatio peti

Quod aut comu | pot in expensas dedica
h. d. h est casus ultimo quis tu petis a me x ego op
pono tibi expensas de xx que in debet l. ind. alpa
vet me a te petitis sz petu in x. expendimus compen
bit te in cedes inde. Glo. dicit qd no nisi agitur pro
inde receveneris ut no in l. ac prius insta glo.
C. de sen. et quibus h. | ... debitu ... comodatum

Ad eos | ul' conductor hec dicit
Argentum | si rex culpa mea perdit pot
paulo an si remittens non fuit in
culpa male electio intr. hec dicat de hec
dic ut s. e. l. eius qui infine Bartholus.

Rem inchi[...] [illegible]

[illegible]

Si exemi [...] [illegible]

Si commodavero [illegible]

[illegible]

Pignus [...] [illegible]

[illegible]

Si debitor [...] [illegible]

Si quasi [illegible]

Si convenit [illegible]

[illegible]

Idem [...] [illegible]

hec non pl(ace)t q(uia) pen(ult) de non vendendo alias non p(otes)t ing(e)stum inclusum circa non valeret possit vendere quolz non q(uia) e q(uod) l. illa [illegible] dat p(ro) illud pen(ultimo) e(st) speciali data impl(ici)te derimeret ut h(ic) q(uia) pl(ace)t cu(m) hoc actione contra beneficiu(m) huius l. est introductu(m) ob publicam utilitatem ut creditores possint vendere pignus p(ro)p(ter) obs(er)vando pactum contrarium pignus non posset vendi tur pot(est) p(er)venire alio modo ut h(ic) s(ed) si pot(est) ex creditori compelleret s(er)vando pactum contra illa s(er)vari ut l. fi(nali)

Quamvis. Creditor non pot(est) vendere pignus s(ed) cogitur venditor vendere ut creditori ut recedat si sibi pecunia caveat h(ic) d(icitur). Nec q(uia) pen(ult) apponitur inf(ra) mortem unde non est redundantem aliq(ue) lesionem de quo in l. q(uo)d favore C. de legi. et l. nulla ff. de legi. et hoc indicat gul(ielmus) ad ques(tionem) p(ro)ponitur [illegible] [illegible] sufficiens pignus ego nolo te cogere ad solvendum [illegible] quando vero possunt iste tex(tus) fuerat q(uia) [illegible] de credit(is) [illegible] pignoribus e(st) in eius favorem [illegible] non est redundantem [illegible] lesione [illegible] obstat [illegible] in alternativis electio e(st) debitoris [illegible] et solvere [illegible] obligatione aliud [illegible] ad creditoris cautela [illegible] ad solvendum [illegible] electione debitoris an debet [illegible] [illegible] non debebit ut l. iii. in pr(incipio) de [illegible] Sed non q(uia) creditor cogit vendere [illegible] [illegible] p(ro) hoc C. de pig(noribus) act(ione) [illegible] Quero quid de [illegible]

[illegible]

Si creditor [illegible]

Sanctius [illegible]

Si pignus [illegible]

Si vinus [illegible]

Si annua [illegible]

[illegible]

compellet [illegible] [illegible] significationem hec [illegible] [illegible] intelligimus [illegible] [illegible] significatione [illegible] hoc loquitur [illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible] solvit [illegible] [illegible] omnibus [illegible] posse solvi [illegible] [illegible] gl(osa) hic [illegible] indefinite que equi pollet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de vendendo [illegible] [illegible]

[illegible]

De vendendo [illegible]

Cum pign(us) [illegible]

Si rem alienam [illegible]

Non tantum [illegible]

Ipse [illegible]

[illegible]

[illegible]

cuem de in ductiua fierec. Ut ex hac glo. colligitur quod ꝑ locator ne possidet res inductas p in quilinum in domum alienam ex h reprehendit ipam glo. Ita medium palman p p rebus istis apetit de adipiscendae possessionis ut insti. de inter. Et interdum si est adipiscendae g appet ꝑ inq possedit p ꝑ locator non possedit an inclusi et expressa medal l. c. dixit [illegible] ...

[illegible]

Pupillum ꝑ liberam psonam non acquirit nobis actio pure obligationis pignoris licet eam posset possessio acquiri h d. ... ꝑ pupillum ... [illegible]

[illegible]

Sed et si pon[it] ... pignoraticia agere ... [illegible]

[illegible]

Si autem venderet ... creditor ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

Venerunt in hac actione venit dolus [illegible] et levis [illegible] illud [illegible]

Creditor. Creditor cum [illegible] et [illegible] neglecto [illegible]

Tutor [illegible] tuendo creditor [illegible] in pignore [illegible]

Contrario creditor [illegible] in pignore dolo [illegible]

Etiam fundo vectigali vel emphiteotico [illegible]

Si convenerit [illegible] non obliga[illegible]

[illegible]

Simulac [illegible]

[illegible]

Si fundus [illegible]

Si quis caverit pignori obligatus [illegible]

[illegible]

Servus [illegible] pignori obligari [illegible]

Aliena res [illegible] pignori [illegible]

[illegible]

Si pluribus [illegible]

[illegible] Bartholomeus

Si per creditorem [illegible]

Fundum [illegible] pigneraticia [illegible]

Homo qui ex obligatione pignus obligavit ... [illegible]

Si pignore ... creditor ... [illegible]

Si pignus ... [illegible]

Si pignus ... [illegible]

Si creditor ... [illegible]

Eleganter ... [illegible]

Cum rebus ... [illegible]

pecuniam accepit et expedivit p[ro]l[ixi]o n[ost]r[u]m selu[m]q[ue] sit liberatus. Glo[ssa] arguit p[ro] et c[ontra] finaliter [...] d[ici]t ... no[n] sit liberatus et h[oc] tenet dic. Cont[ra] h[oc] facit ... l[ex] indebiti ... [illegible]

[illegible]

Si vendiderit ... p[ro] plus debito pig[nus] ... [illegible]

[illegible]

Et si res ... [illegible]

[illegible]

Si duos ... [illegible]

[illegible]

Non est pignus ... [illegible]

[illegible]

Petens ... [illegible]

[illegible]

... alia ... q[uod] ... que[m] ... solvit ... debitu[m] ... [illegible]

[illegible]

Si creditor qui litis ... [illegible]

[illegible]

Si rem alienam ... pignori ... creditori pignus extinguit et eius poss[essio] ... [illegible]

[illegible]

Quia rationem ... [illegible]

[illegible]

Si servus ... [illegible]

[illegible]

Quum debitor ... [illegible]

[illegible]

nale ff. q potuit retineri ut C. eod. ob. cyro. per l. i. ut forte debitu p quo erat obligatum erat inale. Aliq dicunt q dz agi ut alia res q[ue] bonum pignori tradat ut l. si hoc ff. et quali l. de l. i. de cstit. per l. qui aut. C. i. Doc. mir dicit q. uni e q res liberat dato pignori eque bonum ut l. si domi l. locum non mitat ad h[ec] agitur. net ob deu l. qui aut C. i. q[ue] ei pmisisset generale se datur pignori et qui obligare non fuit liberi dedo rez aliena sz no rez p[ro]misit obligaint hu no est in obligacione q alia rez pignori det et tene meta hanc l. cu sua glo ex qua hec mo da agendi pignoraticia ... pignus e alien[um] sz sub.

Oua — Op — i

Si pecuniam ... altius noie hic locum pignoraticia soluta pecunia sz glo h. d. isre intel lecta glo quando moderni dicit et melius q. uni p[er]ioni de pignori ptorum ut l. ii. q C. i. de pignor. et sz hec e causa h. q. p pignore ptorio hic locum pignoraticia C[ontr]a eum pignus ptorium no vocat pignus sz vocat tenuita aliq dicit tenent ut pignum Aliq alius nobis vocat sz dispar quo[d] ... vacat nomen no fuerit qn pignus sit. Bu.

Oua — Op — Op — i

Tertius pecu. q pignus sit solutum p debitorem ex post facto valz h. d. glo legit ... l. i. duab[us] p[er] ut tribus no cum ... [illegible]

Quia et sortis ... [illegible]

Eptinus pignus creditor possidet et ab eo debitor pot ... [illegible]

Si quis impignorare ... [illegible]

Sed et si quis ... [illegible]

Si pignus ... **Pupillo** ... [illegible] ... Bartolus

Gravius qua se texto p[er]iphrastice ut textus no ... h. d. ... q pueris et pubescentes no pendent ... no plus no pendent ad plenu pendeam sz ... no sufficeret omnia plenidi in puberz et puberez ... ex eo q diceret eum ullum mistrum venditoris ... ex quo cum pz q ex hac pueru et puberu no ... ex qua possit ... Op. d. l. fuit ... C. de pig. ... glo h. adhibet ut textus ... e satis bona dicit ni glo plura alie ... glo ponit una ... possit impedire et pacem ... [illegible]

Debitor no pot debitor pignus emere ... creditore sz pecunia medibilis soluta ... h. d. Contra q debitor possit emere ... [illegible]

Debitoris ... [illegible]

Soluta ... [illegible]

Rem alienam ... [illegible]

no ad h'c no ad ... no h'c ... ypo ... tenia dica ... opetit

Oua — Op — i — Oua — Op — Oua — Bua — Oua — Bo — no no'ha — Op — Op — Op — Oua — Op — Op — Oua — Bua — Oua — No — Oua — No — Oua — Oua

dum utilis ut petat emphiteota uel superficiarius ut l. tutor C. si ser. et l. lex vectigali ff. de pig. ul. hic non videtur plene ipsum fuisse in dominio hec est possessio dicte bonifide cui pro isto q. habebit publicianam sicut pot intelli. hec glo. et § e l. si rem alienam et l. de pig. l. si ab eo cui e(st) expressum sicut cum prior tenetur debitorem agentem publicianam ita tenebitur creditorem agentem ypothecariam et p(er) eius dominus qui repellet ipsum debitorem a publiciana repellet ipsum creditorem ab ista ypothecaria ut dicit l. sub eo. Et potest sumi una q. aliquis agit ypothecariam ex speciali obligatione s. non ex generali tunc sufficeret ad dictam ypothecariam q. cumque p(ro) debito [illegible] essent in bonis debitoris ut l. si C. que res py. ob. pos. sed si aut generali obligatione specialis subiunditur si res debitoris fuit essent ut l. si fundus § alienam l. de pig. alias aut si quis aget ex generali ypothecaria non sufficeret ad plenam ypothecam dicere rem postea in bonis debitoris fuisse s. sufficeret ad utilem ypothecariam ut h(abe)tur in aut. l. cum res C. si res ali. pig. da. fuit. s. si aliquis vellet agere ypothecaria utili ut dixi s. in edicto salviano tunc sufficeret plenam possessionem debitoris ut l. i. C. de salui. interdic. l. i. et sic ex predictis patet q. plenam possessionem debitoris tamen in isto casu sufficit ad ypothecariam nec cum res dicitur esse in bonis nisi possidentes habeamus exceptionem et non possidentes habeamus actionem ut l. de acquir. re do. licet in bonis habetur intellige ut l. dicit. ¶ Que autem ista petitio dicit q. dicit plenam dominium directum uel utile uel q. dominium debitoris que qualiter petit. Re(spondeo) sufficit agere q. ipsum debitorem sufficit plenam cum possessionem et hec videtur velle glo. quedam supra h(abe)tur infra et hec non pot sustineri glo. l. cum res § alle. ubi ipse debitor quam dominium transferre non pot sicut nec creditor debitori ut l. si ul. pignore § si pro et § si creditor § de et l. annotatione in l. sic § tu. n(on) hoc obstat predictis nam dico h(abe)tur q. plenam possessionem sola sufficiat immo dico q. requirit plenum dominium s. probando possessionem q. ipsum debitorem presumitur q. sit dominus cum non possit reflare quam dominium et ipse adversarius dicit exceptionem q. ponit ipsum debitorem fuisse p(er) dominium q. probabit q. cum possessione plena ut dicit e § si h(abe)tur non ponet sufficiebat. ¶ Nunc agit ypothecaria q. ex uno tunc dicit quid et h(abe)tur in sententia. Ex in dicit l. a res q. sequitur ille creditor habet [illegible] ad [illegible] aut habet [illegible] et [illegible] in eo q. in debitore dicit est aut onerosum et tunc secundum ut l. apud celsum § de auctore l. de doli exce. secundum non plus q. distractio illius § de auctore habet locum in agente secundum in possidente titulo singulari tamen [illegible] auctore [illegible] uel cum venit l. de dud. et tep. prescrip. non de doli excep. l. ii § i. s. h(abe)tur locum in possidente generaliter et sic dico q. contra possessorem qui non habet causam a debitore sed habet titulo singulari lucrativo uel non videtur habet creditor plenum dominium utile uel directum uel q. dominium ut dixi § ad plenandum aut dominium ut dixi § ad plenandum aut dominium [illegible] introducta sunt nota s. plenam possessionem xxx uel xl annorum uel p(er) longi temporis cum titulo in rebus immobilibus sed rebus non mobilibus possessio triennii cum titulo. s(ed) quia hec plane non est facile ego introducerem hunc modum plandi q. ego ponam q. debitor possedit rem alieno tempore modico sed q. tempore quo apprehendit illa possessionem cum res in nullius bonis erat et tunc statim sequitur q. erat eius de ingenium ex ista [illegible] nullius bonis e occupanti conceditur ut in l. i. de acquir. re do. et l. i. de acquir. poss. et sic habet adversarius plene se fuisse in bonis alias hec dubia aut et dubia q. circa h(abe)tur [illegible] cuiusque [illegible] l. re que nobis [illegible] pos. et hoc non ponendo posset sustineri glo. l. cum res C. si res ali. pi. data. sit. ¶ Nota q. hoc op(inio) n(on) debitor possidebat habuit solum uel q. i possessione q. ipsa possessio uel solum illud fuit i possessione erat obligatum et sic solum ipsa possessio advenabit p(er) ypothecariam [illegible] p(er) possessore et sic sufficeret plenam debitorem tunc non possedisse. Re(spondeo) q. ypotheca extinguitur [illegible] q. cum e obligatum finis et [illegible] dominium extinguitur ypotheca s. si cum prior obligatum nec possessio uel ista possessio tamen extinguitur [illegible]

annuetis et alius possidet non de hoc possessionem tamen est nova possessio sicut primo cum si debitor recuperat possessionem dicetur nova possessio ut l. si q(ui)s q. [illegible] tempore § si l. de usucapio. unde non pot contra ypothecam p(er) illam possessionem. Sed si ponas q. illa res pervenit ad creditorem quemadmodum ad aditorem ut plenam qui fuit contra ypothecam ut l. offic. § de rei vendi. et l. verum § si. de pign. tene tunc sufficit probare q. possedit ypothecam contra illo in possessione tamen [illegible] cum in creditorem [illegible] in eo e [illegible] detentor [illegible] bet sic dominus i rei vendicatione. ¶ Sed op(ponitur) q. probatum nam si debitor possidebat et prodidit possessionem ipse posset tamen adversarius aliquo modo quia tamen creditor qui habet obligatam eius bonam sua et sic similiter et [illegible] sufficiat plenam debitorem possidere. Re(spondeo) q. istud e [illegible] non intrabit tunc ypothecaria de qua loquitur s. intrabit in l. [illegible] in dictum q. directum competit creditori ut l. nomine C. que res pig. ob. pos. ¶ Ex predictis liquet q. sit probandum adhuc ut [illegible] in ypothecariam liquet etiam ex predictis quid sit ponendum in libello. ita ut dixi [illegible] tunc prior agente ypothecariam [illegible] debitorem agentem actione [illegible] et ideo patet hodie de [illegible] in rei vendicatione adiungat libellus in quo q. dicat rem ad se pertinere iure dominii uel [illegible] uel [illegible] [illegible] et [illegible] ex de re [illegible] e [illegible] l. iii ista in ypothecaria potest dicere creditor rem pertinuisse et pertinere ad debitorem iure dominii uel [illegible] nec habet [illegible] h(abe)tur exprimere etiam dominium uel [illegible] nec ipse debitor sic vendicaret ut l. et in eundem § curt. de exc. rei iudi. s. h(abe)tur necesse specialiter exprimere obligationem et [illegible] exprimere etiam debitum p(ro) quo obligatam est [illegible] q. [illegible] debitus pot esse obligatum sed dominium non pot esse nisi [illegible] ut dicit l. et in eundem § curt. et l. ne p(er) glo. [illegible] ¶ Videamus q. [illegible] libelli. ¶ Circa [illegible] concludit in libello qui formatur in ypothecaria et ut l. si cum vendicatur in pri. l. de eviction. videtur velle q. solum concludit q. possessor compellatur ad restituendam possessionem. Quidam tamen videntur velle q. sicut i rei vendicatione actor petit declarari rem ad se pertinere iure dominii uel [illegible] sic in ypothecaria creditor petit declarari rem sibi obligatam esse et possessorem ad restituendum cogi. Quia libellus [illegible] plus [illegible] [illegible] est ut concludit sic [illegible] peto dictum possessorem cogi ad concedendam possessionem dicte rei detinendam in causa pignoris p(er) [illegible] donec sibi fuit satisfactum q. libellus etiam [illegible] predictis p(er) dictam l. si cum vendicatur in pri. ¶ Nam in rei vendicatione predicit q. quis petit possessorem [illegible] ad restituendum ut l. i. in pri. § de rei vendi. et ista forma magis est communis et plus placet. Possessor tamen concludere isto modo s. [illegible] petatur [illegible] uel dictam possessionem restituat uel totum debitum solvat ut videtur [illegible] in l. ii C. si una ex plu. h(abe)tur de [illegible] modo formandi libellum in ypothecaria in [illegible] de pig. [illegible] q. [illegible] in ypotheca est plandum q. debitum fuit i mora solvendi debitum ut l. si debitor C. de pig. et [illegible] non de causa pecunie [illegible] debitoris et h(abe)tur qualiter fit est multum nota [illegible] ¶ Nota [illegible] petere hoc q. si dominus [illegible] debitum pignus non confirmat cum l. de pig. l. si [illegible] de pignorib. et h(abe)tur de ypothecaria ut dicit plenius [illegible] ¶ Sed op(ponitur) de excep. rei iudi. et l. [illegible] § et C. de [illegible] et de re ali. non ali. l. si vendita. sed dico q. non confirmat pignus quo ad actionem non cum ex hoc pot creditor agere s. quo ad exceptionem confirmat q. si ipse agere repellet exceptione ut in [illegible] ¶ Sed op(ponitur) ex glo. q. si aliquis succedit alteri [illegible] hoc [illegible] q. p(er) illum [illegible] e ut l. solutum § soluto § e et l. si in pri. l. rem alienam [illegible] s. p(er) [illegible] dominium confirmat pignus ut l. alienum § e [illegible] q. p(er) successorem solum habet [illegible] i hoc q. [illegible] gessit nove successoris uel p(er) [illegible] de [illegible] ut hic [illegible] nove et ista [illegible] dominus rei succedit auctor [illegible] quid opus [illegible] in l. cum [illegible] l. de [illegible] ¶ Nota ad ultimum [illegible] et quo de intellectu [illegible] s. si acquisisset et q. [illegible] dicat ut ex suo [illegible] sua pot intelligi suo s. heredis [illegible] defuncto et [illegible] [illegible] hunc [illegible] ut [illegible] intelligat de suo s. heredis q. ex post facto confirmat pignus uel cum ab initio s. [illegible] ista lex in [illegible] non erat [illegible]

no(ta) [illegible] v(ide) de ypothecaria ad de libello

no(ta) ad [illegible]

op(positio) [illegible]

no(ta) [illegible]

no enim repellit agentem pp mediatam s3 qr mr pigri
gt gstitutem et sic req in veritate e obligatum int
s c l. alienam Aliquando qr h loqt de mediatore defuncto
qr h defunctus q ssiuet tez ex sua sui pter. Propo sum
pli obligat uni no tz h idi aequit mediatam defunc
ti ut C de fruopi dil una l. p creditore et ista e leg
ua et nobil magistri quam glo tz qr eam ee tenebat
et hoc eam tenuitus. Creditor qui vendit pignus

Creditor debet suspitium pati restituere
no debitorem delegare h. d. Op. d. l. ele
gimus C si vendidit s e glo dat plures
p. pma qr h exigit penam ibi no sed dic si exe
gisset penam simplicem tractaremur de lege eius cui
no sit debitor ut dic q debitor vult expectare diez
tz ibi no ista e quadam dominatio secundum glo. liberavit
eode modo vel soluit alias qr hic vult delegare
ibi mandare ista qrd. q l eas qr debet dicere ut apparz
ex tex. l. que ait glo. alias solez qr ibi creditor no
fuit i culpa nec quis delegasset similr sic vendi
disset vel pp debitorem plus vendidit et io pot de
legare ut mandare sed secundum tz ar. l. si pigneror C
si s e. et illa tene. Si creditor fuit i culpa restitutum

Pignori eidem nostram pignori debitori
qr debito tur ad mittere pecu si a culpa
i putari no possit h. d. Nec aliud mq
enim nec soluit pecuniam pot agere pigneraticiam s p
illius dispens quod g d in l. p tex C eis s d. intelligo
de pigneraticiam que mutat ad rei restor. Et pu
to qr creditor h no tenent exhibere instrum nisi et
ubi promissum aliquo offerant s3 forenz l. pign. s. d.

Titius dixit dicit i pignore aucte curie
no pervenit ad creditorem qui i culpa no depbendit
h. d. Nec ex hac l. qr pp utilitate publicam pot
offerens accipere res pignoratas privatae qr d inde
intelli dicere in rede de publico ut C de hiis qui
sunt lib. acti l. i. et ij. de rei vendi l. si p obturam
s i. et z p ad s3. anint l. si locus C si certe ubi no tz no
sunet dicat ibi glo et sic apparet qr qui offerunt vi
sint alias instram pot facere accipe a ssoni ut then
ut portet malefactorem. Si quid eni posset facere
ipe hoiez et cogere ad decipiendum ut suspendendum
aliquem uel qr aio ut C ne lib. aut ingenui de le
i. et ij. l. xi. et ne ope a collu ex p totu ne resti
ad illu off. eidem p totu bt detinuit dicit qd
pe si est velle pri pp utilitate pri pot cogi ar
mare de sen. epi. C p monachus

Huiusmodi dus eni et fro magistri pro eo sponsi
sunt dus ecceso instituti qr sic
ead lr uno manu h. d. glo sequitur
vero ei et uo soluit vadens ea
ibi. ar. g C de i mite ces. l. pupilli
enim et dic ibi ex mandatu lectorz ut tpore non
inducere negotius comus hic sic. Ex eo fro

Magister magr obligat dnm. ad qr ipso
uit de gducere ipso pri destinatore seu destinatorie
uo hunt nauta uero ex solo debito dnm obli
gant h. d. usqz ad C magistri Bartholi.

Magistri magr hic dicit alium substitui
eidi eius p sola fuit mediam et ex substituta pri
obligat dus h. d. Nec qr sponsus negociorum
uel pot alium substituere pro spali mandato. Sed no
qr qui patit aliquod uel alius spons. Tercio no spi
le i negocia ueo uenale qr sponsus pt substitui
ge dm ueluntatez. Hec e valde nobil C si magr

Non autem. Alibi in rex in quia sponsus est
tacite dus obligat si in hac au tamen sed alibi exp
mat. hec pro sic p alibi simpli nulla ei expssi
dus no tur nisi in eius utilitate vers appareat sic
si alibi in ea in g expssus. plus e suffiat tac
expmo tz uo no fuit h. d. et sic hic tex ptes
s3 ibi qr abiurnaco dicit ibi sed et in pois si pu
subdamdat qr pro pont uni dem et illud exemplifi
cat. s3 io monz vini dubium, dat illud et declarat
s3 ubi uo quit et usqz ad v. s3 si in pois precaut

p ee intellit azo in sma h. ti. qr magr ad pecu
niam suspendz et ad ulter emendas cedit ipsa licet
sponsus pone qr eum qr magr sponsus spali ad p
dicta emit iniqz p. e. uit ad creditorem et dicit
se emisse inqz. p xx accepit mutuo et ee obligat
dnm h. d. ita eam intellit ja. de are. Nec qr gens
de fieri i rez in qua pp sponsus est sine dixmo fuit
illud ut in pri. hinc C si sine pecuniam mutuo accipi
ant ad illud faciendum ut in v. quod si mutuum
sine pecuniam recepit mutuo ad soluendum fro mutu
atz ut in v. s3 si ab aliis. Sed no qr spicue ove
expsso sufft. dt accipere te mutuum. Con h. op. l. e.
l. si in pro. Ad ipsu qui accipit pecuniam mutuo
in eo cas in quo sponsus est tacite utqz valet
uspexit mutari s3a i unitate ad h. ut dus
tenent expressum qr sic expsse in hac cas accipe
mutuo ut h sic. qr dni ea sit v3 et qr credit cas
puber qr cetius ut l. e l. si. in pri quqz qr accipit
pecuniam in eo cas impli. h. uo expmendo tur
uo obligat dus nisi plet uicem cas ee dpaz ut
in v. qr si abiurnaco quqz qui accipit pecuniaz
mutuo cas in qr sponsus e. et isto cau suffiat
sola ove expsso tz ea ms ea no sit uc dus
obligat ut tz in v. qr si in pri ita intellit azo.
i suma hinc ti. et huio in e ulti. ex de fideius
hec sunt glo s e l. si. Ad pecu qr d in rez insolen
s quidem p. pecu locant eam qr alibi ad hnt vini
dam qr l ho. alibi ea que mutui h mandatum
vel creditor dz ee magistram ut i voluntate dni qrt
eat. Op. d. l. ut C si abiurnaco l. ad mand. glo no
soluit sz s. i. mutuauit sponsus i mel in suffiat
boni euentus. Medi sponsi est gredendz qui si

Et sponsio credit dus no obligat h. d.

Si plures. Ege repeat eam C in eum solemni
ter. Pro uno quo lege ff. veteris et est ista nobil.
C si plibus unicuiqz ad in solidum credit in gredi
insolidum nisi aliud sit expssum h. d. Nec pro p dn
i summo sua pecu e si mandat aliqd spale qr no in
tellit insolid nisi sit dem ut plures s. de pecu. Vn
tenens ua qr est dem qr ma no fuit sine eam aliud
no ee qr alt facit solis i preiudicium mandat sz qr eam
mutui hic totam ms de ea. ut vidit ee repetita
tene hinc C se repeticio hinc C si plures

Si plures sic C hic ties pter pri. l. pro lo.
qr plures magri sunt sponsi simpli. s3 qui dimissum
educ in gducere adiecta s3 e si dimissum educ s3 ex sa
C hi. h. d. Ad institu. pima et uers eadem plibus
accessa simpli intelli insolid. sed si dimissum ut aliud
sit expssum h. d. usqz ad C creditorem et eisdem qui ex
pis in eius sunt pz. Op. ad pima pte et v. qr qui
plures pecu ant uo videtur dare insolid nisi h ex
primit ut s. de pecu. l. plibus et ibi no et facit s.
de neg. gest. l. eu alienis uesi. s3 ja. de bel. quando
ccec quinquaginta in duo rei gstituunt tacite qr
pone in aut. de duobus reis et tz qr duo sen plures pecu
sit constituti videtur gstituti insolid. nisi alius ex
primat et ita intellit eam l. plibus ar. l. mandato l. si
mandato tertii C pauli et l. creditor C ex duobus
Ad l. eu alienis s. de neg. gest. sed et qr illa l. loq i plibus
gestoribus sine mandato et e io qr dus madans in
solu voluit enim fuit in solid secum s3 ea et e opi
ista uis et illu l. qrd at ea ista et ide tenet ja. d.
are. s3 glo de mediata l. plibus tenet g eius quae ope
e hadie canonizaci de de pecu e si duo l. ij. qr pu
to vers no obstat l. si mandato tertii C pauli qr lo
plibus p alio mediantibus insolid ut l. de fideiu
l. i. C si plures et C e ti. l. uo ite et ita intellit glo
s3 l. ista et l. plibus loquuntur in mediatoribus uo uni
antoribus. Nec obstat l. creditor C ex duobus qr ibi fuit
expssum ut ibi no et deo l. plibus dz ad huc teneret
quid quod diceremus dico qr aliud i magris sponsis
negociatorum uauis ut institoribus spontis alibi nego

Sub.
op is

i glo

Sub.

Sub.

no mediabilez debi

Sub.
op

Sub.

Sub.
pro solis

Sub.

Sd.
magistri

op
f

op
f

op
f

Sub.

Sd.

Sub.

op pro

Tr. no est h. azo op et so sive s ad hoc qr qu
galli qd plurbz vi. galli i solidz noy

Tertiam quibus ut

Iungat lr xiiij. de gestoria dicit fieri

iiii° ut ... plurib; ... ff veteris

[illegible]

[illegible]

o+

[con]silium debet sequi ubi gen[erali]t[er] uolo q[uod] p[ro]cur[ator] meus agat
negocia mea cu[m] [con]silio titii q[uia] dicit g[e]n[er]at[ur] neg[oti]a
tu[m] mea s[ed] [con]siliu[m] titii q[uo]d ista [pro]positio cu[m] denot
cau[sa]m efficie[n]te[m] seu i[n]strum[en]ta[lem] q[ui]a mediante aliquid fit
ubi g[e]n[erali]t[er] ... i[n]fecerit ho[m]i[n]e[m] cu[m] cultello ut l[ege] i[tem] ad l[egem]
corne[liam] de sicar[iis] l[ege] is q[ui] cu[m] telo ... cu[m] dico cu[m]
[con]silio titii dicit q[uod] [con]siliu[m] titii sit i[n]strum[en]tu[m] quo
mediante negociu[m] fit s[ed] si no[n] s[eq]uitur [con]siliu[m] tu[n]c
no[n] erit cu[m] [con]s[ensu] ... q[uod] [con]ditio[n]i [pro]p[ri]a [con]gruit
... importat ... disp[ositio]
... no[n] p[er]dit ... et ...
... i[n] pupillis de ... et ...
pube[r]es ... ex q[ui]b[us] ... portat q[uod] dico
de ... s[ed] ... no[n] fuerit ...
[con]siliu[m] adiect[um] ei qui no[n] h[abe]t plenu[m] intellectu[m] ...
etatis ... dignitatis ... tu[n]c ...
cu[m] [con]s[ens]u d[i]c[t]i intell[ectu]s de [con]s[ens]u ... [con]siliu[m] nichil op[er]at[ur]
... l[ege] i[n] pubertate et ... glo[ssa] ordinaria
ex de offi[cio] dele[gati] c[apitulo] ... no[n] e[st] ex [con]gruentia
illius dictionis ex s[ed] ex mente [pro]fere[n]tis. Vt g[lossa]
legat ista ... sic distinguit aut d[icitur] q[uod] aliquid
fiat cu[m] [con]silio simplicit[er] aut cu[m] [con]s[ens]u et [con]silio ...
[con]s[ens]u et uolu[n]tate et plac[it]o ... aut no[n] debet
requiri et tu[n]c debet sequi ut ... est aut d[ebe]t re-
qui[ri] s[ed] p[er]dit et tu[n]c aut ista adiectio cu[m] [con]s[ens]u est
facta ei qui no[n] h[abe]t intellectu[m] plenu[m] et tu[n]c sequi ...
... l[ege] i[n] pl[ur]ibus pupillis et c[apitulo] ... aut ei q[ui]
h[abe]t plenu[m] intellectu[m] et tu[n]c aut ille ...
e[st] p[ri]nceps offic[ium] et tu[n]c sequi [con]siliu[m] ut ...
... l[ege] ... aut no[n] est p[ri]nceps
offic[ium] et tu[n]c sufficit ... nec sequi tenet[ur]
ut ex de arbi[tris] c[apitulo] ... et ...
intelli[gi] s[ed] et si pupillus ... et ...
... cu[m] [con]s[ens]u et cu[m] [con]silio ...
cu[m] [con]silio et uolu[n]tate et tu[n]c aut ille q[ui] uult ...
... no[n] p[otes]t ex p[ri]ncip[alis] offic[ium] et no[n] tu[n]c sequi ...
si no[n] ... ut ...
et ex de ...
... de adm[inistratione] tu[n]c aut p[otes]t ex p[ri]ncip[alis]
offic[ium] et tu[n]c aut ista adiectio fuit facta ab ho[m]i[n]e
ei qui h[abe]t potestate[m] ... et no[n] tu[n]c sequi [con]siliu[m] ut
... ubi ... testator et si ... fuit ...
fit et si ... no[n] est ... p[ri]ncip[alis] offic[ium] no[n] tu[n]c ...
... ad q[uod] fuerit l[ege] ... ubi ...
... no[n] solu[m] a [con]silio ...
... adiect[um] ... ab ho[m]i[n]e ei qui h[abe]t p[ote]s[ta]-
tem ab ho[m]i[n]e et tu[n]c d[ebe]t requiri et sequi q[ui]a tal[is]
[con]ditio ... est ut l[ege] ... pupil-
lis ... adiectio ... et C[odice] de ... aut ...
... et de ... l[ege] ...
... et ex de elec[tione] cu[m] in ueteri et ...
fuerit ... uolu[n]tate de [con]s[ens]u et
[con]s[ens]u ... q[uod] tal[is] adiectio ...
... de ... ex ...
... no[n] p[otes]t ex p[ri]ncip[alis] offic[ium] de q[ui]bus offi[ciis]
... debet. Quo[modo] s[ecun]do q[uo]d si ille ...
... debet requiri no[n] d[icitu]r [con]siliu[m] ... q[uod] no[n] uult
... q[uod] no[n] p[otes]t sine alio p[ro]cedendo distinguit aut
e[st] ... ut [con]sultor ex legali disposit[ione] ho[m]i[n]is
... est ... i[n] tali ... q[uod] p[otes]t ...
[con]siliu[m] cogi p[er] iudice[m] ut C[odice] de ... l[ege] ...
... et fuerit C[odice] de ... l[ege] ...
no[n] est ... i[n] tali actu q[uod] possit cogi et ...
... est ... et tu[n]c p[otes]t ille ...
... no[n] ... ut ...
... l[ege] si longius ... et de ... l[ege] si ego ...
... l[ege] si ...
... et hodie est ... ex ...
... ex dispositione ho[m]i[n]is et tu[n]c no[n] p[otes]t cogi ...
... ar[gumentum] ... de arbi[tris] l[ege] ... et ... possit ...
... distinguit aut ... [con]siliu[m]
debebat requiri et ... cu[m] si e[st] i[n] ...
... [con]siliu[m] potuit ad actu[m] p[ro]cedi ...
... et de arbi[tris] fuerit l[ege] de ...

... emp[ti] ... l[ege] si ...
aut fuit assumpt[us] [con]sultor ...
... [con]s[ens]u seu uolu[n]tate no[n] ... ar[gumentum] l[ege] de
... l[ege] si quis arbitriu[m] et C[odice] de [con]trahen[da] emp[tione]
l[ege] si ... uolu[n]tate et tu[n]c si no[n] p[otes]t ...
... tu[n]c potuit sine ... [con]s[ens]u ... [con]silio
p[ro]cedi ad actu[m] ut C[odice] ... l[ege] si ... et si ...
Tercio q[ui]a q[ua]n[do] si dat ... nullo alio ...
debet sequi ... illud ... [con]siliu[m] ...
boni uiri ut l[ege] ... et ... l[ege] de adm[inistratione]
tu[m] et ... illud no[n] est sequend[um]
ut l[ege] de [con]trahen[da] emp[tione] l[ege] ... et l[ege] ...
... et ...
... i[n]telli[gi] ... [con]siliu[m] ... de ...
... q[uo]d ... p[ro]cedit ad actu[m] ... [con]silio
... q[uod] nullo
... [con]silio actu[m] ... et ... ex dispositione ho[m]i[n]is ...
q[uo]d ... ab ho[m]i[n]e ... requirere
et sequi et tu[n]c aut est tal[is] ... uolu[n]tas
... ex ... uolu[n]tate ... ut ...
... et ... et no[n] p[otes]t ... p[ro]cedi
et imputet sibi q[ui] ... i[n]discrete [con]stituit ...
... l[ege] ... fuerit l[ege] ...
... est aut fuerit ex de elec[tione] c[apitulo] ... aut p[ro]cedit
ex uolu[n]tate ... [con]trahentiu[m] et tu[n]c illud ...
[con]siliu[m] reducat[ur] ad arbitriu[m] boni uiri et sic p[ro]ce-
det ad actu[m] ut l[ege] si societate[m] ... l[ege] ...
... l[ege] ... aut e[st] tal[is] act[us] i[n] quo possit
p[ro]cedi ... nullu[m] [con]siliu[m] ... q[uod] ...
ex ... q[ue] ... et tu[n]c aut tale ...
... [con]tinet manifesta[m] iniquitate[m] et tu[n]c ...
de ... nichil ... et sic p[ro]cedet ad actu[m]
ut l[ege] de ... et ...
... ut corrigat q[uod]
manifeste iniquu[m] est ut l[ege] de ... l[ege] que ...
... aut no[n] [con]tinet manifesta[m] iniqui-
tate[m] et tu[n]c ... ad iudice[m] ...
... tale [con]siliu[m] reducat[ur] ad arbitriu[m] boni uiri
ut l[ege] ...
... [con]siliu[m] manifeste e[st] iniquu[m]
... ad arbitriu[m] boni uiri ut ... l[ege] si ...
... et ... illud ... arbitriu[m]
... ille ... nullo actu[m] ... ut l[ege] de
... l[ege] si quis arbitriu[m] et de [con]trahen[da] emp[tione] l[ege] si et
ut lex uoluit q[uod] reducat[ur] ad arbitriu[m] boni uiri
ut ... ualeat q[uod] ... ut l[ege] ... de ...
dubiis ... no[n] ...
... no[n] ... manifesta ...
... Quarto q[ui]a dicit statutu[m] q[uod] iudex
... tale ... ille ...
... legis ... solempnitate no[n] ...
... ut l[ege] ...
... q[uod] ... [con]siliu[m] sequi de ...
... ut ... credo Cu[m] enim iudex
... a lege municipali ... et lex ...
... debet requiri ... de ...
ut ... est ... actus no[n] ualet ... obstat ...
... debet ... q[uod] ... est solempnitas
... et ... no[n]
... l[ege] ... de ...
... [con]siliu[m] ... p[otes]t trahe[re] iudice[m] ...
ut l[ege] ... et l[ege] de arbi[tris] ... no[n]
e[st] legis solempnitas. Quinto q[uia] ...
... et ille [con]sultor ...
... [con]siliu[m] ... ut iudex ...
... [con]silio no[n] requisito q[uod] ... que
... i[n] ... credo ...
... no[n] obstat q[ue] ...
... et ...
... [con]siliu[m] ... no[n] p[otes]t ad ... l[ege] ...
... l[ege] ... et ... l[ege] ... diligent[er]

[illegible]

Exercitorum [illegible]

Est autem [illegible]

Sive quis navem [illegible]

Si preste [illegible]

Quasi [illegible]

Hec actio [illegible]

Si plures [illegible]

Si tamen [illegible]

Si servus [illegible]

Hec actiones [illegible]

Si tamen [illegible]

non de actione quod iussu

non de pluribus qui faciunt unum [illegible]

Item si tenet magr̄ conventi p̄at met cum
et creditorez non cadit obligatio hec dicit
Lucius mutuatus nigro hic creditori magr̄
acaurnetali f eiue vi. promisset et ale sua
et credulitas agrum p̄cium et loca agru
tus sit p institoria h. d. usq̄ ad fi. no. inutile
l. ad l. ymz op et m̄ q̄ dicit p̄um diaris pau
ni d ex q̄ suz nudum utilitatez ut C. nadu cre.
li. et n q̄ p̄ l. aucta p. ille locut in prop. similiter
tis. Op l. d. cz d l. n̄ sumus C. B p ne p.
r. q̄ hebit ei eo qui nullo mo hebit mandatum
Op et m q̄ sufficiat sola assao magri eam n
q̄ p p̄pareis no. plurent ut s e l. i. C. no aut
b. B n in p̄rs q̄ d. q̄ illa no potuit ad hoc obligar
atz h pe. Tu dic q̄ illa erat sponsus expresse ad p̄
atuz accipiendu mutuo h no B aro et guill.

Si laborante dn̄i iacturam mariz
hic adiectz cu nigro magr̄ cui credi
tis p̄lis hic actoz si mutuz creditum
ut fiat contributio h. d. s sic expressi
sumi eum fuit ad q. si ille dominu
aliquis dicitur a vicinis ne ignis
ulterius tenere q̄ dicit et emendari a vicinis q̄ p
cu utiliter fuit e m ar̄ iudicio no determino
Si cursuarius p mariz deciones no fit contri
butio nisi accidit voluntate nautarum ut alio insto
metu h. d. bis dns nauis et dm onuz rez meal
Cu eadez exeiam excepcis libris corpe et
abraus p portore contributionis contribunt ad q. s mgr
ex locatio tenebit h. d. de q̄ simul eorz quer quis per
tiu indigetur et vestimentorum personarum cuiqueus dicit
solum gabella q̄ lest i in hys que ipsis sui
eu portitur ut l. l. censuiz l. d. p. prig. Dicitur no
q̄ ipse necessitatis eum suit eiui in si ei hec d. p. i. m.
et q̄ no in necessitate e ut a te eis firet h. d. in
dunnis et hinc ind gla sup verbo q̄sani
Si nauis pauz redepeaus et ab omi bus
q̄sicatis pcas in pcio rez p̄dantur h. d.
Si nauis p eyt stiffi eu mech ea lenade
nauis extractis hic loca contribues peas p in
in pecit et stiffi salua eaverit h. d.
Sed si nauis iactatis fit contributio ex mali
trai partis ex naue postea p̄munt si recuperatur ex
metis i naue no contribunt hoc dicit Bar
Cum aut p rebs deteriorats p̄uz precio fit col
latio in metas ipis no deteriorats tune locans co
fert si p tone inpignus ipis confert et et conferunt
d p̄cio deducto puc plus fuit minus sit indiscipline
cui in collec h. d. ba. Nec fit collatio p im p̄ass q̄
Nauis aduersa ad instencia naue fert sit h. d.
Nautie leuande iactam in dubio no videnti
hec p derelicto nisi q̄ in mettis aliud p in
iuat h. d. ai glo vult q̄iri eu lex no ad
Epitecario nec p̄tur hoc dicit
Nauis vehenda ad p̄sone operandz suffic
in p̄sonam ex in naue nisi aliud additu sit h. d.
Servi eius suppuarius acceperit a pca
prodentis culpe ubi actio iniaca no potest intentari
h. d. sed intellexit dy. l. d. in penis l. et mortui de q̄ suo
p ex C man l. d. expendis suppuarius accipit
Eodem iuris difficultas a prodi h. d. de q̄ dicitur
nil q̄ ex d n e pe plenissime i l. erimus q̄ aliud
Si conuixisti si inspirat ex l. d. v. ob.
fert ad legum sufficit legum capacitatis si refer
tur ad omis inspicit mensura ponderis h. d.

Equu duas exceptio institor obli
gat set agit si eius sumus e institor
no ar nisi cessit actio nisi i subsi
diu h. d. Nota q. ubi no reperit
ille qui in eum cedere actioz q̄ forte
loge est absis vel latitet vel est
mortuus sine her l. dict in actiones utiles pure cessi
pone ut hic et C de ne et ob l. i. et ad ar
fama no l. d. cap. inst. l. dapni insertis scripsis
Barth. Institor e qui alicui municipali
Institor negociatori questuarie preposito ce
cto loco no designato et obligat dominum cum
cuius eidictis sit negotiarius questuarie prepositus
a ea vel negociatori no questuarie cum eum
magis preponit nec valebit h. d. usq̄ ad C. no en
Quacuq̄ simulam s in l. institoriam ex ea
negocio colendis intellige de alienis ea quesitis
Quare di sufficit eum no ex negociatore questua
tur sit simo et no p̄ eu ex de fideius e si simi intel
lige prodeuti ex et superius plus l. e l. si ai vulhco
fiat quod no l. e l. in eu. Nota ex p. p. impsit mi ex
dicit q̄ sufficit q̄ passus sit illu ex sincera vi eum
q̄ p̄ue prepone sui institore videbitur plz in l. pro
et si pupillus C. et l. e. et l. q̄ ai eo l. si. Si prepo
ad impun̄d et cogend dispilor Si vno q̄
si ex cōmisit totiz eaz ut s. e. C. B et si i inqsit Ego
allo hic v. plene ad ima lecz credere que ho
pit tacit que dicit tali latori primuz in hys que
dicit nobis dabit plenam fidez et ex h. prodicatum
duo scip lacissime in l. tamq l. de fideiussi.
Non tu duas cum ex gestis institor contra id ad
q̄ sponsus est expresse ut teneat si forte prepositum
repugnet h. d. Sed si ei No. ar. q. p̄ui contra ad
vendendu pot vendere hic fide de pcio de quo p C.
C. de rei ven. l. in ciuile p guil ergo plene l. de re.
nid l. admo C. si pr adiectz nisi C. adfinito
Si ab alio si institor preponat obligat hic
si alaimo administrator obligat ille eum gerit
negocia si a peuit obligat dns et prepositus lez
i gestor intelligitur sequitur h. d. et sic no q̄ morte
no finit mandatum municipale ind gla magna sa
de cas dicit q̄ si hic speciale mandatum solus dns ten
eat s q̄ q̄fusis ind l. m C. si generale tene tun
negotia dicit ipse Barthol. degadgens p.
Sed et si quis Palam institori non
cauit nec contra preponent si si e minor ad
institorem aucthis requiretur Bartol.
Sed et si pupillus De quo palaz
qui preponit aliquo certo loco vel p̄uincie eo
gehi nisi q̄ leges publice et leuiter p̄sse
bat q̄ qua seponunt no cadit ignorancia con
dunat pcas si fuit creditum nisi delicti coherent assiunt
h. d. usq̄ ad C. cadio Signum tex ibi actez q̄ui
preponit No ad q̄ez gl dicit sicut venditio preium
gnus de cum plene p q̄ C. man l. mandati bar.
Condicio Condicio et forma prepositis institori
imspiciat que si no seruat dns no tenetur nisi ea p
sit pariter suspicavit h. d. l. q̄ aliud excipit sit
Item si preposito mo de q̄ qui sectabit p aliez
negotiatz tenetur ad actum h. d. et tenere et insti
Si ab uno tam preponi lz in q̄ tenez no cadit
obligo et duos sim tam preponunt de peculio h. d.
Habebat quis q̄ et astringit ad una
ratz si no placet sectabit u. et ob actore cau
her alia ea agere n pous i integrum restitue
petatu h. d. Ad eiudicem tamq l. sacd q̄
aliq q̄lhet in ea eaz in q̄ sponsus est expresse
sufficit ad obligand dnm solus ea expsso si in
q̄ulis q̄lhet in id ad q̄d sponsus e p consequencia
e nati q̄ ait plat in alia aiz q̄ Cessiz
p prepositus quis indestis ut ille s a. n. dicit
neb. s ti n l. i. C. qui aut Hec promisso i hac
l. quid eum erat sponsus mutuis p̄ciis accipie
dis si erat sponsus mea oleum accipit mutuam
pecunia ad emeri oleum ille qui mutuam dedit
i. velle i institoria tamq mea oleum erat sponsus
et postq̄s mutuis p̄ciis accipiendis no potuit
plane ea que fuit maia ad obligand dnm in hyc
ad que sponsus est p consequencia in duis e absolu
tiu vne mulct ita dicto agere ex illo capite q̄ ex
presse sponsus erat p̄cunis mutuis accipiendis in

Bund

al

Bund

Bund

Bund

Bund

Bund

Bund

Bund

Bund
i

Ad emend

lege

No
i

ad l. ... de metu ...

... institoria actione ...

[illegible]

Item si ... [illegible]

Quemisse aut ... [illegible]

Si duo ... [illegible]

Sed si sub... [illegible]

Si impub... [illegible]

Paulus ait ... [illegible]

Item ... [illegible]

Taberne ... [illegible]

Servus ... [illegible]

Huius quoque ... [illegible]

Sed et si ... [illegible]

Si bimus ... [illegible]

Pupillus. Sciuicanus ... [illegible]

Heres ... [illegible]

Si plures ... [illegible]

Plane Creditores ... [illegible]

Tributum ... [illegible]

Illud quoque ... [illegible]

Haec actio ... [illegible]

Quod in heredem. Eligere ... [illegible]

Si viventis ... [illegible]

Omnia ... [illegible]

Sed an ... [illegible]

Sed et si [illegible] ex pte no mediat pt que [illegible] ut p heredita[tis] portione et [illegible] bursu ne [illegible] ut [illegible] possit

Interdum [illegible] mediatam pdit quis bursum h. d. [illegible] ex delicto [illegible]

Soli huius edicti [illegible] ad [illegible] filij h. d.

Sed an [illegible] duobus [illegible] h. d. In hac actione [illegible]

Is qui depecijt [illegible] eadem actione ex [illegible] h. d.

Si filius bursum huius edicti [illegible]

[illegible]

Si uo filio [illegible] h. d.

Cum qui [illegible] mandati pdit [illegible] h. d.

Pater filio [illegible]

Trebatius pntus [illegible] h. d. [illegible]

Verba senatus [illegible] Nota ex hac [illegible] senatus consultum [illegible] ut collige ex hac [illegible]

[illegible]

Suspendeat consulit Bartholus

Certe si [illegible] quo [illegible]

[illegible] gl. h. d. [illegible]

Si quis patrem [illegible] h. d.

[illegible]

Si a filio [illegible] hoc dicit

Item si filiusfamilias [illegible] h. d.

Sed et si filiusfamilias [illegible] h. d.

Mutui datione [illegible] h. d.

Non solum hec exceptio [illegible] h. d. [illegible]

Item si duos [illegible] h. d.

Cumque aut hec exceptio [illegible]

Proinde [illegible] hec exceptio [illegible] h. d. [illegible]

Si filiusfamilias hec exceptio [illegible]

Sed si [illegible] Si a bello [illegible] h. d.

Hoc senatusconsultum hec exceptio [illegible] h. d.

Non solum hec exceptio [illegible] non repetitur h. d.

Quaqumque hec exceptio [illegible] h. d. [illegible]

Filium habeo [illegible] h. d. Barto[lus] [illegible]

Si filiusfamilias [illegible] h. d. [illegible] Bartholus

[illegible]

no[ta] q[uod] fil[ius] fa[milias] p[otes]t h[abe]re in [illegible] peculiu[m]

fiat dup[lex] ut adventiciu[m] acceperit [illegible] hodie ol[im] no[n] [illegible] q[uod] adventicia [illegible] p[at]ris [illegible] filius no[n] habent sola administra[tionem]. Ex hiis [illegible] de peculio [illegible] administrat[ur] [illegible] ut no[n] [illegible] l. [illegible] castrense [illegible] de castren[si] pecu[lio] fuerit q[uod] no[n] [illegible] et [illegible] et no[n] [illegible] l. fi. de bo. [illegible] l. e. l. C. [illegible] [illegible] glo. [illegible] assignant aliud nomine peculiu[m] glo. [illegible] et [illegible] vii. et viii. [illegible] De [illegible] castrensi [illegible] filius familias [illegible] peculiu[m] [illegible] castrense peculiu[m] [illegible]

[illegible]

Ordinariu[m] [illegible]

[illegible]

viii q[uo]t [sunt] peculia

no[ta] [illegible] q[uod] [illegible] ad [illegible] legitimus tutor [illegible] a [illegible]

obligatione ... ut l. ... ex noxali ... et ... [illegible]
... [illegible] ... obligatio ... [illegible]
... [illegible] ... peculio ... [illegible]
... obligationem ad peculium ... [illegible]
... peculium ... desinit ... dolo ... [illegible]
... desinit ... [illegible]
... [illegible] ... et quo ... differt ab actione ... [illegible]
... de peculio differt ab actione ... [illegible]

no. differentia inter actionem de peculio et tributoriam

1 ... [illegible]
2 ... [illegible]
3 ... [illegible]

Nota

Nota

in quo differt ab institoria

1 ... [illegible]
2 ... [illegible]
3 ... [illegible]

in quo differt a tributoria

1 ... [illegible]
2 ... [illegible]
3 ... [illegible]
4 ... [illegible]

Nota

Nota

Nota

Nota

Nota

... [illegible] ...

... [illegible] ... obligatione ... [illegible]
... [illegible] ... filius ... [illegible]
... obligatione ... [illegible]
... [illegible] ... obligatione civili et naturali ... [illegible]

... [illegible] ...

sine hac similitudine ... nisi quaerit illud pronomine hec ... pronomine non demonstratiuum ad oculum sed ad intellectum ut l. ... de duobus ... uoluit demonstrare illud quod habebat in mente ad intellectum non autem ad oculum et ad ipsum ... fiat ... hoc in ... pronomine hec ad demonstrationem intellectualem ... ad oculum ... ut l. hec actio ... hec actio ... et l. hec ... actio ... ad oculum posse demonstrari ... incorporalia ... et de hoc ... de duobus ... que ... possent ... in palatio ... in palatio ... in hoc palatio ... ad oculum intellectus ...

[illegible]

nota hic de demonstratione ... pronominis hec

nota

nota quod masculinum comprehendit femininum

3d pb

III

nota

nota baz quod de eodem

nota

III

nota intellectum ... quod pretor ... filiis teneri de peculio

[illegible]

Patris [illegible] exponit verbum patris [illegible] ... Et pro dicit quod illud verbum patris [illegible] ad filium [illegible] appellatione [illegible] bona fide possidentes [illegible]

[illegible]

Vicet [illegible]

[illegible]

Unde [illegible]

[illegible]

Parum [illegible] exponit [illegible] verbum [illegible] et [illegible] intendit [illegible] utriusque sexus [illegible] et feminae [illegible]

[illegible]

Si filius [illegible] verbum [illegible] negotium gestum [illegible] et [illegible] negotio [illegible] et glo[ssa] [illegible]

[illegible]

Si filius [illegible]

[illegible]

Sed si filius [illegible]

[illegible]

Deminuebit

[illegible]

Existimat [illegible]

Filius [illegible]

Peculium [illegible]

Ex hijs [illegible]

Si operam [illegible]

Siere [illegible]

Non solum [illegible]

Oppositum [illegible]

Peculium [illegible]

Dissimiles [illegible]

Sunt autem [illegible]

Nota

Nota

[illegible]

Oppositum

Solutio

Solutio

Solutio

Solutio

[illegible]

Pupillu[m] aut[em] h[ic] expo[nit] [illegible]

In peculio hic expo[nit] [illegible] ad q[uo]d po[tes]t [illegible] est in diffinic[i]o[n]e. Nec q[uod] no[m]i[n]e et [illegible] est [illegible] [illegible] l. monete[illegible] [illegible] signu[m].

Non statim hic expo[nit] [illegible] in diffinic[i]o[n]e.

Sed si damni. Peculiu[m] aute[m] h[ic] expo[nit] [illegible] deducto eo q[uo]d debet [illegible] [illegible]

Si noxali si d[omi]n[u]s noxali [illegible] deducat de peculio [illegible] [illegible] indiscrete deducat [illegible] h. d.

Est aut[em] q[uo]is q[uo]d [illegible] deductu[m] [illegible] h. d.

Quod aut[em] de peculio no[n] deducat [illegible] p[ot]est [illegible] accione excepta[m] [illegible] de peculio in qua deductio [illegible] h. d.

Non solu[m] [illegible] et peculij deduc[illegible] q[uo]d [illegible] debet [illegible] h. d. [illegible]

Si s[er]uus si agit[ur] de peculio [illegible] q[uo]d [illegible] ordinario [illegible] debet [illegible] de debito [illegible] peculio

Hinc q[uo]q[ue] [illegible] Pot[est] [illegible] [illegible] [illegible] et in [illegible] h. d.

Ante diu[m] [illegible] et peculiu[m] ad eu[m] [illegible] no[n] sufficit ad [illegible] debitu[m] hoc dicit

Sed [illegible] h. d. [illegible]

[illegible] h. d. [illegible]

Si dolo [illegible] h. d. [illegible]

Tranquill[us] [illegible] de peculio h. d.

Constat [illegible] h. d.

Si s[er]uus [illegible] de peculio [illegible]

Siquis cu[m] s[er]uo [illegible] h. d.

Questiu[m] [illegible]

Si cu[m] [illegible] h. d.

Si a[n]i[m]u[m] [illegible] h. d. [illegible] de peculio [illegible]

An dolo [illegible] h. d.

Si ex duobus [illegible] et peculij [illegible]

Venditor [illegible] apud que[m] peculiu[m] [illegible]

[illegible] de peculio [illegible] hoc dicit

In bone fidei [illegible] de peculio [illegible] h. d. bar[tholus].

Si duobus [illegible]

Si creditor [illegible] no[n] [illegible] h. d. hoc aut[em] [illegible] s[er]uus [illegible] de peculio

Seruu[m] eme[n]s [illegible] q[uo]d fuit apud eu[m] [illegible] hoc [illegible] h. d. [illegible] no[n] est peculiu[m] no[n] pot[est] [illegible]

Depositu[m] de peculio [illegible] est ad alias acciones [illegible] hoc dicit

Si nuptur[a] [illegible] ab obligac[i]o[n]e deducta [illegible] matrimonio [illegible] deducit h. d.

Stichus q[uo]d debet d[omi]no s[er]uus [illegible] peculiu[m] ex peculio [illegible] no[n] deducit h. d.

Seius [illegible] q[ui] celebrauit [illegible] ad peculiu[m] [illegible] h. d.

Libera [illegible] et l. cu[m] cornelius [illegible] Bartholo[mæus]

Non solu[m]. An debitor. [illegible] debitore et intelligi[tur] [illegible] l. [illegible]

Eo tempore [illegible] debitu[m] [illegible] h. d. [illegible]

Etiam postq[uam] [illegible] h. d.

Seruus alienus [illegible] de peculio [illegible] h. d. [illegible] l. [illegible] Bar[tholus].

Quod debetur [illegible] h. d. [illegible] Bar[tholus].

Ex his [illegible] de peculio [illegible] h. d. [illegible]

Si filius [illegible] de [illegible] peculio agit[ur] [illegible] h. d.

Cum ex duobus [illegible] h. d.

[illegible] accio de peculio [illegible]

Pretor ait. Questiu[m] [illegible] actiones [illegible] h. d. et [illegible]

[illegible]

Sibi qui actio de in rem verso ... [illegible]

Quamvis ... hec dicit Bartho.

Quod si servus ... Si mutuatus sufficit ...

... [illegible]

Si placet ... [illegible]

Si propriare ... Versi ... [illegible]

... [illegible]

Pater pro filia ... [illegible]

Servus absentis ... [illegible]

Velleyano per velleyanum mulieribus ... [illegible]

Et primo ... [illegible]

Verba itaque ... [illegible]

Omnis ... [illegible]

... [illegible]

Mulier ... [illegible]

Marcellus ... [illegible]

... Origin[em] ... [illegible]

Si mulier ... [illegible]

Si tu essem ... [illegible]

Aliud intendendum ... [illegible]

Heredes ... [illegible]

Si mulier ... [illegible]

Aliquis ... [illegible]

Depignoribus ... [illegible]

Si sub conditione ... [illegible]

Si mulier ... [illegible]

Si mulier ... [illegible]

Si mulier ... [illegible]

Si ab ea ... [illegible]

Si reus ... [illegible]

Si mulier ... [illegible]

Mulier ... [illegible]

Tutor pupilli ... [illegible]

Cum heres ... [illegible]

Si pro aliquo ... [illegible]

Si mulier ... [illegible]

Si mulier ... [illegible]

Si debitor ... [illegible]

Si senatus ... [illegible]

Si dona ... [illegible]

Bona velleyani ... [illegible]

Cum filii ... [illegible]

Uxor que ... [illegible]

Si ea ... [illegible]

Si fundum ... [illegible]

Quidam ... [illegible]

Decipiendi ... [illegible]

Si mulier ... [illegible]

Si mulier ... [illegible]

Item si mulier ... [illegible]

Si mulier ... [illegible]

Si mulier ... [illegible]

Verum ... [illegible]

Si invenit ... [illegible]

Quod in dubio ... [illegible]

Q. [illegible]

ut si quis cavidit ad dominum sine ... [illegible] ... exceptione non obstat exceptio ... [illegible]

In compensatione ... [illegible] ... pendere duo iudicia ... [illegible]

Sed si a filio ... [illegible] ... filius per debitorem compensari ... [illegible]

Si ambo ... [illegible]

Conveniens ... [illegible]

Cum alter ... [illegible]

Quod ab eo ... [illegible]

Aequitas ... [illegible]

Eiusdem ... [illegible]

Sed a militi ... [illegible]

Cum int... [illegible]

Is vero qui damnatus ... [illegible]

In rem suam ... [illegible]

Debitor ... [illegible]

Ob negotium ... [illegible]

Posthumi ... [illegible]

Si debeas ... [illegible]

Quod ... [illegible] ... de eo quod ipse debet

Depositae ... [illegible]

Si quis servum ... [illegible]

Si cum ... [illegible]

Si rem ... [illegible]

Eodem ... [illegible]

Cum pupillum ... [illegible]

Si apud ... [illegible]

Eodem ... [illegible]

Est autem ... [illegible]

Si rem ... [illegible]

Non solum ... [illegible]

Si eum apud ... [illegible]

Si eum ... [illegible]

Bar. dicit non quod glossa ... [illegible] ... in quibus non admittitur compensatio

[illegible]

Sepe [illegible]

Si petitum [illegible]

Apud Iul. [illegible]

Si quis tabulas [illegible]

Si quis argentum [illegible]

Si cista [illegible]

Si apud duos [illegible]

Si duo [illegible]

Si depositum [illegible]

Quod aut [illegible]

Si apud [illegible]

In sequestrum [illegible]

Sequester [illegible]

Proprie [illegible]

Hominem [illegible]

Datur actio [illegible]

Quidam [illegible]

In depositi [illegible]

Quod Titius [illegible]

[illegible]

Si in Asia quod est fiendum in re deposita [illegible]

Depositum [illegible]

Cum sequestro [illegible]

Quemadmodum [illegible]

Si quis infitiatus [illegible]

[illegible]

Competit [illegible]

Si plures [illegible]

Sive autem [illegible]

Quorum [illegible]

Si is apud quem [illegible]

Licet deponere [illegible]

[illegible] Bartholus doctor

Decem quod [illegible]

Si apud filium [illegible]

Si duo heredes [illegible]

[illegible]

Actione [illegible]

Lucius [illegible]

De sponsalibus [illegible]

Qui pecuniam [illegible]

Publia Mevia [illegible]

[illegible]

Nota; Nota; Nota; Nota; Nota; Nota; Nota; modo specialis; nota practicas; Nota; op.; Nota; op.; Nota; op.; op.; Nota; Nota

[illegible]

Lucius titius [illegible]

Titius sempronius [illegible]

[illegible]

Lucius titius [illegible]

[illegible]

Quintus cecilius [illegible]

Bona fides [illegible]

[illegible]

Quod nerua [illegible]

[illegible]

Et ut eu[i]das istam legem glo[sa] exp[onit] latam culpam [illegible]

[illegible]

Quod nerua [illegible]

[illegible]

op. — Bar. — de triplici culpa — [illegible]

no obstat e in culpa ut C. de lege l. leges [illegible] diffinitio no pl' ma no conprehendit [illegible] latam culpam [illegible] cum latam culpam [illegible] quod glo. omnibus [illegible] ut l. latae [illegible] et [illegible] dicat [illegible] ordinatio est in lata culpa [illegible] dicit quod ignorantia legis e lata culpa [illegible] diffinitio culpae [illegible] diligentia potuit provideri [illegible] bona diffinitio [illegible] quod dicimus ab eo quod bonum est [illegible] culpa ut apparebit [illegible] diligentia [illegible] provideri non potest ut C. de [illegible] l. que fortuitis [illegible] l. contractus [illegible]

2 [illegible] culpe glo. [illegible] dicit quod triplex s. lata levis et levissima ut [illegible] C. de arbi. [illegible] l. in lege [illegible] l. contractus et hec [illegible] quod lex dicat [illegible] culpa exigitur ut C. man. l. a procuratore [illegible] et hoc [illegible] culpe [illegible] dicit quod [illegible] culpe et melius [illegible] lata [illegible]

[illegible]

3 [illegible]

4 [illegible] culpa lata [illegible] depositum [illegible]

[illegible]

que l. dicat. Illud patet quo que e dicit in effectu [illegible] dolo et proprie ut culpa lata [illegible] differunt quod [illegible] a dolo no excusat a dolo [illegible] ut ff. de eden. l. ubi et no l. de op. no nu. l. i. [illegible] et hec [illegible] a dolo nulla e excusatio [illegible] que alia [illegible] ut [illegible] depositum [illegible] in duobus ultimis [illegible] in omnibus contractibus requirunt [illegible] ut l. [illegible] C. de [illegible] non sufficit [illegible] ut l. de pos. l. [illegible] ex aliis ut C. ad adult. l. si quis adulterium et in [illegible]

[illegible] quo quid e lata culpa et ut [illegible] quod [illegible] glo. [illegible] diffiniunt latam culpam e no intelligunt quod [illegible] ut l. latae [illegible] ubi glo. volunt describere [illegible] culpis [illegible] glo. [illegible] l. Certe ista diffinitio no est bona [illegible] diffinito [illegible] ut l. i. [illegible] de dolo [illegible] intelligunt [illegible] lata culpa ut [illegible]

[illegible]

aa diffo culpe

ad effec. culpe

ad ea culpe lat. [illegible] dolo

de culpa lat. [illegible]

aa diffo

[illegible]

Diffo late culpe [illegible]

[illegible]

erret sit lata culpa i quolz alleuatio et vi. q no
n i hoie quo sit custode pfessionis ut pz ex diffinicoe
pena sue s q cuncte viuis l ij. Ex vi q sit q
omis mini scire debent ut l legere quemadmodum C
de leg. hz g ignorare e lata culpa ut dat l lata
et s in diffinicoe q hec e glo s de hijs qui no
insti l liberorum C no et sub de suspect cu C pro
pecto p hec in c ex l de iud et fals l eiusdem C pla
ibi nec scolares et in contras in iure appellat scul
tos Ego puto sic dicendum aut loqui de ignorancia
iuris coni aut iuris spal aut muniapalis pro qua aut
e iur ciuiz et lumetatu q de hoc est cuius leges et tal
ignorancia e lata culpa ut dat l eius pla et dat l
i fi C pla et dat l liberorum C nomine et C suspectu
ar glo et l de n neg l lata ouchu l leges C de
leg aut dubiu e iur q sit ignorer doctorum
ut q de hoc no heimus leges expssas s argumenta
ut saltem et tuc talis ignorancia no e pmpsit lata
culpa leuis et leuissima sicut de ignorancia fcti ut
l de iur et fac ig l ij et ibi glo hec in sentcie fu-
mus facere s de leg l no put ar glo So. ceu an
ignorancia de curie iur muniapal et tuc aut loquum
i hoibus custodes muniapij et ide q s eadem ire s sit
custodes adiecens q si sit putes ut l de dec ab or. fi
l si aut in hoibus aliis muniapij et tuc e idez
q in ceteris fcti ut ex de reb e l ij no obstat q
omis no sit custodes pfessionis q omes hoies non
sunt inuste q illa scia que est muniapatis no ex
i quolz vulgares q pites sunt agile et ignorat
tenr sicut omis ut l de reb p l in bono. ¶ ltem
q no vera lata culpa equiparat dolo Glo. in c li ex
pedunt p aliis et excepcoe ita dat ela e q lata cul
pa equiparat dolo ut l si ac alibi fallit in duobus
casibus in dal l c s si me sal no dat et s et i
l fi transitis C. l si ma. l si mora Alii d q sal
lit in casibus ut in l in accorily in pro s de in
liter inam ipse ex tot casus examinaus pro cuius
d q illud e vm q trotatus de peniucione dep
no nos de pena corporali insligenda ut l i l ad l cor
nel de sic et inuit glo q in penalibz ubi tractat
tur de penitenca pena lata culpa equiparat
dolo ideo no vim ut l i C si quis ir l me iur fuerit
et ubi no sciat in bo trup l i C hac accone vnde
glo alibi curat huc passus ubi dicit q ista fallit
omibz delicti seu omibus ita no medal l i l ad l
cornel de sic nec istud vim ut in hac q defendit
ex delicto lata culpa equiparat dolo ut l si quis
ex del ti l i C no aut et l si me sal no dec l i
iur ex l i C no aut et l si me sal no dat l i
in illa actio q aut q inceperit no exit ex adu s
ex delicto consistit in male mesuando ut s de eden
i l id in pu ita accio instit que dat q no edicit est
ex delo consistit ut no pendo ideo ut l sic ex ar
gentarius C ex hz ceteo s de edu quinq dicit glo
ut si casus tu ut ibi dici in alibi glo dic q
illa cla q lata culpa dolo equiparat fallit in
omibz accionibz q puniunt tm dolum ut in iniu
riar et furti et alijs sm no l de q pig l mag
et istud e multum nota Et io ut iste passus tra
hatur bn distingue aut loquimur in accionibz defendet
tibus ex actu ut ei et lata culpa equiparat dolo ut
si ac alibus ex de actionibus que sciunt i con
tractibz aut loquimur in accionibz seu accidentibus
descendentibz ex delicto et tuc aut queritur ad penam
corporalem et lata culpa no equiparat dolo ut l i C
l ad l cornel de sic et ubi no mdal l in accionibus
aut quo ad pena peniumcam et tuc aut lex statuit
statuten requirit expsse dolu aut sic simplr pro aut
no equiparat dolo ut l i C si quis ir l me iur fuer
et in bo trup l i C hac accione et q no i dal l mag
neglia So cui equiparat dolo ut l si quis tr l
ex iur sal l i C no aut et s si me sal ma dat

l i C ac alibi et sic intellie glo medal l mag
neglia dicentis nos istud vi q l i C no aut iniz
ibi verba edicti requirebant dolu ut pz ex pred l lata
culpa equiparat dolo So q illa pena in pu l non
sit illa edicti s mere ciuili in ceteros cui no sieret
mentio doli ut si nemo dicere q ceret illa edicti die spelle
C no aut pcedit ex declaracoe cipsa in iusti pa-
tres que ponit eade l i C i si in irregularis hec no
expssisset scias cet de iur pro glo in dat l accionibz
s de in liter inam dicit q lata culpa no equiparat
tur dolo quo ad infamia irregularitatem ut sub de
suspect tu C suspectis et i ea no l de z tz glo so
nu l uocat expssim j de suspect tu l no emissa
tz ex C de suspect tu l si in un quo lz medal alle-
dicerunt ut no medal C suspectis Azo no curat
hec possit distingendo ita aut loquimur de i fama
que insfert p iudicem et tuc lata culpa no equipara
tur dolo ut in padris inrorsibz aut de i fama que insfert
ipso iure et tuc dolo equiparat ut s de hijs qui no insfit
l libertorum C nec et med C suspectis in glo mag iu
pot et cda q in illis casibz in quibz insfamant ipso iure
lex eni abhorret illa scia q scire aliquid ut q ip
sui ut l de rerum iur l pala C pla et ista opi plz Tao
d q medal l in accionibz fallit i iuri in literis q dep
tur p dolo et no p lata culpa l de no medal C sus
pectus et hoc tenet ex et pro uno q iuris in
literi desert p dolu seu arrogancia seu delictu q lex
expsse requirit dolu ut dat l in accionibz C et ut
s p q dicit est qualiter Certe fallit i petundo
testes i integrum que no petit aduersus dolu sed
lata culpa sic medal l i ubi s de eden et ita no
C et adult delicto l i et s de inuid l ij q ar l C inuic
vidue Quarto fallit quo ad medal fideiussor ita dicta
ita dolo inducit ut lata fideiussor lata ad culpa ut s
de pec he l si et si tac C sic ubi dicit de ignoran
cia que e lata culpa ut s dicit est Certe si cipit
cuius sciens q lata culpa no impedit fructuum pe
rcepcz l z dolo impedit ut l de usu l si sue C et
no p dicit C de re iur e pssessor l ij u l si qui pot
si accit iniuriarum ubi ex quo no videt sicut ubi de
p hijs testimoniis insiciens sciunt e longiciores q illi e
vinc i qualibz re sidei possessore sciens v insipule
inde sciens sciencie iudice pueniat q tuc dicunt
nullo modo tuc si glo s de ca vers l ex diuersis expssis
p ex de ca ueri l eius ¶ lus p pro iniuriarum q de le
iure culpa duit si diuisim decent ita glo insti qui mo
dis ob dicit q leuis culpa e neglia et dessidia
ista no e bona diffinicoe nec despisio ita dessidia et
neglia pot ce tanta q cadat in lata culpa ut ex p
dicti pz sz pot cade in leuiss ut l videlz Aly
ut so de reg sic dat leuis culpa e neglia et sicut
tate pcedens que cosistit in eo q lz quis pure dili
genciam alijs puis sciunt alienis adhibet et sin q sap
hoies ita deside no in talibz adhibet quale in
priorum cosuevit adhibere l hec ergo p sed C si
sisti diffinicoz tenebitur Ex ut audiui ab ea sup
hac l Certe ista diffinicio no e genuis solu cu co
cludit in rebus suis cu sub inceste ut l pcedit pe no pe
diffinit leuis culpa e neglia no magnis stimulis
pcedes que cosistit in eo q aliqs no adhibet diligenciam
adhibet qua sz duos ide et homis diligencia e dili
gentissimorum adhibere debent n alt mea scia ista
diffinicoz est deferctiua in eo q dicat neglia sed i c p de
finiente ut s dcit i diffinicoe lata culpe e scia
in eo q dicat hoium diligencia ea ita ista e leuissima
culpa ut expsse plz l s ac et l i C ij q sap
et supra quinq ve tr q ob C ac is C s p ad le
uer culpa insufficient no sunt ad diligentissimis facere
ut statum patebit ¶ Quale aut diffinicoe in vi
ipsorum venit tripliciter quantum ad leuis culpa
alt assumitur in rebus alienis in rebus
alibus ex acceptione et sic explicat diffinicoe tradit
Ad pmu dico q leuis culpa in rebus alienis e demu

ad p

Marginalia:

no ad h C q ma

v lata culpa equipat dolo

no ad h C q. i ead in quolz lt fallit

De leuis culpa

6

leuis z 3 q

3 q

De leuis z alie n

An actio ex culpa [illegible] veniat in contractibus [illegible] in actione depositi [illegible]

An [illegible] in actione mandati [illegible]

Et si potest videri [illegible] in mandato [illegible] actionis [illegible] [illegible]

[illegible]

Servus deponere [illegible] apud sequestrum non impedit dum agit. h. d. [illegible] ut credit deponens

Omnes qui recepit [illegible] conveniuntur. h. d.

Obligatio [illegible] glo. [illegible] [illegible] mandati [illegible] [illegible] diffinitiones [illegible] [illegible]

[illegible]

Mandatum quod [illegible] [illegible] officium [illegible] [illegible]

[illegible]

Mandatum [illegible] [illegible] obligat [illegible]

[illegible]

Precarii mandato indeterminate [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] mandati [illegible] ad formam debitam [illegible] [illegible] ad finem l. diligenter.

Et remunerandi remuneratio non impedit actionem mandati hec dicit

Si cum fuerit [illegible] est [illegible] et qua deficiente [illegible] h. d.

Si passus qui patitur aliquem [illegible] quod [illegible] mandati tenetur. h. d.

Rei turpis [illegible] mandatum nullum [illegible] [illegible] est hoc est [illegible] mandatum [illegible] obligationem [illegible] [illegible]

Si tibi [illegible] [illegible] h. d. [illegible] [illegible]

Apud mandatum [illegible] h. d. [illegible] [illegible] [illegible] debitum [illegible] mandati [illegible] [illegible] [illegible] leges [illegible] [illegible] mandati [illegible] [illegible] [illegible]

Adversus [illegible] tutelae [illegible] pupilli [illegible] negotia

[illegible]

[illegible] in actione [illegible]

[illegible] in precario

[illegible] in actione [illegible]

ut negotiorum gestor [illegible] ... [illegible] mandati [illegible]

Salarium [illegible] ... [illegible]

Si procuratorem [illegible] ... [illegible]

Si quis mandavit [illegible] ... [illegible]

Si tutores [illegible] ... [illegible]

Si liber homo [illegible] ... [illegible]

Mandati actio [illegible] ... [illegible]

Si ignorantes [illegible] ... [illegible]

dest de quo ple. in l. [illegible] ad [illegible] C. de epi. et cle.

Dolo aut. [illegible] de dolo et culpa et de eo quod ad eum pervenit h. d. [illegible]

Idemque. Si procu. [illegible] ... Si quis tamen [illegible] ... [illegible]

Item Pap. [illegible] ... [illegible]

Si cui mandavero [illegible] ... [illegible]

Si quis ea [illegible] ... [illegible]

Si mandavero [illegible] ... [illegible]

Idem Labeo [illegible] ... [illegible]

Generaliter [illegible] ... [illegible]

Si fideiussor [illegible] ... [illegible]

Si vero. Marcellus [illegible] ... [illegible]

Si filius. Si filiofamilias [illegible] ... [illegible]

Inde Pap. [illegible] ... [illegible]

Si michi pcur ad emendu pot repete p ... qd solut et si quid amplius impedit h. d.

Si adolescens qui fideiub; p minore ... mandati no ht h. d. ¶ Op. d. l. in ... ¶ Op. d. l. ... cont ... h. d. ... cum bonis ... d. ... ob. || ... non obsti

Cu quidam ... gerit hec dicit

Si quis mandauit ... filio no q ... mandati ... h. d.

Si post creditam mandati no pot ... ... p. ... q. ... fierend. h. d.

Si mandauero mandati pot ... ad peti ... mandauit h. d. || mandati ... offert ...

Idem marcellus ... no fiunt morte ... mandati ... pot ... h. d. ... ¶ Op. l. e. l. ... mandati fuit collatu p mortem ... no ... ¶ Ad h. op. d. l. ... fuit collatu in vita ... mandati et effectus mandati ... et effectus mandati ... p morte et no finit morte ... mandati ... ¶ Op. d. l. si. l. de solut ...

Heredem ... no ... actiones nisi que ... h. d. ¶ No istud ... glo. q heredibus ... no ... actiones ... in ... emptoris et vend... et credit ... hec ... posset ... actiones ...

Si mandassem ... mandati no ... h. d.

Si quis michi mandauit ut in meo edificem ... actio no ... h. d.

Si mandauero actio ... h. d. ... || qui fideiubet

Si mandauero tibi ... solut ... no pt age nisi aduertente ... h. d.

Interdu qui mandati ... et ... actio mandati h. d. || ... actio

Si tibi ... mandati de re mea || de ... vende ... h. d. ¶ Op. C. ... q si de ... mandati ut dicit ... de rigore ... mandati fuit de re ... emendi ... et ... ad ... l. si de publicia ... || ... mandati de re emendi ...

Julianus || mandati ... h. d.

Si seruus qui ... ingenuu ... h. d. fiat ad ... h. l. de ... mandati ...

Tercio eadem mandati ... turpis || ... qui ... est h. d. ... forma

Si tibi certam || mandati ... fuerit ... et no ... h. d. ¶ No q ... no pot eligere ... glo ... plane Bartho

Si mandauero ... no liberat debitore hec dicit

Fugitiuus ... mandati ... liberat ... h. d.

Si curator ... ad ... negocia ... actio mandati ... actione ... h. d.

Si ut qui mandati ... no ... tempestive ... mandati ad ...

... fuit excipitur h. d. || ... manda

Inter eos ... mandati || ... h. d. ¶ No ... mandati ... morte ... implevit a mandatario ignorante sufficit ... ad ... et liberatio || ... debitore ... no

Abesse fideiussor d. || soluendo ... h. d. Op. l. d. ... debiti ... intellige ... creditor ... debitorem no ... soluendo ... d. fideiuss. l. ... glo. ... || ... h. d.

Non omnia || ... no ... h. d. ... glo. d. ... no ... missi a legato ... papa ... et legato ... hec ... Ego ... l. si ... || ... l. si ...

Si quis aliam ...

Si mandato meo mandati ... principales ... no liberant h. d. ... ¶ ... plane ... in l. modestinus ... solut et ... plane ... || ... solut ...

Si fideiussor ... debitore liberatus ... exceptione ... no ... h. d. ... ad ...

Creditam No ... fideiussor ... exceptiones que ... h. d. ¶ No ... ¶ No ... mandatore ... d. ... fidei ... intelli ... no ... et ... l. bona fides ¶ ... hec ... glo. que ... fideiussores ... et no

In omnibus ... solutu repetit ... mandante fuit solutum h. d. ¶ No ... solutu ... ¶ No q ... glo. ... ex ... glo. et ... ad ... l. ... C. d. ... et dicit ... ibi hec tangitur

Fideiussor ... solut repetit ... actione mandati h. d. ¶ ... q fideiussor ... fideiussor ... fideiussores no ... principale ... reprehendit glo. ... principale ... fideiussor ... l. ult. C. de duo. reis glo. ... ult. ... et fideiussor ... glo. l. d. solut ... l. ult. C. d. duo. re. ... allegat || ... no ...

Si hominem || ... h. d. ... ¶ No q ... generalis et ... generalis et simplex no ... ¶ No q ... plus in ... no solu ... l. d. ...

[illegible] ... ut ex contractu ... arbitrio ... statutum et mulier ... in l. ambiguitas ... filia

Si negotia ... actione mandati ... [illegible]

Si hereditatem ... [illegible] ... h. d.

Rogatus fideiubere ... mandati ... h. d.

Si negotia ... [illegible] ... h. d.

[illegible]

Si cui heres ... [illegible] ... mandati ... h. d.

Si fundum ... [illegible] ... h. d.

Item ut omnes ... [illegible]

Si homines ... [illegible] ... h. d.

Si vivus tuus ... [illegible] ... h. d.

Si tantum ... [illegible] ... h. d.

Si procurator ... mandati ... [illegible]

Si solus ... [illegible] ... h. d.

Si mandatu ... mandati ... [illegible] ... h. d.

Si quis pro eo ... fideiussor ... mandati ... h. d.

Iulianus ... [illegible]

... h. d. ... [illegible]

Si is qui ... actione mandati ... h. d.

Quintus Mucius ... [illegible] ... h. d.

Servius ... [illegible] ... h. d.

Si is qui negotia ... fideiussore ... h. d.

Si a fideiussore ... fideiussor ... h. d.

Si fideiussor ... [illegible] ... h. d.

Si fideiussor ... obligatur ... h. d.

Qui fide ... fideiussor ... h. d.

Quod ... mandati ... [illegible] ... h. d.

Si sub ... [illegible] ... h. d.

Quod mutua ... h. d.

Quoniam ideo ... mandati ... [illegible]

Mandatum ... mandati ... h. d.

Si precedente ... mandati ... h. d.

Si vivus tuus ... [illegible] ... h. d.

Si mandato ... mandato ... h. d.

Paulus ... [illegible] ... h. d.

Paulus ... h. d.

Paulus ... mandati ... [illegible]

Paulus

Credidit

Ab eo

Duobus

Sine mandato

Quotiens

Item quero

Conversa

Mandavit

Societas. In societate

Societas

Tam

Nec adiecit

Sed si adiciat

Si convenerit

Idem

Cum igitur

Sed et socius. Si absenti

Nullus

Aliquis

Pactum actio cum dimidendo non tollitur per actionem pro socio qui tenuit se ut expediam et exercessit h. d. quod non est inlicitum declaratur [illegible]

Et actio praescriptis verbis non tollit per penale [illegible] [illegible] bene tollit h. d. [illegible]

Op. l. de fur. [illegible]

Op. C. de fur. [illegible]

Op. C. de fur. l. [illegible]

Merito [illegible]

Cum duobus [illegible]

Venit [illegible]

Si in coeunda [illegible]

Itaque [illegible]

Quamdiu [illegible]

Idem [illegible]

Nec quisquam [illegible]

Illud quod [illegible]

Si filius familias [illegible]

Si iuris [illegible]

Adeo [illegible]

Socii [illegible]

Si vacuas [illegible]

Sed si [illegible]

Actum est [illegible]

exceptionem in p[rinci]p[i]o quia fideiussores non poterunt que erat
... [illegible]
Item non p[ro]hibetur ... defensori ... quae est ... defensore et fideiussores glo. ... [illegible]

Statuliberis ... [illegible]

Non gl. ... potest agi ... [illegible]

Hoc quoque ... [illegible]

Voluntate ... [illegible]

Actione ... [illegible]

Remissione ... [illegible]

Item si ... [illegible]

Morte ... [illegible]

Si unus ... [illegible]

Si unus ... [illegible]

Si unus hodie ... [illegible]

Nemo ... [illegible]

Illud ... [illegible]

Pro socio ... [illegible]

... [illegible]

Si quis vero stip[ulatione] poenali ... [illegible]

Socius socio ... [illegible]

De societate ... arbitro ... [illegible]

Non q[uia] arbitrorum ... [illegible]

... [illegible]

De societate Arbitro ... [illegible]

... [illegible]

de[bet] sumit off[ici]u[m] iudic[is] i[n] reducendo ad arbit[r]iu[m] boni viri et in q[uo] q[ue]stio[n]is fuit p[ro]fess[us] et co[m]p[ro]missu[m] fuit in arbi[tr]atore[m] sup[er] alq[uo] q[uae] aute[m] s[unt] q[uae] arbit[e]r m[od]o arbitra[tu]r potest recurri ad arbit[r]iu[m] boni viri sup[er] ille ne[c]essario q[uo]d p[ro]habet q[ue]stio[n]is ta[m]q[uam] offi[ci]u[m] iudic[is] ... ff de g[ene]ri emp[ti] l[ex] ... et l[ex] in empt[ione] ... et l[ex] ... arbit[r]atu[m] ff de v[erborum] ob[ligationibus]. ¶ Qu[a]m glo[sa] q[uae] e[st] ille boni viri ad q[uo]d recurrit ... q[uod] iudex ut l[ex] ... ff de v[erborum] ob[ligationibus] et ... et l[ex] vir boni ... ¶ Qu[a]m glo[sa] si m[od]o c[ausa] arbitri an possit iter[um] arbitrari et arguit p[ro] et c[ontra] dic[it] q[uod] ... i[n] arbitrando ... nit formam co[m]p[ro]missi ... offi[ci]u[m] suo n[on] pot[est] iter[um] arbitrari ... forma co[m]p[ro]missi ... ut ff de arbi[tris] l[ex] ... ¶ Qu[a]m glo[sa] ... arbitror[um] ... iudic[is] ... ut boni viri et ... glo[sa] ... ¶ Di[ctu]m expedit[ur] de ... ad ... arbitr[um] et arbitratore ... arbitror se[m]p[er] ... arbit[er] n[on] ... [illegible]

No[ta] — No[ta] — No[ta] — D[e] arbi[tro] et arbi[tr]atore — No[ta] — No[ta] — No[ta] — No[ta] — No[ta] — No[ta] — No[ta] — No[ta]

[illegible]

iu vi° q p p arniz tenent q vidat arbitrimeto cphbire ut l. cum ptz ... C. de fideiuss. ... et p[er]s. l. xi. ... contra iudice ... ex iud° ... q apparet ... iudicis ... [illegible]

... Quo ... pos- sit ... petere reductione ad arbitriu boni viri et ... [illegible]

No
.i.

[illegible]

No
.i.

[illegible]

No
.i.

[illegible]

...cum arbitrator sit ... [illegible]

Quo ... [illegible]

Quo ... [illegible]

Quo ... [illegible]

Quid ... arbitrimentu[m] ... [illegible]

arbitrium [illegible]

Si socius [illegible]

Origo [illegible]

Inter pretium [illegible]

Sed celsus [illegible] Si fundus [illegible]

Hec venditio [illegible]

[illegible]

Nimirum [illegible]

Si quis ita [illegible]

Nec emptio [illegible]

Quod vendidi [illegible]

Ante legem [illegible]

Si in alienam [illegible]

Si in emptione fundi [illegible]

Cum [illegible] per alienam [illegible]

Hominem [illegible]

Rei sue [illegible]

Tutor [illegible]

Quod saepe [illegible]

Quid ostendit [illegible]

In his [illegible]

Si quis fundum [illegible]

Si quis donationis [illegible]

Si debitor [illegible] Venisse [illegible]

Ex eo autem l. si quis argentum ... [illegible]

Qui fundum ... [illegible]

Cum ab eo ... [illegible]

Eaque emendandi ... [illegible]

Sabinus ... [illegible]

Si mihi ... [illegible]

Si tecta ... [illegible]

Si ius sub ... [illegible]

Omnis ... [illegible]

Domum ... [illegible]

Fundus ... [illegible]

Convenit ... [illegible]

Rutilia Polla ... [illegible]

ad quod ... Barthol. [illegible]

Pacta conventa ... [illegible]

Clavibus ... [illegible]

In lege ... [illegible]

Fistulas ... [illegible]

Fundum ... [illegible]

Qui fundum ... [illegible]

Frumentum ... [illegible]

Titius ... [illegible]

Quotiens ... [illegible]

Sed et Marcellus ... [illegible]

Si venditor ... [illegible]

De lege ... Mulier ... [illegible]

Venditor hereditatis. Solet [illegible]

Venditor ex hereditate [illegible]

Si id quod emptum [illegible]

Filiabus [illegible]

Pretium emptor [illegible]

Si vinum [illegible]

Necessario. Cum pendente [illegible]

Si in venditione [illegible]

Servum emptor [illegible]

Ante pretium [illegible]

Si mulier hac [illegible]

Si amor [illegible]

Si servus [illegible]

Si res vendita [illegible]

Ex. contra l. si quis argentum. ¶ Nec ex hac l. [illegible]

[illegible]

Qui fundum [illegible]

[illegible]

Quum ab eo [illegible]

Que emendandi [illegible]

[illegible]

Paccta conventa [illegible]

Clavibus [illegible]

In lege [illegible]

Fistulas tutor [illegible]

Fundum [illegible]

¶ Qui fund. [illegible]

¶ Frumenta [illegible]

Titius [illegible]

Quotiens [illegible]

[illegible]

¶ Sed et Marcellus [illegible]

[illegible]

Si venditor [illegible]

De lege ¶ Post diem [illegible]

Mulier [illegible]

[illegible]

Si vas [illegible]

Sed si vas [illegible]

Si tibi [illegible]

Si filius [illegible]

Si dolo [illegible]

Si venditor [illegible]

Fundum [illegible]

Si tibi liberum [illegible]

Si is qui emptor [illegible]

Non est novum [illegible]

Ex empto [illegible]

Redhibitorie [illegible]

Si quis virginem [illegible]

Etiam si ignoras

Et excepto

Emptorem

Idem Veratius

Cassius

Idem

Sabinus

Si ius rem

Qui autem

Si actu

Iulianus

[illegible]

Si vendidit [illegible]

Si cum vendidit [illegible]

Si aut deceptus [illegible]

Offerri [illegible]

[illegible]

Si fructibus [illegible]

[illegible]

Si avus [illegible]

[illegible]

Si fundum [illegible]

In his autem [illegible]

Idem celsus [illegible]

[illegible]

Si quid sive [illegible]

Ex vendito [illegible]

Si vir [illegible]

Petra [illegible]

Si pater [illegible]

[illegible]

Idem pap. [illegible]

[illegible]

Si ius [illegible]

Marginal notes: [illegible] ... que in a past [illegible] casibus; [illegible] obligata vel non

[illegible]

Predia actio ex vendito in formatam non nouat per stipulationes penales ...

[illegible]

nō bona . . . possessionem

nō ab lectura sophis

Lectura sophis

3a . . . lectio . . . partis

penam tamen actio ex stipulatu ut fuit quod conueniat tollatur per stipulationem penalem stipulationis penalis tollit ex actione secutam per actionem ex uendito quia per quendam conuentionem licet stipulationis ut fuit quod conuenit etiam de quo. Sed non plus potest quam actio ex uendito et actio ex stipulatu ut fuit quod conueniat competit ad interesse et eadem ratione ex actione secutam tollitur una per aliam ipso iure sicut dicitur tacite preteritum ut l. qui fuit ... de con. fur. et l. de ex. ... l. xij et xiiij ... hec autem ... penam ... necessaria ... ex uendito ... quod non est sicut quod conuenit ... tur ex stipulatione ut fuit quod conueniat semper tollitur una per aliam nec esset conueniendum de excepti ... non sit. Et ...

[illegible]

vna est lectura 4º ptis

no 2º nova ex ista quod dicitur lectura

[illegible]

vnaquaque obligatio nouatur per stipulationem poste secuta

fieret ... agit ut l. si C. de nouat. ... non plus quam ... hodie non fieret nouatio ... hodie ... fiebat olim per stipulationem penalem ... C. de nouat. et ... ob ... per loquitur de nouatione que fit per stipulationem ... principale ... actio ... de stipulatione penali que accessoria ... Alij dicunt et ... glo. ... interesse non loco pene quod ... = In de hoc non ... | Cum agitur ... per stipulationem penalem nouet ... dic sic distinguendo aut obligationes precedens fuit ... et non nouat ut l. ... aut fuit obligatio ... et tunc aut pena apponitur loco ... aut loco interesse ... non nouat ut l. ... aut loco totalis ... non fit nouatio ... aut apponitur loco interesse totalis et tunc aut perdit ... plenius ... l. ... stipulatus ...

[illegible]

Mutus ...

[illegible]

Servus que ...

[illegible]

Sciens qui uendidit rem alienam ...

[illegible]

Secus ...

[illegible]

Utrumque ...

[illegible]

Generis ...

[illegible]

Et si animo ...

[illegible]

Bartholus

Si quis fundum cuncti [illegible] agit ex empto [illegible] de evictione h. d. [illegible] ad servitutem [illegible] Non [illegible] dicunt [illegible] inst(rumen)to vendicionis [illegible] liberam possessionem [illegible] quis vendit [illegible] possessionem [illegible] libera [illegible]

Venditori [illegible] venditor [illegible] ad [illegible] h. d.

Sciens dolo [illegible] non praestet emptori h. d.

Firmus [illegible] cedunt domino h. d.

Si vendidit [illegible] non praestet [illegible]

Vero [illegible] h. d. [illegible] Cogitur [illegible] formento vendit [illegible] Bartholus [illegible]

Quamvis mutuus [illegible] ex empto h. d.

In vendicione Emptori [illegible] h. d. glo. [illegible]

[illegible]

Si tamen emptori [illegible] ex empto [illegible]

[illegible]

Si fundum alienum [illegible] emptori h. d. [illegible]

Lucius Ticius [illegible]

[illegible]

Ticius venditor [illegible] emptori [illegible]

[illegible]

Qui per collusionem [illegible] h. d.

[illegible]

Bona fides [illegible]

[illegible]

Si et sperare [illegible]

Quod si [illegible]

Redemptor [illegible]

[illegible]

Predium [illegible]

Inter [illegible]

Aute domum [illegible]

Si mercedem [illegible]

Si cum fundum venditori fundi cedit sepulcrum nisi sit exceptum vel aditum habeat ex pacto ... [illegible]

Si hi tutoribus [illegible]

Si fuisset [illegible]

Si domini [illegible]

Si fuisset [illegible]

Locatio [illegible]

Adeo [illegible]

Cum fundus [illegible]

Locatio [illegible]

Si tibi [illegible]

Si quis rem [illegible]

Si tibi alienam [illegible]

Si quis domum [illegible]

Videndum est [illegible]

Hic subiungit [illegible]

Videamus [illegible]

Si quis fundum [illegible]

Si colonus [illegible]

Cum per legem [illegible]

Celsus [illegible]

Si rem aliena [illegible]

Videamus [illegible]

[illegible]

Si hoc [illegible]

Cum primum [illegible]

Inter conductorem locatorem fiant [illegible]

Item quaeritur [illegible]

Si lege [illegible]

Qui colonus [illegible]

[illegible]

conductoris videtur ex d(ict)is isse si certus ille erat c(on)duc-
tus eam ad vectura(m) sed si accepisset unu(m) pulchru(m)
palafrenu(m) quem d(omi)n(u)s no(n) dedisset vel p(er) mortem die-
bus certis staret s(ecundu)m u(ti) credit dum promissit vel
ut l. de furt. ¶ Venio ad l. qui ad certu(m) d(icitu)r sed cum d(omin)us
cu(m) patit colonu(m) mortem in fundo n(on) c(on)sentir(e) quo
quo t(em)p(o)re ex q(uo) paciat(ur) sed no(n) sufficit quodcu(m)q(ue) t(em)p(or)is
ut l. ab hostib(us) § sed quod simpl(ici)t(er) d(icitu)r qui ea. n(on)
sed hoc in b(ene)d(ic)tione erit inspiciend(um) s(ed) si remisisset
ib(i) illo t(em)p(or)e quo erat ad cultum agri aliqd opu(s)
¶ Quero de h(oc) h(ab)u(er)it c(on)tractus n(ost)r(u)s ulte(rius) n(ost)r(u)s separa(ti)
et quod si p(ri)mo c(on)tract(us) fuit celebrat(us) alius c(on)t(ra)h(en)t
simpl(ic)iter in p(re)cedent(e) videt(ur) renovat(us) c(on)tract(us) sed si po(n)er(e)t
q(uod) ulte(rius) fuit d(e) scd(o) c(on)tract(us) h(oc) e(st) q(uod) fuit actu(m) q(uod) all-
n(on) valet n(on) ulti(m)u(m) n(on) n(ec)essario tu(n)c n(on) videt(ur) renova-
tus c(on)tractus q(uia) eade(m) est r(ati)o q(uia) p(ro)ut d(ici)t(ur) c. d(e) c(on)tractu cele-
brato in scriptis sed si simplo simpl(ici)t(er) intercessit tu(n)c n(on)
tollit c(on)tract(us) locatoris et c(on)ductoris qui celebrat c(on)ssu(m)
s(ed) ip(su)m roborat ut l. d(e) s(ecundu)m contrah(i) s(upra) p(ro) soc(io) ideo n(on)
debet renovari c(on)tract(us) locatoris sed simpl(ici)t(er) n(on) videt(ur)
renovari. ¶ Venio ad ultim(um) v(erbum) l. ubi l. ex quo n(on)
q(uia) id se porrigit leges scimus ad q(uo)d se porrigit
lex n(on) debitur n(ec) furiosus et mortuus cu(m) n(on) possit valide
c(on)sentire n(on) fingit c(on)sentire a iure et eade(m) e(st) r(ati)o in
absente et ignorante ut s(upra) dixi ¶ Quero et q(uia) p(ro)p(ter)
quod in h(oc) defecit vel cu(m) furiosi fuerit et postea
puero q(uia) sufficiat ut videat(ur) renovatus c(on)ductus ut
s(upra) p(ro) soc(io) l. plane fuerit § depen. l. etc. et C. e. l. lege
¶ Volo quod utru(m) sicut tacito c(on)sensu c(on)t(ra)hit(ur) ita tacito
c(on)sensu dissolvitur sed q(uia) sic ut s(upra) p(ro) socio l. item

Ex conducto
Si uis ... autem ex conducto venit ...
in hac l. expo(nit) h(ic) d(icitu)r ... contingere ...
¶ Si uis p(ro)p(ter) casu(m) tu ... separe fit
remissio mercedis si dampnu(m) e(st) in tolerabile sed si ex
contingit fructib(us) iam collectis se ubertas u(n)i(us) a(nn)i ca-
sterilitate alio(rum) c(om)pe(n)sat h(ic) d(icitu)r. ¶ Nota q(uod) remissio f(it)
n(on) solu(m) p(ro)p(ter) casus occurrentes p(ro)pter divina(m) sed et in
humana q(uo)d app(ar)et ex eo q(uo)d d(icit) incursus hostiu(m) et
sic intellig(itur) glo. que e(st) in d(ic)to dampnu(m) C. e. n(on) ta(men) sicut in
illa l. licet in dampno c(on)tingente i(n) reb(us) coloni p(ro)p(ter) q(uo)d
n(on) fit remissio h(ic) in dampno c(on)tingente i(n) fructib(us)
¶ .P. Si qua tamen No. q(uod) h(ic) remissio fuit p(ro)p(ter) sterilita-
tem ut s(upra) .p.x. n(on) ta(men) fit p(ro)p(ter) vitiositate(m) fructuu(m) ut h(ic)
¶ Si uno No. h(oc) q(uod) ubi accipit(ur) sed n(on) c(on)tract(us) et
sic ibi debet intelligi s(ed) p(ro)p(ter) subiecta(m) m(ateri)a(m) tale in
l. dampni infecti in p(rincipio) l. de dap. infec. et l. p(ro) sepul-
l(ega)t(is) l. de ip(s)is ... sed sterilitas ... remissione(m) sterilis
¶ Cu(m) quidam ... est in exiguitate hoc erit
¶ Item cu(m) quida(m) ... mat(eri)a h(ic) ... et br(evite)r h(ic) d(icitu)r
Casus c(on)tingere ex p(ar)te locatoris p(ro)p(ter) que impedit(ur) usus
c(on)ductor p(ro)d(u)cat repetic(i)o(n)e(m) mercedis h(ic) d(icitu)r p(ro)p(ter) ...
cum singulari sed ... universali ... ad omnis ...
q(uod) in o(mn)ib(us) et in tota ista m(ater)ia appello c(on)ductore(m) illu(m)
qui dat pecunia(m) locatore(m) illu(m) qui dat op(er)a(m) vel p(re)st(at)
op(er)a(m) rei ut l. i. § si quis s(upra) d(e) ap(pellationibus) ¶ Op. l. e. l. ple. §
... s(ed) ... fuit impeditus ... c(on)ductor ... ille
... n(on) repetit sed nulla fuit
culpa c(on)ductor ¶ Op. ex glo. q(uia) qui cum c(on)ductor im-
pedit n(on) debet repetere tota(m) mercede(m) sed p(ro) rata t(em)p(or)is
ut l. si quis domu(m) § i. et l. si quis fundu(m) § simpl(ici)t(er)
s(upra) e(odem) l. si quis fuit locator rei tamen h(ic) fuit locata
res et op(er)a et hoc e(st) ... sed si p(ro)p(ter) casu(m) c(on)tingentes
impedit(ur) usus c(on)ductor i(n) toto vel i(n) totu(m) repetit et i(n)
impedit(ur) usus c(on)ductor totu(m) tenetur ... n(on) ... impe-
dit(ur) p(ro) p(ar)te et r(ati)o p(ro) p(ar)te fit remissio mercedis et sic ...
expedita ... ¶ Venio
... et ... modu(m) sumit et ut s(upra) dixi
... locat rei tamen ... locat op(er)am t(ame)n
... rem et op(er)am. Si usus c(on)ductor impedit(ur) q(uod)
... est ... causa ... ¶ Quero q(uod)
... quis locat rei et c(on)ductor ... n(on) ... q(ue)
fit mercedis remissio. Et ad(ver)te ne cares q(uia) ut s(upra) dixi
et h(ic) replico q(uia) in tota ista m(ater)ia appello c(on)ductore(m) eu(m)
qui dat pecunia(m) locatore(m) appello eu(m) qui dat op(er)as
seu p(ro)p(ter) ... fungendi ut s(upra) d(e) p(ro)p(ter) l. i. § si quis s(upra) h(ic)
p(re)misso in hac p(ar)te glo. distinguit aut c(on)ductor

impedit(ur) uti re sua locator aut casu c(on)tingente ex p(ar)te
locatoris aut sua c(on)tingente ex p(ar)te c(on)ductoris vel casu
Sed q(uia) ista glo. n(on) ponit ista(m) m(ater)ia(m) p(er)fecte ideo dic la-
cius aut ipse c(on)ductor impedit(ur) sed locator aut sed
... aut casu fortuito p(ro)p(ter) ... aut ... locator
e(st) iustus aut i(n)iustus. Si iustus aut ista iusta causa
p(er) c(on)ductor c(on)tingit ut puta q(ui)a n(on) vult solvere merce-
dem et tu(n)c n(on) ... locator ... petit merced(em) totius
t(em)p(or)is ut C. de ... et aut qui ... e(st) ...
c(on)sequit(ur) mercede(m) p(ro) rata t(em)p(or)is ut C. e. l. ... et l. el.
colonu(m) in p(rincipio) et ibi ... Si n(on) sed locator e(st) iustu(s)
absq(ue) culpa c(on)ductoris tu(n)c ... debet p(ro) rata t(em)p(or)is
ut d(ici)t l. e(ode)m C. e. et l. el. qui insula ... n(on) sed
locatoris e(st) iniustu(s) tu(n)c c(on)ductor ad tole(ran)d(um) ... ut l. ex
c(on)ducto in p(rincipio) s(upra) e(odem) et l. el. si ... et hoc distincto
et l. si in lege § si colonus s(upra) e(odem). Si ... casu p(ro)p(ter) ... qui impe-
dit ... c(on)ductor tu(n)c debet integ(r)e ... ut
l. si in lege § si domus et l. d(e) ... horreo. § si l. r. ...
casu ... qui ... c(on)tingit sua ... distinguit aut ...
e(st) iustu(m) aut i(n)iustu(m) si e(st) iustu(m) tu(n)c aut locator
et hoc ... p(ro)videret n(on) fecit et sic c(on)ductorem
... ad ... tu(n)c ut l. el. si integ(re)
et s(upra) e. l. si quis domu(m) s(upra) e(odem) si n(on) ... e(st) iniustu(m) tu(n)c
c(on)ductor p(otes)t repetere et tu(n)c repetere ut l. si quis §
... s(upra) e(odem) aut n(on) p(otes)t repetere et tu(n)c fit remissio in
... p(ro) rata ut s(upra) l. .p.x. § i. ibi magis hostiu(m) ...
si hoc fecit p(ro)p(ter) inimicicias locatoris vel c(on)ductoris
q(uia) tu(n)c illius facto et culpa videt(ur) ... ut l. si in
... § culpe l. e. Certo casu p(ro)p(ter) ... qui h(ic) c(on)tingit casu
fortuito aut iste casus c(on)tingit ex p(ar)te locatoris ...
locate q(uia) ... et tu(n)c fit remissio mercedis p(ro) rata
ut l. si quis domu(m) in p(rincipio) s(upra) e(odem) et l. et ... §
et l. qui insula § i. ... aut c(on)tingit
ex p(ar)te c(on)ductoris et tu(n)c t(enetu)r ad integra(m) merced(em)
ita d(icitu)r ut l. e. l. colonus § ... plur(ibus) ...
si ... in p(rincipio) ad l. ... et ... ex ... q(uia)
... ¶ Quero q(uia) ... q(uo)d ... q(uod) ...
... c(on)tingit ex p(ar)te c(on)ductoris tu(n)c ad solida(m) merced(em)
... si ex p(ar)te locatoris ... c(on)ductor e(st) ille qui tu(n)c ad
pecunia(m) ut dixi et sic tu(n)c in ... sed debitor ...
... n(on) liberat(ur) ut l. ... C. si d(e) ... et l. ...
... sed locator ... tu(n)c ad ... h(oc) e(st) q(uia) ...
... ut s(upra) l. .p.x. in p(rincipio) et sic tu(n)c ...
... liberatu(m) ut ... l. ...
... et eade(m) r(ati)o ... q(uia) si c(on)ductor tenet(ur)
ad quantitate(m) ... et illa ... liberaret
... l. ... in navem ... et ... ¶ Venio
expedita ... p(ar)te ... et q(uia) ... locat
op(er)as ... rei et op(er)am et c(on)tingit q(uia) n(on) p(re)stat
... tota(m) merced(em) vel ... nichil ...
d(icitu)r op(er)a ... fuit ... aut op(er)e n(on)
p(otes)t p(ro)p(ter) ... c(on)ductor vel p(ro)p(ter) casu(m) fortuitum in
... et debet tota(m) merced(em) ...
... p(ro)p(ter) ... locatoris et tu(n)c ad ... aut p(ro)p(ter)
casu(m) ... c(on)tingentem et fit remissio p(ro) p(ar)te
ut in glo. n(on) obstat ad ... distinctione(m)
l. ... l. i. § ... et l. ... l. de ...
... in ... et in libertate ita ... gene-
... ut ... dicit ... q(uia) ex ... p(ar)te c(on)tingit
... debet integra(m) ... et ... op(er)e ... h(ic) ...
op(er)a ... ut l. ... C. de ... et l. i. §
... et ... Op(er)a ... e(st) ...
... op(er)a ... n(on) e(st) ... sed glo. fuit
h(ic) ... ut fuit ... C. ¶ Ut ta(men)
appareat ... op(er)a ... debere ...
q(uia) ... op(er)um ... debet ... ex disp(osition)e
legalis vel ex disposit(ion)e c(on)ventionis que p(re)cedit in
loco disposit(ion)is legal(is) ut e(st) salarium q(uo)d debet advocat(us)
et q(uo)d debet ... et ... ad ...
... et ista e(st) ... de q(uo) ... l. i. § ...
... et ... et ... ista m(ater)ia(m) ...
illud q(uo)d glo. dicit ... e(st) ... n(on) e(st) ...
... in ... ut ... sed i(n) ...
salario debito vel ex lege ... vel ex disp(osition)e ...
... locu(m) p(re)cedit ut ... l. ... C.
de ... debet op(er)a(m) ...
pecunia(m) ex disp(osition)e ... et ista e(st) ... in

Note(?) [marginal notes:] No. / No. i. / No. / No. / ... / non h(ab)et ... intellige / ... / ... / loca(tor) ... ab aliquo / No. ad p(ro)p(ositum) / ... c(on)ductor vel locator ... / ...

[illegible]

[illegible]

op

op

op

Bar

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Intervim pupillo restitutum ut adeat agit ut a locatore defuncti liberetur si tunc alius locatum erat sed si tutores in negotio si fuerit in culpa abstinendi h. d. cum l. se. ¶ Nota quod qui requiritur hic contrahentes iusta est cum alio relocandi quod nota. Bar.

Sedades [illegible] cum [illegible]

¶ **Si quis dolia** qui locavit [illegible] fuerit ut ignorante ad totum [illegible] alius tabulis distinguit [illegible] ab ignorante h. d. unde ut dixi in l. [illegible] in l. [illegible] et l. [illegible] in pri. ple. in l. [illegible] qui [illegible] commodati [illegible]

¶ **Illud** locator fundi tenetur prestare colono tantum [illegible] quaerendo [illegible] aliter [illegible] h. d.

¶ **Si duo** [illegible] solum [illegible] dum est et sub exceptione hoc quod cum e h. d. ¶ Nota quod [illegible] frumentum sub [illegible] exceptione sic [illegible] vellet [illegible] promittit [illegible] sunt libras et promittit [illegible] in florenis sub [illegible] exceptione florenorum [illegible] non [illegible]

¶ **Si quis cum tam** [illegible] in fine [illegible] et glo. [illegible] in l. [illegible] C. e. dixi in l. [illegible] [illegible] in l. de stip. [illegible] debet h. d. [illegible] posset

¶ **Si quis** [illegible] dum [illegible] hominibus [illegible] non e [illegible] plenius in [illegible] ad l. [illegible] Barthol.

¶ **Cum quidam** [illegible] conductor [illegible] liberaret a mercede [illegible] locator [illegible] locat hoc dicit [illegible] venditor locavit emptori [illegible]

Sicut [illegible] conductor obligatur h. d. cum [illegible] et non et [illegible] [illegible] pretio [illegible] non solveret [illegible] dixi in [illegible] quidam

Item si pro ¶ **Quoties** [illegible] dato [illegible] locatio dixi in l. [illegible] [illegible] locatio est

¶ **Quemadmodum** [illegible] merces [illegible] sine dolo h. d. Glo. [illegible] nobile [illegible] et intellige hic [illegible] deceptus ultra dimidiam iusti pretii [illegible] mercedis [illegible] agere [illegible] l. ii. C. de rescin. vend. [illegible] l. [illegible] locatio [illegible] emptionis et venditionis [illegible] in omnibus contractibus bone fidei ut l. [illegible] contra [illegible] arbitrio [illegible]

Si in lege [illegible] de arbitrio boni viri [illegible] arbitrium [illegible] [illegible] nullum e [illegible] h. d. et h. [illegible] ¶ Nota qui [illegible] arbitrium arbitrandi [illegible] obligatur non potest [illegible] [illegible] [illegible] non potest [illegible] [illegible] [illegible] arbitrium [illegible] [illegible] arbitrium [illegible] plenum [illegible] conductor obligatur ex [illegible]

¶ **Si colonus** [illegible] intellige obligatur [illegible] conductori h. d. ¶ Op. de [illegible] l. de [illegible] ut [illegible] ¶ Op. de l. ii. [illegible] l. de [illegible] ut [illegible] ¶ Op. de l. [illegible] l. de [illegible] plenius [illegible] hic [illegible] hic ex [illegible]

¶ **Si dominus** qui obligatur [illegible] et [illegible] est non posse fieri [illegible] agit ad [illegible] in contractibus bone fidei h. d. ¶ Op. de l. i. [illegible] l. de [illegible] non potest agi [illegible] [illegible] [illegible] e hic qui colonus [illegible] ¶ Ex glo. [illegible] aliquid fieri [illegible] ad tempus [illegible] tempus [illegible] posse fieri non [illegible] obligatur ad [illegible] [illegible] potest agi ante tempus ut l. in [illegible] et l. [illegible] l. de [illegible] potest agi [illegible] non agit cum [illegible] stipulatio [illegible] et [illegible] l. de [illegible] non [illegible] locati [illegible] contractibus bone fidei [illegible] intellige [illegible] tempore fundi [illegible] locaverit et pensionem receperit ar. l. [illegible] et [illegible] plenius et [illegible]

¶ **Colonus** qui obligatur [illegible] ad mercedem [illegible] ab ipso [illegible] potest agi ad [illegible] mercedem [illegible] tempus [illegible]

[illegible] l. [illegible] dixi h. d. ¶ Nota [illegible] plenius in l. [illegible] non [illegible] l. de [illegible] in illa [illegible] [illegible] stipulatione [illegible]

Si merces [illegible] arbitrio [illegible] non [illegible] arbiter [illegible] non potuit h. d. quod non ¶ Nota quod [illegible] arbitrio eius que eligimus [illegible] non [illegible] possumus [illegible] eligere de [illegible] Sed [illegible] arbitrio duorum [illegible] [illegible] possumus [illegible] ¶ [illegible] non [illegible] arbitrio [illegible] ut dixi plenius in l. [illegible] arbitrium l. de [illegible] ob. [illegible] ponit quod [illegible] in domo mea [illegible] assumptis arbitris non vult [illegible] [illegible] repellit conductorem [illegible]

¶ **Si fundum** [illegible] emptor [illegible] h. d.

¶ **Si viam** [illegible] pensione [illegible] hoc dicit

¶ **Conductor** conductor fundi tenetur [illegible] [illegible] h. d. [illegible]

¶ **Culpe** [illegible] culpa [illegible] intellige h. d. quod non [illegible] plenius [illegible] et hoc intellige glo. [illegible] culpa [illegible] non [illegible] ¶ Ex [illegible] qui [illegible] civitate [illegible] gabellas et alia [illegible] impediunt [illegible] civitati [illegible] quod non potest exigere [illegible] et gabellas [illegible] civitate [illegible] dixi in l. [illegible] publi. et h. [illegible] intellige de [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] vendiderit [illegible] et [illegible] emptor [illegible] venditor [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] intollerabile [illegible]

¶ **Vis maior** [illegible] conductori [illegible] colono [illegible] h. d. ¶ Nota quod [illegible] mercedis [illegible] intollerabile [illegible] intelligit [illegible] ultra dimidiam pretii iusti ¶ [illegible] non [illegible] et [illegible] et [illegible] colonus [illegible] pretio ut [illegible] ¶ Tertio nota quod [illegible] colonus [illegible] et [illegible] non esse locatio [illegible] ut [illegible] [illegible] ut [illegible] libellum [illegible] [illegible] locavit [illegible] mercede [illegible] in [illegible] et e [illegible] locatio [illegible] fundus locavit ad [illegible] fructuum et e [illegible] et ille [illegible] [illegible] fructibus [illegible] ad [illegible] mercedem non in [illegible] in vino frumento vel oleo tunc est [illegible] locatio et [illegible] locavit [illegible] in libello non [illegible] libello [illegible] locatio ut C. e. l. [illegible] ¶ [illegible] [illegible] quod dicit [illegible] intollerabile [illegible] fiat remissio mercedis glo. [illegible] l. ex conducto [illegible] non tollet [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et C. [illegible] l. [illegible] C. e. [illegible] conductor e [illegible] ultra dimidiam iusti pretii ar. l. ii. C. de rescin. vend. [illegible] intollerabile [illegible] ultra dimidiam iusti pretii ut [illegible] l. ii [illegible] l. [illegible] fructuum [illegible] l. ii. C. e. [illegible] locationis et conductionis [illegible] emptionis et venditionis [illegible] [illegible] ad [illegible] emptor ut l. [illegible] [illegible] [illegible] ultra dimidiam iusti pretii [illegible] l. [illegible] C. de rescin. vend. [illegible] conductionis non fuit [illegible] [illegible] non est [illegible] fructus [illegible] vendidit et non [illegible] non debet ut l. [illegible] emptor [illegible] emp. [illegible] ille qui conduxit fundum sub [illegible] non [illegible] fructus et [illegible] non [illegible] debet [illegible]

Quod dicit dampnum intollerabile [illegible] fiat remissio mercedis

[illegible]

In operis [illegible]

Habitatores [illegible]

Quod si domus [illegible]

In lege [illegible]

Qui insulam [illegible]

Aediles [illegible]

Cum multis [illegible]

Qui eodem [illegible]

Colonus [illegible]

In navem [illegible]

quedam appositicia ad determinandam ... [illegible]

[illegible]

Qui fundum ... [illegible]

[illegible]

Si fundus ... [illegible]

Et hec distinctio ... [illegible]

[illegible]

Qui fundum ... [illegible]

[illegible]

Opus ... [illegible]

[illegible]

Si prius ... [illegible]

Si operas ... [illegible]

Non solet ... [illegible]

Qui mercedem ... [illegible]

Si locatio ... [illegible]

Locatur ... [illegible]

[illegible]

Dominus [illegible]

Si hominem [illegible]

[illegible]

Cum apparebit [illegible]

[illegible]

Inter locatorem [illegible]

Paulus [illegible]

[illegible]

ad quod contractus est notandum

[illegible]

[illegible]

Quidam domum [illegible]

Insulam [illegible]

In operis [illegible]

Quidam [illegible]

Mutuus [illegible]

[illegible]

Qui insulam [illegible]

[illegible]

Vestimenta [illegible]

[illegible]

Redemptor [illegible]

Rhedam [illegible]

Messem [illegible]

Locator [illegible]

Servitutem [illegible]

Vehiculum [illegible]

Vecti [illegible]

Colonus [illegible]

Naue [illegible]

Item [illegible]

Quid [illegible]

Actio [illegible]

Estimatio [illegible]

Hec actio [illegible]

Margin: de estimatoria

Margin: de rez p[er]mutatione Rubr.

Sicut permutatio est contractus in[...] proprietatis alterius et solo consensu non [...]

[illegible]

ideo non est ipse actius quia non ulterius ... obli-
ego dixi ... l. si ... Tertio op[ponitur] in fine est
spes distinctio a fine ut l. in fine ... et de ...
ergo ... actius innominatus do ut non facias ...
... ut des ... l. ... in pri. ... de con. ob cau. ...
... non ... Sed ... accipi ut ... et
... in affirmativis et negativis ut in fine et ...
fine ut ... l. in fi. de con. et de ... accipit ...
... in genere et ... fine ... l. ...
... in fine affirmative ... Quarto op[ponitur] ...

[illegible]

Quod contractus non sunt qui possunt locari

Quod ... emeti

Quod ... locatio

Nota a ... facio ut des ... actio prescriptis verbis

ff. lui et l. tacite § de act. emp. p pacem p[ote]t q[uo]d aliq[ui]d agere vel aliq[ui]d de voluntate tua vel potius de pl[acito] ...

[illegible]

Pr[escri]ptis v[er]bis que l[ite]r[a] pl[ur]i[bu]s dic[itur] an actio mandati h[abe]t ...

No. q[uod] h[oc] mandatum non sit gratuitum ...

[illegible]

op̄

op̄

op̄

No

No

No

No

no ad act[ionem] eius qui contractus est mod[um] gap[...] non p[er]icas ut dec[...]

Dum

Dum

Dum

[illegible] ... Tertio [illegible] ... [illegible]

Insulam [illegible]

Si tibi x [illegible]

Si dominus [illegible]

Ob eam causam [illegible]

Partis [illegible]

Si villa [illegible]

Si fructuum [illegible]

Si tibi rem vend. [illegible]

Si tibi arre [illegible]

Qui servandam [illegible] **Si glans** [illegible]

qd glandem legere ap[illegible] glandis

Solent [illegible]

Permisisti [illegible]

Permisisti [illegible]

Si gratuitam [illegible]

Si margaritas [illegible]

Si fratri tibi [illegible]

Si servum [illegible]

Si tu vestimenta [illegible]

Si quis sponsionis [illegible]

Rogasti [illegible]

Si predium [illegible]

Apud labeonem ...

Item apud ...

Si argentum ...

Quotiens ...

Si tibi polliceatur ...

Si operas ...

Conventio ...

In spe autem ...

Servus ...

Cum pondus ...

[illegible]

Pacto [illegible]

Cupidi [illegible]

Fideiussor [illegible]

Superatus [illegible]

[illegible]

Contrahit [illegible]

Res hypothece [illegible]

Obligatione [illegible]

Debitor [illegible]

Si is qui [illegible]

Si antiphona [illegible]

Cum ususfructus [illegible]

[illegible]

se constituit vendere ut in l. ex quo nondum i pri. ‖ ¶ Sed quid dicis si quis usufructuum posset obligare consistente. Con. usufructus non potest vendi ut Insti. de usufr. § finitur et l. cum usufr. ff. de usufr. ergo non potest obligari ut C. l. sed quod ususfructus non potest vendi ut trasferret ius sed ut transferret commoditatem ut l. arbor. § usufr. ff. sed in creditore capiat commoditatem plus habet non ut l. i. C. de pet. publ. h. C. ¶ Vnica quod nam predior. quia que sunt iura ut servitutes urbanorum prediorum non possunt obligari text. videtur quod non possunt pignori dari hec est in casu ita consistit dicto ut in loco pignoris dicitur est quia ita consistit servitus rusticarum rerum ego possum tibi promittere ut tu imitteres tignum ut stillicidium ad tempus sicut ut vadas per fundum meum ad tempus. Ad hec respondet glo. servitutes urbane dicuntur continue pro eo quod differunt in eo quod perpetuitatem non recipiunt ut tibi possis immittere tignum soluto pignore cognitum tollat quod secus est in servitutibus rusticorum prediorum que recipiunt in cognitionis istam quia patet plus. Et in fine per in servitutibus urbanorum prediorum est casus in quo consistit obligare ut in hoc casu obligo tibi servitutem altius non tollendi donec tibi creditori soluerit pecuniam et hoc casu consistit predio. ¶ Sed ex glo. per declarare iter iure et quia valeat obligo. ¶ Sed ex glo. predictum parte quia una alia nam patet intelligitur ponunt tunc honores non propriedi pedagium non provincia in eorum ut in hoc et similia possunt obligari. Sed quando tamen sunt quod consistit in honoribus ut intercedere quam hec dicitur in magistris et huiusmodi quia hic prohibitum in liberis et similia et ista non possunt obligari nisi ex causa ingenuitatis ut l. C. de ep. l. i. et l. per hunc § quod tamen sub ratione intelligitur glo. l. de aquis hoc et l. de fidei l. l. in quo et l. quidem et § de ac emp. l. tertio ubi quoque non exigit et liberum alio. Quando per me ut in hoc in iure pertinet circa proprium pedagium et similia extra que quando sunt talia ex quibus non percipit commodum aliquod pecuniarium et non possunt obligari ut et de re iud. c. cum bertoldus et ibi no. Deinde ex hiis quidem quod percipit possunt obligari ut hac l. sed an me et § usufructus et l. i. gregis § usufructuarius ‖ tamen an ille qui habet obligatum usufructum tibi non soluit possit vendi commoditate text. e. quia ut in l. si rei pig. C. si aliena pig. dari sit ‖ possunt pignori

G Rege [illegible] ‖ obligari h. d.

Cum pignori duobus modis legitur primo secundum glo. scilicet quod possunt legi quando pignori datur pignus ut. Secundo quando ipsum nomen debitoris datur pignori secundum quem si potest dubitari et secundum quam lectionem h. d. pignus potest dari pignori et tenebit quoad usum petitur debetur si si nomen pignus creditori competebit ius in quo pignori retinebit h. d. ¶ Sed in alia legitur alio modo scilicet quod textus loquitur quod pignus dat pignori et probatur per leges de est pignori secundo debitori sed et possit dubitari et secundum hanc lectionem dicitur quod pignus potest dari pignori et primus debitor petit solvere secundo creditori et solutum competebit et in causa debiti retinebit h. d. Intelligitur in eo casu non minime sed omnis hoc secundum causam petit ut vide istius secundum lectionem glo. ex ponit solutionem et ideo quod hec est facti molestaliter. Alii legunt aliud modo et ponunt causam in hoc quod si potest dubitari precedent est quod pignus potest dari pignori potest quia secundum primus debitor soluit secundo creditori an primus creditor posset petere aliud quod est solutum a secundo et secundum intelligitur quando secundus creditor competebit sed est pecunia sed res retinebit in pignus. ¶ Vnde ad materiam circa primum causam pignus datur pignori quod actio competit secundo creditori contra primum debitorem secundum glo. utilis hypothecaria et bene. ¶ Circa secundum causam per lo. quam nomen est pignori obligatum quo que actio competit creditori secundo contra primum debitorem dicitur quod utilis hypothecaria. Alii dicunt quod competit utilis personalis que secundo creditori competebat directa ut legitur in glo. l. nomen C. que res pig. ob. pos. Tamen quia propter nomen obligatum intelligitur obligatum ipsum nomen et causa obligationis directe sicut ut pignori sicut nomen vendit ius pig.

non datur l. cum emptor § de hereditate ut acti. ven. et l. si in solutum ff. de act. et obl. Et ideo autem vult agere contra debitorem ad pecuniam quam dedit et ideo quod agat utiliter possit que debitori competebat directa scilicet non non cum ipse [illegible] est in l. postea C. de her. vel act. ven. si non vellet agere hypothecaria personaliter, pignoratur agent utilem hypothecariam ut § per. ¶ Sed quid an debitoris nomine est obligatum posse solvere primo creditori quod hoc dicit quod sic non fuit ei denunciatum ne solueret ut l. si nomine C. que res pig. ob. pos. Adde secundum tamen an fuerit simpliciter ut d. quod denunciatum est ne solueret non valeret aliquid nisi tamen debitor et creditor sed de debitore debitoris de obligare quia sine [illegible] ut dicit l. nomine et creditor de obligare quam sui frustra fuit l. si quis in fiscum § depositi et est ac etiam de elementum ¶ Sed quid si ipse debitor fuerit in [illegible] dummodo glo. tangit hoc in l. nomine et l. si cum quis § de pact. et l. si § de usufr. dicit glo. in l. sin § si huiusmodi l. ad treb. ¶ Sed quid qui pignus obligavit pigneratum possit suum creditorem prohibere primum debitorem ne solveret creditori suo sicut qui nomine obligat non per hunc clausam de hoc. Credo tamen quod non quia in obligatione principali suus creditor non habet aliquid facere et ideo potest ille solvere cui vult et tamen non sequitur glo. in pro. § hum. prout ideo soluit et sic videtur quia hypothecaria competit primo pro dicta in l. i. § cum proponitur § e. ¶ Sed quid quando creditor agit quod nomine sibi obligatum utrum debet petere depositorem quod primus debitor. Cy. creditur esset quod non esset prius nomine et tamen quod non est ante hoc si debitor C. de pig. l. quod quod creditum posset sibi nomine debitor est quod creditor obligavit et ab ipso habet non ab ipso debitore unde non de petere depositorem. Bart. ‖ quam habet utilem omnium pignoratum

¶ Et in superficiariis ‖ ex obligare et tunc hypothecam competit quod quolibet possessorem h. d. tamen admittent suis creditoribus eo ipso quod tempore ut sui debitoris obligatus ut § per. § glo. C. de pig. act. sit l. i. et ii.

¶ Eam si creditor hypothecam non tollit si primo debitor ut fideiussor competit utilis realis pertinet h. d. ¶ Nota quod hypothecam non potest tollere si solvere ¶ Nota istum text. quando quod competentio primus debitor non potest fieri contra fideiussorem quod secundum quod dicit ut fideiussor tenetur et competenti ut de neg. ges. in eo mag. de pecunia de quo dicitur in l. i. l. medi. sol. ‖

¶ Op. de l. fi. C. de usu. rei iud. sed per eam sit nomine hec est actio aliquis non obstat quod pro tollat

¶ Si sub conditione quam cum creditor agit intelligitur agit ut rei iudicate exceptione repellit si postea conditione venit agere interim tamen potest exceptione postulare h. d. ¶ Nota aliud quod dicit quod et secundo intelligitur quam agit conditione pendente non obstat exceptio rei iudicate postea agens conditione veniente secundum glo. ut tene quod ducit duplicem penitus vide in eo inde quam quis agit ante dies ut Insti. de except. § hodie in d. glo. et no. de quo dicit ut l. petitum § si de pec. vide de hec glo. et gl. et ibi dicit ¶ Istius text. quam hoc dicat insti. antequam pendenti intelligitur si creditum primum postulent ut d. glo. et bene

Quesitum est si debitor cum pecunia cum dies dilata competit petere pignorum h. d. ¶ Op. § l. per § plo. et l. quam mo. pi. ut ipse sol. l. solvit § si parisiat vel sive est sub glo. quod si debitor erant supperba de secundo dicitur aliter si quam non fuit l. aut petere § si debitores ff. de huiusmodi que in fraudem cre. quod intelligitur si eis suppeteretis supplicium de nomine quam autem ipse actus ut si erit creditor commonebit ar. C. depositi l. fi. et l. si quis a quo in fine ut in pos. le.

E t quae nondum quod non est sed ex quibus possunt obligari h. d. ‖ speciale requiritur

Quod dicit si obligare tunc ex in bonis de liberis ingredi sufficit si postea quam sub conditione bonus h. d. ¶ Nota ex isto § quod debent fieri pactiones et aliter et quid includitur in hypothecam ¶ Sed quod dicis quod in speciali obligatione de aliud quod tunc erant in bonis intelligitur secundum distinctionem positam in l. pro [illegible] § e. ‖

Quod ergo si est dubium quia appet quod eadem die debitor obligavit rem et eam alienavit et de prioritate et posterioritate non apparet. Re[spondeo] possessor qui emerat hypothecam in isto dubio vincat. [illegible]

Quum res sua [illegible]

Si fundus [illegible]

Si nesciente [illegible]

[illegible]

Si res [illegible]

[illegible]

In vendicatione [illegible]

[illegible]

Creditor [illegible]

Si pupillus [illegible]

Aliena res [illegible]

Si duo pariter [illegible]

[illegible]

... legatum ...

Puta ita fieri valet pactum ut debito non soluto creditor habeat pignus iusto precio emptum hic h. d. quod non est prohibitum. [illegible]

[illegible]

Pignoris actio ypothecaria est in rem h. d.

Placet [illegible]

Quamquam [illegible]

Inter pignus [illegible]

Si debitor [illegible] ... Bartholus

Quicquid [illegible]

Si vero [illegible]

[illegible]

Si vero [illegible] ... pignus ... non confirmatur pignus [illegible]

Lingua ... qui prohibet [illegible]

[illegible]

Cum vitiose [illegible]

Creditor [illegible]

Pater qui [illegible]

Cum sua manu ... **Lucius Titius** [illegible]

Titium [illegible]

Si legatum [illegible]

Paulus [illegible]

Si mancipia [illegible]

Domus [illegible]

Si vendente in obligatione generali [illegible]

Periculum [illegible]

Ex vectigali [illegible]

Debitor [illegible]

Si quis [illegible]

Vini tabula [illegible]

Eodem quaesit [illegible]

Creditor [illegible]

[illegible]

Si insula [illegible]

Senatusconsulto [illegible]

Pomponius [illegible]

Horrea [illegible]

Domus [illegible]

Stabula [illegible]

Si gratuita — **Si quis fideiusserit** [illegible]

Licet [illegible]

In praediis [illegible]

Cum debitor [illegible]

Et una [illegible]

Tutoris [illegible]

Pupillus sine tutore [illegible]

Si filius filius au[ten]t familias no[n] pot[est] p[ro] alio re[us] pe- [illegible]

[illegible]

Etiam inter [illegible]

[illegible]

Si quis [illegible]

Aristo [illegible]

[illegible]

no[ta] h[ic] 3o q[uo]ad p[ri]ncipales q[uo]d glo[sa]

[illegible]

Titius q[ui] est in potestate debito[rem] [illegible]

[illegible]

Qui dotem [illegible]

[illegible]

Qui generaliter [illegible]

[illegible]

Creditor [illegible]

[illegible]

Cum ex ea [illegible]

[illegible]

Post divisionem

Si debitor

dicat glo. [illegible] [illegible]

[illegible]

Det uice pignoribus captis ex causa iudicati [illegible]

[illegible]

Potior [illegible]

Si colonus [illegible]

Si de futura [illegible]

[illegible]

Si paratus posterior creditor [illegible]

[illegible]

Queritur [illegible]

[illegible]

Si ipsi [illegible]

Si primus [illegible]

Si totam [illegible]

[illegible]

Si prior [illegible]

Sciendum [illegible]

Si simpliciter [illegible]

[illegible]

Si tantum [illegible]

Si tertius [illegible]

Si prior [illegible]

Insulam [illegible]

[illegible]

Si non dominus [illegible]

[illegible]

Aristius [illegible]

Claudius [illegible]

[illegible]

nota bene. electio ad intellectum

[illegible]

Qua a debitore [illegible]

[illegible]

Augustinus [illegible]

Mulier [illegible]

[illegible]

Querebatur [illegible]

Tutelis [illegible]

[illegible]

Negotiatori [illegible] Bartholus

[illegible]

Creditor sive creditor in ypoth. non pot pignus vend. si pecunie dimisse sed si vendidit a pecunia creditore queri non pot si emptor potuerit ypoth. ... [illegible]

[illegible]

Fideiussor [illegible]

Qui prior [illegible]

Cum solvende [illegible]

Cum sedus [illegible]

Si sedus [illegible]

Si creditor [illegible]

[illegible]

Quotiens pignoribus qui volunt ut vendat [illegible]

[illegible]

Questium vendere rez nisi prior credi[tori] solutio [illegible]

Quod in pignoribus [illegible]

Et si [illegible]

Arbiter [illegible]

Rescriptu [illegible]

Si aliena [illegible]

Creditor [illegible]

[illegible]

Nota requesita ad hoc ut creditor possit pignus vendere, 2° fo 20

debitor ne vendat pignus impediat ... [illegible]

Debitores ... [illegible]

Cum venditione ... [illegible]

Defensor ... [illegible]

Creditor ... [illegible]

Res distracta ... [illegible]

Si debitor — **Si in venditione** ... [illegible]

Solvitur ... [illegible]

Item — **Qui paratus** ... [illegible]

Consensit — **Videamus** ... [illegible]

Si convenit ... [illegible]

Illud ... [illegible]

Si falsi ... [illegible]

Creditor ... [illegible]

Si petat ... [illegible]

No. 2 ab lectura 195

An pactum [illegible]

Si voluntate [illegible]

Supplicatum [illegible]

No.

No.

[illegible]

Illud videamus [illegible]

No. 2 ab 195

Venditionis [illegible]

Si debitor [illegible]

Sed si promiserit [illegible]

Qui prosunt [illegible] debitoris [illegible] et qui non prosunt

[illegible]

Non ut [illegible]

[illegible]

Si debitor [illegible]

[illegible]

Si debitor [illegible]

Titius [illegible]

Titius [illegible]

Voluntate [illegible]

Lucius titius [illegible]

Paulus [illegible]

Cum pignori [illegible]

Si defensor [illegible]

[illegible]

Qui sit fugitivus [illegible]

[illegible]

Apud labeonem [illegible]

[illegible]

Apud [illegible]

[illegible]

Sciendum [illegible] Deinde [illegible]

[illegible]

Si [illegible]

[illegible]

[illegible] ... publicamus ... intelligatur secundum glo.

Secundum. Si ius qui ... emptor vendi[tor] ... [illegible]

Si per imprudenciam glo. intelligit ... emptor ... [illegible]

Si idem ... [illegible]

Si duplam ... [illegible]

Si promisero ... [illegible]

Si pacte ... [illegible]

Haberi ... [illegible]

Heres ... [illegible] ... Bartholus ... [illegible]

Si res mancipi ... [illegible] ... Bartholus.

Rem hereditariam ... [illegible]

Heremus Gay. ... glo. ... utrum emptor victus cogatur appellare ... [illegible]

Si ai venditor ... in libello ... [illegible]

Qualitatis ... [illegible]

Servus ... [illegible]

Si plus ... [illegible]

Marcellus Si quis ... [illegible]

Cum in mundum ... [illegible]

Si vacuus ... [illegible]

Papinianus ... [illegible]

Habere ... [illegible]

Utrum emptor victus cogatur appellare

[illegible]

[illegible]

Quis ... [illegible]
vel locus ... [illegible]
[illegible]

Non iniqua

Si stipulatus

Cum de in rem verso

Quum quidam

Si pupillo

Eunctis

Quis

Mora

Oratien

Bone fidei

Scd et si dup

Videamus

Stacione

apud quedam instituta ex quo ipse percepit ... [illegible]

Tutor curatoris [illegible]

Generatur [illegible]

Quirites [illegible]

Ei incumbit [illegible]

Ab ea parte [illegible]

Contra eum [illegible]

cre de hoc dicit plene in l. dudum ... [illegible]

Qui indebitum [illegible]

Sed hoc [illegible]

Procuratori [illegible]

Questio [illegible]

Instrumento [illegible]

Repetitio [illegible]

Testimoniis [illegible]

Quamvis no[ta] q[uod] iudex pot[est] refferre numerum testium s[ed] quo qualis fiat ista refferencia et qualiter iudex moderabit[ur] numerum testium [illegible] pars produxit et iudex admittit alia pars produxit tot testes quot ille produxit et quod plures ex eis ut putat pre plures testes et quedam nolunt deponere super quibusdam articulis et quedam [illegible] alios [illegible] produxit alia pars testes [illegible] produceret [illegible] de novo iudex refrenabit [illegible] qualitatem cause [illegible] gl[ossa] ar[gumentum] [illegible] ex e ti. Bar[tolus].

In testibus [illegible] lege [illegible] [illegible] produceret [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Nota plus est [illegible] fides [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non debet [illegible] et alias [illegible] timore [illegible] est glo[ssa] [illegible] fides et [illegible] ex se non pot[est] [illegible] ex aliis hec [illegible] ut l. i. l. ex in principio. Bar[tolus].

Testium No[ta] q[uod] magis creditur ei qui est indignitatis [illegible] qui non est indignitate [illegible] dicit [illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible]

Testes [illegible]

Lege iulia [illegible]

In legibus [illegible]

Idonei glo[ssa] [illegible]

Inviti glo[ssa] [illegible]

Testis ydoneus dic[itur] plene [illegible] testamento l. de testa[mento]. Bartholus

---

sencie et reddidit [illegible] hoc audiviuus dici a [illegible] ipse dicit [illegible] non tenet. Nam testes de testificatione [illegible] [illegible] ut C. e. l. testium et l. qui testes [illegible] l. de testib[us] [illegible] [illegible] hoc [illegible] hoc non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] publica vox et fama [illegible] publice [illegible] [illegible] dici [illegible] [illegible] [illegible] l. de iniuriis [illegible] [illegible]

Item divus No[ta] q[uod] malefician non [illegible] debent plures testes [illegible] producti [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] adulterium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non admittit.

Lege iulia No[ta] [illegible] ad testimonium [illegible] quod [illegible] fit pubes possunt testificari de eo [illegible] viderint glo[ssa] monet [illegible] et in l. ad testium in prin[cipio] [illegible] de testi[bus] et l. [illegible] l. de [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] glo[ssa] [illegible] [illegible] [illegible] testificari de eo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Quod glo[ssa] [illegible]

[illegible]

Iudici [illegible] est [illegible] [illegible] loci [illegible]

Nullus Cum glo. [illegible] dicitur in cri[minali] [illegible] possit ex testibus distinguere [illegible] [illegible] et non potest ex testibus [illegible] [illegible] videlicet quod nullus possit ex testibus [illegible] [illegible] quod dicit ut [illegible] C e. p. ey.

Quesitu No. [illegible] [illegible]

Olu sed dicit ple. in l. [illegible] ff. de fide. Bar.

Xeu No. argumentum a [illegible] [illegible]

Ob carmen [illegible] **Si testes** hic [illegible]

[illegible]

Iurent [illegible]

Producti [illegible]

Testes [illegible]

Mandatis Cum glo. [illegible]

Continuit glo. [illegible]

Regula **Si quis** [illegible]

Sponsalia glo. [illegible] Bartholus

Sufficit No. [illegible] [illegible] sed glo. [illegible] Bartholus

Si puelle No. [illegible] Bartholus doctor

In sponsalibus **In sponsalibus** [illegible]

Tutor No. [illegible]

Quesitu No. [illegible]

Ratio [illegible]

Nupcie No. [illegible]

Quo liberos [illegible]

Agendi [illegible]

Generali No. [illegible]

Palam [illegible]

Non solum No. [illegible]

Senatus No. [illegible]

Lege [illegible]

Item mobili [illegible]

Illud No. [illegible]

Pupilla **Dinus** No. [illegible]

[illegible] ... Bartholus.

Non est matrimonium [illegible]

Quamquam [illegible]

Consilii [illegible]

Genus [illegible]

Si pupille [illegible] ... Bartholus.

Intervenit [illegible] ... Bartholus.

Si proprietati [illegible]

Profecticia [illegible]

Adoptivum. Si quis [illegible]

Dotis [illegible]

Si ego [illegible]

Si res [illegible] ... Bartholus.

Si mulier [illegible] ... Bar.

Quotiens [illegible]

Iulianus [illegible]

Stipulationem [illegible]

Licet [illegible]

Quod autem [illegible]

Sane [illegible]

Si filia filio [illegible]

Res in dotem [illegible]

Arabeo [illegible]

Sponsalibus [illegible]

Si mulier [illegible]

Quero [illegible]

Que generalis [illegible]

Proculus [illegible]

Dotis [illegible]

Quidam post [illegible]

Seneca [illegible]

[illegible] et si in [illegible] ... [illegible]

Mulier. No. [illegible] ... [illegible]

Paulus. [illegible] ... [illegible]

Quaius [illegible] ... [illegible]

Si fundus [illegible] ... [illegible]

[illegible]

De dote [illegible] ... [illegible]

[illegible]

Cum pater [illegible] ... [illegible]

Si pater [illegible] ... [illegible]

Filius [illegible] ... [illegible]

Pater [illegible] ... [illegible]

Cum maritus. Titius [illegible] ... [illegible]

Uxor viro [illegible] ... [illegible]

Interdum [illegible] ... [illegible]

Si fundus [illegible] ... [illegible]

[illegible]

In fundo [illegible] ... [illegible]

Moribus [illegible] ... [illegible]

Si sponsus. Genera[illegible] ... [illegible]

Si uxor [illegible] ... [illegible]

Maritus [illegible] ... [illegible]

Sed quod [illegible] ... [illegible]

Sed si mores [illegible] ... [illegible]

Examino [illegible] ... [illegible]

[illegible — abbreviated commentary text, first column, including entries beginning: Si filius … ; Si ius suum … ; Uxori sue … ; Papinianus … ; Inter … ; Si mulier … ; Si uir … ; Cum hi status … ; Penitentia … ; Si maritus … ; Si ambo … ; Si stipulatio … ; Si uxor … ; Si donate … ; Si sponsus … ; Si ius suum … ; Si uir uxori … — ending "… Bartholus"]

Si ex eius … [illegible]

Marcellus … [illegible]

Mulier … [illegible]

Si cum mulier … [illegible]

Iunctis … Bartholus

Si vir uxori donationem … [illegible]

Si usuras … [illegible]

Uxor marito … [illegible]

Aque … [illegible]

Si predia … [illegible]

Si mulier … [illegible]

Divortium … [illegible]

Iulianus … dicit Bartholus doctor excellentissimus

Quod ait … [illegible]

Ait lex … Deo gratias Amen

Explicit lectura super ff veteri [?] domini Bartholi de Saxoferrato …

Marginalia:

Summa — nota hic clare vir usurpiens … rem habere … pro … al[iter]

… minister

Nota … plenior facta

vide … donationem …

Bartholus

nota de ultima voluntate

de divortio et repudiis

Nota quod … leges facta est ipso iure nullum vel …

nota … quod … velle

De servis fugitivis et libertis et mancipiis civitatum ad diversa opera deputatis et ad rem publicam vel domica ptinentibz rubrica

Servum fugitivum

Ista l. et ti. consuet multum solempnizari et hinc est // Servus fugitivus est res furtiva iõ tpe no acquirit ꝫ d. lectura hui9 l. variat multis modis pricipium variat duobz modis & nc variaco est in modo formandi casum no in iuris effectu ut in p̃a glo. medium variat quãor vel quinqz modis de quibz tres ponunt in glo. mag. duo alii addunt p doc. ut ĩ dicã / finis variat duobz modis ut in ult. glo

Pono casum in terminis pruplicat et sub uerbe ꝑ in modum qui pom̃ ĩ glo.

Nota q seru9 fugitiu9 facit furtum sui

Nota q no pt vsucapi nec etiam pscribi qr furtu sui

Nota q fuga suorum no debz dnis esse dapnosa

Ad pmum opp de l. qui suo p̃ i. de furt. / So. dicit glo. ibi ideo qr nec ex ꝯ(tra)ctu obligat. So. no est vera ita quis obligat ex ꝯ(tra)ctu si est fraudulentu ut l. ꝯsilii de re iur. Dic go ꝑ in dca. et hic q seruus fugitiu9 facit furtu sui ut hic / caune istud no est ꝑ̃e et ꝯtrectare furtu ita in furto requirit qd sit dra mut ꝯtrectatio et rem ꝯtracta ut l. i. ff de furt ꝫ hic est ide ideo no est ꝯtrectare furtu et ideo ꝯstanus ope hunt furto irregulari no tenet furti nisi furtu ꝯtrectare sequat ut in l. ꝯtra

Item opp. ad istud ide et assumo glo. inagua post medium rei subtracte dns pdit possessione ut l. si re mobile et l. re que nobis ff de acq. pos. ꝫ quis retinet possessionem sui fugitivi ergo no fit sibi furtu ut l. i. ꝯ. p ꝯ̃um qui in fuga de acquir. poss. So. licz retineat possessione tamen ꝯ pdit nale et detentore vel aliter ꝯtra locut in furto ꝯtrectare

Item opp. de l. int du ꝯ. cu aut ff. de furt. / So. ibi loqr quado seruus subripit res peculiares hic cum subripit seipm et sic rem dnica vnde statim fit furtu

Ex pdictis go debes scire et dicere aut seruus subripit seipm aut alia rem. Si seipm aut queris an fiat furtu quantu ad se an quantu ad ope fraudatum 2o cum qz subripit alia re dist(ingue) vel aut dnica aut peculiare ut ex pdictis patet

Venio ad scdm pte et opp. hic dicunt q pscripco locum habeat nisi esset furtiua res Contra seruus est res mobilis ꝫ in re mobili no cadit pscripco ut l. in suoz ꝯ. i quibz cau. cess. lon. temp. pscp. / hui9 tamen variat lex hui9 v. tribus modis in glo. pmo q hic loquat ꝑ seruis ascriptiis glebe vnde cense imobilis ut l. iii de diuer. et temp. pscp. et l. si quis inquilinus ff de le. i.

Sz ꝯ hac l. op. qr rei imobilis no est furtum ut Insti. de vsuc. ꝯ. qd aut et l. furti ꝯ. fundi ff de vsucap. So. donec est in possẽ no fit furtum ꝫ si separat ab eo tunc fit furtum sicut dicim9 de curta ꝯ si euelle de terra efficit res mobilis et sic furtum

Item op. ad hanc lec. qr nu no possit alienari sine possessione ut l. quadmad. de agri. et cens. cad rone no potest pscribi ut l. ubi lex de vsucap. / So. glo. q alienato no cedit fraudulent ut ibi / sed hic ut hic / Ad id de diuer. et temp. pscp. l. longe et qd ibi no. et l. iii. c. ti.

Ista lec no e vera qr inciderem9 ĩ aliud obstaculum ita tunc no haberet locum vsucapio triennii de qua loquitur ista l. // ideo glo legit alio mo ut dicat q no habeat locum vsucapio si possideat ab alio nec pscripco qz ipse nec wlt se pscribere in libitate ut l. i. ꝯ. de pscp. lon. tep. que aduer. liber. et ista est satis bona

Vel alit et est tra lec. no habet locum vsucapio cont dnm nec pscripco cont credi- tore nã debes scire q p vsucapione triennii no ledit ius creditoris ut l. vsucapio. ꝯ. de pig. sz reqr pscripco longi tpis ut ꝯ. si aduer. cre. l. i. / et iste tres lec. sunt in glo. quaz due sunt satis bone

Alii ut Py. ual. dicunt et sic ut dicam9 in re mobili no cadit pscripco longi tpis licz cadat in immobili qr sufficit vsucapio triennii / Sz si quis vellet nollet uti vsucapione sz pscripcone eã no habet locum in re mobili sicut in re imobili ista tn intellige habent magis / ista vir satis bona // Alii ut Ja. But. legunt alit q hic Imperator locutus est quadam supabundantia quodam mo dicens querere ullo mo posse acquiri tpe licet habz locum vsucapio uel pscripco / teneas quam vis qz no curo

Ex pdictis potes colligere distinctionem an in re mobili cadat pscripco dicatis p vos ut ex pdictis patet

Op. due negatiões faciunt una affirmatoz ut l. duobz de b. ps. / Sz hic sunt due

an in re mobili cadat prescriptio

negationes quia dicat nec usucapio nec
longi temporis prescriptio et sic concludit quod
habet locum quod est contra l. que dicit
quod res furtiva non potest usucapi
¶ Sed huius timore dicit glo. quod hic una
negatio habundat quod satis placet
licet dic quod l. contra loquitur quando
plures negationes referuntur ad idem
secus si ad diversa. Sed hic ista due
neg. referuntur ad diversa. Sed certe
secundum hoc melior est ista lectio de dicto
non et dicto nec et referuntur ad idem
unde dicendum est quod una habundat
¶ Item opp. ad hanc partem quod ista conseq.
non sit bona res est furtiva ergo
non potest usucapi. Contra ff. de usucap.
l. sequitur § si rem. Glo. dicit fallit
ibi quod dicit plene ut ibi ¶ Item opp.
ff. de furt. l. si cum filius in pri. Sed
fateor quod non competit actio furti et
tamen res efficitur furtiva ut hic quod
dic plene ut dicta l. sequitur § si rem
¶ His premissis primo quero cuius
dicatur servus fugitivus. Dic ut l.
quid sit fugitivus de edi. edicto.
¶ Quero utrum iste servus fugitivus
prescribatur xxx annis. Videtur quod sic
ut l. casus ff. de prescrip. xxx. an.
¶ Item quero a quo tempore incipiunt
isti xxx anni. hic in no. glo. Et
dy. facit de ista glo. magnum festum
in c. sine possessione de re. iur. li. vi.
dicit glo. quod servi fugitivi dum retinet
possessionem tamen quo donec ipse habet
tamen contra eum non currit prescriptio
tamen quo desinit tamen possidere tunc
incipiet prescriptio currere. Et vide
glo. magnam contra si. Sed intelligitur tunc
cum hodie possidet rem absentis
et ignorantis hodie non incipit
prescriptio tamen donec ille retinet pos-
sessionem tamen eam. Oportet ergo
quod labatur longum tempus ut sic prescribatur
ab illo cuius absentis ut l. si id
quod in pri. de acquir. pos. et ibi no.
et extunc tamen incipies prescribere quod est
multum notandum et dy. facit multum
notare ¶ Venio ad ultimam partem
et opp. quod fuga servorum dum sit
dampnosa ut insti. de his qui sunt
sui vel alie. iur. § fi. Sed huius
timore ista particula legitur duobus
modis ut illa verba quocumque
legantur ex parte subiecti alia ex
parte predicati ut habes in glo. tamen
¶ Ultimo opp. quod fuga servorum omnino
sit dampnosa dominis ex quacumque causa
sit dampnosa intellige in ea adiungi
qua sit per hanc l. puniri

Requirendi // Possessionem iudices
dat facultas

dico in aliquibus domibus requirendi
fugitivos l. i. § ¶ Opp. insti. de fur.
§ sed hec. glo. in l. i. ff. e. dicit quod
est speciale in servo fugitivo secus in
aliis rebus in... quod satis placet
quia perquisitio sit ad utilitatem privatam
secus si ad publicam utilitatem ut
l. omnes. C. de aq. duc. li. xi. facit
l. si quos. de metall. C. l. i. ¶ Item
si certa vera iura apparent indicia quod
in dicta domo debeant esse res tunc
cum tamen per indicia perveniuntur ad inquisitionem
in poss. Sed preterea multo magis ad
perquisitionem domus ut ff. de cod. l. i.
et per totum ti. C. de com. ¶ Quero
utrum quis implorat istud officium iu-
dicis debeat dari libellus. Videtur non
quia est officium iudicis quod imploratur
imploratur ut no. in simili ff. de rei vend.
act. super verba Bartholus

Si fugitivi // Si servi in
actu fugiendi
ad hostes deprehendantur pena
pedis aut metalli puniuntur ff. e.
¶ Opp. ff. de pe. l. si quid aliud §
i. Sed. ibi per te transfugerit hostes aut
pervenit capti in vincula ¶ Oppo. pari
pena sunt puniendi ut l. sepius non
dicta C. de epi. et cle. Dicunt
quidam quod fallit hic ista regula. Doc.
ultimo dicunt quod hic pervenit ad
actum remotum ibi pervenit ad actum
propinquum ¶ Quero in cuius electione
sit amputare pedem vel dampnare
in metall. dico quod est electio iudicis
ut l. i. § exploratores ff. de re mi-
lit. Cont. hic vide glo. in l. contra
C. e. dicta in contracti ista l. corrigi
in eo quod dicit pedis amputatio et
vide aut secundum novo iure

Sed novo iure // Excludit
amputationem
capitis in quibus de iure per
pena sequitur membri abscissio Glo.
ponit hic aliquos qui vide ¶ Quero
dicit quod debet abscindi manus que
abscindetur dextra vel sinistra
Certe illa in qua sit minus ar. l.
ut fratres ff. de pe. ¶ Quero et
remoto in dubium qualiter debeant
puniri fures. Nos habemus de hoc
diversas l. ita de iure antiquo
pro furto imponebat pena quadrupla
et furto ut l. i. ff. de furt. nisi esset
publicus et famosus latro qui
furtis presidebat ut l. capitalium
§ famosos ff. de pe. Et advertere
quod glo. intelligit publicum latronem
qui consuevit furari et glo. in
ubique hoc dicit et ita observatur
et in hac non dicit ita ille §
loquitur de publico latrone sed fur

qui comperit furari est publicus fur
non est publicus latro quia latro est
ille qui per vim etc. ut hic in textu
postea supervenit ius autem de quo hoc
hic / postea supervenit quedam consti-
tutio de pace tenenda § si quis v
sol. x. coll. que dicit quod quicumque
subtraxerit valorem v. sol. furtive
suspendatur / postea supervenit alia
constitutio de pace mandato firmanda
quod furtum et in glo. multa dicit fiunt
de quibus hodie statutum in qualibet
parte ytalie et illa observantur

Quicunque servum fugi-
tivum sciens susceperit
pena hic statuta puniatur
sed quid si ignorant et dicit solu-
tiones fuerit punabit? h. d. No
contra l. pena eius qui suscepit
servum fugitivum. 2o no quod con multi-
plicatione delictorum sequitur multiplica-
tio pene. 3o no quod qui non potest solvere
luit in corpore. Ultimo no quod ignorans
non punitur. Opp. ff. de calo. c. ceste-
l. i. Secundam habet de colleg. illici.
dicit glo. speciale est ibi / Tu dic
melius ut ibi non hic loquitur quod ci-
vis suscepit scienter cum fugitivum et cuius
suscepit sciens eum fugitivum sed igno-
rabat cuius erat. Opp. ff. de cod.
man. l. i. Sol. quo ad aliud sit
ibi contumacio quod hic. Item opp. et
videtur quod ad multiplicationem delicti non
sequatur multiplicatio pene ut l. ei
qui ff. de furtis quod non in l. uligau
in prin. c. ti. Sol. ut in qualibet carpo
no. et dixi plene in l. unica de
sua. delic. Et contra hanc l. qui
hic imponitur pena alternative in eius
est electione. Glo. hic nobis dicit
quod est in electione rei que est supra
verbo xx. quam non bene. Contrarium
videtur nova pro dic. de l. xx. et
videtur text. in l. i. § compiatores
ff. de effrac. Dico sic quandoque
nomina imponendia pena dirigitur
ad iudicem quia dicit puniatur vel
condempnetur et illa tunc est electio
iudicis ut de l. xx. quandoque dirigitur
verba ad reum et tunc est electio
rei / capitis est hic. Si vero verba sint
dubia ut puta dicit statutum sit
pena pedis vel metalli non loquitur
iudici neque reo tunc puto quod in
penis corporalibus sit electio iudicis
ut l. i. § compilatores de effrac.
in pecuniariis sit electio rei ar. de
mi. doct. l. plerisque / non presentem
distinctionem glo. facit in legatis in
l. lucio ff. de le. ii. Tenent glo.
qua actione petatur istud bitas de
quod condicione ex l. ista petetur etc. //

Ultimo ego recordor quod semel hic
iudicabat quidam capitaneus
fuit ei data quedam petitio quod quidam
ribaldus pupini ingressus fuerat
palacium intra muros civibus cont.
forma statuti capitanei accusabat
se quia ignorabat eum esse pupinum
dicit Cy. quod allegabat pro eo istum tex.
tunc / qui loquitur de eo qui ignorant
suscepit servum fugitivum / Bar.

Mancipia / Libertas civitatis
et qui mancipia
susceperit pena huius l. tene-
tur et etiam medici qui in eis comperit
negligens repertus h. d. Secundum vult
tex. in fi. dum dicit nec vendi etc.
Glo. ponit multas expositiones. Tu
tene primam tamen magis non. et vide
glo. Opp. et videtur quod alia pena puniatur
ut ff. c. l. i. § hec autem. Glo. solvit
duobus modis / secunda solutio est vera dic
ut in glo. Et hic no quod officiales
negligentes puniuntur non alia pena actis
in ferro que descendit contra qui male-
ficio tamen fecerint licet secus sit in
aliis remediis ut hic hec autem in-
differenter et l. iii § i cum ff. de dep.
infer. de magi. que l. i. § nota i l.
fi. ff. de var. et extraor. cog.

Quum servum / Si contra
agere condicione
ex l. quicumque de c. apparet
de dum ceteroque statu pro tortura
servi condemnabit. Secundo qua actione
servi petebat servus. Glo. dicit rei ve-
ritas petebat et vide glo. i. / Non videtur enim istud
quia pro rei ven. nulla pena imponitur
et ideo dic quod repetebat pro condictionem
ex l. quicumque et alius reus ad illa
ex l. quicumque et alius reus ad illa
pena evitanda opponat exceptionem
dum et hec in mut sequentes glosella
Tercio de cuius proprietate paret. Glo.
dicit de proprietate ipsius quamvis etc.
in altius et vide s. super verbo
opponit et sic non quod potest opponi de
iure tertii quod vide l. licet corpus §
competit si servum vendi. Dub. Cy. ponit
hic ego pono longe plenius in l. ii
de contr. rei vendi. // Bartholus

Si quis / Occultans servum fiscalem
punitur pena huius l.
h. d. hec l. in pri.

Si in quem / Si servus publicus
operibus deputatus
contubernium cum ancillis contraxerit
vel uxores et liberi in publicum
contradantur.

De furtis et servo corrupto rubrica

Si ex pecunia / Ista
publica
l. et habet materiam utile
et breviter dicit / allegatus
contra non audit h. d.
vel aliter cum sit dic.

actiones que non conducunt originem ad in-
vicem sed in exercicio conducuntur debet quis
unam eligere. l. e. Notabilia habes
expositionem et que dixi tibi in summario
et gror. sunt in glo. Oppo. ad hanc l.
furtum non committitur sine dolo ut l.
i. ff. de furtis et Insti. de obli. que
ex qua delic. nas. in prin. sed hic non
habebat animum lucrandi ergo non commisit
furtum. Glo. non sequatur istud quia
breviter furtum requirit animum lucrandi
sibi vel alii ut l. si quis uxori ff.
e. sed hic habebat animum lucrandi alii ergo
etc. Oppo. 3o iste qui emit non emit
nomine domini sed nomine suo ergo dominus
non possit habere ratum illum contractum
ut l. si pupilli § sed si ego de neg.
ge. Dy. solvit in c. ratum de re.
iur. li. vi. et dicit quod non possit habere
ratum tamquam gestum nomine meo sed
tamquam gestum nomine suo sic. Quando
intro glo. et opp. de l. si quis ff.
quo. qua l. 2a glo. principaliter vincitur
hic allare per gror. qua vide. Glo.
tamen magna allabat eam pro contraria
cum multis aliis tamen debet separari
veritas est quod utraque actio oritur non
cum sint contrarie originem sed oriuntur
ex diversis principiis furti et contractus
conditio furtiva ad ipsam rem
mandati ex contractu ut hic et ma-
datarius ita loquitur l. contra sed quia
in exercicio recipit contrarietas ideo una
eligere debet ita loquitur hic et quod
ambe sunt nate probat iste tex. si
bene advertatur ex eo quod dicit eligere
debes. Nam electio non potest cadere nisi
inter plura ut de adop. l. si quis
et ff. de le. ij. l. si illud et illud
ergo de necessitate concludit utraque esse
nata ita tenet glo. et Ba. in l.
contra. Opp. de depo. l. iij ff. pro
so. l. vi et ma. l. si mandavero
§. si tibi. Glo. solvit pluribus modis
prima est vera nam in contractibus dicte due
actiones non sunt contrarie originem vel in
exercicio ut predixi et ex casu l.
contrarium magis manifeste apparet
secunda so. est dicat glo. et clarior
quod hic volebat agere ex contractu
alterius ibi ex suo ista est quedam
trufa vel bona quando etiam
si ex contractu alterius agendo quis
sit ex duabus actionibus non esset plu-
ribus quare utraque potest intentare
exemplum si ponas casum ex l.
contra quod si quis de potest societate
contraxerit vel mandavit Tertia so.
ponitur in fi. glo. videlicet quod in contrario
permittatur variatas istarum actionum
non ad exercicium ut hic hec so. est
vera ad l. i. et l. si quis quo. ad
alias l. contra allatas est falsa quia

in eis permittitur varietas et exercicium
teneas ergo primam. Iste opp. de l. i.
§. quod autem quorum lega. so. ibi
erat melius iure suo adversarii
ideo admittitur plures actiones
contrarias ut ibi. Summa consequenciarum
de glo. Tu pro declaratione materie
quero sic. Primo dicit quod audiatur
allegans contraria agendo breviter
dat. hic multa dicunt tamen dic clarius
quod ipse dicat aut quis vult agere
contra diversos et non repellitur allegans
contraria ut l. pap. §. sed et cumberus
de inoffi. testa. aut contra eundem
et tunc aut ab inicio iste actiones
contrariantur invicem originem ita quod una
tamen est nata aut in originem non
tamen est nata aut in origine non
conducunt sed in exercicio. Primo casu non
cadit electio ipse quia debet cadere
inter plura ut supra dixi et ideo dicas
in casu quis intentavit primo ius vel
quasi quis intentavit primo nec
sibi competens tunc ad illud non potest
redire tunc tunc contrarietatis ut hac
l. tamen etiam quia aliud remedium in
veritate non competit ergo sine actione
non exp. l. si pupilli § videamus
de neg. ge. Si vero eligit quis
competens hic advertite aut ignorans
iusta ignorancia et sibi non preiudicat
ut l. iiii ff. de inoffi. tes. et de
pe. hedi. l. hereditate et l. licet
et contra de inoffi. testa. l. cum quis. Fallit
primo in l. si pronunus ff. de bo. li.
non est ibi quia delinquit intentando
actionem factam ideo iure sibi competenti
privatur ut ibi dicit tex. licet Dy. c.
aliter intelligat et male. Fallit si
eligendo minus competens in eo opti-
inverit quia non potest dicere suam esse
iniquam pro lata pro eo in l. si quis
plenus §. i. ff. de le. i. fallit in
l. ult. C. de codicil. Hij quosdam
eciam addit spec. ubi dicit fallit
in casu in quo potest utrumque intendendo
patroni sub protestatione tamen ut l. i.
§. quod autem quorum lega. vero cum qua
dixi quia ibi intentando renunciatur
alii intentando renunciat ex facto
adversarii. Aut quis eligit minus
competens ignorant ignorancia
iusta tamen de hoc fuerunt multe
opi. et sunt opi. Mo. Iacobus de ...
pap. ex una parte et paulum ex
parte alia sed dic ut plene dixi in l.
gladius de acquir. hedi. Si
vero eligit minus competens sciens
preiudicat sibi in iure competenti
ut l. iiii. et quod l. non de inoffi.
testa. sed cum quis utrumque unde in
oritur sed est contrarietas in exercicio
tunc aut intentando unam in ca-
tur aut intentando una in ca-
obtinet et prohibetur aliam intentare
et hic est casus aut intentando

via surrubuit et tunc pt ad aliud
remedium redire ut l. aurelius § fi.
et qd ibi no de sta. li. al. de li. le.
Queritur circa hoc cum ista iudicia
electione tollunt aliis tollant ipso iure
an ex concursu ista questio est
multu difficilis et comuno ea late
in l. nalit § michel que de acquir.
pos. Queritur an in concursu quis
possit allegare gra dehet sit opi.
dy. hec tangit in c. ulti. contraria
al. pluribus de re iur. li. vi. et in
capi glo inc ibide plenius concordiam
in l. menio ff. de corp. dicatur ut
ibi Queritur litem agendo et con.
quis possit esse sibi contrarius dixi
aliquantulum C. de no nu. pe. aut
con. qui sperant et viribus in aut ista
con. qui spaz et vudibus in aut ista
porta § qui po. in pi. ha. et in
omnibus tenco con. opi. dy. et l. qd
allegat facunt quam ... Bartholus

Licentiae Qui emit re
a fure duo ca
reddere debet precio sibi no
restituto h. d. no hoc
Glo. querit duas q. quid si
ille cui res est subtracta no erat
dominus sed erat bone fidei possessor
an habeat aliquod amorium con eu
qui emit a fure. Videtur dicere quod sic
sed ex contrario l. si colom de agri.
et cen. li. xi. dicta vobis § c.
l. fi. § fi. eu in fam. Queritur
utrum ille qui emit a fure presu
mens et precepto fraudem Glo.
dicit quod no quia vna emptione
sed si hic frequentaret scius eu
esse inspacium esse & quod proo
dit ut ... emerit etiam a
palam et sic ex istis indiciis
dolus prendit ut l. dolu C.
de dolo ... Bartholus doctor
de dolo

Si rem Sacri non
consecrate sed
ad consecrandum destinate
committitur furtum h. d. Vel aliter
actio furti datur contra vitium h. d.
Oppo. scilicet primum casum sumarium
quod res statim sit affecta ecclesie ut
l. fi. C. de sacrosan. eccl. So. dic.
glo. hic solu destinaverat i dio
et voverat no aut ad contractum
dedicandi processerat et hoc dicit
ita solo voto no sufficere sed in
in ecclesiam ut l. ij et ibi no. ff. de
public. licet aliud sit in contractibus
ut dicta l. fi. de sacrosanc. eccl.
Queritur quid si processerat ad actum
et realiter tradiderat utrum tunc
statim efficiatur res sacra Glo. vi.
dicere quod sic quod no est verum quia
sacra no efficitur nisi sit sacrata

per pontifices ut l. sanctum § sacra ff. de
re. di. Queritur utrum rei sacre comittatur
furtum Glo. ista dicit quod est dictum inter
nos et canonistas quia nos dicimus quod
comittitur sacrilegium si est sacra et de
sacro aufertur. Canoniste dicunt quod
sufficit alterum tantum quod ad l. mli. peculi.
l. omnibus xvii. q. iiij. c. sacrilegium
Sed ad secundum casum opp. C. de dolo l. si
supstite So. aliud in vitrico aliud
in prono // Bartholus

Adversus eum Diverse actiones
ex diversis delictis
descendentes sunt contra eundem
proponi intentari h. d. Glo. in
querit primo quare hic dicit dumtaxat
Dic ut in glo. Queritur 2o ad quid
datur servi corrupti et furti actio
Dic ut in glo. Tertio quero utrum
ipse tollant vna per alia Dic ut in glo.

Qualis Emptor rei furtive
debet ex urbanitate
rem in iudicium indicare non ex ne
cessitate h. d. Opp. nemo cogitur edere
titulum sue possessionis ut l. cogi
C. de peti. here. So. non cogitur quis
dicere de necessitate ut in contrario sed ex urba
nitate sic ut hic. Contra hoc opp.
ex c. ti. c. qui cu fure So. glo. dicit
aliud de iure canonico ut ibi sicut
cum quod tota die ecclesie faciunt literas
excommunicatorias ut indicent fures
aliud de iure civili ut hic. Certe dic.
illa no contradicit quia ibi fit ut res
furtive indicentur no ut indicatur fur
et quia quis tenetur indicare fure
probatur quod licet accepisset pecuniam ut
indicium daret ut l. iij § si tibi indi
de con. ob tur. ca. quo ad illud quod
no tenebitur facit ad hoc l. qui vas
§ qui fure ff. de furtis. Contra hic
opp. quod quis cogitur fieri testimonium
ut C. de test. l. ultim. ergo etiam cogitur
indicare furem So. quandoque agitur contra
certam personam tamen contra furem et tunc
cogitur quis super illa actione testificari
vel dicitur hic manifestare furem sed
magis debet fure manifesto iudice
declarare et eum reddere quandoque furtum
alicui esse probare non impingitur et tunc
iudex aut vult aliquem recipere in teste
forte super inquisitione generali qua fecit
de illo furto et cogitur quis testificari
et fure indicare ut l. cunctis de
offi. pre. aut al. quis officium iudicis
implorat principaliter ut quis cogatur
indicare fure et quandoque cogitur ut
hic et circa que dixi C. sed certum
furtum hoc sit quis cogi indicare
de iure civili ut dictum est C. quandoque quis
aliquem agitur rei. vend. pro re furtiva
tunc non cogitur fure indicare de
necessitate sed ex urbanitate sic ut hic
Ultimo quero an iste emptor de furto
sit suspectus Dic ut C. l. maxime

Item Alienando aliena
... dico non prohibita
et quod sciens contrectat furti te. h. d.

Si is cui / cui pecunia qua ad alium perferenda accepit sibi detinet furtum facit. h. d. ¶ Queritur cui competit actio furti an ei qui mittebat an ei cui mittitur dicit ut in glo que optime designavit cui michil addo.

Etiam / ¶ Si publicanus aliquam rem per vim abstulit etiam furti tenetur. h. d. ¶ Oppo. C. de his q. no infa. l. ij. Glosa solvit hic cum dictis ut i. dicta et verius hic publicanus accepit aliquam rem etiam per vim ideo furti tenetur ibi sunt soluta pecunia licet indebite unde furtum non commisit / bartholus.

Subtractio / rei furtive vel vi possesse spectum pertinet ad furem et ad violentum. h. d. Dicatur hic in mora purgatur per oblacionem / Cont. in vide purgatur per oblationem ut l. pretium quod purget per oblacionem ut l. pretium ff. de condi. fur. / huius theore glo. hic intrat in illa tamen contraria videtur more purgetur per oblacionem de quo plene dixi in l. cum qui ita ff. si de v. ob. et l. quod ff. marcellus de nonacc. et dixi C. q. ing. ca. l. i.

Si abducta / res furtiva non potest usucapi et res successori debet restitui h. d. ¶ Opp. et vi q. vitium furti potest purgari etiam si in potestate domini non revertatur ut l. sequitur ff. hic in potestate de usucap. So. intellige revertatur vel in potestatem ut in contrario ut i. glo. vel in potestatem ut in glo. ita dicit glo. tua et bene ¶ Opp. de contra dicit glo. mea et bene ¶ Opp. de condi. fur. l. sed vel legatarius. i. de condi. fur. So. ibi loquitur in successione singulari que habet hic in successione universali que habet contra rem furtivam ¶ Queritur an successori competat actio furti / hic adverte l. ei qui / dum loquitur de successore universali habet actionem furti ex contractu antiqua ex qua erat nata actio furti ut l. ei qui ff. de furtis / dico non ad ex nova sicut dico ex assidua contractu non nascitur actio furti ut l. ei qui ff. de furtis ita heredi eius ita dicit glo. hic / Contrarium tenet glo. in l. vel legatarius ff. de condi. fur. et ff. de furtis l. si dum in ea ex unitatione domini sequitur assidua contractio et nova nascitur actio furti Et sic ille qui subtraxit aliquid Bartholus reperitus hic cum res subtracta possit hic pervenire quod est novus ut casu vice unitacione contractui nova nascitur actio furti de quo dixi i. dicta l. si dum in ¶ Sed contra hoc dicit glo. opp. rei qua quis nunquam possedit non sit sibi furtum ut l. hereditario ff. de furtis sed hic heres nunquam possedit istam rem hereditariam

ergo non potest sibi fieri furtum Glo. dicit quod ista est ratio quare sed quod furtum contingit quod heres non possideat et non glosa ita quod subtrahit res hereditaria ipso facto furtum contingit nec heres possideat et tamen non competit actio furti eius ergo dicimus / dic quod quando contingit quod res subtracta a nemine possidetur tunc tamen possessa ab eo cuius esse desinit esse tunc committitur furtum ut l. qua actione ff. si ff. de acq. re. do. ¶ Quando rei subtracte erat possessio apud aliquem tempore furti facti et dominium postea pervenit ad eum qui nunquam possedit et tunc idem quod potest fieri furtum ei qui nunquam possedit ut hic dictum est / quando tempore furti a nemine possidebatur et dominium pervenit ad eum qui nunquam possedit ut in re hereditaria et tunc nunquam committitur furtum ut l. et tunc ff. de furtis et l. si heredi hereditatie ff. de furtis / in successione vero singulari ff. de usucap. ut in legatario constat quod ex nova contractu datur actio furti non ex antiqua ut dicta l. si legatarius ff. de condi. fur. ¶ Queritur que est differentia inter furtum et plagium dic ut in glo. prima que optime dicit predictis i. duo sunt eo quod dicit quod in plagio requiritur quod quis habeat conscientiam hoc faciendi quare hoc nulla l. tenetur

Debitor / creditor post aditam hereditatem et possessionem apprehensa nondum abstulit in furti actione venit. h. d. ¶ Opp. de l. quamvis. i. c. So. ibi non erat adita hereditas vel apprehensa possessio ut l. quia quidam.

Avalle / ¶ Pretium avalle debitus penes furem vel malefidei possessorem est furtivus et non potest usucapi et pro eo competit actio furti et condictio et persecutoria non tollitur per penale h. d. Dividitur primo ponitur dictum 2o allatio 3o illatoris ratio 4o probatur dictum primum a maiori / 2a continuat 3a ibi omni alia / 4a ibi cum est ¶ Circa hanc l. hetibus notare tria principalia / primo quod pretium avalle furtivum est furtivum / 2o pro eo quod competit actio furti / 3o quod non possit usucapi / et super istis tribus fundatur omnes iste glo. / 4o non quod persecutoria non tollitur per penale / quinto non quod ubi capius l. est nulla dubitatio est melius probatur i. de sacrilegis l. sacrilegii ¶ Sexto non quod idem videtur iuris in malefidei possessore quod in fure ¶ Auctor intrat glo. opp. et ista est opp. grammaticalis

qr uter et alter sunt quatuor
sit distributa duorum tm, sz lz vo²
dicto alter ut sit distributum pti'
sz tum quo male / glo. dicit fateor
qd est novum qz q regulam quom
vide glo. breviter qtu ad l. mz licet
dicto alia stat ppe ia licet importat
q actio furti penalis pvnio condicio
furtiva et rei vendi. que sit prcurie
fornit² p alio vudevre stat hic
distributio alia qi dicat prcutoria
no tollit² p penale. ¶ Hoc premisso
venio ad mz hic dici² ptus ancille
furtive est furtivus. ¶ Opp et vi²
q no sit furtivus ut .j. p empor l.
si tm et l. si ego. § ptus ff de
publici / So. ibi ptus fuit gceptus
et editus penes emptorem bonefidei
hic vo penes fure. ¶ Cont hz opp
de fine hui9 l. / So. ibi loquit² in
malefidei possessore sz sup. precedens
loquit² de bonefidei poss. ¶ 3°
opp ff de usucap. l. si aliena § fi.
So. sm una opi. ubi fuit gceptus
et editus penes herede furis qui
erat bonefidei possessor hic aut fuit
gceptus penes eu fure vel male-
fidei possessore et ideo eu qvenit²
qui ptus ancille furtive sit furtivus
dic aut est gceptus et editus pes
fure vel editus tm vel gceptus
tm s. apud emptorem malefidei
dic ut hac l. in fi. aut e gceptus
et editus penes bonefidei emptorem
et tunc no est furtivus ut l. mater
ff. de usucap. p co. et l. si ego § ptus
ff de publici. aut e gceptus pes
furis herede tunc siquid heres furis
erat malefidei idem qd in ipso
fure si erat bonefidei idem qd
in possessore bonefidei ut l. si aliena
§ fi. ff de usucap. ego hec sequim
¶ Venio ad scdm et opp. q in ptu
ancille no qpetat actio furti ut
dca l. mz .j. de usucap. p co. et
dco § ptus / So. eo modo ibi
fuit editus et gceptus penes
bonefidei possessore hic penes
fure. ¶ Cont hoc opp. de l. qui
vas § si ancille ff de furt. / So.
fateor q si ptus est gceptus penes
fure editus penes bonefidei
possessore est furtivus no tn qpetit
actio furti ut l. qra ita dicit
glo. tua et bn qua vide et est
glo. mag. ca pri. et ideo dy
qpetat actio furti dic breviter
siquid ptus no est furtivus no
qpetit actio furti ut c. pp. dixi
si ptus est furtivus tunc regula est
q qpetit actio furti fallit solu
in uno casu qn gceptus e pes fure

et peperit penes bonefidei possessore
ut supra dictis patz q iras unde istud
q sit furtivus ptus et no qpetat
actio furti licz quaz hoc qtingit
ut l. i. C. tr. r. dia ubi hz qtingit
qp pprana subtraxerit qtra qua
actio furti no pt dari sz hz eu ppe
fure sit habilis ad quemcuq unde
unrasq cur no qpetat actio furti
¶ Ideo doc. ultimo dicut et bn
q ptus ancille no fuit ppe separati
qtractatus ideo p eo separati no qpet
actio furti sz p ancilla et i qtra
tonc ancille habet² ro meliorationis
et qtenda ut l. si quod ex pascula
ff. de le. ij et l. inficiando § i. fauls
ff. de furt. ¶ Sz quero que est ro q
ptus ppe censet² furtivus no tn
censet² ppe qtu ad actione furti
dicebat dns ja. but. multu bene
ppe qui est in utero qtu ad fui
qnom licet² p ia nato no qtu
ad quod alterius ut ff. de sta. ho.
l. qui i utero / et ideo q³ in ad vicin
furtivitatis ut sit impediatur
usucapio habet² p ia nato quia
sui quod est ut mittet² dnuz
sz qtu ad actioz furti no habetur
p ia nato et respicit ure quod
dnus et illo mo ipius partus
¶ Venio ad tcu dici² hz q partus
ancille furtive no pt usucapi
Cont in dca l. mz .j. de usucap.
p co. et l. si ego § ptus ff de
publici. So. ibi fuit gceptus et
editus penes bonefidei possessore
hic secus. ¶ Cont hz opp. de l. se²
§ de illo et § se. ff de usucap.
So. p declaratione hui9 qn ptus
ancille furtive possit usucapi
dic plenius q glo. aut ptus e
furtivus qd qn est app3 ex pcedebz
et tunc no pt usucapi ut hac l.
et Insti. de usucap. § furtive aut
no est furtivus ut qn est gceptus
et editus penes bonefidei emptorem
et hic distingue aut emptor recepit
servi ancilla aliena aut ptu
gceptu et editu aut post ptu
gceptu an editu aut post ptu
gceptu et editu et sic post u-
sucapione cepta / pmo casu impedit²
usucapio aut scivit ea aliena
et furtiva et usucapio impedit²
ut dca l. sequit² § de illo de usucap.
2° casu aut scivit ancilla sump²
aliena et no impedit² usucapio
aut scivit ea alienaz et furtiva
et usucapio imped ut dca l. insto
§ et si possessionis et l. no solum
in pri. ff. de usucap. ¶ 3° casu aut

op

op

op ad l. m¹ / videle

non dz actio / a ptu ancille / furtive est fur- / tivus

op ad l. / videle

op ad l. / videle

a ptu ancil- / le qpetat / actio furti

No

op

a ptu ancille furtive / possit usucapi

aut sciunt alienā simplr et no ī pedit
usucapio sz si sciunt aliena et furtā
tur distinguē aut denunciaunt aut
no ut plene distinguit tex ī illis
l. singularis in l. si ancilla ff de furt
Contra pdicta opp. superueniens scia rei
aliene no impedit usucapionem ut
l. i. de usucap. tit. So. fallit in ptu
ancille vo ratio ē qr furtiua
et ideo putatur eadem idē ut ī quibusdā
fructibz qui pueniunt ex re viciosa
vicio reali. Contero quid in vacca
dico ptus vacce furtiue sit furtiuus
et competat actio furti et non possit
usucapi. Glo. dicit idem qd in ptu
ancille ut l. qui vas § si ancilla
ff de furt. Glo. dicit iam ī omnibz
pecq̄ in usucap. nā ptus vacce est
furtiuus et competit actio furti eo casu
quo in ptu ancille sz no ē idē q.
quo in ptu ancille nā eo capi quo ptus
ad usucapionē nā eo casu ptus vacce
ancille usucapi eo casu ptus vacce
ut alterius aialis stati fit possessoris
nunc dn̄i et io ex dus no tctam
de usucapioe hic est tex. in l. seqm
§ lana de usucap. vo hui est ex ptus
ancille no est in fructu et ideo no
efficit stati bone fidei possessoris
sz fructus ul ptus aialiu sunt ī fructu
ut l. in pecudum ff de usucap. io bone
fidei possessor statim facit suos. C
ultimo hēas hic unde quo una
actio tollat p alia de quo ponit
actio tollatur p alia de quo ponit
dy. vna magna distinctio in l. nam
unciali de op. no. nunc

Post decisionem Transactio impedit quo
age no ptes pcepco h. d.
Opp. de l. si p furtum ff de condi
fur. So. hic fuit transactu sr furto
libi suꝑ condictione furtiua. Vel suꝑ
actione furti unde hic suꝑ facto illi sr
iure. Opp. 2o de iur iur l. si duo
promi § ide ml. dicit glo. aliud
in iureiurando aliud in transactione
vel dic et verius aut fuit iuratu
suꝑ facto aut suꝑ actione furtiua ut
patz eo l. qr. Bartholus

Res qui rem repetit res
subtractas p eas
furti et condictione furtiua
potit quenm h. d. h. l. in fi.

Furti actio penalis no
tingit qr sucessores seu et restitutoria.

Servum cum vendit suum
alienum cū contrat
et furti tenet h. d. Opp. de
l. si qui uxori § nec ubo ff c. So.
glo. et ibi sola venditione non fit
furtum sz in contractione que fit post ven-
dicionē committit furtum

Quamuis crimine compilate
hereditatis no pt q

uxore desuncti intentari sz rei vendicatio
intentabit h. d. Opp. de c. l. de his
dic ut ibi habes. Bartholus

Item rem ex naufragio
subripuit tenet infra
annum ad quadruplum post annum
ad simplum et etiam crimine conspirari
Hic habes aut nauigia que est
noua constitutio dn̄i imperatoris frederici
posita x. coll. de stat. q libertate
ecclie. Contero quo se habeat ista
aut ad l. C. de naufragiis l. naufragiis
no habebat locum nisi in his que tempore
incendii rapiunt. vel naufragii
sz etiam de his que rapiunt post
naufragium iste hic imponit
maiore penam et reprobat contraria
consuetudinē. Opp. ff de legi. l. de
consuetudinibz. So. fallit in consuetudine
reprobata p lege ita videtis hic.
Contero quatu hic durat durac
instancia sub § b bonis istis repe-
tendis dic ut in glo. Bartho.

Falsus procurator plus pcur
recepto expedio
debitum furti no manifesti
et condictione furtiua tenet. h. d. hec
dissolua l. Aute intre materia
q ista l. est impossiā eunco a quo
q ista l. est impossiā eunco a quo
querit furti an a soluente an ab
eo cui debebat. Glo. vult in primo
capi qn recepit depositu fac. furtum
creditori, cui deponenti qr ipsius
erat pecunia. 2o capite qn compgit
debitum facit furtu debitori solventi
qr ipsius erat pecunia. hec tangit h.
2a glo. et glo. mag. in pri. dicta
§ lacius. dicit hic furti nec
manifesti. Opp. q iste plus procur
teneat actione furti manifesti quia
manifeste recepit pecuniaz a soluente
dicunt quidā q hinc procur sunt
solutu de nocte vel forte erat ceco
Alij dicunt q adhuc q sit manifesti
requiritur deprehensio no sufficiat sola
visio tunsa est adhuc q quis sit
fur manifestus requirit visio cū
acclamatione ut l. si quis § furtum
ff e. unde hic licz visus fuerit
tñ q cū no fuit acclamatu ideo
no est fur manifestus. Oppo. 2o
dici hic conigendo. Contra conigē
est ab inuito extorquere ut l. fide
§ si re ff de lc. in sz plus procur
no potuit conigere qr no habebat
actionē nec mandatum q. tes. So. h.
corrigit de facto. Vel dic q h. procur
impe qr corrigit a sponte soluente
ut ē dem. Opp. qr glo. q solvit
sciens indebitum videtur donare ut de
condi. indē l. i. de re. iudi. l. cū
p errore. So. glo. in l. si procur fls

de condi. ob cau. dicit q[uod] hic debet intelligi q[uod] fuit solutu[m] ab ignorante eu[m] esse filiu[m] pro re al[ias] vide[re]t[ur] donac[io] et est glo. prima. Ja. de are. opponit ista glo. ita tu[n]c qui[bus] soluendo vi[detur] donare q[uia] nulla alia p[re]sumpcio potest esse ut si soluit sciens indebitum tamq[uam] debitu[m] et de vide[re]t[ur] donac[io] s[ed] q[uia] soluit[ur] filio pro re possu[n]t p[re]sumi q[uod] plu[ri]b[us] soluit. ut dixi d[e] i[d]eo no[n] p[re]sumit[ur] donacio a[r]g[umentum] l. cu[m] de indebito ff. de p[ro]bac[ionibus] et l. eligant[ur] §. qui ff. de p[ro]bac[ionibus] et ff. de se. regulis de pig. act. et ff. de so. l. si cu[m] aur[um] et h[oc] vi[detur] tene[re] glo. l. si cu[m] aur[um] et h[oc] vi[detur] tene[re] glo. ff. de sol. l. dispensatore[m] lic[et] doc[tores] no[n] allegaverint hic. Certe q[uia] solui[tur] pro re flo tamq[uam] pro re sine dubio vide[tur] donac[io] ut l. si no[n] sorte §. q[uod] filio ff. de condi. inde. p[re]cept[um] l. ij. ad q[uod] l. si fimus §. si stivit et pro glo. in l. si pro re flo dicit verum reprobata glo. que est in l. dispensator[em] et ita ibi tenet Dy. Non obstat q[uod] dicit Ja. de ra. q[ui]a p[otes]t esse alia p[re]sumpcio h[ic] q[ui]a fateor q[uod] soluet[ur] simp[liciter] ut tercio s[ed] q[uia] soluit tercio ut pro re cu[m] sciat ip[su]m no[n] esse no[n] cadit dicta p[re]sumpcio. Secundo intro[ducitur] glo. op[ponit]. de condi. inde. l. i[n] debitor[em] et l. si pro re flo ff. de condi. ob ca. que l. dicunt dari condicio[n]e[m] indebiti vel condicio[n]e[m] ob causa[m] et s[ic] vi[detur] q[uod] dominiu[m] sit tra[n]slatu[m] i[n] accipiente[m] q[ui]a nemo condicit re[m] sua[m] p[ro]p[ter]q[uam] a fure ut l. ult. usufructu. quad. ca. q[ui]d dicit ut l. ult. usufructu. quad. ca. q[ui]a l[ex] d[e] ... vocale dicit hec l. que dicit duci condicio[n]e[m] furtiua[m] que soli d[omi]no co[n]petit ut l. i. de condi. fur. Hinc mouere dixit Azo. q[uod] lic[et] tra[n]sferat[ur] dominiu[m] t[ame]n competit condicio furtiua s[ed] h[oc] est falsu[m] ut dicta l. ult. usufructu. quad. ca. l. i. de condi. furti. Et aute[m] doc[tores] dicunt q[uod] Azo. at[ta]m[en] glozator illud no[n] dixit s[ed] dixit q[uod] furtum committi[tur] et ideo q[ui]a fure q[uod] furtum committi[tur] et ideo q[ui]a fure dat[ur] condicio furtiua et o[mn]ib[us] alia dat[ur] condicio q[ui]a fure degenerat q[ui]a o[mn]ib[us] condicio q[ui]a fure degenerat ut Insti. de act. §. sic ita. et si sic dixit b[e]n[e] dixit et dixit ve[rum] s[ed] glo. t[ame]n vi[detur] p[er] soluc[i]o[n]e[m] contrariorum distinguere. Aliter dicit glo. Aut solui pro re flo credens me liberatu[m] q[ui]a credebam eu[m] pro re esse in rem credebam eu[m] pro re esse in re[m] sua[m] et sic in eu[m] transtuli d[omi]niu[m] et tu[n]c no[n] habet locu[m] actio furti vel condicio furtiua s[ed] condi[cio] i[n]debiti ut C. de condi. inde. l. creditoris aut no[n] credeba[m] eu[m] esse procurator[em] in re sua et tu[n]c aut solui sibi tamq[uam] simp[li]ci nu[n]cio ut portat ad creditore[m] tu[n]c si no[n] portat committit[ur] furtu[m] et tenet[ur] condicio[n]e furtiua

et furti ut C. e. l. si ex bon[is] et l. plus §. i. ff. e. Aut no[n] solui tamq[uam] simp[li]ci nu[n]cio s[ed] ut ei tra[n]stuli d[omi]niu[m] ut me faceret liberari tu[n]c no[n] tenet[ur] furti nec s[ed] condic[i]o[n]e furtiua s[ed] tene[tur] condic[i]o[n]e ob cau[sam] no[n] secuta ca. ut dicta l. si pro re flo. in pri. ff. de condi. ob ca. Vide glo. dica ista glo. dicit b[e]n[e] s[ed] no[n] ad p[ro]positu[m] q[ui]a hec l. no[n] loquit[ur] in p[ro]cur[atore] in re sua. Iste s[ecundu]m nec[essaria] dispu[tati]o[n]ib[us] loquit[ur] in simp[li]ci nu[n]cio hec l. loquit[ur] in p[ro]cur[atore] no[n] vero. Iste in t[ali] lo[co] loq[ui]t[ur] q[uod] fecit quedam co[n]tractu[m] no[n] no[m]i[n]atu[m] s[ed] do ut facias me liberari. Verius est ergo q[uod] solut[ur] pro re flo ut pro re constituto ad recipiendu[m] solutiorum. Isto casu p[re]se[n]ti loq[ui]t[ur] ista l. et l. si pro re flo. quo casu dico q[uod] co[n]tra pro re filiu[m] da[tur] actio furti dat[ur] condicio furtiua datur condicio ob cau[sam] ut dicta l. si pro re flo q[ui]a o[mn]es condicio[n]es degenerant q[ui]a fure ut Insti. de act. §. sic itaq[ue] Vel si dicas hunc filiu[m] pro re no[n] h[ab]uisse a[n]i[mu]m intercipiendi. pecunia[m] dabit[ur] t[ame]n condicio ob cau[sam] nam ille qui accipit ut pro re tene[tur] ad duo alternatiue vel ut si pro re deferat vel ut faciat d[omi]n[u]m ratum habe[re] si igit[ur] neutru[m] istorum facit quasi causa no[n] secuta p[otes]t pecunia co[n]dici. Hic est casus in dicta l. si pro re flo et h[oc] est utile in casu in q[u]o ego ignoro utru[m] sit verus pro re vel falsus. Na[m] no[n] h[ab]eo unde p[ro]bare in libello. utru[m] sit verus pro re vel falsus s[ed] dica[m] sic q[ui]a no[n] dedisti d[omi]n[u]m ratum te pro re vel fecisti d[omi]n[u]m ratum habere et sic causa quare tibi solui cessat quare repeto [con]t[r]a ut dicta l. si pro re flo. Sed q[uod] h[oc] op[ponit] i[n] p[ro]cur[atore] simplice no[n] transfert[ur] d[omi]niu[m] ut l. si ego ff. de neg. gest. Ergo no[n] p[otes]t h[ab]ere locu[m] condicio ob cau[sam] q[ui]a nemo co[n]dicit re[m] sua[m] ut dictu[m] est. Sol. dicas ista soluc[i]o[n]e[m] factam isti pro re esse reprobata[m] co[n][u]pta[m] ut dicit i[n] mutuo indebito. Vel dicas q[uod] co[n]dicit[ur] p[ri]mo i[n] mutuo ut l. i[n] debiti C. si unus de condi. inde. Vel dicas §. si pro re h[ab]uisse a[n]i[mu]m intercipiendi q[ui]a pro re h[ab]uisse a[n]i[mu]m intercipiendi g[ene]ralis degenerat. Opp[ositio] cu[m] condicio o[mn]ib[us] degenerat alteri ad idem ff. de condi. ob ca. l. si pro re flo et l. si venditor §. furtum de furt. Sed ibi est secunda ratio[n]ali[te]r que contigunt actio[n]e[m] furti et condicio[n]e[m] furtiua[m] h[oc] scientes. Recapitulac[i]o ergo q[uod] solut[ur] pro re flo qui aut h[ab]uit mandatu[m] aut est secuta aut fuit solutu[m]

in margine: In q[u]o sol. no[n] de[bet] vi[detur] d[onare]

in margine: Q[uod] actio d[atur] co[n]tra pro[cura]tore[m] f[alsum]

in margine: no[ta] q[uo]d solui[tur] falso pro[cur]atori q[ui]d a[ctio] fa[cienda]

ab eo qui sciebat eum filium aut ab ignorante aut solvit tamquam procuratori in rem suam aut tamquam simplici nuntio aut ei credit ut eum faciat liberari aut solvit tamquam simplici procuratori et hoc ultimo casu dic ut C. procuratoribus dixi, licet Iacobus alia teneat ista repetitione. Opp. de l. cum quis § i ff. de sol. Solutio: ea que dixi sunt facta in procuratore sciente falso qui numquam habuit mandatum revocatum, sed in l. contraria fuit mandatum revocatum in eo qui habuit mandatum. Quo casu distingue aut procurator fuit ab initio bona fide et solvens liberatur ab initio [illegible] aut habuit animum intercipiendi et tunc solvens non liberatur ipso iure sed ope exceptionis tenetur cedere actiones creditori actionem furti et condictionem furtivam quam habet contra ipsum procuratorem ut ibi patet. In isto ergo procuratore qui habuit mandatum sed fuit revocatum concurrunt omnia membra distinctionis quam ego dixi C. in procuratore sciente falso curatum ad hoc ut sciamus utrum procurator teneatur condictione furtiva vel furti debemus distinguere aut ei solutum est sciente aut ignorante domino procuratore sciente falso aut fuit solutum tamquam procuratori in rem suam aut non. Istud enim membrum non cadit hic, nam in procuratore in rem suam non cadit revocatio ut l. illa in rem suam C. de donat. nisi ponemus revocationem factam esse utroque sciente seu consentiente. Omnia alia membra hic possunt adaptari per eandem l. sed quantum ad hoc utrum solvens liberetur a creditore vel non est dicendum quod in procuratore sciente falso solvens nullo modo liberatur ut l. qui hominem § qui nullo ff. de sol. In eo vero qui habuit mandatum sed est revocatum adhibetur distinctio que ponitur in dicto § cum quis et C. dixi. Opp. ff. de furtis l. si venditor § si tamen. Solutio: ea que dixi C. habent locum quando procuratori solvitur debitum, nam ratihabitio sequens tollit actionem furti et condictionem furtivam ut l. si procuratori sciente ff. de condic. ob causam. Secus quando solvitur indebitum ut dicto § si tamen. Ratio quia quando solvitur indebitum sequens ratihabitio parit debitori condictionem indebiti ut dicto § si tamen. Et ex his duabus diversis resultat unum mirabile quod pro eadem re competit condictio furtiva que datur domino et competit condictio indebiti contra diversos, quarum una est quia prima condictio furtiva fuit nata contra procuratorem falsum

competentes que non tollitur licet pro sequente ratihabitione domini a debitore auferatur quia hoc fit absque facto suo ut l. et ideo ff. de condic. furt. Condictio vero indebiti datur contra illum ad cuius utilitatem fuit facta solutio cui per ratihabitionem quesita est pecunia ut dicto § si tamen. Tertia ratio est quia in indebito non distinguemus utrum procurator est sciente falsus an ab initio habuerit mandatum, ideo quia numquam videtur mandatum ut indebitum recipiatur nisi hoc esset expresse dictum ut l. si procurator ff. de condic. indeb. et si hoc esset dictum expresse non possumus tractare de liberando solvente quia indebitum est quod solvitur. Ideo si tractemus de inducenda condictione indebiti vel de danda condictione furtiva seu condictione ob causam distinguemus [illegible] omnia prout est distinctum C. quando solvitur debitum pro casu l. [illegible] in eo quod ratihabitio condictionem furtivam non tollit vel etiam actionem furti ut dictum est C.

Quero ita ista materia dixi C. an quod ab initio constituit procuratorem dicitur transferendi dominium aut non, quid in dubio. Dicunt quidam quod in dubio videtur esse animus transferendi dominium ut l. dotis fructus ff. soluto matrimonio [illegible] ff. de iure dotium. Contrarium puto in dubio per l. si ego ff. de negotiis gestis. Non obstat allegata in contrarium quia ibi precedebat titulus habilis quare [illegible] dominium transferatur [illegible].

Item quero quia C. dixi aut procurator habuit bonum animum ab initio aut non, quid in dubio. Videtur quod presumemus esse [illegible] postea procuratorem aut eum portavit ad dominum statim aut eum non potuit reperire vel forte eum non portavit et postea intervertit, presumatur ab initio bono animo [illegible] et presumatur animo malo ut fecisse [illegible] l. si is cui et l. penult. ff. de condic. ob causam.

Quero et removeo dubium propter [illegible] has l. cum [illegible] actio furti et condictio furtiva in casu l. iure prout loquitur in eo qui recepit depositum [illegible] depositum ita quod dominium non fit depositarium tunc actio furti et condictio furtiva competit deponenti et [illegible] non depositario si non fuit in dolo quia non interest sua. Contra si fuit in dolo non habet actionem ex utilitate sua ut dicit 2a glo. [illegible] l. In procuratore vero qui recepit debitum debemus videre aut solvit sibi ut nuntio [illegible] et dic ut [illegible] in l. si is cui C. aut ut procuratori simplici [illegible] numquam fuit procurator et tunc actio furti et condictio furtiva competit debitori solventi ut dicta l. precedente § si tamen

an falsus procurator teneatur condictione furtiva vel furti actione

Utrum solvens procuratori falso liberatur a creditore vel non liberatur

Nota 3e [illegible] falso procuratori [illegible]

in quo competit actio furti [illegible] condictio furtiva [illegible]

Si vero fuit procur. sed revocatus tunc ille
sabinus habuit malum animum. sed si
ab initio fuit bonum animum statim fuit
acceptum dominum petere creditori et
si procur. postea intervertit tenet ipsi
creditori actione furti et gestione
furtiva ut dicta l. cum quis § i. et
isto casu insurgit unum mirabile
quod per filium procuratore acquiratur domino dominium
quamvis non est favor liberationis cum dominum
lex velit debitorem solvente falso
procur. liberari per consequens vult per illum
filium procuratore queri dominium petere
duo ut not. in l. qui fundum ff. de so.
et l. cum quis § i. c. ti. licet glo.
videatur dicere contrarium in l. acceptam
C. de usuris. sed non bene. Tercio quod
si mandatum non fuit revocatum ex-
presse sed procur. contraxit iam intu-
tam tunc est effectus quia videlicet
tamen procur. videatur mandatum tacite
...re revocatum dicitur quod patet ut l.
si cum cor. ff. de so. et l. cum quis §
pri. c. ti. Bartholus

Signis in delicto que facile tunc procuratore fuit factum in exemplum primus. Tamen
licet non sit persona h. d. Dividitur, primo
ponitur thema et quod 2o declaratio
nomine 3o super ad quedam inva-
tionibus que videbatur facere in contrarium 2a ibi
nobis 3a ibi licet enim. Nota quod primo
effectus licet non sequatur effectus
Nota hic quod cum non conveniunt diffinitio
nec diffinitum videbis enim quod illud
non est furtum cum non convenit diffinitio
furti. 3o nota casum in quo habet
locum actio furti nec furtum est furti
nec est res furtiva. Oppone de l. i.
in fi. ff. quod cum ... sit dicit quod
istud non est delictum atrox et sic
habet locum etiam non ...
ut l. si quis non dicta rapere C. de
epi. et cle. Vel vide specialem hic
ubi ... que in fi. l. ponitur.
Tercio circa id quod hic dicitur de
filio habeat locum in filio. Glo. dicit
filio quod patet in l. et non tantum § i. ff. de
filio corrump. Vide glo. hic in fi.
Videtur ergo quod hic l. nova et or-
dinaria et contra regulas iuris quibus
...a inducta ... per ...
...ibus et sic facit quod statuta ...
...unt ... ... etiam
ad id cuius contrarium est dispositum
a iure quod ... contrarium dixi tibi in
l. papinianus in fi. de app. et in l. aut
duas actiones cum glo. C. de sac. sanc.
ecc. Sed dico quod non est mirum habeat

l. extendi ad filium sed l. antiqua
est illa que habet l. extendit ita
dicit l. et non tantum § i. ff. de filio
corrump. quando dicitur de filio habeat
locum de filio. Illa ergo l. est illa
que extendit habet l. non ergo ista
sed extendit sed extenditur et sic
interpretatio extensiva recipit passive
non active. Ego hic dico sed per statutum
induceretur nova testandi forma
habet locum l. falcidia et trebellianica
et nova de acquirenda hereditate et similia
in illo textu. Certe sic ita tunc
pateretur statutum interpretationem
extensivam passive quia l. sic ad
statutum extendit non statutum ad
legem ut l. i. § i. ad l. falc. dixi
plene in l. omnes populi in materia
interpretationis extensive. Bar.

Apud antiquos Quibus fuit gratia per duo
quibus fuit actio noxali con-
veniri per eius filio noxali actione
non fuit illo tempore sed postea fuit ... ...
per filio liberi hominis actio noxalis non
competit h. d. tota ista l. dividitur
in duas partes prima ... de filio
2a de libero bona fide possesso.
2a ibi de eo autem. Ite hec prima
subdividitur quia primo ponit duas q.
2o ponit amplificationem ad dictas
q. circa regule iuris antiqua fuit
antiquos 3o ponit amplificationem
dicte regule fuit sic auctore hum. l.
ex qua colligitur ... conclud.
ad ... 2a ibi cuius qualis 3a ibi
nos autem 4a ibi si igitur. Vide textu
et correctum et vide glo. super
hoc verbo. Nota quod ... a contrario sensu
est interpretatione quod plene dixi
in l. omnes populi ff. de iusti. et iure
allegavi tibi hic textu et vide textu
ibi fuit cum cogitatione certa. Nota quod
ille dicitur bone fidei possessor qui
cum cogitatione possidet putans se
dominum. Melius formaret regula
fuit quod C. formata est et sic dicitur
adaptaret ad predicta. Nota quod vulgariter
dicitur distinguere tempora et concordabis
scripturas. Ultimo duo ex. hic
inducit ad q. titulus excusat
a fructibus percipiendis, ideo si pater
per patre tempus habet per patre tenebitur
de percipiendis per patre non

Manifesti Primo ponit unam regulam
2o declarat tres questiones in
contrarium regulam 2a ibi post primum. Sed
quesierit 3a sicut declarat
tres questiones ita habet tres partes

Nota
Nota
Nota
Nota
Nota

quod dicitur bone fidei possessor

primo ponit regulam 2
i. declarat ... ...

2a ibi ꝫ cum in s. 3a ibi cum at i ꝯsimo
redeo ad prima et prima est facilis
ideo non eget summario. Ad ista reglaz
opp. glo. de l. ab cui et l. cui qui in
pri. et l. qui vas § si ego ff. e. hiis
tamen glo. tua limitat istam regulam
ut habes in ea qua vide. Adde
istas limitaciones possimus ꝯcinnare
et esse multum longum et dic ut plenius
dixi in l. itaque de falso ff. e. ti.
Sed quereba. Si res ꝯmodata e
substracta in electione dixi est utrum
agat contra furem an ꝯ ꝯmodatarium
et uno electo ꝯ alium agere non potest
si sciens fuit secus si fuit nesciens
uel dubitans h. d. usque ad § ꝫ cum
in scda. Diuiditur iste § in tres partes
primo ponitur thema et qo et antiquorum
opinio 2o determinatio 3o limitatio sue
determinacionis 2a ibi talis 3a ibi sin aut
No ergo hac l. primo qd dixi in principio
2o no simplicitate placere et simpli
dicitur qd est sine districtione qd non
facit ad ꝯne qua dixi tibi in l.
mulier stipulante § i. de v. ob. ibi simul
amittet et de v. ob. l. i. § si quis
simpliciter. Cy. glo. exponit simpli. pu
re facit ff. § si l. conueni al conui
facit i. de fideiu. l. ea qua nota
etiam qd tenet uel ti qr nescio alibi
qui eligit unum ius non videtur renunciare
alteri iuri qd ignorat sibi competere
ut l. iur de i off. testa. Quero si
dubitat casus est hic qr non videtur
renunciare alteri iuri qd dubitat
sibi competere ibi sin aut nescius et
dubitans etc. et hoc nescio alibi
et ideo tenet uel ti. Ad l. mam
opp. de l. ut omnes § si hinc et l.
itaque fullo § si ff. e. So. hic loquitur
in ꝯmodatario qui nullum ius habet
in re contrarium loquitur in creditore
et usufructuario qui habet ius in re
et ideo actio furti competit tam dño
pure dño qr creditori et usufructu
ario pro iure suo ut l. g. ra. Con
hoc opp. et videtur qr idem in eo q
non habet ius in re ut i fullone
ut l. itaque fullo in pri. ff. e. et
Insti. de ob. q. ex delic. § furti
So. aliud in fullone et sarcinatore
aliud i ꝯmodatario ro qr fullo
et sarcinator i cur mercede recipiunt
utique ideo simpliciter subueniuntur
ꝯmodatarius recipit sui tamen gratia etc.
Sed cum in scda. breuiter dicit
Si ꝯmodatarius a fure rem et pecuniam
exigit non tenetur reddere eam dño
h. d. No qr ꝯmodatarius exigit
rem a fure qd qualiter intelligatur
dicta statim. 2o no qr qui sentit
onus debet sentire ꝯmodum et ecꝯ

qd dicitur ut in regla iuris et p dy.
in c. qui sentit de re. iuris li. vi.
Circa primum quero et istud est
notabile valde. Ꝯnceso qua actione
recuperabit ꝯmodatarius rem a fure
nam ꝯdictio furtiua soli dño competit
ut l. i. de ꝯdi. fur. ergo non competit
ꝯmodatario. So. dicunt quidam qr
habet ꝯdictionem incerti ut l. et ideo
§ fi. ff. de condi. fur. Ista non est
vera qr illa loquitur in creditore
qui habet ius ypothece in re
ideo glo. tua distinguit optime
quatuor casus. Aut res subtrahitur
rei dño tunc sibi sine dubio competit
ꝯdictio furtiua ut l. i. ff. de ꝯdi.
fur. Aut subtrahitur ei qui habet
ius in re et tunc competit sibi ꝯdictio
incerti ut l. et ideo in fi. ff. de ꝯdi.
fur. Aut subtrahitur ab eo qui
nullum ius habet in re ꝫ solum bona
fide possidet tunc habet condictionem
triticariam ad possessionem ut l. i. in fi.
cum l. se. de ꝯdi. tritic. Aut vero
subtrahitur ei qui nullum ius habet
in re uel possessionem ꝫ detinet
ut ꝯmodatarius et depositarius
et similes tunc ob datur actio in factum
uel officium iudicis. Ita tenet glo.
in l. et non tantum in pri. de peti. her.
et dicta l. et ideo § fi. de condi.
fur. Subdit glo. hic uel habebat
ꝯdictionem ex l. si colonus de ag. et
cens. Istud non est verum nam illa
ꝯdictio tantum competit ei qui possidebat
ut i. patz. Contra istas glo. videtur
glo. in l. rem que nobis ff. de acq.
pos. ubi dicitur qr per possessionem rei
mobilis amissa nullum est remedium
iudicium possessorium ꝫ intelligas
possessorium scz interdictum alia remedia
a iure ciuili sibi sunt prodita ut ꝯ
dixi. Unde glo. quam non bene. Glo.
ista loquitur qr ista remedia dantur
contra eum ad quem possessio peruenit
cum vicio qr subtraxit. Sed quero
quid si ad aliquem peruenit possessio
sine vicio cuius rem quam ego tamen
possidebam uel detinebam. Glo.
in l. i. cumulare § c. dicit qr habet
locum ꝯdictio ex dicta l. si colonus de
ag. et cens. Et ista glo. videtur dicere
ꝯtra casum l. sin aut § i. ff. de publ.
in re ac. in eo qui habet titulum et
possessionem. Dominus Innocentius in c. sepe de
resti. spol. tenet idem qd glo. i l.
mamile allat c. redintegranda
iij. q. iij. Ista omnia videntur contra
casum dicte l. Distinccio tamen glo.
mam et simo. possumus dicere sic

op
.
Sed
No
no de simplicitate
z qd sit simplic.
no bene q' hic qd non habet
albi qui eligit unum
ius non videtur renunciare
alteri qd ignorat
dubitat sibi competere
op
op
No
Sed
no bene qua
actio competa
bit ꝯmodatario
contra furem
no bene ꝯdictionem
...
op
No

q glo loquit i boe fidei emptore
que gstat emisse ab eo qui fuit
male fidei ut a fure unde mala
fides emptoris aliqualit afficit
emptore ab eo ut in aut male-
fidei .C. de pscrip. lon. tep. al si h͠
no gstaret credo q no poss agi
ut dta l. sin aut ff .i. de publicis
Ceriut glo. quid si duo in hui9
l. casu no velit age qt gmoda-
tariu sz qt fure cu potit Glo.
dicit q debes scire q qua or sut
actoes revocatoie sz calumpniana
pauliana faviana et i fcm revo-
toia qs dr ut in glo. hic et insti-
de acti ff. si quis i fraude et ibi
p d. / Doc. vo ultimoz dicut q
no sut nisi due revocatorie na cal-
umpniana et faviana est una ut
dta l. i. in fi. ff. c. ti. / hic vo lz
duo noia qr ptor qui ea i duxit
fuit bnomius et ita dat pdno
pauliana et in fcm ptr est una
ut C. pp. ff. / sz cte pcedens ff.
loqut aute fure coactu nam
possz coactus est ab uno no pt
itm gueniri h in d. ut l. licz ff.
si. ff nau. ca. sta. Certo querit
glo. posito q qt fure poss agi
dub cu fur duplici vapno afficie
Glo. no detimat / Cu. dic q no
p dam. l. licz ff. si. Ultio querit
glo. cu sciuis sit in creditore qui
tenet redde pena ut l. si pigre
subrepto ff. de pig. act. quare
aliud in eo q in gmodatario et
sibz dic ut in glo. Cu aut
Si marito reb gmodata subtr̃
ab uxore uxor si eligat a duo
furti gueniri si eligat marit9
marito in fcm pt reb amotab
tenet nec potent mulier eligi
si vir solucdo gptitit h. d. Opp
q actio rex amotax no datur
gstate mrio ut C. re. amo. l. ij.
So. exponc .i. in fcm pter reb
amotab Opp ff re. amo. l. an
penult So. ibi ponit capis equo
ad istu ut in glo. qua vide

De opib libtoz rb̃ca

Si tempe / Dum in tes ptes
primo loqui qn ope
sut imposite / 2o qn
possit peti pretiu
opax / hec pticla vi sbi gdicere
3o qn ope no sut i posite / 2a i
solet aut 3a i. tu et si opere
breuit dicit ope pmisse debet

pstare no pciu eax nisi ex causa
nati h. d. Circa pma pte querit
dicit hic si tpe manumissiois querit
qn dicat fcm tpe manumissionis
dic ut i pma glo. ut si i illo tpe
vel modicu ante vel modicu post
manumissoz sn intervallo fuit actu
manumissoz Queo qualit opere i
vide glo Queo qualit opere i
ponat libto dicit glo. p stipulacoz
vel iuramtu et est spale q pactu
iuramento vestiat vide glo. in
in pn Clic adute et no q pactu
nudu no vestit manumissoe seu co-
secucoa manumissionis et e spale
favore libtatis No q regla pactu
no vestit iuramento fm glo. dic
ut dixi in aut sacramenta C. si adu.
ven. Queo qua actoe petit ope
dic breuit et hec est vitas aut
ope sut pmisse p stipulacone aut
iuramento. pmo casu aut petunt
ope et agit actoe ex stipulatu si
put cte si merite aut devenit ad
pnt ete gdicone ex
gtumacoz et agit cti gdicone ex
stipulatu / 2o casu qn sut pmisse iure
iurando agit in fcm / dic clarius
ut hac glo Ueio ad scdam pte
et ista h a p. vi sbi gra na pmo
dicit q solet gueniri ut aliud decet
p opib / 2o dicit q peti no potest
Hui9 timore glo exponit istud tpe
ben qua or modo vindicetur unde q
quelibz pt sustinei / ty illa e magis
clara ut dicam9 solet int libertos
et pronos gueniri ut p opib aliud
pstet licz pciu peti non possit
subaud remanete salvo iure pretij
Opp et vi q in capi inopie cum
alere no teneat ut ff. de libe. ag.
l. si quis a liberis ff. si qs a liberti
libto dic ut in glo Ueio ad pte
ultimam et ex hac ultra pte et
pcedete allat ista l. q nitas no
habet lege qz lex vult q libertus
no cogat ad pstatoz opax pretij
salvt in cau nati ff. Bartholus

Manumissione // Cum manu-
mittit ex nati
no habz pomia inpsonatq
h. d. Opp de l. campanus ff. c.
So. salut de bo. li. l. etia ff. si qs
So. no habet inpsonatus
minnos So. no habet inpsonatus
qsti ad ea que dicut hac l. sz qsitu
ad mb pcedendi sc. Cum minnos
Ei qui manumittit acceptis munib
no debent ope. h. d.

Si quis // pciu opax pmisse
pt peti ty ex h. ga
gous inpsonatq aunti h. d.
In hac l. fuit queda opi int Azo.
et Hu. de porta ravenate et Hu.
dicit q ex sola gnecoe de pretio
pdit inpsonatq / Azo. dicebat ex
actis tm ut hac l. et ita cmut tene

Ultimo in ista ma distinguatur ut distinguit hic per glo. // Bartholus

Mater Liberta Ceteris paribus quo de integritate manumittit operas imponere potest h. d. hec l. in summa

Si liberti Heredibus patroni nec manumissi non debent operas h. d. Opp. de iure patronatus l. ij. So. ibi loquitur in operibus que consistunt in non faciendo ut in non vendendo in rebus et similia. hic de hiis que in faciendo consistunt

Nec patronus Pro operis futuris non licet mercedem recipere pro patri est. Item duo liberantur a prestatione operarum h. d. // Bartholus

Si is qui Emptus propriis nummis et manumissus non debet suo patrono operas et ab eo non revocatur in servitutem h. d.

Liberte Uxor non debet ut liberta operas viro suo. Si eo invito non potest divertere tenetur tamen prestare operas viro suo tamquam uxor non tamquam liberta h. d. Hec l. i. sua

Titius Legitur duobus modis. Secundum unam lecturam habet dicit eum gravatur omne non vendendo non potest omne suum commisso gravari h. d. Secundum unam lecturam. Non quod dicit in summario probatur ut l. plane et l. ij. C. si cer. pet. l. sed si ff. de le. i. Secundum aliam lecturam brevem intendit tempus adiectum libertati videtur repetitum ad limitandam prestationem in conditione libertatis h. d. Secundum aliam lecturam.

Quod ex liberta Filii libertorum sunt ingenui et ideo liberatur mulierem a prestatione operarum h. d.

Qui manumittit Secretum est liberti potest morari ubi voluit nec potest revocari in servitutem nisi eo casu ingratitudinis h. d. // Bartholus

In reddendis Cum aliquid tenetur libertus tenetur ad reddendas operas h. d.

De bonis libertorum et ingenuorum libertorum

Multum interest Dato precio et pacto de manumittendo eum futuro dominus puniunt quo tales servi eum punit ante fiscus succedit in improbatus h. d. Opp. de op. li. ff. l. tiriis So. hic loquitur quod homines fecit pactum eum domino. Ibi dominus fecit pactum suum cum eo. Opp. 2º de l. cum affines C. de li. ca. et ff. de inge. ire. l. ij. So. non cogitur dominus manumittere

preter ut hic si hortabitur ut in quo. Item opp. et videtur quod iura libertorum non veniant ad fiscum ut ff. ad l. iul. ma. l. corporis So. ibi fuit comparatus cum aliis capitulis ut iul. ma. hic non eo eo quod aliud quam precipue committit. Opp. de l. iij. ff. de mi. et religi. So. illa est vera quod comparatur cum alio aliud tamen ea iura privatus que in comune heredem transiret transiret in fiscum que non ad heredem extraneum non transiret nec ad fiscum transeunt et hic dicit glo. quam vide et nota et tene menti que est verissima et eam tenent doctores. Eo quam non quod cum bona publicantur non veniunt in fiscum ea que non venirent in heredem comunem quam non precium

Si liberti Si patronus patitur libertum cum ancilla principis habere consorcium iure patronatus amittit h. d.

Si ergo Cui remittit iura patronatus omne ius perdit preter revocandi et ius revocandi in servitutem h. d. Opp. ff. C. l. paulus de patroni So. aliud est remittere iura patronatus aliud est concedere liberam testandi facultatem. Item opp. de l. cum ff. C. So. in concedenda a principe libera testandi facultate secus si a patrono ut dicitur C. So. Ultimo hec est hic tractare de iure patronatus quod glo. ponit in hac ultima glo. quam vide propterea

Si in fraude patroni a libertis alienacio facta sit rubrica

Si in fraude Alienata in fraude patroni possunt per patronum revocari nisi statum habuerit h. d. Dividitur in tres partes primo dicit quando possit revocari per patronum 2º qua actione 3º ponit unam exceptionem et prima pars pro patronis concessit. Et prima pars incipit in l. ij. 2ª in verbo Opp. de peti. he. l. quod si in dignus de peti. he. So. non concedit revocatio per petitorem hereditatis ut dicta l. quod si in dignus et per calumpniam fecit ut hic et l. l. pro se pro C. l. i. So. aut libertus alienat in ultima voluntate aut inter vivos. Si in ultima voluntate non requiritur fraus ut l. gra. Si inter vivos tunc requiritur quod in fraude hoc fuit ut hic. Item opp. et videtur quod aut inter vivos non requiratur fraus quod tamen videtur obstare quod licet ff. C. ti. l. si in ceteris et l. sed So. contra in contractu facto a liberto contrahentis donacio sufficit eventus in fraudis

cplud requir[itur] s[ed] inq[ui]sitio[n]e [con]tineret
aliud [con]t[ra]riu[m] eu[m] q[uo]d rescri[bi]tur fraus
ut hic ideo ex[ponit] hic po[n]it una
distinctio[n]e[m] valde longa[m] et sunt ia
de ra[tione] et su[m]mat totu[m] titulu[m] ff. de
hijs q[ue] in frau[dem] pa[troni]. Bartholus

Defuncto [Le]gem libto ...
succedit ab intestato
patronus. ¶ Cont[ra] istud opp[onitur]
insti[tuta] de suc[cessione] lib[ertorum] in pri[ncipio]. Hec stom[achatio]
ita intelligit[ur] s[ed] qu[ia] no[n] constabat
libert[us] ¶ ¶ p[ro]h[ibe]nt[ur] deelac[i]one q[ue]rit
glo. p[ri]mo an filiu[s] liberti concludit
patronu[m] et uidet q[uod] sic ut insti. de
suc[cessione] li[bertorum]. cog. eta pri[ncipio] . Jo. con[tra] ut ff.
de suis et le[gitimis] l. intestata in pri[ncipio].
et l. liberto sue liber[is] ff. de bo[nis]
li[bertorum]. et est p[ro] act[or]e capitale frat[er] de
liberto succedet ... p[ro]bat distingue
duos casus aut q[ui]bus accepit li-
bertus ipsu[m] aut libertu[m] patronu[m] uel a-
liu[m]. P[ri]mo casu no[n] p[ro]dit ius suc-
cedendi ut l. filius § erit de suis
li[bertorum]. 2o casu qu[od] acquisiuit patronu[m] uel
amicu[m] p[ro]dit ius patronatus ita loq[uitu]r
l. qui cu[m] maior de bo[nis] li[bertorum] p[er] tota[m] l.
Ex quo patet filius ius quesitu[m] a
se q[uam] quesitu[m] ab alio ut dicit § cit.
¶ Quero qualit[er] filij patronor[um]
succedat. Glo. una dicit et bene
cu[m] debes scire q[uod] illud q[uo]d de iure
aut[hentico] dicit[ur] q[uod] filij f[rat]r[i]s succedu[n]t
una cu[m] patruo hab[et] locu[m] i[n] succ[essi]one
i[n]genui no[n] in successione libertor[um]
ita filius patroni p[re]fert[ur] nepoti ex
alio filio patroni ¶ ite[m] unus patronus
unus p[re]fert[ur] filio alterius patroni
mortui dicit glo. que hoc d[icit] satis
clare ¶ Scdo habes note co[n]tra
l. q[uod] licet patronus sit heres liberti
h[ic] reuocat alienata p[er] eu[m] uide
tur. ¶ Cont[ra] h[oc] opp[onitur] plus sit hered[i]-
tas q[uam] defuncti [con]tra l. heredem de re[gulis]
iur[is]. Dicit glo. h[oc] ideo q[uia] eo ali-
cui est q[uo]d dicat defuncto no[n] de-
beba[tu]r s[ed] heredi debet[ur] ¶ Con[tra] hoc
opp[onitur] heres no[n] p[ote]st reuocare factu[m]
defuncti ut i[nfra] de delibe[ratione] c. u. l. si ab
eo et C. de rei uen[dicatione] l. cu[m] a matre
eo et l. venditi de re[bus] alie[nis] no[n] alien[andis]
So. glo. h[oc] p[ro]pter Sed magis dicit[ur]
debitu[m] accipe q[uod] heres dic[itu]r titulo
lucratiuo ita dicit glo. Solutio istud
[con]tin[et] clarius q[uam] glo. duob[us] modis
p[ri]mo sic q[uod] heres no[n] uenit [contra] f[a]c[tu]m
defuncti nisi sit f[a]c[tu]m in fraude[m] ip[s]ius
heredis. Vel aliter et melius heres
no[n] uenit [contra] f[a]c[tu]m defuncti licet
est in eo herede qui ex hereditate
dicit[ur] lucrari secus in eo cui hereditas
est debita. Hic [con]tra casus in l. una

Ex hoc patet q[uod] filius institutus
licet hereditate admiserit no[n] p[ro]hibe[tu]r
alienata reuocare p[er] quela[m] de co[m]munis
inofficiosi uel inofficiose dot[is] tene-
ncti de quo dicta clarius ubi glo
se co[n]tendit in l[ege] C. de rei uen[dicatione]
l. cu[m] a matre et i[nfra] de inoff[iciosa] de li[bertis] l. fi.
§ si[n] aut[em] i[n] co[m]putatione ¶ 3o no[n] q[uod]
hec imitato sit pactor[um] calui[s]iana
Cont[ra] p[ri]mo p[ro] fauiana ut ff. e[od]. l.
i. § fi. h[ab]ui[t] timore dicit glo. q[uod]
debes scire q[uod] qua[tu]or sunt actiones
reuocatorie s[cilicet] caluisiana paulia-
na fauiana et i[n] f[a]c[tu]m reuocatoria
eas dic ut in glo hic et insti.
de act[ionibus] § item si quis in fraude[m] et
ibi p[er] Dy[num]. Doc[tores] u[er]o ultimor[um] dicu[n]t
q[uod] no[n] sunt nisi due reuocatorie
q[uia] caluisiana et fauiana e[st] una
ut dicta l. i. in fi. ff. e[od]. ti[tulo]. Hec u[er]o
habet duo nomina q[uia] p[re]tor qui
eam induxit fuit binominis et ita
dat[ur] patrono. Pauliana et i[n] f[a]c[tu]m
s[un]t ... una et eade[m] uia in f[a]c[tu]m
uniuersalit[er] dicit[ur] o[mn]is actio ex
edicto p[re]toris descendens ut l. fi. ff.
de eo p[er] que[m] fac[tum] erit. Tame[n] ista
quoniam[?] in f[a]c[tu]m q[uia] p[re]tor ille
quo[rum] fuit paulus. Certe Jo.
in arbore sua tenuit q[uod] essent qua[tu]or
actiones et ideo fecit iiij[or] ta[bu]las
seu cellulas et nos ita tenem[us]
¶ Venio ad ulteri[ore]m p[ar]te[m] hic habes
q[uod] ratihabitio patroni tollit istam
actione[m]. Cont[ra] ff. e[od]. l. unus. So.
ibi donauit ... mortis ideo no[n]
p[ote]st reuocari hic secus ¶ Et quero
cir[ca] ista[m] p[ar]te[m] hic dicit[ur] q[uod] potest
patronus post morte[m] liberti ratu[m]
h[ab]ere. Quero quid si ante mortem
ratu[m] h[ab]eat an possit. Glo. arguit
p[ro] et [con]tra finalit[er] determinat q[uod] idem
sit ante siue post ut l. no[n] uide[tu]r
... ff. e[od]. ¶ Ultimo querit glo. an iste
titulus locu[m] h[ab]eat in filio in cuius
fraude[m] pater alienat ut supra[?] eu[m]
l. una. Vera[n]t[ur] glo. una determinat
sic. Aut loqu[itu]r in filio arrogato
et habet locu[m] ista uia ut l. fi.
ff. e[od]. Aut loqu[itu]r in filio legittimo
et tu[n]c secus ut l. no[n] ... ff. si
q[ui]s a pa[rente] fu[erit] ma[numissus]. Ita dicit glo. et
Dy[nus]. Sed [con]tra h[oc] uide[tu]r casus C. de
testa[mentis] c. Raynutius ¶ Preter illa[m]
doct[ores] dicu[n]t quida[m] q[uod] hodie dicta
est noua reuocatoria q[uod] filius reuocat
alienata p[er] patre[m] in sui fraude[m]
So. ibi loq[ui]t[ur] de quada[m] [con]suetudine
ciuitatis tusculan[e] de iure co[mmun]i
dicit uer[um] ista glo. qua[m] nota.

op[timum]

no[tandum] de ...

no[tandum]

op[timum]

op[timum]

op[timum]

no[tandum] de ... actionibus
reuocatorijs

no[tandum]

no[tandum]

De obsequiis a libertate prono prestandis rubrica

Contra patronum generaliter licet. l. dicat vir sub nomine suo pro alieno libertus agat. Glo. vacillat in hoc. Sunt ista est veritas quod agi alieno nomine pt intelligi duobus modis. Uno modo nomine alieno hoc est ex facto quod ex alterius persona dependet licet quis in iudicio agat suo nomine et ita sumitur in l. furti § qui alieno ff. de his qui no. infa. et isto modo libertus non pt inhibitare famosa actione contra patronum ut C. si cer. no. ge. l. ipsarum de iniur. l. non solum § quamquam. Alio modo alieno nomine intelligitur qui alieno nomine est in iudicio pt patrium ut puta tutor vel ut curator et similes et tunc pt nomine alieno ut l. quesitum ff. de in ius vocando. Generaliter hic dicit famosa quod si sint de facto infamat et non de iure secundum ut l. honori ff. c. ti. // Bartholus

Liberte Itemque nupta libera non prestat obsequium h. d. Etiam dare pecuniam domino patroni prohibare ius privatus non potest h. d. Si manumissori libertus non debet contra patronum vim vel audaciam inferre vel eam in ius sibi venia vocare h. d. Videbitur de hoc in c. l. ij. // Bartholus

Etiam liberi patronorum dampnatorum debentur obsequium et in eis competit ius revocandi libertos in servitute. Libertos liberti debent obsequium et servicium prono portabile non durum et importabile h. d.

Neque libertus Privignus et filius patroni debet reverentia ab patr. libertus h. d.

De libertis et eorum liberis rubrica

Non est Servi ex necessitate manumittit ius revocandi in servitute non habet h. d. ista l. Item si manumissus iniuriam in faciendo conuiciam libertus revocat in servitute ad filius postea nascitur nocebit et revocatus in servitute absque litera principis ad libertatem perduci non potest h. d. // Nota hic quod quis per levi offensa revocatur in servitute. Nota quod servitus patris non nocet filiis antea natis. Tertio nota quod facilius est descensus ascensu sed revocare gradum reducere. Est difficilius resurgi quam cadit. De hoc ponit glo. super vigilius ad hoc ut in glo. Oppo. i. de li. ca. l. sola. So. hic loquitur de levi offensa conuicia in faciendo sibi de offensa conuicia in committendo sui non faciendo. Opp. 2o in aut. quod delictum ut liberi de certo § illud. So. quidam dicunt quod illa aut hodie corrigitur ista l. Glo. quod quia ibi loquitur quando patronus remisit ius privatus. Opp. et videtur quod delictum patris non nocet filiis quia filii non sequuntur condicionem patris sed matris ut l. partum. de rei ven. So. intelligit ibi de filiis qui nascuntur ex ancilla ipsius patroni vel dic quod erat tal. condicionis quod partus eam sequebatur et videlicet C. de ser. fugi. l. ult. Ultio glo. ita si mutat capius per quos libertus revocatur in servitute dic ut in glo. Ultio glo. inducitur in ar. quod si pater qui habet feudum committit felloniam non nocet filiis antea natis. Vide glo. ista super verbo nati et fine glo. dic plene ut ibi. // Bartholus

Liberti Reverentia debentur heredibus cognatis et officium iudicis imploratur pro ingratitudine cognoscenda h. d. Generaliter accusationem ingratitudinis sub suo nomine actionis continentia sit intentio ut pt Glo. tua determinat dicit quod pt quia primo est officium iudicis quando cognoscitur ingratitudo liberti quod non et ista dicit glo. hic et C. quod non et l. peculii et l. si manumissor ti. i. l. peculii et ita communiter tenetur. Jo. tenet in arbore sua et posuit unam cellulam ingratitudinibus actionum in qua posuit ingratitudinis actionem ut refert ibi dicit hoc quod ea tamen dicit non esse actionem et hoc est verior.

Libertine Liberi et eorum liberi propter ingratitudine revocantur in servitute h. d. Opp. C. e. l. ij. So. propter delictum patris non revocantur in servitute filii sed propter delictum eorum proprium sequitur hic. Opp. de l. his ff. de obsequiis. So. primo libertus debet filius liberti reverentia prono servis eo mortuo ut l. gratia.

De iure anulorum aureorum et de natalibus restituendis rubrica

Natales / Continuatio non p[otes]t restitui natalibus h. d. ista l. / Aureorum / Ius anulorum aureorum non facit ymaginarie natalium restitucionem sed vere h. d. Unde in l. i. hmi[us] ti. sup[ra] ubi a nobis quod filius adoptivus lenimatur debeat cetum agnatis de h[oc] dicitur in l. na ista dm[us] ff de adop[tionibus] ubi glo. /// Bartholus

Qui admitti ad bonorum possessionem possunt et infra quod tempore r[ubrica]

Dictum est s[upr]a de bonis libertorum in quibus competit primo bonorum possessio in tab[ulis]. ex[ceptis] omnibus occasionibus premitt[ere] gnalia de bonorum possessione et cum ista sequentia generalis ad sequente / videndum c[ontinuat]io quid sit bonorum possessio. Glo. tangit sed ego dicam sup[er] nigro / bonorum possessio

Ista est difficilis et subtilis l. et brevit[er] dicit / filius ignorante p[at]re bonorum possessionem sibi delatam agnoscere / et p[at]re ratum habenti quando quia et admitti cum[m] tempus h. d. Ista l. q[ua]d p[otes]t et s[ecundu]m c[ontinuatio] s[upr]a l. h[uius] ti.

Bonorum possessio

Continuata c[ontinuatio] s[upr]a de divisio in tres partes. Ite prout dixi i[n] su[mma] rubrica. De iure antiquo s[ecundu]m l. tria premitte
1 xij tab. non veniebat ad successionem nisi agnati et illi nisi quos iure non erat nisi agnatis non succedebat non erat nisi agnatis Ideo filius iure de iure civili non succedebat patri emancipatus non succedebat patri
2 Ite consti[tu]ti per via linea non succedebat iure Ideo p[re]tor qui semper movebatur equitate na[tura]li non considerato rigore iuris civilis introduxit bonorum possessionem per quam succedebat filius emancipatus p[at]ri / et cognati iure imperfecta proximus natura quod rigore iuris civilis ut patet Insti. de bo. poss.

3 Premitto etiam aliud quod de iure antiquo quidquid filius quirebat quirebat p[at]ri ut l. placet de acq. her. et l. i. §. i. si a pa. q[ui]s fu. ma. / His premissis veniamus ad casum in terminis qui clarus est In prima particula h[abe]s tria primo quod filio fa[mi]l[ias] debet bonorum possessio
2o quod ignorante p[at]re potest peti
Opp. ad primum quod filio non defert[ur] bonorum possessio et p[at]ri cum in ordine succedit ut Insti. de legi. agna. suc. §. i. / hmi[us] p[ri]mo[re] s[upr]a est ista §a glo. h[uius] l. Aut tu intelligis de bonorum possessione ab intestato et intelligas quod decessit alius coniunctus filio per lineam mediam ut mater vel alius et sic pater in gradu filium non succedit si nisi intellig[is] de bonorum possessione ex testo tunc sic intelligi possessione ex testo tunc sic intelligi in agnatis et cognatis eodem vel et vide glo. i. / Ultimus opp. ad sc[undu]m quod non possit peti p[at]re ignorante ymo debeat succedere iussus ut l. si quis mihi bona §. iussu de acq. h[er]e. Solvit glo. aliud circa in f[ine] h[uius]. ultime glo. multum colligunt et videri ultime glo. multum s[e]quitur et nobilia debes scire quod hereditatis aditio est de iure civili Ideo in eo multum attenditur patria potestas que summa est de iure civili ut l. na civium ff. de his qui sunt sui vel alie[ni] iuris et Insti. de patri. po. l. i. Ideo ibi iussus p[at]ris debet precedere sed bonorum possessio est de iure pretorio naturali equitate inducto Ideo patria potestas ubi non attenditur / hec est so. va[lida] Unde glo. ult. in f[ine]. que est nobilior dicit / Contra h[oc] opp. restitucio que fit per trebell. est de iure civili et tamen in ea debet precedere iussus ut l. si in ea debet precedere iussus ut l. sequitur ut §. i. ff. ad trebell. Res[ponsi]o hereditatis aditio est actus magis solemnis quam restitucio fideicommissi quia per hereditatis aditionem acquirit iura directa per restitucionem iura utilia ut l. i. ff ad trebell. l. i. Ideo non requiritur tanta solemnitas / Contra h[oc] opp. quod etiam in hereditate non requiratur iussus ut l. cum non solum §. i. j. de bo. q[ue] li. / So. fateor quod hodie est immutatum nam filius pt bonorum possessionem agnoscere p[at]re invito ut l. q[ua]m ego multo magis eo ignorante. Unde hodie non requirit quod iussus precedat / quod intelligo vivi in hereditate adventicia sed in profectitia remanet iura antiqua ita mutata ut precedat iussus / Ita no. in l. fi. ff. q[ui]s or[do] i[n] bo. pos. s[er]v[etur]. in pn. / Affirmat[ive] c[ontinuati]o tria verba per declaracionem pueris manifestum loquitur in hereditatis aditione aut i[n] bonorum possessione aut i[n] fideicomissaria restitucione primo casu de iure antiquo non potuit filius adire nisi precedat iussus ut l. si q[ui]s m[ihi] bona §. iussu de acq. he[r]e. Sed de iure novo secus loquitur

in hereditate profecticia ut puta si
filius esset institutus contemplatione patris
nichil est innovatum ut no. in dicta
l. si in pu. ff. de b. or. in bo. pos. ser.
Si in hereditate adventicia tunc vel
filius patre invito et ignorante agnoscit
quod patre invito probatur in dicta l. cum non
solum § i. de bo. que li. vel patre ignorante
probatur per rationes positas in hac glo. super
verbo ratum. In hoc tamen est differentia quia
cum patre invito sibi filio quaeritur plene
cum patre ignorante tunc patri postea
ratum habenti queratur ususfructus ar. huius
l. et ita tenet hic glo. que loquitur
nobiliter quam vide. Secunda vero in filio
fuit maiore ita quod habeat legittimam
personam. Sed si esset filius familias minor
quid iuris sit dic ut dicta l. cum non
solum § de bo. que li. et l. si infanti
C. de iure deli. Si vero loquimur in bonorum
possessione tunc de iure antiquo poterat
peti patre ignorante ut hic, tamen
non habebat effectum nisi ratihabitio sequeretur
ut dicta l. si in pu. de b. or. in bo. pos.
S. Sed hodie habebit effectum etiam
ratihabitione non secuta quia patre
recipiente et etiam invito filius posset
agnoscere ut dicta l. cum non solum §.
In autem si vero queratur in beneficiariis
restitutionibus dicas idem quod dixi in bonorum
possessione. ‖ Venio ad tertium dicitur hic
quod bonorum possessio debet peti. Contra
quod bonorum possessio sufficit coram iudice cognosci
primo sufficit coram iudice cognoscit
ut § C. l. fi. So. fateor quod ista l.
in hoc hodie corrigitur ar. sufficit
sola cognitio coram iudice absque petitione
vel iudicis decreto. ‖ Iste quest.
hic opp. ar. etiam de iure antiquo ista
interpretatio est sublata ut l. i. et ii.
C. de formul. So. et modo advertas
ar. declaro tibi glo. in princ. debebis
scire quod tria sunt primum est possessio
bonorum que est etiam facti et ista non
acquiritur sine corporali apprehensione ut
l. iii. in pri. ff. de acq. pos. Est et
secundum scilicet bonorum possessio que est iuris
de quo loquitur hic in l. et sequentibus
et est ista bonorum possessio ius
persequendi retinendique patrimonium
sive rei quod cuiusque fuit cum is mori[tur]
et ita dicit glo. hoc probatur in l. iii.
§ bonorum ff. e. Est et tertium
scilicet bonorum possessoria hereditatis petitio
de qua loquitur ti. de pos. here.
pe. Et ista differunt prout alie
actiones ar. actio est ius persequendi
ut dicit Insti. de act. in pri. Et
differt ista bonorum possessoria hereditatis
petitio a bonorum possessione quia ista
est ius quo illa est ius persequendi
prosequitur hereditatem ista dicit glo. media
et hic vide glo. Item. Et autem
intelligatur pluribus aliud exemplum
dicitur est ius persequendi quod datur nobis
bonorum possessoria hereditatis petitio
ista est ius quo petimus hereditatem
seu bonorum possessionem defuncti
et est aliud iudicium petitorium ut
dicit glo. de quo non curo quia non
est materia nostra. ‖ Et venio ad secundam
partem. In hac parte dicitur duo primo
quod quaeritur emolumentum principaliter etiam
patri. Et ex hoc quod dicit etiam innuit
quod tam patri quam filio. Item dicitur hic quod
pater sit petitor hereditatis ratam
habere. ‖ Opp. ad quod hic de iure isto quaerebatur
quid filius quaerebat quaerebat patri
ut l. i. in pri. si quis a pa. fu. ma.
de acq. he. l. placet. Sed hic innuit
quod aliquid commodum remanebat filio
quod male. Et unde patet contrarium
et ideo dicunt quod hec dictio etiam
non ponitur hic implicative quod filio
quaerebatur. Re. mal. ut hic refert
Cy. tenet contrarium quod de iure antiquo
in bonis maternis filio quaerebatur
proprietas et patri ususfructus ut l.
filius ff. de inoffi. tes. Dominus Cy. hic
reprehendit quia hec sunt inductiva
in materia nova C. de bo. ma. l. i. et
per totum. ‖ Adverte dum parcat michi
dominus Re. et dominus Cy. qui hic recitat
cum ista sunt opinio antiqua reprobata
per glo. magis in l. is qui heres § fi.
ff. de acq. he. et allegat glo. l. filius
e. ti. Ego allego vobis aliam l. scilicet
l. si filius meus ff. si quis ob. ca.
Non obstat l. filius ff. de inoff.
testa. quia fateor quod querela competit
filio sicut actio iniuriarum et actio
in factum ut l. filius et l. in factum
ff. de act. et ob. Sed emolumentum
querele et aliarum actionum quaerebatur
patri in totum secundum iura antiqua hodie
quo ad usumfructum. Unde prima so.
est verior. ‖ Ultimus opp. ad secundum
dicitur hic quod pater potest habere ratum Con.
quod meo nomine non est gestum non
possum habere ratum ut l. si pupilli §.
sed si ego de nego. ge. So. non possum
habere ratum tamquam gestum meo nomine
sed tamquam gestum a filio sicut dixi
tibi C. de furt. l. i. per Dy. in ca.
ratum de re. iur. li. vi. ‖ Iste opp.
dicitur hic quod pater potest habere ratum
et glo. intelligit etiam tacite
per cursum longi temporis unde glosa
super verbo ratum allegat l. si filius

nota 20 oppositione

non ad declarationem

de peti. he. et l. qui in aliena §.
.i. de acq. he. ¶ Cont. hic opp. rati-
habitio debet fieri infra id tempus
quo res pt geri ut l. bonorum ff. de
ra. ha. et est concessio in tamus
l. iure ut l. fi. in prin. ff. de or. i.
bo. pos. h. / Hinc timore quidam
ut Ja. Val. reprehendunt ista glo.
uel limitat eam scilicet quod ista ratificatio
sequatur infra tempus limitum scilicet infra
annum uel centum dies doctores intelligunt
ea ualde nobiliter tam longum tempus
de quo fit mentio in l. aliaque in
glo. non inducatur ad inducendum
ratificationem sed ad presumendam uolunta-
tem ab initio intercessisse ut in dictis
l. presumitur ergo ab initio uoluntas
patris affuisse non hodie hic est in
patris deceniis inducatur ratificatio
sine tempore quod est nouum et non lex et tene
mentem precepto deum dicit secundum d. Ja.
Bu. quod ratificatio debet fieri a tempore
res debet geri quam sit ad actu
consummandum qui finis est / sed in proposito
actus iste ab initio fuit ualidus
ratificatio patris solum ad hoc tendit
ut sibi pater queratur non ut actus
ualidetur et sic pt geri quocumque
tempore / quod intellige uerum secundum iura
hodierna / sed secundum antiquam istud
tamen non procederet ut dicta l. fi. in
prin. de or. in bo. pos. h. ¶ Vero
ad tertia parte dicitur hic amittitur
infirmatio tempore / Con. in l. fi. in prin.
de or. i bo. poss. h. dicit glo. sa-
ne or. i bo. poss. h. dicit glo. sa-
dico quod hec l. debet intelligi secundum
illa quod amittitur infirmatio tempore quo
filius sciuit et patrem potuit
certiorare ut l. generaliter quod est uerum
secundum iura antiqua et etiam secundum
noua constitutionis in quibus inutile
est limitatio / In aduentitiis uero
hodie patris sententia uel certioratio
non requiritur quia pt filius per se
absque patris consensu. Ita dicit glo.
ult. hinc l. quia uide ¶ Con. hic
opp. bonorum possessio debet peti uel
agnosci in iudicio et filius non
habet legitimam personam sine consensu
patris ut l. tu non solum §. inde
de bo. pos. li. ergo apparet quod pre
ignorante non pt peti etiam hoc
sine timore est secundum 2a glo. hic
l. et cod. non pt opponi de l. i.
in fi. de aua. contra. quia ignorato
agere non cumit presumpto sed filius non

pt petere patre ignorante quod hoc est.
Glo. ponit multas so. ista e. uera
et multi uicti tenenda quod semper uti-
tur habet locum in his quod fiunt in iudicio
in forma iudicij / sed bonorum possessio
non petitur uel agnoscitur in iudicio
in forma iudicij ut l. si filius ff. c.
ergo consensus patris non requiritur Vide
ista glo. et teneas eam in mente
et non intelligas glo. quod cuiuscumque iudicis
officium intentatur filius potest agere
sine consensu patris quod uidetur innuere
sed intelligo hoc uerum quando non in forma
iudicij implorat officium iudicis.
ut dicta l. si filius ff. c. Ista deci-
sio intellige hac materia ¶ Opp. secundum filij
non debet nocere patri ut l. filius
§. de pat. So. ibi loquitur in aliis
hic in querendo ¶ Filius opp. de
l. i. §. decitalis ff. de suc. edic. / So.
hic loquitur in bonorum possessione
edita que pt peti tempore uel est
repudiatio ¶ Omnis concedit de l.
glo. / Ergo glo. opp. breuiter de l.
.i. ff. de bo. pos. in fa. et fu. de.
so. sententia patris non nocet filio ut
l. generaliter sententia filij non patri ut hic
¶ Cont. hic opp. de l. filius in fi. ff
c. ubi sententia patris attenditur. So. sententia
patris attenditur ad querendum filij ut
ibi non ad eius incommodum ¶ Opp.
uelius de l. is qui heres §. fi. et l.
sc. ff. de acq. he. ubi repudiatio
filij non nocet patri ucess repudiatio
patris nocet filio / respondet quas l. Ja.
Bal. dicebat quod ista l. hodie in hoc
corrigitur Doc. uno dicunt contrarium
quia etiam de iure antiquo repudiatio
filij ex persona non nocebat patri ut
dicta l. is qui heres §. fi. et tamen
repudiatio tacita que ex certo tempus
inducitur bene nocet ut hic et dicta
l. fi. in prin. de or. in pos. h. Vide
quod quedam pt fieri tacite que non
pt fieri expresse ut in l. i. §.
de fide. fugi. et in l. longe de diu.
et tep. prescrip. / de fini. uu. §. l. si
ultra et in qualibet carere non

S ¶ bonorum
¶ Ad agnoscendam bonorum possessionem
tabulis statutum tempus centum
diebus desedentibus annus hic d. ce-
l. emancipata quas pueri legauit ¶ Opp.
ad hanc l. de l. emancipata / So. ibi
loquitur in ascendentibus hic autem in
transuersalibus ¶ Bartholus

Emancipata

Ad hanc l. op.
de chijs q. au
ap. ta. l. i.

Sicut quidam quia illa l. non habet locum in successione de iure pretorio et hoc videtur velle glo. tua qua vide et nota. Alii dicunt propter qualitatem illius l. quia habet locum in successione de iure civili et de iure pretorio et hoc communiter omnes tenent et tunc ista glo. aliter debebit intelligi ut dicat licet de iure pretorio non sit inductum ut bonorum possessio non transmittatur tamen de iure civili inducitur ut transmittatur hereditas et bonorum possessio ad suos ut l. contra et intelligas ista verba aliter quia in casu istius l. ita hic loquitur in filia decedente post cuius quo casu vel ipsa posset bonorum possessionem petere vel nullo modo transmittit ad suos sed predicta procedunt filia decedente infra tempus agnoscendi bonorum possessionem que non

Infantis Bonorum possessio agnita per infante transmittitur ad heredes h. d. Contra de l. i. § si furiosus ff. de suc. edic. Quidam concedunt quod hic transmittitur hereditas scilicet ad alios successores defuncti non ad successores infantis. Certe istud est casus l. ii. § si quis ff. ad Trebel. quia transit ad successores infantis velud quarum rerum quia ibi loquitur in furioso hic in infante et que sit ratio diversitatis dic ut l. si infanti ff. de iure deli. Bartholus

Quadam Ignoti est locus successioni ab intestato vel testamento h. d.

Ius ignorans In lucro mulieri non prodest iuris ignorantia h. d. intellige hoc l. si potuit complere veraciores ut dicit glo.

Bonorum Tutor potest agnoscere bonorum possessionem pro pupillo non est pupillus sine tutore nisi tutoris defectum iudex suppleat h. d. Contra de l. potuit ff. de iure deli. Dicit quod hoc debet intelligi secundum illam glo. quod hoc debet intelligi ut possit tutor sed pupillo infante sed si est maior infante requiritur eius voluntas ut ibi. Contrarium tenet glo. in l. contra et l. impuberi de tu. et cu. da. ab his et illa tenet Cy. et Cy. hic et omnes eam tenent quia aliud est in bonorum possessione que indistincte potest queri per tutorem et aliud in hereditate ut dicta l. potuit.

Ultimo non est textus qui hic dicit preses licet competens iudex sit facit ff. de iure deli. l. si infanti in fi.

quod dixi tibi plene in l. si curatorem ff. de in inte. resti. et si in memoratis quod dicit iudex supplet defectum tutoris dicatur in actibus in quo est iudex preses et ut ibi dixi.

Quotiens Hec l. legitur dupliciter. Primo modo breviter dicat ignorantia facti facit ne tempus bonorum possessionis petende currat h. d. Secundo aliter non obstat si possessio bonorum sit petita iudice non sedente pro tribunali aliter non servata iuris solemnitate h. d. et secundum istam melius adaptatur l. sequens. Pone casum secundum utramque lecturam ne habeas quare bis legere.

Et bonorum Bonorum possessio non debet peti sed sufficit coram iudice agnosci et tempus currit secundo statim cum pronunciatur h. d. Et iste est textus legitur duobus modis posui tibi casum secundum lecturam magis notabilem. Nota quod isto casu quod hodie sufficit bonorum possessionem agnoscere coram iudice secundo non est hodie requirere bonorum possessionem decretalem quia a iudice non decernitur sed a parte agnoscitur et tamen dicta bonorum possessio iudicialis quia in iudicio petitur. Bartholus

Cum non petentium parentes petentibus accrescunt portio.

Quotiens Inter succedentes de iure pretorio est locus iuri accrescendi h. d. Glo. prima laborat in ponendo casum secundum veritatem casus que vior est et magis clara. Contra ut ratione prima glo. que videtur multum difficilis inmediate et doc. non declarant eam. Contra abstracti absolute resolvitur in additione ut l. a testatore de condi. et de. de vi. pup. l. cum et sed hic dicitur cessante successione ergo resolvitur si legitima successio cessavit legitima successio ergo a contrario quod ubi est successio legitima non est locus iuri accrescendi quod non est ergo l. i. § ubi ita ff. de cadu. tol. et ff. de sub. et legi. l. si complures. Sed ex timore glo. ponit hic casum quatuor modis primo quod hic loquitur in pluribus liberis qui veniunt ad successionem matris vel matrie lunec. et vide prima potiorem casum in glo. ubi casu non complexo vel conclusio ceteri admittuntur quod non esset si esset

locus alii succ[ession]i l[egi]time [con]tra q[uia]
ipse repudiasset de iure p[re]torio et
possit ipse met de iure civili suc-
cede[re] et sic alij [con]cludent[ur] ut ff
de suc. edic. l. i. ¶ Sed dni videt[ur]
illa lex n[on] est v[er]a p[ro]pt[er] duo p[ri]mo
q[ui]a ipse met n[on] p[otes]t sibi succede[re] q[uia]
est aliquis qui sit in p[ri]mo gradu
a quo [con]c ipse [con]clusus unde d[icitu]r est
aliquis de liberis qui sit in p[ri]mo g[ra]du
et n[on] p[otes]t venire ipse p[er] edictu[m] unde
legittimi ut l. octavi ff. un[de] cog.
legitimi de her. ab intesta. [et] ad in[stit]uc[i]o[n]i
iusti. de ti. d[ici]tis Ego intelligo h[oc] q[uod]
n[on] supe[r]erat alius eiusd[em] gradus [con]tra
dicas [con]t[ra] t[ex]t[um] qui d[ici]t pluribus
liberis [et]c et h[oc] vult dice[re] glo.
illa ita tamen si ceti[ri] sentiunt [et]c
unde glo ista et adde ibi i[n] remotio-
ribus gradibus q[uo]d in ca[s]u pu[t]ari l. n[on]
p[otes]t dici que d[ici]t pluribus liberis [et]c
et sic i[n]tui[t] plures esse in eodem
g[ra]d[u] ¶ Iste [con]t[ra] p[re]d[ic]tam lex. opp.
q[uia] l. loquit[ur] de bonor[um] poss[essione] [con]tra
unde liberi s[ed] unde liberi n[on] dat[ur]
in bonis in[esta]tus ut l. quat[us] q[uia] de
legi. h[ered]e. [con]tra [et]c p[ri]mo dico q[uod] hic
n[on] d[ici]t[ur] de bonor[um] possessione und[e]
liberi s[ed] de bonor[um] possessione que de-
fert[ur] liberis unde intelligo hic de
bonor[um] possessione unde [con]gnati et
ab ista opp. b[e]n[e] defend[itu]r ista lex
¶ Iste opp. q[uod] ista lex v[er]a i[n] successione
matris est locus successioni legittime
p[er] orficianu[m] et tertul. senat[us] [con]sult[um]
et ita habet locu[m] unde l[egi]timi ut d[icitur]
glo. C. ti. i. l. i. in su[m]ma glo. q[uo]d
app[are]t q[uod] n[on] cessat successio l[egi]tima
ut hic t[ex]to. req[ui]r[un]t. so. hic volebat
venire p[er] unde l[egi]timi vel tanq[uam] l[egi]tim[us]
s[ed] p[er] unde cogn[a]ti d[ici]t glo. qua unde
s[ed] p[er] unde cogn[a]ti d[ici]t glo. qua unde
s[ecundu]m ista glo. so. hic cessat successio
l[egi]tima q[uia] sic voluit s[ed] si vellet suc-
cede[re] tanq[uam] l[egi]timi n[on] esset locus
iuri accrescendi Ista so. forte n[on]
est v[er]a q[uia] ille renunciaret successioni
que ei defert[ur] de iure p[re]torio ut
videbit[ur] in l. pubere[s] [con]tra de in[ter]. de-
et l. s[an]c[t]imus. c. ti. et q[uo]d ibi vob
dica[m] tame[n] defendendo lex. ab
ista opp. dicamus q[uod] hic loquit[ur] in
successione iure suo n[on] i[n] successione
matris q[uia] tamen ista lex. n[on] b[e]n[e]
defendit a p[re]d[ic]ta opp. ideo eam
dimittamus et veniamus ad s[e]c[un]dam
lex. ¶ Sed modo legi[tur] hec l. in
filijs emancipatis qui veniunt ad
successionem p[er] unde liberi in quibus
n[on] est locus successioni legittime

s[ecundu]m ista t[ex]t[us] secus si essent sui quia
inter eos n[on] esset locus iuri accrescendi
[con]signat glo. duas raciones p[ri]ma q[uia] n[on]
p[otes]t [con]cludi cu[m] p[ro]p[ri]us dicet a[n]i[m]o
de iure civili i[ta] ce[te]ri q[uia] i[n]viti acquirunt
tamq[uam] sui et vide glo. ¶ Ista lex n[on]
est v[er]a in duobus p[ri]mo q[uia] lic[et] filius
suus n[on] possit [con]cludi [con]tra potest
tamen [con]cludi repudiatione postea int[er]
suos et est locus iuri accrescendi
ut l. i. §. si vo de suis et legi.
d[ic]ta in l. qui se p[at]ris. i. un[de] lib[er]i
ideo omissa ista lex. glo. legit
t[ex]to m[od]o. q[uia] sic erat hic de t[ex]to
q[uia] l[egi]tima successio cessabat sic
si n[on] cessaret unde ar. a [con]tra[rio] s[ensu]
q[uo]d C. seq. n[on] p[ro]cedit h[oc] l. non
placet q[uia] imperator n[on] [con]vincit ad
interrogata s[ed] facit una regula
p[ro]p[ri]o motu n[on] est ig[itu]r h[oc] dicendu[m]
sic erat hic de t[ex]to q[uia] imperator
hic n[on] interrogabat[ur] super facto
¶ Legit[ur] ig[itu]r quarto m[od]o ut dicamus
cessante l[egi]tima successione h[oc] est
reiecta l[egi]tima succ[essio]ne ¶ Ista e[st] v[er]a
et s[ecundu]m hanc posui tibi casu[m] quod
habes q[uod] ius accrescendi int[er] eos
qui sunt in p[ri]mo g[ra]du [con]cludit
eos qui sunt in s[e]c[un]do g[ra]du sequenti et n[on]
patit[ur] eos venire ad porcione[m]
deficientium ¶ Venio ad glo. respice
et glo hic intrat ma[teri]a[m] iur[is] accrescendi
et facit quasdam q[uesti]o[n]es eas dicit ut
in ca et vide ea et de hac materia
facio una magna repeticio[n]e[m] in l.
re coniuncti ff de le. iij

¶ De bonorum poss[essione] sec[undu]m tabulas. R[ubrica].

Cenderet ¶ Dicit[ur] est
dubium de
viribus testi n[on] e[st] locus
successioni ab intestato
h. d. ¶ N[on] q[uo]d dixi in
summa ¶ Ad l. utraq[ue] opp. de l. su-
p[er]iori de acq. her. So. dispicio que
plus de aere h[ic]. So. dispicio que
p[otes]t p[ro]poni ibi habet locu[m] in adicione
hereditatis que [con]sistit in solo animo
adeuntis unde suffi[ci]t adeuntem esse
cer[tu]m utru[m] testamentum sit plus vel n[on]
hic loquit[ur] in bonor[um] possessione
que debet peti a iudice et ab eo
decerni unde est nota q[uod] etia[m]
iudex cognoscat[ur] de viribus testa[men]ti
et vide glo. et postea dicam tibi
aliqua ¶ Istud q[uod] glo. d[ici]t p[ro]cedebat
de iure antiquo s[ecundu]m q[uo]d iudex
habebat inte[r]ce[dere] decerne[re] bon[orum] poss[essionem]
s[ed] hodie sufficiat sola agnitio

pnc iudicis decreto ut l. fi. C. ti. i.
puto est idem in bonorum possessione
quod in hereditatis aditione

Bonorum | Ex testamento in scriptis petitur
bonorum poss. secundum tabulas
ex nuncupatio petitur bonorum poss.
secundum nuncupationem h. d. | Opp. et uidetur
quod scriptura tantum non sufficiat / ymo
requiratur subscriptio ut insti. de testa.
or. § i. So. glo. satis grm et hoc
est quod hec l. suppletur per illa | Contra
glo. circa hanc l. que requirunt testes
ad probandum testamentum / So. dixit azar.
et hu. duos testes sufficere per glo.
que est in l. ubi numerus ff. de testi. et
C. ar. l. fi. de fideic. et insti. de fideic.
her. § fi. nec obstat l. que dicit
quod septem testes requirantur ad testamentum
illa debet intelligi secundum prdictos doc. quod
quedam est questio de voluntate scilicet
an testator sic voluerit et hoc debet
probari per septem testes aut est questio
de sollempnitate scilicet an septem fuerint
testes et tunc per duos potest probari
ista dicunt ipsi / Glo. ut reprobare
ista opi. ita dicit glo. non potest
esse questio de sollempnitate quin sit
de voluntate / quo enim posset dici
testibus quod septem testes fuerint in tali
testamento nisi etiam dicat de illo testa
et de tenore eius testamenti certitudinem
glo. hoc est impossibile / prdicti doc.
videtur ad hoc quod hoc potest esse isto modo
quod legatarius petit legatum vel
heres hereditatem ex testamento aduersarius
confitetur testatorem sic voluisse negat
tamen sollempnitatem enim voluisse vel etiam
tamen sollempnitate / et sic erat questio de
sollempnitate non de voluntate quia est
confessata / Glo. ista responsione
reprobat quia licet heres confiteatur sic
testatorem dixisse vel sic voluisse
non tamen confitetur quod hoc dixit animo
testandi. Unde hoc non potest probari
nisi per septem testes / ista reprobatio
non placet quia ex eo quod heredem
instituit presumitur quod habuit animum
testandi ut j. de codicill. l. non
codicill. / Item quibuscumque verbis
legauit constat quod habuerit animum
legandi ut l. omne verbum cum simi.
Unde constat quod ista reprobatio quam
glo. facit non est necessaria. Unum
facit tamen magis contra quia potest esse quod
de alia voluntate confitetur heres
de alia dicant testibus / licet enim heres
confiteatur testatorem dixisse sic

et duos testes dicant hanc ultimam fuisse
coram septem testibus forte hanc fuit
alia uice et non fuit illo tunc / de
quo heres confitetur / et ideo ad hoc
ut ista probatio concluderet esset necesse
quod esset tanta certitudo loci et
temporis quod dictum testibus et confessio partis
de necessitate concluderet de eodem. Licet sit
articulus hoc modo quod ponatur quod talis
tunc fecit testamentum / item cum tale testamentum
fecit septem testes interfuerunt tunc
de necessitate concluderet de eodem. Ut C.
de fi. instru. l. cum solitis / et si hoc
modo probaretur credo quod haberet plenam
effectum testamenti. Alias si per duos tantum
testes probaretur ipsum fecisse testamentum
et de voluntate non constaret et
de eius tenore tunc ista probatio
nichil releuaret nisi quia impediret
dari bonorum possessionem ab intestato
quod facit dubium an testamentum sit factum
vel non / et pendente isto dubio non
potest dari bonorum poss. ut C. l. ij
et ita debet intelligi glo. hic posita
quam vide bene et non quod de penitus non
absumptam

De bonorum possessione contra tabul.
quam pretor liberis pollicetur

Superficiaria quere glo. que dicit
quod in ff. ti. legitur de bonorum poss. contra tab.
precedit / et in C. ti. legitur de bo. poss.
secundum tab. Glo. videtur imperator C.
nobilibus unde confirmavit dignitatem
ideo premisit de bo. poss. secundum tab.
quia dignior / iuris consulti sunt stricti
unde conservavit ordinem pretoris
quia non potest peruenire ad secundum tablas donec
est locus contra tab. tamen dic ut in glo.

Liberto | Rupto testamento per contra tab. quibusdam
coniunctis personis tamen legata
debentur h. d. | Opp. ff. C.
l. i. et l. iij. C. de le. presta.
et l. virilibus ff. f. c. ti. So. hec
suppletur per illas quia legata debentur
liberis et parentibus et quibusdam aliis
| Item opp. de le. pre. aut ex causa
So. dicit glo. et non hoc indistincte
debentur legata omnibus rupto testamento
ex causa pretericionis / Unde glo. ista et non
hanc glo. que tenet quod aut ex causa
habeat locum in preteritione parentum / Item quod
habet locum in preteritione filii emancipati
de quo loquitur hic titulus qui quasi
precedat dicta tibi | Item opp. j. de fideic.
l. quidam dicit glo. so. ut ibi et debentur
quedam sunt legata que sunt
relicta ab ipso filio preterito et ista

Glo. — Op. — Nota quot requirunt testes ad probandum testamentum — Nota — Glo. — Op. — Op. — Op.

indispnote no debent p ti. de le.
pstan. et ita loquit hic. ¶ Opp et
videt q omibz debeant legata
ut l. si duo de le. pstan. Domi.
intrare in ista mat est valde longu
dic plene ut dixi in l. filiu § fi.
ff. c. ti. l. ab qui in ptate § sed si
sptus / Bartholus doctor

Postumo Suus ptitus pt
dict testm nullu
et de iure p q tab. § d. hoc
dfficialb l. et nobilib. ¶ Nota q
bonoz poss q tab. dat ei qui no e
institutus vel coheredatus si em est
institutus no est dubiu q no haret
q tab. Ite si esset coheredatus simlr
q tab. no haret sz veniret p quela ut ff. c.
l. no putant. ¶ 2o no q ille qui
pt dici nullu pt venire p q tab
¶ 3o no q bonoz posso sm tab. onc
no gerit cu q tab. bonoz poss.
¶ Ad ista opp p ordine et videt q
institutus habeat q tab. ut l. si post
§ fi. ff. c. So. fateor q habeat qt
tab. beneficio alterius ptiti no aut
beneficio sui ita debes hic intellige
¶ 2o opp et vr q coheredatus habeat
q tab. ut l. no putant § no quib
ff. c. So. ibi loquit in coheredatione
no rite facta. ¶ Ite opp et vr q ptito
no habeat qt tab. nam videt
tus no habeat qt tab. nam videt
obstac. l. aliud § ad testam ff. c. So.
ibi loquit in pticione matris due he.
p coheredatione nullo no habet qt
tab. hic vo loquit in pticione prima
habeb coheredatio istud passu. ¶ Decimo
ad stodm hic dici q testm est nullu
et potit rupi p q tab. Contra q
nullu est rupi no pt ut l. ita et si
sub conditione v. post defctm ff. de i.
ins. te. So. dicit glo. q testm
istud est nullu de iure civili sed de
equitate ptoria est aliq nullo co
iure petitur respondi ita dicit glo.
hic qua vide // No q ista glo et
inuit q testm in quo filius e ptitus
nullu est aliq de iure ptorio do
dicat nullu ide vider notari in l. filio
ff. de in ius. rup. te. et ff. de testa.
l. i. et ego teneo vobis dac. ini
madini dicunt q hoc est qt casum
l. i. in fi. ff. si ta. nulle te. extat
qr testm est nullu cum iure ipsi
apparet p filiu qr tunc erit aliq
de iure ptorio ut dicta l. filio de
in ius. te. Qualiter go videmus ad q
dicit Ja. de ra. q bonoz possone
q tab. rupit illa spes que erat
qr testm poterat confirmari p filiu
ista est quedam tenuis ista spes no
pt rupi ut pt tolli ut habz effm

donec illa spes deducat ad effectu
vel ad actu ut l. si sub conditione de
se. de nonaci l. quociens eiud ergo
dicimus. Breuit dico q filius ptitus
petendo q tab. appellat testamentu
tamen no habz strm nullo qr de iure
ptito subsistit de iure ptorio rupit
Simle videt in eo qui appellat a
sna lata qt filiu petere in l. iij
§ plus ff. de va. ha. et hermes
no. q de petur. l. licet facit qd no
in l. pomp. scribit ff. de neg. ge.
et ideo si filius an dixisset testm
nullu vel petendo q tab. ptestaret
q hoc no facit animo appbandi
testm dico q bonoz possessio.
q tab. no pcedet p rom facta
qr quod nullu est rupi no potest
¶ Nono ad tem dicit q q tab
et sm tab no gerit Cau ff. de
le. pstan. l. ab qui in ptate §
fi. si sptus So. glo. et bn ibi
no dicit q petat sm tab. sz q
adit hereditas de iure civili.
Unde aditio hereditatis et bonoz
possessio q tab. bn gerit. ¶ Cau
hic opp de l. sz cu prono ff. de bo.
poss. Sz dicunt quida ccs magis
q ibi adit de iure civili vel
verius dicit glo. aliud i bonoz
possessione que dat prono qr illa
gerit cu sm tab. aliud in ea que
dat liberis ut hic est vo i quipta
licz glo no ponat ita bonoz poss.
q tab. que dat prono no rupit
testm in totu sz aufert hereditatem
sola debita prono ut j. ti. i. l. i.
et ibi nullo bn gerit cu bonoz
possone sm tab. Sz bonoz posso
qt tab. que dat liberis illa rupit
testm q toto unde no pt gerere
cu bonoz possone sm tabulas
¶ Cont hic opp. de l. si duo ff.
de le. pstan. et ibi etia ea que
competit liberis gerit cu bonoz
possone sm tab. Dicunt quida
q ibi fuit adita hereditas de iure
civili istud no vr vm ita cu ibi
filius suus esset ptitus licz testm
appbauit hereditas no pt adiri
de iure civili sz de equitate ptoria
ut dicta l. filio ptito ff. de in ius.
te. dicta l. unde lego l. i. al. fi.
dicendu est ergo q ubi filius istitutus
et ptitus sunt in eod gradu no
pt gerere q tab. et sm tab. qr
p q tab. no aufert totu et pt e

cas vo que in bonorum possessione
c tab. que datur proximo // Ergo pdictis
glo distinguit pteritur aut queris
utrum bonorum possessio c tab. competit
tu adiciens de iure civili aut tu
bonorum possessione secundum tab. et hec 2o
casu aut queris de bonorum possessione
que datur proximo aut de ea que
datur liberis tunc aut emissis ꝯtinuis
aut diversis ut habes ꝯpletis

De bonorum possessione c tab.
liberis primus liberis ꝯ ꝯpendit

Licet ex ea // proximus
pteritus
p c tab. qui aufert
aspecto bona sua h. d.
Non q lex que mani
nisi est ex ea filiorum intestato habet
c tab. 2o no. q p bonorum possessio
c tab. proximus aufert bona tunc
3o no. q contra testum nuncupatum
datur bonorum possessio secundum nuncupatorem
sicut contra dicitur bonorum possessio
secundum nuncupatorem ut ff. ti. ij. l. ij. //
Mouet glo. in quibus casibus proximus
concludatur ab ista bonorum possessione
dic ut in glo. Patronus cui
recipit inceptae p opus pdit ꝯ
tab. h. d.

Unde liberi

Glo. ꝯtinuat dictum est supra de
bonorum possessionibus que sunt c tab.
sequitur unde de bo. poss. ab intes-
tato tunc qr unde liberi est prior
ideo de eo prosequitur Imperator

Scimus // Filii e
mancipati
succedunt equaliter pro
p unde liberi. h. d.
Opp. Insti. de bo. pos-
si. quos aut ubi dicit q pretor
heredes facere non pt. So. q hoc dicit
heredes ꝯtitisse intelligatur Insti[illegible]
pretoris secundum bonorum possessores q
vices heredum sustinent dantur e locus
successioni // Bartholus

Ex testo // Ego testo non e
locus ab intestato
hic dicitur est locus successioni
de testamento nisi alius pt succede-
re h. d. hec l. in summa // Bartholus

Qui se patris // Rogo ut
adiutas ad
istam l. qr l. ista est ita dif-
ficilis sicut aliqua in toto Codice
et habet glo. valde difficilem.

Tamen verba ea vobis patris clara
sunt attendentes // Breviter dicit cum
repudiat hereditatem patris non pt hre
hereditatem avi nisi de iure pretorio
h. d. Duo habes in hac l. pri-
more unum qd dicit expresse aliud
qd innuit a contrario sensu // Primo q
ille qui repudiat hereditatem patris
non pt habere hereditatem avi nisi de
iure pretorio. 2o ex eo qd dicit qui
sunt patris negat heredem innuit q si
vellet esse patris heres non posset
hre hereditatem avi. Ad ista duo va-
dunt omnes op. que hic formant
Nota etiam q hec lex habet locum tam
in filio emancipato q in filio in ptate
qd apparet ex eo q lra dicit maxi-
me emancipatus et pt innuit idem in suo
Hoc premisso venio ad glo. que e
multum difficilis et intricata // Et io
more canonistarum divido vobis eam
ista summa glo. dividitur in duas
ptes principales prima primo ponit glo.
io. 2o ponitur glo. h[illegible]. 2a ibi Item
alia voce. Iste summa pars subdividitur
qr primo format una oppo. 2o
e[illegible] aliat lex h[illegible] l. 3o opponit
ad illud qd hec l. dicit expresse
4o oppo. ad illud qd hec l. dicit
a contrario sensu 2a ibi si ergo ponas
3a ibi nisi in duobus casibus 4a e
[illegible] in eo qd dicit negat // Ergo
go patris sequitur ptcula istius sunt
est quero primo quibus casibus pt
habere locum hec l. // pone emendatam
haberes pone quattuor obmacdones
eius pr et filius erat emancipati
quis pr in ptate filius emancipatus
quis pr emancipatus filius in ptate
quis uterque in ptate // primo casu
qn uterque est emancipatus sine dubio
procedit ista l. qr neuter eorum potest
succedere avo nisi p bonorum possessionem
de iure pretorio // 2o casu qn pr tantum
isto casu etiam sine dubio procedit l.
ista qr iste filius emancipatus qui
quo ad avum est nepos non posset
avo succedere nisi de iure pretorio
3o casu qn pr emancipatus est tunc
sine dubio ista l. non procedit qr
cum iste filius qui e nepos quo
ad avum sit in ptate et sic pt suus
succedet de iure civili ut Insti. de
hered. q. et dif. § sui // 4o casu qn
uterque est in ptate tunc procedit ista
l. qr iste filius qui quo ad avum
est nepos non pt admitti ut suus
qr eum precedit pr ut Insti. de here. q.
et dif. § sui et ista vo. po. in glo.

Sua
+

no pri 2o
ex in lege
+

§

dicto
+

Glo
+

| 2

Sua
+

Nota
+

glo
+

Sua
+

op
+

Sua
+

Sua
+

Pbo. ut dif.
st pro alis [illegible]
+

iste alia ratione non potest admitti ut
agnatus qui non erat proximior tempore
mortis ut Insti. de here. ab intes.
§. ita tamen, quia pater cum precedebat tempore
mortis iste non potest admitti pro eodem
successorum quia non habebat locum
successio ista tunc in agnatis ut Insti.
de le. agna. suc. §. placebat et
iste due rationes allegantur in glo. hu.
ubi eadem reperitur non posse fieri pro
Jo. dicit glo. || Nunc demum coa-
matas istas leges || Contra istam legem
opp. quod non requiratur quod quis sit pro-
ximior tempore mortis sed sufficit quod sit
proximior tempore quo defertur hereditas
ut ff. de condi. insti. l. fi. ff. c. l.
scripto de suis et legi. l. i. §. sciendum
So. dicit glo. fallit in casibus illarum
l. Ista dicit Jo. et vide glo. per
ordinem. Tu dic clarius quando
aliquis decedit illo condito testamento
et tunc requiritur quod successor erat
proximior tempore mortis ut dicto §. ita
tamen Insti. de here. ab intes. Si vero
decedit condito testamento tunc sufficit
quod quis sit proximior eo tempore quo
testamentum destituitur ut l. fi. ff. de condi.
insti. || Sed contra hoc opp. ff. de suis
et legi. l. ij. §. penult. || So. glo.
ubi intelligitur vivi testamentum fuisse
conditum || Opp. de l. intestato §. i.
e. ti. So. ille qui non erat proximior
tempore mortis non potest succedere ut ag-
natus verum est si proximiori hereditas
fuit delata secus si hereditas
delata non esset quia tunc ille admit-
titur qui reperitur proximior tunc cum
defertur hereditas. Exemplum decessit
aliquis relicto ventre uxore sua
et uno proximo defuncti et alio ag-
nato ulteriori decedit unus antequam
partus nascatur vel deficiat postumus
certe ille qui tunc reperitur proximior
succedit ut in l. contra quia nunquam que
erat proximior nunquam fuit delata
hereditas propter ventrem qui preoccupaba-
tur ... ventri propter eam delata quia
non fuit in rerum natura secundum l. nostram et
§. itaque locutus quando proximiori agnato
defertur hereditas tunc cum non potest
succedere ille qui in ulteriori gradu
est ista debet magis intelligi
|| Opp. quia hodie successionum eorum
habet locum inter agnatos unde
exclusio primo admittitur sequentes
ut Insti. de legi. agna. suc. §.
placebat et potest in casu l. nostre
... loqui ... antequam esset ...

si filius non successit patri suo nepos
potest eadem non suo avo succedere
de iure civili. Jo. fatetur oppositum
et dicit hodie esse correctam hanc
l. per dictum §. placebat. Idem etiam
dicitur in glo. hu. ubi sed ... hodie ...
|| Contra istud opp. via legis inter ag-
natos sit locus edicto successorio
inter suos non, cum primus sit heres
velit nolit ante non potest hereditas
deferri sequenti. So. dicit hu. etiam
hodie inter suos est locus successorio
edicto cum eis detur beneficium abstinendi
ut Insti. de he. qua. et dif. §. sed
et hiis dicit glo. in fi. concludit
contra Jo. et hu. quod ista l. hodie
sit correcta et quod iste filius possit
venire ad hereditatem avi sui de iure
civili. || Contra hoc insurgunt omnes
nostri doc. et primo Ja. de ra. et
pe. et cy. ajar. petrus et Ja. bu.
et omnes moderni quod inter suos non est
locus successorio edicto de iure civili
licet cum per beneficium pretoris ei detur
facultas abstinendi tamen de iure
civili remanent heredes sed eodem
iure non possunt esse plures heredes
in solidum ut l. hereditatis §. fi. de
cas. tres. pe. et l. sicut certo §.
si duobus ff. commoda. glossa ... Ergo
concludit quod tunc primus fuit suus heres
de iure civili patri suo nepos non
potest alii esse heres de iure civili
sed de iure pretorio et sic hec l. non
est hodie correcta || Sed dicunt ipsi
non est dubium quod facta compilatione
fuit facta post compilationem Insti. ut
C. de emen. Insti. cardi. §. i. Ergo
non est dicendum quod l. Codicis corrigatur
per summa Insti. || Sed dicebat Ja. bu.
et eum sequebatur omnes doc. Roma.
quod §. sed et hiis Insti. de he. qua.
et dif. non disponit inducendo ius
novum sed recitat ius antiquum unde
non est dicendum quod corrigat l. istam
Ergo credo quod glo. nostra dicat verum
et quod alii dicunt male. Quod ostendo
... est dubium quod ille qui est heres
per beneficium restitutionis in integrum
quod est de iure pretorio non desinit esse
heres de iure civili ut l. sed et siue
§. sed quod pap. ff. de mino. Sed primo
exclusio per restitutionem in integrum sequentes
admittuntur de iure civili ut ff. ad
tertul. l. i. §. sed quamvis adita || Sed non
est dubium quod datur est locus substituto
non est locus substituto ut l. quidam
de acq. he. sed ergo video quod si institutus

abstineat p(er) restitu(ti)o(nem) in integrum lic(et)
abstentus remaneat heres de iure
civili admittitur substitutus vulgaris de
iure civili ut d(ict)a l. et si sine ff. sed
pone ff de inoff. ¶ Ite(m) de h(oc) est casus
rotundus J. de legi. hered. l. defuncti
nec videatur tibi (contrarium) q(uod) duo sint
heredes in solid(um) de iure civili sicut h(ic)
vides alibi in herede et fideicommissario
universali qui habet iura hereditaria
in solid(um) unacum herede p(ro) se(natus)c(onsul)tum Trebel.
q(uod) e(st) de iure civili et t(ame)n ap(u)d herede(m)
sunt iura directa apud fideicommissarium
utilia utr(um)q(ue) t(ame)n de iure civili ita
hic apud filium erunt iura directa
apud nepotem iura utilia de iure t(ame)n
civili unde de iure civili succedere
p(otes)t. Nec ob. q(uod) dicit q(uod) (con)stitutiones sint facte
post compilatio(nem) instit. q(ui)a creditur t(ame)n ista
l. est olim antiqua (et) ideo corrigitur p(er)
d(ictu)m §. placebat / qui sunt post l.
istam sunt ita debes intelligere hanc
ma(teriam) / non ob. q(uod) dicitur q(uod) §. s(ed) et h(oc)
non loquitur respondeo s(ed) recitando.
ma(teriam) antiquam / (et) fateor q(uod) l. ista non
corrigitur p(er) §. s(ed) et h(oc) s(ed) p(er) §. pla-
cebat ita debes intelligere hanc ma(teriam)
¶ Habemus ergo hic unde q(uod) esset
locus edicto successorio q(uod) p(ro)le s(u)mabo
J. ti. iii supra pro(xi)mo ubi glo. firmat
¶ Opp(on)o ad primum nobile q(uod) h(ic) colligitur
a contrario sensu hic cum dicit q(uod) si non
negaret se herede(m) patris posset h(abe)re
hereditate(m) avi dicunt (con)tra si neget
se herede(m) sui non vult ad (contrariu)m q(uod) p(er) bo(nam)
dicit cum filius agnovit hereditate(m)
patris sui et sic bona sunt confusa
et non posset h(abe)re nepos unum p(ro)p(ri)um
q(uod) h(ab)eret totum ut l. s(ed) et si plures
ff. filio de vul. et pup. et J. de iur(e)
deli. l. cum in colegio et ibi non dicit
filius sum(m)o se abstinuit et tunc cum
sunt due hereditates p(otes)t unam amplecti
et aliam repudiare vel amplecti utramq(ue)
non est nisi unde q(uod) hic dicit q(uod)
se negat herede(m) nichil ad (con)trarium
Do. s(ecundu)m Jo. ubi dicit negat herede(m)
(et) tunc nullo casu p(otes)t h(abe)re nisi per
bonorum possessio(nem). Sed si gereret se ex
herede patris sui pone aliud casus i(n)
quo de iure civili h(abe)ret ut puta
si pater ei dimisit hereditate(m) avi et
sic ad eu(n)dem nepote(m) transiret de iure
civili tam(en) bona confusa cum he-
reditate patris et h(oc) lic(et) sit verum i(st)e
t(ame)n est alius casus hinc l. q(ue) loquitur
q(uod) filius p(ri)mo non agnovit hereditate(m)

Nota

patris sui ita ut d(ici)t dice Jo. Unde glo.
tua e(st) s(ed) in eo q(uod) dicit negat alij
dicunt q(uod) istud ar(gumentu)m q(uod) fit hic sit
a p(ar)tibus i(n)sufficiens enumerat(ionem) cum eum
dicit aut filius admisit hereditate(m)
patris sui aut repudiavit etc. est
dare t(er)tium s(cilicet) q(uod) decesserit deliberans
quo casu si iste nepos vellet ad-
ire hereditate(m) patris sui posset p(er)
ius deliberandi ad eum transmissum
agnoscere hereditate(m) avi de iure civili
sed si negat se herede(m) patris sui
non posset agnoscere nisi p(er) bonorum
possessio(nem) et h(oc) verum q(uod) ille qui est
heres patris sui (con)tra iure deliberandi
in eum transmisso nollet adire d(ici)t n(on)
vellet (con)cludere istum nepote(m) ut l.
cum antiquioribus J. de iur. deli. et
s(ecundu)m regulam que est s(ecundu)m opi. qua
teneo q(uod) hereditas patris non agnita
transmittitur ad quoscumq(ue) ut in l. ap(u)d
hostes J. de suis et legi. et l. si
infanti de iur. deli. ¶ Omnia iam
expediti de p(rim)a glo. mag. Venio
ad secundam que est multum facilis
et formant duas questiones et faciles
multum ¶ Prima est talis filius filij
emancipati conceptus et natus post
emancipatio(nem) sit agnatus avo suo
Glo. arguit p(ro) et (contra) et finaliter
determinat q(uod) non est agnatus et
vide glo. Cont(ra) glo. h(abe)m(us) ff. unde
cognati l. 1. et ff. de adop.
l. qui filium (con)tra glo. dicunt q(uod)
ar. insti. de legi. agna. suc. §. si
Credo ista glo. verius dicere nam
in dicto §. si. dicitur q(uod) primo succedit
filio at si iura agnationis non essent
sublata Concluditur g(loss)o. q(uod) si e(st) sublata
s(ed) remanet ius succedendi p(ri)mo at
si staret et h(oc) apparet C. ti. de fili(is)
tu. non cum illa appellatur ultima s(ed)
fiduciaria que a(l)t(er)ina differt (contra)
// Alia q(uo)d formatur in glo. q(uod) p(otes)t
succedere filio quo iure succedat
et recitat opi. plac. qua reprobat
vide glo. Concludit g(loss)o q(uod) pater
admittitur p(er) l. unde legitimi at publ. unde
libe(ri) seu in parentes dec. vel mor(tuos)
h(oc) reprobat doctores q(uod) unde libe(ri)
seu etiam in parentes non p(otes)t locum
h(abe)re in q(uo) (contra)ria fieri non licet
addere seu detrahere q(uo)d cedas p(er)to(rium)
ut l. i. quotiensl(ibet) ff de ver. ob.
s(ed) in edicto p(re)tor(is) non fit mentio de
parentibus g(loss)o d(icit) / Preterea dicunt q(uod) non
est dubium q(uod) iure succedit filio p(er)
vii. l. ut ff vii. l. i. i(n) fi. et l.
scripsi (con)t(ra) pater filio succedit p(er) vii. libe(ri)

go pfert univ tu illi qui venit p
un libi concludit venietes p unde
li. ut l. i. post pri ff u tabl. ra te
cota. puto glo. mram bij dite et
qd dic q no debet addi ulis ptorf
dito un nisi co inete ptoris uel
co y depti te comb ut vidistis in l.
i. de uulgar. et C. de bo. poss. sm
tab. l. ij et C. ti. i. l. i. ubi addr
de bo. poss. sm nuncupa. ita hic
addit bo. poss. un putes quec
util un libi pbo q hic sit de mete
ptoris bonor poss. un libi dat
illis quibz dat bonor poss. q tab
ut l. i. in pri ff de q. tab et l. i
un libi et l. scripto / sz puti datur
bonor poss. q tab. ut l. i. s. i. s.
a pre quib fuit emancipati go a
debet dari un putes qd e idem q
un libi / hec. ob. hic qd dicis q
sm hic pat pfert univ et crede
q de iure antiquo lig hoc satis
p aut desuetu . i. ad trebell. hic dic
q p bo. poss. Genero que est
ista bonor poss. dicit quidam
un libi. Alij dicit unde cognati
teneo sma ptc. Ultio est vides
de filijs natis post mortem ani
de quibz dicit . i. de his q an ap.
tab. l. i.

Unde liberi un cogniti tertia

Cotinua ut in glo. Querit glo.
sup prima qui dicit liberi et des
agnati qui vocant ad successioz
p l. xij tab. ut Insti. de legi. ag.
suc. s. i. Ite omes illi qui vocant
co aliqua l. uel senatus consult ut
ff. e. l. ij licz esset cognati conplu
rz in iure que p senatus consultu
ostendam succedit / Bartholus

Consobrinorum Q
uati co duabz sororibz
succedut iure po-
bo. poss. un cognati h. d.
Cu por est / Ista
dicit ut qd ptores et co consobrinis
natis quib succedit p un cognati h. d.
Nepotibus / nepotes succedunt
auo materno de iure ptorio. h. d.

Non hoc Tota dic abat
ista l. no pbat
hic esse qd ab hic contingit
abesse. h. d. Opp. et vi q ille
qui possidet res hereditarias vide
hereditatem adire ut l. i. et ij. ff de
repud. he. So. puto hic loquit
in bonor possessione pcedit clare

op

cz in ea requit agnicio coram iudice
ut l. fi. C. qui admit ad bo. poss.
et ideo sola rerum possessio no sufficeret
in hereditate dico q no sufficit sola
possessio ad pbandum que herede ut
appareat q sibi hereditas sit delata
sz cum sibi deferret p possessionem vide
adire ut in gratia. Ite opp. quia
cum iste articulus quem hic imperator
dicit no concludit ita ponto q quis
apprehendit hereditatem uel bonor possessionem
no sequitur ergo heres cz forte sibi
no deferebat. Credo q hic dicit
imperator cz ipse debet querere an
apprehendit hereditatem ut bo. possessionem
iunge cum omnibz ptinentibz ad hoc
ut querat an sibi delata fuerit
uel alius / si solu hoc ponet et pbaret
q ipse adivit hereditatem possit con-
veniri tanq hereditatis possessor
constat enim q tanq heres possidet
qui possit agere sm formam l. fi. C.
de peti. he. Ultimo no et tene
menti hanc l. q articulus seu posito
debet de neccessitate concludere et qd dicu
testis debz de neccessitate concludere al no
pbat hic esse qd ab hic contingit
abesse ut hic et l. inudis et l. non
ab ea et l. nobiz natales C. de pba.

No de articulo seu positione & de testibus q d co...

Certum est Si quis vellet
in hac l. instare
et insiste stare p tres dies
recitando omes varias possessiones
bonor nos recitabimus glo. et supple-
bimus ubi defecit. Breviter dic cognati
nunc no succedunt nisi p bonorum
possessionem ad quam petendam nos appellit
h. d. Opp. in aut. de he. ab intesta.
v. nulla. So. hodie cogniti succedunt
equaliter pinde ac si agnati essent
Querit usqz ad que gradum suc-
cedunt agnati et cognati / dicit
glo. q agnati usqz ad decimum gradum
cognati usqz ad septimum / et unde glo.
sz dubitat hic / cum hodie conequata
sint iura agnatorum et cognatorum
utrum agnati succedant usqz ad septimum
gradum tantum sicut cognati an cognati
cognati usqz ad decimum sicut agnati
glo. determinat istam quoz s. de suis
et legi. in aut. in successione et in
corpore un sunt usqz ad decimum. Ite
querit quot sunt bonor poss. omes
dic ut in glo. que hic dicit m(ultu)
clare. Querit glo. utrum an iste
possessiones hodie sunt sublate p iura
nova et vi q sic cz sublata e
hodie differentia emancipatorum et pre
ptatis agnatorum et cognatorum que
erat causa quare introducebatur
bonor poss. Contrarium dicit glo.
et bene constat enim q etiam hodie

Nō
Nō
Sua
Sua
Sua
Sua
op
al
op
Sua
op
Nō
Nog
Nō

si quis vellet per bonorum possessionem
posset quia ulla est prohibitio. Verum ista
iura non sunt contra quia sunt quibus uti
eis voluerunt. Cum autem iste bonorum
possessiones sint varie, ista est alia
questio in qua glo. ista dicat. Ponitur
primo de bonorum possessione secundum tabulas
in hoc nichil innovatum sed ita nec olim
nec hodie sunt utilia, quia institutus
poterat adire hereditatem de iure civili
ex testamento. Fallit in tribus casibus quibus
hodie et olim bonorum possessio erat
utilia quos dic ut in glo. Dicere
adduxit quartum in l. filio preterito ff. de
iniusto testamento et l. primus v. secundum idem
c. ti. cum filius testamentum confirmat
validatur de iure pretorio. Addo est
quintum in l. cum hi ff. ad trebel. ubi
propter furorem non potest adiri hereditas
ita quod debuat ius de iure civili tamen
potest peti bonorum possessio. Adde et sextum
cum testamentum est factum sub conditione in pos.
qua veniat pretor ut l. sed si si in
danda ff. ad trebel. Non preiudicio de
are in l. cum in secundo ff. de inst. tes.
quem in glo. que est in l. si duo
ff. de le. primi. videtur dicere quod in capi-
tulis l. filio. cum testamentum in quo
filius est preteritus confirmatur possit adire
de iure civili in quadam glo. preterea
dic de. adire vel bonorum possessionem
petere secundum illam glo. exponam vobis
ibi. Iste est bonorum possessio contra tab.
illa erat olim utilia filio emancipato
ista est etiam hodie utilia si ponimus
preteritum esse factum secundum tu causa ut
videbitis in aut. ex causa de libe.
pre. Est et alia bonorum possessio
unde liberi et unde legitimi. Unde liberi
erat olim utilia filiis emancipatis
hodie non est utilia quia succedunt
de iure civili per bonorum possessionem
unde legitimi nec olim nec hodie sunt
utilia secundum glo. Doc. moderni dicunt
quod in uno hodie est utilia aliquo
casu unde legitimi unde liberi ut in casu
l. qui se patris C. ti. i. ita dicunt
illi dicentes illam l. non esse correctam
et illud exponam vobis. Est alia
bonorum possessio unde cognati ista fuit
olim utilia hodie non quia sublata
est differentia agnationis et cognationis
Iste est bonorum possessio unde vir et uxor
et est ista utilia hodie sicut olim
ut unde vir et uxor l. i. Sunt etiam
bonorum possessiones que non habentur
ius iste sicut olim erant utiles
ita hodie quia nichil innovatum

De successorio edicto rubrica

Continuat glo. tria sunt quia in predictis
bonorum possessionibus est locus successorio
edicto ideo de eo dicat. Aut quia
veniamus ad materiam compendia glo.
que est posita hic supra in rubrica et eius
materiam etiam credo quod intelligatur clare
ista materia per ea que dixi vobis in
l. qui se patris. Primo quero cum in
successione ex testamento sit locus successorio
edicto. Videtur autem querere successio
ex testamento que est secundum testamentum et de-
functi voluntatem et non est locus
successioni nisi quatenus in eo testator
disposuit substitutionem secundum materiam
substitutionum tractata ubique. Aut
querere de successione que est contra
voluntatem defuncti ut per querelam
inofficiosi testamenti et per contra tab. et in hoc
est opinio de inoffi. testa. l. si filium
veritas est quod est locus successorio
edicto ut l. si is qui ff. de inoffi.
testa. et l. si quis ff. illi. et ti. Sed
in bonorum possessione contra tab. non pro-
bo in c. non debet aliquis de reg.
iuris li. vi. Generalis secundo libro uti
successores ab intestato sit locus
successorio edicto et hic adverte quia
quidam sunt successores de iure civili
quidam de iure pretorio et hii qui de
iure civili quidam succedunt per l. xii
tab. ut cognati et sui et in istis
non erat locus successorio edicto. De
iure antiquo ut C. ti. ii. l. qui se
patris et l. i. §. successio ff. de suis
et legi. Hodie secus ut Insti. de
legi. ag. suc. §. placebat eadem
successio dabatur per alias partes iuris
ut per senatusconsultum et inter eos
erat locus successorio edicto ut l. i.
§. si tui ad trebel. Si vero erat
successores de iure pretorio. Et hic
adverte aut primus erat exclusus
repudiatione vel morte aut erat
exclusus per restitutionem in integrum
primo casu est locus successorio
edicto de capite in caput quia exclu-
so gradu liberorum remanet agnati
excluso gradu agnatorum vocantur
cognati exclusis cognatis vocatur
vir et uxor. Iste locus de gradu
in gradum. Ita si plures sunt agnati
omnes dicuntur esse in eodem capite
quia omnes cognati tunc si sunt diversi
gradibus excluso eo qui est in primo
gradu admittitur ille qui est in
secundo ut ff. e. l. i. §. quibus divus
primus est exclusus per restitutionem
in integrum hic secundus sequens in gradu
non potest admitti de iure pretorio

no(ta) ob quos ad(mitti)t(ur)

No(ta)

No(ta)

ut l. fi. ff. c. § de iure civili sit
ut l. i. § si quis adita ff ad trebel.
de re iur. l. gobebatur et adijce
quia ubi dixi § locum esse successio
edicto non facit ipse locus sed ipse
statim locum habet inter eos qui de
iure pretorio succedunt. Item inter eos
qui succedunt alio iure bonorum loco
successionis hoc est desi. so devendat
ad secundum sequente non tamen hic dicitur
esse ex edicto successorio sed ex consti. de
iuris civilis ut in l. § alienatis
tamen ea maiore facultate totum vel
successorum edictum. Quero licet sit
locus successorio edicto in hoc ut
venientes ab intestato succedat
remotis venientibus ex testamento
Videtur sit dicendum quod dominus est
aliqua species successionis ex testato
nullo potest devenire ab intestato
de iure civili probatur in l. quidam
de acq. her. de re iur. l. quidam
si certa de suc. l. aut de pretorio
iure ibi ut § qui admittit. ad bo.
pos. pro l. quidam et ff. si ta. te.
nul. extra. l. i. Item quero an
ex hoc potest esse locus successorio
edicto ut exclusis venientibus
ab intestato sit locus ex testo
Videtur sit in uno casu tamen ut l.
si ita quis heres ff de her. instit.
Contrarium glo. quare ut dictum
sunt successorum edictum. Videtur ipse
creditores ne minimum deferat
bonorum habeat alique possit querere quia
pubescunt eis et dato curatore

Si mater. Primo exclusis sequentes in gradu ut in capite admittitur de successorio edicto. Oppo. hic dicitur quod si mater ... peteret hereditatem primi quod eam obtinuisset. Contra § de cur. fur. l. fi. § pereat. So. dico quod sed in l. fi. § pereat. So. dico quod sed iur. l. fi. § pereat. So. dico quod non peteret si peteret per tutorem non peteret sed peteret per tutorem ... esset ut l. gna. Ibi secus si peteret per se propriam personam sane intelligere ... debes hoc intelligere. Item opp. et videtur quod iste non dicatur patruus quo ad nepotem ex sorore patruus debet dici avunculus magnus ut ff. de gra. l. iuris consulti § patri. Sed huius timore quidam dicunt quod hic patruus large ponitur. Alij dicunt quod ipse potest dici patruus magnus. Tene quia vos non curo. Opp. quod post matrem primo vocantur alij agnati quam iste filius matris qui est

cognatus. Unde videtur obstare ff. e. l. i. § quibus Justi. de suc. ab intes. § admonendi. So. dicit glo. intellige hic quod alij agnati non erant. Sed non placet secundum ista tempora. Secundum quem non erat locus successioni inter agnatos hodie esset unum per § placebat Justi. de legi. ag. suc. Opp. ff. e. l. i. § fin. Respon. So. ut in glo. Bartholus

Sciendum est. Adverte. Ista l. continet in verbis ... verbis difficilibus. Sunt aliqua que sunt in § computare gradus et vide glo. que ponit casum. Breviter dicit quod primus non agnovit bonorum possessionem vel non agnovit ut debuit deferetur sequentibus sicut si debito modo agnoscit. Debes scire quod est differentia inter ius civile et ius canonicum quia nos in eo ... computatio gradus semper a stipite. Canoniste non ut si est pater et filius ... quia in iure nostro computatur gradus secundum numerum a stipite. Unde frater meus est mihi in secundo gradu quia pater meus est mihi in primo gradu. Filius eius mihi in secundo, nepos eius in tertio. Et sic de singulis ut l. iuris consulti § gradus ff. de gra. cogna. De iure canonico duo fratres dicuntur in primo gradu et illud servatur in ... successionibus computatio iuris civilis servatur ita dicit c. ad sedem. xxv. q. v. Casus adverte casum in terminis et facilis ... Berta quedam habuit filium ex filio premortuo nepotem. Ita habuit fratrem superstitem et ex alio fratre premortuo nepotem. Decedit Berta et postea nepotes ex filio et sibi succedit ex testo frater Berte qui postea repetit ... et decedit vel repudiat. Dubitatur hic quod bonorum possessio que non fuit petita per fratrem poterit peti per istos nepotes licet sint in quinto gradu et frater sint in quarto. Dominus Ia. de are. legit ista l. aliter et ponderat multum tempus qui dicit ex testo adijt hereditatem. Dicit ipse quia si peteret per bonorum possessionem secundum tab. sufficeret solum quod i. bonorum possessio ex testo queratur in bonorum possessione ab intestato et tunc filij fratris qui sunt in quinto non succedunt quia frater esset questia. Et hoc modo legit ista l. quia in primo admittit hereditatem de iure civili ex testo que adita non potest queri in bonorum possessione ab intestato arg. ff. de le.

Nota

Nota

Nota

Nota

op.

op.

op.

op.

Nota

Nota quod inter ius civile et ius canonicum est diversitas quo ad computationem graduum

casus

Potest dici secundum ... de arena

nota bo. d. qu. de bu. an quod sequitur fit ... de gradibus ... quo de gradu canonico vel de gradu civili

fuit loquitur qui adimit bonorum possessionem contestatio que quaeritur in bonorum possessione ab intestato ar. ff. de le. pran. l. non inuss. Non credo quod dicat verum quia sola ... statuto quod una bonorum possessio in alia quaeratur. Dictus in questionibus ut l. ii § si sub condicione ff. de bo. poss. se. tab. et ideo non. Ultimo scias quod Ja. but. disputavit unam questionem ubi statutum facit mentionem de gradibus debet si computato de iure canonico vel de iure civili, et determinavit ipse quod de iure civili quod probatur quia gradus est de iure civili dicitur enim gradus ad similitudinem scalarum ut dicit l. iuris consultus § gradus ff. de gradi. cog. De iure vero canonico non ipse est gradus sed magis est quidam saltus quia saltat de fratre in fratrem obmisso patre. Ita determinat ipse

De carbonia. edicto. rubrica

Si cui controversia fiet etc. Hec est rescriptio l. et habet duas lectiones. Et secundum utramque lectionem dicitur Si filio impuberi movetur questio status. Bonorum possessio carboniana debet quod impubertatis tempus deferri et prestita satisdatione si non possidet potest constitui vel si possidet eius possessio confirmari si non satisdat debet possessio ad alios transferri h. d. Opinio et nota quod textus sibi videtur contradicere cum dicit filius tuus vendicat restitutorem petit nam in eo quod dicit filius tuus vendicat innuit quod ipse erat actor in alio quod subdit restitutorem innuit quod ipse erat reus et alius ab eo restitutorem petebat. Huius contrarii solutionem ponit in glo. duas lectiones. Una quod hic filius impubes possidebat et alii ab eo petebat hereditatem tunc expone textum filius tuus vendicat scilicet retinendo. Qua lectione multum non habes cum ex ea quod scilicet quilibet potest petere se mitti in possessionem ex carboniana qui non possidet sed etiam qui non possidet potest petere quod sibi talis possessio ex carboniana confirmetur et hoc facit ff. e. l. iii § impetro et ibi dixi vobis de qua tab. l. iii § si sub cam. Et sic videtur etiam quod ille qui possidet potest petere possessionem confirmari sibi ex edicto divi Adriani cuius testamento non abolito non viciato ut l. si. i de edic. di. adri. tol. Alii vero legunt contra l. quod filius non possidebat sed petebat et ille adversarius contradicebat illum esse filium et querunt. Consuluit imperator quod petebat bonorum possessionem carboniana et tunc debet exponi textus

dicit vendicat stat hoc dicit dicat restitutorem postulari intelligitur retinendo et defendendo et sic stat imperare. Opinio et scilicet de orig. inst. le. i. Solutio ibi non contradicebat pupillo tantum status deferri hic sic. Vel aliter dic ut l. Opinio de l. cum senatus ff. e. Solutio hic intelligitur secundum illa ratione debes hic intelligere quod filius non est institutus neque exheredatus sed preteritus instituti cum hic secundum tab. exheredatus hic querela preteritus habet carbonii bonorum possessionem ibi nam hic est regula scilicet datur carbonii bonorum ff. possessio cui datur contra tab. probatur ff. e. l. i. § i. impuberi. Opinio ff. e. l. i. § generaliter et l. de bonis solutio ibi loquitur in preteritis a iure solutio tum preteritis hic dicitur per exheredatione et lo... quia eis non competit contra tab. non competit carboniana bonorum possessio. Opinio ff. e. l. iii. Solutio fateor quod debet similiter conciliari cum contradicebat pupillo causa status deferri vel non. Glo. hic format quamplura questiones. Primo quero dicitur hic quod debet satisdari. Quero de quo prestatur ista satisdatio. Glo. ponit duas opiniones. Prima est de restituendis bonis si apparuit eum possessorem iniustum. Alii dicunt de stando iudicio arbitrio boni viri. Potest dici utroque capitulo debere in satisdatione comprehendi quod satis placet. Quero circa ad modum status quod deferatur. Glo. dicit quod non ut ff. e. l. i. § si. Vero quia ipse patruus non potest obesse videbitur in l. i. C. de fal. Quero numquid ista bonorum possessio concurrat cum ordinaria. Glo. dicit quod non ut ff. e. l. impuberes in si. dic ut habes in gla. Quero numquid impubes in possessione ex carboniana possit intentare actiones. Glo. hic tangit etiam in l. qui de inofficioso ff. de in offi. testa. et ff. e. l. penult. Ista est veritas aut ipse non satisdedit et tunc non potest intentare actiones aut satisdedit et tunc aut vult intentare directas tunc aut vult intentare hereditatis et non potest, aut vult intentare bonorum possessione carboniana et potest ut ff. e. l. penult. et l. iii § impetro et iste § declarat istam materiam.

Carboniana Bonorum possessio carbonii concedit probatur similiter plus quam hac l. dicitur h. d. Opinio ita et si probaretur hoc esse unico indubitatum et plus legittimus

[i]ste in petitione hereditatis vincet. Sunt quod carbon[ianum] sibi subvenit. Secundo intelligitur quod in hac bonorum possessione datur plana summarie et semplene in petitione et petitione hereditatis debet plane ve[nire]. Quero infra quantum tempus debeat peti ista bonorum possessio. Et glo[sa] dicit infra annum sicut alie ut l. iij. § in officii ff. c.

Unde vir et uxor. Rubrica

Maritus | Non in ceteris ... aequalis seu equalis coniuges invicem sibi succedunt et fiscum excludunt. Hoc dicit. Non obstat l. que excludit h. d. Non obstat l. que statuta que dicunt quod amores vel mulieres non possunt contrahere si pervia duorum ... vel duorum ... et ... ulla quod affines ex parte uxoris vel viri non admittuntur. Uxor enim et uxor non dicuntur. Vide ... cum et uxor non dicuntur ... alii affines ... unde tamen c. seu ... Opp[onitur] l. si seu impi. li. l. i. Solutio ibi speciale est in illo casu qui precedit. Opp[onitur] l. de his decurio l. i. uxore. Solutio ibi sunt quedam alie persone que excludunt fiscum hic ille persone que excluduntur ab uxore et viro. Ista d[icit] hic glo[sa]. Contra dicit in l. i. ff. c. sed quod ille persone de quibus dicitur ibi decurio excludunt uxorem de his decurio. Capus est in l. ista glo[sa] est vior. Capus est in l. ... de epi. et cleri. § quibus ... Quero utrum sunt alii casus in quibus glo[sa] dicit quod si uxor succedat viro. Glo[sa] dicit quod sic. Item l. ij ... est alius. f. de bo. mat. l. iij. ... est alius ... et in aut. licet viri et aute ... in aut. licet viri et vide aut. preterea qua inde § i. et vide aut. preterea qua inde subvenitur. Bartholus

Preterea | Non et signa quod sive ... aut quod est valde nobilis sibi imputatur aut ... Opp[onitur] ad istum fine quod glo[sa] ... de ... ad ... Solutio ibi loquitur in actione ... erat debitum quod ... defecit. Tunc etiam legatum ... non videtur ... animo compensandi. Hic loquitur ... debitum erat ... legati ... in quo imputetur legatum ... in ... que debet filio vel ... in ... que debet ... ut l. qui novella C. de ... inoffi. testa. Et propter hoc ... quod ... uxor reliquit alique viro illud debet computari in illa porcione quam vir debet lucrari ex forma sta[tuti]

Capus est hic ... ff. so. ma. l. si cum dote § si pr. et ibi ... de ... et ibi dicitur. Quero quis dicitur locuples vel pauper. Glo[sa] hic dubitat et dicit hoc consideranda esse arbitrio iudicis. Alibi dicit hoc plane ... ut habitis ... non C. de ... l. i. ubi aliter videtur ... de ... quod dicit ut ... paupertate quod dicit ut ... ff. so. ma. l. si co[n]plene ... ff. so. ma. l. si co[n]-stante matrimonio ... in repetitione qua fecit de illa l. Ultimo quero quid si ascendentes supersunt et non descendentes. Glo[sa] dicit idem quod de descendentibus ... Quero quid si ... superest ascendens vel descendens ... ut ... in glo[sa] ... alii collaterales ... in eo casu ... quarta porcio ... uxor haberet quarta porcionis ista enim l. ... quarte porcionis ista uxor non habeat ... velle quod ista uxor non habeat ... quarta porcio ... imputatur.

De repudiis. Rubrica

Emancipatus | In ... bonorum possessione non requiritur presencia advocati. Fallit in ... in quo requiritur presencia advocati h. d. Filio ... non potest repudiare bonorum possessionem filio delatam h. d.

De collationibus

Cum ... succedentibus invicem conferunt ... que bona ... h. t. de coll.

Emancipatus | ... succe-dentes ex testamento non est locus collationi ... aliud si ab intestato h. d. Opp[onitur] de l. filius cum a ... C. de coll. ... Solutio ibi emancipatus ff. de coll. ... Solutio ibi ... succedit ab intestato per errorem ... ex testamento successisset ... Opp[onitur] ff. de inoffi. test. l. si non mortis. Solutio illa concordat ... Opp[onitur] in aut. de ... emancipatur ... in aut. ... coll. ij. Solutio ... et ... aliud coll. ij. Solutio ... illa aut. corrigit ista l. unde ... aut. ex testamento ... volunt

Ex testamento | licet aut. ... omnia ... dicat l. C. et corrigit ... hac aut. ... quedam ... simplex donatio veniat ... in glo[sa] ... sunt multe opi[niones]

non ... ad ... simplex donatio veniat conferendum

dub dy. postea disputauit istam q̄one et ey. ea veritat hic biut obumpus allegacoibꝫ qꝛ sut multe dub dy. determinat ffe et by. aut donaco fit pmpr. filio emancipato et illa confert ut j. c. l. ut liberis ff. fi. aut fit filio in potestate et ista no confert declarat ro quia ista donaco no valet in vita sed affirmat sibi viuy post morte et hic vn lcum ut l. in donacoibꝫ j. ad l. fal. et l. donaco ff. de donac. ut vi. et xv. Sꝫ legata et fidei comissa no conferunt ut j. c. l. apte quo uel talis donaco / fallit i cadꝫ primo qn oritur inequalitas ut l. penult j. c. 2o qn pr hic composit ar. l. si qn ff. penult ff. de inoffi. testa. 3o qn dedit ut haberet in peculio ut l. si donaco j. c. et ita quit tene // Bartholus

Si pater // dos pmissa confert libacoe uel cancoe ulmdegnitate imposita. h. d. hec l. in suma

Pactum // pactu q filia dote contenta no succedat no valet sꝫ succedit et confert dote h. d. // Conuenit glo. dicit istud pactu confirmatur iuramento / eciam q sic / glo dicit p. l. no dubium ff. de legi. veritas est q iuramento confirmat ut in c. qmuis ex de pac. li. vi. qd plene declarat in l. fi. ff. de pac. // Conuit glo. dicit pactu factu ab uxore cu marito ne liberi ex ea nati succedat valet / glo. dicit q no p l. tu facto ff. de tusat / licꝫ gru posset dici p l. imperiale ff. fi. de phi. alie. p fedc. Sꝫ ibi dicit nichil dicit sꝫ alibi hemus duos tex. pmus est de filiis natis ex muro. ad orgamaꝫ glosto q. i. et p. de feu. fue. cur ff. filii ibi composit dicat q tale pactu de iure no valet sꝫ iuris approbant / iuris intelligo mediolanen ut ibi dicit ubi aut no esset talis iuris statute muri qn sꝫ q tale pactu no valeat

Filie dote // filia confert dote pfecticia et aduenticia pris emancipatis pfecticia tm. h. d. // Ista vero est l. nobilis et multu apit de ista ma et est clauis qui istius ma // Op. h tunt q illa que succedit ex testo uel alit hic uolunt notare dicam aut filia succedit ullo facto testa to

aut aliquo facto sꝫ rupto // Op. de l. si emancipatus j. c. / Do circa hoc est magnum dubiu ut ibi exponabo // Glo quit quid si testm sint ppte ruptu et ppte validu Concludit glo q no est locus collacoi ut l. fi. pr. filiu ff. de coll. doct. // Bartholus

Dotis // dos data constante matrimo. confert minus accipiendo. h. d. // Op. et vide q dos conferat libando ut ff. c. l. ii uel re ipa confunda ut ff. l. xx. / Do. aduerte rago ut teneas casu qn est pmissa et no soluta et tuc confert libando uel de medio pri te cancendo ut ff. c. l. ii. qn dos est pmissa et soluta ut a filia recuperata et tuc confert re ipa ponendo dote i medio ut ff. l. xx. cu aut dos est pmissa et soluta no recupata uel potest recupari qꝛ muro in durat te conferet minus recipiendo ut hic dum qꝛ hoc est fra quedam constitucio que est de equalite dotis que est de equa. do. et au imperias dot. ff. aliud quaꝫ que determinat ista l. et io videas aut quod locu que ponit hic

Quod solum // Op. de l. cu no soluj ff. mat. j. de bo. qꝫ li. / Do. spalis casus est hic in hac aut ubi filia potest age fine pris consensu in tribus casibꝫ qui hac aut no. vmit glo. tria dubitat in 2o casu tm videlicꝫ qn dos est aduenticia pris consensus non requirat hoc tenet glo ff. so. ma. l. ii ff. q si in pris // Op. q actio dotis sit coius pri et filio ut dicta l. ii. ff. q si i pris so. ma. / Do. fallit in capbꝫ qui ponit in hac l. // Glo in capbꝫ qui ponit dicat dos magna uel cogruent que dicat glo. sm qualitem pna. Certe dicit glo. ff. de iur. doct. l. fine pmuaris ar. ff. de iur. doct. l. fine pronuaris ar. ff. de iur. doct. l. fine // Quod dicat hic viro qualis ad i opia vergente / quod qn dicat vir ad inopia verge. Certe dud vba tex in corpe hic no dicunt sꝫ dicunt viro inchoante male uti sua sua et int ista vba est magna differencia ut dicta l. si constante mpru. ff. so. ma.

// Ultimus hec aut inducit in ar. ad que ut si pr dedit pecunias filio p emendis libris et ipe lusit uel in ebriatus est vel qd pecunias est conglutiuaiunt quod querit aliquid ista pecunia sit computa. veniat in collacone ut sibi in pte sua computer iste tex est ar. in q sit qꝛ qn pt imputari mulieri que passa est dote amitti computar in pte sua ergo qn pt imputari filio q illa pecunia consumpsit ut q plus debeat computari i collacoꝫ

aut ff. conducit in ar. ff. ad que ut si pr dedit pecunias filio pro emendis libris et ipe lusit uel inebriatus / vel qd pecunias est conglutinauit / nec queritur nunquid ista pecunia sit consumpta veniat i collacoꝫ ut sibi in pte sua computetur.

Decem filij emancipati con-
ferunt bona sua de-
ducto ere alieno h. d.
Filia. Femi ex testo succedit
dote non confert h. d.
et est contra hoc l. si aut
ex testamento C. ti. p°.
Si soror. Si diuisio bona
a ptibz ul a iudice
et collacio pt omissa ut con-
ferat° atque pt agi h. d. Ad illud
qd dici iudice dato al arbitro dato
opp ff. fam her. l. cu putarz. So-
lucio quidem ibi diuiso fuit facta a
iudice hic in arbitro compromissario
cui q sue non paret nisi metu pene
ideo hic pt agi ad pena bel veniq
hic petendo collacoz non venit con
diuisioz et ista vi° va. Quomodo
quo iure fit collacio tex hic vi°
dicit iudicis offo vide tex. et ide
de coll. l. i. in pri. sy qrm q fiat
p denegacioz accoms ut j. e. l. postu
et l. filie. Veritas est q vtrq modo
fit collacio aut cu colla° peti° ab eo
qui possidet pte sua hereditatis et
tuc petit offo iudicis ut hic aut
collacio petit° ab eo qui non possidz
s petit pte sua hereditatis et tuc
fiet denegando sibi accoz non cu
admittet° ad petenq nisi confecit
ista vide° glo. j. e. l. postu et l. pt
in pri. ff. e. Bartholus.
A patre Siue in vltima
volutate relinquint°
in collacoe non venit h. d.
No hac regula q queque legati
uel sicti quamuis relinquint° ex testo
non veniut in collacoz dicta vobis
in l. emancipati
Postumo postumus ptitus
placitis cu fratribz
confert bona sua et nolen
conferre denegat° accoes h. d.
No q quibus cogit° ad collacone p
sua q quibus cogit° ad collacoe p
denegacoz accoms dixi vobis C. e.
l. si soroz qd note
Filie. Ei qui non confert
dote denega° accoes
et filius sua debz confere
excepto castren uel q. h. d. No
q ad collacoz quis cohiet° p denc
gacoz accois ut C. l. xx. dixi et
C. e. l. si soroz. No 2° q peculiu
profecticiu venit diuidend et aduite
qz tex non dicit q veniat i collac
qz illud confert cum bonis pris
est ut l. certu de fam her. ideo
non pt dici q veniat in collacoe
s in diuisione. No 3° q peculiu
castren ul q. non venit i collacoz
et colligit dicit dy. q si pr emit
filio libros non venit in collacoe
qz vide° peculiu quasi castrense

ita dicit dy. in l. i. § uel castrese
ff. e. glo tangit in l. filie ff fam her
Si donatae. Deinceps post
mortem non
veniut in collacoz et gressu
peculio veniut diuidendu h. d. Op
q donata a pre filio in ptate non
veniut in collacoz ut C. fam her. l.
filie. Dixi in aut ex testo C. e. So
dicit glo hic pr donaut gferendo
in peculiu sy l. qra donat° qferet
supmu iudiciu ul ut expnco uel ut
luito vide glo. ista so. vi° qt istu
tex. qui dicit q donaut int viuos
dicit glo. noluit dice q i domt
int viuos que donacio non valet
i vita s qfirmat° morte tamqua
supmu iudiciu ita intelligit glo h
qcessit in peculiu. Con ista so. j
glo vi° opp. qn pr donaut filio
ut hz iuito statim valet donacio
ut no. C. de inoffi testa. aut vn
s pareb ge non pt dici q habz vi
supmi iudicij. Credo q hic glo qt
vitate fm iura antiqua s sedm
iura noua fm qd aliud quod querit
filius ex opa sua dici° aducticiu
ut l. cu opz in pri. j de bo. qz li.
dicit vin glo. qra. Vnd ponamus
filiu pstitisse tot opas patri sic
q cia s esset quaius demeruisz
ista donacoz tuc pr sibi dando ut
ista donacoz tuc pr sibi dando ut
qonco. et hz iuito statim valet
donacio. quarit cu ex opa sua et
donacio sit aducticiu et non pfecticiu
Itez quero quid in dubio qn pater
donat filio simplr. Vtrz videatur
donac ut filio aut ut hz merito
dicit glo nobilit debem si cmco
s precessiut multa quibz int veniret
non esset donacio simplx sed facta
obmita Similiter intro precessit
videt° simplx donacio. Etia si pat
dixit in instro dono tibi ut co-
nco qst multa illa talis gcessio
non facit fidem ut l. castrese et
l. si forte de castr. pecu. Vide
ista glo. Aduite istud facit ad
multa gralit qn aliquis qsitet°
aliquid i instro debz dice dono
tibi hac pecunia ut mercator arte
fieri uel tibi qsitet te artifice
uel mercatore ut plene dixi i dia
l. si forte. Contra predicta opp. de
l. si. ff. de pe. le. et l. q simus
ff de acq. re. do. vbi pp donao
intelligit° ut hcat in peculio
qnq qra debes scire q aut pr
donat filio aut simpliciter dat
Si donat tuc aut hz expresso q
hcat in peculiu et non dici donao

notandum hic de expresso
qd pr donauit et dat
filio

et venit computandum ut hac l. in fi.
Aut donat pupillo et tunc aut constat
quod hoc facit propter prudentiam nimiam et
sic donat ut extraneo et denique autem
non valebat statim donatio sed morte
confirmabatur ut l. filie C. famil. ercisc.
et quod hac glo. no. hodie vero statim
valet ut no. in aut. nisi rogati C.
de inoffi. testa. Aut constat quod
donavit ut filio et tunc non valet
statim sed morte confirmatur ut l. dona-
tiones C. de dona. inter vi. et uxo. et
C. de inoffi. dona. l. ij. et ideo non
venit in collatione ut dixi C. e. aut
e contrario. Aut dubitatur et tunc est
inspiciendum an nimia prudentia vel non
ut hac glo. Item vero pater dat pupillo
hic est advertendum aut erat nomine
filii et postea sibi pupillus dedit
et videtur donatio ut l. filie C. famil.
ercisc. et ff. de castren. pecu. l. xvj.
l. i. Aut pupillus dedit nec precessit
emptio nomine suo et tunc in dubio
presumitur tradere ut habeat in peculio
ut dicta l. [illegible] de acq. re. do.
de pecu. le. l. fi. fallit si aliqua
causa precessit propter quam pater teneretur
donare tunc presumitur donatio ar.
l. si vero non re. ff. [illegible] ff. man.
et l. cum quid ff. si cer. pe. et dixi
in l. i. § sed nec castrense ff. e. //

¶ Emancipato autem quod hic dicitur de filio
in potestate habet locum in emancipato
eundem quod sic / glo. dicit contrarium
per l. ut liberi § fi. i. e. et in vicesima
per l.

Si maritus | sub petendi collationem tunc ad heredes h. d. hec l. in prin. videtur i. e. in l. illa [illegible]

Nec emancipati | ¶ Emancipati. Nec quesita post mortem non conferunt h. d. ¶ Opp. et videtur quod post quesita veniat in collatione ut l. ij. § id quoque ff. e. So. quedam ut l. ij. § id quoque ff. e. So. quedam quesita post mortem patris [illegible] conferuntur [illegible] in [illegible] ut l. que legata de re iur. et videbitur in l. uxorem § de [illegible]

Filiam | ¶ Cadiali non i. petitur collatione tunc fratribus h. d. ¶ Opp. de l. i. C. e. So. [illegible] impedit collationem sed non [illegible] C. e. l. a patre // Bartholus

Ac liberis | ¶ Dos inter liberos in potestate vel emancipatos ac donatio propter nuptias venit in collatione et emancipati conferunt que sunt sibi collata

§ in emancipatione h. d. ¶ Opp. hic
habuimus iura antiqua ab intestato,
in ista sunt iura nova in nova constitutione
ut in l. si emancipati / et
ista est nobilis l. et incipit ponere
aliquem nomen. hic. Item quod quando
succeditur contra tab. sic succedit ab
intestato. c. l. filie / So. glo. distinguit
et bene. Aut contra tab. petitur ante adita
hereditate et tunc quasi succedit ab
intestato. Aut post aditam hereditatem
et tunc ille de iure civili succedit
testatus ut ff. de contra tab. l. illud
et ibi vide de hoc. ¶ Ultimus opp.
Insti. de her. que ab intesta. in prin.
So. fateor quod et alijs modis quam his
ponitur efficitur intestatus et in [illegible]
illius hic [illegible] l. ¶ Iste opp.
de l. pri. filium ff. de coll. do. / So.
dicit glo. illa l. corrigitur per istam
quia de iure antiquo quando quis ab
intestato non habebat locum collatio
quod non placet sed non erat quia
testatus erat propter [illegible] hic
in toto. et ideo quia dicitur [illegible]
iure succedebat ideo non habebat
locum collatio ut ibi patet ¶ Iste opp.
ad finem [illegible] et [illegible] glo.
magna dicitur hic in fi. quod donatio
confertur contra immo videtur quod non
conferatur nisi in certis casibus ut l.
illud § fi. i. e. ¶ Huius timore [illegible]
est glo. magna hic posita dicit
quidam quod sic est bona que dicit
quod tenore precedentium l. tollit [illegible]
quod dicit eadem distinctio habeatur in
emancipatis que adhibetur et hec
in [illegible] distinguamus aut datum
sunt ut habeat in peculium an [illegible]
dixi C. e. l. et si donationes. Ista
So. non est vera quia primo [illegible] ut
[illegible] peculium [illegible]
[illegible] persona que possit habere
peculium ut ff. de [illegible] l. quod
[illegible] esse [illegible] et l.
[illegible] ff. de testa. / sed filius emancipatus
non potest habere peculium ut C. de inoffi.
testa. l. fi. / ergo illa distinctio
aut donavit ut habeat in peculium
vel non, non cadit in filio emancipato
et vide glo. super verba sequentur
[illegible] non placet quia illud quod
datur in peculium [illegible] non
venit [illegible] quia [illegible] in
[illegible] sed venit [illegible] ut
[illegible] C. e. l. filie. licet in parte
ista l. loquitur in collatione [illegible]
[illegible] alij dicunt quod verba hic posita

Marginal note: quando succedit ab intestato vel testamento

sm tenore precedentis l. intelligitur
et distinguatur an hoc fuit factum
uel dictum tempore donationis et tunc
conferatur an non et hic secus nisi
in capitulo l. illud et l. illud ff. c. / Glo.
respondendit istas solutiones et hic
quia illa l. non sunt precedentes sed sunt
sequentes uel reputantur l. de iure
antiquo que hoc dicunt / Ceteri
glosatores dicunt quod illud quod dicat
secundum tenorem precedentium l. intelligatur
hoc est donata sunt tempore emancipa-
tionis uel postea conferatur ut l.
donata uero antea non conferuntur
Certe istud non reputatur aliqua l.
tantum ergo ista solutio non est bona
dicunt ergo alii et hec opinio ponitur
in fi. glo. quod l. fi. ff. c. loquitur in
emancipato qui debet donationem
sibi factam conferre secundum tenorem l.
precedentium que uolunt quod questa
ab emancipato conferuntur ut ff. c. l.
ea demum et ista est media uitas
an autem de hoc alii sunt imitati
dicentes in textu secundum ipsi in l. si cum
emancipati / Opp. ad hanc l. emancipati
minime non conferunt ut ff. c. l. emancipati
So. dico quod istud non modum inducitur
per hanc l. quod emancipati conferunt dotem
uel donationem propter nuptias quod olim
non erat dicta hic tibi habemus in
dicta l. si emancipati / Habes unum
nouum quod per hanc l. non inducitur
Aliud est nouum quod intelligitur quo la
aliud est nouum quod inducta fuit de iure antiquo ut
quod non erat de iure antiquo ut
l. pr. filium ff. de coll. dotis / Hoc
non puto uerum ut dicit ipsi in suo gno
quia in l. gra textum non fuit expressum
in toto sed pro parte hic autem in toto
Habemus aliud nouum secundum quod ista
quod olim emancipatus omnia conferebat
hic uero confert solum dotem et donationem
propter nuptias per hanc l. quod non est uerum
quia de aliis hac l. non prohibetur
dicta plene in dicta l. si emancipati
/ Ultimus sentas quod glo. hic dicit
quod pariter hic a patre data que debet
conferre lit. hoc sit uerum quod glo.
emancipatus non conferat nisi profec-
ticia dicta in predicta l. si emancipati
/ Ultimo est sciendum quod dubius incol.
ajat. ut effugiat ista gra dicat
quod donatio que confert in filium tempore
donationis ac emancipationis non
est simpliciter donatio sed obligatio pariter
dos et donatio propter nuptias. uito ergo
uelit in collationem. gra. lo. in pri. donatio

Sed uni hoc non tenet quia pater qui
emancipat filium ipse est qui amittit
quia perdit ius patrie potestatis unde si filio
donat propter emancipationem non donat ob
aliam causam sed solum ex sua liberalitate
ut l. cum oportet ff. de dona. et debet quia licet
ideo tamen simpliciter donatio uelit confunda

Liberos

/ emancipatos non liberari pater si uiris efficiatur ad collationem tam
emancipati uocantur l. d.

Quam uerito / Primo potest dubium qui omnis
et inserit unum casum dubitabile
2o arguit ad quosdam dubia per et per
3o illa determinat 2a et propositionibus
3a et tale agitur et hoc d. Nepotes
ex filia cum patruis et nepotes ex
filio uel filia cum auunculis succedunt
cum dimidium etc. pro et debent conferre
dotem et donationem propter nuptias corporis
uel unius gressa l. d. / Istud quod
hic dicitur quod nepotes succedunt cum
dimidium etc. pro corrigitur per autem
que hic qua uide / Primo non nego
arguendo quod cumbescing aliqui dicere
pure lege ut uidetur hic et l. fi.
al fi. un ui. det. cu. et fami.
et contra / 2o non alium modo
arguendi quod l. que loquitur in auunculis
non extenduntur ad primos auunculos
uel materias non dico quod istemus
sit nomen / 3o non quod quibus confert
nepotibus puta confert sit uel penitus
pre / 4o non quod nepotes coguntur
conferre dotem uel donationem propter nuptias
datas per patrem uel matre sua / Ultimo
non modum faciendi collationem quia
omnia bona sua debet quietari
et postea fieri diuisio ut hic d.
et possunt in fi. l. Quod des
/ Opp. et uidetur quod illum esse dicitur
quod ita tenetur conferre fratris filius sed
ipse sibi ut ff. c. l. si maritus / So
ibi loquitur cum frater ipse succedit
et si hunc nisi petendi collationem
nisi hac supernittit ad heredes.
nito hac sumpsimus ad heredes
sinob / hic loquitur cum pater primo
decessit et nepos ipse ex persona
sua succedit / Opp. de l. ut liberis
ff. c. / So / ibi loquitur de collatione
facienda inter fratres non a nepotibus
pro ut et filiis postea ad la.
de dote data per se filio uel nepote
hic loquitur de dote data per patre
uel matre iam defunctis / Ultimo ad
quod sit hic formatur due questiones
ualde difficiles / Primo quero.

Sub. / Sco. / Sub. / auct. / op. / op. / No.

cum videos quod nepos cogitur conferre dotem vel donationem datam pro patre vel matre quid de dote data per ipsi nepoti an eam conferre teneatur Glo. hic dicit primo quod de iure antiquo nepotes conferebant dotes sibi ipsis non a patribus vel avunculis vel aliter ut ff. de coniun. cum eman. li. eius l. ii. § si sit. Sed cum illic ti. sit contrarius dicit glo. dico quod hodie confert nepos patruus per l. ut liberis de c. / Contrarium videtur tenere glo. in l. i. § si sit nepos ff. de coll. dot. / Ista glo. facit ff. e. l. si nepotes. Quid dicemus dicam in l. si emancipati / Queso quod si ipsis nepotibus non dedit dotem ipse avus vel avia sed dedit pater vel mater eorum an ista veniat in collatione Glo. in hoc dubitat unde glo. puto illa parte esse veram quod illa dote non tenetur conferre primus nam illud equius debet convenire quod percepit de bonis eius ad cuius hereditatem agitur ut l. ut liberis § i. de c. Sed hic tractatur de successione avi sed dos percepit de bonis patris / Ultimo ergo in collatione non venit / Ultimo indicatur ista l. in ar. in ad quod de l. dos a patre quod dic ut in glo.

Illud sive / Primo ponit regulam / Sed una qua approbat 2° ponit unam regulam quam improbat 3° statuit simpliciter donationem non venire in collationem causa equalitatis servande 2a ibi hoc autem / 3a ibi adhec / Breviter dic. Omnia que computatur in quartam veniunt in collationem sed non econtra. et simplex donatio non venit in collationem causa equalitatis servande h. d. / Opp. relicta in testamento computatur in quartam ut l. cum novella C. de inoffi. testa. et tamen non veniunt in collatione ut C. e. l. a patre Sol. regula hic posita habet locum in dotatione inter vivos secus in relictis in ultima voluntate ut in prima glo. / Opp. de l. i. § sed an id ff. e. / Sol. quod tota pecunia data pro emenda militia non venit in collatione sed lucrum quod ex eo potest percipi tempore mortis deducto labore persone militantis / Opp. de l. si quando C. de inoffi. testa. / Sol. fallit in relictionibus ut ibi dicitur / vide glo. in repetitionibus ut ibi dicitur / unde glo. que est hic quam multum non ad unam quod est specialis et glo. i. / Questio quero esse filius lucratur cum pecunia patris an illud lucrum veniat communicandum et glo. dicit quod sic arg. C. profectitium ut i. de bo. que li. l. cum oportet i. puncto et Specu. in ti. de inst. tenet idem recitando opinionem Ja. Bal. Breviter dico quod glo. et dicta doctorum debent intelligi de lucro quod fit ex pecunia patris deducto labore hominis persone / declaro / tamen ipsius in hac terra sit habita / de

eo quod quis lucratur cum pecunia alterius medietas attribuitur propter laborem persone lucrantis medietas attribuitur pecunie ut vide C. pro so. l. i. Illud ergo quod filius acquirit et attribuitur labori proprio est adventitium / Illud vero quod attribuitur pecunie est profectitium / Opp. de aut. de heredi. et falcid. § i. / Sol. fateor quod hodie legitima est tertia non quarta / Venio ad secundam partem / quero que sint illa que veniunt in collationem et non computantur in quartam dicit glo. exemplum tenet in donatione propter nuptias allat. l. cum novella C. de inoffi. testa. Istud exemplum est contra illam l. ponit ergo exemplum in simplici donatione que quamquam confertur ut i. § Sed ea tamen autem computatur in quartam ut sit dicitur ut C. de inoffi. testa. l. si quando. Tria ergo sunt illa que computantur in quartam scilicet dos donatio propter nuptias et datum ea militie donatio simplex non sed hic confertur quamquam

Venio ad ulteriorem partem quam dicit glo. de una que de qua dicit ut plene in glo.

Si emancipati / Emancipati invicem non conferunt sed emancipati suis conferunt si ab intestato succedunt h. d. hec l. et est clarus textus huius inter cetera / Dividitur in partes duas primo quod ea sunt emancipati 2° quod quidam sunt in potestate et quidam emancipati 2a ibi si autem / Nobilia sunt clarissima que dixi in principio / Huius principii sequitur ad declarationem inter dissimiles et maneant in potestate / Primo opp. suis confert emancipato profectitia ut l. filio C. e. ergo multo magis emancipatus emancipato confert. hic dicitur contrarium quod est male huius timore dicit glo. fateor contrarium quod hic dicitur collatio cessat in adventitiis et profectitia invicem conferunt emancipati ut dicit glo. tua sua prima. et videtur quod ista dicit glo. fuit opinio Azo. / Contrarium huius dicit glo. magna istius l. contra predictam scilicet quod etiam profectitia emancipati invicem non conferunt Intellige sancte. Accursius volens defendere glo. a contrarietate addebat ad istam glo. ubi dicit dicitur sic Azo. dicebat ipse nos contra ut C. non. quod dicat prima glo. fuit opinio et Accursius hic recitat opinionem aliorum et hoc videtur tenere Cy. Ja. bu. tenebat opinionem Azo. posita in hac glo. ubi hic ista tamen sed quod emancipati in profectitia non conferunt licet ob. l. filio quod emancipatus confert suo cum ut hac l. unde equum est ut suis sibi conferat profectitia sed emancipatus emancipato non confert ergo nec aliter emancipatus sibi vel illud quod glo. tua dicitur i. pri.

No[ta] / No[ta] / No[ta] bene / Pro / No[ta] / No[ta] bene

Si primus confert emancipato quanto multo
magis emancipatus emancipato istud
non sequitur quia diversa est ratio ut dixi
et michi placet ut infra dicam
Opp. 2° de l. i. §. penult. ff. de
coniung. cum emanc. li. eius. Glo. solvit
tribus modis primo quod emancipatus
confert emancipato scilicet prefectitia sed
ista est falsa ut dixi. 2a so. est
quod ibi nepos fuit emancipatus a suo
patre non ab avo. Certe ista non placet
quia quocumque iure non sit in potestate
non est ut s. c. l. liberos. So. 3 modo
quod ibi confert nepoti emancipato ex
persona patris sui qui fuerat in potestate
hoc non placet quia ille nepos succedit
hoc ex persona sua non ut heres patris sui
ut hic in fi. et C. l. illam
ut hic ius non in fine C. l. illam
sine verbo multa dic ergo quod ibi erat
duo nepotes scilicet unus emancipatus
et alius in potestate confert ergo illi
emancipato propter fratrem suum qui erat
in potestate quia ambo ipsi reputantur
unum corpus ut ff. e. l. si nepotes
ita debes intelligere hanc materiam
et vide glo. tua summa. Item no.
ad pri. glo. mag. Opp. ff. de coniung.
tab. l. fi. et l. ii §. videamus et §.
in hoc ubi emancipatus non confert suo
so. aliud ideo quia diverso iure suc-
cedunt unus de iure civili alius
de iure pretorio vel dicta tibi infra
His premissis veniamus ad tractandum
materiam primo quero quid sit
collatio 2° quo iure sit inducta
collatio 3° inter quos sit collatio
facienda et de quibus rebus 4° quo
iure petatur collatio 5° qualiter
fiat collatio. Primo quero quid sit
collatio. Videtur est rei proprie vel com-
latio facta ut probatur C. l. ... et s.
e. l. illa in fi. et ff. e. l. i. in pri.
ideo dicitur rei proprie quia si esset res
que non veniret confusa sed distracta
ut s. e. l. filie. 2° quero quo iure
sit inducta collatio et hic advertere
circa hoc tempus scilicet vel septem
primo fuit edictum pretoris positum in l.
i. in pri. ff. e. de quo fit mentio
in hac l. quod edictum habebat locum
in successionibus contra tab. vel ab intesta-
to ut hic et l. filie C. e. Item erat intentio
quod omnes eodem iure succederet
ut l. filium §. videamus ff. de coniung.
tab. Item huiusmodi erat de iure civili
filius in potestate admittebatur in
totum cum emancipatus erat incognitus
sed pretorium admittit filium emancipatum
cum filio in potestate et sic facit
iniuriam suo. Unde pretor equitate
motus voluit quod emancipatus pro-
pria conferat. Tertio hac vide sequitur

quod si emancipatus illam iniuriam
faceret non tenebatur conferre ut ff. e.
l. i. §. pr. filium et §. filium tertius
Secunda ratio est quia de iure antiquo
quicquid acquirebat filius qui erat in potestate
acquirebat patri ut l. i. si a patre quod pri-
ma. et l. placet de acqui. heredi. sed
emancipatus acquirebat sibi. Ex hoc
sequitur istud inconveniens quod filius
emancipatus veniens ad successionem
cum fratre suo in potestate retento haberet
partem de omni lucro fratris sui quia erat
patri quesitum filius in potestate nihil
habebat de bonis emancipati. Ideo
fuit equum conferre et quod hoc sit
verum apparet quia ea que emancipatus
acquisivit que non quesivit patri si
lucratur que non fuisset ista non ve-
nirent in collatione ut l. i. §. sed nec
castrense et ff. e. l. filie. Item requiri-
batur ut succedat eodem iure secundus si
diverso ut dixi. Ratio huiusmodi est quia non
diverso iure succedunt equaliter facit
iniuriam invicem non magis unus alteri
quam alter alteri. Ideo cessat ratio collationis
quia primo loco dixi ut dicta l. pri-
mum filium §. videamus de coniung. tab. Sed
supervenit postea divus Scevola ius
consultus videns quod ex forma edicti
requirebatur quia eodem iure succedunt
induxit quod idem esset si succedere
possent eodem iure licet succederent
diverso ut l. si filius ff. e. et istud
diverso iure quod vocatur equitas
est scilicet ius quod vocatur equitas
Scevole. Tertium ius fuit constitutio
divi Pii de quo fit mentio ff. de
coll. dot. et hic in pri. Ita de
iure pretorio primus conferebat emanci-
patio quia nihil primus habebat emanci-
pato quia emancipatus divus
pri. acquisierat. Imperator divus
postea considerans quod filius in potestate
potest habere aliquid scilicet dotem ut l. pro
pt. hic aliquid scilicet dotem ut l. ... ff. ...
philadelphus ff. ... Ideo quia
introduxit quod ista dote deberet
conferre ut ff. de coll. dot. l. i. et
per l. omnes huiusmodi ... que loquuntur de
collatione dotis usque ad l. liberos ut
Supervenit postea divus imperator
Leo qui fecit l. ut liberis et conside-
ravit quod filius in potestate potest habere
aliud quam dotem scilicet donationem propter nuptias
que de iure antiquo erat incognita
Ideo introduxit quod donatio propter nuptias
conferatur ut dos ut l. ut liberis
Considerant etiam quod emancipati in dote
non conferebat ut hac l. quia invicem
non faciebat iniuriam imperator motus
maiori equitate quia posset esse quod

una habet maiorem dotem quam alia vel
filius maiorem donationem propter nuptias quam
alius ut omnia procederent equaliter
induxit quod etiam emancipati invicem
conferant dotem et donationem propter nuptias
profecticia et etiam simplicem donationem
ut l. ut liberis quia fecit ut in omnibus
esset equalitas ibi ut equalitas [illegible]
Consideravit etiam imperator quod de iure
antiquo non erat provisum quod descendentes
per lineam femininam conferrent invicem
Similiter ipse eadem equitate motus induxit
ut dotem et donationem propter nuptias profecticia
de bonis eius de cuius hereditate agitur
conferat et ista causa induxit istud
[illegible] ius secundum constitutionem leonis in l.
ut liberis [illegible] Quinto provenit
dominus iustinianus et consideravit quod erat
statutum quod nepotes invicem conferrent
[illegible] erat dubium quid iuris cum
succedebat cum patruus ideo statuit quod
eo casu patrui sibi et ipsi patruus
conferat ut l. illa § tale consideravit
etiam quod l. ut liberis prohibebat confundi
dotem vel donationem ipsi nepoti vel
nepti data de dote vero vel donatione
que data erat eius matri vel patri
[illegible] dicebatur ideo statuit hanc etiam
conferendam ut dicta l. illa. Sexto autem
provenit idem iustinianus et considerat
[illegible] quod potest olim castrensia non
conferebantur pro quo ad equitatem ideo
statuit ut adventicia non conferantur
ut infra e. l. fi. Septimo provenit
idem iustinianus in auth. ex testamento
et consideravit quod de iure antiquo [illegible]
testo non est locus collationi ideo quia
si testator voluisset hoc dixisset
ut C. e. l. i. ipse non considerat quod
testator quandoque non dixisset et ideo
quia mortis cogitatione turbatus de
[illegible] non meminit ut in [illegible] testa. fa.
pos. l. hac consultissima § ac cum humana
ideo consideravit quod si testator de hoc
cogitasset collationem induxisset ideo
statuit quod ex testo et ab intestato
sit locus collationi nisi testator aliud
dixisset. Veniamus ergo ad glo. et
quero quibus personis et de quibus
rebus sit locus collationi quod [illegible]
[illegible] ut tamen omnia melius
glo. Primo quero de emancipati
glo. [illegible] emancipatus dicit quod non
conferat emancipatus [illegible] et [illegible] glo.
hoc est verum [illegible] ista tempora hodie vero
emancipati emancipatus conferunt etiam
profecticia ut infra e. l. ut liberis de
adventicia non ut infra e. l. fi. et hoc
tenent omnes. Secundo quero quid iuris
qui non sunt sui vel emancipati ut

nepotes ex filia dicat glo. idem
quod in emancipatis ut non sic non
conferunt vide glo. l. idem in [illegible]
ista glo. dicat verum de iure antiquo
hodie vero isti conferunt inter se profecti-
tia de bonis eius de cuius hereditate
agitur ut C. e. l. ut liberis in [illegible]
[illegible] dicit ab emancipatis quia emancipati
conferunt simplicem donationem isti non
conferunt nisi in casu quo emergeret
inequalitas ut l. illud § fi. infra e.
Secundo quero patruum ultimo quia [illegible]
dictum est quid nepotes conferunt inter
se. Quero qualiter nepotes conferunt
patruis vel patrui nepotibus
videndo et hic [illegible] tibi quod
quia dicimus in [illegible] in l. illam
patrui nepotibus conferunt sicut
conferunt pro [illegible] nepotibus suis
ut dicta l. illa § fi. nepotes vero
qualiter patruus conferat dubitatur
et quod dico in patruus idem intellige
in amitis avunculis vel materteris
ut dicta l. illa in fi. Et
advertere quia dubius est iste passus
Aut loquitur de dote vel donatione
data patri vel matri istorum nepotum
et sine dubio confert ut dicta l. illa
in fi. Aut de dote vel donatione
data ipsi nepoti vel nepti et hic
glo. dubitat in dicta l. illa et multo
[illegible] ideo aut est unus nepos vel
una neptis tamen ex eodem filio premortuo
defuncto et tunc sine dubio confert
patruis suis vel nepotibus suis
ex alio defuncto filio ut l. i. §
si nepos ff. de coll. do. Si vero sunt
plures nepotes tunc [illegible] des
sunt tales conditionis quod sunt [illegible]
ad collationem ut puta quia omnes sunt
emancipati tunc conferunt patruis suis
[illegible] ac si essent unus ut l. si ne-
potes ff. e. Si vero isti nepotes
erant diverse conditionis ut puta
unus in potestate alius non [illegible] erat
neptis dotata et nepos tunc illa
que potest cogi ad collationem non confert
patruo sed confert alii fratri suo ut
dicta l. i. § si sit nepos de coll. do.
Vero quia illa neptis dotata patruo
ullam facit iniuriam cum ipsa non suc-
cedente subest nepos qui totum
aufert ita etiam intelligatur ff. de
[illegible] l. eum l. i. [illegible]
si sit nepos. Procedamus in glo.
et quero de emancipati conferunt
suis glo. dicit quod sic omnia [illegible]
[illegible] l. et C. e. l. ea demum et
infra e. l. ut emancipati ista glo. dicit

verum de iure antiquo sed hodie non
confertur aduenticia sicut nec castrensia
quo ad hoc si in potestate patris pater non consentit
ut infra e. l. fi. et hanc tenent omnes
¶ Generaliter utrum filii conferant emancipati
dicit glo. quod filii emancipati conferunt
sed non omnia quia non aduenticia sed bona
profecticia ut supra e. l. filia § nec dubium
sed hic aduerte quia filius potest habere
profecticia duplici modo una per habere
profecticia dote et donationem propter nuptias
uel datum cum muliere et ista filii du.
conferunt ut dicta l. filie et l. ut liberis
infra e. / Et hic propter donationem de qua
conferatur dic ut in aut. ex testamento
in conferatur. Et hic peculium profecticium et
supra e. / Et hic peculium profecticium et dicitur
istud non confertur quia quere et dicit
ut infra e. l. filie. Ita debes intelligere
hanc materiam. ¶ Generaliter utrum filii conferant
sub glo. dicit quod sic ut supra e. l. filie
et est verum quod ita conferunt inter se
hodie filii sicut emancipati ut infra e. l.
liberis solum profecticia non aduenticia
ut l. fi. infra e. ¶ Generaliter utrum cum aliquis
de descendentibus succedat cum extraneo
an sit locus collationi. Glo. i. hanc l.
dicit quod non et bene ut supra e. tota verum
infra l. fi. vide glo. eadem ratione plures
extranei alicui succedentes inuicem non
conferunt quia ista l. cautum est quia g.
dixi supra quod aliqua dicta est inter emancipatos
et suos. Ad istud oppone quia
hodie sublata differentia emancipationis et
patrie potestatis ut in aut. de hered. que
ab intestato l. illam. Respondeo secundum glo.
et bene dicta illa est sublata quantum ad
successionem non quantum ad collationem et
acquisitionem et plura quanta dicat et bene sed
hinc inde alii et vide glo. ista. ¶ Opinio
glo. est uior quia quo ad successionem
solum est sublata differentia emancipationis
et patrie potestatis fateor tamen quod modica
differentia est inter modum conferendi inter emancipatum
et suum sed hic non est pars aut sed per l.
ut liberis supra e. / solum in hoc remanet
differentia in propter donatione ut uidistis
supra e. aut. ex testamento ¶ Quarto queritur
quo iure petatur collatio. Dic ut dixi
supra l. prima. ¶ Quinto queritur qualiter
fiat collatio. Respondeo / quandoque cauendo
ut l. illa in fi. supra e. / quandoque imputando
ut l. dotis supra e. / quandoque libando uel
cauendo ut supra e. l. i.

¶ De testamento militari Rubrica

Frater tuus ¶ Contra-
rie / Nam
tractaturus de testamentis primo
de testamento militis tanquam
nobiliori sed in ff. post
ponitur quia imperator est
miles ideo hic premisit /
sed inter ciuili postposuerunt ideo quia
non sunt milites. ¶ Frater tuus / Institutum
institutum a milite in bonis paganicis
et alium in bonis castrensibus non est locus
iuri accrescendi h. d. ¶ No. fi. huius l.
¶ Oppone l. xx. Glo. soluit multipliciter
tenet illa quod eo ipso probatur quod quantum non
probatur. ¶ Oppone de l. si Octauium § ult. infra
ff. e. / Vel dicit timore glo. que est hic
ponit quandam distinctionem quam vide.
Miles / Institutio facta castrensi
non trahit se ad paganica cum
h. d. ¶ No. quod miles potest decedere
pro parte testatus et pro parte intestatus
¶ No. etiam quod dixi in summario
Quasi / Institutio facta a milite
in certa parte hereditatis
trahitur ad aliam que sit causa
hereditatis h. d. hec l. in fi.
Si ruffinus / Priuilegium militis
non tollit l. i
eius fauore propter imbecillitatem
contra inductas h. d. ¶ Ex testamento
ex testamento militis debent legata et
fideicommissa h. d. // Bartholus
In testamento / diuiditur in duas partes
primo ista l. ponit unum
dominum de quo non sunt questionem
confectus ad quod respondit / 2o ubi dicit quoniam
respondit / 2a ibi sed cum ex testamento / Breuiter
hic intendit substitutio breuiloqua facta
per eum que pubes continet uulgarem tamen
non continet substitutionem quam testator
facere poterat ex priuilegio speciali nisi de
eius uoluntate probetur h. d. ¶ No. primo
quod dixi in summario ¶ No. 2o quod quando
uerbum refertur ad duo uel ad plura debet
intelligi prout potest illa uniformiter declarare
ut infra de impub. et al. substit. l. heredes
et l. cum pubes ff. de vul. et pup. sub. l.
una hic iuncta. ¶ Ex priuis uenio ad
glo. hic dicit quod tacita pupillaris non
concludit inuitum. Contra in l. precibus supra de
impub. et al. substi. / Glo. soluit dupliciter.
primo quod hic probandum est sed quod testator
hoc expressisse sensit unde est nemo quod
probetur expressa. Vel dic quod substitutio
comprehensa in breuiloqua uel compendiosa
non dicitur tacita. Ita dicit glo. et est
verum tamen est expressa qualiter hoc est
sub uerbis generalibus non specialiter ut plene
dicta in l. precibus tamen quantum ad respondeo
dicas quod tacita pupillaris proprie non
concludit inuitum ut dicta l. precibus
et l. fi. infra de insti. et substi. sed tacita
pupillaris probata aliquibus coniecturis
bene concluderet inuitum ut h. in fi. quod
est notandum et non in l. precibus in glo.
super uerbo omnino ¶ Sequitur in glo. sed
in quo est priuilegium militis que glo.
loquitur obscure quia quantum destinatur
de l. cum hoc iure sicut semel tamen
cum dubius inde obstet et ad utrasque
ponit solutionem ideo tu examina

No. / No. 5 / No. 9 / ad ex / ad ex in

quod dixi l. verum quod ad duo refertur.

Sum. / op. / op. / Sum. / Sum. / Sum. / Sum. / No. / Sum. / op.

Opp. substitutio breviloqua pl'r recepta continet vulgarem et pupillarem etiam si nichil plus ut l. iam hoc iure § i. ff. de vul. et pup. / So. glo. q. hic ideo debet probare quia sunt alia presumptiones quod hic satis placet erat cum presumptio quod testator hic voluit prout impubertate pro ... Alii dicunt quod hic probatur contra ipso quod non probatur contrarium quod est contra ista l. in fi. tenet glo. i. / Sed adverte opp. primo hic est pietas ... quia utrique portat melius substituere post adita hereditate ut hic apparet quod textus quo utrique debet intelligi substitutus. Dicunt quidam fateor quod utrique potest melius substituere sed non pubertate istud nichil ad propositum quia eadem ratione debet intelligi facta substitutio compendiose quia utrique portat equaliter sic dicit. Ergo quod ista compendiosa non potest fieri nisi ex privilegio speciali militum et ista breviloqua non comprehendit ea que ex privilegio speciali veniunt. Ista loquitur iste textus. Opp. 2o de l. iam hoc iure ita hic ubi dicitur quod voluntate probata admittetur ex privilegio militis. Con. quia idem esset in quolibet pagano sed quod admittetur voluntate probata ut dicta l. ia hic iure § i. ff. de vul. et pup. So. dicit glo. voluntate non probata ... est privilegium militis in hoc quia valet iure directo nisi inter sit iure ut l. precibus de impub. et aliis substi. quod intelligo ut ibi dicta / Et dicta in contrario in ultra ... dicit ... quod substitutio qua facit miles post adita hereditate ff. est fideicommissaria sed non dicit verum ut probatur in l. centurio de vul. et pup. substi. ita in fideicommissa non veniunt interim precipi nisi in mente iudicio testatoris ut ff. ad Treb. l. i. fideicommissum in l. ... § ... ad Treb. Secus in substitutione compendiosa facta a milite ut dicta l. centurio ergo arg. quod non est fideicommissum sed directa / male ergo dicit Py. / Ultimo queritur quo tempore valeat hec substitutio / Glo. dicit et non solvit unde ea ... pro cuius declaratione dicas aut non constat quod miles noluit substituere post hereditate adita et sunt adita hereditate ut hac l. / Aut constat quod noluit sub stituere libertate usque ad tempora pubertatis et in filio pupillo valeret iure pupillari et in contrario valet iure compendiose ut l. centurio quod intellige ... nisi esset in medio ... destitutione qua statim dicta Si vero noluit substi tuere simpliciter et indeterminate quandocumque decesserit et tunc si ... non est in medio ff. valet iure directo ut dicta l. centurio Si vero est ... in medio

et tunc aut testator est usus verbis directis et valet iure directo ut dicta l. centurio Si vero est usus verbis obliquis tunc valet iure fideicommissi post tempora pubertatis favore militis ut l. precibus § i. de impub. et aliis substi. // Bartholus

Ex verbis / Verba enunciativa causa prout aliud in testamento militis inducunt dispositionem secus in testamento privati h. d. Opp. de l. tale pactum in prin. ff. de pac. / So. ibi verba enunciativa sunt causa ad liberandum hic ad obligandum ... ut dicta i ... / Item opp. de l. ex hac scriptura ff. de donat. / So. ibi verba enunciativa sunt causa principalis prout sic ... dispositionem inducunt / hic sunt causa prout aliud ideo non inducunt dispositionem nisi in testamento militis dicitur ut ibi exponitur. / **Certi iuris** / quilibet potest facere testamentum ad hoc hoc dicit.

Sicut certi / Hoc dicit lex. pater filii facta a milite qui se habere putabat hereditatem pro coheredatione secus si ignorabat h. d. cum l. se. / Opp. pater filii indistincte rumpit testamentum ut Insti. de here. l. in prin. ff. de i ... ius. tes. l. i. / So. fallit in milite presente sicut ubi pater ... coheredare ... hic / Opp. ad l. si cum vel in ... de l. ... de fideicom. / So. in ... speciale est in milite ut legando filie et non instituendo videatur coheredare. Alii videntur ... ut ibi videbitur / Ultimo iste due l. faciunt ad opp. qua ... in aut ex causa quod illa aut non habet locum quando facta est pater de filio quem quibus non credebat vivere ut s. dicta

Captatorias / Captatoria institutio non valet etiam in testamento militis h. d. vide glo. / Opp. de l. illa aut ff. de here. insti. / So. ibi verba fuerunt collata in preteritum hic in futurum / Opp. de l. si quis se ... de here. insti. et de con. et de l. unum / So. ibi non confertur in voluntate alterius expressa sed velatam / Ista l. inducitur in arg. ad quod aliquis facit testamentum et instituit pauperes xpi eligendos per ... talis civitatis an valeat testamentum et hic vel casus quod non constat institutio captatoria Contrarium dicitur Dy. in l. captatorie ff. de le. i. et hic refert Cy. quia hec l. loquitur quando secunda institutionis confertur in voluntate alterius ibi non confertur in utilitate alterius sicut ... persone istud probatur ff. de fideicom. l. i § l. fideicom.

in fi. et l. ultim. §. i. ff. de verb. obl.
In testamento] In testo militis cessat falcidia sed pt fieri divisio pro(?) destin. facultatem h. d. ... // Bartholus

Ex militibus] Capituli dapnato pt reservari testi facto in castrensibus et ex intesto succedit fiscus h. d. Opp. de l. si quis i pri. testi §. i. ff. de le. iii. So. hoc intelligit(ur) hic illa qz pt facere testm si prius est dapnatu et hoc d. ad quem aliquem modo in pena qui ... uat notarium de facto potuerat pri reservari ... iustra et etc. posset causa ... ut l. divus ff. de i. iur. Si a fratre] Ex testo militis licet non sollempni ... capitur hereditas h. d. // Bartholus

Milites] Milites in expeditionibus degentes pnt facere quo volunt testm nulla iuris sollempnitate servata h. d. Opp. et vide(tur) quod saltem duo testes requira(ntur) ut l. lucius ff. e. Sol. fateor quod duo testes requirunt(ur) qui probet istam voluntatem tamen non requirit(ur) quod fuerint rogati et hoc quando testm est factum in ... ut hic videt(ur). Si vero testm fiet in militia ... tanta ... requirentur duo duo testes rogati ut l. divus ff. e. Si vero fiet domi ... observata iuris ... ut insti. e. §. i. et §. e. l. ... dicat statutum in ... ... quod in ... non obstet si fuit omissa sollempnitas iuris quod importat ista ... etc. quod omnis ... omissa sollempnitas iuris civilis et remaneat in iure gentium ... quod in ... duorum vel ... fiet ... ut ... dicis in ... hoc probat(ur) hic ... quod in testo militis remittit(ur) omnis iuris sollempnitas tamen per duos testes debet probari ... ut l. i. ff. e.

Secretarius] Ascripti in matricula militum si non sint milites non gaudent privilegio militari h. d. Opp. ff. e. l. fi. et de bo. pos. ex testa. mili. l. i. So. ibi habent privilegia testandi ... hoc est in ipso actu bellandi alias non ut hic. Ultro non quod ascriptus in matricula non gaudet privilegio militari ... ... de sac. sa. ec. l. i.

Remote] Milites in militia non gaudent privilegio militari h. d. Facit quod ... e. c. l. i. Filiif.] pupillus licet sit filius militis non pt facere testm h. d. // Bartholus

Qui testm facere pnt vel non ...

Quamvis] Qui habet bona commu(n)ia cum alio non prohibe(tur) facere testm h. d. Opp. ... habet bona in ... et tamen non testat(ur) ut in aut. ... ... habet bona in ... quo ... est omnibus ut universis hic vero ... est pluribus ut singulis. Filio non ... hac l. ... est ... est ... ad ... ... plene in l. ... ... §. i. ff. de le. i.

Si is qui] Ideo pena quibus interfecerunt non ... testm si hoc metu ... pene non fecit h. d. In ista ... glo. ... distinguit et de bo. corp. qui mor. ... l. i. et vide glo.

Senium] Etas vel corporis infirmitas que mente non alienat testi factionem non impedit h. d. Opp. ad fi. et vide(tur) quod ... pt ... ultima voluntate ut ... de donat. ca. mor. l. tam is ... Sed ... pt causa mortis donare non ... aut testari vel codicillari ... est qz donatio causa mortis magis accedit contractui quam ultime voluntati ut no. in l. ii. ... de dote ple. Sz que est ... quod non pt testari dicit glo. qz testi factio est publici iuris donatio est iuris privati ... magis in ... in ... que publici iuris sunt non curat(ur) patria potestas ut l. ... ff. ad trebel. So. dicunt doc. in ... que publici iuris dicit ... in ... ... ut in ... non curat(ur) patria potestas ut in ... ut puta pt esse iudex pt esse tutor qz duplex persona reputat(ur) una ut ... alia ut iudex una ut ... alia ut tutor sed in factione testi non reputat(ur) nisi una persona ideo patria potestas curat(ur). Addit glo. alia ... qz ultima voluntas non pt pendere ex alieno arbitrio ut l. captatorias ... i. Sz contractus pt ut l. ... de ... Sz donatio causa mortis accedit contractui ut ... ...

Si frater] Minor xiiii annis non pt testari ... maior h. d.

Eunuchus] Eunuchus pt ultima(m) ... de voluntate h. d. Ratio que est dubitandi in hac l. vide glo. ... dubitandi est dicunt doc. quia eunuchus non vide(tur) homo perfectus ideo videbat(ur) quod testm facere non posset ... dubi ... non ... qz imperfectio corporis non impedit testi factionem ut l. qui man. ff. e.

Et ideo ro dubitandi vi^r uu q pt ista
c. xx. r ondit q etas pt alia que
est i pedo ad testam uel curat pt
impotes uel no hoc tollit aliud dicu in
de eunucho. et pt dubiu q, i pedit
pt etate // Bartholus legu doctor

Si quis Testam iq impr
institutu hoc potest
mutari h. d. licet secus fecit
contra parum // Bartholus

Omnem heredes Cu princeps
uel augustus
in testis institutu ius conc
sunt h. d. Vel melius princeps et
augustus in testis ius quod obsuuat
actie et passiue h. d. Opp ff de le
actie et passiue h. d. Opp ff de le-
q l. ad princip. et l. si auguste / Glo
dicit q hoc est uiu simo qd ad sollep^te
testandi dic ut ibi notat.

Hec consultissima Ceci puit
ultimam
uolutate qde obsuuat solleps
intalibz hac l. de ppss h. d. Rogo
ut tu ginncs ysta l. qr potis habe
uideri de honore qo ea qr sepe honos
concluit^r pt infirmitate ul alia acci
dencia et faciut testam de iure quid
et illud testam no valet et ideo no et
tunc meti Opp q istud vide testam
in sptis qr pgitur a testibz ut l. hac
qsultissima in pri. C. ti. i. So. habet hic
solitudinez cu testo in sptis qo eo q
sigt^r h est nuncupatiuum ideo qr testes
sciunt ea que in testo sut et ipis
testibz nuncupat^r Opp j. ti. i. l. in
testis / So. spale in testo ceci ut
dicat si testibz ita pducti Vltimus
opp Justi. de legi. §. an heredes / So
spale est in testo ceci ut an omnia
dicat heres scribi Queco h. de dicabz
somibz simo hic dici q dz exprimi
nomine heredis cu aliis indiciis / queco
quid si pt nomine ita singlare q no
repiet^r alibi ut gallo. pprius / etc
tuc no est nece ut alia nota pona
qr illud nomine sufficit Queco dici
hic q notarius heat^r loco testis qr
debet esse septe testes et notarius
et si no pt notarius hic adhibeat^r
octauus testis loco eius / queco an
hoc pt uiu in quolibz instro Glo. tangit
hoc et vi^r q pt uiu phat l. et p l.
domini ff fauthes / finali glo pout
quada opi. bau. glosatoru antiqui
qui fuit pysani et dicit pt / et
dicit ultate / quis pduci^r sptura
ut p ysam sptura pbet^r tamquam
p instrum publicu et tunc notarius
no het^r in uno testium / satis eni est
q ipse faciat sptura publica ce
ut in aut de fi. instr. §. oportet
quis pducit^r sptura no ut pbet
h ut pbet^r sptura p testes tc non
potit comiari una cu aliis testibus
et pbab^t cu aliis testibz ista loq^r hic

Velleto no fuit hui. l. p arzingis
qr potis allarc istu textu in qslio
sicut iacet // Bartho. de saxoferrato

Furiosi Furor impedit
testamentu inchoari
et inchoatu pfici et valet
testam factu tpe quo eius hz dilucida
interualla h. d. Nec incipit vi^r fecisse
qui pte indiuiduu fecit h. d.

Discretus Surdy et muty
qualr no testatur
secus si accidentalr et scribe
sciat / Surdus hic testat^r et mutus
hic testat^r si scribe sciat h. d.

Remo Filiusfa. i aductiois
no pt testari h. d. et.
Nec qd dixi i summa facit
qd no ff de conep. l. qui in ptate
et ad trebel. l. i. §. in filii Omnes
filiusfa. pt testari in castren uel
q castren uel tale testam qualat^r

De testamentis et qbz modis
testa ordinet^r Rubrica

Testes Ista l. indicio
meo est multu
nobilis Breuiter dicens
Comis error facit ius
ad hoc allat^r Vel aliter
debet inspici qdo testis putatiua
eo tpe quo adhibet^r ad testo in no
ua h. d. Opp j. c. l. hac qsultissima
in pri. So. fateor q testes debent esse
liberi ve ul putatiue Opp et uinc
intro glo. mag. Condicio testis debz
inspici tuc cu comiat^r unde licet
tpe testi iste hret^r ut liber tunc
no sit^r q est seruus go no potest
comiari ut l. qui liber ff de testi.
Huius tenore est fra tota glosa
magna hic posita et fatet^r glo. q.
q iste comiari no potit / et si dic
quo go pcedit hec l. ut testam heat
aliquem effectum / Glo. loq^r duobz modis
principa^r et prima subdi^r in duab
primo q loquat^r in testo nuncupatio
redacto in sptura p tabellione qd
pbat^r p ipsum instrum absqz aliqua
testis comiatone Unde pbat etia
si testes erat mortui infames ul
sicut / et sic no erit nece q iste
seruus comiat^r qr comiari no potest
Scdo no loq^r de testo nuncupatio
no redacto in sptura hic qfessato
p aduersariu Vnde hic fateor
instrum pt esse editu hic dico tale
testo fuisse sim etc etia tuc va
lebit qr no est nece q testes co
mmiet^r // Tercio no loq^r in testo
in sptis ista lex. Ra no vi^r vera
qr testam in sptis no pbat donec
testes qui sut inspti veniat cora
iudice. et sua sigilla et suas re
cognoscat subscriptoes ut l. si quis
ex signatoribz ff quad. testa. aper.

non valens lex
huius legis

facit i. l. xxvia et quod ibi dicta volun-
tas dicentis testium in scriptis conditum
et manu publica notarii scriptum tunc facit
fidem absque alia publicatione ut no.
dicit glo. in l. ii. quando testa. aperi. post
pri. et vide glo. tuam. Cum autem testium
incompatium possit de iure probari per
scriptura dicentis in l. fi. de fideicommiss.
Alii legunt istam l. aliter et dicunt quod
iste talis testis potuit etiam hodie co-
minari ponendo hunc casum quod iste
quo producebatur adhuc habebatur loco
liberi et eius servitus non erat de-
tecta. Vel aliter possumus legere secundum
Azo. ut ipse refert Insti. de testa. or-
dina. §. sine hunc titulum. quod etiam si servitus
eius est detecta potuit cominari
per glo. l. non obstat ff. ad trebel. l.
iii. §. cause. quia debes scire quod quamvis
quando aliquis mutatur propria culpa ut
quia efficitur infamis propter delictum tunc
etiam potuit comminari. Sed mutatur
non propria culpa ut in casu huius l. de
te qui servitus propria absque aliquo suo
facto tunc hoc non obstante cominari
potuit etiam hodie tunc enim videtur
comminatus cum fuit adhibitus testibus
et in hoc vi. vel die stare Dy. et Ja.
de are. in l. ad testium ff. e. et ibi
dixi vobis. Quod quis in infamie
comminatio vel pli. Videtis ideo quod
debet inspici cuius conditionis reputabatur
tunc per glo. l. et non ff. e. l. cum lege
in fi. Ultimo non miabile l. ad
practica hic habes formam procedendi
contra quos testes vel inducentes quo-
rum vel dictum testis non enim suf-
ficit si dicis contra quod testis in-
erat comminatus cum talis servus vel
erat infamis, vel testis cum tulit
testimonium erat infamis vel comminatus
sed debes dicere quod tunc temporis sic habebatur
et sic reputabatur hic est casus hic
et consimiliter debes facere positionem ita
si posito quod inuet in veritate esset in
sequenti hic est casus hic unde tra.
et ibi inspicias et dixi tibi in l.
si arbiter §. de sen. Iste advertere quod
sufficiat probari quod eo tempore quo fuit
adhibitus sic habebatur et reputabatur
non requiritur quod probet de tempore antiquo
vel posteriori de iure sufficit quod de illo
tempore probet et de illo tempore est necesse
probari unde tex. ibi eo tempore Iste
quare vides quod tex. requirit quod in positione
ponatur de oppinione et quo tempore
requiratur. Iste dicit tex. a quibus
dicat reputari scilicet ab omnibus et
unde tex. ibi omnium consensu quo
intelligas ab omnibus dicas ab omnibus

qui inspiciunt hoc dicunt scire ut puta
amicis et notis suis atque vicinis
ita non requiritur quod tota civitas sic
crederet ut l. cum quidam §. quod dicitur
et ita non in simili ff. de acqui. hered.
quod habes articulata forma ab
imperatore melius quam apponere quare debes
dicere quod sic habebatur et reputabatur
eo tempore ab omnibus scientibus et eum
cognoscentibus. Quod dicitur quod sic neminem
quod alius sit in quasi possessione libertatis
hic dico quod pro tanto quare sic reputari
et haberi ut liber et tamen possidetur
ab alio ut si est servus fugitivus
ut l. i. §. pro servo qui in fuga et l.
iii. §. si servus de acqui. pos. et l.
barbarius de offi. pretor. et hec si
vi. tollere istud dubium quare non requiritur
quasi possessio libertatis sed quod sic habebatur
ab omnibus. Certe quod pro hoc de
contrarium de hoc dubitatur utrum esset
servus vel liber tunc non habebant
eum pro certo libero videtis non
sufficeret ad abilitandum eum ad testimonium
et hic est casus hic in fi. ibi nec
cuiusque etc. licet adhuc status eius
movet quod dicat si status eius iam
esset revocatus in dubium non esset
ydoneus testis et ideo habes hic
practica solempnem contra unam partem
sit posito quod talis habebatur et re-
putabatur ab omnibus cognoscentibus
eum ut liber vel ut homo bone
oppinionis et fame, tunc contradicens
potest facere articulum contrarium duobus
modis uno modo dicendo quod ipse habebatur
et reputabatur servus vel ut homo
male conditionis et fame. Vel etiam
potes dicere quod de hoc erat dubium
inter habentes cognoscentes eum an esset
servus vel non. Istud enim sufficeret
ut hic vi. Ad unum tamen advertere
quod dixi tibi de infamie quod non esset
bona exceptio dico quod talis testis
est infamis vel habetur et reputatur
infamis ab omnibus cognoscentibus eum
nisi addatur causa quare quare in testibus
exceptionibus que continet crimine de
crimine commune ut C. de testi. c.
fraternitatem li. vi. // Bartholus

Publicati. Testio publica-
to adhibetur fides
licet sigmale sit productum h. d.
Quod qualiter fit ista publicatio
vos debetis scire quod quamvis testamentum
aperiatur quamvis publicatur, quando aperitur
secundum sollempnitatem posita in l. ii. quando
testa. aper. tunc vero publicatur debent
citari omnes testes et probato quod nominatum
est et corpus dicta debet facere inde
redigi in publica documenta et tunc
faciet fidem perpetuam ista loquitur hic

No

et ff. c. l. si quis ex signatoribus
¶ Numero litterarum sit item ut originale
audiatur / hic videtur casus quod sit instrumentum
probetur contrarium quod sit autenticum et videtur
textus ibi casus qui probatur initio testamenti
brevi sed sunt publicatum attestata
parte facit fidem perpetua vel contra
ut audiatur originale contra l. de re
iudicata l. si instrumentum quis dicat quod velit
redarguere de falso / hic enim debet
produci vel probari quod sit positum falsum
pronunciatum ut l. si de fide instrumenti.

Ex inspectio ¶ Non l. iusto non facit ut
ex testo inutili capiatur
hereditas h. d. ¶ Si iudex / Error
in proprio nomine institutionis non viciat h. d.

Nec presertim ¶ Tertio illegitur
ut filio sed
filius non reputatur non valet
h. d. ¶ Et sic habes hic duo primum
quod appellatio alicuius non facit filium
eum qui non est ¶ Non 2o quod relinquitur
filio ut filio si non est filius non
valet ¶ Ad primum opponitur de l. si ff
de probatione. Respondeo ibi non facit eum
filium sed facit presumptionem quod sit filius
nisi probetur contrarium ¶ 2o opponitur ad secundum
ff de here. insti. l. nemo / Solutio hic
loquitur in veritate credebat eum
eum filium eum non esset vel fratrem eum
non esset ibi loquitur in scientia / In
dubio presumitur quis credere quod non
existeret ut l. labeo de sup. le. et
non in dicta l. nemo § 1. de here. insti.

Verba ¶ Verba enunciativa
non inducunt dispositionem
in preiudicium eorum quos testator
gravare non potest h. d. et instit. in l. 1
de arbi. ¶ Opponitur de l. 1. § de fal.
ca. adiect. le. / Solutio verba enunciativa
inducunt dispositionem in preiudicium heredis
vel alterius quem potest gravare ut
ibi non eius quem gravare non potest
ut hic ¶ Opponitur donationem causa mortis
potest quis gravare ut l. ab eo. § de
fideicom. ergo ista verba in preiudicium
eorum operantur ¶ Huiusmodi tamen hec l.
legitur duobus modis. Uno modo in
donatione inter vivos hic predicit
per pecuniam quam vobis dedi
2 Alio modo in donatione causa mortis
et tunc talia verba non preiudicant
veritati quia donatio sunt facta sed
inducunt dispositionem ita dicit glo.

Errore ¶ Error scribentis
non viciat testamentum
h. d. ¶ Opponitur ff. de here. insti.
l. 1. § si in aut. / Solutio dicunt quidam
secus esset si diceret heres esto
sed solum diceret titius / Tu dic quod l.
contra loquitur quando ipse testator ob-
misit hic loquitur quando obmisit ipse
notarius et eodem modo videtur ad l.
ille ff. de iur. codi. ¶ Sed qualiter
probabitur hic error notarii forte per
duos testes ut l. quoties in prin.
et § 1. ff de here. insti. vel forte
ex hiis que precedunt vel sequuntur
contra quod videtur l. nobile et quod de
non. ff. de le. iii l. cum proponebatur

Casus ¶ Propter necessitatem
huius dispositionis suspenditur
ad tempus non in totum tollitur

Sed non opus ¶ Certum testium
sit testes debent
esse in conspectu testatoris nisi ex
publico aliud sit concessum h. d. h. l.
¶ Non quod testes debent esse in conspectu
testatoris et sic non sufficeret si esset
cortina in medio de hoc textus in l. ii
§ flumen labeo ff. de aqua. plu. ar.
¶ Tu debes scire quod hic videtur casus
quod testamentum factum in civitate ista sequitur
formam statuti huiusmodi civitatis tenet
ubique tunc vero dixi plene in l.
cunctos populos / Bartholus

Si testium ¶ Testium in validus
post receptionem non
debet restitui h. d.

Non idcirco ¶ Furtum testi
non irritat
testamentum h. d. hec l.

Si unus ¶ Defunctus solle-
nitatem facit desiderare
testium rasura vera vel
interlineatio facit ut perveniatur
ad veritatis indaginem h. d. in summa
¶ Opponitur licet rasura sit in vero loco
alia per instrumenti suspecta non redditur
ut l. si ex fal. de fide instr. / Solutio
intelligas quod hic erat rasura in aliquo
loco suspecto contra ambos duos vel
heredis institutionem ¶ Opponitur de l. si. §
de edic. di. adri. tol. ubi testamentum
raptum reperitur vel cancellatum / Solutio
raptum reperitur vel cancellatum / Solutio
et hic adverte / quod aut agitur possessorio
et testamentum raptum vel interlineatum re-
perit vel pervenitur ad veritatis in-
dagine ut l. contra / Aut agitur
petitorio et tunc si quando rasura non
est in loco suspecto non viciatur ut
ut de fide instr. l. ex pluribus et est
in loco suspecto pervenitur ad inves-
tigationem veritatis utrum fuerit factum consulto
vel non vel volente testatore vel non
ut hic ¶ Sed queritur quid in dubio
apparet cancellatio sed non apparet qualiter
sunt facta respondetur dicendum quod favore
libertatis in dubio presumitur consulto
deletum alias secus ut l. per. § si
de hiis que in testamento delentur

op

Sententia

Sententia

Sententia

op

op

op

2 p l[?]ra lectis

Sententia

op

que testamenti facta sunt consonant vel que non

l. non plorat et male fecit lacte

et vide eadem voce in relictis ad pias
causas et ita consului hoc anno
in quodam testo in quo erat relicta
ad pias causas et in parte erat can-
cellatum et in parte non / propter tollendas
autem istas dubietates introduxit
quis peritia ut patientes iustrarent
testum dicat et quod supra interlineatum
est in tali loco. et quod rasum est in
tali loco vel quod cancellatum est in
tali loco mea propria manu feci ut
l. i. de hiis que in tes. dele. quod non

Testamentum // nemo potest facere
ne leges in suo
testo locum habeant h. d. hec
bona l. de leg. iii. dic ut in l. nemo potest
ff de le. i. // Bartholus

Non codicille Ex antiquioribus probatur
ultima voluntas h. d. vel 2
aliter / qui heredem facit videtur velle
testari h. d. // Bartholus

Quoniam Verborum sollempnitas
in testo reicitur
h. d. Permitte ad evidentiam
quis est casus textus et quas obliquas
seu reflexiones seu inflexiones sequens
significationes. Nota quod verbum volo est
verbum directum licet iam de are. dixit
contrarium in l. scevola. ad trebel. Nota
ultimo quod in quacumque materia servetur testamentum
sive in membranis sive in cartis de pa-
piro sive in tabulis non est curandum
ut l. i. §. i. ff de bo. pos. se. tab.

Non dubium Dignitas
conferenti non
facit inutilem dispositionem
et probato heredes cogit eum ad legati
prestationem h. d. Verum est quod princi-
pem dicit glo. quod videtur esse homo non
prout intelligatur qui heredem instituit
imperatorem vel alium et melius quod
imperator dubitandi quia sicut non potest aliquis cum
istis hominibus in dignitate positis
ut C. de depo. l. i. Ista videbatur quod non
possent heredes instituti vero circa
dicitur hic in fi. quod si heres agnoverit
legatum invalidum cogitur prestare
Verum quomodo qualiter intelligatur esse ista
ista agnitio glo. dicit duobus modis
scilicet solvendo vel promittendo sed contra quod
dicit solvendo dicit unum infra sed non
videtur contrarium huic l. que dicit
in plenum ventum habet nam cum iam
solvendo impleverit liberatus est ab eo
unde ut infra dicas quod cogitur per futuro
tempore ut in legatis annuis ut in l. i.
C. de fideic. Sed aliud non licet locum
nisi in alimentorum legatis tunc quod
illa quod agnovit promittendo ut l. fi.
C. ad l. fal. Verum utrum agnitio
unius legati preiudicet in aliis legatis

non agnitis dicitur quod sic ut C. ad l. fal-
cidiam si cum testator / glo. determinat contra
et nichil allegat ad contrarium videlicet quod ubi
testum valebat licet heres esset minus
gravatus vide glo. ult. / Adverte quod
testamentum vel legatum defertur contra
favorem alicuius sed cum filio preterito testum
est nullum filii favore et ideo filius
potest approbare testum si vult ut l. filio
preterito ff de iniusto testa. dixi vobis in l.
postumo de bo. pos. contra tab. Idem quando
legatum defalcatur per falcidiam istud est
favore heredis quia legata vult decrescere
non valeat / et heres si vult potest
approbare testum in contrarium si cum testator et
ita vult dicere in glo. dum dicit quia
ibi loquitur textus / quando est testamentum
nullum propter defectum sollempnitatis tunc illud
testum non approbatur ut testum sed licet
potest heres se obligare ad solvendum
et tenetur obligatione nova non autem
potest testum approbare h. d. et textus et glo

Testamentum Sollempnitas
obmissa viciat
dispositionem et habundans cautela
non nocet h. d. Testum in principe
facta coram non competenti iudice viciat
in principio h. d. // Bartholus

Actum testorum Testamentum
factum coram
principe potest approbari duobus
testibus / primo ponit unum dictum / 2º illud
probat per argumentum contrarium / 3º removet unum
dubium / 4º removet aliud dubium
5to imperator potest concedere omnibus / 6to
statuit posse probari per duos testes
presentes videlicet legentes etiam / 2a est
potest nequid 4a est quod in omnibus
sunt igitur 3a est ... Nota primo quod testum factum coram principe
potest probari duobus testibus. Nota 2º idem
in testo facto coram iudice. Nota 3º quod
imperator habet omnia iura in scrinio
pectoris sui. Nota 4º quod licet testum potest
fieri de consuetudine principis tamen potest revocari
sine eius consensu quod facit ad questionem
prout eius consensu quod statuta que sunt in ducatu spoletano
confirmata per rectorem ducatus possunt sine
eius consensu non de licentia dixi in l. oes
populi. Ultimo nota quod probatur testum esse
nullum eo ipso quod non detegitur aliud
postea esse factum prius ut tamen cogitur supra
verbo probatur et vide glo. et l. de
tegitur qua tunc vicit. Opp. C. de
publicatis et C. l. pe. / Solutio quod dicit
glo. hec est vera / quando loquitur de
testo fiendo et istud potest fieri coram
principe et coram quolibet iudice / quando
loquitur de testo iam facto in primis ad
et ita loquitur contra. Iste non tu
puppis quod hac l. in tertia particula
quod sufficit quod testum producatur coram
iudice eius in primis ad licet nichil

Nota

2o sed

Nota

Nota g

Nota

Nota g

Nota

Nota

Nota

Nota

Nota

opp.

dicit et ita vi(detu)r in q(uo) peteret hic advocati ex forma cuiusdam statuti. Ultimo vide glo(ssam) sup(er) v(er)bo complene et tene menti tu p(ro)ximus.

Hominum Testam(entu)m p(ri)mum no(n) rumpit(ur) p(er) aliud nisi solle(m)pne lic(et) in eo sint scriptus imp(er)ator vel alia persona in dignitate (con)stituta. // Bartholus

Hac consultissima forma testamenti in scriptis tradit(ur) hac l(ege) h(ic) (et) infra ad § compsito et alii (con)cor(dant) similiter no(n) est. Opp(onitur) q(uod) no(n) requirat(ur) q(uod) testes sint rogati ut (in)fra de testa(mento) mili(tis) l. miles. So(lutio) sp(eci)alis casus e(st) ibi mili(tis) l. miles. So(lutio) sp(eci)alis casus e(st) ibi. Opp(onitur) 2° q(uod) no(n) requirat(ur) vii testes ut (in)fra e(odem) l. om(nium) et s(upra) e(odem) l. fi. So(lutio) r(egul)a est. Ista fallit in casib(us) in q(ui)b(us) quando paucioreS sufficiunt q(uo)d dic(itur) ut i(n) glo(ssa). Opp(onitur) ad aliud q(uo)d dicit nullo actu medio Con(tra) (in)fra e(odem) l. antiquitas. So(lutio) illa ista declinat. Compsito. Ex quo ita sequit(ur) est notabile q(uia) sing(ula)r(e) est sicut hoc dicat testam(entu)m imp(er)fectum r(ati)o(n)e solle(m)pnitat(is) valet q(uo)ad liberos tam h(ic) d(icit) teneas menti hic istu(m) §. Ex quo imp(er)fectum est no(n) valet facit de iure deli(beran)di l. si quis pro(b)a(verit). Opp(onitur) ff de (con)fir(mandis) tu(toribus) l. qui aperte. So(lutio) dicit quidam hic scriptura testi imp(er)fecti esse codicillum no(n) testam(entu)m, t(ri)ufa est dicit glo(ssa) q(uod) illa l. qui aperte corrigi(tur) p(er) hanc l. et p(er) l. int(er) omnes (in)fra de falsis. Et ideo vi(detu)r glo(ssa) in l. ii (in)fra de (con)fir(mandis) tu(toribus). Contrariu(m) videt(ur) tenere glo(ssa) (in)fra de testa(mento) l. i in glo(ssa) mag(na) et illa est v(er)a q(uia) illa l. no(n) corrigit(ur) q(uia) tutor est (con)iuncta p(er)sona et p(ro)uti(l)am filioru(m) no(n) debet refundare in p(re)iudiciu(m) tutoru(m) ut l. impuberes de admi(nistratione) tu(torum) ut l. impuberes de admi(nistratione) tu(torum). Ite(m) opp(onitur) de l. peto § int(er) ff de le(gatis). So(lutio) v(er)a est illa q(uia) ibi testam(entu)m erat in p(er)fectum in o(mn)ib(us) p(ro)p(ter) ad datoru(m) tutoru(m). Quero (con)tra istu(m) no(n) le(gitur) §. Quid si testam(entu)m alia r(ati)o(n)e q(ua)m ex defectu solle(m)p(nitati)s esset imp(er)fectum ut puta q(uia) (con)trahe(n)tem (con)plearat supervenit furor vel morb(us) ut (in)fra e(odem) t(itulo) i. l. furiosi. Videtur hic no(n) valet aliquo mo(do). Ista declarat glo(ssa) in l. si is qui destinavit ff de di(vi)s(ione) testator notasset heredes filios suos (ta)m aut(em) (con)plet(ur) supervenit furor et tale testam(entu)m no(n) valet q(uia) deficiat r(ati)o(n)e voluntatis imp(er)fecte no(n) r(ati)o(n)e solle(m)pnitatis obmisse. Quero istud testam(entu)m i(n)p(er)fectum int(er) liberos qualit(er) debeat p(ro)bari. Videtur duob(us) testib(us) maribus vel feminis no(n) tamen sufficiat h(ic) p(ro)bari. Ista no(n) in l. (con)t(ra)ria (in)fra de falsis l. fi. ex q(ui)b(us) p(er) tanc

tu(m) cum solle(m)pnitas inter liberos (con)su(m)ta est int(er) liberos sit r(ati)o(n)abilis quam in p(ri)ma int(er) generu(m) ho(minum) q(uia) in ore duoru(m) vel triu(m) stat o(mn)e v(er)bu(m) licet distinguo mare a femina. Ita debetis intelligere hac l(ege) facit q(uo)d dixi de testa(mento) mili(tis) l. milites.

Quod sine Ista aut(em) hab(etur) s(upra) ad § ista(m) declinando seu corrigendo cu(m) in testamento facto in scriptis. Quero qualit(er) se habet ista aut(em) ad § ex imp(er)fecto. Quidam dicunt q(uod) ista(m) § corrigit ex toto. Glosatores int(er) dicunt q(uod) q(uan)do testam(entu)m fit sine scriptis i(n) illo i(n)nuitat(ur) p(er) hac aut(em) s(ed) q(uan)do i(n) scriptis i(n)nuitat(ur) in dubbiis q(uia) requi(ritur) testatoris subscriptio et sic legari. Quero quid ista aut(em) se (con)veniat. Quero quid ista aut(em) se (con)tineat. Glo(ssa) h(ic) ad aut(em) si mo(do) (in)fra de falsis. Glo(ssa) dicat et h(ic) q(uod) cu(m) illa (con)tinuatur. Quero q(uan)do notarius facit aliquod instrum(en)tum et in eo ponit p(er) certu(m) l(itte)raru(m) et plura d(ictu)m et p(er) dicte l(itte)ras x et plura d(ictu)m istud testam(entu)m p(ro)bet. Hic videt(ur) casus q(uod) no(n) p(ro)bet. Ib(id)e(m) etiam videt(ur) casus ff de bo(norum) pos(sessione) in l. si cu(m) p(ro)uno § fi. ff de bo(norum) pos(sessione) in l. si cu(m) p(ro)uno § fi. Ad idem facit in su(m)ma (con)stitutione cu(m) ad eade(m) facit in su(m)ma (con)stitutione an(te) libri dicit q(uod) iste libri debent scribi p(er) l(itte)ra(s) (con)textas no(n) p(er) signa. Contra (con)stitutionem d(icit) vi(detu)r casus in l. quotiens § ii ff de h(ered)e. insti(tuendo). Sicut ista est verba h(ic) insti(tuendo). Quero q(ui)d sit notare disputatione et in (con)cordantia et p(er) istas instrum(en)tum no(n) p(ro)baret ut in d(ic)ta l. si cu(m) p(ro)uno § fi. ff de bo(norum) pos(sessione). Ego in(tellig)o vendimus scrip(tu)ris in notis qui faciunt unu(m) signu(m) q(uo)d importat nomen sum signum q(uo)d importat nomen sum et h(ic) faciunt in una l(itte)ra aliis o(mn)ibus et h(ic) faciunt p(ro) mendacio aliud (con)t(r)a in duob(us) ff. Primis p(ro) ff q(uo)d designat digestum. Si v(er)o est q(uo)d designat digestum. Si v(er)o est signum (con)suetum ut q(uia) p(er) certu(m) po(situm) signu(m) (con)suetu(m) ut q(uia) p(er) certu(m) po(situm) vini C. et plura tunc dico q(uod) tale instrum(en)tum p(ro)baret ut d(ic)ta l. quotiens § ii de h(ered)e. insti(tuendo). Fallit in can(one) ecclesie aut(em) fallit in libris istis aut(em) fallit in libris i(n)nu(m)eris tamelis qui debent scribi p(er) l(itte)ras (con)gerere no(n) p(er) signa. Lic(et) habe(n)t no(n) (con)t(inu)o h(ic) ut d(ic)ta l. (con)stitutio (in)fra de (con)stitutio (in)fra de emen(datione) insti(tutionum) C. // Bartholus

Hoc inter liberos Ista l. mod(um) p(er) glo(ssam) in ar(gumento) ab rescripta q(uod) no(n) valet nisi in eis expresse dicat(ur) tali lege no(n) obstante q(uo)d no(n) in l. fi. § q(uia) in mo(do) uti pub(licum) et ibi plene p(er) doc(tores). Principaliter habuisti (in)fra de testo in scriptis nunc sequit(ur) videre de testo nuncupativo

---

Pbo · Theo · Nota · Nota bona · Op · Q hoc ibi hac (con)sultum

Testamentum nuncupativum debet fieri coram septem testibus voluntatem testatoris audientibus h. d. ¶ Si quis autem. hic est nobilis §. testamentum posterius non tollitur per sequens imperfectum nisi in eo sint scripti venientes ab intestato et quinque testes affuerint h. d. ¶ Opp. quod idem erat de iure antiquo ut ff. de iniu. test. / So. illud fuit introductum a constitutionibus novi iuris. ¶ Opp. 2o de l. cum militis §. si ff. de testa. mili. So. fateor quod sicut est hic quod testamentum perfectum tollitur per imperfectum ita fuit etiam et quidam alii casus alium et est hoc ut l. sciunt §. e. qui dicit ut in glo. ¶ Item opp. de l. hereditas ff. de his quae ut indig. / So. ibi primum testamentum non tollitur licet heredes reputentur indigni ¶ Item opp. de l. cum quidam de his quae ut indig. / So. dic ut ibi ¶ Item opp. de l. paulo ff. de adi. leg. / So. dic quod ibi testator cogitavit in vanum ¶ Tenendum dicitur hic quod quamvis testium depositiones tunc quod magis sufficiat quod dicti testes deponant coram iudice / Glo. dicit quod non sed est iure quod examinentur coram iudice / dicit etiam tunc testibus non testimoniis esse credendum ut l. ii §. divus ff. de test. vide tamen glo. non est clara quia non perpetuo et tunc meliori ¶ Circa istum §. quaero duo / primo quaero hic loquitur cum primum testamentum est perfectum iure sollempnitatis / quid si est imperfectum iure substantialis / Glo. videtur velle quod tunc primum non tollitur per secundum in l. si filius in potestate de libe. et postu. in contrarium facit tex. in l. si duobus §. si pubes ff. de vulg. et pupil. dic ut ibi. ¶ Ultimo quaeras quod hoc loquitur l. defendi simul una hereditate hoc modo. Testator filium instituit in testamento et ei quoniam erat pupillaris substituit deinde in codicillis illa substitutio revocavit et substituit venientes ab intestato. doctores dicebant quod illa substitutio directa non potuit revocari in codicillis. Ego dixi contrarium quia cum in codicillis sunt substituti venientes ab intestato hereditas data directe in testamento potest tolli / casus est hic / et si videtis hic loquitur cum voluit testari quod non expresse loquitur quando voluit codicillari dico quod nihil ad propositum ut l. militis §. codicilli in fin. ff. de testa. mili. / Bartholus

Dictantibus ¶ Dictantibus et testibus presentibus in testamento loqui h. d.

¶ Consulta / suprema facta coram iudice competenti vel coram viro certare est ipso iure nulla h. d. ¶ Ambiguitas verborum ambiguitas vel ordinis perpeso h. d. cum l. septem testium non viciat

In testis / testatoris predicto testibus facienda tollitur hac l. h. d.

Sanctimus ¶ Hec est non. lib. et singularis casus testamentum perfectum non tollitur per imperfectum nisi casibus decretis secundum sententiam h. d. ¶ Opp. de bo. pos. se. in tab. l. pleta. §. attestatio / Glo. ponit ubi testator suo voce loquitur cum testator venit ad actum ubi loquitur cum testator velit ad actum sed illa l. cum testator velit ad actum sed

Quum antiquioribus ¶ Quando continuatio seu actus quibus conunctiatus non intervenerit testatoris vel testibus non viciat testamentum h. d. usque ad § cum autem ¶ Cum autem testator post testamentum scriptum hodie se subscribere non tenetur h. d.

Iubemus ¶ Testator debet sua manu nomine heredis scribere vel cum voce ipsa testibus indicare quod in testamentis per hac l. contendentes locum obtinet h. d. ¶ Nota quod hac l. et perpetuo tene menti quod ille qui non potest articulate loqui mortuus est similis et ideo cum testator loquitur balbuciendo cum sibi fuerit homo vere lingue si faciat testamentum non valet / et semel fortiora ... ad impugnandum testamentum quod quod erat factum ab eo qui non poterat articulate loqui ideo tene mente quia est melius quod hereditas in hac l. ¶ Dicit h. d. quod in ea parte in qua fuit sollempnitas observata valet testamentum al. facit contra ff. e. l. si is qui destinavit Glo. se involuit / veritas est ista / quod testamentum in aliqua parte deficit ratione voluntatis in perfecte ut puta testator voluit nominare tres heredes et nominavit unum postea alium / antequam nominavit tertium expiravit tunc testamentum non valet in aliqua ut C. ti. i. l. furiosi / quando voluntas perfecta fuit quia testator fecit quod quod voluit tamen in certa parte obmissa fuit sollempnitas tunc testamentum valet in ea parte in qua fuit sollempnitas observata ut hic ¶ Item opp. et videtur quod ultima voluntas possit fieri nutu ut ff. de le. iii l. nutu / So. hic in institutis ibi in legatis ¶ Quid glo. quid si notarius exprimat nomina heredum et testator innuat et dicat se velle esse heredes an valeat / Glo. videtur dicere quod sic vide glo. Doc. dicunt quod ista glo. dicat verum in testatore qui articulate loqui potest al. non ut hac l.

Margin notes:

Pbo

Qua

op

op

op

op

Nota

No

Pbo l.

Pbo l.

Pbo

Qua

op

qui testatis valet in aliqua parte ... in alia parte non valet

Ultima voluntas potest fieri nutibus

Nota

ant(equam) / Sola / op / op(positum) / Nota / Bona / Nota / Nota bene

— f. 2 non obs(er)vato

Ultimo q(uod) hic dicat(ur) i(n) ista rubrica correc(tione)
corrigit(ur) p(er) glo(sam) aut(entica) // Bartholus

Nostri Si sig(na)cula sint i(n)cisa testatore nolente
rupit(ur) testa(mentum) alias remanet
validu(m) h(oc) d(icit). Op(positum) nuda volu(n)tate
no(n) tollit(ur) testamentu(m) ut l. s(ecundu)m q(uo)d c.
f. h(oc) dicat(ur) c(ontra)riu(m) q(uia) incide(n)do sig(na)cula
tollit(ur) testa(mentum) quare male / So(lutio) dicu(n)t
quida(m) q(uod) no(n) tollit(ur) ipso iure sed ope
exceptionis ut h(ic) i(n) p(rinci)p(io) glo(sa) c(on)tra dic(it)
q(uod) p(er)ve(n)iu(n)t ad actu(m) s(u)i ubi p(er)ve(n)iu(n)t
ad actu(m) d(icitu)r. Cu(m) aut(em) isto ta(ntu)m tollit(ur)
ipso iure vel ope exceptio(n)is dic ut
d(ic)ta l. i. de hiis que i(n) tes(tamento) delen. et
l. ad testa(mentum) §. si sig(na)cula ff. c(ontra). Op(positum)
dic(itu)r hic q(uod) inc(i)sis sig(na)cul(is) i(n) (con)sulto
testa(mentum) remanet validu(m) Con(tra) ff. de
bo. pos. s(ecundu)m tab. l. i. §. semel et
§. si post / So(lutio) dicat glo(sa) fateor q(uod)
no(n) p(otes)t peti bonor(um) posses(sio) s(ecundu)m tab.
ut i(n) c(ontra)rio s(ed) b(e)n(e) p(otes)t adiri hereditas
de iure civili ut h(ic). Cu(m) dic(itu)r aut
nome(n) heredis no(n) est deletu(m) et tu(n)c
p(otes)t adiri hereditas et bonor(um) posses(sio)
peti de iure p(re)torio ut h(ic) et l. i.
peti de iure p(re)torio ut h(ic) et l. i.
ff. de bo. pos. s(ecundu)m tab.
§. si li(n)um ff. de bo. pos. s(ecundu)m tab.
aut nome(n) heredis est deletu(m) et tu(n)c
quia tabule mi(nu)s i(n)tegre fuerunt
p(ro)ducte / Ideo no(n) p(otes)t peti bonor(um)
posses(sio) s(ecundu)m tab. ut l. i. §. semel ff.
de bo. pos. s(ecundu)m tabul. al(iter) posset
adiri de iure civili ut h(ic) / no(n) t(ame)n
peti s(ecundu)m tab. ut i(n) c(ontra)rio. Ultimo
quer(it) glo(sa) cu(m) testa(mentum) irritat(ur) per
incisio(n)e(m) cui debet(ur) hereditas Glo(sa)
hic disti(n)guit aut testator i(n)cidit
ut decedat i(n)testat(us) ut q(uia) c(om)putat
heredes i(n)dig(n)os aut dubita(tur) / p(ri)mo
casu ve(n)iu(n)t venie(n)tes ab i(n)testato
2o ad fiscu(m) / 3o ide(m) q(uia) i(n) dubio
2o ad fiscu(m) ita dicit glo(sa) qua
ve(n)it ad fiscu(m) Ita dicit glo(sa) qua
vide. Item v(idetu)r tene(re) glo(sa) i(n) l. can-
cellaverat de hiis q(ue) i(n) tes(tamento) delen. qua(m)
glo(sam) d(ominus) Cy(nus) rep(re)he(n)dit / et om(n)es doc(tores)
illud se(quu)nt(ur) q(uod) i(n) dubio no(n) v(idetu)r
reputare heredes i(n)dig(n)os et sic
admittu(ntur) venie(n)tes ab i(n)testato.
Est et(iam) aliu(s) casus cu(m) testator
incidit testa(mentum) volens decede(re) cu(m)
p(ri)mo testa(mento) / q(uod) dic ut l. qui liberis
§. testo ff. de bo. pos. s(ecundu)m tab.

Ut ab antiquis // p(er)missu(m)
e(st) rusticis i(n) co(m)itatu face(re) testamentu(m)
cora(m) qui(n)q(ue) testib(us) si plures copiam
h(abe)re no(n) p(otes)t h(oc) d(icit). h(abe)t bona l(itte)ra
Generaliter ista l. h(abe)at locu(m) i(n)
testo i(n) scriptis et nu(n)cupativo Glo(sa)
dicat q(uod) sic et ita obs(er)vat(ur) co(mmun)it(er)
lic(et) glo(sa) videat(ur) aliud se(n)tire i(n) l.
qui testo §. si Contra hanc l. quod

sequ(un)tur cives facit testa(mentum) i(n) comitatu
l(itte)ra posset testa(ri) cora(m) qui(n)q(ue) testib(us)
dic(it) Cy(nus) hic v(idetu)r dicere q(uod) sic / Ja(cobus) de
Ar(ena) disputavit quanda(m) q(uesti)o(nem) i(n) qua
determinavit c(ontra)riu(m) q(uia) te(x)t(us) est i(n) l. co(n)-
sc(ri)ptu(m) §. i. de iur(e) co(dicillorum). h(oc) est p(ro)bat(ur)
ex isto te(x)t(u) si b(e)n(e) advertat(ur). hic e(nim)
no(n) c(on)cedit(ur) p(ri)vilegiu(m) loco s(ed) p(er)so(n)is
i(n) loco h(oc) est rustici i(n) comitatu.
Si e(nim) no(n) esset rusticus no(n) haberet
p(ri)vilegiu(m) / Ite(m) si cives rustica et no(n)
i(n) comitatu no(n) valet testa(mentum) et v(idetu)r
te(x)t(us). et ipsu(m) te(x)t(us) po(n)deres i(n) ultima
te(x)t(us) et ideo si a statuto
l. cuctos p(o)p(u)l(o)s et ideo si a statuto
dice(re)t(ur) h(oc) q(uod) q(ui)libet p(ro)p(r)ius posset
fac(ere) testa(mentum) cora(m) qui(n)q(ue) testib(us) si
faceret testa(mentum) hic fore(n)sis talit(er) no(n)
valet q(uia) statutu(m) eu(m) no(n) c(om)p(re)he(n)dit
sec(undu)s si dicet q(uod) q(ui)libet posset hic
face(re) testa(mentum) cora(m) qui(n)q(ue) testib(us) dic q(uod)
sic ut d(ic)ta l. cuctos p(o)p(u)l(o)s. Item
h(abe)t l. facit p(ro) stat(ut)o q(uod) testa(mentum) valeat
cora(m) qui(n)q(ue) testib(us) vel paucioribus
no(n) valeat na(m) h(oc) erat (con)suetudo
et no(n) valet nisi p(ro)b(e)t(ur) p(er) hanc l.
ut hic vides i(n) te(x)t(u). No(n) p(otes)t ergo
i(n)duci p(er) (con)suetudine(m) vel lege(m) q(uod)
liceat testari cora(m) paucioribus q(uam)
septe(m) testi(bus) / Ja(cobus) de Ar(ena) disputat(ur)
c(ontra)riu(m) et determinavit i(n) l. cuctos p(o)p(u)l(o)s
et ad hanc l. videas q(uod) dic ut ibi
Iste facit h(abe)t l. q(uod) lex g(e)n(er)alis
tollit (con)suetudines sp(eci)ales locor(um) na(m)
leges p(re)cede(n)tes que dicebant
testame(n)ta fieri cora(m) septe(m) testib(us)
tollebat (con)suetudines rusticor(um) nisi
p(er) hanc l. esset restitutu(m) ad ide(m) l.
i(n) §. divus ff. de sepul. vio. et dic
ut ibi et de h(oc) plene i(n) c. i. de
(con)stit(utionibus) li. vi.

De heredi(bus) i(n)stitue(n)d(is) et que p(er)so(n)e
heredes i(n)stitui poss(un)t R(ubric)a.

Qui deportantur Deportati no(n) poss(un)t
ex testo hereditate(m)
cap(ere) h(oc) d(icit). No(n) q(uod) ser(vu)s
Op(positum) q(uod) p(er)egri(n)i
dep(ri)vi i(n) sp(eci)alis op(positum) q(uod) p(er)egri(n)i
et ig(n)oti poss(un)t i(n)stitui ut i(n)f(ra) e. l.
(con)ve(n)it h(uius) tenore dicat glo(sa) q(uod)
h(oc) p(otes)t i(n)telligi duob(us) modis Uno
mo(do) q(uod) faciat (con)tradictione(m) quanda(m)
p(er) c(ontra)riu(m) q(uia) dicat deportati no(n) poss(un)t
i(n)stitui tame(n) p(er)egri(n)i qui i(n)stitui
poss(un)t / et sic dicat q(uod) deportati
no(n) c(om)p(re)he(n)dant(ur) p(er)egri(n)is De alio
q(uod) faciat sile(nti)o dicte et tu(n)c est
adde(n)d(um) tame(n) p(er)egri(n)i i. ma(gis) p(er)-
gravare. Op(positum) de l. si cog(n)atis de
reb(us) dub. Glo(sa) solvit optime

ubi loquitur de confiscatione civili que
publicata sunt per civitatem et sic per
minima capitis diminutione loquitur quando
intervenit media capitis diminutio scilicet
deportato. C. ff. 2o et vi. quod heres
non veniat ad venientes ab intestato
sed veniat ad fiscum quia omnia que auferuntur
ab indigno applicantur fisco ut l.
hereditas. § de his que ut indig. Glo.
videtur fateri contrarium et vide glo. ult.
in fi. Omnes doc. contrarium approbat glo.
per l. si in metallum ff de his que pro non
scriptis. de iure fisci l. in metallum. Sed
glo. ibi videtur dicere aliud in dampnato
ad metallum qui perdit libertatem et
civitatem aliud in deportato qui perdit
civitatem tamen. Certe dum ista suppo
non est bona nam hereditas de iure
civili est ut l. lege obveniente de
v. sig. sed deportatus perdit civitatem
et ea que sunt iuris civilis ergo non
capit hereditatem et ista vox tangit
glo. una ij. quam vide. Hoc hoc sic
intelligitur si heres est incapax ergo ab eo
non potest auferri tamquam ab indigno.
quia auferri dicitur ab eo qui capit licet
non habeat tamen effectum ut l. ex facto
§. si. de vulg. et pupil. et l. aliud
est capere ff de v. sig. Sed eadem ratio
est in deportato que in dampnato
in metallum. Poena deportatus habetur
pro mortuo ut l. i. §. postulet ff de b.
pos. tab. et l. si unus §. deportatus de
leg. i. sed si mortuus esset in substitutus
hereditas esset in suo fisco ut l. i. §.
i. de cadu. tol. ergo eodem modo hic
et hoc videtur tenere glo. Insti. de
legat. § legari ubi deportatum ponit
inter non capaces. Tamen predicta
facit fortiter ff de le. iij. l. si depor-
tati servo in prin. ubi acquiritur fisco.
quod servo deportati relinquitur. Sed
aliud cum relinquitur servo deportati
aliud cum relinquitur deportato et
sic tu dicas capacitas servi inspicitur
ex persona domini ut l. si debitor §.
si debiti servo ff de le. ij. Si ergo
deportatus est non capax ergo et servus
eius et sic non acquiritur fisco. Dico
quod illa regula non habet locum in
servo eius qui est penitus incapax
ut dicta l. si deportatus sed habet
locum in servo eius qui in quibusdam
est capax et in quibusdam non ut
l. contra. Ultimo solet queri quod
in exbannito utrum exbannitus possit
heres institui. Glo. Insti. qui. mo.
pa. po. sol. §. relegati dicit quod
cum bona auferuntur exbanniti com-
parantur deportatis ideo tamquam de-
portati institui non possunt ut d.

Quidam doctor et advocatus Bonon.
qui vocatus fuit dominus Fredericus de
Scalis disputavit contrarium et dominus Cy. hic
aliquantum tangit tamen in oppositum dixit
ego disputavi quandam questionem in qua
tractavi materiam exbannitorum et breviter
declinavi ibi quod exbanniti qui possunt
impune offendi dicuntur hostes civitatis
ut l. amissione § qui deficiunt de capit.
di. et perdunt ea que sunt civitatis sic-
ut cum deportati perdunt ea que sunt
civitatis romane. Sic hostis civitatis
romane perdit omnia iura romanorum
ita hostis civitatum particularum perdit
ea que sunt illius civitatis ea que
sunt iuris communis retinet. Ista videtur
velle Ja. de are. in l. ex facto ad
trebel. Ex hoc concludo quod si testamentum
fiet secundum formam statuti civitatis vel
ex speciali privilegio civitatis ut C. ti. i.
ex speciali quod exbannitus talis ex
l. si non speciali quod exbannitus talis ex
tali testamento capere non posset quia perdit
ea que sunt illius civitatis. Ideo dico
de hereditatibus que deferuntur ab intestato
ex forma statuti illius civitatis sed
si testamentum est validum de iure communi cum
ipse retinet ea que sunt iuris communis
posset capere forsan tamen posset tunc
sibi auferre tamquam ab indigno. Sed
pure capere posset cum sibi vindicat
ea que sunt iuris gentium hoc non sunt a.

Pater filius. Appellatione
personam in pre
ad totum refert hec §. vide
glo. ex eo quod exemplificavit
de nato ex uxore vel ex concubina. Non
ex hac l. forma testandi cum quibus
vellet instituere spurium suum et esse
cuius quod non devenerat ad fiscum quod sibi
substituat aliquid pro ea parte qua capere
non potest et hoc fecit ea facit in quoddam
qui habebat spurium suum legittimatum
per quendam comitem qui dicebat se habere
privilegium tamen quia legittimatio posset re-
vocari in dubio consului quod eum insti-
tueret et substitueret secundum formam huius l.

Cum mortis. Ista est
fortius leges
Servatur dicit Si testator
instituit servum quem credebat cum libertate
et ei vulgariter substituit ex testatoris
voluntate dubia admittetur vel forte
repelletur hic d. Non ex hac l. quod effectus
substitutionis vulgaris porrigitur in
duobus casibus sed si heres non erat vel
heres esse non potuit unde textus et
ex hoc quod dicit non potuit apparet
quod quoniam non vetat illa parte
locus est substitutioni si non possit
propter incapacitatem hereditatis ut C. l.
prox. si propter errorem deficit ut hic
pro utroque non substitutus admittitur.

Nota: non ex hoc habetur de hereditate

Iste no q v(er)ba substitutio(n)is vulgaris
si heres no(n) erit p(ro)lata a testatore no(n)
errante intelligu(n)t(ur) si heres no(n) erit
vel alium herede(m) no(n) fecerit ut hic
et l. si pr(ius) ff. e(od.) et Justi. de vulg.
substi. in fi. et q(uo)d h(ic) e(st) ego infero
ad multas q(uestiones) cotidianas i(n) m(ateri)a
de vulgari substitutio(n)e p(ri)ma est de
iure hodierno filia repudiante p(otes)t
adiri ut l. cum no(n) solu(m) §. i. C. de bo.
q(ue) li. Iterum p(re)feratur pater vel sub-
stitutus si filius habuit substitutu(m)
Glo. tangit ibi. Ego dico patrem
p(re)ferendum p(ro)p(ter) regula(m) p(re)dicta(m) q(uia) licet fili(us)
no(n) sit heres facit t(ame)n alium herede(m)
ergo cessat substitutio vulgaris. Eade(m)
rat(io)ne dico q(uod) licet institutus no(n) adiret
et decessit sit t(ame)n transmissio iuris
deliberandi ad herede(m) suu(m) q(ui) heres
adiens co(n)stituit illius iur(e) delibe(ran)di
p(re)fert(ur) substituto lic(et) eni(m) heres
institutus no(n) fuerit t(ame)n fecit herede(m)
aliu(m) ministerio sue transmissio(n)is iuris
deliberandi ergo cessat substitutio
vulgaris. Alia 3a q(uestio) si hereditas e(st)
delata filio no(n) p(otes)t q(ui)a in(fra) annu(m) infra
ubi p(otes)t adeat. vide text. ibi potuit
p(er) filiu(m) adeat(ur) vide t(ame)n gl. sup(er) hoc v(er)bo
aut t(ame)n vide glo. Quarto in monacho cui defertur heredi(tas)
an possit q(ui)a monachus sine facto
monacho ista q(uestio) pendet co(n)sule utru(m)
p(ro)p(ri)etate abbatis in monacho co(n)iu(n)ctis
p(ro)p(ri)etate d(omi)ni vel p(ro)p(ri)etate p(at)ris. Nam p(ate)r
p(otes)t adire filio nolente ut dicta l.
sed no(n) solu(m) §. i. / sed no(n) d(omi)n(u)s nolente
s(er)vo no(n) solu(m) ut h(ic) eni(m) dicem(us) dixi i(n) l.
filio ut h(ic) eni(m) dicem(us) dixi. ubi tractaui max(ime)
i. de vul. et pup. ubi tractaui max(ime)
vulgaris substitutio(n)is et finalit(er)
co(n)clusum est i(n) p(ro)posito no(n) dico q(uod) co(n)parat(ur)
p(ro)p(ri)etati p(at)ris nec d(omi)ni ut hereditas
monachus cum no(n) h(ab)et(ur) ut filius
h(ab)et ut liber h(ab)et q(ui)a aff(ec)tet q(ui)a capit
sed ut filius no(n) ut ag(na)tus et p(ro)pinquus
ut l. deo nobis C. de ep(iscopis) et cle.
quem p(ro)p(ri)a l(itte)ra no(n) cadit i(n) filiu(m)
q(ue) p(ro)p(ri)a l(itte)ra no(n) cadit i(n) filiu(m)
certa dic plenius ut dixi in dicta l.
i. de vul. et pup. Hoc expedito
venio ad apparatu(m) meu(m). Opp(onitur) et vi(detur)
q(uod) testame(n)tum istud no(n) valeat ut l. nec(essari)us
q(uod) testa(mentum) §. si filiu(m) de here. inst. So(lutio) ibi erat
p(ro)pinquus h(ic) co(n)iu(n)ctus del al(ias) u(el)
p(ri)mus p(ro)pinquus h(ic) co(n)iunctus. Vel aliter
ibi nec h(ic) val(et) testa(mentum) quo ad isti-
tuto(rum) filii. Opp(onitur) 2o Justi. e. in pri.
et §. i. l. pen(ultima) So(lutio) l. testator
sciebat ipsu(m) esse filiu(m) unde ipsu(m)
instituendo videtur sibi relinquere lib(e)re
hic no(n) errabat. Ultimo opp(onitur) de
l. filius alicuius et l. si alicuius
filiu(m) ff. e. So(lutio) distingue plene no(n)

e. l. sed et si q(ui)d c(ontr)a §. si filiu(m). Iste
opp(onitur) Justi. de vul. substi. §. fi. Sol.
glo. opp(onitur) hic impo(n)it duos
casus certos q(ui) de volu(n)tate co(n)stat
in dubio loquit(ur) l. c(ontr)a q(ui)a heredi(tas)
dividit(ur) int(er) eu(m) et substitutu(m)
et sic erit casus mirabilis in quo
admitte(re) co(m)p(re)hendit institu(tum) et substitu(tum)
ut ibi. et l. si pr(ius) cu(m) lege seq(uenti)
ff. e. Ultimus opp(onitur) de l. fi. in pri.
ff. de vul. et pup. So(lutio) i(bi) instituit
filiu(m) quem dicebat fecerat. Cernit
glo. cernit si filius coactus adivit
an substitutus repellat(ur) et detineat(ur)
q(uod) sic et b(e)n(e) ut l. i. §. i. ff. si q(ui)s
omis(sa) ca(usa) te(stamenti). Cernit glo. de vul.
et pup. substi. Justi. in fi. quod
ergo si instituit eu(m) tamq(uam) servum
t(ame)n in veritate erat liber / Glo. dic(it)
ibi q(uod) queritur sibi liber et vir dic(it)
ibi q(uod) queritur sibi liber et vir dic(it)
eni(m) q(uod) dicat Ja. de ra. Nam cu(m)
hereditas quereret(ur) sibi si esset manu-
missus ante aditio(nem) ut l. si pater
ff. e. ergo multo magis quit sibi co(n)-
stetit liber. Cernit quod i(n) filio
si aliquis instituit falsu(m) credens
eu(m) liberu(m) homine(m) vel aliquis
instituit monachu(m) credens eu(m) no(n)
esse monachu(m) vel esse religiosu(m)
Dic. tangit hic et no(n) allegat
glo. q(ue) tangit eu(m) ut hic p(ate)t p(er) Cy.
ista q(uestio) tangit glo. in l. si quis
filiu(m) ff. de acq. he. dic ut ibi
p(er) glo. et ibi plene dixi. / Bar.

Si pater. Hec l. et l. ii. apud Bar. dicunt
Si instituit(ur) ut co(n)iu(n)ctus ille
qui no(n) est a testatore errante instit(utus)
no(n) capiet eu(m) effectu(m) h. d. / Vel alit(er)
q(uo)d aufert(ur) ab indigno absq(ue)
eius delicto no(n) applicat(ur) fisco
h. d. Dum l. si pr(ius) et l. ii. apud
in h(oc) dicu(n)t q(ui)a in l. si pr(ius) testator
errauit errore facti in l. ii. apud
errauit errore iuris / In l. si pr(ius)
loquit(ur) de agnatio(n)e naturali. l. nec
apud loquit(ur) de agnatione civili
Item l. si pr(ius) loquit(ur) q(ua)n(do) errat(ur)
in descende(n)tib(us) l. nec apud q(ua)n(do)
errat(ur) in tra(n)sversalib(us). Opp(onitur) falsa
demo(n)stratio no(n) viciat dispositio(n)e(m)
vel demo(n)stratio in pri. ff. de co(n)d. et
demo. So(lutio) fallit i(n) demo(n)stratio(n)e
que co(n)tinet co(n)iectura(m) vel veritate(m)
co(n)sanguinitatis in qua debet distingui
aut testator errauit aut scivit
aut dubitat(ur) ut dixi in l. nec(essari)us
C. de (con)fessio(ne) ti. i. et idem i(n) co(n)gnatio(n)e
legali ut h(abe)t(ur) l. nec apud et no(n)

no. i. ff. q. i. a poite. c. l. pomp. q.
nomissa ff. de in off. test. s. que
ab indignis auferunt applicant
fisco

in l. nemo § i. ff. c. Vltimus quid
dicat hic in l. si pe. q. inst. hered.
quod cui applicat. Dicunt quidam
fisco per reglas generale posita in l.
pomp. § nomisse ff. de in off. testa.
Contrarium est verius ut l. ii. apud
no. obstat regula generalis que ab
indignis auferunt applicant fisco
quia sic indignus sua culpa sed hic
sed non erit indignus sua culpa sed
testatoris errore, ideo venit ad veni-
entes ab intestato quod non bene

Non ideo Exemplo affirmat. Si ita a testatore
sciente institutum non vitiat
h. d. Vel alit. quod inter est aliquid
ipse de eius pre. h. d. facit ad
quod si emo alias vno nummo an sit
emptio vend. q. non quia in emptione
requirit pretium verum sed in vno
nummo non est pretium verum
ergo etc. facit q. sit emptio quia
verum est precipuum etc. ergo idem
indicat de eo sicut de eo de
quo dicit ut in l. si aut de act. post.

Si compensandi Institutio sta animo
compensandi concludit institu.
a petitione debiti h. d. in sua

Nec apud Dicitur l. dic ut d. c. l. si pr.
et ibi legi hac l.

Collegium Collegium non approbatum non potest
institui. Dicit glo. que
dicitur collegia approbata. Verum
regula est q. illum collegium est
approbatum inter repiat approbatum
quod dic ut in l. i. ita sin. q. eius q.
vum. no. Ego plene dixi in l.
i. ff. de colleg. illic.

Extraneo licet l. hec duas
hec generas sed in
una hec h. d. Institutio
sta sub dic incerta valet et dici
computatur eius h. d. Ille qui
habet in litera quibus etc. Contra de l.
hereditas ff. c. so. dicit glo. q. q.
concordat cum illa quia in initio temporis
non moritur al. mutat. Alij ut
ergo. dicit q. l. contra loquitur de die
certa. hic de die incerta ar. l. si. ff.
de her. inst. et l. si ita § fi. de li.
et posth. ff. c. l. in tpe. et h. vi.
tenet ey. in c. actus legitimi de re.
iur. li. vi. Tu geo..a vtrumque lex
aut quis instituitur cum ipse institutus
moritur et tunc institutio habet pro
pura quia certum est ista die ventura
vivo instituto cum ipse vincens
moritur aut quis instituitur cum

moritur quis conveniens et tunc quia
possibile esset illum conveniens decedere
post mortem heredis instituti non
computatur eius dies quia posset
esset hac hereditatem instituto de
ferri et ita loquitur alia opinio
et hunc bene adaptatur litera tua quod
ut quidem habent Contra de novat.
l. si pupillus § qui sub conditione
ubi conditio incerta habetur pro pura si non
est aliquis mori etc. huius timore
pe. et ey. hic refert dixit esse
distinguendum an aliquis institueret
sub conditione ubi conditio incerta habetur
pro pura videlicet si moriatur vel cum
moritur ut primo casu habetur pro pura
2o non ista distinctio mihi sit et cum
est falsissima contra expressum in l. ab
dicebas § quintitas ff. de her. inde.
et l. quotiens § si. de v. ob. Dic
ergo q. l. contra loquitur in contractibus
hic in ultimis voluntatibus. Ratio
appar. in inst. de v. ob. § conditiones
et quod no. i. de her. inst. l. si vxor
et quod no. i. de her. inst. l. si vxor
de re iur. que legata ff. de her.
et de l. heres meus. et quod di. le
re. l. sicut hered. Bo. aliud in legato
aliud in hereditate nam legatum
recepit diem quod non recipit hered.

Nec per se Servi non potest
per se succedere
nec per primum eius h. d. Vel
alit. et magis generalis servi non potest
per se nec per alium h. d. Contraria
quia l. dic ut in l. labeo § i. i.
de vsuf. et per ey. in c. quod alicui
non licet de re iur. li. vi.

Effectum Iugitur per institui

Hereditas Civitas Romana et
alie civitates sunt cape
re etiam in vniversali et particulari.
Non q. hec dicto provenire possit
sicut provocat iure dicto sin iure
sicut conquisita sub titulo vniversali vel
singulari, quod facit ad ea que dicitur
in l. fratribus de impub. et aliis subst.

Quotiens Institutus in re
certa habetur loco
legatarij quo ad hoc ut
oneribus hereditariis ut non possit
h. d. Hoc non lic. Contra de l. i. §
si filio ff. c. Vitas casu q. institutus
in re certa habetur loco legatarij cum
alius recepit vniversale vel in quota
institutus ut hic. Secus si nullus
alius institutus sit quia tunc ex re
certa institutus habebit totum ut l. q.
Contra de inoffi. testa. aut
nomissa et quod i. no. ubi plus dixi

relinqui certa res inter institutos uel habetur loco legatarij eius al' recipit uniuersalis uel in quota institutus al' aut testam. est nullum/ Glo. i. hic ponit contrarium et non soluit contra uide in l. si quis pos. ff. ad trebel. dic quod ibi est speciale odio querele/ Quidam alij doc. ut Ja. de ra. dicunt contrario ad glo. quod institutus in re certa habetur loco heredis in omnibus ut in aut. nouissima praeterquam quo ad onera et iura hereditaria ut hic Certi dum liz et Cy. hic dicit quod hec sunt opinio dictorum doctorum tamen ista opi. recitat glo. in l. ex facto ff. e. cuius opinio est omnino falsa ut statim dicam. Quia replicat oportet nos uidere effectum istarum opinionum. Bene uerum est opi. glo. quod habetur loco legatarij quo ad omnia praeterquam quo ad querela/ sequitur hic quod ista institutio ex re certa transeat ad heredes sine agnitione sicut legatum/ Item pacietur falcidiam sicut legatum/ Item non habebit remedia l. si. C. de edic. diuy adri. tol. Item agnitione istius instituti ex certa re non confirmaret testamentum ut in ceteris habetur loco legatarij praeterquam quo ad querela. Bene uerum est opi. aliorum sequitur quod ista institutio ex re certa non transmittet ad heredes hereditate non agnita Item non pacietur falcidia et habebit locum regula l. fi. C. de edic. diuy adri. tol. cum agnitione confirmaret testamentum ut l. testo. de manis. et sic ualebunt omnia legata et ualidaret substitutionem pupillare et operaretur multos alios effectus Ergo reperio quod institutus ex certa re patitur falcidia ut l. quarta ad falci. hec et l. ex facto ff. e. ergo non est uerum si dicas quod habeatur loco heredis in omnibus praeterquam quo ad ea que hic dicuntur Item ergo reperio quod herede repudiante Item non accrescat hereditas uel non ... accrescat hereditas institutio ex certa re ut l. j. §. si. ff. e. ergo non est uerum dicere quod dicit glo. quod habetur loco legatarij quo ad omnia praeterquam quo ad restitutionem quia habet ius accrescendi ut heres quia ... alit dicit cum loquitur in filio et tunc institutus in re certa habetur loco heredis ut in ... quia succedit loco legitimo quod ... que est ... quod ... esset/ Aut in extraneo et habetur loco legatarij ut hic/ ... non bene dixit ... quod ... ab intestato ... esset ... alieno ut l. pomp. ... de inoffi. testa. ergo apparet quod ista ... non est hereditas

quia non continet debita et credita ... in eo cui legatur ista bonorum possessio ut l. non amplius §. 1. ff. de le. 1. et l. si quis suum ff. de le. ij. Non est ergo uerum ... qui loco ... succedit habetur loco heredis/ Quid ergo dico sic et credo dicere ueritatem quod heres institutus ex re certa non est heres uniuersalis neque legatarius/ sed est tertia species scilicet heres singularis institutus ex re certa ut probatur in l. ex facto ff. e. et l. si alter atque alterius ff. e. Tunc quero que est natura istius heredis singularis Respondeo ista instituto ex re certa partim habet de natura institutionis uniuersalis et partim de natura legati Illud quod ... de natura institutionis ... respicit ... quantitate in qua institutio est ... habet ... ius accrescendi ... instituto ... universalis/ Item concludit querela ... quo ad ... res semper est ... legatarius/ hoc uult ista l. quod dicit quod loco legatariorum sunt hoc probatur in dicta l. si alterius et l. ex facto ff. e. ubi res relictas ... habuit ... relicte ... tanquam esset ... alia hereditatem ... partitur equaliter ualore rerum ... et ex hoc statim sequitur ... falcidia in quibus rebus quod patitur ... ut ... probatum est Item transmittit ad heredes ... res ... capit ... legati ... accrescendi in quo capit ... institutionis uniuersalis Item confirmatur tabule pupillares et ex hoc sequitur quod confirmatur testamentum hac agnitione quod non potest testamentum destitui/ ... repudiantibus sibi accrescat

Quum liberis Si testator aliquem heredem ... proprie disposuerit ualet si testator ... heres fuerit uel ... heredem institutum ... Non ... de ... cum legum ... quod error in ... nomine non uiciat ut l. si in nomine ... et l. si quis in ... ff. de le. 1. ... intelligitur de errore in ... non in sua ... loquentis ... ista regula quod ... heredis est heres testatoris est ... heres ... si aliquis ... heres ... sui ... sui ...

et p pte qo persona fratre suorum postea mortuorum p alijs ptibus vtc dicit in libello sc pns sui here- dem in solid. pup. qr q heredis est heres testatoris est heres. facit ad hoc ff. de vulg. et pupil. l. cum pater et qd no. ff de peti. her. l. i. et l. ij. Nota 3o hic casum in quo vulgaris fit affirmatiua verbis ut secundus plorij heres esto et ista substitutio glo appellat vulgarem dubiam ut ff de vulg. et pup. l. verbis ciuilibus uerbis in fi. Nota 4to q substitutio pupillaris expresso continet vulgarem casum est hic ita hec uerba secundus plorij heres esto ĩ pupillarem sub- stitutionem faciat p alia succedit ipsi pupillo instituto dicto non ipsi defuncto ut Insti. de pup. subst. in pn. in hec sta expresso expressum vulgarem/ licet quidam doctores dicant contra p. §. expresso Insti. de pupil. subst. sz de hac l. no faciunt mentionem ubi est casus// Ultimo no q cum heredes expresso fiunt non pt

De institucionibus et substitucionibus et restitucionibus sub conditione fcis

Cum autem conceptus ex pacto instituti et alterius debet impleri vel sto aliud impediri ut institutus possit adire. Ff. d. Opp. ff. de cadu. tol. l. i. §. sin aut ff. gth. de So. ibi loquitur in conditione casuali que quotiens non deficiat ĩpedit dispositionem hic loquitur de conditione mixta ex pate instituti et viribus fortune ut no ff. de cdi. et demo. §. s. Preterea hoc est verum licet ex. h' auctorit et nos soluimus ita quod aliqs instituitur sub conditione casuali, testator solum euentum casus respexit ut ideo factu instituti ideo quotiens non conditio deficiat dispositionem impedit Con hoc opp. de l. que sub conditione q. quotiens de cdi. inst. So. ibi loquitur in conditione potestatiua que quotiens non deficiat absque modo seu facto instituti uel al oneratj non impedit dispositionem. Ideo qr cum conditio sit mere potestatiua testator

non respexit nisi factum instituti q facto non stat ut ibi patet et si tu dicas quo illa est conditio mixta sz si seruum manumisit vendet cum ex pote manumittentis et manumissi. dico q non est verum qr manumissus non pt libertatem recusare ut J. de manu. te l. si p. nec enim vissile q recusaret. Opp. 3o de l. legatum §. i. de cdi. inst. istud est valde difficile contra et glo soluit pluribus modis quidam dicunt hic erat al velictura ibi non licet cum aut dimatus Alij dicunt ibi sunt in mora dimatus est. tu de q hic e hic no, dimatus est. tu de q licet e ideo qua glo ponit h' in fi. ultime glo et hic in pn. tu debes scire qd conditio mere talis quotiens non deficiat deficit dispositio ut C. dixi Conditio mere potestatiua ullo non viciat dispositionem nisi qn steterit per factum ipsius instituti ut no supra in pn. Conditio vero mixta que pendet ex pate instituti et alterius eliget quandam mediam viam inter pdicta, qr quando deficit facto alterius non viciatur dispositio ut hic et l. in testo de cdi. et demo. Sz si deficit casu fortuito viciatur dispositio ut dicta l. legatum. Contra ea qd hic dicitur de conditione potestatiua opp. de l. in decimis in pn. ff ad l. acq. Sol. ibi sunt impedibus facto alterius et insti. vnde. h' cum competit actio p quam poterit institutus. Ideo non est necesse q conditio habeatur pro impleta. Sz si p illa q conditio habeatur pro impleta. insti. ut puta actor non pterit instituto ut puta qr ille impediebatur non esset solucio conditio pro impleta haberetur ut l. si tibi de co. p que sine cu. et l. tio §. si. de cdi. et demo. Cont istud iterum opp. de l. si tibi de cdi. et itero opp. de l. si tibi de cdi. et demo. Glo h' pignat et no soluit Solo uz. ibi sunt expedita conditio potatiua facto tertij nisi ita q q cum actio non pt dari nisi hic conditio p impleta/ Et ideo circa istud conditionem potestatiuam habes distinguere ta uba aut deficit casu fortuito tunc aut ille in cuius ptate erat sunt in mora aut non. Si facto alterius tunc a. casus pte dependebat aut alterius tertij et si alterius tertij aut licite et licite aut cum solucio aut non ut patz ex pdictis. Venio ad aliud sz ad conditionem mixtam de qua l. sz ad conditionem mixtam de qua l. ma loquitur. Et opp. ff. de le. i. l. si fidei p fideicommisso §. i. ubi si deficit p casum nihilominus dispositio valet. So. ibi est magis mixtus hic conditio Cont hoc opp. de l. tio §. tio v. sz cum aut impel. de cdi.

No de 3a conditione ex q habes qn viciat disposicionem

No verum conditionem et conditionem potatiuam

et dictum. istud est quod valde difficile
via dicunt quidam ibi loquitur de modo qui
est causa finalis relicti l. si fundus
et fideicommissum § i. loquitur de modo qui
non est causa finalis ista. sed tenetur
per multos doc. Ego dixi vobis aliter
in dicto § Sed cum imposita via dico
quod ibi est verum quod hic simpliciter reprobatur
Opp. de l. unum ex familia de condi. insti.
So. illa concordat cum ista. quia non sunt
impeditum invito filio alterius non
casu fortuito. Opp. de l. cum ita
ff. de condi. et demonst. So. intelligitur
hic quando honeste potest nubere alias secus
Ultimo distinguere plene in ista
materia ut habes hic per Cy. et Dy. de re
iudicata ut l. hic et imputari li. vi. Ergo plene
tractavi in l. in testo de condi. et demo.
ubi tractat sicut hic. // Bartholus

Conditionum Si conditio
iuncta non paret
filio instituto institutio locum
hic non potest h. d. Ex ista l. non quod
stat libello penis quod producere ad
hoc de li. ca. l. cum penam. Ceterum
intelligo quod duo. primo quod conditio
non impletur sed quia completa habetur
quia actione agitur hic videtur casus quod
agatur extraordinario auxilio hoc est
iudicis officio. Sed quando esset impleta
agetur ex testamento. unde ista glo.
tamen vero dicit de hoc ut dicit Jo. i l.
si peculium § i de sta. li. Et ego
plene dixi in l. in testo insti. de
condi. et demo. Certum scio quod
in iure generali ut si institutio in
herede ministrum si recipiat talem
in officium non valeat, et dicunt multi
est quod non valet conditio primo relicti
tamen turpis institutio remanet
pura. quia conditio ministrum ad rapinas
aliquid sibi spe lucri est symonia
ut ex de symo. c. ne fratres. licet
ob. illa l. quia loquitur in matrimonio
carnali in quo admittitur ut spe
lucri aliquis invitetur ut l. tercio §
i. de condi. et demo. Et cum hec quod
coniungitur de facto semel ista sunt hoc
capitulum per d. procurator de sancto
geminiano et ita semper nobis deberet
facit ad hoc ff. de here. insti. l. ille
aut et quod ibi no. // Bartholus

Si mater Non refert quod
ex impotentibus
fiat h. d. Vel aliter institutio
collata in uno casu refertur ad alium
sibi plenum h. d. / Mathias hanc glo.
tractant doctores et ego i l. gallus
§. et quid si tamen ff. de li. et postu.
et ibi recurre.

Si pater Hec est difficilis
l. et habet materiam
in qua qui plus scit plus
dubitat. Breviter dicit. Si filius
institutus sub conditione casuali vel
mixta non valet testamentum nisi tamen
destituta fuerit exheredatus et potest heredi
adiri ab intestato h. d. Non
potest filius non potest institui sub condicione
casuali vel mixta nisi in eius defectum
exheredetur. Vero quia esset dare casum
in quo repudiaret pater filius non institutus
vel exheredatus. Opp. non intro glo.
de l. filium quem ff. de here. insti. So.
sub conditione potestativa potest institui ut
ibi et probatur in preceptibus § alius l.
sed non sub conditione casuali ut hic. Contra
hoc opp. et hic advertite quia est subtile Ergo
hoc opp. et hic conditione potestativa causa vivum
reperio in conditione potestativa cum dare tempus
quod in casuali quia est dare tempus
in quo filius repetitur pater ut si est
institutus sub conditione potestativa quae non
potest impleri ultimo vite suo repetitur
pater ergo testamentum est nullum. Quidam
timore decepti quidam quod hoc debet
intelligi de conditione potestativa quae potest
impleri ultimo vite suo ut si dederis
centum Titio etc. de ca. Reprehendit istos
et in l. si liberos § si libertus de bo. li.
non ob. Sed dicas quod in aliquo casu
reperitur pater quia non putet sibi quia
hoc facto suo contingit. Opp. dicit quod
hoc facto suo contingit debet exheredari
et indefinitum conditionibus debet exheredari
Conditio exheredato debet sine pure ut l.
iiii. § pure de li. et postu. So.
verum est quod debet exheredari pure non
quando est institutus sub conditione nam potest
exheredari sub conditione contraria ut hic
Iste opp. de l. si sub conditione de bo.
pos. contra tab. So. ibi loquitur in emancipato
filio hic in suo, quae est ratio, dubius ex
filio hic tangit et non declarat ratio est
quia filius emancipatus pater non dedit
testamentum nullum sed oportet quod veniat contra
tab. Ultimus opp. de l. cum in prioribus
de inoffi. testa. ubi dicitur quod etiam
de institutione filii
gravamine relicti. de institutione filii
quod ad legitimam ergo videtur quod hoc valeat
quia ad legitimam videtur puro
testamentum quia salvi in legitima videtur pure
institutus Glo. hic tangit non fuit
in l. pure ff. de here. insti. tertia
hoc opposite quod iste l. hodie corrigitur
Guil. de cu. in dicta l. cum in prioribus
dicit quod hoc non est verum quia dicta l. cum
loquitur in illis capitibus in quibus ali-
quis vocabitur ad querelam et pater filius
stabat in dubio quando litis eventus
dubius est ideo eius favore statutum
est ut habeat legitimam pure sine gravamine

Sz eo casu quo testm est ipso iure
ullm iura antiqua no mutat' qz
hic no esset fauor filij q'de h' vi'
tene sa. de va. Idem tenebat d.
Ray. Ego va pt in qsu lectoni
pt recitando pcess s'm opi. maiorz
posita tn casus h' occurret de facto
volens melius et subtilius vide
adhesi opi. glo q ista iura sunt
contra dicto q casus est expressus
ff de ino ffi. testa. l. si mei q ff cu aut
ita ibi loquit' qm filio relictu est
tn heres institutus iudicet' Consdat cu
q qm legatu vel institucio confert'
in tpe mortis hedis est condicionale
ut pendet ex filij ptate et sic de
iure antiquo testm est ullm ipso iu-
re et h' condicio illa reicit' usqz ad lraz
ut ibi patet / Nec ob. qd dicit' q
illud est introductu i fauore filij
fateor q no est in fauore filij et
etia hedis instituti et testatoris
et eius dispositio valeat ut expresse
dicit' in dco ff. cu aut. Iuxta hoc
pono qoz de facto accidit michi
Testator dixit sic Instituo postuz
que ex uxore mea nascet' et si
intuerit mosstru in duccess nata e
postua nec intuit mostru qnt'
an testm sit ruptu tamqz sit pterita
Dixi sic ista vide Instituta sub c-
dicioe que no pendet ex eius ptate
et ideo an testm sit ullm sit opi.
qz glo. in l. suos cz tenet q illa
iura sit hodie contra p l. qm in
prioribz. qd h' in pposito no ex anno
Sz dico hic prim' testm ee ullm
Adiute glo. que dicit q illa l. e
contra loquit' qm filij e insti' q
sub codicoe Sz in l. ura dca postua
no fuit instituta nequaqz pure neqz
sub cdicoe qo testm est ullm na
testator istituit zlla postuaz que
nasceret' et mostru intuit ista no
est illa postua qo no e instituta
ista sunt vba tex in l. comodissime
de li. et postu. licz dns Ray. de
forli. consulunt gnru et no intelligit
qd ego dico. Requirit' etia hanc l.
quid de nepotibz dic ut in glo a'.
filius precessit cu aut no. Requiro
qm filius institut' sub cdicoe mixta
et stat p eu no p casu an constituto
iuuet' / Bal. dicebat q no tn
dic q ut in glo. et h' qz ab initio
no valet institucio. Ultimo queo
hic dicit' q sit hereditate adire
quo iure debet adire ex. dixit
ex testo Glo dicit ab intesto et h'

Subdit h' glo. vnu dbu scz q si
vellet adire ex testo posset que
no est va qz si velit adire ex tes-
tamento opz q testm approbet' et
testo approbato valet de iure cumli
de ptorio qo deberet petere s'm tab
no adire hereditate / pta autem
pendet condicio et no e dubiu
q hereditas no pt adiri al defic'
et ide qz est 9 tipos defuncti
et ideo tenear' q hic succedit
ab intestato // Bartholus

Rephendenda. Institucio
facta sb turpi
condicoe remanet pura et
valida condicoe reiecta. Vel alr'
Condicio i possibilis de iure de-
institucioe vitiat / hic heres de gdi-
tioe i possi h' de qua fecit vnu repe-
ticioz in l. i. de gdi. inser.

Generaliter. Licet est no
l. et habz vna
tm vel duas qoes. Primo
dicit fauore libtatis defuncta
posita int cdicioes rpolim i iuncta
qua ad condicoes est expressu. ff d.
usqz ad ff. cu ante / qo2. hic l.
ff de he. insti. l. lucius et facit
de rebz dub. l. si is qui ducenta
ff. plt. Item de l. si hedes plcs
de gdi. inser. / Sco. finale est qd
pscripta volutate defuncti que no
verificat' in qualibz pte altnatiue
cuius dictio in aliis cdicoibz
poune testator dixit Si nauis ex
asia venerit aut ticius consul fuerit
aut imperator i ytalia venit tale
substitutio dico q vbicuqz inter
istas cdicoes altnatiuas est illa
si decessit sine liberis qd assumit
i coniuncta qm mqz q testor liberos
institutos noluit pfere substitutos
ut dca l. lucius dictus si illa cdicio
apponet' Vel alit pt dici quando
cu disiuncta aderit dictio etia tc
habet vim cuncte seu copulatiue
s'm ppsiciam et est casus h' / h'
no dico p qstanti. Cu ante
Substitucio facta liberis legittimis
vel natalibz post morte eorz intel-
ligit' si decesserint sine liberis
ltimis h' d. Non ff. q substo
facta posteris post eorz morte intel-
ligit' si decessit sine liberis. Ex-
hac rspone pap. ppt' occurrebat
tpe mortalitatis facta multas qstiones
in l. anno de gdi. et demo. Et
dca forte tibi in l. acutissimi
ff. de fideicoiss. Et intellectus facta

vna tale qdo dicit testor si filius
meus decesserit sine liberis masculis
quid si decessit cum filiabus feminis
No. q filii naturales no trium no
concludunt substitutum. Opp de l. cu
pr. § nolo. et l. liberis § fi. ff. de
le. ij. So. ibi loquitur in filiis naturalibus
in seruitute et sic in figura inuicem
substitutum concludunt aliter secus nisi
de mente testatoris appareret que mens
ex dignitate personarum colligitur et aliis
indiciis ut l. testo ff. ad trebel.
vbi de hoc dixi plenissime et feci
de hoc multas questiones

Si quis herede

Conditio casualis vel
potestatiua aliquando potestatiua non
facilis sicut vino testatore impleri
h. d. Opp. de l. ij ff. de cond. et
demo. So. aut conditio consistit in dando
et debet impleri post mortem tes-
tatoris ut l. contra aut consistit in
faciendo et tunc aut est conditio potes-
tatiua aut casualis. Si potestatiua sic
facilis tunc idem ut l. contra Si est
difficilis tunc ante mortem ut hic
et ibi in casuali et vide glo. tua
No. etiam contra hanc l. q sufficit
conditionem semel impletam licet non dicat
et hoc facit ad quod relictum sunt
alicui sub tali conditione si monasterium
tale intrauerit qui intrat et postea
exiuit an debeat habere relictum
hic videtur casus q sic. sic et in ea
que nupsit et postea diuertit
Sed quid videtur casus d. e. l. re
prehendenda si bene inspiciatur vbi sunt
relictum sub conditione si diuertit etc
si rediret ad maritum suum non haberet
legatum nisi ideo quia conditio esset
turpis et vide glo. l. reprehendenda
et Innocen. qui dicit contra hoc communiter
et expresse quod dicit cod. eo. § communit
q si diuisus esset nupta et diuor-
tium non dimitteret hereditatem non
cum non dimittet quod hereditate non
haberet arg. relinquo ea sub dubio

Si testator

Casus institutio
licet testator non
inseruit conditiones quibus i
seruare potuerit est et tunc quatenus
parte testi conditio inseratur reddit
institutio conditionalis h. d. Opp
ff. de here. insti. l. quoties heredem
dicunt quidam q ibi est dictum quar.
quod est male dictum no placet quia
contra tenetur contrarium. Alii ut Io.
dicunt q ibi destinauit et morte
preuentus inseruit hic secus ista
so. sic esse bona in se sic ipsam
intelligendo q fuit morte preuentus
antequam testamentum haberetur pro completo ut l.
furiosum § ti. ij et l. sic quis qui ff

de testa. Alii dicunt q hic disponit
secundum conditiones intrinsecas vbi disponit
si conditio extrinseca que est bona solutio
et nobilis. Ex quo q dictum est secundum
non facit conditionem secus in dictione si
de hoc habemus casum expresse § ex si sig. c.
abbate sancti fabiani etc. ut restituta
vi. in q incipiat et de ista dictione
secundum dicta tibi alibi hoc anno. Et non
vel dicas q ibi non est heres ut
noluit testator sub conditione sed est
heres pure. Alii dicunt q non est
heres pure sed est heres conditionaliter
sicut testator scripsit si cuius voluntas
placet. Sed hic voluntas de quibus
conditionibus sensit non potest probari
quibus secus esset tenenda quando uis de
ipsis solutionibus quia qualibus sicut esse bona
Contra hanc l. volo te facere notare
tria primo quia ista verba secundum conditiones
intrinsecas licet conditio non est sic
et scripta non declarat voluntatem
esse imperfectam quia si esset imperfecta
voluntas testatoris esset nullum ut dicta
l. furiosum § ti. ij. et l. si quis qui
2 ff. de testa. No 2o q vir terra
seu castrum habens vel alios fines ex
hoc dico q si finis est contentus
contra aliquod castrum vel aliqua
terra vel terra est cauallata per
territorium et illi qui fecerunt ac-
cusatur quibus locus estimabitur in
accusatione. Vel pone aliquis oc-
cupauit vna terra de hoc predicta
contra eum quibus locus estimabitur
eum in actione cum l. libellorum ff.
de accu. dicat q debet poni domus
vbi maleficium est factum. Videtur q
debent poni confinia territorii quod
sit in territorio vel primus castri quod
sit in ipso castro vel vico ut hic
vel debet poni locus particularis
ut l. libellorum quia est verum quando
maleficium respicit locum particularem
secus si totum locum respicit vnum s.
ut l. de pupillo § qui nunciat
de no. op. nunc. dixi plene in dicta
3 l. libellorum. Vltimo no. contra istam l.
q in testis in quantum parte condicio
adiciatur tota dispositio reddit
conditionale ut hic in fi. et contra stat
natura aliorum verborum secundum conditiones insti.
potestas arg. l. modestinus ff. de sol.
hoc etiam facit natura vltime voluntatis
ut l. quibus diebus § quidam filius
de cond. et demo. licet secus esset
quando in contractibus ut no. in l. ij. ita
si. magne glo. de in diem adiect.

Cum quidam Vnde dicit secundum glo. quidam opinionem: ista nobilis lex tacita pupillaris non admittitur contra iuris heredem. Dicit glo. quod tacita pupillaris non admittitur contra uirum [illegible] ff. de vul. et pup. l. Lucius. Dicunt quidam hoc ideo quia non sunt instituta hic est filium ut l. precibus C. ti. i. Alij dicunt et hec melior quod hic loquitur in tacita pupillari que continetur in vulgari expressa, hoc contra loquitur in pupillari que continetur in breuiloqua et ista est vera et videbitur in l. precibus C. ti. i. et ibi dicta. Secundo glo. quid equipollet licet tacita vulgaris que continetur in expressa pupillari admittatur contra uirum. Glo. dicit quod sic quia per eam non succedit pupillo sed defuncto et optime dicit quam glo. vide secundum ista lex glo. prime de hac l. vnum nobile quod forte nescire tibi inuenire alibi. Aliud quod vulgaris expressa in vnum casum tantum continet tacitam pupillarem inter ceteros casus est in medio ut hic declarat. Vulgaris habet in genere in omnibus vnum casum tantum scilicet heres non erit. Hic casus subdiuiditur in plures scilicet heres non erit quia noluit vel quia non potuit. Item istud non potuit diuiditur in multos casus scilicet vel non potuit quia non nascitur ut hic, vel non potuit propter impotentiam iuris ut C. ti. i. l. ij. Vel propter errorem testatoris ut l. cum proponas C. ti. vel propter alios casus quos obmitto. Hic sunt facta casus glo. vulgaris in vnum casum particulare tantum scilicet si nascetur et tantum ista continet tacitam pupillarem secundum lex glo. quam non licet istius lex glo. et communiter et vera in se tamen non placet quia non est ad ista ut videtur in dubio isto lex dubitauerunt vlp. et pap. vnum lex dubitauerunt. Secundo de isto dubio est [illegible] casus in l. precibus C. ti. i. que lex fuit antiqua an ista. Vnde non est simplex quod de casu l. dubitauerunt pap. et vlp. Vnde glo. mea videtur aliud dicere quod doctores mei loquendo intellexerunt. Et secundum ista lex breuiter dicit vulgaris expressa in vnum casum porrigitur ad alium non expressum nisi non sit in medio que sunt coheredes data instituto heredi. Dum pupillo ubi decessit post adita hereditate secundum glo. lex tu dic an adita hereditate vel post. Item textus qui dicit luctuosa hereditate nec dicit de hereditate sibi vel primi testatoris. Item plus facit textus qui dicit substitue. Quidam in quibusdam casibus sic loquitur de vna substitutione scilicet vulgari quam in vno casu admittit scilicet cum non nascetur primus in alio respuit scilicet cum nasci et mori. Di[illegible] cum intelligitur de tacita pupillari ut glo. dicit hic substitutorum vulgare in omnibus casu admittet pupillarem vero tacitam contra uirum repellet et sic loquitur de duabus speciebus substitutionibus cuius [illegible] aperte dicit textus. Loquitur cum de duabus substitutionibus sic que vero casu admittitur, vero casu respuitur scilicet matris. Unde textus cum nobilitate usque ad fi. Ex ista lex non quod vulgaris expressa in vnum casum porrigitur ad omnes alios casus ex quibus quibus heres non efficitur. Aliud quod vulgaris in casu tacitam non admittitur contra uirum. Contra istud opponitur glo. casus istius l. que dicit quod tacita vulgaris admittitur contra uirum coheredem data pupillo primo posita secundum in textu. Item contra ista lex opponitur pupillaris substitutio sibi locum si heres non erit sed hic pupillus fuit heres testatoris statim quod natus fuit quia suus erat [illegible]. Vnde quando suus instituitur cum coheres [illegible] primi heredis non operatur aliquid circa ea que ex testamento dependent ut l. apud iul. et C. p. [illegible] ff. ad trebel. Ita hic in proposito hic fuit institutus nec in vna cum matre que est coheres. Ideo hic [illegible] primi heredis non potest aliquid operari quod ante heredis non potest aliquid operari. Quod autem hereditas fuit adita hic expresse non dicit. Tene menti et nota. Bartholus

De impuberum et aliis substitutis.

Continuatio patet per se omnia dicta de institutis in primo gradu restat videre de institutis in secundo. Bartholus

Cum heredes Ista est clara. Partes adiecte in institutione et substitutione impuberi intelliguntur taciter repetite. Hic [illegible]. Vnde et tene menti quod partes adiecte in institutione intelliguntur repetite in substitutione impuberi hoc est communiter in substitutione declarativa quia sic testator fecisset. Aliud vide de le. i. l. si primus plurium ff. si. Item quod facit l. talis scriptura ff. si. C. ti. ubi vis de interpretatione declaratiua. Secundo aliud ideo quia hic non [illegible] ubi scriptis quibus non parebat ut ex tenditur ad futura. Ideo non potest dici de interpretatione declaratiua hic vero ex uerborum patitur. Venio ad glo. [illegible] et opponitur de l. mulier ad trebellianum. Secundo aliud est vnum nisi ex presumpta voluntate defuncti aliud apparuit quia in substitutione eos vocauit nominibus propriis uel eos quantum omne equaliter.

Hereditate Dubis substitutio breuiloqua facta personis imparibus porrigi ad eum casum in quo vtraque potest pariter substitui heredi. Hic l. Quintus in l. testo. C. de testa. mili. Vtrum ista maxima

Sed unum volo q(uod) sciatis q(uod) mag(iste)r Ioh(ann)es
dicit q(uo)d sepe indicatam p(er) consiliu(m) i(n) hoc
de facto Rome curie co(n)cedo q(uod) sit substitu(tio)
post adita(m) hereditate(m) p(er) fideicommissum
Et q(uod) sic glo. debet intelligi qu(ando) dico
vos invicem substituo s(cilicet) si heres no(n) erit
alt(er) sit heres et quandocu(m)q(ue) unus decesserit
restituat alt(er)i dico q(uod) ista v(er)ba invice(m)
substituo no(n) continet nisi duas tantu(m)
s(cilicet) vulgare(m) et i(m)puberi no(n) comprehenderet
dispositas personas ad fideicommissu(m) no(n)
porrigit(ur) ut h(ic) et l. cu(m) h(ic) invice(m) § i.
ff. e. et l. qui duos ff. e. et i(n) § hy.
ideo tene menti q(uod) consului ut dixi tibi

Heres institutus

Contra n(on) repudiat ex
testo facit locu(m) substi(tu)to vulgari
qui excludit venientes ab intestato
h. d. / V(er)ba si heres no(n) erit i(n) pupillari
substitutione comprehensa taliter debent i(n)-
telligi si heres no(n) erit ex testo

Quamvis

Hec e(st) valde notabilis
l. Substi(tuti)o vulgaris
porrigi(tur) ad tacita(m) pupillare(m)
nisi testatore(m) aliud voluisse p(ro)bet(ur)
vel p(ro)pt(er) impuberitate(m) p(er)sone mente(m) i(n)
pupillo aliud p(re)sumat(ur) h. d. Opp(onitur)
ad pu. ff. e. l. cu(m) hoc iure in pu-
do. vulgaris contra porrigitur ad
tacita(m) pupillare(m) nisi testator aliud
expresserit ut l. cu(m) filius § i. ff. e. vel
nisi aliud voluisse p(ro)bet(ur) ut h(ic) i(n) pu.
vel nisi p(ro)bat(ur) aliud voluisse ut
hic in fi. Sol(utio) no(n) ex hac l. q(uod) habes
q(uod) singulari multu(m) et nescio alibi ita
clare vel forte aliq(uo) mo(do). No(ta) q(uod) q(uan)-
do substitutio vulgaris est facta duob(us)
simul et copulative q(uod) no(n) habet locu(m)
in p(er)sona unius nisi habeat locu(m) i(n) p(er)sona
utriusq(ue) et ideo in casu huius l. sim-
ul (?) heres no(n) erit nisi esset heres
alt(er)a vel c(ontra) substitutus vulgaris
no(n) admittet(ur) unde tex. vide glo.
sup(er) v(er)bo meam tenet contra glo. ma(gistr)e
q(uod) in casu huius l. ista substitutio no(n)
sit h(ab)ere locu(m) nisi h(ab)eret locu(m) i(n) p(er)sona
utriusq(ue) sic etia(m) intelligebat Ia. Bu-
tr(igarius) ista lex opp(onitur) de l. falsa § fi.
de co(n)di. et demo. Glo. dicit q(uod) fallit
hec regula h(ic) no(n) est vin(culum) q. l. heredes
mei § cu(m) ita ff. ad trebel. de le. ii
l. si § filiu(m) ad trebel. l. lucius
§ gayo ff. de inoff(icio) testa. l. penul.
et l. pr. filiu(m) § fi. ff. ad l. fala.
So. breviter (con)tra ad (con)t(r)ariu(m) dico q(uod)
aliud in substitutione pupillari vel
fideicommissaria ut in (con)t(r)a ro(ti)one huius
dicta vobis in l. penult. s. e.

Post aditam

Vulgaris sub-
stitutio adita(m)
hereditate(m) expirat h. d.

Testamento

Inter institutos
et invice(m) substi(tu)tos

est locus iuri accrescendi h. d. Vel
breviter substitutio ius accrescendi
impedit h. d. No(ta) hic q(uod) ad hoc
ut ius accrescendi locu(m) h(ab)eat op(or)tet
q(uod) testame(n)tu(m) sit iure factu(m) dicit cu(m) tex.
iure facto q(uo)d intelligo ut accrescat
ex virtute testamentale successionis
sit cu(m) ab intestato vel rupto testo
esse locus iuri accrescendi ut l. i.
§ q(uo)d no(n) pe. p(ro) acc(re)s(cendo). No(ta) ad
q(uod) sit locus iuri accrescendi op(or)tet
q(uod) multi sint instituti ut dicit tex.
multis institutis tex. q(uo)d intellige
q(uod) sit locus ex c(on)iunctione ho(m)i(n)is na(m)
est etia(m) quedam legalis c(on)iunctio ut
q(uan)do unus institut(us) et ex eius p(er)sona
devenit ad plures unius fuit plurium
duoru(m) tunc int(er) illos duos sit
locus iuri accrescendi tunc dic ut
l. paulo ff. de le. i. et l. huius quib(us)
ab (con)t(r)ario de acq. he. No(ta) q(uod) sub-
stitutio no(n) impedit ius accrescendi
dicit cu(m) tex. et invice(m) substitutis
q(uo)d intellige ut (con)t(r)a na(m) testor
substi(tu)endo eos invice(m) voluit ius co(n)-
iunctio(n)is magis augere et accrescendi
ius no(n) sustulit. Dece(m) si (con)t(r)a
substituisset p(ro)p(r)ia substi(tuti)o (con)t(r)a
tollit int(er) heredes ius accrescendi
ut l. penultima ff. de inoff(icio) testa.
et hic est casus illius difficilis l.
q(uo)d dixi plene in l. re(con)iuncti ff. de
le. iii. No(ta) q(uo)d q(uod) acc(re)s(ci)t invite
Con(tra) hoc opp(onitur) de l. cu(m) hereditate
ff. de acq. here. Glo. dicit q(uod) h(ic)
accrescit in c(on)iuncti(s) ve(rum) est s(ed) no(n)
licuit p(ro)p(r)ia porcione retinere cu(m) de-
melius q(uod) est ius accrescendi p(ro)p(ri)e
absq(ue) substitutione tunc glo. dicit ve(rum)
s(ed) q(uan)do substitutio vindicat porcio alt(er)ius
debet ad aliu(m) coheredem p(er)venire
ex dispositione accrescat i(n) vito velit
nolit postq(uam) p(ar)te(m) p(ro)p(r)ia(m) agnovit tunc
habet locu(m) dicta l. cu(m) hereditate
ut l. si tu (con)t(r)a p(ar)te ff. de acq. here.
Contra ita habet l. q(uo)d vos videtis
hic q(uod) ius accrescendi (con)c(ur)rit cu(m)
iure substitutionis et (con)c(edo) utru(m)
possit repudiari uno iure et h(ab)ere
aliud. Glo. dicit h(ic) q(uod) sic p(ro)be no(n)
in l. nec ib. § here(d)es ff. de acq. he.
Contrariu(m) no(ta) in l. si quis heres ff.
e. ti. Tu dicas q(uod) postq(uam) agnovit
p(ar)te(m) p(ro)p(r)ia(m) alia porcio ei invito
accrescit et ex substitutione. Si a(utem) a(n)te
agnovit sit p(ri)mo p(ar)te(m) sibi delata(m)
ex substitutione repudiare et ex
substitutione iure accrescendi h(ab)ere
sicut p(ro)ba(tur) in dicta l. si tu (con)t(r)a p(ar)te.

de acq. he. s. qd big in ipo expo

Si testo. Ex substitutione pupillari pueri pupillo contesto et veniente ab intestato excluduntur. h. d. Omne refert ad pupillarem substitutionem ponit tex in glo in l. ij ff. de vul. et pup. // Bartholus doctor

Precibus. Dividitur in partes duas. Primo ponit thema et dicit q. 2o ad quod videt per ordinem 2a ibi non est tibi. Breviter h. d. Substitutio vulgaris expirat adita hereditate nec per tacita pupillarem in ea contenta iure concluditur. Sed ex substitutione pup. vel compendiosa facta a milite substituto in totum iure directo infra tempus pubertatis admittitur. postea vero si iure est in medio obliquatur. h. d. Casus habemus clara litera. Nota comprobat l. primo q imperator valere queritur. Benigne videtur quod dicit ut dixi in l. iussu de testat. Nota 2o q vulgaris expressa expirat adita hereditate. Nota 3o q pup. t. expressa concludit utrumque in totum. Nota etiam q compendiosa facta a milite infra tempus pubertatis valet iure directo postea obliquatur. Hijs premissis venio ad apparatum et videtur quod primo casu cum est facta substitutio vulgaris iure repellatur nam expressa vulgaris continet in se tacita pupillarem ut l. hereditate de c. h. et l. iam hoc iure ff. e. Et pupillaris concludit utrumque ut hac l. et l. pap. s. sed nec de inoffi. testa. go tibi q. Dicit glo. q illa l. que tacita in pupillari q expressa nam tacita pupillaris quam matre non admittitur. Ista tenet hic et l. fi. de ti. i. / et ubique sed in hoc est veritas utrum quod iure in medio in vulgari expressa insit tacita pupillaris nam alicubi videtur dicere glo et hic continetur illa tacita pupillaris sed non habet effectum quod utrumque alibi videtur dicere q tacita pupillaris tunc non continetur in expressa vulgari contra variatio collige ex glo. ubi posita et de ti. i. l. fi. et glo. in l. centurio ff. e. veritas est q continetur in expressa vulgari sed non habet effectum s. ratione iuris ut de ti. i. l. fi. ubi casus e contra ibi dicitur q si iure decedit aut pupillus substitutus admittitur ex vigore tacite pupillaris quod non e. nisi sit ab intestato in ea non continetur quia quod ab intestato 7. ut v. aut q abintestato. Cont. hic opp. de l. i testo in fi. de testa. mili. Ubi tacita

pupillaris non admittitur quia utrumque inest voluntas defuncti probetur aliquibus coniecturis. Ista tenet hic glo. et no. vide ea per illo verbo omnino. Cont. hic de hac c. l. in fi. opp. nam substitutio compendiosa habet in se tacita pupillarem et sic utrumque concludit ut hac l. Idem in substitutione breviloqua que continet in se pupillarem et sic utrumque concludit ut l. Lucius de c. Hijs contrario est videndum de tertio. pupillaris que continetur in compendiosa vel breviloqua sit expressa vel tacita. Glo. i. mag. hic post pri. vi. tene q sit tacita vide eam alibi in glo. Alii tenent q in compendiosa et breviloqua contineatur pupillaris expressa vide ea que est verior dico quod utrumque sit esse vera diversis respectibus. Nam quedam est tacita pupillaris que nullo modo exprimitur nec generalibus nec specialibus verbis ut illa que continetur in vulgari expressa. Nam ubi vulgaris nullo modo ex vi verborum continet pupillarem sed subintelligitur ex vo. presumpta defuncti ut dicta l. iam hoc iure et de ti. i. l. fi. / Quedam est pupillaris tacita / expressa tamen verbis generalibus ut ea que continetur in compendiosa et breviloqua nam ubi sunt verba generalia apta comprehendere in se pupillarem et illa utrumque concludit ut hic et dicta l. Lucius ff. e. potest ergo substitutio pupillaris esse in compendiosa et breviloqua uno respectu dicta tacita scilicet specialiter non cum fuerunt specialiter verba pupillaris substitutionis expressa. et ista eadem substitutio potest dici expressa sed generalia fuerunt enim expressa verba generalia apta pupillarem sub generalitate comprehendere et ita salvatur ista glo. Vel dic ad l. Lucius secundum istam glo. q ibi tacita pupillaris admittitur q utrumque de presumpta voluntate de cuius. quia si pupilli erat sibi substitutus quod est valde notandum. Unde ista glo. que est glo. multum nota. Cum sit impubes est in puberem substitutus presumendum est q testator voluit utrumque concludi. tene menti ista glo. et similiter q voluit valere iure directo. Ultimo opp. dicit q compendiosa ultra tempus pubertatis obliquatur. Cont. primo videtur q omni tempore valeat iure directo in milite ut ff. e. l. centurio de testa. mili. l. milites. In hijs contradicebat py. q miles impuberi non potest directe substituere quod est falsum per l. allegatam in contrarium dicit glo.

Specialis est hic sermo iuris quod in-
spicitur ut dicta l. compendiosa post puber-
tatem obliquatur. ¶ Casum habes per
glo. mag. ¶ Sed est hic opp. quia nichil
refert sive iure fideicommissi sive iure
directo valeat in testamento militis. nam
in testamento militis non potest detrahi trebel.
ut infra ad l. falci. l. in testamento et ff.
ad trebel. l. i. §. hiis qui. Et ideo
nichil refert an iure directo vel
iure fideicommissi teneat. Quidam
dicunt quod etiam in testamento militis de-
trahitur trebellianica ut l. i. §. in
filij ad trebel. quod est falsum quia
ibi loquitur quo ad alia remedia
trebell. non quo ad detractionem quarte.
Dicit ergo glo. quod est commoditas
iuris in hoc. primo quia si restituit
iure fideicommissi apud ipsam ma-
trem remanent iura sepulchrorum ut l.
quia gaude(?) ff. ad trebel. Item bona
filij non veniunt in fideicommisso ut l.
coheredes §. cum filio ff. e. Certe in
primo dixit verum. In hoc etiam secun-
do dicit verum sed non differt in hoc compendio-
sa directa a fideicommissaria quia in
compendiosa non veniunt nisi bona
testatoris ut ff. e. l. centurio. Unde
dicit glo. quod est utilitas iuris in
alio quia in restitutione trebellianica
non veniet legitima filij. Sed hic an
sit verum dubito. nam in primo testatore
sit verum procul dubio sed in milite non
[illegible] est verum quare in legitima quod videtur quia
exheredatus non potest intentare querelam
[illegible] ista tamen ut l. si. C. de inoffi.
testa. In quo ergo erit utilitas iuris
ut valeat iure fideicommissi credo
in hoc quia in fideicommissaria restitutione
non veniunt fructus percepti medio
tempore secus esset in compendiosa
directa ut dicta l. centurio. Item si
miles deberet aliquid [illegible] a filio
naturali [illegible] restitutionem fideicommissi
posset sibi illud retinere ut l. [illegible]
[illegible] §. alij ff. de [illegible]. quod secus
esset si substitutus iure directo veni-
ret. ¶ Omnis compendiosa [illegible] de omnibus
glo. excepto si. mag. glo. que
tractat istam compendiosam pro qua ma-
teria declaranda [illegible] quare est substitutio
1 compendiosa 2o quare dicatur compendiosa
2 3o quis sint eius effectus. Credo
3 compendiosa substitutio [illegible] a ceteris
speciebus distincta est ab alijs ut quando
fit a milite post aditam hereditatem
et valet iure directo ut l. centurio
ff. e. [illegible] non est substitutionis
species sed est quedam adiectio ut quando

fit a pagano illa etiam vel valet
iure pupillaris directe post hereditatem
aditam vel iure fideicommissi ut infra
videbitur. Unde tunc non est species
substitutionis per se sed adiectio quedam.
¶ Secundo quare dicitur compendiosa dicitur
quia fit sub compendio verborum et con-
tinet tempus sed quandocumque decesserit.
¶ Tertio quis sint eius effectus [illegible]
si quidem fit a milite et materia
non est in medio omni tempore valet
iure directo ut l. centurio ff. e.
et l. milites §. in hiis ff. de mi-
li. testa. Si vero miles non est in medio
infra pupillarem etatem valet iure
pupillari postea iure fideicommissi
ut [illegible] de voluntate defuncti
aliter probetur ut C. de testa. mili.
l. in testamento in fi. Si vero hec substitutio
est facta a pagano ut fit regulariter
in quolibet testamento tunc glo.
distinguit tres casus. primo aut
sunt per verba directa ut quandocumque de-
cesserit tales sint heredes et tunc infra
pupillarem etatem valet iure di-
recto postea totaliter expirat
ut l. verbis et l. i. pupillari ff. e.
aut sit per verba more obliqua ut
quandocumque decesserit tali restituatur
hereditas et tunc omni tempore valet
iure fideicommissi et istos casus
glo. ponit tamquam indubitabiles
et de omnes iura [illegible]. Ego ita
hic [illegible] tamen dubia que non
[illegible] in una die que dicit ut
plene dixi in l. centurio ff. e. et
[illegible] multa dixi que per alios [illegible]
[illegible] et hic ideo preter [illegible] casus
quos me docuit mortalitas vide
ista glo. Si vero fiat ista substitutio
per verba communia ut [illegible] substituo
si quandocumque decesserit tale substituo
tunc dicit ut glo. Ergo interpretor
quod sit fideicommissaria ut ista sub-
stitutio intelligatur eo modo quo
omni tempore valere potest ut sic per-
inde sit ac si per mera verba
obliqua fieret ut l. quoties ff.
de re. du. ¶ Sed de isto dubio
doctores multa scripserunt an hec
glo. verum dicat. Videtur quod sic quia
substitutio sit paribus personis
intelligitur eo modo quo potest
omnibus congruere ut l. hereditas
et l. quibus C. e. et l. in testamento
de testa. mili. et l. iam hoc iure
ff. e. Ergo ita in tempore substitutio
facta pluribus temporibus intelligitur eo modo

quo oim tpe pt ꝯgerere et sic ꝑ
colli. fideicommissaria et ita tenet
glo. hic et ff. c. l. centurio Azo
in summa aur. ti. Goff. Ja. Bal.
Mar. syl. Ver. de testa. et raym-
dus Jo. An. de testa. c. i. li. vi.
in glo antiqua. ¶ Contrarium videt'
tenere glo mag videlz q' infra pu-
pillare etate valet iure directo
post iure fideicommissi / q' pbat' sic
substitutio que variat' ꝑ tempa
debet intelligi s'm varietates tpm
ut l. precia rerum §. non imq' ad
l. falci. p'hc vide' casus in l. pat
§. i. ff de vulga. et demo. et ista
opi. tenet multi doc. / Secunda fuit
opi. Ja. de are. qui dixit sic q'
ista substitutio fuit sta pimp'r si
filius meus decesserit ꝯc vel ibi
fuit appositum vbum ad adverbium
distributivum quocumque et tunc va. sic
ista opi. glo ut valeat oi tpe
tamq' fideicommissaria que est vna
go ꝑ tanto tpe. debz vno et no
diuso iure censeri ar. in l. sua
heres de ope. ꝯz si apponetur
vbum distributivum quocumque tunc puide
est ar. si tpa singlar' cumarent'
ut l. tu in anos in pri. q' mo. vsu.
amit. sz si tpa essent singlari'
cumulata infra pupillare etate
valet iure directo postea iure fi-
deicommissi ut s. dicta gl. ꝯc. Et
hac opi. videt' tene. Cy. et ita
dicit ꝯpulmisse / Quid dicemus Dui
in hoc inveni notulas multas et
dico q' debemus pimo advtere an
ex pscripta volutate defuncti
possit apparere quid sensit tunc
cum statim volutati sue eciam ꝯ-
iuretur ut l. in testo de testa. mi
et l. amissis ꝯ. e. in glo. vbo dimo
¶ Quid cum si testator substituit
sicut fit ete pimp° q' voluerit
iurez ꝯcludere ut no. hac l. i. fi.
ulti. glo. ¶ Ite quid si testator
dixit nolo q' ad tale ꝑveniat
omnia bona mea non cta. vel
bona mea sic diminute aliqua
vel tota et integra hereditatem
vel plura vba tunc cum hoc non sit
esse impr ꝑ substitutionem directam go
de directa intelligit no. de hoc
in l. iuliani in pri. ff. de le. iij.
¶ Queo quid si dixit volo q' ad
tale ꝑveniat et q' ipse possit
accipere sua auct'. / hec ex hoc

videt' voluisse q' valet iure directo
infra tpa pubtatis in l. tiria cum testo
§. i. de le. ij. Vel quid si dixit nolo
q' ad tale ꝑveniat bona mea libe
vide' velle q' capiat de manu sua
non ꝑ aliam go ad hoc ff. de vi. et vi.
ar. l. viij fiat / Vel quid si ex ꝑ-
cedentibz vel sequentibz aliq' aptz tunc
non est recurrendum ad opi. Starem'
cum alii ut si nichil appet ex quo
de volutate testatoris possit ꝑcedi
Tunc remanet dubium in quo dico
aut ius est in medio et tunc vbum
dubium debet interptari in casu magis
favorabile ꝑ iure ut l. qui duos
§. i. et l. no ff. de re. iu. Sic oim
tpe sit iure directo substitutio si ea
facit obliquam favore iuris post
tpa pubtatis Si vo iur non est
in medio vel aliqua ꝑsona cont
qua non admitti' tacita pupillaris
quas ꝑsonas plene dixi in l. i. ff.
e. / Tunc ego dico q' ista substitu°
est vna non dico ꝑ toto tpe sz dico
vna s'm q' casus attulit vnde si fili'
decesserit in pupillari etate interpta-
bitur q' sit fuit pupillaris Sed si
filius decesserit post pupillare eta-
te interptabitur q' sit fuit fideicommissa
ꝑbo vbum q' sit in plurimis tpibz
in dubio debet intelligi s'm q' casus
attulit ut l. iij. in pri. ff. de aur.
et ar. le. et l. hec edito § fi. cu l.
se ff. de vul. et demo. ista ꝑpositio
ista vba si filius meus decesserit
sunt apta referri ad filium decedente
i pupillari etate et ad filium dece-
dente postea et io an adita heredi-
tate vel ex ante morte defuncti s'm q'
casus attulit ita referunt' et s'm
hoc si decesserit postea ꝯtinet fidei-
commissaria si decesserit an aditam
hereditate ꝯtinet vulgare facit ad
hoc de li. et postu. l. gallus § i.
sta intelligo ista via. ¶ Queo go
si testator dixit si filius meus sui
liberis decesserit tale substitutio / Glo
hic vi' dicere q' ꝑ hec vba videt'
velle testator q' sit valet iure fidei-
commissi / hec glo reprehendi' ꝑ c. si pr.
de testa. li. vj. ¶ Quid q' si testator
substituit sub distinctione tpibus ut si
filius meus decesserit in pupillari
etate vel postea Certe dicit glo
q' infra pupillare etate valebit iure
pupillaris postea ut fideicommissaria
q' aut omnes pbat ut l. L. §. i. de
fideic. ¶ Ultimo quero ergo dixi dis-
tinguendo an substitutio fiat vbis
directis an obliquis an comibz / Est
videndum que sint vba directa et que

dub'

sic glo

dub'

no. q. de varijs verbis

obliqua et que communia et sic est
videndum de verbo habente et de verbo
arrestat de verbo mouet et de
verbo procedat que plene continentur
in l. centurio ff. c. /// Bartholus

Humanitatis [impuberibus utriusque sexus]

Humanitatis permittitur filiis mente captis
aliter in linea institutis substituere
que substitutio finitur si ad sanam
mentem peruenerit et si habent filios
vel fratres alteri ex eis debent substituere
h. d. Primo pone dictum quali potest
fieri substitutio exemplaria 2o potest
qualiter finitur hec substitutio 2a
ita hic 3a vel si filius. Adulte
quia hec est quedam substitutio et in
quibus his locis hec uis de hac ma
teria et iusti de pupillari substitutione
hic et ff. c. l. ex facto
§. qua ratione et mente captus non potest
substituti dicto que substitutio
videtur exemplaria eo quod est inducta
ad exemplum pupillaris ut hic dicit
textus et iusti c. §. qua ratione. Nota
2o quod puberibus utriusque sexus licet
habent substitutionem facere. Nota 3o quod
hec substitutio finitur cum peruenerit ad
sanam mentem. Nota 4o quod si ille cui
fit substitutio habet filios vel
fratres debet ex eis substituere. Nota op
etiam quod ad hoc ut fiat hec substitutio
non possit fieri absque rescripto principis
ut l. ex facto ff. c. ti. Solutio fateor quod
de iure antiquo hec substitutio non
poterat fieri absque rescripto ut ibi.
Sed hodie potest fieri auctoritate huius l. et
iusti. c. §. qua ratione. 2o opp. quod
licet puberibus ex fratribus substituere
ut l. si vir ff. c. Solutio fateor quod
non potest substitutione pupillari ut et
sed exemplari potest ut hic et in hoc
differt pupillaris ab exemplaria quod
est secundum d. Guil. quia substitutio pupil-
laris est inducta secundum iuris rigorem
ut ff. c. l. ij in prin. que humanitas
habet locum ita in patre sicut in
matre. Vel possit dici quod non est
quia ubi maius periculum imminet ibi
cautius est agendum sed in substitutione
exemplaria est maius
periculum ex parte eius cui fit substitutio
quia forte non sperabatur quod ad sanos
mores unquam perueniat sed in pupillari
est certum quod finitur impedimentum
adueniente pubertate ideo non
permittitur puberibus ita large substituere
sicut ex parte eorum qui substituunt non
est ita magnum periculum ita deinde

substitui descendentes vel fratres ut hic
§. si. multo permittitur magis patri et
matri quod fiat substitutio. Opp.
3o dicitur hic quod debent esse instituti
aliter in linea ff. c. l. i. vel potest
substitui in filiis heredibus. Solutio
aliud in pupillari substitutione ut ibi
aliud in exemplaria ut hic que
potest esse vel certe illa vero magis
assignari quia potest placuit statu-
enti. Vel dicas ista substitutio
permittitur confirmatur quadam qua
etc. quis confirmat filium
mente non permittitur hec exemplaria
simila permittitur secundum iuris rigorem.
Opp. dicitur hic quod hec substitutio
cessat cum ad sanos mores peruenit
Contra ut l. ex facto in prin. ff. c. Solutio
fateor quod hec supplet vicem sub-
stitutionis quia cessat cum talis persona liberos
substituerit. Opp. ad finem l. hic
dicitur quod debet substitui ex filiis vel
fratribus si sunt. Contra ff. c. l. si et si
plures §. quos possit ubi indistincte
quibus possit substitui. Solutio in hoc
differt exemplaria a pupillari
quia rigens non potest recedi sed datur
exemplaria illa qua de iure quia hic
procedit confirmatur quadam que
humanitas cessaret nisi substituetur
vir ex filiis vel fratribus illa autem
pupillaris conceditur secundum iuris rigorem.
Ultimo opp. hic dicitur quod potest vir
substituere ex filiis. Contra si illos
preterit testamentum esset nullum ut in ti.
de preteritis ij. l. i. et l. maxime. Solutio quidam hoc voce
dicit glo. Concedo quod debeat
confirmat docet tenere quia primum
aliud non potest adquiri per l. pos-
§. hinc et in puberes ff. de leg. test.
hic non hec aliter contra hanc l.
quia mediam in ista materia exposuit
Guil. ultra exposuit et ergo plenius
in l. ex facto ff. c. dicit ut ibi

Quamquam [cum duobus impuberibus]

Quamquam sit substitutio cum adiectione
nominis collectiui ita deinde substitui
locus est si in utriusque persona eadem
substitutionis gratia que sit in con-
iunctis. Nota quod utrumque est dictio collectiua
liter et alter est dictio distributiua
et verificatur in altero tantum ut exposui
in totali istorum distributiuorum in
l. hic articulo de legibus iustis. Nota 2o
quod substitutioni non est locus nisi
in utriusque persona substituti eueniat
ad istud opp. de iusto. test. l. plus
ubi uno decedente statim vocatur

substitutus vo. dic ibi sunt facta substitutio separati et nominati hic vero sunt facta cum adiectione nominis collectiui ista est vera. Alii dicunt quod hic loquitur in filio ubi loquitur in conditione tacite precedente. Sic debet intelligi ff ad l. falci. l. pr. filia § fi. et quod dicit non. Ultimus opp. ff ad trebel. l. heredes mei § cum ita ubi sunt facta cum adiectione nominis collectiui et tamen sufficit quod in persona unius constat conditio. Sol. glo. uno modo sic quod hic est specialis in filiis et nepotibus. Vel dic glo. quod ibi deficit fideicommissaria conditionalis quia conditionis euentum hoc nichil ad propositum quod alibi instituti non erant incerte generati vel si erant generati nichil ad propositum non enim querimus de statute substitutionis incerte sed quando quis admittatur ille qui substitutus est cum adiectione huius nominis collectiui. In hoc illa l. discordat ab ista glo. enim admittit etiam si conditio extitit in persona unius licet enim repellit. Soluit glo. alio modo quod hic deficit conditio in persona sed per eius declaratione debebis scire quod quando substitutio est facta cum adiectione nominis collectiui utrum secundum rigorem verborum non est locus substitutioni nisi conditio substitutionis extitit in persona utriusque ut hic et in l. generaliter. Sed an aliud debeat interpretari secundum voluntatem testatoris est aduertendum quia quando conditio extitit in persona unius et adhuc superest alius qui contra presumpta voluntate defuncti substitutus excludit non est locus substitutioni. Hic est casus hic quando unus decessit in pupillari etate superveniente uno alio filio testatoris et hic vult tex. si hoc insperat ibi cogitasse eum pretium tex. contra quando conditio extitit in persona unius non superest alius qui contra presumpta voluntate testatoris substitutum excludit tunc admittitur substitutus ut l. generaliter de inst. et substi. et hoc dicit glo. in § pecul. al. fi. et hanc sententiam tenetis. Ponit glo. alia quod ubi fideicommissaria substitutio hic in directa ista tangit glo. in dicta l. pr. filia § fi. ff ad l. falci. et quidam habent hanc approbatam per dicta verba quia substitutio est cum adiectione nominis collectiui non est differentia inter directam et fideicommissariam sed aliud solum hereditatis aditione quod dixi in principio. Sed quando substitutio fiet

simpliciter hoc modo si filii mei decesserint tunc non dico utrumque vel omnes tunc est differentia inter directam et fideicommissariam. Ita directa non habet locum nisi in utriusque persona conditio extitit ut C. l. generaliter quia loquitur in directa vulgari. Fideicommissaria vero locum in persona cuiuslibet quod primo euenit ut l. lucius § gayo ff ad trebel. et l. fi. § filium ff de le. ii. Ratio huius est quia quando pluralitas respicit unum finale effectum non resoluitur in singularitates ut dicta l. generaliter C. Sed in substitutione vulgari respicit unum finalem effectum scilicet defuncti hereditatis quia per vulgarem solum defuncto succedit et a defuncto solum capiatur. Sed quando pluralitas respicit diuersos effectus resoluitur in singularitates ut l. falsa § fi. de condi. et demo. Hoc autem contingit in substitutione fideicommissaria ita in persona cuiuslibet hereditatem capit. Prout non defuncto immediate ultimo in persona cuiuslibet contingit seu vicissim quia cuilibet prout videtur generalis ideo in substitutione pupillari que respicit diuersos effectus secundum fideicommissum quia per eam succedit pupillus non defuncto est idem quod in fideicommissaria ut supra dixi et de hoc plenius dixi in dicta l. heredes § cum ita ad trebel.

Si quis. Ista est materia bona et mirabilis. Si. Breuiter dicit cum pluribus institutis fratribus substituatur cum adiectione nominis distributiui vocatur quilibet in utile. Et si pater et filius impuberi instituti fratribus adiungantur pater et filius loco unius habentur et unam portionem accipiunt. h. d. / et habet difficilia generaliter hec l. Nota quod quando plures substituuntur cum adiectione distributiui quilibet vocatur in utile actus. At si esset singulariter nominati. Nota 2o. quod pater et filius censentur una persona. Quomodo possunt hic duo sibi dicta ista l. habet duas glo. difficiles. Contra l. utraque oppo. directo ff. c. l. si pater in pu. subs. dicunt quidam quod hec corrigit illa sed emendanda est legum correctio. Alii dicunt quod hic ideo habet utile in substitutione quia ad casum partes fuerunt admissi in substitutione ut C. l. 1. / ista est questio dimicatio cum dicas quod hic sunt substituti heredes cum adiectione nominis distributiui quibus ibi fratribus / ista ratio tenet omnes

op. f.

Pb. f.

Bm. f.

ad pr. vte. op. f.

doc. ultimorum et extraneorum et audivi semel a quodam antiquo advocato de florentia quod ipse interrogavit dominum Martinum de sancto Gemino de isto contrario cum vidisset eum fratrem predicatorem et dixit sibi quod hec dicta questio solveret contrarium istud licet glo. non ponat. Contra. C. de inpuberibus et aliis l. si quis ticio primo videtur dicit glo. solutio. opponere ibi ticio et heredibus suis scilicet ticii legatarii. Sed contra glo. nil intelligit contrarium tenet quod loquatur de heredibus testatoris non legatarii. Solve ergo ut dixi in precedenti contrario licet contingit hic propter naturam istius distributionis quod quis quandoque inducat vel audiatur quilibet singulariter vocatus ubi secus. Contra hanc solutio. opponitur de l. lucius. Dicitur tamen admitte quilibet in utile vocatur sed dicunt ultimorum ubi non fuit nomine distributum sed fuit appositum relativum quis vel qui ut puta reliquo seruus quos testo manumisi unde est quod inde est ac si distributum fuisset appositum. Ista solutio est falsa per l. si pater in principio ff. c. ubi apponitur dicto quis et tamen non vocatur in utile non enim ponitur in aliqua clausula l. distributive sed magis relative et ideo solve ad dominum per l. lucius quod ibi corrupta voluntate defuncti propterea vide qualiter hic ponit glosa qua et dominus sequitur. Semper contra repetiti de prima parte. Venio ad secundam. Contra venio ad glo. si ut tamen intelligas scias quod ista glo. ponit contrarium unum et unam solutionem formant per impositionem ideo erit tibi labor oportet si non intelligas et legeris eam ut dicta tibi. Contra de l. si quis ticio in principio C. de impuberibus. Solutio ubi una hic posita solvit contrarium istud. Ista solutio reprobat glo. per l. ticius et l. iiii. § i. in principio de hered. inst. Unde dicit glo. ibi ticio et heredibus suis scilicet defuncti hic dicit ticio et filiis scilicet ipsius ticii et ista est vera solutio cum autem sequitur in glo. intrat in hoc quandam unde et signa quod incipit Nec intrat in quandam solutionem qualiter ut scias videat contrarium ibi vel ibi hic redit ad contrarium quod primo fecerat sequitur vel refert al. restat redit ad solutionem quam dominus fecerat supra tetigit. Non enim hoc est de solutione contrarii predicto ergo in recitatione glo. solvit glo. alio modo quod hic dicit filiis heredibus

quod glo. reprehendit per aut de mi-nimi dico. Pretera scilicet pater et filius censentur una persona et ita heres et defunctus. Tene ergo precedentem solutionem quod ibi loquitur de heredibus testatoris hic de filiis ipsius heredis instituti vel legatarii. Venio ergo et modo intro solutionem quam glo. ponit quod isti heredes sunt coniuncti si vocatur in una portione qualiter dividunt illa portionem ut scias dicit glo. quod ea dividunt pro hereditaria portione l. qui cum plures ff. c. Vel verius dividunt quod tamen inter plures heredes aut heredes sunt vocati singulariter aut non sunt vocati. Habent utiles et habent hereditarias

De vitiis servi heredibus ea institutione vel substitutione textus.

Item qui. Generaliter dicit hec quod qui non est solvendo potest unum servum sibi facere necessarium qui erat sibi specialiter obligatus h. d.

Quum sensum. Hec sibi qui curatione aliquis dicit esse liberum videtur libertate relinquere servus in legato.

Si tutor. Tutor non potest servos pupilli sibi heredes instituere h. d.

Cum quidam. Servus non potest ab institutione libertatem recipere et pupillo heres esse h. d. Bartholus.

Quidam. Si servus fuerit heres institutus in toto vel in parte sine libertate vel erit heres tutor vel liber h. d. usque ad § filio. Contra insti. de here. inst. § servus. Solutio ibi alienavit insti. vero hic legavit in ultima voluntate hic contra quod ultima verba dicat valere et sic cum legatum post instit. fuit fortiori praevalet legatum ut l. si in § legatum de leg. i. Solutio praevalet et est hic favore institutionis et libertatis. Filio. Si legatum servo sine libertate relinquitur heres praestare non cogitur sed ad praestandum hortabitur h. d. Contra de l. servus i. de leg. ii. Solutio non valet legatum ut heres cogatur de iure praestare tamen de equitate sic ut hic. Contra de l. servus de ali. leg. Solutio praevalet in alimentis legatis. Generaliter. Si servus a primo gradu

legat^a et pupillo pupillari al
gditioa^l substitua^r si gdico st=
situtus gtitit hes erit et liber
si desicit legatum valebit. h. d.

Occasione Si servus puro
instituat^r sub gditioe
libtatis sequuntur gdico pratima
deferent hereditate et libtate sua
si talis hereditate gsequet^r et here^{te}
suabit^r si solvendo fuit testor al
utraque habit. h. d. Opp. de l. cu
servus ff. de condi. insti. ubi gdico
apposita in libtate vide^r in here^{te}
repetita. So. illud qn hic dic^t pure
institut intellige hoc expresso al
si simpl^r vi^r est institutio sca sub
gditione sic in tex. malicis

De heredibus prius vel gheredum

Glo gtinuat q^r in testament^l libe^r
gheredant^r et ptervunt^r ideo de h^c
dicat. Vel alit^r dici e de instit^s
et substit^s dicitur q^r gheredatio sit
quasi a gdu institutorum quasi a gdu
substitutorum ideo de hiis post hic

Cum post Si ex-
heredatio
fiat ab oibz gdibus
testam^i tacite vl expsse
valet. h. d. Vel alit^r
clausula in fine posita refert^r ad
omnia precedencia si non e ro quare
magis ad unum referat q ad illud
h. d. Nota q si exheredatio debet fi^{ri}
ab omni gdu ad hoc valeat gdibus alle
non q^o qn dixi in scdo primaio quia
cla in fine posita est. Opp ff. c. l. iiij
Glo. huius timore hic distinguit et
ponit totam distinctiones quam fecit ibi
textus ideo dicit ut in glo. Ego quamvis non
in pri sui q cla in pri. posita refert^r
ad omnia sequencia sicut hic dicit textus
q cla in fine posita posita refert^r ad
omnia precedencia si non pt reddi ro
quare magis unum. Ita expresso medio
non. q cla in medio posita refert^r
ad precedencia et sequencia qd intellige^{m}
limitatoz que sequnt^r. Sequitur in
glo. qui pt int gradus test^s. Nota
q illud quod dicit^r clausula posita
in medio refert^r ad omnia debet intellige
in medio unius capli ad illud tm
refert^r qd spetius tenet medii et
ista que dico sunt vera qm tota
de repetitione unius cle sub specie
re de qua loquim^r. extra. l. tal sepera
ff. de lega. i. Sz si loquim^r de repe=
ticione alicuius qualitatis vel modi=

ficacionis respectus aliud tunc non
intelligat^r sca repetitio non est i
una mia in l. que gdico ff. de gdi.
et de. et de condi. insti. l. cu sui^s
insti. de l. aql. §. hoc cu capite
et dele. iij. l. in repetendis dixi
plene in. bo. rap. l. ptor §. i.

Vel declaro huius glo. sunt quenda
duo sumus lrs et pupillos huius
l. admittat^r probatio in gradu Glo
hic in pri. dicit q non aliqua vult ista
glo contra^r replicat^r q^r primo potest
probari gradus ut l. iiij §. si. ff. c. et
ar. C. de testa. mili. l. in testa^{to}
Secundo q^o 2° quod si primus gdus
est nullus ex causa pterionis lrs
testam^t possit maxime. Glo hic vide^r
dicere q sit tm non distinguere quo q^{ro}
gradus rupat^r ptione prima quo
in ptione ca nati post in l. iij. i
si. ff. c. et probat^r in l. ma et si
sub gditioe ff. de li. et postu.

Statuis Nepos aui pt
morte patris i
capit tenet primum locum suppe
repetit^r partu rumpit testam^t per l.
velleyani. h. d. Opp de l. si quis
postumus ff. c. So. ibi decessit i
stitutus post morte aui h^c aute co
vivente. Opp. 2°. dicit^r hic suc-
cedit^o velley. contra^r primo velley. h^c
permittit q nepos aui tenet primum
gradus si repetat^r partu rumpit testam^t
ut l. gallus §. nunc ff. c. huius fide
sunt hic in glo. mia inlte expositiones
et quelibet est bona tn teneo prima
q^r est magis clara et eam tenet
ultimon ut qn dicit succedito
velley. h^c est l. velley. gradente.
Non obstat l. unum q lrs nepos
succedat in loco patris sui ut dicit
hic textus tm ex persona sua succedit
non ex persona patris sui qd apparet q^r
institutio patris sibi prodest vel nocet
si instituit^r pro instituto vl exheredato
sca dico qd q^o dicit nepos suc=
cedit in loco patris intellige hoc est
in gdu ut sicut filius tenebat gdu
primum ita hodie tenet nepos filio
subducto ex persona sua tm succedit

Sigmis Si cui iubet^r ex
aliquibus a sca de=
sinit exheredatus vi^r. h. d.
Nota q qui semper est clarus non est
variatio ad interpretacionem Opp. ad
hoc de l. si alij ff. de vulgi. et re. So. i
non gstabat de mente hic sic. Opp
2°. de l. i prima ff. de re. indi. Certe

Note
2°

Dna

op

op

1 2° sua

op

et non h. hij de
cla qpo in
pri. et in
fine goo itr^r

Dna
op
op

Dna
op
op

Quid est preterire

illa procedebat tamen ista / Quero quid est
preterire dicit glo. preterire est nulla
mentionem facere unde glo. Ex hac glo.
videtur quod si aliquis filio aliquid lega-
verit quod non videtur preteritus quia de eo
est facta mentio sed hoc est contra casum
in l. perlecte [?] de fideicommis. Et ideo ad
istam glo. addebat sive accur. sed
preterire est nullam mentionem facere de
eo videlicet institutione vel exheredatio-
ne salvo in milite cuius plenum habetur
pro exheredatione ut l. si eum vel in tanto
ff. de testa. mili. / Bartholus

Maximum vitium / Hec est multum diffi-
cilis. In hac lege dicendum
masculi et femine equarentur ex testamento
et ab intestato succedunt et debent
nominatim equaliter exheredari et equaliter
non dicunt nullum et petunt contra tab.
et idem in filiis et nepotibus et in natis
et nascituris hoc dicit / Dividitur in tres
partes principales. primo ponit quandam vitia
iuris antiqui / 2o illa corrigit / 3o
ponit quintum vitium et illud corrigit
2a ibi sancimus itaque / 3a ibi sed quia etiam
Item prima subdividitur. nam primo ponit
tria vitia / 2o ponit exemplum primi
vitii / 3o ponit duas comparationes
ad ostendendum quod predicta sunt vitia 4o
ponit quartum / 2a ibi si preteritus / 3a ibi quod eum
4a ibi cum etiam / Nota quod non debemus
esse acceptatores [illegible] / 2o nota quod querela
inofficiosi testi est auxilium subsidia-
rium quod habet locum ubi aliud non
competit / Nota 3o quod magis est habendus
hodie exheredatus quam preteritus / 4o nota
quod preteritus potest dicere nullum vel venire
contra tab. / Hiis premissis opp. ad primum
de l. si de inoff. inoff. et l. in natis de
sta. ho. / Solutio quantum ad succedendum vel
ad succedendi modum non debet esse
disparitas sed quantum ad officia publica
potest ut in gno. / Ad textum opp. et videtur
quod et hodie reperiatur istud vitium quod
exheredatus habeat plus quam preteritus nam
preteritus prestat legata quibuscumque personis
ut ff. de le. prestan. exheredatus autem
per querelam in totum non legata non prestat
ut l. tria de inoffi. testa. Solutio dicit
glo. quod istud vitium erat olim de iure
antiquo quod hodie corrigitur per aut.
ex causa quod est in § viii ubi dicitur
Item opp. quod etiam hodie remanet illud
idem vitium suppositum pone enim quod pater
meus me exheredavit absque causa
et mihi dedit legatum et ceteris testamentum
rumpitur quantum ad institutionem legata re-
manent firma per aut. ex causa et sic plus
habebit iste exheredatus quam institutus
quia habebit legatum / Glo. in hoc § viii

ponit opi. quod non sit viii dico tibi
in aut. ex causa tene menti

Non licet / Ista aut. sumitur
ex aut. ut cum de
app. cog. et que hic sunt dic
ut in glo. habes / Bartholus

Ex causa / Multum est difficilis
materia quamquam aut. in
textu ubi est brevis hic in corpore
unde sumitur est satis longa / Casum
in textibus pone sub nube ut litera iacet
Circa aut. hanc primo est videndum
quo se habet ad l. C. dicebatur quod
filia exheredata non solvit legata
et fideicommissa quod corrigitur per istam
aut. quod quibusdam non placet ut infra
dicam et ego puto hoc esse satis verum
alii dicunt quod se habet determinando
illa in l. C. simpliciter dicebatur de exhere-
datione et preteritione sed hic addit quod de-
bet exheredatio vel preteritio cum causa
fieri quod colligitur ex illo verbo cum dicit ex
causa quod non placet quia hic quod de
causa et iustitie cause non est posita aut.
sed per aut. non licet s. proxime posita
teneo 3o prima / Venimus ad gratia
et opp. videtur quod ex causa preteritionis rup-
to testo non debeantur legata ut
l. filio preterito ff. de iniu. testa. Quamvis
timore sit hic opi. nam quidam dicunt
quod l. gna et omnes pares corriguntur
per istam / Per hanc opi. facit primo quod
hec aut. generaliter loquitur et in
corpore unde sumitur in § si talis igitur
similiter loquitur generaliter ubi loquitur
de testo facto a filio qui potest vel
exheredavit parentes / Hanc opi.
tenet glo. in multis locis sed in l.
gna et in l. uxorem ff. de ma-
gna et in ult. et in aut. unde sumitur
te. in ult. et in aut. [illegible] sumitur
ff. si tales et j. de codicill. l. i. / Pre-
terea ut ro in preteritione quam in exhereda-
tione valet testum ipso iure annullatur
preteritorum ita per exheredationem causa
non iusta sed in omnes hoc etiam tenet
omnes glo. quas j. allabo que
dicunt quod hec aut. habet locum in
filio preterito a patre et ideo hoc debet
intelligi de preteritione iniusta que per
exheredationem fit / Ita tenet glo.
in corpore unde aut. hec sumitur
ff. aliud quo capitulo et idem Azo
in summa C. et in distinctione
magna quam facit in l. Gallus
non dicit iura antiqua in hoc per
hanc aut. esse correcta / Idem videtur
tenere dominus Ja. Bu. / Hec opi. probatur
in corpore unde hec sumitur § si ex
hoc observatum non fuit nullum exhere-
ditatis liberorum et de preteritis nulla

aut. / aut. de offic. / quod si a. quid ad C.

Quid / Quo / op / op / op / op

fecit mentionem et de iure hoc / hodie quod iura non corriguntur nisi quatenus exprimuntur in l. nova corrigere ut C. de app. l. precipimus in fi. post istud est ius novum quod videtur inductum in filii favorem sed hic magis est favor filii immo odium quia tenetur ad legata ad que alias non tenebatur. Secundo tamen quod hoc ius sit in favorem filii probatur in predicto §. si vero autem hec observata non fuerint et ne filii falsis accusationibus testatores etiam tenebat per dictum ex. cum in gratia ergo tantorum finaliter ergo dico quod pro declaratione huius dicendum quod exheredatio sic accipitur triplici modo. stricte et sic exheredatio est ab hereditate exclusio expresse et sollempniter facta et sic loquitur hic iste et de exheredatione loquitur sicut est facta nominatim et testibus intervenientibus omnia que habet non. C. c. l. i. Alio modo 2 accipitur exheredatio large et tunc exheredatio est ab hereditate exclusio facta tacite vel expresse secundum testatoris voluntatem et isto casu hoc nomine exheredatio comprehendit preteritionem factam a testatore scienter filium heredem ut gl. in l. si pro diviso in prin. ff. de bo. li. et l. ij § fi. et l. si cum ut i. testo et l. post etc. C. de testa. mili. Sic enim qui dat hereditatem suam alteri et de filio nullam facit mentionem et sic tacite exheredat eum. Et sic intellige l. generaliter locutus in milite et dicas l. que locutus in milite in quo est speciale quod preteritio habetur pro exheredatione quatenus quod speciale est in exheredatione quod preteritio militis valet tamquam exheredatio quia sic voluit sed in pagano non valet quia ita fuit voluntas pagani quod illa preteritio habeatur pro exheredatione sicut voluntas militis et in milite non videtur preteritio sicut in illo non ubique ergo sic dici quod exheredatio sit in uno valida sicut dicimus in exheredatione que fit sine causa nam exheredatio est sed invalida. Tertio modo sic dicitur exheredatio 3 largissime ab hereditate exclusio et hoc comprehendit preteritionem factam a testatore scienter vel ignoranter sed filium heredem que preteritio pro exheredatione est ut l. si iniusta. §. fi. cum l. i. ff. de inoffi. testa. Et sic in dictis ibi speciale iure cuius preteritio habetur pro exheredatione cum tamen quod hec pro exheredatione invalida ita quod opus est querele sed in alio pro exheredatione invalida tamen quia licet verba testamenti tale filium concludat tamen voluntas testatoris non assumit ut dicta l. si

cum vel i. vetero C. de testa. mili. Et sic breviter triplex est exheredatio una largissima quia quociens testator ad hereditatem non admittitur licet expresse non concludatur necessarie tacite secundum voluntatem / alia large accipitur ut quia non concluditur expresse secundum verba sed tacite secundum voluntatem ¶ Tunc ad quod proposita dico quod hec aut habet locum in preteritione large sumpta non dico largissime et sic distinguo aut filius est preteritus a testatore scienter et habet locum hec aut quia testamentum rumpitur quo ad heredes institutos certa forma manet aut est preteritus a testatore ignorante et tunc iura antiqua remanent et contra quod testamentum illo iure valebit et quod hec disiunctio sit vera primo probatur quia correcte videtur fuit si autem non ita quod dicat hereditatem liberos intelligo exheredationem large ut comprehendat preteritionem a sciente factam et hoc probatur quia omnibus que statim in textu inducuntur dicit enim ne filii falsis accusationibus condempnentur et ista verba comprehendunt filium exheredatum vel preteritum cum causa licet non vera a sciente / que sequitur vel alia quantum sibi facta iniuria testator circumspecto enim est deceptus facta ab aliquo dolum ut l. i. ff. de iure et ibi non. sed ille qui preterit aliquem sciens dolose eum circumvenit ergo tamen

¶ Ex omnibus ergo antiquis apparet quod exheredationis debet large sumi ut comprehendat preteritionem hoc etiam probatur in § i. tales igitur et §. si autem hec observata non fuerint ibi loquitur generaliter nec de exheredatione nec preteritione facit mentionem hoc est probatur in §. et hoc quod exheredationis precedentis et i. in sequenti §. sequitur sola enim iure scimus / ab aspectu autem est inventus a parentibus et liberorum iniuria preteritionis vel exheredationis auferre. Apparet ergo quod semper intellexit in precedentibus generis de exheredatione

¶ Exheredationis appellatione visum de ea que in eorum allatur nec quod non fit mentio de preteritione quia falsum est quia sit mentio expresse in §. et hoc quando ipse dicit exheredatione intelligendum large ut comprehendat preteritionem factam a sciente unde iura antiqua corriguntur nec obstat quod ipsi dicunt quod ius novum inductum est in favorem filiorum quia patet

quod favor filii est in hoc quod in preteritione
vel exheredatione debet inspici causa
sed favor testatoris est quod testamentum non
convertetur in totum sed remaneat validum
quo ad alia capitula probatur in corpore
quod usque hic autem disposuimus ut et parentes
et filios et testores ab iniuria libe-
remus et in eodem §. unde et constat
ad utrumque partes utilitatem seu voluntatem
atque cautelam haberi l. fuisse prolatam
ex quibus verbis apparet quod non est
stum ius istud in favorem exheredationis
vel preteritionis sed et in favorem testatoris
et isto modo colligendo sunt verba
glo. que tenet quod iura antiqua
corriguntur per hanc autem decisionem si ac-
cipes exheredationem large ut compre-
hendet preteritionem statim abignorate
tur in hac preteritione iura antiqua
non corriguntur quia textus in corpore non
intelligit nisi de preteritione facta a
sciente ut C. de epis. §. hoc probo per
hanc iam sicut hodie voluntate
defuncti preteritus filium lego tenetur
constitutio ad legata ita olim tenebatur
voluntate militis preteritus filium
in totum dz in milite adhibebatur
illa distinctio aut preterit filium
sciens aut ignorans ut dicta l.
sicut et in ff. C. de testamento mili.
generaliter ergo ex isto casu intelligo verba
etiam opi. aliorum qui dicunt iura
antiqua non corrigi. Secundo opponitur
ad ista l. et videtur quod legata non
debeantur testo rupto ex causa
preteritionis ut s. ti. i. l. i. de le. ii
l. si quis sco testo de fideicom. l.
l. si pret. in pri. cum similibus. Contrarium
tenuere sunt hic alie opi. dicunt
quidam quod ille l. corriguntur per istam
et hec fuit olim opi. placentini quod
probatur pluribus rationibus primo quia
hec autem loquitur generaliter ergo per
leges et iura allegata in contrarium
loquuntur in postumo cum l. preficiat
postumum et iam natum ut l. maxi[?]
in fi. sed iam nato preterito iura
antiqua corriguntur ergo et preterea
sicut olim quando testamentum rumpebatur
per contra tab. debebantur legata omnibus
personis per edictum de le. prestan. ita
hodie debentur legata universaliter
probatur autem sed in illo iure antiquo
non fiebat distinctio inter postumum
et iam natum ut l. i. in pri. ff. con.
tab. ergo nec de isto iure. Alii
dicunt et dicitur quod fuit opi. Azo.
quod l. contrarie non corriguntur sed ille

Nota bene quod
de postumo

loquitur in filio postumo hec in filio
iam nato contra opi. fundabatur pluribus
rationibus primo quia in corpore non fit
mentio de postumo ergo etc. Item cum
filius iam natus est preteritus testamentum
est irritum constitutio ad institutionem et
sic legata nunquam habuerunt depende-
cia ab ea ut dicitur in simili ut ff.
de in. rup. et ir. tes. l. iam
et si §. fi. et no. de libe. et postu.
l. iii §. fi. Ja. de arc. et Dub. Ey.
tenuit prima opi. sed quod l. contrarie et
similes corrigantur allegatur quod sic glo.
de fideicom. li. l. qualiter §. ex testo
allego tibi plures alias glo. que
in primo loquuntur ff. de capti. et post-
re. l. i. §. fi. et de fideicom. l. si pr.
in pri. et de testa. tu. l. v. et de
le. ii. l. si quis sco testo et s. de
codicil. l. i. / Audivi dominum Ray-
nerium tenuisse contra istam opi. et sic plures
ita consuluisse audivi etiam dominum
Ja. Bu. super hac autem tenere contrarium
per istam rationem hec autem loquitur quando
preteritio fit a iure ex causa quod patet
ex textu. dicit ex causa preteritionis etc.
sed in postumo non cadit causa ut l.
si quis in suo §. lege C. de inoffi.
testa. Cum dicemus dico idem quod
C. aut preteritio postumi est facta
ab eo qui sciebat uxorem pregnantem
et est vera prima opi. quod antiqua
iura sunt correcta hec probatur ex textu
in corpore ut C. de epi. et legibus
illa mentio fiat de postumo tum
loquitur generaliter de qualibet preteritione
aut preteritio est facta ab eo qui non
sciebat uxorem pregnantem et tunc
non corriguntur quia textus in corpore de
hoc non loquitur hec opi. probatur in simili
C. de testa. mili. l. si in ultimo
et l. qui iure ff. de testa. mili. §.
hoc probo per hanc efficaciam Certum
est quod donatio inter vivos maioris
maioris firmitatis quam legata exigentur
dicorum fit ergo ex. ut no. in l. i.
ff. de pac. iste non potest revocari
sine causa ut s. de revo. do. per
totum sed donatio inter vivos propter
supervenientes filios de quibus
testator non cogitavit irritatur
ergo multo magis irritantur legata
ut l. si unquam s. de revo. do. facit
ad hoc ff. de pac. l. tale pactum
§. fi. §. hoc tenet est contra voluntatem
testatoris ponit cum quod testator non
habuit filios fecit magna legata
fratribus et consanguineis quod non est

vi ple cu scriptu s de libert cogi=
tasset vo cu ptulisset ocuneos
poloh sic ut l. cu cui9 de condi
et demo. de fidtiq. li. l. cu aitiss
obeijm int est s aqmb filios habebat
tpe testi na s ppnut l. q s cogitasset
plures filios hic inora relinquisset
ut l. ab qui in fi. ff de condict. et pe
nuo casu est va opi. placi et alio
casu va est opi. Azo. et sequacium
¶ Videamus ad quasda rones quas
feci p placi. i qbz cocludit cont
Azo. et spaliter ad illa qua feci de
ti. de le. pstan. ua dico q ibi nulla
est dra int postumu et ia natu
sic sicut si ignorant testator
pteriit vo qz in utraqz est ead
ro. quare aut ptor qfirmat legata
quietis ptomb dic qz ptor impe=
bat testm qd de iure civili erat
validu et in hoc i iniura fecit oibz
legatariis ideo eo equitate sua
ronant legata quietis ptomb
ut l. i. in pn. de le. pstan. et ista
e ro unifermis ad postumu et ia
natu qcqud pterit sz sic legata co
firmat ppt tuenda volutate defucti
que volutas defucti cessat qn ptitz
est ab ignorate. Hec vides ad istas
rones factas p Azo. cont plac.
no ob. qd dicit q legata repetit
depende ab institucoe ut dica s. i.
qrys sup vbo qoheredatois no ob.
qd dicebat dns Ja. Bu. q hic loqu
de ptecoe que fit eo causa qz hoc
fly puto ymo loqut indistincte
de omi ptecoe et sic intuptine
legi. O ille hunss O m l. i. Vel de
q vba hic posita sut Gwarnerij
in corpe alit iacet. Sz q. ista opi
temu ta in pcedeti qno q in isto
¶ Opp de gasu l. ult. ff. de he. insti.
ubi qn ptito est fca ab ignorate
viciat. hec institutio et legata firma
remanet. So. ibi loqut qn ptitz
est aliquis cui9 pticio testm no
rupebat sz institutio rupit ppt
destm cause qua testator ad esse
putabat que ca respiciebat sola
institucoe no legata imo legata
firma remanet qz in eis non est
voluntas defucti hic secus ut S
dixi. ¶ Cont hoc etia fortit opp.
de l. cu mir ff de i offi. testa. ubi
vide. q debebat distingui totum
eqt ad illud qd ego dixi S aut
ptito est fca a sciente et sic re
et qplio et legata tuc no debet
aut ab ignorate et tuc debent
illa distictoz vir tenec glo. i posita
ideo q rones glo. no sut ve p rones
quas S. dixi unde tene opi. Azo.
ibi posita q dcm in pn l. corrigit

p id quod sequit et tuc facit p opi.
qua teneo qd satis patz ¶ Vel dic
pubtilit qn mr ptorijt filiu que
no credebat se hre et alios ostituit
filios habet duplice via Uno mo
q dicit testm nullm seu institucoz
nullam ppt destm cause qz mr ita
instituit eo nc qz putabat se no
hre filiu quae erat fca et tuc vici=
abitur institutio et remanet legata
ut dca l. cu mr in pn. et dca l. ult
de he. insti. Aut vult inritare institucoz
tamqz ptitus et venire p qrelam
olim vel hodie dicendo nullm ipo
iur. et tuc legata tor no valebunt
et loqm simis dicte l. cu mr. et id
quod S dixi vobis ¶ Opp. de l. ij S
c. et ff. de li. et postu. l. gallus p
tota l. ¶ Huius timore fuit hic esse
alie opi. Una q hec aut habeat
locu i ptecoe postumi qui no est
ipse postum9 sz p velleij. subducto
eo qui tenebat primu gradu i capit
tenec locu primi et glo. i. in l. i. ff
de testa. tu. videt tenec q in tali
postumo locu heat hec aut. In
qrm vide na tlis postum9 no
fuit p machinacoz ptitus na testor
cu ideo no instituit quia alt eu
pcedebat et sic licite fecit teneo
glo. Ad qrm video q hmachinaco
videt fieri cu qui habet uxore
pgnate et ventre no instituit
sta ille qui habz nepote et de eo
no facit mencoe fily qplini l. velt.
falle re ipsa ecesserit eu hinc
opi. qsonat volutas defucti si cu
filiu prim qui erat in primo gradu
qfirmat legat multo magis est
presumend est q qfirmasset nepote qui
erat in ulteriori ¶ Opp S de bo. po.
q tab. l. i. et ff. de le. psta. l. i.
ubi testo irritato p q tab. eo ca
pticoins legata no debent ins
ctis ptomb hic vo dici q oibz
huius timore fuit hic opi. na glo
in l. i. S de bo. pos. tenet q ille
l. hodie corrigit p ista ut no
ff. de usuf. s ecunco alibi vide
tene glo q hec aut loquat de
ptecoe filij emancipati ut no. ff
de iniu. l. s filius et sm hac solue
qria q ibi loquit in filio emancipato
hic in suo. Vel in eo qui no e suus
nec emancipatz ut descendes eo
linea inrna q sima opi. facit
qz tuc vide qequata qz nullu
fiey est testm ut no S. de collac
l. s emancipati et in hac aut et
in l. gallus S et q si tm Ja. de
are lig sit de illis qui tenet q
i filio ptito iura antiq no sit correcta

op

nota de iure exheredat.

ti in filio emancipato tenet q iura
antiqua corrigantur nã tex in corpe
in § eãs v. si autem dopitis loquitur
de liberis qui pnt ab i testato decedere
al pnte hoc si qntu ad successione ab
intestato nulla est dña int emancipatu
et suu ut in aut de hc. abintes. §.
nltam qo tex pbat ronem qr hic est
fauor filij. emancipati qui dicit no
ipo iure nullu. nec habet necte sub
dubio lite pendet, q tab. et ista
opi. puto veru si ponimus pteritione
factam a pnte ac scrib. Vlp. ff
de le. iij. l. ij/ Sed sm dy. et bene
ubi loquitur qn legata relinquntur
ab ipso pterito a quo ab intto relinqui
no poterat et sic hereditas deueit
ad eu. ex quoda casu no ex in-
dicto defuncti ut l. si pr. §. i. ff de
le. iij. hec aut loquitur in legatis
relictis ab instituto a quo ab i cto
poterat relinqui que confirmantur bnfio
hmi aut. Ex hoc habes q dy. h
uidetur tenere q ista aut habz locu
in pteritoe filij sui qd dixi sup et
dic de h. ut d dixi Sz ò peditu
suus de quibus ctã vbu pteritionis
sunt ad vbu exheredationis et vi-
q rescisso testo p filiu exheredatu
cetera irritentur ut l. pomp. ff si
ex ca. ff. de inoffi. testa. Sumus
tunc ãe sut in hac mã multe opi-
nia ajar. dicebat q gnu lz locu
sm illa tpa. sm que habebat locu
querela, hodie vo no habet locu
querela, cui opi. reprobatur h. glo
in l. i. ff. de i offi. testa. Ego dixi
plene in l. i. de testa. Alij dicut
q l. gna corrigit. p istam aut
na hodie si testm rupatur per
querela vel alio mo a filio exhe-
dato legata debent ut h. et h
tenet glo. in l. gna et ff de i
offi. testa. l. na et lbij §. i. et de
testa. tu. l. iur mo §. i. et de le.
ij. l. cu filius in pri. et i ista lect
glo. tenet ista opi. Et differt
hec opi. ab opi. ajar. qr sedm
hac lz locu querela si legata re-
manet firma. sm illa legata re-
manebut firma si no hebit locu
querela Certe dni ut Azo i su-
aut testm est nullu ipso iure qd
est qn causa no est inserta in
exheredatoe ut s. dca et tuc habz
locu ista aut aut causa fuit in
serta et tuc qr oportet testm
irritari p querela sm quez opi.
legata et cetera sibi in irritat
et iura antiqua no corrigutur
ista opi. pbatur qr qn testm est
nullu legata no hnt dependentiã
ab instituto hec si qn est aliqd et
irritatur postea. ut dicitur in sfi
in l. na et si pt de i nis. testa.
et l. iij in fi. de li. et postu. et c.
no. Ista opi. placuit hug. tn
displicuit emb vo na in eo quod
dicit qn testm est nullu legata
valent est q l. ib qui i ptate
in pri. ff. de le. pstan. In eo vo
qd dicit q qn ab i cto valent le-
gata irritatur ppt dependentiã
est q l. si miles ff de testa mili.
Omnia volentes sustinere ronem
multu laborant ad videndu ad dictas
l. Tu dic breuiter q no obstat
l. ib qui i ptate qr ibi loquitur
sm tpa antiqua sm que legata
no poterat valere scripsisse nisi
ex testo adiretur hereditas hodie
secus in casu hmi aut. No ob.
l. si miles qr ibi valuit testm
ab i cto de iure spali Unde lz
tollatur no est tamen q ad se tra-
hat accessoriu Unde vo legata
adhuc remanet firma, hugo tn
assignauit alia ronem quia ubi
testator assignat causa iusto iure
puniatur ut sic quo ad institutoz tn
irritetur testm Ista vo reprobatur p
doc. quod eni si testator inserit
vera causa sz heres ea no pbauit
certe in illo delinquit tn sm opi.
pdictam no valet legatu, Unde
alij ut Ja. de are. tenet opi. ista
p alia ronem sz qr hic dicit tex
irritu tex in corpe dicit emancipato
tex et sic intelligitur qn e irritu
ipo iure et ista opi. no placet
na vbu irritu no est in corpe
sz in dco §. dicit emancipato in alio
dicit rescisso et glo intelligitur ibi
emancipato sz p prmaz et sic agebatur
querela. q cu dicit emancipato testo
tex et sic pnt ablatiuu absoluti
et resoluitur in adictoz sz si ema-
ncipabitur sz p querela ut l. a testore
ff de condi. et de ff. de resusp ff
de cuit/ et cod mo in alio § ubi
dicit rescisso testo Unde alij te-
nentes prima opi. dicunt q qn testm
irritatur p querela legata no debentur
qr irritatur iudicium tamen deuetus
ut l. tua ff. de i offi. testa. Et
ista opi. vidi. quaz tenet dnus Ja.
Bu. du legeret lege gna et pq-
ca du legabat hac aut vidi

cum vacillat et nil firmat. Sed ista
ratio non placet, nam licet olim testamentum
infirmaretur per querelam quasi de colore de-
mentie ut l. hoc colore ff. de inoffi.
testa., tamen hodie non infirmatur, glo. co-
lore, sed infirmatur testamentum per querelam quia
causa inserta non fuit vera. Non enim
potest dici demens qui filium suum ex-
heredavit ex iusta causa inserta,
sed potest dici quod causa non sit vera, et
ista ratio colligitur ex dictis Ja. de Are.

In ista materia tractavi alium processum
unde alii ut Dy. sunt in alia opi-
nione, quod ad precedentem dicat enim
aut causa libera est iniusta et exheredatio
non approbata, et habet locum hec autentica
vel licet testamentum infirmetur per querelam tamen
legata firma manent; aut causa non
est iniusta in exheredatione, et tunc
infirmatur testamentum in totum. Et ita distin-
guebat ipse, quod colligitur ex corpore unde
sumitur hec autentica. Dominus Cy. dicit se
et audivi eum dicere cum legeret
istam autenticam plures ipse respondit
in corpore et inde potuit colligere
ex aliquo textu. Aliud quod dicit Dy.
videtur iniustum quod Dy. hoc collegit
ex textu in corpore ex allegatis de duobus
locis §. i. et §. sin autem hec obser-
vata non fuerint, ubi nec filiis sub
accusationibus etc. nam dicitur esse super
accusatus quod causa ingratitudinis
inserta que vera non apparet. Vel
possumus dicere quod ipse collegit hoc
ex §. sin autem hec observata non
fuerint, ex quo §. i. v° in antiquo
aut negotio etc. ubi textus hic vi-
detur dicere id enim unde totum.
Hec opi. Dy. non placet, nam licet
una sit ratio in corpore nec falsis
accusationibus conderetur etc. quo
contingit exheredatio cum causa ex-
pressa aliud vel non aliquis
... in presumptionem sub quo pacuit
etc. quero contingit exheredationes
pure etiam et etiam preteritiones a parente
ut in dicto §. i. textu dicit sin autem
hec observata non fuerint et se-
loquitur generaliter si non fuerint ob-
servatum illud quod precepit de inscri-
bendo illud quod precepit de inscribendo
causam pure non fuit observatum illud
quod precepit quod eam non probare, probare
per heredem non ob. textu in v°. aliud
aut negotio etc. nam semper ideo
se premittit quod recipiat testamentum
esse falsum dolo et machinatione
quorundam conceptum et sic non
deficiebat ex causa preteritionis vel

exheredationis sed ex causa falsitatis
ut in textu ex presse dicit et de dolo
et machinatione quorundam compositum
fuisse reperimus etc. Posito quod
textus hic expresse dixit illa fuit
premittata principis audisset cuncta-
ret constitutio Dominus hec autem sumitur
que erat iusta tunc, hodie post
hanc l. esset iniusta sed uno ergo
opi. glo. quod iura antiqua hodie
sunt correcta ut in textu restis per
querela vel alio modo ex causa ex-
heredationis legata et fideicommissa
firma manent hoc tenet glo. in
ultimis locis ut in dicto Exheredati
sunt de quibus tractavi exheredati
etc. ad illud quod dicit hic testa
firma manent contra ex textu quod
non adita hereditas non sunt debere
legata ut l. si nemo ff. de testa-
tu. et c. de testa. tu. l. si nemo
Ro. ubi loquitur quod testamentum infirmatur
ex alia causa quam ex causa exheredationis
vel preteritionis, ratio est quia quod
ex alia causa hereditas non aditur
ad alios pervenit hereditas preter spem
et voluntatem defuncti. Ideo testator
eos gravare non cogitavit. Sed quando
infirmatur ex causa exheredationis
vel preteritionis testator cogitavit eum
gravare quem exheredabat vel pre-
teribat, in quantum poterat, sicut eum ex-
heredabat tota hereditate que plu-
rificabat tota ita preterit l. quod multo magis
voluit eum esse gravatum legatis.
Ideo legata conservavit. Opp. c. de
testa. l. hac consultissima §. ex imperfecto.
Ro. ibi erat alia ratio in presenti
videlicet sollempnitatis hic ex causa
exheredationis vel preteritionis.

Exheredati de quibus remanemus ad
queres. Primo quero hic dicit ex
causa preteritionis vel exheredationis
circa quid est exheredare vel preterire.
Certe quid sit exheredare et
qualiter possit intelligi in dicto §.
primo dixi. Preterire vero quid sit
declaratum est opi. Ja. Ja. de Ra. quod
quod preteritio est ultra mentem facere
de filio et ideo videtur tenere glo.
in l. in ista c. de exheredatione hoc sequitur
quod si quibus aliquis preteriret (?) ex causa
ingratitudinis iusta vel ei aliquid
legavit quod iste dicitur exheredatus
non preteritus. Sed Azo. super ... tenet
contrarium et dicit veritatem illud enim
probatur ex textu in l. maximum c. de
qua instituitur preterit etc. si dicat

non vero quod
post ...

quid est exheredare
vel preterire

quod rumpitur testamentum ex causa preteritionis vel exheredationis

et non adhuc tractavit supra quando quis queritur de descendentibus preteritis vel exheredatis quando de ascendentibus quando de collatoralibus

Ille preteritus dicatur de quo in institutione non est facta mentio per hoc quod dicitur C. de lib. pret. l. pen. et ff. de lib. et post. l. ii et hoc vult dicere textus in corpore per ut nos accipimus preteritos per preteritione distincta in §. aliud quoque capitulum videlicet dicatur quod exheredare et preterire debeat sine causa et predicta verba per ut nos accipimus preteritos per distincta ipse ab exheredatione stricto modo supra. Ita si tu accipies exheredatos large tunc talis preteritus videretur exheredatus ut supra dixi in principio quoniam et probatur C. de testa. mili. l. si cum vel in veteri. ‖ Queritur secundo quero invalidetur testamentum ex causa preteritionis vel exheredationis quando hoc fuit expediens. Verum quidam dicunt quod non esse verum locum querele quod habet non expectamus supra in l. i. ff. de testa. tenendo expediens gloriosa quod hodie sit locus querele in hoc proposita dico si quis queritur de descendentibus preteritis vel exheredatis quando de ascendentibus quando collateralibus. Circa primum dico aut fuit preteritus vel exheredatus a patre vel in linea vel cum avo proavo et pluribus aut a matre vel in linea materna. Si a patre aut erat emancipatus et tunc si in potestate et fuit preteritus tunc est testamentum nullum ipso iure si et si peteret ... tab. ut l. maximum vitium C. de lib. pret. ... tab. si fuit iniusta causa bo. pos. contra tab. si fuit iniusta causa in preteritione sine non. Si vero fuit exheredatus et tunc aut fuit iniusta causa et tunc oportet eum venire per querelam et si causa probabitur perhibendo eius repellitur ut in auth. de here. et fal. §. exheredatus. Si vero non probabitur tunc testamentum rescindetur quoad institutionem ut supra dixi. Si vero causa non fuit iniusta tunc potest dicere nullum ut in auth. ubi hoc fuit §. aliud quoque capitulum quod causa iniusta est de substantia ut non in l. i. et l. iiii. ff. ... per querelam non posset venire quia non habet locum ubi habet locum aliud remedium ut vidistis in l. maximum vitium C. de lib. pret. contra tab. et puto quod possit venire licet sit exheredatus quia non est exheredatus recte ut l. non putavit §. non queritur ff. de contra tab. Si vero queris de filio emancipato tunc aut fuit exheredatus et idem quod in filio in potestate quia aut fuit cum causa aut sine ut supra dixi. Si vero fuit preteritus et tunc sine sine causa et idem quod in filio in potestate

quia aut cum causa aut sine causa. Si vero fuit preteritus in potestate quia potest dicere nullum et venire per contra tab. aut fuit adiecta causa in preteritione et tunc in hoc est differentia inter emancipatum et suum. Ita suus dicat nullum et potest venire per contra tab. ut non in dicto §. exheredatos in auth. de here. et fal. ‖ Secundo casu quando preteritus vel exheredatus sit a matre vel in linea tunc nulla est differentia inter exheredatos et preteritos cum enim preteritio sit per exheredationem aut ergo est preteritus vel exheredatus cum causa et oportet eum venire per querelam ut Insti. de here. li. §. inter. Si vero sine causa tunc dicat nullum quia causa est de substantia exheredationis et preteritionis ut supra dixi. Et predicta habent locum in filio iam nato non in filio nasciturus non potest inferri causa ut l. si quis in suo §. leges ff. de inoff. tes. ‖ Exponitur patet quod glosa que est in §. aliud quoque capitulum quo videtur illa l. intelligi posita in preteritione materna non dicat verum quia habet locum etiam in preteritione paterna facta de filio emancipato et hoc tenet Ja. de are. quod tu ergo ad modum rumpendi est differentia inter filium emancipatum et suum sed quantum ad prestationem legatorum rupto testamento nulla est differentia. ‖ Ut autem sit pro utilitate in modo rumpendi inter suum et emancipatum inter preteritos paterna et materna dixi vobis in l. i. §. quibus de leg. prestan. ‖ Sed quod predicta videtur ff. de inoff. testa. l. si maritus ubi suus preteritus venit per querelam. Solutio ... ponitur ibi preteritus id est exheredatus ut ibi glosa dicit. ‖ Circa secundum si quis queritur de ascendentibus preteritis vel exheredatis aut loquitur de matre vel cum linea aut de patre vel cum linea filius cum autem preteritus vel exheredatus sine causa et tunc sine exheredatis sive preteritis idem est quod habet intentare querelam quia preteritio habetur per exheredatione ut Insti. de here. li. l. inter. licet ibi loquatur de descendentibus preteritis idem est in ascendentibus ut supra dixi de inoff. testa. l. cum filium et ff. de inoff. testa. l. i. ‖ Secundo casu quando queris de patre vel cum linea tunc aut est preteritus aut est exheredatus a filio emancipato

tunc si sit causa testm est nullu quia deficit in sollempnitatibus ut supra dixi Dicitur causa aut est paterfamilias et habet quis tab. ut ff. si a pa. quis fuerit ma. l. i. aut emancipatus et habet querela ut ff. de inoffi. testa. l. i. et l. pr. filium cum similibus. Si vero loquamur de filio in potestate constituto tunc ad testat. de castrensi vel quasi. et testm est, ipso iure nullum quia non potest testari ut l. velle C. qui test. fa. po. et l. qui in potestate ff. de testa. Si vero testatur in castrensi vel quasi. quod potest tunc glo. variant. una quidem dicit quod tale testm nullo iudicio suppositum est nec potest irritari ut ff. de inoffi. testa. l. de inofficioso. Alibi dicit glo. quod testm non rumpitur si agitur ad bonorum possessionem contra tab. ut no. C. de epi. et cle. aut presbiteros et l. cum l. e. ti. et in aut. de sac. epi. § presbiteros. Alibi vero dicit quod una antiqua corrigatur in hoc quod hodie testm filii super castrensi subiacet querele ut no. de inoffi. testa. l. si. in fine ad turp. aut in testo. ff. de inoffi. testa. l. pomp. et si a pa. quis fu. cum similibus. Et hanc opinionem tenet Ja. de ra. quod michi placet quia aut filius in potestate potest vel emancipat patrem sed tunc et testm est nullum quia deficit in sollempnitatibus ut dixi. Aut sine causa et tunc aut potest et ita dicit nullum aut emancipat et habet querela ut C. dixi in filio predicto. Hec quantum ad modos rumpendi quantum ad prestationem legatorum et fideicommissorum quod in uno quod in alio ut probatur ex corpore unde tu sint. ¶ Circa tertium quero de collateralibus aut de fratre et sorore aut de ulterioribus. Primo casu aut de veteribus et tunc nullo modo admittuntur ut l. fratres in prin. C. de inoffi. tes. Aut de consanguineis vel de uterinis coniunctis et tunc si sint preteriti vel exheredati semper veniunt per querelam si turpis persona sit instituta et cesset causa ingratitudinis quod dictum ut dixi in dicta l. fratres. ¶ Tertio dicitur hic irritum est testm quo ad heredis institutionem quando de institutione certe rei certa utrum remaneat valida vel viciatur. Secundo quod institutio certe rei certa sapit naturam institutionis universalis in eo quod heres inde accrescendi vicatur. Quo sapit naturam legatorum

remaneat firma prestita aut dictum ut loquamur de substitutione directa et ista sic est duplex quia quedam per substitutionem succedit defuncto ut in vulgari et ista dico quod irritatur quia sicut quibus heres adveniat ista aut et in corpore unde sint. Substitutio impuberum est irritari omnium actu per quem prohibetur succedere ab intestato sed substitutio vulgaris est hominum go. ut. Si vero queras de substitutione per quam non succeditur defuncto sed ei cui facta est institutio ut in pupillari tenet glo. in l. i. ff. de vul. et pu. quod illa confirmatur vel irritatur per istam aut. quam glo. puto veram dicit ff. ad trebel. l. ita et si quibus compulsus ff. de vul. et pu. l. ii § planc licet dicatur quod dictum ut dixi plane in dicta l. i. ff. de vul. et pu. Si vero loquamur in substitutione fideicommissaria et loquimur de fideicommisso universali tunc dico quod non irritatur sed presumatur aut confirmatur sicut legata particularia hec probatur in corpore unde tu aut sint legata et fideicommissa ex presumptione ff. si quis ob ca. te. l. si. per hoc ff. si quis ob ca. te. l. si. prima § i. et l. ita tu § i. ad trebel. ubi dixi de hoc. Per hoc enim substitutione non impedit successio ab intestato procedit cum heres restituat. ¶ Sed circa hoc dubitatur pone quod in substitutione rogatus est de restitutione si decesserit sine liberis institutione emancipata contra personis vel contra heredationis ita quod tota hereditas pertinet ad filium predictum vel exheredatum et auctoritate de fideicommisso ut dixi debebitur nec dicitur fideicommisso quando ipse filius ad quem devenit hereditas decesserit sine liberis. At vero quando decesserit ille primo institutus sine talis conditione colligeret personae eius qui primo fuit institutus tunc fiet restitutio cum ille decesserit sine liberis arg. in l. ueteranus C. de pi. et comu. vete. vet. decim. ff. de cond. l. cum ita pridio § si mulier et l. ex personis. se. ma. et est casus expressus in l. peculium § fi. ff. de le. ii. licet sit arg. C. in l. ex personis de fami. hic apparuit si. si licet adversus. ¶ Tertio dicitur hic cetera vero firma permaneat quod continetur appellatione cetera. Secundo substitutio directa per quam non succeditur defuncto ut C. dixi. Item fideicommissum universale

legata et fideicommissa pretoria lib'
tatis et tutele dationes ut supra est
dic' in aut unde liber sunt et sec' apparet
q' no est vera opi. dy. qua ponit in
l. i. ff de vul. et pu. ubi dicit q' ea
que non possunt relinqui nisi in testo
non remanet valida p ista aut va
tutele dato debet fi in testo ut l. i.
ff de testa. tu. et hic remanet vali-
da p ista aut Item secundo dico q' ista
occurrunt ultime voluntatis remanet
firma dico etiam quod illud quod e relictu
in ui. mod remanet firmum cum viri
legati obtineat ut l. si. c. de hyba
pub' mo. Item ea que relicta sunt in
vi. conditionis implende debebat
dari heredi instituto dicat dari filio
pterito vel exheredato ad quem transfert
al transferri hereditas dic ut colli'
pro no. in l. is cui mde et l. quod
conditionis de con. ca. mortis et l.
qui heredi ff de con. et demo. ¶ Ite
quero quid si aliquis erat legatum filio
pterito vel exheredato qui rupit testum
nunquid habebit legatum et succedit tamen
aliis fratribus institutis Glo. movet
istud dubium in l. maxi. in glo. dub. Cy.
posuit sup hac aut Mar. pet. disputa-
tavit quondam et tenuit q' tale legatum
non debet p ista aut hoc probat
primo quia non est verisile q' testator hoc
voluit s' qui indicium defuncti im-
pugnat indignus est omni relicto sto
inso ut ff de inoffi. tes. l. pap. s'
meminisse et l. questu de acq. here.
et l. post legatum ff de his qui ut
indig. ¶ aut primo exegit legatum
et non pot postea testum impugnare
ut ff de inoffi. tes. l. pruribus et l.
postea aut petit postquam impugnavit
et non pot quia indignus est eo ut
s' dixi ¶ absurdum est q' preteritus
seu exheredatus habeat plus q' instituti
ut dicit in l. maxi. in s' tutis Nec
obstat ista aut quia vere est q' valet
legatum quantum ad extraneos non tamen quantum
ad preteritos vel exheredatos et ita de
equitate tenuit Mar. pet. Cy. hic
videtur tenere contrarium et dicit q' sunt
opi. hu. p ista aut ¶ Ita ista aut
facit valere legatum et filius est
capax legati et alia concurrunt ex
quibus debet valere legatum et deficiunt
ea que viciant Nec obstat licet q' filius
est indignus alias quia opponit contra testo
Sed licet non petunt ista legata contra testo
Sed dic ex hac aut ita dicit ipse
q' est filius ut s' dicta Nec obstat
q' plus habet preteritus vel exheredatus
testo quia hec absurditas quam tollit
ut no. in dicta l. maxi. Ego teneo
opi. Mar. pet. propter dictas rationes

et maxime p illa quia indignus e qui
contra testo quod impugnat eo aut contra
testo agat ut s' dicta p glo. etiam vi'
ff si quis ob ca. te. l. non confirmat cu'
qui visus est testum impugnare exemplif-
ic' casus ff de le. prestan. l. sed cum
al filium s' omnibus et ista opi. puto
verum ¶ Quero qua actione petantur
legata ex isto testo rupto ex causa
pteritionis vel exheredacionis quidam
dicunt ex testo alii condictione ex ca
pteritionis et conditione ex hac l. et ista
ut videtur sunt opi. hu. et dub. Cy.
ea tenet et glo. ult. hic tangit
q' agitur condictione ex l. probatur q' id quod
prest est in utile confirmatur agitur ex
confirmante non ex confirmato ut ff de i.
inst. tes. l. postumus et ff ad trebel.
l. si quis prioris de here. inst. l. cum
a se cum filiis et hoc videbatur tenere
pe. et dy. Alii ut Ia. de ra. dicunt
q' agitur ex testo hoc etiam tenebat
Ja. bu. et ego hoc puto verissimum
pro hoc etiam videtur tex. in aut unde
liber sunt ubi dicitur tamen non rescinditur
teneat testum ex quo apparet q'
testum sit validum quo ad legata ut
sit non nascitur actio ex l. testum sed
ex ipso testo corroborato l. ut l.
abuenente ff de v. sig. Ubi videmus
in omnibus contractibus bonefidei q' confirmetur
lege ut l. lumia ff de pac. cum actio
oritur ex contractu non tamen ex lege pro hoc
de tex. expresse ff de he. insti. l. si.
non obstat quod dicitur est q' agitur ex
confirmante non ex confirmato quia ille l.
locuntur cum confirmatum non poterat per se
validari ut si quis non pot decedere
pro duobus testis ideo secundum testum
non pot confirmare primum ut per se sit
validum ex se et ex hoc colliguntur una
declaratio omnibus dicit statutum q' testa
mandet executioni pocius dissimulare
non petunt legata que remanent
firma vigore aut huius et si ille
petentur preteritus quia ex l. non interest
executoris ex forma statuti et ita
determinatum fuit per dominum bon. legum
doctorem qui contraria munitate fuit
valens homo in iure ¶ Quero de
illa cla. si non valet iure testi. de
qua glo. querit hic et ut satis de
hoc ego iam feci una repetitionem in l. i.
de iur. codi. ideo breviter transeo
tangam ea que erant necessaria ad expositionem
glo. latius videbitur ibi ¶ Quero
ergo quid si testator dixit si non valet
iure testi valeat iure codicillorum
aut tunc petentur legata vigore
illorum verborum tanquam ab intestato Cy.

Nota

nota de renunciacione
vide quando

Nota

petet. qo hac aut testo rupto qo
causa ptitionis uel exheredationis
Glo hic no bn declat nec dns ex
dentalis est hic et no quia ista ubla-
sio uz iure testi cet pbat in l.
stichu qui ineo erit ff de le. i. cu
go aliud valeat qtu ad legata
qtu ad institucoz no valet dico
qtu ad institucoz no valeat iure
codicillor qtu ad legata dumtaxat
sua p clausule aut Solueris utrum
illa cla si no valeat iure testamenti
cet locu hat rupto testo p quela
Glo hic vide dice qo no p l. tria
de inoffi. testa. et de le. iij et l.
patrim § fi. que glo. dicit verum
scdm iura antiqua q in quela rupe
bat testm quesito colore dementie
q cu hodie ille color no queratur
ut C dixi puto q illa cla opet
rupto testo p quela Secundo utrum
illa cla si no valet iure testi cet
locu hat rupto testo qo causa
ptitionis Glo hic videt tenere q
no. q solu habet locu qn testm
est ullum. qo defectu sollempnitatis
et est glo. singlaris et c addito
et est glo. tenet omnes doc. Sed vi
qua glo. tenet omnes doc/ Sed vi-
q casu l. si patim § fi. ff. ad treb.
scdm vna lec. et l. qo ca septima
ff. de testa. et hic tenet omnes
doc. q̄n ptitus est iam natus
q q̄n ptitus est postumus tunc e
uerum scdm dy. et alios qui dicunt
si no valet ca valet tunc i. a quo
defecit q ea testm no valet
cu pt et cu testor moritur licet
postea uincet hoc cet ut l. fi.
et l. si ita scripsisset ff. de le. ij.
et l. cu suplantur de vbo. obli.
Quarto si dicit si no valz iure
codicillor cet dic ut dixi i dicta
l. § a de inoff. testa. al de iure
codicillor cet dic ut dixi i dicta
l. i. de inof. testa. al de iure co-
Quinto an qo vigore istorum vborum
si no valet cet dementes ab i
testato videantur rogati ad resti
hereditatis heredibz scriptis Glo. q
videt tenere q no contrariu e verum
ut l. postumus § fi. de inof. te.
Cetera hic et alia i similia cla
hac clausu dic ut dixi in dcta l.
i. de iure codicil.

De postumis heredibus in-
stituendis uel exheredandis rubrica.

Si post testm:-
natiuitate postumi
ptiti testm rupit
et qo eo iure heredes debz
decedit qo causa ptitionis d. ti. i.
l. d. Sup decedit qo causa ptitionis
ubi rupto testo qo causa ptitionis
debent legata Sed quida dicunt
q hec corrigitur p illa Alij dicunt
q hic loquitur de ptitione postumi
ibi de ptitione ia nati qd e valde
forte dubiu q an pt vnum dixi
ibidem in aut qo causa
Aborti. Abortiuus ptitus
testm no rupit
scdus si nascit viuus lig
stati decessit l. d. Istud qd hic
dicit in pn. de abortiuo. qualiter
intelligatur vide in l. qo ex/ Ad istud
aut qd dicitur si natus illico decedit
testm rupit uel confirmat Sup et
videt q testm confirmet ut l. postumus
in pn. ff. de inof. testa. Sed hec
est veritas q ubi postumus fuit natus
et decessit viuo testatore dubie
testm confirmat qo equitate pretoria
et qo eo potest peti bonorum possessio
scdm tab. hic vero est natus et
decessit post morte testatoris tunc
no confirmat uerum de iure ciuili
uerum de iure pretorio ita debet hic
intelligi dubie dicit go. que sunt hic
in glo sunt ne sunt inuente ut vi-
disti et vide glo. et sic est verus
distinctio et vide glo. et sic est verus
de capitibus qui ponitur in l. gna
in quibz est natia bonorum possessio
scdm tab. ut tenuisti no. p glo. i l.
fi. C. viij. le. et tenuisti duos casus
aut decedit viuo testatore et
confirmat testm aut post morte
et tunc scdus/ Ad utrumqz istorum op.
q si decedit viuo testatore testm
no confirmat ut ff. e l. si filius
qui i potestate/ Sed dicunt quida q
aliud ideo qz precessit primi testm
valid de iure ciuili/ qd no placz
dic go q precedens distinctio e va
in postumo ptito qui decedat
ante viuo testatore testm no confirmat
ut Inst. de exhe. li. in pn. Constans
dcaz int ia natu et postumu
tenet glo in dcta l. postumus de
inof. te. ut l. si hereditas § si qs
filiu de testa. tu. et l. peut. §.
fi. ff. de dona. et in l. summa ff.
de re. iu. cla fi. ti. licz contrarium
videatur tenere glo. et no bene
in l. ij al pcle de re. catho. ubi
cam intelligas hic/ q stati dicam

No[ta]
No[ta]
Dub[ium]
No[ta]
Sol[utio]
op[positio]
Sol[utio]
op[positio]

Sciunt ista distinctio vide textum in d. l. postumus v. idem tunc ubi textus idem in iam nato quod in nascituro. Secundo dicunt quidam quod illo v. idem tunc loquitur in casu l. filio C. e. ti. et hoc vide ibi secundum glo. ultimo[rum] dicunt et melius quod est novum sic filius iam natus preteritus decedit vivo testatore aut in testamento illo erant scripti venientes ab intestato et tunc testamentum confirmatur ut ex eo possit peti sicut tab. de iure pretorio. Ista loquitur d. v. idem tunc et ibi textus hoc expresse sunt si bis adiuvatur aut erant instituti extranei et tunc secus. Ista loquitur iuste de hoc l. in prin. Ad aliud incident quia filius decedit post mortem testatoris et sic ad casum legis l. opp. de l. filio preterito ff. de in. in. test. Secundo ibi loquitur in iam nato hic in postumo preterito ita dicit glo. hoc nihil est dicere quia facilius confirmatur quia preteritur postumus quam quia preteritur iam natus ut C. eo. l. unica ubi dicit glo. hic de rigore ibi de equitate. Innuit ergo quod hec l. corrigit per illa cum equitas scripta preferetur rigori ut l. 1. C. de le. quod non est verum dico ergo et ita tenet doc[tor] verum dico ergo et hec est veritas quod in C. ultimo[rum] et hoc est veritas quod ibi loquitur in filio preterito qui vixit tanto tempore et habuit potestatem approbandi vel reprobandi testamentum, unde non improbando approbare videtur ut ibi hic loquitur in eo qui statim decessit ut expresse dicit textus unde in eo non potest cadere approbare videtur. Ergo quod ista est veritas. Supponit ista s. quod filius preteritus tacendo approbat testamentum doc. ultimo[rum] C. et l. 1. in fi. si quis ab ca. te. et in hoc respondet dominus Cy. Ista non in hoc concordabat ergo teneo opinionem glo. veram et dico quod tacendo approbat testamentum et dico quod cum testamentum illud confirmetur de equitate pretoria ut dicta l. filio quod si filius tacet per annum et per tanto tempore quo excluditur a bonorum possessione que competit de iure pretorio videtur approbare testamentum. Idem est in l. si impuberes ff. de carb. ubi est textus rotundus in glo. licet possit aliter intelligi ut dixi vobis. Ecce ergo debes facere distinctionem preteritus aut preteritus decedebat vivo testatore aut eo mortuo. Si eo vivo aut fuit postumus preteritus aut iam natus et si iam natus aut erant instituti venientes ab intestato aut alii. Secundo casu quia decedit testatore mortuo aut decedit statim ita quod non habuit tempus ad reprobandum aut ad approbandum testamentum aut ex intervallo aut expresse approbavit aut tacuit et si tacuit per annum aut post maius tempus ut expressius patet teneo menti hoc magis quia est difficilis et cottidiana.

Quod certum

Si nascitur postumus licet postea statim decedat rumpit testamentum secus si nascatur mortuus h. d. Nota. textus in v. perfecte natus tunc. Ista est quia dicit totum tunc quia nihil aliud addit hec l. precedenti et canoniste hoc ponunt in ti. de baptismo et dicunt quod sufficit quod aliquis membrum baptizetur ut sit christianus // Bartholus

Quidam

Quidam hoc habet et breviter dicit institutio facta de postumo in uno casu porrigitur ad alium in quo testator nisi provideret si de eo cogitasset h. d. Summa vna lex vel alia verba abiqua interpretantur ut testamentum rumpatur tunc h. d. Opp. de l. commodissime de li. et postu. Solutio prima est quod hic testator voluit esse eos heredes si nascerentur in vita sua post mortem. Ibi voluit eos esse heredes in uno casu tantum. Secundo plag. et hec contraria fuit ex eo quod dixi vobis quod ponendo casum si testator institutus putatus se non posse creare prohibuit ista verba. Alii dicunt quod illa corrigatur per istam. Alii dicunt contrarium ut hic in glo.

De iure deliberandi et de adeunda vel acquirenda hereditate.

Idem est C. de testamentis et institutionibus et substitutionibus. Item quia ex eo ius acquiritur hereditas et hec acquisitio hereditatis precedit deliberatio ideo premittit in rubrica de iure deliberandi. Post deliberationem sequitur aditio vel acquisitio hereditatis ideo annectit rubrica de adeunda et acquirenda hereditate. Quia sequitur repudiatio ideo in sequenti ti. ponit de repudianda hereditate. Continet glo. quare hic dicat de adeunda et acquirenda hereditate videtur glo. quod hoc verbum acquirere est magis generale quia pertinet ad suos et extraneos.

cap

cap

Quidam

Quidam

2a Quidam

2

cap

Nota

noch ... wit

Si a patre [C]ertum non est esse heres inst. de iure pro(?) pacto pactum extraiudiciarium non videtur hereditate agnoscere h. d. [C]ontra ff. de l. julianus § si filius ff. e. / So(lutio) glo(sa) loquitur de filia emancipata ibi de filio in potestate ratio huius est evidens nam emancipata isto tempore non vocabatur inst. de iure pro(?) et ideo per actum extraiudiciarium non inducebat agnitio. sed filius in potestate vi(detur) de iure civili et ideo nuda voluntate heres efficitur ut j. e. l. potuit et l. si a maiori hodie autem per iura aut(em) sunt publica dicta emancipationis et potestatis et quilibet succedebat de iure civili et quilibet iudiciarium de quo per istum actum inducitur adeo [C]ontra l. loquitur inducit adeo. Glo. dat de l. julianus § si ff. e. Glo. dat duas so(lutiones). Tu tene ultimam quae loquitur de eo quod prius abstinuerat licet aliter hic dicitur ubi filius manifestum heredem hereditarium / Bartholus

Quum debitum [Q]uum aliquis facit ut heres videtur hereditate adire h. d. Vel aliter qui solvit debitum hereditarium simpliciter videtur debitum adire h. d. [C]ontra... de his quae... per interrogationem...

Si heres [H]ec est subtilis l. filius in potestate hereditate patris non agnita transmittit ad quoscumque heredes in emancipato h. d. secundum veram lec(turam). Secundum glo(sa) dicat aliter hereditas... glo dicat aliter hereditatis secundum adita per filium transmittitur secus si non fuerit adita h. d. secundum lec. glo. licet non bene. Dividitur in partes duas. Prima loquitur in filio in potestate. 2a in filio emancipato vel secundum glo. prima loquitur hereditate adita 2a hereditate non adita. 2a ibi quod si [C]ontra ff. de suis et legitimis... So(lutio) speciale fuit iure l. i. § si / So speciale est in filio in potestate qui etiam clausis tabulis potest adire sicut heres ex parte secundum iura antiqua hodie vero indistincte hoc est verum ff. de cadu. tol. § cumque et § in omissio [C]ontra 2a hereditas non adita transmittitur ut l. i. § in omissio de cadu. tol. et j. e. l. cum ... non supponitur hereditas adita, licet tamen de glo. quod speciale est in filiis patris qui qui hereditate descendentium transmittitur

ad heredes posteros vide glo. Ista glo. displicet propter multa primo quia presupponit quod iste filius decedens habebat posteros quod est divinare / quia est filius qui si haberet posteros si esset emancipatus si non esset hec concluderetur eo quod isti posteri succedunt avo suo sic exclusio quod est contra iure l. / § secundum hoc hic ideo esset quia posteros habebat sed hec l. expresse dicat quod hoc ideo est quia erat in potestate unde si non haberet posteros pure distingue sive in potestate patris vel non hereditas descendentibus transmittitur ut j. de his quae apta l. i. / Dalint glo. alio modo quod hic in primo casu heres adiverit hereditatem quod est verum dicat glo. quam vide. ymo istud est contra primo filius quia post hereditatem aditam nulla est differentia sive in potestate vel emancipatus quia licet lex nobis facit esse quod heres quia erat de patris et contra sui heredis operatur transmissionem hereditatis patris et non agnitae ad quoscumque hic est casus licet glo. dicat contra in l. si in fauti § i. j. e. et male ut ibi dicam

[O]z quod hoc contra quod cum heres coheres contra sui heredis nihil operatur ad ... ff. ad trebel. / So(lutio) sed heres habebat coheredem tamen dicat textus si quo casu si ex parte hoc est / So. in his quae dependent ex testamento contra sui heredis non habet locum quando habet coheredem contra ut l. gratia et quod non ibi per dy. Oz in his quae veniunt contra testamentum ut est transmitte hereditate ratio heredis non impedit contra sui heredis et cum effectus hic est casus in hac l. nota / Bartholus

Filio [C]onsentiat patre volente filio agere ut i(n)dicatur solemnius adeo h. d. / quae fuit ratio dubitandi in hac l. potest esse duplex prima quia in hereditate quaedam per filium debet procedere iussum et sequi adeo qui non placet in capite huius l. sed placet l. consuetudine et ideo dicit satis scilicet videtur quod dicat consuetudine quod iussus procederet et adeo potest sequenta ut l. si quis in bona § iussus de acq. hered. et l. si filius § de peti here. / Vel potes dicere quod ratio dubitandi erat quia hereditas non potest adiri per filium in l. paulus de acq. ff. secundum vetera

quod 2x relatum videt

non 2a ratio dubitandi in hac lege

q filius no potuisset adire p parie
qd remouet' hac . l. no obstat l.
paulus qz d loquit' in hijs q mida
volūtate pnt adire lin qstitucio
parie ad adeund videt' adire licz
filius ḡm ista tpa no pt adire
nuda volutate nisi pcedat iussus
pris ideo ad h̄c pt qstitue parie
ut hic videt' // Bartholus

pupill q al capit potuit

Potuit pupillus pt adire hereditatem tutoris aucte no tutor solus sine pupillo h. d. Vos hett hic tres glo arbitror q prima glo fuerit noua que qtinet de alijs que cotinet' in alijs antiquis ideo primo recitabo glo antiquas et qd postea plus est nouas. Opp de l. pupill. ff. c. So. fateor q volutas pupilli est necia ut hic dicit' licz no recte intelligat quo iure sibi deferat' ex testo uel ab intestato uel quo alio iure nā defectus intellcus ipius supplet' p aucte tutoris. Ite opp. hic dicit' actus et volutas Con primo sola volutas sufficiat ut l. p. herede § i. ff. e. Glo dicit et bn q si quid incipias a primo sz ab actu e necia volutas et actus si incipias a volutate actus no reqr ita vr tenē glo in l. gra et ista tenet doc. moderni et e vitas Alij dicebant utrqz requiri qd hunc glo no placet licz h̄c vidēt' i innore ut l. metus ff. c. Opp et videt' q tutor solus possit adire ut j c. l. si infanti § i. So. ibi loquit' in i fante et h̄c e vitas et ideo h̄c anno cu decessisset hereditate nuda Ego feci vida tuentanu fery a tutoribz infantis in quo ipi asserebat se invenisse i bonis infantis ius petendi hereditate nuda Ego dixi q post inductam aditō hereditatis qz tutor solus habet h̄c posse p infante secus si esset pupillus ut hic vides. Opp ff. de bo. pa. l. si pupill tutor et l. tutor So. dicit glo hic in vltia glo. et ecia i prima glo noua Aliud e in bonorū poss̄oe qm pt quere solus tutor aliud in hereditate ut hic et istud est verū licz glo videt' dicere q in l. bonoz. e q' adunt. ad bo. pos et ibi dixi volus Vltimo tamen p dca opp ff. ad trebel. l. sz nec ipi So. aliud in trebellianica restitucoe q bonoz poss̄oe ut dicit glo ult h̄. et etiam glo p a noua // Circa l. Illā querit glo

primo quid si pupillus infans adijt tutore auctore utrū sufficiat certe pt sapius est in l. inbito fino § qui si pupilli ff. ad trebel l. quidā Querit glo q e dicy gere p herede Pudeo ide est q gere p dño nā heres ide e dice q dns ut Insti. de he. qua. et dif. § fi. Quero utrū pupillus possit adire solus sine tutore hereditate Glo. dicit q no et bn ut Insti. de auc. tu. § neqz. Quero utrū pupillus possit adire cum aucte curatoris Glo. dicit et bn q pt ut l. cu in vna § tutor. ff. de app. secus in adulto ut C de admi. tu. // Bartholus

Sciunt Solo animo adit' hereditas et sufficit animi ex volutate ostendi h. d. No q hereditas pt adiri solo animo. No q sufficit animi ee declaratu in ultia volutate et no bn qz mulieres feci hoc fieri tpe mortalitatis.

Quoniam hereditas quocumqz modo adita non transmittit h. d. No qd dixi in principio No q h̄ dicat aliquid hereditatis ex quo colligē potes q heres institutus ex certa illud qd est in illa institucoe no transmittit nisi agnouerit qd dic ut dixi in l. quaticus C de he. insti. // Bartholus

Licet iuri adeundi hereditate no pscribit' longo tpe h. d. In eo qd dicit ignorates probandi maxie nā ide si scietes ut l. fi. j. de pscrip. lon. tpe. Bartholus

Si creditoris ius cui deferet hereditas pt adire et si de aditoe no qstat interrogabit' ad petendū tpe ad deliberandu dabi' h. d.

Si te bonis Inopia defuncti uel summa tery no qcurrat heredes qu creditoribz tenealit' h. d. Et pt opponebat duas qcepces sz q ipe sr no erat soluendo nec hereditate possidebat Ad primu opp. et vide q quis non teneat' ult vires hereditarias ut l. i. § si is qui quadraginta ff. ad trebel. et de le. l. vnum ex So. fateor q no tene' legatarijs sz creditoribus tenet' in solid ḡm ista tpa. qd intelligit h̄c vīn

insi i recitatum fecit ut l. fi. § e.

¶ Ad secundum opp. ad id quod hic dicitur de spolia contempore de resti. spo. c. i. li. vi. ubi spoliatus licius sive vel maiori parte a nemine potest quemvis donec restituatur. So. aliud de iure canonico ut c. aliud de iure civili ut hic respectio tibi dicere plus tene menti quia nescio alibi quam hic.

Renitere ¶ Contra dicere filio pr. non potest hereditate repudiare vel suos heredes manumitte. h. d.

Pubere ¶ Hic est nobilis casus cum agnoscit bonorum possessionem videtur de iure civili adire si potest. ¶ Opp. et vi. quia licitat uno iure agnoscere altero repudiare ut s. l. pro. et l. ib. quod a patre ff. de bo. pos. et l. filio pater de i. inst. te. So. quando primo quod si aliquis suus repudiavit de iure civili et postea agnoscit de iure pretorio esset heres de iure civili si non differret hereditas sed sibi deferretur de iure civili si non deferretur de iure civili et de iure pretorio agnoscendo de iure pretorio videtur adire de iure civili ut hic et tene menti. // Bartholus

Qui in heredem ¶ Cum repudiavit de iure pretorio potest adire de iure civili. h. d. ¶ Opp. de l. iij. § de i. pu. et alii substi. Glo. intelligit hanc l. quando substitutum non habebat. Doc. vero omnes communiter reprehendunt istam glo. Salicetus dicit Ja. Bul. et dus Ja. Bul. dicunt quod l. contra loquitur quando repudiavit ex testamento et vult venire ab intestato quod non potest donec est locus substituto hic vero repudiavit uno iure et vult venire ab intestato sed alio iure unde tunc si est institutus precedit substitutum ut l. quidam de acq. he. // Bartholus

Si sororem ¶ Hereditas potest queri licet bona non possideantur et postea poterunt a possessoribus vendicari. h. d. hec l. in summa.

Non debuit ¶ In quendam hereditate teste inspiciatur adicionis h. d. ¶ Opp. de l. si filius ff. de vul. So. aliud in stipulatione aliud in legato ut hereditate probatur in l. que legata de re. iur. ratione videbitur in l. si uxore § . de adi. in. ¶ Certe glo. quod in contrario certe idem ut posita de hic. insti. s. fundus at facit ff. de stip. h. l. fi.

Ne(c) tenere // non cogitur quibus invitis contrahere vel quasi contrahere adeundo h. d. ¶ Nota ex hac l. tres regulas ut in ea habes per ordine que regule fallunt in casibus qui hic notantur in glo. // Bartholus doctor

Exemplo ¶ Hereditas potest adiri quolibet tempore. h. d. hec l. in summa.

Si infanti ¶ Ista est una nobilis l. et est constitutio nova / hereditate delata infanti / ascendens per lineam masculinam potest adire et an adita infante defuncto corpore, infanti sibi querere / ascendente non existente tutor potest pro infante adire / sed ea non adita non transmittitur, maior infante ascendens etiam pupillum non consequitur / et tutore defectum unde supplet. h. d. ista nobilis l. et singularis / dividitur primo loquitur in infante constituto in potestate 2° loquitur in infante sui iuris habente tutorem non ascendente 3° loquitur in habente ascendentem / 4° loquitur in pupillo maiore infante 2a et 3a parte et non quarta ibi si aut septem. ¶ Ex prima parte nota quod infans dicitur quousque minor septem annis ¶ 2° nota quod pater potest nomine infantis hereditate adire et sic in casu quod pater infante vivente hereditatem adit quod dicat quod hoc fecit nomine infantis tamquam eius legitimus administrator. ¶ 3° nota quod hereditas non adita per infante transmittitur ad patrem et isto casu quod infante mortuo pater adit non debet dicere nomine infantis sed debet dicere nomine proprio adit et iure sibi competenti per media persona infantis ¶ Oz. quod verius quando fuerit ista particulam ¶ Opp. et vi. quod in pupillo maiore infante quando pater adit pro eo est idem ut non s. c. l. . fi. / So. in hoc differt pupillus ab infante quia in infante non est necessarius eius consensus in pupillo vero non potest adire pater solus nisi pupillus consentiat arg. d. c. l. potuit et s. c. l. fi. ¶ Contra hic opp. s. de bo. q. li. l. fi. in aut. renunciat ibi in districte permittit pater pro puero adire hereditatem So. expone de puero i. infante

≡ ad titulum

no. quod non potest non existit (?) pater adire hereditatem [illegible]

fm glo et lex contra hic opp. i. de bo.
ꝗ li. l. si. ubi appet q̄ illis ꝯceptis
pupille restituat' qꝛ si esset maior
et uincte al ab intesto pt pr adire
ut l. cu no solu § 1. j de bo. ꝗ li.
So. et hic adiute quia pr uolt ad
ire p filio et isto casu no pt sine
consensu filij si est maior infante
ut s pro. dixi / quia uolt adire p se
et tunc si eius filius adijt non
exclusus no est dubiu q̄ pr no
pt qꝛ ipsi filio piudicare no pt
ut s c. l. renitente et s de re. pu.
ho. po. l. filio. et l. ib qui heres
§ 1. ff. c. Si aut filius ess exclusus
si a eius repudiat sine dubio pr pt
adire pro nomine et p se p iure sibi
quesito. ppt ꝑsona filij ꝯtinuaz
repudiant ex dispositione illius l.
cu no solu § 1. j de bo. ꝗ li. Sz
si filius esset exclusus morte in
filio infante pr pt adire ut hic
in maiori infante / quid iuris pt
diceret in dicta l. cu no solu § 1. j.
de bo. ꝗ li. Audisti ergo modo quomodo
pr possit adire pro filio alij uo
filius si pr uixisset in l. ib qui
adimit ad bo. pos. // Sed dicitur hic
q̄ filio infante defuncto pr cap.
iure proprio al patris tanq̄ infanti
quesita. Contra hoc i... q̄ no sit opus
noua aditione si pr occupet iure
peculij Sz dicunt qꝛ infans habz
hodie et filiusfamil. hodie p aut de
he. ab intesta. ueniunt. j. ad tertull.
aut defuncto / Glo. dicit fateor q̄
hodie pr capit ut heres filij et sic
in hoc corrigitur ista l. et uide glo.
sup uerbo infanti quesita quod est
utile sine qꝛ si pr capit hic no
ut heres esset opus aditione tunc etiam
ipse decedens anq̄ cognoscat non
transmittit et casus occurrit hoc anno
de facto et sic terminus et medicum
Sz contra hoc facit tex. huius l. j c. § ea
uero ubi dicitur q̄ illud quod dictum est hic
in filio in ptate habet locum etiam i
emancipato q̄n emancipatum constat
de iure antiquo lic heredem et tn
capit iure proprio sicut qn ei ptate
substituendo Glo. uidet tex. hic s
lex inspicitur qꝛ dicit iure proprio q̄si
ta infanti quesita capiemus patrum
scdm ista uerba in filio in potestate
erat q̄ occuparet iure peculij
ut l. ij de castre. pecu. in filio
emancipato. de iure antiquo cat
uitia aditione hodie erat ius patri
ut tanq̄ heres capit et ideo dico
hodie de eo qui est in ptate ut
tanq̄ heres eius hereditate capiat

pr ut s dixi ¶ Opp. q̄ dicis hereditas
relicte infanti no cedit i infantili
etate ut ff de bo. pos. cu fur. de
cla. l. 1. / So. dico q̄ no dicitur cessisset
dies i preiudicium infantis ut illi s
i preiudicium ipius patris sic ut ipse
possit agnoscere ut si no agnoscit
ipse excludatur no infans ¶ Item opp
q̄ hereditas restituitur ei qui no habz
intellectum no pt ei queri ut l. si. §
sin aut talis in fi. s de condi. fur.
al de cura fur. / So. aliud est in
fure aliud i infante dicit glo
ista unde s qualiter ut s eod. que
est ro diuersitatis int infante et furiosum
na p tutore quitur infanti s p
curatore no quitur furioso / Doc.
dicunt hic qꝛ no magis fauetur
infanti q̄ furioso na infantibus ille
restituitur furioso no Istud est fm
qꝛ utrisq̄ restituitur q̄n leduntur ut l.
marcell. ff de fideicommiss. lib. cum
furiosus no restituat q̄n ledit'
ut l. marcellus ff de fideicom. si hz
ut minor hic restituitur ex clausula
generali si qua mihi iusta causa
esse uidebitur Ita tn ppt ꝯsilij
i becillitate ipse regitur p aliu
sicut infans exuego est racio
dico q̄ tutor habz plus iuris
i pupillu q̄ curator in furiosu
na tutela est ius ac ptas in
capite libero ... ut ff. de tute. l. 1.
et ideo dicitur q̄ tutor datur p̄sone
pupillari curator principaliter bonis ut s
de inp. l. i. copulandi Sz nihil
remanet dubium in na fm glo hac
ro3 pr possit adire q̄ filio fu
rioso qꝛ habz ius ptatis i persona
filij et est eius legitimus administrator
qꝛ forte esset uerum q̄ de aditione
que sit ꝯtu adquirendi ipi pri
hoc no dicemus qꝛ solu respectu
i infante cont regulas iuris quibus
ergo no est contendendum ut l. qd
no § de uno ff so. ma. ¶ Illius
opp. hic dicitur q̄ pr pt adire
infante ignorante ut s c. l.
renitente cu similibus ergo no pt
adire eo ignorante ut his pt
ff. c. / So dicit glo. hic fallit
illa regula que dicit is pt adire
eo ignorante q̄ pt repudiare
Tu dicas clarius q̄ illa regula
habet locum in his qui suo iure
adeunt et tunc procedit regula is pt
adire qui pt repudiare Sz i
eo qui adimit noie alieno et
in casu uro regula no procedit ut

le. aut. ptor. §. i. de inu. de li. ¶
Iste opp. prima ptas non est sufficiens
ad obligandum filium ut l. fi. §. i. ff.
de v. ob. et insti. de inuti. §. fiideiussor.
Et paradoxum filius obligatur credi-
toribus quibus hereditas non potest solue-
re ut l. si te. C. e. ergo non potest filius
adire patris auctoritate. So. dicit glo.
hic est magis quomodo quam de iure
unde glo. que est ita fi. Si ista ro-
esset vera posset pupillus solus
sine tutore et sic pre acquirere ut
insti. de auc. tu. hoc autem est falsum
ut insti. de auc. tu. §. necessario et C.
e. l. potuit et ff. e. l. in fi. ergo ista
non est bona ro. So. quedam sunt
propter que filius inuitus obligatur et tunc
patris auctoritas non est sufficiens ut in
primo et ideo adire in casibus eundem
in quibus constat quod nil potest queri
patri per non potest tunc prestare auctoritatem
filio quoniam tunc auctoritas non est
sufficiens ad obligandum ut C. iste quoniam
in casibus specialibus in quibus patri
nil potest queri de inoffi. C. i. li. vi.
ita fi. Et est nota quod datur cura-
dor ita lite C. de aug. psan. l.
clara. dicta in l. cum non solum §.
necessitate de bonis que li. ¶ quedam
sunt in quibus patri potest queri
et est dubium an potest et quomodo
et quomodo ut in hereditate sunt (?) potest
esse legittimus administrator filii in
potestate et eius auctoritate obligatur
filius ut hic et ita loquitur ista
glo. facit i. de bo. ma. l. i. de bo.
que li. l. cum oportet et l. cum non solum
et per omnes illas l. legittime tamen
speciale et singulare est hic et
infante emancipato quod pater
vel auus non potest legittimus administrator
nisi detur tutor cum auctoritate quomodo l.
i. C. ea uero sequitur tamquam legittima
administrationis ut posset pro eo
adire hereditatem quod est notandum
¶ Opp. i. ad orphanum l. ii. So.
dicit glo. ibi ea competerat
instancia qui deficiat. ¶ Summus
expediti de ista prima parte. Circa
secundam partem formo tibi unam questionem
de facto quam habeo pro difficili. Hereditas
infantis gemina hodierna de-
fertur patri vel matri et fratribus
infantis ut in aut. defuncto i.
i. ad tertul. Accidit ponere decessit
infans hereditate non adita super-
stite patre et matre et fratribus pri-
mus primo auctoritate quoniam l. vult capere
totam hereditatem illam non aditam
et vult excludere matrem et filios

et ex hac l. solum patri et auo et
ascendentibus per lineam masculinam
dat illud priuilegium in generali dicit
hic et filii tu patri potest cape-
tamen qui adita iam infanti sed per
heres ut in fauit cista pre ergo
non debemus hic pre sed sicut sicut
esset infanti quesita quod dicemus
cogitabitis ¶ Venio ad secundam
partem dicitur hic quod tutor potest adire
pro infante. Contra ff. de acq. l.
pro tutor in una §. tutor. So. ibi loquitur
in tutore pupilli hic loquitur in
tutore licet proprie esset curatore
adulti ut l. cum quedam C. de ad-
mi. tu. ¶ Opp. 2o dicitur hic quod si
infans decedit hereditate non adita
non transmittit eam et hoc habes locum
in omni hereditate. Contra C. de cur.
furi. l. fi. §. tali. et in §. si infanti
pertinens C. e. l. iii. Huius timore
dicunt quidam quod ista qualitas quam
dicit omnes restringitur ut non
comprehendat hereditatem paternam.
Alii dicunt quod hic intelligitur de omni
hereditate et in hoc uide hic reperire
glo. omnes hereditates continu-
huius uidetur declinare glo. in C.
l. penult. ubi uidetur tenere quod
hereditas patris non adita transmittitur
eorumdem dicamus de hoc sunt opiniones
magne contentionis olim iam de-
belin disputauit questionem de hoc quam
ponit in aut. de here. et falci-
dia pu. ¶ Obmissis tunc his ego
compleui instantibus uiribus et in ista
in ciuitate sic iudicatur ex
et sic fuit collegialiter consilio
isto declinatu quod hereditas
patris non adita transmittitur in dis-
tincte pro filium in potestate hoc probatur
infanti l. non violando tempore i
de ta l. fi. §. sin aut pertinens de
cur. fur. et C. e. l. iii. et i. de
suis et le. l. commilitari §. fi-
nem l. se. de suis. ff. l. lib homo
§. i. de inu. fi. l. licet de castre
pecu. l. hereditate §. filius de
re. du. l. quin duos §. cum rebello
ad treb. l. ii. §. si quis adita.
Sin vera lec. Ergo hoc probo per
rationem cui iudicio meo impossibile
est unde decimus tamen non est
dubium quod filius in potestate est heres
uelit nolit sed per pretore concessum est
sibi beneficium abstinendi in sui
fauorem ne oneribus hereditariis
teneatur inuitus ut insti. de he.

non hic ad itt (?) 2o parte
quod dicit quod tutor potest adire
pro infante

op.

non consuetum (?) hereditatem
patris non aditam transmitti
[illegible] pro filium in potestate

et quia et dif. § pen. ubique glossa est
fauor filii nec contraria pen. hered.
operatur aliquid tunc habet locum
edictum pretoris de benef. abstinendi
quod obiectum esset. quomodo filii in
beneficium abstinendi nichil operatur
sed remanet ius ciuile antiquum
in clausula sub ita dicit textus ad litteram
in l. filius qui pr. ff. de vul. et
pu. quod ultimum est dubium quod hereditate
non adita hoc est ius adeundi hereditatem
non adita transmittere est privilegium
et quomodo ita quibuscumque personis
conceditur in privilegium. Item ultimo potest
habere quomodo quia heres sit in potestate
adire uel non adire ut l. si quis
filium § fi. de acq. her. Concluditur
ergo quod beneficium abstinendi inductum
a pretore non impediat transmissionem he-
reditatis secundum predictum contraria pen. hered.
et istud textus non ob. ista l. que
dicit communes hereditates quod intelligitur
de hereditatibus comunicorum in quibus
est nulla aditio et hoc dicit textus sed
primo quod eo quod dicit deuolutas
ita hereditas patris non deuolui dicitur
ad filium sed magis continuari ut l.
nichil [?] de herede [?] quod eo quod dicit
ita in hereditate patris non respicitur
agnitio de iure ciuili loquitur ergo
de hereditate comunicorum non ob. s. l.
pro. in pri. et ibi dicemus non
ob. s. de cadu. tol. § in nouissimo
quia illa etiam loquitur de hereditate
comunicorum. ¶ Ultimus opp. ad hunc §
et videtur et deuoluatur ad heredes
infantis ut C. e. l. in pri. Re-
spondet glo. ibi specialem in patre ro-
specialitatis quia heredes infantis patitur
habere regressum contra heredes tutoris
sed pro quo ultimum glo. [?] ista
replicat quia textus hic loquitur et in
nullus est tutor. dicit glo. quod est
speciale in patre fauore patris. ¶ Ultimo
adunte ad ista parte hec l. i. facit
contra duas opi. quas teneo. Una est
quod si minor decedit hereditate non
adita heres eius ex persona minoris
potest petere restitutionem in integrum
ad adeundam hereditatem ut C. i. C.
de resti. in inte. et ibi tibi dixi
et ff. de her. l. pomp. Sed hoc
videtur contra istum textum qui dicit omnes
hereditates etc. Ita intelligi debet
quasi non essent delate sed si essent
delate non competeret restitutio. ergo etc.
et hoc quod restitutio non competat tenuit
dominus Ja. de bel. etiam fine illius quaestionis
disputate quam ponit in corpore de

tutele et semper [?] Ja. de are. tenuit
contrarium et hoc quod est casus in l.
qui duos in pri. ff. de re. dubi-
que l. non potest aliter intelligi nam
patris hereditatem fratris impossibile est
quod transmittat aliter quam per restitutionem
in integrum ut C. e. l. cum sororem
ad ista l. video quod hic dicitur quod
ab initio non tenet nec esset delate
fateor de stricto iure sed petita resti-
tutione ex equitate edicti pretoris
perinde erit ac si ab initio admissa
ad primum tunc adde quod ista restitutio
de qua loquitur non datur mero fauore
minoris etatis nam minori etate non
contingit lesio sed datur quia contingit
lesio propter minorem etatem et mortis
casus ut dicta l. pup. et sic est ut
arbitror proprium ex edicto de minoribus
proprium ex clausula generali. si que
mihi iusta causa esse videbitur.
et ideo si iste heres minoris posset
habere aliud remedium quia posset
agere contra alium tutorem negligentem
uel si hunc heredi posset imputari
negligentia tunc illi minori tutori non
[?] nisi petit non datur restitutio
sibi quia non est iusta causa quare
detur sed perinde sit hereditas tanquam
delata non esset. Ita loquitur iste
textus. et ita intelligitur opi. domini Ja.
de bel. et si nulla sit ei imputari
negligentia tunc competit sibi restitutio
in integrum ut dicta l. qui duos de
re. du. et hoc casu idem sit in minore
quod in absente quod tenebat Ja. de
are. ut dixi et [?] respondeo
eum et dicit [?] lig. transiret
ultimum sub nube et de hac l. me-
cum non fatetur. Ego teneo quod statim
tutoris inducat transmissionem iuris
deliberandi et adeundi hereditatem
ut s. l. pro. dicta quod vi. [?] ipsum
textum. dum dicit ita intelligi quasi
ab initio non esset delate sed nisi
ut dicta s. l. pro. ¶ Uenio ad tertiam
partem scilicet ad §. et continua ut dixi
in prima parte. ¶ Uenio ad quartam
partem et ad id quod hic primo dicitur
quod potest auctorari filio pupillo. dic
ut dixi C. e. l. in pri. Illud vero
quod hic dicitur ultimo quod iudex
supplet defectum tutoris dic ut
plene dixi in l. si curatorem C. de
in integrum resti. mi. et habemus etc.
tactum in l. bonorum C. qui admit-
ti ad bo. po. pos. Bartholus

Op. I

3a pars

4a pars

Una

Cum antiquioribus

¶ Ubi hereditate sibi delata nisi deliberandi

et adeundi hereditate infra annu a
tpe sce tnsmittit ad qsttu3 heredes
h. d. ¶ Primo ponit quid debet tam
legi cedere 2o ponit suu statutu
3o illud replicat et declat. 2a
sedet 3a et scandit ¶ Sic ea prima
ptcta q de iure antiquo filiusfa.
deliberas prima hereditate tnsmittit
ad posteros Contra hic vi. et quod
delinuavi ff. l. xx. ut dixi q tns
mittit ad quosttus / Sol. hic e dato
et ceteris ff cu hodie ille color no
queratur ut ff dixi puta q illa
cta. est ampliatia qr dicit et
i sua posititate et i quoscos pt
tnsmitte vel alit lig paulus
credet tnsmissio i postentate ¶ Sed
no tn negabit in quoscos
ad scaz pte dicitur hic qo testo
ut ab intestato vel alit 7c
Contra qr i possible est q desta
alio mo q ex testo ut ab ietato.
Glo. so. unos. qr possible e q
aliquis decessit videlz i testatz
ut ille qui no pt face testim
tn dicas q illa vba vel aliter
respiciunt sequa qr dicat si tes-
tamentu fuit i pmatu ab intes-
tato vel alit ei qgntu sz q
i pmacoe testi ¶ opp. et vi q
ius adeundi no finiat anno ut
tondito ut ff c. h. l. lz plar
videtr velle q hec l. corrigat
Tu vo dicas clarius dict loquitur
in suo herede et ille pt ppetuo
adire et tnsmittit ius adeundi
in suos successores in hac l. pro
eod mo dico i infante. qui
tnsmittit ad ptez ius adeundi
ppetuo illud cu ius suum no
coartatr sicut istud sz loquitur
in herede qonco. Sed decessit
ignoras ius adeundi no tnsmit-
tit ius deliberandi infra annu
pphanie qstitucoz vult pp hec
ps cautu q facis tibi aditoz
ex vtute istius inr liberandi
q tu nareres quo defunctus
fuit tale hereditate fore tibi
delata unde istud pbatr als
de facili putu bcb quo hic plia
dixi in l. qui duobus in pn. de
re. du. ibi tractavi ista maz
si vo no decessit sz pe venit
pt adire ut l. licet ff c. plar
alit dixit et male ¶ Contra hic

et vi q heres habeat infra incepcs
ult desfuctu ut i l. p ver. ap.
no. pe. l. fi. §. ult. / Sol. pdicm
qnospta ibi no loquitr de tpe q
datr ad deliberand et i hic vide
repdoe glo. Alij dicunt q istud
tpe suppletur p illa l. et hoc
tenet qmda doc. ¶ Expediti
glo. cta ista maz esset delatandi
infinita que occurrit hic pter
mortalitate Primo dy ad indu-
cend ius deliberandi suffi at sta
pris no tntu tutore / Ste dy
sufficiat sta tutorz p pupillo
infante vel maior infante et
loquitur in omnibz istis qsuibus
dictimo q pt arg i adistud ult
l. ut et l. se. §. si pupilli de
inius / et hic tetigit azar. pyl.
dixit multu late in dca l. qui duob
et puto q e no q suffi at sta
tutorz etia qui i vetavit no
fecit et ei admistrao delata
no erat ut dixi tibi i l. ult
ff de tu. et cu. q satis no de-
bz qr hic vi ff. l. xx. §. i. ubi
dicit ita intelligi qr ab inicio
no esset delata. qo no tnsmittit
ius deliberandi / Sol. q est verus
et ita qpilavi dnus fuit et ego
qr dnus q l. si infanti fuit sta
p vim jmpatore Theodosiu
aug esset sta qsto in atigoibz
du de ista l. no cogitabat qr
no erat hodie p vo pl. ista
est inducta tnsmissio iuris de-
liberandi et pt pficere in hoc de
rogatr illi. Certa hac maz de
ut dca l. qui duobus ff de re. du.

Quidam eulogio

¶ Ins-
titutz plurimbz virilibz ex diversis
ptibz si unam no agnoscat cogitr
utramqz accipere ut qui agnoscit
institutoz pupillare h. d. Et tres
habet ptes Primo ponit unam
qoz 2o ponit aliam 3o declinat
unam 2a i scilz 3a i utramqz
¶ Nondum fuit tn q i pmano
dixi ¶ Venio ad glo. que est
difficilis et primo glo inculcat
duo qria unum de l. si tn qapte
aliud de l. qtu. c. h. et so. cor
pteqm pmxoi qequo scolares
inducutr i dubietate / ideo tu
tcpa. et opp. so ad prima pte
quas l. de l. si tn qapte §. fi.

de acq. he. Glo istud qrm non soluit stati s3 i. in medio glo. ibi loquit' qn plures porcones deferunt' iure institucionis et sic eod. gdu ibi loquit' qn porcones plures deferunt' diuersis gradibz ut puta vna iure institucionis alia iure substitucionis vide glo. d. § sin aut ex testo vni' qui habes in hac q. duo membra aut plures porcones deferunt' eod. gradu aut diuersis

Ad primu opp. de l. liber ho. § fina. ff. de he. insti. et l. cu heredes § i. ff. de acq. he. videlicet qn plures porcones deferunt' eod. gdu pure procedit ista l. et si vnius s3 qn vna defert' pure alia sub condicone sequunt in porcone condicionali non habz substitutu vel coniunctu idem s3 si habet substitutu vel coniunctu tunc secus ut l. gnalyter cu hoc opp. de l. si plures eta fi. ff. de acq. he. / Qn plures porcones deferunt' alicui in eod. gdu est videndum qn vna deferat' vtraque propriam qn vna pre alia p' aliu vel vtraque p' aliu primo casu procedit qd d. dixi q' vna agnita stati hbet' alia / 2° et 3° casu est dicta qr vna agnita non hbet' alia sine noua adicoe ut dca l. si plus vero hinc est pre sibi e persona sua vel filij qui an adicoz alcius ptis sit effici sui iuris s3 sibi ipi acquire non detur ceta si di(u)sa alia adicoe opus est Contra istud opp. dca' q' vna adico suffciat quia cu vtraque defert' Con in l. ij. ff. de acq. he. Aliud repudiacoe ymo non v3 repudia° partis qr trahit ad se omes alias ptes ut no in dca l. ij. et h' appet

Secundo ad scdm membru qn vna defert' iure institucionis alia iure substitucionis Contra omnis substitu° est condicionalis institucio ut l. cu herede § coheres de vul. et pu. et l. in rone § filio ad l. falci. go illud qd est d. dcm est qn vna porco defert' pure alia sub condicone dictum est hic q' vna defert' iure institucionis et alia iure substitucionis equale go fecit glo. que ista separa fecit Sed ista separacio glo. h3 locum qn in vna pte quis e institutus pure et i alia sub condicoe illo dato substituto ita q' non substituit pro sua respectu cui' acquisico deferat'. Sed qn defert' vna iure institucionis et alia iure substitucionis substitucio

[marginal note:] nota de hoc ad hoc / qu extesto vel p' por' defert'

presupponit institutu cui pt primo queri et ideo eius respectu acquisico defert'. Sed si primus institutus illius ptis iam defecisset tunc adhuc e alia dicta qua ipse substitutus succedit in locu alterius ut l. fi. C. de hered. insti. Sicut go ille poterat repudiare ita et iste qr quotiens prima mea cecidit in persona vni' prima est ac si cecidit in persona diuersorum ut l. tutor de vulg. dum ut ibi dicit. et io institutus pluribz repudiaco ptis non nocet ut d. dixi hic valet re pudiaco substitucionis si a repudiatoe incipias tunc si postea adit ex institucione alia pte repudiata habebit iure accrescendi et ex s3 si incipies ab adicoe tunc adico trahet ad se totu ita pbat' in dca l. si tu q' poste in pri. et i fine Recapitulare ergo istu primu passu distinguere sic qn ex testo vni' plures porciones deferunt' distinguere aut ex eod. gdu aut vna iure institucionis alia iure substitucionis / Primo casu aut omes pure tunc aut ex se et vna adita videt' adita alia ut hic s3 vna repudiata non videt' repudiata alia nec3 valz repudia° ut l. ij. ff. de acq. he. aut omes p' aliu et tunc ide eade racione aut vna pre alia p' aliu ut puta filiu vel hominem et tunc opus est noua adicoe si vna agnoscit ff. de acq. he. l. si plus Si vero vna pure alia sub condicione tunc aut i pte condicionaliter habz substitutu aut coniunctu aut nullum si h3 substitutu vna agnita non videt' alia agnita ut l. lib homo § ticius Si nullu h3 tunc aut omes deferunt' pre ex § si. ff. de he. insti. et l. cu heredes § i. ff. de acq. he. Si habz coniunctu tunc ide in alia pte que potest accrescere coniuncto ut dca l. lib ho. § ticius Si nullu habz tunc aut omes deferunt' pre. et vna agnita videt' agnita alia ut dca l. liber homo § ticius aut deferunt' omes p' aliu vel vna pre alia p' aliu et tc agnita vna non videt' alia agnita sine noua adicoe ut dca l. si plus in fi. ff. de acq. he. Secundo capitulo qn vna defertur iure institucionis aut incipit a repudiacoe et pt vna repudiare et alia adire tunc p' adicoz alie habebit pte repudiata iure accrescendi Sed si incipit ab adicoe adeundo

una pte vidt agnoscere alia ut
l. si bn (?) copte in pn. et si fi. ff. de
acq. he. Quodo habes copedium
istu passu. Itez opp ad hac pz
pte de l. cu hereditas ff. de acq.
he. So. l. ista loqui qn uni de
ferunt plures portioes una ex
dispositioe defuncti alia ex dis-
positioe legali p ius accrescendi
et tunc qui admittit una cogitur
adire alia ut l. si duo ff. et
t. de cadu. tol. l. unica. Aut p
aditorz sue ptes alia deficiat
et tunc aut una deficit de iur
gni et habz locu l. cu hereditas
s. allata. Aut de iure spali
ut puta p restitutoz in integz
et habz locu l. si minor ff. de he.
Habes copedium istu primu passu
Iste pcedendo glo. ad ista pz
pte opp de l. ii. et se. ff. de le. ii.
So. dicit glo aliud in legatis
aliud in institutis. In qbz legatis
distingue breviter. Aut sunt plura
legata re et noie ut qn aliqs
legatur sub nomine collectio ut
puta grex et silia. Aut sut pla
legata noie uno tm re ut
qn relinquitur plura legata
sub contemplatioe unius oneris que
inebria (?) possesse ut dica l. ii. et
l. nemo et l. seqn. ff. de le.
pstan. et hoc tangit hic glo.
Quum copediu de prima pte
istius l. Veniamus ad scdaz pte
qua respicit principiu et finis
istius glo. et e multu sbtilis
Ad ista l. opp et vr qd hec
prima augetur. Non tn cogitur
pupillare accipe ut l. ditu ff.
de acq. he. So. dicunt quida
spale est in pre qd no placet.
Alij dicunt qd hec corrigit illas
Tu dic dicit glo. qd quadz substitutus
primo admittit prima cogitur adire
pupillare ut hic. Si aut non
admittit prima et vult adire
pupillare si quid pupillus se
abstinuit ab hereditate prima
recusando ea ab initio potest
substitutus hre pupillare si ipse
pupillus heat coheredem cuius
aditione confirmatur testm vel no
ista dicit glo. Sz si pupillus no
abstinuit se sz se immiscuit
no pt separare prima a pupillari

op

op s

d. 2a pte l.

op

lez pupillus potuit qd e notandum
sm Jo. et no abidit aliqd aliud
sed no est qz prima et pupillaris
incipit ee una hereditas. Casus
est in l. si filio ff. de vul. et pup.
Dubitat glo. pdicta vd inpr hic
substitutus pt p impuberis he
est cu et si pupillus abstinuit
Alij hnt in glo no abstinuit
ipe tn abstine potuit ut dicta l.
quesitu vide glo. put ista glo
dicit et si pupillus no abstinuit
ipe tn abstine potuit intellige
p iniue (?) vestrorz oppona uiuorz (?)
ut l. si filius qui pri de vul.
et pup. de acq. he. l. Julianus
sm una lec. Si vo heas in glo.
qd si pupillus abstinuit ipe tn
abstine no potuit tunc glo est
falsa qz copulata pri hereditas co-
firmat tabulas pupillares ut i-
dicta et adeo ut tibi liqueat ista
ma appune sine glo. et distingue
qn ex testo unius plures deferuntur
hereditates ut puta prima et eius
pupillaris qn possit una hre
et alia repudiare distingue a
pupillus cui ista est substitutio
sunt institutus aut exheredatus
Si sunt institutus aut agnovit prima
aut abstinuit si agnovit no
pt substitutus hre pupillarem
si prima bona cu hereditas te-
nuit esse ut l. sz et si plures s.
filio ff. de vul. et pu. Si pupillus
abstinuit et tunc aut coheredes
et ide substitutus sibi datus est
copetens aut ex- (?) primus Si copetens
tunc si no habet coheredem alium
cu aditioe confirmetur testm et no
pt hre pupillare sine prima
ut dicta l. quesitu ff. de acq. he.
et l. ii. s. adeo de vul. et pup.
No qz copulata pri hereditas inutil
opatur qn habz coheredem et
copetentem ut l. apud iul. s. ide
iul. ff. ad trebel. Si vero est
substitutus ex- (?) primus aut pt habere
pupillare repudiata paterna
ab utraz ut pbatur per hoc in l. si
filius qui pri de vul. et pup.
et de acq. he. l. iul. No quia
copulata pri hereditas opatur qn hz
coheredem ex primo no copetentem
ut dicta l. Si no cat coheredatus (?)
tunc aut i primo testo sunt i stitutus
alter filius primus aut copetens

Nota contra ad hoc qn ex testo unius
plures deferuntur hereditates / a possit
una hre et alia repudiare

Si filius suus potest abstinere a paterna
et hic pupillare via sic abstineat
coheres sui heredis confirmat tabulas
pupillares ar. l. cum qui § si et § ab
ff. de fideic. li. licet iste casus non sit
omnino expeditus dicit glo. tamen ego
heres per expedito quia text. est expressus
in l. si qui se ff de acq. he. facit
ff ad trebel. l. ita tamen § si pr. et
dicta l. si filius qui pa. de vul. et pu.
Si autem erat substitutus coheres sui
heredis cum adhuc testamentum
confirmavit non possit hic pupillare
sine prima ut dicta l. cum ff de acq.
vide glo. in fi. Non autem ex testo
duorum diverse deferuntur hereditates
ex tunc non est dubium quia possit adire
unam et aliam repudiare ut dicit glo.

Quum aliquis. Cum aliquis instituitur heres cum adiectione alicuius qualitatis que si vera esset alius quereret hereditas illius contemplatione institutus et videtur h. d. Nota quod dixi in summario nota quod servus cogitur per iudicem hereditatem adire. Con. hoc de l. cum proponas de here. insti. ubi dicitur cum proponas § de he. insti. ubi dicitur quod si servus non adierit. Ad quod quidam quod potest servus non adire Sed quidam dicit glo. veritas est hoc ibi loquitur quod institutus est ille quem constabat esse servum tunc cum sufficit potestas domini ad cogendum eum prout potest hic quia erat dubium an esset servus vel liber quo casu de natura recurritur ad potestatem iudicialem ut eum cogat Ita loquitur hic glo. inducit haec l. in ar. ad quod dicit quod canonici plebanatus plebem proponunt in sinodum dicunt in tali plebanatu in domo tali dicto probatur quod hec illa domus est in tali plebanatu etiam per instrumenta et alios effecta. Hoc non probatur contra possessionem ar. huius l. optimam § de probat. et contra supra facit l. prebeas § balneas ff de le. in. Ultimo dicit inducit haec l. in ar. quod quando relinquitur alicui filio fa. si sit necesse patris vel relinqui contemplatione patris et patrie potestatis Ita loquitur hic Sed quod sit necesse semper tunc videtur adire magis ex dominatione quia quod eius intuitu faciat ut l. si. § de usufr. predicta laurus dixi in l. si filio de pri. et demo. Bartholus

Summa. Ista l. tota dividitur in partes quarum prima ponit
prelatio. in 2a compellit heredibus et forma ritatorum ponit effectum rictas in 3a compellit creditoribus 4o loquitur de eo qui petit tempus ad deliberandum et ultimo ponit unam summa gestorum 2a in eo incipit 3a et si pretium § 4a § hoc quando. de hiis [ilk.] notam est alii. Ista prima pars quarum ponit pre[ilk.]
Non eget summario Nota quod utilitas magis arma quam leges hic debent et quod [ilk.] quod dicit magis non concludit quod deant sine leges que constringunt hominum vitam et puniunt maleficia ut l. leges § de leg. et pr. cessat [ilk.] Nota de hominibus formidolosis qui curat ea que ulla sunt digna suspicione facit ff. si cui plus quam per l. falc. l. iiij in pri.

Sequitur 2a pars, circa de minibus hereditatis potest adire vel repudiare dubius et per eius ne dampnum sustineat debet in rictatum confecere infra tempus et ea forma qua traditur hac l. h. d. Dicit hic in pri. quod qui sponte adiunt tenentur ominibus creditoribus quid dicat non legatariis Con. in c. l. § si quis aut temerario Sed dicunt quidam quod hic deficit supplet per illa l. Sed verius dicit glo. ibi loquitur quod de lapsis l. et creditores idealiter precedunt hic secus hoc est verum firmum stans l. hodie vel etiam legatariis tenetur in solidum ut infra ad l. falc. aut si cum testatur. Oppo. hic dicitur quod intra tres menses debeat repudiare Con. § de inoffi. testa. l. si mulier § fi. Sed ibi statuitur tempus ad petitionem filii volentis agere quella. hic ad petitionem creditorum. Oppo. 3o in c. § sed quia Sed hic heres institutus non repudiat indubitanter dixit ea repudianda credo quod verba cum generalitate tunc mensem inducunt repudiatorem ut hoc ar. est novus dicitur plenius in dicto § si quia. Oppo. 4o hic dicitur quod in rictatum dicitur incipere intra mensem a die notitie Con. Imo a die hereditatis ut in c. l. § si non posset glo. fatetur contrarium et hoc supplet et adite hereditatis et vide glo. Ry. mal. vi. dicte quod ar. tex. iste simpliciter loquitur. Attende videtur quod debemus potest dicere si quando heres malitiose aliam protulit aditionem hereditatis currat sibi tempus etiam ante aditam hereditatem si vero nulla malitia est tunc currit sibi tempus post aditam hereditatem ut dicit glo. licet cum tex. dicat a die notitie tempus probandi et hereditatis adite tempus est nobilius adhuc ut l. statu liberos § si quis heres de sta. li. ibi est valde singularis tex. ad hoc. Iste oppo. et videtur quod imo in rictatum debeat meliorari stati ut l. tutores § de ad. tu. Sed ibi loquitur in rictatis tutoris hic in rictatis heredis. Oppo. dicitur hic sub pena tablariorum et si [ilk.] quod plures sunt notarii Con. § vi. quod unus tamen potest [ilk.] ut notatur in dicta l. tutores § de admi. tu. et in de l. falc. l. si quis de curiosis exponere

tabulariorum i. tablarij ut dicit glo.
leg. quibus sunt necessarij duo notarij ut
statim videbitur. ¶ Iste opp. et vide quod alia
solempnitas exigatur in inventario
ut j. ad l. falc. aut. sed cum testator
et in corpore vidue sunt. Do. credo
quod ista aut. addit inventario hec
solempnitas quod loco absentium adhi-
beantur tres testes illius civitatis
locupletes et bone opinionis cert-
go forma inventarij hec ut ante
omnia signum venerabilis crucis faciat
manu heredis citentur creditores et
legatarij quod veniant tali die in tali
loco ad videndum confectionem inventarij
ut hic et in aut. cum testator et in corpore
vidue sunt quod citatio fiat nominatim
si sunt certi alias sufficit mittere pro-
clamatorem per civitatem secundum Ray. mal
ut j. de re iudi. ... l. si eo tempore
quo fieri adhibeatur unus notarius
qui inventarium totum conficiat et
adhibeantur duo testes qui heredem
cognoscant ad confectionem inventarij ut
hic dicitur quod in corpore predicta res vi-
deantur ut possint deponi apud
heredem ullius malignitatis testium
et in subscriptione dicat heres vel
pro eo scribens debet ponere qualiter
dolum vel fraudem non commisit in huiusmodi
confectione inventarij et vide in spe.
forma huiusmodi inventarij iste adhi-
beantur tres alij testes et sint cum
locupletes et bone opi. loco cre-
ditorum vel legatorum absentium et in corpore
predicta inventarium conscribatur. Primo
vero signo sancte crucis manu heredis
quo facto heres se subscribat secundum formam
huius l. si scit scribere si nescit vel non
scit scribere tunc adhibeat unum alium
notarium addit tamen subscribendo pro se
qua subscriptione facta ille notarius qui
sunt adhibitus ad confectionem totius
inventarij illud publicabit. Hec est
forma inventarij que si deficeret
inventarium non valeret preterquam si ob
mitteret signum crucis ista cum est
levis solempnitas et minoris preiudicij
que obmissa non viciat ut l. i. in fi.
ff. de ven. inspi. et ita tenet Ce.
doc. ¶ Ultimus opp. dicit hic quod testes
debent cognoscere heredem Con. ... aut
de test. aut. et licet glo. dicat specialis
est hic / Cum dicas clarius aut cum
aliquis debet probari per testes in iudicio
aut testes adhibentur ad testificandum
super gestu et debent cognoscere gerentes
aut adhibentur ad testificandum super
aliquo facto ut quod tenens possideat
et sufficit quod cognoscat cum de cuius
facto testificatur. Legis ad... non

cognoscat ita no. in l. iij. § i. ff. de
test. et puto quod sufficiat si illos
vel illum cognoscat secundum nomine tempore quo
testimonium reddit licet tempore quo contractus
sunt celebrati non cognosceret eius personam
arg. ff. de pub. l. cum exhibuissent
et quod no. ff. de test. l. iij. § i. ulti.
et l. ad testium fidem in prin. ff. de testa.
si licet probari per instrumenta tamen non est
necesse quod testes cognoscant contrahentes
ut dixi § cum lex falsa in inventario
et quod instrumentum fit in scriptis ... ut
glo. dicit hic. ¶ Ultimo dicitur hic et quod
res sunt absentes debet inventarium
perfici intra unum annum infra quod tamen
tempus debet inchoari dicitur ut in glo.
¶ Ultimo no. quod inventarium post perfec-
tionem ... ¶ Et si prefata. Hic in-
cipit 3a pars in qua ponuntur effectus
inventarij sic confecti et providetur he-
redibus et creditoribus et breviter dicit
cum fecit inventarium solempniter
ultra vires hereditatis non tenetur
et falcidia utatur et illis satisfaciat
qui primo venerint de pecunia vel de
rebus hereditarijs quibus deficientibus
creditoribus contra legatarios quibus
plus solutum est vel contra creditores
posteriores in tempore oportet vinculo
fuerint contra ipsum heredem vel emptorem
ab eo regressus non datur. h. d. usque
ad § in computatione. ¶ Hec est nobilis
pars / dividitur / quia primo providet
heredi 2o providet creditoribus contra
legatarios 3o providet creditoribus
contra creditores posteriores in tempore 4o
replicat quedam que dixit pri-
mo dando heredibus 2a et tertia 3a. 4a
non heredes 4a contra ipsum tamen ¶ No. quod qui
fecit inventarium non tenetur ultra
vires hereditatis. Contra istud opp. de
c. l. si te heres et l. qui dotis s-
ma. illud est hodie nonatum in
herede conficiente inventarium licet tunc
ut hic videtur. ¶ Opp. 2o hic dicitur
heres habet hereditatem sine dampno
Con. immo heres patitur dampna quia
pericula rerum hereditariarum post aditam
hereditatem pertinet ad eum ut l. i. c. de
et l. ij. in prin. ff. ad l. falc. Non
dico illa l. sit hodie correcta per istam
in herede conficiente inventarium quod omnino
debet esse sine dampno ita debetis
intelligere hic. ¶ Opp. 3o dicitur hic quod
debet satisfacere eis qui primo venerint
Con. ff. ad l. falc. l. dolo. So. in-
telligo hic in herede satisfaciente qui
in bona fide quia alios creditores
potiores ignorabit alias esset in dolo
si tamen ... non exigeret ut l. contra-
¶ Opp. 4. dicitur hic quod licet satisfacere

op.

no. forma inventarij

op.

3a pars

Dua

op.

op.

op.

op.

op.

de pecunia uel de rebz. Com aliud tuto creditor solui no pt ut l. ij. eta pu. ff. si cer pe. Vo. spacie est hic in herede gtracte i uctaud ut hic uides sy qr tex. hic loquit alternatiue uel ex rebz uel ex carp venditoe possit hic dubitat aut pt electo vende uel ex rebus satisface. Ad aut declaratoz est sciend q vos hetis hic duo dicta primo q heres debz hre heditate sine dapno. 2o q si hes vendidit no pt emptor inquietari. sy hic scdm debet intelligi si hes vendidit ut heres et p satisfacto debitis et legatis ut hic in v. si vo cre-ditores etc et in v. g ipm. Qz si vendet tamq ppaz sumpt tunc emptores pnt molestari ar. i. re-cuic. pig. no. de l. i. facit qd dicitur in l. iij. C. de p. mi et l. si quis dicitur §. i. ff. loca ❡ Sed illud qd hic dicit q emptores no pnt molestari a vim a creditoribz uel legatarijs si si aliud velz emere legatarijs sz si aliud velz emere mr deny istud hac. l. no phibet no eni pt scim hedis preiudicare ei qui dns est ❡ hyb premissis in qoe ponta pt dicas aut certu re fuisse hedtate et fuisse in re fuisse hedtate defucti aut no primo tamen dnis defucti aut heres repetit emptore qui velit eme ab eo tamq ab herede p satisfaciend debitis et legatis absqz aliqua obligatoe ipa de emtoe tuc cogit vende quia ex hic nllm dapnu pati et ra-tio est q aliud p alio etc Si vo tale emptore no repit et tuc pt satisface de rebz. ita vendendo res posset incurre dapnu ut s. dixi. Qz hec l. vult esse sine dapno go etc. Si vo no gstat re esse ut fuisse i dominio defucti tuc no cogit vende qz posset pati dapnu p obligatoe de euictoe ut s. dixi tunc uerb

❡ Venio ad v. tertia dicit hic q plus pbuenit creditoribus q legatarijs Con ff. de tusat l. ex hy §. plane Glo no soluit tamen dic q hic in gsigendo plus fauet legatarijs dispositione fauore sz ultime voluntatis et alimenta ❡ Item opp. dicit q creditores vincit legatarios Con s. de hic ac-ti. l. si. dicit glo ibi qn hereditas

est soluendo hic no sz hic capit no pbuenit legatarijs ea actoe qua tenebat defuctus sed alia actoe hic pdita sz ypothecaria uel condictoe indebiti ❡ Juxta hic pt dubitari qr hic ponit due actoes alternatiue quero qn gpetit ypothecaria et qn gdicio indebiti Rndeo ypothecaria habz locu qn no erat res ypothecata uel res soluta no gotabat si erat gempta et ea legatarij in sua voluntate duertunt cu eni legata no de-beant si unius facultates absu-munt in debitis in l. si uniuerse . de legi. sz est solutu indebite no gpetit condictoe indebiti res est nouu q licz hes soluat aliud repetat ut ff. de condi. inde l. no est nouu ❡ Venio ad v. si vero heredes dicit hic q primi creditores agunt gt scdos primo vi q deant agere gt emptores si res gotat ypothecaria ita gdeo qd l. non habet locu qn habz locu alia actio ut l. i. al si. ff. de condi. ex l. Vo quida fatebat hic gtra l. hic est g istu tex. in quo dicit q gt emptores no pt agi et pe-titor gtra qr habz locu gdicio ex l. io qr no gpetit ista actio ❡ opp. 2o de hys que i fran. cre. l. pupilli in fi. Vo. qui glo di-cat hac l. debet intellige i casibz in quibus antior creditor potest a creditore posteriori aduocare qn est qn antior habet ypothecam uel sumus forte gtorsit ut ibi in gtrio ❡ Quero dicit hic q habz ypothecaria uel condictoe debiti ex l. quero qn gpetit vna actio et qn alia Rndeo ypothecaria habet locu qn res erat ypothe-cata et data i solutu gotabat condicto ex l. habet locu qn res data in solutu no gotabat uel no erat ypothecata tamen reuocatori locus erat sm ea que dixi s. ❡ Qz q hic opp. re p-empta in subsidiu gpetit actio negotiorum gestorum ut l. iiij. §. i. de rei. ven. go no est remedio adijciendo ex l. Vo ibi loquit qn vendit res mea hic non qr hic loqut qn vendit res tamen obligata et hz locu l. iiij. ut no in l. i. ff. de distra. pig. dic go q l. iiij. loqut de actoe

creditos

no hic in ... intellectum oppos.

Dum

no hic ... supra posite

op

op

No

v. tertia

op 3

op

op 3

necessariis dandis quod ipsum quod vendidit non tenetur prouidere tamen cum cui facta est venditio vel in solutum datio ideo necessaria est conditio contra l. ut quis vides ¶ Venio ad .G. contra ipsum dicitur quod creditores non possunt venire contra ipsum heredem vel emptorem ab eo. quocumque heres debeat probare heres vel emptor cum ista contrarietatem proponit vel opponit prudentes habet probare se fecisse inventarium et hereditatem vendidisse pro satisfaciendis debitis et legatis et creditoribus et legatariis de illa pecunia soluisse hoc probatur in textu G. in § si non creditores hoc etiam probatur in isto .G. quod ipsum tenetur. ¶ Hoc autem quod pro soluendis debitis vendidit apparet eo ipso quod debita vel legata postea sunt soluta arg. l. § et in l. § proinde ff. ad macedonianum ¶ Ista hoc quod dicta pecunia sit soluta creditoribus et legatariis probatur eo ipso quod constat propter hoc vendita esse et apparet debita vel legata esse soluta presumitur cum illa pecunia ut l. nemo § si ff. de simile re ¶ In computatione hic est una glo. que continet reputari difficiles expensa funeris testi et inventarii et aliarum causarum necessariarum et quod debetur heredi ut eius alicuius deducitur et infra ad § licet ¶ Nota quod expensas funeris an omnia deducuntur dixi heres in l. pap. § cita ff. de inoffi. testa. ¶ Nota 2o quod illud quod expendit in testi recollectione et in prima de dictis ut eius alicuius quod non pro hoc habet decimata quarta de qua sepe dubitatur heres qui recollegit testium vult quod legatarii contribuat in recollectione testi rete hic heres tenetur ex quo colligitur quod si quando hereditas est soluendo debet soluere totum ipse heres sicut eius alicuius sed si hereditas non esset soluendo tunc dimineretur legata propter ista expensa sicut propter aliud eius alicuius quod tenet perpetuo ¶ Nota 3o quod illud quod expenditur propter alias necessarias causas detrahitur ut eius alicuius et propter hoc de facto plures vidi vendere res hereditarias pro satisfaciendis debitis et legatis in hoc fit expensa in subhastationibus soluitur gabella pro ista subhastatione et venditione preconibus vices ut pecunia que promittitur alicuius emptores ut plus promittant expenditur in preconibus et similibus hec omnia deducuntur ut eius alicuius causis est hic et in l. i. § si et l. iii

ff. ad l. falci. et eadem ratione dico de his que heres expendit ut haberet iustam restitutionem vz. de eo quod soluit hic est tota expensa in causis necessariis vide textum capitis est hic ¶ Sed quero dicitur hic probauit qualiter hoc debeat probari glo. valde nobiliter dicit quod debet probari testibus vel forsan suo sacramento vide glo. quando et super quam doc. alibi in simili dicunt quod si quando est expensa magna hoc debet probari per testes vel instrumentum expensas minutas debet probare suo sacramento arg. l. si quis pro redemptione de donationibus ita refert cy. in l. iii quod pauperibus .C. de epi. et cle. ¶ Baldus possumus dicere quod si expensa facta est magna fiat probatio eo modo quo consuesset in simili .C. de ali. pu. prestan. l. fi. vel forte etiam iudex capiat inspecta qualitate cause in qua expenditur ut dicimus in expensis litis quas heres fecit ¶ Venio ad glo. mag. que quid si defunctus erat tenebatur de euictione ad duplum videtur quod non ut ff. ad l. falci. l. cum emptor § forte ubi non confecit inventarium dicit glo. etc. in hoc doc. respondent et ibi pone dubio inventarium non fecit quod inventarii confecto ab herede erat in cognita fuit illa tempora unde puto quod solum semper debeat computare nam re pro additione aditio confunditur si fingitur non confusa ut heres in damno mereretur nam at vi pati damnum si non consequitur pena que est lucrum odiosum et plus facit ff. de euict. l. fi. unde dicit l. cum emptor non est contra ¶ Iste quod quid si defunctus vendidit fundum filii sui et eundem filium fecit heredem qui adiuit cum beneficio inventarii utrum iste filius possit istum fundum a patre venditum vendicare glo. in ista q. hic lig. ordinate procedat sic distinguit aut hereditas est soluendo aut non primo casu aut filius fecit inventarium aut non si fecit inventarium aut habet debitum bonorum subsidium tum et tunc potest rem suam vendicare quia aliud deberet heredi suo onere aut habet ultra debitum bonorum subsidium et tunc vendicans repellitur eatenus quatenus habet ultra debitum bonorum subsidium facta computatione respectu quantitatis non quote et hoc prosequitur glo. tua usque ibi Item quid si econtra ubi obmitte et assume ibi i. aut non fecit Secundo inventarium non fecit tunc aut

No[ta]

Nota

Nota

Nota ad de as.

Nota

habet tm̃ bonorum debitum subsidium
et in solidum repellitur ut hic in glo
sm̃ unã let. alij dicunt q̃ i nichilũ
repellitur ut hic in glo. sm̃ aliã let
que pt vior mḡr dicta / Sed vo habz
ultra debitum bonorum subsidium tunc
patitur detractorem respectu quote q̃ e
hes no respectu q̃ntitatis q̃ ult̃ dicit
glo. secundo casu qm̃ hereditas no
est solvendo no e tractandum de debito
bonorum subsidio q̃z intelligitur ere
alieno deducto ut l. pap. §. q̃z ita
de inoffi. testa. nec ob. ff. de i
offi. te. l. pap. §. si quibus i prudes
q̃z ibi debet intelligi qm̃ hereditas
est solvendo et hic casu sit dubio
qm̃ fecit inventarium totum fundum
vendicat ita dicit glo tua ¶ Con
ista glo. hes alia glo. C. de rei
ven. l. cum a matre et illa conut
tenet doc. ñ illud qd̃ hic dicitur
q̃ qm̃ habz legitimã no repellitur
q̃ detractorem q̃z debz hre sm̃ quantitatem
sz legatorum et fideicommissorum debita
aut et credita deducatur ñ ut l.
pap. §. iiij de i offi. testa ¶ Sz no
est dubium q̃ hereditas al. legitima
pt a filio civili liz possit habere
regressum contra alios heredes ut
sibi repellatur ut l. si unquam §. i. ff
de i offi. te. Ja. tm̃ volens sustine
glo ista dicit sic et optime ego
intelligo ista glo. qm̃ pr vendidit
fundum filij hic acto q̃ de evictione
no teneatur ad prij restitutione
vel pone q̃ donavit et liz q̃
pressa glo dicit secundum verbi vendicionis
est q̃ualiter sed vendit vendit filium
agentem no intendat repelle tamen
creditor hereditatis p illa regula
de qua persona licet pauco tpe ut
l. de qua persona de re mun l. si
cum dote §. si pr fo. ma. et hoc
satis placet michi Sed vo emptor
habet regressum de evictione tunc liz
locum glo que e in l. campa et l.
cum a matre et opi. doc. que est
contra ista glo ¶ Modo venio ad
illud membrum qm̃ filius no fecit
inventarium et habet debitum
bonorum subsidium sm̃ unã let i
totum repellitur sm̃ aliã in nichil
dico q̃ si ponamus emptorem hre
regressum de evictione in totum re=
pellitur Si ponamus cum no hre
regressum de evictione in nichilum
repellitur no obstante q̃ heres de=
functi ipsum plaat et hic probatur
in l. i. et l. ij C. de his que i fraud
pro. no cum vide ꝯtibe liciti

de qui habz debitum sm̃ tm̃ ut
ibi verum est ¶ Possum et̃ ista glo
sustine alio mo q̃ hic loquitur
qm̃ filius est institutus in debito
bonorum subsidio no sub noie certe
rei cum possit no pt quevri a cre=
ditoribus ut l. quociens C. de here. i[n]sti.
Ista no posset repelli illa actione qo
rescissionis qua de evictione teneatur zo
quare ipse de evictione no teneatur
ut no in dicta l. cum a matre tm̃
comple glo. ista hoc casu locuta
esse cum de inventarij confectione
mencione faciat et̃a ipse i here=
ditare no cadit cum circa no
subeat ¶ Continuo glo. quod si est
institutus heres omnes eius rem
defunctus vendidat dicit glo q̃
tunc et̃a si faciat inventarium et
haberet q̃rta tm̃ debita iure insti=
tucionis repellitur detractorem p ea
quarta q̃z illa quarta pt dari
cum onere ut ff. ad trebel. l. heres
§. maritus ad l. falci. l. si debitor
liz ar⁹ ꝯt C. ff. de le. ij l. cum
pr. sic tamen dicit glo et no solum
O. et ille §. grandat si bm̃ inspi
ciatur vide glo i l̃re q̃ si est ex
q̃rta qo pt intelligi qm̃ emptor
habebat regressum de evictione et heres
haberet q̃rta tm̃ iure institucionis
pareret detractorem ut i ea q̃rta
ita demum si testator hic dixit et
ita loquitur l. aliãte in glo al
tenus Jn eo vo qui habet ultra
quarta no est dubium q̃ detractorem
pareret ¶ Venio ad ultimam q.
posita in glo. pone q̃ statutum
est i civitate q̃ nemo vendat
q̃ iustorum suorum a se vel heres eius
et testator obligavit fundum eius
que postea fecit herede q̃ adivit
et fecit inventarium nunq̃ poterit
vendicare a creditore Glo. dicit
q̃ sic ut hic et. i. xx. §. ordda
doc. putat verba interpretanda
secundum ne quis i debite dampnum
paciatur ut l. ij C. de nox. et l.
adhibere §. cum C. de iure pro.
l. publice l. tempore sz hic si heres
qui fecit inventarium de suo ppo
gravetur pateretur dampnum i debite
et ꝯt hac l. ideo verba generalia
statuti que dicunt ullus vendat
civium vel eius heres intelligo de here=
dibus qui inventarium no fecit
ita intelligit glo ista nobilis

et p hoc tota die peticam⁹ pt stat⁹
dicit q' confectio inst'i fiat cont'
hede pout cont' defunctu intelligi'
ubi heres fecit inventariu ut hat
glo et p v^ucs pdcas rogo te
ut p dcq' p'u proclamare q' teneas
michi ‖ licencia danda / creditores
et legatarij pnt pbare maiore
esse q'titate hereditate q' i invetario
pt scriptu ad q' etia de domo hered'
pbado assumunt' et si heres dolu
fecit in duplu refundet h. d.
ipsi ad .§. donec ‖ Nota casum
nobilis hominis Ego nolo pbare
bona no suffice ad debita qua'
pbabo cu ista pt negativa meo
glo in l. cu lex ff. de pba. dat
modi pbandi ut dicit hic / tu
es in hereditate qui vult dice q'
in ea est plus hic pbat de hoc
est casus hic heres ostendit i
ventariu dices hoc e i hereditate
ipi pbant ut hic apte dicit tpote..
‖ 2º no q' ad pbandu pecta inve͞toij
pnt assumi testes de domo adversarij
ut hic tn de bj p alios pban
no pt q' hu^ms in l. i. C. de nox
de libe. ag. l. i. de nauig. l. pub
dias li. xj ‖ No de iure p'purgatio
nis pcordancie pnt in glo.
‖ Ultimo no q' heres qui celavit
res hereditarias pnt' ut duplu
refundat ‖ Con h opp' q' in eis
pdit falcidia ut ff. ad l. falci
§. bufico et l. parib3 ad trebel
Sa. et hoc debes note tria inva
fenio e^ius ff.º quo q' admonete
statuebat' pena falcidie tm p'
dende ut in q'rys et si erat p'mis
heres pcebat ius abs'mendi ut l.
heres §. f'ini. q' amouisse ff. de acq. he.
2º e ius contra alios quo duplu
refundat 3º e ius aut quo p'pt
sub tractoe vinius rei pdit falcidia
in totu ut in aut de he. et fal.
§. sivit igi' et i no. p glo. et
p dy. d. ja. de belui. lig eiyn⁹
videat' reph'ende illa glo. s. ad
l. falci. aut si cu testor et ibi
dicta nobis ‖ Ultimo scias q' sel
cu mortalitate et semel post.
cu quida restitutoz petet fideig'
in presencie causa pposuit q' tales
et tales res fuerut i bonis eius
cui fideigmiss relinquet et si
publicaret restitutoe adversarius
negavit fuit pbatu q' eu postea
ipse noluerat deducere q'rta trebel.
sed falci. Et dicebat q' p't illa
negatoz ius detrahendi illa q'rta
trebel. sed falci. Et deducat fenio p
hunc tex ul i celavit tex et p
tex in l. i. bufico ff. ad l. falci.
ubi dicit' quibus facit aliq' ut
fideigmiss inimuat in ea re pdit
falcidia bufico sed negans fuisse
in hereditate facit ut fideigmiss
inimuat' go tex sufficit ad id
§. p'ium⁹ igi' in aut de he. et fal.
‖ Donec tamen / inf tpe p'scribedi
inventariu no pt heres a creditoribz
vel legatarijs qu'eniri et con eos
intenci tpa no currit h. d. ‖ no q'
hec exceptio que est inf tempus
p'sciendi i ventariu impedit litis
contestacio ut app't ex tex. q' h exceptio
impedit sine consueratoe q' app'z
ex eo q' dicit inq'etare et p hoc
tota die petitat' hic q' confectio
inventarij no fit cont' heredes inf
tpe p'sciendi i ventariu ‖ nota
hic q' qu'it' licz heredes no possunt
quem'i tn possunt ipi alios qu'eniri
infra tempus di' q' no p ti. q' ex
inf ff. tu q'rtu ut' vitas ex illi tu
habet locu q' alieni gredit' similiter
ad qui placoz sed similiter hui⁹ §. no e
h'nia go tex ‖ Si vero post / cum
inventariu pficiunt no facit crdito
ribz tenet' in solid. et falcidia no
trahit h. d. ‖ No q' hic dicit si vo
postq' qui i ventariu pficiunt no
facit adicit ex quo colligi' q' tpe
p'sciendi i ventariu currit a die he
reditatis C. l. §. i ‖ 2º no penam
heredis no p'scientis inventariu que
est hodie augmentata na legatarijs
tenet' in solid ut s. ad l. falci. aut
si cu testor ‖ Ultio no q' ille qui i
tedit in lege no debz gaudere bufo
illius l. q'tor pnt in glo ‖ Tenent'
qui si heres inventariu no incepit
inf p'mu mese tn incepit et pfec
inf p'mu mese tn habeat
postea inf tres menses dij habeat
bufitiu hui⁹ constitucois euda dicit
q' no p'sunt tex. i eo ipo q' i venta
riu sm formam pnt constitucois no
fecit sed iste no fecit sedm forma
pnt constitucois go tex. Aly dicunt
q' p'sunt tex i et dum a nos tpe
q' p'sunt ad i ventarij confectu effluxerit
no eni sufficiat q' effluxit dat
ad inchoatoz inventarij sed ad pfectoz
ista vi' magis equa opio pbo quia
clausulis modice pliceptivitatis no
pctalis no viciat ut l. i. ff. de ve. opp.

ste illa dicit modica solepnitas et no
sbalis cuius obmissio est modica vel
nullius preiudicii s3 hec est hmodi g. r.
Et hoc quidam, hic incipit gra
ps istius l. cui ult tpe ad delibandum
a principe concessum anni ab alio iudice
nove menses ad plus vel semel con=
cedunt h. d. Opp de l. cu antiquioribz
C. c. So quidam dicunt q hec l. cor=
rigit illa ut videbitur i ultima glo
puts l. cu no dicas q qui delibato
no petit illa l. i illo corrigit seq
qui deliberato petit qua p l. statu=
ebat anni hodie vo iudex inferior
a principe no pt dare ult nove
menses p hanc s. Opp et vir q
ista deliberatio pt semel concedenda
ut l. i. s. si cui ut le no. ta/ So
aliud io q testor pt disposuit.
Opp 3o de l. iij ff. de re. doli./ So
quidam dicunt q hec corrigit illa
vel dic et ista vra ius tpe statu
h s. tempus pt semel concedi q ta
h q ult istud tpe no concedit et
ita q debz intelligi illa l. Si in aut
pt debz intelligi illa l. Sin aut
cui petit tpe ad delibandum licz
inventarium confecit et hereditatem
adierit vel no repudiavit tenetur
creditoribz in solidum vel falcidia
detrahit si repudiavit res proficuas
restituat h. d. usqz ad s. notissimi
dicitur hic q qui no adiuit s3 tacuit
ius tpe datu ad delibandum habetur
p adeunte Con ff. de acq he. l. qdiu
Quidam dicunt q istud habet locum
qui in concessione tpis h sunt adiectum
ut taces heatur p adeunte Alij dicunt
q illa corrigitur p istam et h teneo
hic glo. in l. contra glo dicit q si c
tpe statutu ad petitorem creditorum
tunc tacens heatur p adeunte hic c
casus tuo q creditorum interest ut
heant quem conveniat s3 si tempus
statutum ad petitorem substituti tunc
si tacet hetur p repudiante ut l. g
tuo q substituti interest ut heat
heres primus p repudiante ut ipi pt
adire et hanc s. tenet dy. et cis
dy. hic ad puto vin et nobile/ 8z
dy. hic ad puto verum et nobile/ cz
tent h opp q ymo p tpo tpis
tamen meson heatur p repudiante
ut C. c. l. s. i. So hic ad dicitur
loquitur p repudiante in here c.
qui tacuit s3 si aliquis dixit puta
credo q michi no expediat vel
plia verba tunc hetur p repudiante
cursu tu meson ut i. gno et hac
mat3 plenissime expedimi in l. si quis

ff. de iur. deli. 2o opp de l. unica
So. tria sunt iura quedam sunt antiqua
et hm illa tenetur heres creditoribz
in solidum legata vo no debentur
nisi usqz ad vires testi ut dicta l.
si unica, quedam cu ius codicis
et hm h si no petit tpe ad delibandum
et inventarium confecit no tenetur
creditoribz vel legatarijs ultra
vires hereditatis ut C. c. l. s. s3 si
pfata Si vo petit tpe ad delibandum
et inventarium fecit tunc habent locum
iura antiqua ut creditoribz teneatur
in solidum contra legatarios utatur
falcidia ut h. v. sin at hic alias
dicis inventarium no fecit si petiit
tpe ad delibandum si no creditoribz
tenetur in solidum et q legatarios
no utitur falcidia ut C. c. l. s. si no
postquam et in v. si quis aut temerario
tu legatarijs no tenetur ult vires
hereditatis et i. de le. l. si unica cu
heredis, 3m c ius aut quo iure si
plidi/ 3m c ius aut quo iure si
inventarium no fecit tenetur legatarijs
et creditoribz in solidum ut i. ad falci
aut s3 cu testor. Tenuit glo qui qs
petit tpe ad delibandum durante tempus
concessum ad confectionem inventarij currat
lapso tpe dato ad delibandum licitas
c quidam glo dicit q istud tpe currit
adire adire hereditatis ut C v. si no
postquam licu si ius tpe datu ad de=
libandum adiuit ius illud tpe currere
incipit. Notissimi/ hic est
ultra ps in qua impr ponit una
pna generosos levavit dicitur hec l.
cra que i alijs constitucionibz continebatur
complectitur pupillum vulitudo i suo robore
maneat h. d. Cuius durante p hac
l. pt derogatum l. cu antiquioribus
C. c. licitas est q no qui tempus
ad delibandum no c copiose petitum
ut dixi vobis C pro. s. et placet
i. de eadu. tol. s. i nominibus Tenuit
durante illud ad hic dicitur q pupillum
vulitas durante ho. c pt correctum
Glo. vir dicit q sit p aut de he
et fal. s. si. ad an pt vim dicta
vobis in aut s3 cu testor i. ad l.
falci. Istud c utile stare propter
certas stricas provinas que dicunt h
pupillum vulitas ut l. sacrosancte C de
epi. et cle. et no in l. milites i
pu. ff. de re iudi. et hm hoc si
certa ut pbr adiret hereditate sine
beneficio inventarij no tenetur ultra
vires hereditatis sicut miles Secundo c

videtur ar. hec l. sit contra dicta
tibi in aut. sed cum testor et preconsdabitur
nichil

De repudianda vel abstinenda hereditate

Si paterna Filius qui se abstinuit si in domo patris ex iusta causa moratur non videtur propter abstinendam renovare h. d. No. quod habitando in domo non videtur se gerere pro herede nisi probetur quod ex alia causa fecerit. Con. hec opp. de h. i. l. i. dicit glo. hec specialem in filio proprio seu filio emancipato sed in non est vere sed presumptio, nam ille actus qui in extraneo inducit aditionem ille actus in suo inducit immixtionem ut l. cum bonis ff. e. Bart. possidere domum eadem non in suo et extraneo in dicto pro herede gestor non obstat l. i. de h. i. quia ibi loquitur in emancipato qui non poterat adire de iure civili sed per talem actum comendicatam pt inducit agnitionem bonorum possessionis ut i. dixi. Opp. postquam filius repudiavit illo modo potest esse heres ut l. sicut i. c. So. gratia loquitur in extraneo sed filius suus potest propter abstentionem renovare ut i. c. l. si. et istud est quod facit dubium i. l. una. Opp. ad l. unica de l. si fuerit quis ff. e. So. ibi loquitur in filio qui sibi aliquid surripuit pro quo putatur bis tunc abstinendi secus si non surripuit

Si paterna Cum post abstentionem bona paterna fide emit non videtur bona fide propter abstentionem renovare h. d. Opp. ff. e. l. si is qui in bonis. So. si filius se abstinuit ab hereditate paterna emens postea res paternas bona fide non videtur propter abstentionem renovare ut hic secus si mala fide ut alibi et quo concessi colligitur quia mala fides colligitur ex rebus suo si emit omnia bona ut dicta l. si is qui in bonis ff. e. et l. emens § liceat de pubis. etc. Iste si emit partem patris vel paternam ut ibi ar. de ua. li. l. iiij. Iste plus fecit sive comunicit post abstentionem ut l. licet § fi. ff. de pubis. etc. tunc merito quia ista fuit cottidiana. Crimen quid si surripuit se hereditati paterne ille qui fundos patris antea comutaverat

a creditoribus glo. arguit pro et contra finaliter determinat quod possit, quoniam ypothecaria quia in ipso illa fuit empta ut l. sicut § aliud qui mo. pi. et d. l. medicum facit nisi cum litigabatur. Sed heres qui adiit presumitur fuisse retro dubius a tempore mortis ut l. heres quis ff. e. et l. si qua re § si ff. de stip. servo. de re. iur. l. cum aliquo. Sed ergo appet fictos datas legum quod ipse eum ut s. plene dixi in dicta l. si is qui in bonis ff. e. Bartholus

Suus heres Cum dicit testamento ultimum videtur adire et in utilibus actionibus ut transactio enim non habet vim h. d. No. dico que dixi in simili principio quod qui dicit ultimum videtur adire, quod ff. de bo. pos. l. cum quidam quod plene dixi ut ibi dixi. 2o. no. quod transactio que non valet habet vim pacti unde est de transac. l. si cognita. Opp. de l. si postquam liti de pac. Glo. ponit plures so. breviter tene solvit quod ubi renunciavit volens remittere et donare hic vero noluit transigere que transactio cum non valeat non habet vim pacti, ut dicta l. si cognita et Cy. i. no. de transac. Bartholus legum doctor

Scit minor dicit hereditate repudiata non potest quis adire ita nec adita repudiare h. d. hec est fi. l. et potest hic utilis. Crimen que est non dicit nisi repudiatorum et confessorum Glo. assignat plures so. tene illam quod confessio sit quod se gesserit, ideo sibi preiudicat secus si fuit pro se ut l. de etate § i. de inte. act. sed hic repudiatio de qua loquitur hec l. fuit pro se repudiante ideo non preiudicat, ita loquitur hic. Hec premisso opp. ad primam partem j. c. l. si. So. hec est regula quod qui repudiavit non potest adire fallit in filio suo. Iste j. c. l. si. Iste fallit favore universalis fideicommissi ut l. ua quod § i. ff. ad trebel. Iste fallit ex privilegio speciali propter restitutionem in integrum ut de si ab he. se absti. l. i. et per totum. Iste fallit in capite l. cum te ff. c. quibus non de ti. i. et in l. quidam eulogio. Venio ad secundam partem et videtur quod hic repudiatio preiudicat repudianti ut l. postquam liti de pac. So. glo. fatetur quod ei preiudicat respectu eius cum quo litigabat cui renunciabat ut in extraneo ut in q. secus respectu aliorum creditorum vide glo. et ea. ia. de arc. deprehendit. Aliud est enim renunciare litem ut l. gratia aliud repudiare hereditatem ut hic. Cum dicatis esse advertendum ad quid fit hec repudiatio puta ne conveniat a creditoribus interrogatus an esset heres

dixit non primo repudio tunc non preiudi-
cat non cum nolunt sibi preiudicare ut
aliis prodesse. Nam vnii parti non habet
ista loquitur hic quod apparet ex hoc glo
quam dixi. Sed si quis repudiat ad co-
modum aduersarii ut puta agebat
petitione hereditatis et pendente iudicio
dixit renuncio huic hereditati certe
videtur perinde posse renunciare liti ut dicta
l. posthumi et ita loquitur glo. si posita
nota quod hic fecit ad quemadmodum aduersarii
nam aduersario prodest et sibi preiudicat
// Item opponitur de l. si filius ff. de ac. aduc.
ubi confitendo se heredem sibi preiudicat
licet prius repudiauit. Solutio ibi confessio
sunt facta ad quemadmodum aduersarii. Ideo sibi
preiudicat quod tunc ad aduersarium hic non
fiebat repudiatio ad quemadmodum repudiatis
ita etiam debet intelligi quod non l.
ult. ff. de ac. aduc. / Bartholus

Pupillorum — Pupillus sine tutore
repudiare non potest
h. d. Opponitur de l. si pupillus
ff. c. Solutio ibi loquitur de repudiatione
tacita hic expressa. / Bartholus

Si quis — Si minus heres maior
repudians potest suam
abstentionem reuocare infra triennium
an bona vendita. Sed minor ut in vtili
tempore consitutus potest etiam post triennium et post
bona vendita. h. d. hec non lib. et singul.
Opponitur de l. doli exceptio ubi dicunt ff.
de nouat. Solutio regula est quod de eo quod
quibus facit in quadriennium quod datur ad
restitutionem petenda non potest restitutio
peti fallit in casu huius l. qui casus
singularis est secundum Cy. Queritur hic dicitur
de hereditate paterna quid de materna
Glo. dicit quod ille qui repudiauit potest
renunciare infra annum ut ff. ad trebel. l.
filii Cinus tenuit contrarium nam ibi
loquitur quod non repudiauit sed dixit
nolo adire que verba sunt expressiva
et inducunt repudiationem (?) tamen ante (?)
si prius repudiauit ut dicitur in titulo de
inof. et fac. igno. l. ii. Item quero quid
in filio emancipato Glo. tenet dicit. Sed
ut ff. de coll. bonorum l. non ... ve-
ritas est in contrarium ut l. iij. C. de inof. et
fac. igno. licet obstat l. non inquam quia
non loquitur in repudiatione sed in eo quod
nolebat ut ibi dixi. Queritur hic loquitur
in hereditate paterna queritur quid de hereditate
auita Glo. dicit idem ut dicta l. non
inquam de coll. bo. et ego idem teneo
quia l. si quis ff. de min. dicit loquitur
generaliter in quibus sic ut ibi plene dixi
et maxime huius l. Complicarii (?) dicit ut ibi

Quemadmodum testamenta aperiantur
inducantur instruantur et inspi-
ciantur. Rubrica

Ut testium — Testamentum
dicitur aperiri
post cum iudicis. h. d. di-
xi. ... hic ut C.
de ... l. i.

Testamenta — Testium debent aperiri
secundum consuetudinem
fori ubi sit aperio et absentibus
testibus sit coram viris honestis. h. d. Ad.
euidentia debes scire quod aliud est publi-
care de quo loquitur in l. publicati C.
de testa. Aliud est aperire de quo loquitur hic
Primo queritur vtrum testes qui aperio sit
debeant hic adesse sit (?) ut l. sed
et si quis ex signatoribus ff. e. ti.
Queritur quid si testes hic non possunt
quia mortui sunt. Videtur quod non probat
aliquid quia est furata scriptura unde glo
dixit ut al. dixi. vobis testium sunt
debetis ut veniant testes et cognoscant
in scriptis an sunt sigilla et deponant se interfuisse
sua sigilla et deponat se interfuisse
est furata scriptura et nichil probat sed
postquam testes venerunt et sunt facta
publicatio. Item forma l. publicati C.
de testa. tunc ff. probat / predicta sunt vera
si testium est scriptum furata secus si manu
si testium est scriptum ut ff. c. l.
publica licet sit in scriptis ut ff. c. l.
tabularum. Ultimo non quod in sollempnitate
testatoris inspiciatur locus in quo sit ille
de cuius sollempnitate queritur. Dixi plene
in repetitione l. cunctos populos C. de sum.
tri. et fi. ka. Dixi etiam de testa. l.
sed et si non speciali. / Bartholus

Eius quod — Facienda est copia
testamenti cuius plus
que sit pertinet ad petenti sin-
dic. et exple. h. d. Codicillos
codicilli petuntur aperiri eo modo quo
testa. // Bartolus

De edicto diui Adriani tol.
et quemadmodum scriptus heres in
possessionem mittatur. Rubrica

Post apertum testium et aditionem hereditatis
scriptus heres se mitti in possessionem
quod olim fiebat ex edicto diui adriani
quod est sublatum secundo ponitur hic titulus
de edicto diui adri. tol. et quemadmodum scrip.
heres in poss. mitt.

Cum in institutum — Institutus mittendus
est in possessionem antequam
substitutus. h. d. Vel aliter
in adipiscenda possessione preferetur substituto
h. d. Opponitur institutus sub condi-
tione habet bonorum possessionem secundum
tab. sed substitutus est sub conditione. Ideo
ergo debet hic bonorum possessionem
probatur in l. ij. §. fi. sub conditione ff. de
... in tab. Solutio ibi loquitur in eo qui
est institutus sub conditione et pu. ff.

de he. insti. Opp. 2o de l. iij § si
si. ff. de li. et postu. ubi substi-
substituto pfert. So. dicat glo. q.
pmus gradus institutionis erat uitia-
tus codicillis secundus. Con. hanc sol.
opp. quod uicium ptitionis non impedit
impositorum in possessione ut j. l. pe. et
sic etiam si a primo gradu filius sit
pteritus sed institutus in primo gradu
deberet mitti in possessionem. So. l. j.
pp. loquitur et debet intelligi de
uicium ptitionis appet ex isto testo
ut stati dicam. j. l. pp. et j. l. si-
si in casu l. iure grue ex ipso testo
apparebat quod a primo gradu erat
ptitus a sedo filius erat cohereditatus
unde in ipso testo fiebat mentio
filij et sic apparebat filium ptitum
a primo gradu. Ultimus opp. insti-
de uul. substi. § si ubi admittitur
institutus et substitutus et l. si
pr. j. ff. de he. insti. So. ibi est
spalis casus in quo admittitur
comparis institutus et substitutus
ro ibi patz et dicit in l. cum pro-
nas. C. de he. insti. quod ibi loquitur
in petitorio hic in possessorio. Contra
glo. quod in ppetate dicit glo.
contra quod ubi locus est institutioni
no est locus substitutioni ut l. qui-
no ff. de acq. he. quod in legato
dicit idem ut habes in glo. tua.

Quamvis. Hec est uo lex
l. uicium testi-
insensibile quod requirit
altiore indaginem impedit scriptum
heredem mitti in possessionem. h. d.
Con. l. mag. opp. primo ad § in
ff. de re. iur. l. dolo facit ff. de
doli excep. l. j. § si testim est
uitium ex causa ptitionis scriptus
heres deberet restitutere ista bona ergo
dolo facit qui petit. Solo optime
soluit hoc est uerum ubi filius
sit patus et continenti pbare. Iste
autem quod que requirunt altiore
indaginem non impediunt istud
iudicium possessorium quod agitur
summarie in l. iij § ibid. ff. ad
exhibe. et l. sub a quo in pri.
ff. ut in pos. le. glo. hanc solutionem
in quorum le. lege si. et j. l. cum
querebatur. uni. ubi est hanc sol.
no. et facit l. illic a quo § si
de testo ff. ad trebel. 2o opp. q.
exceptio ptitionis heat impedire iu-
dicium obstat. C. de or. iudi. l. pte
et si. et l. omnibus § fi. ff. de
peti. he. So. ibi cum agit petitorio
hic uo cum agitur possessorio. Ultimus
opp. de l. pap. § si filius ff. de
inoffi. testa. ubi querela potest opponi
de uicio testi in modum exceptionis.
So. l. quod agitur petitorio hic quod
agitur possessorio. Ultimus opp. de l.
pp. ubi etiam in possessorio potest opponi
de uicio testi. So. ibi loquitur de
uicio uisibili quod appet ex ipso
testo hic uo de uicio inuisibili
quod requirit altiorem indaginem.
Opp. C. de peti. he. l. lib. So.
cognitio non opponebat de statu
defuncti in iudicio petitorio hic in
possessorio. Ad hoc opp. de l. si res
j. de ordi. cog. So. et habes opti.
glo. ubi dicebatur primus ille qui
agebat et sic erat in iudicio uni-
persona cum qua litigatur cum summa
debet examinari sed potest so. lo.
quod defunctus dicebatur seruus
ex hac so. non quod in iudicio contin-
gitur summario persona cum qua liti-
gatur debet plene examinari licet
ca ipsa requirat summariam cognitionem
quod nota et tene menti.

Edicto. Ista est singularis
l. et non est alibi
edictum diui adriani cum
sua uicesima est sublatum et
scriptus heres ex sola inspectione
testi mittitur in possessionem si non appz
examinis contradictor. et si appz mittitur
causa cognita et angustie temporis
sunt sublate insti. res examine sunt
scripte. h. d. Ista l. mag. hac mo.
diuide primo tollit edictum diui
adriani cum sua uicesima. 2o
ponit unum edictum quod non appet
examinis contradictor. 3o ponit aliud
quod appet. 4o angustie temporis tollit
ro et ultimo ab isto dco excepto
ponit. 2a ibi si num. 3a ibi sin aut
4a ibi ultimus angust. ultima ibi non
sub tempe lega. tex. per particulas.
Admirabilia primo pateris debes
scire quod sicut hodie faciunt flo-
rentini et alij ytalici qui habent
guerras ipsi imponunt magnas
gabellas ita fecit diuus adrianus
qui statuit ut quilibet heres scriptus
mitteretur in possessionem solueret uicesimam
parte hereditatis scripto quod idem est
ac si diceret soluat xij den. per lib.
pista gabella erat facte ultra
leges forsan qualiter fiet exactio
et per quos et de penis fraudatis
et similia. Istud ergo edictum ista gabel-
la et omnes l. pertinentes ad ista

op.
op.
op.
Nota
Summa
op.
op.
op.
op.
op.
l. singularis
Summa
nota admirabilia

no. de modo [illegible] 3 pt. prescriptiones sunt
prescriptiones 2 [illegible] causant [illegible]
[illegible] per quilibet [illegible]

probant l. tollitur h. d. primo vide-
tur et non et adde ex ista quia
non est alibi ideo addenda.

Diem autem/ hic incipit tertia pars
ad cuius evidentiam debes scire quod
1 quedam prescriptio causatur ex una
parte tantum ut puta favore possidentis
qui habet titulum ad bona fide
2 ut usucapio triennii/ quedam ex
alia parte tantum ut puta odio negli-
gentis ut prescriptio xxx annorum que
currit tantum ex negligentia non petentis
in qua non requiritur nec titulus nec
bona fides possidentis currit enim
solum ex negligentia non petentis
3 quedam est prescriptio que causatur ex parte
utriusque quia favore possessoris et
negligentia non petentis ut prescriptio
x vel xx annorum pro prima queritur
directum dominium ut l. traditionibus
C. de pactis pro secunda non queritur ei
dominium directum nec utile sed paritur
exceptio ut l. si quis exceptionis
de prescrip. xxx an./ pro tertia queritur
dominium utile ut videbitur infra de
bo. ma. aut insti. non pro dy. in c.
possessor de re iudi. li. vi et hoc
colligitur ex textu et glo. Certe primo
pono casum sic quod si conveniatur
qui petit se mitti in possessionem
ante hunc l. opponatur exceptio
prescriptionis [illegible] et dicit
quod si sit prescriptio que causatur ex
una parte si que causatur ex utraque
[illegible] ut patet ex textu que non est
tenue media// Nobilia collige pro te

Venio ad tertiam et primam pars non
habet ideo venio ad secundam partem
et oppo. quod ex vitio testamenti non impeditur
missio ut C. l. fi. So. ibi loquitur
de vitio invisibili ut puta vel
sic hic de visibili ut si esset
abolitum vel cancellatum et similia
et ideo puto quod si appareret [illegible]
ex ipso testamento non institutio necessario
[illegible] talis defectus impediret
missionem ex hac l. ar. infra de fideic.
l. petiit et supra C. l. i. Con-
tra oppo. et videtur quod vitium visibile non
impediat ut l. si ex falsis C. de
[illegible]/ So. intellige hic quod erat
vitium rasure vel cancellationis in
loco suspecto ut puta circa nomen
domini vel circa institutionem heredis
secus si esset vitium in loco non
suspecto ut puta in aliquo legato
ar. l. [illegible] ita dicit glo. Sed scias
si illa rasura esset bene correcta ita
quod omnino appareret de manu cuius
ut hic dicit glo. super verba prima
signa vel si notarius qui publicavit
sua dixisset quod super rasum vel
cancellatum est vel additum in tali
loco manu mea propria feci ut probatur
in l. i. ff. de his que in test. delen.
vel si illa rasura vel cancellatio
sic debet dici et sic debet stare
ex predictis vel sequentibus colligitur
ut probant C. de testa. cum delens
vel in C. constitutus et in glo. que hic
ponit ad literam si enim aliud quod
deficit ex predictis et sequentibus
subintelligitur ut infra de fideic. l.
verbum [illegible] ff. de le. ii l. cum pater
§. cum ipsa multo magis aliud quod
aliqualiter est viciatum sit coad-
iuvari ar. in l. i. post prin. C. de
rei ux. act. Habetis expeditas
duas glo. super verba manu et super
verba prima signa. Oppo. dicitur hic

op

quod depositionibus testium etc. Con. testes
debent examinari parte citata et causa
plene cognita ut l. si quis C. de testa.
et [illegible] non C. de testa. l. hac consul-
tissima §. si quis autem/ So. intellige hic
depositionibus i. quod sollempnibus verbis testium
apparet subscriptus in testamento non enim
loquitur hic de testium examinatione
fienda coram iudice quia tunc haberet
iura contra locum/ et habetis expeditam
super verbo depositionibus. Iste oppo. dicitur
hic earum rerum que testatoris mortis
tempore fuerit et sic videtur quod hic quicquid
sit de [illegible] defuncti sed causa [illegible]
requirit plenam cognitionem ut l. iudices
C. de iudi. quod non debet fieri missio
ex sola inspectione testamenti/ So. dicunt
quidam quod debet mitti in possessionem rerum
que a defuncto possidebantur tempore
mortis et pro tanto hic dicitur fuerunt
quia possessor presumitur dubio hoc autem
ar. sic enim videbitur in l. ij C. de
pro. [illegible] Unde tu expone hic aliter
que testatoris mortis tempore fuerunt sed
quo ad possessionem vel detentionem sic enim
sit in petitione ex parte hereditatis
ut l. et non tantum ff. de peti. he. et
ita tenet glo. hic. Habetis expeditam
glo. super verbo fuerunt. Iste oppo. ad

op

istam partem in [illegible] nichil debet
esse suspectum ut C. in [illegible] de [illegible]
quibus sed ista l. est superflua quia
heredis aliud interdictum possessorium
scilicet interdictum quorum bo. quare male
huius [illegible] hic ponit dicam [illegible]
hac l. et interdictum aliud et ex hoc

[illegible] op

op ad [illegible]

op

appet alia nō ee supfflua 3a dca
est sm̄ aldericu qz hic l. e gnal
in omi successore de iure pretorio hec
nō est bona dca qz illud intdictu
cpetit successori de iure ciuili
utile tm̄ ut videbitur quorz bo. l. i.
Jte est alia dca sm̄ quosda qz illud
intdctm ē tpale hic ē ppetuu quod
repbat qz illud est vel pscriptorum
go ppetuu ut l. in oneraryb ff de act.
et obli. Est alia dca qz illud nō
dat nisi aduersus eu qui possidet
pro herede vel possessore hic l. datur
aduersus omes etiā qui titulo possidet
hec pt ee bona dca ut videbitur
Adde qd bnficiu hui9 l. cpetit etia
nemine possidente qd nō ē in illo
intdcto Jte est alia dca sm̄ glo q
hic obtinet quis possessor et si
nō doceat se herede ex sola testi
suppone ibi vo optz qd doceat se
herede legitimati ut dixi in l. i.
quorz bo. Jte est alia dca sm̄
quosda qz p hanc nō efficit possessor
licz i possessione mittat p illud intdctm
efficit possessor hec nō placet glo
qz p utrumqz remediu possessor
efficit qd appet ex isto txo sm̄ at
aliquis cdictor ē et cui possessio nō
acquirat qui potestoria iura 7ot

Opp. c. nō qd hic l. vi supflua
p petitor hereditatis hui9 timore
ponit dcas ut hac l. et petitor
heredit. via i hac venit corporea
tm̄ in illa etiā i corpora. Jte istud
petitoriu illud possessoriu. aso hec
expeditu sunt glo. mag que est
sup vbo lr̄mo. Venio ad scdam

ut sr ante

op

ptcula videlz ad g. sit aut dici
hic qd aliquis venit ad cdicend.
ei qui missus est Ean postqz quis
est missus i possessor aut quis wlt
cdicere de facto et nō pt ut l. aditos
s. de app. aut de iure. et sic nō
pt qz cu ista sit causa momtanee
possessionis nō pt appellari ut s. de
possessionis momte po. sunt. app. l. i. et casus
est in l. si. ff de app. hui9 timor
txo. iste legit duobus modis duo
mo ut cponamus missus est i.
nulli depdat et sic apz cdictor
an missor 2o mo ut sic ipse et
hic cponit cdicend. putamt
sup vbo dolendo s. quac alic missus
est nō qd ista cdictio adv opet
vide glo sup vbo missus est quod
pt esse vm̄ 3 iste sunt citatus s.
cu citatus nō est ecl ps missor

possit cdicere ut s. dca aso habes
pu in glo. alia sup vbo missus est
Venio ad qrta pte et illa nō lz
gnā vnde tuscam ad qnta et
opp. q possessor heredit. que pscribit
spacio xxx an ut l. hered. s. de pe
he. male go hic dicit txo q dicat
ea cludi spacio longi tpis. So dicit
glo qn quis cuenit petio heredit.
nō possidet titlo sue pcedit l. gna
Dz si possidet titlo sue petio heredit.
cpetit p xxx annos qz cu ei9 na
sit qd nō dat cont titlo possidete
ideo cpetit a p xxx annos qz cont
ea pscribit spacio longi tpis. Jsta e
satis bona solu. Vel alit dicunt
quida ibi loqui de dicta petitoe
hereditatis hic de utili Jsta est ide
cu prima qz sic cu petitio hereditatis
datur cont titlo possidete dca utilis
Aly dicunt qd hic loquitur de rei ve
qd nō placet ideo tene prima. Qu9
cpediti de qbus hui9 l. Venia q
ad q. et de his declabit ista l.
et est utilis via multu et p quos
potest appare quo et quo iure peta
missio in possessione p here. Glo dicit
dupl. iure pt peti prius cdicere
ex l. ista sr̄ ex edito diui adriani
illud cu nō est publicatu nisi in eo
qd male dicebat. Jsta dicit glo ij lr9
l. qua vide in eo qd glo tenet illud
edictu nō esse publicatu rephendit
p modicos primo p vna que dicit
de edito diui adri. tollendo. et glo
e sup vna vi hic tenet 2o p istu
txo. ē pcuitus quescere i iunt i
txo. tali esse publicatu Jte ex eo qd txo
dicit ē et alijs omibz que ctā 7ot
istud cuit teneat qd sit publicatu
istud edictu Jte i eo qd glo i iunt
et missione sicut caudices ex l. ista
videt male dicere via cdico ex l. ē
psonalis acto et sic pspprait alim
obligatu qd nō videt posse dici
hic. ea casu quo illa est cdictor
et io dicebat dus Ja. bu. qd ipse
cdictio ex l. nō habet locu qn est
cdictor al nō poss cdico ex l. ee
si esset officiu iudicis auctte hui9
l. qd satis placet 2o quod utz
hec l. heat locu in herede i stituto
ex re certa ut ipse heat bnficiu
hui9 l. Glo in hic pri. dicit qd vi
qd heat loco legatarij qn aliuis
nō pt heres in testo ut l. quoties
s. de he. inst. Jsta glo intelligo
vera qn aliuis heres nō pt i sint
in lite iam hereditate adiuit sue

op

qo z qo sue petitur
missio i poss em

nō

quia illa heredis institutio capit naturam heredis universalis propter spem iuris accrescendi ut dixi in dicta l. quotiens. Item quia non est alius de cuius l. possit mitti in possessionem aut huius l. glo. dicit quod non et nichil allegat pro hoc. videtur casus in l. si i. de codicillis. videtur dicere quod ille qui petit bonorum possessionem ex hac l. videtur se asserere directo et non dicas fidei commissarium. Aut restitutio non est facta nec re nec verbo et tunc non habet beneficium huius l. quia non habet ius in bonis. Aut est facta restitutio re et tunc non habet beneficium istius l. ut constitutum possessorem quia iam constitutus est. Sed posset habere locum hoc beneficium ut et possessor constituitur ut l. i. C. de carbon. et l. in primis ff. ad carbon. Aut est facta restitutio verbo tantum et tunc habet beneficium huius l. saltem utile quod pro herede tamen ad ipsum fideicommissarium transeunt omnia iura et actiones ut l. i. et penultima ff. ad trebel. ista tenebat dominus Cinus, Sylv. et Ja. Bu. Addit etiam Cy. nulla est facta institutio in casibus in quibus transeunt iura et actiones quos videbitis supra restitutionem quod videtur. ad trebel. l. si competat beneficium huius l. fideicommissario tali beneficium huius l. competere illud non habet quod sola repetitione habeat. illud est ideo quia per ipsum testamentum sit notum iudici ipsum ponendum in possessionem quod non est in fideicommissario et non licet ostendere plus fratrum restitutionem vel aliquem dictantibus ex quo restitutio sit nulla ut dicta stati glo. etc.

¶ Queritur utrum substituto pupillari competat beneficium huius l. Glo. dicit quod sic in omni substituto directo sive vulgari ut colligitur C. l. i. dicit glo. quod adulte quia hic non requiritur substitutus ex sola testamenti inspectione vero quia per hoc non sit notorium sive liquidum iudici substitutum esse mittendum in possessionem primo institutus prius debebit probari quod substitutus est repudiatione heredis primi vel aliquid aliud propter quod sit exclusus primus heres. Item dico in substituto pupillari debet enim ostendere testamentum in quo est substitutus et mortem impuberis et hereditatem esse aditam ex testamento primo ita quod sit locus substitutioni alias non constaret notorium iudici ipsum esse ponendum in possessionem et idem dico in herede heredis qui

Nota

Nota

Nota

petet se mitti in possessionem ex vigore istius l. iam debet ostendere testamentum primum et se esse heredem primi instituti et primum institutum adivisse eo casu quo esset nulla aditio ad transmissionem et tunc eadem ratione quod sola testamenti inspectione non liquet iudici primum heredem mittendum in possessionem. Nam ideo apparet quod testamento testatoris ex defuncto sed ideo quia eo ipso quod heres habet testamentum ista est quedam presumptio quod testator sit defunctus nam non detur heredi vivo testatore ut l. ij ff. si. et l. se quis testamentum aperi. et nunc etiam quod hic observatur quod querunt probationem de morte defuncti saltem presumptiva tamen heredis tamen puto quod non sit necesse.

¶ Queritur quid in casu quando sunt instituti pauperes utrum habeat locum beneficium huius l. et idem queritur de concessione universali testamenti quando non sunt instituti pauperes. doc. tenent quod habent beneficium huius l. si quis ad declinandum C. de epi. et cle. et sit hereditas competita etiam glo. l. verum ad sequentem glo. dicit competentem iudicem.

¶ Queritur quis sit competens iudex. dicit glo. quod competens iudex impetratur etiam duo primo etiam iurisdictionem quia est verum quod sit talis iudex qui habeat merum imperium. Non enim hoc sit competitur per ingratum universale ut l. iubere cave. de iure omnium iudi. Item impetratur etiam dicto iure quia oportet quod sit ille iudex qui habet in suo territorio alias non possit mittere in possessionem sed punire de mittendo et scribere ad iudicem loci ut ff. de bo. auc. iudi. po. l. cum unus versiculo pertulit de re iudi. l. a divo pio etiam penultima cum similibus. Primum dicit glo. que dicit quod requiritur quod habeat merum imperium debet intelligi saltem mixtum ut dicta l. iube cave. Sed etiam est quod sit competens pro quolibet ingratum et etiam per iudicem delegatum ut puta quando supervenit litium contestationi tunc competitur conditione ex l. ista ut dixi et sic per viam actionis competitur sive iurisdictionis ut non in l. nec quidam ff. ubi dictum ff. de offi. proconsul. quia competit cuilibet ingratum et per delegationem cum vero alius est contradictor et sic competitur possessionem iudicis tunc est mixti imperii ut dixit glo. quod intelligitur de concessione sed

cognitor forte posset committi dum
ut l. cognitor ff. de offi. eius cui
man. e. inst. Certa scientia non quod
glo. dicit quod oportet quod sit ampliter
territorii alter pronunciat et mittit
literas de mittendo pronunciato sic dictis
et sequitur apparet lectionis comdictor
cuius persona subest alii iudici qui
pronunciat tunc vero ex persone potest
pronunciare et contrarium remitte
ad iudicem loci ut dicit glo. sanctus
C. ut in re actor l. si. Sed si nullus
esset comdictor non videtur quomodo iudex
unius territorii posset de rebus
alterius territorii pronunciare non
cum ratione persone litigantis quod
nulla est persona contra quam petitio
dirigatur. Iste nec ratione rei in
qua facienda est missio quod non
est de suo territorio et ideo con-
venit quod pronunciatur per iudicem loca-
lem cuius territorio res est. Omnis expe-
diti de glo. que est super verbo competenti.

Ex glo. competente ordine tractatus
quero dicitur hic competenti iudici testium
videtur. Dictum sit nunc quod super hoc det
libellus videtur quod sic quod hic agitur condi-
cio l. sed qua actione quis volet agere
eapropter debet ut l. i. ff. de edi.
Sed contra est quod tenet contrarium non
cum est iudicium ordinarium ipsum quod
condictio l. ista descendit primo non peti-
tur certus testamenti respectu cuiusdam nota
sunt cuiusdam liquidi quod sit iudici
cum dispositione testamenti non viciari ut l.
dicit tempore competenti iudici testium
videntur. Unde communis practica observat
ne iusticia testamenti producatur et petit
se mitti in possessionem quod satis placet
videtur quod dicta iura remedia que
competunt heredi scripto nam ubi iudices
non datur libellus et procedi summarie
habet cum illud testamenti quantum ad hoc ex-
ecutoria parata ut videtur hic et C.
l. pe. In medio vero quorum bo. C.
l. pe. In medio ubi non det libellus et lis contesta-
tur quod det libellus et lis contesta-
tur et fiant probationes licet summarie ut
vidistis in l. i. quorum bo. In petitione
hereditatis datur libellus procedi ordinarie
requiruntur probationes plene ut C.
tetigi circa gradum et clarius dixi in
dicta l. i. quorum bo. Est etiam quedam
alia differentia quod in iudicio isto si
testamentum esset in aliqua parte viciatum
non posset viciatis cancellari ius super
eandem scriptura ut C. dixi et circa
fiat missio cum notorio quod resultat
ex testamenti inspectione ut C. dixi et
ex isto tempore expectet sed in aliis iudiciis

iudiciis predictis secundum quorum bonorum possessionem et
petitione hereditatis posset veritas
adminiculari per alias probationes contra tenorem scripture
ut vidistis C. de testa. l. si unus.
Iste ex glo. queso dictum cum heres
misso petitur sit citanda pars respon-
sura adhuc siquidem agitur. Qui dicit
quod sic saltem generaliter etiam aut si ocu-
latus C. ut si ab herede institui. Ego puto
sic dicendum quod si quis bona a neuro
possidentur tunc non requiritur partis
citatio. Nam posset etiam si vellet
sua auctoritate ingredi ut l. si cum here-
des ff. de acq. pos. facit ad hoc
optime quod non per primo de acq. pos.
et post si vero res ab alio possi-
dentur tunc sive iuste sive iniuste non
posset contra eum licet sua inspectione ci-
tata ut l. meminerint C. unde vi. cum
et si per vim vel alio modo l. fi. facit
ad hoc quod non per primo de probatione ut
de acq. poss. probanda c. tamen non bene viros
dos. Procedo ultimus dicitur hic
testium videntur certe locum habeat
dispositio huius l. in testamento nuncu-
pativo glo. quod sic et bene si tamen
illud est redactum in scriptis per
notarium facit eum fidei ut habetis
non in l. i. C. de testa. vidistis
in l. ult. C. de fideius. Sed si testamentum
non esset redactum in scriptis tunc
non haberet locum istud notorium quod
fit iudicis cum inspectione scripture
de quo loquitur ista l. esset ergo
necesse quod producti testes examinare-
tur et publicaretur secundum formam l.
publicati C. de testa. tunc illa
scriptura posset postea produci cum in-
spectione cuius fieret notorium iudicii
et haberet locum ista l. Certe quid
in testamento inscripto quod in illis capitulis
valet ut l. hac consultissima C. de
testamentis et l. si quis aut super de
testa. Credo quod haberet locum re-
media huius l. et bene secundum glo. quod
per perfecto habetur in illis capitulis et
non privato. Certe quid de
testo quod valet tantum de iure pretorio
videtur quod non habeat locum l. ista
nam textus dicit contra asse vel parte
heres institutus sed iste non potest esse
heres sed bonorum possessor ergo textus
contrarium videtur tenere glo. qua C.
vel ultimum etiam contra cum assignant
dictam aut hac l. et inter aliquorum
bo. dicit quod hec l. habeat locum
in omni successione de iure civili
et pretorio. Ego hoc puto verum vide ad hoc

ff. ad treb. l. i. § bonorum de condi
et de. l. in conditionibus § ii non ob-
stat l. quia non dicitur hic quod ad hoc ut
habeat locum hec l. oportet quod sit heres
sed sufficit quod sit heres institutus a
testatore non curat utrum possit ad-
ire de iure civili vel de iure pre-
torio. heredis appellatione continetur bonorum
possessor ut dicitur l. [¶] pretendo ulterius
dicitur hic non aut legitimo modo aut
alio defectu ... quibus sit iste
legitimus contradictor In hoc pendet tota
dubitatio istius l. de hoc sunt opiniones glo-
ssa. Ita albericus dicebat quod
legitimus contradictor est ille qui habet
titulum sed tamen habet pleniorem titulum
titulo petentis ut puta profert ad suum
testamentum sollempne et hic probat contra
requisitus ... aut alias contradicet
... sibi qui potiora ... legitimus mo-
... iura ostenderit ... azo. vero
dicebat indistincte legitimum contradictorem
esse quicumque habet titulum a defunc-
to vel ab alio etiam si rem posse-
debatur tempore mortis defuncti dominus
Ja. bu. dicebat opinionem azonis
non esse veram in eo quod continet re
quam defunctus possidebat tempore
mortis ita remedium huius l. est
quoddam remedium possessorium quasi
recuperande possessionis quam de-
functus habuit tempore mortis qua
spoliatus est / sed spoliatus ante omnia
est restituendus ut l. si quis a se
fundo ad l. iul. de vi. et si per
vim vel alio modo l. i. et l. momen-
tanee. C. unde vi // Unde titulus ...
sufficeret et ita dicebat ipse quod
tenebat advocati Bononienses
hoc michi non placet quia cum dictum
iudicium est iudicium adipiscende possessionis
quod ut verius sicut interdictum
quorum bonorum ... sit obici ...
tercio dominus ... aliud mihi ... de
... quis paratus sit probare contineri
ut C. ... non in l. i. C. quorum bo.
et ff. l. ... Unde dicamus quod ...
... quod recuperande possessionis
sed vacantis sed in tali iudicio potest
opponi exceptiones que impediunt
restitutionem si a quibus est paratus
... probare ut C. ... non vi
de leg. l. ... Ergo patet quod
illa ... quod spoliatus ante omnia
restituendus non ... in capitulo
... paratus ... probare. [¶] Iterum
ergo dicemus ... duobus capitibus

eiusque quibus venit ad contradicendum
antequam sit data littera de contradicendo
in possessionem quamque post datam litteram
ante ingressum quamque post ingressum
primo capitulo est admittendus aut contra
utrum quibus sit legitimus contradictor ad im-
pediendum executionem et sumariam
cognitionem que sit ex edicto testi
ex vigore huius l. Aut queritur an
sit legitimus contradictor non ad impediendum
solum istam sumariam cognitionem sed ad
impediendum etiam effectum eius scilicet in
missionem primo capitulo ille qui venit
ad contradicendum non ... se possidere
sed dicit se prius immittendum quam qui
postulat et tunc illa sumaria cognitio
non impeditur sed sumatim de iure
utriusque cognoscitur et ille immittitur
qui potiora iura habet ut C. ... l.
i. Aut comparet aliquis qui dicit
se possidere vel illum qui petit immit-
tendum non esse tunc secundum quod probaverit
aliud titulum pleniorem titulo petentis ut
puta aliud testamentum tunc in ... statim
... non esse locum huius
sumarie cognitionis ex ... istius
l. sed agendum esse ordinario iudicio
et illum debere obtinere qui potiora
iura habet vel probaverit ita loquitur
... alo. hic est casus in hac
l. in ... aut aliud contradictor
vide ... in iudicio ...
non autem dicat in isto iudicio ...
vel allegat aliud titulum tunc ista
sumaria cognitio non impedietur
sed propter ea de ... tibi allegat
cognosceretur / quo autem effectum habeat
stati dicta ... capitulo quando an
aliquis sit legitimus contradictor ...
ad impediendum immissionem in possessionem
et cognitionem sumariam Dico autem
quibus ostendit titulum a defuncto vel
ab herede et tunc procul dubio im-
peditur immissio ut l. i. C. quorum bo.
et ff. quorum bo. l. i. § redigitur
aut allegat titulum et idem habet
possessionem ab alio quam a defuncto
tunc secundum quod habet possessionem ante
mortem defuncti est legitimus contradictor
ut ... tempore quo testator
mortis tempore fuerunt ... allegant
possessionem post mortem defuncti tunc
secundum quod probat possessionem et titulum
solum non est legitimus contradictor quia
pleniter non concludit ... agentis
... si probaret possessionem et titulum

et forte pbaret se ul auctore sui
fuisse dium tunc esset lrius contdictor
et impediret missio qr tunc iudico
pt opponi excepcio doli fact ut
C de epi l. xx. tunc ab initio non est ad
mittendus ad pbandu quis sit patus
pbare i continenti ut C de epi. Si vero p
bat testem et possessione utriusque aute
defuncti possedent tpe mortis ul
non dubitatur tunc non est mittendus
non pt contdictor adversarium tunc sz qr hic
non pbat illud quod e ca sue intencois
sz defunctu possedisse tpe mortis q
requiritur a lege quia quis venit
post finem de mittendo aut i missioz
tunc si quis tpe fuit citatus hic est
admittendus Sed cum primus missus fuit
fuus citata pt tunc si supervenit quida
tertius non citatus puta aliqs qui dic
se herede et se potius i mittendum qz
illum p quos pnunctiatu est dico qz
missio est revocanda et de novo
contdictor istius erit cognoscendum ut l.
cum ita cum s. quociens ad trebel. et ibi
ppinno. quia tpe primi missus nullus
fuit citatus et tunc ide inkomans
q audiat ille contdictor superveniens
ille vero qui fuit citatus tpe primi
missus si quidem comparuit et eius contdic
fuit repulsa non e dubium qz non pt
audiri cum nec posset appellari in hic
iudicio momentanee possessionis sz si
contumaci talis sntia fuisset concessa
tunc veniens audiretur refectis expensis
secundum formam aut ea qui sunt. s. de
bo. aut. iudi. pos. quia contradictor
appet post i missionem iam factam et
hic admitte quia non venit directo
ad contdicendum prime i missioni sz tpe
pnunciatur postulat se mitti appertaius
suum testem tunc iste post missum audiet
secundum contdictoris sntia secundum ea que dixi
dca sunt Si vero venit directo petens
cassari illa i missione iam facta si
quidem alleat se possedisse et citatum
non esse stati illa sntia pnunciabitur nulla
tamen qz possessore non citato ut l. nec
tamen verint s. unde et si p vi ul alio
modo l. si. Si vero non alleat se possedisse
vel si dicit se possedisse tamen fuit
citatus tunc si quidem alleat aliquis qd
est exclusivum benefitii istius contdictoribus
ut qr dicit testem cuius vigore fiat
e i missio habuisse vicium invisibile
vel dicit testatorem non possedisse tpe
mortis tunc i missio irritabitur ut l.
i. s. hec verba si. ei et l. Tunc eius
s. publicum de fidei. lib. et l. fideicommissum
s. qui si in fine de eo q. cum in pos. ea.
et i hac contdictore non erit necessarius

libellus sz proderit formaliter iudicis
officio secundum formam l. a divo pio s. si
sup rebus ff de re iudi. Si vero non
alleabit aliquid qd esset exclusivum iuris
agentis tunc non fiet revocatio sed
si quidem ius habens deberet reconvenire ad
iudicium petitorium et ordinarium dicens
tu quo fuit citatus ut contumax postea
audietur aliquo modo nova istud est
contra l. si eo tpe. s. de remis. pig.
pro illi utique creditori habebat ius
sz ius unius erat potenciis alio hic
vero unus ius habebat non alius nisi
p contumacia non vi et concessum qd non
habet ¶ Queritur utrum fideicommissarius
vlis sit lrius contdictor Glo hic vi
detur qz sic tamen dic breviter aut fidei
dicit qz sit et non est lrius
quamvis non possidet et non est lrius
contdictor ut ff ad trebel. l. filia sorbs
aut possidet et tunc aut est patus
de iure sui fideicommissi pbare i continenti
et e lrius contdictor ita debet iste
glo intelligi et tpe eius qd non. C.
l. xx. qd non esset patus in continenti
pbare et tunc secus ut l. xx. qd
non in dca l. filia sorbs ff ad trebel
¶ Queritur quid si appet alius cum alio
testo cuius dicit scripto vel appet de
prioritate vel posterioritate Glo fort
hic ista quo sup verbo missus et clarius
dicit ff de bo. pos. secundum tab. p ey.
hic de plenius ut dixi in dco s. si
quis i duobus ¶ Ultimo dicit hic tpo qd
et tamen cum testo publicatis pronunciaris
acciperat Ex quo non qz ille qui possidet
ex sntia iudicis debet pbare i missionem
per publicum instrum vel videtur qz suffiat
pbari per testes ut hic dicit tpo sicut
pbari per testes ut hic dicit tpo sicut
tota acta debent pbari per scripturam ut
c. quam qz plane ex de pba. videtis
C de arbi. l. nec i arbitris

¶ Si quis aliquem testari
phibuerit ul coegerit

¶ Continua ut in glo. Vel aliter dicitur
est C. de acq. he. Dixit qr quia hec
accepta aufertur ab herede ut ab i
digno ideo sequitur vide de hijs qbus
ut indignis sz qr una e causa
specialiter quare quis reputatur indignus
s. si aliquem testari phibuit ul coegit
ideo de ista premittit ¶ Bartholus

Quin ¶ Qui aliquem testari phibuit vel coegit penaliter punietur et hereditas ei ut ab indigno tollitur
h. d. cum l. se. ¶ Circa
ista l. quero quo est

pena istius compellentis aliquem ad testandum concedit glo. et hoc probat cordiniana arbitrio iudicis tamen pena non est limitata ut l. sanctio legum ff. de penis et ibi non. Secundo quero circa istam l. que est actio civilis. videtur de duplici civili potest intelligi. primo de petitione hereditatis pro qua hereditas defertur in fiscum ut videbitur in ti. i. l. i. Item potest intelligi de actione que datur ad duplum cui testator reliquere volebat. de qua habes in aut. ut illi iudicum § penult. et non peto. Dic. de arbi. tu. l. quidam. Tercio ad l. sc.

Hos quos. Opp. et vi. quod hereditas non applicetur fisco ut ff. e. l. i. § sed. Sed quod alius prohibuerit prohibitum alicui ut non faciat testamentum tunc si ipse est proximior in gradu qui succedit ab intestato aufertur ab eo hereditas et applicatur fisco ut hic. Si vero erat ulterior et per alium succedebat tunc non applicatur hereditas fisco ut l. gravia. Si non compulit aliquem ad testandum sed quidem fecit se ipsum institui non est dubium quod hereditas applicatur fisco ut C. l. xx. et ff. e. l. i. et de his quod ut indig. l. cum qui dum aut fecit alium institui tunc est quod utroque ab illo aufertur hereditas tamquam ab indigno. Sed quid hic quod non glo. ff. e. super tota tenet contrarium et illa tenet ibi Dy. tenet contrarium et hic pe. et Cy. Bartholus

Ordinem. Licet blandicijs provocare testantem ut sibi provideat h. d. vide plene glo. in C. de offi. tes. l. licet. sed in contra posita si contra premissa C. l. ij. et iij. in pri. sed contractum nunc alias efficatia pamprior hic vero dispositio confertur post mortem in C. de sta. li. l. i. et contra posita C. l. captorias sed hic nulla est deceptio non enim confert ipsa uxor suprema voluntate in arbitrio alterius sed ipse met declarat

De his quibus ut indignus hereditas aufertur et ad senatusconsultum silanianum

Heredes. Ecum necem testatoris non ulciscuntur heredes constituat et ad usuras tenentur a tempore mote litis h. dicit. Dividitur in partes duas primo loquitur de rebus in quibus fructus percipiuntur valet 2o loquitur de rebus in quibus percipiuntur nec possunt percipi usure 2a ibi proheredato. Est difficilis l. et habet glo multum involuta totus titulus est difficilis non advertendum

Opp. hic dicit quod debent ulcisci necem non vindicta non est permissa ut l. stat § qui cum aliter ad l. acquil. Sed intelligitur hic de vindicta que fit accusando homicidas ut l. i. C. de pri. carce. off. non autem licet sua auctoritate occidere. Ulterius opp. hic dicitur quod ista hereditas auferatur et applicetur fisco contra C. de his in ipsi. l. pen. et l. nec apud dicit glo. fallit in contrario dicit quod non est contra fallere sed dicitur quod ... ista ab aufertur indigno applicatur fisco quando ille cui est indignus privatur per debitum ut hic et C. ti. i. l. ij. et per totum istum titulum ff. et glo. tenet quod ille cui est indignus absque suo delicto non applicatur fisco ut l. gravia. Iste opp. in de leg. l. penult. dicit glo. fallit in contrario dicit quod ista l. non facit exceptionem a regula sed facit aliam regulam per quam ille cui est indignus et respiciat offensa ... propter tunc quando aufertur ab indigno applicatur illi propter non fisco ut l. gravia hic vero loquitur quando contra personam non respiciat. Ulterius opp. ff. de peti. he. l. sed venerunt § et in pre... Sed dicit glo. hic loquitur in eo qui scivit et sic est male fidei possessor l. gravia loquitur in eo qui ignoravit qui tamen est bone fidei possessor non tenetur nisi in quantum locupletior factus est ut igitur ista glo dicit veritatem in quantum non ad refundendum ad capus huius l. ita ... ignorat acceptiones defuncti aliquem esse accepisse non tenetur ut ff. ad sil. l. iij § quod ob tam et l. si aut et in C. l. si ut. Iste opp. ad predictam partem dicitur hic quod tenetur ad usuras post mota lite contra primo vi. quod a tempore mote litis ut l. sed venerunt § post et l. quod si post petitionem. Quero dicitur hic heredes quos necem testatoris in ulta obmisisse constiterit. quero quanto tempore debeat tacere ut dicatur obmissa vindicta dicunt quidam tempus est statuendum a iudice ... aut de he. et fal. § illud et in aut. ... amplius quod de fideiu. Alij dicunt quod sufficiat quod tacuerint tanto tempore infra quod potuerint acceptiones accusari ff. de b. ob. l. ita stipulatus vide istam glo. iij et non quod in maleficijs negatiuus seu que committuntur non faciendo non committitur quod debeat deputari

Nota

op.

qui hereditas applicetur fisco vel non

Bn. d.

Bn. d.

Nota

op.

op.

quando applicatur in fiscum

op.

op.

op.

Nota

posse facere ut maleficium dicatur
proprium si sufficit quod tingeat tantum
hoc quod facere potuit ut hic et dixi
tibi anno et sic dispositio legalis magis
aspicit ultime voluntatis quam genium ut
colligitur ex hac glosa. quincta dicta l.
ista supplantat tenere directe precarium non
recordor ut ubi dixi tibi anno
Oz quod postquam quis obrupsit necem
testatoris multa quo aufertur sibi
hereditas ista glosa videtur velle quod
de hoc accusetur et pena sit amissio
hereditatis et dicit quod ista accusatio
potest fieri infra quinquennium ut l. i. quod
ff. ad sil. vide ista glosa in fi. Erit
ergo conclusio libelli ut in omni ista g.
dico quod obrupsit necem defuncti in
alia quare peto te condemnari in
amissione hereditatis istud non videtur
convenire ipsius l. primo videtur quod hoc sit
iudicium civile et ista est veritas
Erit ergo petitio hec non quia heredes
neglexerunt accusare occisores
alius contra eos accusabit coram preside
provincie quibus occisoribus condemnatis
de heredibus illa pena lata contra
heredes habebit effectum confiscationis
bonorum quia heredes negligentes infra
quinquennium vel precario ut dicta l. in
cognitione ad sil. quo facto debebit
agi petitione hereditatis contra heredes in
qua hereditas vero fiscum et reparare ut hic
dicitur. Nota textum et ista causa agitabatur
coram preside et presidis qui est iudex
ordinarius et privatim ut l. i. § ubi
de fi. et est glosa vel l. i. § i.

Pro. 8
Ibo

Postea
Nota textum

PVPILLI (rubricated initial) Item defuncti maioris
non retinetur ex persona
heredis maioris quando per tutor
in accusatione furti periclitabat pupillum
hereditate privare facit et ipse ei tenebitur
et de calumpnia punietur h. d.
Dividitur in partes tres primo ponit unum
dictum ex eo quod item fuit a defuncto
maiore 2° ponit aliud dictum de
accusatione instituto pupillo quatenus
ipsi pupillo prodesset 3° quatenus preiudicet
ipsi tutori 2a ibi sed pu.
3a ibi de calumpnia tua. Ista lex
convenit repetitam multis casibus
Nota primo quod dixi in principio Nota
2° quod tutor potest accusare nomine pupilli
Nota 3° quod qui accusationem prosequitur
pena ex eo quod dolum tutoris nocet
pupillo. Item non quod tutor accusans
punitur de calumpnia. Oppositio ad primum
dictum via legis pupilli succedit maiori
utitur privilegio suo ut l. pont § pupillo

de test. xxx. an. Glo. quod non solvit
tamen dicit quod hic loquitur de praeiudicio
privato in pupillum ubi loquitur de praeiudicio
privata in fiscum ex negligentia heredis
non potest ideo imputari eius adversario
facit ad hoc ff. de iure fisci l. fiscus
Oppositio 2° et videtur quod tutor non possit
accusare nomine pupilli in propria persona pupillum
vel ad eius utilitatem nomine proprio
quando non in l. tutores ff. de his qui
ut indignis. vide glo. ego dixi
et reperi quod erat factum dominum Py.
mal. quod tutor potest accusare nomine
pupilli tutorio nomine ut dicit textus
hic et in l. tutorem ff. c. qui non ob. l.
ij. c. accu. non pos. quia non prohibet
quin alicuius nomine accusare sed
prohibet quin nomine alicuius inscribere
se nomine proprio. et non est nomine quod alterius
nomine se inscribat ut. j. de in inscr.
l. fi. et ita est veritas et per hoc non
est absolutum pro idoneis possit accusare
praedicatoris nomine vel non de quo
videbitur in l. ij. c. accu. non pos.
Oppositio 3° et tunc intro glosa
mag. de l. tutor ff. c. qui non potest
quod relictum est ipsi tutori ut l. si 18
relictum est ipsi pupillo ut hic et
hoc oppositio factum tutoris non debet nocere
pupillo ut l. nec et in l. dolo
ff. si quis ob. ca. te. Oppositio et videtur
quod etati pupillari parcatur ut l. ple-
gatum § etati ff. c. Glo. videtur hic
ponere quamvis propter iuvitatem non potest
infra dicere summa est credo quod pupillus
habet duo remedia vel restitutionis
in integrum si vult ut l. gna vel agere
contra tutorem pro indemnitate ut hic
ar. § si tu. tutor. initio. l. etiam
Secunda solutio est quod hic loquitur quando potest
quia regressum habet aut potest contingere
tribus modis ut hic propter defectum facultatis
quod tutor non est solvendo vel quia
tutor fecit instigante minore ut g.
pugnes vel quia pupillus perdidit
instrumentum propter quod potest agere contra
tutorem tamen glosa facit de istis tribus
casibus de quibus patet una solutio
tamen omnes isti tres casus concedunt
in vera solutio tertia placet quod pu-
pillus potest eligere vel remedium
restitutionis l. vel aliud. Oppositio 4a
dicit hic quod tutor de calumpnia punitur
contra ff. de his qui ut indig. l. tutor
Sol. intellige quod punitur de calumpnia
eundem non dat. Oppositio 5a de pu.
ista glosa ad fi. nam in pu. dicitur in grand
quod non potest retractare gesta per maiorem

op.

op.
op.
op.

non 2° in ea
pupilli

3 bis modis
pupillus habet
regressum

op.
op.

In fine dicitur contra quod cum referatur ea tex
So. glo. opponit referebat. i. in textus
[C]ontra quero dicit hic quod prodidit quis parte
pupilli quero quando de parte palle tes
tamenti quod non quis contrarium facit ff. de bo.
li. l. qui substitute et de his que ut
indig. l. post legatum § si pr. et l. si
filius/ So. vitabis est hec quod quod attat
testum de filio et prohibet ea que a
testatore sint relicta in testo perdit
et ideo si erit relictum filio vel sine
eius videbatur sibi relictum in testo quod
ex dispositione defuncti sibi debet acquiri
invito illo formatur ut asa in q. Sed hec
porro palle non debet pupillo ex testo
defuncti sed ex eo quod palla pupillum fecit
heredem arg. plus quod habes in l. etiam ff. de
offi. tes. et ideo non. [C]ontra quero quid si alias
dixit testum vel non inuf firmum et succedi
bit an perdit relictum in testo dic perdere
ut in l. post legatum in prin. ff. e.

[S]ecundo. Si aut clara quam
de heredibus tabule sint
apte et hereditas adita auferatur
ab heredibus tamquam ab indignis ius esset
pupilli h. d. [C]ontra de l. si quis in gen.
§ non tamen ff. ad sil. et l. vetitos § non
al. c. ti. So. ista intellige probum illa
ex supple hic apte sint tabule et adita
hereditas [C]ontra quod sufficiat aperturam
ut l. lege cornelia § fi. ff. e. So.
quantum ad penam rerum auctorum sufficit
sola apertura ut l. gnia sed quantum ad
amissionem hereditatis requiritur apertura
et aditio ita loquitur hic [C]ontra quod
dicat hic ista quod de familia Glo. que
est hic dicit in domo non in iudicio
vide glo. istam glo. ff. repbani ex primo
iudicio cum dicat esse publica quaestio
ut ff. ad sil. l. i. in prin. Sed an adita
hereditate non potest firmus corrupi a
fictus heres ut ff. si quis te li. esse
iussit l. i. § quid tamen si pubes dicatur
videri nati debet hic quod in iudicio

[H]eredes [I]sta l. consueverunt
reputari difficilis
dicit hereditas non potest
adiri in codicillis sed in ea heredes repu
tantur indigni et applicatur fisco h. d.
[C]ontra et videtur quod hereditas potest adiri in
codicillis ut j. ti. i. l. ij. So. potest dari
per fideicommissum ut ibi. dicto non ut h.
[C]ontra 2º de l. penult. § fi. de condi.
insti. So. ... cogitaverunt [C]ontra
ultimus et videtur quod hereditas possit transferri
ad alium ut l. conperte ff. de adimne. le.
huius timore glo. in qua d. hic opponit
ista loquitur tribus modis. Tu tene ultimam
opinionem que dicit non videtur ad alium
translata i. nullo modo translata [N]unc
intro glo. mag. et est utilis et difficilis
et opponit quod non applicatur fisco sed remanet
apud heredes ut l. conperte ff. de adi.
le. So. plures sunt/ prima quod hereditas possit
adiri ubi tacite ista non est vera quia cum
quis adivit conpetisse remanet apud eum
ut l. miles § veteranus de testa. mili.
dic ergo quod hic adivit tacite et sic loquitur
ista l. si miles § veteranus de testa. mili.
[C]ontra ff. si ta. te. nulle. ex l. i. § ult.
ubi dicit deferri venientibus ab intestato
So. dicit glo. aut ille qui reputatur in-
dignus erat in primo gradu aut non. Ista
so. non est vera licet bona vera sit dubio
gradus institutionis et per gradus unde
non cadit ista distinctio. Aut erat contra
unde dicit glo. distingue a dominatum
voluntate et omnes aut et unum tamen
et etiam ista est una contraria. Tu dic quod
hic pervenit ad actum ibi reputando
eos indignos ibi pervenit ad actum sci
nutando tabulas ut decedet intestatus
et ita videtur sentire glo. tuia i distinctione
qua ponit [I]tem contra C. de testa. l. hac
consultissima § penult. So. ibi heredes primo
non reputantur indignos et ad alios
non transtulit [I]tem contra et modo intro dis-
tinctionem glo. [C]ontra et videtur quod non remaneat
fiscus sed primo vocentur quidam quemadmodum
ut C. de his quibus ut indig. l. i. § p. et l. omni
de incest. nupt. l. si quis incesti de uali.
li. l. i. in fi. So. ibi loquitur quando heres
institutus ab initio est indignus defuncti
testatoris hic vero loquitur quando ab initio erat
dignus sed postea per testatorem reputatus
est indignus vide istam glo. in prima
distinctione [A]utem remanemus ultimus
per istam declaratione quero si testator instituit
spurium qui omnino est non capax hereditatis
ut in aut. licet in fi. C. de natu. li. et de
in aut. licet in fi. C. de uali. li. et de
incestis nup. aut ex complexu an de-
feratur hereditas Glo. hic videtur dicere
quod primo quibusdam personis postea fisco
et ita sentit azo in summa i. ti. de
uali. li. Reperi quod Ja. mal. consulunt
contrarium et ego etiam consului ac quod cum
ille qui est omnino incapax instituatur
heres palam hereditas remanet apud
coheredes vel apud venientes ab intestato
ut l. non intellige § si quis palam
ff. de iure fisc. hoc est notatum de glo.
in l. lucius § testo ff. de le. i. / Sed
spurius ultimus est capax portionis.
et ponitur quod sit institutus solus palam
ergo etiam facit de iure fis. l. i. metallum
et de his que pro non scr. l. si in metallum
quos vivisse in l. i. C. de here. insti.
facit l. ij. C. de h. et quod dicitur non
p. porro quod spurius dicatur indignus
tamen indignus absque suo delicto. re-
manet apud venientes ab intestato
vel coheredes si sint ut l. si pr. et l.
vel apud C. de here. insti. non in l.
aufertur in prin. ff. de iure fisci. ergo tex.
no. obs. l. i. de his quibus ut indig. et de incest.
nupt. l. si quis incesti. de uali. li. l.
i. quia in spatialibus casibus loquitur

in natis ex corpu incestuoso ut probato
rone dignitatis unde no est consequens
ad alios no capaces s. statum est alijs
succedentibus ¶ Tertio glo. et ad istud
dicit glo. opp. in quibus no est capax
quod est defunctus testatoris videtur quod pertineat
ad fiscum indistincte put videtur in l.
cius § i. ff. de testa. Sol. tres debes
advertere quando heres no debet capere
quod est testatoris defuncti aut est ideo quia
testator cum ullo potest facere testamentum et
tunc quando bona sua no pertinent venientibus
ab intestato ut l. i. § i. et § plane
ff. de suis et le. Si vero bona sua essent
publicata quod est delictum indistincte succedit
fiscus ut l. cius qui § i. ff. de testa.
Si vero cum quibusdam no ut in eo qui
habet filium spurium cum eo no licet testari
satisfacere cum alijs est regula est quod fisci rele-
quitur pala debet remanere apud rele-
ctos vel venientes ab intestato salui
in quibusdam casibus ut C. eod. ex. ad
haberet exceditur pti. huius distinctionis
et sunt glo. ¶ Quarto pro declaratione sunt
melius distinctionis glo. quando heres est
no capax quod est defunctus sui utrum applicatur
fisco ut veniat ad venientes ab intestato
glo. hic plene no declarat. Tunc vero de-
aut instituitur heres omnino non capax
aut institutus capax s. est dignus
primo casu locus est venientibus ab
intestato ut l. i. C. de her. insti. sed in
vera opi. l. si in metallum C. de her.
qui pro no scrip. de iure fisci l. si in
metallum debet intelligi si fuit insti-
tutus pala ut C. eod. Si vero insti-
tuatur heres capax sed indignus tunc
aut est indignus sui defuncti vel de-
licto et no est locus fisco ut l. si
pr. et l. nec apud C. de her. insti.
aut est indignus suo delicto et tunc
aut illud delictum respicit iniuriam
de persona et no est locus fisco sed
applicabitur illi persone ut l. post
§ de le. aut no respicit offensa
seu iniuria de persona tunc vero est
quod illud quod aufertur ab indigno fisco
applicatur ut l. ex quo § meminisse de
iure fisci. et C. ti. i. l. i. cum multis si-
¶ Quinto pro declaratione huius melius dis.
glo. quando si heres no est capax quod est
defunctus testi cui applicatur hereditas
aut fuit defunctus testi ab initio quia
testator no observavit solemnitatem
testi et tunc veniunt venientes ab
intestato vel qui erant alias instituti
in alio testo solempni ut Insti. de
her. q. ab intes. defe. in pri. et ff. de
adi. le. l. excepto. Aut testamentum deficit
ex post facto et tunc aut deficit quod est
capi aut quod est factum testatoris et ipsum
testamentum Si quod est capi ut puta quod est

postumi nativitate vel quia dedit se
ad arrogandum testator vel simila tunc
sine dubio veniunt ab intestato ut
C. de postu. her. insti. per totum et ff. de
li. et postu. per totum et ti. de iniu. i. l. i.
Secundo casu dico aut testator pervenit
ad actum ubi faciendo aliam voluntatem
aut ad actum sui cancellando primum
Si testator pervenit ad actum ubi tunc
si quando in alia voluntate valida de
iure qui ut de iure speciali veniunt
ad illos quibus in secunda voluntate
reliquerunt ut l. hac consultissima § ex
quibus aut C. de testa. Si autem in alia
voluntate in valida tunc aut heredes
reputantur indignos et est locus
fisco casus est hic aut eos no
reputantur indignos et tunc aut
postea supervixit per decennium et
est locus venientibus ab intestato
cum primum testamentum irritetur ut l. sancimus
C. de testa. aut no supervixit per
decennium et tunc remanet apud
primos institutos ut l. multis §
veteranus de testa. mili. Secundo casu
in pervenit ad actum sui glo. tangit
hoc plenius in l. iniquam C. de testa.
dic ut est plene ex. in l. fi. de
his que ut indig. // Bartholus

Non oportet ¶ Textui con-
trarias
sumeret no facit ut in impor-
testator no renunciet ut in dignus
q. d. ¶ Quarto circa l. iniquam primo
utrum hic sit verum si testator in impor-
licite sui illuc glo. tua declarat
quod sit utrumque capi et sic hic no est
iusta causa quare ut ab indigno
auferatur hereditas alicuius quo
in quibus no vult implere volun-
tatem defuncti circa primum quando alibi rogatur
glo. dicit et bene per cohedes si sit
plures heredes ut aut. postquam
ut l. heredes ff. de petitio. hered.
stet perita vero ubi testator hoc per-
cepisset ut l. si hic heres no obser-
vaverit cadet a relicto ut i. de
fideic. l. fi. // Bartholus

Minoribus ¶ Ciuc i ulti-
ma no obest
minoribus sed qui accedunt
debet causa appellacionis prosequi
q. d. ad l. iniquam ultra glo. opp.
ad l. pre veniem § fi. ff. ad pl.
glo. dicit et comparat quod est in oppositum
ar. ff. man. l. preter inquodt dicta
go sit quando ille qui accedunt obti-
nuit et reus qui succubuit appella-
tur tenetur appellationem prosequi ins. sit

inor hic de casibus hic ideo quia
psumitur q habeat bona causa scz q
pria sit iusta / quod ille q attaunt
piculum et tunc no tenetur appellare
et appellatoz psequi et ita loquitur
l. sua vero de pria psumitur iniusta
ar. eius quod no in l. hec autem § .
gaya. ff de cauc. / Continet glo
litera ille qui appellabant debz causam
appellationis ponere in appellatione
et hic tex facit q si tu dic de
hoc plene ut ff. de app. l. i. et l.
si. ad hodie de iure can. est
oppositum ex de app. c. cord. li. vi.
Quero quid si tpe q attauit
erat minores tpe appellationis sunt
maiores dicat glo q inspicitur
initium ut l. iij § sexo ff de mino.
Ultimo facit iste tex mar. q
principales et mandatores possunt
simul accusari de hoc videbitur in l.
si reus vel accu. mor. fu. et ff de
adulte. l. mariti // Bartholus

Si ideo Si accusatores no
reperiuntur no puniuntur
heredes no occupantes h. d.
ista l. est ar. ad doct ideo si casu
pro sindico comunitatis qui tenetur de
nunciare malefactores ut eo tam
quo reperit seu denunciaverit no pt
quia maleficium est occultum ut sepe
et pria no puniatur si no denunciat
de hoc dixi plenius in l. diuus de
custo. re. facit ad hoc l. ambus ff
de calup. et l. ij. § . cuius ff. quod
vi aut clam // Bartholus

Si alia res Hereditarium est
speciale scd.
Syllabam pcedat h. d.
Opp. de l. si post legatum in prin
ff. de hijs qui ut indig. So aliud
est dicere testim plus aliud minus
Opp. 2o de l. lucius § sempronia
ff. de le. ij. so ut in glo.

Quum ferem Si defunctus
occisus est
clam et hereditas adiri
et post ea adita vindicari h. d.
Opp. de l. si ea quod s. c. / So. glo
distinguunt et hunc aut testor fuit
mortuus a familia et debet an
adita hereditate licet quod de ea ut
l. sua. Si ab alio tunc statim debz
adiri et postea vindicari si fuit
mortuus clam. Si vo pala primo
debet vindicari ut l. pt neminem
et l. i. § . occisorum ff. c. et ista e
vera opi. Azo tum distinguit clam
vel pala quum ab occisis quod debat

occisus primo debebat q scriptus
potest ante adiri et postea vindi
cari que opi est cont. casum l. i
uxoribus in fi. s. c. / Alij vo dicunt
q quum a familia fuit occisus debz
primo hereditas quod de familia q adeat
hereditas licet accusacio possit differri
scz et accusacio no defertur ut l.
uxoribus § . i. ff. c. / tunc qo distinctioz
glo. Ultimo quod quid preiudi
ciaturus opilius pla dic ut in glo
que recitat tex. in l. i. ff. e.

Sororem Non imputatur
heredi qui no accu
saverit si ab alio fuit pre
ventus h. d. Opp. ff ad trebel. l. ij. §
fi. in. et § . consilii de in. fiscus l.
edicto per in. aut. / So contingit hoc
quum uxor no fuit in mora accusandi
sed fuit preventa per alium heres defensor
pro sindico comunitatis qui tenetur de
nunciare maleficia si a principali
offenso vel alio fuit preventus qui
accusavit no tenetur sibi si no
accusavit hic heres tex. / Ultimo hic
habes una glo etia nobile et
si perevenit de facto tenet hoc
q si heres institutus post mortem
defuncti contraxit cum uxore de
functi amisit hereditas ab eo tamqua
ab indigno unde glo. videbitur de
hoc in. de fideiu. l. fideiussoris

Quum tutor Bona legal
rationem debz et
expugna h. d. / Non primo quod
dixa in summario facit quod habuisti
in l. fi. § . donec de donatio. deci
in l. ij § . legatis ff. de iudi. / No
2o casu in quo cognatio nasceret
liber. / 3o no casu in quo illud
quod servus acquirit acquirit sibi
No 4o casu in quo servus habz
heredem rationem ista sunt specialia in hac
constitutione. / Ultimo glo. fi. in fi.
sequatur unum contra et no solum
qua vide in § . servus etiam scz quod
institutus cum sapit si videbitur
in ambobus sufficiat si voluntas deducatur
ad aliquem actum licet no perficiatur

Talis Quibus casibus tecto dur
qui stat in eo loco
in quo fuit clamorem dum
expandunt h. d. Opp. de l. i. § .
impuberes so. impubes solus familia
tenetur ad inquirendum no ad puniendum
unde glo una quia no / No q licet
impuberes no sunt ydonei testes in
maleficijs ut l. in testio in ff. de
testi. hoc est verum ad plena probam

sz ad medietatem bz possit comitari et sic non q dicitur impuberis est pupillus. Dicit
non quod est dictum sub eod. texto fact. ad quos qui dicunt vicini et dicuntur vicini quadrupz pt vox audiri dicitur plene in l. si tenus de aqua plu. arc. et ibi stipp. et est textus valde largus quia istud accipitur dupliciter quia aliter accipitur vicini in civitate aliter in villa. Item aliter una civitas vicina alteri [?]. Item facit ad quest. de campana quod si statutum dicat quod persona pulsatores campane pene duplicet quod si maleficium committatur in comitatu in tali loco ad quem sonus campane non pertendit quid iuris. Istam questionem disputavit Ja. But. et eam dixi in l. i. § cod. aut textu ff. ad sil.

De codicillis rubrica

Rupto testamento [?] postumi agnatione rumpitur testamentum et codicilli testamento confirmati et quia testamentum ruptum coram quibus testibus confirmat facit destituere codicillos valere h. d. Oppo. de l. si qs ex in ultimo § c. tt. ff. e. et l. qui cum et l. alia testato. Sol. quia qs facit codicillos qui non dependent ex testamento quod est in ultimo est secundum testamentum tunc natura et postumi non impetuntur ut in contrario. Quia postumi facit codicillos preiudicet ad quos facit codicillos pertinentes ad testamentum quod causa constituit testamentum est testamentum si precedat sive sequatur. Tunc secundum rupto testamento rumpitur codicilli ita lex. Oppo. q. l. et l. si qs ex in ultimo ff. e. 2o et vi quod rupto testamento debeantur legata ut in aut. ex causa C. de li. et postu. Sol. dicit glo. hoc contra ista l. quia quo ad legatum remanet summum testamentum et codicilli unde glo. tenet ergo ista glo. quod aut ex causa habet locum in preterito postumo et in preterito prima alia qua intelligatur dixi in aut. ex causa. Item opp. et vi quod testamentum non possit confirmari coram quibus testibus uno requiritur septem ut l. hac consultissima § i. C. de testa. Sol. dicit glo. hic debitur ut ex codicillis non ut ex testamento. Contra istud dictum glo. opp. dubibus modis ad confirmandum summum testamentum requirit quibus testes. Dicit glo. Item dicit in l. q. ex libris C. tab. § ex testo de bo. po. q. tab. Contra dicit alibi quod sufficiunt duo in l. heredes pala v. § si nota de testa. Sol. quibus quis vult confirmare voluntatem invalidam tunc requiruntur quibus testes ut h. et non in dicto § ex testo quibus quis vult voluntate obstinata tum valida declarare tunc sufficiunt duo testes. Ista intelligatur in dicto § sz si nota et ibi dz. q. tene menti perpetuo.

Secundo opp. ad hac glo. dicit ista glo. quod agitur ex hac voluntate confirmata tamquam ex codicillis C. e. l. vi. tex. i. contra l. qui ex liberis § testo videlicet quod agatur ex voluntate confirmata ut ex testo. Sol. quibus testamentum primum sint rupta per defectum supervenientem in persona testatoris quo defectu cessante confirmatum primum tunc agitur ex voluntate confirmata de iure pretorio ut l. contra quibus testamentum rumpitur per aliquem casum supervenientem ex testibus ut per nativitatem postumi tunc si impedimentum durat quia tamen postumus vivit non potest confirmari ut testamentum sz agetur ex hac voluntate confirmata ut ex codicillis ut hic. Sz si cessaret impedimentum quia vivo testatore postumus decederet confirmaret ipso iure absque confirmatione expressa ut l. postumus in prin. ff. de iniu. tes. dixi tibi in l. ij C. de he. insti. Hereditatem hereditas non potest adimi nec adimi in codicillo. Dicto sz [?] h. d.

Oppo. l. testes

Quamvis [?] codicillos non deroget precedentibus nisi quibus mutate sint ... Non quod dixi in summario [?] testa. Opp. de l. querebatur de testa. mili. Sol. aliud in testis quia [?] tollitur aliud in codicillis primum indistincte aliud in codicillis ut hic vo. c. [?] institutione que est dispositio universalis. Oz quero quid si reperiuntur duo codicilli in quorum uno dicatur fundum lego in alio dicatur fundum non lego. Ut requiritur quis prior vel posterior dicat glo. quod per incertitudinem non debebitur ar. l. fundum de reb. dub. et bz gl. Dicit glo. quid si fundus in primo codicillo legatur ticio in secundo legatur sempronio dicitur etc. isti codicilli non sunt contrarii sz dicitur ideo non tollitur unus codicillus per alium sz ambo admittuntur et faciunt ipsi partes [?] ut. Nota dicit glo. et bene tene menti. Non veniat non potest facere codicillos absente filio h. d. In multis tamen civitatibus sunt statuta in contrarium sz mulieres non possunt testari sine presentia dominorum // Bartholus

Nec codicillos in negativa qualitatis, Nec ea qui negat inveniunt omnibus probandi h. d. Opp. quod negativa non possit probari ut l. actor C. de proba. Sz affirmativa inveniunt probatio

quicumque verum [?] testes [?] testimonio

ut l. ij ff. de pba. Do. hoc ideo q(uia)
ista negatio habet p(ro) affirmatione
tantu(m) cu(m) est dicere ipm non esse
sane mentis quantu(m) est dicere ipm
esse furiosu(m) Ista est una transsa
ideo ego no curo utru(m) in orone sit
negatio vel no sz solu(m) utru(m) oratio
significat privatoz vel positoz Illa q(ue)
significat privatoz est negativa
Illa que significat positoz e affirmativa
ut l. si. i. fi. et ibi no. ff de doli
excep. pbatur in l. int(er) stipulantem
in pn de v. ob. dicendu(m) e g° q(uod) lo(co)
negativi includit pbatio q(uia) p(er) adversa
pte est pposito nc sz q(uia) quis sit
sane mentis aut q(uia) quis no sit
sane mentis pbatur ex sermonibz vel
actibz et silibz ut l. quida(m) i pn
de g(r)ad. inst. de tu. et cu. datis
ab hys l. hys § fi. et hoc dico
feci articulos ad pbandu(m) aliquem esse
furiosu(m) et feci ut dixi vobis C
de bo. po. s. tab. sz q(uia) testes dicunt
q(uod) ipse fecit tm semel illu(m) actu(m)
testandi et q(uod) tunc no erat in bona
et sana mente sz dicebat te(ste) q(uia) postea
facilit(er) pbatur et hoc pt fieri q(uia) testes ut plurimu(m) de die no recordatur
et pt no pbaret q(uia) posset esse q(uod)
aliud testm fecisset | Sane i vito
codicilli post testo confirmari ante et
post h. d. // Bartholus

Si idem | Diversitas nomi(nis)
et contrarium inducit
diversitate(m) effectus h. d. | Nota
roz quare i codicillis no pt institui
heres et in testo pt alia meliore(m)
reddit i(n)f(ra) compilatus in l. q(uia) primaui
ff. c | Opp. diversitas vocabulorum no
inducit diversitate(m) effectus ut videtur
C. de testa. l. testm Glo. dicit divers(ita)s
nomi(nis) et diversitas tractatui hz
inducere diversitate(m) in effectu secus in
diversitate nomi(nis) tm // Bartholus

Si quis alege | Ista e bo(na)
ff. et sing(ularis) q(uod)
no pt quis ex eadem scriptura
petere hereditate(m) ut ex testo et ut
ex codicillis et ipse me electione
tollitur inst pt de e(x) sinctis psonis
et testm i psim no hz vi(m) codicillorum
inst pt dum in ultima voluntate
excepto testo suffic(iu)nt quinq(ue) testes
h. d. | Dividitur primo ponit dictum
2o declarat 3tio ponit aliud dictum
4a ponit exceptione(m) a primo dicto 5to
ponit unu(m) dictum generale ad omnes
ultimas voluntates 2a e tantu(m) cu(m)
3a e aliud est 4a e si hs vo 5ta ibi

in eum ante | Quo vero ad apparatum
in pn. hec q(uia) qui eligit petere
hereditate(m) directo no pt assumare
ad petitoem fideicommissi Con(tra) quia est
diversa causa agendi una actio no
tollitur p(er) alia(m) ut l. et an eodem i pn
de excep. rei iudi. et § actu e l. Sol.
no obstat exceptio rei iudi. ut hic
sz exceptio contestatis vide glo sup(er)
vbo. Incipies | Ad istud opp fortit(er)
ex glo de l. aurelius § si. de li. le.
ubi etiam no obstat si alius e sibi
contrarius iudiciis diversis Sol. et istud
tenetis p(ro) fundamento omni(um) infra dicendorum
hoc io q(uia) hic intenditur ta(lis) quibus
modis ex eadem scriptura vel ex eode(m)
facto ibi erat sibi contrarius i diversis
iudiciis licitibz oriunde ex diversis
fontibz | Opp C de i offi. tes. l. cum
Glo videt ibi quasi modo repugnat
testm hic utz modo dicebat valere
que est ro huius ro est q(uia) i cause
ipse quas testm impugnat veniunt
ex testo et hic oriunde ex diversis
principiis hic vero ex eode(m) facto intenditur
ta(lis) quibus modis | Ultimus opp dicitur
hic in ista parte q(uia) cogitur elige(re)
una(m) Con(tra) ff quorum le. l. i. § q(ui) aut(em)
Sol. plures sunt ponit hic in glo. et
plures alie ponit in l. qui i herede
§. elige(re) de tributo. Illa est va q(uia) i
quibus erat motus facto adversarij hic
secus | Opp de peti. he. l. hereditas
Sol. concedo quod dixi C ibi petit
ex testo postea petit ab intestato
et pt no intenditur contrariis modis ex eodem
actu seu eadem scriptura sz si peteret ex
diversa scriptura tunc posset optinere
ar. l. 9 Sz 9 pdtaz sunt. facit ff
de excep. rei iudi. l. si mr in pn.
Sol. ibi loquitur cum petit hereditate(m)
simpliciter no ex principio ex testo vel ab
intestato. unde totum ius suum videtur
in iudicium deduxisse | Ad C dixi 9
loquitur cum expressit causam que petebat
| Opp. de peti. he. l. ultima Sol. cum
no hic io intenditur contrariis modis ex
eadem scriptura | Ultimus opp. dicitur hic
q(uod) qui petit possessoz pindicat sibi
si postea vult petere iure fideicommissi
Con(tra) possessorium no pindicat petitorio
ut l. et an eadem § fi. ff. de excep.
rei iudi. hic dicitur contrarium Sol. possessorium
no pindicat petitorio rone exceptionis
rei iudicate sz rone electionis sic
ita contrarium possessorium pt preambulum
petitionis q(ue) sit iure directo ita fideicommissarius no pt iure suo petere
bonorum possessione(m) ex l. fi. C de

C. de. adi. tol. quod vindicat inter electionibus ista loquitur hic quod nota quod proponendo patronum alicuius videtur illud eligere cuius est patronus supra sanum ... vel dicitur hic in verbis tactum est de re... vindi. hered. l. si quis sine heredibus plenius dixi in l. cum quidam ff de bo. pos. //

Venio ad quartam particulam illam qui relinquit debitum non potest onerare fideicommissi gravare ut l. iii § si rem ff de le. iii. Sed ergo ista hereditas est debita personis hic enumeratis ergo non possit onerare fideicommisso gravari hic autem est secus quia possit gravari in eo quod excommunisa debitam subsidium ut C. de inoffi. testa. l. quoniam in prioribus/ Sed hic intelligit debitum in parte ... non in l. ii de inter. et sub. igno. Venio ad decimam istam legem loquitur quod testator dixit valere iure testamenti et codicillorum/ queritur quod si dixit si non valet iure testamenti valeat iure codicillorum an est hic locus. Queritur l. dicitur quod non quia isto casu non potest valere nisi uno iure tantum ergo non habet locum electio de qua loquitur l. ista quia electio cadit inter plura ut l. illud aut ff qui di. le. te. Glossa tamen dicit contrarium quod sit locus iste l. et hic tenet glo. hic i. in 3a glo. hic l. et in glo. sup verbo. eligere in fi. et vide glo.

Pro declaratione istius l. debetis scire quod aut est inter istas duas clausulas copulativa ponitur valeat iure testamenti et iure codicillorum videtur continere repugnantiam quia est impossibile quod valeat iure directo et iure fideicommissi ut hic videtis et ista oratio copulativa resolvitur in disiunctivam ut l. ... de usufr. le. Valet ergo iure testamenti vel codicillorum et est electio heredis instituti quam viam eliget ut l. recusare § ... ff ad trebel. Sed si eligit viam unam non ad aliam potest redire ita loquitur hic. Si vero clausula que dicit si non valet iure testamenti valeat iure codicillorum facit unum tantum valere uel est hic in electione heredis instituti sed ... quia si potest valere iure testamenti non valet iure codicillorum isto casu si quis eligit viam competentem non est dubium quod non potest transire ad viam incompetentem sed si eligit viam incompetentem seu minus competentem possit redire ad minus plus competentem non ... iure ... cum istis glo. sed per viam restitutionis in integrum ... iusti erroris ar. ad hoc de inoffi. test. l. cum filium et l. cum qui c. h. Ista debetis intelligere hic. Quarto quando quis petat legatum ex codicillis qua actione petat ... quod petat utili actione ex testamento. Ultimo venio ad finem huius l. ... isto fine non qui dicuntur testes rogati et qui non sed qui ad hoc adhibiti sunt dicuntur rogati quod apparet quia illi dicuntur non rogati qui sunt fortuiti et supervenientes. Queritur etiam ista preterea an femina possit esse testis in codicillis. Glo. hic ... determinat quod sic quia non reperitur iure prohibitum vide glo. quam ... et tenet ... Ultimo de ista clausula et etiam clausula si non valet iure testamenti tangitur in aut. ex ea C. de li. test. et posthu. et secundum unam ... dicat clausula in l. i ff c.

De legatis rubrica

Quamvis ... hic una opi. gl. C. codicem iuxta defectu propter casum non facit relictum alimentorum defectu gl. d. Oppo. et videtur quod legata non debeant ut l. ... in pri. de alim. le. Glo. dicit ... ista glo. distinguere cuius contemplatione legata sunt relicta aut contemplatione legatariorum et habet locum ista l. sine dubio aut contemplatione heredis et tunc habet locum l. contraria aut dubitatur et habet locum etiam hec l. quia in dubio legatariorum contemplatione videtur relicta ut l. legatum i de condi. inst. Glo. sal. duobus modis ... in condicione hic i. in vide glo. Ultimo ... ista glo. quod dicto ob. quod ... et ... non faciunt conditionem ... ista ... non est verum quia iste dictiones faciunt conditionem ... in l. pater severinam § ... de condi. et demo. non in l. iii i. glo. mag. ff de ... et ... ista ... non est ... faciunt ... in l. ... ff de ... et ... plene in l. i ff. de condi. et demo. Solvit ergo glo. alio modo quod ... favore alimentorum ... de re. iur. ... non tenet glo. quod ... dicit ... in quolibet alio legato et ideo distinguit ... aut conditio iuxta apponitur favore legatariorum aut favore heredum aut dubitatur. Hoc dicit in omni legato ... hic distinguit aliter aut est conditio ... aut momentanea si est ... loquitur hec l. si momentanea loquitur l. legatum ... dicit ... glo. dicit ... ista conditio favore legatariorum apponitur sed ... favore heredum quia facilius est heredi prestare alimenta in domo sua

q̃ prave d domini ut l. iiij in si. de ali. et ti. le. l. ij in fi. ru. l. si. de ver. obl. adiec. h̃ cta apz q testator no giuat hede pista vba ad recipiedos legatarios in domo sua q h̃ ponit in gdicoe ut l. si sub gdicoe C. si qs ob. ca. testa. Dicunt prat in dy ista distictio aut gdico apponit favore legatarij aut hede no est va si illa distictio qua glo facit aut legatu est favore legatarioz aut hered ista est vera ut vidisti i pteri. gra. ¶ p q dy. no dicat vm h̃ pbo p capi l. qui gcubina q vo. ovi de le. iij. ubi si istud legatu pista vba no essz fcm in causa alimentoz no debet. va est go. glo. qs spale est favore alimentoz. dixi in l. illius libertis ff. de gdi. et demo. dic ut d.

Quamvis ¶ Relicendo hereditatis hedem no liberat licz g eptore regressus habeat. h. d. hec l.

Qui potest ¶ p gstitucoz pigneris rei legate no gtingitur legatu h. d. ¶ Opp de l. sicq. q si re. ff. de le. iij. So. distructo illius l. pcedit in alienacoe hic loqtur in pignore. ¶ Con h̃ opp de donac int. vi. et vx. l. cu hic status q si maritus et C. de dona. int vi. et vx. l. si maritus. So. aliud in donacoe qua int giuges quando sit gf ius quo facilius irritatur.

Servus ¶ Cu legatu est ultim in ipsa gsideracoe legatis et legatarij regula cathonis impedit gfirmari illud impedito cessante. h. d. ¶ Opp de l. quid q. i. de iura. h. he. insti. So. ut ibi q p hoc videtur fuis relicta libertas ut l. cohedes C. de testa. mili. So fallit in milite qui in legato fco fuis civitatem applicavit cu liberum. ¶ Iste opp. de l. fuo legato ff. de le. i. So intellige istud vm in si fui alij legare vl manumittere. ¶ Iste opp. de l. no intelligitur q. qtus aut ff. de iure fis. et de le. pista l. intuerunt. So glo. dicit hic q h̃ ideo q impedita testamt post morte si cessant impedimta i vita qs no placz pp regulam cathonitam ut l. cetera cta pu ff. de le. i. ubi ra cathomana habz

locu qu legatu est ultim inspta gsideracoe legantis et legatarij qs dic ut dixi in dcta l. i. de re. ca. cathomana. ¶ Bartholus

Non est dubium ¶ Oe legatum gs re legata capit cu viciat pdit legatu h. d. ¶ Opp. de l. i. ff. quorz le. q. redigunt et. s. c. fi le. l. i. So. quida intelligunt q i hede substalicente qui pdit falcidiam ubi qs dic ut dixi in l. frumentum q. illo C. de iure deli. ¶ Alij intelligunt in legatorio substituto et h̃ obstat gra. Oz gra intelligut qn accepit re viciate et sic si vicio hic qn accepit re ia ab hede possessa.

Si legata ¶ Substituco fca in legato gtingiunt p augmentacoe pium h. d. ista l. in summa.

Si fortuitarum ¶ Coniuncti re. sibi ptes faciunt p gcursum q pmo et error i noie no nocet q gstet de corpe h. d. ¶ Opp insti. de ad. le. q. tusfor. So qn reb vni legata legatur alti ut testor huit dum adimendi a pmo et loqtur l. gra aut no habz dum et tunc faciunt ptes p gcursum ita loqtur hic aut dubitatur et tunc dy. dicat aut scdm legatu fit sub gsideracoe pmi et vl adimere ut l. pcut ff. de adime. le. aut no et tunc secus ut h̃ cu similibz et ista distictio videtur approbari fm cu in l. na ad ca. de gdi. et demo ergo by istud no teneri i repeticoe l. re giuncti. ff. de le. iij et dixi in dcta l. pcut C. de adim. et tusfe. le. ¶ Iste opp et videtur q similibz debeat in solidu ut l. plebz ff. de le. ij. So. aliud est vm quando testor h̃ gpsit ut dixi in top.

Aveo ¶ Condico i possibilis demit legatu no viciat h. d. in distincte ple in l. repetenda de insti. et substi. ¶ Opp. de l. si milite C. de gdi. ob ca. So. glo. ponit plura verba sed ra ibi loqtur in gtractibus in quibz gdico impossibilis viciat disposicoem et sic facit locu gtrari ob caz qi ea cessante hic vo in ultimis voluntatibz in quibz gdico impossibilis viciatur et no viciat.

Si fratre ¶ Cavitis hereditate cuncta

legata reddi committi si qtnorsa monet sz cauco reddi q alz l. falci accepit inhom etia si qtnersa no monet. h. d. ista l. loqui de dupla caucoe ut vi qd no et tenc meti

Quum aliena legatu rei aliene valz si sit a sciente ut quincta p sba h. d. ¶ No q valz legatu rei aliene scm a sciente ¶ No q qa res legata peti pt q q aliena et sic vi ista legata peti q ista res possit peti ¶ Ite no q le- gatu rei aliene scm quincte p sone debet ¶ Ad p. m opp q si vlla distic valeat legatu rei aliene ut l. vnu ex familia §. si ita ff de le. ij. So. ibi legauit re aliena sz hedib institutis hic legauit re aliena simpr. §. cuius conci ¶ Ite opp de l. hmi clausule §. si ff de le. i. So. ibi testor legauit re quez habet i dubio videt relinque pte sua quam hebat hic legauit rem aliena simpr. p sta vn in dubio sem si dixisset tale fundu qz etia si esz qmo ex alio totus debet ut l. uxlia in pa ff de le. iij ¶ Vltius opp de l. si domus §. fi. ff de le. i. So. i testor hebat ius in re vn illud vi legale i de si no hebat sed sic hic credebat ut i. c. l. vxor et i videbis ¶ Ite opp dici h q res pt peti Cont. ymo vide q hes teneat redimere et dare et sic libellg debz qclude peto q hes qdepnet ut redimat et det ut l. no dubiu ff de le. iij Glo hic vi tene q petat ht mo q cogat redime et prare vel si no pt pret qctiatoz qd satis pt psume cz q ipe met legatarius redemisset et sic hret re quid in petitoe variat glo Insti de legat l. si res dic vnu in l. plane §. qd si re de le. i. dicit aliud dic ut ibi dixi ¶ Opp ff ad trebel l. quida §. p qmb simu et de fideig. h. l. paulus respon So. e speale fauore libertatis ¶ Ite opp de l. cu pr §. cuicus ff de le. ij Glo dic speale est ibi ne cresat i vndia vnt fres Doc. vltimoy et cetuoy q ibi pt speale int coheredes no euro sunt fres vel no maxe q testor lega re qua possidebat ut i. pz ¶ Ite opp et vi q hes tea de euictoe indistincte ut l. si domus §. i. de le. i. So. ibi loqui q testor legauit re in gnc qz tuc tenet hes ea face acquiescas ut l. ab intestato §. hes ff de le. i. hic q legauit re i spe cu aut teneat de euictoe distingue ut plene dixi p glo in dca l. si do §. i. ff de lega. i. ¶ Ite opp de l. si is

qui decauit So. hic loqui q testor legauit re aliena qua no possidebat ibi legauit re qua possidebat cu at de euictoe teneat dic ut dca l. si do §. i. ¶ Queo que dicat quincta p sona Vltimoy dicut scm forma l. actam ff vn cgna. et scm ea que h. in l. ult. C. vn lega. ¶ Glo dicat alit et inclinat iudicio meo q in hic stat arbitrio iudicis qd mag placz qz tpe no requit solu q sit quincta p sona sz q sit talis cui testor relinq̄ss simulss ut hic videt // Bartholus

Rem non suam ¶ Si pr pmo legat et postea dotauit legatu qtinguit h. d. ¶ Opp et vide q legatu duplice ut §. duquagita ff de pba. So. et aduite hec e vltas q testor pmo legauit res filie postea dedit in dote sn dubio qtingwit legatu ista pt loqui hic. Si vo legauit q- titate sequi qpsit eam qz dixit i dote sue dotando ea qtinguit legatu ut l. lucius ff de le. i. Si at reliquisset q titate simpr. et dotado ea postea simpr. legatu no qtingui. qz dic l. duquaginta ¶ Opp de §. tu pr de iur dot So. hec l. loqu q pmo pr legat et postea ea dotat qtra loqui q pmo dotat et postea legat alio casu quid iuris sit dic plene ut l. hmoi §. pr ff. de le. i. // Bartholus

Quum quis ¶ Heres qui hereditatem repudiat integre p legatu qsequit h. d. cgaz hui l. a filia p. prent vide in l. filio de le. i.

Proprias ¶ Quod inci est no pt amplius fieri inci h. d. Intellige pure vel ubi testor no habet aliqd ius in re ¶ Bartholus

Nominata ¶ Res religiose non possunt relinqui sz ius quod quis habet in eis h. d. // Bartholus

Si vniuersse ¶ Legal. da. chi no ha. h. c. qt la. capana de san. piendro hodie aug stm esse iniectaru debent ut videbis in aut sz ci testor i. ad l. falci.

Pactum ¶ Sicut pt legari ita pt adimi h. d. Cu aut legatu qtingwat p redemptoz ipo iure vel ope exceptois glo. dicat hic et bene ideo dic ut habes in ea.

Ex legato ¶ Ex legato nois no tiscut dire sz utiles actoes qpetut h. d.

Vno aliud qd dicat utilibz pro uidic
qr dicte intentat nomine alieno.
dixi tibi in l. qui stipendia C. de
p̄tur et sic ex libello pt colligi
utrum intentat directe vel utiles
Vltimo no pro capus h' in quibz
tripeut utiles sunt cessione quia glo
vide et pigna videbitur in l. i. C. de
act. et obli. // Bartholus
Non tibi | Breuitas tpis
quo uixerunt durauit
no impedit maritum capere
ab uxore h. d. hec l. i. summa
Uxor precium | Qui legat
res i quibz
habet ius qd morte finit
vide voluisse illud ius legasse ut
ulterius heres no teneatur h. d. | Qupli ergo
dixi post mortalitate quidā religi
aliem fundum hebat emphiteosim
et illa emphiteosis finiebatur morte
testantis dicebat legarius hedi
redimere fundum et dari michi quia
qr testator legauit in re aliena etc
no bn dicebat capus est hic et i l.
q in rep § i. ff. de le. i. et l. stichus
ff. de usufr. le. | In legatis
no est curandum quibz vbis comprimatur
legata h. d. // Bartholus
In testamentis | Appellatio
heredis indi.
intelligitur de omnibz heredibus
in speciem h. d. de ista ma facio
tibi longam cartapaciam utrum applica.
heredis intelligat de filys tm uel de
primus heredibus uel de omnibz heredibz
dixi in l. gallus C. de li. et postu.
Quum questio | Cum uno
relinquitur
totum alteri pars illud qd secundo
relinquitur videtur a primo ademptum
h. d. | Ad euidentiam huius glo. debetis
scire q omne totum dimissionem legalium
diuiditur in xij uncias quo habet
nomina distincta ut i § hereditas insti.
de he. insti. quia aut totum vocatur
as seu pondus ut i p̄. | Ite sciens
q qm tripertitur ad dispendium q diuidi
hereditas in plures uncias qr diuidi
in xxiiij. or // quando tripertitur ad dispendium
et sic de singulis | Hoc premisso
debes scire q ista glo. i insistet ha
qria sz p. no vere veniunt ad dicta
tria // Vide opp. de l. martellus et l.
quinquaginta ad trebel. Do. vnai cap
concordat cum ista et alia dispordat
glo. prima videtur soluere q i primo
relinquit nui9 secundo religuit contra
dictam e gō q h' primo relinquit
totum secundo ptē p quotas seu p nomia
quotitatis ibi vō primo totum secundo
ptē p nomina quantitatis / Et vō

dico e hec qr si primo relinquo totum
secundo dimidium ut tca in h' no cadit
error. secundo cui q tu admittatur a primo
Sz q relinquo primo hereditate secundo
reliquo C. ul et in hoc pt esse error
q forte credebat hereditate esse maioz
no relicturus tm si sciuisset maiore
ar. l. in fraude ff. qui et a q. | Opp.
h' de l. si mitra § quid de he. insti.
et de li. et postu. l. si ita i pn. Contra
glo. no colligitur ista so. ad illas leges
vera so. est. sm q ipse comprehendit
ut h' dicit Imperator. i. illis no l.
euenit capus a testatore no cogitatus
ita ipse prouidit in casu q nascatur
masculus tm ite q nascitur femina
tm euenit q natus est utriqz ideo
recurrere ad alia interpretatio. voluntatis
Iste opp. de l. interdum § fi. et si. contrariatur
ff. de he. insti. Ad istud quando vadit
so. glo. Aut constat q testator voluit
tripertire ad dispendium sz volebat q illud
qd secundo relinquebat admittatur a p°.
et no e dubium ar. l. q no militabat
§ fi. de he. insti. ut puta si dixit
relinquo tercio fundum et de eo relinquo
sexto dimidium vel institutio tercium i
xij vncijs de quibz relinquo sexto vi
in his cui institutio / quando constat q
voluit tripertire ad dispendium ut puta
tercium institutio in xij vncijs. sextum
institutio in alijs sex. no contra q dicit
in alijs constat q voluit admittere a
primo tunc sit dimissio heredi i xxiiij
vncias de quibz primus habebit xij et
alius sex in dicta interdum ff. de here.
insti. / quando dubitatur utrum voluit
tripertire ad dispendium uel no tunc
distinguo aut primo legauit totum
secundo legauit pte et tunc videtur a p°
ademptum qd datur secundo h' e capus
hic. Si vō primo contulit ptē secundo
contulit totum tunc presumatur q voluit
tripertire ad dispendium ar. de l. interdum
et l. qui quadringenta et l. martellus
ff. ad trebel. et Insti. C. de vincam
secundo huius est qr q p° relinquit
totum secundo ps. ps pt adimi de tota
sz q primo relinquitur ps secundo relinquitur
totum no pt totum adimi de pte. so
sufficiens est q voluit tripertire ad dispendium
et ista est vitas. | Con istud opp. cum
tota hereditas diuidatur in xij uncias
no pt facere testator q xij sint xviij
ul xxiiij h' cum no constat i facto sio
ga tex. ut l. nemo ff. de re. iuris. Glo.
soluit optime hiz se dub. Ey. intellect i
voluat i intellectum huius glo. dico qd
testator pt facere maiore numerum unciarum

Nota
Nota
Nota
Nota
Nota contra opp. heredum
Nota
Nota 2o contra emendacionem q valet et dicit contra totum
op(time)
op(time)
op(time)
Nota contra bonum
op(time)

no tn pt facere maiore qntitate hedit
q pt ꝗ dicat qn testor facit plures
uncias cum uncie minores i quantitate
sunt plures in uno. exempli voc i hedi
sunt xxxvi solidi si eā diuidis i
xij uncias quelibet uncia erit duo
solidi si hereditatem diuidis i xxxvj
uncias quelibet uncia erit vnius
solidi vnde vnus uncia erit maior
quam vnae minores ista dicit glo. hic
aperte. ¶ Queritur nos dominus qn
vni relinquit totum et alteri ptem.
quid si vni relinquit ptem et
alteri ptem vel vni totum et alteri totum
videtur ut colligi eo textu in dictis.
inde de here. insti. et C. e. l. si
contendiam in prin. et de le. i. l. si
pluribus / ergo ꝗposita heredit pnum
¶ Vltimus querit glo. quid si p̄mo
relinquit totum secundo relinquit dimidia
eas sponsa an ipse ptes que relinquuntur
eas videtur accepta primo an secundo
an vtrique et hic probabiliter dicit
glo. non allat aliquid ar. plus C.
de impub. et ali. subst. l. i. et hanc
glo approbat acurs. ꝗ de vbo ad
vbum et sic azo. C. de here. insti.
¶ Sed et alias plures nominantes tempore
eodem vniformiter fere non faciunt
non faciunt eam vocari ad pluralitatem
portionum h. d. ¶ Opp de l. iiij ff de
stip. quia vbi plures nominatis plus
capit / emendat dicunt q hic corrigitur
illa quod non placet quia emendata est
legum correctio ut l. i. de i offi. do.
Alij distinguunt aut est expressum
proprium nomen alicuius aut appellatiuum
quod glo non placet quia i sunt expressum
proprium nomen. Alij dicunt q illa i gentilibus
hic in vltia volunte hic non placet
ar. s. ti. i. l. cum quidam in si. Alij di-
cunt q ibi voluit summus expresse
et istud est diuinae. tu ergo tene
secundam sententiam que hic ponitur s vetere
intelligatur vna hic sunt plures
nominatis vniformiter ut pz ex textu.
ibi sunt plures nominatis differenter
primo sub nomine appellatiuo 2o sub
nomine proprio ut puta promitto dimi-
ntas et tuo et hic forte voluit
dicere sententia s. hic posita et hanc s.
tenet doc. iur. modum ia. de are
et etiam dominus olim ¶ Et facit ad q.
de eo qui relinquit ordibus fratribus
cappa et sori biblia dicitur prior
dicat hic cappa ex vigore summe
nominationis de hic dicitur ut dicta l.
iiij et i l. scyo s. qui marco de tri.
le. et hec hic xxvj ¶ Vltimus opp

glo. ff de peru. le. l. duo So. ibi est
manifesta testatoris voluntas hic dubia
¶ Quum quidam a pubstituto impubere vel coheredi non pt legatum vel fideicommissum relinqui h. d. ¶ Oppo a
filio coheredato aut relinquitur vel
legatum est relictum pt legari ut l.
coheredi. s. cum filie de vul. et pup.
si pt legari ab isto ergo ab eius herede
ut l. v. que incipit si sunt ita ff.
de le. iij So. spale est hic i pubsti-
tuto coheredato vel pt hic reddi spale ro
¶ Si legatarij certi tamen quae ēē indignus respicit fauore
erarij prouenit quod aufertur ab indigno
applicatur illi personae h. d. ¶ Opp s.
de l. si i fraude C. de So. i de fran-
de non gstabat pterea potat petere
ipse ad punctum ut l. alia C. de his
qui ut indig. ¶ Vltimus opp de l.
administratione C. de So. fallit ibi in
milite quia tutor esse non potat ¶ Opp
de l. vesdenis ff. de eorum tu. So. fal-
lit i id quia testor erat ab relictum.
tamen ego reprio q dominus ia. debellui
in aut de heroet fal. s. huius similibus
tenet q hic s al relinquo erat illa q
gtepnit imple illud quod testor iussit
perdit omne quod sibi relictum i testo
et loquitur expresse de ca. hic ¶ Opp
de l. cum filius s. non im ff de le. ij.
So. ibi fallit id quia tutor esse non potat
¶ Illud quod fructus potest relinqui ad tempus
ut post tempus redeat ad herede
h. d. ¶ Opp legatum non pt finiri tempore
ut l. obligationum fere s. placet de
act. et obli. et ff de le. i. l. nemo
dicit glo. ibi relinquebat quantitas
annua hic certa res dicitur q hic pus tempore
finiuntur ope exceptionis non ipso iure
et sic gcordat cum gno dicitur de q
ista est vitas q in legato subest
primo obligatio personalis et ista tempore
non finitur ipso iure sed ope exceptionis
ut in gno sed hic transfert dominium in le-
gatarium cui relinquitur species et istud
pt tempore ipso iure finiri ut sicut ipso
iure transit in legatarium ita ipso iu-
re post tempus transeat in herede. nam iura
realia non ita i heret personis sicut
personalia ut ff de seruit. l. quibus g.
capis et ff pro so. l. iij

¶ De liberatione et vere pgsi de tue.

¶ Preuius legato fundi instructi non cedunt
ea que ibi sunt ad tempus
sed que sunt ea perpetui vsus
h. d. ¶ Opp de l. i. s. si de-

Marginal notes:
No (5×) · op (10×) · no ad q. · Not

no q. perdit quod sibi
in testamento relictum

nō de di. a pnt. i a 3 d legata lego fud instructu | 2 lego fud 2 . st | 2 lego fund cum instrumento

fructo ff. de re. corp. So. ibi cat psump^o tacite volutatis cui no stat i pndi legatarij vel heredib. Vltius opp. de l. scita ff. de ruo de fud. instructo. euidet distinguut aut cu fructy colligit ex illo fudo aut aliude et hr vel e dr. cu vo de ut glo. h dicit in scta s. // Bartholus

Fundo legato fudi instru̇ti cedut instra fundi et instra instrumenta q. d. Glo. hic formant vtia alioz qua in vitate bij no dedat. Quia cu vtz int ista ta legata st dica. lego fudu instructu et lego fudu et instrm et lego fud cu instro. Et glo. h vel bom dicit, inclinb dedat in l. si cui fud ff. de fu. instr. et i pleniss. dixi hic bruint dico et p^o assino duo i dubitabilia int hec duo legata fudu et instrm et fud cu instro est duplex dca pmo. i plenitudie accessionib quia cum lego fudu et instrm cedit lega^o instrm fudi et instrm instrumenti sz qn lego fudu cu instro cedit instrm fudi tm et no instrumenti istud pba^r in l. questu s. sz si fudus et s. se. de fudo. Scda e dca in mo duratois ita qn lego fud et instrm alienato fudo p testore remanet legatu instri sz qn lego fudu cu instro alienato fudo extiguit^r legatu instri ut l. si cui fudus ff. de fu. instr. Ro qr dictio et. qungit pri^r dicto cu qungit accessorie ut l. i. ij et iij ff. de pen. le. Vlterius de stio mo legandi lego fudu instructu vel sicut instructus est cui comparat^r in dca l. si cui fud vi^r q comparat illi legato fud et instrm et ste q. vi^r tex instr. de legat s. si ancillas. Glo in dtib. l. variat in so. dicoz gnoz siua^r Azo dicit et hec est vitas q istu est i plenitu^ne accessoris accessorie comparat illi legato fud istud ad instrm instrumenti idest compa^r illi legato fudo et instrm ut dca l. si cui fud de fu. instruc. Ro quia instrm instrumenti no e ipse accessio fudi, istud ad instrm fudi compat illi legato fudo cu instro qr instrm fudi ipse accedit fudo ut dco s. si ancillas dixi plene in dca l. si cui fud. Queo qn fudus simplr vedit vtz cedat insta instra fudi. Glo hic videt dice q sic. Sz bñe glo. ctra medium cu possib intellige ista glo. q fudi instrm sequut alienatone fudi hr e alienato fundo sicut extiguitur legatu fud. ita extig

legatu instri et hic est bonus intellcus ut pbat^r in l. qua glo. allat. Item posset intelligi prfitiale ut iacet ut alienato fundo videat^r instra alienata et tuc esset fliy ut l. fudi in pn. de act. ep. et de fu. instruc. l. i. s. dote Tamc in ciuitate ista e ista gsuetudo i vinea quia vedita vinea cedut ea que sut instra vinee qd de iure qui no est // Ite hoc est vn in venditoe spectat sz si vendit^r v[il]lifructibus fundi cedut instructa fudi ut in l. si et s. qmb s. spectat et ibi no. ff. de vsufr. qre etnb qn fudus locat^r. et locato fudo cedut instra fudi ut ff. loca. l. et addes

Sancimus Verbu cautois plati a testore vel a lege intelligi^r de iuda nisi alit st expssu h. d. Glo. s^a hic hui^o l. intelligit ea duobus modo in obib platis a lege vel a testa^to et vide glo. Opp de l. si madato xvij s. si. ff. manda. So. ibi e vbu cautoe hic vo dixit de cautione simp^r. Opp 2° ff. de coll. bo. l. i. s. cauet et e de pcun. l. i. So. ad vbu cautionis pfert^r a lege ciuili et intelligi^r in dubio de iuda ut hic aut pfert^r a iure ptolo et intell^r cu fideiussore ut in gdo et l. p. ff. de ptc. stip. // Bartholus

Quoniam Disiucta ponta int psonas honoratas resolui^r i giucta sz posita int res stat i sua sigficacione tam in gtctbz q in vltis volutatibz h. d. tota l. ista. Diuidit i ptes q^r pmo poit qoz et opi antiquoz 2° dicimat qoz 3° ponit dtm quado disiucta ponit^r int res 4° hat l. ptendit 2a e inclinus 3a e sm at 2a. e qz in gtctibz Opp de l. si qz toto s. i. ff. de le. i. So. ibi aliter ra cadit int psonas gtuatas q int psonas honoratas. Con p^a pte hui^o so. opp de to. hui^o l. vbi no cadit int psonas gtuatas sz int tutores et tu resolui^r in giucta So spale est fauore pupilloz in offo tutele. Cont scdm pte so. opp. de l. tutor. s. pcalt ff. de le. i. vbi eta int honoratas disiucta stat ipse. So e loqui^r int psonas inter quas ordinata affecto cadit h^c int psonas int quas ordinata affecto no cadit. Item opp ad hac pte de l. si ticio aut seyo ff. de le. ij. So ibi testor dixit plus dixit cu vtz

ve corp volet tex. Ultimus opp ad
secdaz pte l. qn ponit int vcb qz
resolunt i gnerad ut l. que inter
vcb in fi de au et ar le. Glo dicit
qd ibi est spale. Alij dicut qd ibi est
altnativa l. no bonis istud tenet
hic doc. Ego ibi alit dixi. Opp
ad idem de l. si i ca. de au. et ar
le. So ibi spale in dicto seu que
videt ampliativa ut i dicit tex
et tracto hui altnative maz plenissime
ult qd ey. tetaneat hic in lib q
directa s. utrid ff de re. dub.
Venio ad ultiaz pte l. dicit qd
idem in gtetibz. Con ff de sup s.
l. sipu s. fi. cu l. se. Glo hic videt
velle qz illud quod hic dici idem
in gtetibz sz qd sup dix e de alt
in gtetibz sz qd sup dix e de altna-
nativa posita int vcb no de altna
tiva posita int psonas. Alij dicut
ut pc. qd ista corrigit illas et hec
ego gsuevi tene. Opp ad hec de
l. fidei ff. de ghen. ex. So ibi no
erat ambo gheutes psutes sz unus
tm. Opp de l. cu qui ita s. q sibi
de v. ob. So. i tu uno tm gtrebat
pdca sut vea qn gtrebat cu utqz

Suggestio delicti familie debet gradatim
psonis que appellacoe familie
gtinet lig quis noie familie
porrigat ad vcb h. d. Opp. de l.
cu ita s. fi. al e in l. dia ff de le.
ij So. ibi caut de e psone spalit
in rate hic secus. Opp ff de le. ij
l. peto s. fre. et l. cu pr s. pcult
c. ti. So. ista debz intelligi s in illas
ut isti gncti vocentur gdatim alb
pncipu. Ista l. facit ad q. statuta
sut p tuscia qd illi qui sut de domo
nobilium puniant maiori pena no
quent utrq bastardi sut de domo
nobilium et ut intelligat questioz
appellato domus ponit quas p familia
ut ff ad sill. l. i. in pri. dicit ibi
tex. qm illa domus pt ee secura
tex. opponit i a. de ra illa domus
i. illa familia plic vidisse o. ut
li. pen. l. i. ibi potentiorz domorz
opibus tex sz appellacoe familie gtinet
omnes pnqui ut h. go bastardi
gtinet appellacoe familie qz sut
pncipu in gnd videt appellacoe
familie gtinet omnes qui sut de
cad agtoe ut l. pnuntia de v. sig.
sz bastardi no hut agnatos ut
insti. de succ. agna. s vulgo appet
qd no sut de familia pnc de domo

et istud videt verius secdm sapiam
signifcacoin istius dictois familie
no ob. hec l. qz hic largius accipit
pp pscripta voluntate defuncti et lo
si quis modo loquendi esse qd appe de
domus gtinent etia bastardi pro
ut vr qd pt in ciuitate ista et in
alijs ciuitatibz tuscie tnc sn dubio
bastardi gtinet. ar. ad. hec de l.
cu de clamoris e apud de su. inste
et l. liberorz s. qd tn casus ff de
le. iij. Alibi tn ut i ciuitate pysarum
vidi vba stat. alit gpota dicebat
eni qd si quis esse nobilis de pro
tex. isto casu no dubitare gtinet
bastardu ebis stat. na appellatoe
sm intelligit p agnatoe qd est
nomen iuris ciuilis que agnato no
cadit i bastardu ut dixi. Oz cu
de nobili de pro s qr sgt na qr
dicat nat qd pre nobili na pris
et mris nomina sut signifcativa hec
ut dicit tex in l. tutelas ff de capi.
di. sz sm naz ita bastardus est
filius et eius pr e pr sic lrtm
cu mre naturali omnes sut lrtm ut
in aut qd mo na. effi. le. s. licita
et s. licet. Secundo plane mulier
nupta i domo nobilis utrz dicat
nobilis dr. indubitat qz sic ut
l. femine ff. de senat. Oz qd si esset
est vidua hic ur casus qd in/na
mre qm mortuo viro adhuc dici
de familia e si viro in/morte tex
plic vide tex in l. liceg s. vidua ad
munitp. Tercio dubita an plane
accipiens in uxore nobile videat
nobilis pnc de domo nobilium hic
vr tex. qd sic qz gener qui accipit
familia alicz videt de familia illius
ita videt hic sz ut dixi no e uxor
de ipa signifcacoe ut dca l. pnuntia
de v. sig. no ob. hec l. qz hoc e
pp pscripta mete defuncti. Iste facit
ista l. ad statuta que dicut qd mor
no possit gtre sn licentia duorz pncipaz
de re dicant pnqui affines hoc est
agnati uxoris hic est tex. qd no
i no solu pnuas sz hijs de sicactibz
tex appet go qz gener et nurg et
alij affines no dicu pnqui vidisse
d. lu vu. et vo. l. i. Ultimo est
videndu quo gnuestat utqz appla
familie refeatur ad psonas an refeat
ad vcb dicit qn pfert a testatore
aut dispo sit familie a de familia
alij pfet familie referunt ad psonas

ut hic in prima parte ff. de falsa v[er]b[orum] sig[nificatio]
ad rem ut hic in secunda parte ut l. mag[...]
ff. eu. l. fe. et ff. ad trebel. ita etiam
colligi in dicta l. generaliter de his p[ro]
p[ro]ditorum scilicet qui de familia est p[ro]ut
refertur ad personas non potest testator dispo-
nere. ita cuilibet persone sunt non p[ro]ut
relinqui aliter. Sed si appellatio familie
referatur a l. potest non solum disponere
familie sed etiam de familia tunc esset necesse
quod recurreremus ad antecedentia et sequentia
ut sic intelligeremus qualiter l. intelligit
ut l. si fratribus plurimis § fi. ff. de le. i.
et deberemus accipere illum intellectum qui
esset sine vitio ut l. 3 ambigua ff.
de le. de re iudicata l. certis § idem

Si quis obmissa causa testamenti

Continua ut in glo. et in casu tradit
hic ad locum eundem Si quis obmissa causa
testamenti dicitur ut in glo. Non est vim quod
eundem § quis ob. ca. testi. potest inductum non
solum contra eum qui obmittit ex testamento et
adeat ab intestato sed contra inductum
quod vadat ad substitutum vel vadat ad
legitimum non est per eundem § quis obmissa
causa testamenti sed est pro constitutiones pro[...]
ut apparet ex l. hic allatis et hoc est
utile scire pro formatione libelli

Si in fraudem. Si institutus
obmittit hereditatem ut
vadat ad substitutum
legata debentur a substituto
et si pecuniam ob hoc institutus accepit
etiam ipse tenetur h. d. Opp. quod aliquis
dat substitutum vulgarem vel institutus
permittit quod repudiet ut l. aurelius
ff. de here. insti. non in l. pomp. § quarta
ff. de i. offi. test. Dico quod permittitur re-
pudiare ex voluntate defuncti non
incidit in hoc eundem ut l. qui ante
in prin. ff. e. So. credo quod testator vi-
detur permittere quod fiat bona fide non autem
quod fiat in fraudem legatorum ar. §
deinceps ff. de aq. plu. ar. Opp. 2o
et videtur quod indistincte relicta ab
instituto debeantur a substituto et si nulla
sit fraus ut l. licet de le. i. dicat
glo. et bene intellige quod hic testator
voluit quod esset repetita a substituto
et dicit bene intelligo testatorem voluisse
hoc quod ab instituto noverit relinquit
ut l. si plures ff. de le. iii. et l. i. §
in substitutione ad l. falc. Concedit glo
in primo casu huius l. quod institutus
repudiavit vel accepit pecuniam
utrum etiam ipse in subsidium teneatur.
Finaliter glo. dicit quod non et hoc
communiter tenent doc. Dubitatur iam si per simp[liciter]
recusando tenuit contrarium. Ita cum ipse
repudians participavit fraudem debet
in subsidium teneri ut l. fi. in prin.

de eo quod certo loco. Et dicit hoc non
placet quia hic loquitur in non accipiendo
sed dolus obmissus in non adquirendo non
facit in subsidium quod teneri ut l.
qui autem in prin. ff. que in fraudem credi-
torum quod glo. bona. Demum ad § 2
parte et opp. de l. si a substituto ff. e.
So. dic plene ut hic in ultima glo.
Ultimo hic distinguitur et hic dicitur
refert distinctio magna quia dis-
ponit ff. e. ideo videtur hic vel dis-
sidet ibi ista distinctio esset in pluribus
in illis et in alio aliud incipi et non
perfici. Bartholus

Eum qui. Si obmittitur ex testamento
ut adeat ab intestato
legata et libertates debentur
sed si ex testamento non potest adiri ex defectu
testamenti vel heredis instituti secus h. d.

Si pendentia. Etiam si legata
debeantur ex hoc
edicto est locus falcidie h. d.

De conditione viduitatis et l.
iulia miscella tollenda rubrica

Legatum. Conditio vidu-
itatis in persona
tertii non reprobatur h. d. hoc
hoc in l. mulieri et titio
ff. de condi. et de. Opp.
de l. cuiusque § titio ff. de condi. et demo.
et l. hoc ff. e. So. in prima legatum
erat quesitum ad mulierem in secunda
legatum erat relictum eundem conditione pro
persone mulieris in cuius favorem probabatur
mulierem desperare a nuptiis ideo conditio
permittitur. Bartholus

Ambiguitates. Conditio
viduitatis
inducit permittitur in l. iulia mis-
cella et cautio et iuramentum quod per ea
inducitur est sublatum h. d. Debetis
scire quod de iure antiquo ff. et C. ob
conditio que inducit viduitatem permittitur
et legatum capitur tamen primo post
illud ius ff. est superveniens iulia mis-
cellus qui fecit l. contra hoc pro qua
statuit quod mulier cui sic relinquitur quod
accepit legatum ante annum debet
iurare de non nubendo ut hic tangitur
per glo. et plenius per Azo. in summa.
Nota quod permittitur conditio que viduitatem
inducit. Nota quod in dubio presumitur
mulierem hic causa procreandorum liberorum
Nota quod non debet aperiri via malicijs
In declaratione l. permittitur quod inducebat
l. iul. miscella dic ut dixi §. ad
evidentiam ut tangitur hic per glo. et per
Azo. in summa clarius. Sed queritur quid
inducebat cautio muciana. Dic dum
ille tractatus de cautione muciana est
satis longus hic et in l. muciana de
condi. et demo. Glo. hic tangit et dic

ut in ea que by dicat ¶ Licet ex do
cautio muciana in dibz sit sublata
p hanc l. Glo. hic dicit et by q no
nisi in casibz huius l. // Bartholus

Cum relicti // Ista aute ca
corrigit leges
antiquas i aliqbz ¶ Op qdico
que viduitate inducit sunt ut l. ij
huius ti. et ff. de cd. et de. l. cu ita
et l. hic inire. So. dico q ista aut
corrigit illas l. i impossibilibus In
plurib inpossib hic e contrario uel ea
que inas habent vim illa l. repi
i inutata. Ideo ei standu e sm opi
jo. qua Azo in suma huius ti. asserit
sunt et vdz Oz gwar. dixit contra
sunt et hic tenet doc. et ia p9 inolitate
et hic tenet doc. et ia p9 mortalitate
pt qplin vide glo tua fi. Et q
opi jo. pt vidz pbat. qz leges contra
no induc pr exempte comis n alis
in l. sit opposita ut l. perpium in fi.
de app. dixi in aut quas actoes C.
de sac sac ecc. fm l. cu ita solu qo
sunt de sibus impos go tres ut deo
i l. proxima // Bartholus

Lege inl // Conditio que
viduitate i duct
sicut i fems sunt ita et
in masculis sexus si relictu tempe
viduitatis qsuat no ut in ea
manent q. d. ¶ No dolt pu. q si
l. corrigit in vno de correlatiis etia
intelligit esse correcta in alio licz no
qprimat ¶ Con hic vi. de app. l.
pepium in fi. et qd dixi C. proxia
aut in fi. So. l. no corrigit ims
qppscut in qno fallit i correlatis
ut hic na marity et vxor sunt
correlta sicut go l. corrigi i vxore
ita i marito vide in spli Emptio
et vendicio sit correlatia pone qd
emptor liberat venditore ex stati
intelligi liberatus ipse emptor a ve
ditore eq hic e contra in l. su emptor
ff. de rescin. ve. et l. fi. de accepti.
et p hic tenet. dixi in qdo de stio
dicebat statu pp q nlli liceat
vende frumentu nisi in platea sed
eta pena de emptore nichil dicebat
quero utz pumat emptor Ego
dico in istis correlatiis qd statuti
i vno vide statutu in alio ut hic
et i alijs l. C. allati p hic facit l.
de impss l. i. li. xi vbi vide casus
pbtavera nisi dinisa pt vo emptoris
et venditoris ar. C. de rescin ven.
l. fi. et qd z videbit // Bartholus

Sed cu apud ¶ Summani
tu precedenti
¶ Circa l. istaz querit glo.
quid de eo quod cottidie relinquitur
mulieribz videlz q diu i domo mea
remanserit et ad secunda vota n transierit

ut pbat qdicoz videatur induci
viduitas Glo. no videt vide glo fi
ins fi. et adulte dicunt doc. q p hec
vba no induct viduitas ymo dicunt
legatu pputi esse est puru p cesserit
qdicionale ut donec erit vidua capi
at sed satisdacoe cu desierit esse
vidua desinet cape ut ff. de alim.
le. l. filie facit de qdi. et demo. l.
pr senectutz // Ad vim tn adulterii
ne decipiaris Glo. hic in formando
qstione ponit vba qdicois sic q diu
in domo mea caste vixerit etia illa
que recepit viru dicitur vivere caste et
honeste ut l. ult. C. cu pribus ff.
ad trebel. vnde qslun e q addat
in vbis testi illud et q ad secunda vota
no transierit al. p hec vba ult. no i
pederet transe ad secunda vota et cape
relictu // Bartholus

¶ De hijs que pene noie i testo
relinquitur uel adimuntur R^{ca}

Supvacua // Quod pene
noie reli
quitur valet nisi turpis
uel i possibilis qdicio
pcedat q. d. ¶ Op ff
de condi. et demo. l. multa in pri. et
ff. c. l. i. So. dicit glo. hec corrigit
illas. Ista so. no est bona qz etia
de iure antiquo potat relinqui noie
pene et valebat ut l. i. ff. si ita ad
pene et valebat ut l. i. § si ita ad
pene. et l. i. ff. de penn. le. et l.
s. pena. qu di. le. te. et l. iij. C. fi.
de ami. le. Ist hic debet distingue
ta inra na sed sut ius ff. cotra qd
valebat relictu noie pene ut dicit
l. nisi precebet dispositio turpis ut l. i.
ff. c. Vel qn uel potat gnato i pntal
ut l. multa ff. de qdi. et demo. sunt
pcum ius p quod sunt statutu i distincte
q no valeret relictu noie pene
sunt ius hodie sz huius l. p qd illud
ius medium tollit et ad primu redit
et e hodie ide qd de iure antiquo
ff. ¶ Circa ista prima pte quero
dicitur hic q valeat relictu noie
pene quid si pena excedat licitum
modu usurarum an reducitur ad licitum
modu sicut dicitur in qtractibz i l. multa
ff. de pop. de act. ep. et C. de usu.
l. cu allegas R^{o}. sic ut dica l. iij. C.
fi. de ami. le. ¶ Venio ad s^{a} pte
dicitur hic q viciat relictu quando
pcedit nisus turpis uel i possibilis
Con. insti. de he. insti. § i possibilis
ff. de condi. et demo. l. optimum C.
de insti. et subsi. l. pretendenda
dicunt quidam q hec intelligi sm illas

no
+

Bna
+

op
+

Bna
+

no hic by d
correlatis
op
+

+

zex hic no
dispone q.
+

no vt p

No bo g
+

Bna
+

op
+

No
+

op
+

ut valeat reiecta condicione turpi. Et
istud est contra istud textum qui dicit sub illo
dampno etc. ita si velim prestare heres
esset in dampno. Unde glo. solvit dis-
tinguendo: aut condicio impossibilis apponitur
in persona gravati et non valet relictum
ut hic; aut in persona honorati et valet
relictum ut in contrario. Ista opinio tenet glo.
de condi. et demo. § ult. et l. optime
c. ti. Istud non placet quia est contra
obtinuit que semper dicit turpes
condiciones esse removendas que est contra
ve. Sed dicit ulterius et bene licet
esse dominum glo. alibi quod hic non fuit
apposita condicio impossibilis vel condicio
turpis cum precedat dispositio turpis
vel impossibilis ut puta nisi quod primum
tum occidas istud est turpe et impossibile
de iure sequitur et si non occidas dabis
decem talem. Ista condicio et si non occidas
est turpis quia contra est impossibilis ut l.
illa etiam si ff. de v. sig. et ista sunt contra
glo. in l. i ff. de condi. inst. ubi ple-
ctam ista materia impossibilitatis. Et
tenet hic opinio si precedat condicio turpis
stare debet et punit ut dicta l. illa
ff. de v. sig. et l. si pupillus §
si sub condicione ff. de nova. Sed quod loquitur
quod non precedit dispositio turpis hic vero
quod precedit dispositio turpis sicut ad hoc
ff. de v. ob. l. si ita mortuus coniecta
l. illa in prin. et ti. Opinio glo. de l.
si mecum et tibi § si quis ff. de lega. i.
ubi etiam preceptum impossibile valet. Dicit
glo. ibi non erat impossibilitas quia testator
poterat supervivere et eo vivente semper
poterat venire Romam. Ista non est
bona sed quia est contra regulam rationem et
ideo dic quia sicut augustie temporis
subducuntur in contractibus bone fidei
ut in l. insula ff. loca. ita subdu-
cuntur de ultimis voluntatibus que sunt
instar bone fidei ut vidisti in l.
in mortis § i. q. ta. in ute re. non
est necesse. Queritur etiam ista parte quod
est preceptum legibus interdictum vel improbatum
glo. dicit cum testator relinquit legatum
non capiti vel precipit sepeliri cum
vestibus. Unde glo. Istud dictum probatur
in simili alienatio § fi. ff. de le. i.

De fideicommissis. Rubrica

Si probavis. Ista glo. sunt loco
status nobilis forte non
est alibi. Breviter dicitur
prestatio legalis facit
ut alimenta etiam in futurum debeantur
quod in utili voluntate l. d.

Et si inutilis. Ego inutili
voluntate le-
gatum a stricte solutum non po-
repeti. l. contra ista l. legitur cum precedenti
quia ratione sibi contradicunt et l. i. c. inutilis
nobilis et prout tene. Opinio
de hac l. ij ad summa ita sibi prejudicat
prestitit pro termino ut contra hoc prejudicat
si prestitit statim licet nunc hic l. ij
legitur hic in fi. glo. duobus modis. Primo
quod in l. i. illo qui solvit fuit ignorans
hic fuit sciens licet non est vera ut infra vi-
debitur. Alij dicunt quod in l. i. et in l. ij
fuit solutum a stricte que sed statim
prejudicat in eo quod solvitur in eo quo
quod est solvendum non prejudicat in favore
alimentorum qui precessit prestatio pro ter-
mino ut in l. i. et ista est vera opinio
quam tenet omnes doc. secundum hoc l. i. in-
telligitur cum sed est facta a stricte sed
intelligit glo. in sed. ultra contra in alijs
variat ut statim dicam. Decimo quero
ad glo. l. i. et opinio ad hoc non a
hoc voluntas fuit sollempnis et sic
sine dubio statim potest peti non erat
de prestatione temporali aut ista voluntas
fuit inutilis et tunc aut sed fuit facta
a stricte et statim prejudicat non prejudi-
cata solvendo termini ut infra l. proxima aut
ignoravit et tunc etiam si infinitis
vicibus solvisset in futurum non prejudicat
ut l. obligationum fere § placet de
act. et ob. et sed vir quod illa l. ubi
capitulo locum habeat. Sed dicit glo. quod hic
non agitur scienter sed est speciale ut
solvendo tanto tempore videatur agnovisse
intelligit ergo ista glo. in eo qui solvit
ignorans quod est contra illud quod tenet
hac eadem glo. in fi. et infra l. proxima
Ego video in libertatibus que sunt
ita favorabiles sicut alimenta quod
prestatio pro errore non prejudicat ut l.
prestatio contra testium de iure. et fac. ignorantia contra
necessario alimentis. Unde alij solvunt quod
hic fuit voluntas sollempnis quod hic fuit
de prestatione termini sub anni majori.
Istud non est verum quia secundum hoc licet l. non
esset facta in eum dubium dicere contra et ista
est veritas quod hic solvendo fuit facta a stricte
quo prejudicat statim in eo quod solvitur
sed in eo quod est solvendum in futuro non
prejudicat nisi precedat prestatio termini
et est speciale favore ultime voluntatis
et alimentorum ut statim dicam. Item
opinio contra de usuris l. creditor. Sed illa
loquitur in contractibus ubi pactio temporalis
non prejudicat hic fallit favore ultime
voluntatis et alimentorum. Item opinio
ff. ad l. falci. quod debet bonis § ij

Glo dicat q i no solut ferus amb
tn dic q h e spale i alimentis ubi
loqur in alio relicto q alimentor sit
opp · ff de pac · l · si cum amb · So · gt
glo · q ibi constabat pactu nudu interces=
sisse et sic dispositioz ee ext i valida
hic aut erat dubim utrum volutas fuit
sollepnis vel no unde i duo psumitur
sollepnis unde go ista glo que hanc
l intelligit q erat dubiu an volu
esset sollepnis aut no et sic glo i
ipsa variat ista l ferus modo uno
q intelligat i incepcione alio q intelligat
q intelligat i incepcione alio q intelligat
in dubitate 3o q intelligat in stricte
ista so no placet q nesciens et dubitans
pari passu ambulat ut l · fi · ff de cdi ·
inde · et l · manifesti ff · pij aut ff de
inde · So · go q hic est spale fauore
alimentor et ultime volutatis lex
gna loquitur in contractibus no i ultimis
volutatibz et hec e va Iste opp et
videtur q maius tpe requirat sz dete
auctor ut l · cu de i re usq ff de usur
So · hic constabat volutate inutile
ty pt prestacioz tempori validat ut i
fuctu psset ibi erat dubiu an titls
psset ad cuius pbacoiz inducebat
pcessit Ad l · i · opp ultio
pracio longi tpis ut
no dicit hic q agit i futu psset
Con indicem no pt esse i futuri ut l ·
ut quadmod ff de iudi · deusus l · i ·
ff · i · So · hic p futo agitur et nunc
de pnte ibi conunc de futo vide glo
istud dicit no videtur pcede in oblonibz
et testo sz in oblonibz que conctrntu
pcedunt sicut stipla anua va est p
toto tpe et stati nascitur acto et ob
ligato ut l · stitu ff · stipu de v · ob
et l · senatus ff · fi · de donac ca mor
unde nito pt dici q ibi agitur conui
de pnti sz in obligacoibz amnis vel
mostrius contesto qt sit tpa tot
sit obligacones ut dica l senatus ff ·
fi · de donac ca mor · et l · cu i anos
de an · le · unde no pt dici q p futo
tpe agatur co nunc de pnti cu de pnti
tantum pt ius de tpe futuro unde do
glo possu dice q in hac · l · no agit
contesto sz agitur co isto nego gesto
h est co illa ultra volutate i utili
tu pracoe temporis oritur quedam obligo
et agitur condicoe co hac · l · tu mag
videtur co contetu q co testo sed agitur
co isto nego gesto · h est co illa vo=
lute ultra utili vel alit ut puto
melius q illud qd glo · dicat hic q
agitur co nunc de pnti h est occasi
nunc de pnti etia agitur p futo tpe
vero ne cogantur singlis amb ul sint
incepsibz age de nunc sicut ar · l · male
agitur ff · de pscrip xxx an · et h plus
placet q ista pstacio temporis lex i
ducat ut magis pt cautu no ty

indicat ut plus debeat q pnti debat
ar · l · tenus p rogatus ff · ad trebel sz
pnti valit debebat · alimenta · p po
tpe pnte p pito tpe sub condicoe co hac
i utili volutate nunc pt prestacione
debebit simult cons ius fateor ty
ut arbitror q hic pt agendi condicoe
possit agi · dixi tibi in l · i · ff · de sen ·
q si c · gsti · ubi de h dixi hoc ano
et ibi tex · et glo · tangit dixi etia
ar de dap infect · l · si finita cu l · se ·
ty singlari noto istu tex · i oblonibz
annuis et incipiunt q pt quis pete
annuis et incipiunt q pt quis pete
ut adusarius condepnet ad pstandum de
pnti et sic psset in futurum Expedita
l · i · pre l · ij facit una coz ultra ei q
solut unu pnidicet i alys determinat
glo q no et dic ut i ea hcs
Cum sedem Fideicommissu unum
ante restitucoz et si debitor
creditori succedit cotigunt actoes
ff · de Unde go et no cdi dixi i sua
q fideicommissi tex Glo videbitur j · e · l ·
si i ppna et l · vitim ff · si antista ad
trebel · et l · rogi ff · ide mecianus lex
glo sua dicat gnu et male i l · a ·
testore de cdi et demo · et l · cu filio
ff de le · i · et ibi ipbatur p No Queritur
an ista puella potat coge istos he
des adire hereditate Glo que e hic
distinguit aut testor reliquit libtate
et hereditate et p fideicommissi suo heredi
aut suo testore et si suo testoris
aut ab omnibz relinquit libtas et
hereditas aut ab alio libtas et ab a
hereditas Adde i et sibi restituet tota
hereditas Adde i et sibi restituet tota
hic nugit sine istius glo i secus si
ab uno tm cerint go so tm quid si
testor unu instituit co dodrante
aliu co quadrate qui ty sut heredes
puelle equalit etc isto casu dicit
glo iste qui fuit institutus a maiori
pte cogetur restitue totam pte sue
ptes ut in glo · Istud qd glo dicit
pt pcede si poni q ista puella fuisset
sua herede p equali porcoe et ideo
cu equaliter ad eos ptineat ius
provnatus equalit succedunt sed si
poninus q non fuisset sua testatoris
tunc ad heredes ptinent illa sua pte
dictata porcoe h e ad unu p octo
ptibz ad secundu p tribus et caside ptes
videntur here, iure provnatus unde no
succedunt equalit sz respectu porcoum
dictarum et iure provnatus ar · Insti
p so · ff · illud et ita dicebat Ja · Bu ·
et pt reprobabat hanc glo Queritur
lex fideicommissi universale transmittebatur
ad heredes an restitucoz ultra tunc trantebat
fideicommissaria defuncto ante aditam
hereditate sicut transmittitur legata
particularia Glo videtur tenere q no

in l. quida ff ad trebel. Ego tamen conveni textu gnu qd ostendabo plene in l. cu filio ff de le. i. ubi vide

Nobilitas prohibito aliena[tio] extra familia no repe[rit] alienatio que fit in familia h. d. No po qd dixi in summario .2o. no ulterius prohibita venditio videtur prohibita donatio qz aspect hic et io dona[tio] no e prohibita d[icitu]r fit persoi extrane[o]. si fiet extra familia ut hic videtis in textu et glo vide[tu]r dice[re] contrarium j. de usu. et emp. l. ij. Quaerit glo. utrum ista persona cui hec portio e donata potest illa extra familia vende[re] et videtur textus q[uod] sic ar. l. ult. §. quidam ff de le. iij. sed forte illa l. no facit na ibi no fuit prohibita simplici[ter] sed quibus fuit prohibitus ne venderet pre[ter] sua dicit ut ibi. Ultimo glo. format unu ar. q. et no solvit de l. cu hii § pluribus sed ibi ro prohibitionis lex locu etia in alienatione que fit inter eos hic secus. Bartholus legum doctor.

Si frater pupillari etiam adveniente pubertate comprobat sed in sequentiali simplici[ter] factia vel cu supra distinctione h. d. Vide quada glo que est hic que tollit quodda magnu du[bium] vide glo. plac. et ut intelligatur melius opp. q[uod] pupillaris substitutio valet nisi fideicommissi illud fideicommissi comprobat adveniente pubertate ut l. si fundu prefideicommissi §. fi. cu l. se. ff de le. i. et ibi per dy. et ad trebel. l. secunda et ibi per dy. So. huius textus dicit glo. q[uod] hic fuit confirmata pupillaris fideicommissi per hec verba quicunq[ue] decesserit secus si testator simplici[ter] dixisset dicta substitutio volo valere etiam iure fideicommissi ar. l. gnc. Bartholus

Precaria Si res obligata legetur a presente vel veniente persone heres ea luere cogitur vel pretiu solvere si a creditore alienetur h. d. Opp. de l. si res ff de le. i. So. qd hic deficit per illa l. supplet. sed q[ue] etia i alio casu heres cogatur luere videtur q[uod] legatario liceat apud eum mobil remanet. Ultimo adverte ad unu qd ego dico qd nec reperio aliu dicere et credo dicere veritate. Ego intelligo ista l. et pleras que loquitur de re obligata legata q[uod] res est obligata pro debito alterius q[uam] testatoris vel heredis eius na si res esset obligata pro debito testatoris vel heredis eius absq[ue] distinctione aliqua heres luere cogitur na ad legatariu pervenire no potest per actionem ypothecaria nisi prius debitore primo conventi i mora. ut l. debitores. j. de pigno.

Unde no tenetur alegatori nisi contra eos sed heredes. hoc vide verbo glo no cavillado ea i. l. q[ue] solidu §. fi. ff. de le. ij. dixi tibi in l. si res ff de le. i. no d[icitu]r contra hec ista limitatio per nobilitatem Bartholus.

Nobilitatis Sequens summat glo. opp. a despo[nsatione] dicitur ut in ea et plenius per dy. in c. in persona decernimus li. vi.

Qui servo Servus proprio fit relinqui legatu si ei relinquitur libertas h. d. hec l. summa

Avero Sicut hic no honoro aliu no onero h. d. ista l. summare

Aevum Si i ordine deficit verbu subintelligitur verbu per qd dispositio valeat h. d. hoc aut verbu nolo no subintelligitur in hac l. contra per hic dispo[sitio] vicaret. Bartholus

Quoniens Alienatio a testatore prohibita hic fieri consens[u] omniu quoru favore respiciat prohibitio h. d. hec no lib. l. Opp. ff. de le. i. l. filii fa. §. divi. So. ubi preceptu fuit nudu hic no s[ed] continet causa tacita vel expressa ista dicit glo huius tamen videndu est q[uod] dicitur preceptu nudu. Credo q[uod] prohibito alienationis fit favore aliorum q[uam] persone prohibite ut tu nolo domu no alienari extra personas tuos no videtur preceptu nudu si illo persone cuius favore fit prohibito poterunt revocare statim alienationem ista debet hic glo intelligi. dum dicit tacita vel expressa. ar. l. fino legato §. i. ff de le. i. et l. fideicommissa §. nihil ff de le. iij.

Post mortem Ista est similaria lex fideicommissi relatus ad diem incertu potest ante diem restitui h. d. Opp. de l. cu pater §. heredis ff. de le. ij. Glo solvit duobus modis q[uorum] prima so. adaptat adprima § quia ad fi. Dic ergo q[uod] no cogitur restituere ante diem ut in §. hereditatem sed potest si velit ut hic. Sed hoc est verum q[uando] est rogatus restituere certe persone secus si incertu nutu alii persone qua eligere ut dicta l. cu pater §. a filia ratio huius est q[uia] forte tempore mortis eligeret aliu q[uam] modo vel intererit aliorum ut no restituat vel forte tempore mortis alii esse qui no supersunt vel supersesset per hoc dixi hoc ante

plures de suo testator instituit heredes
et voluit bona sua post mortem hered
distribui int pauperes eligendos p suos
fideicommissarios utrum isti fideicommissarii
et executores possit pauperes an morte
elige Certe no casus est in dicta l. cu
pr § a filia ff de le ij ubi est tex
et glo. qd contrario tenet michi iste ad
ide opp ff ad trebel. § et si an ubi
an dic no pt restitui / So. glo ibi
institutus prius erat rogatus restitue se
gdicone casuali hic sub gdicone que erat
omo potitua unde ista glo. cunos h
dicit. q gdico esset omo potitua esse
viij si ponem hede rogatu restitue
post morte hedis ut tex sonat hi
ista gdico no esse omo potitua q
pt fideicommissari gdicone an hede
io se inmag veniret dies fideicommissi
ut l. cu hes ff. qn di. le. ce. et hoc
tenet glo. i. h' posita So. g° et h°
est unitas ad h° ut sta restitu° tuse=
ant actoes p trebel. ista q heres no
posset gueniri opz q fiat restitutio
sm q testor voluit Oz si restituat an
die vel ante gdicois eventu no isti
ut testor voluit ideo actoes p trebel
no tusent hic est casus hic et i. l.
no tusent hic est casus hic et i. l.
§ si an ff ad trebel / § hi pt fica
restitu° ut heat viij cui gs donacois
et hic est casus i l. ma. Vn fateor
q h' hes qui restituit an tpe potit
gueniri a creditoribz sic alit vedes
vel donas hereditate testore no dis
ponete ut l. ij C. de he. ven. et l.
hereditate de donac et istud est viij

Oz q posita itez opp ex glo. vi° est
q si certe psone debeat fieri restitucio
illo no posset si an die ut l. fili fa.
§. dm° senenis ff de le. i. / So. illud
qd hic dicit habet locu qu quis est
rogatus restitue certe psone vni tm
tuc omis restitucio sta inutor vak
nire donacoins ut dixi adueniente
gdicoe gfirmat° p trebel. et tusent
actoes § qn restitu° debz si plurib
licz eius restitucio no libat° q potit
esse q tpe gditis gdicois ex illis
pluribz no supersit nisi unus cui dz
si restitucio in solidu vel repit sta
nisi pparte ut dico § dm°/ iste h° qd
hic dici° habet locu qn restit° fit
vni certe psone sui iuris na si fiet
psone que esset in ptate alterius
ut puta sue. filio vel mancipio stati
qrit° ei cuius ptate est et possete
ent q tpe gdit gdicoib illi repe
sui iuris unde sibi debet hodie fieri
restitu°. Cu igi° tpe no heat vel
pt gfirmai p trebel. ideo restitucio
no est libatus h° etia pbat° ideo §
dm° seueris tenet michi qd dictu est

Deinceps legata relicta a gradu
sedo no debent^r sicilibus gdabz lor q no C.

Ex una parte. l. reputat^r 2^a
difficilior l. C. §
no est viij ut nobis. i. pactis
l. ista habz duas lec. et dividit^r in
ptes tres primo videt gueniri 2° vniz
tacite obiectioni 3° ista vn°z adaptat
ad qoz posita et h° pm utraqz lec.
2^a. ibi tunc cu 3^a. ibi q respexerint
hec l. habz duplice lec. una e lec
hec l. habz duplice lec. una e lec
antiqua que poni^r i p^a glo. q poit
casu. Alia est lec. Azo. que poni^r
in glo. iij que est sup ubo simplr
utraqz lec est vera in se Glo pnl
gsequnt^r utraqz / Ego gsequor primo
lec. antiquorz postea Azois quec
vior qtu ad tex. l. m°. Committe
ad evidetia q e ar ad utraqz lec
q qn testor erat i gnitoe psone
ut puta q filiu putat vel fratrem
illu qui no est si esset i gnitione
vali sic ouli no valet iusti° ut
hunst in l. si pr et l. vel apud
C. de he. insti. Hoc premisso sm lec
antiquorz breuit h° intedit legata
et fideicommissa ab intestato repetita
debent^r ab instituto si adierit vel
a venientibz ab intestato h. d. sm lec
plac. Capit in summis ponit glo sa
dedit ista lec. no hes nore aliud
insi qd dixi i prima Opp de l. si
unitas et l. ex testo j. e. So. istud
gtingit q fideicommissu e repetitu
ab intestato secus si no esse repetitu
ut in gro et q h° sit viij pbatur
ex tex isto i. in cui locu habz tex
Dum ista lec est uissa i se ut l. ex
testo. j. e. et l. fi. C. de codicil. et ff
de codicil. l. i. tu multis similibz Vnde
pbant l. no hemus aliqu noibus
sm hac lec vel fuisset gilondi
principes cu de h° multi casus essent
ta de iure ffor q de iure C. Opp
ista l. no gquirunt huic lec dicat
eni tex. cu sup° an xij annu e
tatis tex Vno qd dicat fideicommissu
esse relictu sup° § sm lec Azonis
esset relictu duplicit h° e. i. dupl°
casu ab instituto si adierit hereditas
a venientibz ab intestato si no adeat°
et sic dicet° dup° ut l. i. ff. de vul.
et pup. sic no gquirunt huic l. et
tex huius l. in h° pte no pbat q
fideicommissu fuit repetitu ab intestato
debitu alim intellegi qucliz ut j. dicta
pauc ego casu sm lec Azo. verba
sedm qua breuit intedit qn heredi
no pt adiri ex testo pp° errore
defuncti i gnitoe psone legata et
fideicommissa sup° relicta debentur
venientibz ab intestato h. d. sm lec
Azo nobilē vel calibē et uissa

nō dona
dimissi oz

nō h' ad
evidentia
premissa

Ad istam legem opp. de l. pupillus et l. ex testo. j. c. Bo hic loquitur quod hereditas non potest adiri ex testo. errore defuncti in quantitate persone scriptus sed alio tamen non fuit adita hereditas ut in glossa secundum leges Azo. que ponit ingra glo. super verbo sunt qua vide. ¶ Sed quero de ratione huius legis. Doc. dicunt ratio est quia si defunctus legata voluit deberi ab intestato que plus diligebat multo magis debentur venientibus ab intestato quos minus diligebat arg. ad hoc ff. de pig. et demo. l. si publicus § fi. Istud non placet quia secundum hoc ubicumque non aditur ex testo deberentur legata a venientibus ab intestato cum ratio eadem quod est contra l. ij. C. si quis ob ca. te. cum similibus. Alia ratio igitur vera est ut puto ab eo ad quem hereditas vadit tamen non debentur legata neque fideicommissa ut l. si fuit § fi. ff. de le. iij. Credo quod sit l. quintam insti. si debeantur legata ab eo ad quem vadit hereditas ex dispositione defuncti ut ibi dicit Azo quod testator errat in quantitate persone quia putat filium eum qui non est hereditas aufertur ab eo et vadit ad venientes ab intestato ex presumpta voluntate defuncti quia l. presumit quod testator noluit potius habere venientes ab intestato quam illum institutum ut de her. insti. l. si pr. et l. vel ap. multo ab eis debentur legata et fideicommissa sed quod testamentum alias deficit quia heres non vult adire vel non potest hereditas vadit ad venientes ab intestato ex quadam tamen multo ab eis non debentur legata vel fideicommissa et ita loquitur regula generalis que dicit si ex testo non aditur. Ratio non debetur et hoc clare dicit textus. Glo. l. Dicit ubi fuit cum textu in quo textus ponitur utrorumque membrorum et per hoc patet quod ille textus non facit per legem. antiquorum et quod haec l. sit vera probatur per textum istum ff. de her. insti. l. fi. ¶ Opp. de l. fi. C. de codicil. § fi. Bo dicit glo. quod illa regula si ex testo non aditur hereditas non valere fallit in xiiij casibus quos glo. ponit per ordinem. ¶ Et nos etiam videamus eos. Primus casus est istius l. secundum leges Azo. verum non vidisti. Secundus quod legata fuerunt repetita ab intestato ut in glossis mis signatis et hac l. secundum leges antiquorum. Tertius casus est quando obmittitur ex testo in fraudem ut C. si quis ob ca. te. pro toto et ff. eo. ti. pro toto. Quartus ex ca. petitionis vel ex re hereditaria ut in aut. ex ca. et i videbitur. Quintus in legatis que debentur ex constitutione personis petita bonorum possessione contra tabulas pro parte de le. prestan. Sextus per casum in l. cum pr. § filius ff. de le. ij. Sed possumus dicere quod hic casus est idem cum sexto tamen secundum positio via potest quod in caucionem videntur rogati venientes ab intestato. Septimus quod testator cancellavit huius institutionem ut l. proxima de his que in te. dele. quod intelligo quod cancellavit heredes reputados indignos ut himsos non in l. in re hz C. de testa. et l. hereditas de his quod ut indig. Octavus in casu l. ult. ff. de he. insti. et licet illa l. eadem ratio qua ista supra ista leges in speciale. Nonus casus est favore libertatis ut l. antonius ff. de fideic. li. et insti. de eo quibus bo. l. hua. ca. ad. pro toto. Ille constitutor decimus favore pietatis ut ff. de fideic. li. l. i. testo et eadem ratione possumus addere ad glo. casum l. i. C. ut in inde. Undecimus quod hereditas aufertur ab indigno an applicatur fisco sed certe possumus dicere quod hic hereditas aditur vel ab ipso indigno cui aufertur vel a fisco qui succedit in locum eius. Duodecimus est ff. si quis aliquid te. pro hi. l. i. § fi. si legatum et constituendi quod idem cum precedenti. Terciodecimus casus est in hac l. sed certe istum casum supra nominamus et primo addit doctor tres alios casus primus C. de epi. et cle. aut. si captivi secundus C. de episc. aud. aut. liberi furiosi tertius de here. ab intes. l. idem de restorianis. ¶ Ego addo alium casum notabilem inveniendum quod testator venit de le. fal. et postea hoc heredes obmiserunt adire hereditate hereditas vadit ad personas civitatis in C. aut. hoc amplius et legata debentur in aut. de he. et falci. Sed vero expressius addit alium casum scilicet casum l. i. C. possumus secundum quosdam addere tertium scilicet in legatis ad pias causas contra tenet speculator in ti. de testa. § nunc aliquo quod probo quod testator voluit de le. falci. legata debentur etiam hereditate non adita ut tamen dixi supra in legatis ad pias causas in est tacite quod ita ne detrahatur falci. ut tamen supra inductum et in no. ad l. falci. quod etiam probatur et etiam induci C. de sacrosanc. ecc. l. i. ubi dicit liber sit servus et licet quid dicat indicium ad pias causas sit liberum ab aliis iuris sollempnitatibus et sic non requiritur hereditatis aditio. Tertio possum putare quod sicut libertatum consummandarum causa fit bonorum aditio ut insti. de eo cui bo. li. hua ca. textus et § l. ult. C. de manumiss. testa. i. ff. de fideic. li. l. iiij ita gratia consummandorum legatorum ad pias causas fiunt bonorum aditio quod necesse est qui velit adire

op.

cas

no. ult. 108

q. 38 cas

Lex no. 3 cas

op. C.

no. ca. cum pri. in spe. excep. f.

Contra ubi error in qualitate persone instituti non vitiat ut l. cum personas C. de here. insti. So. hic errat in qualitate persone ibi errabatur in aliqua qualitate videlicet utrum posset heres vel non unde ubi error magna est differentia ut l. in isto impri. ff. de inoff. Contra ff. ad trebel. l. cogi § hij qui solidum preter quam quod veniunt compensandum in quibus modo obmitto hic.

Venio ad questionem et primo quod hic loquitur quod hereditas non potuit adiri propter errorem in qualitate persone et idem si non potuit adiri propter alium casum ut puta propter delictum heredis Glo. hic dicit quod idem in glo. que est super verbo hereditas unde glo. illud quod glo. dicit quod non potest adiri delicto heredis intelligas tali delicto quo hereditas aufertur tamquam ab indigno ut in multis hic l. alleg. in glo. secus si propter delictum aufertur hereditas tamquam non capax ut l. si in metallum ff. de his qui pro non scriptis habentur et de iure fisc. l. in metallum //

Queritur quare hic non valuit istius filie adoptio Glo. hic super verbo adoptata ponit triplicem causam vel propter defectum ipsius filie adoptate quia erat libertina aliena vel propter defectum adoptantis quia erat femina vide glo. super verbo adoptata.

Queritur quando heres institutus potuit adire sed ipse non adivit an eius heres possit cogi ad adeundum Glo. determinat quod heres potest cogi sed ad eum fuit transmissum ius deliberandi per l. cum antiquioribus C. de iure deli. nec obstat ff. ad trebel. l. nam § i. quia ibi fuit conclusus repudiatione unde adhuc est persona que potest cogi secus in eo qui morte concluditur cum vero latius de hac autem loquitur in casibus in quibus hereditas non adita transmittitur qui ponuntur in l. ii. ff. de acq. he. et tunc non est dubium quod potest cogi heres sed defuncti potestat ut l. heredem ff. de re. iur. et ad trebel. l. postulante in prin. aut loquimur in aliis casibus et tunc aut defunctus fuit iussus adire non tamen adivit et tunc aut transmisit ius deliberandi ad heredem et potest cogi adire ut hic in glo. Eodem modo puto si ad eum transiret ius petendi restitutionem in integrum ad adeundam hereditatem quia deberet cogi illa intentare ut sic adeat arg. ad hoc l. patronus de acq. he. et l. i. C. de resti. mili. concordat l. cum pretor § interesse ff. loca. et l. ij § labeo ne quid in lo. publ. ubi quis cogitur agere propter alium vel non ius deliberandi vel petendi restitutionem

in integrum non transmisit tunc non cogitur adire pro eo fideicommissum contingit ut l. ille a quo § si de testo ff. ad trebel. ubi in casibus in quibus valent legata et fideicommissa etiam si non adeatur hereditas ut C. dixi.

Queritur quando institutus et de restituendo rogatus non est capax et sic non potest adire Glo. facit hic tres questiones pro et tres contra finaliter determinat quod non cogitur adire et videtur ad contraria alii distinguunt inter fideicommissum universale et particulare que distinctio non est bona quia idem est in utroque quia relictum a non capace non valet ut no. in l. codicillis in prin. ff. de le. ij. et videbitur in de cadu. tol. l. i. § i. Ego distinguo quod aut ista materia sic aut ille a quo fideicommissum relinquitur est capax sed ab eo aufertur tamquam ab indigno et tunc cogitur adire et restituere ut l. marcellus § fi. ff. ad trebel. aut est non capax et tunc aut ex parte et idem quia cogitur adire et restituere ut l. cogi § hij qui solidum ff. ad trebel. aut est non capax in totum et tunc fideicommissum dicitur pro non scripto nec cogitur adire nec etiam restituere ut l. si in metallum ff. de his que pro non scrip. ad l. cor. de fal. l. filius § fi. Sed hic surgit dubium legis ipse non cogatur adire et restituere an ille apud quem remanet hereditas remaneat cum onere fideicommissi dic sic aut ipse est non capax propter delictum suum commissum contra illud testamentum et remanet cum onere pro ut l. fi. de his qui pro non scrip. et dicta l. filius § fi. de fal. ff. si quis ali. te. prohi. l. i. § sed si legatum. Si vero non est capax propter errorem defuncti idem ut hic l. Si vero est non capax propter delictum suum commissum contra aliud tunc non cogitur adire nec restituere et a nemine debetur ut dicta l. si in metallum de his que pro non scrip. de iur. deli. l. in metallum quod tamen intelligas in hereditatibus secundum quod dicta in de cadu. tol. l. i. § ibi ita et dixi de condi. et de. l. que conditio. Ista que dixi in casu huius l. quod hereditas non potest adiri propter errorem defuncti circa conditionem persone quod legata et fideicommissa debentur intellige in legatis et fideicommissis relictis pure ut dicit Hosti. in prin. l. quod dicat non notari a persona instituti si tamen notari esset relictum

Margin notes:

Nota

Nota

Nota

Nota

Nota quod ad hoc quod quis cogatur adire quod heres pro co... gradu heredis

Nota quod ad hoc quod quis cogatur si institutus de restituendo rogatus non sit capax non potest adire

an ille apud quem remanet hereditas remaneat et onere fideicommissi respondetur non bene contra

No q dicant vba directa et obliqua

no debent ar de le iij l i § fi et de le ij l cetsus § fi ad l fal l ij § i substitutis et de le iij l si pluces

Item vltimo pro declaracione huius l. que dicatur vba directa et que dicatur vba obliqua Glo vi declarare hic sentis quia verba directa que dicuntur quando diriguntur ad certa persona instituti vel substituti ut ipse de manu sua capiat verba obliqua seu ptorta dicuntur directa ad alium ut pro illo cui relinquitur capiat de manu alterius hic vi velle glo hic per vbo directis vide textum et glo plene de hoc dixi in l. centurio ff de vul et pupillari Ultimo possem hic dici de signifacatione huius vbi sup dixi in l manifesti in pu ... de sum ubi simplicior via placet

No de hoc in verbis fuit

Quamvis Cum vult quis aliquis vult quis sine quo quamvis nullus est effectus h d. Nota quod dixi in summario facit ff de fini vn p l si sichabz § fi Item quod in pater rogatus de emancipando cogi possit emancipare dic ut hic in glo et melius in l cogi § pe ff ad treb

Quum virum In fideicommissis qualibus derelicto veniunt pro legata h d. Opp ff de le ij l vnum ex familia § fi et l si Sol. ibi loquitur in donacionibus hic loquitur in legatis Ergo distinguite ut in glo et plenissime dic ut in l marcellus § quida ff ad trebel Ultimo non obstat l vnum quod licet incertus alicuius sit ipsa vince fideicommissa sed huius illud vult clarius probare fideicommissa sed huius per testes vel instra debet admitti ad hoc faciendum tamen hic non proponens venit in fideicommissum tamen ipse admitti ad probandum // Bartholus

Si creditor Ex legato liberationis patet creditorem non ad liberationem fratris h d. hec l in summa

Quum voluntate Testor potest remittere onus reddende rationis h d. quod imputat ... de verbis non redderet ... longa quo dixi et plena summa in l au reliu § gayus de libe le

Clari et aperti Posterior voluntas valet h d. hec l i summa

Etiam Cum relinquitur ab administratore videtur relictum ab eo cuius bona administratur h d. hec l i summa

Si in persona Fideicommissum in transmittitur ad heredem etiam non attente defuncto ... restitutionem et si creditor debitorum succedat a possessione heredi vel herede debet vendicare non debitum petere h d.

Nota aliud quod dixi tibi in l iij de e q fideicommissi vniversale aut restitutionem transmittitur ad herede et non ad attinentes defuncto ut colligitur hic in eo qui dicat ipsum filium natum post mortem testoris

Ex testa fideicommissum relinquitur quorum voluntas iudicio trium testibus approbato h d. hereditas aut non possunt relinqui nisi in ... de testa l hac consu

Si vitas Ex voluntate non solum qui heres non rogatus ... solicedo vel permittendo postea se astringit h d. fallit in causa dicere .... et dic ut ibi fallit etiam in caput l i de c. // Bartholus

Instrumenta Heres non debet legatario prestare instra rei legate sed debet caveri de exhibendo cum opus fuit h d. //

Nota hic casu bis. Contra hac l opp et vi quod instra debeant esse apud eum ad quem pertinet ut l si quis ex argentaris § pertinet ff de edendo sed ista pertinet ad legatarium ergo debent esse apud eum Item huius timore dixit probare q hic ista pecunia erant legata pro parte non in totum ideo debent esse apud heredem pro sua parte vide glo ... vide tenet ... de inst cedi § iiii vo ... sed aut ... heres ... tenet ... pl ... de ac. ... interest heredis quod instra sint apud eum Alia si est in talibus in quibus heres de euictione tenetur non est dubium quod ad eum pertinet propter periculum euictionis Si aut est de illis casibus in quibus interest heredis ut instra sint apud eum ut ex illis possit probare quod defunctus credidit illum fundum esse suum et sic de euictione non tenetur ut § cum alicua de legatis Opp de le ... l. si ... datum ... dicunt in speciale vel verius ibi loquitur in instro manifesto vide ista glo Nota ar ex hac glo quod ar q ... et liberationis vi esse in totum liberati debitores non debent ... restituere creditori et dico quod est ar ad illud // Bartholus

Heredes potest quis legare re heredis ut suam h d. hec l in summa // Bartholus

Ex repudiatione repudiatione patris legatum et repudiatio patris non nocet filio h d. dicat ista nobilis l i summa

Fideicommissi Ex sola testoris persona renouatur legatum h d. Item quod quam ... probari ista persona ... aut tu vis probare persona confessione ut sit vltima voluntas tollit per alia voluntate et est ... probare per solemne numero testium ut l heredes palam § i ff de testa si ergo voles probare per alia non actus

ex quibus probatur ut puta qui dicit
in iniuria sufficeret probaco per duos testes
ar. l. iiij ff. de adi. le. Quint glo
et est no. lib. quod quod si legatarius
quesivit alias quod si testator scivisset sibi
no legasset sed ignoravit ut quia uxori
eius adulteravit cum legatarius repellitur
exceptione hic glo vide dic. quod sic vide
glo. Sed nos ponimus legatarius hic quesivisse
vivo testatore tunc hec glo procedit sine
scrupulo sed si ponimus hoc quesivisse post mortem
testatoris tunc habet maius dubium quia non
potest dici quod testator revocavit tacite tunc
no fuit quesita eo vivo et ideo tunc puto
dicendum quod legatum non extinguitur sed a
legatario aufertur tamquam ab indigno
ut habetur no. in l. sororem C. de his quibus
ut indig. et quod ex delicto quesito post
mortem testatoris quis efficiatur indignus
habetur in l. i. C. de impub. et C. de his
quibus ut indig. l. i. // Bartholus

Ex testo. Lego i vtili testo
non debet legata
aug. sunt repetita ab intestato
h. d. summa. lista vide glo

Quam acontissi. Descendentes
rogati restitue
post mortem intelligitur si sine
liberis decesserint h. d. Verum papi. hec
in l. cum avus de cond. et demo. et in
dicta mea circa istud vide

Quidam. Pupillo non sunt legata
vel fideicommissa relinqui
Quonico utrum sit contraria aut
ex causa quodcumque non ita lega vindicatur
firma sed relicta ab impuberis sed relicta a
pupillo ille non valet ut hic et l. ij
ff. de le. iij. Vltimo no. quod licet testator
faciat mentionem de filio tamen dicitur pupillus
ex eo quod non est institutus vel exheredatus
Licet tibi de li. preteri. l. ij

Questione. Ista est singularis
lex et habet iure
Quia ex cor. Iusti de fideic. he-
re. si. Dividitur in partes tres primo ponit
dictum 2o ratione 3o videtur tacite obiectioni
2a ibi ipse 3a ibi cum enim. Ista l. lz
duas lec. et quelibet est bona et
notabilis Bald. summa breviter dicit
cui primo negavit relictum non potest
postea confiteri relictum esse et se tenetur
ex minus vtili volun. h. d. Baldus aj
lec. breviter dicit cum testator voluit
sollempniter testari sed in fide heredis
ponit heres debet iurare non esse
relictum vel solvere h. d. No quod ex
voluntate minus sollempni debentur
legata et fideicommissa. Opp. C. e. l.
si vitas et l. ex testo. Solutio multe so-
dantur. Iust. alias ponit duo quarum
quelibet potest esse vera prima ideo quod hoc
sit in odium heredis primo negantis

et ista tenet glo hic et C. e. l. si vitas
et Iusti. e. § fi. Contrarium videtur ibi probari
per tex. preterea hic etiam facit tex. istius l. in
fi. i. cum enim l. tex. qui dicat hoc statutum
i pena heredis negantis sicut alia sta-
tuitur ideo pena cum volun. testatoris
non implet sed pro ratione istius l. erit hec
quod primo heres interrogabitur si testator
reliquit fideicommissum vel legatum et
si quidem ipse negavit tunc tunc deferetur
sibi iuramentum et si quidem ipse iuravit non esse
relictum vel si non audivisset relictum esse
erit securus et liber. Si vero noluit iurare
tunc fideicommissarius dabit libellum et aget
tunc condictione ex l. ista in quo libello vari-
abit quia narrabit sic dico quod talis
heres interrogatus negavit et quod delato
sibi sacro iurare recusavit quare peto
eum condempnari etc. Et ista est vera lec.
no. lib. et sollempnibus Alij vero exponunt
aliud quod heres ab initio negavit sed dicit
quod hec l. loquitur cum testator voluit sol-
lempniter testari sed voluit ponere in fide
heredis et istud videtur probari per tex. Iusti.
e. § fi. et hanc lec. licet glo hic non
finit approbat Cinus accur. Jacobus Bu.
et alij moderni doc. Bald. hic ergo erit
sententia istius l. hec quod ab initio nulla
precedente negatione potest fideicommissarius deferre
heredi iuramentum si testator in fide sua po-
suit quod daret sibi tamen volens sollempniter
testari si quidem heres iuravit erit securus
sed si recusavit tunc agetur cum eo condictione
ex l. ista et condictione ex dicto § si iusti.
ex l. ista et condictione ex dicto. Nota ibi
non multum ista lec. quod cum testator voluit
sollempniter testari sed considit de fide heredis
heres tenetur ad prestationem illius legati alias
et valet ut vides hic inter istas duas
lec. quod cum testator voluit sollempniter testari
est dicendum quod i prima cogitur in pena sua
et sic i ponderata voce l. falc. Alius le-
gatarius hic non computet ut l. cum pr
§ i. ff. ad l. falc. sed hoc secundo non est
i pena et ideo debet i computatione
falc. alius legatarius computari aliis pro-
sit turbatione. Opp. ad secundam partem quod nemo
possit esse testis in causa sua vel medio
ut C. de testi. l. omnibus nec abs i sua
ca. l. i. So. hic ipse dicitur medio et
testis. Venio ad tertiam partem et primo
assumo sine mentione l. et opp. quod quis non
prevenit tota hereditate ut l. si quis i suo
C. de inoffi. test. So. multe so dantur i-
hac glo. Illa est vera quod i loquitur i relic-
to speciali in quo habet locum pena i statu
hic loquitur universaliter. Quecumque
sit iste l. antique quod privant illum qui
non implet voluntatem defuncti omni
lucro etc. nostro istas l. de iure
antiquo iur. de luc. ob hoc relicto
Si cum aliquid reliquit alicui

nota ibi xxiij
prinitiam le.

ut gerat tutela vel alia similia faciat
si illud non facit perdit lucrum ut supra
videlicet de legatis l. penulti. probatur in l.
nesennius ff. de nego. ges. et ad l. falcidiam et
de le. i. l. si pater cum pluribus. Hodie
vero hoc est aliter decisum per aut. hoc
amplius quam statim videbitur. ¶ Dicunt
glo. una quorum scilicet utrum testamentum
nuncupativum possit probari per instrumentum
et opinio fuit inter Jo. et Azo. dicunt
opinio Jo. est a generalitate approbata quod
nuncupativum testamentum probetur per instrumentum
Cy. dicit quod etiam de iure opinio est
vera quod satis fuit firmari ar. l. fi. et
aut. ibi posita C. si certum pe. facit
ad hoc quod hinc in l. i. C. de testa.
¶ Ultimo hic l. secundum quandam lecturam quam
Guido de Suzaria facit ad quorum illa de eo qui
iussit prorare omnia illa que continentur
in cedula quam relinquit apud guardianum
fratrum minorum cum eum voluit sollempniter
testari videtur velle quod illa debeant
compleri quod disputatur iam de hoc ego ea
tetigi in l. si quis ita de here. et demo.

Hoc amplius (Ista est valde notabilis aut.) et ideo non bene causa. ¶ Quero dicitur
hic quod substitutus admittitur contra C. de
impu. et aliis substi. l. post aditam ubi
dicit non admittitur substitutus quo ad fideicommissarium
substitutionis sed admittitur quo ad istius
constitutionis effectum explicat. l. ¶ Quero 2°
quod de ordine non curetur ut l. ii. cum
ff. de soluti. ubi nam voluntas disponentis
est etiam non curamus de ordine sed nam
est dubia et ita loquitur hic. ¶ Queritur
primo quid est hic dicitur medium deficiente
non reputatur dic ut in glo. ¶ Queritur
2°. quando incipiat currere tempus positum in
hac constitutione. Glo. dicit et est textus
a die monitionis facte per iudicem ut hic
et in corpore unde sumitur et istud videtur
verum. ¶ Con hic tamen opinio et videtur quod monitus
a iudice negligens puniatur pena dupli
non in amissione totius hereditatis ut Instit.
de act. § mixta (de ob. que ex quasi delic.
§ fi. ¶ Item videtur quod non sufficiat una
monitio sed requiratur due ut in aut.
de eccl. ti. § si quis autem et aut. hic
posita supra in l. nulli C. de epi. et cle.
Sed aut. loquitur in relictis et non ad
pias causas et loquitur hec aut. aut in
relictis ad pias causas et tunc admitte
aut. quibus vult uti contra negatorem pia
in qua heres stetit usque ad sententiam et tunc
heres punitur solum pena dupli ut
Instit. de act. § mixta et obli. que ex
quasi delic. § fi. aut quibus vult uti
contra heredem ex negligentia tamen non committitur
sed ex negligentia committitur iudici

tempore quo fuit annus et requiratur una
monitio ut dicta aut. hic et in corpore
unde sumitur. Aut sunt negligentes per
annum et tunc sufficiat una monitio
casus est istius aut. possetne contra
heredem competere remedium ut interdicatur
sibi administratio bonorum hereditatis
in c. cum heredes ex. de testa. ¶ Queritur
dicitur hic quod non perdit bonorum possessionem
quid in eo qui obmisit inventarium
glo. tamen dicit idem dicemus in aut.
sed cum testator. ¶ Dicunt glo. hic et ex
heredato utrum admittitur inter venientes
ab intestato dic quod non ut in glo.
¶ Iste autem admittatur inter extraneos
glo. videtur quod sic dicitur quantum tenet quod
non quod nec etiam extraneus possit admitti
iure coheredis quia testator
noluit ipsum hereditatem esse privatum
habere ergo hereditatem et privari hereditate
ista sunt contraria. ¶ Expedit glo. ita
ista aut. quid si persone ille ad quas
defertur hereditas noluit eam an hec
hereditas remaneat apud heredes
glo. videtur dicere quod sic quia hoc constitutum
est in penam heredis unde non fuit hic
aliarum personarum favore ista non in corpore
unde sumitur hec aut. et de le. i.
l. si finus plurium § i. et videtur
ubi de hiis quibus ut indi. l. qui solidum
¶ Sed glo. queritur quid si testator
dedit specialem executorem ad ea que
in testamento relinquit utrum heres non
implens incidit in penam huius constitutionis
dico quod non textus est expressus in l.
nulla in prin. de epi. et cleri. et
per hoc facit quod testator dando specialem
executorem videtur voluisse quod de hoc
heres se non intromittat ut in aut.
de ecc. ti. § si quis autem predicta
vero si heres fuit monitus a iudice
postquam primus executor desiit esse
executor renunciatione vel morte
vel alio modo tunc eum puniendus est ac
si datus non fuisset ar. per hoc in ti. i.
l. fi. § sed et si quibus. ¶ Queritur quis
habeat probare mandatum non impletum
videtur quod ille qui agit contra heredem
negligentem contendere ex l. ista an
non ipsius intentio sit ipso iure
fundata et ille contra quem agitur debeat
probare se implesse dicunt ille qui
agit debet probare ista negativa
ut notatur per Jnno. in spe. ex de actu.
c. per hiis et per Cy. in l. ii. C. de inf.
cum pli. probabitur aut ista negativa
per conplorationem qui interrogabunt
heres quibus erat relictum dedit iudex

mittet aliquos ad explorandum
an eis sit solutum uel non quod
explorabit ab eis. Item mente
tote cum agetur condicione co[n]hac
aut quod ille qui agit debet primo
prestare cautionem de reddendis hiis
que testator iussit aliter non posset
obtinere ut hic et in corpore unde
sunt ubi clarius est. Ultimo
quod heredes diuiserunt hereditatem
et renunciauit alter alteri ad iura
que habet uel habere posset in parte
alterius licet si unus ex heredibus
est negligens postea secundum formam
istius aut alterius cui defertur repella-
tur ex uigore pacti uel renunciationis
dico quod non quia illa renunciatio non
refertur ad illud quod quis postea
amittit culpa sua et negligentia
ut l. sapium § i. ff de dap. inste
et ibi plene dixi de ista ma[teria]
et ista omnia habui semel de facto
super ista aut

Comma de legatis uel fidei-
commissis et de causis de
tollenda renu[n]cia[tion]e

Quum ubi. Coroma
sunt in glo[sa].
Sciendum legandi
uarietatibus pro legato
competunt tres actiones
personalis in rem ypothecaria in
rebus tamen que a testatore ad quam
peruenit. h. d. Diuiditur in partes
quarum primo ponit primam. 2o pot
statutum 3o ponit rationem sui statuti
quod sui statutum extendit ad eas
personas a quibus relinquitur et rem
fingit eas res in quibus ypothecam
concedit 2a ibi omnibus uero 3a ibi cum
cum 4a ibi in quo dispositum ibi
in omnibus aut. Ad euidenciam
debetis scire primo quod antiquitus
erat quedam diuersitas modo legandi
aut cum relinquebatur per similem
modum uel per alios modos ut habes
dictum in prima glo[sa]. Item debetis scire
quod antiquitus pro legato non competebat
rei uendicatio pro legato cum primo
fiebat ius in rem hoc est in rei
possessorem hoc primo satis pro capite
in principio. Prima pars non habet glossam.
Secundam ad primam. Oppono et uidetur
quod omnia legata non sunt exequata
nam legata ad pias causas differunt
ab aliis ut insti. de act. § mixta
et de obli. quod ex quasi contr. § si. Solutio.

hic ponit glosa singularia non singula
generalia quia dicat omnia glosa legatorum
sine per uendicationem sine per similem modum
sine aliis generibus legatorum exequata sunt
non autem comparat omnia legata singula-
rum nam quedam differunt ut se ut ibi
uidistis. Item oppono quia pro fideicommisso
non competit uendicatio nisi facta
restitucione ut l. facta in principio ff ad
trebel. Sed pro legatis competit igitur consequenti
adita hereditate ut l. si tibi homo § si
primus ff de le. i. male ergo dicit hic. Solutio
dicit glo[sa] quod hic comparant legata et
fideicommissa particularia non autem legata
particularia et fideicommissa uniuersalia de
glo[sa]. Tu dic breuiter duobus modis
dico non exequata sunt legata fidei-
commissis particularibus et pecuniariis et omnia
generalia tenebit secundum dy[num]. non ideo dico pro-
gressus tenebit ut concludant fideicommissum par-
ticularibus ut concludam
hec dico in pecuniariis ut concludam
legatum libertatis ut uidebitis in l. i. l.
pro. al[iter] pecuniaria dicas exequata sunt
legata fideicommissis in quibus competit erat
tutelis in quibus non competit erat utilis
adhuc diuersitas durat erat agit utilis
fideicommisso uniuersali quia heres potest retinere
quartam nisi ultra non fuit in fideicom-
missarium. Item in libertatibus propter maius pro[uenire]
quod est dampnum penes manifeste
quod est. Oppono de l. cum re aliena de lege. Solutio.
Oppono. de l. cum re aliena. de leg. Solutio
quod hic dicit quod competit actio in rem debet
intelligi cum res legata erat testatoris
secus si erat aliena. Oppono de l. i. § si
secus si erat debitori ff ut in pos. le. Solutio speciale est
in legato liberationis in quo non habet
locum actio in rem nec ypothecaria ideo
quia a iure quodammodo fit exceptio
ma legatario igitur competit exceptio
ut § h. i. l. si creditor. Uel dicas bre-
uius ut tollas uetera glosa pro legato
et fideicommisso competunt tres actiones si
uia rei legate hoc patiatur secus si una
rei legate repugnet. Ita debetis ista
uiam intelligere et propter hoc dico quod quando
legato quantitatis uel generis non potest
competere rei uendicatio quia non est res certa
que uendicetur. Idem si legatur res ali-
ena uel legatur etiam factum ut l. fidei-
commissa § si ff de le. iii. Et eodem modo
cum legatur liberatio una rei legate re-
pugnat quia competit rei uendicatio quia non
habet amplius quod quereret pro cautela
sua. Item oppono pro eadem re non potest competere
personalis et in rem ut insti. de act. §
sicut. Solutio glo[sa] insti. e. § una aut
dic quod si eligitur personalis non habet locum
in rem si eligitur in rem non habet locum
personalis et sic pro eadem re utraque non
competit simul. Alii ut dominus albertus
de saliceto qui fuit quidam doctor
ultramontanus qui fecit quasdam distinctiones

decebat q no gpetit p eadem re psonal
et i re qm quis habet dominium de iure
gen et qm quis habz dominium seu vendicatio
cs spali pmisio sicut est in legatis in
quibus dominium tnsit recta via in ypone
tur rei vendicatio actio psonalem de
iure gen no tollit ut l. i bello § quib
sim de cap. et postli. lc. facit .l. de
gd. que pd no l. quotiens ¶ Opp res
sua nemini pt esse obligata ut l. nec
pign ff de re iur. sz hic gcedit
in re et ypothecaria go pspponit
q res ipsa sibi ipi pt obligata Glo
solut optie q actio in rem gpetit
p re legata actio ypothecaria gpetit
p aliis rebus testoris que ad quatum
peniunt et sic no p eadem re dantur
p vocdo ultimus dicit q no pt omnino
fideicomisso gmai illi ad que aliquid
lucri no aufertur Con qr legatarius
cogitur aliquid restituere sz legatum et
nulla deducta falcidia ut l. falc. §
in q ff ad l. falc. et sic apz q no
remanet aliquid lucri tamen timore
glo hic recitat opi mar. et aliorum
doc. utrum legatarius pnetar detrahat
falc. hoc no intendo examinare hic
qr hic esset nimis longum dic ut i
dicta l. loco falc. § in q et l. i. §
penult ff ad trebel. Veritas est tamen
q legatarius pnetaris inviti ex
psona sua detrahit. nec obstat iste
tex. quia est unum q aliquis habeat
lucrum ab initio nec est unum q apud
eum remaneat ut possit gravari
¶ Con hic opp de l. plane et l. ii §
fi. ff de le. i. So ille cui aliquid
relinquitur pt omnino fideicomisso gravari
est verum sic relinquatur quod pervenia
tur al. sicut ubi le. sz ad que nos
pronatis pvenit ex dispositione defuncti
no pt onus imponi cum no pvenit
pecuniarum quod sic in alio casu i
l. sic § i ff de le. i. ubi legatum
affert quod no tm tollit quod ex illo
possit gravari sicut illud quod hic dicit q
est unum q habeat aliquid lucri ille qui
pt gravari intelligitur q habeat ex dispositione
defuncti vel i modo dispositionis ut l.
ab eo C. ti. i. et hic vel in modum
gditionis ut l. quidam § fi. ff de le.
i. fallit in casu l. cum quidam C. de
legat. sz i pubsti[to] gcedatur ut i
videtis scitis sic ad aliquid pvenit
quod defuncti tamen fortuito ut l.
in § fi. ff de le. iii dixi vobis
in l. ea qua C. ti. i. ¶ Opp. ad fine
iure l. et videtur q ypothecaria

gpetat in solidum dumptis omnibus heredum
ut l. i. § vuo ex pli. debi. hec. Li.
So spalis casus est hic sic l. l. fi.
C. de debito. ti. l. xii ¶ Ultimo
opp et videtur q etiam res heredis sunt
obligate ut l. i. ut i poss. le. l. etiam
So. glo. fateretur grum q post sex me-
ses bona heredum sunt obligata vide
glo i. hic ad nulle anos bona
heredum no calet obligata obligatione
tacita p legatis que inducitur p l.
ista Ego bn fateor q post vi menses
pt in rebus heredum sic inpso et sic
obligate erat pignore pretorio

¶ Obscurite

Omne verbum — retecta ex
equata sunt legata et fidei-
comissa adeo q sunt effecta quasi
synoma. h. d. ¶ Nota q verbum mando
no est verbum preceptum et sic patet
q est longa dicta int ulico et
mando ut hic patz et glo ponit
in l. sepe de offi. psi. ubi dicit q
mandatum e gmatum seu i verbo
ulico ¶ Opp q adhuc remanet
dicta int verba directa et obliqua
ut C. ti. i. l. ea qua et l. coheredi
§ cum filio de vul. et pup. So. dicas
sicut q verba directa et obliqua i
iure nro accipiuntur tribus modis
primo dicitur verba directa verba que sunt
preceptiva no directa verba precativa
ut habetur l. in pn. et ista dicta est hoc
sublata ut hic. Ut eius dicitur verba
directa ea que ponuntur in normatino
casu obliqua ea que ponuntur in
aliis casibus ut vidistis in l. cum i
digitum C. de testa. 3° mo dicitur
verba directa qm sonat ut quis de
manu sua capiat obliqua quando
sonat q quis capiat de manu
alterius et ista dicta i relicte uni-
versalibus et adhuc hodie durat
ut dicta l. ea qua et l. coheredi §
cum filio et plenissime dixi in l.
secundus de vul. et pup. et tangitur
in l. pretibz qm legatis no pnelanis
est recepta ista dicta ut hic quo
ad qd tm possumus dicere q adhuc
hodie durat l. ei ad modum natu-
tendi possessione ut l. tria i testo.
§ i. ff de le. iii sim tria loca ibi
posita ¶ Opp q ad hoc sit dicta
utrum legatum relinquatur p preamentum
vel no ut l. cum pr § cum filius
ff de le. iii So q glo dicat hic
sibi loquitur de suato defuncti quod

adhuc hodie durat, importat facit
aliquid iudicis ex de pla. aut quod
obtinet hic loquitur quando testator
iussit heredem iurare de con. heredes
iuramento dicto plenius ut in l. q.
sub condicione de con. et de. in inst. ¶ Ultimus
opp. et vi. quod ista dicta sit etiam sub.
lata de iure antiquo ut l. i. ff.
de le. i. Decaretp. dant. ibi. tene
illa quod ibi loquitur secundum media iuris
prudentia hic fuit mentio de iure
antiquo ante tempora ff. ¶ Opp. de l.
tu vero § apud ff. de fideic. li. Glo.
que est hic in solo ipsius contrarij
videtur variare nam primo videtur dicere
quod in libertatibus sit sublata illa
dicta libertas directe et fideicommissarie
postea dicit contrarium veritas est quod non
est sublata nec obstat hec l. ex
coequata sunt legata fideicommissa
in quibus dumtaxat erat utilis ut
dixi s. l. xx. ¶ Circa primo quod
si testator legavit rem heredis vel lega-
tarij cum competat actio in rem Glo. hic
tenet quod sit. Unde ista glo. quia est
singularis contrarias glo. hec in multis
locis ff. de furtis l. pop. de le. i. l. si
heredes sing. ad l. falc. l. hereditatis
et ille que sunt vere et ista reprobatur
ab omnibus facit l. si quis § i. ff. de
le. i. et l. si tibi homo § fundus de
le. i. ¶ Circa quod legatum est utilis
in casibus que actio competat / quidam
dicebat officium iudicis. Glo. determinat
et bene quod competat utilis ex testo //
¶ Ultimo esset videndum in hac materia
de legatum universale ut cum legatur
omnia bona vel maior pars bonorum com-
petet fideicommissa universali de h.
dicitur ut l. statu liberum § fi. cum l. sed
ff. de le. ii. et l. si mulier ff. ad trebel.

SITIUNS / inchoatio seu va-
rietas ut plures
que in quibus corpore agentium
respiciat sorte dirimitur h. d. Ubi dubit.
hic quod ista contentio sorte dirimitur
¶ Con. j. de donat. l. quidam § fin. at
amplior. So. fateor quod hic loquitur
cum omnes habebant equalem ius fortius
si unius esset relicta maior pars seu por-
tio quam alterius ¶ Opp. et vi. quod aliter dirimitur
ut l. quoniam § fi. ff. de lega. i. de
pat. tu. § fi. institutis. So. quando plures
actores discordant inutile in iudicium
rei et tunc non dirimitur sorte sed per
pretore cogitur concordare ad petitorum
rei / quando discordant in iudicium corporis
et tunc habet locum ma. ma. na. sequens

sit apparet ex iuris disposicione qualis hec
contentio dirimatur / utrum unius plus valeat
quam alterius tunc illo non debet dirimi ut
l. quidam § fin. aut amplior de donat.
de non apparet et tunc aut venit actorum
petit quod dirimatur sorte et non dirimetur
sed invicem se impediunt ut l. fi. q. mo.
usufructus amit. l. ij § fi. si aut alter
eorum petit tunc sorte dirimitur ut hic
¶ Sed et si quibus / hic est bonus et
singularis casus de relinquitur res
eligenda per tamen illo non eligente vel
negligente per annum transfertur electio in le-
gatarium dummodo eligat mediocrem //
¶ Non quod in legatis recedit a persona fortius
in contractibus ut s. de gsten. ex l. si. qs.
plene dixi in l. si quis arbitratu de v.
ob. ¶ Opp. et vi. quod electio transferatur in
arbitrium boni viri non in legatarium
ut l. i. ff. de le. ij. So. l. loquitur cum
relinquitur electio vel ante constitutis in
specie contrarium loquitur cum relinquuntur dicitur
determinanda per aliud unde declaratio
quantitatis non constitutis in specie remanet in
arbitrio boni viri ¶ Ite opp. et vi. quod
ille qui habet ius eligendi non perdat
illud prius per annum ut l. cum quid ff. de
le. ij. So. ibi committitur alicui electio
persone seu personarum quibus legatur
et tunc non perdit illud ius per cursum
anni sed perditur cum ille talis fuit sup
fuit per litis constitutionem interpellatus ut l. gna
et ideo dixi plures cum relinquitur
aliquid aliquibus pauperibus eligendis per
tale tunc istud ius eligendi non perditur
anno de non persona legatarij est etiam
si alicui committitur electio rei tunc istud
ius eligendi perimitur anno tunc mediante
¶ Sed quia / legata et fideicommissa
pura vel in die etiam ulterior non possunt
alienari vel obligari h. d. ¶ Opp. de
l. tonus ff. ad trebel. de pecu. hec l.
sed per lege § quod aut. Glo. dicit ille
sunt veteres leges que permittebant
alienationem que per hanc l. sunt correcte
in speciem iniunt glo. dicas l. corrigi et
male dicit quia ibi loquitur cum quis
rogatus erat restituere quod ei superesset
ex hereditate quo casu non erat olim
prohibita alienatio hodie vero hec est
limitatum ut in aut. quod rogatus in ad
trebel. sed hec l. loquitur cum aliquis erat
rogatus restituere quod superfuerit ex
possessione g. o. tex. istius l. sm. veterem
dispositionem quod dicat quod etiam veteres
dispositiones alienationem prohibebat in sp.
¶ Opp. ff. ad trebel. l. marcellus §
tres que dicit sorte dirimitur / illa est vera
quod sit alienari de rebus que sibi arcet

restitucioni usque ad trebel. Opp. de l.
si heres institutus § si heres ff ad trebel.
Sol. fateor quod in rebus alienatis non
est utilia restitucio ut videbitur in § ...
§ si alienacio non tenuit ut hac l.
Opp. ad trebel. l. quidam § si quis filium
Sol. ista est vera hec l. loquitur quando sing.
subiacet restitucioni nominati alienatis
l. contra loquitur quando subiacet restitucioni
sub universitate non nominati et alienacio
pulchram voluntatem non inter vivos vel
favore ultime voluntatis valet alienacio
ut ibi et hunc articulum quodammodo plene
ut dixi et de mancipiis l. fin. Sed hic
sua de arte. Sed aut res que subiacet
restitucioni sub condicione vel die certa
potest alienari et obligari interim
sed adveniente condicione fingitur semper revo-
catum. Opp. de l. fin. de legato § i. ff
de le. i. Glo. dicit fateor quod interim
valet alienacio sed fingitur illa condicione
adveniente. Contra hoc opp. et videtur
quod non valeat ut in aut. res et in
contrario contra tenet glo. hic et l. plerumque
ff de re. iudicata fi. h. et l. fin. de
legato § i. de le. i. Contra statuit quod iura
antiqua in hoc non sunt contra tenet
glo. in l. cum pater § libertis ff de le.
ii. et in contrarium videtur sentire hic aut de
resti. et ea que pa. § quamobrem
et ista ultima approbat omnes doctores sed
dy. re. et omnes alii. Statutum civile
ad quod dicit statutum quod si quis res
alienaverit et non solverit gabellam
perdat eam pone alienata res que sub-
iacet restitucioni Sed dicemus quod interim
non valet alienacio non esset locus pene
statuti ut l. ea quidem C. si ma. ita fa.
aliena. Sed vero dicas interim valet est
locus pene quia interim sunt facta ali-
enacio. Item opp. de l. fi. § fi. ff de
le. ii. Sol. ille casus est singularis
et multum notandum quia res que subiacet
restitucioni non potest alienari licet est ab
herede facta sed si ab herede ignorante
potest Sed ibi. Item opp. quod glo. dicit
hic quod fingitur retro illa condicio con-
tra legatum adveniente condicione facto non
trahitur retro ut l. i. § i. ff quis sil. lib.
Sol. verum est quod retro non trahitur quantum
ad dominium et commoda rei legate ut ibi
sed quantum ad rescindendam alienacionem sic
ut hic. Opp. dicit hic quod ille cui debetur
restitui potest rem alienatam vendicare
Contra fideicommissarii universalis non habet
vendicacionem nisi post factam restitucionem ut
l. facta ff ad trebel. Sol. fateor quando
vigilaverit sed in rebus alienatis non est
utilia restitucio et sic est hic casus

specialis ut glo. dicit et bene et videbitur
non i. ad trebel. l. penult.

Res que subiacet

Ista autem venit ad l. codicillis ... eadem
casu licet tunc principaliter prohibetur
alienacio et obligacio hoc l. i. tamen permit-
tit. Certa ista autem quaritur primo
que dicatur dos et donacio propter nup-
tias quia consuetudo secundum qualitatem
personarum ut dicit hic tex. et me-
lius in corpore unde sunt verba vel
quid ff de iure dot. Secundo quando an
hec l. loquatur in dote constituta quibus
dat an in dote quam quis recepit
que postea corrigitur cum est casus
restitucionis Glo. dicit et bene
intellige hoc utroque casu tamen in dote
constituenda quam in dote restituenda
Tercio utrum ista l. habeat locum
quando quis dote constituit pro persona
eciam quando constituit pro aliis Unde
queritur quando constituit vel dotem
recepit pro persona pro qua hoc facere
tenetur ut pater pro filia tenetur eam
dotare ut l. fi. C. de do. promiss.
et vi. imp. l. qui liberos Item pater
pro filio tenetur dotem recipere et possit
de hoc cogi ut no. per dy. in l. si ...
dote § tum ... sol. ma. et
isto casu licet obligare et alienare
res que subiacet restitucioni ut hic
et l. cum inter § cum proponeret ff ad
trebel. et l. si a filia in prin. queritur
constituit dotem pro personis pro quibus
non tenetur ut mater pro filia non enim
est officium matrum sed patrum
dotare filias ut dixi C. et isto
casu non licet alienare res que
subiacet restitucioni ita tenet glo.
in l. filia in prin. ad trebel. et pe.
tenet hic. puto tamen quod si pater esset
inops vel heres unde dotare filiam
et tunc esset officium matrum dotare
filiam sicut dicimus de alimentis quia
mater tenetur alere filios quando pater
esset inops et ipsa esset dives ut
l. si quis a liberis § ... l. de
li. agno. et ... [illegible] alimenta
C. de ... et isto casu crederem
quod mater posset alienare res que
subiacet restitucioni Et eodem modo
dico in fratre in casu in quo frater cogeretur
de iure dotare sororem eo casu
posset res que subiacet restitucioni
alienare. quando autem frater agat ...
tractum in l. non omnis C. de admi. tu.

illud tamen quod hic dicit quod alienari
possit res que subiacet restitucioni ipsis
capitulis non habet locum nisi in liberis
qui possunt grauari a parentibus non cum parent.
aliis ut vidisti in hoc textu et i.
contra. unde posset. ¶ Queritur post
glo. quid si pater non dotavit filiam vivens
sed dotavit eam in testamento an possit hoc
facere de rebus que subiacent restitucioni
istam questionem non tangit specialiter hic
textus tamen quod sic. nam in eo quod pater
habuit necesse pro constitucione dotis mutuo vi-
suisse i. fideicommissi. ut l. mulier. § cum proponebatur
ff. ad trebel. unde videtur quod si pater non
dotasset posset deduci per filias licet
si dotet posset deduci legitima debita
iure nature ut in textu aut hoc quod specialiter
satis potest dici alienacio. argumento que
fit in testamento ut C. de secundis nuptiis l. pe. quas
ponas § cum esse ubi videtur capus
¶ Queritur quid si pater habet filiam mari-
tatam non tamen dotatam an possit eam
dotare. videtur quod sic quia pater est obli-
gatus dotare filiam secundum glo. que est
in l. obligamur § lege. ff. de act. et
obli. Contra est veritas nam pater non est
obligatus dotare filiam sed ad illud
faciendum compellitur iudicis officio ut C. de
l. qui liberos de ri. nup. et sic sicut
non potest cogi alimentare filium si licet
vivit sed alat ita non cogitur dotare
filiam nuptam quia iam nupta est ut l. si
quis a liberis § .ij. de li. agi. de hoc
tangitur per quendam in l. cum his § .i. ff
de condi. inde. ¶ Queritur an pro filia
qua pater wlt ponere in monasterio possit
alienare de rebus que subiacent
restitucioni. Certe satis puto quod sic quia
intellectus monasterii est fauorabilior dote
ut arguitur in aut. de sanc. epi. § sed hoc
puto § ad trebel aut nisi ¶ Secundo
ad glo. quid si post mortem patris filia
que decedit dote a viro recuperavit
an veniat in restitucionem fideicommissi. Glo.
dicit secundo non secundum Hugolinum nichil
allegat probatur ff. ad l. falc. l. pater
filiam in prin. et ad trebel. l. mulier
§ cum proponebatur et l. a filia in prin.
Et ita tenebat Azo. Sed Ja. bu. cy.
et quasi omnes legiste tenent dictum Ja. de bel.
in contrarium. unde sicut ista aut. vi. dicit
quod si dos illa esset recuperata per patrem
vivente quod veniret in restitucionem. Ad
non placet donec filia vivit quia
pater ei cogitur restituere ut in aut
sed cum sit C. de rei uxo. act. ¶ Quid
glo. utrum propter alimenta possit fieri

de rebus que subiacent restitucioni si non licet
aliunde. Glo. dicit quod non hoc recipi-
scens si esset rogatus restituere
quicquid superaverit ut in aut. contra rogatus
C. ad trebel ¶ Hoc glo. dicit con-
trarium quod pro alimentis possit fieri a-
lienacio sicut pro dote et hoc plus
inuenies nam sicut est officium patrum
dotare ita est patrum alere per viduam
glo. que quod hic declarat in l. obses
de pa. un. que est nouella ad hoc
et ideo puto quod filius caperet a
latinibus possent pro eo redimendo
alienare bona que subiacent restitucioni
¶ Sed quid si pater bellum vel est captivus
an pro redimendo sibi vita vel membro
possunt alienari res que subiacent
restitucioni. Istud est dubium quia sua
culpa incidit in hoc non cogitabitur
¶ Emptor / Emptor rei que subiacet
restitucioni sicut re euicta licet actionem
ad pretium non ad duplum etiam si fuit
stipulatus h. d. ¶ Non bene quod dixi
in summa ¶ Opponitur C. de euic. l. si fundum
sciens et contra vtrumque in ea l. si sciens
ubi sciens non habet actionem de euictione
hic sciens et ibi si sciens stipulatur
habet actionem pro ut stipulatus est hoc
dicitur generaliter. Hoc speciale est hic / ista est
vera so. Alii dicunt quod hic quando sciebat
rem subiacere restitucioni non aut sciebat
alienam ibi loquitur quando sciebat
alienam et ista so. tenet quidam et
glo. videtur eam tenere hic sed non est vera
quia hic fit mencio de eo quod subiacebat
restitucioni pure ut in § sed quia in ea
quo casu constat rem esse alienam di-
go quod hoc est speciale.

¶ De filia cum adiecta in legato
vel fideicommissi tenenda

¶ Cum in legatis quidam modus / quidam
demonstracio / quidam causa adicitur. hoc est et i. se-
ri. ponit/ Quid autem sit de his glo.
tangit in .viij. de con. et demo./ Et
ergo de modo istorum feci unam repe.)
vide in primo // Bartholus

¶ Verba testatoris ¶ Verba
enunciativa
concepta parentes hoc si mite-
rent disponitur nisi per hoc probetur
testatorem errasse h. d. i. hic
textu l. si dote § .i. C. ¶ Oppositum et videtur
quod verba enunciativa disposicionem non inducat
in testamento paganum ut l. cohertes de
testa. mi. hic gloria hoc. glo. hic in l.
dicit quod hic sunt verba dispositiva sed

et ideo cogi nolo vide glo. i. etc
secundum hoc nullum est dubium cum dicas
quod hic fuit verba enunciata quia
testator dixit sibi solutum esse quo
casu non ob. hec l. q. quia verba
enunciativa sunt cumssa ipse aliud
hic punctum ipse so. Opp. 2o et vi.
quod confessio facta in testo non probet
solutionem quia sunt facta abute ipse quod
ut l. cum ta §. si quis abute de confes.
de iure acc. l. fi. Glo hic videtur fati
quoniam dicas quod huius alternatiue
secunda pars est vera sed quod ista verba i ducunt
fidei commissum non quod probet solutionem h. d.
in secunda glo huius l. quam vide per l. si
donatoris. i. de donat. et l. lucius §.
quibus ff. de le. ij quod mihi placet
licet quidam aliter dicant ut dicam i
l. qualiter de no. in. pe. Item ty
nolo obmittere quia arbitror quod de-
bitor quoque age posset sed alter-
natiue compone dico quod dicta verba
sunt soluta sicut quod testator dixit in
testo vel si soluta non esset videtur
mihi relicta liberatio ar. istorum dictorum
l. quod tenere mihi facit ad hoc ff
de compen. l. nemo et quod i no. secus
esset i agente ut l. aurelius §. fi.
de li. le. Ultimus opp et ut glo
magna et vi. quod ista confessio non
preiudicet in xxx dies ut l. i gene-
ribus C. de no. in. pe. So. illud
habet locum i contractibus non in ultimis
voluntatibus. Item opp de l. titia §.
gayus ff. de le. ij. Glo variat i
so. ipsius quoniam illa est vera quod ibi res
non erat penes uxorem licet essent
i eius potestate similiter verba enunciativa
non inducunt dispositionem ulterius illud quod
natura verborum prolatorum exigit et ibi dixi
magis de istis verbis enunciatiuis dixi
in l. cohibere septima de dot. Ultimo
opp. ad fi. huius l. ipsius quoniam in tanto
pueros maiores vel minores decem
minor dixit hic quod falsa causa non
viciat legatum nisi testator erravit
quod non debemus inspicere an erraverit
vel non sed an aliter esset legaturus vel non
ut l. cum tale §. falsa ff. de con. et
demo. Breviter dicas sed quedam
causa que i est legato quia ex ea
illud quod venit in dispositione sequitur
de veritate ut si dico mihi solutum
esse de veritate sequitur si hoc est verum
ergo non petatur tunc ex solo errore
viciatur dispositio casus est hic quedam
est ea que non i heret legato ut
cum ex veritate dispositio non sequitur
ex causa ubi quia quia in seruisti
ideo lego tibi centum vel quia in tale
quid fecisti ideo lego tibi centum non sequitur
de veritate quia licet hoc feceris debeam
tibi aliquid dare et ideo tunc si causa est
falsa non curatur de errore testatoris
sed an aliter legaturus fuisset vel non ut
in l. § cum tale. Bartholus

Eadem si verbis

Falsa demonstratio quae non pertinet ad substantiam rei legatae legatum non viciat h. d. Opp de l. si sic §. i. ff de le. i. de li. le. l. legaui. Glo tria distinguit hic aut testator locutus est in prima persona ut lego x. que debeo et procedit ista l. aut locutus est in secunda vel tertia persona ut lego tibi quod debes aut lego tibi quod titius debet et tunc legatum viciatur ita locutus quia et glo dicit unum tunc hoc non inducit prima secunda vel tertia persona sed inducit illud quod dixi tibi i principio si ergo relinquo tibi x. que debeo probatur non probat in prima vel secunda vel in tertia persona non ideo tunc falsa demonstratio non viciat ideo quia legantur centum et sunt ipsa quantitas non alteratur utrum ergo sint debita vel non debita ipsa quantitas non alteratur sed cum testator legat tibi quod debes et constet non nos probat non ideo tunc falsa demonstratio legatum viciat quia tunc non legat quantitatem sed liberationem liberatio autem non potest reperiri si debitum non subest ergo falsa demonstratio viciat substantiam rei legate nimio legatum non valet. Item cum testator legat centum que seyus sibi debet non legat quantitatem sed legat actionem si ergo actio non reperitur non valet legatum quia relinquit illud quod non est in rerum natura. Cum autem non comprimetur dicta quantitas tunc non esset dubium quod talis demonstratio falsa viciaret legatum de hoc plene dixi in dicta l. si sic de con. et de. et l. legatum de li. le. Bartholus

Si non designata

Falsa demonstratio quantitate non expressa viciat dispositionem secus quantitate expressa h. d. Opp et videtur quod legatum valeat cum debitor legat creditori ut l. creditori de le. i. So. hic valet ipse reputatio quia tu dicit restitui anima tua ea de olim hodie post anni ipse legatum anno debebitur i conditionem. Item opp de l. i. §. sed si dote de dote pre. So ut in glo. Opp ff. de le. i. l. unilis §. si quis uxori. So ut i glo. Item glo cum dos est legata ille qui

cam institue tenet possit facere de ductos i pensare Glo hic distinguit quibus prelicit verba aut maritus aut de nentis ut l. uemo § anie ff de le. ij Breviter non est vera distinctio quod idem est i melito et eonca sed distingit aut quibus legavit dote primo et tunc intelligitur deductis i pensis aut quibus legavit quod ad eum pervenit et tunc intelligitur sine deductione necessarium ut de § anie // Bartholus

Si dote // Ita ut l. legi tibi § c l. i. dicit ut ibi

Deferi // Ista l. dicit in quod l. si non designata sed i modico differt et hic breviter dicit sola dem(on)stratio quoniam non expressa vitiat legatum secus si quantitas exprimatur expresse vel prelationem ad aliud instrumentum h. d. // Bartholus

De his que pro non legatis vel fideicommissis relinquuntur rubrica

In legatis // Modus et conditio expressa statim quia h. d. Contra et vi quod modus et conditio non exprimatur ut l. si tibi ff de le. ij et l. si fundum § fideicommissum § fi. ff de le. i dicit glo modus et conditio exprimatur sed quid quod sunt in conditione ea defitiente legatum quibus non capit ita i modo ea deficiente quibus legato privatur Item quod differt conditio a modo dicit glo quod conditio fit per se causa et quod modus et ut vide glo ipsum quod glo dicit ut plenius est verum sed non quod ut plene dixi i repetitione l. i. de con. et demo. et i de conditione tam demo. dixi plene i l. quibus dictis § fi. c. t. de causa dixi plene i l. demonstratio § i c. t. de demonstratione dixi plene c l. in pri. quod non // Bartholus

Ex his // Hec est bona et no. l. bene dicit aliud quod i vi modo relinquitur non potest peti et ut quod quibus honoret non potest quod i h. d. Contra quod eo statim potest nasceretur actio ut l. fideicommissa ff de le. et l. quinque in pri. de in pri. de le. ij Sed quoniam primo relinquitur legatum seu fideicommissum et tunc est quod sine ipse nascebatur actio, quoniam relinquebatur vi conditione ut lego fundum si dederis tanto tunc vel ibi ita hodie nascebatur actio nisi in libitate heredis ut placet l. quod plene dixi ut clarius dixi in dicta l. quibus dictis § fideicommissa de con. et demo. Contra ad hac l.

de v. ut. i. ubi dicitur quod relictum i vi conditionis possit peti sed expone sine quod et ut dicit glo in sua sequentia distinctione et non obstat

Cum testamento // Ita videtur sine liberis decessisse qui unicum nepotem relinquit ex filia h. d. Contra quod si aliquis decedit cum filio qui non sunt heredes aut vi cum liberis decessisse Glo hic i prima glo. dicit quod sic qua vide per l. filius § cum quibus ff de le. i. dicit ut ibi dixi

Cum patre // Ar. a contrario sensu non potest i pu. quod resultat malus i sensus h. d. hic l. in summa // Bartholus

Si ea // Si conditio impleta deficit non debetur fideicommissum cum relinquitur h. d. Contra legatum // Si conditio legatum impleta deficit per casum non debetur h. d. Contra de l. i. § de iusto relictum h. d. Contra Sed i conditio deficit facto et substi. Sed quod dico deficit facto ut plene ut i. alterius hic casus et dic plene ut i.

Si uxori // Contra ad acquirendum legati debitum i ipsa h. d. quo dies legati cedit hic. Non quod licet aliqua sit uxor alterius tamen dicitur in potestate viri est tamen i potestate mariti quo ad illa que sunt necessaria viro ut glo hic dicit et iuste ad textum § i. quod non Contra de l. si filius de S. ob. Sed aliud in contractibus aliud i ultimis voluntatibus pone post glo qua vide et non tamen sed aliter dico i dicta l. si filius de v. obli.

Si plures // Pluralitas generat singularitates et i plenum conditionis prodesse impleri et non alii h. d. Sed ab ad evidentia quod questa est conditio dividua que consistit in dando quantitate et de ista non loquitur ista l. Est et quedam alia conditio i dividua et de ista loquitur hic / tamen conditio ista i dividua potest accipi dupliciter uno modo conditio i dividua que potest esse una et communis omnibus ex complutum sed statim domum lego tectum, quedam est conditio i dividua que est propria i persona cuiuslibet ut si ascenderit capitolium ista c. i dividua quod non potest fieri per partem sed i persona cuiusque alius est ascensus quam alius est ascensus meus de istis duabus potest intelligi hec l. et ex hoc reiterat repetitionem que est multum subtilis utilis et quotidiana Contra de l. si quibus legatum § fi. ff de con. et demo. Sed hic loquitur in conditione i dividua ubi i ea que est dividua per dictum aut absurdo apponitur in personis plurium et potest

a

Extra de condicionibus ij c. 2°

Bar.

Glo.

Bar.

Bar.

Bar.

op

Bar.

op

Bar.

non de dupli conditione

op

Bar.

ops

Nota

Bar.

op

Bar.

op

diuidi ut i. l. gnā. Aut apponit i persona unius licz ꝯ post fco deueniat ad plures et no pt diuidi ut l. cu cui fundꝫ §. fi. ff de cōdi. et demo. Fallit qn legatū sumit qua tunc sumit cōdico ut l. paulus de cōdi. et demo. Fallit qn ꝯ post fco cepit esse i possibile impleri tota ut l. pecut i pri. ff de condi. et demo. Sꝫ cōtra cōdicoꝫ i dicta adiecta pluribꝫ.

Secundo pº an dcat p ꝯ ob implere breuit dic aut cōstat de mente testoris qd senserit et stam9 ca. i dubio cu persona unius no lz i pedie alium impleti ut l. si fuit de ma.

Secundo 2º litt. si un9 adimpleat ꝑt alij no implenti dic a cōstat de mente testoris et stam9 cto a no et i dubio ui velle q ꝑt tn ipi implenti ut hic et dca l. si fuit de ma. et tc. vide glo. pāz i fi. dic dic i dicta et separatim recipet i persona cuilibz spa tn i s i dicta est et de hac pt intelligi ista l.

Quum quidam // Codico i dando libtate adiecta si capi uel fco cuius cui debz dari deficiat p i pleta habetur sed q si fco suu. serus tn ad dandum i maz obligatus qn capi deficit h. d. In p̄mo dco heres q si illa cōdicio deficiat que deficit p capio habetur p impleta.

Legum d. c. l. legatu solo hic videtur dice spale et q i libtate et vide glo. sup vbo p̄sedem et vide eciā glo. que incipit aliud in cōtractibz que vi. i dice et in cōtractibz quevis cōdico mixta hēt spalitas in hoc qr cōdico mixta hēt regulam deficies p capio facit dispositoꝫ defice ut l. in testo de cōdi et demo. et l. legatu d. c. doctores vltimoꝝ dicut q hoc no est vii uel cōtra hēt cōdico mixta si potatia tn ita cu cōstat in dando loco habz p cto q ille cui debet dari recipiet vnde debet dici tn potatia et io si deficit p capio debet hri p i pleta ut l. que sub cōdicoe §. quotiens ff de cōdi. inst. et cōtrahit no i l. i. c. de inst. et subst. sub cōdi. fac. Sꝫ glo dicit melius q excepit ipa q cōdicio i dando pecunia uel alia reꝫ dicitur mixta capiis c in l. cu ita de dic. de cōdi. et demo. serus in cōdicone de dando libtate ut dco §. quotiens.

Opp. 2º dicitur hic in vltima pte l. q seruus remanet obligatus dare heredi. Con d. an seruus ꝯ pro fco l. i. So. ca libtatis pt seruus obligari dco ut l. p̄missio d. an sui9 ꝯ pro fac. Sꝫ g hoc instatur istud quod e in cōdicoe no est in obligacoe ut l. si quis sub cōdicoe §. si cōs ob ca. te. cōtrahit no d. ti. i. l. fi. So spale est hic ut aliud qd est in cōdicone sit in obligacoe ro qr cu seruus cōsequitur libtate fauore spali cōtra reglas iuris quis.

Item opp. ad hoc cauis fortunis libat debitore spe ut l. cōtractus ff de re iuris et l. si ut cto § ime videtur ff quib. hic in fi. dicitur cōtrm So. ple capis spalis est hic cau roe qua S.

Vltimus opp. dicitur hic q qn sctt p here ipe no potuit de ceto pete Con ff. de sta li. l. si peculiu i pri. So. illa l. intelligit ad cōsiliu quia ibi loquitur qn damus erat alii no heredi impedit.

Item opp. ad hoc et istud est magis nobile q hoc pt q. si cre= ditor est i mora recipiendi una vice nichilom9 pt itez pete ut l. qui ꝯ in pri. ff. de so. et l. si debitor. So. sicut quida aliud i cōtractibz ut ibi aliud i vltis volu ut hic et hoc tenebat Jo. Alij dicut q p̄mo ibi et hic qr heres q sit recusauit itez potuit pete iuris rebus pt amissa et i h vi. repde glo. tua istud quit rephat per inos dat. et bn ua debes scire q quis aliud est in obligacone tuc si creditor est semel i mora recipiendi no extiguitur obligacio ꝑt hoc et ideo valens itez pete ꝑt iuris rebus pt amissa ut i cōtro si ponam9 debitu cōtractu sit ꝯ vltra voluntate no cuio quis aliq no est i obligacoe sꝫ i cōdicoe tuc oppido ei an debet dari stati est impleta cōdico vnde nuq ille cui debebat dari potuit de ceto pete hic e capis h. ro qr deficit acto et obligacio Sꝫ an p una cōtrecpcois possit aliud cōsequi est aduertendu illa ut dixi cōdico habet p impleta si stat p eu qui no vult recipe aut g o p i pleta habita cōdicoe dispo sitit sem cōtectoꝫ quo ad ius et quo ad sem ita q precta alia cōtectoꝫ habemus ut i libtate et tuc eciā p cōtceptoꝫ no pt p bi to= pile hic e capis h sꝫ si dispoitio esset aliqua habemus cōtectoe puta testor legauit michi libru si dare ꝯ lig here nolete recipe et cōdicoe habita p impleta fiat cōtectoe p ius

q̄ tenet i nec duu̾ liber ẜ adhuc
est nulla coactio heredis s3 ut in
tradat et tunc forte opere coactus
posset heres cogi illud quod semel
repudiavit et hoc casu pt dicere
unde ista glo ar. de l. qui ex de
p. Istud quod ego dixi vi q istu
ca. ita hic ad relinquitur i vi
condicionis est i obligatione ut dixi
de conditio in obligatione est unio tan
tu s3 quod fuius fuit impeditus
casu fortuito al no // Bartholus

Arbitris ¶ Conceditur mentio modi faciendi istas
estimationes et istas calculationes
ad quas eligitur arbiter ad hoc faciendum
a ptibus ut l. hac edictali q. hijs illud
de sub imp. et ibi dixi vobis / Quatz
eligitur amedicere ut videtur hoc et tunc
debet dari tunc q ptibus facit ff si in
plg q. p. l. falc. l. i. cu dic ad istu
modu concitandi facit de iure dij
inpet. l. si eta si. de dando arbit
impet. l. si. ca si. de dando arbit
ad calculatione fac. l. i. q. i. de sta. li.
facit etia C. de fi. instru. l. quatuor

In legatis // op. de l. quae
de le. i. et l. si
pretiu Co ibi loquitur i legato
univsali in quo fructus qui auget
cogere seu ad univsale legatu
cedunt legato a tpe testi hic loquitur
in legatis ptitularibz ¶ Opp 2o q
fructus ptineat ad legatariu a
tpe mortis seu adite hereditatis
ut l. hercam ff de usuris / Glo dicit
q ista l. debet intelligi cu testator
legavit rem alienam sciens si rem
propriam tunc cu ea statim transeat dominium
in legatarium statim heres tenebitur
de fructibus unde glo. Istud dictum no
videtur verum p hunc textum qui dicit si
rem si i ppria agatur Et cum
esset legata res aliena no possz
agi in rem ut dixi i l. i. et ij. C
com de le. q loquitur cu legavit
rem ppriam dicit glo ultimo q
ad fructus preceptos tenetur heres a
tpe adite hereditatis ut dicta l.
hercam de percipiendis vero a tpe
mortis ita loquitur hic

¶ Ad Senatus consultum trebell.

Si senatus // cum
coacte
restituit repetit quod
creditoribus solvit hoc
¶ Tenuit glo q actione
posset repeti / et glo

videtur dicere actione negotiorum gestorum vide glo
doc. hoc no videtur sequi nisi qui heres
solvisset post restitutionem nam si ante
restitutionem tunc no gessit negotium fi
deicommissarij s3 suu ppriu et ideo debet
repetere p actionem i factum ut l. pretor
ppriu ff ne de sta. defu. h

Ad eum ¶ Onera hereditatis
inter heredem et
fideicommissariu dividuntur pro rata
h. d. ¶ Opp et videtur no debeat sustinere
onera legatorum quando quarta sua debet
esse sine aliquo onere ut ff. c. l. i. q.
penult. Do intellige q hic restituit
ptem ut puta dimidia hereditate dum
apud heredem remansit ultra quarta
et hoc pt esse satis bona et debita
oportet pt intelligi ut dicta q. Dicere vero
dicas q quartam illa retinuerit heres
tunc dicas q apud heredem remanerent
onera debitorum pro rata portionis no
legatorum cu tunc no pt intelligi secundum
quod tunc concesse dicat de oneribz legatorum
¶ Certis libris heres possit cogi ad solvendum
legata si porcio quinssarij no sufficit
Glo. hic videtur dicere q pt quod intellige
du tu apud heredem remaneat quarta
integra sine onere ¶ Iste quaerit glo
quid si tu est es alienum quod tota
hereditatem absorbet Glo. dicit q tunc
nichil valet fideicommissum universale
licz heres possit cogi i solidum ¶ Cer
te adite / Vos debetis scire q le
gata et fideicommissa ptitularia si es
alienum absorbet tota hereditate
extinguntur C. de le. l. si universe
fideicommissu vero universale an extin
guatur Glo. videtur dicere hic q non
ego tu videtur dicere contrarium in l. pretoris
in fi. q. ti. i. Possumus dicere q s
heres inbesit illa hereditate quousque
no solvendo no restituo ut puta
q ipse met heres erat creditor ut
solvat creditoribus tunc no rogatur
ad restitutionem ut dicta l. pretores
al secus Ita intelliga ista glo. //
¶ Si p fideicommissum / fideicommissum rei
sine relictum etiam a venientibz ab
intestato minuitur p trebell. h. d.

Non multa ¶ Ista de bona l
et habes ista l.
p singulari et nescio huius
l. dare concordancia et breviter h. d.
rogato descedere cu adita hereditate
post mortem fideicommissum pt peti licz
ab eo adita fuisset hereditas h. dicit
¶ Opp q iste fideicommissarius no potest
cogere amicam adire q sua no interest
ita cum no potat petere a substituto
quemadmodum ab ea ut hoc in fine dicitur

prudeo primo intrat pra quia forte
substitutus erat grauatus debitis Item
substitutus potat ex persona sua reti-
nere quartam quam non posset institutus
ut hic in fi. dicitur ¶ Opp. ille qui habet
substitutum vulgarem potest repudiare
ex propria voluntate testantis ut l. i.
ff. si quis ob ca. te. Solutio hic repudiauit
fraude ut videtur in l. i. § si quis ob
ca. te. ¶ Item opp. dicit hic quod relicta
ab intestato videntur tacite repetita
a substituto Contra ff. de le. ij. l. tetius
§ penult. Solutio ibi hereditas fuit ex non
propria quod dic ut dicam j. de cadu. tol.
§ hijs ita ¶ Item opp. ff. de le. iij. l. i.
§ fi. Solutio ibi hereditas venit ad alios
venientes ab intestato non ex dispositione
defuncti ¶ Item opp. et videtur quod hic substitutus
possit adhuc retinere quartam ex persona
persona quia ipse non fuit coactus Glo.
soluit quod coactio facta de instituto noc-
huit substituto ¶ Contra hic opp. cum
institutus decessit ante aditam hereditatem
fideicommissum non potest deberi ab eo ut l.
ille a quo § si de testa ff. c. si igitur
non debetur ab eo ergo eius persona non
nocet substituto prudeo illud quod
dicitur herede decedente ante aditam
hereditatem fideicommissum extinguitur est
verum ante aditam hereditatem et ante
iussum de adeundo secus post iussum
licet ante aditam ut hic et dixi tibi
in l. ea qua § de fideic. i.e. quod illa in
heres heredis possit cogi

Et si filii ¶ Etiam ab intestato
ut velud fideicommissum
et locus e deductioni quarte
h. d. ¶ Querunt glo. quia arbore quis rogatus
restituere Breuis ista est vitas possessi
indicis cogitur quis adire pactos ex
testo restituere ista tenet glo. hic et
ff. c. l. si legatum in pri. et l. postula-
te. tenet in eti rogo te. // Bartholus

Iubemus ¶ Ista e nobilis l.
valde et singularis
Solo ea lege § pietas Breuiter
dicit cum filii rogantur de hereditate
restituenda fratribus vel corporis filiis fructus
non computatur in quartam trebellianicam sed
ea debet habere de defuncti sua h. d.
¶ In quippiam / quia fratres et inter patrem
et inter filium cessat satisdatio de fidei-
commisso prestando adueniente conditione
vel testator voluerit vel parens ad secunda
vota migrauerit h. d. ¶ Sin autem
quis non videtur sine liberis decessisse qui
unicum filium vel nepotem reliquit h. d.
¶ Illud / erunt supra dicta sunt vltra casus
hic l. expressos non extenduntur h. d. //
¶ Opp. et videtur quod fructus computentur in
quartam ut l. papi. § si tu dicta de

inoffi. test. § plures fo. dant. dicit glo.
quod ibi testator certum tempus apposuit hic secus
et ista glo. mihi tenet veritatem
tenet in veritate l. quia loquitur i. debito
iure nature non in quarta trebellianica
dicta de hijs in l. scimus § repletionem de
inoffi. test. ¶ Opp. 2o de l. i. fideicommissum
ff. c. Solutio qualiter fructus computantur in
quartam hic glo. distinguit aliqualiter
in contrario et dic ut ibi ¶ Item opp. et videtur
quod cum pater rogatur restituere filio non
sit locus detractioni quarte ut l. cum
filio de le. i. Solutio hic loquitur cum i-
stituitur et de instituendo filio rogatur
ibi loquitur cum instituitur ipse filius et
pater cui quia rogatur de restituendo
sibi ¶ Veniendo ad secundam partem dicitur hic
quod i. casu proximo quia filio Contra inter
patrem et filium non cadit obligatio ut insti.
de inu. stip. § Item inutilis Glo. dicit
hoc est speciale tu dic quod hic loquitur
in aduenticiis in quibus inter patrem et
filium hoc cadit obligatio similis hic est
casus hic et l. pactum § de pac. quia
dixi in l. si quis pro eo ff. de fideig.
non in l. si a fratre de condi. inde.
¶ Et sic non tamen inuenimus quod inter patrem
et filium cadit obligatio similis hic
hic textus ¶ Item opp. ad si. nostrum l.
et videtur quod etiam nepotes non compu-
tent sibi fructus in quartam ut l.
quod de bo. § cum ff. ad l. falci.
Solutio ut in glo. Nota ergo hic fuit simile
quod solum in liberis primi gradus est
quod fructus non computatur in sorte
in alijs secus quod pectus tenet mihi

Nisi rogati ¶ Ista autem
fuerunt ad
detrimentorum l. tradere et dicit
ista autem quod monasterium habetur loco
filij / Tu generaliter non quod monasterium
habetur loco filij Idem in ter. l. vi.
sunt et quod de plac. c. i. pura
¶ Casuo quae est ratio huius autem
Glo. videtur dicere quod monasterium habetur
loco filij videtur duo vltra l. est
i. mundo vel de clericis quae hic dicit
non de clericis tertia dicit quod habetur
loco heredis non quod loco filij habeatur
ratio e fi. in inst. et ista est vera
Condicio impetrata vel liberorum
voluntas l. quod non esset i. perducenda
vitam contemplatiue ut eius timore
quis non obmitteret ingredi religionem
et ideo ista condicio respicitur si ingredere
monasterium nisi esset rogatus restituere
alteri monasterio et ista est vera ratio
quia tempore ponit in corpore de sac.
eccl. § fi. hic de sui ¶ Circa

si expedit si detrectat sibi liberis
ex se natis Ista q. tangit dy.
in l. si quis ita §. i. ff. de le. ij.
et ibi dixi ¶ Item glo. quid si
capella secularis intrat vel quid
si i statut non sit et non intrat
dic ut in glo. et ibi.

Contra rogatus

¶ hec in l.
C. qui rogatus restituit
hereditatem et retinuit quartam hic
ergo extra pt quartam hereditatem et
et restituit quartam q. d. dicat cont.
rogatus etc. ¶ Opp. primo de l. In-
betius Ubi dicit quod illa corrigi-
tur Ista Breuiter in illo corrigit-
ur in isto q. dicit de restitucione
quarte sz ibi fuit rogatus restitue
hereditatem simpl. hic vero illud quod
superat Iste ut in eo q. ibi dicitur
de eadem nam lex debet intelligi
qui erat rogatus restitue alii
deseruatus quarta q. fui ¶ Opp. ff.
ad trebel. l. tamen rogatus et l.
sz et si lege §. ea de peti. here.
Ubi omnes ille l. debet detinere
quarta aut q. non pt hoc dimitte
nisi secundum modum hic traditum etc.
¶ Opp. et vi. q. iste qui petit
cautionem pt solui de hereditate
vinculis 9. l. ij. §. mota de wl.
et pup. Ubi dico q. hic solutus
de hereditate mortui hoc dilinus
qui fideicommissi reliquit Ista est una
¶ Queritur quid si heres habz tantum
q. pt aliunde dare dote et doctor
pt nuper Item potest dimitte dum
qui uellet dimitte stat. inui aut-
quo ¶ Ultio non ipsi sine de eo
quod expedit in rederptione captiuorum
uel alimentis Dixi vobis d. ti. i.
aut vel que ½ Bartholus

Scimus

¶ Tutores infantis
uel absentis et
curatores furiosi vice sit here-
restituto et ipsi alii vice resti-
tuunt sine eadem l. d. ¶ Opp. de
l. si mulier §. ex asse ff. de i. pe. do.
So. soli tutori pt fieri restitucio
in capitulis hic positis et etiam omnibus
simpliciter poni ut l. restituta i.
pu. ff. c. Uo aut poni in rem
sua ut dico §. ex asse uide ista
glo. quod ille §. ex asse non est alibi
¶ Uo q. poni in re sua non pt
transferri ad restitutorem fideicommissi
quod non ista tenet glo. hic Ista dicit
glo. in l. restituta circa pu. ff. c.

¶ Iste in l. quis et l. se. et l. pena
§. i. ff. c. et in multis aliis locis quod
tenere multi ¶ Opp. ff. c. l. sed non multo
§. si pupillo Ubi fatetur q. etiam infanti
tutore auctore tutoris pt restitui here.
¶ Opp. de l. restituta §. pupillus ff.
c. Ubi ubi erat pubes hic absens ¶ Ultimus
opp. dicitur hic q. tutor et curator solus pot
restitue Con ff. c. l. i. §. sunt quedam
So. tutor pt restitue alii non aut sibi
ipsi ut l. contra ¶ Cn aute ½ q. trebel-
lianum transeunt actiones i fideicommissarium
sine restitucione in terminis omnibus hic expressis
h. d. ¶ Primus casus est i eo qui se
contumaciter absentauit ¶ Con lite non contes-
tata non pt ferri diffinitiua ut l. si q.
illud §. de tep. app. dicunt quidam q.
hic est casus specialis in quo pervenit ad
diffinitiuam et hoc sentit glo. que est
super vbo illo. per contumaciam Verum studiose
diligenter habes hic casum q. illa op-
posita dixi d. si se ab hered. absen. aut
si omnes videtis q. non petit aliquid
ad quod non pt esse compulsus per impressionem
quoquomodo uel ex hoc dicto ut peto libera-
tor uel ex persone actoris uel cassatorem
testi et similia tunc iudex i contumaciam
debet diffinitiue pronunciare hic vero casus
sicut ista lex est an pt vin. dixi plenius
in l. si finita §. iulianus de dap. infect.
et est unus modus petitionis hac l.
in isto casu Uel aliter secundum glo. et melius
dico q. non fit diffinitiua sz iudex
facit redigi in actis qualiter et per
quos et ad cuius petitionem ille est votus
et secundum hoc absque aliqua pronunciatione
al pronunciatione transeunt utiles actiones
aut secundum hanc l. et iste est secundum intellectum
vide glo. Ista petitio est melior sz
ut non decipiaris oportz te inspicere hoc
in quo dicitur q. dolo malo se contumac
celauit unde pro cautela q. ipse citetur
personaliter uel q. appareat in actis quo
citatio ad cuius noticiam pervenit Ita q.
pt iudex pronunciare ipsum latitare uel
dolo malo se occultare non tamen sufficeret
si iudex pronunciaret simpliciter contumacem
sz debz esse hic verus contumax ¶ Uc'o 2
ad secundum casum ultimus secundus casus est qui
rogatus de restitucione decessit sine
herede ¶ Con vi. q. non possit esse quod
saltem fiscus succedit ut l. i. d. unde
ui. et ux. et l. i. de bo. ua. l. i. li. x.
et l. i. ff. de iur. fis. Ubi dicit glo. q.
hic fiscus nolebat hereditatem secundum hoc
esset nichil q. constaret q. deb' repugnet
etiam fiscus ista hereditate repudiet

Et ista q̄stio ēt multū trita sꝫ ē dura
unde alij dicūt et h̄t dicit glo q̄ ille
dicit̄ decede sine herede qui statī cū
morit̄ nō habet herede unde ista glo
nō sūp̄ ubo illo herede · qd puto uiꝫ
puto tn̄ q̄ de h̄t dicat aliqn̄ dispensō
ēci ut fiat salte p̄clamatō aliq̄
sꝫ est aliquis qui uelit esse heres
talis ar. ꝗ. de uiū pup. l. si eo tēpe
cū nōne competēte tūsit actōes
ipō iure ante hm̄ l. Nemo ad
finē casū tercio casus ē qn̄ p̄mus
fideicommissarius est rogatus de resti. de
cōm q̄ tūc ēt necia restitū ut l. i.
ꝗ. de illo ff. c. Glo hic et ibi ponit
ueltās sꝫ. Unde quidā q̄ hic loquit̄
qn̄ p̄mus fideicommissarius sunt in mora
secūs ista r̄ndet glo ꝗ. hm̄ hos
nō esset dīa int̄ p̄mū fideicommissariū
et herede qd uult hec l. et sufficit ista
et dicit q̄ dīa est int̄ herede et fi-
deicommissariū p̄mū q̄ in herede nō
sufficit simplex mora sꝫ non debet
latitare dolo sꝫ in p̄mo uō fideicommissario
sufficit simplex mora. Alij dicūt q̄
hec l. corrigit illā et ista placet
magis quō herē gr̄a p̄ticlaria
hm̄ l. dicens tu que est rō dīe
int̄ herede et p̄mū fideicommissariū
dicit glo p̄mus fideicommissarius hꝫ
salt̄ utiles quas tūsfert p̄ resti. sꝫ
sꝫ heres habet directas ideo fideicommissario
p̄mo nō est necesse ille circuitus
istud nichil ad p̄positū q̄ et heres
utiles tūsfert. Unde alij dicūt
q̄ rō ē q̄ heres potest retinere
quartā nō p̄mus fideicommissarius
sꝫ ecce h̄t qd de p̄mo fideicommissario
dicit nō est simplr̄ uerū q̄ salte
in casibus retinet qui nō in l. i.
ꝗ. ide ueracius ff. c. Cū dicas
q̄ rō p̄t esse q̄ etiā restitūo postq̄
est fcā semel et sic actōes repe-
rit tūsire de uno ī aliū magis
de facili tūseūt ut l. pr. ꝗ. quedā
de le. iij. Et quia restitūo fcā
p̄mo p̄ herede potest sc̄o ut uideat̄
p̄mo p̄ se et
heres restituisse sibi p̄mo p̄ se et
p̄ sc̄o. cū casus sit fideicommissi p̄mi
euenit ar. l. i. ꝗ. de illo ff. c. et
l. cogi ꝗ. uicciaus ff. c. Licencō
itq̄ sunt alij casus quibꝫ tūseūt
actōes sine restitucōe. Glo ponit
aliquos p̄mo qn̄ rogatus de resti-
tucōe alienat tūc cū in rebus
alienatis nō est necia restitucō
ut hm̄ in l. i. ꝗ. si aut sub q̄-
dicōe c. comia de le. Iste est et
alius casus ff. c. l. i. ꝗ. sꝫ et quocīs
iste ē alius casus hm̄ quosdā ff. c.
l. ita tn̄ ꝗ. si p̄r sꝫ ecce ibi fit re-
stitucō sibi inspiciat. Ultimo nō
q̄ in omibꝫ istis casibꝫ in qbꝫ actōes
tūseūt sine restitucōe indubitat̄
puto q̄ fideicommissarius hꝫ remediū
l. si ꝗ. de ede. di. adi. tol. ut ī
dixi tenere uideri ista ꝗ sunt bona

Quidam

legata et fidei-
commissa relicta
simplr̄ in dn̄o a fideicommissario
sunt p̄stāda h. d. Opp ff. c. l.
cogi ꝗ. uū quit. Sō. ibi in ipsi
restitui de bonis rogati. Item opp
de l. marcellus ī p̄n ff. c. Sō. ibi
relinquūt ab herede uocati h̄t simplr̄
dic ut ibi. Opp 3º de l. ij. ꝗ. c.
Sō. ibi sunt rogatus restituere p̄te
hic totū. Bartholus

Sequitur rubrica ad l. falcid.

Scire debes

Si. fal-
cidia nō
detrahat̄ donatō nō
uidet̄ in eo uisa hic
est casus et uī p̄ glo
unā et eā allegam in l. eū quis
de iu. et fac. igno. Ego hac l. hm̄
ultimū colligo rōem dubitacōis
posita in glo. q̄ illud qd p̄ falcidia
defalcat̄ est ualit̄ debitū sc̄dm
nullo iure debet̄ sꝫ. est donacō
sꝫ n̄. ualit nō debet̄ sꝫ. non est
donacō ut l. h̄t iure ꝗ. si de sol.
et l. donari de regulis et l. cap
erroris ff. c. ti. Bartholus

Falcidia

falcidia retentat
omnia legata rata
h. d. Glo. querit ī hac l.
utrū falcidia possit detrahi de una
re et disputat hic et Cy. etiā et
ego. dico ī l. in q̄rta ff. c. forte
dicens in l. filiū que habente
ff. fa. her. Etiā sꝫ tacitum
etiā qn̄ hereditas aufert̄ ab indigno
locus est falcid. h. d. Et ī legatis
cant̄ p̄ncipe ē locus falcidie h. d.

Si mortis

de donacōe ca
mortis detrahit̄
falcidia h. d. h̄t est clarū
q̄ de mortis cā donacōe detrahit̄
falcidia sꝫ quid de mortis causa
capione utrū detrahat̄ falcidia
Glo dicit melius q̄ alibi in l. qui
pro de dona. ca. mor. et ibi ego
plene dixi et dixi multū plene
in l. i. ꝗ. si ita ad l. falcid. et ibi

veritatem omnes opi. modernorum contra glo. et dy. finaliter teneas hoc tamen
firmiter quod de mortis causa capione
proficiente ab herede de voluntate
defuncti detrahitur falcidia ut in l.
penult. secus si contra voluntatem defuncti
procedit ut dicta l. si per patrio de dona. ca.
mor. tamen vide in dicta l. 1. § si ita //
In imponenda / In ratione l. falcid.
eius alienum deducitur etiam quod heredi
debebatur h. d. // Bartholus

In testamento In testamento
militis cessat
falcidia non autem cessat deductio
eris alieni h. d. Opp. ff. ad trebel.
l. 1. § hoc autem ubi in testo militis ut hic
et plura quo ad alia remedia sicut ut
ibi etiam aut sunt remedia trebellian.
Glo. melius hic dicit quod alibi et vide
glo. quam tenent moderni et non dixi tibi
in l. non insta de te. r. Certe certo sunt
alii casus in quibus cessat falcidia
glo. enumerat quam vide et moderni desumpta
aut ex eo testatur quam lega in sic ti.

Tertiu Gravatus de restituendo
non impeditur testari lic.
sic genuissent ut eius alienum veniat
deducendum h. d. Error / Indebitum pro
falcidia solutum per sui errorem repetitur
secus si scienter vel ab errante in iure
solutum h. d. // Bartholus

Quamquam pater gravatus
de restituendo quod
quod detrahit per trebellianicam
ad suos heredes transmittit h. d. Certe
utrum possit detinere duas quartas hoc est
legitima debita iure nature et trebellianicam
Glo. disputat hic et ff. de in offi. test.
l. pap. § si quis impubes. In aut. de
her. et fal. § si quis aut non implebit
hodie habemus casum in c. raynutius
et in c. raynaldus extra de testa. et
hoc est verum et communiter observatur quod
due possunt detrahi et in illa locutione
in quibus est rogatus de restituendo
sub conditione si decesserit sine liberis
vel alia ratione tamen legitima licet abinde
trebell. detrahitur cum restituendo conditionali
locus sed cum rogaret de restituendo
pure tunc est standum iure communi quod
est iure novo et quod trebellianica non
detrahitur nisi una quarta ut l. 1.
§. h. si cui plus quam per l. falcid. sed
in legitima computatur quidquid pervenit
ad aliquem de bonis defuncti ut l.
quoniam novella c. de inoffi. tes. ergo si
detrahetur primo trebel. illud quod
habebit iure trebellianice computatur in

legitima ut ibi [illegible] aut quod pure
rogatur sepe accidit propter clausulam
appositam in testamento si non valet iure
testi valeat iure codicillorum tunc cum
si ex alia causa testum est ullum vi-
detur rogatus veniendo ab intestato
de restituendo pure secundo filius vel
filia non detrahet nisi legitimam quod
praecipue tene menti // Bartholus

Si ut allegas Si testator
per falcidia
species reliquit sunt species con-
tinuande et quod ad falcidiam deficit
est heredi supplendum. In donationibus
In donationibus que morte confirmantur
locus est falcidie h. d. Si ea
Glo. tua prima hic ponit casum et
nihil aliud facit. Relictum pro
libertate usque ad finem primum non defal-
catur sed in residuo et qui relictum
agnovit sine fine cogitur manumi-
ttere h. d. // Bartholus

Licet Per successorem contingit
facto hereditatis proportio-
ne in ratione l. falcidie ut eius
alienum deducitur h. d. ista l. Ex 1
predicorum / De pristinis predictorum falcidia
non detrahitur vel aliter de castrensibus 2
relictis falcidia non detrahitur h. d.
Successores / quod relinquitur ult-
imis primo non valet h. d. dicit
A coheredibus / de legatis relictis
modo coheredi detrahitur falcidia

Si quis forte De mortis
causa capione
que prestatur ab herede testatore
disponente detrahitur falcidia h. d.
hoc pingit l. Circa l. nostram
veniret quedam duo vel tria prius
utrum iste heres possit adire hereditate
anteque ista conditionem per solidum impleat
contrarium hic videtur dicere quod sic ibi
sed ut heres si adierit. Pro dicit
quod non conditiones debent ante
omnia impleri in forma specificata
secundum mentem testatoris ut l. qui hered.
in pri. de cond. et demo. et l. mili
§. 1. de gra. insti. licet obstat iste
tex. et glo. exponit adierit i.
adire voluerit. Contrarium huius tenet
glo. in l. hunc ff. de le. 1. ubi videtur
dicere quod post aditionem ista conditio ad-
impleatur sed hoc non placet per tex. hic
in pris. eo dato vel relicto tex. dicit
ergo quod hoc videtur de mente glo. hic
quod si quid illud quod debet dari causa
conditionis implende non excedit de-
drante tunc omnia debet dari ut in
pris. eo dato tex. Si vero excedit

Nota
Nota
op
Nota
Nota
Nota
Nota
Nota
Nota
Nota
Nota
Nota
Nota
Nota
[illegible] Nota
Nota
Nota
Nota
Nota
lbo 8

boditate tur illud in quo excedit non liceat dari sed per herede retinia ut in loco ibi vel retento iure fieri est viii quod dicit pc. quod primo debet primo tota condicionem implere et postea residuum repetere quia contra istud loco in retento iure quod sicut legata retrahuntur per falcidiam ipso iure ita istud relictum in condicionibus in eo quod excedit falcidiam retrahatur ipso iure. ¶ Secundo est quando aliquid de mortis causa capione detrahatur falcidia tetigi in l. si mortis causa c. et plene in l. Iste si ita ff. c. ¶ Tertio esset quando aliquid illud quod datur heredi causa condicionis implende computetur in l. falcidia solo tangit hic et plenius ff. c. l. in quarta // ¶ Ad certum // parva sunt promitte et dare h. d. ¶ Non ubi est eadem racio ibi est idem ius // Bartholus

Sed cum testor ¶ Primo ponit quod falcidia cessat propter defuncti prohibicionem. 2o ponit penam propter heredis cessacionem. 3o dicit falcidiam cessare propter solucionem legati prestationem. 4o addit solucionem testandi ad veritatem gestorum 2do limitat tempore in instancie // 2a ibi et si heres 3a ibi ipse sequitur 4a ibi at quoque 5a ibi ulla autem. ¶ Oppositio quod per 3am partem et vi. quod testor non possit prohibere falcidiam ut ff. c. l. qd de bonis h. l. § 1. et § ii et § fi. So. aliud hoc aliud olim et per illa iura corrigitur. Istud est certum sed unum scit nec iam vellem dubitare sed id de l. qd de bonis § 1. que dicit quod id testor non potest prohibere quia est contra publicam utilitatem. Sed illa racio est vana videtur quia adhuc hodie non posset prohibere. Dico pro eo ista iura iura moralia variant pro tempore secundum morum varietatem l. qd de bonis fuit facta tempore quo cantum pagani vel vita in alio seculo sperabatur sed aliud cogitabat vel appreciebat vita aut et id cogitaverunt quod si heres non lucrare pro aditione hereditatis et sic testamentum remaneret nullum quod esset contra publicam utilitatem ut l. vel negare ff. qui test. apud. Postea tempore huius aut Romanum Imperium erat Christianum et Imperator Iustinianus catholicus et sic considerabat aliud seculum et vitam et salutem anime unde cogitavit quod licet heres non lucraretur aliquid commodi pecuniarii tamen pro eo solo quod facit istud pium actum quod adimplet voluntatem defuncti habebit meritum apud deum propter lucrum istius meriti cogitavit quod non deberet aditor heredi ¶ Primo Imperator statuit quod in isto casu quo testor prohibuit detrahi falcidiam si heres repudiat hereditatem nihilominus testamentum remaneret validum et vadit ad personas civitatis in aut. hoc amplius ut Iesu. Dico in aut. eadem §. si vero expresse et ideo hodie hec prohibicio non est contra publicam utilitatem quia non tendit ad initium testamenti quod tunc uti et iste sunt unus de casibus quod addidi vobis ad glo. in l. cam qua quod valeat legata et debentur ex testo quod non adit hereditatem ¶ Oppositio quod de inoff. testa. l. cum in prioribus et l. suum. So. ibi loquitur in debita iure nature que non potest prohiberi hic in falcidia debita iure institucionis et hoc esse verum apparet quia etiam parentum debitam pronum non posset testor prohibere ut in aut. eadem §. penult. ¶ Oppositio 3o de l. si ut allegas de c. et Insti. de fideicom. hered. § fi. quia dicit glo hic ibi loquitur in trebellianica hic in falcidia quod dicat testor non potest prohibere trebellianicam secundum non in dicta l. sunt aliis in c. Contrarium tenet glo. in aut. eadem unde hec sunt et Insti. de fideicom. her. § sed quia dicitis ca. de bel. in aut. eadem tenet ista glo. quia non est mirum l. contendere non inducatur l. contraria nisi in eo quod est in l. corrigente expresse ut l. precipimus in fi. C. de app. Ergo dicitis quod contrarium quod etiam trebellianicam posset prohibere. Et si dicas non est mirum l. contendere contendo sed l. antiqua sunt contendere l. nova ut Insti. ... in l. si ... de furtis. Clarius in l. nam et posteriores. ff. de le. in l. ... que dicit quod in absentibus ... cessat falcidia ... cessat trebellianica ut in testamento militis et si qui sunt alii ut l. marcellus et si qui sunt alii. ff. ad trebell. contra predicta ... aut ... ¶ Unde dicitur hic sed cum testor ... non ignarus ... quod hic expressit ... in dubio ... testor presumatur scire vires sui patrimonii an ignoraret. Glo dicit quod presumitur scire ut C. de rescin. vend. l. ... ad ... Insti. qui ma. non pos. § 1 ... Unde quia glo contra hoc dicas. Aut loquitur in actis ... et ... testor presumitur ignorare vires sui patrimonii ut in aut. eadem § si vero ... aut et Insti. qui

na non pos. § in fraude et q[uod]
d. q[uod] test. fa. pos. l. hac consultissima
§ at cum Ghaia, aut in actibus
vincentium et tunc aut iste habet bona
que ad eum de novo pervenerunt et
presumitur ignorare vires ut C. de he.
ven. l. qui aut aut pervenerunt
ab antiquo et tunc aut cadunt bona
inmobilia et presumitur scire ut l.
quinque C. de vestim. vet. aut cadunt
mobilia et tunc super his cadunt precia
presumitur scire si in absentia presumitur
ignorare ut l. in fraude ff. qui
et a qui. predicta que dixi q[uod] in
actibus iudicum presumitur ignorare
intelligo nisi ex aliqua qualitate
aliud probatur ut puta si velint de
trahi falcidiam ex hoc presumitur sciens
ut hic aut cum glo. supra. Tamen
complendum est ut in textu ista verba
ponantur cum testator vetat detrahi
falcidiam sciens vires sui patrimonii et
non ignorans. Item in civitatibus istis
in quibus fit catastrum debet quis
assignare omnia bona sua mobilia
et immobilia et de his solvuntur
collecte de his ergo presumitur sciens
non cum esset tollerabilis ignorantia
in facto suo proprio q[uod] ita sepe reddiret

Venio ad secundam particulam que non
habet contrariam. Item dicto textu ad ticam
// Opp. C. de fidei. l. i. ubi non pun
dicat nisi in solutione. Sol. legata
ubi erat inutilia ex aliqua causa
quam propter falcidiam. Opp. de l. error. i.
de se. et i. c. Sol. distingue cum
legatum est indebitum propter falcidiam sed
heres solvit ignorans ignorantia
facti in illo vindicat quia etiam solutum
repetit ut dicta l. error. Si vero
solvit indebitum ignorantia iuris non
in eo quod solvit et non in aliis ut
dicta l. error. Si vero solvit sciens
ius et factum vindicat in eo etiam aliis
ut hic. Sed si esset indebitum ex alia
causa quam propter falcidiam solvendum in uno non
vindicaret in aliis ut l. fi. C. ne
ux. pro ma. et l. inferius non C. de testa.
l. non dubium. Opp. de l. quod de bonis
§ non idem ff. c. Sol. illa corrigit
per istam. Opp. de l. si cum pluribus c. ti.
Sol. ibi inutile legatum fuit integre
solutum. In 2a parte huius l. in prima
parte textus corrigit.

Venio ad 2am
partem in qua non multum ut dixi ista
sollemnitas istorum testium qui adhiberentur
loco absentium item non q[uod] inventario
non confecto non potest detrahi falcidia
sed prestantur solida legata etiam si exce-
dant vires. Opp. de l. scimus § c.
et C. de le. l. si unumquodque et ff. ad treb.
l. i. § penult. Sol. nova antiqua i. hic
corrigitur huius quod ideo quia quando heres
non facit inventarium presumitur q[uod] heres
hereditarias res subtraxerat et sic
hereditas esset solvenda ut probatur ex-
presse ex textu. in aut. eadem unde sumitur.

Quero etiam ista parte de pluribus
primo hic dicat q[uod] debet citari lega-
tarii quod de creditoribus. Glo. dicit
idem et bene dicit ut in glo. Sed quod
erit q[uod] heres non adhibuit testes
loco absentium de quibus dicitur hic
inventarium est nullum dicunt sic nullum quo
ad omnes etiam presentes dicunt sic nullum
quo ad illos absentes tantum in quorum
loco debuerunt adhiberi testes et
textus hic videtur separare q[uod] sit nullum
in totum contrarium videtur in l. de unoquoque
in prin. ff. de re iu. et l. fulcinius §
q[uod] si adiungis ff. ex qui. cau. in pos. ea. et
l. non idem de iudic. et sic forte
intelligitur iste textus salva deliberatione
melioris.

Quero utrum propter non confectum
inventarium perdat debita nisi narrate
dicat glo. q[uod] non in aut. hoc amplius
C. de fidei. quod puto verum propter textum i.
C. de iure de. c. § penult. ubi dicitur q[uod] de-
bita propria non perdit dicens tamen q[uod]
relevat hic eum ipse debeat prestare
solida legata etiam de suo proprio ut hic
dicitur sed dico dicunt doc. Ray. mat.
et etiam Cy. q[uod] licet minuet legata
et ista legata diminuta per licet
prestabuntur solida etiam si excedant
vires patrimonii. Ita intelligunt ista
aut.

Quero an propter non confectum
inventarium perdat trebellianicam. Ista
questio non movetur a nostris glo. sed a
modernis dicit sic dominus Cy. videtur hic
tenere q[uod] perdat dominus Ja. de bel. videtur
tenere contrarium propter illa rationem
non est verum l. contende.

Ego alias
de facto dixi plures q[uod] trebellianicam
non perdat licet non confectum inventarium
[illegible] quia non debet induci correctio
[illegible] nisi in casu l. corrigentis ut C.
de app. l. precipimus in fi. sed hoc non
reperitur expressum tamen dicens tamen in uno
videtur expressum in dicta l. marcellus
§ qui autem in eo qui dicat in omni
textu in quo cessat falcidia cessat
cessat trebellianica ut in textu
multis et si qui sunt alii similes

op

Nota

Nota

Nota

Nota

op

op

op

op

cludes illa l. loquitur quando falcidia
cessat racione iuris testamenti sed in
casu meo non cessat propter testium sed
propter delictum heredis postea quomodo
in non conficiendo inventarium et nos
non habemus regula dicente in quibus
casibus heres perdat falcidiam propter
delictum perdat trebellianicam ergo non
est verum quod contendo et ita commu-
niter observatur. ¶ Quero circa ista verba
quid si ecclesia vel aliquod hospitale
instituitur heres an paciatur penas
statutas contra non facientes inventa-
rium tex. videtur quod sic in aut. cas.
§. fi. ubi dicitur istas penas habere
locum sive sit institutus imperator sive
persona aliqua posita in clericatu
sive pupillus licet pupillus possit
petere restitutionem / in contrarium facit
ff. de iur. fis. l. i. § an bone.
et l. non puto ubi fiscus non tene-
tur creditoribus vel legatariis
ultra vires patrimonii nescio quid
dicam dubito et meo cogitabitis.
¶ Quero circa ista verba utrum inven-
tarium factum ab herede prosit fideicommissa-
rio et utrum fideicommissarius tenetur facere
inventarium et utrum inventarium
factum a pupillo prosit substituto
sic dicit plene quod dixi in l. i. vos
§. quod vulgo ff. c. ¶ Quod et videtur quod
instancia litis debeat esse eadem
ut l. Jperatamus ¶ de iudi. Bo. Spal
caius est hic quod non et tenet cum
ista que utilia sint et bona

Sed nec mera. ¶ Quod ff. c.
l. i. § ad
municipium dicunt quidam quod
ubi fuit relictum pro anima non dicitur fuit
relictum ad pias causas quia pia causa
est cum relinquitur ad fabricam ecclesie
vel ad pontem vel ad aliquid simile
breviter quando relinquitur pro anima dicitur
ad pias causas ut no. in l. si quis
tutorio ff. de le. ii. Unde sua solucio
est quod hec l. corrigit iura antiqua
¶ Quero in istis legatis ad pias
causas cessat falcidia an pro hoc
pertineat ad omnes heredes an non
ad omnes aliorum vide glo. in l. quo
asse ff. c. et l. si testo. Tamen dicitur
quod onerat heredes et legatarios
quia ista legata debet autem omnia
detrahi ut es alienum ut l. §. si
funus et l. eris alieni ff. c. et
sic quilibet heres habebit integre
quartam et alii legatarii habebunt
minus de legato ¶ Quero utrum de
fideicommisso universali relicto ad

pias causas detrahatur trebellianica
ista questio formatur Specul. in ti. de
instru. edi. § compendiose et eam format
glo. de testa. c. si pa. li. vi. Cum
quod glo. dicat plures ego concludo
quod cessat trebellianica per regulam
positam in l. marcellus ff. ad senatus consultum
ad trebel. ubi hoc no. et ibi opiniones
¶ Quero legata minuuntur quando
propter defectum patrimonii ut si testator
legat plus quam habeat sic minuuntur
quando propter falcidiam ut l. in quarta
§. i. ad l. in quibus §. fi. ff. c.
¶ Quero an legata ad pias causas
recipiant diminucionem propter defectum
patrimonii sicut alia legata videtur
quod non quia detrahitur ut es alienum
ut dixi. Contrarium puto sed dicas
in testo militis in quo licet cesset
falcidia tamen diminuitur propter defectum
patrimonii que diminucio fit equaliter
in testo militis et non militis ut
dicit tex. expresse in l. si post mis-
sione ff. c. nec obstat quod dicitur quod
detrahitur ut es alienum intelligo
quo ad quid scilicet in computacione falcidie
non quo ad alia quod apparet in eo
quia talia relicta ad pias causas
minuuntur propter debita iure nature
ut videbitis no. in l. si quis ad
declinandam ¶ de epi. et cle.

¶ De caducis tollendis rubrica

¶ Glo. continuat quia legata et
fideicommissa multis modis efficiebantur
caduca et invalida seu perdita
imperator tollit multos casus in quibus
fiebant caduca et ideo ponit de cadu-
cis tollendis rubrica / Bartholus

Et nomine ¶ Primo
ponit pro-
hemium 2o illud quod
sequitur 2a c. et di-
cit lex papia ¶ In isto
pro prohemio imperator primo ponit causam
quare fuerunt introducta ista cadu-
ca 2o ponit unam causam iniquitatis
eius quia dicta l. erat odiosa 3o ponit
aliam racionem iniquitatis quia erat
contra voluntatem defuncti 2a ibi hec
omnia 3a c. quia et ipse ¶ In isto
primo non habetis alia dec. §.
¶ Et cum lex hereditas post aditi-
a morte testatoris dies legati et
fideicommissi pure vel in die certo
relicti a die mortis cedit quo ad
transmissionem sublata iniquitate l.
papie h. d. primo ponit iniquitatem
l. papie 2o illam corrigit 2a ibi

purum het contingentes. Opp. j. c. ti. § sin aut sub condicione So. hic loquitur in legatis relictis pure uel in die certu ibi in legatis relictis sub condicione. Opp. j. c. ti. § i nomisso. So. fallit in casibus ibi positis. Opp. de l. heres meus ff de condi. et demo. So. licet ibi dies certa sit quia est omnino condicionalis in vita legatarii habetur pro pura. Opp. de l. si dies § fi. ff quando dies le. ce. So. ibi erat condicio tacita que non habet suspendere legatum. Nomino ad glo sup. ubi cedat que est difficilis et semper male exponitur. Opp. et videtur quod dies legati non cedat nisi ab adita hereditate ut l. si tibi homo § cum primus ff de le. i. et l. elegantis § i. et § si fini ff. de dolo. Glo que est hic dicit quod istud quod hic dicitur quod dies cedit a tempore mortis est verum quo ad transmissionem non quo ad inducendum obligationem uel transferendum dominium vide glo sic dicit hec. Opp. de l. cum qui bonis ff de v. ob. So. dicit glo aliud est in contractibus aliud in ultimis voluntatibus. Certe hoc non est verum quia quo ad obligationem idem est in contractibus quod in ultimis voluntatibus ut statim dicetur. Circa ergo sunt hec consideranda. Primo quando cedat dies legati quo ad transmissionem et in hoc non est dubium quin si legatum est purum uel in die certu cedit a tempore mortis ut hic. fallit in casibus qui ponuntur j. c. § i nomisso. Si vero legatum est condicionale uel sub die incerta cedit ab eventu condicionis uel diei certe ut j. § sin aut sub condicione. fallit quando dies est certa sed condicionalis vivente legatario ut l. heres meus ff de condi. et demo. Item fallit in condicione que tacite inest ut l. si dies § fi. quando di. le. ce. et l. condiciones ff de con. et demo. et l. iij ff de le. i. Secundo est videndum quando cedat dies legati quo ad obligationem. Constuendo ante aditam hereditatem non potest cedere quo ad obligationem quia non est persona que obliget. Iste obligatio illa oritur ex quodam quasi contractu qui contrahitur quasi aditione ut insti. de ob. que ex quasi con. § heres uel ex maleficiis et § heres de act. et obli. et l. apud iulianum in fi. qui ex ca. in pos. ca. Unde ante celebratum istum quasi contractum

non potest dici obligatio. post aditam vero hereditatem siquidem legatum est purum statim contrahitur obligatio quia heres obligatur. Si vero legatum est in die certu tunc idem regulariter quia statim nascitur actio licet obsistet exceptio ut l. i. ff quando di. usu. fi. le. ce. fallit in usufructu ut ibi dicitur. Sic quo ad obligationem est idem in contractibus quod in legatis. Unde glo hic in hoc non bene dicit. Si vero legatum est sub condicione uel die incerta tunc cedit quo ad obligationem condicione veniente ut l. cedere die de ver. sig. Certa siue condicio sit tacita ut no. in l. sic quia ff de pac. Tertio est videndum quando cedat dies legati quo ad translationem dominii. Constuendo siquidem legatum est purum cedit ab adita hereditate vero a tempore mortis ficte ut l. si tibi homo § cum primus ff de le. i. et l. a titio in fi. ff de fur. et ibi no. Si vero est relictum in die certu non transfertur dominium nisi die adveniente ut l. seiamus de usufr. le. et le. si fini usufr. quemad. ca. Si vero est relictum sub condicione non est dubium quod non cedit nisi condicione adveniente ut l. fi. § sin aut sub condicione ff commu. de le. Et est triplex legata aut sunt pro non scripta aut quasi caduca sed pro non scripta. Primo videtur hic incipit exponere primum et brevius dicit pro non scripta vadunt ad substitutum uel coniunctum uel remanent apud eum a quo relinquuntur sine aliquo onere. Opp. de l. fi. § si quis omnino ff de con. et demo. So. ibi legatum primum valebat sed onus ei iniunctum erat inutile. Opp. 2o ff de le. ij l. codicillis in pri. So. eodem modo. Opp. 3o de l. si duobus § fi. ff de le. i. plures sunt so. illa est vera quia ibi persona eius cui relinquitur licet in rerum natura non esset tamen sperabatur esse hic non erat nec esse sperabatur. Opp. ff de le. i. l. plane § si coniunctim glo que est hic dicit regula est quod pro non scripto accrescit coniuncto fallit in casibus in quibus non accrescit coniuncto. Glo ponit hic tres casus quos vide ibi in dicta l. plane § si coniunctim ponit unam aliam distinctionem pro uno modo distinguitur enim aut legatum est inutile racione persone legantis aut legatarii aut impossibile condicione utrumque tempore

non regula quod pro non scripto accrescit coniuncto / contra fallit hic § in tribus

non quidem legatum dies legati cedat

Que distinctio infert varietate
casum no(n) voni et ideo co ca in
utilitatis potestis preude(re). Tu g(ra)o
dicas si q(ua)n legatu(m) est aimo p(er)
nos(cri)ptu(m) attrectit (con)iuncto ita lo(quitu)r
hic. s(ed) q(ua)n legatu(m) est alicui (con)s(cri)ptu(m)
valid(um) tunc no(n) attrectit (con)iuncto ita
loquit(ur). Dia g(e)n(er)a p(ri)mo q(ua)n testator
legat ticio et s(er)uo suo vna legatu(m)
s(er)ui lic(et) mero iure no(n) teneat
teneat tamen de quada(m) equitate
quia no(n) debet h(er)es esse ita p(ri)mus
q(ua)n dat ita loquit(ur) l. p(ro)uulit § de
not(is) p(er) hec insti. Item s(ecun)dus casus
q(ua)n testator legat m(ihi) et ticio s(er)uu(m)
meu(m) legatu(m) meu(m) no(n) est o(mn)i(n)o
i(n)valid(um) q(ui)a salte(m) ego habeo ius
retentionis in p(ar)te mea. 3o casu
q(ua)n legat incerto et no(n) capaci no(n)
est o(mn)i(n)o i(n)valid(um) quare q(ui)a debes
intellige(re) in tali no(n) capace a quo
auferat(ur) tamq(uam) ab indigno et fisco
applicet(ur) al(ias) d(icitu)r glo(ssa) no(n) p(ro)cederet
plene dixi in dicta l. plane § si
(con)iunctu(m). Op(ponitur) (con)t(ra) c. § is ita et ff
de le. i. l. ciuitatib(us) § licuus. So-
lut dicam in dicto §. ¶ P(ro)stio no(n)
quasi caduca vadu(n)t ad substitutu(m)
vel (con)iunctu(m) vel remanet apud eu(m)
a quo fuit relicta cu(m) one(re) suo h(er)ede.
Op(ponitur) ff de adi. le. l. filio inui. So-
lut(io) quida(m) q(ui)a illa corrigi(tur). Alij
dicunt q(uod) ibi i(n)ter-sunt clo(a) ut inida
instra q(uod) est (con)t(ra) illu(m) tex. lic(et) glo
si videat(ur) tenere ubiq(ue) dicat pe(r)
q(uod) ibi ideo (con)t(ra) deficit ibi legatu(m)
ex volu(n)tate testoris hec l. loquit(ur)
q(ua)n deficit casu. Item op(ponitur) et vide(tur)
q(uod) substitut(us) no(n) admitt(itur) ut ff
de capti. l. q(uod) si filij. So(lutio) ibi loquit(ur)
in pupillari substitutione que no(n)
pt h(abe)re locu(m) filio decede(n)te in vita
p(at)ris na(m) cu(m) pupillor(um) substitutio
sit testam(en)tu(m) filij op(or)tet q(uod) filius sit tal(is)
(con)ditionis q(uod) possit testari nisi p(ro)p(ter)
etate(m) impediet(ur). S(ed) si decedit i(n)
p(otes)tate est ibi aliud impedimentu(m)
(in)mo no(n) pt locu(m) h(abe)re i(n) decede(n)te
i(n) vita p(at)ris. hic loquit(ur) i(n) substitutione
vulgari. Op(ponitur) et vide(tur) q(uod) h(ic) no(n) sit
de nouo inuentu(m) quia erat de iure
antiquo ut l. si ticio et meuio §
nichil ff de le. ij. Breuit(er) q(ui)dq(ui)d
glo dicat dic q(uod) h(ic) fuit inuentu(m)
de iure antiquo ff(er)at postea erat
corrept(um) p(er) l. papia. hodie v(er)o p(er)
hanc (con)stitutio(n)e(m) redit(ur) ad ius antiqu(um).

Fer(at). Op(ponitur) ff de h(er)e. insti. l. sub (con)di-
tione. dicit glo(ssa) ibi loquit(ur) in (con)ditione
casuali que no(n) dicit(ur) o(mn)i(n)o cu(m) de-
clarius ibi loquit(ur) in (con)ditione cui(us)
(con)s(cri)ptura no(n) h(ab)ebat alt(er)i inferre
(con)uentio(n)e(m) hic v(er)o erat talis (con)ditio
que alteri (con)uentio(n)e(m) inferebat (in)mo
intelligit(ur) repetita. Op(ponitur) de l. cessi
§ p(ro)uulit et si. ff de le. ij. So(lutio) ut
dicta l. c. § h(er)ib(us) ita. Vltio querit
glo. quid si legatu(m) tenet s(ed) no(n)
tenet o(mn)ib(us) ibi. Angeli(us) dic plene
ut l. codicillis in p(rinci)pio ff de le. ij
ubi glo. et ego plene dixi. In
nonisso(n) legata pure vel in die
certu(m) cedit a te(m)p(or)e mortis quo ad
tra(n)smissione(m) (ex)ceptis casibus hic
expressis h(er)editas v(er)o no(n) adita no(n)
tra(n)smittit(ur). Op(ponitur) ff ad sill. l. si quis
in s(er)ui § elegant(er). So(lutio) fallit i(n) casu
isto in quo h(er)editate no(n) adita tra(n)s-
mittit(ur) et in alijs qui no(n) i(n) l. vetere
ff de acq. h(er)e. Quero que r(ati)o
q(uod) in casib(us) hic expressis no(n) cedit
dies nisi ab adita h(er)editate r(ati)o est
q(ua)n legatario no(n) expedit q(uod) cedat
dies a te(m)p(or)e mortis no(n) cedit. h(oc) aut(em)
(con)tingit in istis tribus casibus na(m)
libertas no(n) pt tra(n)smitti ad h(er)ede(m)
et ideo no(n) pt dici q(uod) cedat dies
quo ad tra(n)smissio(n)e(m). Item q(ua)n (con)ting(itu)r
aliq(ui)s s(er)uo no(n) expedit sibi q(uod) cedat
dies legati a te(m)p(or)e mortis q(ui)a cu(m)
req(ui)reret ip(su)m s(er)uu(m) acquireret do(mi)no
suo et sic ip(s)i h(er)editati que inte(n)-
(tio)
est dua (in)mo (con)s(cri)pta h(er)editas
adita q(ui)a tu(n)c erit liber vel alteri(us)
idem in vsufructu q(ui)a vsufructus
no(n) tra(n)smitti (in)mo no(n) dici q(uod) cedat
dies eius q(uo)ad tra(n)smissione(m). Ex quo
apparet so. cuiusda(m) q(uestio)nis qua fac(it)
glo. Quid in s(er)uitutib(us) realib(us) glo.
vide(tur) dice(re) q(uod) cedit dies sicut i(n) vsu-
fructu quod est f(a)lsu(m) q(ui)a cessat illa
r(ati)o que est in vsufructu fac(it) ad
h(oc) ff de s(er)ui. le. l. si fundi. vide et(iam)
h(oc) q(uod) no(n) in l. i. et l. ij ff. q(ua)n di-
le. ce. ubi glo dicit id(em) quod hic.
Sin aute(m) aliq(ui)s legata relicta
sub (con)ditione vel die incerta cedu(n)t a
die adueni(en)tis (con)ditionis vel diei
incerte et si efficiant(ur) caduca vad(unt)
ad substitutu(m) vel substitutos vel
(con)iunctos aut remanet apud eos
a quib(us) relicta fuit si fuit h(er)edes p(ro)
h(er)editaria portione si fuit alij p(ro) virili
cu(m) one(re) suo. h(oc) d(icit). Op(ponitur) de l. cu(m) h(er)es
meus in p(rinci)pio ff de (con)di. et demo(n). et
l. si cu(m) h(er)es ff q(ua)n di. le. ce. So(lutio)
breuit(er) q(uod) hic dicit(ur) de conditione

intelligo nisi sit talis conditio que insit tacite ut l. iij ff de le. i. et l. conditiones que extrinsecus de cond. et demo. vel nisi sit omnino extitura in vita legatarii ut in l. gryso. Opp. ff de acq. he. l. qui pri. So. ibi est in habilibus tempus et singularis ibi non quia ius substitutionis erat extra cum iure accrescendi ut ibi plene dixi. Licet hoc ante. Ex dictis est quod legata transeunt vel remanent cum onere pro intelligitur de onere quod consistit in dando vel in faciendo id quod potest per alium explicari secus si consistat in facto quod certe persone coheret h. d. Et sybita. Ista est bona lectura portio unius coheredibus deficiens coheredibus invitis accrescit per hereditatem portio si omnes sunt coniuncti vel omnes disiuncti vel coniuncti primo postea disiunctis accrescit cum onere pro h. d. Modo istud texto. ibi hoc itaque vare ff quod dicat coniuncti verbis et qui disiuncti de quo satis magnum sermo l. re coniuncti ff de le. iij. Dicit hic quod portio hereditatis quotienscumque uno deficiente vadat ad coheredes cum onere. Contrarium quo scripta non transeunt cum onere ut C. e. l. i. primo So. dicit glo. aliud in legatis ut ibi aliud in hereditatibus ut hic vel quia legatum proscriptum abiectio est idem cum non sit persona in qua sedeat neque re neque ficte at hereditas habet personam representatam ut l. novatio ff de novatio. et l. heres qui de acq. he. et l. si cum re. ss. si. de stip. s. et l. omnis hereditas et l. omnia fere de re. in. Sed contra hoc opp. ff de le. ij l. cetus ss. planc et si. Glo. videtur dicere quod hec corrigitur cum dicit quod hereditas hec sunt quando scripta legata erant relicta ab herede cuius portio deficit vocati invito. ergo hic est eadem ratio que in legato ita accrescit cum onere et istum passum glo. confirmat et ibi plene dixi in l. que gratia in pri. ff de gra. et demo. Opp. de l. i. ss. fi. ff de le. iij So. ibi vadit hereditas ad aliud venientem ab intestato sicut parentem defuncti hic vero vadit ad coheredes succedentes ex dispositione defuncti. Ideo habes hic quod ius accrescendi locum et si ille cui accrescit sit defunctus s. i. c. de gra. et demo. l. hec scriptura ss. fi. de le. he. l. si coniunctivis Insti. de exhere. l. i. ss. finali

Contra istud opp. ff de vul. et pupil. l. s. et s. plures in pri. et C. e. l. s. in compendiosa ubi dicitur quod hereditas non adita non transmittitur sive sit institutus sive substitutus. So. aliud in iure accrescendi ut hic et similibus aliud in iure institutionis vel substitutionis. Vel quia ius accrescendi in omnibus personis in usufructu dicitur esse portioni non persone ut l. si tibi ss. i. de usufru. et l. in cauda ss. i. et l. non. ff de exc. rei iudi. invito transit istud ius ad quemcumque transit portio hereditatis ut l. si tota ff de acq. he. Ius vero institutionis et substitutionis est persone invito autem aditionem non transmittit. Ideo habes hic quod crescit invitis. Contra per rationem s. Solutio aliud in legatis aliud in hereditatibus. Ratio patet quia non potest quis decedere pro parte testatus et pro parte intestatus ut l. ius nostrum de re. iuris quod non accidit in legatis et nemine volente legatum cum sunt heredes apud quos remanet et istum passum vero hereditas accrescat invitis dicit ut dixi C. de iur. deli. l. quinque dicit eulogio in alia exceptione cum una portio deferatur a testatore alia ex l. dispo.

Ad ultimum dictum opp. heres etiam hic quod primo vocantur coniuncti quam disiuncti contra ff de he. insti. l. certe ss. quod si cum ambulamus illud est difficile convenire dicunt ista est vera so. quia ibi omnes sunt disiuncti et ullus est coniunctus. Ultimo rogo te quod teneas menti istas duas regulas que ponuntur hic in s. hoc ita tamen vare quia illi dicuntur coniuncti verbis qui in una et eadem oratione ponuntur. Illi dicuntur disiuncti verbis qui in duabus orationibus ponuntur quia alibi non habes ita clare. Ego hic dico ergo quod cum copula cadit inter duas orationes non inducitur coniunctio verbale tex. est in l. si cum in annos ss. i. ff. q. mo. usufru. amit. Ubi autem in legatis portio deficiens accrescit coniunctis nolentibus cum onere pro si legatarii sunt disiuncti verbis et coniuncti re et omnes acceptant sibi partes faciunt per concursum nisi testator aliud expresse disposuit et si unius portio deficit apud alios remanet per ius non decrescendi pure onere h. d. Questio s. nota singulare istud quod illi dicuntur coniuncti re quibus expressa dispositione testatoris tota res assignatur cuilibet unde tex. quod sine testoris textus sunt heres in l. ide neratius de usufru. accrescendo. Opp. ad istud pri. et videtur

q̄ no acrescat cu one ut s̄ e. §. i
primo so. ubi i prospectu h᷑ tractat
uel q̄. Opp. s̄. c. s fin aut que
uido legi so ibi loquit᷑ in distinct
obus et quinctis re qui cu venerat
p ius no decrescendi remanet apd
eos sine one. Opp dicat᷑ h᷑ nolen-
tibz e. s. §. p̄. §. so. aliud in
hedibz aliud in legatariis. Sin
aut ad desiciet opp s̄. c. §. prsto
et §. i nomisso so. ut ubi dixi
p ius accrescendi hic venit p ius
no decrescendi. Circa hanc l.
formo quest nos habemus q̄
plures sit quincti obus tunc est
locus iuri accrescendi cu one ite
q̄ plures sit re quincti tunc et locus
est iuri no decrescendi sine onere.
Quero quid si sit quincti re et
obus utrum accrescat seu no decrescat
cu one uel sine one. Glo hic dicit
cu one uide ea sup. obo no gravat
in fi. §e. de leg. §. dicit quin cu
eu sit quincti re et obus ex eo q̄
quincti sit re. venit p ius non
decrescendi appet q̄ debz remanere
sine one dicit ipe glo tenet qrm
et ego ut uider᷑ mecu tenes glo.
nobis in. l. re quincti. Que aut
que dicta sit de hereditatibz que
auferunt᷑ ab indignis intacta per
manet. h. d. Cu aute hereditas
no adita no transmitti᷑ sed vadit
ad cohedes uel ad venientes ab
intestato uel ad fiscu. h. d. Hec
aut omnia hac. l. statuta locum
hnt in testamentis codicilis et donac
ca mortis. h. d. No ex isto texo q̄
in donacoe causa mortis habet locu
ius accrescendi q̄ formam dominij
de h᷑. q̄ reperij. l. re quincti ff de
le. ij et ea dimisi indecisa sz h᷑
habes texo. Ultimo no q̄ que psut
omnibz debet pferri utilitatibz quatt
tex ut in aut res que s̄ ad trebel.

De his qui ante apertas
tabulas hered transmittunt

Per hanc hereditas
ascendencium
no adita transmittit᷑
ad descendentes nisi
repudiata sit idem i
legato no agnito. h. d.
Dividit᷑ in tres ptes primo ponit
unu statutu qd continet ius spale
2o ponit aliud quod continet ius
que 3o ponit racionem 2a ibi quid
si licz 3a ibi si quis. Hec est sing᷑
constitucio et nova. Opp s̄ de iur.
deli. l. iij dicit quidā h᷑ loquit᷑
de filio qui erat in ptate pri de
emancipato hoc est filij existen
tis qui loquit᷑ de iure et aucta
ritas ego q̄ h᷑ est spale in descen-
dentibz ut hereditas ascendencium
no agnita transmitta᷑ ad descendes
Cont hoc opp q̄ descendentes
transmittit hereditate ad quoscumq3
ut l. heredit §. filius de castren
pecu. dixi plene s̄ de iur. deli.
l. si infanti so. filius uel alius
in ptate descendes hereditate pri
parentis no adita eciam ignorans
transmittit ad quoscumq3 ut dixi i l.
si infanti et h᷑ opat᷑ consequencia
sui heredis ut videbitis. i. ti. iij l.
apud hostes descendentes vo qui
no sit in ptate hereditate ascendencium
no agnita transmittut ad descendes
no ad extraneos hic est casus hic
sing᷑ . Illi vo qui no sit de des
cendentibz et no i ptate si no hnt
descendentes hereditate no adita no
transmittut regulariter ut i §. i no
misso s̄. ti. i. Ite qui sit de des-
cendentibz et no i ptate si no hnt
descendentes ex se hereditate non
adita no in se transmittut secdm
regula dicti §. i nomisso ista dist
ista mag intellige. Cont predicta
opp. et videt᷑ q̄ eciam ad descendentes
hereditas no adita transmittit᷑ ut
i. ti. iij l. apud hostes. Glo que
est hic h᷑ fatet᷑ et male quia
cont casu i l. ij §. si quis ex
liberis ff de suis et le. No ob
l. apud hostes i. ti. iij quia ibi
loquit᷑ de suis q̄ transmittunt ad
omnes. Querit glo quid si isti
descendentes no sit i stituti heredes
ab illis quibus sunt delata hereditas
no agnita dicit glo no admittu᷑
ar. ad h᷑ de qua. ca. cum li. cum
l. i. §. ij. Ite quer q̄ si hereditas
no sunt delata ex testo sed ab
intestato glo dicit ide q̄ eade
est ro hoc tenet omnes. Querit᷑
eciam hac l. utrum fideicommissum relictū
relictu ab ascendentibz transmitta᷑
ad descendentes fideicommissario defuncto
condicoe pendente. Certe tua glo
deterimat q̄ no et bn dic ut i ca
Queres utrum ista l. heat locum
si isti descendentes fuerint nati
uita illius de cuius hereditate agit᷑
si postea dx. tenet q̄ sic et ex.

hic ponit ea et facit de ea iugum
sexu qr dicit q ipse eo habunt
de sto et aliat dicit q. i. l. gallus
i magna distinctione ponit ipse hic
et i l. qui se patris C. vn. qq. et l.
si quis filius C. de i offi. tes. et
glo. or. videt hic velle refundi illa
glo. ad tex C. de fideic l. si i ppria

Qui dies legati vel
fideicommissi cedat rubrica

Si competeret Dies
anni legati etiam quo ad co-
actor cedit in principio
cuiuslibet anni h. d. Opp
de l. qui hic anno ff de v. ob. So ibi
debebantur anno vnum erat vna stipulatio
hic debebatur singulis annis Opp
de l. certa ff si cer. pe. So ibi dies
sunt adiecta causa differende solucionis
hic vero causa multiplicande oblationis
plenissime dixi in l. qui hoc anno
de v. obli. Bartholus doctor

Agere Substitutio facta quod
deveniat in pupillo existente
non habet locum in persona nisi
pupillo existentis h. d. hec l. in summa

Si post annum Dies legati
relicti in tempore
certe etatis cedit adveniente
etate h. d. ista in summa.

Cum vxori Dies relicti
in tempore liberorum
cedit statim cum filius nascitur
h. d. ista l. in summa

Ex his verbis Cum tempus
certe etatis
adiicitur prestacioni legati legatum
condicionale non facit legatarius deces-
dentibus transmittere expectabitur tamen
dies h. d. Opp ff de le. i. l. si cui
legetur in pri. So ibi dies apposita
sunt legato hic prestationi ut dicta l.
si cui ff de le. i. et ibi plene dixi
et Cy. ponit hic vnam distinctionem
Ja. de are. quam ponit hic et de ma.
testa. l. si ita et illa distinctio
deficit in multis sed simplex ea ut dixi
in dicta l. si cui fideicommissum
legatum etiam a legatario ignorante
ab intestato relictum transmittitur h. d.

Ut in possessione legatorum
vel fideicommissorum servandorum
ca et cum satisdari debeat rubrica

Quoniam Cum petitur
satisdacio debet
adhiberi summaria cognitio.

Quotiens Cautione
de legato
prestando testator potest remittere h. dicit
Querit glo. utrum testator possit remittere
ypotecam et dicit quod sic ar. huius l.
et hoc dic ut in glo. Bartholus

Si servandi Cum gerunt
pignus pretorium
et conventionale qui prior est
in tempore potior est iure h. d.

Cum archimedora Ante
adventum
diei et certe non potest peti
fideicommissum sed cautio de eo prestando

Cum legatum Missio in possessionem
causa legatorum
solum pignus constituit et actorem
ex testo impedit h. dicit

Certa est forma legati
causa
potest fieri missio in rebus hereditariis
quas heres possidet vel dolo desiit
possidere et in rebus suis post sex
menses h. d. Notum est quod hic dicit
et no. l. Sicut dicit Rufina l. que
est lata sua in rei vendicatione
possessore sit executio contra alium
possessorem sed primus possessor dolo
desiit possidere ut hic et l. is enim
ff. qui legatorum et l. si legatorum ff
c. Ita refert Cy. in l. i. C. de ali.
iudi. mu. ca. fac. in viii q. F. l. i.
ff. si mu. ven. no. m. po. mut. de
ma. ad alium sus. dicatur dico ibi
plene in repetitione l. si creditoris
C. de pignor. Bartholus

Scire debetis Cautio lega-
torum potest
remitti per testatorem non cautio
fructuaria h. d. l. ista non lib

Contra Administratores rei
publice poterunt
conveniri si satisdationem de
legato prestando non exegerunt h. d.

De suis et legitimis rubrica

Dictum est de successionibus ex testo
sequitur videre de successionibus ab intestato
Sed quia primus gradus est liberorum
ideo ponit de suis et legitimis
Sed quia in nepotibus ex filia fuerat
quedam specialia nichilo attenditur et
ex filia nepotibus rubrica

Si frater Querere
decendi
de iure civili non
est limitatum tempus
certum dictorum h. d.
hec notabilis l.
in summa

Nepotes | Nepotes succedunt avo in stirpes non in capita h. d. hec l. i. § fi.

In testo | Nepos ex filio defuncto succedit equaliter avo cum superstite filio h. d.

Et intestato | Filius etiam postumus preteritus rumpit h. d. hec l.

Item pres | Filius adoptivus succedit cum filiis naturalibus et legitimis h. d.

Ex libera | Conceptus ex vero suo est spurius et ei non succedit h. d.

Item | Filius est here filius suus sui heredes h. d.

Sunt hostes | Hec est bona l. imp^o avo quo legi C tertiam materna putatis qua tertiam postea plenius in l. si filius qui per contraria sui heredis operatur tunc missionem hereditatis non agunt etiam in filio ignorante h. d. de h^c dic ut dixi i l. si i fati C. de mu. de li. secundo hunc est ut dicit hic tex. qui est sua.

Si defunctus | Nepotes ex filia succedunt cum diminutione certe partis sue ab intestato sicut contra testamentum veniat h. d. est hodie hec l. correcta ut hunc ibi C. de coll. aut que tunc ptes

Cum emancip | In successione feminarum emancipatio non attenditur h. d.

Si matre | Descendentes excludunt ascendentes h. d. iste tex. iure ipso succedant non intelligatur ipso iure q. non sit opus aditione quia hic non cum in hereditate materna videbitur ibi ti in l. ij et ff c. l. ij § sz et si quis ex liberis ex intelligatur ipso iure si noluit sicut dicimus in compensatione que fit ipso iure sz si opponatur ab homine ut no in l. si constat C. de compensat et l. si quis a sedimisse ff de compensat // Bartholus

Quones | Descendentes licz non habeant unde liberi certos agnatos in totum excludant h. d. Ad contrariam si ab q cum testa et pacto feminarum non licz loru bonorum possessio contra tabulas non bonorum possessio unde liberi ut l. illud ff. ad testa. ff de ij tab. et ff si tabe. nulle extra l. i. § vere et § labeo hic hemus una aut tunc sed voruus q toti ti^o // Bartholus

In tratione | Pro q hadie filius familias habet heredes certe etiam hoc erat de iure C ut videbitur i. de bo. que li. l. ij in pri. q § C vij. i adventiciis in profectiis non reperitur hoc tunc mutatum ut no in aut. vi hoc sunt tamen ar h^c si unum simpliciter et sit ar si filia fa. possit hic here in dote profectitia plene dixi in l. post dotem ff so. ma. Queo quid C h^c dum sola nali causa inspecta excludat q removet adoptivos alij dicunt et istud est verum q removet distinctionem emancipationis et patre potestatis. Iuxta h^c quit dy cetyn de gung cum cura. li. eius sit hoc sublatum Glo que est h^c dicat q sic doc. ultimo dicunt contrarium videtur michi q ego tenuero vobis glo ff de gung de cum cura li. eius l. ij ita pri. in glo. mag. Queo usque ad que gradum admittatur usque ad decimum gradum glo et by usque ad agnatos . Glo ex. cum coequati sit cognati quibus duobus succedat cognatio sui sui dic ut in glo. et by q non ex nullo iure reperitur cautum

Ad senatus consultum tertulianum

Videamus qualiter succedant descendentes ascendentibus restat videre qualiter succedant ascendentes descendentibus bi. q h^c sunt ut dictum tertullianum deo de h^c voit tex ut in glo.

Licet | Mater succedit filio infanti h. d. hec l. in fi.

In successione | In successione liberorum pater preferitur matri h. d. Ista l. C hodie correcta per aut defuncto nota C. e. l. fi. // Bartholus

Matres | In successione filij impuberis non obstat matri exceptio non petiti tutoris h. d. hec bona l. Nota q hic casus in quibus mater non petens tutorem excusatur si pupillus habet alium tutorem puta legem non procedit ff in tpa hunc l. et l. ij. ff q po. tu. ff in que tpa mater non poterat esse tutrix et ideo succedebat tutela lectima sz cum iure hodie si velit precedit omnibus tutoribus lectimis et datiuis ut in aut. matri et ave non pt dici q iure competit ps lectimum non cum est legittimus nisi prius ipsa declaret se nolle tex. C qui h^c dicat in l. ij § si ff C. tene mihi rogo te.

Signa mulier | Hec l. modicum valet sed nisi mulier tempus luctus ad secunda vota transierit

est i fauiuis et si restituatur filijs no succedit quousque alius supervenit h. dicit. Iste pene hodie sunt correcte per ius cayum ut dixi vobis in l. ij C. de sillis impub. // Bartholus

Mater que Mater que ad secunda vota transiuit eorum que per filij mortem quesiuit si acquireret si fuerint prima vota sponsa si adiecticia retinet proprium ius h. d. Opp in aut de no ch. § his nunc si. cu igit. So illa aut corrigit ista l. sed postea illa aut corrigit per aut de impu § hinc nobis reddit ad distinctionem huius l. ista dicit glo. ad intellige vero in hijs que matri obvenerunt ex testamento non redditur ad distinctionem huius l. ymo ista l. remanet correcta ut in aut ex testamento C. de sillis impub. qua aut tenere debes in ista ma

Omne Mater que assumpta filij tutela ad secunda vota transierit antequam alium tutorem dari fecerit omnino repellitur ab omni filij successione concludit h. d. Tenuit glo ultimam ista l. habeat locum si mater est tutrix in restitutione tenue opi. Jo. ut ponit ut in glo.

Si quis vel si qua Ista l. hodie correcta est in uno casu tantum et ideo nescio quid dicat et habet tres partes primo quando decedens relinquit matrem et fratres 2o quando decessit superstite matre et fratribus pluribus 3o loquitur quando decessit superstite matre et patre et fratribus et erat emancipatus 4o loquitur quando decessit superstite patre et matre et erat in potestate 2a est ita tamen 3a est hodie aut defuncta 4a est etiam defuncta et hoc tibi sufficiat pro 1a

Non hic quod per mortem filij non extinguitur usufructus quesitus patri quod hodie non est correctum licet summa que habet l. dicitur sunt correcte habet hic tres aut summa

Ut cum Ista corrigit l. C. dicebat quod cum coheredibus defuncti mater habebat

In testo Ista non venit ad l. corrigendo sed magis addendo et advertere et forma casus sic ut adaptes ad textum videlicet quod pater succedit filio ab intestato sed utrum possit pater venire contra testamentum filij ad hoc videtur semper in testo quousque etc. Opp aut tu dicis filium fecisse testamentum de adventicio et non valet ut C. qui testa. fa. po. l. ult. aut de castrensi vel quasi et tunc tale testamentum non subiacet restitutioni ut l. si. C. de inoffi. testa. So. quod dicit glo. de filio in potestate dicas quod per l. antiquam sunt in hoc hodie contrarie ista tenet glo hic quod sunt glo que vero dicam tibi plene in aut ex causa

Defuncto Hec aut magis specificat quam alia. Glo querit dicatur hic si vitam cum ascendentibus in gradu proximo utrumque sit defuncti concludit autem defuncti omnia dicit quod sic per hunc textum qui dicit in gradu proximo alij dicunt contra quod proximus est ille quem nemo precedit hec est opi. Jo. que communiter tenetur.

Ad senatusconsultum Orfitianum

Si intestate filij concludunt matrem et fratres h. d.

Non prodit hereditas ascendentibus in eius potestate non est non adita non transmittitur etiam ad descendentes h. d. et ista l. loquitur magis clare quod possit inferri quod glo. destruit eam. Opp et videtur quod hereditas non adita parentis transmittitur ut l. ca. C. de suis qui an ap. ta. So fatemur quod transmittitur ad posteros sed hic non quod transmitteret erat potestas inito non potest transmitti. Ista est summa Jo. que ponitur in principio glo. et ista est verior. Alij dicunt quod hec corrigit illa hec est transfusa quod hec corrigit illa et posterior. Alij dicunt quod loquitur in illa ex testamento de hereditate obveniente ex testamento hic ab intestato ista est falsa quod ibi dixi vobis. Alij dicunt quod hic defuncti repudiavit. Ista tercia glo hic in fi. ita summa Jo. ei non placet quod ita sit transmissio secundum glo. ad ascendentes sicut ad descendentes hic dicit pater qui erat de ascendentibus ergo etc. ut l. apud hostes C. de suis et le. Ista glo non placet michi quod est contra istum textum quod vult quod a hereditate non adita concluditur ibi et de repudiatione nulla fit mentio non ob. l. apud hostes quod ibi loquitur in filia sua que transmittit hereditatem non aditam hic vero loquitur in filijs quibus defertur hereditas matris qua constat non heredes suos heredes. Opp C. de l. cum antiquioribus C. de iur. deli. So. fatemur quod hic transmitteret ius deliberandi si transisset. Opp in decima deli. l. cum non solum § 1. So ut ibi dicam // **Orfitiano** filij concludunt patrem et matrem h. d. ista est l.

Matri. Matri succedit filius per orficianum h. d. Dicunt iste s.

Si qua illustris. Illustri mulieri non succedit filius spurius extantibus legitimis secus si ex coitu concubinario filium habuerit h. d.

Quero utrum filius spurii succedat matri et d. quod sic ut glo. tua nobis qua tene menti quod semper dimittit ad eam. Quidam sunt spurii qui habent patrem incertum ut nati vulgo ex coitu meretricali qui coitus non est dampnatus isti succedunt equaliter cum legitimis ut Insti. de suc. cog. § a vulgo fallit in muliere illustri ut hic patet Insti. e. § nouissime. Quidam vero est spurius natus ex coitu reprobato ut adulterio vel incestuoso tunc isti tales non succedunt neque patri neque matri ut in aut. quibus mo. na. effi. le. § si. Nati vero ex concubinario coitu succedunt matri cum legitimis ut hic patri vero non succedunt nisi pro sextiis portione aut. lic. C. de natu. li.

Quod vidua. Nati ex ancilla mora passa liberte sunt ingenui et tam matri quam filius succedunt h. d. Queritur glo. hic una quod utrum nepotes concepti post mortem aui possunt succedere aui et determinat quod non quod intelligo ex persona sua sed ex persona patris vel matris sic p. v. et C. de his quibus ut in. aut. ta. Dic ut d.

De legitimis et heredibus rubrica

In successione fratres et sorores ad successionem sunt admittuntur.

Si certus quem in hereditate quemdam tempore adcretionis inspicitur h. d. hec s.

Consanguinitatis fratres et sorores excludunt fratres filios prius mortui tam de iure ciuili quam de iure pretorio h. d. ista l. et est hodie correcta per aut. cessante que sequitur.

Cessante queritur hic utrum filii duorum fratrum succedant in stirpes vel in capita. Azo dicebat quod in capita. Dic dicitur quod in stirpes et sunt vna de opinionibus in qua conueniunt credo dum dicitur. Dicit veritate probatur in aut. eadem vij. hec. sunt v. illud qui v. precedit § si vero ubi dicitur quod etiam quum sunt soli sic prius succedunt in locum patris corporaliter. Ego istum punctum cognoui multum late in l. post consanguineos § i. ff. c. h.

et super hoc habui consilium et ibi scripsi multum late. Bartholus

Post fratres. Ex ista aut. hec quod filii succedunt in locum patris sui tamen quando tractatur de successione patrui vel aui ut in aut. in successione sed tractatur de successione aliorum secus ut in hac aut. post fratres. Ex hoc sunt dicti ad quos que sunt inter regem Ungarie et regem Robertum. Rex Ungarie sunt filius Karoli Martelli qui erat primogenitus. Rex Robertus erat sequens post eum. Querebatur utrum regnum debetur filio primogeniti vel regi Roberto qui nunc videbatur primogenitus. Et certe cum regnum Apulie sit feudum ecclesie Romane non habet a iure successionem sed ex concessione domini ut in aut. de suc. Rom. c. i. Quod cum nunc tractetur de successione aui vel primi ille nepos non assumit locum patris sui ut hac aut. iure debitum fuit regi Roberto. Ista ratio fuit qua non fecerunt alii doc. per istum modum nec tangunt casum. Bartholus

Si enim preparatus sit non conse- vel non de legitimis h. d.

Ab intestato agnati preferuntur cognatis h. d. est contra hic l. quia sublata est differentia agnationis et cognationis ut Insti. aut. cessante.

Defunctus hic est casus medio- ...cum non potest ... glo. que est in l. qui se patris C. de in. vi. sunt represen- tantibus sequens in gradu sunt succedere de iure ciuili h. d. Bartholus

Paterno. Ista voce dicitur pa- truus ut agnatus preferuntur matertere cognate h. d. correcta est ista l. Bartholus

Si is de quorum decedentibus apud hostes succeditur per l. Cornelia

In successione soror ut agnata prefertur auunculo h. d. et correcta ista l.

Sciendum ista est bona l. et necessaria tenenda. Sciendum tutorem pupillo non petens infra annum excluditur ab eius successione in intestato vel substitutionem pupillarum h. d. et aduerte quod tota die hic occurrunt de facto. Queritur quod non dicitur ad tutorem petendum tempus sed consensu debet peti ut l. ij. § consensu ff. ad treb. Sed dicitur quidam quod illa l. loquitur in matre hic in aliis. Hic non placet quia textus hic dicit tutorem ei fieri l. non petentem infra annum unde immo petendi a matre autem non recedit. Vnde Ray. Mal. dicebat quod est petendum consensu hoc est quoniam

comode pt du ti no tu[r]stebat a[n]i[m]i ut in dto p. gestim In dubio aute[m] sicetba no intellig[i] eos negligentes. in[fra] quinquaginta dies post dicta in tpe ponende occusatonis ut l. sic oportet p. 1. ff. de excu. tu. ¶ Opp[onitur] dicit hic inter substitutoes Contra ff. qui pe. tu. l. si p. maritus dicit glo ibi loquit[ur] in fideicommissario singulari hic in substituto universali Tu dic q[uod] hic loquit[ur] in substitutoe directa p[er] qua pupillo succedit[ur] iure ca[pitis] . . . ibi loquit[ur] in substitutoe fideicommissaria p[er] qua succedit[ur] defuncto et tamen debemus defuncti capit[ur] apud que fideicommissaria no reliquit iure ea ... // Bartholus

Si autem ¶ Si inter agnatos ... emancipato videt[ur] ... cuiusq[ue] et tertii agnatis h. d. facit hec l. ad illud q[uo]d dixi C. in l. ultima de inde. vidu. q[uo]d dispositio facta in uno de correlatis videt[ur] facta in alio

Si maior ¶ [N]atus post quinquagenaria est ... et succedit h. d. ¶ Opp[onitur] de his que raro contingunt no debet fieri l. ut l. na ad ca. ff. de legi. Glo no solvit Bricius dicunt doc[tores] quedam contingunt raro valde tamen et de eis debet fieri l. ut h[ic] / quedam contingunt raro et miraculose sp[iritu]aliter ut q[uod] mortuus resuscitat[ur] et de h[is] no debet fieri l. Cont[ra] / s[ecundu]m h[oc] seq[uitur] q[uod] beatus Johes bapt[ist]a no fuit nat[us] miraculose / et theologi dicunt q[uod] Johes bapt[ist]a s[ecundu]m natura[m] ... miraculose natus est ut dicit ewan[gelium] luce p[rim]o ca[pitulo] Erat enim Elizabeth sterilis et processerat in diebus suis Unde in ea erat duplex impedimentum quia erat sterilis et processit in diebus suis / no ta[men] erat hic sterilis et ideo valet pt contingere // Bartholus

De emancipatis ¶ ... hec l. correcta [O]mnis in uno q[uo]d e[st] h[ic] singulare ne est correcta Emanc[ipatus] contra fiducia succedit fr[atr]es in p[ro]prietate et pr. in usufructu et fr[atr]es uterini in bonis quesitis a matre pferunt[ur] consanguineis h. d. s[ecundu]m p[ro] fr[atr]ibus consanguineis ... l. corrigit[ur] p[er] aut. defuncto ... remanet in correcta ¶ No illu tpe ibi sunt totu plene ... ad has imperias ... q[uod] fa[ciu]nt plene que ponunt[ur] in l. femine C. de sc[is] imp. no ... locu in ... imperias ... tamen ... est ... ut ibi dixi et allain tibi hic tpo ibi ¶ No ... isto tpe

q[uod] in rebus ... pferunt[ur] uterini in rebus ... pferunt[ur] consanguinei in rebus aliunde quesitis succedunt equali[ter] h[oc] no est hodie correctum ... no C. e. aut. post fr[atr]es et i. c. aut. itaq[ue] // Bartholus

Lege xii tab. ¶ Femine inter agnatos non succedunt sicut masculi sublato iure q[uo]d prius inducebat / ... filii ... consanguinee vel uterine ... agnatos h[ic] in q[ui]bus l. aucte ... h. d. // Bartholus

Nemini ¶ Lex precedens fuit confirmata et filii emancipati tamen ... succedunt iure agnatoris ... et inter agnatos est locus successionis ... loca habet in tutelis h. d. ista l. ¶ No ... hac l. q[uod] filius emancipatus succedit ad filium ... de iure civili ¶ Secundo no q[uod] no e[st] ... q[uod] nepos ex filio emancipato insti tuat[ur] ... alius tamen ... succedit ... plene in l. gallus ff. et quid si ... ff. de li. et pos. ¶ Ultio no q[uod] inter agnatos est locus successioni ... ut ... de legi. agn. suc. ... placebat

¶ De successionibus ...

Scire ¶ Ad successione ... emancipati alius emancipatus et ... utrusq[ue] parentis admittitur h. d. ista l.

Si pater ¶ ... heres heredis ... hereditate ... defuncti ...

Cetrico ¶ ... et ... sibi invicem ... succedunt h. d. ista l.

Sermis ¶ ... no pt ... successione fallit ... h[ic] ... in glo. h. d.

Cemite ¶ ... no potest succedere ... se ... filii qui ... h. d. hec l.

Avunculo ¶ Hec est bona l. ... est correcta avunculus ... consobrino h. d.

Affinitatis ¶ ... affines ... e[st] successio h. d. fallit in viro et uxore ... affines ... viri et uxor ¶ Auteq[ue] ... successionis ... ab intestato h. d.

Nutoribus ¶ Glo quedam singularis que est in l. que tutela ff. de ve. ... dicit q[uod] omnibus deficientibus ultio

succedit ille qui fuit tutor pupilli / ista glo. non pbat. l. ymo credo q(uod) / sit cont(ra) hanc l. et racio eius q(uia) si / iste qui nutriuit pupillum racione huius / nutrimenti non pt. vendicare successionem / et ideo minus ille qui administrauit / tm patrimonium eius // Bartholus

Sancimus / In his bonis / que succedit fr(atri) / pte coniuncto usufructu et inte- / gre reseruato h. d. et est correcta / ista l. p aut. defuncto q(uia) pr succedit / unacum fratribus / hanc auc. fuit duas aut. / una incipit omnes peregrini et fuit fca / p ronuos lig. ipi fuerunt germ. et magis / ano nobiles et fuit gsto federici

Omnes / peregri p hoc q(uod) d(icitur) / peregri et aduene / libere hospitentur ubi voluerint / dicitur q(uod) peregrini qui vadunt peregrina de / non pnt capi p represalias q(uia) vult / imperator q(uod) libere hospitentur ubi / velint q(uia) dicat ullus potest eis / inferre molestia et ideo in signum / peregrinacionis portat scarcella et / burdone tene menti / Itaque pre- / mortuo / no q(uod) due voces vincunt / una et tota die allat(ur) in aut. de / consang. et uteri fra. xiii hec fuit / glo. que est hic distinguit et addit / ad ista distinctionem una de successione / ab intestato qua dus Cy. refert hic / de vbo ad vbum et illa distinctio in / aliquibus deficiat specialiter in uno scilicet / q(ua)n(do) veniunt ad successionem fres uterini / et fres consanguinei in bonis maternis / pferunt(ur) uterini et in bonis paternis / pferunt(ur) consanguinei ita q(ua)n(do) veniunt / ad succ(essi)onem putes / putes ex parte matris / pferunt(ur) in bonis questis ex matre / linea / putes ex parte patris pferunt(ur) / in bonis questis ex latere patris / ut s. ti. i. l. ii qui casus singularis / est / iste deficit distinctio dy. c. alio / q(ua)n(do) putes tiscunt ad scda vota et / habet filios ex diuersis matrimoniis / q(uia) tunc filii pferunt(ur) in lucris habitis / ex illo matrimonio ut vidisti s. de sec. / nupt. l. cu alys deficit etiam in / quibusdam alys et credo eam supple / s(ed) no potui scribere

De bonis maternis et materni generis

Continua ut in glo. duobus modis

Res que / nobilibus / l. ista in rebus / maternis filio compet(it) / pprietas pri usufructus / cu plena administracione / excepta alienacione h. d.

Dimidie(n)t(ur) p(ri)mo ponit q(uod) ius habeat / pater et q(uod) filius in bonis maternis / 2o ponit cui competat administracio / 3o inhibeat alienationem / 2a ibi puterbat / 3a ibi ita ut / Opp. quandoque quaerit filius / querit pri ut ff. de acq. here. l. placet / et s. a pa. q(uod) fu. ma. l. i. insti. p / quas pso. no acq. hec in pri. / Go. / dicendo est ius antiquum / istud est ius / nouum s(ed) in q(uod) in bonis maternis patri / non quaerit(ur) pprietas / fuerunt tn quidam / qui dixerunt etiam h(oc) fuisse de iure / antiquo p l. filius in pri. de inoffi. / testa. quorum opi. reprobat glo. i. l. / is qui heres s. fi. ff. de acqui. here. / dixi nobis et ibi Cy. refert i. l. / i. C. de adimis. ad bo. pos. licet non / alleget illa glo. l. is qui heres / Opp. 2o de ype. l. nos dicit glo / pater q(uod) pater non pt constituere / pcuratore in bonis filii maternis post litem / contestata sicut tutor unde glo. in / qua no consta glo reprobat(ur) p omnes / doc. ymo pr pt constitue pcuratorem / ante lite contestata sicut dicimus / in epo ut no in l. i. in pri. ff. de ypo. / habet cum plus iuris pr q(uam) tutor / q(uia) habet usufructum ego reperii q(uod) / dus. Andreas de yspis sol. gsclunt / ista q. et determinat cont(ra) ista glo / et hic iudicio meo tribus racionibus / quas suebat ex isto tpo. / p(rim)o ex eo / q(uod) dicit q(uod) sicut vel p pcuratore posse petere / ita in ipm petere seu posse sit i. ipsa / contestacione ut l. amplius ff. de re iu. ha- / s. g(ener)o no posset dare pcuratore mis p / lite gtes no posset posse p pcuratore / q(uod) est q(uod) istu topo. / 2o in isto topo / qui dicat et omnia agere tamque solus / pprium q(uia) dominus res / ita no e dubium / q(uod) s. pprium haberet dominium q(uod) posset co- / stituere an lite gtes / 3o hoc pbat ex / eo q(uod) dicit ppria gerat legitimam / dominum aucte huius l. est legitimus admini- / strator etiam an lite gtes et istud / puto verum / Opp. et videt(ur) q(uod) no posset / pcuratore actorem qui no pt alienare / ut l. aut ptor s. est cum ff. de minori- / dicti. Glo. no soluit scda regula / posita i. l. gnra loquit(ur) in eo qui / agit nomine suo s(ed) i. eo qui agit / nomine alieno no procedit et ita / loquit(ur) hic / Ultimus opp. h(oc) supra / docet mettere cont(ra) in l. ii de indo- / uidu. / Go. fallit hic ita vi(delicet) volo / glo. tua ita s. pr vult vendere / re filii debet mettere et dicere ipam / esse ppria iste intellectus no placet / mihi Bar. ymo aliud vult dice.

Bal.

no hic est de aut. de peregrinis

2e voces vincit unam .i. e. d. al.

no ad ist. glo.

Bal.

hic tex. qui dicat pater si rem vendidit ea tamquam propriam tenebitur de euictione tamen dicat in causa euictionis debere se fuisse propriam. Oppo. ff. de euic. l. illud. So. quia non cogitur dare fideiussorem de euictione. fallit hic quia non minueat euictio in limine contractus ut l. si post § de euic. ita dicit glo. Doc. reprobant ista glo. licet enim filius est in potestate non potest agere ut l. i. § fi. de aqua. cottid. ergo non potest in imminente euictione. Aliud ergo vult dicere iste tex. scilicet quod pater in causa euictionis tenebitur docere rem esse propriam. Item ab ipso non potest emptor querere tantum eo quod sibi det fideiussorem de euictione. Circa l. inprimis pater agit vel conuenitur nomine filii in cuius persona formabitur libellus. Glo. arguit pro et contra. allat opiniones l. ut hec, in ea qua vide breuiter ista est veritas si quando filius emancipatus in persona patris debet concipi libellus administratoris nomine filii ut hic dicitur in tex. si emancipator infante et est absens idem dicendum non est prius potest fieri quotiens vult ut vel formet libellus in persona filii tamen autem patris vel in persona patris administratoris nomine filii ut dicitur l. i. § sufficit ff. de admi. tu. et dicta autem ea. de epi. et cle. in pratica obseruat quando agit cum filiis familias quod pater et similes quod ponatur vtraque persona scilicet contra talem filium et contra patrem eius administratorem legitimum. Quis autem iurabit de calumnia dic ut in glo. Ultimo non et teneas menti istum tex. quod pater debet facere compensationes litis de fructibus ubi ex fructibus consumptis impugne facere post filie hereditas § ti. i. l. cum non solum § ubi autem voluntas. Et hoc facit ad questionem extra maritus qui exigit debitores dotales teneatur facere compensationes de suo ipso seu de fructibus dotis vel illae compensatione infirmant dotem et hic videtur casus quod de fructibus dotis ista quod tangit glo. in l. i. § i. ff. de impe. in re do. fac. Speculator ponit ea in ti. de do. int. vir. et vx. finaliter videtur mihi quod teneat quod sic. Idem in marito quod in patre. Ego determinaui contrarium in dicta l. i. § i. et nisi compensatione minuit dotem ut l. quod dicitur ff. de impen. § compensationes que sunt in exigendo nomina facit videri tamen mihi esse contrarium ut C. ma. l. pro dimissis et ibi non in ultima glo. magna. Hec ob. quod dicatur de patre. Nam maritus habet fructus dotis propter onera matrimonii pater habet fructus propriorum bonorum ex causa lucratiua non propter onera filiorum nisi naturaliter.

Quesitum in ista autem an per prescriptionem aliquis efficiatur dominus. Glo. hic distinguit aut loquimur de prescriptione triginta annorum et efficitur quis dominus aut de prescriptione xxxx. vel xl. annorum et efficitur dominus si habeat bona fidem. Aut non aut de prescriptione longi temporis et tunc acquiritur dominium utile. Idem tenet Dy. in c. ij. de re iu. li. vi. ubi optime declarat ista glo. Pe. videtur quod per qualecunque seu per qualibet prescriptione acquiratur dominium directum et est vna de nouitatibus suis contra communem opinionem. Propter plures rationes quas hic refert Cy. quas non curo referre de facili. Tu propter opi. mea est casus in l. i. § fi. ff. de aq. plu. ar. et Dy. mouet illa ad hoc.

Quamuis (Tertie C. de prescrip. Ista sunt in bonis aduenticiis loquitur hic in bonis aduenticiis qua ratione h. d. Ultimo dicitur defuncto et hic queritur de quo loquitur an de patre an de filio. Placentinus dicebat de filio et post mortem filii dicebat extingui vsufructum patris. Glo. determinat hic contrarium quod hic dicitur mortuo eo scilicet patre nam morte filii non extinguitur allegat glo. C. ad tertul. l. fi. In autem de here. ab intes. coll. pri. et C. de ti. i. l. fi. i. § fi. adde § ti. i. l. iij. et l. iiij. quod non.

Si vnus (In bonis maternis filius emancipatis declarans pater succedit in vsufructu si fuit in potestate in totum. Idem in nepotibus et pronepotibus h. d. tota ista l. non lib. et singularis tene menti.

Omnem (Per fustum ad secunda vota non perdit pater vsufructum in bonis filii questum h. d. Nota tex. quod ille qui non transit ad secunda vota dicatur stare in priori matrimonio licet etiam non glo. in l. i. § contracto C. de rei vx. act.

De bonis que liberis etc. Rubrica

Cum venerande (Sicut bona materna ita lucra nuptialia filiis quo ad proprietatem patri quo ad vsufructum queruntur h. d. Oppo. § l. xx. So. ibi loquitur in lucris nuptialibus que a patre preseruit ut statim dicam. Ultimo per ista l. ego dico quod vxoris qua lucratur filiusfamilias ex dote vel donatione propter nuptias ex forma statuti ciuitatis

oppo.

Oppo.

Nota bene

in per prescriptionem aliquis efficiatur dominus et nota iuris ... [illegible]

Glo.

Nota bene

Glo.

Glo.

Oppo.

illud est adueticium et ita quis non veit fribus qferuis ut C. ti. i. l. ij in fi. et C. de collat. l. fi. non obstan. eo qd dicit Dy. in l. si cum dote ff. de castren. pecu. ubi tex. et glo. tangit

Queritur filio fam. data est dos queritur utrum qstante matrimonio patri queratur usufructus dixi vobis in l. que viro ff. rerum amo. ubi glo tangit et de hac qone nichil reperies in hoc titulo. Bartholus

Constitutiones Hec imp. aliam qone bonis patris pfecta plenissime qui cogatur filius reseruare ut in aut. sz quibus C. de se. nu. vx. aut

Quod scitis Hec l. habet duas ptes et 2a ps est multu singularis uel stio alibi et breuiter dicit filio decedente succedunt liberi uel sic pr. pr. eius bona occupare iure peculij h. d. tene menti hanc l. quia scdm iura C. filiusfam. habz hedem ut videtis in l. fi. ad tertul. et C. ti. i. l. fi.

Sin aute Breuiter dicit scdm vz lec. quam glo videtur ponere ricepote decedente in bonis quesitis a matre uel linea materna aucis maternis pferatur primus h. d. iste singularis casus de quo uel ubi glo facit mencione

Non istum casum qz nescio cum alibi uel in tex. uel in glo. uel p alias uel in tex. dixi tibi C. ti. ij aut. itaqz doc.

Alij legunt istum §. aliomo et scdm eos intendit in successione morientis pr. pfert auo h. d. Ide dicit aut defuncto C. ad tertul. et scdm ista lec. est forma casus q vir filiusfam. dedit vxori donatoz pp nuptias pacto apposito q si pdecederet ipa si vir pdecederet lucrett pte istius donationis decessit ipa et sic lucrata est queritur cui pferatur in successione et dicitur q pater aliter non posset hic poni tenendo ista lec. Sz q. hic contra pactum de lucrando dotem vno pdecedente non valz ut ff. de pac. do. l. i. et l. ij. go ut pactum de lucrando donatoz ante nuptias pdecedente muliere cum inter eos debeat esse equalitas ut C. de pac. quia dum equalitas huius tunc tenere prima lec. que videtur vera lib. fundata ro. C. l. de emancipat. in fi. C. de legi. hedi. Si velles tenere 2am dicas q. hic est i. equalitas p hac l. non tn. bn pbat.

Cetermiz In bonis que pri non queruntur monstrat tir primo ad filios 2o ad fres 3o ad parentes h. d.

Non sine vone appellatione vxoris qtinetur sponsa quo in hereditate contesima h. d.

Cum oportet Hic sponsa appellatione

aduetitijs filius queritur pfectas pri vsufructus exceptis castrensibus et q. castren. h. d. usqz ad § non autem

Dicitur C. de acq. he. l. placet sa. pa. qd si ma. l. i. Sed illud de iure antiquo aliud de iure isto nouo in quo paulatim inceptum est a bonis materni specialiter deductum est ad omnia aduenticia ne pri quorantur ut hic vides.

Venio ad q. et intro glo magna hic posita que est valde nobilis dicitur hic q in pfectitijs nichil mutatur et pfecticia dicuntur que ex substantia patris pficiscuntur vide tex. ibi non ex substantia eius in eius potestate tex.

Queritur ergo qualiter intelligatur ex substantia pficisci glo dicit q hic accipitur dicto ex large ut comprehendat etiam qd occasione patris obvenit ut l. adeo ff. de acq. he. de vul. et pup. l. et si plures § i arrogato et sic hic dicto ex ponitur large alibi accipitur ex substantia stricte ut l. stinius § replectoz C. de inoff. testa. de sufficientia substantia istius dictionis ex tetigi vobis in l. non dubium C. de le.

Iuxta illud ponimus qonem pone q pr dedit filio fundum ut inde se aleret ipse ex fructu fundi lucratus est an istud dicatur pfectitium glo dicit q sic qz dicit ex re patris tex. ff. ad trebel. l. balista de vsuff. le. l. in fideicommisso § non inequ. vide glo. l. iste si pr tex. Ego intelligo ista glo. in fundo qui datur colono nam si filius ipse suis manibus coleret ps alia ipse lucraret ex fructibus uel ex opera sua esset aduenticium quia illud qd quis querit ex laboribus est aduenticium ut hic dicitur in tex.

Ista l. intelligo q filius querit ex fructibus simpr. Si cum de illis fructibus quadam negociacoz faciat et ex hoc lucratus est tunc esset lucratus ex sua industria nec diceretur pfecticium ut l. iij ff. ad l. falcid. ista intelligo hic.

Queritur quid si pater dedit filio pecuniam et ipse filius inde fecit vsuras an hoc dicatur pfectitium glo hic videtur dicere q sic quam vide c. sz q si istud q glo de vsuris dicit procederet scdm iura ista scdm que vsura est permissa sz scdm iura hodierna scdm que vsura est prohibita nichil queritur

patri qz de hijs que acquirit ex delicto p filium nichil quirit patri ut l. qui seruus ff de acqui. pos. ff p so. l. qui si ex furto ims ponens filium fecisse usuras iussu patris tunc cum cum utero tenetur ad restitucionem quirit patri semper tn dico deducto eo qd ipi filio deberet p operis et ide dico in alia mercancia qua filius fecisset de pecunia patris ita lucrum quod attribuetur pecunie esset profecticium ut vidistis in l. istud C. de do. ubi fecit te notre Queritur quid si filius faciens mercanciam iuit in francia pincaciam cum pecunia patris et eius attracione captauit beniuolenciam regis qui sibi donauit quedam An hoc sit profecticium spectat in ti. de in. in ma. de iudicijs vniuersalibus ubi tractat ista mater vide tenere quod sit profecticium credo quod dicat ipse cont tasti l. pom q. i co ff p so. Queritur quid in dubio reperit filius diues nescitur unde utrum proueniat ex bonis patris uel aliunde. Glo. dicit quod ex qualitate persone presumitur aut filius erat industriosus uel artifex uel non tunc vide glo. lig semus sit in vxore cont defraudatorem glo. vi. C. arbi. tu. l. si defunctus Breuiter dicas sic ut solco dicere Al. quando si presumimus aliquem lucratum esse aliquid ex aliqua presumpcio delicti tunc illud non debemus presumere hic est capius in l. si defunctus C. de arbi. tu. ita si illud quod habet tutor presumitur ex bonis pupilli vi. quod dolose subtraxit pupillo. quando si presumitur quod quis sit lucratus ex bonis alterius effugitur presumpcio delicti tunc istud debemus presumere exemplum i vxore C. de donacionibus inter virum et vx. l. etiam ff de do. int. vi. et vx. l. quintus quando si presumitur quod aliquis sit lucratus ex bonis alterius non iniuria presumpcio delicti uero effugitur ut i filio si filius habet de bonis patris non iniustus uel est iniuriosus etiam si aliunde habet tunc tenetur ad contractus que ponuntur hic et in aut licencia C. de epi. et cle. ubi dicitur de plato In hac l. in prin. glo. quirit qd dicat peculium profecticium et qd aduenticium et de hoc C. dein est. Sed quod est peculium castrense uel qm dic ut i glo. quam vide et no. de eo qd dicit esse qm castrense peculium de quo vidistis in l. fi. C. de inoff. testa.

Exquirit Nos vidistis quod pater habet vsumfructum in omnibus bonis quirit vsufructus exceptis duobus casibus

qui ponuntur in tex. et alijs posit hic in aut exceptis Exceptis glo. i aut ut liceat matri et auie in prin. Dubitatur hic sunt. An ista condicio possit apponi in ultima et videtur dicendum quod sic veritas est in contrarium ut probatur ex tex. vii sunt et etiam ex racione posita in tex. Cum enim forte mater uel auus mariti habet filio ista legittima relinquere de necessitate non potest sibi ista condicionem addicere ut no. et pz i tex. Queritur quid si relinquatur monacho sub condicione hac ut non querat monasterio istud videtur quod contineat impossibile et repugnanciam ita monachus non potest habere aliquid sed totum est monasterij ut in aut ingressi Unde dicendum quod sit monachi et non querit monasterio est contra condicionem et quedam i se ipso perplexitas que habet viciare legatum et contractum ut l. triuis ff de condi. insti. et l. ubi repugnancia ff de re. iur. Puto aut ista uerba sic debere intelligi si relinquo monacho sub hac condicione ne querat monasterio hoc est quod monasterium illud faciat habere eo modo quo potest sz commictibus actibus ut l. inj i prin. ff de man. et sic nichil querat monasterio sz sibi faciat ad hoc ff ad trebel. l. lucius §. tres heredes et qd ibi no. Sz quid si expresse dicat quod nichil iuris querat monasterio prendeo eo modo nichil iuris sz affectus utilitate sibi sz ut paciat monasterium illud ius excepcionis Item hereditas hic ponitur alia excepcio. hic forsan melius staret i fi. dicte l.

Idem est Circa hanc l. primo quirit An pater ingrediens monasterium retineat vsumfructum in bonis filij Glo. dicit aut pater ingreditur monasterium non ut efficiatur monachus sz ipse ponitur ibi forte i pena propter adulterium commissum ut in aut sz hodie mater. i. de adulte. tunc retinet vsumfructum in alijs rebus preter ea que querunt filio quando matrimonium dissoluitur ut hac aut. Si uero ingrediatur monasterium ut monachus efficiatur tunc videtur quod extinguatur vsufructus quia habetur pro mortuo ut C. de epi. et cle. l. deo nobis i fi. et ad quinque dicit glo. eo de tunc quod vsufructus non finitur. etc. i vsufructu debito semper procedit ista glo. quia potest esse vsufructuarius quantum cum eius modo monachus ut l. vsufructus de stip. ser. et l. fi. C. de vsufruc. Sz in vsufructu debito iure patrie potestatis est dubium ita per ingressum monasterij liberatur filius

a patria ptate ut no in l. si qs ca
§. videns ff de inoff. testo patet
na cu ipe efficiat alterius ptatis
no pt alien here in ptate ut ff de
adult l. si cucicet Insti. de pa. po.
§. si. Scdm pria ptas pimitti absz
fto pris tuc est ctu q usufrutus
no cotiguit ut Insti plene no
C. ti. i. l. ij. cu vo psufrutus co-
tinguit pris fto tuc ipe dz here
medietate usufrutus et medietate
pdit ut j. c. §. cu aute Scdm qm pr
macipat pdit pria ptas sno fto
qo videt q pdat dimidia usufruct
Ultimo quit glo qt sut capis i
quibus pri no quit usufructus
et glo. cuuat xo. et vide et no
tota ista glo. et sequa ea

Non ante

Administratio pria est libera ab ypothecaria ab onere reddende rois ab omi condicione et alienatio est ei licita mi dca et de eo qd querit de fructibus pt tamen de ipso disponere h. d.
Opp j. c. l. fi. §. sin at eo alien
do. ibi loquit de mala adminst-
rone dolosa hic de mala adistrac
culpabili vel aliter ut ibi dca
Item opp j. c. l. §. fi. Ro no habz
filius ypotecam y mala adminstrac
ut hic Sz si pr reb filij no reddit
sotus ut in gno Opp et videt
q filius possit corrige patre ut
ff de condi. ob ca. l. iij §. subtilius
Ro. filius corrigit prem in iure
ut ibi no i administratoe ut hic
Con hec opp j. de secu. pas. l. fi.
et istud est bonu gru et vide glo
sup vbo patria ptas in fi. vbi glo
dicit falsit ibi cu dic vbicuqz
pr dissipat bona filij si qd filio
ad ipa bona posset dari regressus
qz vendit res i mobiles que no
consumunt tuc filius no potest
repheude prem Ita loquit hic
Si vo dissiparet res mobiles q
put no appare et pr solucdo no
esset et esset homo male vite
tuc pt ei administrao interdici
ut dca l. fi. j. de secu. pas. facit
ff ad trebel. l. impator. et ph
dco in ma substitutois pupillaris
q pr qui est talis condicois q ei
administrao bonor filij interdici
in anta q ille no potit ei pupil-
larit substitue ead rone ut fit
no pt de rebus disponere in vita
ita nec i morte Exunit glo utrz
intitu rei cotigiua usufrutus pris
dic ut in glo. Om aute Si
pr patit filiu tene et usufrutu
ppe de rebus in quibz ipi patri
quit usufrutus ei videt fructus
donae h. d. glo. Tex h no apit
an teneat remissio vel ista dimi-
na donao Sz dicit q morte confirm
vel glo declat quid diceu Ri
puto q teneat ista remissio dimidia
hoc est quis volutas pris vincet
durat Az. l. cu anno ff de dona.
int vi. et vx. et ideo postea morte
dicit confirmari qo postea vuori
Cu aute Si pr emacipauit
filiu i pmio emacipacois sibi
retinet dimidia usufrutus insi ali
pt compsu h. d. Ro q pater qui
emacipat filiu debz a filio premi
ari et ideo vba que apponunt
cottidie in emacipatoe qz pater
donat filio i pmio emacipois po-
nunt inppe qz illa est pmpo dona
ut dixi in l. ut liberi i fi. de colla.
Sed cu tacitas y rebz filij in
quibus est lbum q administrator Sz
filius ypotecam a tpe administratois
inchoate h. d. Opp. S. c. §. no at
Ro. dic ut ibi vel dic q h loqr
in mala administratoe dolosa ibi
in culpabili// Bartholus

Quum utilia

In rebz qs
Imperator vel augusta dona filiis famil. pri usufrutus no quit h. d.

Quum no solu

Si hereditate vel alias reb que filio defert filius adire no vult pr pt ca plenio iure acqre et eq si pater recuset filius sibi pleno iure quit h. d. Opp et vide q filius no possit adire sine iussu pris ut l. si quis §. iussu ff de acq. he.
Ro i adiectione iura antiqua sz
hodie contra na filius pt adire
pre cotradicte ut hic et etia pre
ignorate ut Insti no in l. i. C.
q. admit. ad bo. pos. po Oppo-
nit h idem i contractibz Cont qz
in contractibz pr obligat p filium
invitus ut l. si quis filiu §. cetera
ff de pecu. Ro. obligat invitus
de peculio ut ibi no in solidu ut
h vel est lbum administratori ista rebs.

hoc intelligit. Iste opp. q. solu in pecu. castren. filiofam. spectat accioes ut l. filiusfam. et l. insfin. ff. de acq. et ob. So istud est hodie additu sub isto novo iure. Queso pone q. filio instituto datus e substitutus vulgaris filius recusat hereditate quis preferet an pr aucte huius l. an substitutus. Glo. dicit preferendu esse prem qr censet una psona cu filio vide glo. sup verbo recusate filio. Ego tento ista mat. in mat. substitutionis vulgaris in l. i. ff. de vul. et pupil. et teneo ibi q. glo dicit hic nam effectus substitutionis vulgaris est q. si institutus heres no erit vel aliu instio pro herede no fecerit admittat substitutus ut l. si pr fam. ff. de hered. insti. s. hic filius lic. no sit heres tn ex psona sua facit prem herede go substitutus repellit. Sed l. hic videt casus q. spli mo. s. c. l. ubi dicit pinde est ac si ipse pr esset ab i. ico institutus. Queso quid si filius morit anq adeat utrum pr possit adire quida q. sic sicut h. dici de filio recusate. Sy. mal. tenebat contra q. qu filius morit tunc no subest psona qua possit reputare pr sicut diximus in spli aliud est here repudiare hereditate quo casu sit contra per sedigunssariu ut l. na quod s. i. ff. ad trebel. aliud e mori here an adita hereditate ut l. ille aqo s. fi. de testo c. ti. Ego unde dico esse et ph. est casus in l. si ifati c. de iur. deli. ubi p filiu nolente an adita hereditate no quent pri hereditas nisi fuit filius infas c. ad orfic. l. ij. Queso an istud q. hic dicit heat locu si filio defera hereditas ab intestato. Glo. dicit q. sic et bn. Iste an illud q. h. dicit in filio heat locu in feudo. Glo. dt. q. no ut l. cu prona c. de hedi. insti. Iste an hec l. heat locu in quela. dic ut in glo. Nichilominus hic est no lib. s. et singl. s. hic lec. qua reputo valde breuis h. dicit in rebus in qbus pri no querit usufructus qr no wlt cogit pr filio in iudicio consentire. h. d. s. lec. qua infedo tene. Vel alr s. lec. qua filius no pt esse i iudicio sn consensu pris. h. d. Nō q. pater tene filio consentire in iudicio. Nō q. iudicium

sine pris volutate est nullum. Ad simi opp. an quis contra velit litigare no valet iudicium ut l. ij in pri. ff. de iudi. So. hic pr no cogi litigare s. cogit litiganti consentire. Ad sim opp. et vi. q. filius possit age sn consensu pris ut c. de collacione q. locu. So. ibi est casus spalis. Iste opp. ff. de iur. l. demus s. fi. utrum ubi sit contractus i filiofam. sn consensu pris. Glo. dicit aliud in accoe i sum que dat ex contractu aliud i accoe principali vto qr cu pr primo consentit ecia postea videt consentire i executioe dc nec ibi nec in aliqua l. ff. reqrit q. pr teneat filio consentire tn potius solue ut solica contra in fiora. Opp. ff. de noxa. l. si noxali et l. sc. et insti. de noxa. s. fi. So. glo. nostri quib dicunt q. in omni iudicio requit pris consensus et so illa iura corrigunt p ista et est ro qua glo. ponit h. contra pri. filiusfam. no videt integer ho. io requit pris consensus ad eius integritatem. Emenda aliis glo. aliquis qui vocatus e dns Otto intelligit ista l. aliomo et eius lec. ponit in fi. glo. magne et dicit q. h. l. no dicit q. in omni iudicio requirat pris consensus s. dicit h. q. in rebus in quibus pri no querit usufructus qr no wlt sit adiutor i dare filio agenti vel defendenti bolo q. pr tamen consentiat iudicio i pgnim repudiacionis ne postea possit venire et dice iudicium nullum q. sibi spectat usufructus et contractum tn de repudiacoe i iudicio no constet et dicit suspr q. cogetur pr ad hoc filio consentire in pgnim huius repudiacois hic est verus casus huius l. ut placet simo ex continuacoe tex ut poteris vide aptc. et sm h. iura antiq. remanent i correcta pbo. de iure antiquo potat age filius sine consensu pris ut dca l. si noxali. et insti. de noxa. s. fi. de iudic. l. sinez et l. ta ex contrahbz et sic de iure antiquo erat integer ho filiusfam. s. p iura C. pso filii no est diminuta vel iub eius psno aucta qr sibi quit spetas que olim no querebat unde no est dicendum q. hodie no sit integer homo s. tu olim ess. P hac vos tenebat Ja. but. opi. Otto. qua tenebat Ja. de are. Dns Ry. mal.

op. ·/·

No^a et ·/·

No^a ·/·

No^a ·/·

No^a ·/·

No^a ·/·

3° s... ·/·

op ·/·

op ·/·

op s. ·/·

op s. ·/·

no e inf. glo. q. Ad d. Otto. s.

et dicit mar. cam videtur tenere et
ego puto esse veram pro primo ut ff.
sc. ubi cum filius est minor pater non
quaeritur usufructus datur filio curator
qui potest actionem exercere unde tex. in ff.
sin aut in fa/ dz si esset verum quod
filiusfamilias non esset integer ho requi-
re consensus curatoris qui supplet defectum
etatis et tunc consensus patris ut persona
filii diminuta per patriam potestatem reinte-
graretur sed hic est filius qui consensus
solius curatoris sufficit ideo quia cum
datus est curator hereditatis illius
filii constat de patris repudiatione et ideo
non est necessarius consensus in pagum
istius repudiationis per hoc est tex.
in aut. ut liceat matri et avie
in prin. ubi in rebus in quibus pater
non quaeritur usufructus quia non potest
filius maior habere omnimodam admini-
strationem ergo non requiritur patris consensus
in omni iudicio sed solum in isto ubi non
quaeritur pater quia non vult requiritur consensus
in pagum repudiationis per hoc est tex.
in aut. ut liceat matri et avie. ¶ In
hoc est casus ex. de iudic. c. i. li.
vi. ubi in casibus in quibus non quaeritur
pater usufructus quia non potest non requiritur
patris consensus et sic puto opini-
onem esse veram et verissimam. ¶ Dicit ergo
aut loquimur de iure antiquo aut
de iure hodierno/ primo casu aut
loquimur in talibus in quibus actiones
per filium quaeruntur patri pleno iure/ et
non potest filius agere sine consensu patris
quia non habet actionem ut l. si pupilli
ff. videamus de nego. ge./ possit tamen
agere tamquam coniuncta persona patris
ut l. sed hoc in prin. ff. de procur. aut
loquimur in casibus in quibus actiones
remanent apud filium sed commodum
patri competit tunc aut pater est presens
et non potest filius sine consensu patris aut
est absens et tunc secus ut l. si longius
ff. de iudic. et l. si unus ff. si filio
ff. de uxoris aut loquimur in casibus
in quibus actiones remanent apud
filium pleno iure et tunc patris consensus
non requiritur ut l. miles ff. i. ff. de
castren. pecu. et hoc in agendo sed
defendere potest filius sine consensu patris
indistincte ut l. iii ff. sed utrum de mi.
et l. omnes et l. ea que contra filios de
iudic. et dicta l. si noxali. et l. si
ff. de nova. Si vero loquimur de iure
hodierno tunc aut loquimur de profectitiis
et iura antiqua non sunt immutata
ut l. cum in prin. C. de bo. que lib. Aut loquimur
in adventitiis et tunc aut pater quaeritur
usufructus et filius nullo modo potest

agere vel defendere quia sibi non competit
administratio sed patri ut C. de bo. que lib. l. i. et
ff. c. l. ff. ubi aut/ aut patri non quaeritur
usufructus et tunc aut quia non vult et
requiritur patris consensus in pagum repu-
diationis ut hic/ sed si de repudiatione
alias constaret in iudicio ut quia esset datus
curator ut si patris repudiatione non requiritur
patris consensus ut ff. ff. ypo./ Si vero pater
non quaeritur usufructus quia non potest sibi
quaeri tunc patris consensus non requiritur
ut in aut. ut liceat matri et avie in
prin. et ex. de iudic. c. i. li. vi./ hoc
etiam apparet in castren. vel quasi in quibus
pater non potest quaeri usufructus nec eius
consensus requiritur ut l. i. ff. i. ff. de castr.
pecu. et C. de epi. et cle. l. sancimus
idem in aliis iudiciis que agitantur
super rebus in quibus nullus cadit usu-
fructus ut dicta l. si noxali. ff. de nox.
etiam in aliis casibus in quibus ipse filius
quaeruntur. ista debes intelligere hac
materia. ¶ Ulterius opi. quereditur venia
ad glo. mag. ¶ Primo quero qualiter
componetur ista utilitas patri dicit glo.
pignoribus captis et mulcta indicta
et aliis remediis pretoriis ut l. i.
ff. quod quisque iuris in alt. Ingenium
facit Iusti. de act. qui aliud. ff. si-
militer ibi pater non cogitur defendere sed
bene cogitur filio consentire ita loquitur
hic. ¶ Secundo quero quid si pater in-
terpellatus non consentit et indigo ad hoc
in causa cum valeat iudicium videtur
quod potest sufficiat interpellatio super
hoc ut l. i. ff. excepta ut in pos. le-
gatorum. In contrarium videtur quod non sufficiat quia
debet cogi cum effectu ut l. i. ff. si. ff.
quod cuiusque univer. Glo. non determinat
dicunt quidam quod debet cogi cum effectu
consentire cum interpellatio bene sufficit
ad constituendum quem in mora non
inducendum consensum. ¶ Ulterius videtur quod
debeamus sic dicere aut filius agit
aut convenitur primo casu requiritur
consensus interius vel sufficiat patrem
super hoc interpellari nam turpe pater
sit legitimus administrator vel saltem
de hoc dubitetur nisi filius legitimet
personam suam non debet audiri cum an-
omnia debeamus inquirere de persona
ut l. si quidam ff. de testa. sed si
pater esset vilis persona tunc non
putarem interpellationem sufficere ut l.
si cum dote ff. eo aut tempore ff. sol. ma.
idem si ipse esset absens tanta ab-
sentia quod haberi non possit arg. l. si
longius ff. de iudic./ dz si filius

non bo. dicit ad hoc an in toto
factura
patris requiritur patris consensus
et 2 ad hoc non 2 eo q. fe

Nota

Nota

queritur tunc puto ut prelatorum statum patri sufficit si dicamus patris consensum requiri ad perficiendam personam filii secundum opinionem glo. ar. de tu c. eo a tempore si dicamus eius consensum requiri in signum repudiationis non videtur videtur repudiare ut l. si eos tempore i. de rerum pug. ¶ Queritur 3o quid si filiusfamilias agit ut patrem an requiratur patris consensus. Glo. videtur dicere quod sic et secundum hoc esset contra l. filiusfa. § ipse quoque ff de procur. / Sed omnes leges tenent contra istam glo. et est hodie casus extra de procur. c. quia quer. li. vi. ¶ Queritur an filiusfamilias tutor possit agere sine consensu patris. Glo. hic determinat quod sic et bene. ¶ Queritur quod si preceptum est statim filiofa. in consensu sine consensu patris an valeat. Glo. distinguit aut fuit preceptum consensu sine consensu patris ante litem contestatam et valet / aut post litem contestatam et non valet. Tu vero sic dicas aut quis vult agere contra filiumfa. ex confessione sola et tunc sic quia illa confessio iudicialis est contractus quasi iudicium secundum Azo. quia etiam minor qui non potest etc. in iudicio obligatur consentiendo ut l. etiam § minor ff de confes. et filiusfa. contrahendo legitima persona censetur est in iudicio prout ut l. fi. § i. ff de v. ob. et l. omnes et l. ea que contractibus ff de iudic. Si alius vult agere ex precepto sibi filio facto tunc procuratorem teneas opinionem glo. quod ipse filius non sit integra persona etc. non posset agi contra eum quia non habet legitimam personam sic tenens opinionem quam tenui quod consensus requiratur in signum repudiationis debemus distinguere causam super qua prestat consensus ut supra dixi. ¶ Nota tamen ex ista glo. quod ex sententia interlocutoria que continet aliquid dari vel fieri oritur actio in factum quod plene dixi in l. a divo pio etiam pri. ff de re iud. et vide glo. ista. ¶ Queritur an coram arbitro possit esse filius sine consensu patris. Glo. dicit quod sic per l. iii. § si filius ff de arbi. Tu dicas aut queris an filius ipse possit compromittere et etc. sic tamen compromissum est contractus ita intelligatur glo. aut queris an acta per eum valeant ita quod porrigant effectum ac si esset facta coram iudice ut l. tamen antea C. de arbi. et tunc tenendo opinionem glo. quod filius non est integra hoc non valet acta per eum sicut vel coram iudice ut l. i. ff de arbi. Si teneas opinionem quam tenui est distinguendum super qua causa fiat compromissum ut dixi supra. ¶ Queritur quo tempore requiratur consensus patris et videtur quod ab initio ut l. inomnietance C. qui legi. per se ... si ab initio pater non consentit sed consentit postea an iudicium valeat. Glo. hic dicit quod non ut habes in ca. venit si teneamus opinionem glo. quod ratio huius est quia filiusfa. non sit integer hoc glo. dicit verum / alia cum negocium pertinet in alio quam in consensu propter ratihabitionem non confirmatur retro ut l. observare in fi. ff de offi. procon. et le. non ... in c. ratihabitionem de re. iur. li. vi. per ey. in l. fi. C. ad macedo. Si teneas opinionem quam tenui dico quod quotienscumque et quocumque de patris repudiatione constat satis est. ¶ Queritur quid si filiusfa. agit in causa castrensi vel quasi an possit sine patris consensu. Glo. dicit quod non et sic fuit contra mea antiq. / contrarium tenui vobis et ita tenent communiter doc. ut l. miles § i. de castr. pecu. et C. hodie casus in 6o ii. c. i. ex de iudic. ¶ Queritur an in actionibus publicorum iudiciorum filius possit esse sine consensu patris in iudicio. Glo. videtur dicere quod non et sic fuit contra mea antiq. / contrarium tenent omnes doc. ut l. post § i. ff de his qui ut indig. maxime cum cum hec sit causa in qua pater vel habet vel hic sit ... secundum ea que supra dixi. ¶ Queritur quid si filius agit contra patrem an requiratur patris consensus. Glo. dicit quod non dic ut in ca. / cum ... de tota glo. ¶ Queritur si requiritur patris consensus an requiratur in quolibet actu an sufficiat ab initio ... hic vi. dicere quod sufficiat ab initio consentire eum ut agat vel defendat ... videtur hic velle glo. in fi. ... l. deinde § si vero. ¶ Queritur an pater consentit filio an possit consentire per epistolam vel nuntium videtur quod non sicut dicimus in tutore ut l. obligari § tutor ff de auct. tu. / contrarium puto verum ar. l. honoret cetera fi. ff de mu. et hono. Nec ob. quod dicit de tutore quia aliud est auctoritas aliud est consensus nam consensus potest adhiberi per epistolam secus in auctore ut dixi in l. si quis mihi bona § iussum ff de acqui. here.

qd no p glo. et primo. ponit unc
dubium de re ecc. no ali. l. vi. ¶ Castra
alia essent quenda circa mater istius
§. que ponit dicere late in ti. de
actore §. i. v. Iste comprit que e filius
et fi. Tu co his que d. dixi apud
solucio dicit et apparet in quibus bene
dixit et in quibus male lic tamen
vobis in hoc §. opi. Otto que prime
dubio visa est de iure tu quilo
q in istis opi. no ponatur vos sed
adhibeatur patris consensus cum potest
ee tucius est ¶ Cum autem/ Si filius
minor discordat a patre idem iuris est
quod dicitur tu cum filius sibi querit per
ponere sibi datum administrabit h. d.
¶ No q cum filiusfamilias e minor no datur
curator preponere h hereditati seu bonis
ut hic vides/ vide glo sup verbo here-
ditati unde quod de facto qua habui
ponamus q dicat iustiniano cur filiusfa.
dedit curatorem tali filio administrare
bona talis hereditatis sibi obuenientis
an valeat dacio videtur q no ut hic
puto contrarium/ na hic textus videtur con-
cludere q no debet curator preponi ut
per hoc eludat patria potestas h. conforma
illius iusti curator hic comprehendit con
trarium §. vide in sli textu dicit q ser-
uitutes sunt iura prediorum et dicitur
alibi prima predio datur ut l. q aliena
ff de usufr. qs. Sed pone q dns dicat
in libello vel iudex in prima ius ee
eundi agendi ad tale fundum pro hoc
videtur q no precedat libellus quia no
est ius sibi h predio hic .i. dicitur contra
ut l. iii in pri. si ser. vendi. ergo con
trarium in proposito ¶ Siliqz modo-
etiam in castrensibus que filius recusat
patri quit. h. d. hic nonus casus
¶ No quod dixi in summa ex quo
dicit doc. ca. si filius institutus
ex causa prefectoria contemplacione
patris q pre recusante quit. filio
¶ No h in illo textu cum ab omni onero
tur ad qd dixi d. c. l. §. i. ¶ Ubi
autem/ Ubi filius voluntate patris
adit sibi spectabis patri quit. usufr.
cum plena administratione excepta
alienacione nisi in casibus necessitatis
hac l. expressis h. d. ¶ Opp et videtur
q filius possit agere sine consensu
patris ut in aut. qd locum d. de colla.
bo. specialis casus est hic ¶ Ceneo
cum pr agit utrum debeat satisdare
iudicatum solui et de rata habe.
Glo distinguit an hoc facit ut
legitimus administrator et no tenetur

caue ut l. si §. defensor de admi
tu. Aut hoc facit ut cognitor et
cogitur satisdare ut l. si filius q
patris. eo. ubi glo hoc dicit ¶ Idem
videtur tenere dy. in ca. ratum de
re iuris. li. vi. Con. hoc facit ff so.
ma. l. ii §. voluntate ideo dns Ja.
But. distinguebat in casibus aut
agit pr ut legitimus administrator
aut hoc facit ut cognitor et dic
ut in ista glo. Aut agit nomine
proprio no ut legitimus administrator h
requiritur consensus filii pr maior ad
et tunc cogitur caue de rato ut
dicto §. voluntate ¶ Sed q hoc opp
de isto textu qui dicit adhibeatur
etiam filiorum consensus ergo apparet
q debet caue de rato p eo al no
est tutum aduersarium pti sicut in dicto §.
voluntate/ So. qd hic d adhibeatur
filiorum consensus dns Ja. debet.
dicit sed tacitus qd satis placet
na cum pro q filius ab inicio gerit
pri adeunti videtur consentire ei
q semper actor moueat et defendat
tamen si expresse esset dns ut l. i. de
ti. i. ¶ Et no ammaduertio q ista cautio
de rato possit committi na q filius
no habet ratum et pater tenetur ipse
tamen filio repudiante et sic indi-
cium est validum ut in prima persona
aut filius veniens habet ratum et
tunc no pt committi/ Alia que sunt
in hoc §. sunt clara ¶ Filii autem
filii no sunt de aduenticiis absque
patris voluntate disponere in gratia
vel in ultima voluntate h. d. Glo
mouet hic aliquas q satis faciles
¶ Ultimo glo signat contrarium et no
soluit/ vide glo sup verbo dum i. fi.
glo. Sed hic loquitur cum alienatio
erat prohibita pt alium ubi pt scriptum
ut pz in dicta l. pignus ¶ Generaliter h
filius no possit alienare an possit
sua persona obligare obligacione
personali textus. et glo. vi. velle
q sic in l. heres §. filia et §. se.
s. de pac/ dic ut ¶ Ubi autem
hereditate infanti delata pt pater
p infante adire vel repudiare
restitucione in integrum filio reseruata
et semel restitutus iterum no restituetur
h. d. ¶ In seruus autem/ In his
que mouendo principaliter sunt penes
filium pri no quit. usufructus h. d.
§. iste in summa // Bartholus

Sequitur rubrica de heredibus
decurionum naviculariorum
cohortalium et fabricensium

Si quis navicularius
Hereditas corporum qui in
hac rubrica nominantur
per successores ab intestato
non habent quia illis qui sunt de corpore
collegio h. d. totus iste ti[tulus]. Hoc ad
dicit de decurionibus. Non quod si decedit
aliquis de consiliariis sine herede ab
intestato non succedit fiscus sed ordo
consiliariorum de illo consilio. Hic est
finis sexti libri. C.

Explicit liber sextus

Incipit liber septimus

De vindicta libertatis et apud
consilium manumissione rubrica

Etiam (?) Summo modo
legitur in
decretis mere pietatis
ob causam falsam in mere
vera sit in fine alio modo
legitur contra et secundum
utramque lec[turam] dicitur h. d. decretum
ob causam falsam impositum favore libertatis
non rescinditur h. d. secundum utramque lec[turam].

De bestiarum libera libertate

Ex testo
Tenuo dictum ad
estimatorem iudiciorum
tenuiat quod sit hereditas adita
textus. Et in l. fi. in prin. C. et textus
in l. iiii ff. de fidei. libertatis. Secundo
libertas appellatione reliquorum continetur
liber tantus textus est in l. si ita s.
quo de fideicommissariis libertatibus. Bartholus

De fideicommissariis libertatibus

Debere
Licet est bona
l. quod si dis-
cordant in pretio certe
iudicis officium debet
intervenire in concordando
casus est in l. alieno s. fi. de
fidei. liber. et de g[ene]re fundo ma
numisso l. i. circa prin. Bartholus

Cum proponas
Opinio et
videtur quod
istud relictum libertatis sit
captatorium ut l. non unquam de condi

et demo. Sed hic confertur in voluntate
heredis ibi in voluntate conferri
Item adhuc. Opinio quod in voluntate
heredis non possit conferri ut l. senatus
s. fi. ff. de le. i. Sed ibi fuit colla-
tum in libera voluntate heredis si
voluerit hic non in libera volun-
tate sed fuit dictum si placuit, ita intelligitur
arbitrio boni viri. Casus est in l.
cavis s. sororem de fidei. liber. quod
est notabile. Ad hoc facit quod statutis
quorum dari libertas ex pluribus
faciendum quod quod placuit ibi et textus
notabilis de illis verbis putavit continuavit
et pluribus hereditas in l. si ff. de le. i.

Cum quidam
Tenendo quod
si heres pueri
quod in plurimis legata ad pias
causas dum executor habeat actionem
textus est notabilis in l. libertas s. ro-
ventie s. i. de bonis li. et ibi
dum tangit. Non dicit glo. quod l.
contra sit ac primi si sit in iure
corpore inclusa non ac ut in glo.
in l. i. de quingentis cu[m] ciua. li. cuius
et in c. auctoritas de preben. li. vi.
Ad quod hic facit regula quod de iure
debi. l. nec emere nec vendere. Ista
regula fallit in l. iii. insti. de pa.
quod fi. dis. Iste favore ultime volun-
tatis l. si cont. secundum unum casum ff. de
le. i. Fallit etiam in odium domini
atrociantis suum ut Insti. de his
qui sunt sui vel ali. iuris s. fi. Iste
fallit in odium ...ectores ut ff. de
civi. l. iulianus s. sciens. Iste
fallit etiam in l. quibus ff. de pign.
act. secundum in ipso alia fallit quia ibi
creditor non cogitur vendere sed (?)
tendere pignus debitori quod vult aliud
vendere. Alia vero regula ut quis non
cogitur emere fallit in casibus
specialibus tamen primo in l. iulianus
s. ide celsus ff. de act. ep. in l.
cum dum ... s. fi. ff. de gen. d.
et in l. cum in fundo s. si fuit de
iure doc. et in istis casibus ... vero
fallendi ut quis invitus in commod-
niat quod l. si non forte s. si tecum
ff. de cond. inde. et l. si ... illic
cum glo. sua ff. de ... ep. Iste
fallit etiam favore ultime volun-
tatis in dicta l. et si cont. secundum alium
casum et Insti. de alie. et emphi-
s. si vero secundum in p...., Iste fallit fa-
vore fisci ut l. ... s. i. ff. de
publicis ... non et tenementi

De servis reipublice manumittendis rubrica

Si ita ut | hanc l. et l. ii et de decur. in l. nulli ff. quod cuiusque univ. non lege qui in curiale syndica debet intervenire auctoritas priorum aliter dici de hoc in l. actor ff. rem ra. ha.

De usucapione pro empto vel transacto

Si contra | non contra hac l. quia res que non potest alienari vel ex disposicione l. ut defuncti non potest usucapi | non etiam prima glo. huius l. qua alienari ubi que prohibita venditio per testatorem videtur prohibita donatio ita tenet glo. hic ita videtur tex. in l. voluntas de fideic. et ibi dixi

Venditor | hic non formo quod verbo non reprobo. Ideo non quia usucapio absorbet dominium // Bartholus

Si parte | non contra isto sive quia res in possessa non potest usucapi donec in potestate domini revertatur h. d. hoc tamen quod dicit dominium intellige i. eius qui est expulsus ut probatur ff. de statu l. ... s. i.

Quum sit | ista l. intelligo que est furtiva servus eius creditoris et illo ... non potest usucapi si si ... subrepisset esset furtiva respectu domini ita probatur ff. ... l. si pro soluto l. i. ... si et de usucap. l. sed ... s. si re

Ex causa | intellige servus una ... de eo quod debetur contra transactionis non de eo quod contra transactionis retinetur tunc in eo non transfert dominium vel usucapio donatio ut l. si pro fundo de transac. quod intellige ut ... ff. e. l. i.

De usucapione pro donato

Irritam | de ea ista ... plene i. l. ... de usucap.

Res | Ex hac l. appet quod in dubio rei dotalis que si in eum non transfert dominium vel usucapi contra hec regula posita i. l. ... de ... emp. et l. pap. s. pro tanto plena glo. de acq. pos. / Item appet quod maritus possidet rem dotalem sed non possidet non usucapet probatur in l. pap. s. si in dote ff. de acq. pos.

De usucapione pro herede

Nihil | in servis hereditariis cessat usucapio pro herede h. d. tex. et glo. contra hoc dicunt quidam et ... in hoc utrum consistencia sui heredis operetur aliquid quod habuit ... tangit in l. apud iulianum s. ... ad tre. i. l. ii de in. deli. plene in l. ... filius qui pro de vel et pu. | **Cum** | glo. ... mala fides defuncti ... ad herede ... plene in l. ... possessor de re. ... l. vi. Ergo at ... et glo. tangit in l. pap. s. cum quibus de acq. pos.

Contra de usucap. rubrica

Quum ex contractu | Glo. intrat ... colonus possideat et constat quod non ... amittat possessio ... colonus ... videbitur in l. si ... de acq. poss. | **Campiodum** | ... non possunt usucapi h. d. | **Si talia mala** | mala fides actoris nocet successori universali h. d.

De usucapione tripartita

Quum matris | ... aliquis tamen circulis vel ... rebus mobilibus usucapiuntur triennio a possidente titulo et bona fide vel ... mala fides tam interrupit et sublata est differentia ytalicorum et provincialium h. d. tenet ... ad ... titulo et bona fides et possessio continuata ... in usucapione / Item non ... mala fides ... non interrump... de ... ut i. c. ii de re. ... l. vi.

De acquirenda et retinenda possessione

Per liberam | personam quis primo ignoranti usucapiendi condicio ... h. d. Glo. ... quedam ... et essent due materie primo qualiter debeat hoc intelligi ... ... anno ... alto ... quando ... tex. in l. si ... si ...

Bona
+

pro iii legis

pro iii legis

Res de usucapione pro dote

Bona
+

Bona
+

Bona
+

Bona
+

Bona
+

Bona
+

Bona
+

Bona
+

Bona
+

2o ...
+

alti vel sibi ius prec. in l. quis doti
de donat. Sed glo. intrat hic mag.
quo possessio quedam est iuris facti et parz
iuris quedam iuris iuris et parz facti
tex. ad plene cognoscend. ff. si is qui
p. emptore ff. de usucap.

Minus) hic est bona l. in his
ad que quis tenet. p. ratione
hic p. contrariu h. d. C. Opp. de l.
qui vos p. vetare ff. de furt. ubi
dubio quis possunt gradatione. So. hic
est vim ius in his que quis tenet
facere hic est casus hic. Nota quod q.
possidet stricte venditore possunt q.
ei sint possessio tradita ut hic. et
istud ad tex. dicit dum connotat sic
accidentia non iuris iustitu. secundum glo.
et by. tu hodie in instro venditoris
ponunt illa verba qua re constituit
se suo nomine possidere. Ite qua dedit
ei licentia apprehendendi. tex. Item
debes scire q. si precedit titulus et
postea sequatur possessio in dubio
possunt possidere eo titulo precedenti
ut no. in l. quedam ff. de rei vendi.
no. illa verba que dicit tex. omnia
quecumque ut dum compensasse et congre-
gabis q. gestis al. testis intro
de possessione vere assign. vonc sui dei
p. hec verba dico tenui possidere quia
vidi cum locare fructus recolligere
et alia ut dus facere ar. huius l.
facit ff. de solut. l. tertia. plus.
dicit glo. nra. hic q. etiam si non ut
dus in dubio iste actus presumitur
fieri tamquam a dno. Clerici h. utro
possessio tradita possit probari per
instrum. hic tex. facit q. sic cum de
instrum. q. tradito possessionis amiles by sit
probari p. instrum. dum dicit constituit
se suo nomine possidere tex. h. ideo
possessionis naturalis seu corporalis ita
dicunt sic probari p. instrum. si instrum
esset confirm. in gestu. Ista possit, intelligi
l. pdia ff. c. et ibi dixi post Ja.
de arc. et dot. hic tangunt confir-
go verbis instri que dicunt vendidit
tradidit non probatur possessio tradita
nisi in gestu fiat tunc esset vera
illa verba unde dicit dus Ja. de arc.
in dicta l. predia qd est notand. q. p.
illa verba et tradidit et vendidit
videtur concedere auctore seu licentiam accipiendi
possessionem sua auctoritate ut dicta
l. predia. h. non sit alia

Donatarii) Infanti quiritur
possessio rei sibi
tradite h. d. Opp. de l. i.
p. adipiscimur in fi. ff. c. Quilibet so-
lutur formaliter. Quidam dicit quedam sunt
res in quibus infantis cadit affectio
ut in aliquo corali et tunc ei quiritur
possessio ut hic quedam sunt in quibus
non cadit eius affectio et tunc secus. Gno-

Licet) possessio nudo animo
non quiritur tamen nudo animo
retinetur. et qui ad possessionem
non accedit metu propter possessionem
non perdit h. d. Circa l. istam esset
videndum quid sit possessio et quotuplex
sit possessio et qualiter acquiratur et
qualiter perdatur et quis sit possessionis
effectus. Ista omnia continuant ff. c.
l. i. in pri. in illis glo. mag. qui
voluit repetere tractat et ibi ego
dixi plenissime. // Bartholus

Quum nemo) Nemo sibi
sibi causam
possessionis mutare ulla ca-
supervenient. l. tertia h. d. Hic l.
legitur in glo. duobus modis. ut tunc
primo q. colonus meus retineam
alti vendidit ut s. quibus c. c. ti.
secundo non legitur q. sibi primo voluit
possidere postea alti vendidit et
tradidit. Ista lec. laborat eodem
morbo cum precedente. Alij dicunt
q. hic colonus emit ab eo quem
credebat non dnm. licet habeat titulum
non tamen habet possessionem non cum
non sit mutare causa possessionis sue.
hic est verus casus et nobilis
in hac l. Circa istam l. primo est
querendum quot modis mutetur causa
possessionis dic ut in glo. Secundo
querit glo. pone aliquis emit a
colono et colonus sibi tradidit utro
iste talis emptor potest prescribere
et determinat glo. tua. q. sit p. l.
non solum s. ult. ff. de usucap. Sed
difficultas huius q. procedit ex hoc
quia ab uno habet titulum ut a colono
ab alio habet possessionem ut a dno
et tex. in l. cum qui s. pecul. ff.
de publica. videtur requirere q. quis
habeat titulum et possessionem ab eodem.
Glo. tangit ff. de usucap. l. cum solus
et ibi p. fortissime continuari

Si nulla) Cum occupat
possessionem sine causa
tenetur eam restituere h. d. //
Improba) possessio vitiosa non prodest
ad usucapionem h. d. Precatoz
hanc l. huius c. l. i. dicit ubi
Iustus titulus) iustus titulus et

ut ex ua

Not. casus videnda
extra le. de possessio
3bz mod. p. l. b.
quot modis mutetur
causa possessionis

Bona

Bona

no(tandum) i(n) p(rinci)p(i)o

op(inio) non in q(ui)b(us) duo p(ri)n(cipi)a poss(essio)n(e) et in quib(us) non p(ri)n(cipi)a poss(essi)o(n)e

nup(er) ba possessio ad vsucapione(m) no(n) sufficiunt h(ic) d(icitur) ut l(ex) supplacoz ff. c. ¶ Nemo ambigit / possessio no(n) p(ro)dest ad vsucapione(m) h(ic) d(icitur).

Vicia ¶ Vicia realia transeunt cu(m) quolib(et) successore h(ic) d(icitur). Hoc est v(er)u(m) in viciis realib(us) et q(uas)i realib(us). Vicia vero p(er)sonalia ut est mala fides transeunt cu(m) vniu(er)sali successore no(n) ad singulare(m) videbit(ur) i(n) c. l. i. de usuc(apione) tu(n)c casus videt(ur) aliud ut no(tatur) p(er) dy. in c. possessor de re. iur. li. vi. // Bartholus

Ex liberis ¶ Ista est vna de constitucionib(us) quas Iacob(us) concedit ¶ Op(inio) de l. iij. §. quod ff. c. et l. pegre §. q(ui)bus c. ti. / Do quatuor sunt casus p(ri)mo cu(m) s(er)uus vel colonus retinet 2° cu(m) s(er)uus vel colonus tradidit et istis casib(us) duo possessio(n)e p(ri)uat(ur) ut l. q(ui) ergo / quod s(er)uus vel colonus derelinquit possessione(m) vel p(er)dit et istis casibus no(n) p(ri)uat(ur) d(omi)n(u)s possessione ita loquit(ur) hic

¶ De longi t(em)p(or)is p(re)script(i)o(n)e

Cum post nota ¶ p(er)empta instancia remanet viciu(m) litigiosi q(uo)d ad sing(u)l(are)m successore(m) no(n) transit qui a(d)miniculo auctoris no(n) vtit(ur) h(ic) d(icitur) ¶ Op(inio) vicia transeunt ad successores ut d(icitur) ti. i. l. vicia / So(lutio) ibi de viciis realib(us) ut no(tatur) in d(ic)ta l. vicia ¶ Op(inio) d(icitur) de pat. l. post(quam) lite(m) So(lutio) et est no(tandum) q(uo)d instancia perit tempo(re) vel consensu partium que renunciauit t(ame)n instancia durat viciu(m) litigiosi ut h(ic) secus si renunciauit liti hic est casus in d(ic)ta l. post(quam) liti q(uia) tu(n)c res desi(n)it esse litigiosa ita tenet ista glo(sa) q(uam) vide et signa ¶ No(ta) 3° q(uod) p(er) transaccio(n)e(m) sup(er) re seu sup(er) causa p(ur)gat(ur) viciu(m) litigiosi secus t(ame)n si fiat sup(er) instancia facit ad hoc quod habuimus no(tandum) d(icitur) de iudic(iis) l. p(er)pend(it) §. et s(eque)ns et q(uo)d hinc no(tandum) i. de fru(ctibus) et li. expen. l. ij. ¶ Op(inio) in aut(entica) ut sponsa §. cursus ubi videt(ur) q(uod) viciu(m) p(er)sonale nocet singulari successori So(lutio). Fateor q(uod) in hoc c(aso) aliud i(n)nutatu(m) p(er) dictu(m) §. s(e)c(un)do vide aut(enticam) // Bartholus

Male fidei ¶ Hic est casus in quo ad p(re)script(i)o(n)e(m) longi t(em)p(or)is requirit(ur) sci(enti)a eius contra que(m) p(re)scribit(ur) / quod c(ontra) regula(m)

i. e. l. si. Certa dic ut in glo(sa)

Emptor ¶ Hec est bona l. Exceptio p(re)script(i)o(n)is p(ot)est opponi in iudicio si(ve) post lite(m) c(on)test(atam) p(ro)bari h(ic) d(icitur) ¶ Hic vide(tur) casus q(uod) exceptio p(re)script(i)o(n)ib(us) no(n) impedit lite(m) c(on)testari / In c(ontra)riu(m) dicunt doc(tor)es q(uo)d p(re)script(i)o est invecta ut sit litiu(m) finis ff. p(ro) so(cio) l. fi. ergo impedit litis c(on)testacio(n)e(m) ut d(icitur) de tusar(um) l. fi. et ibi tetigi et ff. de v(erborum) sig(nificatione) l. transacta finita et p(er) Cinu(m) i. l. eleganti(us) §. qui post ff. de condi(ctione) inde(biti). No(n) ob(stat) hec l. q(uia) no(n) opponebat(ur) ad impediendu(m) p(ro)cessu(m) sed ad instancia(m) cause postulabat eu(m) se absolui a p(re)tencione no(n) ab instancia ut hic dicit tex(tus) // Bartholus

Nec bona ¶ Tenet multi q(uod) satis articulos sup(er) p(ro)banda p(re)script(i)o(n)e q(uod) concludat t(em)p(or)ib(us) p(re)script(i)o(n)ib(us) ante lite(m) c(on)t(estatam) ut hic dicit tex(tus) et dixi de h(oc) plene de vsu(capionibus) l. celsus et dixi hoc ano in l. more c(ausa) Cels(us)

Semper longi ¶ Aliud quod dicit et glo(sa) v(er)u(m) est et bona fides p(ro)bac(i)o q(uo)d no(n) p(ro)bat(ur) c(ontra)riu(m) si possessio debet p(ro)bari c(ontra)u(er)sali aut p(ro)babi(tu)r possessio c(on)tinuata dicunt doc(tores) hic q(uod) p(ro)bat(ur) ex p(re)script(i)o(n)ib(us) na(m) si possederat ia(m) sunt xxx. a(n)ni et hodie possideo p(re)sumit(ur) medio t(em)p(or)e possedisse q(uia) possessio solo a(n)i(m)o tenet(ur) dixi plene in d(ic)ta l. celsus et hic p(er) doc(tores) // Bartholus

Cum i(n) longi ¶ Partes dicu(n)t(ur) q(ui) de eade(m) p(ro)uincia sunt et d(icitu)r inspici vbi partes h(abe)nt domiciliu(m) no(n) vbi res est sita c(ontra) ad p(re)scripcio(n)e(m) sciencia eius contra que(m) p(re)scribi(tur) no(n) requirit(ur) h(ic) d(icitur). hec l. que est multu(m) nobilis et sing(u)l(ari)s ¶ No(ta) glo(sa) sup(er) v(er)bo in vna p(ro)uincia / In p(ro)uinciis vero que adhuc regunt(ur) p(er) p(re)side(m) h(ab)et locu(m) ad hunc hec l. / In locis vero i(n) q(ui)b(us) ciuitas habet sua regimina hab(et) locu(m) q(uo)d dicit hec no(tata) glo(sa) q(uam) vide et signa ibi co(n)s(uetudinem) obs(er)uando q(uan)tu(m) ad tempus no(n) q(uan)tu(m) ad p(ro)bac(i)o(n)em ut d(icitur) de s(er)uit(utibus) l. ij

¶ In quib(us) causis cessat longi t(em)p(or)is p(re)script(i)o

Bona

Plo

Bona

Plo(r)

In seruorum. Dicit glo. super verbo cum intellige hac glo. secundum legem tamen alias tunc minuit quod in rebus mobilibus non potest tempore longi possessio longi temporis quia habet locum vsucapio secundum legem tamen cum per quam tunc dicit quod non habet locum vsucapio quam non habet locum prescriptio et tunc hanc istam secundum non negatur quin res mobilis possit prescribi longo tempore tunc non est mirum post vsucapio ut hic vidistis C. de fundis fiscal. l. i. Bartholus

Cumque. Hec l. intellige quando possidebat totum fundum non tamen habebat titulum nisi in medietate nam pro titulo et bonam fidem habet in toto prescribet totum et per quis repellet tamen dumtaxat non prescriptione sed exceptione domini

Hereditate. Verum est quod non per petitionem hereditatis non datur contra titulo possidentem dixi C. de peti. here. l. hereditas. Glo. hic ponit alia verba

De prescriptione xxx. vel xl. annorum

Quum aliene res. Res vendita pro tributo non soluta non obseruatis omnibus solemnitatibus venditur nisi xxx annorum prescriptio intervenit h. d. Venundet sicut nulla ut valeat venditio pro tributo non soluta. Dicit glo. quamquam vide et signa solum quod hic vi quod retractetur venditio quia facta est vili pretio sed contra quia si res fuit subastata ut hic videtur prescriptio et non pro vili pretio quia fuit vendita per eo quod reperit pretium sed non secundum subastata quod iusto pretio vendita ut vidistis C. de rescin. vend. l. si quando C. de rescin. vend. Hic opponitur illud quod emit a fisco est securus ut C. de .ii. l. ii et l. bene Ro. illud est verum in fisco vendente rem ut propriam hic vendit ut alienam. Hic opponitur de l. iii et iiii quemadmodum ca. ubi oportet quod ille qui vendidit pretium restituat. Sed ibi pretium fuit conuersum in eius utilitatem hic non et ideo non soluit contra ff. de veu. pig. l. i. et l. emptor ff. de rei. ven. et l. vice C. de pig. iudicio. Bartholus

Male agitur. Cum per alio possidet in eo tempore prescribit h. d. Contra et videtur quod de dicitur quod precario possidetibus de quibus intelligitur dicit glo. ego intelligo large de omni eo qui possidet nomine alieno ut puta colonum emphiteotam feudatarium et similes dices tu hoc non est verum in emphiteota et feudatario qui possidet nomine suo nihil tamen. Ego fateor quod licet nomine suo possideat contemplatione tamen alterius possidet quia si precario recepit Glo. distinguit aut recepit precario ut detineat vel nihil tamen possideat et idem aut ut possideat nihil et omnibus et tunc prescribet. Doctores mihi dicunt contra istam glo. nam licet precario possideret utroque iure possideat tamen semper dominum recognoscit non ut prescribit sicut diximus in emphiteoticario colono. Sed talis recognitio interrupit prescriptionem ratione accepta ut C. e. l. cum notissimi § primo et § ultimo cum ea incohari procedit ab initio et tunc dico quod si colonus per xxx annos ullam pensionem soluet non prescribet licet contra antiquam glo. Dixerunt contra hoc tenet hic glo. plene quod est verum nisi colonus interuertit possessionem non admittendo dominum venientem incipit sibi possidere tunc cum quia non recognoscit dominum ista prescriptio incipit currere et hoc sentit glo. ult. huius l. Veneris licet colonus non prescribat rem an prescribat actionem personalem ne ab eo potest peti pensio seu merces glo. dicit quod sic xxx annis a die qua peti potuit quod puto verum ut in l. prox. Vltimo quod non istam tempore in fi. quia non est conueniens ut quis cogatur propter iure suo seruando annis publice protestari et sic facit annis publice protestari et sic facit quod debito anno una petitione potest peti ut pro preterito et pro futuro tempore conseruetur ut vidistis C. de fideicom. l. ubi peti re uere

Sicut in rem. Omnes actiones que minori tempore non tollunt xxx annis tollantur que prescriptio tempore pupillaris etatis cessat et dormit h. d. hec l. vide glo. super verbo prescriptione ex qua non quod officium iudicis tollitur spatio xxx annorum sed actio. Contra opponitur et videtur quod permissione creditorum actio non competet ut ff. de eo per que fac. cit. l. fi. in principio et C. quemadmodum ca. ma. l. ait pretor in fi. et l. se. Sed dicit glo. hic aliud de iure antiquo aliud de iure nouo. Alij soluunt alio modo nec ibi glo. soluunt. Sed istud contra Ja. de are. soluunt optime et contra duos Ja. But.

quedam prescriptio est odiosa que currit
solum ex negligentia non petentis nullo
attento favore prescribentis nam prescribit
sive sit bone fidei sive male fidei
et ista interrumpitur per solam executorum
missionem ut hic et l. fi. § nominatim
in prin. Ratio quia cum sola negligentia
currat cessante negligentia debet
cessare ista autem negligentia cessat
per sola executorum missione ergo etc.
Quedam est prescriptio nimis favorabilis
ut prescriptio temporis que currit favore
possidentis qui habet titulum et bonam fidem
et ista non interrumpitur per citationem nec
per litis contestationem in effectu ut l. si post
acceptam de rei vendicatione. Ratio quia tantum
favore possidentis non odio negligentis
ut prescriptio x. vel xx. annorum et in
ista eligitur quedam media via ut
non interrumpatur per sola executorum
missione sed per litis contestationem ista locuntur
nimis alta in genere hic per glo.
et l. more C. de rei ven. et ff.
pro emp. l. ij § fi. Secundo que sunt
actiones in rem et que in personam
et que sunt universales et que speciales
dic ut in glo. Secundo an iudicis
officium prescribatur certe sic ut hic
patet in textu. dum dicit prescriptione
dic ut dicta l. sicut in glo. de prescrip. Iste
quero aliquis possidet bona fide
respectu domini quia putat se dominum sed
mala fide respectu creditoris quia putat
rem obligatam an iste dicatur
bone fidei vel male fidei. Glo.
dubitat hic textus est ff. de pre. v.
pri. et l. qui balneum § fi. dixi
vobis in l. si quis fundum in fi. ff.
de acq. pos. ubi etiam istud tangitur
Secundo dicit hic quod hec prescriptio
currit contra adultum et contra absentem
an restituatur. Glo. tenet quod sic
et hoc per ti. C. adv. pre. Secundo ait
glo. qui sunt illi casus in quibus
hec prescriptio locum non habet dic ut
in glo. Secundo an ad ista prescriptionem
x. annorum requiratur possessio competentis
prescribentis. Glo. dicit quod sic et si
tu dicas quo ergo debitor prescribit
contra actorem personalem cum nichil pos-
sideat dicat glo. ymo quia possidet
hoc dicit glo. hic super verbo vel ius
in re dum ad prescribendum rem vel ad
prescribendum aliquod ius requiritur possessio
vel quasi quia sine possessione prescriptio
non procedit ut l. si sine possessione
C. de usucap. no. in c. si possessor
de re iur. li. vi. Sed ad prescribendum
liberacionem ab aliquo iure vel ab aliqua
actione non requiratur aliqua possessio
vel quasi sufficit cum solum negligentia
non petentis ut l. sequenti per si quis
iure de usuf. // Bartholus

Quos novendi

Omnes actiones que
xxx. annorum spacio vel mi-
nori non tolluntur xl. annis tolluntur
h. d. hic videntur expressus casus
quod exceptio xxx. annorum vel xl.
impedit litis contestationem ubi nullum ius vel
publicum ac quasi contemptum est monetarum
Modo quod dicat monetam et si inspecto
moneta in medio et lite super eo
agitata et sic in initio textus C. e. l.
ynomia in fi. et ultimo monendi. Iste
pregnat l. dicunt ultimum quod hodie
obligatio tollitur tempore legis ubi solum
ut l. obligationum § placet de act.
et obli. et hic colligitur contra ista l.
ubi ponit liber et ponit salubrimum
l. permissima et monetis secundum plures
C. l. xx. etiam pri. in vincendo ultimus
non habeat facultatem eius dic ut
plene dixi in l. fi. ff. de re va. ha.
certa dic ut in glo. Prescriptione
curiales non prescribunt libertatem
xl. annis h. d. // Bartholus

Quo(m)i(nus) prestatio tributi que
fit in recognitionem ulius
domini tempore non tollitur h. d.
est ar. quod petitionem certarum non
possit prescribere. Queritur hic glo. an
idem sit in emphiteota dicit glo.
quod sic ut j. e. l. cum notissimi in fi.
questio ista potest intelligi duobus modis
uno modo an emphiteota non sol-
vendo pensionem liberacionem prescribat
et sic si glo. dicet quod non male
dicet quia dominus actio et omnis petitio
tollitur tanto tempore ut C. e. l. sicut
nec ob. hec l. que loquitur de
prestacione que fit in recognitionem ulius
domini. Iste posset intelligi hec questio
an idem in emphiteota solvente
pensionem ut non prescribat dominium
hoc casu glo. dicet verum Iste posset
intelligi an idem sit in emphiteota
sed an solvens canonem per xxx. annos
vel xl. prescribat ius emphiteoticum
licet ab initio iura emphiteotica
non fuerint ei concessa et tunc dicet
verum secundum hoc l. permittitur prescribere
dominium salva prestacione tributi ita
emphiteota potest prescribere ius emphi-
teoticum salva canonis prestacione
hic non C. de iure emphi. l. ij in fine
magne glo.

l. s. l. bo[?]

Cum notissimi ¶ Hec lex in summa dicit quod actio ypothecarie ab quolibet possidente xxx annis prescribitur nisi fuit interrupta a debitore vel eius heredibus xl annis a quo vero creditore vivo debitore vel xl annis in creditore mortuo si eius heredes admitteretur contra eos mortuo si eius vitat admittens al xxx annis in creditore tunc offeratur ad xxx annis ... dicit hec lex. ... iustitie ad illud dicit quod ... quod prescriptio per solam quietionem interrumpitur contra prescriptione? Quod etiam per executionis inscriptionem ut C. e. l. sicut. Do. hic ubi sola conclusionem per litis contestationem non executionis inscriptione et dicit hic ¶ Tenuit glo. quod prescriptio interrumpitur per cautionem utique actio perpetuetur in xl annis an debeat inchoari de novo firma prescriptio Glo. hic dicit diligenter advertendum quod per solam litis contestationem actio perpetuatur in longius tempus ut C. eod. in fi. non per citationem quod est contra in fi. non per citationem quod ... novi lex glo. debet dubitaverit ... C. e. l. sicut in fi. glo. que est per verbo conclusionem et istud quod glo. dicit est verum ex parte actoris sed ex parte rei eo casu quo exceptio est temporalis exceptio perpetuatur per solam quietionem ut l. si vetus de non numerata pecunia et hanc glo. tenuit dominus Py. mal. in quadam questione quam disputavit et sic facit ad doctrinam que sunt in civitate ista antequam veniret hic statuto hic caveatur quod qui non petiit debitum per decennium non audiatur ultimus modo quidam petit debitum per solam citationem et non inde fuit elapsum novi x. anni an sufficiat et non sufficit creditori quod illa citatio interrumpit prescriptionem prima non autem perpetuat et vide hanc glo. super verbo conquestione quam etiam nos et tene menti ¶ Tenuit glo. quod per durat actio ypotecaria contra personalis extinguatur xxx annis dic ut l. intelligere de li. pig. ¶ Cum creditor possideat pignus Glo. hic disputat utrum est quod possidet in omnibus pertinet quo ad prescriptionem ut l. fini. nomine ff. de usuc. ¶ Tenuit utique iuris offerendi possit prescribi. Dominus est hic quod sic Glo. hic videtur tenere et glo. in l. si rem. ¶ omnibus de pig. act. Doc. in inquit dicunt quod est quoddam ius offerendi quod competit per modum iuris

---

---

ut puta secundus creditor habet ius offerendi sibi pignus et consimiliter hoc tollitur spacio xxx vel xl annorum ut hic quoddam est ius offerendi quod competit et competit per modum cuiusdam facultatis ubi est debitor potest quandocumque vult offerre debitum creditori et pignus reluere ista facultas nunquam potest prescribi sicut nec alia facultas eundi per via publica quod licet per mille annos non iveris tamen poteris ire ut l. via publica ff. de vi. pb. ¶ Illud autem in obligationibus in die vel sub conditione incipit currere tempus adveniente die vel conditione et rei obligate per hoc cautionem vel debiti agnitionem fit interruptio prescriptionis h. d. ¶ Glo. hic querit quot sunt modi interrumpendi et de effectu interruptionis de qua mentionem fecit tibi vincu[?] ... in l. naturaliter ff. de usucap. et vide l. ... et vide et non habet glo. ¶ Annuis vel menstruis in obligationibus annuis vel menstruis non in uno obligatione sed in uno tempore quo obligatio cessit incipiunt h. d. ¶ Tenuit et teneo in dubium in obligationibus istis annuis vel menstruis a quo tempore incipiat currere prescriptio. In hoc sunt tres vel quatuor opiniones. Una est quod a die cessationis incipiat currere prescriptio illo anno a quo est cessatum in primo ... in tertio per tertio et sic deinceps et sic quot sunt prestationes tot sunt tempora quo ab ipso initio quo incepit cessare incepit currere pro toto tempore et sic per sequentibus annis tunc distinguunt et ista est opinio Io. et glo. certa quod ista 2a opinio est vera in stipulatione ut stipulatio annua sit una pro toto tempore in legatis vero sit vera prescriptio opinio quod quot sunt anni tot sunt legata. Doc. ultimum ... hanc opinionem nec licet stipulatio annua sit una tamen constat quod sequentibus annis est in die ergo ante diem non currit prescriptio per annis sequentibus sed in die tamen per eo quod est de puri potest agere ex die sed ut l. i. C. de fideiussoribus et doctrina C. e. l. male agitur in fi. quod currit prescriptio pro toto tempore sicut pro toto tempore potest agere vel ob. sed illud quod ... loquitur de obligatione in die quod non potuit statim agere in legatis vero dico idem quod glo. quia cum actio de die non sit nata actio non potest tolli

[marginal:] Cum tempus cessat prescriptionibus

Glo. † — No. †

Et si ponebs ante dic data accionem
sed concessum esse delata ut C. quando dies
le. ce. l. ex hys et ff. quando di. le. ce.
l. si tu perficeret tunc dicem ide in
legatis quod in stipulacionibus et ita potest
intelligi hic. Uilla deuicta. Emphi-
teota uel colonus illo tempore prescribit
h. d. Idem dicit l. male agit C. e.
Si quis emptionis. pro prescriptione
longi temporis quando ius vendicandi. Idem
pro prescriptionem longissimi temporis bona fide
statim sed male fidei possessor sola
acquirit exceptionem. Idem violentus
inuasor non potest referre contra dominum
h. d. usque ad § sed et si quis. Nota istud
v. sed hic super ille que nescio alibi et
singularis est teneo menti hac l. quia
tota ista l. est singularis et nobilis
et distinguere ut textus dicit. Sed et
si quis. In reali ille contractus qui facta
est unusquisque primo decreto eam repe-
teat infra annum post annum non
audietur nisi de proprietate h. d.

Sexta

Pluribus generibus accione i. xl.
annis perpetuatur.

De annali exceptione tituli.

Super

Annali excep-
tione sublata
omnes personales actiones
xxx annis tolluntur nisi
super hiis lex fuerit contra. Ex-
ypotecaria uero xl annis et ibi qui
non potest agere non currit prescripcio h. d.
Dicitur hic quod omnes actiones personales
tolluntur xxx annis excepta ypote-
caria. Contra C. ti. i. l. omnes. Re-
spondeo quod sunt alii casus in quibus
prescripcio xl annorum habet locum ut l.
contra et quod non in duabus l. supra ea.
Circa hanc l. glo. format questionem
q. cum si bone fidei possessor pre-
scribens perdidit possessionem per inun-
dacionem et sic fuit interrupta prescrip-
cio an in integrum restituatur inundacione
cessante. Glo. determinat quod non et bene
quia non debet quis restitui ad lucrum
faciendum sed aliena iactura ut l. si
quis qui ca. ma. de furtis l. si is qui
Laude firmus istius glo. que dicit sed
ar. q. tunc illud est verum. Et mecum non
vastatur actio tamen dimidium et facul-
tas. Magister dicebat quod domino ei pre-
scribitur qui non possidet. Glo. videtur
dicere contrarium et sic ego sicut contendo
tecum per xxx annos non potero agere
contra te ut dicamus secundum glo. Doc.
moderni sunt in contraria opinione. Nam
donec stamus in contendo et in simul posse-
demus unus alium contingit in solidum et
sic cessat prescripcio ut C. ti. xx. l. cum
notissimi § sed et si quis. Nam actio commu-
ni dividendo et familie herciscunde competit etiam racione
dolis uel culpe sed non est dubium quod ea
de qua non unus dividendo committis dolum
ergo ea die nascetur ista actio et ea non
esset prescriptum et istud doc. contra tenent.
Et mecum quando nascatur actio pro socio eadem
ponit hic dic ut l. cum proponas C.
de usuris. Et mecum quando de pignora-
ticia actione dic ut l. si rem. pro omnibus
ff. de pig. act. Et mecum quando de actione
depositi dic ut l. si stipulata sed vide
sa. et ibi plene per me. Bartholus

At presens

Si possessor
prescribens est
absens uel furiosus vel infans
uel in potestate positus potest ei subveniri
prescriptionis predicte annorum statim prescripta
uel eius h. d. Aduerte quod hec tota l.
loquitur in reali. Opp. usucapione
seruitij prescripto longi temporis non
interrumpit nisi per litis contestacionem ut l. si post
acceptum ff. de rei ven. So. corrigitur
in quatuor casibus hic expressis in aliis
remanet iura antiqua i. correcta
Et mecum an per hanc l. tollatur beneficium
restitucionis quod in istis quatuor casibus
competit dic ut in glo. que dicit quod
non. Idem notatur in l. iulianus. § al. incipit
non solum ff. ex q. ca. ma.

Sicut ubi

Hec de singulis
l. citacio facta
seu libellus oblatus super una
summa uel super obligacione non expressa
causa uel summa sufficit ad interrumpendum
omnes prescripciones que sub illa peticione
generali possunt comprehendi h. d. Hec non
et sing. l. Nota quod precedit libellus
si exprimatur quantitas licet non exprimatur
causa. 2o notatur libellum licet non
exprimatur quantitas neque causa si tamen
simpliciter dica aduersarium michi obligatum.
Nota 3o quod qui in personali libellum
generaliter producit videtur omne ius suum
in iudicio deduxisse. Hoc hodie multum
clare est declaratum per textum C. abbate
sancte de re iud. li. vi. Ultimo
nota quod generalis peticio sufficit ad
interrumpendum prescripcionem in omnibus que
sub illa generalitate comprehenduntur. Opp.
quod talis libellus ineptus non debet
admitti quia per eum non redditur certus
aduersarius an velit cedere uel contendere.
So. fateor quod non debet procedere donec
declaretur. Tamen quantum ad prescripcionem

intrinsecus sufficiat ut hic. Secundum glo. quid si quantitates essent diverse ut puta ex una causa x. ex alia [illegible]. Respondeo tenet dicit ut hic in glo.

Queritur ponere aliquis petat aliquam quantitatem generaliter ut veniret ei iure de iure utrum sufficiat hoc ad intrinsecus [illegible]. Puto quod non quia necesse est quod dicat quantitatem sibi debitam vel dicat causam sibi obligationis similiter de hoc saltem debet esse certus reus utrum agatur de quantitate vel in specie vel utrum agatur personali vel in rem ut hic et l. colligitur. // Bartholus

De diversis preceptorum [illegible]

Hec rubrica continuatur per glo. vel aliter quedam sunt sollempnitates que precedunt sententiam quedam requiruntur in ipso actu sententie quedam sequuntur post sententiam de primo loquitur iste ti. de 2o. ti. xx. de 3o. [illegible] de [illegible] rei iudi.

Sermonis et quando iudex sententiam proferre debeat rubrica

Non semper. [illegible] iudicis committitur necessitati publice h. d.

Vel aliter verbum solet. 2 in [illegible] que [illegible] ponere de forma non inducit necessitatem h. d. Dividitur l. quia primo ponit solutionem quasi tacite intellectam 2o ponit [illegible] dubium [illegible] 3o ei videtur vel ea solvit 2a ibi [illegible] 3a ibi ad ea [illegible]. Nota [illegible]. Nota quando [illegible] ut l. non [illegible] ff de iudic. Nota quod verbum solet in lege importat necessitatem. Nota quod dicit non semper contrario cum glo. quod negatio [illegible] signo universali facit [illegible] contradictorio suo [illegible] habetur in l. [illegible] et l. [illegible] ff de [illegible] et l. in bello [illegible] de capti. et postli. re. Vero ad contra. Oppone quod iudex cogatur pronuntiare contra absentem ut C. de iudi. l. [illegible] et per [illegible]. Dicit glo. hic l. potest intelligi in reo absente et tunc illud quod dicitur non semper ponitur causaliter non [illegible] dicat aliquis causa coget ut puta si quod reo absente liquet de causa petitoris si non liquet ut

hic et l. contra potest etiam intelligi in actore absente et tunc non semper ponitur causaliter et temporaliter causaliter eo modo quo C. [illegible] cum quando de causa liquet contra absentem petitoris si non liquet temporaliter quia [illegible] [illegible] et non ante ut l. [illegible] [illegible] de iudic. et ibi no. Oppone de l. absente ff de pen. Sed glo. hic loquitur in civilibus ibi in criminalibus in quibus distinguitur an pena sit maior relegatione vel quasi ut ibi et l. [illegible] [illegible] publice ff de pen. Oppone 3o et videtur quod [illegible] [illegible] non [illegible] ut C. de leg. l. 1. Sed hic loquitur quando redacta est [illegible] in [illegible] corpore quia tunc [illegible] ad [illegible]. Sed glo. [illegible] [illegible] ja. but. glo. l. [illegible] de offi. [illegible] Sed ego ea [illegible]

Venio ad quedam alia dicit hic quod iudex quandoque compellitur iudicare queo per quid compellitur iudicare [illegible] [illegible] est compulsio [illegible] verecundie est enim sibi verecundum si non facit quod debet et de hac lo. l. [illegible] ff man. et l. [illegible] ff de ali. et ci. le. Quedam 2 est compulsio vera que afficiat [illegible] et hic dico quod compellitur per superiorem imposita pena si neglexerit de hoc habes [illegible] speciale in aut. ut diffe. iudi. [illegible] 1. in pri. Quedam est alia 3 compulsio causativa si cum iudex non iudicat tenetur parti ad interesse non dico quod faciat litem suam quia illud habet locum in iudice male iudicante non in negligente [illegible] loquitur Insti. de obli. que ex quasi delic. in pri. et l. si ex maleficiis [illegible] si iudex de act. et ob. et de va. et [illegible] cog. l. ult. et de iudi. l. si filius. Sed quod neglecte [illegible] sunt remedia in [illegible] l. [illegible] in casibus specialibus ut [illegible] [illegible] l. [illegible] de [illegible] [illegible]. Alia in l. si quando C. de testi. et l. [illegible] [illegible] aut. de mag. que. et [illegible] de [illegible] [illegible] l. iiij [illegible] [illegible]. Queritur 2a dicitur hic solere quero quot verbis iudicatur istud solere [illegible] fuit [illegible] clarus de isto verbo consuetum est vel [illegible] est [illegible] de quibus ff de leg. et [illegible] que [illegible] [illegible] sed istud solitum est vel solere est nomen universale et quod [illegible] ex uno actu [illegible] [illegible] est in l. [illegible] [illegible] 1. de ali. et ci. le. quod tene menti. Queritur et vocco in dubium utrum verbum solere [illegible] a lege inducat necessitatem vel non videtur quod verbum solet si inducit

ueritate al' incidenti in gnetate et
tunc opponitur solet .i. pt ut l. et post
edictum ff de iudi. Si vero gnetate non
incidenti et tunc aut illud cui adhe(re)t
habet vnde uniformem in quolibet sui
casu et induat ueritate ut no. ff
de ali. et ci. le. l. i. et l. ii §. iulio
uel q(uod) in lo. pub. Si vero habet deformem
tunc opponitur solet .i. pt hic e(st) ca(su)
hic ua in quolibet casu abutitur no(n) e(st)
casus vo ut oppositis appet

Questione. Valet sententia lic(et)
peremptorium non pre(ce)
dat alia monitio satisfaciens
importatus h. e. hec l. §. in glo. lec.
In glo. ma legit(ur) hec l. qua(m)uis modo
primo § in ultima lect. que e(st) ueriss(im)a
uel sto ca alibi et q(uod) dicit amonitione
s(ed) audire §. ult. lect. nisi non
quod monitio facta audire habet
vim peremptorii licet non confirmat(ur)
facit contra quod de off. dele. c. con-
sulunt. Licentiis ad apparatum oppo(nitur)
sententia non valet nisi precedat peremptoriis
ut ff de iudic. l. ad peremptorium
cu l. se. hic dicit(ur) quod quae male
sunt timore sit in glo. qua(m)uis lec.
Una q(uod) non precessit peremptoriis per edictum
positum in albo s(ed) fuit citatio peremptoria
unica per unicum ista est bona so(lutio).
Alia q(uod) non fuit edictum peremptoriis sed
fuerunt facte tres monitiones que
habent vim peremptorii et ista est
bona quod qua habes q(uod) sunt tres
citationes non est necesse q(uod) in ultima
dicat(ur) et peremptorie. 3ª q(uod) non fuit
positum peremptorium hec est tres citationes
una post alia s(ed) vna pro omnibus et
ista etiam e(st) bona ut C. de iudic. l.
nonnunquam. 4ª et ultima est illa qua
posui q(uod) non precessit peremptorium pro-
modo peremptorii uel citationes sed
monitio fuit audire q(uod) habet vim
peremptorii et dicit glo. q(uod) plus est
si non venit est ue contumax n(on) audi(tur)
appellans ut ff quod q(uod) ca. i. post ca.
l. filium §. fi. unde glo. Quo non
contra lec. unum q(uod) i. monitione que
fit a iudice non est necesse q(uod) in actis
describat(ur) etiam peremptorium ut l. fi.
ff de ferr. Sol. quedam sunt dilationes
que dant(ur) ad plurimum et ibi omnis
dilatio e(st) peremptoria ut l. g(e)n(er)a(lite)r etiam
si non dicat(ur). quedam est dilatio que
dat(ur) ad laudum et ista non est peremptoria
nisi dicat(ur) ut C. de iudic. l. aut iubemus
quedam e(st) dilatio expectatoria adve-
nientis et hic aduerte siquis ista dila(tio)
dat(ur) a iudice s(ed) intelligi(tur) peremptoria
etiam si non dicat(ur) ut hic § in ultima
lec. si vo dat(ur) per unicum uel per explanam

uel per edictum tunc siquis sunt tres alias
monitiones habent vim peremptorii
etiam nisi non dicat(ur) ut C. e. l. tres et
hic § vna lec. Si vo precedit vna
citatio tunc non habet vim peremptorii
nisi dicat(ur) et peremptoriis uel consules
ut hic in ista glo. et ff de iudi. l. ad
peremptorium cu le. se. Compellens
aut dico ut hic dicat iudex cito
te hac vna citatione pro omnibus ut l. non
unquam ff de iudi. et hic § vna lec.
uel si iudex dicat in citatione alia
verba que te ad sententiam uel similia verba
quibus res efficit(ur) q(uod) iudex non
expectabit eum ut probat(ur) ex tex.
in l. ad peremptorium cu l. se. Sed
ego cautius q(uod) in citationibus apponat(ur)
peremptorie q(uod) expedit. Iste aduerte
q(uod) non obliuiscaris q(uod) istud peremptorium
dat(ur) ad petitoz parte al' non valet
ut probat tex. in dicta l. ad peremptorium
et ideo inconsulte q(uod) scriba(tur) talis
iudex ad petitoz talis (et)c.

Adeo. Refert l. alequatulum
difficilis non potest
estimari sententia que contra minorem
non ualet al' comitur h. e. hec l. Non
q(uod) qui non appellat infra x. dies uide(tur)
sententie parere. Non est q(uod) sententia lata
contra eu qui est citatus ad domum
valet licet ad eius notitiam non perve-
nerit ut colligit(ur) ex hac l. et dicta
in solutione contrariorum. In hac l. hec
dictioz querela contraria pt intelligi
tribus modis Uno modo pro modo nullitatis
ut dicendo sententiam nullam et isto modo
non pt intelligi hic q(uia) sententia nulla
taciturnitate non confirmat(ur) ut ff de
app. l. si expressim. Item pt intelligi de
querela que proponit(ur) pro modo restitutionis
in integrum. Item de querela q(ue) proponit(ur)
pro modo appellationis et istos duos
intellectus concedit(ur) dicere iste glo. simul
non precedit sine difficultate scilicet e(st)
clarius. Opp. sententia q(ue) non citatum non
valet ut C. e. l. ea que ff de re
iudi. l. de unoquoque. Sol. intellige
q(uod) hic fuit citatus s(ed) ad domum et
non fuit inventus ita intelligi(tur) glo.
Opp. 2º contra absentes an litis contestatio
non pt procedi uel pronunciari ut l. fi.
§. illud C. de temp. app. Sol. intellige
q(uod) hic se absentauit post litis contestationem
ita intelligit prima glo. et hic et
iste oppositiones sunt unaque litem
respiciunt. Item ea que sicut oppo(nun)-
tur illa lec. preuit loquitur de querela
que proponit(ur) pro modo restitutionis
in integrum absens ullo modo restitui(tur)

Qu(estio)
op(positio)
no(ta)
op(positio)
op(positio)

ut ff. qn app sit l. i. §. si. sed ibi
loquitur in absente qui fuit defensus
per procuratorem et tunc si procurator non appellavit
ullo modo restituitur. hic loquitur in
absente ex causa probabili qui ullo
modo fuit defensus et intellige quod
non reliquit procuratorem vel reliquit
et non defendit. unde dicimus quod qui
non potest appellare nisi defendatur et
posset intelligi in absente ex causa
probabili necessaria qui ad totam causam
restituitur. ista lex non videtur bona
quia absenti ad petendum restitucionem
currit tempus finita absentia non a
tempore sententie ut l. si. C. de temp. in integrum
resti. sed hic loquitur de tempore quod
currit a tempore sententie ut C. quomodo et quando
et sic de tempore quod currit a
tempore sententie ergo non est tempus restitutionis
in integrum quia illud currit a tempore
absentie. Sed per istud dicta lex
debemus dicere cum primum quomodo et quando
sit in ratione finis est ergo alia
lex ut hic loquitur de quela que
ponitur per modum appellationis. Lex
autem loquitur de absente ex causa voluntaria
et probabili non potest appellare nisi
restituatur ut l. si. ff. de in integrum resti.
ergo sibi non currit tempus ad appellandum
a die notitie. Sed intelligitur hic de
absente ex causa voluntaria qui
potest appellare pro iure stati cum sit
sed intellige de absente ex causa
probabili qui non potuit relinquere
procuratorem alias si potuisset relinquere et
non reliquisset licet nec petere resti-
tutionem ut plene non in dicta l. si. de
in integrum resti. ¶ Hoc glo. per doctores
inducitur in quaestione. Utrum ex sententia condempnatoria
inducatur obligatio naturalis
et dicunt quidam quod sic per istum textum
quia qui non appellat a sententia consentit
ut hic et l. si quando C. de arbi. sed
ex consensu oritur naturalis ut l. i. ff.
de pac. ergo etc. Sed dicebat dominus Ja.
bu. quod quis appellare non potest
oritur obligatio naturalis ut hic. sed si
appellat semel et bis et prohibetur
non potest plus appellare tunc non oritur
naturalis sed tacet dictus. Ita dicebat
in l. iulianus de condi. inde. Dominus
Cy. in l. cum quis de iure et facti
ig. ibi allegat hanc l. Ego credo quod
ex sententia numquam oritur obligatio naturalis
verum per sententiam non tollitur naturalis ob-
ligatio ut l. iulianus de condi. inde.
ergo non inducit quia facilius tollitur
quam inducatur ut l. si unus §. pactus

ff. de pac. Ad illud quod dicunt quod qui
non appellat videtur consentire. Verum
est dico quod qui non appellat videtur consentire
ficte non tamen consentit vere quod apparet
ex eo quia non sponte facit non enim
tenetur quis appellare potest et ap-
pellator propter duplicem iustam iniustam enim
est causa qua quis appellat propter
vexationem seu qua quis vexationem
iudicis timet. hic C. de epis. in l. iste
si vero in fi. de ali. iudi. mu. cau. fac.
Unde presumendum est quod non appellavit
propter vexationem iudicis fa. ad hoc C.
de his qui ut indig. l. indignis
¶ **Si ut proponis** ¶ Hec est
subtilis l.
et breviter dicit. Quia nulla
iudicis delegati iurisdictionem extinguit
et causa potest alteri delegari h. d.
¶ Nota quod sententia lata dicitur sententia licet nulla
¶ 2° nota quod sententia nulla extinguit iurisdictionem
iudicis delegati. ¶ Ad primum oppo. de l. i.
§. i. ff. de feri. Sed intellige quod hic
fuit dies feriata ob honorem dei
vel ob utilitatem hominum non potuisset
fuisset ibi processus sed ibi utraque pars
consensit. ¶ Oppo. quod ipse primo iudex
dicat iudicare quia sententia fuit nulla
ideo debet hic procedere ac si lata non
esset ut l. quod ff. qui satisda-
re. Sed fateor quod sententia est nulla quoad
ad partem sed quantum ad extinguendum
iurisdictionem iudicis C. aliqua. ¶ Con-
hoc oppo. quia etiam ipse ideo iudex debet
cognoscere et iterum pronuntiare ut C. l.
pre. et §. h. i. l. si. Sed glo. sententia
nulla extinguit iurisdictionem iudicis
delegati ut hic non ordinarii ut in
l. quibus. ¶ Ad primum quod dixi de iudice
delegato oppo. de l. quod tamen contra pu.
ff. de arbi. Unde hic iudex erat
perfecte functus officio suo quia iudicavit
super toto quod erat ei commissum licet
cuius iurisdictionem extinguit. In contrarium
erat functus non perfecte officio suo
quia non iudicaverat super toto ideo
potest iterum iudicare. ¶ Ad aliud quod glo.
dicit de iudice ordinario oppo. et videtur
quod debeat adiri iudex maior non ipse
ordinarius ut l. ablata C. de accu.
Glo. in l. iiij. C. de accu. dicit quod potest
adiri ipse idem iudex vel superior
Ja. de are. hic et in l. si iudex ff. de
re iudi. et Cy. hic refert dicit aut
sententia est nulla propter iniquitatem iudicis
et debet adiri superior ut l. ablata
aut alias est nulla et tunc ipse idem

iudex debet adiri ut l. all. dus ff. hic dicebat indistincte vim q iudex superior pt adiri ut l. carne lia via de iure q. et l. quedam mu lier. simul hic sed tu opponens dicebat ipse nonne regula est q ubi acceptum est semel iudicium ibi finem accipere debz ut l. ubi acceptum de iudic. quo g° cu lis fuit cepta cora uno iudice ordinario faciet transitum ad maiorem iudice. Ideo dicebat ipse si uolo ire ad superiore ut pronunciet snia nulla tu posses. Ita loquitur quod c. dixi sz si uelle q pronunciet sna nulla et iterum iudicetur debeo facere cora eod iudice ut dca l. si prec cu similibz que uba in quaz placuerit uto cu diligenter inspexi no videtur michi fore uim et puto q indistincte possit adiri superior ut pronunciet snaz nullaz et iterum iudicet hoc probat tex. in dca l. ab sente. ff. de accu. qui dicit q snaz informabit hic probat tex. l. i. § i. ff. que snie si ap. re. Ex quo habes q sicut causa appellacionis deuoluit tota causa ad iudice superiore ita q pt snia snaz reformare etiam ex noua causa ut l. i. in prin. ff. de app. q. cu eo l. si. j. de tep. app. l. probat ita etiam causa nullitatis deuoluit tota causa ad iudice superiore ut possit snaz reformare hic sentit inno. in c. cu contingat ex de offi. dele. q. no et tenc michi qz unq audiuisti a me tale ubi. Tercio iterum iudex cui de nouo ca committitur debeat iudicare ex hijs actis. Glo. dicit hic q pt et l. si conpositum de app. Contrarium notatur in l. conquebatur de re iud. Veritas est ista quaz de facto ex quo snia est nulla respicit vim formaliter acta post snaz si litigatum est cu minore no habente curatore extunc omnia acta debebunt reintegra ita pt intelligi dca l. cu quebatur cu sua glo. quaz ca nullitatis solum respicit snaz ut hic ex dic facto lata est tunc iudicabitur ex eisdem actis ut hac glo. q no in l. si ex presso. quaz est talis defectus qui respicit snaz et pre actorum ubi q decessit reus post litem contestatam et est processum contra mortuum usq ad snaz tunc snia e nulla et omnia acta a die quo mortuus est ut l. penult. et si. ff. q sen. si. app. re. et ideo acta que sunt nulla debebunt iterum resumi seu reteneri ita pt intelligi dca l. cu quebatur. Al. uerum acta

facta in uno iudicio probent in alio dicetur in l. si apud de edendo. Quero utrum anq pronuncietur probo dcat prouiri snia snia nulla uel saltem de nullitate cognosci videtur q no ut C. e. l. ij et j. t. iij l. fi. Qui contrarium videtur dca l. cu quebatur de re iud. hic adverte quaz nullitas snie apparet manifeste nullo probato contingeret ex q snia lata de ducto ut hic. qz lata snia contra prouire et condempnatus est dus ut j. t. ij l. i. uel qz in snia no apparet quota uel quantitas et tunc iudex potest de nouo iudicare snie alia cognitione qz notum est probari ex dca snia ut dcis l. quaz nullitas snie no apparet nisi probetur contingeret de lata contra minore uel mortuum quia no apparet ex snia lata contra infirmum aliquo morbo pontico ut l. qitu de re iud. tunc debet precedere cognitio de nullitate anq prouuncietur. Item probo per tex. in dca l. cu quebatur de re iud. 2° probo ratione Iudici debet liquere de causa anq proferat snaz ut C. t. ij l. ij si hoc no compiat no liquet probari g° ista cognitio de nullitate debz precedere probat etiam fat j. e. l. si prec. et q ibi uidebitur dixi q dcat precedere cognitio sz an dcat precedere snia sup nullitate. Pro modo procedendi pt esse duplex. Primo q petat snaz principaliter pronunciari nullaz esse tunc sup hoc debet primo pronunciari ut l. de qua de re iud. Si uo hoc no peto principaliter sz peto principaliter snaz fieri de nouo quia snia fuit nulla tunc cognoscit incidenter et sup hoc incidenti no e necesse q pronuncietur nulla ut l. i. de ordi. cog. de ina nullitatis dica plene in l. i. j. q. prouo no cinet.

Si ut proponis. Capitulo loco comparat sue a contraria ex q snia reddit nulla h. d. Dicitur hic per oblacionem cenuco cui sit oblacio dicere sint op. Una q oblacio fit iudici sm ista positum casum et ista est ua. Alia q oblacionem fuit pti qz actor iuit ad reum et dixit te et ptr medacium pti iudicet uut ad locum unde snia est nulla allat glo. l. arbit in fi. de arbi. Et ista scda lec. no placet quia medacium dictum a pte pti no facit processum nullum lez pant correctoz

ut l. i. § fi. de eo per quem fac. erat
quominus dam. dicitur a parte iudici fa-
ctum processum continuans hic est casus
hic quod no. in l. si pretor § marcellus
de iudic. / no. ob. l. arbit. in fi. de
arb. quia ibi loquitur in arbitrio quod
totum a partis voluntate dependet
secus in iudice. ar. phi. in l. ple-
ff. de pecul. per eum. et ibi dixi. Quero
an in citatione debeat inseri locus. Re.
quidam est iudex ordinarius qui
habet locum maiorem deputatum ad
reddendum iura tunc non debet inseri
locus sed de illo intelligitur ut l.
pecuniae ff. de iusti. et iu. Quidam
sunt iudices qui non habent locum ma-
iorem quales sunt iudices delegati
tunc si quando ab eis deputatus est
locus in citatione non debet inseri
locus quia de illo intelligitur casus hic
et ideo … ut in c. i. de legatis
quo … assumitur arbiter … quando
assumitur locum et deputatur locum
de… et tunc omnes citationes
intelliguntur relate ad locum istum …
intelligitur … hic. Si vero locus non
esset deputatus et tunc … loquens
de loco universali civitatis et ille
non debet inseri quia ibi intelligitur
compromissum ubi compromissum est factum vel
in quo facta est legato ut l. no
distinguemus § si arbit. de arbi.
locus vero particularis civitatis debet
inseri ar. l. ita stipulatus in pri.
ff. de v. obl. // Bartholus

Si pupillis. Querimus dicit sententia
lata non impedit
ordinarium iterum super eodem
cognoscere h. d. Videmus … committe
… quod … aliquis est tutor
vel curator et impeditur administrare
aliqua de causa tunc datur coad-
iutor vel constituitur actor ut l. de
… de admi. tu. et l. sed ff. de
tutel. et insti. de au. § fi. et
habes textum speciale C. et glo. dicit
No. quod hac l. primo quod dixi tibi
in principio. Secundo no. textum qui dicit
repetere … sententia quolibet …
non constet de utilitate sive compa…
sententia quia in ea non apparet minores
non habere curatores apparet quod iudex
debet cognoscere ut dixi in l. sunt
personae C. e. et hoc non potest intelligi
hic/ potest etiam intelligi quod cognoscatur
de principalibus. No. quod sententia ista

absolutoria ab observatione iudicii per
quam pronunciatur appellatione deserta
non est sententia quia minores … defensos
ut no. in l. eum et minores C. si adu.
re iudi. Illud est verum in interlocutoria
per quam pervenitur ad primum vel ad secundum
decretum secus in alia interlocutoria
ut hac l. quae hic probat duobus modis
na. sententia absolutoria ab observatione
iudicii est interlocutoria secundum unum
modum intelligendi ut glo. tangit in
l. tu … de actu. et ibi plenius
dixi. … hoc probat textus. cognitio
quia dicit quando eo … et
cognitionem qualitate patet. Opp. quod iste
iudex non posset cognoscere ut C. e.
l. si ut proponis. So. ibi in delegato
hic in ordinario ut ibi plenius dixi.
Querimus quomodo hoc contingit quod isti
adulti non haberent curatorem dicit
glo. pluribus modis vel quia iam
… fuerunt dati vel quia mortui
… tamen si iam fuerunt dati quomodo
sunt dati coadiutor vel actor …
coadiutor vel actor fuerunt dati
tutoribus et tutela finita est non
oportet intelligi si dicas quod curatores
iam fuerunt dati. Quero utrum …
possit … post causam appellationis
si vult. Glo. dicit quod non per l. actor
C. de app. et ibi dicam. Bartholus

Eadem. Sententia lata contra absentem
non precedente citatione
est nulla h. d. Contra hanc
l. queritur … sententia quando si … lata
sententia per absentem Glo. dicit vel nobis
quia non valet ut l. furiosum ff. de
re iudi. et vide glo. … ibi … de
no. in l. … C. de iudic. …
hic … ff. de iudic. l. post edictum
… C. de iudic. l. properandum §
sin autem. Iste con. hic facit / reus
… per absentem non … citato
non … ut ista glo. et …
l. furiosum sed per absentem … tamen
citato … valet quia rei absentia
repletur per dei presentiam ut C. de iudi.
l. properandum § sin autem. Iste con. hic
facit quia quod quis citetur est in eius
favorem ergo non debet retorqueri in
favorem … ut l. … de …
… et l. quod favore C. de l. Tandem istud
non est inventum principaliter in favorem
absentis sed ad vigorem iuris consti-
tuendi qui vigor est ut partibus
… altera parte non queritur

No. bo.

ad … non / pronunciatus

No. dicit / nobilia

op

No

Gl.

No q

op

op

no hic … 2 … / Ban. ad … 19 …

nisi sit prius citatus igitur non fuit prius
peto ibi ubi non quit facit ad hoc
l. contumaciae et ob. dicta est §.
ti. ij l. i. et tenet menti ista glo.

Quaero 2o que contumacia requiratur
ad hoc ut valeat sententia dic vera contumacia
vel ficta et est vera contumacia cum
inventus fuit et non venit ficta
cum non fuit inventus hoc q dicatur
vera contumacia et que ficta quod ait
glo. latius in l. fi. de in integrum resti.
et l. contumacia ff. de app. Doc.
ponit in l. properandum § sin autem reus
C. de iud. et ibi dicta. Quaero 3o
quid si absens erat infirmus sine
tamen licentie citatus Glo. dicit q tunc
sententia est ipso iure nulla ... ut hoc
verum cum iudex sciebat absentem fe-
bricitare sed si ignoraret valet te-
nentia ut non in dicta l. contumacia de
re iudi. ... in qualibet absentia
necessaria ut dicta vobis in l. ple. § c.

Consentaneum. Ista l. est dif-
ficilis ... in textu et in glo. et in materia est
cottidiana et utilis ... inter-
sunt ... Reus conventus reali
absens post litem contestatam debet contumacia
... constitui et tunc cum
potest alterum de tribus remediis ex-
ercere vel ... ut possessor
... vel ... diffinitive placito
h. d. Dividitur in tres partes primo
cum et qualiter debet in contumaciam
constitui 2o ... 3o quod sit offi-
cium iudicis cum contumacia 2a ibi vel
... 3a ibi ac ... citatus Iste
debetis scire q ista l. intelligitur ...
... in ... actione reali contumace
post litem contestatam et ista ... eximenda
intelligitur in ... reali vel personali
eximenda intelligitur in absente ante litem
contestatam vel post eximenda alii intelligunt
in reo absente sicut in actore ... lec-
... sententia ... et ad ...
... in ... Ego ... aliquod
reali lite contestata ... absentat
iudex post eius absentiam semper
tenuit nec in ... quaero a vob
dñe imperator qualiter iudex debuit
procedere Providet imperator ...
... fuit ... est ...
ut ei absenti statuatur tempora
ad veniendum ... quod sit ...
eo ~~tacito~~ citato tribus ... vel uno
peremptorio pro omnibus in quo ponatur
q veniat et stat q si in eadem
contumacia perseveraverit iudex procedet
cum eo ... petitis ... h. d.

... Instat querens ... male
... iudex vel mortuus est vel
recessit ut puto ... facere
... providet ... vel ...
vel ... hoc facere curabit
si hoc non est ... Sequitur ... citatus
Instat querens si erit reus iste in
contumacia qualiter providebitur ...
... iudex officium suum
... contumacie ... quod est
ut faciat alterum de tribus vel q
mittat familiam et faciat eum
personaliter venire vel q rei petite
possessione qua reus habebat ...
in re actore et efficiatur de possessore
petitor vel iudex ... omnia
acta et proferat diffinitivam sententiam h. d.
Nota q debent absenti statui tempora
ad veniendum x. dierum pro quolibet ...
ut hic cum glo. et de iud. l. nonnulli
Nota q quis citatur per literas Nota q
peremptorio sit ... ut si non
venit procedatur ... ad ulteriora
... petitis Nota quod non ...
... sit ...
... Ultimo nota tria remedia
contra contumacem ... ad glo.
... et ... dilatio sit xxx dierum
ut in aut. qui semel § c. Glo.
dicit q iura antiqua ... corrigitur
quod ... dicta tibi ... 2o
hic in fi. dicit q ... ad
diffinitivam sententiam ... lite non contesta-
ta non ... fieri diffinitiva ut l. fi. ...
illud de temp. app. ... hic non dici-
tur ... Glo. dicit glo.
Ego dico q hic intelligitur post
litem contestatam Alii dicunt q ... an
litem contestatam loquitur et ... in fi. dicit
loquitur de sententia interlocutoria ...
pervenitur ad primum vel ... de ...
Glo. tenet primum ... q an
litem contestatam debet fieri citatio ...
quod hic dicitur fieri post litem contestatam
et vide glo. ... in ...
... et est ... glo. qua nobis ...
... ista glo. ...
... primo ... l. possit intelligi
in absente an litem contestatam ... non
... an litem contestatam in reali sit ...
... reus absens auditur nisi ...
de possessione ut l. si ...
... de ... xxx annorum
... hic dicitur q ... possessor et
fit de possessore petitor et ...
... audiatur nisi de proprietate
... q an litem contestatam non ...

Nota

Nota

Bene

Nota

bene lectura fuit 29 legis

op

op

Nota

Secundo est videndum an in litis contestatione debeat precedere citationes et peremptorium eo modo quo hic dicitur. Glossa hic tenet quod sic dominus Ja. bu. dicebat quod licet non requiratur licet tamen omnes cum hoc loquitur de peremptorio loquitur quando quis vult pervenire ad diffinitivam sententiam non quando ad interlocutoriam primum vel secundum decretum ut patet ex omnibus l. hic notatis et l. ad peremptorium de iudiciis et l. contumaciam de re iudicata. Magister vero dicit quod glossa dicit veritatem pro hoc tempore in quo partibus sic [illegible] et si hoc facere debent quia ad eam confugiunt. Hoc tenet glossa in l. si ista ff. [illegible] de dampno infecto in glossa magna. Hoc etiam observat consuetudo et omnes tenent. Adverte tamen et videlicet quod hanc glossam intelligo quando fit citatio ut perveniatur ad interlocutoriam hoc est ad primum decretum vel secundum. Sed quando quis citaretur ad aliquam interlocutoriam super aliquo incidenti vel emergenti est advertendum si quando illa interlocutoria quasi consumavit vires totius negotii ut est exceptio sententia absolutoria ab observatione iudicii vel alia similis puto quod debeat precedere peremptorium argumento C. e. l. si prius et l. tertia de actionibus. In interlocutoriis vero non ita procedunt vel quando quis citaretur ad aliquem actum ut ad videndum iurare testes vel ad publicationem testium tunc non debet precedere peremptorium sufficit enim quod fiunt re[illegible] ut C. de testibus l. si quando argumento adhuc [illegible] aut nisi bremores ff. de actionibus l. levia et ita observat generalis practica quam tenere michi precipio. Super ad aliud quod dicitur quod citatio fit litteris. Contra in auth. de litigiosis § omnes et C. de iudiciis l. sancimus § si. Videtur quedam est citatio verbalis que fit per nuntium vel per epistolam vel per scripturam iudicis annectente et ista potest fieri a pluribus iudice ordinario et delegato ut hic. Quedam est citatio verbalis que per edictum proponitur in albo et ista non potest per delegatum fieri quia album non habet ita loquitur gratia. Citatio vero realis non potest fieri nisi per ordinarium ut in auth. de exhibendis reis § si vero quedam tangam et hic modo loquitur hic. Et non licet alia glossa super verbo contumacia. Super ad secundum principale dicitur hic quod vel successor eius facere curabit. Contra immo successor eius debebit novum edictum proponere et etiam novam citationem facere ut ff. de iudiciis l. edictum. Solutio: ista debet intelligi sicut illa quod si primus perfecit omnia etiam successor debebit novam citationem aliter reperficiet formas citationis et vide glossam. Sequitur tertia per quam dicitur hic reus cogetur personaliter venire. Contra in auth. de exhibendis reis § si vero. Solutio: [illegible] loquitur in delegato qui non potest realiter citare capiendo per personam; hic loquitur in ordinario. Contra hoc super de l. i. et auth. [illegible] posita C. de officio diversorum iudicum ff. de iniuriis vo. l. plerique de re iudicata l. nec de domo. Solutio: dicit glossa regulariter ordinarius potest capere personam quando vult fallit [illegible] persone ut si est [illegible] que non potest capi personaliter ut dicta l. eum de officio diversorum iudicum et auth. ibi posita [illegible] ut si est in domo ut in [illegible] allatis in contra [illegible] non [illegible] dicta l. plerique et sic [illegible] ista glossa quod iudex potest ff. quod capere facere personaliter nisi in duobus casibus qui ponit [illegible] videlicet quod isto tempore in quo dicitur quod debebit prius in contumacia constitui et tunc potest personaliter capi. Solutio: tempore loquitur in urbanitate [illegible] quod tenere michi precipio ista est veritas quod ff. iudex [illegible] vult potest quod facere capi personaliter sed non potest cogi aperte nisi prius reus in contumacia constituatur solemniter; hic est casus in hac l. et ideo si petit reus a iudice familiam et iudex denegat non potest iudex tempore syndicatus conveniri de hoc quia licet posset non cogebatur sed postquam reus est contumax ut hic dicitur tunc si iudex denegaret familiam tunc posset conveniri reus tempore syndicatus quia cogitur tunc [illegible] non [illegible] aut quando posset facere que capi [illegible] ff. de [illegible] et plerique [illegible] et etiam quando quis possit facere detineri. Ultimus opponitur dicitur hic quod secundum remedium est transferre possessionem cui reus incubit in actorem. Contra si est absens et non revenitur quando possessionem incubit huius timore glossa exponit duobus modis: primo incubit quia [illegible] retinetur [illegible] vel incubit per familiam suam et vide glossam; possemus etiam dicere quod incubebat possessionem corpore suo et quod hic dicitur quod est absens et contumax intelligo a iudice sed in possessione reperiebatur. Venio ad glossam magistri: dicitur hic quod hic loquitur reo absente actore presente tempore videlicet quod in eo quod dicit audientur defensionibus

Nota

op

ops

2o citatio

op

[illegible] ordinarius potest capere quemcumque

op

ops

tinus ex eo quod dicit defensionibus iniunt q reus erat presens / Do. tenendo lex qua tenens exponit defensionibus i. interdictis ponitur cum ista conclusio unum pro alio ut l. i. ff. de iure et fac. ig. Alii timore huius contrarii dicunt q l. ista ponit tres casus ut loquatur cum agitur reali prout dicit possessione susspicere / Ite lateris cum agitur personali in eo q dicit defensionibus etc. Iste prima duo remedia habent locum ante litem contestatam tertium post litem contestatam / Iste prima duo remedia loquuntur reo absente tertium in actore absente et ideo ponitur hic aut consimile que loquitur in actore absente / Quamuis igitur ista lex prout esse vere in se tamen ad l. ista non adaptantur nam licet contineat unum nisi principis tamen unum super una q. et io omnia ista remedia debent adaptari ad unam et eandem rem de alia interrogabit princeps et io posui casum in conventione reali actore absente post litem contestatam Procedo ultimus in glo. dicitur hic q fit de possessore petitor Con. primo videtur q audiatur de possessione. i. ideo ut l. si quis pro eo pervenit de prescriptione xxx an. Huius timore glo ponit unam prima distinctionem et distinguit tres casus Aut reus post litem contestatam aut post litem non contestatam aut non est lis contestata vel non ut patet in glo quam super et non Circa primum membrum habemus absente illo qui est absens post litem contestatam primo qualiter succurratur presenti absente 2o qualiter succurratur absenti reo contra presentem Ecce ponimus et assumo q reus conventus reali est absens isto casu presenti contra eum sunt predicta tria remedia alternative que ponuntur hac l. absenti non reuso secundum actor elegit primum modum quod fecit contra caput personaliter remanet integra omnia iura sua quod est purgata contumacia tamen debet expensas refundere ut l. primus de iud. Si actor elegit secundum modum sed de translatione possessionis reus non audiatur nisi de proprietate ut hic et l. ij ubi in re. actio. Et glo dicit hic q est verum nisi sit interpositum secundum decretum per quod statuitur reo absenti certum tempus infra quod de proprietate doceat quod tunc elapso tempore illo non auditur ut l. quo fundus de dap. inf. Si vero actor elegit tertium modum sed q pronunciaret et pronunciatum est contra absentem tunc reuso succurritur per appellationem vel restitutionem in integrum / Sed glo que

hic est et in l. ff. ite in integrum restitutione Si vero reus erat conventus personali tunc etiam actor habet tria remedia / primum q capiatur per personam per hanc l. et erit pro omnia in quod in reali si actor istum modum eligeret Ite habet secundum remedium q scilicet mittatur in possessionem bonorum ex primo decreto ut de iudi. l. proponas ff. Sin aut et istud non est aliud remedium de quo ponitur hic quod hic fit de possessore petitor in casu isto pono non efficitur possessor i. missus et verus semper auditum refectis expensis et recuperat possessionem ut in aut ei qui de bo. aut. iu. po. Ite habet tertium remedium sed q proferatur diffinitiva sententia si liquet de causa ut dicta l. proponas et hic in ff. Reo aut reuso quando succurrantur est adiutens si quando reuisus vult petere q sibi succurratur contra sententiam non potest nisi per appellationem vel restitutionem ut non in dicta l. ff. de i. integ. resti. Si vero vult petere q sibi succurratur contra missionem factam ex vigore sententie hic est adiutens si quando sententia fuit lata contumatoria in quantitate et pro quantitate fuit facta missio in possessionem tunc non auditur ad recuperandam possessionem ante interpositum secundum decretum ut dicta aut ei qui incurrat Ita dicit dns ja. bu. ad quod adiutus est tamen dicta quod cum missus ante sententiam veniens paratus defendere recuperat possessionem ideo cum erat facta missio quia non defendebat ut dicta aut ei q incurrat Sed cum fit missio post sententiam licet non recuperat possessionem nisi solvat ideo cum est facta missio quod non solvit hic est textus nobilis nec est alibi in l. ff. petitione in ff. ut in pos. le. que preceptis tenerentur / Si vero lata esset sententia contumatoria super aliqua specie et missio esset facta in aliquo q specie in illa specie ideo quod d. Si cum missio esset facta in ipsa specie tunc ipse non posset recuperare possessionem nisi proprietate nisi faceret restitui sententiam per appellationem vel restitutionem secundum formam l. ff. de in inte. resti. / Secundus vero casus est hic cum reus est absens lite non contestata in ea dicitur plene in l. ij ubi in re actio. Tertius casus est cum sunt absentes ante litem contestatam ut quando et ista est contra prima membra primi et secundi decreti qua ex. ponit in l. cum proponas de bo. aut. iudi. pos. Et ego latissime

citam in l. si finita ff. iuliani(?)
de dap infect. Venio ad quedam
[illegible] glo. oppo(?) vno [illegible] glo et queo
[illegible] q. [illegible] si citatus ad vnum
actum no pt [illegible] in alijs [illegible]
[illegible] ut l. atqui al. in pri.
ff. i. et ff. [illegible] aut cla. facit
[illegible] c. l. si ut proinde cl. ij sed hic
peremptorium fuit datum ut veniat
[illegible] si no venit iudex audiet allat[iones]
partis et vide [illegible] glo [illegible] absente
no pt procedi ad alias nisi audiat
allat[iones] partis [illegible] infra dicitur admistare(?)
ipsius fiducia procedit ad ista ta[men]
remedia hic posita [illegible] dico
[illegible] hic dicitur allat[iones] intelligere petitiones
seu positiones et alias omnes que
hoc vocabulo comprehendunt et hec de
[illegible] qui [illegible] [illegible] iudicio
se habet [illegible] vocabuli allationis
intelligatur tamen de allationibus iudiciorum
quia hodie peremptorium debet aliquis(?)
[illegible] ut dicat [illegible] si no veniat
procedet [illegible] ad partem iusticia
[illegible] vel procedet ad vlteriora
iusticia mediante. Tercio [illegible]
tria remedia in [illegible] electione
eligere iudices in [illegible] partis actoris
ut l. [illegible] in [illegible] ff. elige de [illegible]
et l. ij ff. [illegible] et [illegible] de eo [illegible] lo.
hoc etiam apparet [illegible] l. ad peremptorium
ff. de iudi. que dicit in [illegible] petat
[illegible] debet procedere [illegible] petitiones. Tercio
[illegible] si aliquis vna [illegible] vijs eli-
git [illegible] preiudicet ei [illegible] possit
redire ad alias vbi [illegible] fuit in
actore translata possessio nunc [illegible]
facere reum capi personaliter potest ne
[illegible] vt [illegible] si pt in l. i. ff. [illegible]
de ven. inspi. facit l. [illegible] carcere
[illegible] de [illegible] li. x. et qd dicitur
[illegible] de eo [illegible] [illegible] ca vi
[illegible] li. vi. Tercio reo a quo
ter citatus [illegible] contumacia
facere neglexerit [illegible] requiritur
ad hoc ut dicatur quis contumax ab
eo [illegible] requiritur tres citationes
[illegible] vna pro omnibus ut hic 2o
requiritur ut [illegible] actor se putet
in [illegible] si actor se no putaret
et reus se no putaret [illegible]
contumax ut l. i. in [illegible] si [illegible]
no [illegible] et l. arbit. ff. de arbi.
et de iudi. l. [illegible] ff. i. ibi parte
instante et eius absentia accu[sa]te
[illegible] et ideo est petitio talis [illegible]
tale qui se in [illegible] putat et eius
contumacia accusat. Iste requirit aliud
[illegible] literatus recedat ideo [illegible]

in petitio literatus recessit hoc ideo
[illegible] putare et no stare per
totam horam qua habet reus ad veniendum
[illegible] no videtur venisse [illegible] no steti[t]
unde debet stare tota hora ut [illegible]
l. et post edictum de iudi. nec suffi[cit]
venire et recedere statim ut [illegible]
in l. [illegible] ff. de re. iudi. et [illegible]
[illegible] dicit [illegible] calumpnia [illegible] de acc[usatione]
[illegible] et tenere [illegible]

Qui semel. Iste est i. l. c.
de reo contumace
est videndum de actore contumace
qualiter reus [illegible] ut cum [illegible] posita
est hic [illegible] et dividitur [illegible] ponit
quid debeat facere actor 2o qualiter
constituatur actor in contumacia 3o per que
iudicem 4o quo casu [illegible] quid sit
officium iudicis actore constituto in con-
tumacia 2a ibi [illegible] 3a ibi que cita[tio]
4a ibi [illegible] 7a ibi qui si no [illegible]
ista quinta particula subdividitur in tres
partes primo [illegible] officium iudicis
actore [illegible] veniente 2o quid
sit officium [illegible] actore veniente 3o
[illegible] sit officium iudicis actore veniente
[illegible] et postea desistente 2a ibi
[illegible] 3a ibi quod(?) et ista diuisio
sufficiat pro summa. Primo [illegible]
procedit contra contumacem debet fieri ad
petitionem partis ut hic ibi reo postu-
lante [illegible] in l. [illegible] ff. i. de iudi.
et l. ad peremptorium ff. [illegible] ff. e. ti.
2o [illegible] sit [illegible] ad
diffinitionem [illegible] absente [illegible]
iudex pt supplere de facto et [illegible]
veritate [illegible] testes et alias
probationes [illegible] ibi et [illegible]
veritate [illegible] facit [illegible]
ff. de app. l. ampliorem ff. i. [illegible]
[illegible] et ibi dicta. 3o [illegible] contumax
[illegible] no audit nisi refectis ex-
pensis ut hic et l. [illegible] de iudi.
et [illegible] ad [illegible] est [illegible] no [illegible]
[illegible] omnes dilationes no sunt e-
lapse si forte venit infra terminum
vltime dilationis tamen tenetur refice[re]
expensas [illegible] sunt contumax [illegible] alijs terminis
dilationibus [illegible] hic [illegible] nam
venit infra terminum [illegible] est vltima di-
latio tenetur tamen reficere expensas [illegible]
ante [illegible] no audiatur ut hic [illegible]
Oppo ad [illegible] et [illegible] possit
venire usque ad litis [illegible] ut [illegible] l.
[illegible] de eodem hic dicitur [illegible]
male. Glo. dicit [illegible] ista aut de
rogatur in hoc [illegible] l. [illegible] tamen
permittitur hodie sicut olim et vide
glo [illegible] ad finem [illegible] dicit
[illegible] [illegible] declaratione [illegible]
[illegible] si aliquis vult emendare libellum

op[ponitur]

[illegible]

no [illegible] quod dicitur contumax abesse

op[ponitur]

[illegible] [illegible]

no [illegible] byz [illegible]

op[ponitur]

no quod est [illegible] [illegible] libellum [illegible]

addendo vel detrahendo aliquam quan=
titatem que quia non mutatur actio hoc est
licitum omni iure ut l. in delictis et l.
edita prout dicit emendare, quoniam vult
quis actor mutare hoc est renunciare
prime actioni proposite et proponere aliam et
istud etiam potest omni iure ut dicta l.
edita prout dicit mutare et ff. de pac.
l. postquam liti, quoniam quis vult differre
vel prosequi vel renunciare et istud non
potest [illegible] aut unde in l. edita nichil
immutatur hoc in ea et bene tenet lex hec
et dominus Ja. de are. et dominus Ja. But.
et omnes. ¶ Opponitur 2° ff. ut nemo invitus
l. i. C. non cogitur quis agere ante por-
rectionem libelli sed post libellum porrectum
cogitur si non renunciet ut hic et hoc
dicit glo. ¶ Venio ad secundam particulam
hic dicit quod notetur talibus edictis
[illegible] videtur per edicta non posse citari ut l.
primus ff. de iudi. sed ordinarius potest ci-
tare per edicta hoc potest etiam delegatus
principis ut infra sequitur in alia autem
aliis autem delegatus hoc non potest ut l.
contra et hoc sentit glo. et bene que est
super verbo delegatis. fateor tamen quod hodie
proponere ista edicta non est sic in ipsis
sed magis est in ipsi citacio que fit per
litteras vel per nuncium ut audivimus in l.
consentanea et hoc sentit hec glo. super
verbo tabulis. ¶ Opponitur in eadem glo. ubi est
semel scriptum alii non potest iterum scribi
sicut ubi sedeo tu non potes sedere
ut l. si certo [illegible] si duobus ff. commo. quo
[illegible] in eodem dealbato describetur ter
ut [illegible] hec autem solvit glo. vel
quod primum destruatur vel dealbatorium
erat ita magnum quod poterant scribi
tria edicta citatoria. hodie autem quando
ista edicta proponuntur efficitur alia scriptura
in aliqua columpna vel in muro et
vide glo. ¶ Opponitur dicitur hoc quod per intervalla
[illegible] dierum. Contra ymmo decem dierum
ut l. consentaneum C. c. et ff. de iudi.
l. properandum. So. dicit glo. quod ille l. hec
corrigitur per ista quod hodie statuuntur
maiores dilationes. Alii ut Odof. dicunt
quod ille l. loquitur in reo contra hic in
actore quod glo. non placet quia non
debet esse melior condicio actoris quam
rei ut si non debet ff. de re. iudi.
unde glo. dominus Ja. But. tenebat
opi. Odof. Primo per rationes [illegible] quia
non mutatur [illegible] ut l. [illegible] de app.
2° [illegible] deceptitate [illegible] induci
contra eos l. ut non in aut. quibus actores
C. de sacr. ecc. probatur in l. si non
ff. de iure ff. so. ma. [illegible] est casus
[illegible] in reo que est in actore ita quod
actore pervenitur ad diffinitivam sententiam

lite non contestata invito sibi dantur
maiores dilationes sed quando reus non pro-
ceditur ad diffinitivam sententiam nisi lite
contestata ideo dantur minores dilationes
et istud michi placet licet multi te-
nuerunt opi. Jo. ¶ Sed quod hoc videtur dicta
l. properandum § et si quidem ubi in actore
absente statuuntur tempus decem dierum
sed actore absente post litem contestatam et li-
quidato negotio hic locum dilationes
posite in l. properandum sed actore absente
negotio non liquidato adhuc ut liquide-
tur absente debent dari dilationes
que hic autem ponuntur ut hic vides
¶ Procedo ultimus dicitur hoc quod locum habet
et si lis cepta non sit cum lite non
contestata non pervenitur ad diffinitivam ut l. si
[illegible] de tem. app. sed hoc dicitur quando
[illegible] dicebat quidam ut Bul.
quod hoc dicitur quod habet locum sed talibus modis
citandi sed ad diffinitivam non posset
perveniri nisi lis esset contestata omnes
alii [illegible] glo. et etiam moderni doc-
tores dicunt contrarium quia hic in odium actoris
etiam lite non contestata pervenitur ad diffinitivam
sicut in reo contumace ista loquitur l. contra
et notetis hic verum quod ibi est dicere
lis cepta et quod lis est contestata
et ideo in quibusdam partibus dicitur lis
est cepta per negatoriam actoris ut sit previs
et probatur per istam autem ¶ Procedo ultimus
et venio ad quartam partem dicitur hic
aliud cum spacium indulgetur et si-
[illegible] quod alium annum habebit quod est quod
ista autem quia primo non habuit nisi
tres menses. Glo. dicit quod hoc non replicat
licet alibi in l. non solum § quer[illegible]
ff. de [illegible] ¶ Iste opponitur et videtur quod non
debeat dari annus sed decem dies ut
autem quod locum ff. de app. al. de dilatio.
plures [illegible] dantur in glo. vide ibi
verum eius qui impetrant rescriptum
ad iudicem extraordinarium hec non est
bona quia hoc licite sint impetrata
ad iudicem extraordinarium alia est vera
ibi volebat absolvi ab observatione
iudicii hic a diffinitiva et hoc est vera
¶ Iste opponitur dicitur hic quod auditis et re-
fectis expensis ymmo debet satisdare
ut aut. et qui iurat [illegible] de bo. aut.
iudi. pos. hec l. supplet[ur] per illa quia
debet reficere expensas et satisdare
ut ibi dicitur ¶ Expeditis contrariis
venio ad quartum. Primo quero quid debeat
facere actor qui impetravit iudicem
delegatum videtur debet rescriptum
presentare iudici ut hic et istud presentatum
facere debet infra annum C. de rescriptis

c. plenius tunc iudex debet citare
reum et in citatione debet ei mittere co-
piam rescripti ut hic patet in prin. ibi
et parti adversario competentem et predictor
dicunt canoniste quod si reus veniens
postea petet copiam rescripti non debet
quia ea habuit in prima citatione
ut extra de dila. c. ij. Ultimus veniens
ad secundam partem quod quero que est petitio
actore contumace et sic absente reus
veniens quando contentus solum quod cassetur
citatio facta de eo scilicet peremptoria secundum
de eo et hoc obtinebit indubitanter
sed aliqua citatione seu sed aliqua
conventione eo ipso quod actor non comparuit
in die sibi hic contra tex. in l. properandum
§ 1 ff de iudi. sed post istam cassationem
non plene consultum est reo quia actor
veniens refectis expensis posset facere
ipsum citari eo super eodem libello ut l.
sicut contra de iudic. Et ideo quando reus
petit plus scilicet quod absolvatur ab instantia
et istud non posset si ipse actor ipsum
citetur infra tempus tum in ista dicit
Innocentius in c. conquerente extra de offi. dele-
gati et § viij quia absolutoria ab obser-
vatione iudicii non debet fieri nisi per
tribus citationibus ar. l. si pretes
ff. c. Hoc tamen intelligo secundum quem vero
curavit sed si actor permississet contestare
litem secundum formam dicte aut quod fieri
contra de lit. cont. tunc non esset opus
nova citatione sed sufficeret expectare
ipsum actorem per certos dies quibus elapsis
reus absolvetur ab instantia iudicii
ut dicta aut quod locum contra de dilat.
sed quia per hoc non est consultum reo plene
quia potest actor de novo dare libellum
et incipere novam instantiam ideo reus
quando petit plus scilicet quod promittet
diffinitive tunc secundum petitionem istam
aut isto casu debet precedere tres
dilationes et postea debet dari annus
secundum formam huius aut elapso anno
non debet plus citari actor sed iudex
debet vitare per quem ut hic dicitur
Istud aut quod faciet dic quod faci-
et requirendo amicos et notos rei
absentis quod hodie petitur per clam
generale. vz. quod quicumque velit aliquid
audire vel allare per tali tempore ut l.
sed aut § 1 ff ex qui ca. in pos-
ca. faciat l. si eo tempore contra de pigno.
et si iudex peteret liquidare negotium
quod inveniat actorem hic instantia vel
non hic promittabit diffinitive
secundum quod invenerit vel absolvet ab
observatione iudicii secundum formam l.
properandum § et si quis ut hic in glo. mag.

Veniendo autem iste dilationes possunt
abbreviari ex. de arc. de his possunt
una sola destrictorum contra de dila. § 1 et
ibi ea refert ex. quia possunt inde
sa. in l. ij ff de re. iudi. et ideo dixi
plenius consuetum ad compositionem dico quod
glo. dicit ubi quod minimum non potest de
iure quia tex. in corpore dicitur non minus
per decem. quod intellige ea coniuncta
ut l. iij ff de re. iudi. Ad cause
aut cognitorum puto sufficere illud quod
hic dicitur in glo. scilicet quod consuetudo
hoc observat quod minuat istas dila-
tiones debet cum servari consuetudo
prout est in foro ut ff de testi. l.
iij in si. Ultimus opponitur dicitur sicut
debet citari per edictum non per preconem
cum possit citari per nuncium vel per
literas puto quod potest quia cessat ratio que
ponitur in hac aut nuncius cum et
litere destinatur ad personam propriam vel
eius domum sed preco hoc clamando dicitur
in platea vel aliis locis publicis
et ita de facili devenit ad eius
notitiam et istud consuetudo observat
et glo. videtur innuere. Et quod hic non
ulterius quod potest hic colligi dictum inter
manifestum et notorium que tangitur
per glo. in l. omnes contra de app. ita in
notorio concurrit illud quod habet
causa manente ut edictum propositum stat
ibi ut omnes transeuntes possint illud
legere ut hic et l. sed et si § post hec
de isto manifesto potest dici quod habet
causam transeuntem sed stat coram mul-
titudine gentium ut puta promium
et ita intelligebat dominus Ja. But.
exemplar aut. Ego aut dicta vel. omnes
ubi glo. tangit de hoc. Veniendo ista
aut quid immutat de iure antiquo
pendente actore absente reus in tra-
ma sententiam ius ff ord. secundum quod per
absentiam actoris non cogebatur huiusmodi
cum vel poterat pervenire ad sententiam
diffinitivam tamen eo absente post litem cont.
ut l. et post edictum ff de iudic.
hoc fuit immutatum per l. properandum
per quam eo absente post litem cont. cogitur
huiusmodi et pervenire potest ad
diffinitivam sententiam si negotium eo presente
fuit liquidatum ut l. properandum § sed
et parum sed per illam l. nichil dispositum
actore absente an litem cont. sed eo
absente post litem cont. si negotium non
erat liquidum illa l. non permittebat
liquidari actore absente ideo sup-
plevit istud ius tamen istius aut
secundum quod actore absente an litem cont.
sive post negotio non liquidato

no(ta) practi-
ca actore q(uando)
hic te

a dilaciones p(ossun)t
abreviari

op

dica p(o)t(est) ma-
nifest(um) p(ro)vo(ca)t(ionis)

No

pmittit liquidato eo abute et qsi
termodicum ut pveniat ad snam
diffinitiua ut hic habes ¶ Credo
et quod siuq reo abute an lite gtes
pista aut st aliq immutatu qar
dicebat q st dnicus inr doc. et alij
doc. moderni tenet qtru q in reo
mobil est immutatu st argz q l.
gtentaneu pista aut i ullo corrigit
sz addit qz loquebat in reo abute
hic in actore abute ¶ Queo quid
si reus est pns et no vult gtestai
lite an potit qpelli Glo. dicit q no
sz pveniet ad missoz in possessione
ex pmo decreto vide ista glo. mag
post mediu ibi et ide si reus est
pns et q no valde bn qz iam
sciut vecordia adustis inlr inuicbz
et io si iudex pcepit ptibz q lite
gtestent anq recedat si reus re-
cedat potit q cu missione pmu
decretu sine alia citatoe qz cons
appet q no defendit velud i glo
tex no in l. quotiens §. ptor de nox
et l. nouo ff de re. iur q no est
tenc inch pectu ¶ Dices tu quare
snt nata tot remedia nouc suff
remediu alig ti. sidis ms dicenti
no obtepauit qz iudex potest
inlotare veri sudes fatoz q.
iudex pt hic facit ut glo. h' fodit
tn illud remediu no tangit negom
de quo agit. G. cu mille florenos
soluet ille p mulcta tn actor no
habet sum ideo snt pdita ista alia
remedia ut actor ad snam pveniat
¶ Venio ad ultima pte dicit hic
in fi. post editionem et an in omnib
obsuatoz quod vtz pponat nova
edicta et nove dilationes in glo.
sit opi. ddof. tenet illa q pponat
noua edicta et noue dilatoes et sic
isto casu habebit duos annos et pro
incepes ¶ Ultimo quod dicit hic ab
instan cadat actor an hic fiat
ipso iure vel pnuaz doc. dicunt
q pnuaz qz dicit cadat in futuro
no i pterito vel pnti facit q no.
in l. iubemus §. sane de sacrosac. et.
ubi largia dixi plene ff. de iur. fis.
l. inpz ¶ Queo vtz adhoc q p-
ueniret ipm pde actoz requirat
nouus libellus et noua instantia
puto q no sz ex officio iudicis deb-
uebit pnnc actori ppone hoc fiet

ar. l. edilis §. iste sciens de edi. edic
q no i. l. fi. ff de re. vel. et q no
de libe. et semit. §. illud. et in aut
vn snt aut iste possesse i. q. po
in pnj. ha. et ibi dicta

Tres

¶ Tres denunciatoes
vim habet pemptoz h. d.
¶ Opp et vi. q pt tres denunciacoes
debet sequi pemptoria ut l. ad pep-
toriu cu l. se. ff de iudi. Glo ibi dt
q iudex ht pt facere no tn hz nece
sz illud qnt obsuat et istud tenet
Alij dicut q hic loqur an citatus
fuit inuetus si aut no est inuetus
fuit no debet ultimum pemptoz ppom
ut l. qua q dinare est ¶ Quero
quid si reus inuetus dixit nolo ve-
nire iudex no citabit ultimus ut l.
solemus §. fi. qui ex ca. i poss. ca.
sta tenet hic glo et Ø l. pp. et l.
fi. ff de i integ. resti. et puto q
de hr credat relatoe nuncij ¶ Cont
hic tn facit Ø de iudi. l. iudices et
aut iubemus Glo no solvit sz dic
q ibi citatus no dixit se nolle venire

Quum non

Snia lata cont
absentes ex causa
pbabili et necia no debet
ei nocere h. d. ¶ Opp et vide q si nu-
ceat ipso iure sz restitua ut l. fi. ff
de i integ. resti. So. glo. facit qtru
cu dic si iudex ignorauit absencia
necessariam vnn dicit glo. sz si iudex scie-
bat absencia snia sua esset ipso iure
nulla pont dicimus de snia lata con
minuem ut no p glo. Ø. c. l. eaque
et l. quesitu ff de re. iu. et ideo e
qsiliu ut vadat ad iudice aliquis
et ei notificet ista iusta causa
absentie qua iudex debet audire et
pnaz retardare ut l. actatoz ff de
publi. iudi. et ille qtirpatz de qo.
facit mencione glo. del. fim. et §.
vault ff de iudi. Bartholus

Quum partibus

¶ Hec l.
dicit idem
q l. ab eo Ø e. no potest
venire st pnaz qui de ppone lit
tpe no qparuit h. d. Glomasii hac
l. ut dixi Ø. c. l. ab eo

¶ De diuis et pterit. rescriptis

Hinc

¶ Snia debz
ferri psens pti p
recitari pnndere pfer
sup st de magistribz
qui potit pferre p alium
st alr fiat snia est.

ipso iure nulla l. ii. de re. iu. ¶ Secundo quod non
sufficit sententiam esse in scriptis sed debet
recitari ¶ 2o nota quod sententia nulla non im-
pedit quin sentietur unde plene in l.
si ut proponis et l. si prius C. ti. i ¶ Qui
admitte pro declaratione tex. l. de arbit.
queritur de quo iudice loquatur Glo.
dat tres responsiones Una quod dicat
arbitri i. iudices ordinarii per l. i.
quesitis C. de postul. et secundum hanc
videtur casus quod quia sententia iudicis ordinarii
est nulla potest adiri superior ut iterum
pronunciet et vide glo. dixi in l. si
ut proponis C. ti. i. et ibi plene
¶ Secundo potest intelligi de iudice delegato
tunc hec l. procedit sine scrupulo ut
dicta l. si ut proponis C ti. i ¶ 3o potest
intelligi de arbitro compromissario et
secundum hoc dicit frustra obmissa provo-
catione mora quia etsi sententia tenet
sententia non posset appellare ab arbitrio
ut C. de arbi. l. i. ¶ Opponitur de l. adversus
in fi. C. de postul. et in aut. ut ab
illis et quod C. eos sunt ex. i. ibi requiritur
quod iudex dicat sedendo alias non valet
So. dicit glo. quod hec l. supplet
per illas quod iudex debet sedere Alii
dicunt quod iudex debet sedere in
cognoscendo non in pronunciando et in hac
opinione videtur declinare pe. / Comuniter tenetur
contrarium scilicet quod dicat sedendo etiam in pronunci-
ando ita sedendo et questionando
sit prudens etc. Iste quod hoc pertinet
ad iudicis honorem ut l. quesitis C. de
postul. et C. ubi sententia l. finali et in
preterea cautum quod inpertinet sententia quod faciat
stabili iudice pro tribunali sedente
si enim non dicit sedente non valet
ut l. antecedente C. de dilat. et
hac glo. quis tenet multum ¶ Queritur quod
si iudex timens partes ascendit ad
turrim vel ad cenaculum vel equum et in
sedens pro tribunali pronunciat an
valeat Glo. dicit quod sic super verbo
recitari et istud dum intelligo verum
in iudice qui non habet locum maiorem
deputatum quem debet tenere alias illum
debet servare ut l. penult. de confirm.
et inter. Item intelligo in iudice qui
alibi cum locum non determinat
adhuc / nec ei debeatur ita alias deberet
illum servare ut l. si ut proponis ex. ii
C. ti. i ¶ Queritur quod si iudex propter
aliquam infirmitatem non potest sedere
iudex sedeat pro ut potest Ista notat

C. ...ni. ne. si. de re. iu. l. vi.

Hac lege. ¶ Summari etiam
tibi cum precedenti l.
et primo ponit qualiter sententia
dicatur fieri 2o eam latam per partibus eam
corrigi 3o a preposito dicto compescit ma-
iores iudices 2a ibi sed et 3a ibi compescit
¶ Nota quod iudex non debet esse subitus
in videndo pronunciando vel dicendo
¶ Nota 2o quod post sententiam datam seu latam
non licet eam corrigere ¶ Nota 3o quod a maiores
iudices puniri per alios sententias recitari
¶ Oppositio ad primum et videtur quod dicatur dari
sententia violente et subito ut l. i. ff
de dap. infect. / So. dicit glo. ibi est
speciale Tu dic quod nec ibi sententia dicatur
subito sed accelerata conjunctio ¶ Circa
istam primam partem queritur quid est dictum
hoc de libello pro tribus legeret Glo.
dicit ponit duo primo quod hic tabellio
scribit in libello suo / 2o quod libellus
datus in causa ponitur in sententia
dicunt cum iudices talis conjuctor etc.
viso infrascripto libello cuius tenor
talis est etc. Contra istud quod libellus incorpora-
tur in sententia licet observetur contra contrarium
tamen si obmittatur ut puto non viciatur
sententia ita hic non loquitur de libello
sententia sed de libello primus
dato a partibus sed de libello primus
sine Item debes scire quod propter istud
quod sententia debet fieri super eo quod petitum
est in libello ut l. ut fundus comm.
divi. et l. magis in fi. de neg. gest.
dicimus quod in causis summariis ubi
non est necessaria libelli oblatio quelibet
petitio debet precedere ut Host. Item
compositum in c. sepe contingit de ver.
sig. in clem. / Scias etiam quod si non
appareat ex actis iudex primo sententiam
sibi scribat et eam emendet si tum
apparet quod in scriptis est lata sufficit
et cum approbat consuetudo et ista
verba que hic sunt quod iudex debeat
sibi ante formare est ingressus consilium
datum iudici quod sit preceptum quod non
dicit quod ipse dicat lege istud preceptum
et ita observat ¶ Reiicimus ad secundam
partem dicit hic quod non potest corrigere
contra ff de re iudi. l. actorum / So-
lum est quod potest corrigere quoad latitudinem
et verba non quoad substantiam Ita loquitur
hic ¶ Opponitur de l. ab executore ff de
app. So. ut in glo. ¶ Iste opponitur de l.
illicitas § fi. ff de offi. pres. / Dicat
glo. fallit in mulcta cum dicit quod sententia

No(ta) — Nota — op(ti)me — Nota — No(ta)

nota hic ...

hec scriptura

nota bene — Nota — Nota — Nota

nota casum quo scriptas libello pro tribus legerant

quod non semper potest sententiam corrigere

Nota — op(ti)me — op(ti)me

ibi no mutat sed multa remittit
a p[ar]te aute l. sicut quilibz ho
posset remitte q[uan]titate in qua qs
esset sibi obligatus et hoc forte
volunt sentire glo ¶ Op[ini]o de l. pau-
lus ff de re iudi. Eo ut in glo ste
op[ini]o de l. dum ff de in integ resti
eo dicit glo fallit ibi veritas est
q[uod] ibi no fallit no eni corrigit
iudex officio suo sed petita restitutio
in integru et ideo p[er] declaratione
istorum debes scire aut iudex volt
sua s[entenci]az emendare aut interp[re]tari
vel emendare aut eta v[er]ba tantu
et p[otest] ut l. actoru ff de re iudi
aut eta s[ubst]a[nti]az ut puta addendo
vel detrahendo et tunc aut circa
accessoria et p[otest] eadem die addere
ut l. paulus ff de re iudi aut circa
alia et tunc regula est q[uod] no p[otest] ut
hic nisi p[er] via restitucionis in integru
ut ff de in inte resti. l. dum et
p[ro]to. illu ti. et C si adu re iudi.
p[ro]totu iste p[er] via supplicacionis ut i
aut que supplicacio C de pci. impe.
offe. et C ti. ij. l. i ¶ Iste p[er] via p[ro]po-
site excepcionis in casibz in quibz
excepciones sunt op[p]oni post s[entenci]az
ut no plene in l. i. C de usu et fac
ig. Si vo quer[itur] an possit interp[re]tari
distinguere aut iudex q[ui] habz merum
imperiu et p[otest] al no ut l. ab executore
de app ¶ Venio ad textu iste hic
dicit. excepcio tamen nisi p[er] quo
a quo fiat hec excepcio dicunt qd
a p[ro]ximo qui dicat isti maiores
iudices sunt ista sua s[entenci]az corrige
hoc no est ver[um] no eni p[er]mittitur
nisi principi ut l. i. C de q. de postu-
et l. i. si. C de qo. dicendu e[rgo]
q[uod] h[ic] intelligit[ur] q[uod] fiat excepcio a
p[ri]mo dicto q[uod] no legant p[ar]te sed p[er]
suos ministros hic loquit[ur] de s[ententi]a
diffinitiva ¶ Queco quid in s[ententi]a
interlocutoria debet ne recitari in
scriptis breviter puto q[uod] no ita solu
in diffinitiva est positus iste ordo
in aliis g[ener]o remanet regula q[uod] tu
valeat si fiat sine scriptis c[ontr]a i[n]sup[er]
ut C de pac. l. itemque at iudex
dicat sede p[ro] tribunali an interlocutoria
ferat est distinguendu aut illa
interlocutoria requirit cause cognicioz
et debet sed iudice sedens p[ro] tribunali
al no ut l. a precedente C de dilacs
et ff quis or. i bo. pos. s. l. ij si.
dies et no p[er] dy in l. qui missi ff
de re iudi. // Bartholus
¶ Statutis | Summari. l. preced[enti]

[p]rimo recitat l. precedente 2° ibi addit
¶ No q[uod] s[ententi]a debet ferri ex scriptis re-
citata ¶ No 2° q[uod] s[ententi]a que est ulla
no habz nome et effect[um] s[ententi]e et ideo
dicunt advocati q[uod] tale s[entenci]az s[ententi]a
dici p[otest] quod tn negat[ur] vel q[uod] tale
instrum[entum] si instrum[entum] dici p[otest] ¶ Circa hanc
l. querit glo. utru s[ententi]a interlocutoria
p[otest] ferri p[er] aliu dicit glo q[uod] sic ut
l. die in p[ri]n. ff de arbi et l. si et si
interpellat[ur] s. i. c. si. quod intellige
q[uan]do s[ententi]a no requirit cause cognicione
al secus ut no in l. nec quicq[uam] s.
ubi decretu de offi. p[ro]consul. et l.
omnia quecunq[ue] ff de re. iur. ¶ 2°
querit glo utru illitterati possunt esse in-
dices et vi[detur] q[uod] no cu eni ipi habeant
ferre s[entenci]as ex scripti recitatoe si
nescivierit litteras no poterunt legere
nec iudicare glo determinat c[ontr]ariu
ut videmus tota die q[uod] potestates
terrarum sunt multotiens illitterati et h[oc] ver[um]
in hiis qui videntur esse de maioribz
iudicibz qui recitant p[er] alios ut l. pro
in si. p[ro] civitas eligendo lectez multe
videtur velle q[uod] p[er] aliu legat ut l.
quidam consulebat de re. iudi et p[ro]pt[er]
p[re]dicta dicebat semel i civitate ista
in s[ententi]a que erat in scriptis lata s[ententi]a
lata p[er] dom[inum] iudice iusticie et lecta
p[er] me notariu de mandato dni iudicis
[p]redicti an valeat dico q[uod] sic. Iste iudex
iusticie hu[ius] civitatis est iudex ap-
pellacionis et a p[otes]tate appellat[ur] ad eu
g[ener]o ipe est superior p[otes]tate si potestas
habet[ur] ut de superioribz et maioribz
iudicibz ut h[ic] in glo. g[ener]o tex ¶ Sed
queco quid si in s[ententi]a no dicat[ur] i
hiis scriptis an p[ro]nunciat[ur] in scriptis lata
Sp[ecul]a[tor] ponit ista q. in ti. de sen.
s. iuxta 3 tota et ibi distinguit
an s[ententi]a est p[ro]lata in p[ri]ma p[er]sona
an in tercia et dic ut ibi ¶ Queco
quid si no dicat[ur] lecta sed dici[tur] solu data
fuit dicta s[ententi]a p[er] dom[inum] iudice p[ro]ferunt
puto q[uod] nisi appareat aliquod v[er]bu ex
quo colligat[ur] q[uod] s[ententi]a fuit lecta
erit ulla ut C e. l. i. et adminicul[ari]
l. quadam s[entenci]az ubi no erat appositu
nome lecta sed erat ibi dom[inum] s[ententi]a[ri]
p[ro]mulgata p[ro]mulgare eni e[st] s[ententi]ali[ter]
legere ex scripti recitatoe ut h[ic] videtis
unde v[er]ba in si. p[ro]lata h[oc] i[m]portat
ut l. sicuti de ver. ob. // Bartholus

Nisi breviores ¶ Primo qro
que sunt
N iste cause breviores glo po[test]
multas opi. illa est vera q[uod] inspecta
qualitate p[er]sonarum hoc committat[ur]

arbitrio iudicis ar. ad hoc in l. sz et si
susceperit §. ij ff de iudi. Generaliter
hic et maxime villa q est hoc dicit
clemen. componit villam sz provinciam
Alij villam sz regionem Alij villam sz castrum
tenet quod vis. Generaliter utrum sunt alie
cause in quibus debeat procedi et cognosci
sine scripto Glo. dicit q sic ut in aut
ut iudi. sine q. suff. §. ut iudices coll. ij
Tu adde causam l. levia ff de accu.
et q ibi no. Sz quero hic dicitur
q sententia debet ferri sine scripto quod de
processu tamen videtur dicere q sine processu seu
scripto cognoscit ut in dicto §. ut iudices et in
aut. ut cle. apud proprios epi. §. 1. quod
potest intelligi duobus modis uno modo sine
scripto hoc est q non detur libellus in scriptis
sicut q alias requiritur ut aut offeratur
seu ibi redigatur in scriptis per notarium
sz hic intellectus non placet quia excepto
libello et sententia in qualibus cuiuscumque causa
proceditur sine scriptis licet postea in scriptis
redigatur ut in c. quoniam contra falsam de
proba. et l. sive emptor §. oportet de
com. tu. et ideo intelligo sine scriptis
q iudex illa fiat scriptura credetur quo
simplici informationi iudicis in istis
causis brevioribus licet est verum q alias
credatur soli relationi nuncij sicut ea
que notatur in l. ea quidem C. de accu.
et l. magis puto §. non tamen de re. eorum
multo magis credetur ipsi iudici in istis
brevioribus et hoc non per cognitionibus que
sunt in quibus debeant processus redigendi
seu cognoscendi in scriptis ut sunt scripturis
quia per hoc videntur partes velle q eius
simplici informationi et relationi credatur
ad tunc iudici

De dubiis et interlocutoriis iudicum

N**on videt**. Licet est
bona l.
et singularis valde.
breviter d. Summa in qua
non compensatur pecuniarum
sz duo qui iudicio non interfuit depo
nunt illa. h. d. Non quia sententia est
nulla debet statim cognosci. 2o non
ulla debet compensari precium quod litigatur
non duo. Ad primum opp. dicitur hoc ut
re integra debet cognosci tantum
primo quod eisdem actibus ut C. tit. j. l.
sicut propriis Bo. fatetur et intelligo
ut ibi dixi. Ad secundum opp. C. de i.
in f. l. fi. Bo. dicit tenor sententie non
patitur verba non referantur ad precium
et ideo referuntur ad dominum lis abutitur
ut no. in l. nichil C. de precio et hoc
ex predictis sententias aliquos casus indu-
bitabiles si tenor sententie non patitur verba
non referuntur ad precium si tenor sententie
patitur et precium sunt hic in iudicio verba
debet referri ad eum ut hic alias sententia
est nulla Sin aut hoc sunt in iudicio
verba sententie debet referri ad dominum et hoc
etiam non est dubium Sz si in iudicio presentes
sunt duo et primum precium tunc est dubium
Ex plurimis declaratione quero q si duo lite
contestata de lite postea iudicium
agitatur per precium utrum ipse ut precium
dicatur compensari et vi. q duo ut l.
furti §. si quis alieno ff. de his quibus
no. in fa. et hac l. a grosso sensu Bul.
et Jo. An quod q sine duo sunt lite
contestatus sine non debent compensari precium
qui est pars ipse sententie et allegant ff
de neg. ges. l. liberto §. fi. et l. licet
§. si plures C. de precio l. nichil et
iste allegationes sunt in glo. allegat etiam
ff de precio l. si quis eum precium in prin.
et l. qui precio in prin. c. tu. ut in corpore
qualibus non non ob. l. furti §. si quis
alieno ibi subaudi magis non ob. q
l. quia hic non fit evidentia q duo
iudices sunt in iudicio vel componere
non sunt iudicio sz alias Subdit
glo. q de convenientie utrum compensatur
ut opi. omnium sunt Jo. et Bul. que
est vera potest dicit etiam dicit in iudicio
rerum regula generalis quecumque contractus
nisi nomine pa. invenitur fiat ex ultio
actu efficiunt ut l. quecumque ff de acq.
et ob. et ideo in contractibus sunt precium
est pars et tu permittes duos non
precium pars contractus tamen illius ut non
in l. stipulatio ista §. si quis insula
ff de v. ob. de stip. servo. l. 1. tempore
in l. cum qui §. iulianus de conti. per
ista in proposito tamen iste contractus qui
celebratur per personam ut l. iij §. idem scribit
ff de precio et ibi dicit vel agatur per
ipsum precium requiritur q tamen per personam
initium sumat alias actus tamen inutilis
et ista est vitas quo modo intelligitis
hac l. et ideo quod dico in quolibet actu
hac. l. et ipse hoc dico in quolibet actu
qui celebratur in iudicio idem dicendum
est ita si fiat litis contestatio etiam quod
est iusta si fiat litis contestatio etiam que
committitur ut no. in l. ij §. fi. de pro.
semper verba litis contestationis debent referri
ad personas contestantium lite et sic in
quolibet alio actu et hoc est fundamentum
istius iuris. Modo procedo quando comparo
pone q litigium est agitatum per precium
tamen duo est pars ipse sententie in quo

No.
No.
No.
No.
Bona
Op.
No.
l. bo. 2
singularis

debeant fieri verba sne lr' q in diffin
ut hic vr' sentire glo. Respondeo ad
hec l. in fa' sicione In qua fiat
l. prioribus C. de procur. et ff. de procur.
l. mutari ubi dicit glo. q dns
superveniens omnia ex integro debz
agere ut in eo sufficiat iudicium ad
hoc ff. de procur. l. in causa §. sz et
si compte ubi dicit glo. q procurator
debet cedere dno ius instancie ut
ipse possit litigare. ¶ Breviter pluri9
declaracione debet scire q addit
ut sna valeat requirit q verba
sne referantur ad eu q tunc e dns
ut C. supra quare requirit qualis i que
fertur sna habeat ius instancie alias
requiret sna lata sine instancia
que esset ipso iure nulla ut l. plata
p. i. e. ¶ Hoc premisso scias q dns su-
veniens quando vult habere ius directum
instancie nomine suo tunc oportz q
omnia de novo fiat sm glo. que
est in dicta l. mutari et sic fiet unico
actu dicendo sic. do libellum prout
dedit procur. lite contestor ut fecit
ipse et sic et sic unico actu omnia
repetuntur. Quando dns directum ius
instancie vult habere ex persona procuris
et tunc oportz q fiat cessio sm q
no. in dicta l. in causa ff. de procur.
§. sz et si compte. Quando dns vult
uti iure instancie utili sibi compe-
tenti ipso iure licet scias q omnia q
i iudicio agitantur querit dno utilis
sine cessione ut l. in causa in fi.
de procur. et l. in omnibus de pcto. stip.
facit optime ad predicta qd no in l.
iij §. si ex contractu i vlt glo. ff
de re. iudi. Tunc si dns vult ex
vigore istius utilis instancie potit
in eu ferri sna et valebit et sic
verba sne in eius persona debent
conferri pro vocis predicas. Nec ob. l.
prioribus C. de procur. qr fateor q
i vito procure no pt dns rassumere
iudicium sz eo nolente et tacente
ut l. que omnia in prin. et ibi no
ff. de procur. Nec obstat mutacio que
fit de directo iure instancie ad utile
ut l. qui Iulianus de cond. indeb.
et qd ibi no per dy. ¶ Inspecta
predicta queritur retento eodem thematate
procur. presentis e lite dns ipse qo
illic erat i iudicio proprio nomine
dicit pro illo iure utili instancie quod
competit eidem queritur retento eodem
themate lis est agitata per procure
ipse dns sunt citati dns ad audiendum
snam no procur. et dns sunt contumax
an valeat sna videtur q sic qr contumax
pro presenti habetur ut l. properandum §. sin at
C. de iudi. sz in presente valet ut supra
go idem. Contrarium concludendo determinat
dns lambertinus de ramponibus antiquus
advocatus bonon. et cognus doc.
per legem prioribus de procur. hic ouidendo
ratione quia qui mittit procure ab
inicio videtur dicere q ipse no vult
litigare per se ut l. i. in fi. ff. de procur.
ratione cum quibus no pt cogi personalit
venire ut l. fi. C. de procur. dns q
ab inicio misit procure videtur dixisse
q no vult litigare per se go no de-
buit citari pro procure qui erat dns
litis no fuit citatus apparz ergo
q talis citacio no fecit dnm contumacem
inito sna i eu lata e ipso iure
nulla contra quem supra q sna pt ferri
i dnm presente ex vigore utilis instancie
est verum q ipse vult uti illo iure
utilis instancie no eum pt compelli
ut dictum est et i. q. preceden. oportz
intelligi q dns erat ibi presens ad
snam audiendam al' est nota q ex
aliis actis colligatur q ipse utebatur
illa instancia al' simplex presencia no
sufficeret per ea que dicta sunt sup.
¶ Venio ad illud qd dicit glo. ut
dnm fuerit opi. utrum condempnetur
litis hic pt bn dicere dns Ray.
dicit q no ymo ex hoc dnm de-
struitur opi. qr per hoc tollitur reo
benefiiciu l. furti §. si qs alienos ff
de his q no. i fa. Ubi dicitur q
qui condempnatur pro procure no est i-
famis hic igitur no infamatur dns
q q litigavit per procure et in hoc
respondet dns Cy. q eis iudicio e-
quiparando snam ad contractum si aliqs
stipularetur tercio absenti et sibi valet
ex parte stipulacio pro parte no ut l. si
quis et tercio de verb. ob. go quando
condempnatur procur. et dns pro parte
presenc et pro parte absencie non
comprehendo obsinat opi. glo. et
ego eam sustineo de iure et dico
q verba ista debent sic intelligi
cum procur. e presens condempnet procure
et dnm hic est procure et dnm
in persona procuris preterhoc intellexi facit
l. adversus et l. si dno ff. de arbi.
et pro hoc cessat rones fcte in contrarium
¶ Queritur quando eqn in procure actoris
procur. actoris e in iudicio reus con-
dempnatur in cuius persona debet referri

vba gdepnatonis sendeo in psona
pcuris et reus debz gdepnari ipsi
pcuri ut l. licet § si plures ff de
pcur. et l. alterp de auc. tu. ethi
pcure pdam que cum gelin9 tez
Adu(er)te tn q(uod) h(oc) q(uod) dico est verum
in vbis gdepnatorijs vba aut g-
cutoria desrent i(n) pso ad dam(n)um no
ad pcure vbi s(ed) gdepno tenor tali
pcure actore ad dand(um) et soluendu(m)
tantu petita ipse dno no pcure nisi
hz ad hoc spale madatu ut l. hoc
iure ff de soluc. et l. si et si in
ff de pac. et ide dico in quieta
psona que agit p quieta quia
vba gdepnatoria refut ad qui(n)
vba exacutoria gdepnatus dnt
refri ad dam(n)um qui ipa quieta psa
no pt solucoz recipe ut l. iij §.
i. Iud. solui et l. no pcuri de
po. et l. iij ff so. ma. / Ego hec
habes qualit tu pcure actoris
formes libellu(m) qz debes pete
gdepnai reu tibi pcurio nomie
ad dand(um) et soluend(um) dno no tibi
nisi de hoc habeas spale madatu
Item no(tandum) quod in defensore rei
breviter q(uod)da est defensor qui
venit ad alias causas absencie
ille no gdepnat ut l. liberto
in fi. ff de neg. ge. Aut defensor
venit ad plena defensione et
tunc aut venit ad defendendu(m)
alio nomine et tunc sine dubio
ille gdepnat ut l. delegare de
nonac. de neg. ge. l. soluendo
de solu. l. soluc./ Cum sic venit
no alio nomine et tunc si(n)e pmde
dno sciente et paciente et videt
hre madatu ut l. qui patit ff
ma. et ideo Tide q(uod) sup dixi
in ~~simili~~ pcure si dns Tigias
ita q(uod) no est madatu tacitu vel
expressu tunc gdepnat ipe defesor
et t(unc) eu fiet executio ut l. pcurib
de pcur et gdepnat ipe defesor
nomie tertij Ita not. Spino. in c
tam ex q. si. sit le. Item no(tandum)
quod in tutore et curatore et sindic
breviter expedio nos dicim9 q(uod)
vba gtetuis celebrari tez ut C.
si actor de gstit. per. Ego hec
gcludo q(uod) vba sine refera(n)t i(n) ipm
pupillu licz iudiciu agitet p
pcure seu tutore q(uod) valz eade
rone et p(er) hoc ide dico in sindico
eccle q(uod) si vba sine referant

ad ipam ecclam licz litigiu agitet
p pcure q(uod) valet et hoc de iure civili
vbi in hoc est discordia int mo-
dernos et civile p vos pdam q(uod)
plenius gtinam in l. si placeo ista
C. si quis insula de v. obli

Si arbiter/ Ista l. habz duas
lec. Prima et h. d.
Secunda error gtingat/ Secundum
pdam h. d. Capis supvenies in
psona iudicis sniaz no gtingunt h.
d. Opp et videt q(uod) ex hac electio(n)e
effectus sit liber ut l. barbarus ff
de offi. pto. So. ibi hoc p(ro)pt publica utilitate
qz multa gessit et multa fecit hic
solu una sniaz dedit Circa hanc l.
queo quid in gdignato iudice an
eius snia valeat debe9 distingue
ut hac l. colligit Aut publice
reputabatur no gdignatus aut
erat gdignatus publice primo casu
valet snia 2o casu no ex de re
iudi. c. ad pbandu/ Et ideo possem9
quere i(n) iudice infame an eius
snia valeat et distingue aut erat
publice infamis aut habebatur
ab omibz homo bone fame primo
casu no valet 2o sic p hanc l. et
q(uod) p glo. no ff de testi. l. cu lege
in fi. ex de iud. c. suspitata Et
ide in alijs defectibz ex quibus
detegit aliquo no esse iudicem
sufficit que esse i(n) quasi possessio(n)e
illius iurisdictionis et illu defectu
no esse publice notu ut hac l. cu
S. alijs/ Ego hic appendo qualit
debeat formari exceptio g iudice
no eni suffit dice dico te no esse
iudice meu s(ed) debes adice et te
no esse in possessione iurisdictionis al
te reputari no iudice ut hac l.
pba et C. de testi. l. i. et q(uod) i no

Pretes Snia que no gtinet
absolucoz vel gdepnatoz
vel equipolles est ipo iure
nulla h. d. Opp de l. in snia ff
de re iud. et de arbitr. l. q(uod) si in
S. i. So. ibi gtinebat equipolles
ad gdepnatoz vel absoluc Opp
de l. eos C. de app. So. eo modo
gtinet equipolles ura cu iudex
gfirmat snia sniaz si primus iudex
gdepnavit videt gdepnare si prim9
absolvit videt absolue et p hoc
vidi in civitate ista quada sniam
cui9 tenore tale reu absolvim9
victu victori in expensis s(ed) ibi no fuit

adiectu q[ue] depnam[us] de illa sua cutta
qtu ad qdepnatoz qcepreep q hac. l.
in gru facit C de fideiq. l. verbu
nolo s[ed] aliud in vltimis voluntatib[us]
que fiut a testatorib[us] mortis cogitacoe
al cogitacoe turbat[us] ut l. hac qsul-
tissima q' tes. fa. pos. s[ed] sua deb[et] fi[eri]
delibate et scribi et emedari ut C
ti. ij l. ij ideo no subaudit[ur] v[er]bu ibi
qdepnam[us] nisi pcessisset sua qdep-
natoria hoc modo reu qdepnam[us]
et victu victori in expens[is] tunc valet
qdepnato vel est necesse q[uod] verbu[m]
subintelligat[ur] s[ed] omnia ista veniunt
ad detmnacoz ipius ubi qdepnam[us]
quod pcessit ar. pbe ff de publicis
l. i. cta pu. et l. i. ad l. iulia de vi.

Prolata. Sentia lata q[ue] ordine[m]
iudicioz est nulla h. d.
et pone exemplu si s[ed] sunt ob
missa lite qtes vel obmissus libellus
et sic sua est nulla // quod aduitatis
C ff. i de app. l. i. huius timoe debetis
scire q[uod] quida est ordo vni[us] cause
ad alia causa et iste si puta[tur]
no reddit sua nulla ut l. q[ue]ms
ad q[ui]e C. c. l. ij ff de curi l. si qui[s]
s[ed] s[ed] incipit et ideo ex h[oc] habes
q[uod] si pus esset quetus fideiussor
q[uam] pncipalis vel pus possessor q[ua]m
debitor pncipalis vel de hoc q[ui]s
opposita excepcoe tenet sua q[ue] puti
ordo vni[us] cause ad alia no vnius
cause ad sepam // quida alius ordo
est vni[us] cause ad sepam et hic e
multiplex na quida est ordo sue
in se[n]sa et iste si puti[tur] reddit suaz
nulla ut C ti. i. l. ij. ide si puta[tur]
sta sue qz no qtinet absolucoz
vel qdepnacoz ut C l. pe. et de iste
no fit poni exemplu in hac. l.
et ideo glo in pu. sui reprehendit
api. quorpda et bn // quida e ordo
instancie ad forid tuc loquit[ur]
l. ista et ideo ponit ex[emplu]m q[uod] obmissa
sunt lite qtes qui ordo p[re]ceptus
suaz reddit ipo iure nulla // Secu[n]do
p hui[us] declaracoe quis est ordo
iudicioz Glo. tua ponit hic multa
q[ue] vide et vtrq[ue] bn dicit statim
dicta ibi sollepnitas obmissa. i. ipa
sua no. i. iudicio p hui[us] glo declaracoe
debetis scire q[uod] ordo stalis si ob-
mitti[tur] viciat[ur] id q[uo]d agit[ur] secus
in ordine qui no est de sba ut l.
i. cta fi. de ven. insp. C de testi. l.
ppositi al de testa. l. posteri //
Secundo videndu est an omnia que
ponu[n]t[ur] in glo sunt de or[di]ne stali
expert[is] in sba pte sui libri in pu.

et hostis in sua de re iud. videt[ur]
dice q[uod] no sunt omnia illa stalia s[ed]
de sba est libelli oblaco litis qtesta[ti]o
iuramentu de calupnia citaco et q[uod]
postea sua ferat[ur] in scriptis congruo
loco et tpe s[er]uatis sollepnitatib[us]
ponit C. ti. i. s[ed] hec qdicaco et
publicaco no sunt de ordine stali
lig glo. hic alit dicat // Secund[o] di-
cens dico q[uod] illud dicit[ur] esse de
sba alius rei quo cessante res de
no pt ut l. pea ff de qdic. expos[ito]
ubi dicit[ur] q[uod] res et preciu sunt de
sba empcois na empco sn hijs
esse no pt et emco est de na-
lib[us] empcois alia aut dicu[n]t[ur]
accide[nta]lia quod ad ppositum si
remaneat qdicacoz testiu vel
publicacoz sua est et esse pt
na no est de necc[ita]te q[uod] pbe[tur] p
testes qz multa sunt pbari per
confessione et instra q[ue] sufficiunt
ad plaz et ideo si testibus no
scriptis vel publicatis est sua
lata est qt ius litigatoris no
qt stale ordine iudicioz i de
tenebat dns Ja. bu. et ide dico
in iuramento calupnie cu ipsu[m]
posset obmitti ut l. ij ps. s[ed] qz
vertit[ur] de ista calup. et ex
de iura. calup. c. i. li. vi. iuito
no est de ordine stali quidq[ui]d
glo. et dicti doc. dicat et io
puto q[uod] si pus iuret[ur] de calupnia
postea qtestet[ur] lis no erit sua
nulla cu eu illo no qs[ed] mitati
tenet sua ut dicis quib[us] // Secu[n]do
quod litis citaco sit de sollep[nitat]e
stali pdicti doc dicunt q[uod] sic
ut dixi C et credo q[uod] licet bo[num]
intellexi vos aut dicatis alit
de sollepnit[at]e stali iudicioz est
cause qgnico na sua lata sine
cause qgnicoe est nulla ut l. i. c.
l. ex stipulacoe et qui ep[iscop]i. l. si
Cause at qgnico dici[tur] si q[uando] sit
ptib[us] p[rese]ntib[us] vel ptib[us] qtumacib[us]
et absentib[us] ut ff de minorib[us] l. is
cause C. cu qtruta et ideo si
semp ptes essent sponte p[rese]ntes
no requiret[ur] citaco et illud q[uo]d
dti doc. dicunt q[uod] cita[ti]o e de nec[essita]te
est veru ad h[oc] ut pte absente
qstituat[ur] in qtumacia ut l. qtuma-
ciam et aut qui semel C. c. ti.

Qui ordo sue reddat sent[enti]am nullam nec ne
2nd ...

Notab[ile]

ordo de or[di]ne stali qui est duplex

que sunt de or[di]ne stali et que non

qdicacio sbe alicuius rei

a qua[rt]a et citacio sit de sollep[nitat]e stali

Queero in pdca repit libellus litis gtestato sna de calupnia citatos ad snaz et sna lata opponit q sna est nulla ipo iure q no pcessit cause gnicio litis ista opposito videt q pt opposictis q cause cognicio no apparet q no apparet datu fuim ad pbandu nulla data dilacio ad inducdu pductoz et pt no gnitio de causa contrariu puta sufficit cum snaz esse lata pute pte vel gtumacit absente ut dica sicut causa cognita alie cause gnicio ppmat composicior ut dicit l. in causa ff causa cognita pdicta vn mis gobrevit tempus aliud ppmat quod cum si statim post litis gtestacio infra modicos dies iudex dedit diffinitiva snaz certe o brevitate tpis pt ppmmi qd iudex no fuit instructus et tunc puto ista snaz nullaz tanq latam subito ut C ti ij l. ij et firmari sm cause gnitoz ut s. e. l. gosti placdc et dicta l. ff. gmi epi. pluc plene co de testi. iunte c. cu ex bris ca medm // Bartholus

Quum eorum

Valet sna lata sub uno ipis p appellacoz respondat h. d. Opp sne no debent ferri sub gdicioe ut l. i. ff. lidim ff. q app. sit. So. glo. hic fuit data sb modo vel causa ibi sub gdicoe Sz queo utrp iste iudex bn pnunciavit Glo. dicit q sic qr et sic debuit face vide glo sup vbo pravent si est vn glo. dicit hic sna non posset respondi p appellacoz ut h tex. vn tunc et sm hc ista lec. ulti habz dubiu Q hui solucoe dcs scire q hec l. pt hre duplice lec. pma q quo fuit int duos pnatos na q quo fuit int duos pnatos na pour cesaris pmo gdepnat fideiussore fisto in pma instan h q cu iste fideiussor petet q pignora debitoris sbi tradent ab ipo debitore ipe pour hc pnunciavit et si tu opponeb quomo pour fisti erit iudex int duos pnatos ymo debz esse psteb pnuntiare ut l. ij. C. si adu fisc. Rndeo si quo pcurr descedebat a causa fiscali pour cesaris est iudex ut l. cu vendente C ubi ca. fisc et sm hc hec l. iam habet dubitatoz Scdo mo pt intelligi q questio erat int fistu et pnatu hoc mo petebat fiscus a fideiusse quantitate fideiussor dicebat prius patus solue si pignora in tradat iudex pnunciat sbi pignora redenda et fisto i desputate possit ista sna est lata q int litigatores no prins et ergo debuit pnunciare si gdepnare fideiussore fisto et iubere q sbi tradant pignora vnd posset p appellacoz respondi q no respondi si no fuit appellatu Sz ad istud opp. quo sna lata int fistu et fideiussore pindicat illi debitori cui erat pignora rndeo ista pignora a fisto possidebant vel ille debitor erat pns ar. l. saepe de re iud // Bartholus

Quum sentenciam

Sna que no est lata i loco maiorum in pntibz officialibz est ipo iure nulla h. d. No q no valet sna que est lata i alio loco q in loco maiorum qd dic ut dixi in l. ff. et l. ij C ti. ij et C ti. i. li.

Queero an officiales debeat esse pntes qn pfert sna Glo que e hic dicit q no dicebat dns Ja. bu. forte q officiales de iure debet esse pntes no dico omnes ht q notarij qui scribunt in causis na acta debent scribi p officiales ut colli in l. scrpum ff. de app. ht official qui incipit scribe causam ab initio debet scribe usqz ad fi. ut pbat ex l. l. et ij C de sport. go appet q officialis debet esse pns si qui scribat in causa certe licz hc sit vn de iure tn in hc puto suadda gsuetudine loci q in quibusda locis ille notarius qui scribit que iudex elegit et ille erit pns alibi observat alit vn puto observada gsuetudine loci

Ex consilatione

Reclamedos plata cae cognicoe no pcedente no hut vim sne h. d. No q no omnis vox iudicis est sna No 2o q sna lata no pcedete te gnicoe est nulla Cont istud opp sna lata pntibz pntibz videt lata ca cognita ut l. in cause ff. ca cogita ff. de minoribz et dixi C c. l. plata ht hic fuit liuoi go zcp So io sup hc hic no psunt cae gnicio et supr

an opposito fisstm sicut q / fuadza na pro iure et no p esse fi me cogi

2 plura a lex

qu pour a cesaris h pro m fistal.

Bnd / op / Nota / op / Bnd / op

hec non precessit petitio non cum petebatur a parte per libellum ut facit cod. pacti
ideo forte ex brevitate temporis colligitur
hic quod non precessit cause cognitio ut
dixi de e. l. prolata // Bartholus

Liberti Questio per qua res
soluta non respondit
usus appellatione contra ei qui pro dote
conventus suum auctorem pecierit h. d.
Nota quod potest emptor debere denunciare
venditori litem esse motam ita etiam quod
recepit rem in soluta quam tenuit intelligi
quia alibi non habes ita expresse. Nota
2° quod res data in solutum et evicta
durat actio prima ad debitum contra
hec opp. primo videtur agendum utili ex
empto quia in solutum data primus est
emptionem ut l. elegantur in prin. de
pignoratitia actione et l. iii ff. pro emptore. Solutio
duobus modis primo hec fuit actio ut
a prior obligatione non recedatur nisi
res presentes fuit creditoris et vide
ista so. non [?]. Nota ista so. est vera
nisi pro lege dicatur contineat quia non
placuit dedi consilium per istam glo.
et non obstat in l. si quis aliquid ff.
de solu. dicit creditor quid rem
accepit in solutum ego nolo prede
mus meum si res evincitur. Ideo dixit
apponere illud pactum quod alio modo
non videtur recedere ab actione tua nisi
res sit tua irrevocabiliter. quod non
dat glo. alia so. ista est vera et
verissima quod hic fuit data in solutio
species pro spe ideo emptio esse non potest
in contrario fuit data in solutum pro
pecunia res et vide hac so. non
obstat quod hec opp. ex glo. quia ubi
datur res pro pecunia durat actio prima
ut l. res in prin. de p. et ibi plene
tractavi ista materia in l. si quis aliam
ff. de solut. // Bartholus

Post sententiam Glo. ponit
casum in terminis
et breviter h. d. Questio diffinitiva
non potest retractari secus interlocutoria
h. d. Primo ponit dictum 2° videtur
duabus obiectionibus 2ª contra ea oppositionis
dicit sed in textu et solvitur ut videtur
ideo non impono. Nota utrum sententia
lata in causa momentanee possessionis
sit lata diffinitiva an interlocutoria
pendeo diffinitiva est ut hic tangit
glo. et l. i. si de mo. po. fu. ap. //
Nota dicit hic vel interlocutoria
plerisque temporibus emanat dicit Bartholus

dicit glo. hic dicit quod iudicium momentanee possessionis quod non placet quia tunc
est diffinitiva ut ibi dixi vel aliter videtur
dicere glo. questio est sententia interlocutoria
que nulla causa decidit ut si datur
alicui dilatio si testes publicantur
et similia questio sit interlocutoria per
quas aliqua causa decidit ut puta
aliqua emergens exemplum actor producit unum testem reus dicit non esse
admittendum vel reus petit dilationem
dicit actor eam non esse dandam
tunc interlocutoria que super hoc fertur
decidit illa causa hec est illa incidente
seu emergente questione ita videtur velle
glo. ult. et ubi posita videte non credo
quod hec sint de mente legis sed credo quod
sint et ista est veritas potest dari
questio interlocutoria per qua causa
principalis non decidit illa potest
revocari sed interlocutoria per qua causa
ipsa decidit tota non potest revocari
sicut nec diffinitiva hic est tex. hec
etiam probatur in l. dict. ff. de arbi.
et plene dixi in l. diff. nisi. de
re. iudi. et ideo sententia iudicis per qua
absolvit aliquem ab observatione iudicii vel pronunciat non esse procedendum
vel se non esse iudicem ista non potest
revocare quia finit tamen principale
eius est lis sed si pronunciet quandam
incidente seu emergente questione possit
revocari quia adhuc durat iudicis
officium in illa causa ut dicta l. dict.
et de pro. scrip. l. i. in fi. Nota
Nota quod qui non habet merum vel
mixtum imperium non potest aliquem relegare // Bartholus legum doctor

Quum inter Questio que
non continet
absolutionem vel condempnationem
est ipso iure nulla h. d. Opp. de
re. co. l. quamvis § i. ubi dicit glo.
ista l. corrigitur per illa ubi aliter si
iuramentum est prestitum statim post
diffinitivam sententiam valet ut l. gra
secus si ex intervallo sit prestitum ut
hic dum necessitas istius l. fuit dicere
quod sententia sit nulla quia non continet
absolutionem vel condempnationem non ideo
quia iuramentum precedat sententiam vel sequitur
iuxta textum autem ad hec de iuramento
debes scire aut precedit sententia interlocutoria per qua iudex mandat
iurari et postea sequitur sententia et tunc

ad textum in an valet sententia quando
iuramentum precedit vel quando sequitur

2ª conclusio in interlocutoria

questio interlocutoria potest revocari 2ª

questio

op.

op.

mirum

questio

no.

nota

nota

op.

non [?] ad textum in legem

nota [?]

P[?]

ut l. gualit C. de iur et fac. ig. preci
diffinitiua senten et hic aut iudex
nichil declarat quid sit certo senten-
ntia et sentencia non valet ut hic. aut
hoc declarat et tunc ex pronunctu
sequitur statim post et valet ut dicta l.
gualit § i. quod intervallo non valet
ut hic in gl. hic posita et hoc
Iste opponit sententia non debet fieri sub
conditione ut l. i. § bidum cum opp. sit
Solutio sententia non debet fieri sub conditione
extrinseca sed sub conditione intrinseca que
tangit ipsum negocium hoc sit fieri
ut hic et vide glo. non quam inci
tenebris et non hoc. Contra hic opponit
de l. a divo pio § i. de re iud. ubi
profertur sententia sub conditione ut primo
capiantur mobilia si mobilia non
appareant devenitur ad immobilia
quod tex. Glo ponit ibi multas solutiones. Sed
inter alias ponit unam quod ista est
conditio de presenti que non suspendit
ut l. cum ad presens § cer. pe. iudicio
in ar. ad quod iudex dixit si conspicio
reum si actor probavit intencionem suam si
non probavit absolvo eum valet nec
ista sententia certe valet quia condicio
est de presenti ut dicta l. a divo pio
Item tangit negocium de quo agitur
ut hac l. et glo. Sed queo pronunciat
iudex condempno reum actori si proba-
verit intencionem suam valet nec ista sententia
videtur quia per se tangit negocium de
quo agitur ut hic in gl. videtur
quod ista conditio non venit verificanda
statim post sententiam quod requiritur in hac
l. secundum glo. dicas tu quod hic non est
verum ea sententia lata sub conditione
valet nisi respondeatur per appellatorem
subiecto unum est cum sententia continet
in se certam et est conditio extrinseca
ut si navis ex asia venit sed si
continet quandam conditionem intrinsecam
non valet nisi impleatur statim post
sententiam ut C. dixi et glo. hic tenet
Item ex hac l. patet quod ad sententiam
sufficit per se fuisse presente ut dicat
secundum causa cognita quod apparet hic
ex primo iudex fert sententiam per sententiam
postea liquidatur cum sit debitum
Ultimo queo quid si iudex dixit
per verba futuri temporis si vicerit sententiam
te dabo vel adiudicabo tibi possessionem
Glo. videtur inter quod sit quia videtur tempo-
quod dicat ac absolutam videtur ista

sententia esset interlocutoria non diffinitiva
quia verba prolata de futuro dispositionem
non inducunt ut l. tertia cum testo
in prin. de le. ii. et l. si quis scriptus
sint sui suus aut papilius utrum ipse
volet de v. obli. // Bartholus

Iudices. Quo eget summarium
intelligere glo. latina
inter latinos grecam inter grecos
ita ut intelligat. Sed queo cum inter
vulgares debeat fieri sententia vulgaris
videtur quod sic quia debet proferri verbis
intelligibilibus ut hic in glo. facit
ad hoc in l. decreta ff. de re iud.
puto hic, preterea secundum morem
iudicatorum ar. ff. de testi. l. iii. in fi.

Nemo iudex. Quo exempla
sed legibus
est iudicandum h. d. dividitur
in duas partes primo loquitur de exemplis
imperatorum 2o de exemplis aliorum
iudicum 2a ibi. nec si cognitionales.
Quo quod non debeamus sequi exemplum
imperatoris si videtur nobis quod non
sit hoc latum et hoc est quod eos qui
iudicat in dictis iurium glo. unde non
est iurium si reccedatur a dictis glo-
sed ultimas est i. contra ut ro. ucl. l.
Opponitur de l. ii. C. de legi. et C. ti.
ii. l. i. ubi sententiis imperatorum est
credendum. Solutio ibi erat inserta in
corpore iuris hic non. Opponitur 2o et
videtur quod hic contra dicat sententiam
ita primo dicat summas eminentissimorum
prefectorum 2o in fi. repetit illud idem
sed in isto C. non debet esse exemplum
ut in summa constitutione § quibus. Solutio
primo loquitur in summis principis late
ad consultationem prefectorum pretorio. 2o
loquitur in summis ipsorum prefectorum //
Iste opponitur et videtur quod sit iudicandum
exemplis ut ff. de postul. l. i.
§ item quod et ingratum Glo. non
solvit dic quod ibi non iudicantur
exempla ut exemplis iudicetur
sed ut ex eis vitas gubernetur. Opponitur
ad fi. huius l. et videtur quod summa
diffinitiua faciat ius ut C. de
legi. l. fi. Solutio ibi est summa diffinitiva
principis hic in fi. alterius iudicis
et prin. huius l. loquitur de iure
seu consultatione non de diffinitiua
summa. Opponitur de l. tam inc. et l. si
de interpretatione ff. de legi. Solutio ibi
iudicatur ex consuetudine iudicata per
exempla non ipsis exemplis

Quum paprinianus

In causa reconventionis non habet locum
exceptio iudicis competentis h. d. Primo
ponit dictum pap. / 2o illud contendit
3o vero auxerit / 2a ibi Quod pridem
3a ibi cum eum ¶ Non quod dixi in spa
¶ Non 2o regula posita in fi. ibi cum
eum in agendo ¶ Opp. et videtur quod iudex
non possit pronunciare de eo quod non
est petitum l. ediles § sic sicut
ff. de edi. edic. / Sed fateor verum et
intellige hic quod reus petebat // Sed
quero in quo augetur dictum pap. Re.
glo. pap. permittebat reconventionem
ex eadem causa tantum ut tutele vel
nego. gest. Sed Iustinianus hic permittit
reconventionem et ex alia causa. Pro vero
auxerit. Eodem modo primo dicit
glo. quod pap. solum in eodem negotio per-
mittebat reconventionem. Sed contra ff. de
iurisd. o. iudic. l. si idem cum eodem
§ Sed si mea de iudi. l. ij § sed si
agant et l. qui non cogitur ubi etiam
in alia causa permittebatur reconventio
de iure antiquo. Sed possumus dicere
quod ibi fuerint alii iuris consulti a quibus
sunt inventi ut in alio negotio fiat
reconventio non a pap. Verius est quod
etiam et pap. permittebat reconventionem
in alio negotio ar. d. Pap. l. Sed in quo
addat negotio et in hoc contendit
dictum pap. plus facit tex. qui dicit
nulla opponenda exceptione. Sed contra
facit tex. in fi. qui dicit in eodem
negotio et sic videtur quod in eodem nego.
permisit Iustinianus solum vero addit quod
non placet quia ut dixi per antiqua
iura erat reconventio permissa in aliis
capitulis licet ob. tex. qui dicit hic
in eodem negotio quia idem negotium dici-
tur quo sit eadem pars et idem iudex
secundum quod glo. tua non libri hic dicit. Ex
3o Iustinianus addit pap. Quando iure
antiquo permittebatur reconventio coram
iudice reconventi in totum vel in partem
declaro conveniens te coram iudice qui
habet cognitionem causarum ut ad centum
lib. non ultra tu coram eodem potes
me reconvenire ad quanta quia saltem
in centum erat meus iudex ut d. l.
si idem § et si minus et sic erat
iudex reconventi in parte et in totum
ubi contra Ego qui sum legatus convenio
te rome tu potes me ibi reconvenire
ideo est quia meus est iudex licet ego
habeam exceptionem ut privilegium legatorum
Sed quem erat iudex reconventi non simul.

Sed non respicit permissum de iure antiquo
ut possit reconveniri in alio negotio
ideo addit hic Iustinianus ut coram
iudice reconventus non possit reconven-
ire dicit nulla opponenda exceptione
ista debet intelligi hac ratione ¶ Opp.
et videtur quod istud statutum non fuerit
utile quia potest reus obicere compensationem
ut Iust. de act. § in bona fide
et C. de compen. l. fi. / Sed hoc est verum
quando quantitates debebantur quantitas.
Sed etiam tunc est utile hic plura re-
media per via actionis ista cum compensatione
¶ Ultimo esset videndum quando aut et
quomodo liceat se ad hanc l. quod
dictum super ea lege glo. ult. hic tangat

Et consequenter

¶ Ista aut
ponitur in tertio
de exceptionibus et hiis qui
conveniuntur et reconveniuntur § 1. coll.
vij Et dividitur in partes tres ista primo
ponit per l. C. aufertur actori exceptio
declinatoria iudicis si reconveniatur
ista probant aut aufertur actori primum
ut possit coram alio iudice interim
conveniri a reo / 2o permittit reo ab
initio recusare iudicem / 3o dicit quod
iuris est non vult recusare nec re-
convenire coram eodem et istud sit per
declaratorie tex. 2a ibi quod si displiceat
3a ibi aliam causam in finibus ponit
per tex. ¶ Nobilia sunt clara ¶ Pro decla-
randa ista materia est videndum quo se
habeat ista aut ad iura antiqua et
hoc doc. iuri unius parte tradiderunt
¶ Sciendum est igitur quod quando conventio
et reconventio sunt super eadem re vel
super eodem negotio tunc omni iure est
idem quia coram eodem debet fieri nec
debet cause continentia dividi ut ff
q. ea. ad eun. iudi. ea. l. i. et de iudi.
l. nulli / Sed quando conventio et reconventio
sit super diversis rebus vel causis
et tunc aut actor convenit reum coram
iudice ipsius actoris in certa civitate
et tunc idem omni iure quia reus potest
convenire actorem coram eodem iudice
de illa civitate vel maiori non aut
potest coram alio ut l. si idem § cum eodem
§ Sed si minus ff. de iurisd. o. iudi.
/ Quando actor convenit reum coram iudice
ipsius actoris quem tamen reus potest
aliquo privilegio declinare tunc idem
omni iure quia apud eundem iudicem
potest et debet fieri conventio ut l. ij §
Sed si agatur et l. qui non cogitur
ff. de iudi. / Quando actor convenit

ren cora iudice ventutus no ß ipius
actoris tuc de iure antiquo no pmit
tebat' reqnentio ß p l. C p l. cu pap
pmittebat' reo reqnentire uolenti
no aut imponebat' ei necessitas
nec phibebat' ne ad aliu iudicem
hodie p iura aut impo nit' ipi reo
necitas ut cora eod iudice reqnenat
si uelit age' p. lite pendete ut hic
//Sedo quero que est ro istarum qstionu
Rndeo una est ro p reo q actore q
ponit' in l. p cu pap. ut actor qtra
reu reqnenete no possit oppone
exceptioz declinatoria iudicij qr ipe
actor eu in agendo elegit ergo no
debet dedignari habere eu iudice
conu' se ut manifeste dixit tex.
in l. cu pap. est ergo hic qtra actore
qr ipe iudice elegit Si ergo ipe
actor no elegisset ß de necessitate
ad illum iudice iuisset cessaret ista
ro. Item si de uoluntate utriusqz
ptis ut .j. dicta qua roz no bene
et pondera solu cu actor tollit
exceptioz q no sit qpetens iudex
ipius agentis et uult q ipius actoris
psona ipm iudice no dedignetur
ß si na cause sup qua reqnenit
dignaret tale hre iudice licet ex
tepto p tex no tollit' ut j dicam
Sedo ro est qtra reu reqnenetem
p actore reqnento iudicis ne reus
possit trahe actore ad alia iudicia
et sic eu pturbare ne cora pmo
iudice agat et lite psequat' hac
roz ponit tex in l. si idem §. ß si
mutue de iurisd o. iud. et in corpe
unde sumt' hec aut et iste sunt
rones finales huius ne qnctionis
et reqnetionis ❡Tertio est uidend
que sit na qnctionis et reqnetionis
Ad hoc rndeo eius na est ut qui
prior appellat prior agat et sic
prius uidebit' libello actoris q rei
in causa reqnentionis et eode modo
lis pmo qtestabit' et ideo in quibz
actu sunt in pbet' hic est eaz ratione
facto uno actu stati deueniet' ad
aliu sic dicte cause eadem snia
finiabunt' hic est pmo una snia
et stati alia ut ff que sen. sin. ap.
rescin. l. i. §. fi. C de qpen. l. nec
C re. amo. l. ij. no ff de iudicijs
l. qui prior no ei in hac aut tex
est C de iur. pct. c. i. de ordi.

cog. c. cu dilectus huius ro e fauor
rei ne pius qdepnet' actor q actor
pbi ut dicta l. nec de qpens. et l.
i. C re. amo. huic ergo fauori possz
ipe reus renu't' expresse uel etia
tacite. qd appet qr si iste ordo no
fuit obseruatus no e snia ulla sed
uenit annulanda p appellatioz ut dicta
l. i. in fi. que sen. si. ap. resind.
no tn posset reus face qn prius
qd habet actor ut qui prior appellat
prior agat illud pdest in causa
reqnetionis p l. qui prior ff. c/ pt
cu reus prudicate principio suo no
principio ptis adijse ut j. uidebitur
//Hijs pmissis p fundamento et prima
racione ne//Ueniamus ad q. que
tangut' p glo et doc. pmo qro
utrum reus possit reqnenie actore
de causa prudiciali de qua al ide
iudex qgnoscere no posset ut l. ij. i
fi. de pe. iud. Glo dicit q sic ut
C. de iud. l. quotiens unde glo sup
ubo eius qmouet host. Ber. et alij
moderni ex de mu. pe. c. i. tenet
qtrariu Item expresse in ti. de qnc. et
reqne. et dicit q reqnentio inqui
pt fieri in causa de qua al iudex
qgnoscere no pt et sic qnctus cora
iudice laico de causa pecuniaria no
posset reqnenire actore in causa
spirituali allat prima c. q. fi. pt legit.
c. lator de ordi. cog. c. tua cum
plibz Ad l. quotiens uidet expresse
q iudex incidenter qgnoscit non
aut de hoc prnuciat p glo. ima
uidet' capiis ff de iurisd. om. iud.
l. si ide §. qd si mutue ubi pt
reqnenire actor in maiori summa q
al sit iudicis iurisdictio Item plz
uidet' tex. in corpe unde sumit'
q ibi lex facit eu qpetente iudice
in utraqz causa ❡Quid dicemus
Rndeo quod reus reqnenit actore
sup eo de quo iudex no potest al
qgnoscere nisi ptibz nolentibus al
prorogare iurisdictioz tunc reqnentio
pt fi. ut dco §. q si mutue et l.
ij §. ß si agant de iud. ro quia
p electioz actor pbi prudicat debet
igit' pati eu esse iudice qtra se
ut dicit tex. in l. C. ß hic ean pati
pt ergo tex. Si uo reqnenit' actor
sup re uel causa de qua iudex no
posset qgnoscere etia utraqz parte

nolente tunc non est locus reconventioni
et ita loquitur op. canon. que est
vera ratio tunc cessat ro conventionis
et reconventionis velut cum l. q. actor
patiatur ipsum esse iudicem contra se
et per cessat ro posita in l. cum
pap. et C. supra etiam per hoc in cod.
posita de causa principali si status
non potest fieri reconventio cora iudice
pedaneo quia principium cause est ut
cognoscatur a maioribus iudicibus non
privilegium persone tex. videtur in l. non
distinguemus § si de liberali ff. de
arbi. non ob. tex. in corpore unde
sumitur ista aut ubi fuit eius iudex
utriusque cause quod intelligo secundum re-
motiones contrariorum quia non sit iudex
actoris sed eius si ratio cause non patiatur
sicut quod dicat l. cum pap. non enim est
verisimile quod cum illo verbo princeps volu-
isset quod propter ratio reconventionis minimi
iudices cognoscerent de causis ma-
ioribus licet enim esset res magni
preiudicii posset enim per eos minime
componi et licet super causa status
vel ingenuitatis vel minimi vel
iudice minimo qui sumeret secundum eorum
voluntate quod esset absurdum
ut dicto § si de liberali. Item ratio
conventionis et reconventionis fit ut
simul tractentur et eodem tempore finiantur
si intelligas de actione principali per
quam impediretur cognitio aliarum
actionum interim ut in cause fructibus
et libertatis ut l. ordinata ff. de li-
be. non posset hic locum reconventio quia
simul tractari non possunt [illegible] aut ro
[illegible] inclinus declarabit. Item ro
utrum possit actor reconveniri de ca.
criminali dicit glo. quod sic eadem
ratione qua C. supra de principali vide
glo. super verbo eiusdem. Item de delatione
[illegible] q. est videndum quia aut actor
accusavit criminaliter et tunc dicunt
reus posset ipsum reaccusare c. ma
l. [illegible] qui reus de publicis iudic.
et [illegible] q. actori non pos. l. neganda
Ad verum tamen adverte quod tota illa
ratio loquitur cum quis accusatorem
reaccusat cora iudice suo secundum se
per modum reconventionis vellet accusato-
rem accusare cora iudice non suo
hic non posset ro quia accusator illum
iudicem non elegit neque sponte venit
ad eum ymmo quadam necessitate sed propter
malefitium vel iniuriam sibi factam
ut l. ij § sed si agat ff. de iudi. licet
non est conveniens ut malignitas adver-
sarii mei propter quam cogor eum
accusare faciat ut ego possim re-
accusari cora iudice non competenti
ut dicto § sed si agat que ro cessat
in eo qui agit contra aliquem ex aliquo
contractu vel ex quasi contractu celebrato
ab ipso agente vel ipsius facto et
sic eo casu quo accusat cessat ro
l. cum pap. quia ipse accusator iudicem
non elegit sponte. Sed si vero agat actor
civiliter descendente ex aliquo maleficio
vel facto quesito absque facto vel consensu
accusatoris tunc idem eadem ratione
ut dicto § sed si agat que ratio in crim-
inali quod in civili intelligo cum actor
conveniret reum cora iudice ordinario
Sed cum contra eum iudice delegatum im-
petravit tunc credo quod posset fieri
reconventio per hoc aut et in corpore
unde sumitur et quia subest ro quia ipse
eum elegit et cessat ro impedimenti
de quo loquitur § sed et si agat. Sed
vero agit actor civiliter descendente ex
suo facto vel contractu tunc si reus vult
eum reconvenire civiliter sic actor defe-
dat convenire sed non potest indistincte
propositio l. sed si per modum reconventionis
velit eum criminaliter accusare tunc si
iudex ille cora quo fit reconventio alias
de illa causa criminali cognoscere non
posset non fiet reconventio quia hoc est
privilegium cause non persone et hoc
non posset fieri etiam utraque parte volente
ut l. non distinguemus § iulianus ff.
de arbi. sed si iudex posset cognoscere
de illa causa criminali tunc videtur quod
posset fieri reconventio sicut posset
fieri prorogatio ut l. i. C. ubi de crimine
agi oportet. hoc etiam videtur tenere [illegible]
[illegible] in hoc est advertendum quia ca
criminalis habet [illegible] ut ca
[illegible] in quasi civili
ut l. fi. C. de or. cog. [illegible]
ille qui reaccusat per modum reconventionis
vult uti hoc privilegio quod interim [illegible]
civili [illegible]
posset convenire quia hoc non patitur
ratio conventionis et reconventionis que
est ut simul procedatur et simul finiatur
et quia per hoc preiudicaret actori omnis
privilegium ut quia prior appellavit
prior agat hoc tamen casu non puto
reum conventum impediri in priori quin
actorem accuset cora alio iudice

iudice competenti uel impedietur conceptus
que inducitur hoc habet aut non habet
aut aufert reo proprios iudices in eo
quod dat sibi aliud scilicet hic in causa
reconuentionis eo ergo casu quo non potest
reconueniri uel non potest sed priuilegio
et preiudicio iuris sui siue sue cause
tunc ei aufert ista autentica iudices
proprios ut manifeste colligitur hoc textu
hic et in corpore qui uult ut reus
tunc debeat supersedere uel agat coram
alio quam ei licet agere coram eodem
alias petitus et probatur ff. eod. l. app.
unde. desc. debe. et l. dicam
[I]tem querit glo. quid si actor quibus
uelit reum per modum questionibus reconuenire
Glo. dicit quod non potest ut in ea habes
idem tenent omnes canoniste et iuriste
[S]ecundo textus licet actori in ea
reconuentionis recusare iudicem coram
quo reconuenitur eiusdem dicit quod sic
et ita intelligunt istam autenticam glo. ut
et omnes doc. dicit Guil. quod postquam
actor semel elegit eum non potest eum
recusare ut l. cum pater et in autentica
offertur quam intellige quod actor non
potest eum recusare priuilegio aliquo quod
competat persone actoris ab illa iurisdictione
sed priuilegio cause bene potest recusare
reconuentionem ubi grauat ille qui agit de
spoliatione et petit restitutionem si reco-
uenitur potest opponere quod non potest
reconueniri donec restituatur ut l. ab-
quibus a se fiunt l. ad l. iul. de ui. ex
de ordi. cog. c. cum dilectus et c. su-
per spoliatione idem in causa depositi idem
in causa criminali quod accusatus criminaliter
non potest interim reconuenire ut l. si. C.
de ordi. cog. in istis casibus priuilegiis
cause excludit reconuentionem [P]retereo
ultimus sequitur ordinarie glo. quero utrum
ista autentica habeat locum in iudice ordi-
nario et delegato et dicunt quidam
quod solum loquitur in delegato quia hic
loquitur de recusatione et ordinarius
recusari non potest Et glo. et omnes
doc. dicunt quod habet locum tam in iudice
ordinario quam in delegato et licet
iudex ordinarius recusari non possit
petitur tamen quod ei alius associetur ut
in autentica si non grauit C. de iudi. [S]ed
querit glo. quo iste co. tractabuntur
dicit glo. tractabuntur simul et eadem
sententia terminabuntur ut dicitur C. ita pri.
et in decretalis clarius Sed in hoc
quero an debet fieri ista reconuentio
in hoc sunt opi. in glo. eiusdem doc.
dicunt abusio conuicti ut in unit

textu in ista autentica et in corpore unde sumitur
Alij dicunt quod potest reconueniri quandocumque
usque ad sententiam ut dicitur in denunciatione
que fit uenditori et istud ultimum
tenet Ber. de iur. pet. c. i. et dicit
quod est casus hoc de rescrip. c. dispendia
li. vi. Idem uidetur tenere primo hostiensis
uidetur tenere Guil. dicens sed ratio
reconuentionis que fuerit per reo contra
actorem est quia actor illum elegit iu-
dicem in agendo habeat illum in defendendo
ut dicit textus Sed ista ratio habeat locum
quandocumque pendente iudicio ergo quandocumque
pendente iudicio possit ipsum reconuenire
Sed huic obstat natura questionis et reconuentionis
que est ut supra dixi ut simul tractetur
et eadem sententia terminetur quomodo ergo
posset simul tractari et terminari cum
lis prima iam sit prope finem et ista primo
incipit prouideo ut supra dixi istud quod
simul tractatur est in fauorem rei reco-
uenientis aut igitur uult reus reco-
uenire cum suo proprio priuilegio ut simul
tractetur et hoc non potest nisi abusiuo
ut in hac autentica et in cor. unde sumitur
Sed si uult eum reconuenire et non uti
priuilegio suo potest nec est quid
repugnet [D]icitur tamen forte hoc
magis causa questionis quam reconuentionis
et ideo textus in dicto c. dispendia dicit
quod quandocumque pendente iudicio primo agitur
contra actorem per modum questionis uel re-
questionis ut hic dicitur questio primo
quam obmittitur natura reconuentionis que est
ut simul terminetur Sed per tanto ego
appello ista reconuentionem quia alias iste
non esset competens iudex nisi propter
reconuentionem [I]uxta hoc queritur utrum
in causis summariis sit locus recon-
uentioni textus uidetur quod sic in l. non solum
§. sed licet ff. de procur. ubi dicitur quod
etiam in ea damni infecti sit summaria
et in ea habet locum reconuentio ut l.
i. ff. de dam. infect. [I]nnocentius quoque et
idem tenet Pe. et allat. l. i. C. ubi
causa status. Sed uero quia in causa reconuentionis
debeat simul tractari et terminari sed
si una esset ordinaria et alia summaria
hoc fieri non posset Ego dico quod
in summariis habet locum reconuentio
eiusdem cum reconueniatur alia summaria
certe non est dubium sicut dicimus
de questione super spoliatione qui potest
reconueniri super alia spoliatione ut
dixi in l. si quibus a se fiunt [S]ed hoc
non est in preiudicium natura reconuentionis
quia utraque potest simul tractari et terminari

Sz si causa reconventionis esset ordinaria
et prima summaria tunc idem dico quod habet
locum reconventio si reus vult illud similiter
remittere nec curat quod eadem summa-
rie finiatur ut de proce[ssu] dispi[ciat] in prima parte videlicet
l. que dicunt in causa dampni infecti
locus est reconventioni. Queritur nunquid
cum agitur officio iudicis sit locus reconventioni
tepo[re] est quod sic in l. i. infi. ff. de var.
et cogn. Queritur nunquid in causa
appellationis sit locus reconventioni ex-
pectat ista q. et Gu[illelmus] ponit eam in l.
precibus. C. de tep. app. breviter obiesit
debes corporalitas est ista quod cum ille
qui appellavit appellat de iudice
ut gravamina quam arbitratur sibi factum
a iudice et sic ipse sua sponte iudicem
non elegit non potest coram iudice appellatus
reconveniri sed debet in provincia sua ap-
pellatum ordinarium iudicem convenire ut
ff. eo. t. app. recipi. deser. de l. i.
et l. ii § hinc ff. de iudi. Ex quo
patet quod ista aut solum impedit reum
agere coram alio iudice cum dat sibi
iudicem in causa reconventionis alias
cessat ista exceptio. Queritur quid
si reus convenit actorem coram alio
iudice ex forma huius aut sendo
si quidem coram iudice delegato processus
est ipso iure nullus si coram iudice
ordinario processus est aliquibus ius
opponitur ut deo c. dispendia de rescriptis
li. vi/ utrobique tamen si processus est
nullus si cum opponitur exceptio no-
reus vocatus actorem coram alio iudi-
ce compescitur in expensis ut deo c
dispendia et quod tenetur eum venit textus
l. eum quem temere ff. de iudi. Queritur
utrum clericus agens contra laicum coram
iudice laico possit reconveniri Glo.
in c. at si clerici extra de iudi. tenet
quod sic / eunda doc. innocentius ambus
ut pe. et Ja. bu. tenet quod non
quia hic non potest fieri per modum prorogationis
ut in c. si diligenti extra de fo[ro] compe.
et C. de epi. et cle. aut statuimus
breviter puto contrarium scilicet quod possit re-
conveniri licet ob. quod non potest fieri
prorogatio quia fateor sed ab homine
sed a l. hic fit ut de similibus probatur
ipsa subditur inter bicatoz tollat
in causa reconventionis ut l. cum papinianus
et in corpore unde sumitur hec auctoritas
licet ob. si dicas ille est favor
totius cleri quia fateor cum modo
privilegium ne legatum conveniatur est

favor publice utilitatis et tamen cessat
in causa reconventionis ut deo ff. quod si
agant. Queritur utrum coram arbitris
sit locus reconventionis tepo[re] est quod non
quod de arbi. c. constitutus ut c. cum dilectus
quod est verum quia tunc cessat ro. l. cum
papinianus non enim actor illum arbitrum eligit
magis quam reus immo utrumque simul et
ideo puto quod si aliquis esset delegatus
de consensu utriusque partis quod coram illo de-
legato non esset locus reconventioni
eadem ratione qua de arbitro est dispositum.

Quum solutio

Ista est lex
singularis in-
super ea alibi breviter dicit
quod cum duo vocabula veniunt ad restrin-
gendum ubi debent intelligi ut vini-
formiter operentur h. d. Primo ponitur
repetit illud super quo dubitatur
2° ponit quandam opi. 3° dat complementum
2a ibi quia putabat 3a ibi caveant
Non quod dispo. in summario hic habes
i. l. i testibus C. de testa. mili. et de
impu. et al. sub. l. hereditas et l.
cum ius de vul. et pup. l. talis in
dicitur hic caveat itaque Queritur
qua distinctione stabunt vel iudices
Glo. dicit quod debet verbum appellationis
accomodare post sententiam et verbum
refutationis seu recusationis ante
litem contestatam vide glo. super verbo si certa
velit 2° glo. ad hoc ut ista clausula
aliquid operetur quod opponatur eo tempore
quo indicat aliquid vel ius quod
sed de iure cum post sententiam potest
appellari 2° post sententiam renuntiat
appellatio ante litem contestatam sunt renuntiare
2° ante litem contestatam renuntiare recusatio
// Ista opi. non est vera quia nullus
iudex potest precipere sit appellatione
post sententiam removere ut l. i. ff. a quo
app. non lic. Dominus Ry. mal. totum
intelligit contra ut iudices renuntiant
appellationem ante sententiam et recusationem post
litem contestatam et licet est distinctio quam
tenere debent iudices secundum eum ut hic
et hoc placet / Sz contra hoc opponitur expressio
eius que tacite inest nichil operatur
C. de fideius. l. non recte et ff. de le.
i. l. iii sed istud etiam est tacite de
iure cum 2° textus Go. dicit Ry.
fateor contrarium quod nichil operatur sed sit
causa dubitationis tollende ut l.
qui imitetur ff. man. et l. si dubitet
ff. de re iudi. hoc non placet quia
vanum esset consilium principis hic

et ideo dico quod ante sententiam et etiam ante
litem contestatam quandoque potest appellari ut puta
si iudex pronunciavit se non esse iudicem
ut no. in aut. qualiter (?) nec si propria et
in casu l. arbitro ff. que sententia sine appellatione rescindi.
et de inoff. l. in utile. Item recusatio
potest fieri quandoque post litem contestatam si nova
causa supervenit ut l. non distinguemus
§ cum quidam ff. de arbi. Unde cum
iudex removet appellationem ante sententiam
ista remotio operatur in illis casibus
in quibus poterat appellari et cum
removet recusationem post litem contestatam o-
peratur secundum quod dicitur de ordinario
ut C. de iudi. aut si non contingit
et secundum hoc si opponis nemo potest
committere causa appellatione remota
nisi princeps ut l. i. § r a quo app.
non licet respondeo immo remota appellatione
a diffinitiva sed licet potest removeri
appellatio ab interlocutoria et hoc e
casibus nobilis hic et hoc sentit glo-
sa in fi. ultimum nobiliter quam vide.

Verbo quero quomodo ista verba possunt ponatur
qualiter intelligantur prout in pri. l. pre-
supponitur. In hoc sunt opiniones quidam
dicunt quod ante litem contestatam non potest
recusari et quod hic dicatur in textu
quod nunc vetitum est subaudi et hec
Jo. tenuit Jo. Alii dicunt contra et
dicunt quod dictis verbis non obstantibus
potest recusari per hunc textum cum dicat
quod nunc vetitum est. Ego teneo
opinionem Jo. propter rationem quam dixi in principio
l. quod enim duo vocabula veniunt ad
determinationem unius verbi debent intelligi
ut uniformiter operentur. Sicut ergo
appellatio est remota ante litem contestatam
ut dixi ita eodem modo recusatio.

Teneo quod si in litteris delegationis
removetur solum appellatio an per hoc
videbatur remota recusatio. Glo-
sa tenet quod sic allegat C. de app.
c. sup. eo. In contrarium facit l. nec licet
in una eadem eadem l. i. in fi. Glosa
solvit ibi loquitur quando removetur a
iure hic quando ab homine. Contrarium
huius determinat glo. in dicta l. i. §
fi. ff. a quo app. non licet et illa
opinio servatur communiter. Quia quando
sunt duo iura separata remoto uno
non sequitur remotio alterius ut l. si
domus ff. de ser. ur. pre.

De usuris que sub certa
quantitate prolate sunt reporta

Quum iudex. Casus qua
de fructibus
dependeat a iure quod
est de principali h. d. secundum
vult lex hic posita
in glo que est vera. Ex ipso et videtur
quod cursus futuri temporis non spectat ad
iudicem ut ff. de usur. l. i. § i. huius
timore sunt in glo quando lex qua-
libet prius tendit ad hoc ut videat
iudicem pronunciasse de usuris preteritis
ultra tendit ad hoc ut iudex pronun-
ciavit de futuris prius quam lex
non habent dubitationem ideo non prosequor
eas et vide glo. Ad quia lex quod
proposui vobis obstat fortiter l. i. §
i. ff. de usur. respondeo quandoque nichil
est quod posset imputari creditori
ut puta repeto sortem et fructus quos tu
posses in ea exigenda tunc tractus
futuri temporis in quo currunt usure cuncto
actore spectant ad iudicem ut hoc
quandoque est aliquid quod potest imputari cre-
ditori ut puta non curat habere sortem
sed vult quod debitor contineatur sibi de
futuro ad usuras et hoc non spectat
ad iudicem ut l. gratia. Ex ipso de l.
non quemadmodum ff. de iudi. Sed ea que
sunt mere de futuro non spectant ad
iudicem ut l. gratia sed ea que sunt
de futuro et habent dependentiam a iure
de principali et sic loquitur hic. Nam
sors petebatur de principali et ab isto
debito sortis habet dependentiam
usure et hoc spectat ad iudicem sic
loquitur hec l. Con. hoc opponitur de l.
in l. aquil. si deletum ff. ad l. aquil.
huius timore debes scire breviter quod
quandoque est ius mere de futuro et hoc non
potest deduci in iudicio ut l. non quemadmodum
aut potest actori aliquid imputari et non
venit in iudicio ut l. i. § i. ff. de usur.
aut nichil potest ei imputari et venit
in iudicio ut hic et l. i. C. de sedig.
et l. male agitur de prescrip. xxx an.
quandoque est ius de principali propter interesse
quod speratur de futuro et tunc aut
illud interesse speratur propter culpa
et loquitur l. in l. aquil. si deletum
ff. ad l. aquil. aut propter dolum et
loquitur l. locum § conspiratum de tab.
exhi. quandoque est aliquid ius de principali quod
speratur recedere in futuro et isto casu
loquitur l. si finis in pri. de condi. fur.
ista magis tetigi in dicta l. locum §
conspiratum et plenius in l. si sita § fi-
ni l. si ff. de dap. infect.

Quamuis. Ubi petitur incertum valet sententia incerta. h. d. Videbis quod sententia incerta valet. Contra j. l. xx. et l. fi. Solutio glo. quando petitur incertum et tunc valet sententia incerta ut hic. Sed si petitur certum debet fieri sententia certa post relationem ad alia acta ut l. se. Contra istud opponitur Insti. de act. § curare. Hanc contrarietatem glo. intrat. Habet glo. veterem quando proponitur actio universalis ut petitio hereditatis, quando actio generalis ut petitio tutele vel negotiorum gestorum, et in isto procedit petitio incerta et sententia incerta, sed in contrariis certificatur. Ita tenet hic glo. et plenius in l. i. glo. mag. ff. de eden. / quando proponitur actio personalis, et ista species est mixta, vel tunc aut obligatio erat alternativa a principio, sed est alternativa procedit libellus et petitio alternativa et incerta, ut dicto § curare et de V. ob. l. cum qui certarum in fi. quod intellige cum erat electio debitoris. Sed cum esset electio creditoris cum sit in eius potestate debet dare libellum certum et sententia sequitur certa, ut l. ubi § illud aut illud de V. ob. / quando obligatio est simplex et hic adhuc aliquando in libello non potest declarari certa quantitas sed potest declarari in sententia, ut cum petitur interesse quod interesse stat in extimatione iudicis ut j. ti. i. l. i. tunc procedit libellus incertus secundum unam opi. tunc sententia erit certa secundum unam opi. non sententia ... glo. in l. certi condictio in prin. ff. si cer. pe. contra j. ti. i. l. i. / quando non potest declarari nec in petitione nec in sententia tunc procedit libellus et sententia incerta. Hic est casus in l. ista. Ita debes hic intelligere quod aliquis promisit indempnitatem et ita si iste incurrat aliquod dampnum et maius dampnum poterat incurrere in futuro, unde cum non possit certificari quod dependet ex futuro, iudex pronunciabit de indempnitate super futuro, et tunc ut hic pro preterito condempnabit ut s. l. pro. Sed quero quis erit effectus istius sententie incerte. Respondeo quod habebit paratam executionem scilicet in mandatis que fiet, sed modo quod actor petet sententiam executioni mandari in qua talis est condempnatus ad indempnitatem prestandam ad probandum quod sit dampnificatus faciet in generali articulos vel est nova libelli oblatio vel litis cont...

et sic procedet sententia secundum formam l. a divo pio § si super rebus de re iudi. sicut dicimus in sententia lata in universali iudicio quia est condempnatus ad restituendam hereditatem simpliciter quod autem sit in hereditate declarabitur in ipsa executione et clare notat glo. in dicta l. illud de eden. et ista est practica hodie in partibus istis quod instrumenta que sunt guarentigionata vel confessionata illa mittuntur executioni sicut diffinitiva sententia. Sed quod est aliquid incertum, requiritur peto executionem sententie et facio articulos ad probandum id secundum ea que dicta sunt. Bartholus.

Hec sententia. Sententia que non continet certum per se vel per relationem ad aliud est ipso iure nulla. h. d. Nota primo sive hanc l. per declarationem glo. hic ponitur quero quibus actis debeat contineri certa quantitas ut sententia valeat. Dicit glo. in attestationibus vel confessionibus, sed contrarium videtur quod sufficiat contineri in libello ut l. quidam ff. de arbi. de re iudi. l. aut pretor § i. Solutio brevis quando sententia fertur per relationem ad alia acta, tunc valet sententia si in illis actis ad que sententia refertur contineatur certa quantitas. Nota hic distinctionem que sunt illa acta ut l. contra / quando sententia profertur simpliciter condempno te ad id quod debes, tunc est necesse quod certa quantitas reperiatur in actis probatoriis ut in dictis testium confessionibus vel instrumentis, nec sufficeret contineri in actis assertoriis ut in libello et petitionibus. Ita loquitur hec glo.

Hec sententia. Sententia ulla ratione incertitudinis non impedit alia ferri sententiam. h. d. Nota primo quod certa in dote non vere sententia incerta. Nota secundo quod potest ferri alia sententia certa ante pronunciatur de nullitate prime ut hic in fi. de hoc dixi in l. si ut proponis C. quomodo et quando iudex. Nota tertio quod qui non appellat confirmat sententiam iudicis in l. ab eo C. quomodo et quando iudex. Nota quod dixi quia alibi non repperies ideo tene menti. Contra hoc opponitur iudicium de dote est iudicium universale sicut in petitione hereditatis et pluribus ita probatur in l. quod dicitur in prin. ff. de impens. ergo procedet libellus incertus et sententia incerta sicut in petitione hereditatis et ita declarant vobis So. ma. super pu... hic videtur casus contra. Solutio hic sunt sententie incerte non pronunciat iudex quod bona fide accepisti bona fide solve sed cum pronunciasset sic modo condempno te ad restitutionem dotis

quia constat de certa summa licet non
declaretur quanta vel qualis esset
dos valet sententia sicut in petitione
hereditatis et quod hic sit verum videtur
velle hic tex. in eo quod dicit quod
petitio incerta procedit super dote ista
intelligo hanc l.

De sententiis que pro eo quod
interest feruntur rubrica

Continua rubrica ad precedentem hoc modo
dictum est supra de sen. que sine certa quantitate
proferuntur. Sed quia sententie super interesse proferuntur
quarum sententia incerta lo... subditur rubrica
de sen. que pro eo quod interest feruntur.
Ista continuatio non est vera quia super
interesse debet ferri sententia certa summe de
act. sub. ordine et dicemus infra in
processu unde debet ergo aliter continuari
et sic dictum est supra de sententiis in genere
et in specie de sententiis que sine certa quantitate
sed quia ferende sententie super interesse
convenit oriri plura dubia ideo
ponitur hic rubrica de sen. que pro eo quod interest

Quum pro eo quod interest. Communiter l. ista
una de difficilibus
totius C. et habetur magis
profundissimam et longissimam
dividitur in partes quinque. Primo ponit
prohemium sive causam. 2º ponit statutum sive
3º illud probat per premissorum et absurdum
4º illud probat a simili. 5to ponit
duo alia dicta ad alia pertinentia
2a ibi sancimus itaque. 3a ibi at dum quarta
ibi cum sancimus. 5ta ibi et hoc non solum

Erunt hoc intendit pluralitates
antique circa interesse cessant per hanc
l. et in casibus certis venit in totum
quod interest et hoc tam lucri et
dampni h. d. tota l. Venio ad casum
in fiunt et adiutat inimicos quia
in hunc l. in prin. videtur facilis sed postea
hic l. in prin. videtur facilis sed postea
vi. de facili expedire non posse hic
manere. Expedita hoc textu tota l.
ideo incipio per particulas et primo opp.
de doli. except. l. i. Bo. ibi loquitur seu
tractatur de obligatione tollenda quo
casu tollatur infinitas hic vero de
obligatione inducenda istud breviter
recitat h. Cy. Dy. in l. si fita certa
pu. ff. de dap. infer. et ibi ego
plenius expediam ideo hic non insisto
Venio ad secundam partem et ex ca.
habes notare quod in casibus qui habent
certa quantitate vel naturam interesse non
potest excedere duplum in casibus vero
incertis prestatur totum interesse. Venio
ad glossam aliquam facta aliqua videamus

qui sint casus certi et qui incerti. Glo.
dicat dicitur sicut quod ponitur in l. certi
ff. si cer. pe. ut puta si est in ob-
ligatione certa quantitas vel certa species
quod certa quantitas debet habere certam
quantitatem quod certa species debet habere
certam naturam istud non videtur verum
Glo. mea non appellatione certe quantitatis
continetur species ut l. quintas ff. de le.
iij et l. cum stipulamur de v. obli.
ideo glo. intelligit aliter ut illi casus
dicantur continere certam quantitatem in quibus
venit certa quantitas vel certa species
ubi non permittitur aliquid in genere ut
homo vel equus tunc dicatur habere
certam naturam et hoc est quod tex. dicit
certa quantitate vel naturam et vide glo.
non certa quantitate vel naturam intelligi
casus sunt due glo. quod in obligatione
venit factum vel non factum que sunt
incerta ut ff. de v. ob. l. ubi aut
§ quod id et ita dicit glo. ista est
dicit Inno. in ti. de sen. ex. ubi
tractat materiam de interesse. Dy. vero quod
iste glo. emendat ut Dy. fra. ac.
cum semel fuit advocatus per legato
in studio Tholosano reperit ista
l. et recitavit et tenuit opi. prius
sed pro ut iacet. Dy. Ja. de are. qui
erat ibi magnus doc. in forma dis-
cipuli percepit cum eo et sic
opposuit. Istud dictum glo. videtur contra
tex. hunc l. nam tex. dicit quod con-
tractus emptionis et venditionis habent
certa quantitate vel naturam sed in actione
empti venit factum ut l. ex empto
in prin. de act. emp. et l. si stipulatus
de v. ob. sed factum est dicere quod obli.
facti dicatur incerta hanc l. et istud
retulit pe. de bel. per. dum in
anno centesimo veniret Romam
per indulgentiam tamen per genus Bonon.
reperit ista l. Dy. Cy. circa hoc
refert quod Ja. de are. in expo-
sitione istorum verborum recedit ab opi.
glo. et dicit quod illi dicuntur casus
certi qui habent interesse certe ut probe
inter liberos facere unum domum et
similia et illi dicuntur casus incerti
qui non habent estimationem ut ire per me
Romam non sum prout mea interesse
ita quod non alius sed liber iste apud
quemcumque esset valet sicut pe. de
bel. per. non stat in eius opi. quia
dicit quod loquitur sine l. Et ego
respondeo quod ipse non dicit verum aliter
non possibile est quod in contractu
locationis et conductionis ex parte
conducentis non reperitur estimatio cum
ubi q. conduco operas tuas ut vadas

prime roma in certu lz coopto eius
qui locat opas sit certu q debet
hre certu et istud interesse habz certa
qtitate coopte conducti no est certu
q forte alterius nichil interest ubi no
reperit certiatio eius et iste contractus
respicit incertu sm eu qd est c istu
texo contrac pe de bel. pti. opponit
ista vba ut dicamus sic illi contractus
dicunt hre qtitate certa vel naturam
in quibz hincinde oriunt obligacio
et sic contrahentes obligant propter
mutua relacioz ut in emptione
et vendicione et alijs contractibz / Sed
contractus incerti dicunt in quibus
contrahentes no obligant absqz mutua
relacione ut pmitto tibi pro stipulacioz
ut roma lz isti proprie no dicunt
contractus ut l. ab eo de v. sig. et
ideo simplum no reperit in contractibz
sz dicit in alijs aut capbz tel q
ille proprie no est contractus. Sz ista opi
pe. no videt vera quia eni si quo
utrisque parte pmittat mutuo ut puta
pmitto pro te ut roma et tu tu
pmittis prime ut pisas sic obli-
gant contrahentes propter mutua relacioz
tn certu est q iste contractus coopto
parte continet incertu / Ja de arc. re-
sphendit glo. nram p aliqua roz
in pri. ubi dicit q certa qtitas
vel incerta continet qn pmittit hn
i gne quo sit her esse vel cu hi
tractet de singulari interesse qd no
pt excedere duplu interesse rcius i
homine debito in gne interesse sim-
no pt cadere q no est id in quo
hcam affeccione / Ita dicit Ja. de
arc. In eo qd dicit de contractibus i-
certis stat in ea / cu g dicit certu
qtitate vel na dicit ipse intelligo
ut dicamus certa qtitate sz facto
homis ut do et smilia ut l. q in
rerz s. ij ff de le. i. certa naturaz
ut qn debet aliqua spes que lz
certitudine a na ut homo et equus
et similia que hnt certa speciem Certe
ab ista obiectione pt defendi glo.
nra na qn debet homo in gne
videt deberi ho mediocris ut ff
de le. i. l. legato gnaliter no est aliq
ymaginatu in quo cadat affeccio
p. interesse singlare no e affeccionis
tn sz utilitatis ut s. dicta vnde
i homine debito i gne no soluto no
pt cadere interesse singulare / hc est

aliqua utilitas singularis de speciebus ut
videbitur i. // Alia fuit opi. dni Iacobi
de mattrell qui dicit sic ille dicunt
casus incerti qn ab inicio no venit in
obligacione interesse sz ex post facto venit
in obligacione vel contraccione propter mora
vel propter aliud ut apz in octz contractibz
ut hic ubi no interesse ab inicio debet
excemplu dedisti michi dapnu in statu
tenerem michi ad interesse vel intulisti
michi iniuria sz hic illi casus dicunt
continere incertu et sunt incerti ita dicebat
ipse / Ista sua opi. no est vera na duplu
no pt dari ubi no reperit simplu ut
i. l. in testo de gdi. et demo. et l. quod
ff de le. i. Sed ubi debet fruy no e
aliud simplum certu g duplu no pt ee
certu / Dns Ja. bu. tenebat opi. pe.
dns cy. tenet opi. glo. nre Ad roz
Ja. de arc. videt sic in contractu emp-
cionis et vendicionis venit fruy dicat
ipse verum est sz no incertu est cum hic
fruy qd uno momento cooperit fruc
s. l. ubi loquitur de fructib que hnt
causa perpetua ut ut prime roma
et similia / Ista sa. ponit q concludat
in contractu emptionis et vendicionis tn
in contractu locacionis et conductionis no
concludit na in eo qui locasset operas
suas ille debet fruy qd habz causa
perpetua / Sz ille qui locat fundu
debet fruy sz patercia sz uti frui pati
ut l. ex conducto ff loca. et sic habz
causa perpetua secundo dicemus dico
in contractu emptionis et vendicionis defen-
dendo glo. nram aliter q dns cy.
et sic dicit Ja. de arc. in contractu
emptionis et vendicionis venit fruy
dico q no est verum simplr na venditor
tenetur ad tradendu et faciendum
emptore dnum et sic est dico si ipse
dns est si no est dns debet sufficere
usucapiendi condicioz ut l. s. questiona sz
in fi. ff de v. ob. ubi cavy bonorum tel
et hc etia videt tenere glo magna
in l. cti conducto in pri ff si cer. pe
[P]e idem dicit q in emptione et
vendicione no est fruy incertu tn
ista defensio no sufficit ad eua-
dendum de contractu emptionis locacionis &
conductionis ubi venit incertu factu
et ideo ego dico sic glo nra dicit
verum continet eu opi. pe hoc modo
contractus illi dicunt certi qui hnt
certa qtitate vel naturaz respectu sui
vel respectu aducti Alij dicunt

incerti qui non habent certam quantitatem vel naturam respectu sui vel respectu adiuncti. Declaro istud: respectu sui continet certam quantitatem vel naturam ut in exemplis glose cum promittitur certa quantitas vel certa species in specie vel in genere. Respectu adiuncti ut in contractibus respectivis vel correlativis ubi contractus in locatione et conductione, emptione et venditione, licet enim sciam quod venit in contractu sit incertum tamen precium seu merces est certa et ideo tamen videtur aliud simul concurrentes computare, unde ratione adiuncti dicuntur continere certum. Incerti dicuntur qui non habent certam quantitatem vel naturam respectu sui vel adiuncti ut cum promittitur simpliciter factum ut ire per me Romam vel certam summam promittitur. Contractus vero pro te promittis pro me ire Romam, ego promitto pro te ire Parisius, quia nullum est adiunctum respectu cuius certificentur, et ideo isti contractus dicuntur incerti. Modo habes expeditum istum textum.

Ultimo quero pro declaratione textus dicitur hic duplum quantitatis nunc concedi, quero cuius est istud simplum cuius non potest concedi duplum. Glosa hic in principio dicit quod hic debet intelligi duplum scilicet interesse communis et vide glosam contra ibi in glosa super verbo dupli. Glosa ponit opiniones. Quidam ut placet dicunt quod non potest concedi duplum precii quanti. Alii dicunt quod non potest concedi duplum precii communis ut dictum est. Finaliter glosa determinat quod non potest concedi ultra verum vel aliud verius duplum precii quanti vel communis et vide glosam ut intelligas quid ista glosa dicat.

Dicas quod loquitur in diversis casibus: ita ubi reperitur interesse quod tunc non potest concedi duplum huiusmodi communis interesse, de interesse quanto non curatur eo casu quia illud posset concedi, sed ubi non reperitur interesse quod sed quantum tunc non posset concedi duplum interesse quanti, et ita debet intelligi ista glosa, alias diceret male ut in contrario dicta.

His expeditis veniamus ad aliqua contraria pro declaratione legis nec postea intelligamus naturam. Opponitur: dicitur hic quod in talibus qui habent certam quantitatem venit interesse. Contrarium, primo nunquam succedit obligatio ad interesse sed semper ipsa quantitas vel species debita debetur peti ut l. si homo ff. de v. ob. et l. ubi autem ff. e. ti. Istud autem tangitur in glosa super verbo contractibus

certa, scilicet dicit glosa quod debet intelligi cum in obligatione est rem tradi, in contractibus rem dari, quo casu non succedit obligatio ad interesse sed in contractibus scilicet innominatis ut quod [illegible] l. [illegible]. Quantum ad propositum dico etiam ubi est rem dari in obligatione venit interesse non iure actionis vel obligationis sed officio iudicis ut l. unum si certum pe. et l. in hac de tritic. Tangitur in illa que qualiter interesse in iudicium deducatur.

Tertio opponitur et hic adverte et iste opponit quas formabo tangitur in glosa super verbo dupli post principium.

Opponitur de l. ratio § si pro venditorem de act. empt. ubi quis tenetur quanti plurimi res fuit. Dicit sic, dantur hic in glosa prima quod ibi [illegible] certum non concedat duplum. Alii dicunt quod ibi loquitur de interesse communi quod est totum simplum et ideo potest concedi precium vel ultra et ista est vera. Ex alia parte illud habes quod dixi tibi in secunda que quod interesse singulare non potest concedi duplum interesse quanti sed cum non reperitur commune interesse sed quantum tamen [illegible] commune interesse potest concedi interesse quantum.

Opponitur 3o de l. Iuliani § pu. ff. de act. empt. dicit quidam ibi loquitur in interesse extra rem quod potest concedi duplum, hic loquitur de interesse circa rem. Istud non placet glose, sed certe cum interesse circa rem non potest concedi ultra minus extra rem quia ordo venit in maiori quantitate et ideo glosa solvit contrarium quod hic contrario ratione quia ibi loquitur de communi interesse licet extra rem quod totum est simplum et ideo precium potest concedi in ultra quantitate et vide glosam super verbo dupli. Ac dicit et tu contrarium tertium, dicas tu quod in casu l. Iuliani loquitur de communi interesse primo in singulari ponit exemplum: emi a te tignum incorruptum et posui in domum, domus propter vicium tigni cecidit, certum ago contra te ad totum interesse mei domus destructe quia concedit precium tigni venditi in ultra quantitate. Illud est interesse singulare quia alius qui emisset tignum non fuisset passus et sic videtur quod ibi loquitur de interesse singulari. Respondeo glosa vera videtur hic intelligere interesse singulare quod venit propter aliquam qualitatem [illegible] [illegible] tamen ad alia [illegible] non

posset ubi ergo habeo librum in quo scripta
materia mea et posui addiciones de
manu mea et audivi in illo libro
propter hoc liber iste est in maioris precii
estimacione que non posset transire
ad alium pro eo quod mea materia posset
esse altius et studium meum scriptum
in hoc libro non potest esse altius ut l.
i. § non aut contra de cadu. tolle. de
duo. reis. l. nemo est qui nesciat
et illud quod potest ad alium transire dicatur
interesse commune ut in exemplo preposito si
enim domus in qua illud tignum apposi-
tum erat mea et illud vel dampnum posset
esse altius et sic aut alius qui emisset
fuisset passus idem dampnum ideo quia
ad alium est transibile dicitur commune interesse
et non singulare ¶ Ultimus opponitur ad id
quod dixi quod venit interesse extra rem quia
in l. si sterilis § cum per venditorem ff
de act. empt. Ibi aut interesse petitur
propter maleficium et venit interesse
extra rem ut dictum est contra quia tradidisti
michi tignum viciosum aut propter non
scriptum et tunc non venit interesse extra
rem ut dicto § cum per venditorem ¶ Item
opponitur dixi contra quod non debet excedere
duplum sed interesse commune potest tamen
excedere duplum interesse conventi. Contra
in l. cum stitus uti optimus ff de evic.
Ibi dicebat placentinus quod ibi interesse
commune erat minus quam interesse conventum vel
melius secundum glo. ibi non agitur actione ex
empto ad interesse sed agitur de evictione
ex stipulacione dupli que refertur ad
duplum precii conventi ut ibi ¶ Iste opponitur
de l. tenens § fi. eu. l. si de act. empt.
ubi dicitur quod interesse non potest excedere
duplum precii conventi. Ibi dicunt quidam
quod illa l. corrigitur per sextam que incipit
julianus quod placet michi quod tradere
est satis ab ignorante sed quod est satis
a sciente non corrigitur ut dicta l.
julianus § ii omnibus dictum est ergo
quod illa l. eo casu continet unum casum
singulare et mirabile ut infra dicam in
distinctione. Omnibus expeditis de prima parte
tractatus venio ad 4 et intro istam
materiam quam expedivi per 4 ut infra patet
¶ Primo quero quid sit interesse. Secundo
qualiter interesse dividatur. 3° usque ad
quam quantitatem possit interesse ascendere
4° qualiter interesse in iudicium deducatur
5to et ultimo qualiter interesse probetur
¶ Ad primum quid sit interesse glo. dicit
quod interesse est singulare rei precium
secundum quosdam non est bona diffinicio quia

non comprehendit nisi interesse singulare
Unde glo. dicit interesse est dampnum
emergens et lucrum cessans ex eo quod
aliquid fieri cessatur et unde glo. tria
Ista etiam diffinicionem ponit azo. Ja.
de are. impugnat contra ea sic. Tu
dicis quod interesse est dampnum ergo qui petit
interesse petit dampnum ergo dabo dam-
pnum contra valet. Secunda glo. dicit quod
ex eo quod fieri cessatur male dicit quia
venit interesse quandoque ex eo quod fit
quod fieri non debet. Unde Ja. de are.
diffinit aliter et potest dici ergo
quod interesse secundum Ja. de are. est estimacio
dampni emergentis et lucri cessantis
ex eo quod non fit quod fieri debuit vel
fit quod fieri non debet vel non datur
quod dari debet vel datur quod dari
non debet. Ista est diffinicio sua. Dicunt
tamen quidam dicunt quod diffinicio est bona
et Ja. de are. bene dicit, tamen et
glo. bene sentit et replicando Ja.
est verbalis magis quam effectualis. Cum
enim glo. dicit interesse est dampnum
emergens ita locuta est secundum quem
modum loquendi et usum dicunt enim homines
emenda vel restitue dampnum meum
et intelligunt de estimacione dampni
Item ex eo quod glo. dicit quod fieri cessatur
comprehendit etiam illum qui facit quod
facere non debet. Enim cum facit quod
non debet cessat facere quod debet
et ita tenet expresse glo. [illegible] declarata
per Ja. de ra. et ita tenet Ja. bu-
tricarius videtur quod illius tetigit quod sit
interesse. Per hunc 9° emendacione debes
scire quod ipsi dicunt interesse est estimacio
Contra repeto quoddam interesse non est esti-
mabile ut ff si ser. ma. l. i. et l. non
per g. et l. non est pugil de fideius-
sor l. libertas. Unde ista diffinicio non
congruit cuilibet. Potest sic diffiniri ¶ Ut
ipsi dicunt quod interesse est estimacio
dampni emergentis et lucri cessantis
Ego repeto totum contrario quod dampnum
cessans et lucrum emergens dicitur interesse
si quis vel alius non dat dampnum
in fundo meo et est interesse ut insti.
de his qui sunt sui vel alie. iuris et
legatum tibi relictum dicitur male quia
interest tua habere ut l. si debitori
ff de l. i. et l. si fideiussor de le. ij
l. si tibi fundus ¶ Per hunc de collacione
speciebus quod est quoddam interesse in genere
generalissimo quod dividitur in species
vel in genera subalterna. In genere genera-
lissimo interesse est in ista alicuius

utilitas hoc probat omnes l. ꝯ alleate ꝯ doc. et glo. Istud interesse subdividitur quoddam est interesse incontrahabile quoddam contrahabile Incontrahabile interesse est iusta alicuius utilitas non contrahabilis. ut ff de his q̄ sui vel alie. iu. sunt l. i. § fi. et tu. et pol. ma. l. i. et de re. iur. l. non est singulis in fi. et l. libertas Interesse contrahabile subdividitur quoddam est interesse contrahabile non petibile quoddam est contrahabile petibile Interesse contrahabile simplex diffinitur sic / Est iusta alicuius utilitas contrahabilis non petibilis licita vel non licita sine alicuius facto iniusto vel cessatione iniusta quae dixi alicuius utilitas iusta quia si habes iniusta non dicitur ipse quinimmo tunc interessent l. utique furto ff de furtis. quae dixi contrahabilis ad differentiam interesse incontrahabilis de quo dixi ꝯ. // non petibilis dixi ad differentiam petibilis interesse de quo infra dicam / licita dixi ut comprehenda omnes illos casus in quibus aliquis habet aliquod contrahabile quod licite sua interest vel non licita dixi propter l. proculus ff de dap. infec. ubi observatur lumina domus vel auferat aqua puta mei et sic dapnificor et puto quod mea licite interest tamen hoc petere non possum quia provenit inde. absque alicuius facto iniusto vel cessatione iniusta ideo est interesse non petibile et de istis loquitur materia ista // Est quoddam aliud interesse contrahabile petibile et istud potest accipi duobus modis uno modo large et tunc est iusta alicuius utilitas petibilis contrahabilis non licita propter alicuius factum iniustum vel cessationem iniusta ista diffinitio omnia comprehendit ut videtur patet hoc ex tamen adverte / sumitur interesse large ut si peto conventionis re mihi debita peto interesse meum ita dicit l. ꝗ ꝯ stipulationes. sunt fere ut quasi stipulator quod sua interest est. ut l. stipulatio ista ꝯ alteri de v. ob. et Insti. de inuti. stip. ꝯ alteri et de v. ob. ꝯ. illud unde si stipulor librum stipulor quod mea interest ut est ille liber ideo liber est interesse meum large modo Item si stipulor ꝯ alium factum est interesse meum et tamen isto modo hoc non sumitur / secundo modo sumitur illud interesse stricte et ipse in materia ista et illud sic diffinitur Interesse est contrahabile alicuius utilitas non licite propter alicuius factum iniustum vel cessatione

iniusta predicto dicto contrahato ut differat a precedenti interesse quod respicit ipsam rem debita seu factum debitum ita de interesse prout in quantitate deducitur loquitur ista tota materia. Istud est utile scire ad diffinitionem predicto dixi contrahatio utilitatis non licita ut comprehenda dampnum emergens et lucrum cessans ¶ Ex his gradus veniendo ad secundam partem quod quotuplex sit interesse Glo. materia dicit quod est triplex singulare commune et conventum et appellat singulare interesse singulare pretium rei commune pretium commune rei / conventum pretium conventum dare re ꝯ pretij conventione hoc tenet glo. ibi et glo. alia super verbo dupli Item tenet glo. ff de act. empt. l. i. ꝯ. ita pu. et fundat se pretium tempore. dominus Ja. de are. tenet contrarium quod non sit nisi unicum interesse et idem etiam tenebat d. Ja. bu. dominus dy. disputavit istam questionem multum sollempniter et posuit cum multis sollempnibus rationibus illa disputatio in c. mora de re. iur. li. vi. / Quod sit unicum interesse tamen probat quod hic l. Ꝯtrahens et conceptum non sunt idem sed interesse non sit concurrere duplum contractionis quibus quo contrahato quibus non est interesse ut hic. indicatur. co. in de act. empt. l. i. dy. tenet ꝯ glo. in uno quod dicit glo. quod pretium rei commune est commune interesse pretium conventum est conventum interesse singulare interesse est quod singulare interest sed secundum dicit dy. nam pretium rei non est interesse hoc probatur in l. hec res est de v. sig. et l. i. § quod dicimus de tu. et ra. dist. de furtis l. i. furti. sed dy. dicit quod triplex est interesse nam interesse contrahatum singulare est singulare interesse ut l. si libero contra fi. de lo. lib. Interesse contrahatum commune est commune interesse ut l. i. de act. empt. Interesse contrahatum conventionale pretium ut quod partes conveniunt in certa quantitate quod interesse est conventum interesse ut l. fi. de pto. stip. et l. prior ad exhibendum ꝯ. penult. de ra. ha. // ita dicit dy. Ja. bu. ut dixi tenebat opinionem ultimam quod unicum sit interesse nam interesse ff refert ad personam actoris de act. empt. l. i. l. empt. de licite interest non extimatio et sic de singulari interesse loquitur et de re. iur. l. qualitas et cuiusque ꝯ non ubi cuiusque nam in persona cuiusque est singulare interesse et illud quod dixi quod quantum pervenitur certa quantitas pro interesse est interesse conventum non est unum pro eo vel dicendo in pena puniendi tibi pro interesse

certum aut certa illa certi quia mea interest et pertinebit quia aliud interesse promissionis non probat quod mea interest sed quod pro interesse promissum est ut l. stipulatio ista § alteri de v. ob. Insti. de inu. stip. § alteri ubi dicitur quod qui promittit ita quantitas non inspicitur an interest unde quantitas promissa pro interesse non est interesse sed promissa pro interesse. Ego dico quod d. Cy. dicit veritatem et pura si bene intelligatur distinctionem quam supra dixi quaedam est interesse largo modo sumptum quod comprehendit illud quod debetur et hic non non loquitur vera via nec dominus Dy. Aliud est interesse hic est extimatio eius quod interest et hic non habet similiter interesse pro extimatione eius quod interest generaliter procedendo. Venio ad ipsam id quod interest potest extimari singulariter et est singulare interesse potest extimari generaliter et est commune interesse et hic est casus l. i. de act. emp. vere intelligendo dicit textus si res vendita non tradatur in id quod agitur posse dicit aliquis quo petetur ipsa res quia ipsa res est illud quod interest verum esse non interpellato et hoc est quanti emptoris verum habet interest singulariter quod excedit quandoque precium quandoque quanti res valet vel quanti res est. Venio ad verba domini Ja. dicentis ipse interesse refertur ad personam credo sed persona potest considerari generaliter tamquam quelibet et potest considerari singulariter ipse aliqua singulariter qualiter contenta sibi tunc erit interesse commune vel singulare. Ad illud quod dicit de § alteri ubi pecunia promissa pro interesse non est interesse dico quod pecunia promissa primitus non est interesse generaliter sumptum quia est aliquando distans ab eo quod erat promissum sed est extimatio illius interesse prout hic sumitur in mea vera et ideo si petere illa quantitate tamquam interesse peterem ego vincerem. ¶ Iuxta hoc quero litis interesse singulare sit affectionis vel utilitatis et videtur quod affectionis tamen ut l. liberto in fi. de bo. li. In contrarium quod sit utilitatis seu affectionis continentis utilitatem ut l. videamus § i. de in litem iurando. Et ideo circa hoc dico si queritur de interesse affectionis et non utilitatis aut queris utrum ex eo condempnatio augeatur et dico quod non ut l. qui servum ff. ad l. acquil. et l. si pretia rerum ad l. falcid. Aut queris utrum actio detur quod alias non daretur et tunc in contractibus bone fidei datur ut l. via servus ff. man. In contractibus non stricti iuris regula est quod non datur ut l. fideiussor ff. de pac. et ubi non in quadam glo. fallit si minor etatis intervenerit ut l. prima est ff. de minor. Si vero queritur de interesse affectionis quod continet utilitatem et tunc actio datur et condempnatio augetur ut l. videamus § i. de in litem iur. et hac l. pro toto debet hic intelligi hic quod interesse singulare quod continet utilitatem pecuniariam. ¶ Iste quero utrum predicta litis interesse dicatur intrinsecum et extrinsecum seu circa rem et extra rem et certum est quod sic ut l. si tale § cum per venditorem de act. empt. et glo. in multis partibus hoc facit et maxime hic in glo. super verbo dupli. ¶ Circa hoc est videndum quid sit interesse circa rem. Veteres dicunt quod illud dicatur esse circa rem quod sequitur rem penes quemcumque vadat et ideo si servus est heres instituitus tota hereditas videtur interesse intrinsecum ut l. venditor ff. de evict. et l. inde neratius § i. ad l. acquil. Sed si non sequitur rem penes quemcumque vadat ut in tigno vitioso cuius errore domus emptoris periit tunc dicetur interesse extrinsecum ut l. iulianus in pri. de act. empt. Idem in lucro quod aliquis facit tamquam mercator ut dicta l. si § si per venditorem de act. empt. Sed dominus [illegible] aliud est interesse de servo herede instituto et videtur extra rem seu extrinsecum ut ff. de evict. l. venditor et hoc in glo. super verbo dupli. Dico quod glo. nostra melius loquatur. Eius quod debet scire sicut dicimus in dictione ex. que denotat causam propinquam, dictio vero propter et dictio ob causam remotam ut l. non dubium C. de legi. et l. ii C. si per vim. vel et l. eo tempore circa fi. ff. de pac. ad de peti. Ita in proposito interesse intrinsecum debet dici illud quod est ipsa res seu eius extimatio prout accipitur in hac l. Item illud quod est immediate causa rei ut fructus et partus et similia. Ea vero que veniunt occasione rei non causa rei debet dici extrinsecum ad similitudinem eius quod dixi de dictione propter et de dictione ob. Et ideo verum dicit glo. quod hereditas ex qua servus est heres institutus est interesse extrinsecum quia non ex ea re sed occasione rei contingit. Licet est verum quod dicunt ultramontani quod ideo dicitur extrinsecum quia sequitur rem penes quemcumque vadat. Nam servitutes sequuntur res penes quemcumque vadat tamen non dicuntur in bonis ut l. i. de usufr. leg. et l. rem in bonis de acq. rer. do. ¶ Hoc premisso est videndum utrum debeat haberi ratio in iudicio huius interesse extrinseci

Glo. quia in lege tibi dicit duo verba
sunt aut agit propter non factum aut propter
maleficium ut vidisti. Doc. hec omnia
in proposito concurrunt et est in eo vide
passus valde difficilis. Ego dico quod
quoddam est interesse intrinsecum hoc est
ipsius rei extimacio et ista sunt veniunt
ut l. racio ad § si filius § cum pro venditore
de act. empt. et l. unum § cer. pe.
et l. in hac de trit. quoddam est
interesse extra ipsam rem ut fructus et
partus et dampnum datum ut l. § stipulatio
et l. videamus pro tota l. ff de usuris
et in l. § filius § i. de v. ob. ubi
dixi et l. § fundum tradi c. ti. quoddam
est interesse extrinsecum et in hoc dic
aut agitur propter non factum aut propter
maleficium primo casu aut est tale
interesse quod sequitur rem penes quemcumque
vadat et eius habetur ratio ut l. pet.
ff. de hered. pet. si pater vel alie
et facit dicta l. venditor ff de eviction.
et l. inde neratius § i. ff ad l. aq.
aut non sequitur rem penes quemcumque
vadat et tunc aut petitur talis res
in qua non potest affectio cadere seu interesse
intrinsecum ut in pecunia in qua non
cadit affectio et tunc venit interesse
extrinsecum ut l. minimus de in lit. iur.
et l. ii § fi. de eo quod cer. lo. l. si
pecuniam de v. ob. l. liber homo § fi.
c. ti. aut petitur res in qua potest
cadere interesse intrinsecum et tunc non
habetur interesse extrinsecum ut dicta l.
§ si filius § cum pro venditore de act. emp.
quod hic intelligo secundum distinctionem quam
in pena. ¶ Ultra partem an interesse habeatur
loco lucri vel non. Si vero agitur propter
maleficium tunc aut sunt maleficium
sciens aut ignoravit. Si sciens veniunt
interesse extrinsecum ut l. iulianus
cum pu. et l. item si in sibi de act.
empt. Si vero ignoravit et tunc dic
agitur quod aliquis rem emptam
et isto casu venit interesse extrinsecum
non hic in totum sed usque ad duplum
precii quociens ut l. venditor in fi. et
l. sed de act. empt. et est singularis
casus aut agitur propter aliud damnum
extra ipsam rem contingens aut loquimur
in contractibus ex quorum una proveniunt
tuscum dominum vel nuncupandi gratia
et tunc non venit interesse contra
ignorantem sed agitur contra minorem ut
l. iulianus in pu. de act. empt. et
ibi dicit glo. fallit in vase vitiose
vendito sed in l. tenetur § qui vas
c. ti. dicit quod debet servari eadem

distincto et illa tenebat d. ia. but.
Si vero loquimur in contractibus ex quorum una
non tuscum dominum et tunc aut ille con-
tractus celebratur gratia utriusque ut locatio
et tunc si traditur res in alia distinguitur
aut est res cuius conditionem quis non potest
probabiliter ignorare ut conditionem vasis
et tenetur etiam ignorans ad interesse
extrinsecum aut probabiliter potuit igno-
rare et tunc secus ut l. sed addes
§ i. ff. loca. aut locatur res aliena
ut puta fundus et non tenetur ad interesse
extrinsecum nisi fuit sciens ut l. cum proles
§ si fundum ff loca. Ratio est in promptu
quia rei alienae vicium potest probabiliter igno-
rari magis quam alterius rei. Si vero contractus
celebratur gratia alterius tunc si gratia
recipientis ut in commodato tunc si tra-
dit rem alienam non tenetur nisi fuit
sciens ut l. in rebus § item qui sciens
ff commo. Si vero traditur res aliena
ignorans tenetur caveri ut dampnum
eius dicat vel fundum pro noxa amittat
ut l. penult. ff commoda. Si vero contrahitur
gratia dantis tunc ut in deposito et in
mandato et tunc in deposito dico tenetur
dare si fuit sciens pure ignorans
tenetur ad istud interesse extrinsecum
ut l. si fundus § quod non ff de furtis
in mandatis vero distinguere ut l. i cum
§ si fundus ff. man. ¶ Iuxta predicta
quero utrum istud interesse dicatur proprie
vel que circa hoc dic ut dixi supra
circa gradum. ¶ Summus expediti de ista
secunda parte. Venio ad tertia particulam
ex qua non quod interesse non potest ascendere
duplum. Cum de in lite iur. l. vide-
amus § i. ubi dicitur quod in infinitum
iuratur. Ego fateor quod in infinitum iuratur
sed iudex taxat ita quod duplum non
excedit ut hac l. ¶ Venio ad quartam
particulam ex qua non quod pene sunt in
iure limitate. Cum insti. de inuti.
stip. § alt. et l. stipulatio ista § alteri
de v. ob. huius timore est hoc posita
glo. magis que ponit opinionem finaliter
glo. distinguit quod pena legalis non
potest excedere quadruplum pena vero
conventionalis aut ponitur per verba
multiplicativa ut duplum triplum qua-
druplum et idem aut per nomina simplicia
et tunc etiam in hoc posset ascendere
in quantum contrahentes voluerint vide
glo. que hoc dicit et est clara
doctores reprobant ista glo. quod facit
dicitur utrum pena apponitur per nomina
multiplicativa aut per nomina simplicia

quia dicit q est impone l. ubis Ego
dico pt breuit aut ista uoia dupli
tripli et sila referunt ad cta et
taxata qtitate et tunc pt ascedere
pena qtu voluerit qtrahentes qr eadem
est ro sicut qn xpst pena pmissa
tantu est dict sub pena mille qtu
si dicam sub pena qutupli cu dicta
fuerit pmissa Si vo ista uba refert
ad quantitate incerta ut sub pena
dupli uel quadrupli eius qd res plus
valuerit uel sub pena dupli uel
quadrupli eius interesse et tunc non
pt excede quadruplu hm q glo
dicit ymo forte qd plus est no
pt excede duplu arz. hm l. qr
forte multu ult ascendet q sentit
qtrahentes arz. hm l. i nodi. imitate
rer hunc articulu plenius expiaiam
in l. stipulatio ista §. alii de v. ob.
Venio ad ultima pte dicit hic q
in interesse habet ro lucri Con l.
si sterilis §. cu p venditor ff de act
empt Glo dicit q olim no habebat
ro lucri nisi in quibusda casibus
spalibz qui hic enumerat per glo
ultimo qpehendit ista glo. p textu
i qo eo veteres q interest statuerunt
di dicat q antiquitus in interesse habebat
ro lucri Sz glo. pt vide olim habebat
ro lucri in quibusda casibz hodie
generalit dicit. mi tenet qrur tralit
q p hac l. no pt imitatu de iure
antiquo Jo Cy. olim poit dicta
pe. in ista ma hm q ipe invenit
postea supervenit Gwil. de cu. qui
de bo posuit una distinctio in l. ij. c. si.
de eo qd cer. lo. postea illa addidit
de ubo ad ubu lic de ea mentione
no faciat Ja. de are. cum ceia hor
posuit una sua distinctio Ego aut
inspectis omnibz in ista ma dico sic quoda
est lucrum qd qtingit circa ipam rem
ut modo valet corbes frumenti decem
lib et ad quing menses valebit viginti
et istud lucrum de iure antiquo et de iure
nono seu hodierno ff venit i qptia
interesse ut l. vinu si cer. pe. et l.
i hac de tritico et dta. l. si sterilis
§. si p venditor de act empt quoda
est lucrum qtingens ex ipa re ut ptus
et fructus et hc no ptinet ad ma
ma dic ut l. si stipulatio et l. videamus
de usuris et l. si filius §. i. et qd i
no. ff de v. ob. quoda est lucrum
qd venit ex re et tunc quin illud
lucrum venit cu altius iuria ut lucrum
usurarum al usurariorum et no habet
ro hinc nec de iure antiquo nec
de iure hodierno ut l. si is cui de
furtis et l. si qs uxori §. penult et si.
et ubi no dicit no pcipit cu alterius
iuria et tunc aut illud lucrum comi-
tatur rem penes quemcumq vadat et
habet ro eius tam de iure novo
q de iure antiquo siue sit iudicium
bone fidei siue sit iudicium stricti iuris
ut dicta l. venditor de evict et l. si
quis uxori §. penult de furtis et l.
inde vecauus §. i. ad l. aqul et l.
penult de hered qui. ut indig. quoda
est lucrum qd no sequitur rem penes
quemcumq vadat ut lucrum qd pcipitur
ex locatione uel ex altius homis
industria et hic adinc quoda e lucrum
in quo ma res plus opatur q homis
industria ut in lucro qd pcipitur ex
fundo si colatur et hinc habet ratio
ut l. si fundi §. i. ff loca. et l. si i
l. §. colonus § e. ti. quoda e lucrum
in quo industria ut plurimum opatur tunc
quia illud lucrum est qr ille cui de-
bebatur no qpervenit mercari et tunc
no habet ro hinc lucri ut l. si sterilis
§. cu p venditor de act empt Si vo
qpervenit mercari et ex eo q ex alia
sua pecunia appet q pcerto q pecunia
lucratus fuisset tunc habet ro lucri
eius ut dta l. ij in fi. de eo qd c.
lo. et sic videtur q iura antiqua
ab isto iure in aliq no discordat
Ulterio iuxta pdicta ubum illud
qd hac l. dicit q interesse no pt
excede duplu habeat locu i ma-
leficiis Glo. hic tenet q sic Dua
est glo. pmula. sup ubo casibz i pri
l. idem dicit alia glo. sup verbo
qtractibz circa mediu Con istud vi
l. i. §. i. ff. de furtis pter qua l.
aliqui recedunt ab ista glo cu dic
ista glo. hic dicat sic qualitercumq
hic no ob. l. i. §. i. ff. de fur. qr i
no petit interesse s petit pena
que est ut ipm interesse et ex re
duplicetur circa si est simplex du tm
utilitate qtineat ut l. i. furti in
pri. et qd i no ff de fur. Nunc
venio ad tertia pticula et queo
usq ad qua qtitate interesse pt
ascende Ista q. tangit glo. hic sup
ubo dupli cu dicas lacius aut
queritur de interesse qverto et venit
i quatu est qventu ut l. fi. de pto.
sup de v. ob. l. stipulatio ista §. alii

aut queris de communi et tunc regula totum
venit ut l. iulianus in prin. de act. emp.
fallit in casu singulari ut l. tribus § fi.
sub l. si. c. ti. ubi non potest venire ultra
duplum precii quanti. Aut queris de inter-
esse singulari et tunc aut illud quod debe-
tur continet certam quantitatem vel naturam respon-
sum vel admitti et non extendit ultra
duplum interesse commune vel interesse co-
nexum intelligendo in diversis casibus ut
dixi de certa pri. hoc per textus. Aut non continet
certam quantitatem vel naturam responsum vel
admitti et venit in tantum illud in quantum
illud fuit ut hac l. v. sentimus itaque.
Secundo circa hoc quod est ratio diver-
sitatis glo. tangit hic super verbo verum et
ponit duas rationes prima est quia in
contractibus qui sunt certa quantitate vel
natura facilius potest apparere simplum quam
in contractibus qui continent incertum et
cuius arbitrio placet, alia ratio ponitur quia
facilius est alicui facere quam dare et
ideo plus cunctatur ar. l. licet opere de
op. lib. vide glo. super verbo venera [?]
ista secunda ratio reprobatur per Dy. quia
non procedit nisi in hominibus avaris
qui facilius sustinent omnem laborem
quam darent aliquid de pecunia sua. Sed de
iure communi et de natura facilius est dare
quia omnis labor corporalis consistens
primus maior est aliqua datione pe-
cuniaria ar. l. in summa in fi. ff. de
penis. Venio ad quartam questionem principalem
quale interesse in iudicium deducatur
Cy. tangit hic et in multis errat
ad [?] ergo primo est videndum an
deducatur in iudicium per viam actionis
an per officium iudicis et per hoc apponit
dilata glo. una que ponitur hic
super verbo contractibus certa fi. et quedam
glo. dicunt quod per officium iudicis ut
l. si quis ab alio in fi. ff. de re iud.
et l. cum stipulatus sum stichum ff. de
v. ob. Dy. reprobat illas glo. in l.
stipulationes non dividuntur ff. de v. ob.
et etiam in c. mora de re. iuris li.
vi. Ideo glo. hic videtur dicere aut
in obligatione est facti et interesse
venit nomine actionis ut l. stipulationes
non dividuntur § celsus de v. obli.
et l. si stipulatus sum stichum § fi. et
l. quotiens c. ti. et l. fi. si quis [illegible]
vocatus non sit. Aut in obligatione venit
dare et tunc saltem in contractibus
nominatis interesse venit officio iudi-
cis ut l. possessor de cons. pecu. l. vinum
si cer. pe. et l. si fundum in fi. de
v. ob. si vero contractibus innominatis tunc
venit interesse per viam actionis ut

hic in glo. et per l. naturalis de re. permu.
assignat Cy. rationem quia sunt illi contractus
innominati non sunt faciliores in obligatione
contrahenda quia requiritur quod impleatur ab
aliqua parte vel impletur solo consensu
et ita de facili non contrahitur obligatio
vel ita de facili sustinetur. Sed contra
ut refert Cy. contra de re. permu. l. cum
precibus. Sed veritas est illud quod dicit
Dy. probatur in l. si sterilis et ualis [?] § i.
ff. de pecu. v. Sed quia predicta supponunt
quod etiam in obligatione dandi in contractibus
nominatis succedit obligatio ad interesse
ut l. liber homo in fi. ff. de v. ob. Glo.
in l. iulianus in mag. glo. de act. emp.
dicit aut quis stipulatur dari sibi et
non succedit obligatio ad interesse aut
stipulatur alii et succedit obligatio
ad interesse. Sed contra aliter dicit [illegible]
[illegible] in l. liber homo in fi. ff. de v.
ob. et Cy. ibi refert in [illegible] q. circa
fi. de interesse intrinseco et extrinseco
Ego dico quod glo. una dicit veritatem
cuius occasione debes videre rationem
que est ratio quod in obligatione facti succedit
obligatio ad interesse. In obligatione
dandi non. Ideo tibi stipulationes sunt
invente ut unusquisque stipuletur sibi pro
eo quod sua interest non in obligatione
dandi si promitto equum interest tua
tua habere equum simpliciter quantum valet
et ideo illud sine dubio est in ob-
ligatione. Sed si tibi promisi aliquid facere
forte non interest tua quantum illud factum
valet nisi constaret et ideo non poteris
me precise compellere ad factum quia sic me
compelles ultra quam interesset tua ideo
succedit obligatio ad interesse dando
tibi interesse liberor. Nunc ad propositum
si ergo reperio obligationem dandi tale
in qua sit casus ratio que in facto ibi
succedit obligatio ad interesse sicut
in obligatione faciendi exemplum ut
si stipulatus sum alii dari non interest
mea in totum forte quia non sum debi-
tor illius nisi in modica quantitate
ideo succedit obligatio ad interesse
ut l. liber homo in fi. Ita si stipulatus
sum pecuniam mutuari [illegible] mutui
dato non datur quia mutuum est quod de
meo fit tuum ut l. ii § appellata ff.
si cer. pe. non tamen mea interest simpliciter
et in totum ideo succedit obligatio
ad interesse ut l. si pecuniam de v. ob.
Et circa ista dic plene ut dixi in l.
stipulationes non dividuntur de v. obli.
Veniamus ad quartam huius partis. Iuxta
quod [?] est videndum quando succedit
obligatio ad interesse an statim post

ncessa procedat dum comperetur interesse
dic ut dicta l. stipulationes non dividuntur
in v. q. et vi ¶ Iste esset videndum
utrum procedat obligatio ad interesse
ita quod pena tollatur aut durat utrumque
et si durat utrum alternative vel co-
pulative et quo ut dicta l. stipulationes
non dividuntur de v. ob. i viii q. ¶ Iste
esset videndum utrum quis parte possit
compelli ad factum / ista quoque tangit
glo. super verbo in aliis male loquitur
dic ut dicta l. stipulationes non dividuntur
in viii q. ¶ Iste esset videndum qua-
liter super interesse formetur libellus / ista q.
ponit glo. ff. de act. empt. l. i. in prin.
et ibi ponit breviter formam libelli
et hic ponit etiam in l. iii in fi. ff. de
v. ob. Ego plenissime compleam in l.
stipulationes non dividuntur in x q. ¶ Modo
restat videre de quantitate et ultra hoc
quomodo qualiter interesse probetur. Circa quod
breviter dic quoddam est interesse
communi et istud probatur per testes qui
dicunt veritatem ut infra ut l. fi. de
pre. stip. / quoddam est interesse quod
et istud probatur per testes qui dicunt
quod res quanti tantum valet et quod cuilibet
cuiusque interest tantum dampni rem habere
ut l. ii C. de rescin. ven. et quod
non ¶ Adverte tamen ad duo quia pono quod
non facies unum articulum de quanti valde
rei per hoc non probares interesse dictum
probares rei valorem vel pretium sed pretium
rei non est interesse ut dixi tamen consequ-
enter probato interesse quia si res quan-
tum valet quo cuiusque quanti interest
eam habere ¶ Iste adverte ad unum dictum
quod si vis probare pretium vel interesse temporis
presenti non debes te referre ad unum
diem vel duos sed ad complures et ideo
si facies articulum quod frumentum valuit
anno primo Ianuarii tantum non esset
probata intentio non enim debet probari
de momento temporis sed debes ponere
articulo et ante et post et per plures
dies vel ante tamen ista probantur in l.
pretia rerum ff. ad l. falcid.
et ibi plene ¶ Iste adverte quod rar.
penas et de loco publico ubi talia
consueverunt vendi ut plene dixi in
dicta l. pretia in prin. et in fi. ¶ Est etiam
secundum interesse singulare et hoc est adver-
tendum quod quedam sunt casus in quibus
iuratur in lite ut in actionibus arbitrariis
et in bone fidei contra dolosum iste probatur
per iuramentum in lite ut l. in actis de
in lite iurando. Contra non dolosum dic ut

dicta l. in aliis / quoniam sunt actiones vel
arbitrarie vel bone fidei et tunc
quando venit ad petitorem interesse preter
compertum iudicis aut recte et de probatur
interesse per iuramentum in lite ut ff. ne
quis eum qui in ius vocatus est l. permittit
et l. qui restituere in fi. de rei ven.
quando non venit contra eum contra ista causa
et tunc contra dolosum probatur per iuramentum
ut l. semper ff. in hoc interdicto ff. quod
vi aut clam / et l. si cum in rem vi.
Si vero agitur contra non dolosum tunc
oportet quod interesse vere probetur ut habetur
l. de quali probatur. Glo que eligit
hoc nos docet in glo super verbo
subtilitatis et vide glo. ista Glo
vult quod duo testes referantur ad
homines qui essent eiusdem conditionis
cuius est ille qui petit interesse
et sic sunt contestes et optime dicit
glo. habemus per eam unum nobile
per l. continuus ff. circa de v. obli.
Sed si quilibet testis dicit quod suis
quia tamen mea interest sum contentus illius
conditionis tunc quilibet testis esset
singularis iudicio suo et quilibet
deponeret de seipso vel quo deponeret
in genere de quolibet homine qui esset
illius conditionis cuius est ipse / ha-
bitum de arc. vide dicere quod si quilibet
testis deponeret de seipso probatus esset
articulus ita preter interpretationem partis
videtur deponere de toto articulo. Verum
est qui restat de duo re. Sed
de hoc non placet michi. quia illa
l. que dicit quod interpretatio proponit
iudici ideo solum non habet locum nisi
quando inter contestes sic est actum ut
in eiusdem hominis statu constitutus sic
non videtur idem ut l. si non sortem
ff. libertus ff. de condi. inde. Ideo
adverte in ista materia ad duo quando
formas articulum de interesse singulari
referas te ad utilitatem non ad affec-
tionem tamen hoc modo quod considerata
qualitate tui actoris sibi utile esset
habere istum librum plus quam habere c.
non enim procedet articulus quod diceret
quod noluisset carere dicto libro pro centum
quia illud concludit in affectione non
in utilitate et istud interesse singulare
ad hoc ut deducatur in compensatione
debet continere utilitatem ut dixi
¶ Iste adverte quod cum tu facies arti-
culum super interesse singulari quod tu
facias articulum de interesse communi
ut sic liqueat iudici quod interesse

singulare q3 petens no concedit duplu interesse comunis ut hac l. ¶ Ultimo debes scire q etiam si de interesse nichil esset probatum dicto s3 tn co aliquibus co officio suo iudex tenendit istud interesse posset i isto interesse facere condepnatoz hoc tenet cy. et hoc probat in tex hic in v. alys aut casibus hoc probatur s. de fruc. et lit expen. l. no ignorat in fi. expressissime in l. semp s. in hoc interdicto ff. quod vi aut clam // Bartholus

¶ Si a no competente iudice iudicatum est sententia

Iudex ad certa ¶ Continua q3 quia sententia est nulla propter defectum iudicis i. competentis ideo de hoc hic ponit / Summa totius iste ti. hoc intendit sententia a no suo iudice data est ipso iure nulla hoc d. ¶ Opp de l. cerlis s. iste sensus de ed. edic. et C. ti. iij l. i. de iudi. l. quocunq timore glo hic dicit q3 iudex iudicat super alio q super eo quod est sibi commissum et est adiutens quoniam illud pertinet ad causam commissam incidenter vel per modum antecedentis vel per modum consequentis alio modo incidentis et tunc iudex de istis potest cognoscere ut l. contra et hoc voluit dicere hic tex. i. qua ut dicit q3 q ea pertinent ad rem commissam. Si vero est res separata tunc iudex no potest cognoscere nisi in dubbiis casibus per modum reconventionis ut l. cepit et aut et consequenter iste per modum prorogate iurisdictionis ut l. ij s. si iudex C. de iudi. et l. de qua re s. i. /// Bartholus

Si militaris ¶ Sub precedenti summario continetur et pertinet in dubium an iudex videatur delegatus super competente l. sede petitate sub eodem summario cadit ¶ Sed quod utrum possit cognoscere si possit de iure glo. varias facit contrarias finaliter glo. determinat et bn dicit ut in ca. notatur // Bartholus

Et i senatorum ¶ Sub eodem summario continetur ¶ Opp litigando coram no suo iudice videtur prorogari iurisdictio ut l. ij ita cu ff. de iudi. consequenter valet sententia. So. intellige q hic litigabat credentes eum esse suum iudicem et sic error prorogatoz impedit ut dta l. ij. ¶ Secundo quid si confessio facta coram no suo iudice. de hoc scd tex in c. at si clerici de iudi. et dicit q no. Glo. iudi-

hanc l. in ar. ad q. q ille qui est excommunicatus ab aliquo iudice et appellat desinat esse excommunicatus et per appellatione desinit esse suus iudex. Sententia ergo eu no constringet ut l. i. in tex. hic ob. dicat glo. q quidam dicunt q sententia excommunicationis trahit secum executionem et ideo no potest appellari ex ea sententia ultimi supplicij trahit secum executionem et potest appellari et contingit effectus sue s3 quo ad statum ut l. qui ultio ff. de pe. ff. de iniu. tes. l. si quis consequenter s. irrita de testa. l. i. Ista glo dicit con. casum co de app. c. pastoralis no obstat q dicit glo. de sententia ultimi supplicij que trahit secum executionem sicut sententia excommunicationis q3 no corpus est divisa ex sententia excommunicationis no est perpetua s3 dicitur conditionalis seu medicinalis donec quis purget contumaciam vel emendet offensam ut i. c. cu medicinalis de sen. ex. li. vi. s3 sententia ulti supplicij est perpetua et mortalis ideo facilius permittitur appellatio

¶ De pena iudicis qui male iudicaverit vel eius qui iudicem corrumpere curavit sententia

¶ Continua ut in glo. sicut sententia aliquando duas partes ita in ti. ponitur duo l. de 2a parte rubrice loquitur prima l. 2a l. loquitur de prima parte rubrice. Sed aut nono iure loquitur de utraque ideo legemus in fi. // Bartholus

Constitit ¶ Sic. l. ultima et publice rubrice dicit / ex corrumpit iudicem vel adversarium no principaliter perdit actione l. d. ¶ No q qui corrumpit iudicem vel adversarium amittit causam ¶ Opp q ubi est causa publica et fiscalis q. hic est suppletum q s. quibus i. sententia consequenter de hiis libri / eius tiore co po glo. publica alicuius civitatis ista co posito videtur q l. cu q vectigal de v. sig. publica dicuntur pertinent civitate rone dicit q hic publica ponitur ibi vel dicitur a publica civitatis rone que differt a fiscali postquam fuit translata potestas in principe aliud est res publica romanorum seu alicuius civitatis aliud est res fiscalis s. tocius imperii vel hic ponit publica i. civitatis tenet quia vis. ¶ Ultimo opp. et videtur

q licitat dare adversario meo pecuniam ut l. sub B. de transact. / Que sit so. in glo. dicas q hic loquitur de adversario principali et ista est vera. Alia so. ponitur in fi. glo. ut distinguas. Aut datur adversario principali ut premium aut advocato quem non licet corrumpere ibi dabatur adversario principali et ista est veritas. Alia so. ponitur in fi. ut distinguamus aut datur adversario ut aliter recedat et desistat et licet ut i. contra aut ut paciatur se succumbere et non licet ut hic et vide glo. / Est nec vera ista so. Azo in ti. de condi. ob tur. tenet q regulariter licet corrumpere adversarium principalem fallit in causa libertatis ut in illo ti. et infra ad l. iul. [illegible] al. [illegible] Item fallit in causis spiritualibus ut l. cum quis C. de [illegible] de iure iurando Item fallit in causis criminalibus ut ex ti. de collus. in aliis casibus licet adversarium corrumpere ut paciatur contra se fieri sententiam immo iudex debet ferre sententiam secundum quod partes volunt tex. est in l. si convenit ff. de re iud. et predicta vera in civilibus in criminalibus tangam infra

¶ Redeo ad secundam glo. et expone q adversario principali non licet dare ut l. su. ff. de [illegible] iud. Secundo illud quod dixi est verum secundum glo. nisi adversarius litiget per calumpniam quia tunc sibi non licet dari et vide glo. Illa so. et q nichil ad hanc l. nam querimus querit utrum adversario liceat dari ita q dubius incidat in pecuniam istius l. vel non illa l. nichil ad hoc quia et si adversarius litiget per calumpniam ego possum sibi dare nec habeo pro quito dict. sequitur quo ad effectum repeticionis utrum possit datum repeti ut non loquitur l. in prima et ideo nichil ad propositum

¶ Opp. de l. turpia C. de transact. Glo. ibi loquitur in causis criminalibus in quibus cum dabatur contra pro quinto dic ut ibi dicemus quod nunc non est mea materia Et modo habes expedita prima glo.

¶ Venio ad alia glo. difficile / quero hec l. loquitur in actore corrumpente iudicem vel procuratore rei quid in reo corrumpente iudicem vel procuratorem actoris Glo. dicit idem quia eadem est ratio legis quia est et vide glo. Contra glo. habetur in l. eleganti § pen. de gi. iud. Dominus ja. bu. me audiente qui legebat istam l. tenebat istam glo. Qui legabat illam l. tenebat illam glo. Ego dico q ista glo. est vera et illa falsa Iuncta est tex. in l. eius qui delatore de iure fisci.

et si dicis ibi loquitur in causa fiscali fateor sed quod idem est in fiscali quod in privata ut ibi in tex. et in tex. l. senatus C. ti. Item probatur est tex. in l. ij in fi. ff. de con. ob ca. § ult. princ. dicit quando dedit pecuniam iudici amittit litem nec distinguit an sit actor vel reus ¶ Quero secundo dicitur hic amittit actor quero utrum perdat ipso iure vel per sententiam dicit glo. an pecunia est data per sententiam dicit glo. an pecunia est data iudici amittit actor ipso iure per l. venales C. quando provo. non est nec. quando est data adversario debitatur ut in dicta ista glo. dicit quod casus l. in dicta l. eius qui delatore ff. de iure fisci et C. de iura. ca. aut principales in fi. Item dicit quia l. conscii l. loquitur per verba futuri temporis amittet actor perdet causam procedit iure suo et plena sic intelligitur per sententiam dixi vobis in aut quod semel per sententiam in fi. quod et an iudi. tangit glo. in l. urbanus ff. yconomus de pac. sac. et et dixi in l. imperator de iure fisci / hic tex. loquitur in verbo futuri temporis scilicet amittat actor ergo contra non obstat l. venales quam glo. allegat ibi enim loquitur de verbis presentis an valeat vel non hic vero loquitur de verbis tocius cause et ideo tota distinctio que hic ponitur in glo. non facit aliquid ad quod queritur

¶ Tercia questio glo. hic tangit quero si sententia est lata per corruptelam an valeat vel non Glo. videtur innuere Aut iudex est corruptus pecunia et non valet ut l. venales Aut precibus et valet ut l. sicut in vito C. ex ptor. ad trebel. Si vero est corruptus procurator vel advocatus tunc an sententia valeat Glo. hic se non firmat in l. i. de advo. diu. iudi. distinguit idem quod in iudice aut corruptus pecunia aut precibus ut ibi dicemus ¶ Quero an data pecunia procuratori an quibus amittat actor proponitur ut per sententiam Dicendo idem quod an datur iudici ut hic in tex. et dicta l. eius qui delatore de iure fisci ¶ Quero qualiter procedit ei cuius procurator vel advocatus est corruptus Glo. hic distinguit et bene Aut est corruptus procurator rei ita q passus est se vinci et tunc habet doli contra corruptorem si condemnatur iudicati habet regressum contra procuratorem Si vero est procurator actoris qui est corruptus et passus est adversarium absolvi tunc actor sit agere actione prima et si excipiatur de sententia replicat de corruptione habet etiam actor de dolo contra corruptorem ut l. eleganti § pen. ff. de dolo et ibi posui plenius et ?plures istam materiam quod hic ¶ Ultimus dixi quod actor amittat per sententiam quero quid erit

petita sunt l. tradita est esse triplex
Unus p modum exceptionis qz si actor
agit actio sua vel petit executionem
sue reus petit excipe de corruptela
et tunc si contra habita sua q actor est
corruptus statim sequitur pena a l. i
reperta q amittit actor ut l. i. § i
ad turpil. et hic est tex. in dicta l.
eius qui delatorem q iudex sup causa
ut ciuic pronunciet et ubi dixi/ Secundus
modus est p modum actionis et hic e
duplex vno modo q principalit petat
pronunciari q ipse actor amittat eo
qz corrupit aduersariu vel iudicem
2o mo in actione causa pronunciari iudex
vel aduersarius erat corruptus na
aget sua actione pia et ad probandum
q reus debeat hoc p quinto faciet
probatores de corruptela ita debetis
intelligere hanc materiam/ Ceterum quid si
corruptores decessit cum lata sententia
utrum hec pena transibit in heredes
tex est no. lib. q no. in dicta l. eius
qui delatorem de iure fisci.

De eo qui prad

Hec l. loquitur de sententia pte
stabilite Opp. de l. fruc. i. vito
§. cum pretor ff ad trebel. et q dicta
d. l. pp̄ia qz dicta est utrum sententia vel
probabz aliquis corrumpatur Sed hic dicitur
q ibi est quando male So. breuiter
questio ad hoc ut sententia valebit hoc di-
stingunt utrum si corruptus pecunia
vel probabz quantum vero ad penam iudicis
non habetur distinctio utrum si corruptus
pecunia vel probabz ut hic sed quantum
ad penam partis cum si corruptus precio
vel probabz dico q si non q corrupit
iudicem probabz non recipit q actionem
amittat ymo q ut l. furti §.
pactus ff. de his q. no. infa/ Iste
opp et videtur q iudex alias pronunciat
ut ff. ad l. iul. repe. p totum sim.
tamen dicit glo. q q quod iteru
corrupti darent plura remedia
que ponuntur hic et l. i. ff. de calump.
Opp. et videtur q iudex qui male
iudicauit tenetur i. consciu religioni
iudicantis videtur non in tota litis
estimatione ut Instit. de ob. q ex q.
delic. §. hic in pri. et l. ex maleficiis
§. si iudex de act. et ob. et l. i.
de var. et ex. / So. quando iudex male
iudicat per dolum tunc tenetur i. totu
ut hac l. et l. filiusfa. ff. de iudi.
quando iudex iudicat male per imperitia
et tunc tenetur consciu religioni iudi-
cantis videbitur ut in gro. ista at
imperitia pt esse duobus modis. vno

si iudicat contra ipsum ut capit l. et hic
distinguere aut errauit i. l. difficili et
obscura et punietur aut in l. facili et
apta et punietur in plus ut no. Insti.
de ob. q ex q. delic. in pri. quando vero
errauit in eo i. quo fuerunt opi. qz
elegit mala opi. et tunc quando int
omnes opi. est vna que ab omnibus
communiter approbatur et obseruatur communit.
et tunc si elegit alia opi. no bona
punietur eo modo quo dictum est S. qz
omne sit imitanda etc. ut l. omne
ff. de legi. et l. si de interpretatione ff. e.
Si vero sint opi. ita fortes q quando ob-
seruatur vna quando alia ut in opi. q
e in ma. expediose fieri p vbu comune
tunc iudicem putaret excusandum quia
errauit errore probabili uno opi. l.
dicitur mita ut Instit. no. i. pa. q sit de
C. §. quibus pbi. facit q no. in l. ij
ff. de iur. et fac. ig. Ultimo quod
glo. cum illud q est datum iudici possit
repeti dicta statim sup ista aut nono.

Nomo mue

Ciuiditur i. duas
ptes principales
in prima loquitur qn aliquis
arguit iudicem de corruptela et probat
2o qn arguit et no probat/ 2a ibi si
datum/ prima subdiuiditur in duas qz pa
dat modum arguendi. 2a punit corrupti
2a ibi qui accepit/ 2a ps subdiuiditur
in tres prime ponit qualiter puniatur ille
qui no probat/ 2o qualiter puniatur ille q
sacrm purgationis subire noluit/ 3o
permittit ptes post sacrm de nouo
querimoni ptes indicabit in lra/ 2a ibi
et si prouinciarum 3a ibi si quis litigantium.
Primo opp in delictis no sit locus pnie
ut de sur. l. qui cum uicti So. fallit
in eum hominum aut in ut ista delicta ita
occulta manifestetur facilius/ Iste opp
dicitur hic confiscatis bonis Con. de bo-
dap. aut bona dapnatorum et aut
vinde sunt unde dicit glo. fallit hic
Cu. dic q ibi loquitur in his qui post
sententiam moriuntur hic in alijs qui sup-
sententiam moriuntur ut i. dicta et dixi i
l. i. ff. de bo. dap./ Iste opp dicitur hic
q ille qui probat no potuit puniri
donec ff. ad turpil. l. i. § i. So. ut i
glo./ Ultio glo. opp. et uidetur q punien
no possit argui ut l. i. C. de re. re.
So. fallit hic in isto sindicato uetro
sicut in l. admonendi ff. de iur. iur.
Ultimo quod utrum pecunia iudici
data possit repeti, hoc exposuit glo.
i. l. ij in fi. ff. de condi. ob. tur. causa
Cu. dic tota vba ei loquamur de iure
antiquo aut quibus dedit pecuniam iudici

ut iudicaret pro se et non potest repetere
quia ex parte sua versatur turpitudo ut dicta
l. ij. Si pecuniam dedit iudici ut eum
secundum iusticiam condempnaret tunc turpitudo
versatur ex parte iudicis non ex parte dantis
unde potest repeti ut l. pen. ff. de cond.
ob t. ca. Si queris de iure novo certe
nullo casu licet iudici dari ut in aut.
ut litigatores iurent in prin. tunc non licet
repetere quia etiam ex parte sua versatur
turpitudo hic dicitur dedit ut vinceret
quia si non dedit ut vinceret pecuniam sed
vincit cum sententia iudex interpretatur tempore
syndicatus cogita tamen de ff. novo quia
hic aliud dixi et forte in l. si quis repos.
c. fugitivis de syndico dixi in l. si a
reo ff. qui velgo ff. de fideiuss.

Sententiam restitui non posse refertur

Nec sententia. Sententia per quam restitui sententia ipsa vel predecessoris est ipso iure nulla hic dicitur. Opponitur C. si adversus iudicem per totum de pre. impe. of. aut que supplicatio brevem aliquis quibus vult revocare sententiam ipso iure et tunc non potest et ita loquitur hic nisi sit sententia interlocutoria ut l. post sententiam C. de sen. et ff. de re iudi. l. quod iussit Sed si vult omnia revocare remedys ponitur a iure potest. Sunt autem remedia scilicet in integrum restitutio supplicatio appellatio et vide glo. quod hic posita nonus.

Peremptorias. Exceptio peremptoria admittitur et sententia non restituitur nisi restitucionis vel appellationis remedio hic dicitur. Nota quod exceptio peremptoria potest opponi usque ad sententiam. Nota quod si omittat post hoc sententia non est nulla nisi restituatur per appellationem vel restitucionem. Nota quod dixi in summa. Opponitur de l. fi. C. de excep. l. pap. ff. rati ff. de procur. So. aliud in exceptione dilatoria ut ibi aliud in peremptoria quod dicit ut plene dicta in l. in exceptione C. de procur. 2º opponitur et videtur quod post dedicata testificata non possit opponi exceptio ut in aut. qui semel. Solutio fatetur et hoc est verum in exceptione que probatur instrumentis sed si debet probari per testes non admittetur post dedicata testificata et vide glo. licet glo. non dicat verum quia exceptio sive debeat probari per testes sive per instrumenta potest opponi post dedicata testificata nec obstat aut. qui semel quia verum est quod dedicatis testificatis non admittuntur testes super eisdem articulis sed in aliis

sit quia non est ibi timor subornationis ut dicta C. et l. per hoc C. de temp. app.

Queritur quid si opposui exceptionem et in illa succubui an illud idem possit in iudicio deduci per modum actionis Glo. et Cy. tangit hic. Ego dixi plenius in l. qui rec. ff. de his qui sunt ff. de v. ob.

Impetrata. Nota quod per rescripta non potest rescindi sententia lata hic dicitur in l. cas. C. de usur. Et per hoc dico quod est nota quod cum sint statuta in civitate et postea additur in fine quod hoc habet locum in preteritis presentibus et futuris istud non extenditur ad ea que per sententiam sunt determinata per hanc l. et per illas plene dixi in l. omnes populi ff. de iusti. et iu.

De fructibus et litis expensis

Hec fructuum. Nota quod fructus intelligitur deductis expensis dicit aliquis quibus locatur fundus colono et ille per vincit reddere medietatem fructuum an colonus ante omnia deducat expensas hic videtur quod sic contrarium est veritas in hoc videtur actum ut illa medietate fructuum habeat pro opere et labore suo ut l. si in rebus C. si quomodo ff. pro so. et tangitur hic per Ja. de Are. in l. fructus // Bartholus

Litigatorem. Licet est non liber brevius dicens post litem contestatam possessor tenetur de fructibus perceptis et percipiendis idem in herede eius hic dicitur. Nota quod hanc l. quod dixi ibi in summa. 2º nota quod heres universalis succedit in mala fide defuncti habes in l. cum heres C. de diversis et temporalibus prescr. et non C. de usur. et quod opponitur de l. fi. prescr. lon. tem. l. i. Opponitur de l. sed etsi ff. de rei ven. So. ibi loquitur in eo qui ipse fuit male fidei hic in eo qui fuit ab initio bone fidei vel post contestationem fit male fidei. Dicit opponitur hic dicitur quod tenetur de fructibus quos ipse percipere potuisset quos ipse percipere potuisset reportare de fructibus quos potuisset reportare actor ut l. si navis de rei vend. hinc tamen glo. exponit hic percipere potuisset scilicet actor ut procedit cum enim prout habes in littera potuisset procedit licet glo. sed si heres in littera potuisse de nature intelligitur de reo nec glo. procedit enim dicuntur brevem possessor dicitur quod cum aliquis est male fidei possessor

re et tunc loquitur l. si vacuus / an quis est
possessor male fidei fiet per litis contes-
tationem loquitur hec l. quod satis placet / et
facit ad predicta l. cum sed de rei ven-
dicatione videtur quod debeat inspici quod po-
tuisset percipere reus secundum ubi dicta ¶ Item
opp. de l. in bone fidei in prin. ff. de
usuris. Solutio dicit glossa fateor quod infra
quadrimestre tempus non tenetur de fructi-
bus et sic concordat cum contrario vide glossa.
Hoc quod glossa dicit de quadrimestri tempore
non habet locum in actione reali de qua
loquitur ista l. tunc enim habet tempus
officio iudicis ut insti. de offi. iudicis
in prin. nec ibi. ii. l. si. et ideo illud
quod glossa dicit excepto tempore quadrimestri
intelligas excepto eo tempore quod datur
officio iudicis post sententiam ita debet
hoc intelligi. ¶ Opp. quod per contestationem non
efficiatur male fidei ut l. post acceptum
ff. de rei ven. / Solutio quantum ad fructus
restituendos efficitur male fidei sine
distinctione qua dicta ut hic quantum ad
et ad alia non efficitur male fidei sine
distinctione qua dicta vobis in contrario
una q. premissa ¶ Secundo igitur primus
hic adverte ultimo lite contestata perempta
est instantia prima. dicitur de novo
iudicium incoatur super eadem re litium
habeatur tamen male fidei possessor
in novo iudicio. Glossa dicit quod non et
vide glossam valde nobilem et singularem
et est prima. Breviter pro ista glossa fa-
cit ff. iudi. sol. l. cum litem in contrarium facit
l. sistus in q. ff. de iure fisci. secundum
unam lec. secundum aliam non facit / Item
contra istam lec. facit quod alibi dicitur
quod perempta instantia adhuc durat
vitium litigiosi inductum per contestationem
contra nota glossa in l. proculus de
iudi. §. si et facit in glossa super v.
iudicio. Idem tenet Inno. extra de
testi. causam et istam partem ego puto
veram pro huius declaratione debes scire
quod contestationis quidam sunt effectus
ea gerati et perpetui quidam sunt in
futurum continuati. Effectus perpetui quidam
sunt qui respiciunt ipsam causam
quidam sunt qui respiciunt instantiam
Causam respiciunt ut puta quia
efficitur male fidei et sic tenetur
de fructibus quod res sit litigiosa quod
prescriptio sit interrupta tunc etiam per-
empta instantia durat effectus
e la gratia(?) per iura supra.

allata C. de prescrip. xxx an. l. cum notissi
per totam maxime in §. sed et si quibus
in l. fi. c. ti. ita in alia causa vel
inter alias personas alia contestatio sine
effectu non producit ut dicta l. notissimi
§. sed et si quibus et est casus in dicta
l. sistus in q. de iure fisci. et secundum unam
lec. quia ibi termini quod probatur ratione
quia sicut sententia diffinitiva non habet
effectum si agatur ex alia causa vel
inter alias personas ita contestatio facta
ex una causa vel cum una persona
ut l. cum quintus ff. de except. rei iudi.
Secundi sunt effectus qui respiciunt
instantiam ut non petantur cautiones
post contestationem quod non concedatur dilatio cum
posterioribus ut l. pap. §. nata ff. de procur.
et C. de probat. l. exceptionis et isti
effectus quasi ea gerati extinguuntur
perempta instantia ut l. hos accusare
§. hoc beneficio ff. de accu. vel ob.
C. de procur. l. ita demum quia ibi non
sunt perempta instantia ut l. hos
accusare sed sunt iudicatum et etiam
appellatum ut ibi patet. Secundi sunt
effectus continuati in futurum ut quod ex
vigore contestationis procedatur ad diffinitivam
isti effectus perimuntur perempta instantia
ut l. cum lite ff. iudi. sol. ¶ Secundo
dicit per contestationem quis efficiatur
male fidei quo ad omnia distingue
aut queris quo ad fructus aut
quo ad pericula interitus aut quo ad
usucapiones ut prescriptiones / primo casu aut quo
ad fructus faciendos suos et non
videtur male fidei quia eodem modo
facit suos post litem contestatam sicut prius
ut l. quod si §. i. de usuris de acq.
re. do. l. questio aut quo ad hoc
an teneatur ad restitutionem fructuum
eorum vero tenetur post litem contestatam ac
si fuisset ab initio male fidei ut
hic cum similibus licita in percipiendis
illa distinctione an potuit percipere
reus vel actor ut C. eo. / 2o casu
de periculo interitus dic aut habuit
iustam causam litigandi vel non dic
ut l. illud de peti. here. / et de rei
ven. l. si te(?) per ubertatem §. fi. cum l. se.
ubi non / 3o casu scilicet de usucapione
et prescriptione dic quod prescriptionem longi temporis
interrumpit ut l. mora C. de rei ven.
usucapionem vero tantum interrumpit quo
ad effectum non ipso iure ut l. post
acceptum de rei ven.

Terminato post diffinitivam
sententiam non est de co-
pore (?) delicti nisi iudex in sententia
reservavit. h. d. Primo ponit dictum
2o contrarium 3o contrarium pretextus partem in litera
Ultimo quod dixi in summa. Oppositio l. Cum
quo non est necessarium l. si. Dicit glossa dico
quod non potest petere taxationem ut hic, sed
officio iudicis potest ut in contrario. Ista est
falsa per l. iij. C. de expensis. quia officium
iudicis non durat post sententiam vel
dicit quod ibi negocium non erat finitum
quia erat appellatum et hoc valet. Oppositio
de l. Paulus ff. de re iudicata. So. hoc
intelligitur si in illa quia potest pronunciare
eadem die de expensis ut ibi, non post
ut hic. Oppositio de l. quod si iudices ff. si
vende ff. de conpensa. Videtur quod omni
post sententiam nova lis que non attinet
prime hic non prohibet oriri quod in ea
prime litis. Secundo ad quod queritur qualiter
fiat ista reservatio. Glossa ponit duos
modos. Primus est quod condempnet in expensis
licet non taxet quantitatem, secundus prime
posse peti expensas in futurum. Primus quod
condempnat in expensis licet quantitatem non
taxet est indicabilis ita cum expensis
certe iudicio non sit petite potest
fieri sententia ineta in expensis ut C. de
sententia que sine certa q. l. ij et licet iudex non
reservavit sibi taxationem postea potest
taxare ut ibi dixi. Secundus prima
est quod reservet sibi taxationem. 2us modus
quod non condempnat sed reservat petitionem
expensarum est dubitabilis per glossam ista
facit l. modestinus qua allegat facit
tria l. ubi (?) labeo. Sed contra et quod est
non in quadam glossa prima. Contrarium probatur
quia iudicis officium post sententiam expiravit
ut l. iij C. de expensis. ergo non potest reservare
petitionem cum illa supponat actionem. Ulterius
iudex non potest pronunciare pro parte et pro parte
non ut l. in hoc iudicio familie. Sed
hic pro parte pronunciat super expensis non dif-
finit fide post expensis. Ista ultima opinio
tenet hic. Quod erit debet igitur sententia contra
in expensis condempnare et potest reservare
sibi taxationem sed si reservat sibi petitionem
vel condempnationem hoc non valet secundum eum.
Ego puto quod glossa dicat veritatem. Primo
per textum huius l. ubi est casus ibi nisi
iudex. Preterea hoc esse verum apparebit in
ad contraria. Non obstat quod dicitur iudicis officium
non durat lata sententia quia illud quod
erat in officio post iudicium pronunciatum
incipit posse petere iure actionis

textu. Est in l. si finita § elegant de
damno infecto. Et hic est casus in hac l.
Non obstat quod iudex pro parte pronunciat
et pro parte non quia illud est verum quando
iudex cognovit de omnibus tunc debet
pronunciare de omnibus sed si de aliquo
capitulo non cognovit potest de illo non
pronunciare ut l. licet C. de iudiciis. Ita
hic plene non cognovit de expensis
factorum sed quod prima petitio est generaliter
et fructibus. Tertio quero secundum glossam utrum
post sententiam interlocutoria duret petitio
expensarum videtur quod si post illam speratur
diffinitiva et potest durat officium iudicis
super illa re vel causa quod poterit de
expensis pronunciare non est dubium sed
si esset talis interlocutoria que diri-
meret totam litem quod sic in quo idem diffinitiva
ut l. post sententiam C. de sententia et interlo-
cutoria. Hoc vide per primum. In e. sepe quod de
appellatione. Quarto quero quando si iudex dicat
condempnamus in expensis reservata nobis
taxatione quero an possit taxare
successor eius dico quod sic arg. ff. de iudiciis
l. proponebatur. Sed contra hoc facit ff. de
re. ven. l. pomponius scribit si fructu-
ra ubi dicit declaratio voluntatis non
transit ad heredem ut l. continuus stipulationes
§ fi. ceterum non de v. ob. So. hic de-
claratio servatur iudici ut iudici non ut
private persone ideo reservatur semper quod
idem iudex et eadem dignitas ut l.
proponebatur. Ibi non ut iudici sed
ut private persone vel dignitatis
utrum reservavit expresso proprio nomine
vel non expresso. Licet utrum precedat proprium
nomine vel sequatur quia l. si cominus
communis de stip. h. loquitur quando dispositio
precedit super aliqua re potest habere
respectus ad personam et ad officium
sed si non potest habere respectus nisi ad offi-
cium tunc illa distinctio non habet
locum ut l. cum post § 1. de admini. tu.
Quinto iudex delegatus reservavit
sibi taxationem utrum possit reservare
sed an eo mortuo possit taxare
delegatus ad quem dico quod quidam
est delegatus qui potest sententiam exequi
et ille potest sibi reservare taxationem
cum hoc veniat in executionem. Dixi C.
in l. ij de sententia que sine certa q. Sed si ei
non competit executio non valet re-
servatio et potest illa verba debent intelligi
reservata sibi taxatione quod est iurisdictione
pro sua aut iurisdictio est una et
eadem cum iurisdictione delegantis

ut l. i. § qui mandata de offi. cuius cui man. et infra. et ideo delegans potest tollere postea et si illa tollat nichil valet sed tolleret contestatus competit ei ad que competit contestatio de iure quia si delegatus posset cognoscere si non non r. l. a divo pio § si in glo. mag. / Circa aliud an ex mortuo delegans possit tollere questio que tangit dominus ia. bu. sed ex potius credo quod liceat mediocriter dubium non cadat et impedicio delegantis et delegati ut s. dixi. et non in l. in accepti ff. de iudi. facit s. de iudi. aut ad hoc / ut dixi potest quod ulla competit sed restituto ad eum competit / Bartholus doctor.

Non ignoret Breviter dicit. Conventus actor non prosequente vel defendente vel vocante profertur pena calumpnie disponitur et expensarum h. d. Non quod dixi. summa / contra alia non videlicet colligitur prosequendo / Opp. s. de dila. aut quod fieri de illa debet intelligi secundum ista / Opp. et videtur quod ille qui non probat eo ipso videatur calumpniari ut l. i. § si. ff. ad turpil. Solutio hoc debet intelligi prout ibi non / Predilatione tex. quero quid velit dicere hic cum predicta quantitate prelatorum et medio temporis intervallo respondeo non quedam sunt expense quedam sunt dampna que probantur iudici et in illis sine dubio iudex condempnat / quedam sunt que non probantur iudici ut de qualibet minima expensa quam faciebat in hospicio ille qui litigat non potest docere. Item de qualibet pecunia quam dat advocatis vel notariis et iudex officio suo considerata qualitate postulatorum potuit considerare quantum pecunie quantum potuit expendere in advocatis. Item considerata prolixitate temporis potest considerare quantum potuit expendere in expensis et hic facto condempnabit et videtur tex. qui dicit quod tunc intra quod non his casus est inutum et superfluo non est / Dominus ia. bu. disputavit una q. litigantur in causa criminali victus victori condempnetur in expensis et defendebant quod non sit alia inducebat hac. l. probatum ubi in criminali condempnatur quis de calumpnia non aut condempnetur quis ad expensas et videtur tex. qui d. Ego ista pena de limitatione non teneo ut plene dixi ad turpil. l. i. § i. et est casus in contrarium in l. propria secundum unam lec. non ob. hoc l. quod licet dicat condempnat de calumpnia non tamen denegat condempnationem expensarum. / Quero quando aliquis in interlocutoria succubuit utrum debeat condempnari in expensis videtur quod non quod victus victori condempnatur in expensis ut l. iurandum § i. illa loquitur de ultima victoria que fit post diffinitivam sententiam contra dico casus est hic quod si quis est prius et opponit unam exceptionem per quam lis differtur si in alia exceptione succubuit condempnatur in expensis hic est tex. hic / Ultimo queritur si actor contumax condempnatur in expensis utrum debeat citari ad audiendum sententiam expensarum. Ego tetigi de hoc in l. si in aut qui semel quod et si iudex dot. breviter tenet quod sic aut prima citatio in qua quis constituitur in contumacia emanavit simpliciter ut veniat ad defendendum et tunc deberet iterum citari quia illa prima citatio non habuit suum effectum nisi ad illud ad quod fuit citatus ut l. qualiter ff. quod vi. aut clam sed si in citatione fuit dictum quod procedetur ad ulteriora tunc non est necesse quod plus citetur si causa est ammonitus tex. i. l. contumaciam secundum illum modum legendi quem ibi dixi s. quod et si iudex de his prima in c. sine litibus de do. et contu. et etiam hoc dicitur tenet in tex. in de expensis. / Bartholus

Quem quidam Secundum primam lec. breviter hoc dicit privilegium concessum super litis expensis porrigitur ad adversarium propter equitatem suadentem in iudiciis h. d. / Secundum secundam lec. h. d. Victus victori condempnatur in expensis quas facit non in his que ex privilegio remittuntur h. d. hoc singulare l. vel habet contra secundum primam lec. contra s. de sacrosanctis ec. l. in sacrosanctis / Circa hoc opp. quod ex hoc sequitur quod labor iudicum non remunerabitur quod est iniquum Glo. dicit fateor quod est iniquum quod non remuneretur labor iudicum sed maior iniquitas esset facere contra et ideo de duobus malis eligitur minus malum ut l. nichil de re. iud. / Iste opp. de iusti. et iu. l. ut vim § si quod precipi ubi privilegium non egreditur personam ideo solvitur in glo. et glo. mala primo quod hic privilegia sunt concessa ad partes postulatorum in contrarium secundo ista est contra hac l. que loquitur de privilegio concesso pro l. quod constat hoc esse solum ad postulatorum partes / 2a est quod non egreditur personam ut in contrariis nisi ad adversarium ut hic ista s. est falsa p. l. in § licet vero ff. quod quisque iuris

ubi transit ad qualibet persona non ad adu-
sarium / 3a q. est q privilegium non transit
ad alium viij est in preiudicium cuius con-
ceditur sz in preiudicium alterius ut puta
iudicis vel notarij quibus debebat solui
iste sportule sic ut hic ista q. e. g
l. petende in fi. de tem. in inte. resti.
ubi transit ad adversarium meum in mei
preiudicium / So glo. q contra loquitur in
privilegiis que respiciunt litis defensores
hic loquitur in privilegiis que respiciunt
litis ordinatores seu processum / Dubium ex-
replebat ista q. per l. si in medio conduvento
ff de mi. et de repu. q fi. in inte. resti.
l. i. si adu. transeat. l. i. et ij ubi pre[illegible]
datum maiori contra litis decapone datur
adversarius quia restituto maiore restituitur
adversarius / Sz puto hanc q. esse vera
ad hoc videbo q ibi loquitur cum verba
privilegij hoc sonat et hoc voluit ut
transeat ad adversarium cum eum concedo
tibi restitucionem in integrum restitucio-
nichil aliud est quam in pristinum statum repo-
sito ut l. q si minor quod restitutio de
minore dicto transit ad adversarium quia
verba hoc volunt / Recapitulare quod breviter
si queris an privilegium vim concessum
transeat ad alium dicas sic aut privilegium
respiciat litis ordinatores seu processum et
transit ad adversarium ut hic et l. petende
de in inte. resti. Aut respicit litis de-
fensores et tunc aut verba respiciunt hoc sonat
quod ad alium transeat et tunc ad alium
transibit ut l. i. et l. ij de si adu. transeat
et l. i. de repu. q. fi. in inte. et l.
q si minor quod restitucio de minore
et hoc l. in fi. prout loquitur cum est
expressum Si vero verba hoc non sonant
tunc aut privilegium fuit concessum absque
postulacione et ad alium non transibit
ut l. iij q. i. q quisque iuris aut in
alia causa et tunc transibit ad alium
aut ad postulatorem cuius et tunc aut
quicquid liceat transeat ad alium in eadem
causa et non transibit ut in dicta l. iij
q. i. q quisque iuris Aut in alia causa
et tunc transibit ad alium etiam non ad
adversarium in alia ut l. iij q. hec
pena q quisque iuris / Et hec facit
ad q. concessum est privilegium hered
ut in tempora inuctavij non conveniatur
a creditoribus an possit ipse alios con-
venire / hec l. c. ar. q non dicimus
in l. primus q. de iclo. de inre. deli.
tamen ut ista contra respicit glo
legit ista l. secundo non secundum q possi-
casu quod est multum nobile et vide glo.

ista lex est nobilis. primo secundum hanc e
capitis q dominus Ja. Bu. q in criminalibus
victus victori condempnetur in expensis
quas fecit quia tex. loquitur de criminali
et civili de quo tetigi d. l. xx. Iste
facit ad alia q. advocatus habuit
causam contra [illegible] vincit reus condempnatus
est in expensis litis debeat computare
in expensis salarium suum quam quod alias
habuisset / Iste tex. facit quod dic
ut dixi in l. si stipulatus ff de fideiussoribus
Iste facit ad q. q si habui advocatum
vel notarium q te q istas expensas non
possum recuperare ab adversario meo
de his dic ut supra pone in ti.
de expensis

De re iudicata rubrica.

Quoniam e d de preiudicijs sequitur videre
q est res iudicata et de eius auctoritate
ista dicit glo. ¶ Pro declaracione huius rubrice
hec q vide q differt sententia a re
iudicata Canoniste dicunt q res
iudicata dicitur postquam transiuit tem-
pus datum ad appellandum cum dicitur sententia glo
tangit cod. l. i. et l. litigatoribus
in de app. Veritas est ista sententia dicitur
res iudicata ipso facto quod dictatum
in sententia dicitur res iudicata et effectus
ille qui continetur in sententia dicitur res
iudicata ideo ponitur hic rubrica de
re iudicata quia cum e d de preiudicijs et
modis preiudicandi hic de effectu istius
sententie qui continetur in ea. // Bartholus

Rebus contineri ¶ Con-
summatum
sit opponitur contra quod
peticio mutuum habes h. d.
// Non quod dixi in sententia
fuerit glo. quod si cum solvisses et
post solucionem res pervenit ad dominum
Glo. videtur et bene dicit hic contra casum
ut l. in commodato q. fi. ff commoda.
et habes de hoc per cy. in c. possessor
in v. q. de re. iuris li. vi. Glo tua
tangit satis bene in l. si filio de
cond. pre ca. // Bartholus

Res iudicata ¶ Opponitur de l. i.
q. i. ff quando
sen. sit app. rescin. / So. ibi
loquitur cum fuit error in sententia hic
non ¶ Sz hic queritur an expressus
error an valeat sententia in eo quo
non est erratum et glo hic videtur
dicere q sic ar. in de donac. l. si quis
pro hoc glo facit quia sententia sit vale[ns]
in uno capitulo in alio non ut l.
carmelia ita et l. quedam mulier
facit hec Contra hunc glo. hemus

in l. si. de inoffi. o. indi. pilla glo facit .i. cum yuo. non est necesse. l. circa eiusdem decreti vitas est ista quia sententia continet plura capitula et tunc potest in uno capitulo valere in alio non valere ut l. quedam mulier et l. caramella et hoc non possit intelligi hec glo aut continet unum capitulum tamen et tunc in toto est nulla quia non potest valere pro parte ut dicta l. circa .i. cum yuo. non est necesse et l. .i. hic iudices fallit sic ista intelligi quod non in l. si. ff de inoffi. o. indi. non ob. l. primus qua glo. hic allegat quia ibi loquitur in hiis que dividua sunt sed sententia licet contineat quantitatem dividua ipsa tamen sententia dicitur individua ut dixi in l. in hic iudices fallit sic //

Si pertinax etiam si sententia contineat pena est standum ei nisi appellet hic d.

Sub cete Opi. de l. imperatores ff. c. dicit glo fallit in re publica et ineta et in pupillo ut habes .i. glo Opi. et l. admonendi. de re. iur. Do. fallit ibi quia sententiam est propter contumaciam delati sen quod deat fieri in defensionem probationum facit ad hoc quod habimus nono inire in si. de pe. indi. l. ma. indi. et tene hec do. licet glo ponat alia quod non est va

Ad solucionem cui petit dilacione ad solvendum videtur appellare sententiam hic d.

Gesta Acta publicata faciunt fidem mortuo iudice hic d. In declaratione huius l. queris quando ista acta publicentur seu in publica documenta redigentur quod ideo est in glo. sunt due opi. prima est et tertia que eas reducit ad dispositionem Ubi adverte quod circa effectus unius opi. quod acta dicantur publica eo ipso quod sunt scripta a tabellione cora iudice et vide glo. in prima. Alii dicunt quod ita demum dicuntur publicata si iudex mandat ipsa esse publicata dicendo sic in ipsis omnibus actis proveniat ipsa esse publica vel mandat notario ut publicet et vide glo ii Tertia opi. est quod eo ipso quod scripta sunt a notario non tamen alia nova publicatione per principem iudicis faciunt fidem coram eodem iudice vel successore ut in prima opi. posita in glo non autem coram alio ut in secunda opi. et sic reducuntur ad concordantiam In huius declaratione debes scire quod quedam sunt acta que fiunt coram iudice publice et palam et ista non requirunt nova publicationem sufficit enim quod sint scripta

per notarium ad hoc deputatum contra loquitur prima opi. hic posita probatur in c. cum olim de privilegiis et de verborum significatione et .i. de donat. l. in donationibus quedam sunt acta que fiunt in occulto et in secreto ut testium examinatio que in secreto recipitur a iudice et a notario scribitur et ista non faciunt fidem nisi sint publicata per principem iudicis contra loquitur hic sum secundum lex. facit C. de testi. aut qui semel et quod non per primo ex de testi. c. albericus et c. constitutus et c. cum dilectus et ita observatur communiter Secundo habes unum modum legendi puto tamen quod si dicta testium non sint publicata coram iudice qui examinavit eos poterunt publicari ab eius successore non autem ab alio ut hic in tertia opi. glo. et ex de testi. in dicto c. cum dilectus et hoc quod potest intelligi hic publicatione de illa iudicis pronunciatione de qua C. dixi posset etiam intelligi de publicatione que est de subscriptione notarii cum suum signum apponit et scribit se publicasse de alio non intelligimus quod patet tertia lectura posita hic in glo. ita acta scripta coram iudice licet non sint publicata per notarium faciunt fidem coram eo coram quo scripta sunt coram alio non facerent fidem nisi haberent subscriptionem .i. testimonium alicuius officialis qui positus est ad acta publica custodienda ut C. de si. instru. aut adhibet et omnia ista procedunt prout loquitur de actis factis in iudicio possit etiam intelligi hec l. prout loquitur de actis factis extra iudicium publicandis in iudicio ut videtur sentire glo. dum allegat l. publicati et dicta in l. ii ff quemadmodum testa. ape. Innocentius ex de testi. in dicto c. albericus Queritur de duobus primo cum fit publicatio utrum requiratur partis presentia glo hic videtur dicere partem presentem tamen citata ut l. si cum C. de testi. et l. ita demum ff de adopt. Scd queritur glo. an in actis scriptis per notarium in curia requiratur presentia testium dicit glo. et bene quod non ut l. in donationibus .i. de donat.

De exceptione rei iudicate. rubrica

Maiores Exceptio utilitatis procedentium in exceptione hic d. Vel aliter non est inchoandum ab exceptione hic d. Non quod exceptio utilitatis

pt opponi post snaz ptc in l. si cautio ff de re iudi. et ibi dixi. Uno 2o q
no e inchoanda ab excutione ptc i ista l. si cu illa ff de re iudi. et i. contra
cpis. pro toti de facit q licz ante
fuit sepe i istis annis rone cetere
in terris marchie et ducatus i quibz
prius percipit solue q sna det tamē
addidit unu obiu sz si secerens te
gnatud gparcas coram nobis unde
ille lid fuit viij aud dr citationis
scriptu q ita gtinet et melius
et ista forma citandi tangit glo
in l. de pupillo s. m offic ff de op.
no. nuc. et ibi dixi. Item no q cos
qui formant libellu et gclud aliqs
cogi et gpelli ad solued ua iste li-
bellus no procedit aucq cu cogat
debet gdepnari ad dand et soluendu
et cogi et gpelli et ideo libellus de
gclude peto eu gdepnari ad dand
et soluend et cogi et gpelli ita si
petes tm cogi et gpelli et no petes
gdepnari no procedit puto etia q
si quis in libello vtet istis vbis pe-
tit eu cogi et gpelli et ad predicta
gdepnari credo q libellus sustinet
no obstante supstatione ar. ff. de he.
inst. l. tale et l. uec cum de solut.

Si cautio Quia habz parata executoz inst pt no-
uata h. d. Uno q sna habz
pata excutioz. Uno q stipulatio nomas
snaz no habet pata excutioz. Uo
queo qnid aliud q habz pata execu-
tioz pt actio iudicati que descendit
ex sna cu est officium iudicis q
gpetit y executione glo in l. minor
xxv annis ff de mio. vide tame
q pt hoc in l. qui de i officios ff
de i offi. testa. In gtru vide l. i. i
pu ff de eden. i. ei quis act age
vult ea prius ede debet et de pe-
ti. l. ite veniunt s. ide vre vbi
glo tangit unde debet dari libellus
si intentatur actio iudicati sz cu
imploratur officium iudicis tuc no
est necesse libellus uec ordo iudi-
ciarius ut l. qui restitue de rei
ven. ista loquit hic et ita dicit
spec. in ti. de execu. rei iudi.

Ordo rei Si no repitur
emptor pignoris
dabit creditori in solutu h. d. +
Uenieo cu ide pt in pbendis cle-
coz glo dicit q pt no allegat
aliq dic de hoc ut ex de sidemiss
c. ij et c. iij. Certa nomen
+ cu aut ista data debeat in solutu
si y toto debito cu sm rei valoz glo
hic tangt et plenius in l. a diuo pio.
s. si pignora ff de re iudi. dic ut i

Stipendia Sile habes in l. g-
meis ff de re iudi. // cuncta cu ide

denomine debitoris dic ut l. a diuo
pio s. si quis de re iudi. et de qu
sermis vel pnatus l. i. ij. et iij.

Si ut proponis principio
executionis
snaz no infirmat h. d. Oppo
si g mb ut vti. pub. l. et si no gpo.
vbi dicit tex si no gnueo sz ut
executioni madat oporz i gnire
de vitate pci et et si videt q
de omi negocio pt gnosci dicit
de mellen aliuis l. et si no gnueo
tangit glo in dca l. a diuo pio in
pri. et s. magis de re iudi. et
vide de h. ex de offi. et pta. iudi.
dele. c. ad audientia et melius
c. pastoralis vbi habes cu iudex
datus ad exequend posset de viribz
sne pnunt ve Si longius pmortua
sne debita sit executio. Estimatio
h. d. Uno qn no pt si executio i ve
sit executio in estimatione

Executore Ego alegam
ista l. semel i
causa q. valde difficili dicit
gstitutio cpi q si executor vltra
voluntatem cessauit in executione y
aium executio devolut ad epm h.
d. Contingit q testator reliquit
cetu danda paupibz quos eliget
tenus qui secit pm executorem negli-
gens cessauit y aium quit cu post aium
posset elige pauperes dic q non
q gstitucoz ego dicebam q aliud
est officium exequendi aliud e offm
eligendi pauperes. Offm exequendi
bn aufert ei post aium elapso vo no
qz no est de executione qz aliud e
iudicas aliud e exequens ut hic
dicit tex clare cu at pt mcdetu
de iure qui post aium vide casum
s. tota dele. l. si. s. sz et si quis
conveni bn determinat tex in l. cu
quida ff de le. ij vbi facultas
eligendi psonas no pmittit dom
quis no pt gstitutus i mora y gtes-
tatoz et declarat q est ibi tex.

[illegible] post lapsu
tpus qd datur
iudicatis debent capi pig-ra
et distrahi h. d. Opp. et vi q
gfessus debeat gdepnari ut i
de gfes. l. i. Uo. dicit glo q dicit
gdepnari referas ad cometam
psona dca i dca l. i. Circa ista
l. querunt duo que ponuntur i
glo. quod primo gtu tempus heat
gdepnatus ad solued. 2o quato

tpe debeat deferri vendicio pignorum
Glo. que est hic mirabilit loquitur
Circa primum dic aut agitur ad pecuniam
aut ad speciem. Ad pecuniam habz tpe
quadrimestre ut j. ti. i. l. iij in prin. quia
iudicii causa cognita abbreviatur
non enim pt nisi causa cognita ut
l. ij ff de re. iudi. et l. iiij § si quis
compensatus. Si vero agitur ad speciem tunc
aut accione reali aut personali. Si
reali habz tps arbitrio iudicis ut
Insti. de offi. iudi. in prin. Si personali
habet quadrimestre tpe ut l. i. fideicommiss in prin. ff de usuris quod ibi ca.
l. si cum exceptione § qui si homo hoc di-
pri. glo. coniuncto fi. ubi dicit hoc in spe-
personali tamen Contrarium hinc videtur nam
in dicto § qui si homo dicit quidam doc-
ebat quod ubicumque agitur ad speciem
pt sicut dictum est et coniuncti sed hoc est
contra l. i. fideicommiss in prin. de usuris
et ideo cum agitur ad speciem dic aut
agitur accione reali et tunc quod dictum
est supra per glo. aut agitur non personali
et habet quadrimestre tpe ut dicta
l. in fideicommiss. aut agitur personali
scripta in rem ut actio ad exhibendum
que est personalis in rem scripta
ut l. de eo in fi. ff ad exhi. et tunc idem
quod in reali ut Insti. de offi. iudi. §
i. et idem dico in actione quod metus ca-
usa et ipsa est in rem scripta ut l. i
§ fi. ff quod metus ca. tunc habz tpe
officio iudicis sicut in reali ut dicta
l. si cum exceptione § qui si ho et quod
ibi non in glo. melius quod hic. Si vero
agitur accione mixta ut petis hedi-
tatis puta in ea venit vendicio rerum
suscipit naturam realium puta in ea veniunt
personales prestationes capit naturam
personalium ut l. hereditatis C. de peti-
hedi. ‖ Queritur infra quantum tpe fit
pignorum vendicio. Glo. dicit quod statim
post quadrimestre tpe et vide glo.
que pignus captorum venditur ex officio
post lapsum quatuor mensium debet
expectari alii duo menses ut l. de de-
bitoribus ff de re. iudi. que clare dicit
quod dantur duo menses post lapsum
primi temporis. Licet glo. dicat ea corrigi
j. ti. i. l. ij. sed non est verum ut ibi dicitur
vel ad venditio fiat ex intervallo na-
dicta l. cum proponas de bo. aut iudi.
pos. ‖ Bartholus legum doctor

‖ De usuris rei iudicate supra

Qui bona

‖ Clarissima est glo. tua. Continuat breviter dictis
supra non parit prius mi-
tps tenetur ad usuras
centesimas hoc dicit ista l. brevissima. ‖ Cos
quis condempnatus ad solvendum habz quatuor
menses a die prime sententie si non fuerit
appellatum vel a die confirmationis si fuit
appellatum hoc dicit. ‖ Opp. de l. debitoribus
ff de re iudi. So. illa corrigitur per istam
dicit glo. hoc non placet ut dixi supra
ti. i. l. fi. vel aliud est tpe quod datur
ad solvendum condempnatis de isto loquitur hic
quoddam est tpe quod datur ad vendendum
pignora capta post sententiam dilatione
de ista loquitur l. gratia. ‖ Opp. ff de app.
l. negociorum et de usuris l. tutor dicit
glo. ibi loquitur de frustratoria appellati-
one dic quod ibi loquitur de usuris prime
accionis que usure currunt pendente
iudicio primo nec extinguuntur per sententiam
a qua est appellatum fateor tamen illud
quod glo. dicit quod si fuit appellatum
frustratorie quod currunt usure centesime
elapsis quatuor mensibus a die prime
sententie et intellige frustratorie contemnende
talis presumitur appellant per dictas l.

Sententiis

‖ Bona l. d. breviter
dictis quadrimestri
tpe elapso currunt usure centesime
solutionis tamen et non usurarum et dilatio que
datur reo prodest fideiussori hoc dicit. ‖ Dividitur
in duas partes prima lex. In prima dicit
usuras currere super sorte tamen. In 2a
dilationem porrigit ad fideiussorem. 2a ibi
et tamen antiquitas. Item prima subdividitur
quia primo ponit dictum; 2o probat per rationem
a remotione contrarii; 3o per rationem a ratione
absurdi; 4o per rationem a maiori; 5to per
rationem a novatione partes videbuntur in textu
2a ibi cum enim; 3a ibi si cum prius; 4a ibi
si cum ex iudicati; 5ta ibi si cum novatis
‖ Non ex prima particula quod currunt usure
sortis non usurarum ‖ 2o nota illud a
quo removetur genus et quelibet eius
species ‖ 3o nota ex quinta particula quod sententia
novat primam actionem et interrumpit cursum
usurarum ‖ Venio ad primum dictum. Opp.
de l. cum quidam § i. stacto ff de usu. So.
ut in glo. ‖ Ultimus opp. dicit hic quod
per sententiam novatur prima actio. Contra ff
de pignoribus l. grege § cum et de
fideiussoribus l. grege § i. Veritas est quod
ponit dictum in l. alia ff de novat. et
glo. et Cy. tangunt C. de iudi. l. i. quod
novatio assumitur tribus modis. Uno modo
prime actionis in secundam transfusio et de
ista loquitur ff de novat. l. i. Secundo
modo accipitur novatio hoc est nove qualitatis
addicio et ista fit per litis contestationem ut l.

alia ff. de nouat. fit cum actio prima
perpetua et temptoria in heredes si non est
nouata / Textu non accipitur nouatio
que est noue forme adiectio et ista sit
per quam ita adiciatur noua actio per quam
iste impedit primas vsuras precessas
non tamen quod prima actio tollatur ita loquitur
hic. Veniamus ad secundam partem quod quando
non duo primo quod contractus contraxerunt prin-
cipali porrigitur ad fideiussorem 2°
quod lata sententia contra principalem mandatur
executioni contra fideiussorem. Ad primum
opp. ff. de recep. l. receptorum. So. quod hic
dicitur fallit in receptoribus consentientibus
per prime ut l. contra. Ad secundum opp. et vi-
detur quod contra fideiussorem non possit sententia executio-
ni mandari que nulla precessit instantia nec
sententia ut C. quomodo et quando iudex. non. non. pro
h. et C. h. i. l. ii. ff. de pignoratis. l.
grege. § fi. et si a fideiussore. So.
oportet intelligit ista l. in fideiussore
non soluendo licet glo. loquatur simpliciter.
l. contra loquitur in fideiussore contractus
licet glo. pente hic loquatur simpliciter
ista materia vtrum contractus fiat in fideiussorem
est valde longa quam plenissime
tractari in l. i. et ii. ff. iudi. sol.
tamen quantum ad propositum dico dicitur
aut loquimur in fideiussore contractus
aut de fideiussore iudicatum solui
ut supra dixi et quod iste tex. loquitur
de contractione que fiebat in fideiussorem
patet ex eo quod dicit stati ut dixi
iste inducebat hac l. quod fideiussor
iudicatum solui qui contractus est pretorius
habet contractum parata contra eum nec
habet necesse contra eum dare libellum in
actione mandati ut hic videtur et ideo dixi
generaliter tangit hec in l. ii. § fi. eod. l. se-
cundum quod est patropia cognitum.

Si plures vna sententia
condempnati sunt. Rubrica

Si non singuli plures simpliciter
condempnati intelliguntur
in partes equales nisi
aliud sit expressum h. d.
Opp. et videtur quod aut tenuit dicas quod licet
sit precessit quod petebant retum simpliciter
ab omnibus et tunc non est verum quia
sententia debet conformari libello ut l. ut
fundum C. com. de. et ideo nullum
dubium habet illa l. quod sit petebat
aut tenuit dicis quod dabatur libellus in
solidum contra plures et tunc videtur quod
libellus non precedat et per consequens nec
sententia ut C. de fideiu. tu. l. i. vbi dicitur
expresse quod non precedit libellus quando
queritur plures in solidum Sed posito
quod precedat libellus adhuc videtur quod
non valeat sententia quia per pro parte tamen iudicant
et pro parte non. ita cum peteba a quolibet
in solidum condempnauit quemlibet pro parte
ergo sententia nulla ut non C. si adu. rem
iudi. l. i. / Dico quod potest intelligi duobus
modis hec l. Vno modo quod peteba
simpliciter retum ab omnibus et dubium
facit in l. quia retum vbi obligatio
precedit in solidum ita petitio et sententia
videbatur in solidum debere intelligi
quod hac l. remouetur Secundo modo potest
intelligi quod queriebat plures simul
et quemlibet in solidum hoc adiecto quod
vna solutio sufficiat iste libellus
precedit ut § de duo. re. aut. hoc ita
et l. in contractione in solidum ff. de v. ob.
Glo. habes nota que hic dicit in l. si
mandato § paulus respondit vnum ff. man.
et tunc dubium facit hic quia videbatur
quod verba sententie deberent intelligi secundum
verba petitionis quod hec remouetur ita
verba sententie debent intelligi secundum se et
secundum quod ipsa importat non per relationem
ad libellum nisi ad libellum expresse
referantur ut vidisti in l. fi. C. de
sen. que sine cer. quan. Non obstat l. i.
de fideiuss. tu. quia fateor quod sunt
queruntur in solidum ita quod in solidum
exigantur ita loquitur ibi et ita est
sentit in glo. primula Sed si adiciatur
in petitione quod vnius solutio sufficiat
bene precedit ut dictum est supra / Non ob-
stat quia pro parte pronunciatur et pro parte non
quia ymmo pronunciauit super toto in eo
quod petitum est licet illa qualitate
quod in solidum vel pro parte obmisit quod
non quia illud quod dicitur quod debet prime vi-
super toto intelligatis super toto quod
petitur nec viciatur sententia si obmittitur
pronunciatio super aliqua qualitate / quod
tene menti. Ultimo premissis veniamus ad
glo. Opp. et videtur quod sententia propter
condempnato contra l. euidenter ff. de recep.
re. iudi. dicit glo. hic vel condempnati
ibi in parte absolutus ista est falsa
ut no. in l. i. C. si adu. re. iudica.
sed dic quod non prodest ei quia adhuc
prima actio durat in solidum licet ex
sententia non teneatur nisi pro parte si est va-

Quociens Opp. si vnius ex pluribus
non est sol. l. i. So.
Vnius appellatio prodest aliis
ut C. eod. tamen non nocet vni si alter
est non soluendo // Bartholus

Quibus res iudicata
non nocet. Rubrica

Nec ⁋ Errant hoc dicit
res iudicata qd
vni no nocet alijs si
sit queta psona sue
no/ si in causa ciuili
si in criminali sue sit eadem causa si
plus q. d. totus iste ti. ⁋ Opp qz frat
est psona que admittit si mādato
ut l. § et hec ff de procur. So. qd hoc
no sequit q sna lata q cu principi
cet si no vult hoc ratu hre fatcor
tn q ipse sr qui litigauit tenet qd
cauere de rato si ea interposuit

Res int alios ⁋ Opp de l.
pap § fi. ff
de inoffi. testa. Glo que est
hic dicit q est regula que fallit in
casibz quos glo ponit hic qs vide
dns Cy. omes istos casus spales
reducit p mod cuiusda distinctois
valde longe qua obmitto p modo
licz ista distinctio eget mltis supplecoibz

⁋ Commatores eptas pgmatica
sancta

⁋ Ista sancta ponit summand totus ti.
Cotinua ea ut in glo.

Iudex cum ⁋ No q mandato
de mittendo aliq
in possone no precedente
cause cognicoe no valet
ut hic ad no dicitur i l.
monimenta. j. viii vi.

⁋ Si ex falsis testiomis et
instris iudicatu erit rubrica

Si tabulas ⁋ Totus ti.
est. h. d.
Summa propter falsorum
instrorum testimoniorum seu
rebus ptentibus seu
quenetibz si fla sit pducta et de
falso no est cognitu et ppt illa fla
sit iudicatu/ qs potest ad tria ad
sncz restitutenda ad execucone
impediendam et ad solutum repetend
h. d. to. ti. posita coniiabis de l. ad
l. ⁋ Opp d de fi. instr. l. ult. So. ibi
fuit de flo cognitu in primo iudicio
hic no sed qo in primo iudicio est cog-
nitu de flo no nocet in alio qd
intellige si ad eund fine queratur de
falso in eod iudicio iuxta ea que no
p Cy. in l. peremptorias C. de sen. resti.
no pos. licet in l. qui rome §.
duos fres ff de v. obl./ Item opp. Insti.
q ma. act. no pos. §. semel do. i.
opposuit causa falsa i. no va

Et qm ⁋ Queritur dicitur h et qui

no pduxerunt queritur quid si appellasset
in sna firmaret Dr qd ff. re ra. ha.
l. cu maior § plus/ Contrm est vny p
l. si expressim ff de app. no ob. § plus
qz ibi sna solu deficiebat ppter de-
fectu gtentis hic ppt falsitate instrorum
⁋ Queritur pbato falso qualiter sna re-
scinditur. Glo. hic dicit presente et inte.
ut l. diuus de re iudi. fallit in casu
C. si ex fal. allatis l. i. hoc quod glo.
dicit est vny qn sna ppt falsa in-
structa est lata q pnte sz si esset
lata q absente esset ipso iure nulla
ut l. si pretor §. marcellus C. de iudi.
et i. no. et ista maz plene continuam
in dicta l. diuus ff de re. iudi.

Falsi ⁋ Circa ista l. est vnu
notandum de quo e oppo
citur sufficiat pbare testes falsu
deposuisse et ius attestacoibz iudicem
moueri ad h ut sna rescindatur hic
videtur q sic In contrm videtur q debeat
pbari certu sz q deposuit falsu scilicz
corruptus pecunia ut l. diuus ff de
re. iudi. et hoc tenuit plures glo.
videtur tenere contrm q no requiratur q
iudex sit corruptus pecunia qz est
idem iuris in testibz et in instrumentis
sz i instris no adhibetur illa distinctio
sit corruptus vel no qo dic veritas est
ista quando aliquis se astringit in
positoibz suis vel i libello ad hoc
qz dicat testes falsu deposuisse corrup-
tos pecunia tunc si adhuc se astringet
debet vtruqz pbare scilicet si adhuc
se no astringit istud pbatur ex de pba.
c. licet et ibi vide doct p Ber-
et Inno Ego plenius in dicta l. diuus
⁋ Opp q qui falsitatem comittit i iudicio
pdat causam ut C. de pe. iudi. q ma-
iudi. l. i. ff de iur. fis. l. in fraude
§. ij Sz hic dicitur q causa restauratur
in pristinum statum qo male dicunt
quando quis comittit falsum seu falsitatem
circa acta iudicialia falsando et ea
fraudando et tunc perdit cam ut dicta
l. si i fraude/ quando comittit falsitatem
corrupendo aduersarium vel iudicem
et tunc perdit cam ut C. de pe. iudi.
q ma. iudi./ quando comittit fraudem
circa testes vel instra tunc no perdit
causam ista loquitur totus iste ti.

Iudicati ⁋ Videtur hic q ista
exceptio impediat execucoz
Con C. de ord. cog. l. fi. So.
dicunt quedam exceptiones opponuntur
post sncz no contra sncz sz q actione
sna et iste impediunt execucone
ut l. i. C. de iur. et fac. igno. et
ibi dicta circa istud/ quedam exceptiones
opponuntur post sncz contra ipam sncz

Et hic adiiicit aut de illa exceptione
liquet nullo alio pbato constet vel et si
aut ista pbacio requirit altiorem idagi[n]e[m]
ut q[ui]a sunt pbata illa p[re]textu instru[m]
vel sunt q[ui] deputati dub[ii] ubi deberet
cognosci pariter et talia tunc etiam i[m]pe-
dit[ur] execucio ut l. i. C. de exec. r[ei] iud.
et l. si cui ulla ff. de excep. rei iudi.
Si vero requirit[ur] alia pbacio constitutus
et tunc aut ista pbacio requirit altiorem
indaginem et tunc non impedit exe-
cucionem ut l. fi. C. de or. cog. et C. de
fal. l. ij. et e[xtra] de i[n] inte. resti. c.
auditis vel c. ex lris. Si vero alia
exceptio posset pbari in continenti tunc
impediret[ur] execucio et hic est casus
in l. ista ita hic loquit[ur] quando iam
in alio iudicio instru[men]ta erat pbata
falsa ita q[uod] de falsitate erat pbacio
prompta et manifesta/ et vide. tex. q[ue]
dicit/ et q[uod] ista distinctio sit vera pbat[ur]
p[er] rom[anum] ita vos scitis q[uod] in execucione
sunt adhibet[ur] cognicio sumaria ut l.
a diuo pio §. si sup rebus ff. de re
iudi. S[ed] in p[ri]maris cognicionibus admit-
tunt[ur] exceptiones que possunt pbari in
continenti non illa que requirunt altiorem
indaginem ut l. iij §. ibide[m] ad macedo-
et ad trebel. l. ille a quo §. de festo
et l. ab a quo in pri. ut in pos. le.
et colli[gitur] habes pratica q[uo]m formabis
exceptionem q[ue] execucionem sine q[ui]a debes
dice[re] q[uo]d paratus sum in continenti pbare
q[ui]a si non posset pbari in continenti iudex
posset eam repellere q[uo]d nota et tene
in mente tua

De confessis rubrica

Continua ut in glo. erunt glo. i.
quo differt iste titulus a titulo de inter-
rogatoriis act. Dic ut in glo.

Confessos. Dicit glo. q[uod]
hic tr[actatur] habet locum
post litem contestatam. I[n] l. de interro.
act. an[te] litem contestatam et vide
glo. de hoc notabile de int.
act. sup rubrica ff. de pour. l. non solum
in pri. Veritas est ista q[uod] hic titulus
habet locum an[te] litem contestatam et post et q[ui]a
in illo preceditur libello vel contestatione sunt
confessiones ut i[nfra] videbitur et differt
ab illo q[ui]a ille de interro. act. ad litem
ordinatorium hic de hiis que sunt ad
litem decisorium dixi ff. e sup rubrica
Hec est notabilis l. et habet notabile glo
Breuis h[oc] intendit confessus habet[ur]
p[ro] condempnato et q[uod] ei[us] pt h[oc] execucio
h. d. et h[abe]t duas partes p[ri]ncipales iste tex.

ut p[ate]t in sumario // Nota q[uod] confessus in
iure habet[ur] p[ro] condempnato sic in l. i.
ff. e. Nota q[uod] a confessione sua quis non
pt recedere q[uo]d dicta in l. error. de
iur. et fac. ig. et dixi ff. e. l. ij
Tercio nota q[uod] confessus habet execucionem
paratam ita dicit hic tex. et l. post
rem ff. de re iudi. et l. debitoribus
c. ti. q[uo]d nota et tene menti et potest
hoc in ciuitate ista instru[men]ta confessionata
mandant[ur] execucioni sicut sunt
diffinitiue q[ui]a p[er] statutu[m] sit q[uod] con-
fessio facta coram notario valeat[ur] facta
coram iudice in instru[men]ta vocata[ur] instru[men]ta
guarentigionata. Venio ad glo
que est magna laudes q[uod] glo. ponit
regulam et multas limitaciones ad ea[m]
ergo p[ro] declaracione glo. formabo. p[ro]
qualibet limitacione unam opposicionem // Opp[onitur]
q[uod] confessio non preiudicet ut l. si co
caucionibus et l. in contractibus C. de non
nu. pec. ubi dicit[ur] q[uod] infra biennium
pt obiici exceptionem non numerate pecunie
licet sunt confessus tamen contrarium dicit
glo. q[uod] hic debet intelligi confessus
simpliciter in iudicio ita ibi loquit[ur] in
confessione extra iudicium que non preiudicet
ad obligacionem s[ed] ad liberacionem dicit glo
s[ed] hac confessione extra iudicium h[ic] michil
dicta s[ed] materia eius est in l. qualiter
de non nu. pec. tetigi in l. non solum
§. si liberacionibus de libe. le. Iuxta
hoc est videndum q[uo]m dicat[ur] fi[eri] confessio
in iure glo. hic dicit in iure ubicu[m]q[ue]
sit iudex ut ff. de interro. act. l.
voluit §. q[ui] aut. i[n] iure q[uod] iudex
sedeat siue loco maiori ut l. cu[m]
sumat C. de pen. et l. penult. §. fi.
ff. de iust. et iu. Propter quod dic
q[uod] quedam sunt que pertinet ad iurisdictionem
voluntaria et ista pnt impediri
in quolibet loco ut l. ij ff. de offi. pr.
et le. quedam ptinet ad iurisdictionem
contenciosam et tunc quandoque debent ex-
pediri sumarie et de plano pnt
expediri in quolibet loco. ut l. vel
q[uod] §. de plano ff. de offi. pro.
et l. ij §. deb[et] C. de or. i[u]d. pos. f.
et ibi glo/ quedam vero requirunt
plenariam cause cognicionem et solle[m]p[n]is
ad quod agit[ur] ad litem ordinacionem
pt expediri in quolibet loco ut dicta
l. voluit §. q[ui] aut de interro. act.
Si ptinet ad litem decisionem debet
terminari locus maior ut dicta l. cu[m]
sumat C. de pen. cu[m] similibus. Donata

distinctione qua dixi in l. si ut proponis et l. ij quo et cum incidere et l. i. de sen. que sine certa. Iste ergo confessiones que pertinent ad litis decisione debent fieri in loco maiorum fallit quando causa que propter qualitatem persone fit, multi ad eam ut videat ut ff. de mi. in l. ad personas/ quod habetis primum ¶ Opp. de l. de etate ff. i. ff. de interro. act. et C. de probac. l. quoniam dicit glo. intelligas hic cum confessus est quod se scienter si potest ut in contrariis hoc quod confessio facta potest non prestat fallit in casibus quibus propter delictum adversarii ut l. si quis ff. rem ra. Iste cum defertur iuramentum in lite in casibus quibus ponitur in l. iurisiurandi C. de iurisiur. Iste ubi defertur iuramentum in defectum probationum ut l. admonendi ff. de iur. iur. et l. i. bone fidei C. de iur. iur. ¶ Circa predicta est videndum quid si confessio contineat aliquid preter aliquid quod se dicit in quibus quo sunt quod se staretur ei et in aliis non Istum passum comamcum tibi in l. aurelius ff. idem quesivit ff. de li. le. Glo. tangit in l. si quis ff. de contrahenda et ubi dicemus ¶ Opp. 3° de l. certum ff. e. / Do. glo. quod hic debet intelligi cum certum confessus est alias si incertum cogitur ad certificandum ut in contrario Ego intelligo quod in omnibus casibus in quibus valet sententia incerta ut dixi in l. ij C. de sen. que sine certa quanti in illis valet confessio incerta quia comparatur confessio et sententia ut hic videtur et eo non inductur contrarietas confessio violenta sicut sententia incerta et in contrarietate declabitur / quid cum si essem confessus te esse tuum heredem et me possidere hereditatem quare non valet ista confessio vel me gessisse negotia tua per x annos et similia ¶ Ultimus opp. de l. confessionibus et l. si is ff. de inte. act. / Do. glo. hic debet intelligi quod sit confessus ad que iuris vel nata non respiciunt alias non valet ut in contrario Do. qua glo. non quod positionibus iuris non tenetur vide quia in ea nihil relevat si ego vidisse quod iuris non valet et similibus non relevat pervenire non dicitur in l. ij ff. e. et ibi dixi/ est tex. in l. ornamentum ff. de au. et ar. le. ¶ Opp. de l. actis l. inde varius ff. si. cu. l. se. et l. petit ff. e. huius timore simulata ista regula quod hoc debet intelligi de eo qui confitetur de eo cuius nomine

cum alio possit esse actum. Ita si ego esse confessus me occidisse hominem viventem non valet quia huius nomine non possit esse actum cum alio secus si esse confessus me occidisse tuum qui occidit servus ego tenerer quia huius nomine cum alio posset esse actum ¶ Opp. de quoniam l. i. ff. divus et ff. si quis ulterius huius timore dicit glo. quod hic debet intelligi confessus in causa pecuniaria nam in causa capitali confessio simpliciter non preiudicat nisi pervenerit ita vult glo. hic videtur dicendum quod hic dicit glo. quod in criminali statim confessioni non statur esse verum si ipsa confessio esset extorta metu tormentorum ut in contrario. Ita si confessio esset spontanea statim ei staretur ut de pe. l. cum reus et tangitur per glo. ubi dixi ff. de duo. re. l. i. et ibi vide licet tamen confessioni cuius staretur non tamen pro iudicato habetur nisi sequatur sententia ut statim videlicet quod loquor in criminalibus ¶ Opp. dicitur hic pro iudicato habetur et sic innuit quod non debet fieri alia sententia contra ff. e. l. certum ff. si. et l. iulianus / Glo. que est hic sophice dicit quam multi tenebunt quia quibus quando confitetur in criminalibus et tunc sine dubio debet sequi sententia diffinitiva alias non habetur pro iudicato vel contestato ut l. confessus ff. de re. ven. Aut in causa civili et tunc aut confessio emanavit ante litem contestatam quia nullo dato libello et tunc habetur pro contestato ita loquitur hic. Aut post litem contestatam debet sequi alias sententia ut l. contra ita dicit glo. tua sententia ut l. contra ita dicit glo. tua hic et bene contra hoc vi. l. si debitor de iudi. Do. illud preceptum quod ibi fit non est sententia diffinitiva sed magis ad executionem pertinet ¶ Opp. et videtur quod confessus non habeatur pro contestato ut ff. e. l. certe ff. sed ambo/ Do. intelligas cum confessus erat maior secus si minor ut ibi et hoc intelligas secus si minor ut ibi et hoc intelligas de minore sed pupillo nam confessio adulti tenet sed restituetur ut dicta l. certum ff. minore et hic est unus de casibus in quo sententia differt a confessione quia sententia lata contra minorem indefensum ipso iure nulla secus in confessione maiorum rationem assignat dy. quia sententia fertur in invitum confessio in volentem ¶ Circa hoc tamen quidam sunt in contraria opinione ut mar. sed dy. opi. cy. refert hic et l. clarus de aut. pre. et dixi in eo ff. sed an ipso // Opp. item de ff.

ß an ipos §o· ibi loquit in ofessioe
tutoris hic in ofessione pncipal istud
habet magnu dubiu an ofessio·
tutoris curatoris et pcuris pindicet
dno vrcnt dor videt incide· i· t
hac pndz si aliqd ofessio ista emana·
p mod voluntate iurisdictionis quia
iuit cora iudice tutor curator vel
pcur et sponte ofessus est et tn
no pindicat dno ut in §· ß an ipos
aut p modu quemsq iurisdictionis
qr habebat iure vnde portonibz ul
interrogationibz tn talis ofessio p
iudicat dno ut l· no solu in pri· ff
de pcur· ita debet intelligi l· i· dixi
laconis in dco §· ß an ipos glo dat
late· Opp de l· i· §· dnus et §· qui
ulto· de no· §o· intellige q h sint
ofessus sponte secus si coacte ut
in gno· Ite opp de l· error de iur
et fact igno· et l· no fatet ff· c·
§o· dicit glo· hic an sint ofessus
sicut secus si p errore ut i· gno
dicit glo· ad hoc op· qr error
ti no pt renouari post pndz ut
dca l· error si ofessus habet p
iudicato in quenti go vide· q talis
ofessio renouari no possit §o· ut
dca in dca l· error· Opp· de l· tu
§· si qs abute ff· c· §o intellige
hic de ofessione fca in iudico pte
pnte al no valet ideo pb meior
facie poni ff ofessione in actis·
Idem habes in l· fi· de int· act·
Opp· § de libe· ca· l· interrogata
et l· pancies §o· intellige ibi an
ofessio fit cca id sta quod pbi no
pt quis pindicare· Opp de l· ij· §
de hys q i fram ice· dicit glo hec
regula est va nisi fiat in frande
cte ista limitacio no est necca qr
cca tn valet ß retuo p pauciaz
ul calnipiana· Ultimo glo poit
quosda v· q oia pdca oplicendit
Lemit glo· lege ofessio valet si
interrogatoe dic ut in ca capis c
in l· si pne de int· act· Quit
glo quo iure possit opelli vide
glo· dicit officio iudicis et bene
et de hc dicens in l· ij· §· q obsiui
de iure ca· Circa hc qd dici q
ofessio iudtur oductoz quero·
litt ofessio fca cora vno iudice
iudicet oductioni p aliu vrcnt
dico ide q sna ut l· a dno pio §·
i· ff· de re· iudi· et ibi de hc· Ci
quero litt ofessio fca cora iudice

i opetetn iudicat oductoz sudco q
no pont ncc sna ut § si no appe·
iudi· ptotu et ex de iudi· c· at si
cleri· Lemeo an ofessio fca cora
arbitris pindicet sicut fca coram
iudice· Ire de bel· pti· dicit q no
qr sna arbitri no habz vim sne
ut l· i· § de arbi· go nec ofessio
Coiuru hodie puto eu cu hodie
est data vis sne arbitri qn est
emlgata ite omibz factis cora
eo credit ut l· cu ana § de iudi·
go et ofessio· Bartholus

Inter alios· Nō eget sna·
qr res sumat
totu te· Sm tex hinc § q·
reb iudi· no nd· Differt ti hic
ab illo qr ille loquit de sms tn
hic de omibz actis

De relacionibz rubca

Siquis· Iste te· e satis
bonus et habet
queda bona· Glo· illa
ptinuat ut habes in ca
dandi· pmo poit qle
sit officiu iudicis in ipa relacione
faciendo· 2o quale sit officiu iudicis
facta relacoe 2a· ß u ad nos
breuit intendit fca relacoe debz
officiu pnicis ofacete al appellabit
ste relaco debet fieri plene et
copiacoe fca cuis cu ptibz h· d·
Nō hic capis· Nō 2o glo poita
sup vbo pndz dicit statutu iudicis
debet qmitte causa oplio sapientis
pte petente quid si post qmissos
facta an habitu oplm vult iudex
pindicare sudco sna tenet lz
possit p appellacoz rescindi· capis
est hic sm intellecm hnus quod
petrus tenet iuditi· Nō oplicat· l·
q sapiens cui causa qmitti no
pt recipe nouas pbaciones lia
ei debet mitti causa plenarie
instructa que alia iratione no
egeat hic est capis in l· cu a·
nobis § de delact· Nō qn mitti
causa oplio sapientis et forma
pnictis debet hc fieri de qsensu
ptm et hoc debet appare apud
acta et vide tex· ibi apud acta
ß si ptes discordat in puicto de
hc videbit i l· px· Ultimus no
ad id qd dixi plenres q qn in
sna qtinet lib ptis recepte ofes
sionibz ptm fca publicacoe testiu
et iurato de calupa et pmiliibz
si quis sna est lata ptibz pntibz
et no reclamantibz dico q sna

probat acta se percepisse hic est textus
iuris pro contrariat ubi est textus ubi si ali-
quando tamen advocatus ubi ut sequitur textus et
quod relatio fiat ita summarie narrando
videlicet .i. l. fi. de his que pro sponsa. contra
depositi de le. cum venire et per eandem
in c. quoniam contra falsam de probat. et nota
in c. cum contingat extra de fi. instru. et per
dy. de no. in. pre. l. si contumax et
l. cum aliquibus de iure deli. et l.
praediis ff de le. iii et c. cum olim extra
de censi. dixi de hoc de re. iudi.
l. acta in prin. tangitur per cy. item
sequitur in aliquo C. de edendo. Vel
non quod quando iudex facit aliquid parte pre-
sente cui displicet debet contradicere, non faciat
protestationem in actis parte presente et non contradicente
alias innuit hic quod videatur consentire
quod perpetuo tenere mente in primis tamen
diffinitivis et interlocutoriis ubi appellationi
locus est non videtur consentire nisi
tacuerit per x. dies vel aliquem actum
expresserit ut l. ab eo C. quo et quando
iudi. ff de re. iudi. l. ad solutionem
Item ad apparatum oppono et videtur quod
relatio non possit fieri ut C. de pe. da.
iudi. l. placet dicit glo. quod ibi loquitur
in iudice delegato hic in ordinario
tamen dic quod ibi iudex erat etiam de iure
hic non. Et etiam ista iudex ante relationem
punietur et distingue ut hic in glo. v.
Item utrum a relatione possit appellari
glo. hic videtur dicere quod sic et ista
frustratoria dicitur appellatio. Alii dicunt
contrarium quod non est appellatio sed conditio et
ista tenet doc. s. dns ia. de are.
et alii et no. in l. i. ff de app.

Supplicas] Item pro contrariat
presente formato
iudex debet ei dare terminum
ad allegandum quod vult contra illum processum
et si iudex prenuntiaverit non obstante
allegationibus partis habendum contra consilium
super hoc processo pro iudice est ac si pars
consentiret vel ergo pars debet consentire
vel iudex super hoc prenuntiare et vide
tex. qui dicit quod non patitur veritas

Significando] Adde ibi sonat
metus quod in iure
dubitat ubi aut veritas aut
quia ei erat commissa cause cognitio
sine sententia. Glo. tamen intelligit ista
l. quod debet mitti copia actorum et ex-
acta generalia tamen intellige quod relata
debet continere breviter totam seriem actorum
postea mittantur acta facit ad hoc
l. ult. C. de pa. impe. off.

De appellationibus et consultationibus rubrica

Prius] Breviter dicit
si per vertitur ordo
iudicis cause ad alia sententia
tenet licet possit per
appellationem rescindi. h. d.
Oppone contrario videtur quod sententia ipso
iure nulla ut l. prolata C. de sen. Sol-
vo hic pervertitur ordo iudicis cause ad alia
ibi iudicis cause ad separationem quod dic ut
ibi. et huius l. ponit glo. casus quatuor
modis tene terciam lec.

Omni] A sententia lata secundum consilium
principis potest appellari. h. d.
Nota quare intelligat glo. hic
separat ergo ex alio plenius in l. i. § i.
ff de app. Breviter dicas potest aut pars
non consensit relationi et potest appellari
C. ti. i. in fi. aut consensit relationi
et tunc aut vult appellare quod male
imperator consuluerit et non potest ut l. i. quos
et a quibus. Aut quod dicit se habere aliquid
de novo quod intendit probare et potest
ut l. cos. § c. et l. per hanc § ti. i.

Appellatione] Appellatio interposita
medicus officium con-
quesierit. h. d. Oppone de l. semper
§ si. ff. c. Sol. quod hic dicitur fallit
in casibus qui ponuntur in glo. quod vide

Stabilitatur] Oppone ff quando app.
sit. l. i. § solet
Sol. breviter quibus nominatur
ad officia publica aut certe et utilitate
et tunc si nominatio est facta secundum ordinem
debet appellari ut hic alias nominatio
esset ipso iure nulla ut i. c. l. nomina-
tores. et ff. c. l. si constat sed si nominatur
ad officium publicum aut certe tunc secundum
utilitatem privatam ut tutela tunc debet
se prius excusare a sententia reprobata
si prius excusare debet appellare ut l. gra-
excusatione

Precibus] Breviter dicit si appellatio
non sunt producta in
termino absque culpa appellantis
appellanti succurritur. h. d. Hoc nota l.
Contra istam l. habetur summo notare secundum glo.
quod casus contingens propter mortem excusat
dominum inter de ple. hoc C. l. cum a iuribus
C. quando pre. tu. tenere mente. Oppone quod hoc
de l. si precibus § iii ff. ma. Sol.
ibi propter mortem non contingit casus
sine ex culpa sui illud accidit vel
quando cum negligentia ut negligentia moventibus
quibus hic vero sunt casus fortuiti. Et ad
evidentiam advocate quod ad hoc ut iste casus
non noceat oportet quod probetur quod iste
mortem precessisset taliter quod tempus misisset
in termino nisi impedimentum casus alias casus non
compararet cum tex. hoc non. ff de
re iudi. l. cumpell. Item secundo de
qua tempore loquitur hic in ista l. quidam
dicunt quod loquitur de tempore proximo dierum

quod dat ad petend aplos ut j. e. l.
si iudicabimus Alij dicunt q li loquitur
de tpe qd dat pti ad compend cora
iudice appellacois et ista est vera
Debes enim scire q iudex a quo appellatur
pt statuere tim appellanti infra que
cpareat cora iudice appellacois ut
l. gna vel infra que iter arripiat
eo. c. t. pponas et c. si et c. oblate
no aut posset statuere ad psequend
appellacoe ut pbat in dco c. ppos
et c. si. qd pbat p rom qua dicta
stati/ pone g qd cpromitt aliqua
ceptio cora iudice stari que dz
remitti ad epm Judex coram quo
opponit statuit tim pti ad cparend
cora epo et ad quida pbata illa
ceptioz infra xx. dies valet ne
talis cstitutio tim et iniquam
statuit tim ad cparend cora eo
valet ut hic et dcis iuribz . sed si
vo statuit tim ad quida pbata
ceptioz no valet qz hoc ptinet
ad iurisdictoz altius et sicut dispo
de re que cfert p tpe quo res
no erat disponens no valet ut l.
stichus testo de man. testa. Ita cs
tim datus sup eo qd spectat ad
iurisdictoz altius no valet cu igr
pbaco debeat fieri cora epo ad cu
spectat dare tim ad pband et
limitare tpe q qd fiat pbaco sicut
dcm est s de tmo ad psequend
appellacoz Ultimo Ja. de arz indu-
cit ista l. ad q. minor est lesus i
eo in quo no est psecutus appellacoz
cora quo debz pete restitucoe
an cora iudice ad que an coram
iudice a quo Dicend minor appellavit
et no est psecutus ista lesio ctigit
cora iudice ad que cora quo debz
psecucio fieri ideo ipse restituet tam
est in hac l. Si minor no appellasset
et vellet restitui ad appellandum
tunc ista lesio ctingit cora iudice
a quo qz cora eo debet appellari
ideo cora ipo restitucoz i integrum
petet Ego puto q etiam cora supiori
posset peti restitucio hic capit ut
s si ppetua resti. i inte. pos. l. i. ubi
ille tex videtur hoc dicta pbare.

Eos autem licet l. habz quos
vel pro ptes et lega
p ptictas sima pbs br. dicit
Judex ad que appellatur debet de ca
cgnoscere et iudicare no ea ad pmu
iudice remittere h. d. Ubi sumariu

Vltimo no modo sumandi i ca appellacois
Opp s de iudi. aut adhuc eo. ibi
iudex delegatus remittit ad delegate
no aut iudex ad que remittit ad
iudice a quo Iste opp et videtur q
ipse ille iudex qui iudicauit debz
de causa cgnoscere ut l. pfecti ff. de
iudic eo. ibi loquitur i ca restitucois
in integrum hic in causa appellacois
vo qz in causa appellacois pbs cquerit
de iniquitate sen. ut l. i. in pn ff
e. in causa restitucois in integrum de
pui facilitate cqueritur Opp. de l. si
pses s quo et an iudex eo. ibi
loquitur de nullitate hic vo de iniqte
pnc p appellacoz et sic videtur q licet
tres casus sint qz quiz qs de iniqtate
pnc cqueritur p appellacoz tunc pmus
iudex no cgnosceret ut hic/ quiz
cqueritur de nullitate tunc dic ut l.
si pses et l. si ut pponis s quo et
an iudex/ quiz cqueritur de pui facilitate
et tunc ipse ille iudex cgnoscit ut
l. pfecti de iudic Quero hic loquitur
qn appellatur a diffinitiva queo q
si ab interlocutoria appellatur utrum possit
remitti causa ad iudice pmu
Glo. que est hic dicit q possit si
p papa vel p pncipe tm qz hic
facit de eta stia/ sed qz hec l. no
loquitur nisi de appone a diffinitiva
videtur glo. Alij dicunt q etiam si pp.
vel Impr. faceret no valet nisi
diceret no obstan hac l. ar. eo. c.
c. cu de loue qd sortis plac p ca
que dixi vobis s s q ius vel
utili. pub. l. si. Et sm hoc cludere
manifeste etiam de iure nro q in
aliis casibz in quibz pt appellari
ab interlocutoria iudex inferior a pu-
cipe no pt illa causa remittere ad
iudice pmu qd intellige vin sz
q cgnicio aliquis cause appellacois
no pt remitti ad iudice a quo
Sz si pbs appellas ab interlocutoria
pcedebit in illa tunc cgnicio cause
pncipal remittitur ad illud iudice
a quo fuit appellatum eo. c. c ut
debitus et c. h. c. i. et c. no solu
li. vi. et colligitur si bn adutat de
iure nro eo. l. int utile ff. de
minor Quero queo quid si iudex
a quo fuit appellatum successit in
locum iudicis ad que fuit appellatum
Certe ipse no debz cgnoscere sed
cam cgnoscenda delegare alij

ut l. pretor ff de minor[ibus] et C. iudi de offi. asses. l. fi. Ista dicit glo et bar. Item ex utro glo mag[istralis] utrum iudex ad quem appellatur ex quo sua sententia debeat addere in sua et ideo condempno vel absolvo emunda dicunt quod sic ar. l. qui ex liberis § testo de secundis tab. ff de pac. l. tale ... Alij ad dicunt quod nil debet addi ita tenet glo. l. chirographis § 1 de admi. tu. Alij dicunt quod aut iudex pronunciavit confirmando sententiam prima tunc non est necesse quod aliquid addatur. Aut pronunciavit quod prima sententia iniqua sequitur prima sententia sunt condempnatoria et ipsa pronunciavit ea esse iniusta et satis est. Si vero sunt absolutoria et ea pronunciavit esse iniusta debet addere et ideo condempno reum alias ista sententia non continet absolutoriam vel condempnatoriam et non valet ut C. de sen. l. prolatam. Ista opinio ponit glo mea in l. officialibus ff de le. iii. Item secundum doctores tenet doc. quod etiam si nichil addatur valet sententia quia sufficit quod in ea sit verbum condempno vel absolvo vel consimilem ut dicta l. 1 C. de sen. et l. 1 ff de re iudi. et l. i senten. c. ti. Unde si sententiam absolutoriam pronunciat iniustam idem est ac si condempnaret et pronunciaret reum condempnatum esse declarat eum ipsum debitorem esse ut l. si pretor in prin. ff de iudi. et l. quod in prin. ff de con. indebi. C. de ... sententia ... l. si te conjurasse et l. in ratione § cum quis ad l. falci. Ista ... allant doc. pro hoc facit optime C. de inoff. test. l. generali § si iudex et l. qui Rome § pollet de v. ob. et dicta l. officialibus ff de le. iii. prout videtur capitulis hic in tertio ... cum quod dicit omnino apparet quod quecumque sententia precesserit sufficit iudici appellationis pronunciare sententiam suam iustam vel iniustam. Item quod iudex appellationis possit addere in sua et ideo condempno vel absolvo sequitur quod sic ... compromissis in l. cum apud ff iudi. sol. et l. creditor § 1 de solut. et hic est quod glo mea dicit competenter faciet. Item quod quis si tempora appellationis currunt ita quod appellatio est deserta licet iudex appellationis habeat pronunciare glo dicit quod non. Imo est pronunciare ac si super appellatione non fuisset appellatum vidente glo dicit vim quod non est pronunciandi diffinitive ac si super appellatione fuisset cognitum sed debet pronunciare appellationem fuisse desertam et ideo ab observatione iudicii debet reum absolvere tempore transacto. Et quod est in iudex l. si prescriptis. Item quod si actor in prima causa non probavit et sic reus ... fuit iudicatum. In causa appellationis probavit qualem sententiam feret iudex non enim potest dicere primam sententiam iniustam imo fuit iusta. Unde ideo potest pronunciare primam sententiam iniustam respectu iuris partis licet iusta fuerit ratione iudicis. Item quod si iudex appellationis confirmat primam sententiam ex quo oritur actio. Item ex confirmatione al. ex confirmate vel ex confirmata dicunt quidam quod ex prima quia iudex secundus non iudicat sed primam confirmat ar. ff de v. sig. l. obvenire. Videtur non distinctione licet prima sententia confirmetur competere ut tunc agatur ex secunda vel tacite per lapsum temporis ut tunc agatur ex prima. Ista dicit glo mea allat. l. si quis et ista glo dicit optime mea si confirmatur per lapsum temporis ideo non appellatur ut l. fi. in fi. de tem. app. Secus si confirmatur per sententiam tunc debet agi ex confirmate non ex confirmato quod probo sic quia illud quod confirmatur non potest confirmari ut ipsum agitur ex confirmate non ex confirmato ut ad Vell. l. si quis post ... § ... iii. tes. in fi. § fi. et si quis porro ubi primi testium non potest confirmari per secundum quia quis non potest decidere ... duobus testibus. Ita in ... et ... non possunt ... diffinitive ut ... C. ... l. 1 ... agetur ex secunda confirmatione non ex confirmato. Distinctione plenior ... agatur ex confirmato vel ex confirmatione dicitur ff de pac. l. ... Item quod si ... mandabit sententiam appellationis exequutor licet iudex appellationis confirmavit sequitur iudex appellationis ut in glo. l. proprius C. in ... aut omnibus et C. de officiis ... et ibi dicta vobis plenius. Quid si autem in causa appellationis non probatum probabo non allatum allegabo h. d. Dicit hic ... quod post acta testificata ... sed ... C. ... aut qui semel C. de testi. Do. dicit ... hac l. in hoc corrigi. Alij aliter ... plene ... in l. per hac

i. h. pb. Scias tn vnu q hoc l. no habz
locu cu appellat ab interlocutoria qz tc
debz pbari qo eisde actis ut in capitulo
appellant de app. in clem. Si q̃s aut
cui testes facit ad iudicem cuocari
eis debz copiam fact h. d. de hoc vi-
debitur in l. si qn § de testi. Sup
quis. In caus capitalibz q ydoneos
fideiussores no dat pendente appellatoe
detinet in carce. Nō q in causis
capitalibz qz no pt haberi ydoneos
fideiussor quis detinet in carcere
et intellige qt q detinet in carcere
ad petitoz iudicis ad que e appellatu
qd appz qz causa appellacionis i istis
causis capitalibz no pt agitari per
alium ut ff. an p alium ca. app. l. i. Iste
appz qo eo q iudex appellacionis debz
mandare ptmz execucioni ut dixi
in pri istius l. Iste no qo hat l. cu
glo. pria que est sup vbo qo alia
q originalia acta no debet dare
iudex s debet dare exempla. Ex
quo no q actis exemplatis debet
dari fides dn tn sunt exemplata
aucte iudicis cora quo facta sunt
et in eis ipe fide sua aucte ponat
facit § de fi. instr. aut ad hec. Iste
no qo hat l. cu glo. que est sup
vbo senatus q pducto actoz et instroz
pt fi cora notijs bauci facit quod
dixisti § de pti. impe. off. aut que
supplicacio i. ti. i. aut iste si appellacoe.

Ne temere

Temere frustratorie vel contra ordine appellat puniet h. d. ista l. Sz quero qua pena punietur dic ut in glo. Bartholus doctor.

Stat in dubio

Breuit dicit de appellando in ipa causa dat biduu i alia dat. triduu h. d. Nō q tpe appellandi in ipa causa est biduu i alia triduu lic hodie corrigat ut statim dicam. Iste no q appellaco debet offerri i scriptis qd appz qo isto tpe qui dicit appellando sz libello. Sup. cont. lt ff. e. l. i. ubi pmittit q appellet viua voce illico iudice sedente p tribunali. post aut no licet appellare nisi in scriptis ab interlocutoria no qz debz appellari in scriptis ut in c. i. eo. ti.

Hodie

Hec corrigit. Sup. ff. e. l. i. § dies dicit glo. qd ibi dicit a tpe sue sñie appellandi a tpe scie et bn dicit qd dixi in l. ab eo § quo et an iudex.

Apostolos

Iudex debz dare apostolos etia no petenti et tanto de rato de exequenda appellacoe no interpont h. d. Hoc est vny qd apli debent dari etia pte no pe-
tente tn si ps no petet infra tpe
debitu appellaco deseret p defecta ut
ff. de libel. dimis l. i. et i. c. l. ult.

Qui ad ciuilia

Breuit dicit electi ad munera publica aut te et vtilitate debet appellare et pria appellacoz iusta ostendere al videbitur consentire h. d. Nō q ab ipsis electoibz ad officia debet appellari videtur § e. l. si appellabit. Nō 2o. q qui no appellat videtur consentire sic quo et an iudex l. ab eo § de postul. l. i. Nō 3o q ille qui appellat debet pbare se iuste appellasse ut hic i si. Sup. i. c. l. nouiter. So. ut in glo. qz ibi nominatio pertinuit i for hic no. Sup. 2o in aut de defen. ciui. l. mon. So. ut in glo. Item opp de l. i. § solent ff. an app. sit So. hic loquit in munere publico aucte et vtilitate ibi loquit i eo qd est publicu aucte tm ut est tutela et cura. Preterea i dubiu quis debet pbare in ca appellacois hic inter iuros glo. sunt dissensio cu vo dicas breuit quero quis quis debz pbare se iuste appellasse hic est appellacione rite interposita cc congruo loco et tpe et aplos petitos esse tunc et tunc sunt dubio ille qui appellat debet pbare ut l. litigato-ribz et l. an i. c. et § c. l. cos. pn. et § pcult. queq quis quis debeat pbare iusticia cause et hic aut alia ps tn prequit apponere alia contra gruace et illa debet pbare iusticia ps qui pequit et wlt prius ut in aut de hijs q ingre. app. § illius qz et l. aplorc i. c. quia vtraq ps pequit et hic adiute quedā est pbaco que fit p modu abnegacionis vbi cra dico prinz lata inc no citato no precede cause cognicoe et hic volo pbac p inspectioz actoz qr citatis no cõuenitur citatio necessarium ad pbandu et plia ar. l. fi. § de re. cre. et ysto modo ei qui appellat incubit pbaco iudex cu habz inspicere acta ut i. c. l. nec causas § de eden. l. is apud que Si vo quero de pbacoe q fit dicto p testes vl instrā tunc ille lz pbac in causa appellacois qui habebat pbare in prima ut hat. l. et § c. l. cos § i. i. ti. proximo l. per hanc

na inprosecuta appellatio omnia maneat
in eo statu in quo erant ante lata sententia
ut s. e. l. i. Bartholus

Si autem Breviter dicit si
appellatio debito tempore
non est prosecuta pendente ea
sententia executioni mandatur h. d. No
quod ea quibus non ostenditur prosecuta
appellatio debito tempore sententia a primo
iudice sit mandanda executioni

Quoniam Breviter dicit dubs
sit prosequi appellatio
a prime interposita h. d. An
tempore prime possit causa appellationis
prosequi videbitur plene in l. tutor
s. de prox. ubi est ma

Si actor Breviter hic dicit
appellationem interposita
ab actore cum contingit uel
minor sinus legittimus h. d. hec l.
No quod actor datur a curie No
2o quod actor datus ad litem non potest
prosequi causam appellationis interposite in
eadem lite et eodem iudicio deprime ad
hoc ut dicitur ple de prox. l. i
ventus Opp ad pri et videtur quod
actor detur a iudice non a curatore
ut Insti de cur. s. fi. et ff de thys
q. non infa. l. furti s. mandati
Glo facit contra ad hic dicitur a curie
a iudice postulante curie et vide
glo. ad non ponendo contra formam
glo. ad non ponendo contra formam quod dicat
qua constituitur cum ex quod dicat
glo. vitas est quod duplex est forma
constituendi actorem una quod constituatur
a tutore seu curatore auctoritate iudi=
cie et ita loquitur hic et ff de tute.
l. solent et l. nec s. de prox. Alia
forma est quod constituatur a iudice
curatore postulante et ita loquitur
Insti de cur. in fi. cum similibus Effectus
aut istarum formarum et materiam de
isto actore dic plene in l. actor
ff. rem ra. ha. et hostiens. s. ultra
Specalem de tu. an. iudi. dan. l. i.
ad non in glo. ista habes formas
et tangit s. de proxis l. nec Sed
quero utrum actor possit causam
appellationis prosequi si velit Glo
dicit hic quod prosequi nostro actor sed ut
quilibet extraneus et vide glo. ult.
ista glo dicit veritate Sed ad eius
intellectum adverte quod hic minor pre-
tendebat prebenda et procedit sub dio
quod quilibet est ydoneus defensor
sine mandato cum satisdatione ut ff
de cur. s. minor Sed si pretendebat
iste minor partes actoris oporteret quod

intelligamus quod iste actor erat coniuncta
persona que poterat admitti sine mandato
alias non procederet et pro hoc habes hic
so. illius q. de qua dubitari consue-
vit an pro minore admittatur coniuncta persona
ad agendum videtur cum quod non est in
ipse minor non sit legitima persona generaliter
ille qui agit nomine eius cum non sit
legitimus administrator Glo. tamen videtur
tenere contra hic et l. tutores qui post
certa pri. de admi. tu. ibi glo specia
Ja. de are. et Cy. tangunt in l. co-
gendi C. de prox. et ibi dicta

Omnes Et que manifesta sunt
probatione indiget h. d.
Opp de l. novatores in c. Sol.
ibi non tenent electo Opp de l. ve-
teranis in quo non est necessarium Sol.
ibi specialiter Opp de l. caquid s. de
accu. ibi aditatur et est novum
dicit glo. quod differentia est inter manifestum
et notorium nam ea que sunt notoria
probatione non indiget ut l. contra ea
que sunt manifesta indiget probatione
ut hic et vide glo. qua te. inter
ad predicta facit quod non in l. si vero et
de exceptionibus s. preterea ff qui satis. cog.
Tamen ego probatione quero tamen
que differentia sit inter notorium et manifestum
de hoc in spec. de noto. crimi. s. i. et
s. Jam de manifesto Alii canoniste
ponunt quod de coha. cle. et mu. c. vestra
Dominus Cy. aliqua tangit in dicta l. ea
quidem de accu. Dominus Ja. bu. dicebat
breviter et hoc sufficit nobis differunt
notorium et manifestum colligitur quod hiis
que dicuntur in aut qui semel quo
et qui sudi. nam ea que numquam habu-
erunt actu manere non possunt transire
in notorium ut puta nox precona ea
que habent actu permanere ut cedula
in albo conscripta transeunt in notorium
ut quod in platea sit forum et similia
Sed quod sit preconizatum non transit in
notorium In modo aut probandi hec
differunt nam in notorio non est necesse
quod probem notorium esse In manifesto
debeo probare ipsum factum quod dico
manifestum ut hic

Minime Condempnatus criminali-
ter non debet in carcere
detineri sicut in civili si
fideiussores non habeat h. d. Pro
concordia debes scire quod in causis
civilibus condempnatus potest detineri
in carceribus ut l. i. qui bo. ce. po.

Uno eo facit etiam istud pu. q. victores
traxe qui faciunt appellantibus iniuria
ut non appellet excludit in l. i. in fine de mo-
ribus . c. quod non et non hab. l.

Ex illo tempore Lite pendente
per appellationem vel
querelationem non debet aliquid
innovari etiam contrescripto principis
h. d. habes hic nonum casum secundum lec
glo. l. posset etiam intelligi alio
modo et magis nobiliter et bene ut
dicat secundum ista lite pendente per
appellationem vel querelationem non debet
iudex admittere instra vel alia
que coram eo producerentur sed iudici
appellationis vel querelationis acta prima
remittet h. d. et secundum hoc habes
notare quod postquam causa est commissa
consilio sapientis iudex non debet ad-
mittere novas probationes quod tene
menti perpetuo. Sed quid quod si presumpsit
et admisit valebit ne videtur ut
ti. i. l. i. et dic ut ibi.

Litigatoribus Statim lata
sententia pt. vima
voce appellari h. d. Non est tempore
et post intervallum quod res iudicata dicit
infra decem dies infra quos potest appellari
Opp. dicitur hic illico Con. vi. primo
quod possit appellari donec iudex sedet
pro tribunali licet ad actus contrarios ad
uterit ut ff. de inte. rest. l. deinde
So. secundum opi. hic que communiter tenetur
ista l. suppletur per contrarium ut hic dicit
hic illico scilicet iudice sedente pro tribunali
et hoc tenet in l. i. ff. c. Illico
quod dicitur res iudicata infra illos
decem dies qui dantur ad appellandum
hic videtur tex. quod possit idem vi. velle
glo. ff. de re. iud. l. i. Canoniste
videntur dicere contrarium quod de re. iudi.
c. ad querelationem dicit cum sententia transit
in rem iudicatam aliquando appellari non potest
ex hoc videtur tex. in l. si fiducia §. si
pluribus ff. de pigno. Ego dixi vobis
C. de re. iud. per totum contraria est
inter sententiam et rem iudicatam. nam sententia
dicitur ille actus pronuntiandi rem iudicatam
dicitur effectus sententie ut in tex. ti. de
re. iudi. Ergo queritur an sententia
liceat effectum infra x dies qui dantur
ad appellandum. Unde dicunt quod quedam
est contrarius que fit ante sententiam
hominis ut contemptus furti sit in furibus
et similia et hec habet effectum incontinenti
ut l. furti in pri. ff. de his qui no-
tantur infamia. de penis l. quod ad statum et l.

qui ultro ff. de iniur. te. l. si quis
condemnatus vel uncia quedam sunt que
requirunt contestationem hominis et quo ad
illa non dicitur res iudicata quia interim
contrariandi mandari non potest ut ff. nil
no. app. pen. l. i. et ibi no.

De causis Sepius dicit que
restitutionem non foriatet
diligenter sunt agenda et iudex
qui querelationis omnia acta non miserit
infamatur h. d. Etiam a delegato
principis potest appellari h. d. Si apud
a priore appellatur ad priorem h. d.
Sententia Si appellatio est deserta
per apostolos non petitos vel prosecutione
obmissa sententia contrariandi mandatur
h. d. Nota quod qui non petit apostolos
debito tempore videtur appellationem deserere
idem si non venit ad prosequendum appellationem
tempore debito videlicet C. e. l. prese-
dicitur hic refutatorie preces per quod
que dicuntur refutatorie preces quedam
dicunt quod intelligitur de libello qui
datur pro prosecutione appellationis Alii
intelligunt de ipsa appellatione tene
quia ubi quia non curo

Quoniam iudices Et a quolibet
iudice contempto
quesito potest appellari et
si appellatio non recipitur appellans
potest prosequi ac si recepta fuisset si
succubuit puniatur si obtinuerit
iudex mulctabitur h. d. ista no. l.
Nota quod licet episcopus esset privilegiatus
ut a sententia sua non appellet tamen
potest appellari a sententia sui vicarii
et vide tex. ibi et his qui vel
pastorem et vide glo. Idem dico
in potestate et capitaneo si dicetur in
statuto quod a sententia eius non possit
appellari tamen a sententia eius vicarii
possit appellari Opp. ff. a q. app.
licet. l. i. So. licet regula sit quod a
quolibet iudice possit appellari tamen
fallit in casibus qui ponuntur in hac
glo. quam vide et no. Opp. et
videtur quod ille qui frustratorie ap-
pellavit puniatur alia pena ut
C. e. l. eos §. ne tamen So. quidam
quando appellavit frustratorie et appellatio
non recipitur et hoc habet locum pena
huius l. quidam quando frustratorie
appellat et appellatio recipitur et hoc
locum l. eos §. ne tamen quidam
quando appellat ab contestatione sententie
et hic habet locum pena que
ponitur in l. ab contestatione in C. eo
appellationes non recipiuntur

Et i[n] maioribus / A s[ente]n[ti]a lata i[n] q[ua]cu[m]q[ue]
causa p[otes]t appellari // Bartholus

Quocumq[ue] / Si iudex appellatio[n]is
a diffinitiua no[n] re-
cipit s[ecundu]m p[ri]mu[m] intel[lectum] tunc p[ri]-
u[at]ur iudicatu et eius officialis h[oc] d[icit].
Nota q[uod] qn appellatio int[er]ponit[ur] a
diffinitiua debet iudex ei deferre
et ea recipere. Nota q[uod] officiales debe[n]t
respice[re] recto[r]e[m] qn male facit p[er] et
publice p[ro]lato glo[ssa]. p[ro]gnat quedam
argu[men]ta c[ontr]a et vide ea ibi l. s[ed]
quis id quod s[ecundu]m doli. Do[minus] no[n] p[ri]m[o]
ille de eo q[ui]a req[ui]rit dolu[m] sed
mulctabit[ur] ar. in. bo. rap. l. ij. s[ed].
hac actio[n]e et de penis l. absente
in fi. s[ed] hec [con]stitucio no[n] req[ui]rit
dolu[m] / Sz q[uaeritur] de p[er]ic[ulo] cu[m]. l. i. s[ed] i.
Do[minus] hic debet eligi doctus ita q[uod]
no[n] debeat doctori ut ibi. s[ed] ubi s[ed]
eligit[ur] i[n] doctus vel al[ias] male doctus
p[ot]est p[ro]pter re[s]p[icere] ut hic dicit i[n] glo[ssa]
ut ibi l. q[uod] q[uis] Do. ut no[n] p[er] glo[ssam] i[n]
l. no[n] videt[ur] s[ed] qui iussu de re.
iudi. p[er] dy. in. c. q[uod] quis de re iur[is]
li. vi / Iudicibus / Iudices debe[n]t
appellatoru[m] recipe[re] al[ias] mulctabu[n]t[ur] h[oc] d[icit].

Et i[n] multis / Opp. de l. s[ed] qua
pena ff. de ver.
s[ign]ig. Do. aut quis wlt app[ella]re
ab i[ni]quitate iudicis q[ui]a minus
magna mulcta i[m]posuit et p[ot]est ut
l. ista aut ab i[ni]quitate s[ente]n[ti]e et
no[n] p[ot]est ut l. c[ontr]a // Bartholus

Cum post / Breuitas cause
et itineris longin-
quitas facit ut iudex app[ellati]o[n]is
causa[m] in p[ro]p[ri]a litigantium delegat
cogit[ur] h[oc] d[icit]. Nota hoc habe[tur] l.

Nominaciones / Ab electio[n]e
inualida no[n]
est uti appellare h[oc] d[icit].

Si quis libellos / Textum
appellauit
s[ed] p[ot]est penitere h[oc] d[icit]. Duobus
modis intelligit glo. hac l. primo
qn wlt penite[re] se solu[m] appellasse
2o qn wlt penite[re] se appellasse
a tali iudice et no[n] et w[lt] ad aliu[m]
venire. quelibet lec[tura] est bona. Ad
hac l. opp. co. c. c. i. li. vi. Do.
appellans p[ot]est penite[re] i[n] c[on]t[ra]riu[m] app[ellati]o[n]is
facit p[otes]t ista loquit[ur] hic s[ed] i[n] q[uo]
appellatio facit p[ro] aduersario hec ista
p[rim]a no[n] admittit[ur] hic est casus
i[n] q[uo]. et s[upra] qn p[ri]mo no[n] c[ontra] n[ece]ss[ari]o l. fi.
appellatio aut facit p[ro] adu[er]sa p[ar]te
in duobus p[ri]mo q[ui]a ille c[on]t[r]a que[m]
appellata est interposita potest ea
uti ut reuindicat[ur] p[ro]p[ri]a s[ed] i[n] aliquo

casu legit ut i[n]f[ra] c. l. ampliore[m] i[n] p[ri]n[cipio]
et d[i]c[t]a l. fi. s[ed] qn p[ri]mo no[n] c[ontra] n[ece]ss[ari]o
ista p[ro]dest in alio qn appellatur
ab interlocutoria req[ui]rit[ur] q[uod] totu[m]
deuoluat[ur] ad iudice[m] ad que[m] est
appellatum et p[er] s[ecun]d[u]m appellato[r]
appellans no[n] posset redire ad iudice[m]
p[ri]mu[m] i[n]uito aduersario ut in d[ic]to
c. i. co. c. ti. li. vi. Vltimo dubit[atur]
de eo. inducit ad q[uo]d s[ed] c[ontr]ouersia
venditore i[n] p[ri]ncipio dico et eam re-
cepit lex mandat in l. fi. s[ed] de
iure emphi. Breuit[er] dicit hic vi[detur]
s[ecundu]m d[ic]tum loq[ui]t in l. sequit[ur] s[ed] idem
labeo de vsur[is] et dic ut i[n] d[ic]to

Adductos / Dampnatos ad
mortem nec potest
vi co[m]inuere s[ed] p[er]p[etu]as admitti[tur]
appellatio ad morte[m] c[on]de[m]nati h[oc] d[icit].
Ista l. habes p[er] l. a[d]ductos s[ed] de q[uae]sti-
oni. et p[er] hac l. et p[er] d[i]c[t]a l. no[n]
tm ff. e. tenet quidam q[uod] potest
mandari [con]demnatio[n]i infra. x. dies s[ente]n[ti]a
capitalis quod aut[em] q[ui]a isti ad iusticia[m]
ducebat[ur] infra t[em]p[or]a appellandi glo[ssa]
tenet c[ontr]a in l. qui ultio ff. de
pen. Iste i[n] q[ui]b[us]libet hoc tenz c[on]p[er]ie
in l. i. in p[ri]n[cipio]. uel. ne. app. recip.
Do[minus] i[n] q[ui]b[us]libet no[n] p[otes]t mandari c[on]demnatio
infra. x. dies ubi magis i[n] talibus
ubi cause sunt diligent[er] [con]siderande
ut hic et h[oc] tenet spec[ulator] in ti. de
c[on]fes. p[ri]ncipio / No[tandum] ob. iste l. q[ui]a uel
est dicendu[m] q[uod] iudex faciebat male
faciendo c[on]demnacio[n]e[m] ita repente. vel
est dicendu[m] q[uod] hic renunciauerat
appellatio[n]i que renunciatio no[n] noceret
q[ui]a ad c[on]iunctos ut d[ic]ta l. no[n] tantu[m]
de quo dic ut d[ic]ta in d[ic]ta l. qui
ultio ff. de pen. Iste no[tandum] q[uod] cause
capitales debe[n]t diligent[er] [con]siderari
q[uam] alie. // Bartholus

Si quis / Breuit[er] dic[itur] sec[undu]m
lec[turam] qua[m] intendo
tenere. Ab i[ni]qua s[ente]n[ti]a potest
appellari / Iste p[ot]est i[n]iuria facti p[otes]t
appellari et i[n] toto i[n]p[er]fecto iudicis
appellari h[oc] d[icit]. s[ecundu]m lec[turam] placen[tini] que
est magis nobilis. Nota[ndum] Iugistu[m] h[abe]t l.
dicit q[uod] ab i[ni]q[ui]tosa s[ente]n[ti]a p[otes]t app[ellar]i
no[n] habet dubitatio[n]e[m] / Iugistu[m] dicit
q[uod] ab i[n]iuria facti p[otes]t appellari. Opp.
i[n]iuria illata vel tortura habita
no[n] p[otes]t p[er] appellatio[n]e[m] tolli ut l. necess[ari]o
ff. de re. iudi. et l. i[n] bello s[ed]. fre
de cap. et postli. reu. frustra g[o]
interponit[ur] appellatio que interposita
no[n] releuat. Item q[uod] timore dicebat
Jo. lec[tura] placen[tini] fo[re] esse va[na] et Jo.
legebat ista l. alio modo ut p[ri]mo

dicat q[uod] licitu[m] e[st] appellare a s[ente]ntia et
q[uod] subditus appellat ab i[n]iuria sibi il=
lata in executione ut s[upra] quorum appella-
tio[n]es recipi[antur] l. ab executione / Certe opi-
nio est vera in s[e] n[on] t[amen] co[n]venit huic
[con]texto p[ro]p[ter] plac[itum] defendit opi[nionem] s[upra]d[ic]ta[m] pre-
fatoru[m] q[uod] i[n]iuria et gravamina no[n] p[oss]u[n]t
tolli p[er] appellatione[m] vel i[n]hibitione[m] app[ellatio]nis
ut iniuria tollant[ur] s[ed] p[er] ista[m] i[n]iuria
tota iudicis iurisdictio revocat[ur] a
iudice appellationis et est ista lex
cuius v[er]a p[ro]bat[ur] p[er] l. i. C. si quacumque
p[rae]di[tus] po[testate]. et ista[m] tenet Guil. de cu[neo]
in l. arbitro ff. qui satisd. co. tene
g[ratia] u[ti] hac lex et vide glo[ssam] sua[m]

Si appellatione

[Si app[ellati]o] [no[n] recipit[ur]]

[S]i[cut] apl[ostol]i no[n] da[n]t[ur] ad co[n]po[n]endu[m]
co[n]tro[versi]a[m] de h[oc] s[e]c[un]d[u]m d[ivers]itate[m]
iudicu[m] diversa t[em]p[or]a statuu[n]t[ur] h[oc] d[icit].
[Op]p[onitur] i. ti. i. aut[hentica] ei qui appellat
So[lutio]. hic no[n] loquit[ur] de t[em]p[or]e co[m]pete[n]d[i]
appellationis s[ed] de t[em]p[or]e co[m]pone[n]de
co[n]troversie q[uia] apl[ostol]i no[n] da[n]t[ur] et
exempla no[n] exhibent[ur]. et s[upra]
dic[ta]re iudice[m] ut p[ri]vat[ur] s[e]c[un]d[u]m ea
que ponu[n]t[ur] in l. cu[m] iudices et l.
iudicibus C. e. sed s[e]c[un]d[u]m de[m]u[m] infra
t[em]p[or]a limitata / [Eiusdem] dicat[ur] q[uod] ad
quem [de]b[et] adu[er]sariu[m] q[ue]s[tio] e[st] adu[er]sarius
dicat glo[ssa] iudex qui negat dare
copia[m] actoru[m] quo casu lite pendete
s[e] adiri superior ut C. li. pen. l. ij
[con]ius. de fi. inst[rumentorum] C. [quod] [con]petit[ur] por
ista petitio s[upra] aliq[ui]d petit instrumenti
sui vel aliqu[od] instr[umentu]m q[uo]d habet
adu[er]sarius et adu[er]sarius no[n] vult
exhibe[re] sibi statuto ti[m]ore a iudice
q[uod] iudex s[ibi] p[rae]cipit q[uod] s[i] q[ui]s t[em]p[or]e
illud instr[umentu]m vel alia s[ente]ntia apparet
no[n] possit illo uti et vide [con]cor[dantiam]
ibi et de h[oc] vide C. de eden. l. is
apud que[m] // Bartholus

Precipimus

[Ubi l[oquitur] C. sit] [fastidiosa q[uia]]
[P]no[n] est in usu breuit[er] dicit
si appellat[ur] ad principe[m] a s[ente]ntia sp[ec]-
tabilium co[n]gruo sit p[rae]fectus et questor
et si a s[ente]ntia clarissimorum p[rae]fectus
tu[m] et a delegato appellat[ur] ad
delegante[m] et si princeps delegavit
no[n] illustri et si a tali delegante
appellet[ur] co[n]gruo sit p[rae]fectus et q[uae]stor
si v[er]o ab illustri s[ente]ntia appellet[ur]
p[er] co[n]sultatio[n]e[m] principis finiabit[ur]
quo s[upra] t[em]p[or]e inspici[tur] et idem si
illustris no[n] illustri adiungat[ur] h[oc] d[icit].
dividit[ur] in p[ar]tes et p[er] p[ar]tes legant[ur]

p[ri]mo loquit[ur] cu[m] appellat[ur] a s[ente]ntia
spectabiliu[m] usq[ue] ib[i] [Quod si adhuc] qua[m]
p[ri]mo lego [Ex p[ar]te h[oc] p[ri]n[cipi]o] h[ab]es no[n] c[er]te
p[ri]mo q[ui]d dixi i[n] su[m]mario [2o] habes
no[n] c[er]te q[uod] lic[et] a s[ente]ntia delegati appellet[ur]
ad delegante[m] ut s[upra] videbitur / tamen
a s[ente]ntia vicarij no[n] appellat[ur] ad eu[m]
cuius est vicarius s[ed] ad eu[m] ad que[m]
appellaret[ur] s[i] ip[s]e p[ri]n[ci]p[a]lis ordinarius
iudicasset hic est t[ex]to hic et glo.
put dicit vicarius cor[am] et h[oc] no[n]
possit intelligi illa l. difficil. ff. q[uod]
et a q[uo] l. i. §. i. decretiste h[ab]e[n]t
de h[oc] hodie capi[tu]lo [con]p[etenti] de app[ellationibus] li. vi.
et de [con]suetu[dine] c. no[n] putamus li. vi
q[uo]d tenet incti [con]textus q[uia] e[st] nouus
[Eodem si adhuc] hic loquit[ur] cu[m]
appellat[ur] a s[ente]ntia clarissimorum iudicu[m]
quales s[un]t p[rae]sides provinciarum et
duces [No[ta]] q[uod] hic dici[tur] mi[hi] c[er]te ordi[natio]no
eo quo no[n] c[on]sisti auditores principis
et su[m]mi pontifices dicunt[ur] habere
iurisdictio[n]e[m] ordinaria[m] id[e]m de asses-
sore potestatis et capitanei s[e]c[un]d[u]m ista[m]
l[itte]ram lic[et] de iure c[om]mun[i] in assessoribus
aliud esset ut h[ab]es in ti. de asses.
C. et ff. [In his aut[em]] h[ic] dispo[nit]
qui debe[n]t scribe[re] in istis causis [No[ta]]
ex isto §. q[uod] [con]ductio iuri[um] s[un]t s[ecun]d[u]m
certa[m] no[rm]a[m] qui scribu[n]t ut dixi C.
e. l. eos et aut[hentica] que supplicatio s[ecundu]m
s[upra]. i[m]p[er]ato[r]e. esse [No[ta]] quo[d] ip[s]i iudices
debe[n]t dare copia[m] partibus petentibus
[Officiis] no[ta] ex isto v[ersiculo] duo no[ta]
q[uod] cu[m] de ead[em] causa [con]gnoscu[n]t duo
iudices q[ui] ma[n]dare debet s[ente]ntia[m]
executioni qui cor[am] est maior [2o]
no[ta] q[uod] iudex ad que[m] appellat[ur] s[ente]ntia[m]
ma[n]dat executioni no[n] iudex p[ri]mus
hic est t[ex]to hic. Ey. tangit h[oc] i[n] l.
eos C. e. Glo. et Guil. tangunt
in l. tale pactu[m] §. qui p[ro]vocavit
ff. de pac. breuit[er] quandoq[ue] s[ente]ntia p[ri]ma
[con]firmat[ur] q[uia] appellatio est deserta p[er]
cursu[m] t[em]p[or]is et tu[n]c iudex p[ri]mus
ma[n]dat s[ente]ntia[m] executioni ut C. e. l.
si q[ui]s maiore[m] et l. cu[m] nolli et j.
ti. i. l. fi. §. peult / quandoq[ue] s[ente]ntia
[con]firmat[ur] p[er] s[ente]ntia[m] iudicis et tunc
iudex appellationis exequit[ur] hic
est casus hic in aut[hentica] si q[ui]s litigantiu[m]
C. de epi. audi. et de iudi. l. h[ic]
h[oc] tenet eiusdem / quandoq[ue] s[ente]ntia [con]firmat[ur]
p[er] [con]sensu[m] p[a]r[tiu]m et tu[n]c iudex app[ellationis]
exequit[ur] ut dicit l. tale pactu[m]
§. qui p[ro]vocavit s[ecundu]m Guil. de cu[neo].

dnus Ja. bu. dicebat se non vide
re quare iudex primus non debeat
cognoscere an contempsit pronunciat
ab appellatore sicut an per contrarium
fatalium sententia confirmatur. ar. C. e. l.
si ad libellos. Non ob. ff. quod prudenter
quia intelligit ibi an sint appellatum
a delegato ad delegantem quo casu
etiam si appellatum non esset delegatus
partes cognitiones mandaret ut de re
iud. l. a divo pio et hoc satis
placet. ¶ Ad unum tamen adverte quia
quibusdam iudices appellationis licet sint maior
in iurisdictione tamen est minor in potestate
sicut vides hic in civitate ista quod
iudex iustitie est minor in potestate
in civitate ista quam sunt potestas vel
capitaneus tunc sententia mandabit
executioni per officiales suos iudices
ad requisitorum iudicis appellationis
ut C. de epi. audi. l. generale. ¶ Licet
si. hic loquitur an a delegato appellatur
¶ Sunt salubrime. hic loquitur
an imperator eam delegavit non
illustri ¶ Sane si illustri. Sum
dum est de spectabilibus et clarissimis
hic loquitur an a sententia illustrium
appellatur. ¶ Non sunt tempore valide i
licitat an tempore fuit disputata
quedam questio semel in Bon. Cavetur
statuto quod salarium consultorum si sit
doctor habeat xij d. per libra si non
sit doctor habeat viij d. per libra.
Contingit quod causa fuit commissa
non doctori qui consulunt fuit doctor
queritur quale salarium debeat habere
et videtur quod debeat inspici tempus
consilii ut hic dicitur ad ultimum quod
regitur a verbo signatur secundum tempus ubi
ut l. non dubium ff. si certum petatur de
noxa. et de testa. mili. l. tamen
¶ In proposito dico diligenter inspicienda
verba statuti aut enim dicunt si doc
tor consulunt sit eius salarium tantum
tunc quia istud participium doctor
regitur ab illo verbo consuluerit
sufficit quod tempore consilii sit doctor
hic est casus hic. Si vero statutum
dicit si causa consulenda committatur
doctori sit eius salarium tantum
tunc quia ista dictio doctori regitur
ab illo verbo committatur tunc debet
esse doctor tempore commissionis causa
secundum tempus verbi. Si vero verba
essent ambigua tunc interpretatur pro
eis i. benignior parte ar. huius l.
et l. iii. ff. pro. ff. de iudic. . .

¶ Eorum observandorum. non hic ff. Sed quando
non qui est commitus maior in di
gnitatibus gaudet privilegio iudex fiat
ad hoc ff. quando homini. ancti. l. si
tamen. Et per hoc dico quod si tibi esses
obligatus clericus et laicus tali
causa que debet coram iudice
laico terminari occasione clerici laicus
coram episcopo conveniretur quo ad principio
tene menti. ¶ Cuiusque non quo ad
non mutatur quare sententia prohibet.
ut. l. primus de testa. Adverte
quod hic tempore dicit quod non permittatur
specialiter et sic requiritur quod specialiter
et specifice mittetur alioquin dicatur
hoc vero corruptum et sic hic videtur
casus expressus eius quo ad expositio in
aut quas actiones C. de sacrosanc.
ecc. quia per hoc ex dignitate totus iniqua
inducitur contractus l. ut expositio i. ff.
de iure fis. ma. quo ad principio tene
menti. // Bartholus doctor

Eo casu. hic dicitur an
appellatur a sententia
lata super statum curialium
magistri militum debet esse iudex
et hoc sit tibi per summario

Iubemus. ¶ Certum principis si
alia causa consulit
ab eius consiliariis partibus presentibus
vel absentibus causa examinatur
ab eorum consultationibus non appellatur
hoc d. ¶ Non duo ex hac l. primo quod
est in arbitrio iudicis an causam
consulenda committit ponere in puncto
eius sententia vel non. ¶ 2o non quod an
consultor examinat acta ac commisse
non est nulla sententia partibus presente quo
pars fuit citata si non nichil ad
propositum si sit presens si non.

In offerendis. ¶ Breviter dic
an causis que
sint usque ad decem libras auri
solus unus iudex cognoscit an causis
que sint usque ad xx principium non
mutatur an causis que sint ultra xx
totum auditorium principis constat
et ad appellatorum introductum est
biennium constitutum et novie etiam
appellationes recipiunt. hoc d. ¶ Non hic
quod certa sit quantitas inspicitur secundum
tenorem sententie a qua appellatur hoc
facit primo de fine ad statuta
huius civitatis et aliarum dicit hoc
quod qui habet instrumentum a x. libris C.
debeat in summario non alias licet instrumentum
C. librarum non in summario esset quod non
valet prudet ipse licet instrumentum sit

de certu libris forte in prionis debi-
toris no sut .x. et sic in effcu no
est .x. librarum ut l. na ib ff de dol.
Certe pro hac l. videt q debemus
tenore instri inspice no at effcu
contractus hoc etia facit ad statutu
qd dicit q soluat decimu seu sol-
uat capita solidorum vi. d. pro lib.
q in extimatione inspiciat tenor
instri seu tenor libelli no inspecto
effcu hoc uiz qn illud qd petitur
est certu si qn extimato est i ea
dicta stati .s. c. l. fi. infi. Item no
q qn duo iudices ordinarij discordat
debet elige tertium ut hic. Sed si
ptrahant partes dissonantes q inuis
sit habes in l. inf pares ff de re
iudi. Item no q qn ca committat
in consistorio principis dant nouem
dilationes ut hic in fi. qd est uiz
si committat per modu applacons secus
si per modu consultacois ut C. de dila.
l. cu anobis ita debet intelligi
qd glo. not C. c. l. uel causas
Item et vide q alia tpa statuat
ut s. ti. i. l. ij. et iij. Do. hic loqui
de tpe appellacionis interponende seu
continuande ibi loquit de tempibz
statutis ad alia ut ibi dictum.

Si quando Si appellet a
duce prince sit il-
lustris si spectabilis solu
inagri officiorum cognoscit et in hoc
corrigit l. papinius li. d. Item no hac
l. Eo quia no q si ipse iudicat ut
duo uel comes appellat ad superiore
sibi i ducatu uel comitatu no in-
specta regia dignitate et ui li toto.
illius q. si aliqs epc habz fendu
uel iurisdictione a principe et iudicat
ex vigore illius iurisdictionis q ab
eo appellat ad principe non ad
papa. Hoc etia tenet canoniste
in c. i. de feudis extra glo. dicit alr
in c. fi. extra de delic. puc. et vide
in c. fama extra de app. li. vi. i v.
debet et hic est casus et ex hoc
vides q qn vni committit plures
prouinc appellat superior illius
prouinc et eorum uno i alia prouincia
qd intellige viz qn vnus gerit
duorum officium secus si vni offi
unnect alti ut confidet in alto
q tunc illud qd contigerit no debz
inspici ita hcs toto in aut ut iudi.
sine quoq. suff. s. illud et C. de metrop.

l. i. et i no. extra ne sic va. c. i. et
ista sut no. lia ad iulia et tene
menti qr tota die hec fiut

Ampliore Appellatione
sit concerit tam
appellans q appellatus. h. d.
Item no qd dixi in principio Item no etia
q pro parte absente iudex pt supple
defectu v' ad iple t. et vide glo
qua no et tene menti. Ego dico
q in ca appellacionis no est spale
ymo est regula ubicumq q abuie
sit puenir ad diffinitiua sniaz
iudex per eo pt supple defectu hic
est tex. et C. quo et qn iudi.
aut qui semel i pressa ui tex
Item In refutacionibus gaudet benete
modum huiusmodi C. de p. i. impe.
offe. l. fi. Sed cu secum consuluit
dicit si tpe sue snia repiat
maior q sua snia videbat
no impedit iudex sup toto pro-
nuctiare h. d. nobilissimus s. que
bij no tota die vides q i ciui-
tatibz sut iudices qui sut cognosce
usqz ad certas summas q si prima
facie illa causa videat no concede
iurisdictionem iudicis si postea reperia
maior sit sup toto pronunciare.
Item no casu extra hac l. q licz i
pu. litis sut contiatores ad continuand
quibus litis pt soluere decimu q
illa contiatio no facit fidem in
processu si debet concordari vitas.
casus est hic qd prectue no

De tpibz appellacionu rbca

Siquis Siue de
tempus
concende appellacionis
interponende a noiatore
ad iuniua est duorum
mensium a tpe snie h. d. Opp. C.
ti. i. aut hodie dicit quidam q
hic est spale. qd no videt uiz
ut l. i. s. q in causis ff qn app
sit. dicas ergo q hic loquit de
tpe appellacionis concende ibi de tpe
appellacionis interponende. Item cau
hic opp q ad concenda appellacionem
statuit maius tpe ut s. c. l. fi.
s. illud So. spale C. in hoc cau
ut ita modicu tpe statuat ad
appellacionem concenda

Tempore Breuius dicit Si
appellat ab ordinario

ad appellationis prosecutionem inchoandam terminum fatale est spacium unius anni et datur alia tantum vi mensibus pro quibus et a principe potest infra tres menses impetrari postulari vel partibus citatis requiritur. Si appellatur a delegato illustri vel spectabilis terminum fatale est duorum mensium certa non mutantur et si ultima dies cadit in feriata preteriens imputatur et fatalibus elapsis pro non appellante habetur ff. de. hec l. ad quam admittere. ¶ Pro evidencia scias quod quoddam est tempus appellationis interponende de quo loquitur l. eos aut hodie C. e. ti. i. quoddam est tempus appellationis introducende seu producende de illo loquitur l. in officiis C. e. quoddam est tempus inchoandi processum super appellatione et de illo loquitur hec l. et l. cum a iudicibus in C. usque ad ff. in hiis quoddam est tempus appellationis prosequende et finiende et de hoc loquitur in dicta l. cum antiquioribus ff. illud. ¶ Alia tempora declarabo supra aut ¶ Sed non quod cum datur dilatio parti certorum dierum ad aliquid faciendum si illud non fecit ultra diem terminum non debet facere citari adversarium quia ultima dies terminum est nota adversario sed si vellet facere infra terminum non posset nisi faceret partem citari quia quo die compareat infra terminum non debet esse notum parti ut probatur hoc l. et itera vobis de v. ob. l. quod aut licet hec l. quantum ad appellationem recipiat mutationem ut in C. l. cum antioribus ff. i. ¶ Non 2o quod cum a principe impetratur privilegium non est necesse quod citetur pars quod est verum in hiis que partem non ledunt vel ledunt modicum seu cause cognitionem non requirunt ut l. ij ff. unito et ff. si quis a principe ut quod in l. o. pri. de pri. cumpe. offi. l. quotiens et ita loquitur hic. In hiis vero que cause cognitionem requirunt vel partem ledunt multum debet citari pars ut l. ij de nata. resti. de adoptis. l. non ita dum. ¶ Non ex ff. illud quod cum dies termini cadit in die feriata dominus imputare precedente die non feriata de hoc tangitur per Speculatorem in ti. de citatione ff. i. v. sive compariet de dilatione ff. i. v. sed ponit licet in medio inter aliam passim usquequaque pertractat.

¶ Propterea in brevi potest dici quod quandoque statuitur alicui terminum in quo aliquid faciat quandoque statuitur terminus ultra quem aliquid faciat. Si statuitur terminus in quo si ultima dies cadit in feriata die potest pars se putare non ut precedat sed ut sequenti die non feriata procedat ut in c. veniens extra de accu. sed si vellet potest comparere si quis compareret ad impediendum processum faciendum quod cum non continuate potest sed ad impediendum officium iam continuatum propter continuatam non potest ut in c. dilecti extra de dolo et contu. et de eo c. veniens. Si vero statuitur terminus ultra quem tunc si cadit in die feriata feriis sollempnibus tunc imputatur precedens dies non feriata ut hic. Si cadit in ferias repentinas si supervenit ut l. sed et si pretore ff. feriis extra que tamen dicens tunc hec l. non loquitur de termino ultra quem sed de termino in quo cum ultima dies terminum est fatalis ut l. si antiquioribus ff. i. in C. et iudices credo quod ultima dies termini est fatalis quantum ad hoc ut possit procedere parte non citata sed si vult facere citari partem in toto tempore ita loquitur hic ita potest loqui in l. pri. ¶ Ultimo non quod cum unus solus litigat iudex potest supplere de suo pro parte videlicet C. c. l. ampliorem. ¶ Ultimo potest induci hec l. ad quorum iudex statuit terminum vi mensium de quot diebus intelligitur hec l. facit quod intelligitur de xxx diebus. Dubius Jo. An. movens ista q. in c. quod sit de ele. li. vi. et dicit quod intelligitur de tot diebus quot dies habet ille mensis in quo terminus datur ut quot dies deficiunt in mense tot supplebuntur sicut computo mense tot supplebuntur de alio mense. Dyno de b. reg. l. in bisexto alia ponentur in l. fi. ff. de ti. ubi inclusus cadit.

Nemo arbiter ¶ Ista l. habet duas partes.

In prima ponitur lex; primo prohibet prorogari tempus inchoandi processum super appellatione ultra tempus statutum C. l. prox. 2o dicit hic appellationes introducende seu producende non debere spectari usque ad finem et sic primo loquitur de tempore inchoandi processum 2o loquitur de tempore appellationis producende seu introducende 2a ibi ita ut. ¶ Non ex isto principio

quod propterea cursum dierum fatalium non dat respectu
etiam quod iusta causa impedimenti licet
etiam per restitutionem in integrum non sub-
veniretur quod patet quia eo quod tempore dicit
utrumque sub preceptu quodam altero tempore
Con quod videtur quod notatur in auten. ei
qui appellat secundum dicit ut ibi dicam
Opponitur ad ultimum supra et videtur quod
sufficiat venire in ultimo die termini
ut infra c. l. fi. § et tamen antea dicit
glo. quod iste vero continet complementum non
preceptum et dicit unde glo. super hec l. i
intelligitur in tempore constituto ad introducendum
processum super appellatione secundum veritatem est
quod loquitur de tempore constituto ad appellationes
introducenda seu prosequenda et non debet
perveniri ante medium elapsi termini constituti
de ti. i. l. in offendis et infra c. l. fi. § i
hiis et ita tenebat Ja. de are. et
etiam Ja. bu. Ultimo facit hic textus
ad quod dicit statutum quod potestas debeat
aliquid facere in principio sui officii
qualiter intelligitur principium hec l. probat
ar. quod intelligatur in principio hoc est ante
medium sui officii ut totum illud ante
medium dicatur principium ar. pro hoc glo.
non infra si quis imped. non ob. l. i in glo
mag. dic ple ut i l. iiii ff de fur.

Quin auctoritas

l. i. de c. pro hanc l.
corrigitur et sic in dupplicatione
dilationum tempora primi fatalis mutatur secundum d.
istud primum in summario. Et etiam ante
l. ii de c. corrigitur et ultimus dies
termini solum non intelligitur esse fatalis
secundum quatuor dies ante ultimum et quinque
dies post intelliguntur esse fatales secundum
d. In hiis. Contra tota hac l. ymmo
de tempore concesso ad introducendum processum
super appellatione hic loquitur de tempore
concesso ad appellationem prosequendam seu
intimandam iudici et corrigitur i ad quod
l. in offendis de ti. i. et hoc sufficiat
tibi pro summario. Aliud. Certum statutum
termini ad appellationem prosequendam ut
vidisti de § xx. Secundum appellatione
producta statuitur terminus ad processum
introducendum ut hac l. in principio et § i.
Tertium processu introducto statuitur terminus
ad concedendam appellationem et complendum
processum super appellatione et de hoc loquitur
hic § et hoc sufficiat tibi pro summario.
Nota quod hic § quod in causa appellationis
interponitur concordium etiam una parte
absente quod fit pro ratione partis
vide glo. que est hic super verbo
concordium nisi quod quis citatus sit in causa

in causa appellationis dixi quid de i-
ure vo. presentia Nota 2° quod in
causa appellationis proceditur lite non
contestata quod est verum parte absente ut hic
sed parte presente debet in causa appellationi-
bus contestari quia hic capitur non loquitur
hic et videtur ut quod patet in c. intestata
causa si. de app. et est textus in l.
i. ut lite non contestata causa. l. pro.
et ibi per doc. Ultimo nota quod per hanc
l. videtur quod tempus concedendi appellationis
currat a tempore inchoati processus super
appellatione non a tempore interposite appellationis
licet de hoc sit opinio in glo. secundum ista
tempora tamen hodie non est dubium quod currit
a tempore interposite appellationis ut auten.
ei qui appellat infra c. qua stati lega.
Ultimo dicit hic glo. quod aliud
in causa compensationis tutorum quam in
causa appellationis. Nam in causa appellationis
statuto elapso termino est perinde ac si
provocatum non esset in causa compensationis
secus ubi sequitur missus iudicibus
ut l. si is qui de com. tu. et ita
dicit glo. contrarium est veritas ut
ff de adm. tu. l. quidam decedens
§ fi. et l. sec. et de pe. tu. l. si
tutor petitus. Cum autem partis
hic est non libetur pars quod pro pactum
sine appellationum instanciam secundum d.
Nota quod dixi in summario facit l. i.
§ i. ff quando app. non licet et hoc est
verum quod partes tempora mutare et prorogare
ante ista tempora non possent de iudi.
l. licet § si et sequitur

Et qui appellat

Ista autem pars legitur
super hac l. ultra loquitur
etiam de tempore concedende appellationis et
dividitur in partes tres primo quando
comparet appellans tantum vel utraque pars
2° quando comparet appellatus tantum 3° quando
neuter. 2a ibi appellatione cessante 3a
ibi neutro. Nota quod hodie tempus
appellationis concedende et etiam inchoandi
processum est annus et quod causa biennium
Nota 2° quod appellatione deserta principalis
causa prima remanet firma et
tunc prima sententia remanet firma et
quod causa oritur actio ut dixi in l. eos
de ti. i. et hoc hic in prima parte et
per partes comprehendam. Opponitur et videtur
quod alia tempora dentur ut de c. l. ii et
l. fi. in principio et § i. Solutio veritas est
ista quod tempora que olim dabantur ad
appellationem prosequendam de quo loquitur
l. in offendis de ti. i. et l. cum an-
tiquis § in hiis et etiam tempora que
dabantur ad processum iniciandum

sup appellaco de quo loquitur l. ij.
et l. fi. in pri. § i. et § ij. h. ti.
ista tpa sut correcta per hanc aut
et dat hodie annus et quo causa
bienium ad appellacoz pducenda et
ad inchoandum processum sup ea et
etia ad finiendum ut hac aut. §
in hoc hodie no est ad quod tempus
est appellacionis extende de quo
loquitur hec aut et incipit curr
a tpe appellacois interposite licz de
hoc olim esset dubium i. c. l. fi. §
illud et i no. in glo. ¶ Econtra
ista pte quid si infra bienium
impetrat quo ista ca glo. dicit
quod dabitur sibi aliud tpe impetta
restitucoe et ea gnali posita in
l. i. ff. ex q. ca. ma. et vide glo.
¶ Con ista de ti maioz vi. l. nemo
C. e. ubi post cursum fatalium quo
illa causa pt concedi aliud tpe
pinto glo bij dicit videbitur stati
tempo in aut si appellacoe suadeo ad
l. nemo / quia secundus tunc datur
alicui ad purganda mora adeita
in primo absque alia ca solu quo.
impedicoe l. fuit i pedimentum contingens
in isto secundo tunc no est causa.
restitucois hic est casus i l. nos
hic est tpo nolis in l. secundus eta
fi. j. de fideiuss. ubi casus contingens
infra tpe quo pt mora purgari
no potest debitor / quia secundus tunc
datur ex ca ista. et impedimentum
in secundo contingens est ca restitucois
ista loquitur ista glo. et aut sit
si appellatoe j. e. ¶ Et hoc facit ad
q. sepe accidente in hac ciuitate
dicit statutum quod omnis institucione
testi uel codicillorum dicat i pmuae
infra primos sex menses an in ca-
pitulo in libris primarij quod si secundum
no fuerit possit peti cassacio
salvo quod no fuit petita quolibz
ano infra dictos sex menses possit
peti i pmuaco no contingit quod in
secundo semestri fuit i pedity aliqs
i pmuae ppl defectum iudicis utrum
aliud tpe dicat sibi restitui videtur
quod no ita secundus tunc datur sibi
absque alia causa quod tempus ut dixi
est C. ¶ In contrarium facit quod aliqua
causa videtur hic esse neglige-
ntia qui cassari no petit et defi-
cit tabitur studiose ¶ Venio ad
secundam pte ex qua no quod appellacione

cessante pt appellatus venire post lapsum
ultio mense bienij et prosequi cau-
sa ¶ Cont hoc opp et vi quod possit
venire i continenti ut C. quo et of-
ficio aut quod semel et C. e. l. fi. §
illud ¶ Hinc timore quidam dicunt quod
contra sit vera et istud quod hic dicitur de
mense no ponitur taxative a iudice
tpe no liceat comparere no ob. aut quod
semel quod aliud est tempus in causa
principali aliud in causa appellacois
quod ita perficitur dum in l. quod vox
eta fi. quo c. ti. ¶ Aptius videtur salua
meliori deliberatione quod debeamus pro
dicere aut appellatus vult venire ad
prosequenda appellacione no respecto
tempo insi forte i curia ad qua est
appellatum et tunc no pt insi cita fine
bienij cum mensibus superest ista loquitur
hic aut vult venire ad prosequendum
et faciendum cum monicione specialis et per
ad domum sua ut veniat ad procedendum
in ea et optime pt ut C. c. l. fi. § illud
¶ Venio ad fine ex quo no quod veniente
pte comparente causa manet sua quod
quo hec quod quod contrahere no procedit alia
pte no instante ut l. properandum § §
et si quis de iudi. ff. de iudi. l. ad
peremptorium quo et ff. iudicio aut quod
semel ¶ No 2o quod post lapsum primi
anni no confirmatur sua insi bienium
pt elapsum ubi post secundum fatale tempore
ultio stabit quod illud quod dixi quod appellatus
pt venire solum ad processum appella-
tionum citato adversario l. no intelligit insi
ei renunciaverit uel ei statuit tempus
secundum formam c. supe quo oti
Si tamen
¶ Breuit dicit no
curret tpe ei qui
pp litigat etia cora arbitro
h. d. ¶ No quod hoc dicit coe appellacois
mote ut no mote ex quo apparet
manifeste quod bienium incipit curre
a die appellacois interposite no a die
inchoati processus dixi C. i. pro aut
¶ No 2o quod tpe quo quis cora arbitro
litigat subducitur de medio et pt
videtur quod per pactum conveniens possit
prorogari tempus appellacois est con
illud quod no in l. properandum § § et si
quis C. de iudi. et dixi in l. ultra
§ fi. C. c. / Do. illud est verum quod no
pt prorogari inida quercoe § per quod ipso
sic. et vo est quod semper litigat ut
glo hic dicit ¶ Ultio no illud expressum
in loquendo i et sic dicitur multis tempus
Item si appellare
Ista aut videtur
manifeste q. aut

ei qui appellavit § c. ubi dicit quod datur
annus et ex causa biennium hic vero dicitur
quod comparere sufficiat in ultima die dilationis
et sic absque alia causa videtur quod habeat
biennium ¶ Videte ista autem sic intelligo
duobus modis. uno modo quod intelligamus
in nominata induciarum die et infra
dilationem nominatim data per autenticam ei qui
appellat vel dicas in nominata induciarum
die id est in nominato interesse illius biennii
in appellato ut in autenticam ei qui primum autem
quae ponit in appellatore et secundum hoc
apparebit soluta ista quaestio quod dicitur in autenticam
ei qui quod datur annus et ex causa biennium
quanto tempore dicat esse impeditus ipso
anno ad hoc ut habeat biennium ¶ Respondeo
et dicunt doctores quod debet esse impeditus
tanto tempore quod si lite appellationis finisset
procurator illo tempore potuisset finire
secundum quod sit in minori tempore arg. l. si quis ex
consensu § quod si hoc ff. quod metus causa et pro hoc per
Cassi in l. qui concubinatus ff. de re militari
et ponunt exemplum quod ista causa potuit infra
mense finiri unde sufficiat quod per
mensem fuit in prima causa impeditus
arg. autenticam ei qui appellat et si dicas
quomodo potest hoc fieri nonne forte in ducenti
nonne probationes ab utraque parte vel
testes reprobabuntur dicit Innocentius quod
iste casus non attenditur ut extra de. c. ex
ratione ex. c. per Innocentius quod tunc incipi
¶ Oppositio et videtur quod licet stet per iudicem
tum tempus currat sed datur restitutio ut
l. sed et si per praetorem § aut praetor ex
qui causa maiorum / Solutio fateor quod sibi currebat
etiam tempus sed restituitur sed advertendum
quod habet restitutionem dabitur nullo dato libello
sed incidenter dicit iudex quia talis
fuit impeditus secundo modo ideo cum pute
et petere ad tale tempus restitutionem
probetur ex. de offi. iudi. c. ult ¶ Oppositio
ad hoc de l. properandum § si. C. de iudic.
Solutio ibi loquitur de tempore prime instantie
adhuc pendente cursu cuius quis non restituitur
Ratio quare licet ibi pereat instantia non pereat
ius partis licet in tempore appellationis pereat
instantia et ius partis nullo restituitur
¶ Ultimo queritur glo. quid si fuit impe-
ditus per hominem / dic ut in glo. et hoc per
azo. in summa // Bartholus

S ed hos ame ¶ Hoc quod in casibus
quae debent cognosci
etiam in consistorio principis non
currit tempus / quod est verum si fuit notitia
principi ut hic in glo. ¶ Ultimo videamus
de temporibus istis quae dantur in causa appellationis
¶ Certa quod est sciendum quod multa sunt tempora

quaedam est tempus appellationis faciendae
seu interponendae et illud erat olim
biduum vel triduum hodie decem ut in C. c.
l. eos et autenticam hodie Item erat tempus
petendorum et recipiendorum apostolorum et
illud erat xxx. dierum et illud hodie
non est immutatum ut C. ti. i. l. eos
contra fi. et ff. de libel. dimiss. l. i. Item
aliud erat tempus proponendae querelae de
iudice qui appellationem non recepit et
apostolos non dat ut C. ti. i. l. si appellationem
et aliud est tempus quod datur ad comparendum
coram iudice ad quem appellat et
praesentandum apostolos actis suis. et istud
tempus erat olim duobus modis quia
statuebatur arbitrio iudicis ut C. ti. i.
l. provinciae et l. non. et in istis
temporibus nihil est hodie immutatum
quia statuebatur tempus a l. ad prosequendum
appellationem ut l. in offendis C. ti. i. C. c.
l. si. § in his ¶ Item est tempus inchoandi
processum super appellatione ut videstis
in l. ij et fi. C. c. / Item est tempus
appellationis exercendae et finiendae
de quo vidistis in l. fi. § illud. ista
tempora hodie sunt mutata et ad ista
datur annus hodie ex causa biennium
ut in autenticam ei qui / quia datur tempora
maiora ex causa ut in autenticam si tamen
et in autenticam Item si appellatione sed in causa
quae debet cognosci in consistorio
principis tempus non currit ut hac autenticam

P er hac ¶ Hoc lex C. valde
dividitur in tres partes
primo praemittit non proposita propon-
2o non probatum probare / 3o rationem assignat
2a ibi sed et si quis 3a ibi quod exercitus
¶ Breviter dicit In causa appellationis
licet utrique parti non proposita proponere
non probatum probare si actor antiqua
repetat actionem secundum hanc l. C. ¶ Oppositio et
videtur quod per appellationem nihil innovetur
ut C. ti. i. l. si per appellationem ff. nil
no. app. l. i. Solutio dicit salvet hic
cum dicit quod nil debet innovari appellatione
pendente scilicet per iudicem a quo est appellatum
sed per iudicem ad quem est appellatum
nihil prohibetur ¶ 2o oppositio ex. c. c.
appellanti in clem. / Solutio ibi loquitur
cum quis appellat ab interlocutoria
quo casu debet iudicari ex prioribus actis
hic cum appellatur a diffinitiva Solutio
quare cum quis appellat ab interlocutoria
non appellat nisi ab iniquitate pro
gravamine a gravamine sibi illato per
iudicem et ideo dicit decretalis quod in causa
appellationis ab interlocutoria debent inseri
causae gravaminis de app. cl. i. l. vj
sed iudex non potuit gravare parte

nisi ex primis actis iuncto nove proba-
tiones non admittuntur. Item dictum quod
statuta terrarum in quibus quedam statuunt
aliqui officiales qui vocantur ex-
gravatores quod tales officiales non
possent novas probationes recipere nisi
ad ea non fuit ponitum ad colligendum
gravamine respectu iudicis loquor ut
(?) non C. ti. i. eodem. Oppositio 3o
ex de testi. c. fraternitatis ubi dicitur
totum contrarium hinc. l. quod super novo ca-
pitulo admitti probationes non super
antiquo dicunt quidam ut hic tangit
pre. glo. in fi. quod aliud de iure
canonico aliud de iure civili de quo
dic quod ibi appellat novum capitulum
novam assertionem que licet respiciat actorem
proposita et sic concordat cum ista lex
satis placet ut infra dicam. Ultimo
venio ad quaestionem. Circa primo hic dici-
que non ad novum capitulum tertius per declara-
tionem l. quod quis dicitur novum capitulum
et quod antiquum hic fuit in textu
opinio. Item quidam novum capitulum et
antiquum recipiunt ex tempore quidam
ex re. quidam ex causa. Ex tempore
quia novum capitulum dicitur ius novum
acquisitum antiquum ius quod competit
tempore prime cause et addunt isti quod
istud ius novum acquisitum in prima
causa poterat proponi in secunda non quod
glo. non placet et vide glo. Ista
opinio mihi non placet glose. Nam
si ius acquiritur de novo ex causa
de preterito et tunc potest deduci in primo
iudicio et eadem ratione in causa appellationis
ut l. si res in fi. ff. de pignor. act.
et l. si tibi mandavero el. prelo-
ff. mand. Si vero oritur ex causa nova
tunc non potest deduci in iudicio primo
nec in iudicio appellationis ut l. non
potest C. de iudi. et ideo ista lex que
permittit istud novum capitulum produci
in causa appellationis non in prima causa
non habet dicit, potest tamen licet lex. ali-
tangi ut aliud quod dicat secundum eum po-
test non intelligatur eum hic. cum in primo
iudicio secundum ante secundum ius quesitum
quasi dicat ius an quesitum potest in causa
appellationis produci prius postea quesitum
non et isto modo posset sustineri
ista lex. ut infra dicam. Alii intelligunt
novum capitulum et antiquum ex re
ut puta in primo iudicio petebam
bone in causa appellationis volo petere
equum vel ex parte rei primo excipiebat
de bone iure excipit de equo et
istud dicitur novum capitulum quia de nova

re secundum sunt super eadem re. volo meis mediis
fundare (?) novis probationibus possum
et ista lex tenet in glo. que lex
cum sit vera dictum est supra. Alii dicunt
novum capitulum ex causa ut in causa
appellationis possum producere probationes
novas que tendunt ad probandum illam
causam que in primo iudicio fuit deducta
secus si causa variaretur quia tunc dicitur
novum capitulum ut si primo dicebam fuisse
iure dico violentia hic non placet glo-
sam cum respiciat eandem rem videtur
pertinere ad capitulum antiquum ita dicat
glo. et sic tenet opinio secundum hic non
videtur verum ita secundum veram opinionem quia
tenet omnes de iure novo et etiam
de iure antiquo post litem contestatam non
licet actorem mutare ut l. edita actio
C. de eden. et aut qui semel C.
quo et quando iudex secundum istam opinionem
induceretur mutatio actionis quod est contra
quod sustinendo glo. poteris dicere sic
in primo iudicio admittitur cumulatio
ut non in dicta l. edita actio. Ita eadem
ratione in causa appellationis. Ad quod
videtur quod quando fit cumulatio diversarum
actionum oportet quod fiat per novum libellum
et sic erit nova instantia ut non
in l. non est novum de act. emp. et sic
licet forte iste novus libellus possit
dari coram iudice appellationis tamen
hoc non pertinet ad confirmandam vel infir-
mandam sententiam primam sed ad novam sententiam
consequendam unde ista opinio non videtur
inficienda (?) vera. Alii ut Ja. de are. dicunt
quod aliud videtur novum capitulum cum sententia
lata super primo super eo quod de novo
proponitur non parat exceptionem rei
iudicate dicitur ex novo capitulo pendere
ut l. et an eadem § actiones ff. de except.
rei iudi. Et est ratio dicit ipse quia
cum sententia prima parat exceptionem rei
iudicate eo quod secundo proponitur competeret
appellanti quia ibi pareret preiudicium
quod non est nisi quando rei iudicate ex-
ceptio non paratur. Ista licet istud dictum
sit satis nobile tamen non est verum quia ego
repono quod in iudicio cause prius libellus nova
causa sit allegata in qua sententia lata
non paret preiudicium hic probo per l. si res
§ fi. ff. de pign. act. quincta l. si vir
§ eadem de excep. rei iudi. Secundo ergo
dicendum breviter ex parte actoris omnis
articulus et omnis actio vel intentio
que causam vel actorem proposita respiciat
vel coadiuvat dicitur pendere ex
antiquis capitulis et illis quibus ad-
mittentur iste nove probationes. Si
vero actorem proposita non respicit nec co-
adiuvat tunc dicitur novum capitulum.
Item dico ex parte rei omnis exceptio

que actor proposita respiciat dicatur pendere ex vetitis si actor non respiciat dicitur novum capitulum et secundum istum modum possunt intelligi omnes opiniones que sunt hic probatur ista opinio in l. ultima ff. quando cum eo et l. cum lunus ff. de [illegible] ubi sententia in causa appellationis sit confirmata ex novis allegationibus et novis probationibus. Secundo est videndum dicitur hic quod in causa appellationis possunt fieri nove probationes. Quero utrum iste nove probationes possunt fieri per testes et videtur quod sic ut hic et l. eos § . C. eo. ti. i. In contrarium videtur in aut. de testi. in § qui vero ubi dicitur quod post dedicata testificata non possunt testes de novo produci. Quidam dicunt quod ista l. corrigitur per illa aut. et sic non posset ibi fieri probatio per testes. Alii dicunt quod illa aut. loquitur in causa principali sed in causa appellationis possunt de novo testes recipi et super eisdem capitulis et istud tenet ibi glo. Istud tenet ultimo istud communiter tenent omnes doc. [illegible]. Licet ob. f. Quam vero ita debetis scire quod duplex est ratio quare post publicatam testium non admittitur probatio. Primo timore subornationis. 2o propter identitatem instantie. Unde in alia instantia possunt recipi ut l. ult. C. de testi. Sed causa appellationis est alia instantia a prima ut l. [illegible] et ibi no. C. de procur. ergo etc. Videte dominum Cy. [illegible] capitulum dicit dicto capitulo in c. fraternitatis ex. de testi. et ideo ego stare illi deberem ut dicam sic aut testes producuntur super eisdem capitulis super quibus fuerant in causa recepti et non possunt recipi quia subest timor subornationis sicut in causa prima aut quibus volt recipere super novis articulis respicientibus actorum prima et tunc potest. Ista loquitur hic et l. eos § i. C. e. et l. in exceptionibus in fi. Non ob. quod dicitur quod est alia instantia quia fateor quod si alia instantia possunt recipi volente parte. Ista loquitur l. ultima C. de testi. non in causa mota et sic loquitur quod nota ita aliter ibi loquitur quando testes fuerunt conciliati coram arbitro. Ista loquitur quando sunt conciliati coram iudice quo tamen illa l. non habet locum et tetigi in l. gesta C. de re iudi. Non ob. quod potest dici quod ad alium finem producuntur in prima causa ad alium in secunda. Ita in prima producuntur ut quis condempnetur vel ut quis absolvatur, in secunda producuntur ut sententia confirmetur vel infirmetur ergo etc. sicut in c. veniens ex. de testi. Ita video quod istud confirmare vel infirmare est equipollens ad condempnare vel absolvere ut dixi C. e. ti. l. eos ergo ad eundem finem producuntur. Possumus hic querere an in causa appellationis sit locus reconventioni dicta in aut. et consequenter.

Cum priore non convenit tractatu.

Late sententie. Sunt due dicte. Summa: quando sententia contra priorem lata est ipso iure nulla et appellare non est necesse h. d. Primo quero exemplum huius l. Glo. ponit in rei vendicatione ut quia primo fuit iudicatum rem non esse meam, 2o rem meam esse et vide glo. Doc. moderni reprobant istam glo. Ita sive tenent sive possunt contradicere aliqua sub distinctione ar. § quibus C. in prima constitutione. Sed iste sive possunt contradicere hoc modo quia res tempore prime sententie non erat mea, tempore secunde sententie erat mea et sic non essent contrarie sententie. Ista opinio non placet. Ita secundum quod ego intelligo hec l. debet intelligi quando ex eadem instantia feruntur due sententie contrarie tunc non valet ultima et ita loquitur hic et ideo in rei vendicatione optime procedit exemplum glo. proposito. Si ex diversis instantiis sequuntur diverse sententie optime valet ultima ut l. duobus de excep. rei iudi. et C. si plus una senten. l. i. Ultimo quero que est ratio quod secunda sententia non valet. Dicunt quidam quod prima sententia facit ius ergo secunda sententia videtur lata contra ius. Ista est falsa secundum glo. quia non est expressus error in sententia. Sed [illegible] glo. sententia lata contra ius non reddit[ur] tamen in corpore iuris non est ipso iure nulla ut l. cum prolata ff. de re iudi. Sed illa prima sententia non erat redacta in corpore iuris ergo etc. Dicunt alii quod ista est ratio ut sit finis litium et in hoc residet glo. hic. Certe non placet quia eadem ratione sententia lata contra iuramentum non valet quod est falsum ut supra dicta et eadem ratione sententia lata contra transactionem non valet quod est falsum ut l. elegantem § si quis ff. de condi. inde. Cum [illegible] et transactio sunt introducta ut sit

latam sententiam preciit sententia ut l. i ff. de iur. iur. et ff. de transac. l. facta. ¶ Verum quero est secundo dico quod lata sententia iudex functus est officio suo ut de re iud. l. iudex et C. de sen. l. post sententiam. Item lata quia sententia perempta est prima instantia ut l. gregem § et post litem ff. de fideiuss. et l. cum apud ff. iud. sol. et C. de prescr. l. inter. Unde si petitur nova sententia apparet quod fertur sine instantia non precedente libello non precedente contestatione vel alio actu quod requiritur ut C. de sen. l. prolata. Sed si renovatur nova instantia valet sententia ut dictum est C. ¶ Item plurimis opp. ff. de sen. que sine app. rescin. l. i in prin. Quo. dum causa dum iam esset iudicata hic non. ¶ Secundo opp. de l. ita postea § si deponat ff. de iur. iur. Glo. dicit aliud in iuramento aliud in sententia sed quod est verum dic verum est quod iurandum ordinatur ad sententiam vel perimit instantiam potest tunc te iudex condempnare ad illud quod est iuratum et sic adhuc instantia durat unde si iudicat contra iuratum valebit sententia sed sententia non ordinatur ad sententiam sed instantiam perimit et alie instantie sine reponit ista debet intelligi hic. ¶ Quod glo. quid si sententia secunda concordabit cum prima Glo. videtur hic tenere quod valeat secunda et vide glo. Io. tenet contrarium quod etiam ego teneo pro ratione qua dixi C. quia remanet secunda sententia lata sine instantia. ¶ Item post transactionem facta post rem de transac. eadem ratione sententia faciat ad idem l. si quis cum ff. de acq. poss. facit quod dicimus quod quis non potest deferre duobus testibus eadem ratione eadem lis et idem dubium non potest habere duas sententias que reponeret sine illa tamen est potissima ratio quia instantia est perempta et per illam rationem michi non placet distinctio Gil. an prima sententia sit condempnatoria vel absolutoria quia eadem est ratio. ¶ Quero quid si reus qui sententiam latam esse sententiam pro se petit iterum iudicari et iudicatur contra se an valeat Glo. in c. inter monasterium de re iud. videtur tenere quod valeat et renuntiat putet sibi qui hoc petit nam non potest contempnere pro iure suo introducta ut quod non dicitur libellus non contestatur lis

vel alia ut vidistis in aut. offeratur de litis cont. Sed ut dixi ista sententia reperitur data instantia non precedente quod requiritur. ¶ Quero ecce ego egi contra te et succubui postea egisti contra me et obtinuisti que sententia valeat [illegible] ex predictis apparet. Si quidem processit intentando vel inchoando nova instantia valet secunda sententia et etiam prima. Sed si egit super prima instantia est secunda sententia ipso iure nulla quia instantia perempta est ut dixi. Venio ad alia iura que tractantur hic ad explicandum glo. Sunt secundum tres casus. Prima utrum ille qui appellat a sententia nulla eam confirmet. Secunda utrum procedat talis libellus dico sententiam nullam et si qua est appello. Tertia an iudex pronuntians male appellatum videatur confirmare primam sententiam illam et hec ultima tractat hic glo. quam vide. ¶ Circa primam est clara ratio aut enim sententia est nulla ex defectu contemptus et per appellationem confirmatur ut l. iii § si ff. de re ra. ha. Aut est nulla propter aliud defectum et per aliam appellationem non confirmatur ut l. si expresse ff. de app. ¶ Circa secundam an valeat talis appellatio dico sententiam nullam et si qua est appello respondeo valente iura in c. dilectus eo de app. dubitatur c. constitutus de in inte. resti. hic asserunt per constantinum quod iste libellus procedat et quod super utraque tam super nullitate quam super iniquitate admittentur probationes simul et semel vel ob. si dicis primo debet eligere ut l. quod in herede § eligere ff. de tri. et C. de fur. l. i. Ro. quod illud est verum quando actor est dubius. Sed hic est actor incertus necessitate cum qua super nullitate procedit et probat potest ista sententia oppugnari videtur michi contra capitulo C. de off. re. l. contra maiores ubi donec pendet iudicium nullitatis non potest agi querela inofficiosi et hec ratione contrarietatis quod ergo dicemus breviter dico quod aut quis dicit sententiam nullam in uno capitulo in alio iniquam et potest ut l. cariesia de iur. pa. facit hoc l. querela inoff. Aut super eodem capitulo dicit nullam et si qua esset appellat et dico quod etiam tunc talis libellus procedit casus est in dicto c. constitutus eo de in inte. resti. probatur in dicta l. contra maiores intelligendo ut supra dictum an aut simul et semel possit utraque

cam prosequi et dare probaciones super
utraque dicendum est quod siquidem causa
nullitatis et causa appellacionis venit
ex diversis fontibus ubi gravamen dicto sentenciam
nullam ex defectu sollempnitatis vel ex
defectu iudicis vel litigantis et eadem
dicta iniqua propter tenoris sentencie
tunc in prosecucione non possunt misceri
contrarius esse quod enim repugnat rationi
fore iniquum et ergo probo de iure
meo et ita potest intelligi opinio Innocencii.
quam contrarius consuetudo observat. Sed si
causa appellacionis et nullitatis procedunt
ex eisdem fontibus ita quod tunc necesse
misceri contrarii in processu tunc debet
procedi super nullitate primo et appellacione
tunc non currit ut dicta in l. cont
maiores C. de in offi. tes. Nam ibi
prosequendo querela non possunt minui
in possessionem hereditatis forte adite
et quod testamentum esset validum videtur esse
misceri contrarius consuetudo istud servat
et istud teneatis ¶ Circa textum dum
modo appellacionis pronunciandum male
appellatum confirmet sentenciam nullam. Glo.
distinguunt dum modo inserunt casum
quare pronunciaverunt male appellatum
ergo sentencia nulla et confirmat ea secus
si simpliciter ut hic habetis contraria
glo. hemus in l. si expressim ff. de
app. Dy. dixit quod secus est. Aut ille
qui appellavit sciebat sentenciam nullam
et confirmabitur ut hic secus si ignorabat
ut in glo. contraria Et hanc
opinionem tangit Speculator in ti. de sen. §.
iniusta. Sed hec opinio non est vera nam
consensus partis non potest validare sentenciam
ut valeat ut sentencia licet bene possit
facere quod valeat ut pactum ut l. ij
C. commu. utri. iudi. Alle decimus
in testis ut l. non dubium C. de testa.
licet glo. videatur aliud notare in l. i.
C. quando provocare non est necesse. Sed male ut
ibi dicta facit ad notandum in l. si dum
sa C. de transac. Vel aliter exposuit Cy.
aut in appellacione fuit deductum
de nullitate et videtur confirmare
contra loquitur hic hec glo. aliter secus
ut in glo. contraria et idem hic male
dicit ista glo. in eo quod dicit maxime
si appellator sciebat. Ista opinio non videtur
esse vera quia in causa appellacionis venit
causa nullitatis et si non dicatur ut
dicta in dicta l. quedam mulier falsis
et l. cornelia de iure pa. Unde
alii se referunt ad processum. Aut
quando est processum causa nullitatis

aut non Breviter videtur misceri potest dicendum
aliter sentencia prima est nulla ipso iure
expresso errore in sentencia tunc modo
appellacionis non potest confirmare quia esset
idem error in secunda sentencia qui erat
in prima ut l. i. § i. que sen. sine
app. ut dixi vobis de ex. cal. l. i.
Si vero erat nulla alia causa et tunc
siquidem modo dicat simpliciter appellacionem
non tenere et pronunciat appellatum ex
vel adiciat bene appellatum seu recte
seu iuste iudicatum tunc per sentenciam
nullo modo videtur confirmari quia eius
verba hec non sonant et verba sentencie
debent stricte intelligi prout iacent
ut l. i. C. si plu. una. sen. de li.
ca. l. dominus et l. si arre de condic.
rei iudi. et sic ista glo. simpliciter
male dicit. Sed si adiciet modo
in sentencia pronunciando bene iudicatum et
male appellatum tunc bene videtur confirmare
sentenciam ut l. eos C. de app. Sed an
ille qui appellavit prohibeatur postea
dicere de nullitate Credo siquidem
dixit dicto sentenciam nullam et si qua
est appellacio prout ibi dicitur in glo.
vel causam nullitatis expresse prosecutus
est tunc de nullitate queri non potest
tamquam semel sit iudicatum et quesitum
ut l. ij C. si ex fal. instru. et de
fi. instru. l. fi. Sed si de hoc non fuisset
dictum nec quesitum potest de nullitate
postea dicere ar. l. eum qui C. de
in offi. tes. et habetis de hoc hodie
casum in c. i. de re iudi. in clem.
vel ob. si dicatis in appellacione venit
nullitas et si non exprimatur quia
dico quod veniunt incidenter et ea que
incidenter veniunt in uno iudicio si
plene non examinantur non nocent in
alio ut l. sed si an ff. de excep. rei
iudi. et non in l. penult. ff. de his
qui sunt sui vel alieni iuris. Et ista
sufficiat circa nullitate que venit
in appellacione. ¶ Videndum est cum de
nullitate agitur principaliter et videtur
quamdiu potest. Hec l. quo et qua
forma dicebat ista sentenciam nullam
Credo de nullitate sentencie potest queri
duobus modis uno modo per modum
excepcionis opposite quandocumque
et iste modus videbatur inter tales
hic quod appellatur ex virtute principalis
Bu. dicit cuius rei probacionem si pinpitaria
habetis ita ut dixi vobis in l. fi.
C. si ex fal. instru. excepcio nullitatis

tunc impedit executorem quia quibus est
probare ratus et convicti ideo dixit
hic imperator sed puppa (?) et quia dicat
alias ista exceptio executoris non impedit
non prohibetur postea ordinarie agere
in ista exceptione si reus succubuerit
et petere sententiam confirmari ut l. a divo
pio § si super rebus C. de re iudi.//
Secundo modo de nullitate cognoscitur dato
libello principaliter super hoc et istos duos
modos scilicet exceptionis et principaliter petendi
ponit glo. ff. quod sen. sine app. re.
l. i. ita pri. et sic hoc possunt intelligi
hec l. ¶ Tercio quero quo iure agetur
quia principaliter petitur sententia pronunciari
nulla innocentii videtur dicere quod officio
iudicis ex. de offi. iudi. c. ultimo
videtur probari ff. de serv. l. i. § i.
et C. l. si pr. tuus et hac l. sic
ista lex ¶ Quarto quero coram quo
iudice debeat agi de nullitate dic
quod coram ipso qui iudicavit vel coram
superiore secundum ea que dixi C. quo
et quando iudex l. si ut proponis ¶ Quinto
quando si datur libellus super nullitate
vel probat ille qui agit utrum iudex
possit confirmare sententiam vel debeat
simpliciter convictum absolvere ab alia peti-
tione innocentius in c. cum contingat ex.
de offi. dele. in glo. mag. dicit
quod non potest confirmare sententiam ego dico
quod potest confirmare sententiam etiam ex nova
causa et potest novas probationes et
novas allegationes audire sicut in
causa appellationis hic est tex. si
vere inspiciatur in l. i. § i. que sen.
sine app. resc. item puto quod sicut iudex
appellationis omnia intentata pendente
appellatione ex suo officio reducit
in pristinum statum ut l. cyrographus §
i. de admi. tu. et ff. nil no. app.
pen. per totum ita iudex nullitatis
omnia intentata post consilium sine
renovatione potest ut l. abute. C. de actu.
facit ad hoc ex. de rescr. c. ex confir-
matione et quod ibi no. per innocentium
¶ Sexto quero utrum si victus est una
causa nullitatis et succubuerit utrum
possit postea prosequi aliam quidam
dicunt quod sic ut dicto c. ex confirmatione
michi videtur dicendum quod ea nullitatis
est plurium causarum more super actione
reali ita sicut dominium rei alicuius
non potest esse meum ex pluribus causis
diversis temporibus concurrentibus ut l. iii §
ex pluribus de acq. poss. ita sententia
non potest esse nulla ex pluribus causis

concurrentibus diversis temporibus quia ad ex quo
semel est nulla postea validari non
potest ut ff. de iniu. testa. l. nam in
s. post destitutionem et ideo secundum quod sententia
fuit dicta nulla simpliciter composita causa
licet una tamen causa est prosecutus
prejudicat sibi in omnibus secus si
causa una tamen composuit in libello
ut dicimus in reali ut l. si mat.
§ i. et l. an eadem § actionis de excep.
rei iudi. ¶ Septimo quero utrum sicut condeptor
potest dicere sententiam nullam principaliter agendo
ita victor possit principaliter agendo
petere sententiam confirmari//Doc. decre. di-
cunt quod sic et hec de hoc vide de
quest. uti. vel i. uti. que stati sequitur
post ti. de app. et dicunt quod sicut
victus appellat ita victor potest petere
sententiam confirmari. salvo hoc puto verum
ut victor petat sententiam confirmari
et victo contra victorem perpetuum silentium
imponi per hoc vi. composita C. ut li-
pen. l. fi. alias sequeretur iniquum nam
si in exceptione quam petebat executionem
reus obtinuit actor nullum habet
remedium et potest sententia contra eum
sibi prejudicaret C. l. a divo pio §
si super rebus ff. de re iudi.//Sed hic
est videndum utrum sententiam nullam iudex
possit confirmare respondeo ut dixi C.
si quando in sententia sententia non esset error
iudex possit confirmare eam et hoc
verum ex sententia sententia non ex sententia de
hoc per decretistas in c. i. de quest. uti.
vel i. uti. de iustitiis at vendicatione
et aliis communicabilis qualiter petatur
capitulo dic ut in l. si sub conditione
de i. dic. adiec.//Bartholus

Sententia. ¶ Scientia. Dicitur dicitur summa
lata contra ius constitutionis
ipso iure nulla secus si contra
ius litigatoris hoc dicitur ¶ Exp. de re
iudi. l. cum prolata dicit quidam quod
debet hoc intelligi si iudex putabat
se contra ius iudicare alias secus vel dic
ut dicit glo. quod ibi non fuit error
expressus ista est bona so. ad l.
preses ff. de re iudi. ad l. cum prolates
lata sunt alie due so. valde notabiles
hic sententia fuit lata manifeste contra
ius ibi licet contra ius fuit lata tamen
non manifeste quia ibi erat opinio ita
ibi videtur intelligere glo. ut hic tex.
videtur i. iure vel aliter hic contra
ius inscriptum in corpore iuris ibi contra ius
in corpore iuris non redactum tunc
quia ius ¶ Exp. de l. scire oportet
ff. de ex. et tu. datis ab his. Do.
dicit glo. fallit ibi vide l. cogitetur

in decreto dacionis tutoris hic in summa. Contra illud decretum dixi plene in l. ii qui bonis de v. ob. et doc. i tangunt

Sive ut proponis // Causa prindicialis impedit electionem ad munera h. d. Cum ingratus // Non valet sententia plurium delegatorum nisi omnes conveniant h. d. / De hac materia vide plene i. l. pop. scribit ff. de re iud. Certa ratione // Impositio iudicie ult. quomodo possit esse ipso iure nulla h. d. Servus cum aulicetur tota summa cum vo. i capite in qua modum concessit dic ut dixi in l. rei iudicate C. de re iud.

Quotiens eo // Ista l. consistit in l. sicut proponis contra et cum iudice. Sunt de omnia que non sunt lata in termino peremptorio est ipso iure nulla h. d. Venales / Omne late pro sunt ipso iure nulle secundum si cum late contra. Si pater / Breviter dicit / defectus etatis facit vocatorem ad munera ipso iure nullam h. d. Vide glo. et tex. quod ex officio iudicis quod est ipso iure nullum tollitur contra defectum reparet quod non bene. Veteranus / Si veteranus eligitur ad munera non tenetur electio nec est appellare necesse

Omne // Breviter dicit. Si victus appellator prosequitur victor non potest appellare propter condempnatorem expensarum obmissam si iudex de eo iudicare debebat idem si non prosequitur h. d. Non l. et non quod dixi tibi in principio. 2° no. quod hic videtur casus quod a taxacione expensarum possit appellari vel ineius quod oporteat ipsa esse. Canoniste tangunt istam q. nescio quod dicat hic videtur casus / Circa pri. queritur quod si victus non appellat an victor possit appellare propter expensis quidam dicunt quod non et dicunt quod hic est casus in hac l. secundo casu et secundum hac l. intelligunt quod primo casu victus appellavit in secundo non et ponitur hec lex in glo. primula super verbo non decedere. Ista lex videtur fuisse hic ut tangitur in glo. precedenti que per iuris doc. non tenetur. Ymo videtur quod tunc iudex possit appellare quia nullum aliud remedium sibi manet quo sibi succurratur in expensis ut l. ultimato de fruc. et lit. expens. quod hic videtur casus C. de usur. l. i bone

fidei. Secundo queritur an iudex qui condempnatorem expensarum obmisit teneatur. Glo. hic dicit quod sic in glo. prima super verbo et secundum contra hic intelligo nisi si fuit petita condempnatio expensarum alias secus ut l. iii § hic aut de dam. infec. et ibi hic dixi et ibi per Cy. Queritur tertio in quo differat primum casus a secundo casu / Videtur secundum lex prima quia in primo tamen victus appellavit et prosequitur in secundo tamen appellavit et non prosequitur et hec nobis proponit / 2ª quod in primo casu appellavit in secundo non ista nobis reprobavit. Tertia est lex. inter doctoratis non videtur quod primo tamen victor nolebat appellare quia obmisit condempnatorem expensarum in secundo nolebat appellare quia obmisit condempnare reum in una ex rebus petitis vel i uno articulo cum petitio plures articulos contineret et videtur quod non potest ymo iudex super toto cognoscet et ita intelligunt hic doctores // Bartholus

Quorum appellationes non recipiuntur

Eius qui // Continua ut in glo. Servus contumax non appellat h. d. Opp. de l. ab eo quo et quod in ff. de iud. l. i. § i. So. hic loquitur in vero contumace ibi in ficto et dicitur verus contumax secundum istam glo. qui personaliter citatus non venit / Declaratur in l. ex consensu in fi. ff. de app. et l. fi. C. de integri resti. plene per Cy. in l. properandum § si aut C. de iudi. Opp. de l. creditor § minus ff. de app. So. ibi fuit contumax i non restituendo hic i non veniendo que sola contumacia punitur ut appellare non possit et propter hoc dicit glo. quod contumax in non iurando de calumpnia potest iurare si de iud. bulli. non i l. ii § sin aut reus C. de iura cal. et in dicta l. creditor § minus. Opp. dicitur quod principaliter negocio prestato ymo videtur quod debeat plene cognosci ut C. de iud. l. iudices et l. properandum de iud. c. ti. in glo. / Sol. duobus modis primo quod principaliter non dicitur quia una res est ab seb. by

respectu absentis dicitur sumarie respectu presentis cognoscitur plene secundum istum modum loquendi intellige glo. que est in l. sultimus § i. qui eo ca. in pos. ca. ubi dicit quod ad vendicorum prosequitur negotio sumarie cognito intelligo sumarie respectu absentis quia respectu ca. Et dicitur sumarie sed respectu presentis est cognoscitur plene ut videbitis in l. fi. C. de bo. auc. iu. pos. Sed ad non soluit glo. quod hic est ca. in qua sufficiebat sumaria cognitio et vide glo. et eo hic habes quod in actionibus in quibus sufficit sumaria cognitio verus contumax non appellat. Sed ratio non soluitur quod debet cognosci plenarie ut in contrarios nec ob. quod ibi quia istud dubium sumarie tempore quia requirat sequentia que dicat an appellatio recipi debeat vel non debet cognosci sumarie sed super negotio principali sumarie cognoscitur. Ista lec. non placet glo. quia an appellatio sit recipienda plene debet cognosci et vide glo. ¶ Solutio non obstat ergo fac. quod index non debet recipere appellationem nisi ea cognita et sic debet super pluribus citatis et conuocatis ut l. in causae § causa cognita ff de minor. et ipse quod si index recipiat appellationem in continenti ab ista recitatione post appellavi // Bartholus

Observari

¶ Bran. dicit ad hoc ut quis non possit appellare requiritur quod sit conuictus et sponte confessus si ad corpus desserit appellatio admittitur ¶ h. d. ¶ Nota quod hic videtur esse casus quod maleficium potest probari per instrumentum. Ista q. disputata ia. de are. qua cy. ponit in l. si cui C. de probat. dixi vobis ano in l. in senatus in prin. ad turpi. ¶ Opp. de l. constitutiones ff de app. et C. de rap. virginis l. i. Solutio fallit in casibus in quibus condemnatus nullo modo appellat qui ponuntur in illis l. ¶ Item opp. de l. non tamen ff de app. et C. de epi. audi. l. addictos. Solutio in non sunt confessus post sententiam vel ibi non sunt victus ¶ Item opp. de l. i. § diuus ff de quibus. Solutio confessio facta metu torquentore non nocet nisi ea permanet ita debes quod intellige

¶ Secundo littera hec l. habeat locum in aliis causis quam in his qui crimantur hic quidam dicunt quod non quia cum ista l. sit odiosa et sit restringenda. Glo. que videtur tenere contrarium et l. creditor § iussus de app. et l. non tamen C. ti. et ista parte credo veram per l. abstinendum C. e. ti. et ibi videbitis. ¶ Sed quero ad quid potest appellare confessus videtur quod possit revocare confessionem in causa appellationis si non renouauit in prima ut l. ij C. de errore aduoc. et non in l. creditor § iussus de app.

Nulli officialium

¶ Officialium cuiuscumque iudicis a sententia que eum data de delicto commisso in officio per eum iudice ab illo iudice non appellatur. secundo si in alia causa sunt victus h. d. ¶ Ipse sunt qui est ne vim indistincte quod officialis condemnatus a syndico non appellat. Quidam dicunt quod sit per hanc textum. Ego respondeo ista l. limitata primo quod sit loquitur an est condemnatus sumarie de delicto commisso in officio et ita sentit glo. hic. 2° in eo quod hic dicitur per pri. iudicis quod ista l. non habet locum nisi an nuntius uel notarius uel assessor condemnatur ab illo iudice cuius erat officialis pro eum presumitur quod index ferat contra eum sententiam nisi clare reperisset delictum. Ista sunt opi. placet quam Azo ponit hic in summa sua et glo. unde casu non intelligit ita l. hac ij. q. i c. ulti. iudicio ubi est hec l. canonizata // Bartholus

Ante ...

¶ Debitor publicus victus non appellat h. d. ¶ Secundo quero quid velit dicere dum dicit publici aut priuati dicunt quidam priuati scilicet proximi imperatoris. Alij dicunt priuati scilicet cuius libet. Sed tunc l. videtur contra regulam ut l. i maioribus C. de app. sed intellige hic confessus i. conuictus et sic non potest appellare ut dixi in l. obseruare C. e. ti.

Ab executione

¶ Ab executione non potest appellari nisi excedat in exequendo et tunc res mobiles et fructus rei immobilis sequestrantur et perariam appellans punitur h. d. ¶ Opp. C. de app. l. i maioribus. Solutio dicit glo. ab executione facta non potest appellari ita est casus ibi sed si index pronunciat sententiam exequenda vel non debet posset appellari ita loquitur l. contra et vide glo. i. Sed non in l. ab executione ff.

de app. ¶ Eo quo no q ab interlocutoria
que fert. post diffinitiva snaz app.
¶ Opp. C. de pbi. sesse l. i. So hic e
spale ¶ Iste opp C. de app. l. appellacoe
So. ut in glo. sua no bn Eo quo
no q si aliqs capit pp debitu et
ab ipa captura applat no debet
stati relaxari s3 pendente applatone
debet retineri sicut dicim hic de
alia re mobili que debet poni i
sequestro ¶ Opp q pdca de l. impa-
tores ff de app. So. ibi timebatur
de publicacoe fructum als secus
¶ Opp ad fine et vide. q alia pea
pmat ut C. de app. l. eos s. ne-
temre et l. iudicibz c. ti. sicudo ut
ibi dixi in dca l. iudicibz ¶ Queo
qualr pcedat modus i pcessu
Glo. ponit st esse respu rei in qua
fit pcessus / respu qtit i pqua fit /
respu tpis in quo fit / respu cause
que eet pcessus que potat oppoi
in pcessue ut patz p glo. et no
pchat glo. unu q in casibz i qbus
dixi posse pcessuz oppoi pr snaz
ut l. i. C. de iur. et fac. igno. st
oppoi et post quadriennii tpe ita
tenet hic glo et mirabilr sup vbo
pcedat dca modu ¶ Queo an ab
eo qui male ulsptat sna sententia
possit applari dic ut in glo. et cas
est in l. ab pcessuoe ff. e. dici q
si applat ab articlo queo q applat
hic articlo plures sut opi. Inter
alias est una et illa tene mchi
q articlo vide applare interloria
unde applans ab interlocutoria pcedat
et succubens punit pena huius l.
¶ Ceteris as / hic testu appat vel
sptus heres i possessione mittat
applari no pt h. d.

Ante / ab interlocutoria applari
no pt h. d. ¶ Opp ff de
app. recip. l. ij ff qui satisda. co.
l. ab arbitro C. de app. l. si qs applac
ff de minor l. aut utile p quas l.
dicit quida q regla est q pt applari
ab interlocutoria fallit hic in istis
iudicibz qui hic nominant. Glo. ma
tenet ctriu et ad dcam l. videt Tu
aut ut omia cplectari dicas sic
aut interlocutoria pfert post diffina
et pt applari ut hic ist no. in l. ab.
pcessuoe. C. e. aut pfert ante / et
tunc aut ulla alia diffinitiva pcerat
et pt applari ut l. aut ptor. s. s.
minist. ff de minor aut pcat alia
diffinitia et tunc aut grauame illatu
ab interlocutoria no pt reparari per
applacoe a diffinitia et potit
applari ut l. ij ff. de app. recipi. et
qui satisda. cog. l. ab arbito aut
pt reparari et tunc aut est talis
interlocutoria que pimit totu ne-
gociu et potit applari ut l. int
utile ff de minor aut totu ne-
gociu no pimit et applari no
possit ut hic et l. ij. C. de epi.
audi. ¶ Nec publicam / publicus
debitor manifeste conuictus no applat

¶ Qu pendente applacoe mors
intervenit pu.

Etiam post / instan
ce appoius
ad herede trsit. h. d.
¶ Opp. i. l. xx. et l. iij
So. vbi fuit applatum i
causa crimali. hic in civili de ista
causa crimali. hic in civili de ista
ma qualr instancia trseat ad.
herede vel successore dixi vobis in l.
eu heredem ff de fideiu.

Eius qui / Obitu rei magis
no e breuit dic.
ab anotacoe pt applari et
applacoe pendente morte rei pena
extigwit. h. d. ¶ Opp. i. l. xvi.
So. quia ab ipa anotacoe applat
et tunc habz locu ista l. quia aut
applat a sna lata sup crime pu-
et ita hz locu i. l. xx. ¶ Queo
qualr fiebat ista anotaco dic
ut hic habes in glo.

Si is qui / adeptio cosfisca
bonorum morte ap
pellantis no pimit. secus i
tacita h. d. ¶ Circa hac l. formo
una q oz quid si in crime in quo
tacite venit bonorum adeptio incido
expresse adeptioz bonorum / dot.
ultimum tangit ista q. et dicit
q tunc expssio nichil opat ut l.
iij ff de le. i. Idem postea dispu
dus Bartholomeus de pis. dict.
recordor quid determinavit. Con
tra ista declaracoz vide casus in hac
l. in si. ibi sola capitis pena etc.
¶ No pimo q hic in fine qn reus
erat dapnatus de crimie capitali
et bona adepta quo casu non
erat dubiu tacite sequi adeptioz
bonorum ut l. i. in si. ff. de bo. dap.
et i. de bo. dap. l. ij Adde ff e.
l. i. ubi loquitur de dapnato in me-

talem seu deportato videlicet dicitur sic
quibus adeptio bonorum competunt per
modum qui inest ut puta condempno
eum ad mortem attestis vel adeptioe
bonorum et tunc competit mobil opat
ut ff. de le. i. l. iij et de fideicom.
l. vtc / quibus competunt palim mod
ut puta pracipia videlicet condempnaui
eum ad mortem et bona adiminiuit
tunc competit opat hic et capis ...
et l. i. ff. c. // Bartholus

Si pater ¶ Causa appellacionis super innumeris pro- uentibus morte finitur h. d. de sic et dico abbatie vel capitulus finitur morte episcopi vel abbatis.

Quamuis // Mortua ancilla durat causa super peculium h. d. / Dilc habes in l. utraque de rei ven. dicit ut ibi.

Si unus ¶ Singularis l. est et habet duas partes et hoc dicit vlt. ad tempus quod datur appellanti heredes eius habet quatuor menses h. d. prima particula que est clara ¶ Ista secunda legitur duobus modis vno modo secundum glo. alio modo secundum doc. magis no. secundum glo breuiter dicit dicti quatuor menses elapso tempore quod heredibus datur ad deliberandum non currat h. d. secundum al. vel aliter breuiter heredes vlt tempore datum ad deliberandum per l. tu antiquioribus habet quatuor menses h. d. secundum doc. prima lectura magis videtur auctoritas [illegible]

¶ De hiis qui per metum iudicis non appellant rubrica

Si contra te ¶ In curia principis cessat suspicio iusti timoris h. d. dilc i. l. non est visile ff. quod me. causa: // Bartholus

Hiis qui ¶ Qui dimittit appellationem absque iusto timore decessit sine qui vo- uisse timuit protestacione debito tempore ultimo secunda ac si appellasset auditur ¶ No. quod de statute huius protestacionis qui facit tunc perinde ac si esset ap- pellatum dilc. habetur i. l. de pupillo. § si quis ipse de dap. infect. et qualiter iustus metus probetur ibi plene dixi.

¶ Quando ex pluribus appellat rubrica

Si mulier ¶ Ecclesia ciuitas et defensoris paritas facit ut sententia in causa appellationis dicta pro uno aliis prosit h. d. ¶ Tene menti istam l. ad unam practicam quam habui et producit unum instrumentum super quo tamen fuit facta condempnatio ego possum ibi facere articulum quod ille instrum de quo fit mentio in sententia et instrumento quod hodie producitur est unum et idem et vide bene si variantur fines seu possessores finium quod cum ipsis certe fiet talis articulus / quod possessio que hodie est posita inter tales confines et possessio que olim erat posita inter tales confines est una et eadem / quod requirit ... et idem ad hoc ut concludas facias positiones tuas tales quales dixi tibi et idem fit de persona cum concluditur quod aliquis est homicida tunc vis eum defendere quod ille occisus erat consolanitus et cum est vaiaco nomine ... et inquisitor facias positiones quod ille qui vocabitur in inquisitione et ille qui vocatus erat in banno erat eadem persona / quod non contradicere petatur // Bartholus doctor

Si uimmis ¶ Iudex quod quod lig appellationis facta ab uno prosit alii in restitucione concessa vni non prodest alii quod datur fauore minoris etatis

¶ De momentanea possessione fuit appellatum rubrica

Cum de possessione ¶ Sententia lata super possessione non potest appellationis suspensione integra manere h. d. ¶ Dicit glo. quod uult dicere de possessione et eius momento de quo dicit ut in glo ¶ Dicitur secundo quare dicatur momentanea de quo dicit ut in glo. et illa est vera quod momento est duratura et permansura penes possidentem ¶ Hic premisse opp. C. de app. l. 1. so. ibi appellatur rite ordinis obmissi vnde non appellatur rite sine late super possessione ¶ Opp. 2o de l. et a maioribus C. de app. so. specialis est hic ¶ Opp. 3o de l. si quis in tanta C. vnde vi. so. ibi possessorum habet in se causam proprietatis mixto potest app. etc. ¶ Dicitur primo breuiter hec l. habet locum

in eius possessio[n]e retinende eiusdem dicit
quod non habet locum nisi in possessorio
retinende. Veritas est quod habet locum
in possessorio recuperande uel adipiscende
possessionis ut C. quo. app. non reci. l. ab
eius et hac l. in fi. ibi possessionis
reformatione etc. Eo quo tempore apparet
secundum priorem glo. quod hec l. habet locum
etiam cum de adipiscenda uel recuperan-
da agit(ur). Quedam lex sententia lata
super possessio[n]e sit diffinitiua uel interlo-
cutoria eiusdem dicebat esse interlocutoria
quia est fictum nam cum in ea lis debeat
contestari et procedi ordine iudiciario
ideo ea sequitur sententia diffinitiua ut l.
incerti § de interdic. Insti. de interdic.
§ retinende et hoc tenet glo. tamen hoc
et l. quod iussit de re iudi. Uoluo
quedam glo. quod sit prohibita appellatio
in possessorio eius non sit prohibita in-
terlocutoria resti. Glo. argui(t) pro et contra
dic ut in ea

Ne liceat in una eademque causa
tertio prouocari rubrica

Si quis [in] causa i[n] duabus appellationibus
succubuit non potest tertio
prouocare uel supplicare
et retractatio iudicis
in tertia appellatione non computatur
hoc d(icit). Habetis hic notare duo primo
quod in duobus casibus in quibus prohibita
est appellatio et supplicatio. Non 2°
quod in causa appellationis quando utraque
pars est presens debet lis contestari ut
innuit hic textus ibi autem lite contes. et
ita intelligunt doc. et allegant ti. C.
de app. c. ut sopita et ibi per glo.
Opp. de l. in offendis C. de app. §.
illud. Sol. ibi sunt casus speciales in quibus
non licet nisi semel appellare / quinque etiam
nullo modo licet ut vidisti C. q. app.
non reci. per totum. Opp. 2°. quod in causa
appellationis non requiratur contestatio
ut l. fi. §. illud de temp. app. Sol. illud
uerum est quando una pars est absens secus
si utraque pars est presens ut hic / Ultimus
opp. et ui. quod hic iudex non possit
recusari autem cum impetrauit eum
victus et recusare non potest autem i[m]-
petrauit eum victor et non uis impetro
Ista distinctio probatur de lite contes. aut
efficatur et C. de app. c. sepe secundum
glo. quod hic victor impetrauit licet
ob. c. sepe quod c. innuit ad impetrandum
ante tempus statutum ab homine / hic autem tempus
statutum a l(ege). Ultimo queritur qualiter
intelligatur quod non liceat 3° prouocare
respondeo non licet tertio prouocare scilicet ei
qui in causa appellationis succubuit
sed posset esse quod super diuersis causis
ab eisdem partibus interponentur quatuor
appellationes verbi gratia actor in prima
obtinuit reus appellauit et ob-
tinuit in causa appellationis secundo
appellauit actor et iterum obtinuit
3° appellauit reus et iterum obtinuit
4° appellauit actor et obtinuit
iterum tunc reus amplius appellare
non posset quia habet sententiam suam
et duas appellationes contra se ideo
non licet amodo prouocare

Qui bonis cedere possunt rubrica

Qui bonis [cedere possunt] Cessio bonorum
non liberat debitorem
sed facit ne possit de-
trudi in carcerem hoc d(icit).
Hic dicitur quod debitor
non liberatur per cessionem. Con. Insti.
de act. §. penult. Sol. non liberatur
ipso iure ut hic sed ope exceptionis
ut ibi / vide glo. alibi glo. tenet
quod liberetur ipso iure a ciuili / naturali
remanente ut l. ubicumque ff. de
fideiuss. hec est uera quod ibi
dicat dic. probatur per textum § ti. i. l. iij
Opp. quod in alio possit cessio bonorum
videlicet ne queratur postea de-
postea quesitis nisi in questu facere
non potest ut j. c. l. iij et l. is qui
ff. c. / Sol. fateor eiusdem et quod hic
deficit suppletur per illas l. Opp.
3° et videtur quod cessio possit fieri
ante sententiam ut l. penult. ff. c. Sol.
fateor eiusdem et ita debet intelligi
iste textus. Ultimus opp. et ui. quod
carceratio propter non possit veniri
nisi concessis omnibus bonis rebus
et iuribus debitoris ut l. a diuo
pio §. post venditorem ff. de re iudi.
Sol. fateor eiusdem et quod hic dicitur
quod potest incarcerari intelligo concessis
prius omnibus bonis ita tenet glo.
opposite ff. de suspec. tu. l. iij §.
tutores qui. Opp. de l. obes C.
de act. et ob. / Sol. glo. et bene
fateor quod pro debito quibus fuit alterius
effici non potest sed ille qui ponitur in
carcere non efficitur seruus quia soluendo
liberatur et etiam cedendo bonis ut l.

vides hic statuta tuscie dicat grin
ultimo quod ait ille qui cedit
bonis dicat mutare bona sua
Cogita // Bartholus

Si ciuitate cum wt solue
creditoribus potest
bonorum cessione renovare h. d.
propter / ppt omnia similia bonorum
cessio no admittitur h. d. i istam

Si pater propter debitum
quem in admittitur
cessio que in bonis filii re=
dentur no preiudicat h. d. // Ergo si
tutus compescere et te volo im=
plorare a iudice quod creditori meo
imponatur silentium super illo debito
cum sim tutus compescere ut l. aurelius
ff. de liberatione le. et l. si contendat
de fideiuss. et est tex hic quod possum
implorare officium iudicis ne fiat
mihi molestia vel inquietacio
et sic imponatur sibi silentium quod no
legis iulie / ista cessionis bonorum
no patitur creditores bona ipsa ante te=
nere nisi dimissis rebus si data fue=
rint in solidum h. d. // Bartholus

Quam et filii filiusfamilias
sive habeat
castrense peculium sive no potest
cedere bonis h. d. // Nos habemus duas
glo. que dicunt quod filiusfamilias emancipato
no potest fieri cessio durante potestate
sed postea defertur. Ita no in l. iii §.
sed utrum ff. de minoribus l. quod si minor §.
quod si hominis c. ti. Alie glo. sunt contra
istum tex quod si filiusfamilias habeat sive
no potest fieri cessio quia potest cedere
bonis seu ponere in carcere vel detrudi
1° habemus glo. que videtur velle quod
in peculio profecticio no possit fieri
cessio Ita no Insti. de nova. §.
fi. et l. si emancipatus de nova. Ista
sentit hic glo. grin tenet glo.
in l. si filio ex peculio §. ma. li=
tas est ista dum filius est emancipatus
et desensus ita quod iniudicio quasi
contraxit tunc potest fieri cessio in
peculio Ita loquitur glo. l. si filio
probatur in l. iii §. ide scribit de pec.
dum fuit emancipatus ut contrahendo et
tunc fuit ita loquitur hec glo et alie
ubi alleguntur de hoc dixi plene in omnibus
istis l. si dubitet §. filius de fideiuss.

Quam solito Ait dicitur dila=
tio vel admittatur
cessio stat maior pars creditorum
impetrare dilationem debiti vel minuere
personarum quod si utrumque est paritas

sua benignior admittitur h. d. // Ouod
ergo debitor possit cedere bonis si wlt
no obstante quod creditores nolunt concede=
re dilationem quinquennalem hic tenet quod no
dicat in prin. quod dicto dat creditoribus
Azo vult hic teneri in fin. quod ista
dilatio datur ab ipso debitore si wlt
alias et esset tenebat suum actum.
ff. c. l. leges in prin. // no tamen quod ad=
mitteretur cessio bonorum et sic beneficium
est ampliandum

Debebis autem iudex possessor rem ita.

In bonis hic est no lib
rapinis breuiter
dicens. Quam debitor hic legata
a defuncto herede preferuntur
legatariis ab eo h. d. /
Op. C. ad l. falcid. aut
sed cum testator ubi heres tenetur ad
universa legata / Eo illud hodie
cum pro rectarius no fecit ut ibi

In veritatis Creditores
defuncti contra
impetrat separationem bonorum si fide
heredis no sunt secuti h. d.

Ex contractu Qui cedit
bonis ex ante
gesto no potest conueniri nisi de
eo quod postea superlucratus est deducto
ne egeat h. d. // Ex hac l. nota
duo primo quod qui cedit bonis tutus
est compescere ut vidisti de ti. i. l. i.
et sic male dicit glo. in l. ubi nondum
ff. de fideiuss. que dicit quod tollitur
omnibus et remanet naturalis // 2° no
quod hic tex. videtur in uno quod cessio
cessionis bonorum impedirat lite contestata
quod apparet ex eo quod dicit contra inter eum
conueniri et ex eo quod dicit actiones tunc
detinuit statu possit contradicere conuen=
tionem dicat autem no poteris conuenire
et sic actum conuentionis impedit de
quo dixi in l. iii ff. alio anno ait lege

In omni no debet cogi unus ex
creditoribus bona suscipere et aliis sa=
tisfacere h. d. iste no lib. §.

Si bona De mortuis no hic
heredes creditores in
possessionem mittuntur h. d. // Hic
dicit si bona defuncti vacare constat
quando constabit bona defuncti vacare
sindicus debent requiri hii qui dant
successiones ut l. i. de suc. edic. de cur.
bo. dan. l. i. l. si diu quod ex ea i pos=
ca. et debent requiri nominati hii
quibus propria ea sucessionis contingit ut
l. i. ita fi. ff. de ven. inspi. et debes
eas statim tenens ad obeunda vel

repudianda hereditate non minus tenetur
creditorum ut l. i. ff. de min. deli. tunc si
illis appareret videtur constare quod bona vacent
ita videtur dicere glo. non ad trebell.
l. prima § licet cum fiscus debeat requiri
hec l. si liber admitatur videtur velle quod
non dicat enim et a fisco non requiri constat
et sic non apparet fiscus non tenetur
probare quod constat sed sufficit quod non constat
ista precedit contra ad primum decretum
ad secundum autem decretum in bonis defuncti
qualiter potest queriri tum non latitet
iudeo dabitur curator bonis qui vendet
pro satisfaciendo creditoribus ut de cura.
bo. dan. l. i. et l. fi. de privil. cre. l.
ab hostibus in pri. quod supra ea. ma.

Pro debito Creditores ypo-
thecarii presentiunt
cyrographarios vel privilegia bona
vendicari sed possessione et venditione
debent impetrare h. d. Nota hanc l.
quod ista petitio petitio mihi dari bona
in solutum non procedit Iste non quod
dixi in summario Si uxor tua. pro
parte qua creditor succedit debitori
extinguitur actio presidio privilegia coheredes
conveniri h. d. In possessionem missus
in possessorem ex primo decreto mihi pro-
scribit h. d. iste §. // Bartholus

Cum proponas Cum debi-
tor latitante pro-
cedit ad missionem in possessionem
et postea ad venditionem h. d. Primo
quero qualiter perveniatur ad primum decretum
dicit glo. dicitur libellus contra debitorem
et vide glo. in contrarium quod debetur libellus
petitur duobus modis uno modo quod debetur
libellus super actione principali et reus
citetur ut veniat responsurus et eo con-
tumace contumacie datur possessio ex primo
decreto // 2o modo petatur quod reus citetur
ut veniat responsurus de iure tali et
eo contumace contumacie debetur libellus
in quo narret quod tunc reus responsurus
fuit citatus et contumax petatur
mitti in primum decretum et ista petitio
ponit speciem. Tum forma fori competentem.
Secundo quero quot citationes debeant
precedere antequam perveniatur ad primum de-
cretum iudeo debet citari peremptorie
ut l. peremptorie ff. de iudi. ita tenet
glo. in dicta l. si finita §. iulianus
de dam. infec. Quero 3o dicit hic
dicit hic et tunc non debitorem esse
constat qualiter debet constare iudici
de debito antequam mittatur in primum decretum
Glo. hic dicit summarie in ea vide
quod quidam intelligunt probatione tum cum alique
et non per glo. in aut. de exhibe.

et intro. re. §. sub scripturam Nutas contra quod
contra ad primum decretum credo quod sufficiat
probatio debiti per instrumentum cum faciat
incidentem praeiudicium ita loquitur dicta
glo. ac l. thesaurarii al. thesaurus
ff. ad exhiben. Contra vero ad secundum
decretum requiritur probatio per testes vel
instrumenta ut videbitur in l. pro. Ideo posset
dici tunc summarie cum sit parte absente
et ita loquitur glo. in l. filium §.
i. ff. c. Quero dicit hic tempore ab
infracto pervenit ad secundum decretum
quero quantum debet tempus transire
antequam perveniatur ad secundum decretum
Glo. ponit spatium. finaliter dicit quod ar-
bitrio iudicis observatur et istud cum
observatur quando tempora non sunt per statuta
limitata Quero quibus est modo
expectes ad interponendum decretum. Respondeo
ille qui habet merum vel mixtum
imperium ut l. iube caveri ff. de
iurisdic. om. iudi. de dap. infect. l.
iiii §. per duas. Quero quorum bonorum
fit missio Glo. dicit in omnibus bonis
habere pro mensura debiti declarati quam
stat videbis // Bartholus

Etiam cum necesse Ista autem e-
posita h. ut
defunctus et cogatur i. aliquo
l. antiquas. Nota hic quod modo or-
dinarius solus habet potestatem citandi
repa h. est capi personaliter facere
Secundo non quod quis non recipiat possessionem
ius restitutis expensis et satisfactione
presentata Tertio non quod secundum ista autem
fit missio secundum mensuram et primam
debiti declarati Dicitur hic ex contracto
negotio qualiter contrahatur Glo. dicit
summarie quod intelligo ut dixi de l. pro.
Quero utrum fiat missio pro quantitate
debiti ad literam et non ultra Glo. hic
dicit et hic quod etiam pro maiori quantitate
fiet missio habita consideratione expensarum
futurarum et sciendarum pro tempore dicit
declarati debiti Quero infra quantum
tempus iste veniens debet audiri Dicitur
quandocumque dicat glo. dicit quod semper audietur
antequam sit interpositum secundum decretum
ut l. si finita §. postea de dap.
infec. // Bartholus de saxo ferrato

Cum unus Hec est non. liber. l.
Cum unus ex credito-
ribus mittatur in possessionem
ex primo decreto eius missio prodest
omnibus et aliis creditoribus presentibus
vel biennium absentibus vel quadriennium
venientibus et debitum ostendentibus et
expensas pro rata refundentibus h. d. Nota
quod possessio data uni prodest aliis
ita quod alii novo decreto non indigent

si put uti primo cuius debito et oppos refectis q.s.e. no. Opp. de l. i. et l. ij in q. bo. in pig. ha. Glo. hic tangit et est ma. multu difficilis et glo. et doc. distinguunt int pignus ptoriu et quetionale. In pignore quetionali procedit regula. qui por e tpe porior est iure. In pignore ptorio disting. aut sut eiusde tit. aut diuersoz titlozu ut no. in l. si fructa ff. si plures de dap. infer. l. cu vnus ff. qui po. in pig. ha. l. si mit ff. de dy. in c. qui por de re. iur. li. vi. Ego ponam alit dice sila in creditoribus hic est q. vno in iusso stati alij videntur in iussi ut l. qui actat ff. seruus de hys que in fran. cre. Cu igit omnes eod tpe videntur in iuss no est maior si no habz locu regula qui por est tpe az illa est por alio si sic esset dare prior. et posterioritate tnc qui por est tpe porior esset iure. ut l. si mit ff. q. po. in pig. ha. Cuius aus si l. habz locu hodie qn fit missio p magna debiti declarati. Glo. hic in quadam solucione videt tenere q. no sup glo. quodammodo contrariu videtur p glo. ff. c. l. cu vnus et illa verior cuius cum si bona no esset tot q sufficerent primo creditori dic ut plene dixi. s.

Sed certe Breuit dicit que in iussus ex primo decreto ad venditore puenit debz plene primo satisfacere et residuu deponere ut creditoribus postea venientibus et debitu ostendetibus satisfiat h. d. Ito q. de pecunia redacta ex venditore fca ex scdo decreto debz creditoribus satisfieri absque aliquo processu fca fide. de debito et in hoc pcedit plene primu et scdm decretu int posteru ad petitoz aliorum creditorum. Ito scdo ad scdm decretu requirit plenaria pbatio p testes ut infra ut pbatur in hoc tex. Bn dicit debiti cautione ostendat et v. tex. Bn dicit etia parat tex. Sit aut. Sit recesset fraus debet de deposito et venditore fieri scriptura cu solempnitate hac. l. ex ipsa. h. d. Hoc qd hic dicit de isto no fuerat hodie.

De priuilegiis fisci rubrica

Bona Mulier in rebus suis est porior fisco creditore. nisi ex causa pricipali h. d. Opp. de l. sat. ff. i. ch. ca. pig. ca. gesta. So. aliud in rebus dotalibus aliud in ipsis. Ito no dicit glo. q. ille qui petit renoui tenuta de aliquibus bonis que asserit esse sua debet illud pbare et vide glo. si. q. petitus tenere iudici istud est verum quando iste res possidebant ab eo in cuius bonis fca est missio secus si possideret ab eo qui petit renoui illud ita no in l. ob maritorum ue. vx. pmai. et l. a diuo pio ff. si sup rebus ff. de re. iud. et ibi dixi.

Quamuis Mulier in dote et fiscus paribus passibus ambulat ut qui por e tpe porior sit in iure h. d. Si tamen pecuniaz fiscus pfertur omnibus creditoribus ypothecariis no tacitibus h. d. Ito quod dixi in summario. Si debitor. Obligatio et priuilegiu fisci no extenditur ad bona debitoris ante vendita h. d. Ito qd dixi in summario qd intellige verum nisi essent ante vendita in fraude ut s. de iur. fis. l. i.

Pecuniis Fiscus pt renocare pecunias alij creditori soluta sine vsuris. pe. dicit qualit pecunia vni creditori soluta remittetur. Hec ple. in l. pupillus ff. de hys qui in frau. cre. et l. no expediret de bo. aut. iudi. pos. l. deferre de iur. fis. Cu patre. Fiscus alienata renocat p pium debitore causa dotis constitucionis h. d. iste t. Si uite. Priuilegium fisci potest transferri p cessione h. d. Sed quero que est ro. q. priuilegiu pupilli no transfert p cessione ut l. si ex pluribus de admi. tu. et priuilegiu fisci sic dicam i. l. proxima.

De priuilegio dotis rubrica

Coniuncta ut in glo. Crimit glo. circa rubrica pout duo sunt priuilegia multa quedam int psonales actiones quedam int ypothecarias de quo priuilegio loquitur hic. Glo. dicit q. loquitur de priuilegio qd habet int psonales de alio qd habet int ypothecarias loquitur i. qui po. in pig. ha. l. assiduis Cod. tex. et magnum Dare debet

Bartholus legum doctor.

Scire debes / privilegium quod datur ratione persone ad heredes non transit, ad hoc allegatur C. de pri. fi. l. cum qui post pig. ha. l. assiduis § contrarius et l. etiam in pri. so. ma. Sed glo. non transit ad heredes extraneos ut hic, secus si ad suos ut in contrario et intelliguntur sui hic esse descendentes ex se. Cum mulier sine herede hic non sit ideo ex non habens in potestate filium. Item modo glo. mihi hic magis valde magna in qua non imposito plene ex tenere vos nimis.

Quod primo in realibus actionibus hic est in ypothecariis quibus creditorum preferatur. Glo. dicit hic sibi contra regula qui prior est tempore potior est iure. Sed fallit in tacita ypothecaria cum ipsa preferatur dos in dicta l. assiduis. Item quod quid de privilegiis personalibus. Glo. dicit quod privilegia personalia extinguuntur ex causa non ex tempore debiti. hic per glo. et ff. de his qui not. infam. cre. l. privilegia et ibi per glo. et per Dy. de re. iuris c. qui prior le. vi.

Quod primo utrum privilegium dotis competat ipsi actori de dote cum mulieri et quod competat ipsi actorum seu ipsi doti facit ista rubrica que dicit de privilegio dotis non dicit de privilegio mulieris. Idem videtur C. de rei. uxo. ac. l. i. § sunt plenius ibi ita et in finibus actionis damus. Item fortius facit ff. so. ma. l. i. in pri. ubi dicit dotis causa perpetua est et non dicit quod de muliere. Item in contrarium videtur textus hic l. in quo mulieres utuntur ff. de privil. cre. l. dabimus Insti. de actio. § fuerat. Iste l. videntur velle quod privilegium competat ipsi mulieri non actori. Dicunt ut communiter dicit Iacobus ff. so. ma. l. i. Dico hic breviter dos habet multa privilegia inter cetera habet duo que dantur ipsi mulieri unum est privilegium in personali ut preferatur in personalibus ita loquitur hic et l. dabimus de privi. cre. Aliud privilegium est quod preferatur ypothecariis habentibus tacitam. Istud simpliciter datur ipsi mulieri ut l. assiduis qui po. in pig. ha. in dicto § fuerat et ista privilegia ei dentur ratione persone ad heredes non transeunt et ita loquitur hic. Habet alia privilegia scilicet quod habeat ypothecam non dico privilegiatam sed dico ypothecam simpliciter et istud datur ipsi actori ut l. i. § sed ut plenius de rei uxo. actio. et istud privilegium transit ad quemcumque actio transit. Item habet privilegia alia que non curo enumerare hic.

Sed quero utrum privilegium dotis possit transferri per cessionem. Videtur quod non quia que non sunt transibilia ad heredes non sunt cessibilia ut l. si complures de admi. tu. Sed privilegium dotis non transit ad heredes ut hic ergo nec ad cessionarium. In contrarium est et fiscus paribus passibus ambulat ut C. e. ti. l. ii. Sed privilegium fisci transit per cessionem ut C. e. ti. l. fi. ergo etc. Breviter quidam Cy. ibi dicit aliquid verum ad so. g. oportet vos scire primo utrum privilegium pupilli in actione tutele transeat ad heredes. Glo. in l. dabimus de privi. cre. et in dicta l. si complures de admi. tu. tenet quod transit ad heredes suos ad extraneos non sed privilegium dotis quas reprehendit Ia. de are. per l. non solum § si pupille de excu. tu.

Item probo alia ratione privilegium dotis transit ad heredes suos scilicet eius uxoris secundum veram opinionem ut l. assiduis § contrarius C. qui po. in pig. ha. et ibi dicta ubi ergo essent heredes sui scilicet creditores tunc et non debitores ad eos non transiret privilegium multo ergo fortius privilegium pupilli in actione tutele ad heredes extraneos ipsius pupilli non debet transire.

Item hoc premisso pro solutione contrarii primo dico sic quod quedam sunt privilegia que transeunt non ad heredes suos neque ad heredes extraneos et illa non possunt cedi ut dicta l. si complures. Quedam sunt privilegia que transeunt ad heredem suum et non ad extraneum et tunc si quis cessio fiat ex voluntate sua tale privilegium non transit. Arg. ad hoc in l. preto § pretendit ff. de le. ii. et quod dicimus in operis libertorum que non possunt cedi ex voluntate sed ex necessitate ut l. libertus operas et l. si libertus aut de ope. lib. non in l. non porte § libertus ff. de q. ind. et esset quemcumque necesse omnia que sunt transmissibilia ad heredem sunt cessibilia dic ut dixi in l. si ita stipulatus fuerit de v. obl.

Bartholus de Saxoferrato.

De revocandis hiis que in creditorum fraude alienata sunt rubrica

Continua ut in glo. et collige gratia clarius i. c. l. ignoti et videbitis

Si heres // Bar. dicit primus modus legendi ad eundem res in fraude sunt alienate pervenitur demum bonis principalis excussis. h. d. // Non quod ad actores revocatorias pervenitur demum bonis principalis excussis // Contra hic opp. et videtur quod discussio non sit necessaria nisi cum agitur ypothecaria contra extraneos possessores ut s. de pig. aut hic per debitorem glo. dicit quod hic sunt revocata seu discussio ex voluntate non ex necessitate sit discussio non obstat alias et vide glo. doctores ultramontani reprehendunt istam glo. et dicunt quod de iure antiquo quando agebatur revocatoria precedere debebat discussio ut hic et s. c. l. ignoti et l. aut prior § i. ff. e. // Cynus declaratione dicto quod hec l. debet intelligi duobus modis primo quod hic creditores hereditarii fuerunt contenti fide heredis vel alter voluit petere bonorum separationem sed noluit agere revocatoria et tunc precedit textus iste plane et est vera opinio ultimorum doctorum non potest intelligi quod creditores hereditarii volunt facere hanc revocationem per ordinem de separationibus non servata forma illius ti. de hiis que in fraudem creditorum et tunc non est necessaria discussio ut l. i. in prin. et § i. ff. de separationibus et l. creditores c. ti. In casu tamen est discussio necessaria ut l. penul. ff. de separationibus et isto modo intelligendo posset procedere glo. nostra

Restitutione // Breviter dicit ea que sunt data in dote si non sunt obligata nec in fraude data a creditoribus non revocantur h. d. // Non hac l. qua intellige ut declarat optime text. in l. si § i. ff. e. // Si privatus filius non heres pro debitis patris conveniri non potest h. d. ista l. quod non

Filios // heres non auditur allegando turpitudinem defuncti h. d. // Opp. quod etiam ipse met qui alienavit possit revocare quia fictitia et ymaginaria venditio non est venditio ut l. emptor de act. emp. et l. ymaginaria de regulis iuris et § plus valet quod agitur quam quod simulate concipitur. Solutio quia hic dicit alienationem esse fictitiam et ymaginariam et istud potest optime allegari ut l. gratia. Secus quod confitetur alienationem esse veram sed factam in fraudem alterius et tunc ipse qui fecit vel heres eius hoc allegare non potest ubi est textus hic

Ignoti // Breviter dicit bonis principalis excussis revocantur a personis titulo lucrativo si fraudem participaverint titulo lucrativo fraudis participatio non requiritur h. d. et hec l. est summarium totius tituli // Contra glo. hic loquitur ad revocandum data in dote sed requiritur et nudam glo. quod non quia est titulus onerosus ut l. ex promissione de act. et obli. Certe hic debes intelligere quod est titulus onerosus licet cum habeat dotem pro oneribus matrimonii supportandis ut l. pro oneribus c. de iure dotium // Ubi non datur titulus lucrativus ut l. si c. de iure dot. textus probat optime in l. si § i. ff. e. // Bartholus

Si actum // Ista l. legitur dupliciter. Primo per lec. variam hoc intendit Contra debitorem qui in fraudem creditorum est liberatus datur revocatoria in qua facere potest actio prima cuius erat nec h. d. primo verum intellige // Opp. et videtur quod iste liberatus debeat conveniri in solidum quia in totum ad eum pervenit liberatio ut quebatur ff. ad l. falc. Solutio intellige hoc quod hic debitor tenebatur ab ipso in non ea actione que erat primus nec et eodem modo dico de eo quod hic dicit infra annum quia actio prima erat annalis vel de eo quod ad eum pervenit convenietur perpetuo. Alio modo legitur quod hic noster fraudator in ipsum debitorem liberatum sed ista lec. non placet immo ipse qui in fraudem alios liberavit non habet beneficium cessionis bonorum ymmo penas carceris patitur ut l. ult. § si ff. e. Primus verum intellige et non per dy. Insti. de act. § si quis in fraude

Explicit liber septimus c.

Incipit liber octavus

De interdictis rubrica

Scire debes privilegium quod datur ratione persone ad heredes non transit ad hoc allegatur C. qui pot. in pig. ha. l. assiduis § exceptis et l. etiam in pri. ff. so. ma. / Sed glo. non transit ad heredes extraneos ut hic sentit sed ad suos ut in contrario et intelligunt suos heredes descendentes ex se cum mulier est descendentes ex se cum mulier suum heredem habere non potest ideo quia non habet in potestate filium. Modo glo. mihi hic magis valde magna in qua non inspexo plene quia tenere vos unius

Quod primo in realibus actionibus hoc est in ypothecariis quod creditorum hoc est in ypothecariis quod creditorum preferatur glo. dicit hic ubi de regula qui prior est tempore potior est iure tamen fallit in tacita ypothecata cum preferatur dos in dicta l. assiduis. Secundo quod quid de privilegiis personalibus glo. dicit quod privilegia personalia ex causa non ex tempore destimatur ex causa non ex tempore hic per glo. et ff. de regulis iuris l. i. fran. etc. l. privilegia et ibi per glo. et per Dy. de re. iur. c. qui prior li. vi.

Quod primo utrum privilegium dotis competat ipsi actori de dote an mulieri et quod competat ipsi actioni seu ipsi doti facit ista rubrica que dicit de privilegio dotis non dicit de privilegio mulieris / idem videtur C. de rei uxo. ac. l. i. § sunt plenius ibi ita et in l. i. § sed ut plenius ibi ita et in quibus actionibus damus tamen preferentiam facit ff. so. ma. l. i. in pri. videtur dotis causa precipua est et non dicit aliquando de mulieris. In contrarium videtur tex. hic l. in quo mulieres utuntur ff. de privil. cre. l. dabimus Insti. de actio. § fuerat. Iste l. videntur velle quod privilegium competat ipsi mulieri non actori dotis ut convenit dicta lacunis ff. so. ma. l. i. Dico hic breviter dos licet multa privilegia sint certa habet duo que dantur ipsi mulieri unum est privilegium in personali ut preferatur in personalibus ita loquitur hic et l. dabimus de priv. cre. Aliud privilegium est quod preferatur ypothecariis anterioribus tacita istud simpliciter datur ipsi mulieri ut l. assiduis qui po. in pig. ha. in dicto § fuerat et ista privilegia cum dentur persone ad heredes non transeunt et ita loquitur hic. Habet alia privilegia scilicet quod habeat ypothecam non dico privilegiata sed dico ypothecam simpliciter et istud datur ipsi actori ut l. i. § sed ut plenius de rei uxo. act. / et istud privilegium transit ad quemcumque actio transit. Item habet privilegia alia que non curo enumerare hic.

Quero utrum privilegium dotis possit transferri per cessionem videtur quod non quia que non sunt transmissibilia ad heredes non sunt cessibilia ut l. si constante de admi. tu. Sed privilegium dotis non transit ad heredes ut hic glo. uer ad cessionarium. / In contrarium et simul paribus passibus ambulat ut C. de tu. i. l. ii. Sed privilegium fisci transfertur per cessionem ut C. de tu. i. l. fi. Ego dico breviter quod quidquid Cy. ibi dicit. Audi venia ad so. g. sponte vos scire primo utrum privilegium pupilli in actione tutele transeat ad heredes. Glo. in l. dabimus de privile. cre. et in dicta l. si constante de admi. tu. tenet quod transit ad heredes suos ad extraneos non sed privilegium dotis / quam reprehendit Ia. de are. per l. non solum § si pupille de vitu. / Pro vero alia voce privilegium dotis transit ad heredes suos sed extraneos nunquam secundum veram opinionem ut l. assiduis § exceptis C. qui po. in pig. ha. et ibi dicta ratio quia essent heredes sui sicut creditores / et non debitores ad eos non transiret privilegium multo fortius privilegium pupilli in actione tutele ad heredes extraneos ipsius pupilli non debet transire. / Hoc premisso pro solutione primo dico quod quedam sunt privilegia que transeunt non solum ad heredes suos verum ad heredes extraneos et illa non sunt cedi ut dicta l. si constante / quedam sunt privilegia que transeunt ad heredem suum et non ad extraneum et tunc si quidem tempore fiat ex voluntate tunc tale privilegium non transit. ar. ad hoc in l. pacto § pen. ff. de ke. ii. et quod dicimus in operis libertorum que non sunt cedi ex voluntate sed ex necessitate ut l. libertus operas et l. si libertus aut de ope. lib. non in l. non prete § libertus ff. de qui. vide / Esset quando unquam esset omnia que sunt transmissibilia ad heredem sunt cessibilia dic ut dixi in l. si ita stipulatus sum de v. obl. / Bartholus de Saxoferrato.

De revocandis hiis que in creditorum
fraude alienata sunt rubrica

Continua ut in glo. et collige contra
clarius supra c. l. ignoti et l. videbitur
Si heres / Breviter dicit
primus modus
omnes legendi. Ad cuius
cuius res in fraude sunt
alienate pervenitur
deinum bonis principalis detentoris.
h. d. Vel sic quod ad actores revocatorias
pervenitur demum bonis principalis
detentoris. Contrarium et opp. et videtur
quod distractio non sit necessaria nisi cum
agitur ypothecaria contra extraneos
possessores ut supra de pig. aut hic
pro debitorum Glo. dicit quod hic sunt
revocata seu distracta ex voluntate
non ex necessitate sit distractio non
obstat aliquid et vide glo. doctores
ultimorum reprehendunt ista glo. et
dicunt quod de iure antiquo quando
agebatur revocatoria prius precedebat
distractio ut hic et supra c. l. ignoti
et l. ait pretor § 1 ff. c. Ulpianus
declarare dico quod hec l. debet
intelligi duobus modis primo quod hic
creditores hereditarii fuerunt sequuti
fidem heredis vel alii voluit petere
bonorum separationem sed noluit agere
revocatoria et tunc precedit textus
iste plane et est verum opinio ultimorum
secundo modo potest intelligi quod creditores
hereditarii noluerunt facere hac revocatione
per eorum de separationibus non sequuta
forma illius ti. de hiis que in fraudem
etc. et tunc non est necessaria distractio
ut l. 1 in prin. et § 1 ff de separationibus
et l. creditores c. ti. In tamen sed
est distractio necessaria ut l. penult. ff
de separationibus et isto modo intelligendo
posset procedere glo. nostra
Et tamen / Breviter dicit
ea que sunt
data in dote si non sunt obli-
gata vel non in fraude data a credito-
ribus non revocantur h. d. Non hac
l. aliqua intellige ut declarat optime
textus in l. fi. § 1 ff. c. Si privatus
filius non heres pro debitis patris
conveniri non potest h. d. ista l. quod non
Filius / heres non auditur
allegando servitudinem
defuncti h. d. // Opp. quod etiam
ipse met qui alienavit posset re-
vocare quia fictitia et ymaginaria
venditio non est venditio ut l. emptor
de act. empt. et l. ymaginaria de re-
gulis iuris et quod plus valet quod agitur quam quod
simulate concipitur. Solutio: quia hic dicit alienatio est fic-
ticia et ymaginaria et istud potest
optime allegari ut l. qua. / quia hic
confitetur alienatio esse vera sed facta
in fraude aliorum et tunc ipse qui
fecit vel heres eius hoc allegare
non potest ubi est textus hic
Ignoti / Breviter dicit bonis
principalis detentoris re-
vocantur a patribus ti. onerose
si fraude participavit ti. lucrativo
fraudis participatio non requiritur h. d.
et hec l. est summarius totius tituli
Contrarium glo. hic utrum ad revocandum
data in dote fraus requiratur et videtur
glo. quod non quia est titulus onerosus
ut l. compromissoque de act. et obli.
Certe hic debes intelligere quod est
titulus onerosus licet enim habeat dotem
pro oneribus matrimonii supportandis ut
l. pro oneribus C. de iure dotium / tamen
vero datur titulus lucrativus ut l. fi. C. de
iure dot. textus probat optime in l. fi.
§ 1 ff. c. // Bartholus
Si actu / Ista l. legitur duobus
modis primo lectura vero
hoc intendit. Contra debitorem
qui in fraude creditorum est liberatus
datur revocatoria in qua tantum facere potest actor
prima cuius erat non h. d. Primum verum
intelligo. Opp. et videtur quod iste liberatus
debeat conveniri in solidum quia in totum
ad eum pervenit liberatio ut quereba-
tur ff ad l. falc. Solutio intellige hoc quod
hic debitor tenebatur ab ipso in non
ea actione que erat huius vero / et certe
non dico de eo quod hic dicit infra
annum quia actio prima erat annalis
vel de eo quod ad eum pervenit conve-
niretur perpetuo / Alio modo legitur quod
hic nota fraudatur in ipsum debitorem
liberatum sed ista lectura non placet in
ita ipse qui in fraude alios liberavit
non habet beneficium cessionis bonorum
immo penas carcerum patitur ut l.
ult. § fi. ff. c. Primum verum intelligo
et non per dy. Insti. de act. § si quis
in fraude

Explicit liber septimus C.

Incipit liber octavus

De interdictis rubrica

Cum ramus | Aut- dictu
ne ramum arborum noceat
per vicinitatem ramus ex-
tenditur ne arborum radi-
ces officiat h. d. ista l. Opp. glo-
dicit quod ista arbor debeat exci-
di quod videtur l. fi. ff. fi. regen. So. in-
telligo quod hec arbor erat plantata
fini l. et non quod alia l. Tene opp. quod
limite finium est pena non incet. ut
l. gracius. de adulterijs. So. fateor
quod ipsa platacio que sunt facta
quod ipsa non punit sed radices con-
tinue non punit et noceat illud est quod iudicis
officium equitatis redigit per hac l.
Queritur qua actione hec fiat. hic
sunt plures opi. in glo. Illa est vera
quod potest agi utili actione descendente
ex edicto de arboribus cedendis con-
tenplo ad radices sicut per vicinitate
ramus per hac l. Contra glo. opp.
et videtur quod non potest uti quod agat
isto interdicto ymo quis sua auctoritate
potest despidere illud quod recumbit
in suo ut l. si ante §. quod ad ramam
ff. quod vi aut clam et l. quemadmodum
§. si prope. ad l. aquil. Breuiter
quando quis aliquid imittit in suo a se
possesso tamen quamuis in debitum tunc
habet necesse recurrere ad interdictum quod vi
aut clam aut de op. no. nunc. quando
quis edificat in suo et protendit in
meo a me possesso tunc si quando in
meo non recumbit recurrendum est ad
interdicta ista loquitur ti. de arboribus
cedendis et dicto §. si prope. Si non
in meo recumbit si quando venit hec
ualet ut in radicibus tunc recurrendum ad
istud utile interdictum ista loquitur hic
Si vero euenit opere manifesto tunc non
habet quis necesse recurrere ad iudicem
sed potest sua auctoritate destruere ut dicto §. si
prope et dicta l. si aut §. qui ad
ramam et non in l. de pupillo §.
nunciasse ff. de op. no. nunc. Preses
iudex contra eum qui non est de suo
foro cognitor non habet h. d. Dicitur dic
ut dixi C. si non a competenti iudice l. i.

Incerti | Si petitorium et pos-
sessorium simul intentetur
debet causa possessionis simul cum
aliis intentari ut petitorium eius
ordinetur h. d. Primo ponit dictum
2o casus declaratorium 3o ronem 4o ponit
ad tacite obiectorum 5a a competentibus
3a dicit cognitionem 4a ad interdicta aucte
Opp. de l. fundum §. fi. ff. de vi
et vi ar. ubi simul et semel agitatur
de possessione et proprietate Quintum tiore
sunt tres opi. in hac materia. Una est
Jo. azo. et hu. Alia est mar. et
glo. 3a est ye. de bel. pe. Primi
dicunt fatendo quod ultimum possessorium
conuenit cum petitorio licet ob l. gra
quod ubi sunt renunciatum petitorio
sed hic est contra texto illum qui dicit petere
Alij dicunt possunt eadem opi. quod
pendente petitorio potest intentari posses-
sorium sed non econtra ista non habet ronem
sed istam opi. vide C. l. naturaliter §.
nichil commune ff. de acq. poss. Hic
videtur ad l. illa multis modis de
quibus ponitur hic duo Primo quod
incepit agere petitorio ignorans se
possidere ista est dimato licet dicit
quod ibi fuerat victus super possessorio
et ista est dimato vide mar.
que sequitur glo. et ista est veritas
quod possessorium retinende non conuenit cum
petitorio ista loquitur hic. Secundo quod
esset plus grauis qui cum vendicat
rem dicit aduersarium possidere qui
vero agit interdicto retinende asserit
se possidere et sic esset plus grauis
interdicto non potest simul intentare utrumque
ut hic et l. ordinarij de rei ven.
et l. si domi C. de iud. Et si
quereret quod ista duo iudicia proponuntur
diuersis respectibus ita quod non esset
contrarietas ualde bene concurrunt. ubi enim
ago quod te rei vendicatione et dico
te detinere vel possidere ualet tamen
deinde ago interdicto uti possidetis
quod arbor est mea simul certe
bene possum quod non est contrarietas ut
dicto §. nichil commune ista tenet glo.
in l. clam possidere §. quod ad uindiciam
eodem ti. et hic vide approbatum ho.
C. de cau. pos. et pro. c. pastoralis
Sed quid hic opp. super istos petitorium
et possessorium non conueniunt vide contrarietatis
sed texto dicit quod hoc est rone ordinis
hoc dicit etiam in dicta l. ordinarij
So. rone contrarietatis facit ut ista duo
iudicia simul non admittantur ut
dictum est. rone ordinis facit ut pos-
sessorium preferatur ista loquitur hic
et ista est vera. 3a sunt opi. pe.
quod sine possessorium conuenit cum petitorio
licet aliqua l. dicat contrarium et si qua
reperies non contra l. ut refert cy.
quod cui. actis contra fundi. namque

dicat hic q hec sit ex nat(ur)a sed ex
voluntate qui cum vellet assumere i(n)
se onus p(ro)bandi posset age(re) peti(tori)o
et poss(essori)o sed ideo hic agit(ur) poss(essori)o
q(ui)a no(n) vult a se suscipe(re) onus p(ro)bandi
in petitorio s(ed) cum vellet media l(ex)
respicit(ur) (contra)riu(m) s(ed) certe ego respicio
q no(n) sunt (con)traria in casibus obstan-
tibus regulis impedientibus cumula-
ti(on)e(m) s(ed) p(r)imo ego respicio q possessoriu(m) et
petitoriu(m) electio tollit(ur) ut l. si
C. de codicil. Item respicio q possessoriu(m)
et petitoriu(m) quasi sunt (con)traria ut dixi
s(upra) p(ri)m(a) glo et actiones (con)trarie no(n) possunt
simul p(ro)poni Ite(m) respicio q absolutoria
lata in uno quasi parit exceptio(n)e(m)
rei iudicate in alio ut l. iij §. qua(n)da(m)
ff. e(odem) et p(er) dy(num) in regula q(ui) ad agendu(m)
de re. iur(is) li. vj. Unde (con)trarius no(n)
admittit(ur) ideo teneo op(inionem) glo. ¶ Opp
de l. i. §. interdictu(m) aut(em) ff. uti pos-
sidetis possidenti no(n) dat(ur) aliqua
actio huius est mus illud interdictu(m)
¶ Queres quot sunt actiones q (com)petunt
p(ro) retinenda possessione dic ut i(n) glo.
¶ Queres in quibus casibus habes locu(m)
hec l. Istud examinat(ur) duabus glo.
p(ri)mis positis in hac l. quod ego ex-
amino plene in dicta l. naturalit(er) §. nichil
(com)mune p(er) (con)summationes quas ibi facio
et dic ut ibi ¶ Querit glo. quid si
ego ago petitorio tu(m) (con)tra possum
cogi q agam possessorio dic ut i(n) glo
¶ Querit glo. litem absolutoria lata
in petitorio parit exceptio(n)e(m) rei iudi-
cate in possessorio Glo. hic dicit multu(m)
breuit(er) ¶ Queres an hec sit semp(er)
ver(a) dy. examinat in dicto c. qui
ad agendu(m) licet in multis deficiat
s(ed) dic ut plene dixi in dicto §.
nichil (com)mune ¶ Ultimo glo. ponit
regulas interdictoru(m) et vide ea

Si quis ¶ Arbitrio debet actor
sp(eci)ales actiones p(ro)ponere
q. d. ¶ Hec l. allegat(ur) q actio
debet in libello actor exprimere
de hoc dicta in l. edita actio C. de
eden. et p(er) glo ff. de ede. l. i.

¶ Quorum bonoru(m) rubrica

¶ Sequitur C. de interdictis in generali
sequit(ur) uide in spe(cie) et ideo ponit(ur) p(ri)mo
de interdicto quoru(m) bonoru(m) quod est
universale et est adipiscende possessionis
¶ Queres quare dicat(ur) quoru(m) bonoru(m) dic ut i(n)
glo ¶ Querit glo. in quo differt hoc interdictu(m)
a petitione hereditatis et in quo (con)ueniunt
dicta statim in l. i.

Hereditate ¶ Qui iure
bonorum
possessione no(n) possidet
ideo p(er) adipiscenda possessione
debet istud interdictu(m) p(ro)ponere
et de suo iure docere
h. d. ¶ Opp. hic (con)venit(ur) q hoc interdictu(m)
dat(ur) ad hereditate(m) s(ed) (con)tra hereditas
est ius i(n)corporale s(ed) hoc interdictu(m)
no(n) dat(ur) ad i(n)corporalia ut l. ij ff. e(odem)
Exponit glo. hereditate(m) i. possessione(m) rerum
hereditariarum ¶ Opp. 2° et vi(detur) q filius
p(ro)bitus impat testum apud iure ut
l. galius et l. si. ff. de lib. et postu.
So. ibi loquit(ur) in filio suo p(re)terito
hic in emancipato ¶ Opp. dicat(ur) hic q
quis debet p(ro)bare se filium s(ed) (contra)
p(ro)batio filiationis est i(m)possibilis ut l.
liuius ff. de pro. et demo. So. dico
q est i(m)possibilis p(ro)bari vere s(ed) p(ro)ba(tur)
p(re)sumptiue sub forma l. filium ff. de
his q sunt sui vel alie. iur(is) Audiui
tu(m) d(omi)n(u)m Ia. dicere q erat casus in q(u)o
filiatio bene posset p(ro)bari ut puta
vir et uxor fuerunt incarcerati et
reclusi p(er) annu(m) et duo steterunt ad
custodiam et illi poterunt testificari
de veritate q filius ibi natus sunt
filius illius viri q(ui)a alius no(n) intra-
uit nec ingredi potuisset q(ui)a ipsi
vidissent q(uod) satis placet ¶ Ite(m) opp
et videt(ur) q quis filius p(re)sumat(ur)
et no(n) habet necesse p(ro)bare se filium
s(ed) aduersarius debeat p(ro)bare (contra)riu(m)
ut l. no(n) nudis et l. no(n) epistolis et
q(ui)a ibi no(n) C. de p(ro)bat. So. hic filius
no(n) erat in q(uasi) possessione filiationis
al(ite)r p(re)sumeret(ur) filius ut in (con)trariis et
ideo cauti advocati faciunt duos
articulos in uno dicunt ipsu(m) esse
filium in alio q est in possessione
filiationis q sic habebat(ur) sic reputa-
bat(ur) et sic tractabat(ur) et sic est
unu(m) de p(ro)prietate aliud de quasi
possessione ut l. i. §. i. de q(uaestionibus) ¶ Opp
acta facta in uno iudicio faciunt
fidem in alio int(er) easd(em) p(er)sonas ut
no(n) in l. ij apud (con)tra C. de eden.
s(ed) iste in p(ri)mo iudicio q(ui) petiit
bonoru(m) possessione(m) (contra) tab. p(ro)bauit
se filium s(ed) in hoc s(ecun)do no(n) habet
p(ro)bare necesse So. dicunt quidam q
in hoc s(ecun)do iudicio p(ro)bat se p(ro)basse
Glo. dicat q p(ri)mo necesse habet ple(ne)
p(ro)bare nec obstat q p(ro)ba(tur) p(ri)mo
q(ui)a illa p(ro)batio no(n) fuit facta in
figura iudicij lite (con)testata
et no(n) causa plene cognita ut l.
si finium de bo. poss. et de le. p(re)sta.

l. filiu §. si qs vide glo. Ista glo
videt͛ c. l. iij. §. si ca cognita ff. de
bo. poss. vbi dicit͛ q bonoꝝ possō
dat͛ causa cognita ergo pte citata
ut l. in cause §. ca cognita ff. de
minorib. Do. quidā hic fatent͛ et
istud videt͛ tene Ros. in ti. de
bo. pos. et in ti. de bo. pos. c. tab.
Cinus opi. ergo no teneo p l. finalis
ff. de bo. poss. vbi dicit͛ q bonoꝝ
possō pt dari nemine petēte ergo
multo magis pte no citata / Nec ob.
qd dicit͛ q dat͛ causa cognita
qz intelligo cause cognitoꝫ s͛ ad
informacoꝫ iudicis ut ple dixi
in dco §. ca cognita vbi plene glo.
cpaciat Dz cu hodie no sit nece
q bonoꝝ possō petat͛ s͛ cognosca͛
ut l. fi. C. qui admit. ad bo. pos.
po. Dnus Ja. but. dicebat q hylos
est actus summo cu est agnicio bo=
noꝝ poss. c. tab. scd͛m forma dce
l. fi. et ꝓbat testim no rumpit͛ s͛
csequit͛ quib ius repetendi / Secds
est actus q petat͛ ꝓ c͞ tab. testim
rupi dato libello lit͛ cts͛ pcaut i
querela ut l. filio §. i. ff. de i offi.
tes. et C. de coll. l. ut liberis tu
in hc iudicio no fient ple ꝓbacoes
ideo qz fieri sperant͛ in iudicio
quoꝝ bonoꝝ ut petic hereditatis
Ita loquit͛ hec l. / Tcīu est iudicium
seu iudiciu quoꝝ bonoꝝ uel peticōis
hereditatis et de hc loquit͛ h. hc no
placet qz i iudicio quoꝝ bonoꝝ
plene ꝓbacones no requirunt͛ ymo
sit cognicio summaria ut h͞ no i glo
ij et i dicta / Dico ergo q ꝓ sola
agnicioꝫ factam coram iudice rumpit͛
testim si agnoscēs habeat ius rumpendi.
qd cōprobabit͛ postea in iudicio
quoꝝ bonoꝝ summarie et i peticōe
hereditatis plenarie et ita loquit͛ h
et habes de hc tex. cōpssi C. de
cur. fur. l. fi. §. i. / Opp. sna
lata sup filiacōe facit ius ut l. i.
§. fi. de li. ag. ff. de sta. ho. l.
i contrariu Cu ergo in summo iudicio
sunt pronunciatu sup filiacōe ergo et c.
So. dicit glo. q in primo iudicio no
sunt pronunciatu sup filiacōe Del
dic meli q ille l. loquit͛ qn
est pronunciatu lite agitata a lio
cōdictoe al no facit ius ut l. cu
no iusto de collu. dete. s͛ h͞ i p̄o
iudicio cōtradictor no fuit ergo et c. //

Querebat in quibus differt hc iudicium a
peticōe hereditatis Glo. hoc tangit
sup vu.ca Dic plenius q differt in
origine na peticio hereditatis est
civilis inducta a senatu ut l. ult.
C. de peti. here. et l. Iste venimus
§. plane ff. e. Istud iudicium est
de iure ptorio ut l. i. ff. e. et ex
hc sequit͛ alia dria qz hereditatis
peticio directa dat͛ heredi de iure
civili utilis dat͛ heredi de iure
ptorio / i iudicio cōtrario / qz directu
dat͛ heredi de iure ptorio utile
dat͛ heredi de iure civili // Item
differunt in na na peticio hereditatis
est bone fidei ut Insti. de act.
§. act. et C. de petic. here. l. fi.
Istud iudicium est stricti iuris / Item
differt in modo cōponendi na i peticōe
hereditatis quis petit se pronunciari
heredē ut l. licet ff. de peti. he.
In hc iudicio seu iudicio qs petit
se possessorē cōstitui uel possessionē
sibi tradi ut hic et l. i. ff. e. / Item
differt in modo ꝓbandi na in hoc
iudicio sit summaria cognicio Ita
tenet glo. h in pu. qua vide et
istud est maioris utilitatis q sit
in hoc iudicio / na in peti. de he.
requirunt͛ ꝓbacoes vere et liquide
in isto iudicio sufficiunt ꝓbacoes
no ita clare que semiplene uel
saltē presumptione cōcludunt / Et est
ro / qz cu ista causa sit modici
pandicij qz venit restituenda i
petitorio merito admittit͛ summaria
cognicio et semiplena ꝓbacio / Ar.
l. ij §. vde ff. ad cōsilbeu. facit
ad hc qd videbis i ti. ij l. mo=
nictanee / Sz c͞ hc vide qd hic
dicit͛ in glo. mag / Ibi tuc q
plene et ime ꝓbat et sic videt͛
velle q requirat͛ plena ꝓbacio
in hac ergo eadē l. vide glo. sibi
cōtrariē na in ij glo. dt summatī
hic dicit plene Intelligo illud qd
hic dicit͛ plene no q requirat͛
plena ꝓbacio sicut sit in peticōe
hereditatis s͛ ideo hic dicit ut ondat
ꝓbacones factas cu agnicoi bonoꝝ
possessionē no sufficere / Pcui? dctal?de
potes dice tria vba s͛ q queda
est ꝓbacio leuis debilis ut plena
ut illa que fit pte absente uel
citata uel est figura iudicij et
illa fit cu petebat͛ boꝝ possō
olim coram iudice lic hodie sufficiat
agnicio tm / queda e alia ꝓbacio

simula que fit parte citata et lite
contestata. et ista fit in hoc interdicto
que potest dici plena cognitio illius que
fit parte non citata ita loquitur glo.
magis hic. / quedam est alia probatio
plenior que fit parte citata et per
allegationibus ad liquidum deductis et
istud fit in petitione hereditatis. / Item
differunt in effectu quia petitio hereditatis
datur ad corporalia et incorporalia
interdictum vero ad corporalia tantum ut
l. ij. ff. e. / Item differunt secundum quosdam quia
petitio hereditatis datur pro omnibus rebus
quas defunctus etiam non possidebat
sed detinebat ut l. non tantum in prin. C.
ff. de peti. hered. Sed hoc interdictum
non datur nisi pro rebus quas defunctus
possidebat ut supra l. pro. / quod non
placet propter tex. l. i. in prin. ff. e. In
eo quod dicit de bonis quorum portat
etiam res quas quis non possidebat
ut l. ij. § hac actio. ff. vi bo. rap.
et non in l. res in bonis de acqui.
re. do. / Item differunt quia a prima lata
in petitione hereditatis appellatur In isto
interdicto non appellatur quia est questio
momentanee possessionis ¶ Conuenit
quia concordat interdicto in duobus
primo quia utraque est generale Item
quia utraque datur contra eum qui titulo
non possidet sed tamen inter est usucap-
tum vel prescriptum que verba qualiter in-
telligantur dicitur ut nota in l. i. ff. e.

Si ex edicto ¶ Cum habeat
bonorum possessionem
debet intentare hoc interdictum
ut constituatur possessor h. d. / per hac
l. dicit quidam quod interdictum istud
non habet locum nisi pro rebus quas
possidebat defunctus sed aliud est
veritas ut dixi s. l. pro.

Si constat ¶ Hic est non l.
exceptio dominij
que requirunt altiorem indaga-
tionem non obstat neganti interdictum
adipiscende possessionis sed ei debet
per iudicem restitui. h. d. ¶ Opp. de
regula dolo facit ff. de doli. excep.
et de re. iur. l. dolo / dicunt
quidam quod illa regula non habet locum
in possessorio ita not. glo. in l. i. supra ti.
i. et in dicta / hic glo. dicit melius
quod in doli exceptione habet locum
illa exceptio dolo facit si aliquis
est paratus incontinenti probare secus
si illa exceptio requirit altiorem
indaginem quia tunc reseruatur et ita
loquitur hic et hoc probat tex. hic
manifeste i. atque superfluis rep-
quod dicat reiectis omnibus que dilationem
inducunt frustratorie Idcirco non bene hac
l. per hoc facit quod no. C. de iudi. l. si de
vi. et s. de edic. diui adri. tol. l. i.
facit l. si is a quo in prin. ut in pos.
le. et quod dicta in l. i. supra ti. proximo

¶ Quorum legatorum rubrica

¶ Dictum est s. de interdicto adipiscende
possessionis quod est generale sequitur de
alio interdicto adipiscende possessionis
quod est singulare et denominatur
a principio interdicti scilicet Quorum legatorum

Heredi ¶ Heres contra
legatarium possi-
dentem habet hoc interdictum
ut sibi possessionem
restituat ut possit
falcidiam retinere h. d. ¶ Opp. et vi-
detur quod hoc interdictum competat etiam succe-
dentibus ab intestato ut ff. quis di-
le. ce. l. si. et l. i. § ad eos de
l. falci. / So. fateor et quod hic deficit
suppletur per illas ¶ Opp. hic innuitur
quod heredis consensus impedit hoc
interdictum contra ff. e. l. i. § quod aut.
So. fateor quod heredis consensus post
aditam hereditatem impedit secus si
ante ut in contrario ¶ Opp. de l. i. §
si quis causa mortis ff. e. So. aliud in
donatione causa mortis quam in legatis
et fideicommissis ideo ibi patet ¶ Opp. et
videtur quod legatarius accipiendo
possessionem propria auctoritate amittit ius
suum ut C. de leg. l. non dubium
So. si legatarius accipit possessionem
propria auctoritate postea apprehensa per
heredem perdit ius suum ut in contrario
secus si accepit eam vacantem ita
loquitur hic ¶ Opp. non est dubium
quod l. falcidia respectat legata in
totum ut l. i. in prin. ff. ad l. falci.
male ergo facit heres qui vult
reuocare tota possessionem ut retineat
partem reuocat cum quis restituturus
est et sic obstat exceptio dolo
facit Glo. dicit quod illa regula non
habet locum in possessoriis Idem
tenet glo. in l. si quis conditionibus
C. loca. et ff. de vi et vi ar. l.
i. § si vi ante dic. quod in interdicto
recuperande possessionis non habet locum
regula dolo facit quia spoliatus
ante omnia debet restitui ut l.
si quis a se fundum. supra ad l. iul. de
vi. non in l. § prima post prin. ff. de vi
et vi ar. / In interdicto vero adipiscende

possessionis est distinguendum aut ille qui
opponit est paratus probare incontinenti
aut non ut C. si. l. propria et ibi
dixi. Sed in interdicto unde vi retinende dic ut
l. si de eo fundo C. ff. de acq. poss.
et plenius in l. naturaliter § nihil commune
e. ti. et ibi per me

Unde vi. rubrica

Videndum est supra de interdicto adipiscende
possessionis sequitur videre de interdicto
recuperande possessionis. Bartholus.

Recte. Id est defendentibus rebus
vim vi repellere licet cum
moderamine inculpate
tutele h. d. ¶ Nota quod licet
vim vi repellere. ¶ Nota quod licet
unicuique se defendere non
solum persona sed etiam rebus ut ff. ad l.
aquil. l. scientiam § qui cum aliter. ¶ Opp.
quod etiam possidenti non licet rem vim
vi repellere ut l. i. § quod vi aut clam
ff. e. ti. Glo. hic ponit multas so-
lutiones quarum quedam sunt vere et per earum
declaratione dic. Aut quis possidet
iuste quo ad omnes et sine dubio licet
vim vi repellere ut hic et ff. e. l. i.
§ vim vi. Aut possidet iniuste quo
ad eum qui vim infert et tunc quia
infertur in continenti et non licet resistere
ut l. iij § cum igitur ff. e. Aut ex
intervallo et licet resistere ut l. i. §
qui vi aut clam ff. Aut vis infertur
ab alio a quo iniuste non possidet
et tunc indistincte licet resistere ut
l. i. in fi. ff. uti possi. et l. si. C. e. ti.
¶ Solutio habes expedita summa glo.
excepto uno verbo quod tibi reservabo
per q. ¶ Opp. de l. scientiam § qui cum
aliter ad l. aquil. ubi licet vim vi
repellere ad defensionem ut hic non
ad vindictam ut in glo. ¶ Hys premissis
venio ad q. quid utrum ille qui
possidet vi clam vel precario possit
vim vi repellere. Glo. que est hic
videtur dicere quod non et vide glo. et
alibi glo. tenet istud expresse quod
qui possidet vi clam vel precario
possit vim vi repellere ut l. i. §
interdictum autem hoc ff. uti possi. Iusti.
de interdic. § retinende quam glo.
Dy. reprobat per illam l. requiritur tamen
et ita hic presupposuit Dy. Concludit videtur
quod in eo qui possidet precario non est
dubium tamen eo ipso quod iniuste denegat

restituere videtur me spoliare et ideo
possum eum statim repellere ut l. cum
fundum ff. e. et l. i. § si vi ff. e.
et quod ibi no. et l. cum possessor §
qui ad nundinas et l. si. de acq.
poss. et hic et dicti doc. sen-
tiunt. ¶ Sed in eo qui possidet clam
est advertendum quia aut occupavit
possessionem clam vacantem tunc non
licet sibi vim referri et sic possessor
resistere ut l. sequitur § si te sciente
occupavimus ff. de usucap. Aut quia
occupavit possessionem non vacantem
clam tunc quia per occupatorem probat
dominum naturalem tamen tunc duobus casibus
si non admittatur potest inferre vim
ut licet sibi resisti. Pro quo quando eum
non admittit videtur tunc sibi facere
vim in animo ut dicto § qui ad
nundinas et l. si. Ita intelligo
in hoc § interdictum et in § retinende
quia per occupatorem clandestinam
quis occupat possessionem naturalem et
civilem quod contingit in fine. Aut
accepit rem mobilem et tunc licet
sibi inferre violentiam et potest ab
eo res auferri nec licet sibi resistere
hic est casus in l. iij C. de furtis
et l. itaque ff. ad l. aquil. ¶ Venio
ad glo. magnam videtur hic quod licet
vim vi repellere cum moderatione in-
culpate tutele. ¶ Quid in quo
consistat illud moderamine hic dicit
circa tria. ¶ Primo circa modum. Secundo circa
tempus. Tertio circa causam. Primo tamen quia
si infertur vis cum armis debeo
resistere cum armis si sine armis debeo
resistere sine armis. Subdit tamen
glo. in fi. multum non quod si inferens
erat ita fortis quod plus poterat
cum pugno quam ego cum ense tunc
licet me etiam cum ense tueri ut
l. i. § vim vi ff. e. et l. ut vim
de iusti. et iure. ¶ Ego circa hoc
breviter do regulam quam ponit tex.
in l. scientiam § qui cum aliter ff. ad
l. aquil. ubi dicatur tunc fieri cum
moderamine quando aliter se tueri non
poterat et intelligo aliter se tueri
scilicet ab iniuria hoc probo sic. Pro
defensione rerum mearum licet hominem
occidere si aliter res mee salve
esse non possunt ut § itaque ad l. aquil.
ad l. cor. de sic. l. furem. Sed omnis
iniuria corporalis maior est quam
realis ut l. i. § in honore in fi. ff. de pos.

Si igit' ab iniuria corpali me alit' defende no possu nisi occidam licet occide et eod mo si no possu me alit defende nisi percutiam licet percute ¶ Et coll' defino coz qua hic format doc. Si ego potui euade fugiendo et nolui s3 volui resiste an liceat et vr q no qr potera me tueri alit s3 fugiendo/ Doc hic distigut Aut est psona cui fuga esset verecudia aut no exemplu videt' indistincte dicend que no debe fuge ita aliqu fugatu esse e iniuria ut l. ite apud ff de iniur. g° ppulsanda ista iniuria licet resiste ¶ Ex hijs habes q debet depone testes qn volut pbare aliqu fecisse ad sui de=fensa no cu habet necio dice q ille no potat alit euadere morte nisi occidendo s3 sufficit q dicant q ab aliqua psonali iniuria alit euade no poterat / Scdo oppsit istud moderame sta tpe s3 q fiat in otinecti ut l. iij §. cu igit' ff c./ Circa hoc est sciend q quqz fit iniuria ctra res et tuc i otinecti dicit' etia infra tres dies ut dco §. cu igit' et ibi no. Si vo iniuria inferatur psone tuc debz fi in otinecti i ipo actu seu crimine fragranti ut l. si ex plagis §. tabnarius ff de plagis et ff si qua. pau fe. di. l. ij §. cu arietes/ Circa hec insurgunt dubia/ Primo an quis dicat oppectare primo ut pcuciat' qd vide' ut dicto §. tabnarius Glo. tua detinat oiu qr sufficit terror armoz ut l. iij §. si armata ff c. iste est viij Du hi pcedut signa 7 actus manifesti q ille intendebat offende et iste alit defende se no potat/ Scdm est quid si postq quis est pcussus et in otinecti pcutit pcussore sui de hoc dicta statim in sequenti hoc ¶ Cum moderamie dicit glo. qsistit ctra causa hec e q fiat ad defensioz no ad vindicta ut dicta l. scia §. q' cu alit dicend est g° qn videat' fieri defensio et qn vindicta. ga. antiqu9 glo. dicebat q qn fit in otinecti qr debet fi' ad defensioz ut dco §. si tabnarius et ibi glo videt' inclinare in ista parte/ glo videt' hic dice ctrm s3 q aliter fecoz et psonaz debet respici ad vindicta vel defensioz ut glo. dicit clare ¶ Ex h' dico q si aliqs te pcussit et tu post recepta pcussioz insequeris eu hoc vide' fieri ad vindicta secus si instaret et te vellet plus pcute ita q fecoz quali' psumi' et no pt dari certa doctrina ¶ Restat qstio que hic formatur in fi. glo. quero quid si me expulisti et ego te expuli ex intervallo an dolus cu dolo cpenset' Glo. tua dicit q no secus qn fit i otinecti vide cam ¶ Ex ista glo no illud vbu qn dicit q' vnu fcm reputat' et q hic apz q si plura malefia co=mittut' int aliquos i vna rixa q qt ambos pt fieri vna i qstio et vna denuntia° de omib3 delcis q' vnu fcm reputa' lz de oibz pniat' ut ff de iur. l. ptor §. si plures et l. libellorz §. q si libellu ff de accu. et qd ibi no et ad hu'. l. i. §. si plures// Ite q hac glo aduerte qr qn scda violencia fit ex intervallo 2ª dicit' qmie pas violecia qd dic ut dict9 in dca l. si qs a se fudu. § ad. l. iul' de vi. qn vo fit in otinecti no dic' dolus cu dolo cpensari qr ille q resistit et possoz sua i otinecti recupat facit l. pmittente et sic no comittit dolu et solus primus venit puiendg facit qd videbit' i de ccep c. l. licet

Cumulos/ hac intdicty est anale et dat' qt heredes ghus ad eos pvenit h. d. ¶ Opp de l. i. in pn. ff. c. / So. de eo qd pvenit dat' pctus de eo qd no pvenit dat' inf anu ¶ Opp de l. licet de ccep. So. ibi excipiendo hic agendo/ Opp de. ne ex delic. defunc. l. i. / So. ibi lis erat otestata cu defuncto hic no

Auctoritate/ ¶ P restitu pu=cipis violenta possio no qfinat' h. d. ¶ Ex glo. opp illud qd modice ledit aduersariu rec pt impetri ut l. quoties de pci. impe. off. Sed hic p restitu solu aufebat' intdcty qd est momentanee possonis et pc

modicu ledit ut C. si. demis. pos.
fu. app. l. i. go pt qredi / Do. istud
est q adm violenti et tunc uidet
ista l. qz si aliquis occupat aliq
tra uel possone p vim et facit
sibi postea a supiore qcedi no
pdest sibi. qz spoliatus pt restitui
et forte qcessio no valet quod
viciata ut C. de fini. prius l. ij
ul de sido vel pnato no recordor

Si de possessione

[Gl]osa. Repellit alium de possessione pt actari eundr. et quenuri auctor hoc interdicto et tenetur de fructibus perceptis et percipiendis h. d.

Glo. hic quid quod si reus intrat eam non petet inuasorem quo esse intitura petens possessore. Glo. videt q teneat de intentu ut ff. c. l. penult et l. si vi a. me. ut ff. c. l. i. et C. qd me. ca. l. i. et ff. c. l. i. ff. respiuit / sz qt hoc facit ff. qd ff. me. ca. l. si cu conceptor. ff. si homo. Do. ibi io qz tenebatur ad triplu ideo releuatur ut no teneatur de intentu.

Iste q hic opp. de l. i. ff. qui aut ff. c. ubi dicitur q pdo no te. ad id qd haret possessor sz subaudi ibi et ad aliquid plus ut glo. indubitate dicit // Bartholus

Inuasor

Hic est aduertendum quod quemqz tractant inuasorem interdicti unde vi sub hac l. et se ponunt aliq contra violentos uel ptinet ad interdictum unde vi sz hunt separata mat et sunt constitutiones multu utiles et singulares ideo bene aduerte / et hec l. legitur multis modis et sm veram lec. bar. dicit: cum inuadit rem possessa ab alio perditaris legum pena punit qui aut inuadit possessione vacante ad eius restitutione coghat constitutione tenet h. d. Glo. tua que e hic sunt addicta et libri antiqui no dicunt eam hre.

Opp. a dimpoe q iure veti hec l. no predat qz q inuasore nulla statuta erat pena punitorum et si qua erat no erat ltima sz de iure pretorio iste sinus no predit qz patit pena qui occupat possessione vacante ut s. c. l. fi.

Quidam timore hec l. legit tribus modis principaliter primo q tota loquatur de iure antiquo et secundum hoc in fi. aget ad possessionem vel vel. alij dicunt q tota loquitur de iure nouo pri. secundum l. si quis in tantu sinus secundum l. cu quebatur s. c. et qd ibi dicitur de pena et ideo qz actor hoc petebat sz hic actor ultra pena petebat.

Tertia lec. est et ista tene qz est magis no. q prima in loquitur secundum iura antiqua sinus est constitutio noua tia qdicto qp l. ista inuasor possessionis vacantis cogitur ad restitutionem dicetis tu ad q est bona hec constitutio videtur q ad nichil tia ista constitutio qpetit dno qui cuius inuria uel errore loca vacabant unde habet pbare se dnm uerus et possessorem vacante ab eo / illud enim sufficeret i rei ve. qz pbando se dnm obtineret secundus in hoc possessorio predit magis prima ac uec requirunt pbationes ita difficiles sicut in rei ven. ut dixi C. ti ij l. i. et ff. c. l. proxia et l. montanece.

Iste videtur q hec constitutio sit inutilis p l. ult. ff. c. Secundo illa loquitur qui quis dolose occupant possessionem vacante hic etiam qui no dolose et iste est verus et sanus intellectus huius constitutionis // Bartholus

Meruerit

Si ante tempus sententiae iuste uel iniuste per quis possessione ingreditur pro iure suo et dolum admittens no nostri iure moris / sz ipse punitur et spoliatus iniuste ante iudicium est an sua restitutionis h. d.

Diuiditur in duas partes prima quis quis pro iure iuasit 2a qui administrator alterius / 2a i pnant.

Do prima parte no q qui ante superiorem tenere impetrata possessione inuadit debet cum pro iure pnari.

Alia no lia colligitur in presenti inconc.

Lucz glo. no bene tetigit sz duo possessores qpuctarint et glosant dcs qsti contra violentos ut l. si pred et bz.

Opp. ad istud pri. dicit qpuentendos duos locorum esse scis si erat dus ad quid potat ipse quenuri videtur q ad nichil qz ipse possit a quolibz alio vendicare ut l. in re dexte ve. go multo magis detinet.

Quidam tiore qpoint glo. duos i. putatinos uel dic duos i. possessores primum cum dm qo eo q possedet secundum placitum vel dic q potat quenuri ypothecaria uel publiciana i talz uel psonali actione no curo.

Quidam plures quod quid qtinebat istud rescriptum uel prima de quo hic fit mencio dicens opi. sut in glo. prima q ptinebat aliqua ptinens ad litis ordinatorum / 2a q qtinebat aliquid

ptinet ad litis decisione / 3a q conti
nebat aliq ptinet ad litis executioe
/ Ad primu dico q rescriptu continebat
delegatos iudices ut qr committebat
alicui iudici ut de ca cognosceret vel
citabat ps ut ad iudicium venirent
vide glo. sup vbo vulgo hoc no placz
q cu tale rescriptu seu sua de occu-
patioe possessionis nil dicat ista i iuria
no oriebat ex eis s ex malicia
occupantis et pt ysto casu hec l. no
videt loqui s habz locu constitutionis
sequentis // Sedo dicit q continebat aliq
ptinet ad litis decisioe ut puta in
rescripto dicebat illu esse possessione
restituenda vel aliu hoc iusta causa
vide glo // ista sedz lec. videt tenere
glo. i. hic posita in positioe capituli
hoc ide tenet in l. iules § qui
iudicati ff de re iud. Sz licz ista
lec possit esse va in se tn no puto
q pt vnica va licz quis habeat ius
si ingredit sua aucte punit p inte-
dictu diui marci ut l. extat quod me
tu. Vnde ista constitutio no suffet
ullatenus. Est go tercius modus
legendi q hic continebat in sua
q liceret ei ingredi in possessione
sua aucte tame hoc facere no debet
pte no citata al hac constitutioe tenet
et hec est va lec. que colligit ex eo
q d. i. sequit in glo. s q si iudex
vel iudex etc. Sz qr hac lec. op
iuste possidet qui auctore pretore
possidet ut l. iuste de acq. pos. videtur
illud est vm qn iudex iuste mittit
aucte sua pte citata negotio legitime
discusso. et ita debet intelligi opi
hu. hic posita dum aut iuste no
iudicauit s iuris ordine no suato
qr illa possessione ingreditur punit
hac constitutioe ita no. i. l. posita i
glo. mag. seu dominz que sunt sup
pte et ista est va qua omnes tenet
facit ad hoc comi epi l. fi. Opp ps
pt concede licentia ingrediendi sua
aucte ut i. de pig. l. iii sz qd facit
iudex videt facere ps ut l. si ob caz
i. de eui et l. i. si ceteris iudi. et
de pignus. act l. elegant in pri
go etc / So. qd facit iudex videt
face ps vm est si facit legittime
s hic no facit legitime qr fecit pte
no citata go etc ut d. comi. epi l.
fi. Quod dicit hic duobus locorum
esse querendos et si no repiunt
priore et actore esse querendos
etc hoc pt vm videtis q pro dub
debeat citari et in subsidium pcur
atoris citaro possit a priore incipe

Ego vide q sic in l. i. cita pri. ff de
li. ag. In contrariu videt C. de procur l.
cu qui et ibi tangit p doc. Tercioz
pretera est q citario incipiat a duo
ut hic videtis glo. hoc no in c. cum
que ex de do. et contu. puto tame
q sufficiat si citario incipiat a priore
respectu ad primu decretu respectu vo ad
sedm decretu qd affert preiudiciu
no sufficeret capitulo est in l. hoc amplius
§. fi. et l. sz. ff. de dap. infect.
Quod dicit hic actores corpis etc
de quo actore loquit / quida intelli
gut hic in psona que constituebat
actore ut in vniuersitate al tutore
vel curatore qui actore relinquat
Alij intelligunt in actore vel castal-
dione tenere quia vis no curo qr
vtraqz est bona. Preterea volumus etc
hic ad i punadas penas quod quid
est hoc dicit Glo. hic dicit in capitulo
positioe q isti priores et actores
reperiunt ut hoc notificent duo /
Hoff. dat huic l. alia lec. mirabilez
et nole dicit q qn sua i punat
qu est coram iudice pducit et pe-
tit mandari executioni debz citari
ps dub vel procuratoris al si fiet
executio pte no citata incidet i
hac constitutioez ita dicit ipe / qd est
nouu Cy. dicit in l. ab executione
C. quo app. no recei. dicit ide q si
executioe debet ps requiri Innocentius
qz de appel. c. ex rone vbi dicit q
in execu. no est citanda ps ergo
hoc pono multu late in l. a diuo pio
§ i venditioe ff de re iud. et
veritas est ista qr si executio sit da-
ta i aliu q in eu des c iudicatu
qr ps est compmata in petitio et
p petitio capitur res alie vel pro
vna re que forte no repit capit
alia tunc cognitio debz ibi adhiberi
sm forma l. a diuo pio § in ven-
ditione ff de re iud. uisto pars
citabit s si fiat executio in illa
ca re. de qua sua lata est tunc
no requirat q ps citet ita loquit
Innocentius qr no pt ledi. Hic punisso
qn quis ingredit possessione sua
aucte ex punissione iudicis excepto
si quid hoc faciebat licite qr ps
no debebat inquiri no incidit i
hac constitutioez ut l. iuste de acq
poss. Sz si iudex faciebat i iuste
tunc incidit in hac constitutioez s lect.
Hof no et hoc est vm si aucte sua
ingredit Sz si p executioez scli-

tradet non habet locum hec constitutio
sed debet haberi compulso prius per appellationem
secundum formam l. ab executione C. quando appellatio
non rec. ¶ Ultimo quod qualiter formabitur
libellus in hoc principio. Iudico tu dicis
narrare quod ille cuius est rapta vel sunt
impetrate tenure intrauit possessionem
tua re non citato vel requisito vel presente
tuo. quare petis eum priuari suo iure
quod habeat in illa re. seu pro illa re.
non eum est priuatus ipso iure sed debet
priuari per sententiam. ¶ Veniamus ad secundam partem
huius l. et opponitur quod delictum tutoris vel
curatoris nocebat minori ut l. pollia. C.
de his qui ut indignis. Hic absolutio
non deliquit nomine pupilli
non potest dici esse sententiam quod delicto non
uenit in administratione ut l. si priuatim
ff. de ad. tute. ibi autem ab initio agere-
bat litium et per nomine pupilli sententiam
videtur quod hic plenius dic ut ibi
dicta est. ¶ Opponitur dicitur hic per dolum illico
plerumque collusio est immittit ergo quod
tutor vel curator colludendo cum alio
parte possessionem inuasit et per alia probatur
dolum perpetrauit ergo de dolo non potest
conqueri nec habet condictionem ex hac l. ut
C. de usucap. l. cum donationis. huius textum
dicit. Responsio quod hic fuit habitum collu-
sionem vel sepium non cum aduersario sentio
quod ipse hic puniat lex hic tex. dicit
habito plerumque collusio est non quod dicit
plerumque quid dicat. quibus sit collusio
non interueniente. Ego hoc ego dico quod
ad esse istius conditionis vel constitutionis
non requiritur ut probetur quod tutor vel cura-
tor cum aduersario colluserit sed hoc tamen
semper habent constitutionem secundum et hoc etiam
sentit glo. hic que dicit idem si bo
sentit glo. ¶ Quo quam formica-
fiet secundum primum. ¶ Secundo quam forma-
bitur libellus in secunda parte huius l. Iu-
dico sua est actio ciuilis con
tutorem vel curatorem hoc fatiente et ita
potest competere pupillo et eius lesione hoc
sententiam dicitur. Iste posset competere spoliato
qui contra hoc dicitur lesus. Alia est actio
ciuilis sed condictio ex l. ista que datur
contra ipsum pupillum ad quem peruenit ipsa
possessio ut possessionem restituat. Etiam hoc
quod libertas est agente condictione ex hac
l. ad possessionem posset opponi exceptio
dominii. Iudico quod non possit quod tamen
generale quod in possessionibus recuperandis
non habet locum exceptio dominii quia
spoliatus ante omnia est restituendus
ut l. si quis a se fundum et ad l. iul.

de vi. et l. i. etiam pri. et ibi no. ff. C.
Vnde vi per tex. huius l. ubi dicitur illico quod
possessio ei a quo est ablata reddatur
ex eo quod dicit illico apparet quod exceptio
dominii vel dolo facta exceptio non habet
locum. hoc etiam sentit glo. que est
super verbo reddatur in eo quod dicit saluo
iure pupilli in vendicando ergo illud
ius debet reseruari. ¶ Quod libertas co-
dictio ex hac l. sit personalis vel in
rem scripta. Iudico quod tamen condictio ex hac
l. datur ad penam hoc est quod quis suo
iure priuetur vel tutor priuatur est
personalis sine dubio. nam tum datur ad
recuperandam possessionem videtur quod sit
scripta in rem. quod apparet quia datur contra
pupillum ad quem peruenit possessio
facto tutoris licet tutor non dicatur hoc
facere tutorio nomine per hoc facit
regula que est quod interdicta omnia
licet in rem scripta ut l. ii § penult.
sint in rem scripta ut l. ii § penult.
ff. de interdic. hoc in rubrica suis dicto.

Si quis in tantam ¶ Hec est multum famosa lex. ¶ Secundum possessionem rei sue apud
alium constitute inuasit eam restituet
et domino priuatur. Si vero rem inuasit
et in estimatione
eam restituit et in extimatione
condempnatur h. d. Glo. diuidit hanc
in duas partes. Tu vero diuides in
l. in quatuor partes. In
duas principales prima loquitur quando
quis inuasit possessionem rei sue. secunda
quando alienae. secunda si vero alienae est
ista prima subdiuiditur prima loquitur
de persona inuadentis. secunda de re
inuasa. tertia de tempore inuasionis. quarta de
pena inuadentis secundum glo. et hic
partes patent per glo. ¶ Nota sunt etiam
¶ Opponitur hic damnatur audacia ymo
videtur quod audacia permittatur et
laudetur ut l. gabinus § videndo
de li. et postu. Solutio quando audacia
ponitur in bona parte ut cum sit pro
bono ita loquitur ibi quando in mala
parte cum sit pro delicto ita loquitur
hic. ¶ Opponitur hic dicitur furoris auda-
cia et sic innuit quod furor puniatur
contra l. diuus ff. de offi. pre. et l.
infans ad l. cor. de sic. Solutio
expone hic furoris id est temeritatis
non eum erat ita furiosus quod intel-
lectu careret sed erat furiosus id est
superbus et furibundus in malo.
¶ Opponitur dicitur hic apud fiscum vel
apud homines contra illud dicitur ap-
ud me quod a me tenetur ut l. penult.
ff. de v. sig. sed re immobile non dicitur

que poss

que posset teneri ipse quia non potest teneri manibus quo videtur quod ista l. non loquitur tantum in rebus immobilibus quod est contra capitulum Iusti. vi. lib. cap. § porro ubi licet ista l. magis clarum sit hic / Solutio quod hic dicitur apud mittentem vel penes et sic re mobile et etiam immobile comprehendit ponitur quo hic apud large et ibi ipse ¶ Opp. dicitur hic quod quis privatur dominio Con. ff. uti possi. l. si duobus fi. quod me. ca. l. si mulier § quod possessor So. quedam quis committit violentiam compulsivam seu ablativam et tunc licet locum pena huius l. quedam quis committit violentiam compulsivam et tunc habet locum pena que est quod certo quod me. ca. ut l. si mulier § quod possessor ff. quod me. ca. / quedam quis committit violentiam turbativam tunc habet locum l. si duo in fi. ff. uti possi. quia cum illud sit minus delictum punitur minus ista possessor ¶ Bonum competenti de oibus glo. prius et de pu. glo. magne ¶ Opp. de l. qui vas in pu. ff. de furtis. et ista opp. fit in glo. magna in fi. hoc prius Glo. dat hic et ibi plures so. Veritas est ista ille qui aufert rem privatur omni iure quod habet in re ista loquitur hic non autem perdit actionem furti que dabitur ad duplum vel quadruplum illa enim non datur ad rem nec propter rem sed ad penam ita loquitur l. contra / quo licet competitata sua contra in l. nostra ¶ Romanus ad q. et glo. dividit scripturam ideo non est verum quod faciat alia divisione et hoc quod fuit dispositio ita glo. quam de propria ideo solius queras de propriis dicitur hic si quis quod quod de femina cum tractatur hac constitutione Glo. dicit quod sic de V. sig. l. i. eum masculinum genus concipiat femininum dy. et ja. de are. ponunt in l. i. ff. de V. sig. dns Cy. ponit in l. quidam C. de fideiussoribus fugi. et ideo non curo hic multum imponere. Sed dico solum quantum ad presens competit quod si quis tertamus de fauore masculinum genus concipit femininum ut l. si quis ita de testa. tute. Si tertamus de odio / quod profertur ab homine et non concipit femininum ut in l. i. § auxiliu de re. in pos. mis. Si profertur a lege tunc aut odium est ro(n)abile et comprehendit femininum

ita loquitur hic et l. si quis id quod de inofficio. om. iudi. / facit de necessitate gl. l. ij. Si vero tertamus de odio irrationabili ut quod quis ex facto alterius privatur tunc secus ut j. ad l. iul. maiest. l. si quis / et ista sunt vera cum non concurrunt in una dictione que signat masculino et feminino / nam si signat masculino tamen non est dubium quod continetur mulier ut in officio tutele non competit indicandi. et plenius ut l. si femine de re. iudi. / predicta vera nisi aliud de mente propositi appareat et ista sunt multum no. ¶ Sed dubitatur cum masculinum concipit femininum utrum hoc sit ex propria significatione vel ex interpretatione extensiva / Glo. i. l. i. de v. sig. dicit quod ex interpretatione extensiva ita etiam dy. ibidem et cy. in l. quidam dicebat idem. et dns ja. but. hic / Ego autem dico sic nobis licet quedam nomina mere masculina compositum ut labarator firmarius tunc masculinum prolatum eo casu quo concipit femininum est ex extensione ut l. pronunciatio in pri. de v. sig. in eo quod dicit porrigitur quasi dicat extenditur per nos / quedam licet quedam nomina que ut homo tunc sine dubio comprehendit et masculinum et femininum ex propria significatione ut l. hominis de v. sig. / licet quedam quod sunt signa ut si quis. quis quod et quis et similia ista signa de se nihil importat nisi de rone adiuncti. Aut enim istud signum profertur cum adiuncto masculino aut cum adiuncto nomine communi. Si primum aut cum adiuncto masculino est idem quod dixi de masculino ut porrigatur ad femininum ex interpretatione / si cum adiuncto nomine communi ex propria significatione complectitur masculinum et femininum / istud probatur in l. quinque de v. sig. / quedam autem proferuntur simpliciter ut sunt in ista l. ubi si quis in tantum et tunc in dubio recipit determinationem a nomine communi ut cum dico si quis scilicet homo et sic de propria significatione in eo quod dicit quod complectitur quod significatum quod nec vocabulum hoc comprehendit non ex extensione Ita dicit tex. clare in l. si quis idem de inofficio. om. iudi. ¶ Sancio quid de ermofrodita dico quod non est quia prius invalescit in sexu masculino sive in femino comprehenditur hac l. // Quid de milite et rustico dicit glo. quod hac tenetur non potest pretendere

ignorantia quia i vade est contra ius uale
ut l. nemo de iuris vo. C. Ita dicit
glo. et Ros. et dns Ja. secundo ca
dicat qui i vade possessorem rei alicuius
est contra ius uale et predit glo. uera
sed vade possessorem rei suc et recedit
hic publi licere hic non est contra ius uale
quod ergo quia non puniebatur an ista
l. ut Iusti. vi. bo. rap. § pecult
et sic milites et rustici qui prius
ius ignorare probatur preceptoribus
quibus ista iuris ignorantia presumitur
occupant vel occupari deberent ab
hac constitutione et idem de milite
¶ Item quid de pupillo et adulto
Glo. dicit si quidem est proximus facie
non tenetur quia talis etas quid vult
ignorat ut l. i. in prin. de fal. mo
postea vero tenetur ut l. impuberem
ff. de furt. licet restituitur ut l. ex
causa § videndum de minor. Ita dicit
glo. Ros. hic et etiam Ja. de are.
et dns Ja. But. intelligunt ista glo.
dicere verum in delicto quod committitur commit=
tendo seu faciendo Si vero delictum
committatur obmittendo seu negligendo
tunc minor xxv annis excusatur
in aut si captum C. de epi. et cle.
quod est no. Item quod glo. dicit hic
quod minor non restituitur intellige quando
invasit dolo sed quando invasit credens
sibi licere tunc habet restitutionem in
integrum ut l. i. C. si adu. delic. ¶ Item
quid cum pronus invades teneatur
libro hac constitutione dicit glo. quod non
quia i famat falsi de facto Tu dic
quia i famat aut agitur contra eum qui dolo occupavit
aut qui occupavit
et verum dicit glo. aut qui occupavit
culpa credens sibi licere tunc cum
nulla i famia contrahatur de iure nec
de facto dabitur contra preterea et proximi
¶ Item quid ergo quo cum predicti pro=
non datur contra filium et libertum Glo. quod
et hoc ff. de furt. l. si quis uxori
§ si quis ¶ Item cum dns teneatur
de facto servi vel pater de facto filii
Glo. dicit quod dns tenetur noxaliter
pater de peculio non in eo quod
ad eum pervenit Item eo quod hic dicitur
quod pater hic tenetur de peculio cum sit
verum etiam de peculio adventicio Ja.
de are dicit hic quod quod si filius i
vasit rem suam adventicii peculii
quod privatur proprietate licet ob. l. cum ho
rum § filii C. de bo. que li. ubi dicitur
quod filius non potest alienare quia hic non
alienat filius sed lex quia ad hoc

in l. iii in fi. cum l. se. ff. de re. corp
Ego sum tante audacie quod consulam
contra in hoc de facto debes enim scire
quod quando alienatio prohibetur favore
persone alienantis et tunc alienatio
que fit delinquendo non est prohibita
vero quia per suum delictum perdit favorem
seu privilegium suum et ita loquitur
quod C. dixi de minore delinquente
qui hac constitutione punitur quia cuius
favore alienatio est prohibita/quandoque
alienatio est prohibita favore alterius
tunc etiam delinquendo quis non ali=
enat hic probatur in muliere que
non potest alienare dotem cum etiam specta=
tet ad favorem tertii tunc etiam de=
linquendo dos non publicatur nisi i
raptibus ut l. quicunque ff. de bo. dam
hic est casus in l. si finita § si
de vectigalibus dam infect. et
ibi dixi plenissime et l. statuus
§ fi. de iur. fis. ¶ Item quid
de furioso et de mente capto dic
ut in glo. ¶ Item quid de prodigo
et hic est no libus do qua nostro
alibi Glo. hic dicit quod videtur teneri
vide glo. Eam reprobant omnes
doc. quidem primo reprobat eam. C.
Franc. accur. Ja. de are. dns Ja.
But. et Cy. et omnes ita prodigus
comparatur pupillo et adulto ut
l. si cur. C. de i inte. resti. cum similibus
in l. cum i adito § Item quid ff. si cer
pe. Sicut ergo pupillus et adultus
delinquendo non alienat ita nec ipse
prodigus cum eis ita sit interdicta
alienatio sibi favore eius de quo
dixi in l. si ab tribonis de v. ob.
¶ Item quid de abbate prelato
tutore monacho et sic de aliis
similibus Glo. dicit non teneri etiam
nisi servus fuit gravato conscio ut
habetur in ca. In eo quod dicit
de monacho dic idem quod dixi C.
de servo/ In eo quod dicit de ab=
bate et tutore faciente sine consu=
capli vel pupilli dicit verum In eo
quod dicit quod servus est gravato conscio
dicunt contrariam in alia q. secundum
universitas possit delinquere et si
delinquat quando puniatur doc. hic
aliquid ponunt Ego plenissime
in l. aut facta § fi. ff. de pen. Item
quid quid si credens me possidere
invasi possessionem alterius Glo. dicit
quod non teneor quia nemo sua possessione de
privare volui ut habes in ca.

Secundo est quod licet hoc quod ad hoc
ut hec constitutio locum habeat requiritur
quod quis inuadit possessionem et habeat
animum inuadendi possessionem alterius tamen
aut credat sibi licere uel credit non
requiritur quod si credat sibi licere
si credat sibi non licere tenetur ut
Insti. c. § penult. ¶ Tercio quid si
te recedente ad tuam possessionem non
admisi iste quod si postea fui ingres-
sus tu sensisti perpetratus te posse
repelli dic ut in glo. ¶ Tercio quod
de ingratu qui ingreditur possessionem
alterius Glo. dicit quod non tenetur nisi
faciat vel officium suum taliter priuatus
sit si alius hoc faciat autem de ingratis
Insti. de l. xx. et § dicta ¶ Summa
expedita de prima parte glo. Venio
ad secundam membrum speciale super rebus
Tercio an habeat locum in rebus mo-
bilibus Textus dicit quod sic Insti. vi bo.
rap. § penult. ¶ Tercio an habeat
locum in iuribus incorporalibus hic aduerte
quedam sunt iura incorporalia propter que
non possidetur res in qua habetur aliud
aliud ius sed dicitur hic quasi posses-
sionis iuris sicut sunt iste res non
possidentur non potest habere locum
dicta constitutio ex hac constitutione ut
l. quotiens ff de seruitutibus. quedam sunt
iura propter que possidetur ipsa res in
qua habetur aliud ius exemplum
in usufructu usufructuarius naturaliter
possidet emphiteota superficiarius
et feudalis possident feudum in quo
habent ista iura sicut si possessio
inuadatur non est dubium quod habet
locum hec constitutio dicta secundum veram
opinionem et vide glo. que hic valde
non dicat ¶ Tercio an isti qui habent
ista iura in re inuadunt possessionem
alterius priuantur tamen dum inuaderent
an tamen non dum dic ut in glo.
¶ Queritur glo. quid si inuado rem
quam alii commodaui uel apud alium
deposui dic ut in ca. ¶ Item quid
si furi furati rem meam abstulerim
dic ut in glo ¶ Queritur glo. pone
quod commodatarius abstulit alicui rem quam
rem sibi commodauerat uel deposuerat
dic ut in glo. ¶ Queritur glo. quid
si equum tuum quem dimisisti in pas-
cuis ego occupaui utrum aut tu
possidebas et teneor hac constitutione
aut possessionem alienus equi erat vacans
et hoc casu conceditur ex l. ult. § c.
¶ Queritur glo. quid si unus hic possessor
alter detentator alter spoliatori/

an dabitur condicio ex l. ista et tunc erit
possidenti sicut hic dicitur ¶ Tercio
quid si inuasor non habet ius in re
sed erat sibi debita res Glo. dicit quod sic
licet etiam habeat locum edictum diui marci
predicta nisi inuaserit lege uel pretore
permittente et vide glo. ¶ Tercio quid
si debitor auferat rem creditori certe
tenetur hac constitutione si creditor rem
possidebat ¶ Summa expedita de secunda
parte venio ad tertiam super tempore
¶ Tercio dicitur hic ante euentum iudi-
cialis arbitrii quero an habet locum
hec constitutio licet propter nulla tunc
mota hoc. Ista l. habet locum si aliquis
inuasit antequam esset lis mota sicut
postquam lis est mota ea pendente sed
etiam ea finita dum tamen iniuste inuadat
Contra quod glo. dicit tamen uerba non lia
quamuis nulla precedit sententia quod licet in-
uadere et habet locum ista l. sed dubio
quamuis precedit sententia quod liceat inuadere
tunc si quis sententia sunt iniuste lata et
tunc ulla constitutio princeps locum habet
Si vero ulla precessit sententia recte lata
tunc habet locum l. meminerint C.
et ista est verissima opinio quam dixi
C. l. meminerint ¶ Tercio an habet
l. habeat locum in clandestino possessore
Glo. dicit quod sic et dic ut in ca.
¶ Summa expedita de tertia parte glo.
Venio ad quartam dicitur dominium ipsius
rei amittat quero an ipso iure uel
per sententiam utrum per sententiam quod apparet
quia dicit amittat non dicit amittit
uel amisit et sic non utitur verbo
presentis uel preteriti temporis ita loquitur hic
et l. iubemus § sane C. de sacrosanctis
ecc. et non glo. et doctrina quam
ponit et dixi plenissime in l. primus
de iure fisci ¶ Sed glo. quero cui
acquiratur Glo. hic innuit quod ipsi
spoliato Idem tenet Rof. et omnes
per quos facit l. si. ff de litigiosis et quod
non in dicta l. iubemus § sane facit
etiam ad hoc C. de le. l. penult. et
ex hoc debes formare libellum in hac
prima parte huius l. sicut debes petere
ut condempnetur et quod tibi possessionem
restituat et quod dominium suo priuetur
et tibi adiudicetur ¶ Tercio dicitur hic
quod inuasor rei aliene condempnatur
ut restituat possessionem et in estimatione
quero quid estimabitur utrum possessio
an proprietas Glo. dicit quod proprietas.
¶ Tercio quid si est expulsus ipse
fructuarius sicut uel proprietarius tantum
quid estimabitur Glo. distinguit sicut

compulsi creditus totum ius habere et
tenere in toto quia compellendo unum
videor compellere utrumque. Aut habui
solum animum compellendi unum tantum et illum
tantum videor compellere et illum tantum teneor.
Et sic per glo. habes quod compulso usu-
fructuario tantum videtur compelli proprieta-
rius et econtra. Quia glo. habetur ff. usufr.
quemadmodum ca. l. i. in fi. et de vi et vi ar.
l. iii § si vi. Et illic glo. sentit vel non
ob. l. i. § quod si hic fructus ff. de acq.
poss. et alie que hic allegantur in
glo. quia ibi loquitur cum compellitur
colonus non enim dubium est quod videtur
compulsus dominus quia colonus possidebat
per dominum et eius contemplatione
ut l. generaliter § quibus de acqui. poss.
Sed usufructuarius habet propriam naturalem
contemplationem sui non contemplatione domini
et dominus habet similem sui contemplatione
tantum. Ideo uno compulso non videtur
alter compelli. Domino autem compulso non
est dubium quod videtur compelli colonus
vel usufructuarius ut d. ideo § quibus.
¶ Ex his concluditur quod si compellatur
dominus tantum vel usufructuarius tantum ipse
solus competit contra eo per hanc l. non alter.
¶ Secundo si invada rem communem michi et
alteri dic ut in glo. ¶ Queritur glo. si
aliquis possidet usufructum meum et ego
eum deiciam debeo propter ius usufructus
et cui applicabitur an domino proprietatis
an compulso. Glo. dicit quod domino proprietatis
applicabitur usufructus compulso dabitur
estimatio. Tu dic quod domino proprietatis
nil applicabitur quia adversus eum non
est delictum commissum et si dicas qualiter
hic privatur iure suo cum non possit
transferri in alium nisi in dominum proprietatis
dico fiet secundum formam l. usufructus
ff. so. ma. Cetera dic ut in glo.

Momentanee] Tu debes scire
quod precedentes
constitutiones que et sequentes
excepta hac l. et sexta tractat de
modis agendi contra violentos et de
modis puniendi eos. Hec l. tractat
de modo procedendi, ideo non sequens de
modo probandi. ¶ Hec constitutio in prin.
legitur duobus modis. Primo cum tantum
est possessore commissa est violencia.
2o cum loquatur in quolibet interdicto.
Secundum primum h. d. violencia commissa
contra possessorem non semper punietur
acerrime l. iul. de vi publica vel
privata sed quandoque civiliter agitur per inter-
dictum a quo procedit summarie sine
inscriptione et spoliatus ante omnia est
restituendus h. d. ¶ Opp. et videtur quod
causa possessionis non sit momentanea
quia aufert dominium ut C. l. xx. de ... cum
agitur contra eos per l. precedentem non est
iudicium momentanee possessionis sed
proprietatis. Sed hic loquitur cum agitur
interdicto unde vi. Sed tunc opp. per glo.
si magnum est tempus possidendi ut
supra dixit § retinende quo tempore
pendeo ad dicit momentanee intelli-
gas aptitudine quia possessio est apta
modico tempore apud possidentem esse
si movetur quo de proprietate ab eo qui
habet ius licet actu quandoque multo tempore
duret. ¶ Opp. ad id quod dicit tam
non pertinet ad vim publicam vel
privatam. Nam omnis vis aut fit cum
armis aut sine armis et sic aut
est publica aut privata. Ergo pertinet
ad vim publicam vel privatam. Glo.
huius timore dicit quod non pertinet
ad vim publicam solum quia quandoque ad
privatam. Iste non pertinet ad priva-
tam quia quandoque ad publicam. Istud dicit
glo. i. in fi. Vel aliter expone ut
illud quod dicitur momentanee possessionis
interdictum dicas i. violencia per quam
competit interdictum momentanee possessionis
sed unde vi. Et quod sequitur non pertinet ad
publicam vel privatam pertinet expone
i. non pertinet ad accusatorem criminaliter
ut l. iulie de vi publica vel privata
sed quandoque expeditur civiliter per interdictum
et tunc expeditur mox i. sine inscriptione
et ista lex tangitur in secunda glo.
et hoc videtur sentire Rof. et hoc
ponebat expresse dominus Ja. But. quod
placet. ¶ Secundo modo legitur et secundum
istam lec. breviter dicit. Ea possessionis
momentanee non habet originem
a vi et debet agitari mox i. sine
inscriptione h. d. Et ibi interdictum
accipe pro interdicto adipiscende vel etiam
recuperande possessionis ibi vel privata
quia quandoque habet locum ubi nulla commissa
est vis ut in interdicto adipiscende et
retinende possessionis. ¶ Modo queritur
lec. quoniam quid est hic dictum mox
audivi. Certe potest intelligi primo
modo in interdicto recuperande possessionis
intelligitur mox hoc est non obstante
aliqua exceptione quia spoliatus ante
omnia est restituendus. Item potest
intelligi secundo modo in
interdicto adipiscende vel retinende
possessionis intelligitur mox i. summarie
quia non admittetur aliqua exceptio
que requirit altiorem indaginem

ut dixi volens plene C. de bo. l. fi.
et vide glo. et ad idem facit C. c.
l. meminerit in eo quod dicit alioquin
¶ Secundo quid est hic dicit sine libello
Certe potest intelligi sine libello quia
secundum iura antiqua libellus non requi-
rebatur. Vel potest intelligi quod ad preparatio-
nem actionis et non habeat necesse libellum

Simando ¶ C. in l. proxima
supra de modo
et ordine procedendi. hic
habes de modo et ordine probandi
et breviter h. d. difficultas probationis
et odium delinquentis facit ut admit-
tatur probatio per iuramentum actoris. h.
d. Sic habes argumentum quod me. ca. c. fi.
¶ Opp. iuramentum in litem non habet
locum nisi in actionibus arbitrariis et
bone fidei ut l. in actionibus de in li-
tem iuran. ergo hic non habet locum. Solu-
tio loquitur de iuramento in litem
quod est affectionis hic loquitur de
iuramento veritatis ita sentit hic glo.
et bene quod apparet ex isto textu cum dicit
estimationem rerum quas perdidit etc. Ex
hoc habes colligere potestatem in modo
iurandi non enim debet quis iurare
quod pro tanto voluit perdidisse illas res
sed debet iurare tantum in veritate
esse estimationem rerum et sic iudex
debet deferre etc. ¶ Opp. et videtur quod
hic post latam sententiam super violentia
agitur ad estimationem dampni ut in
unit in prin. textus ubi dicit si quis etc.
Et in eo quod dicit deinde et sic est contra l.
iij. C. de depo. Solutio duobus modis
vel dicas quod hoc totum veniebat
in uno iudicio quia petebatur per inter-
dictum unde vi restitucio possessionis
et rerum perditarum secundum formam l. i. in
prin. ff. unde vi. et tunc quod hic dicit
deinde etc. denotat quendam ordinem vel
principale et accessorium quasi dicat principaliter
agebatur de vi. secundario de rebus. et hoc
modo concordabit cum contrario. Secundo modo
potest intelligi quod primo fuit actum contra
spoliat. l. scilicet si quis in tantum vel inter-
dicto unde vi. et de rebus aliis mobilibus
perditis nil fuit deinde. Certe si postea
agebatur novo iudicio vi bonorum rap-
torum vel condictione furtiva vel condictione certi
vel sine causa fiet probatio secundum quod
hic dicitur. Vel ob. l. iij. de depo. quia
ibi non competebat actio sed debebat
peti iudicis officio mercenario. ¶ Opp.
secundo quod hec l. non possit procedere dum
tamen quis petebat res et non potest

fieri condempnatio in estimatione ut l. fi. C.
de fideiuss. li. et l. ut fundus comm. divi.
Aut quis petebat estimationem et tunc
petebat id ad quod actio non competebat
ut l. si servum ff. si. de v. ob. Unde
debebat sequi absolutio ¶ Sed post
per solutionem istud contrarium involuit se multum
Ergo breviter dico quod hec l. procedit quolibet
modo ita si peto rem potest fieri condempnatio
in estimatione si res non reperitur ut
l. ult. ff. de confess. nec in l. fi. que
sententia fuit appellatione restituta ¶ Ite dico quod potest
peti estimatio si res iste ablate fuerunt
perempte vel non apparent. Nec ob. l.
si servum ff. si. de v. ob. quia ibi erat
in obligatione rem dari hic erat in
obligatione rem restitui in qua re
perempta potest peti estimatio ut l. si quando
ff. de condictione fur. potest etiam condicta res
ut l. i. C. quod me. ca. et ibi dicam
et istum passum concordiam plene in l.
stipulationes non dividuntur ff. de v. ob. puto
etiam quod possit dari libellus alternative
hoc modo peto ipsam condempnari ad rem
vel si res non apparet ad eius estimationem
quia eius quod non de act. emp. l. i. in prin.
mag. glo. et l. ij. ff. ite si in facto
de v. ob. et dixi in dicta l. stipulationes
¶ Ite opp. actor debet probare intentionem
suam nec ei defertur iuramentum nisi
quando semiplene probavit ut l. in bone
fidei C. de iurament. et ff. de iurament.
l. admonendi. Solutio dicit glo. hic et bene
speciale est hic in odium delinquentis
propter difficultatem probationis et hoc quod
dicit speciale in odium delinquentis apparet
manifeste quia prius debet de delicto
constare scilicet quod vis fuit facta tunc de
estimatione defertur iuramentum ita loquitur
hic quod apparet ex prin. ubi dicit si vis
fuit patefacta ¶ Ex hoc apparet argumentum
statutum vestrum dicit quod si fuerit spoliatus
furtim quod vicinia teneatur emendare
res sibi ablatas declarandas sacramento
spoliatus certe oportet prius constare
furtum factum esse. deinde deveniat ad
sacramentum spoliatus hic est textus. hic per
hunc textum ff. quod me. ca. c. fi. Sed qualiter
probabitur furtum factum dicam statim in
seqenti que ¶ Secundo dicit statutum in
civitate ista quod si aliquis fuerit
derobatus in comitatu villa vel
castrum teneatur emendare de modo
probandi nichil disponit statutum unde
derobatus venit ad curiam et probat
se derobatum per testes tam de quantitate
et estimatione rerum stetur iuramento eius
Glo. in dicta l. in actionibus de in litem
iuran. al. l. in bone fidei de iurament.

vide' velle q sit in eo qd dicit q ro
huius l. est ppt difficultate pbacois
que difficultas habet locu etia in
casu pposito / Glo. hic videt' dicere
contrariu in eo qd dicit q no est diffi-
cultas pbacois et oino delinquitis
et vide glo sup vbo manifeste s
licet vilia vel que no queunt' ex
pus delco vel dolo s ex qi delicto
ut l. ex maleficiis § ro quoqz de
act et ob. go q ea no defert'
iuramentu p hoc videt' tex. i. an ex
fac. tu. et ideo ibi tenet dy. q de
ja. bu. Idem cy. et omnes doct.
Qualit' go tunc pbabit' quantitas
et extiacio rex ablatax etc doc.
dicunt et omnes concordat q pbabi'
eo mo quo potest p famulos et so-
cios suos qui al no admittent'
ar. C. de repudiis l. ex consensu
et l. de submersis et l. quociens
de naufragijs Item pbabit' p alias
coniecturas q rpis est ponere in
hospicio in valisia seu fardello
tot res assumere tantam pecunia
et silia et iste pbaciones iudicis
arbitrio relinquunt' ar. l. iij § ide
diuus ff. de testi. et lutes istas
psupcionibz in defcu pbacoum potest
defri quamcu p l. in bonefidei et
defri quamcu p l. admonendi ff. de iureiur. non ex
vigore huius l. Eodem mo dico de eo qd
vigore huius l. Eodem mo dico de eo qd

vigore huius l. Eodem mo dico de eo qd

Non tibi re

// Breuit' dic' cum i
possessione aliena
nomine tenet si in ea restitu-
da usqz ad snaz fuerit contractes ad resti-
tutoz eius et ad extimacoz condoc
ex hac l. condemnabunt' h. d. / Dilez
restitucoz habetis in l. conductores C.
loca. ¶ Contra hanc l. quod dici' q
si aliqua cam habet quare no restitua'
quod que posset esse causa iusta no
restituendi / Sicut quando forte qua
conductor erat dns et ista opi. pbat'
p hunc tex. q dicit possessione recupare
tex. Glo. dic' q p l. si quis conduct'
C. loca. ubi conductor no pt refere
q dnij. Certe glo dicit veru si
agere' conductor ex l. illa s si ageret
actoe locati no diceret verum ut l. que de

C. loca. et l. si rem ff. depo. Dat go
glo. alias causas si tpe conduccois
no erat fructu vel fecerat expensas
utiles et nec ars ut l. colonus et l.
cu fundu de vi. et vi ar. et l. sue
ff. loca. // Queritur quantu tpe debet
quis esse in contumacia ut teneatur
conductor ex l. ista dicunt quidam
usqz ad litis cont. / Alij dicunt usqz
ad snaz licet vera pbat' ex si. b. i.
usqz ad diffinitiuaz snaz tex / Dcb
tunc quod qualiter intelligit' ista l.
na an snaz no pt agi ad pena
huius l. qr no est commissa post snaz
agit frustra qr semel e iudicatu
dicunt quidam qr punit' conductor ex l.
si quis conduct' C. loca vel agat' actoe
locati si ille fuit contumax usqz ad snaz
tunc iudex ex officio suo condemnabit
in extimacoe sm opi. Jo. hoc pbat'
hic ex duabz glo. quas vide vna
sup vbo. ordine alia super verbo
recuperantibz Ista lex no placz qr
ex hac l. orit' actio ut l. i. ff. de
condi. ex l. et sic sic e principal
actio no venit in officio iudicis
mercenario ut l. no pt ff. de iudi
Unde alij dicunt q fiat duplex peticio
in vno petat' restitucio rex in alio
petat' extiacio et hec opi. tangi'
C. loca. l. conductores sunt dicimus
in actionibz arbitrariis ut l. si eo
excepcionis § in hac ff. qd me. ca.
Ista snia lig posset vera esse in se
tn no placet mi ut illud qd pt
fieri in vno iudicio deducat' i duo
iudicia ut l. dus testo ff. de condi
inde. ¶ P. hec l. vide' velle contra
dic dicit extimacoe tex ibi ea vna
cu ipa re et sic videt' q totum
expedit' simul / Quer go at pc.
Glo ponit hic et C. loca. l. conductores
dicit glo q ponet' condicionar' hic
mo peto talem in condemnari ad iplius
rei extiacoz et si fuit contumax usqz
ad snaz peto eum condemnari ad
extiacoz ipius rei cu ipa re et
vide glo. sup vbo ordine in fi.
et no hac peticoa valde simile
peticoa ponit glo in l. i. in pri. de
acti. ex. et l. ij § ite si in facto
de v. ob. et eodem mo dicit Guilh
de cu. q posset dictari libellus
i arbitrijs actoibz et fertur vna
tm sna ut ipe not in l. si eum

ff. in l. qd met. ca. / hoc potest ad
multa et maxime dicat statutum in
ciuitate nra q qui pponit ad
duplum et alius negauit cadat
a iure suo Certe debz hoc qdco
in libello ponere et sic venit in vna
pena / Quero qualiter dicat formari
petitio videamus quid debz pbari
in isto iudicio videtur debz quis
pbare se rem locasse uel precario
concessisse et reum conuictum fuisse
in restitutio usqz ad penam nec
habz necesse pbare se esse dominum qz
eo ipso q locauit presumitur dominus sicut
ille qui possidet presumitur dominus ut
l. de ag. et cens. l. litibz et l.
quando in suo in fi. et qd ibi no.
ff. de condi. insti. et l. iiij C. de
pbat. / Quero an reus possit oppo=
nere exceptionem dominij ego dixi vobis
C. dict. intentat. contra l. si qs conduc=
toris aut intentat actio locati ut C.
dixi / Quero utrum contra hoc l. ista
det contra conductoris heredes tunc. licet
q sic in dicta l. conductores C. locati
tamen ad vnum adice qz aliud est
inj si heredes sumerent rem conducta
de cuius ignorauit no tenetur contra
qo hac l. qm iusta habet causa
ignorantie ut l. qui in alterius de re
iur. ff. si habz iusta causa contra
ut hic dicit text. ad illaz detinet
text. / Ultimo quero in quo differat
hec constitutio ab aliis dic ut in glo

Quicumque / hec no. lib. lo-
cauerit dicit cuiuis
occupat possessionem rei alicuius
vacantem ad ea restituendam contradico
qo hac l. tenetur que xxx annis
fuit h. d. / Primo ponit qoz et
varij dubitationis / 2° ponit decla
3° videt ad vos que posset fieri
in genere / 4° pena determinatam pbat
p sic / 5° ponit vnam limitationem
2a c nos / 3a c nos / 4a c re
talis / 5a c in qbus vz / Nota primo
qd dixi in summario / Nota 2° qd prima
no est debet quis presumere alicuius
alia no sunt clara / Glo hanc l.
opp. et videtur q sit superflua p l.
inuasor C. e. / Ho. quidam dicunt q
ista tota loquitur de iure antiquo
ut ibi dixi / Tu dic q l. inuasor
in fi. C. constitutio noua contra eum qui
occupauit possessionem vacantem / et
differt ab ista in duobz / Primo

qz ibi nulla imponebatur pena hic sic ut
ibi dicta / Item ibi loquitur de inuasore
sine dolo hic de eo qui inuadit dolo=
se ut ibi dicta / Uenio ad q. Primo
glo magna recito p tres questiones Et
primo quero que dicatur possessio vacua
Secundo quero qualiter pbatur possessio
alicuius rei ignorantis / 3° quero utrum
sit aliqua dicta inter possessionem vacuam et
vacantem / Certe ordo dic ut in glo.
/ Autem inter alias glo. quero quid
si possessio ciuilis retineatur animo naturalis
pdatur utrum naturali occupata hz locum
constitutio qo hac l. Uidetur q no nam glo
hic intelligit vacuam quo neqz corpore
neqz animo retinetur s ista retinetur
saltem animo ys° tex. / Sed sicut nos tenemus
contra Azonis q vna tm sit possessio
tunc constitutio qo hac l. no haberet locum qz
illa retinetur animo Si tenemus opi-
nionem et varias q possessiones sunt plures
tunc haberet locum constitutio qo hac l. qz
licz ciuilis retineatur animo naturalis
tamen no retinetur et ideo p naturalem
occupata competet ista constitutio et
ista sunt multum utilia qz si no cre=
des te posse pbare possessionem tempore
compulsionis uel ingressus eius
intentabis contra qo hac l. in qua
sufficeret te pbare an possedisse licz
tunc no possedes / Quero et iure
intro glo. ij quare no habet locum
interdictum vn vi. in gaudium hmoi l. / Glo.
dicit q illud requirit violentia fieri
psone ut l. i. § i. et si interdictum hoc
ff. c. / Quero quare no competit
interdictum qd vi. aut clam dicit glo.
qz nichil sunt factum uel edificatum
in solo. s inuasit / Quero quare no
habz locum constitutio l. si qs in tanta
Certe qz requirit vim fieri psone
/ Quero quare no hz locum actio vi
bo. rap. dicit glo. eadem roe quia
vim requirit fieri psone et qz no
est res mobilis et vide glo. ij
/ Innuit g° ista glo. hanc l. non
hre locum si inuadatur possessio rei
mobilis / Ros tenet contra qz rei
mobilis possessio pt esse vacans
sicut inmobilis ut l. si rem iure
de acq. pos. / Item qz hec l. dicit
generaliter possessiones rerum uel aliquas
res et appellatio rei continet etiam
mobiles ut l. i. § rei. ff. si cer. pe.
et l. rei appellatione de v. sig. / hoc
etiam tenebat Ja. but. et hoc placz
p text. in fi. q addit pleno furti

Queritur utrum si aliquis occupavit pos-
sessionem vacantem res efficiatur viciosa
ita quod dicatur furtiva vel vi possessa
Glo. dicit quod non et vide glo. super
verbo possidere huius contra not. glo.
in dicto § quod autem Insti. de usucap. et
l. sequitur § si ille si occupaveris de
usucap. Doc. communiter sequitur ista glo.
Archi. videtur sic dicendum vos videtis
quod hec l. comparat praedones huius l.
ad actorem furti Quando utrum res
vacans occupata efficiatur furtiva
leges notant istud quod si quando a-
lio numquam fuit possessa ut quia
erat hereditaria non committitur furtum
ut l. hereditatis ff. de furtis Si vero
a domino fuit iam possessa tamen tem-
pore contractionis non possidebatur habet
locum actio furti ut l. falsus § inter
tum ff. de furtis et l. qua ratione
§ fi. ff. de acq. re. do. Ita etiam
in proposito dicta si rebus immobilibus fuit
occupata que tamen antea fuerat
possessa per dominum efficiatur viciosa quasi
vicio violentie per l. ista secus si
a domino numquam fuit possessa ita ego
intelligo l. istam // Queritur dicatur hec
generalis interdictio teneri tamen que est
ista generalis interdictio dicunt quidam
quod teneri pena posita in l. si quis
in tantum C. e. Ita intelligit Rof.
et ita format hic libellum Alii di-
cunt quod habet locum pena posita
in l. invasor C. e. Certe ibi nulla
est pena contra possessionis vacantis
invasorem Alii dicunt quod lex loquitur
de pena que erat statuta per interdictum
unde vi de qua loquitur C. e. l. iiii.
ut teneatur de fructibus et dum ea
et ista tenebat duos iam bene per
hunc textum in duobus primo in eo quod
dicitur generali interdictione teneri que
per restituenda possessione quasi dicat
et ad aliam penam que imponebatur per
constitutionem imperatoris sui vel de con-
tumacione per l. si quis in tantum ad
illam non teneatur. Item in eo quod dicit
veteribus l. quasi dicat non loquitur de
pena que imponitur per constitutiones
novas sed per veteres l. Queritur quid
si iste invasor credebat possessionem
esse suam Glo. dicit quod tunc non tene-
atur constitutione quia requiritur dolus
per cuius evidenciam debes scire quatuor
casus Quandoque aliquis scit possessionem
vacantem esse alienam et scit cuius
est et tunc habet locum hec constitutio

in dubio / Quandoque scit possessionem esse
alienam et ignorat cuius est et ideo
quia habet locum hec constitutio / Quandoque credit
rem esse suam et tunc sicut monetur
in iuribus omnibus lex ista requirit dolum
ut apparet ubi dominus dicit videlicet est
dicere textum et sic tenebitur hac constitutione
in qua sufficit dolus presumptus Si
autem credebat esse suam iustis rationibus
tamen non erat non habet locum hec constitutio
sed tenetur constitutione l. invasor in fi. C.
e. Sed solum ad restitutionem possessionis
Queritur utrum ista l. habeat locum
in possessione hereditaria occupata
Glo. dicit quod non quod in ultimis bonis
est ut Insti. de re. divi. § 1. et
hec constitutio requirit quod res sit
aliena ut patet ex principio ubi dicit
vacuam possessionem absentium seu rerum
alienarum textum Contrarium non Insti.
de usucap. § quod autem contra textum ista
Archi. videtur dicendum quod si quando
possessio rei hereditarie fuit occupata
post hereditatem aditam et sic dominium
erat iam quesitum heredi ut l. cum
heredes de acq. poss. habet locum
constitutio ex l. ista quia occupavit possessionem
vacantem rei aliene Sed si occupavit
ante aditam hereditatem non habet locum
hec l. dicebas tu nonne postea secuta
aditione fingitur retro fuisse dominus
ut l. heres quandoque de acq. here. et
l. si quis in fi. de stip. servo. Ergo
sic videtur occupata res aliena
Respondeo quod fingatur dominus retro
est per fictionem et sic in hac l. non
sufficit ut l. iiii § cetero de negotiis
gestis // Queritur quid si res erat sua
ipsa sed vacans ab alio detenta habeat
locum hec constitutio Glo. dicit quod non
habeat locum quia res non est aliena
quod est verum si est paratus probare de
dominio in continenti alias secus vide glo.
super verbo ignorantes imminet ista glo.
quod qui intentat actionem ex l.
ista debeat probare rem esse suam
quod imminetur in textu ubi dicit in textu
alienarum rerum textum et ubi dicit possessionem
absentium textum quod est verum cum ista
probatio sit presumptive eo ipso quod
probat se ante possedisse ut hic
imminetur textu ubi dicit alienarum rerum
vel possessionem textum Item habes ex ista
glo. quod contra contradictorem ex l. ista per
omnem exceptionem dominii si est paratus
probare in continenti Contra hec vi

na ista [con]stitucio est recuperande pos-
et est introducta ad si[mi]li[tudin]e interdi-
cti vnde vi. S[ed] in illo interdicto no[n] potest
opponi [ex]ceptio d[omi]nij ut C. e. l.
momentanee et C. ti. i. l. i. ergo
nec hic Ego fateor q[uod] e[st] introducta
ad si[mi]li[tudin]e interdicti vnde vi. q[uod] ei
qui occupauit res alienas tame[n]
q[ui] p[ri]mo debet [con]stare q[uod] sit alie-
na. immo sit rerum plurare e[st] s[e]c[un]d[u]m
ut [con]cl[udi]t [con]cludat no[n] esse aliena
Vel possumus dice[re] [con]stitucio ista
glo. q[uod] no[n] habz si[mi]li[tudin]e cu[m] interdicto
vnde vi. p[ro]mouit na ista lex instar
adipiscende possessionis qua ipse sua
culpa p[er]diderat no[n] p[er] ingressum
huius rei ¶ Querit glo. quid si ab
eo qui primo vacua[m] seu vacante[m]
possessione[m] ingressus est postea de
nouo cepit vacare et alius in-
greditur vtru[m] p[ro]p[ter] istu[d] nouum ingre-
diente[m] debeat restitui possessio
primo. Et istud glo. dicit q[uod] sic
p[er] l. eu[m] qui ff. e. et l. i. §. qui-
a inc. q[uod] l[ice]t est viij inst. similit[er]
et semel vencrit primus et s[e]c[un]d[u]s
q[ui] h[ab]uit b[ea]t[u]m possessore[m] tunc illic p-
stitur qui docet de dolo ar. l.
bona fides ff. depo ¶ Querit glo.
quid si ille qui occupauit vacante[m]
possessione[m] eam postea p[er]didit an
teneatur [con]d[i]c[ti]one ex hac l. Certe
credo q[uod] sic si ipse h[ab]eat actione[m]
q[uod] aliu[m] si no[n] ar. l. i. §. vltime
ff. e. ¶ Querit glo. utru[m] ad hoc
ut h[ab]eat locu[m] [con]d[i]c[ti]o ex hac l. re-
quiratur dolus Glo. dicit q[uod] sicut
patet ex hac l. du[m] dicit omnes
cu[m] siue tec[um] et ex eo q[uod] de furto
[con]cupliscitur [quod] ego intelligo veru[m]
de dolo vero uel p[re]su[m]pto ut C. depo-
si q[uod] [con]stitui ad [con]stitucio[n]e l. inuasor C.
e. dolus no[n] requiritur // Sed contra
p[re]dicta opp[onitur] vno modo et hic adulte-
rini q[uod] hec l. p[re]sumit dolu[m] in ingrediente
possessione[m] vacante[m] nonne hoc est
q[ua]m l. penultima de euict[ionibus] vbi bona
fides p[re]sumitur nisi p[ro]betur mala ut
l. si furti C. de rei ven. / Dico q[uod]
in quolibet possessore cu[m] titulo p[re]sumit[ur]
bona fides nisi p[ro]betur [contrari]u[m] ut
in [contrari]o s[ed] in possessore sine titulo
p[re]sumitur mala fides ita loquitur h[ec]
que p[re]su[m]ptio male fidei no[n] p[otes]t
opponi nisi in vetera[nis] dico uel veta

possessore p[ro]hac l. vnde alius no[n]
posset hoc dice[re] tu possides mala
fide ut ex hac l. colligitur ¶ Sed ista
allatio male fidei p[re]su[m]pta p[ro] hanc
l. no[n] p[otes]t allari nisi i. xxx annos
ut hac l. in fi. [con]stituendu[m] q[uod] hec l.
p[re]sumit ab eo ingrediente possessione[m]
vacante[m] esse male fidei tollitur p[er]
cursu[m] xxx annorum et [con]tra p[re]sumitur
recto bone fidei ipsum possessorem
fuisse et cessat hec l. et omnis
eius p[re]su[m]ptio ita intelligo ista[m] l.
¶ Vltimo querit ista glo. quid si
talis ingressus possessione[m] vendidit
alteri isto te[m]p[or]e p[re]scripsit / Glo. dicit
xx uel xxx annorum ex possessione tit[u]lo
habe[n]te vero alte[r] s[ed] aute[m] male fidei
C. de p[re]scrip. xxx annorum // in ista l.
no[n] sunt p[re]mit[tenda] alia

¶ Si p[er] vi[m] uel alio mo[do] turbata

¶ Rubrica ista s[ecundu]m glo. incipit trac-
tare quedam etiam interdictum retinende
possessionis et l[ice]t t[ame]n turbata dicit
turbata sit possessio quod p[er]tinet ad
interdictum retinende possessionis s[ed] tame[n]
l. i. videtur respice[re] interdictum recuperande
possessionis p[ro]ut facit nisi aliter ex-
ponas ut ibi videbitur poteris ergo
dice[re] sit q[uod] totus ti. loquatur de vio-
lencia turbatiua et ita exponas l.
i. et ij ¶ Potes etiam exponere q[uod] i. l.
loquatur de violencia expulsiua 2a
de violencia turbatiua et tunc expo-
nes turbata si p[er] vi[m] uel alio mo[do] s[cilicet]
ablata sit possessio / uel alio modo
absentis turbata sit possessio et sic
l. i. loquitur de p[rim]a p[ar]te ru[bri]ce 2a loquitur
de 2a p[ar]te ru[bri]ce // Bartholus

I
UDEX ¶ Absens spoliatus
ante omnia est re-
stituendus et ad hac causam
omnis admittitur etiam si no[n]
habet mandatum et si sunt
presentes absentis etiam tempus
audiet cum in te[m]p[or]ib[us] no[n] [con]sistant et
causa p[ro]prietatis ordinarie agitabitur
h. d. ibi absentium i. agentium p[ro] ab-
sentib[us] ita exponebat franc[iscus] acc[ursii].
ibi statu i. possessione restituta in
p[ri]stinu[m] statu[m] litigiu[m] de p[ro]prietate
¶ No[ta] q[uod] in causa momentanee possessionis
admittitur quilibet sine mandato ¶ No[ta]
ex isto fine q[uod] agenti interdicto re-
cuperande possessionis no[n] obstat exceptio
d[omi]nij ita vides hic in fi. sed debet
postea reseruari et sic spoliatus
est ante omnia restituendus //

Opp. de l. si pupilli § iulianus de nego.
gest. Uo. spale est in causa momentanee
possessionis. Opp. et vi. q. simus in iudicio
esse non possit ut l. si simus C. de iudiciis.
Uo. spale est hic. Glo. quia li. de hiis
qui sunt expulsi de possessione. queritur quid
de aliis qui non sunt expulsi. Resp. per
absentem admittatur. Glo. dicit q. sic
et hoc ar. in prin. l. loquitur generaliter
ar. l. regula § licet ff. de iur. et
fac. igno. Queritur utrum creditor qui
cadit a possessione habeat beneficium huius
l. Credo q. sic habet eciam beneficium
l. ult. de pac. pig. Queritur an istis
casibus simus iuret de calumpnia. Ref.
q. sic quia cum admittitur ad agendum quod rep.
Glo. que an debeat caveri de defensio
Glo. dicit q. non. probat l. in fi. ibi
sumpto. Ref. Queritur an debeat caveri de
rato. Glo. una dicit q. sic sicut dicimus
in quacumque persona ut l. sed hec de procur.
et hoc omnes tenent. Queritur q. de
pupillo. Glo. dicit idem et hoc pro l. mo-
mentanee C. qui legi. pers. Queritur
quid si iste amiserit rem pendente
dno. Glo. et hoc dicit q. non in hoc
casu tamen sicut temporis tenentur
Queritur utrum iste persone possit in-
tentare contra creditorem ex l. si quis in tantum
credo non quia illa habet tantum spectat
persona omnia predicta sunt hic. l. in-
telligitur de iudicio recuperande possessionis
ut videtur velle glo. supra versiculo et hic
tex. in prin. l. qui dicit cuiuslibet rei
possessione privati sunt intelligas rei pos-
sesse id est quomodo possidendi quia per
turbatorem non potest colligere fructus vel
alit. dicas q. perit privati possessione
sed naturali tamen et remanet civilis
que turbatur per retentorem naturalis ut
dicta stati. in ti. i. et sic exponas.
tota hac l. Et sequitur hac lex. hec
hic casu q. agenti interdicto retinende
possessionis non obicitur exceptio dominii
et id quod not. dy. in c. quod ad agendum
de re. iur. li. vi. dixi in l. si de re
in fi. de acq. poss. et l. naturaliter § nichil
c. ti. Queritur utrum ex l. ista nova
introducatur ex l. generali credo non sed
per hanc l. limitatur persone agentium
ut possint absentium nomine competentes
actiones absentibus competentes et sic apparet
q. debebit formari libellus nomine
absentium et hoc sentit hic glo. supra
verbo privatus et innuit tex. totum sed
tamen advertatur. // Bartholus

Nec nimale

// nec ex rupto
precario nec
iudicias sunt debet aliquis
alterius possessione parte non citata vel vocato
q. d. Queritur quid continebat istud
rescriptum principis vel sententia iudicis. Glo.
videtur velle et hoc tenetas quo
quam vis vel continebat aliquam exceptio
ad lites ordinatorias vel ad lites decisorias
vel ad lites executorias non credo ut
dixi vobis C. ti. i. l. momentanee
Queritur in quo differt hec l. ab illa
l. si quis in tantum. Breviter hec est vitas
licet doc. non ponat. in illa l. punditur
spoliato intelliguntur iudicis ante ut
possessio sibi restituatur. probat l. punditur
ei qui non est spoliatus possessione sed
turbatur in possessione sua ante sententiam
pis vel iudicis intelligitur tamen ut hoc
ei non obsit in iudicio retinende possessionis

Uti possidetis. Rubrica

Uti possidetis

§ Hi l. competet
esse spoliatibus multi
tribulis. Circa hanc
rubricam queritur in quo differt
interdictum uti possidetis ab interdicto utrubi
Glo. i. in fi. huius l. quod tangitur dicens
q. illud competit pro rebus mobilibus hoc
pro rebus immobilibus et adventit unde
quia mobilia ipse non possidentur quod
tenere merito ipse statuta varia que lo-
cuntur de raptoribus tamen conveni-
unt de ... tenere per l. i. in prin. de acqui.
tenere quia in l. i. in prin. de acqui.
pos. ubi dy. tangit. Et secundum lec.
glo. hec l. dividitur in partes duas
primo ponit de natura interdicti uti pos.
2a ponit de officio iudicis in causa
spectatis 2a ibi ac satisdatis et secundum
hanc breviter dicit. Si plures iuste
possident per hoc interdictum prohibetur
invicem vim inferre et in ea spectatis
qui non satisfecerat possessione rei
privatur h. d. secundum glo. Vel dic secundum
lec. Ja. de arc. q. primo loquitur
de natura interdicti uti possidetis 2o loquitur
de officio iudicis in interdicto uti
possidetis 2a 2 aut satisdacionis
possidetis 2a 2 aut satisdationis
dictum qua lec. hoc breviter interdicit
si plures iuste possident per hoc
interdictum prohibetur publice vim
inferre et de hoc cogitur satisfac.
al possessione privantur donec de spectate
cognoscatur h. d. Venio ad sequitur
casus in terminis secundum glo. forma sic
Uno interrogante imperatore hoc
modo Ego sum spectatus et possideo
similiter fundum albius et fructuarius
et possidet naturaliter ipse turbat

me in simili mea quod quo remedio
michi cipilat' seu puratat' quia enim
reuidet imperator vetor prouincie prohibe-
bit vim fieri quo minus possideatis
fundum sicuti eum possidetis alter ab
altero non vi non clam non precario si
dicat tu possideas similiter ille simili-
ter h. d. secundum varium lec. De satisdacione
ponit casum secundum glo. Ego ago contra
eum qui me turbabat ut ven. ipse
non vult satisdare de iudicato sol.
quod erit officium iudicis quia enim
rendet imperator iubebit satisdare
de iudicato solvendo vel non si non
vult satisdare transfert possessione
in actore ut fiat de possessore petitor
et sic de proprietate cognoscatur h. d.
secundum ia. de are. In prima parte non
mutatur casus in secunda sic in qua
ponit hic modo secundum eum dicit imperator
vos dicatis quod rector provincie vim
fieri prohibebit per interdictum uti possidetis
ille adversarius meus ita homo
malitiosus quod etiam post sententiam me
turbavit quod ergo erit officium iudicis
in hoc iudicio ut non turbet me
de cetero rendet imperator faciet de hoc
prestari satisdatorem scilicet de non turbando
in futuro et si nolit satisdare aufer-
etur sibi possessio et ideo transfertur ad te
et sic fiet de possessore petitor et
hoc modo cognoscetur de proprietate h. d.
secundum ia. de are. et melius quam glo.
et magis videtur liquere lec. glo. sic bo
lec. glo. in illo ultimo verbo licet in se
sic vera tamen hodie corrigitur ut glo.
dicit et ibi dicam Teneas ergo lec.
ia. de are. quam ipse probat ar. l.
harp et l. cogi. C. si servi ven. Ego
do tibi casum de in. actionum p. l. iij
§. in hoc iudicio Rectam ad exposicionem
que breviter expedita et bene. Opp.
tu proposuisti casum in uno interrogante
cum imperator loquitur in plurali uti
possidetis etc. ergo videtur quod fuerunt plures
interrogantes. Hanc tamen legem
hic l. pluribus modis Uno modo quod
unus interrogabat tamen quia in inter-
rogatione fiebat mencio de duobus
ideo imperator dirigit sermonem ad duos
contra in proprietario et fructuario ut
C. dixi Alij dicunt eadem modo tamen
variant contra secundum ponunt in duobus
possidentibus pro parte tamen eadem spe-
cie possidendi et etiam ista lec. potest
esse bona Tercij dicunt quod hic loquitur

in plurali uni tamen et loquitur sic et
facit causa honoris hoc non placet
quia video quod imperator summo pontifici
loquitur in singulari ut in epistola vel
clavas et in epistola victor C. de sa.
tri. et fi. ka. Preterea videtis quod mos
romanorum adhuc est hodie loqui
et cardinalibus in singulari scilicet tu.
Alij volentes hoc quod uni tamen videat
dicunt quod hec verba uti possidetis po-
nuntur materialiter quasi dicat rector provincie
vim fieri prohibebit uti possidetis
i. per interdictum uti possidetis Sed hec
non est vera per illud quod sequitur dicitur in te
nec precario possidetis quod verbum
non ponitur materialiter Teneas ergo primam
vel secundam et expositiones que fuerunt
in glo. optime adaptantur ad illa
Expedita prima glo. venio ad
secundam glo. dicit hic primo videtur
quod non habeat locum nisi pro edibus ut
ff. e. l. i. in prin. Sol. quod ibi dixi
de edibus dixi causa exemplorum
Opp. de l. i. §. i. ff. e. Sol. specialis
est in cloaca quia villa non competit
hoc interdictum quia positum est interdictum
speciale de cloacis Venio ad tertiam
ista magis pro socis Queritur an hoc
interdictum habeat locum pro rebus in-
corporalibus Glo. dicit quod sic utile
non directum ut l. sicuti §. aristo.
ff. si ser. ven. Sol. quia non possidentur
ipse ut l. quamvis §. incorporales de
acq. re. do. Ita dicit glo. hic et bene
quod tamen latius exponam in l. i. i
prin. ff. e. ubi exponam pro quibus rebus
competat hoc interdictum unde habeat glo.
Queritur dicitur hic uti possidetis etc.
quod quo tempore requiratur quod quis
possideat in hoc iudicio Glo. dicit
tempore litis contestatae ut Inst. de interdic. §.
hodie et vide glo. Quomodo venio
ad glo. magnam dicitur hic enim
ab altero nec vi nec clam nec preca-
rio possidetis quod exempla istorum
dominus azo multum laboravit in ponendo
exempla hic et glo. hic ponit
dominus primo dicit breviter vestro quod
azo tamen laboravit quia vi possidet
a me qui vi me expulit Clam
possidet a me qui clam possessionem
meam ingreditur precario possidet
a me qui me precario rogavit Sed
pareat michi dominus primo ipse non
inspexit intellectum azonis quia dominus
azo habuit de necessitate laborare
nam interdictum uti possidetis datur ipsi
possidenti ut l. i. §. hoc interdictum ff. e.

sed si alius possideat a me clam vi vel
precario secundum exempla Innocentii ego non
possideo igitur ego agendo non possum
vincere in hoc interdicto quia non possideo
Ideo Azo innuit conuertendo exempla ut
alius possideat a me vi clam vel
precario et ego possideam ut possum in
hoc interdicto obtinere et ideo ponit ste
iste glo ¶ Sed ad veritatem aduerte quod iste
glo. que hic ponitur non respiciunt
tex. dictio sed respiciunt maz/ nam
tex. loquitur de iniusticia actoris quia
actor ipse possidebat ut non vi· non
clam non precario ab aduersario et
respiciendo tex. optime procedunt exempla
Innocentii quia ad hoc ut possessor obtineat
agendo hoc interdicto est necesse quod ipse
possideat non vi non clam non precario
ab aduersario Si enim ipse possideat
a me vi clam vel precario et ego
molestarem eum vel turbarem in illa
possessione ipse contra me non posset vin=
cere in hoc interdicto quod est mirabile
licet enim eum qui me vi clam vel alio
modo expulit de fundo ego non possum
expellere eum ex intervallo et turbare
eum in possessione et ipse non potest contra
me vincere interdicto uti possidetis quia
a me possidet vi aut clam vel precario
et vide glo. super verbo precario que
videtur hoc velle et hoc etiam videtur
velle glo. in l. i. in fi. ff. eodem et ibi
dixi/ Sed dominus Azo. et iste glo. re=
spiciunt iniusticia vel iniusticia except=
ci quia ponit per contrarium quod actor iniuste
possideat rem iniuste ab aduersario
quod istud posset procedere tractant iste
glo ¶ Queritur quomodo hoc posset esse
quod aduersarius possideat a me vi
clam vel precario et quod in competat
interdictum nam si ipse possidet ego non
possideo ¶ Huius timore dicit Azo quod
aduersarius meus non possidebat sed
turbat me in possessione mea vi· quia
in hoc interdicto non requiritur quod quis se
asserat possidere sed sufficit quod me
turbet ut l. si duo §. si vicini et
§. duobus ff. e. / Sed vos potest exemplum
de vi· quod multum est possibile de eo qui
ingreditur tamquam furiarius protestans
quod animum habet possidendi naturaliter
de quo dic ut in glo ¶ Et aduerte
ad me· et hoc est mirabile in casu
isto quod interdictum uti possidetis licet sit
interdictum retinende possessionis tamen hoc sed
vim inferendi recuperande possessionis
non enim potes a turbatore desistere

nisi interdicto restituas naturale quam abstu=
listi quia per retentorem illius naturalis tu
turbas me in mea civili ut l. clam
possidere §. qui ad nundinas ff de acq.
poss. et l. naturaliter §. nichil commune e. ti.
Glo ponit hic textu unum aliud exemplum
et vide illud Istud exemplum non videtur
bonum quia ex quo non supplicor me posse
repelli non amisi possessionem sic non habemus
quod querere quod aduersarius possideat
a me vi· Alii dicunt quod duo possunt
in solidum possidere et secundum hoc exemplum
est clarum Certe istud exemplum non
est bonum quia duo in solidum non possunt
possidere eandem rem possidendi ut l.
iij §. ex contrario de acq. pos. ideo non
insisto ¶ Venio ad alia glo que
ponit exemplum de clam quomodo potest
quis clam possidere a me Certe exemplum
est clarum sed ivi ad nundinas et tu
ingrederis possessionem meam clam me
absente tu acquiris naturalem ut l.
clam possidere §. qui ad nundinas de
acq. poss/ Alii dicunt quod turbat me
clam licet non possideat et istud ex=
emplum in se procedit sed primum exemplum
non est verum // Sed contra hoc oppositum si clam
ingrederis possessionem voco te in medi=
um tu venis et tu desistis possidere
quia non es in fundo nec in eius conspectu
quo tempore/ Huius timore dicunt quidam
quod interdictum debet reddi in fundo/
Tu dic quod ille qui habet naturalem tamen
vadens ad iudicium eam retinet
ut l. ij. §. vim vi· ff de vi· et vi· ar
non placere in l. ij. in glo. mag. de
acq. pos. ¶ Queritur etiam hoc si tu
ingressus es clam possessionem meam
absentis et ego postea eam ingredior
clam an naturalem acquiram/ Glo. dicit
quod non et bene quia retinetur naturalis animo
tantum ¶ Sed queritur an occasione illius
naturalis competat interdictum unde vi·/ Glo
dicit quod non et bene quia ab initio non
est nata nec postea nascitur ¶ Nunc
venio ad glo super verbo precario quomodo
potest esse quod quis a me possideat pre=
cario et quod non competat hoc non iste
interdictum Glo. super hoc ponit exemplum
clare quia concessi precario alicui ut
possideret naturaliter tantum / si enim concessisse
utramque tunc competeret interdictum hoc
interdictum ¶ Restat modo ut videamus
qualiter sententia in hoc interdicto debeat
formari tamen quia sententia pendet a
libello ideo prius videndum est qualiter

sit formandus libellus et quia hic venit
in comdacione (?) sunt partes / Ideo venio
ad secundam partem ¶ Ad quam secundum lex. glo.
opp. qui possidet immobilia non cogitur
satisdare ut l. sciendum qui satisda. co.
sed hic possidet immobilia ergo etc. glo.
dicit quod hic loquitur de satisdatione
iudicatum solui / sed contra loquitur de
satisdatione de iudicio sisti ¶ Certe
dicunt ista lex non est vera in se / nam
ille qui possidet immobilia non satisdat
ubi possidet alia quam ea pro quibus
conuenitur ut l. et dic. § quando ff. qui
satisda. co. licet glo. videatur aliter
tenere in dicta l. sciendum in prin. / sed hic
erat dubium an possidet habere etiam
de satisdatione de iudicio sisti posset
intelligi hic / sed potest intelligi de sa-
tisdatione iudicatum solui opp. Insti.
de satisda. § sed hodie dicit glo.
fateor quod hodie corrigitur sensus quia
hodie nemo pro nomine quecunque cogitur
satisdare iudicatum solui / licet hoc sit
verum in se tamen lex. ja. de ra. magis
placet / quia magis vtilis et similia
hec l. remanet in contra ¶ Secunda
lex. tu habes qualiter debeat formari
libellus in hoc interdicto / Ita tu debes
petere quod te non molestet et quod a tur-
batione et molestatione desistat et quod
caueat de non molestando te in futurum
et quod prestet interesse molestationis
preterite sententia duo probantur hac l. et
in l. allatas ad probandum lex ja. de ra.
vltimum de interesse probatur in l. si duo
§ fi. ff. e. ¶ Hoc premisso veniamus
ad sententiam qualiter formabitur sententia
in hoc interdicto glo. que incipit sed
qualiter formabit sententiam iudex / multum
se inuoluit ¶ Hic aduerte quando constat
actorem tamen possedisse iuste vel iniuste
non ab aduersario tunc ipse debet optinere
et reus condempnari ad omnia que dixi
supra debere contineri in libello / quando vero
constat actorem possidere iniuste ab ad-
uersario tunc reus absoluetur non enim
potest actor vincere in hoc iudicio nec
reus potest vincere ut actor in aliquo
condempnetur quia non possidet ut supra dixi
et tangitur in glo. precedenti / quando
constat reum tamen possidere et se pro quando
iniuste ab aduersario actor succumbet
quia non possidet reus tamen in illo con-
dempnabitur quia iniuste possidet ab
actore / Si vero reus possidet iuste
vel iniuste non ab aduersario tunc ipse
absoluetur et actor semper condempnabitur
ad illa eadem que dixi debere contineri
in petitione et si non sit petitum per reum
quia istud iudicium est duplex quia
est actor et reus ut l. si de fructus
ff. de priuil. et l. si cum ab eo ff. de
iudic. et hic videtur velle tua glo.
precedens in vltima q. qua formatur
ibi et vide eam non ob. dictum in
l. et si possessori in prin. quia illud est
iudicium simplex istud duplex / Ita
tenebat franciscus accur. et bar. licet
quidam vltimorum contradicunt / quando constat
vtrumque possidere tunc pro quando possidet
iuste ut puta unus est proprietarius alius
fructuarius vel usuarius vel emphiteo-
ta vel feudatarius / Iudex pronunciabit
vtrumque esse potiorem in possessione sua
et quod de hoc caueat et interesse mo-
lestationis preterite prestetur ut hac l. in prin.
et l. si duo in prin. ff. e. Idem si unus
possidet iuste alter iniuste non ab
aduersario Si vero unus possidet iuste
alter iniuste ab aduersario ille qui iuste
possidet condempnabitur ad ea que dixi
supra in libello debere contineri et preterea quia
constat vtrumque possidere diuersis generibus possessionis
ut unus ciuiliter alius naturaliter ut dixi
Si vero vterque probauit se possidere eodem
genere possidendi est aduertendum an unus
probat de antiquiori possessione quam alius
et ille vincit quia possessio antiquior presumitur
viciosa tunc ut est in c. licet extra de proba.
Si vero vterque probat de eodem tempore tunc
pro quando vnus plures habet et ydoneores
testes ille vincit ut l. ob carmen
in fi. de testi. sed si probationes essent
hinc inde equales tunc dicit ja. de
are. si quando unus probat de titulo alius
non ille preferetur qui de titulo probat
quia in l. i. et l. vlt. de edic. diui
adri. tol. et dicto c. licet extra de proba.
et isto casu solo regio quod aliquando
dominium prodest in interdicto uti possidetis
vel secus ut vidisti supra ti. i. l. i. //
¶ Si vero neuter probat de titulo vel vterque
probat de hoc sunt opi. hic hic in glo.
quidam dicunt quod iudex habet pronunciare
uti possidetis ita possideatis contra opi.
glo. reprobat quia hec sententia est inepta
de hoc tangit glo. in l. aut pretor
§ i. de re. iudi. ¶ Alii dicunt quod iudex
debet abstinere a iudicando sed debet
sequestrare possessionem ne partes veni-
ant ad arma et rixas Ego ante
conuenit dicere quod primo iudex debet pro-
nunciare vtrumque esse possessorem pro parte

diuidia p indiuiso ita qui vtraque parte
sue equaliter possideat faciunt sibi
partes per contrarium ut l. si stinta ff. commun.
de dap. infect. sicut etiam dicitur in contract.
ut l. requirit de le. iij. ¶ Restat hic
ut contrariis vel glo. hic ponitur et
queo primo. aliquis habet in fundo
vsufructu alius habet vsum vtrum
vterque possideat videtur quod non quia neque
vsufructuarius habeat naturalem ergo cum
vsuarius habere non potest ut l. iiij. §. ex
contrario de acq. poss. ¶ In contrarium videtur
quod potest vsuarius habet hic in dicto
ut l. si. ff. c. ergo vsuarius possidet
Glo. fatetur quod vterque possidet sed non in
solidum sed quilibet pro parte. et vide glo.
Istud quod glo. dicit non in solidum sed
pro parte non placet michi ita pro in
certa sunt loci et sunt quote non
potest possideri ut l. iij. § incerta de acq.
poss. et l. locus c. h. et l. ei a quo
de vsuf. sed pars vsuarii est incerta sunt
loci quia omnis pars pro indiuiso est incerta
loci ut l. mensis §. duobus ff.
sunt loci ut l. meius §. duobus ff.
de le. ij. Iste sunt quote pars vsuarii
est incerta ut l. vsus pars de vsu. et
ha. ita pro vsu meo plus vola vno
parte quam alio. Ideo dico quod vterque
possidet in solidum naturaliter diuerso tamen
iure. Unde illud quod glo. hic subdit
vel eodem iure tamen istud est verum
¶ Queritur glo. quid si feudatarius facit
alium feudatarium ergo iste feudatarius
primus possideat. Glo. dicit quod non sed
possidet dominus et primus et feudatarius
tamen naturaliter et vide glo. ¶ Queritur glo.
qualiter retineatur naturalis possessio. Glo.
dicit dominus qui est in fundo vel in
contrario plenius dicit ut ff. de acq. pos.
l. i. in glo. mag. et dic ut ibi. ¶ Ultimo
querit glo. quid si ego possideo naturaliter
tu ciuiliter primus ingreditur quis
possideat dicit glo. quod primus possidet
quam vsufructuarius deponit animum
possidendi. Ego vero quam contrarium te-
nere quod triplex est possessio dico quod
iste primus possidet etiam antequam iste
vsufructuarius deponat animum possidendi
ut dixi in dicta l. ij. de acq. poss.
et l. clam possidet §. qui ad nundinas
c. ti. // Bartholus

¶ De tabulis exhibendis rubrica

¶ Item est proprium de iudicio adipiscende
recuperande et retinende possessionis sed sunt quedam
alia iudicia exhibitoria de quibus hic subdit.

Si in potestate

Si in potestate // post mortem
pupilli tabule pupil-
lares postulentur exhi-
beri hoc iudicio agi d.

¶ Opp. et videtur quod in legatariis de-
ficit vtilitas ut l. ij. §. solent ff. c. Ego
credo istud quod dicit glo. vnde hic
subaudi maiore tu dic aut quis
vult petere quod exhibeantur tote tabule
et totum testamentum et hoc non potest facere
nisi heres ita loquitur hic vel si vult
petere sibi exhiberi illa particula que
pro se facit tunc potest quilibet legatarius
ut ff. de eden. l. si quis ex argenta-
riis §. i. ¶ Opp. et videtur quod debeat
agi ex iudicio quasi. test. aper. ut ff.
quasi. test. aper. l. i. in pri. huius tiore
glo. intrat in alia materia que potest dici
glo. intrat in alia materia que potest dicta
iure hoc iudicium et illud eodem et
actiones ad exhibendum et vide glo. tua
que est clara ¶ Queritur glo. vtrum viuo
pupillo possit peti tabule testamenti
pupilli. Respondeo hic innuit quod non et est
vni ar. l. ij. §. plane ff. de vul. et
pup. ¶ Quando ego peto mihi exhiberi
tabulas pupillares ostendo mihi quod ille
qui fecit illas substitutiones non habeat
filios in potestate an ista exceptio impar
exhibitionem tabularum impediat hic tex.
innuit quod potest hic aut an potest vna et
qualiter procedat dixi ff. c. l. i.

¶ De liberis exhibendis rubrica

Si inter patrem

Si inter patrem ¶ Si inter
patrem
et filium est contentio
de potestate prout res habet
iudicio expeditur. h. d.

¶ Opp. et videtur quod officio iudicis debeat
expediri ista causa ut ff. c. l. iiij. §. hoc
autem huius tenore glo. hic ponit varia
distinctiones quas hic latius ponit in l.
i. §. pertinet ff. de rei ven. // Finaliter
tota vitas consistit in hoc quod iudicium
dicitur quando inter duos redditur de re
certa Unde ergo est contentio inter patrem
et filium de ipso filio non habet locum
iudicium quia non est dare certa sed si
est contentio pro aliquo ut puta pro
hereditate tunc recurritur ad iudicium
hic est casus hic et l. pet. ff. c.
Idem si filius possideatur ab alio iudicium
potest esse contentio inter me et illum de
filio meo tunc recurrimus ad iudicium
quia est inter duos contentio de certa re

scius si sponte sua recedit et hoc e
qd vult dice tota ista glo. qua uide
Baldus no ista glo. et. l. ad abbat
ad vna qoz Ciuitas ista detinet alia
castra ciuitatis castelli ciuitas castelli
vult repete qt que diriget libellu
diriget ne libellu qt illa castra ut
qt que prusi uia ista est az. q
hic dicamus distingue aut illa castra
detinet ab aliquo voluntarie q no
aut a nemine put hic distinguit

Si ad mulier Breuit dicit sm glo. ad pli
studine hui9 inteti pt agi
de vxore exhibenda h. d. Glo ut
hic vides intelligit hanc. l. de illo
interdcto de vxore exhibeda ut dicit
in. l. fi. ff. c. Sz hic ut videtur i
tpe. nlla fit mecio de vxore Vnde
forte no erat vxor sz concubina
criuide qd tuc ponemus casum in
scolari Hnte concubina que fuit sep
et tuc hec. l. faciet mecione de 2a
pte rubrica Sz prima lect magis e clara

De precario et saluiano interdcto rubrica

Si ille Breuit dicit
p pignore ven
dita qtra emptore
no qpetit intedtm
saluianum diritm sz
ad ypothecariaz actoz est recurredu
h. d. Opp. ff. c. l. i. s. i. vbi q
actore dat hoc intedtm/ Do fateor
de hoc interdcto utili no directo ut h
Sz tuc instat qn oia interdcta
sut pposita in re ut l. i. s. ponit
de interdic. vide q istud intedtm
diritm dcat dari qt quelibz pos
sessore Glo. hic vide fateri q
sit in rem et ad qra no videt
Vnde psumedo glo. dicimus dice
q ypothecaria est q accessoriu ad
actoz psonale et sicut psonalis
acto no seqmt sindu ita h intedtm
no seqmt sindu/ Vel aliter et
melius dico q istud intedtm no e
sriptu in rem ideo diritm no datur
q cum possesore Secundo an h
intedtm qpetat p alijs rebz q
colli. Dicite de hoc est contencio
tercie credo q sic casus est h in
eo qd hic dicit debitor tuus et
sic simpliciter et in fi. Bu dicit que
ad qcemplu cuius instituc tex
Queritur quid dif hoc interdictum
saluianum ab acticone ypothecaria
Glo. inabiliter loquitur et dicit q
dif nam primo in modo pbandi

na dif qr istud intedtm e possessoriu
ypothecaria est petitoriu iudiciu et
vide glo in fi. licz ypothecaria inida
possessione aduocet tn dicitur petitoriu
iudiciu ro qr sicut rei vendicatio
aduocat possessione rone dnij Ita ypo
thecaria aduocat possessione roe ypothe
ce. de qua debet qstare et sic est
petitoriu iudiciu Vnde a sna lata
sup ypothecaria appellatur. Sed h
intedtm est possessoriu cu in eo no
habz dice re esse obligata sz ee
possessa ab eo qui obligauit et
ex hoc insurgit alia qo. quid habz
quis pbare in ypothecaria Glo
dicit q debet pbare obligante
tpe obligacionis esse dnm/ Glo.
dicit alit in. l. cu res. j. que res
pig. ob. pos. et ibi dicta et l. re
aliena de pig. act.

Habitantes/ Cont hedes
cuius q rogauit
qpetit intedtm de precario h. d.
hec. l. in suma/ Bartholus

De pignoribus rubrica

Rubrica ista pt qtinuari duobus
modis Vidistis de saluiano interdcto
vbi fit mecio de pignore io inito
subnectit h rubrica de pignoribus
Vel sic dcm est. s. de obligacionibz
principalibz et est dicitur j. in locis
plurimis Sz qr principalibz obligacionibz
accedut pignora ideo subnectit
hic de pignoribz rubrica/ Bartholus

Debitor licet debitor
reddat pignora
no tn liberatur h. d. No
q licz debitor velit cede
pignori q no io liberatur
ut hic ad id s. de act. et ob. l. ad
uersus/ Et ex hoc habetis inferre
aliud q licz pignus minus valet q
esset pecunia debita no tn preiudica
creditori ut l. creditor ff. si cer. pe.
licz veneti fuerit qtrm dicit glo.

Quamuis habens specialem
ypothecam ac etiam
generale no recurrit ad generale
in preiudicium scdi creditoris si specialis
sibi sufficiat ad debitu h. d. No
qd dixi in summario Opp. dicitur h q
iste creditor primus no pt pseq
quecuqz pignora velit Con. ff.
de distrac. pig. l. creditoris arbitrio
So. dicunt quidam q illa. l. loquitur
de rigore hec de equitate/ Vel.

verius ibi erat vnus creditor tm hic
plures. Sz 9 ista so. instat de l. q
gualit in pri. ff. qui po. in pig. ha.
vbi indistincte primus pfert. sed so.
ibi ea primus q etia scds hebat gnale
ypotheca tm hic primus credito hebat
spale actoz et gnale et ideo si pt
satisfieri ex gnali spali no recurrit
ad gnale in preiudicium scdi creditoris
Sz 9 pdta instat et vide q so distic
te scdus no solu pt potior s solg
in tali ypotheca Vnde opp de pdta
l. qui gnalit in fi. Sz eius solucoe
breuit dicas q quiz est vnus solus
creditor hns plura bona ypothecata
et tunc pt pscqui quecunqz velit ita
intelligat pallata l. qui gnalit
in pri. aut primus habz spale ac
etia gnale et scdus altam tm tunc
aut habet eas pure a sub gdicoe
Si pure tunc licz de rigore iuris
possit psequi quacunqz ypotheca
velit tm de equitate no et ita
intelligat l. ista Si vo habz spale
ypotheca pure et gnale sb gdicoe
videlz si no possit sibi satisfieri ex
gnali tunc sufficiet sibi spalis ypo.
scdus creditor no solu est potior
s etia est solus in illa ypotheca
et ita debet intelligi pallata l. qui
gnalit in fi. scdm Ja. bu. Quodo
p declacoe l. iure et glo. quero
quid si primus creditor vl alia ps
quicu possidet ista pignora inuasi
habet locu ista l. Breuit hec dice
q pt na eadem est ro et p gsequens
q eadem iuris disposicio ar. l.
debet esse eadem iuris dispositio ar. l.
illud ad l. aql. et l. inlitis agri
de re. iuri. cu suis silibz

Creditores // ista e optia
l. et hz optiaz
glo quam vide et signa bn

Creditor scdm forma pacti sca
aute et si iudice potest ingredi
possessione rei sibi obligate Vrbanus
tm sit cu iudice h. d. Ho q pactu
p quod dat licencia creditori de
ingrediendo poss. rei sibi obligate
tenet et valet. Sedo habetis nore
q creditor faciens scdm pactu no di
inferre vim 3° habetis nore q licz
quid possit sca si iudice tamen
Vrbanius sit cu iudice ctrius si fiat
si iudice no punit et hic colligit
et in l. iii § no specule ff de sepl viol

Quod opp dicit hic q creditor ingre-
diens poss. one rei sibi obligate
no infert vim Con in l. i possone
§. ad l. iul. de vi. pub. vl priuata.
vbi tex. expsse dicit grm/ So hic
p pactu data fuit creditori licencia
ingrediendi possone et io dicit
vim no gmitte cz fit scdm pactu
in l. gtra nllm pactu fuit appositu
Sz 9 ista so. instat de l. cum
creditor ff. de furtis vbi i distincte
creditor ingrediens possone no
dicit gmitte vim/ So. dicas scdm
dy. q quiz creditor ingreditur
possone rei sibi obligate causa
sui iuris gsuadi ut puta quia
pactu pcessat et tunc no dicit
inferre vim ut hic/ qñqz ingredit
possone causa inuadi alin et
tunc habz locu l. i possone. §. ad
l. iul. de vi. pub. vl priua./ qñqz
dubitat et in casu dubio psumit
creditore magis ingredi gra sui
iuris gsuadi q causa alin offend
i iniuria et isto casu loqui l. creditor
ff. de fur. scdm dy. ar.° l. iusto
et aq c no § pso. Quodo p de-
claroe l. ure quid glo. debitor
dedit licencia creditori ingrediendi
possone sua aucte. Creditor vult
ingredi debitor resistit iniust creditor
dicit vim inferre primo videt q
no dicat inferre vim vl debitor
possit resistere cu semel pactu sibi
placuit ar. l. in dte ff. de act.
pln. ar. et l. prout C de acts et
obl. cu silibz./ In gtra opi. fuit
mar. et yca facit l. no e singul
ff. de re. iuris ad ide l. cassimi
in pri. de ususf. Glo approbat
prima pte. Sz gt defuncta glo
possit instari de l. colonus et l.
cu fundo ff. de vi. et vi. ar. quae
scdm dmm Ja. bu. dicas sic / nam
qñqz creditor al debitor facit
pactu creditori ut etia eo i vito
creditor possit ingredi possone
et istud pactu no valet ut l. co-
uenire ff. de pac. dota. qñqz debitor
facit pactu creditori ut possit in
gredi possone aucte sua et tunc
p istud pactu videt agi ut creditor
etia no citato nec resisto debitore
ingrediat/ quo casu si creditor i
grediat possone/ iuste ea adeptus

est qr scdm forma pacti et no dicitur
infre vim et si vellet creditor expelle
no posset qr recte possidet ut l. i. C.
vn vi. et isto casu est vera opinio
hic posita / quando creditor wt ingredi
possessione contra commoda voluntate
debitoris resistentis et tunc no pt
ymo dicitur infre vim sicut alias
dicimus in colono na colonus mu-
tando volutate sua priuat dnm possesione
lic. dnus possideat ut pallata l.
colonus et l. cu fundu ff. de vi. et
vi. ar. scdm ia. bu. Iste quit glo
cta medm Certe debitor in instro
dedit licecia creditori ingrediendi
possessione aucte ipa postea eam
alienauit nuq creditor poterit
ingredi possidente emptore glo
ma hic declinat q pt p l. si
tenus ff. de fini. expor. / Contra
declinatoz glo. posset instari qr
istud pactu qm dat licentia credi-
tori ingrediendi no tribuit aliquod
ius reale vel psonale sed quada
licecia gredit ymo plus q posito
q aliquod ius psonale tribuet
tn acto psonalis si ius psonale
no intendit qr singulare successore
ut l. i. §. heres ff. ad trebel. et
l. fideicomissu §. tractatu ff. de iudi.
/ Ecundo dicemus dicas scdm ia. but.
et sunt expressa verba qr quando debitor
facit pactu creditori solu dando
sibi licentia ingrediendi et tc sicut
resistedo creditori volenti ingredi
dicitur mutare volutate ut supra
in pnti q. ita et alienado quo
casu est dicendu Item in debitore
qd in colono qui colonus mutado
volutate priuat dnm possessione ut
pallata l. colonus et l. cu fundu
et tc creditor rone possessionis
no potest ingredi nec etia rone
pacti qr no afficit singularem
successore ut supra / quando debitor
no solu facit predm pactu sed
constituit se possidere noie creditoris
p qd ipe creditor videtur possidere
ut l. quedam mulier ff. de rei. ven.
et l. quod meo ff. de acq. poss.
et in isto casu dicas ut i precedenti
membro scdm ia. but. quando debitor
impetrat possessione precario ab
ipso creditore et creditor sibi concedit
et tunc aut nulla possessio e translata
in debitore precario rogante qd
fieri pt ut l. certe §. i. ff. de preca.

et in isto casu etia dicas ut i precedenti
/ quando i debitore precario rogante
solu naturalis possessio est translata qd
presumitur in dubio ut l. et habet §.
cu qui et i no ff. de preca. et
isto casu si debitor alienet in
emptore transit sola naturalis possessio
qua debitor habebat et tc creditor
rone ciuilis potest ingredi illam
possessione nisi pt repulsus vel
presumeretur se posse repelli arg. l.
clam possidere §. qui ad nundinas
ff. de acq. poss. / quando i debitore
precario rogante ciuilis possessio est
translata qd fieri pt ut l. in rebus
§. i. ff. de preca. et no i pallata
l. et habet §. cu qui c. ti. et isto
casu creditor no potest ingredi
possessione rei sibi obligate et ab
emptore possesse / primo rone possessionis
no qr nullam habet ut predixi
2o rone pacti no qr pactu istud
no afficit singulare successore ut l.
pallata fideicomissu §. tractatu et
i l. cu d. de act. et obli.

Creditores

Hec l. habz materia cottidiana et male complicata et ideo placuit mi aliqualiter ea astringere et primo pona lec. nona / 2o alias vltra pona mea p doctis. Hec l. diuiditur in duas ptes primo ponit quid pt facere creditor qui pactus est de ingrediendo scdm iuris rigore 2o ponit quid facere debeat de vrba-nitate / 2a i et tamen / Et breuiter hoc intendit / si creditor ex pacto possessione ingreditur no committit in lege sed vrbanius facit cu iudice h. d. cu glo. Ad euidentia premitte q creditor ingrediens vel occupans rem debitoris sua auctoritate dicitur committe vim ut dicit certe dnus marci in l. extat qd me ca. Hoc premisso pone casum ptem et collige no. liter. primo q ex pacto licet ingredi possessione ut hic et l. postea de pig. act. et l. qui maior. Secundo no q dicto debet recipit limitatoz de vrbanitate. Opp et vr q hec l. sibi inuice contradicat na in prin. dicit q licite pt sine iudice et hic probat concordancie posite in glo. sed in fi. dicitur q hoc debet facere cu vrbanitate iudicis vel auctoritate et pt i mit q no licet facere sine iudice Sol. glo. duobz modis primo ut expo-natur debet i pt / 2o ut declinet

dicit debet ex urbanitate / Sed quod hoc
esset quod se. ista non procedat ratio hoc verbum
debet importat necessitatem ut l. pretor in
prin. ff. de eden. et l. i. § i. qui satisdare
cog. et ff. de v. sig. l. debitor. ¶ Ad
huius evidentia distinguo aut hoc verbum
debet ponitur affirmative aut negative
et non debet primo casu dispositio
respicit favorem eius ad quem refertur
hoc verbum debet et tunc componitur hoc
verbum debet i. potest ut ff. de offi. pr.
consul. l. observare § fi. de inter. act.
l. qui interrogat aut non respicit
favorem eius et tunc aut sibi importat
necessitatem resultat primus intellectus seu
alterius l. contra et tunc ponitur debet
pro potest vel determinat cum hac dictione
ex urbanitate ut l. si quis hominem §.
si unus ff. de le. iii et de iudic. l.
et post edictum circa prin. Aut non re-
sultat primus intellectus seu contra l.
et tunc stat proprie et necessitatem importat
ut dicta l. pretor de eden. cum pluribus
ibi allatis // Secundo casu cum ponitur
negative et tunc importat necessitatem
ut l. non debet ff. de dolo. et de re.
iur. l. non debet fallit ubi secus
intelligendo resultat iuris contrarietas
quia tunc determinatur non debet ut ex
urbanitate vel honestate ut ff. de
offi. procons. l. solet § sicut ¶ Certo
contra hoc opp. quod ista oppositio non tollat
contrarium ratio dicto potest importat necessitatem
sicut dicto debet et ponitur potest pro
debet ut C. si fu. ov. vel rei. aut
secundum pretium / Solutio regula est quod dicto potest
non importat necessitatem ut l. sepe de
offi. pr. de iudi. l. non quicquid. fallit
in contraria casibus non. in l. observari
§ fi. / Cum igitur assumitur hec dictio debet
pro potest intelligitur secundum suam propriam naturam
et regula est ut necessitatem non importet
ut hic volunt sententie glo. ¶ Cave
de signifcatione huius verbi potest non dico
quia esset minus longum nec est de
materia ista dixi vobis anno in dicta l.
sepe. ¶ Opp. contra ad alia se. putat
exponitur hic debet ex urbanitate
Con. ratio quod sit quod urbanitate vel
civilitate veniunt precepta ut ff. de
le. l. i. et ii. et hic non ponitur sed
fiat civiliter et pure inducitur. ergo etc.
Et est so. sicut in sacra pagina
quedam sunt precepta in quibus contrariantes
peccat mortaliter ut in non occides ceterisque

et similia / quedam sunt consilia ut illud
vende omnia que habes et da pau-
peribus i. illis contrariantes non tenentur ista
in iure civili si quis facit contra civiliter
que non sunt precepta sed consilia non pu-
niuntur ut hic quia illud de ingrediendo
cum iudice est consilium non preceptum
sicut ff. de stip. l. stipulatus sum § i.
et de re. cor. l. pupillorum § si pu-
pillus de va. ven. l. is qui / Si
vero quis facit contra civiliter vel urbanitate
que sunt precepta tunc puniuntur ut dicta
l. i. et ii. de le. / in quibus puniuntur or-
dinatione si pena ordinaria est statuta
quam extraordinarie ut l. at si quis
§. ubi labes ff. de relig. et l. fi.
in fi. ff. quod me. ca. licet ibi glo.
simpliciter al. non / Est ergo verius dicendum
glo. que de infinitate dicit quod simpliciter
civiliter non puniuntur et hoc sustinet
lec. glo. Videtis ergo quod hic ponitur
debet i. potest et hoc propter evitandam
contrarietate legum ¶ Sed ego ostendo
quod hec l. potest legi proprie prout iacet et
sic dicta oppositio non est necessaria
et non debet fieri lego ergo et sic
habe l. vos scitis quod est differentia inter
inter eum qui possidet sive in possessione
est et inter eum qui intrat possessionem
ut l. iii § fi. ff. de acq. poss. et
ex quibus ca. in pos. ea. l. quod legatorum
et l. ii. in prin. precedente ¶ Item aliud
consequitur qui intrat possessionem aliud
qui possidet seu possessionem acquirit
ut l. is cui in prin. et § si legatorum
ff. ut in pos. le. ¶ Hoc premisso pone
casum sic conventum est inter debitorem
et creditorem ut liceat creditori
ingredi possessionem auctoritate propria non solu-
ta pecunia creditor ingressus est
quero nunquam incidat in edictum divi
marci et committit vim ingrediens
possessionem / 2o dico quod ex vigore talis
pacti possit possidere et possessorem
sibi acquirere propterea quod hic non dicat
nec debet pure iudicis auctoritate et
hec est vera et plana et ratio eius
est quia hic non venit in pactum sed
solum de ingrediendo possessionem probatur
hic casus posito pro l. si quis aut
ff. de acq. poss. et hoc notum tene
melius lec. in glo. potest esse vera
si ponamus conventum premisse de-
inde scilicet de ingrediendo et possessionem
acquirendo hoc faciunt notarii hodie
qui dicunt in nostra propria possessione

intrandi accipiendi et retinendi sua
auctoritate et cetera quas hic adiutas rogo te.
Nunc venio ad materiam l. nostre quam
continuabo per questiones principales / primo
querendo de personis debitoris quibus committi-
tur 2° de forma seu modo constituendi
tale ius ingrediendi 3° de tempore quo
incipiat competere effectualiter tale ius
4° contra quas personas competat 7to de
officio iudicis quantum ad que adiungitur de quo
tangitur in fi. l. nostre. Primo quero quid
quid si tutor vel pupillus eius auctoritate
det hanc licentiam creditori videtur quod
non valet quia pupillus possessionem alio
perdere non potest ut l. pupillus de acq.
re. do. et l. possessionem de acq. poss.
hoc videtur magis expressum in l. magis
puto § i. de re. corp. Econtra videtur quod
valeat quia non potest transferre possessionem
ut l. ij § si a pupillo ff. pro emptore.
Respondeo aut creditor vult uti isto pacto
tamquam ad contractum realem et tunc si usuras
contractuo valuit valet istud pactum ut
ff. de re. corp. l. si pupillus § i. alias
non valuit et tunc non valet pactum
ut j. ti. ij l. curator et l. penul. et
l. cum principalis ff. de re. iudi. Aut
creditor vult uti pacto ad contractum
mere personalem et tunc aut fit pactum
cum creditore quod liceat ingredi tantum
et valet quia cohibito persone pupilli
non est impedimento ut l. apud iul.
§ i. ti. se. co. § ea. in pos. ea. Aut fit
pactum quod liceat ingredi et possessionem
adipisci et retinere et tunc quantum ad
res que finaliter non possunt et sic que
possunt per tutorem alienari valet ut l.
Nomo § qui tutores. C. de admi. tu.
Quantum ad alias res non valet sine
iudicis decreto quia sua voluntate non
potest possessionem in alium transferre ut dicta
l. pretor et l. magis de re. corp. / vel
dic l. ij § si pupillus quia ibi debet
intelligi quod possessio erat penes ipsum
emptorem vel loquitur in re mobili
cuius alienatio secundum illa tempora non erat
prohibita. Et quod modo dico in pupillo
dico in omnibus personis et in omni casu
in quo translatio possessionis est prohibita
vel ratione persone vel ratione rei. Secundo
in rebus ecclesie an creditor poterit
ingredi vigore talis conventionis /
Innocentius notat quod non c. de fo. compe. c.
verum et ibi pro eo non quod non licet
ingredi sine auctoritate iudicis contra-
rium potest fieri stante dicto et in ea committi-
tur sacrilegium xvij q. iij c. nulli liceat
et c. si quis contra hoc pro c. cum dilecti de do.
in quo respondet Jo. an. in dicto c. verum
et hoc credo si valida conventio precessit
ut C. de epi. et cle. l. si quis curialis
et facit quia contractus iuridica compensat
a sacrilegio ut l. quamvis in prin. de acq.
plu. ar. Ad quod facit quod no. per dy.
in l. pupillorum § i. de codicil. ubi dicitur
quod creditor potest vendere res ecclesie non
servatis sollempnitatibus que alias requiruntur
predicta vera nisi res essent consecrate
vel sacra ut in c. semel deo dicatum de
re. iur. li. vj. Secundo principaliter quero
cum modo constituendi an talis potestas
constituendi concipi possit in ultima volun-
tate. Breviter dico quod sic in contractu quo etiam
in testamento ut l. si fundum filii § cum qui
ff. de le. i. et maxime cum quo ultima
voluntate dominium transfertur recta via
ut l. a titio ff. de furtis et hoc approbatur
ff. de pig. act. l. non est mirum
et de alie. re. l. lucius et c. casus
compositus ff. de le. ij l. titia cum testo
§ i. secundum tertiam lecturam. Iuxta predicta
quero an in aliis contractibus quam in pig-
nore valeat talis conventio. Breviter
dico quod sic ut l. titius ff. de finibus
compor. et C. si feudum contrahendo l. i. et
ij. et si man. ita fa. ali. et secundum illud
pactum est utile tam in pignore ut
hic quam in aliis contractibus alias occupans
possessionem sua auctoritate esset predo ut
ff. de acq. poss. l. vel conveniat. Iste
quero quid si in instrumento pupilli
apponatur quod constituit se creditoris
vel emptoris nomine possidere veluti
cuius conductor seu precario nomine
ipsius adiciat hanc l. quod liceat
ingredi et adipisci possessionem
sua auctoritate aut alia pacta an vale-
ant et quid operentur. Respondeo primo
casu quantum constituit se alterius nomine
possidere veluti conductor transfertur
in alium omnem possessionem que erat
apud constituentem ut l. quod meo et
l. re qui pignori ff. de acq. poss.
et l. si pignus de pig. act. et l.
quedam mulier ff. de rei. ven. et isto
casu quod liceat ei ingredi et adipisci
possessionem modicum operatur cum iam
possessionem habeat sed posset operari
talis adiectio si contingit quod talis
constituens retinuerit possessionem credi-
tori quia tunc forte remanet istud
pactum quod liceat ingredi et adipisci
sua auctoritate ut dicta § in quarta que
principali. Eodem casu quando constituit
se precario nomine possidere et tunc
etiam valet talis conventio ut l. cum
qui ff. de acqui. pos. et operatur hoc
quod similis possessio videatur transferri
in creditorem seu alium contrahentem
naturalis aut remanet penes illum

qui constituit se precario nomine possidere
et hoc in dubio ubi aliud non est actum
ut l. ij. et l. et habet § i. ff. de precario
et ibi no. et hoc tenebat Ja. but. in
finibus suis et tunc illa adiectio quod liceat
ingredi operatur effectum suum per illa uale
Ultimus iuxta predicta quero utrum dicta
contemplo possit ultra extendi non solum
quod liceat creditori ingredi adipisci et
retinere possessionem sed etiam libeat et liceat
sibi in solutum accipere / Breuiter ista materia
comprehenditur s. de pac. pig. l. i. per glo.
et doc. Ideo sic concludere quia aut
tale pactum apponitur inter debitorem
et eum qui non futurus est creditor
et pro debito fidem suam constringit
aut cum alio creditore primo casu valet
ut ff. de contr. emp. l. fi. in pri. / Secundo
casu aut additur ut liceat in solutum
pro debito aut quod liceat in emptam pro iusto
precio / primo casu aut precium apponitur
ab initio et non valet secundum pre. ut l.
cum dicta prout cum sit dari in solutum
pure ita sub condicione quia cessat racio
que esset tunc contractus ut non per ex.
in dicta l. i. / Si vero sit pactum quod liceat
in solutum aut quod sit empta iusto
precio valet ut l. si fundi § fi. ff.
c. et no. in dicta l. i. de pig. act.
quod aut sit iustum precium intelligitur
arbitrio boni viri hoc est iudicis
ut l. continuus § cum ita ff. de v. ob.
et expressum est in casu isto s. de iur.
do. impe. l. fi. quod est mirabile al.
tri precium committi in arbitrio tercij non
valet ut l. si meus in pri. ff. loca.
hic vero valet fauore creditoris quod
est notandum et hoc complico s. in quota q.
Iuxta predicta apponunt quidam credi-
tores propter iuxta tale pactum tu
obligas m bona tua et ut eligat
unum re faciunt ea continuari per iudicem
quod est valde utile et pulcra cautela
et aduerte quia non conferetur potestate ipsius
precium ut no. in l. in emptis de contr.
emp. et l. in persona § qualiter ff.
de re. iur. Tercio principaliter quo
de tempore scilicet an incipiat effectum contracte
talis iuris intrandi et retinendi propria
auctoritate quia l. ista loquitur an debitum
est liquidum tunc contractus ex conuentione
partium ut ecce promisisti michi non
venire contra aliqua promissorum sub pena
mille pro quibus obligasti michi omnia
bona tua et concessa clausula supra
posita nunc ego repeto te venisse contra
an potero ingredi possessionem an debeo
petere quod primo hoc liquidetur a iudice
et videtur quod non requiratur iudicis li-
quidacio ut l. i. s. ma. ita fu. alie-
Ita intelligo quod non erat notorium an-
cilla prostituta al. posset abducere sine
iudicis auctoritate ut ff. de contr. emp.
l. si quis sub hac Si cum non potest
aliqua liquidacio iudicis uel partis
non video qualiter posset sustineri ista l.
facit C. de comp. vel ratio. l. si cum
illa hoc etiam videmus in compensacione
si quis sua auctoritate compenset quod sibi
debetur cum eo quod ipse debet / tamen hoc
non habet locum in debito liquido ut
l. fi. C. de compensac. et sic hereditatis
adicio non sit sine dubitacione de viribus
testamenti sic ff. de acq. he. l. sed
et si de sua. et l. cum filius. c. ti. / Sed
qualiter liquidabitur hic Videtur parte
citata summarie libello dato et
lite contestata ut ff. de inoff. l. in
causae § causae et l. iudices C. de iudi.
et aut offeratur C. de lit. cont. / Sed an
possit adhiberi remedium quod posset
ingredi possessionem negocio non liquidato
videtur sic ut dicatur contrahentes convenire
quod liceat ingredi in possessionem et eam
retinere ante declaracionem seu liquidacionem
per dicta quantitate seu per alia que asserit
ipsum debitorem debere ex ea predicta
et secundum hoc potest ante liquidacionem ingredi
/ Sed an talis ingressus habeat effectum
qui asserit ex sua iudicis postea
si conueniat ar. per hoc s. de pac. pig. l. i.
et per hoc facit quia omnia pacta que
in pignoribus apponuntur valent nisi
reperiantur prohibita ut s. de iure do.
impe. l. i. § fi. Iste quero quando
debitum est liquidum an possit quis
ingredi non precedente mora pro obligacione
principali videtur quod non sed requiritur
quod mora precedat al. ypotheca uel
mora non habet effectum ut l. debito-
res in fi. c. et ibi no. In contrarium no
ff. c. l. questum in pri. Videtur aut
subest causa quia forte dubitat de-
bitore recessurum et sic ingredi
ante mora ut dicta l. questum aut
non subest et non sit nisi precedente
mora ut l. debitores s. c. et ff. q.
mo. pig. uel ypo. sol. l. soluitur § i.
et no. in dicta l. questum et ideo ut
hoc impedimentum tollatur debet opponi
in contractu ex nunc i. statim die celebrati
contractus dedit litteram Quarto
principaliter quero quas personas contingit
istud ius utrum primo videamus utrum

possit contra

possit expelli quia ipsum debitorem resis-
tente. azo q no Io. q per multas l.
hic allatas que bene faciunt Ja. bu.
tenet oppi. azo. na quis no potest
ingredi possessionem qua colonus inter-
uenit ut l. colonus et l. cum fundus
ff. de vi et vi ar. sed hic est in colono
qui nullo modo possidet ergo multo magis
in debitore qui possidet omni modo
¶ Si aut dices q pactum dederit ius
personale et no est verum quia no nascitur
actio ex pacto aut dices q reale
et male quia no constituitur ius in re
sed ius vendendi rem propter licenciam et
voluntatem debitoris qua voluntate
cessante cessat licencia ar. l. inter-
dictum et sic no ob. l. in comodato
§. sicut ff. comoda. et l. sicut ff. de
act. et obli. quia illud est verum quando
adversario est ius quesitum nec reale
nec personale ut dictum est / nec ob. l.
allatae per glo. quia in eis erat ius
quesitum in re vel durabat volun-
tas debitoris ista sunt verba sua q in-
no placet na tale pactum in contractu
appositum vestitur consequencia contractus
ut C. de pac. l. lege et l. ab emptione
ponatur cum stipulatum ut sit hodie
quod in omnibus instrumentis emptoris
per hoc ero obligatus ad paciendum ad
paciendum uti vel re ingredi / Si igitur
contrafacio teneor ad interesse vel ad
penam ut l. quotiens §. fi. et l. ii
de preca. et l. corruptus C. de usuris
et aliud in no et sic patet q est
contracta obligacio personalis ¶ Sed licet hec
pactum no constituat ius in re tamen
est contractum ius realis et in pro-
contracto quis obligatus no potest
contravenire sicut in ipsa obligacione
ut l. aliud ff. de solut. ¶ Sed no potest
dici q in l. allata in glo. durat
voluntas debitoris ut l. de accessionibus
in fi. cum aliud vendi potest quod dat
ius contractum / et sic no ob. l. colonus
et l. cum fundum quia cum aute colonus
interuenit possessionem dominus no potest ex
interuallo postea sua auctoritate aufer-
re licet habeat ius ad recuperandam pos-
sessionem no tamen habet ius contractum
aliud nisi vel auctoritate vel contencione
preambula et ideo oportet q agatur
Sed in casu nostro creditor habet ius
petendi et habet ius contractum
nisi tenetur ergo q talis licencia no
tollatur per venditorem per dictam l. aliud
ff. de solu. et per allata in glo. no
tamen credo q debitore resistente de facto

possit creditor violenter ingredi. et
armata manu hoc cum esset causa
maioris tumultus et ipse sua manu
puniatur hoc no potest indicere ut l. no est
singulis ff. de re. iur. et l. contra
ff. de pac. do. et l. si unus §. et si
pacta que turpe ff. de pac. ¶ Istud
cum operatur sola ista contencio ut debi-
tore contradicente solo verbo. possit ingredi
creditor sua auctoritate et hoc est quod
vult dicere hec l. quia licet aliquis sola pro-
hibitione faciat videri vim fieri ut l.
i. §. vim ff. quod vi aut clam / tamen
per hanc contencionem occupatur ut vim
facere no videatur ut hic dicit textus
ad quod plenius inducito in textu
dominum odof. in alia lectura ubi latius
est quod utrum inducere possit committere
potest ut ingrediatur possessionem sua
auctoritate et glo. videtur tenere q sic
ut C. unde vi. l. meminerint / quod tenet
Ja. de are. per multas l. et ibi no et
per Cy. alibi tenet glo. contrarium in l.
per Cy. inste de acq. poss. / quod tenet per Cy.
per l. no est singulis de re. iur. et
per l. meminerint tenet Ja. de ra. et pe. per l. meminerint
in l. si operatores §. de acq. rer. li. x. et
no per Cy. in l. fi. si per vim vel alio mo-
do dominus odof. dicit sic aut inducere vult
committere potest ut ingrediatur per vim et
si repperit resistere et no potest ut
dicta l. no est singulis et dicta l. opi-
natores de operat. li. x. aut q
ingrediatur sine vi. et potest ut no in
dicta l. meminerint cum similibus allatis per
Ja. de are. ista agitur in proposito ut
licencia inducas et ipsi comprehenditur.
ut C. de pig. act. l. prout / Et pre-
dicta vera q in instrumento sunt pactum de
ingrediendo sua auctoritate / Sed si sunt
additum plus scilicet q debitor constituit
se creditoris nomine possidere vel
precario possidere tunc quia apud credi-
torem est utraque possessio vel saltem
ciuilis ut dictum est si debitor resisteret
faceret vim et spoliaret cum no possit
ipse in contractu per vim ingredi erit
ergo magis defensio q occupacio
ut no in simili in l. cum fundum ff. de vi
et vi ar. l. i. unde vi. et l. si possessionem
¶ Item que dixi de prohibicione simpli-
ci solo verbo intelligo nisi ex iusta causa
ipse prohibeat ut puta quia debitum
offert vel alia iusta causa. ut §.
debi. vero. pri. pe. no pos. l. ii unde vi.
no ab re. ff. de vi. et vi ar. l. colonus
¶ Et distinguere ergo potest aut debitor resistit

co iusta causa aut sine causa et tunc
aut resistit solo verbo et nichil operatur
talis contradictio aut resistit facto et tunc
aut consentit se creditoris nomine possidere
et post creditor per vim ingredi aut solum
debuit licentia ingredi ut concedens perat
sed an a vicio clandestinitatis excusetur
talis contradictio et si posset ingredi de-
bitore ignorante an requiratur eius scientia
videtur quod scientia requiratur ut ff. si ser-
vi. l. arc. contra videtur quod non ut hac
l. cum pluribus hoc tangit specul. in ti. de
emp. et ven. § i. sup. illo textu accipiendi
etc. / michi autem videtur quod si excuset a
vicio violencie quod est maius. quod apparet
quia afficit rem ut no. in l. vna de acq.
po. multo magis excusat a vicio clan-
destinitatis per hoc textum ff. de furtis l. cum
creditor. cum glo. nam ibi loquitur cum
quis aufert quod patet contra. in quo
est posita quod non in simili ff. de condi.
inde. l. si in pri. facit de i. dic. adic.
l. impr. in si. / no. ob. l. si arc. quia illo
verbo concedo tibi in rebus meis i. mitte
est solum concessio iuris illius similis
non autem concessit licentia accipiendi pos-
sessionem vel dum ibi dicat secundum sub-and.
maxime si alio modo intelliges contradictio
ipsius l. nichil operatur ut C. de acq. pos.
l. ii. ¶ Secundo in precatore vniversali verbi
gratia cum posset concerni ius ipsius qui d.
quod cum possit concerni ius ipsius contra
conus eius est defunctus et tunc ideo
ut l. heredem et l. quod ipsius de re-
nunt aut est alterius conditionis quia
parte est pupillus vel ecclesia et tunc et
dubium pro ea que dixi C. i. principia quod
principali. Tamen hinc sa. collige pro ea
que non ex. C. de sacrosanc. eccl. aut
quas actores in v. q. ¶ Item dubitatur
quid de precatore singulari cui debitor
alienavit vel ad eum possessio aliqua
pervenit an contra eum posset concerni
talis contradictio. Glo. dicit quod sic per l.
si cuius de ser. corpor. Item probatur
quia ius pignoris est mixtum ut i. c. l.
pignoris. Item istud pactum est concu-
tivum illius talis iuris pignoris et hoc tex-
te et ex. hic et specul. in ti. de pig.
§ i. v. Item quid si debitor / alii sunt
in contraria opinione ut Mar. antiquus glo.
per l. cum de acti. et ob. et idem Rof.
in ti. de edic. di. adri. tol. quia tale
pactum non afficit rem sed personam ut
l. si. ff. de contra. emp. et de condi.
ob turp. ca. l. ea lege et ideo tenet
Ia. but. Ad l. tecum videtur quod ibi
loquitur in casu speciali Ia. de bel. dis-
putavit ista quaestio et defendit ideo

quod tale pactum est personale et non
afficit rem ut dictis l. et l. ut proximo
de finibus. et de ali. iudi. mu. ca. fac.
l. i. § opus et cotra pro. l. venditor
in pri. et quod ibi no. et ad trebel. l.
i. § si heres / ad l. tecum videtur quod
ibi erat tale pactum quod operatur in
resolutione contractus et restitutione dominii
manum insita ut l. si quis sub hoc
pactu de contra. emp. et C. de ser.
corpor. l. i. et ii. no. in l. traditionibus
C. de pactis et ideo quia legis contineri
ius in re afficit rem et transit ad
singularem successorem secus in hoc pacto
quod non prestat ius licet ius no plag
na si ille qui non habet ius in re
secundum ceterum manum armata per l. que-
situm tertium possessorem
cor. concere contra tertium possessorem
multo magis creditor qui ante habet
ius in re. Item post tale pactum est
concutivum iuris pignoris ita in l.
tecum illud pactum manifeste est
concutivum precedentis obligationis
de facto vel non constitutio. ¶ Secundo
ergo dicemus in ista q. michi videtur
distinguendum quod ex isto pacto de ingre-
diendo oritur primo quedam actio personalis
qua debitor tenetur ad paciendum
ut C. dixi et ista non transit contra
singularem successorem et ita loquitur
omnes l. C. allate. Item ex isto pacto
oritur quoddam ius quod est concutivum
precedentis obligationis et facit ipsam
obligationem habere paratam concutionem
pro voluntate creditoris ut hic in fi-
nem. Et sicut ex sententia oritur actio iudicati ut
in fine ut l. inter xxv. annis cum
sic agimus ff. de minor. et C. de
procur. rei iudi. l. ii. et ista potestas
ingrediendi que competit creditori
ex contractione comparatur ibi potestati
licentie sibi date pro iudice ut C.
de pig. act. l. penult. et C. si pro. ma.
l. sotis et i. si in ea iudi. l. i. Item
videamus an ius concutiendi seu
executivum quod imploratur a iudice
transeat ad singularem successorem ut contra
eum possit impetrari executio an
dicat si contra eum nomine processus et
per hoc videmus de isto iure concutiendi
quod venit ex contractione. ¶ Circa
hoc aut res ipsa quod Cy. dicit quod quando
alienatio est facta in dolo tunc contra
singularem successorem potest fieri executio
ut C. ut in pos. le. l. eta et ff.
ut in pos. le. l. si legatorum et l. si ita
et non per eum C. de ali. iudi. mu. ca.

fac. l. i. in xx. q. Illud non placet michi
simpliciter quia contra l. i. §. si vero ff. si mensor
ven. non. Sed plus debet agi revocatoria
ut Instit. de act. §. si quis in fraudem
Circa hoc igitur tales do doctrinam
aut queritur de executione iuris personalis
actoris aut realis. Primo casu aut
loquimur in contractibus et non transit executio
contra singularem successorem non revocata ali-
enatione ut dicto §. item si quis de hiis
que in fraudem cre. aut in ultimis volun-
tatibus et tunc aut alienatio fuit facta
dolo et transit contra singularem successorem
ut dicta l. certa et l. si legatorum aut
sine dolo et non transit contra eum ut l. fi.
ff. ut in pos. le. 2° casu cum queritur
de executione iuris realis et tunc aut
ille tertius possessor non habet causam ab
eo contra quem principaliter oritur ius executionis
et tunc contra eum non transit ut l. sepe in fi.
de re iud. et C. si res iudi. non nocet
l. i. et ii. Aut habet causam ab eo et
tunc aut tale ius exequendi erat in
esse productum in quo transiret ad istum
tertium possessorem vel quia iam erat in actu
producendi quia pendebat litigium aut
non erat in esse nec in actu quia lis
incepta non erat. Primo casu transit
ius exequendi ut l. si superatus §. i.
ff. de pig. et C. de execu. rei iudi. l. si iur
§. fi. et l. iudicatum §. fi. Secundo casu
aut per talem actum res erat facta inali-
enabilis ut cum erat actio de dominio
et sic erat res litigiosa et tunc contra
talem successorem transit ius exequendi ut
C. de litigi. l. ii. et sic non erit necesse
quod intentatur contra eum illa l. rei ven-
denda licet hoc posset si sic quis vellet
et ita intelligo glo. ibi posita aut
non obstante tali litigio potuit alienari
quia erat solum in ypotheca et tunc non
transit ius exequendi sed erat opus contra
successorem novo processu ut in aut. de
litigi. §. ad hec posita in aut. licet
sen. ro. res. posita in ea aut si de-
bitor. 3° casu exequendi ius precedens
sententia non transit contra talem successorem
ut l. si iur §. fi. et l. iudicatum §.
fi. de execu. re. iudi. Predicta vera nisi
in ultima voluntate in qua distinguo
aut dolo aut sine dolo ut dicto super
hoc vii. nisi per sententiam seu pacto
prejudicaret sibi novus possessor ut
l. sepe §. i. de re iud. et ad hoc
C. c. l. pres. Hiis premissis venio
ad questionem positam et dico quod si dictum
pactum fuit appositum ad executionem
obligationis personalis non potest exerceri
contra singularem successorem vel alienatorem
facta in fraudem rescissa ut Instit. de
act. §. item si quis in fraudem et iste
tamen pactum de quo loquitur l. si tertius
de ser. corpor. et de contrahen. emp. l. si ab
publicanus fuerit alienatorum ipso iure rescin-
ditur tale pactum l. quotiens contra quem
quelibet successorem non est necesse quod rescin-
datur a iudice ut ff. de condi. insti.
l. que sub conditione §. penult. Ad hoc
facit quod dixi C. in prima de beluino (?) vel.
possumus ibi dicere quod ibi sunt casus
speciales. Secundum ia. but. Si vero tale pactum
apponitur ad executionem iuris realis
ut in contractu pignoris tunc aut ille
tertius possessor non habet causam a
debitore tunc si debitum in ipso instrumento
non fuit liquidatum et sic ius exe-
quendi non fuit in esse productum tunc
transit in singularem successorem ut predicta
l. si superatus §. i. cum similibus in ista glo.
Adverte tamen quod contra ipsum debitorem
potest exerceri istius l. quotiens sine iudice
quia certa sunt liquidata sed contra istum
tertium possessorem non est ita liquidum
quia potest esse dubium an habeat causam
vel non ergo hoc debebit coram iudice
liquidari et summarie prout dicimus
in l. a divo pio §. si super rebus ff.
de re iudi. quo liquidato poterit
ingredi sine auctoritate. Puto etiam quod
sufficeret hoc esse manifestum quod a de-
bitore habeat causam ut l. emptor de
act. emp. Sed contra predicta posset
quis instare locator habet in invecta
et illata tacite obligata et eam potest
sine auctoritate includere ut ff. de dam.
infect. l. utiq. et in q. ca. pi. ta. l.
licet. Certe ergo quod ius executionis
erat in esse tamen si ille res pervenit
ad tertium habentem causam a debitore
non possum iure executionis uti sed
debeo agere ypothecaria vel interdicto
salviano ut ff. de sa. l. i. et C.
de sal. interdic. l. i. et ii. Non. Sed
illud ius exequendi sine auctoritate est
limitatum certo loco ut includantur
donec sint in domo et ideo si
extrahuntur de domo cessat dictum
ius. Si vero esset in domo tamquam
alienate et tradite adhuc possum
exercere dictum ius includendi per ea
que sunt dicta. Sed cum posset adhi-
beri remedium quod indistincte contra
successorem habentem causam a debitore
posset exerceri talis l. quotiens vel
fieri executio ex sententia lata contra
debitorem pacto quod ius executionis
non fuit in esse productum tempore

alienatoris credo q sit hoc uno sz
q adiciat in alienacoe q debitor
pmittat dicam rem no vendere tunc
etia vendico fca no valet ut l. si
creditor C. si. de distrac. pig / h° q
creditore tupt ius excutiuj peut c
dixi in re litigiosa fca alienabili
qua alienatoe resposa pendit pt
fi executo q pugnare pcessore
ut dca C. si quis in fraude go et
hic alienatoe resposa p ar. ff. de
condi insti l. que sub odicione C.
penult. Sed pone q debitor no solu
dedit litteria ingrediendi sz ostituit
se creditoris noie possidere simplr
vel precario cu ophz tribuat creditori
plus iuris q pugnare pcessore studeo
set aut cu ophz creditor acqsunt
sibi possone ciuile et nale qz
simplr debitor ostituit se creditoris
noie possidere ita q sola detetaco
remanet penes debitore et tunc
si debitor tradidit alii priuant cre-
ditore possone et sit eis recupac
p dicam l. cu liberos et ido creditor
potit ingredi pria auctoritate eis p vim
si i venerit resistencia qz magis
esz defensio q occupaco ut l. cu
fundo et qd i no ff. de vi. et vi ar.
et C. dicj est / Si vo apud creditore
est sola ciuilis qd est in dubio cu
ostituit se precario noie possidere
ut C. dixi in fa q. pu. si debitor
tradendo alii vel si deiciat no
priuat creditore possone ciuili
qz pse stat vel colligit nali ut ff
de vi. et vi ar. l. si de fundo et qd
ibi no et ideo occupoe sue ciuilis
possonis posset etia ingredi p vi
si repiret resistencia ut dicj est
et istud tenebat Ja. but. qd est
nouu. Secundo pncipr est videndu
de officio iudicis cu ad hoc adit
de quo tangit in si. l. iure et pmo
cu iudex adit ex urbanitate an
debeat pt citat libellus dari et pcedi
ordinarie vel no Glo. i l. memi-
nerit C. vn vi. videt tenere q cessante
pnie citacoe iudex posset ocedere
litteria ut i patet in fa glo. cira
fi. Alia glo. videt tenere ctrariu sz
q requirat libellus et pcedat ordi-
narie ut C. de iur. emphi. l. ij.
in pri. mag. glo. Alij ut Ja. de
belvuiso qui disputauit istam qones
sic distinguit aut iudex mittit
creditore in possone re no citato
et missus debet pro iure tueri
ar. ff. qd me ca. l. si. et ne vis
fiat ei l. si quis missi in pu. et
sic pt pcede glo. l. meminerint
et de re iudi. a diuo pio C. si sup
rebus Aut iudex facit pte citari
qd est prudencius et consulcius ut
l. na ita ff. de adop. et C. si ut
se ab here. absti. aut si omes
et si p vim vel alio mo. l. ij et
tunc si ostitueat no offert libellus
ff. ad l. aqil. et pinde et de iudi.
ff. ad l. si dubitt et no in l. i. C. de
litigs Si debitor ocedit alleando
se. vel ofstat aliud obiciendo q
pbatu repelit agere credo illum
libellum neccm ut in aut offerat
et p alia iura ad hoc allegata
ista sunt scda pria de oibz verbis
facia uectoz i pugnant iudeo
ocedo. aut videt q in ppositio tamen
littera data p iudice parte no
citata nichil opt vel dari debuit
ut dca l. cu inus et ff. de re iudi.
l. de unoqz cu silibz Sic vel
iudex debet madare setecia
execucioni nisi pte citata ad
opponend quae no debuit fieri
execucio aplice cu excepcones
pnt opponi post snaz ut l. i.
C. de iur. et fac. ig. et h no
p ex. ex app. no reci. ab execucoe
de hic est casus in l. meminerit
ibi ad animadus suas tunc h in
lec. Odof ut patet in h sue
in l. illa Si tn iudex faciat nichil
opat sz pinde est ac si auctoritate
sua intraverit et ideo p iudice
postea pte citata est ofirmadus
in possone ut l. iij C. misso ff
ad trebel. ad carbon. et C. de
carbo. edic. l. i. sm lec. roff
et sic etia hic dicit Ja. pdicus
Sz si sua auctoritate no iussus ingredi
et ingressus fuisset auctoritate iudicis
et si ppena inposita in edicto
et si pena inposita in edictum
incidisset ut l. meminerit i pba
glo. ibi posita ut i dixi et
no in l. si quis in tanta C. vn
vi / sup 2° membro dicit idem Ja.
su dubio / sup 3° no dicit verum
vel debet dari libellus sz debz
pcedi sumarie sicut cu fit exe-
cucio rei iudicate ut l. a diuo
pio C. si sup rebus et l. iudices ex-
cuius cu fideicommissi ff. de iudic

et q[uod] h[oc] s[i]t ve[rum] p[ro]bo q[uia] illud ius
co[m]petendi co[m]petit et iudic[ium] an[te] lite[m]
contestat[am] ut C. de pig. act. l. p[er]-
venit et C. si ma. l. datis q[uod] omni
iure q[ui]d orit[ur] ex p[rese]ntia iudicis ut
d[ic]ta l. a divo pio in p[rinci]pio g[e]n[er]o et h[oc]
n[on] orit[ur] ex q[ue]stione ut ff. de in-
quis. l. i. et l. in p[er]petuum q[uod] ex
questione / Ip[s]e lit[em] co[n]travertitam ori-
at[ur] ius co[m]petendi ut fiat s[u]marie
sicut ex p[rese]ntia ut l. ij ff. de in[...]
et l. sed et si possessori ff. de her[e]di[ta]te
c. ti. g[e]n[er]o. vide h[oc] in isto iure co[m]pe-
tendi q[uo]d orit[ur] ex q[ue]stione p[ro] h[oc]
facit ff. de pac. l. tale pactu[m] ff.
pvocavit et h[oc] vide[tur] de mente Rof[fredi]
in ti[tul]o de edic. di. marci q[uod] q[uod]
in illud et v. se. h[oc] vide tenet
spec[ulum] de loca. ff. nunc aliqua v. xlix
p[ro]dicta intelligo vera si de tali q[ue]stione
de ingrediendo agit[ur] publicu[m] instru[mentum]
ex cui[us] inspectione iudici deducit[ur]
in notitia / Sed si de tali q[ue]stione
appet p[er] testes tunc debet dari l[ibel]l[u]s
et lis contestari q[ui]a aliter n[on] possunt
recipi testes ut ex ut li. n[on] cont.
c. q[uonia]m frequenter et C. de testi. aut[em]
si quis in aliquo cu[m] sua glo. Adde[re]
etiam facit q[uo]d n[on] in glo. C. de edic.
di. adri. tol. l. fi. et in l. ij. C.
de iur. emphi. / Sed fateor q[uod] s[i]t
si vult dare libellu[m] et ordinarie
p[ro]cedere ut i[...] n[on] tam cogitur ut dixi
et sic intelligit spec[ulum] in d[ic]to v. xlix
Scd[...]o q[uod] a colono vel inq[ui]lino [...]
eius a[...] possessione n[on] licet domino
ea p[rae]ter libello cite ut ff. de vi
et vi ar. l. colonus et l. cu[m] fundu[m]
eo ut dixi in gl[os]a q. principali.
3o q[uia] impediente me uti mea
possessione possu[m] ante lite[m] mea ipsi
p[ro]hibere ut ff. ad l. aq[ui]l. l. q[ua]d[ra]tos
ff. i. et l. fi. ff. qui ad iam q[uo]d
vi aut clam et ta[men] si an[te] iudic[em]
peto debet offerri libellus ut C.
uti possi. l. i. / Sed ibi ius illud
n[on] p[o]t[est] fieri manifestu[m] ex instru[mento]
inspectione vel tale ius e[st] liquidatu[m]
ex p[ro]pria q[ue]stione / 4o q[uia] yp[othe]ca
nuda possessione advocat[ur] ut l. cu[m]
venditor in p[rinci]pio ff. de eme. et ta[men]
ibi offerat[ur] libellus ut in aut[entica]
offerat[ur] g[e]n[er]o et h[oc] / Sed illud quando
ypothecaria sunt co[n]stituta super
p[er]s[onali] except. ideo agit[ur] q[uod] precedat
ut l. i. C. de except. rei iudi. hic
loquit[ur] q[uan]do ius competitum sunt in
pacto co[n]stitutu[m] / 7to q[uia] colonum

et inq[ui]linu[m] n[on] solvente[m] licet ip[s]a an[te] lite[m]
expellere ut C. loca. l. eede[m] et l. ep[isco]po[rum]
et de dap. infec. l. utiq[ue] Sed ta[men] sit
p[ro] iudice offerr[i] libellus ut C. loca. l.
conductor[um] in vs. l. n[on] ab re Sed illud
ve[rum] q[ui] vult agere a[c]tione ex l. illius p[er]
alia[m] sed si vellet exploratur simpliciter
expulsione posset p[er] officium iudicis
s[u]marie ut C. dixi in emphit. / 6o
p[er] l. de pupillo ff. qui opus ff. de op[eris]
no. nunc. et l. i. ff. si uite ff. si mi-
veu. no. ipo. Sed ex illis n[on] p[o]t[est] liquere
iudici ex instru[mento] inspectione vel est
liquidatu[m] ex p[ro]pria q[ue]stione / 1mo q[uia]
ubi appet l[e]gi[tim]us contradictor debet offerri
libellus ut l. fi. C. de edic. di. adri-
tol. Sed hic debitor vel alius habens
ta[men] ab eo n[on] p[o]t[est] esse l[e]gi[tim]us contradictor
lit[em] ip[s]e actor ius co[m]petendi co[n]gesserit
et ideo p[ro]cedit[ur] s[u]marie / 9o quia
officium iudicis petit[ur] offert[ur] libellus
ut ff. q[uo]d or. in bo. pos. s[u]nt. l. ij ff. dies
q[uo]d n[on] sufficit de act. in vi[...]ta Sed illud est
ve[rum] in officio iudicis q[uo]d al[iter] implorat[ur]
ut in executione ut d[ic]ta l. a divo pio.
ff. si sup[er] rebus / 9no q[uia] ubi ex iudicato
n[on] sunat forma q[ue]stionis ut l. qualem
ff. de arbi. sed p[er] ea que n[on] in l. si co-
venit ff. de re. iudi. / 10o q[uia] si stipulator
p[ro] fundu[m] tuu[m] ire agere licere vel habere
licere vel q[uod] liceat si p[ro]hibeas debet
dari libellus ut l. stipulatio ista ff. i. et
ff. si quis ita de v. ob. et C. de usuf[ructu]
l. corruptor[um] Sed ad h[oc] videto ut dixi
C. in gl[os]a q. pri[ncipali] v. sed a vicino vel
si intelligas q[uod] ibi volebas agere ad
interesse p[ro]hibitionis est ratio q[uia] q[uan]titas
n[on] erat liquidata in instro vel ex
p[ro]pria q[ue]stione / Quid si de ingrediendo
tam sunt data littera in instro et
sic ip[s]e acq[ui]sitor possessionis ad iudice[m]
venit de ut[...] te ut hac l. [...] l[ite]t.
mea utp[ote] tunc erit necessarius l[ibel]l[u]s
Certe cu[m] illud ius co[m]petitum acq[ui]sitis
possessionibus n[on] p[o]t[est] actu ex p[ro]pria q[ue]stione
ad h[oc] ut oriat[ur] debet p[ro]cedere libellus
et lit[is] cont[estatio] ut in aut[entica] offerat[ur] et C. de
sen. l. p[ro]lata sicut videmus q[uod] ille qui
habet n[atur]ale[m] possessione[m] debet agere con[tra]
eu[m] qui habet civile[m] rei vendicatione
multo magis hic q[uia] p[er] ingressum hab[et]
solu[m] detentio[n]e[m] ut l. iij ff. fi. et no
de rei ven. sed in vi[...]ta de acq. poss. l.
pop. ff. si is qui p[ro] parte et C. ubi i[n]
re act. l. ij / Dubitari posset cum
creditor invenit debitore[m] armata
manu resistente an creditor implorando
officium iudicis manu militari debeat
offerre libellu[m] q[uo]d videt[ur] quia tale

ius ingrediendi violenter non erat ortum
ex iudicum ex pacto ut dixi est ergo
videtur quod debeat precedere sententia ut dixi
est / Credo tamen quod debeat precedere sententia
cognitio quia ius competens est ortum
ex iudicum auxilium manus militaris
est condemnatum illius iuris competenti
non est presens ius ff. ne vis. fi. et l.
si qs in possessionem de rei. vendi. l. quod restitue
Iuxta predicta queritur dixi cum iudicis
officium implorat ut detrahat instru
pro rei debet offerri libellus et
ordinarie procedi de quo dixi C.
in fi. q. punct. v. multi(plicibus)? ca. de
qua loquitur l. fi. C. de iure delib.
impe. / Breviter dico quod libellus non
est necessarius sed res concedit ea sententia
est necessitas sed res concedit ea summati
cognita quia non petitur contra parte
aliquam sed solum res extimari petitur
ergo non offertur libellus sicut cum petitur
dari tutor ut l. cum ius C. qui pe. tu.
et non in speciali de offi. iudi. § in-
dicis officium v. porro § quod res
extimetur est quodda ius competens
obligationis personalis per quod quis
consequitur quod sibi debetur ut C. de
condi. rei iudi. l. ordo et l. fi. et si
in ca. iudi. l. ij. § si in isto iure
concursu non offertur libellus ut C.
dixi gratia tamen Erit igitur ordo quod pars
citetur si velit aliquid proponere quare
non debuit fieri ista concessio et si
habita cognitione summaria nichil instru
ditionis ostendat tunc iudex faci-
at partes eligere duos bonos ex-
timatores ut C. de his qui impu. l. hac
edictali § his illud vel ipse iudex
eligat ut in aut. de non ali. § quod
aut vende. prius aut si quas rivias
C. de sacrosanc. ecc. et eos faciat in
rare de extimatione tamen legaliter
facienda ut debet patet C. de fide
instru. l. contractus licet quedam glo
videatur velle quod tales persone non
debeant iurare ut in C. de testi.
l. iurisiurandi et ff. de ven. inspi. l. i.
§ iurisiurandi et ff de ven. inspi. vbo vel duo et male
(ita prius super vbo vel duo et male)
per dictas l. et tunc iudex secundum eorum
extimationem faciet relationem Sed an
ex quo creditor in possessionem non ingrediatur
ex iudicis licentia dicatur pignus
pretorium vel conventionale / Rof. in
dicto ti. de edic. di. marci dicit
quod est conventionale ar. ff. de nouat.
l. si stipulatus cum eum iudex non
det pignus sed dari confirmet cum
sententia exequitur / In contrarium facit quod

dicit tutorem confirmatum esse datum ut
ff. de testa. tu. l. iuris in fi. et not.
per Cy. super rubrica de confirma. tu. et per
Cy. de confir. tu. l. iij. Tamen puto Rof.
bene dicere et illud quod de tutore dicitur
est quia tutoris datio fuit invalida
ad quod facit ff si cer. pe. l. cum quid
quam et hoc est utile sicut patet ea quod
no. per Cy. in c. qui por. de re iuris
li. vj. // Bartholus legum doctor

Quum te precibus // Necessi-
tas rei
familiaris non est iusta
causa restituendi pignoris contractu

Preses // Collusio debitoris
vel proprio que contra
eum evenerit non nocet creditori
ius primo quesitum h. d. // Nota quod sententia
contra debitorem lata non preiudicat cre-
ditori si appareat de collusione debi-
toris // Sed non quod proprio cretis contra debitorem
non nocet creditori ut hic // Ideo
oppo. dicatur quod sententia lata contra debitorem
non nocet creditori ut hic Contra
primo videtur quod debeat nocere creditori
Solu. opp. de l. si paratus § fi. ff. c. Sol.
ibi debitor primo fuit victus et
postea obligavit rem creditori
unde creditor non potest habere plus
iuris quam ipse debitor et ita intelligi-
tur // Sed contra predicta instatur de l.
sepe. // Sol. ibi
pallata si paratus in prin. Sol. ibi
lis erat per debitorem in contrarium creditorem
et ideo non preiudicat creditori hic
aut erat agitata sicut creditorem
quo casu regulariter sibi preiudicat
nisi in istis duobus casibus ut hic et
l. sepe § preterea ff. de re iud. iuris
sequitur glo. ita fi. ad colligit ista

In summa // Operas notias
ob bonum publicum
factas a creditore creditor potest
a debitore repetere h. d. // Nota quod
dixi in simili Confirmo quo ad-
ditur l. iure quid de colono qui
fecit istas operas unde potuit repetere
contra videtur dicendum quod potest ar. l. cer. ff
de vi. pub. Sed quid de usufructuario
dicatis ut l. hactenus et quod ibi
no. ff. de usufru. le.

Ancarino // Hec. l. legitur duobus
modis in glo. primo
uno legitur licet potest secundum in glo.
viz. quod aliquis usucapiens rem alienam
obligavit eam inimici ante perfecta
usucapionem postea perfecta est usucapio
et secundum istum modum pones casum Ticius
possidebat quandam rem mobilem
Sempronii bona fide usucapiebat
postea eam pignoravit et perfecta est

usucapio quid est de iure pignoris
certe consumatur quia usucapio non con-
tigerit ius pignoris / Iste intellectus
licet in se sit verus non tamen applaudit
huic litere conatur glo. in prin. ponit
tamen in quatuor personis ut habetis
in glo. et secundum istum intellectum no. quod
per alienatorem legalem non tollitur ius pig-
noris ut l. alienationis vbo ff. de v.
sig. ¶ Modo contra istum textum opp. dicitur quod
quod usucapio non tollit ius pignoris
C. eod. de l. i. et ii. C. si adu. cre. / Sol.
ibi loquitur in prescriptione quod in usucapione
sed disputatum est quia in prescriptione ouditur
maior negligentia eius contra quem prescribitur
quam in usucapione quia maius tempus requiritur
in ea quam in usucapione ut hic et l. no.
¶ Iste opp. de l. i. que nos quod quidem dicatur
ff. c. vbi creditor debet probare rem
fuisse in bonis debitoris quod hic non
potest probare quia res est usucapta contra
male / Sol. dic quod creditor debet probare
rem fuisse in bonis debitoris tempore
contractus ut ibi no. at requiritur quod probet
rem esse in bonis debitoris tempore quo
agit et ita debet intelligi hec l.
¶ Vltimus instatur et vi. quod hic fuimus
in circulo et saltabalo quod quando
creditor per usucapionem non vindicatur
ut hic et creditor potest per ypothecariam
aduocare rem ab usucaptore et per
quas actione pigneraticia debitum sol. do-
potest eandem rem aduocare a creditore
et per quas usucaptor duas cessiones rei
vendite eandem rem aduocabit a de-
bitore et item debitor ab eodem usu-
captore et sic fuimus in circulo contra l.
dub. testo ff. de condi. inde. ¶ Quod
dicemus glo. dicat hic duo vel tria
remedia dicit glo. quod remedium est
istud ad euitandum istum circulum scilicet quod
debitor faciat sibi cedi a creditore
ius quod habet in re istud remedium
non videtur bonum quia aut tu dicis
quod cedatur actio personalis et hoc est
falsum quia cum contra eum non potest cedi a
creditore aut tu dicis quod cedatur actio
personalis ypothecaria et hoc est falsum
quia ista ypothecaria est extincta persona
extincta per solutorem de quo vide per
Dy. in l. fideiussoribus ff. de fideiuss.
/ Secundo glo. dat aliud remedium quod
creditor cedat debitori ius retentionis
quod habet contra sententiam latam inter usucaptorem
et ipsum creditorem hoc est falsum quia
postquam usucaptor restituit vigore
sententie creditori illa re nullum ius re-
manet contra eum contra sententiam / Tertio glo.
dat aliud remedium videlicet quod debitor
denunciat creditori et det eidem in so-
lutum istam rem pigneratam / Istud est vi-
falsum quia usucaptor habet eandem rem
ab eodem creditore adhuc potest reuocare
rem. vide. infra dicam secundum dominum Ja. quod
detur sibi in solutum et remaneat sibi
solum ius pignoris quo casu usucaptor
non potest illam rem aduocare nisi debitum
soluat secundum dominum Ja. / Vel dic quod etiam
circulus iste tollitur per solutorem factam eidem
creditori ab ipso debitore per quam solutionem
tollitur omnis obligatio ut Insti. qui.
mo. tol. obli. in prin. et per quas actio
tam personalis quam ypothecaria et sic
creditor amodo per ypothecariam non
potest aduocare et ita debet intelligi
secundum dominum Ja. ¶ Iste queritur utrum l. ista
habeat locum etiam si res mobilis sit
sit usucapta per spacium decennii / Solution
dicebat quod non quia res mobiles triennio
usucapiuntur non decennio / Respondetur tamen
dicas contrarium et tene opi. glo. ut no.
in l. i. C. si adu. cre. et hic

Quamuis ¶ Licet debitor sit
condempnatus si non
soluat non tollitur ius pignoris
h. d. hec l. in summa / Bartholus

Si domum ¶ Fructus computatur
in sortem et debitum
extenuat h. d. ¶ Non quidem dicam
est in summario tamen non hic l.

Debitores ¶ Creditor potest
persequi ius pig-
noris licet debitori non sit
denunciatum ut soluat h. d. ¶ Non quidem
dixi in summario ¶ Opp. de l. si conuenit
et quod ibi no. ff. de pig. act. et de
l. fi. de iur. do. impe. / Sol. quando
creditor vult tamen ius pignoris persequi
et tunc denunciatio non est necessaria
ut hic quando creditor vult pignus
vendere et tunc denunciatio est necessaria
secundum formam de l. fi. de iur. do. impe.
et no. in palliata l. si conuenit / quando
creditor vult constituere debitorem in
mora et tunc denunciatio est necessaria
nisi dies apposita esset ut l. magnam
C. de contrah. et commit. stip. et l. si
pro legati ea ff. de v. ob.

Si vero ¶ Licet de pignore
instrumentum non sit confectum
nichilominus creditor habet plenum
ius h. d. ¶ Ista litera licet instrumentum etc.
potest intelligi duobus modis vno modo
prout dixi in summario alio modo quod
licet non fiat in instrumento mentio hereditatis
tamen hereditas pignus est reddendum ut dicit
glo. et ista est melior lectura.

Quam diu // Debitor creditori pt cede omē ius qd habet in pignore n obstet etatis vo h. d. hec l. in suma

Distractis // In electoe creditoris est age psonali gt debitore vel ypothecaria gt possore pignoris h. d. // No qd dixi in suniaio // Opp de l. inoff ff de mi fis. ubi vide q primo debet agi vel quonm psonali actie obligatis // So. ibi loqui in tacita ypothecaria hic in expssa // Sz gt istam so. instat de s. h vers in aut de fidemis. coll. i. qua habeat s. c. in aut h si debitor // So. dud ista mra no corrigitur pilla s. h vers // Sz gt ista so. instat de s. ad hec in aut de litigs ubi vide q i destricte possid age cont quetuns ego velim So. dic q illa aut al alkata loqui in casu spali et hanc so. sed glo. in h. i c. aut hoc si debitor et est va sm mos doctores

Debitor // Alienatio facta debitore no pindicat creditori ubete iure pignoris h. d. // No q sm debitoris no nocet creditori in iure pignoris ut hic // Sz opp in aut h si debitor s. c. ubi fit detior gdco creditoris p alienatoz // So. cta ius pignoris illuy fit pindicans creditori ut hic ita ordine quenedi pt et ita intelligit l. gra // Et si frater mutuas aliena pecuniā suo nomine quent sibi ius pignoris et no dno peciue h. d. iste s. in suma

Quamvis // Res empta ex pecunia mutuata no est obligata nisi de hoc spalit vel qualit quenit h. d. // Opp. dicit hic q res empta ex pecunia mutuata no est obligata Con de l. deniqz in pri ff qui po. in pig. ha. // So. est dare regula et instacia a regula Est enim h regula q res empta ex pecunia no est obligata fallit si emat ex pecunia pupilli vel aliarum psonarum de quibz hetis in l. sunt psonis C. de rei ven de quo dic ut i no cy.

Pignoris // Opp. q no sit real. h vi gsist psonalis qr orit ex gtctu ut insti. q. mo. re. g. oblo. s. fi. qd no est de na reali ut in s. oim insti. de actis // So. aut loqm de pignoratitia actoe et illa e psonalis aut loqm de ypothecaria et ista e realis ut hic // Sz q ista so. instat et videt q etis ypotecaria sit psonal qr orit ex pacto ut l. si tibi decem s. de pignore ff de pac. Qre male So. dicas q ypothecarie actionis duc sut cause una mediata ut puta pactu vel gfesso et de hac loqm s. pallatus de pignore alia est causa i mediata que edit in ypothecaria actoe ut puta ius qd gstituitur in pignore ex pacto et sm hoc etia ypothecaria realis est qr orit ex iure qd quis habet in re. sicut alie reales ut in dco s. oim et qd ibi no p glo. et p dy. // Bartholus

Si creditor venit vnu // Creditor tenetur de dolo lata culpa et levi no de casu fortuito h. d. // Generalem de qua culpa debeat intelligi l. nostra brevit dicatis q debeat intelligi de lata culpa et levi no de levissima cu sit gtctus qui grat utriusqz gtri. ut insti. q. mo. re. g. ob. s. fi. de quo dic ut ibi ubi est bona glo. // Ite quitur etc ammisit creditor pignus debet ne ipe pbare ammisisse p casu fortuitu an debitor debet pbare dolu vel culpam vide glo. hic remittit ad ea que no in l. si creditor de pig. actis Unde cta hac q. glo. mre variat Glo. in l. si quis ex argetariis s. fi. ff de edn. dicit q debitor primo debz pbare dolu vel culpam creditoris intercessisse et si creditor postea pbare velt casu fortuitu admittit et excusat et intelligunt istud tpo. q sit spalis casus in argetario et ita etia not glo. in l. si fidu s. impr. ff loca. Ita puti // Cynus de en. in dca l. si quis ex argetariis s. fi. reprobat istas glo. p rone ista quia si pbaret dolus vel culpa creditoris ad quid posset creditore postea pbare casu fortuitu etc ad nichil quare dicas ut no et melius insti. q. mo. re. g. oblo. s. fi. ubi e bo. glo. et in l. si creditor c. de pig. gtra apbat doc. actis et ista glo. // Obligatio

Creditor // Obligatio gtctio et dispositio debiti sufficiunt ad hoc ut possit age pignoratitia h. d. // No q quis no debz cogi invitus age ut hic // 2o no q tantu opatur obligatio tonsignato et deposito gtu ipa pso. ut hic // Bartholus doctor legu

Res obligatas // Ex tunc solutis debito p alio no quent sibi ius pignoris h soluti repete pt h. d. // No q licz aliquis solvat p alio

debitu no queit sibi ius in pignore ut hic ¶ Sz opp. dicit hic q ptercz solutoz no queit sibi ius in pignore Cont de s. creditoz Insti. qui. aliena licet uel no ubi dicit q acquirat dnium hic dicit gnd quare inale. So. aut aliquis soluit creditori debitu pignus emendo ab eo. et tunc acquirit sibi dnium ita intelligat l. gna qd intelligit s pignus vendat sm formam l. ut habetur in l. fi. de iure. do. impe. et no in l. s. queuit ff de pig. act. ¶ Opp et uidet q iste solues no habeat actoz ad repetendu quod soluit unde opp de l. i. in pri. ff qui mo. pig. uel ypo. sol. / So. aut iste solues possidet pignus et tunc no habet actoz sz ipm pignus pt retinere p eo qd soluit et ita intelligat l. gna aut ipm no possidet et tunc dat sibi actio ita intelligit hic ¶ Sz queo in pta hc que actio sibi dat ad repetendum / Br dicatis q aut debitor pricipalit hc sibi mandauit ut solueret et tunc hebit actoz mandati ad repetendum al' hebit act neg gest. ar. in l. ij. ff man. Insti. c. ti. s. i.

Secundus ¶ Secundus creditor offerens debitu primo creditori ofimat sibi pignus p eo. qd soluit et etia i usuris no p usuraz usuris h. d. ¶ No qd dixi in summario /

Item ¶ Sicuti pignus nuda puetoe ofhit ita nuda puetoe remittit h. d. ¶ No q pignus remitti seu tollit nuda remissione ut hic ¶ Cont. l. nuda in stat. dicit q p remissione ius pignoris tollit ipo iure Cont primo uidet q p pactioz unde opp de l. s tibi dote s. de pignore ff de pac. ubi dicit q tollit p pactioz So. aut ofhit pignus no solu corpore sz etia traditoe et tunc p remissioz no tollit ipo iure sed p pactioz pont in gno aut ofhit solo gsensu et tunc sola consensu gno dissoluit ipo iure / Sz cont ista so. instat de l. debitu ff de remis. pig / So. ibi remissio fuit i utilis ¶ Sz gt istad so. instat de l. i. s. i. q mo. pig. uel ypo. sol. So. qstu ad pnis dicatis dico uba quia pignus ofhit no solu gsso sz etia traditoe et tunc s remitti tollit p pactioz ut in dco s. de pignore so uero / quia ofrahit

solo gssu et tunc sm ia. buti a' fuit expsa remissio pignoris et p remissioz soluit et tollit ipo iure ut h' aut no fuit expsa pignoris remissio sed tacita ut q remittit debitu et tunc aut ista remissio est utilis a' i utilis s i utilis de hc dic ut dco s. de pignore si uo est in utilis aut est eadz causa uiciandi tam remissione debiti q remissioz pignoris et tunc utraqz uiciat et ita loquit l. debitu i de remis. pig. aut no e eadz causa uiciandi utraqz et tunc habz locu l. i. s. i. q. mo. pig. uel ypo. sol. et dic plene de hac ma i dca l. s tibi dote s. de pignore p glo.

Prescriptione ¶ In ceteris creditoris est agere p psonali uel ypothecaria quod e um debitore possidente / possidente ad extraneo oportet q primo agat gt reum et fideiussores h. d. tam aut hic posita ¶ No q ypothecaria no pt intectari q extraneos possessores nisi primo agat gt reum et fideiussores et fiat excussio bonorum ut hic quo sco pt agi q possessores bonorum debitoris et ulo q possessores bonorum fideiussorum ut hic uidetis ¶ Opp. dicit hic q ypotecaria no pt intectari cont possessores bonorum antequam pt actio p psonali. Con de s. ad hc aut de litigs. coll. uiij et de aut hc ita q. c. ti. So. dixerut quida q hic corrigit p illa q illa est ultra Ista so. est falsa q qd no mutat quae stae phibet ut l. si ius q. de testa. Quare dixerut alij q in l. gna possessor habz causam a debitore et io sicut ipe debitor poterat queniri quacuqz actoe ita et possessor ab eo causam hns Ista so. est falsa p l. apud celsu s. de auctoe et s. s ex ca legati ff de doli. except / Quare dixerut alij q ista intelligit secundum illam et illa sm ista Ista so. est recte gt tex. illius l. / Quare dixerut alij q aut loquit de tacita ypoteca aut de expssa primo casu hz locu aut ma hic posita / 2o casu habz locu l. gna et pt etia dicuj q aut de iure antiquo ut l. mois ff de iur. fis. Ista so. reprobat p glo. et mito p l. cu possessor ff de cesi Unum est q glo. alibi applat ista so. et applat ea in s. s necz in aut de fideius. unde sunt ista ¶ Quid dicemus teneas so. so. hic

porta in ff. glo. mag. et approbat eam
Azo in summa. C. ti. et Dinus Ja. hic et
quasi omnes moderni doc. et pro hoc est
quia l. contra loquitur in casu speciali scilicet
quando lite cepta contra debitorem ipse debitor
alienavit quo casu licet non contrahatur
vicium litigiosi quantum ad omnia tamen
contrahitur quantum ad hoc ut possessor tamen
quasi a debitore possit conveniri et
ista est vera po.
An quod ipse debitor et ista est vera ratio
et rite sunt intelligendus lex contra l. Mandato
per declaratione l. nostre quam tenet glo. que incipit
at si debitor sit absens quam sequuntur
quod dicatur hic quod oportet quod agatur primo
contra reum principalem quando debitor est ab-
sens unde potest agere contra possessorem
bonorum. Glo. hic determinat indistincte
quod sit sicut et alii dicunt in fideiussore
ut in aut. de fideius. § 1. coll. 1. Cum
vero secundum dominum Ja. limita istam glo. sicut
videlicet quod non sit necesse agi contra principalem
debitorem absentem adeo ut diffinitiva
feratur contra eum quia forte non posset quia
lite non contestata sed licet agetur contra eum
tamen contestare et fiat discussio
bonorum eius ar. l. penul. § 1. et in
C. de his qui ad ec. confugiunt. Ultimus
quod dicitur hic quod contra debitorem pos-
sidentem sit creditor agere quatenus
actore velit Quod quando de fideiussore
nunquam contra fideiussorem possidentem potest
creditor agere quatenus actore velit
eiusdem dicunt quod non et ita notat
glo. in corpore in aut. unde hoc sumitur
Glo. hic et melius secundum modernos doc.
tenet contrarium quod idem sit in fideiussore
possidente quantum in reo principali et
hoc approbat Dinus Ja. hic et recte
Unde ordo conveniendi secundum glo. et
modernos doc. est quod agetur primo contra
reum possidentem ad principalem realiter
vel personali actione et postea contra
fideiussorem possidentem personali
vel reali postea agetur contra bonorum
possessores rei principalis ultimo autem
pervenitur ad possessores bonorum fide-
iussoris et iste ordo recte colligitur
ex dicto § sed nec. Iste ergo glo. quod
dicitur hic quod non debet agi contra
possessores donec personali actio sit
contra reo quod qualiter intelligatur actio
pervenitur est dicendum quod debet intelligi
in effectu adeo quod reus sit condempnatus
ar. l. ignoti C. de his que in fraudem
cre. ar. in l. 1. ff. de decu. li. x. ar.
l. 1. in fi. ff. quod quisque iuris quando
intelligere si reus sit pauper adeo quod
diffinitiva posset feri contra eum alia
dicit ut dixi C. in q. quod si debitor

sit absens. Tercio quod dicitur hic quod debet
fieri excussio bonorum rei principalis. Quero
qualiter fiet. Breviter respondeo qualiter fit
colligitur ex l. penul. § 1. et § sicubi C. de
his qui ad ec. confu. Que alios modos
secundum Ja. de are. est quod fiat distractio
et excussio bonorum per mittendo preconem
tum reperienti inde credat ut l. magis
puto § nec tamen ff. de bo. corp. et ar.
in l. cum quis C. de arrest. Cautela tamen
est secundum eum quod mittatur duos mittit
quia in ore duorum stat omne verbum
ar. in aut. de testi. in pri. Dicit et
alii modi de quibus dic ut no. per eum
in tota que. Iste quando unquam sit
necesse quod inde procedit excussione
lumine fore fratris Ja. de are. tenet
quod sic ar. in l. tutores que est iuxta
ff. de admi. tu. et C. de ydoneis premittatur
Ja. bu. hic tenet quod non debet premittere
necesse posset quia cum actio sit contra reum
principalem cum ergo isto processu ferretur
principale cum ergo processum ferretur
sua in preiudicium possessorum bonorum
quia vel sibi noverit que tamen accedit
quia vel sunt novit que tamen accedit
ipse quod premittatur non debet fieri ar.
in l. si cum § 1. et ibi bona glo. C.
ad trebel. aliud tamen facit quod habeat opi.
l. non tamen § senatus ff. de fideic. lib.
Quinto quod dicitur hic ypothecaria contra
possessores bonorum non conveniendo primo
reo principali nec excussione facta nunquam
valebit processus et sua sententia quia
quia preposterus ordo contra l. placita C. de
quia pre. ut no. omnes moderni. Sed contrarium vide-
tur et in glo. omnes moderni. In contrarium vi-
l. 1. C. de app. et hec ultima vera secundum
dominum Ja. nisi ob. contrarium quia ad preteri-
ordo vim causa ad sepatz et ideo
quod talis prepostero ordinis annullat sententiam
ut dicta l. placita Aut preteritur ordo
vim causa ad albanum et tunc talis
prepostero non viciat processum vel sententiam
ipso iure et ita debet intelligi per
allata l. 1. C. de app. Alia dic ut
dixi in dicto § sed nec. Sexto
extincto pignore non extinguitur
obligatio personalis h. d.

Si tibi

Creditor potest agere
actione furti contra furem
de re pignorata h. d. Nota
quod dixi in summario quod est vim quod potest
agere actione furti sive contra furem competent
sibi contra ipsum debitorem subtrahente sed
est ratio quia cum agit contra extraneum
furem illud quod consequitur ultra debitum
suum reddit debitori alias si aget contra
ipsum debitorem nichil sibi restituet
ut l. creditoris ff. de furt.

Sup ypotecis

Creditor
cui obligata
sunt omnia bona a debitore

habet etiam obligatam miliciam co-
pertam pecunia empta uel permutatione
h. d. c. viii. si ad huc pecunia fuit
mutuata et h. d. aut. hoc porta. /
Et diuiditur ista l. in tres partes ita
primo dicit de milicia empta filijs
uel agnatis / in 2a parte dicit de milicia
empta concessis / in 3a parte ponit
quandam declaratorem seu limitatorem
precedentium. 2a ibi cum ita obtinuit. Sed in
3a ibi etiam si. cum Si. Nota quod dixi in
summario. 2o habetur nota contrariam
ut primum capitulum et hoc est ut dixi
si autem milicia filijs uel agnatis
non est utile creditor quod probetur de pecunia
pecunia milicia fuisse empta in 2o
casu non possunt. 3o nota quod l. non extenditur
ad causas similes ut l. causas
C. de transac. et C. de pac. pac. cum l.
reuulsis

In quibus causis pignus
tacite contrahatur. Rubrica

Eamusa Bona debitoris
soluere tributa
uel contrahentis cum fisco
tacite sunt obligata fisco
h. d. in l. fiscum

Quantis fructus rei obli-
gate tacite sunt
obligate. Sed res quod precio fru-
tuum empta non est obligata h. d.
Nota quod dixi in summario. Contra istam
partem summarij opponitur de l. si rem ff. de
pet. hered. Solutio non soluit dicit quod
speciale est in uniuersali iudicio ut peti-
tio hered. et ita non in l. contraria. Sed quod
ista fo. instatur de l. mat. C. de rei
ven. So. Secundum dominum Ia. dicit quod etiam ibi
est speciale ut habeatur respectus ad pecuni-
am rem empta uel perscripta de quo dic
plenius ut ibi per doc. solet notari

Sancimus Bona dotalia
sunt tacite obli-
gata pro administratione principalis
commissis cum prius facultatibus principaliter
Nota quod lex regulariter bona dotalia
non sunt occupanda propter debitum mariti
Sed fallit in casu isto ut habetur
et videtur ne vp. pro mar. per totum

Sine mouenta Ista C.
bona l. ...
ligi inuecta et illata sunt ta-
cite obligata locatori pro pensione
Sed si non ostendantur esse inuecta
et illata locator non potest ea reti-
nere pretextu pensionis h. d. Nota
quod pignora obligantur tacite locatori
pro pensione si inuecta sunt alias non

2o nota quod creditor non potest retinere
rem debitoris sibi non obligatam pretextu
debiti. Modo opponitur iste textus videtur velle
concludere quod ea que sunt illata in fundo
tacite sunt obligata locatori pro pensione
Contra de l. debitori ff. de pig. ubi
debitor induxit in fundo mancipia
et tamen non sunt obligata. Solutio. Aliud
quod induxit in fundum uel in domum
induxit ibi perpetuo mansura et tunc
tacite obligantur locatori et ita potest
hic intelligi a contrario sensu et l. ij
ff. c. h. Aut non inducuntur ibi perpetuo
mansura et tunc non est tacite ob-
ligatum locatori. Iste instatur de l.
certi C. loca. ubi ita dicitur sunt
obligata locatori si sciebat ea esse
inducta. Solutio. hic l. declaratur secundum
illa certa ita dicitur ea quod inducuntur
in predio rustico sunt obligata lo-
catori si locator sciat alias non secus
in predio urbano ut C. non Insti. de
act. §. item seruiana. Et que potest to-
tum non dubitatur dic ut in utroque casu non
Item opponitur dicitur hic quod creditor potest
non potest retinere rem debitoris pretextu
debiti. Contra de l. si non sortem
ff. si certum ff. de condi. inde. Solutio
aut res debitoris peruenit ad ipsum
creditorem de uoluntate debitoris
aut non primo casu potest ea retinere
pro debito suo et ita intelligitur l.
contraria 2o casu non et ita intelligitur
hec l. Sed quod ista fo. instatur
de l. pretextu que C. si. C. quo.
ubi peruenit res ad creditorem de
uoluntate debitoris et tamen non potest
ea retinere. Solutio aut res peruenit
ad creditorem hoc animo ut constituatur
ei ius in re et tunc creditor potest
eam retinere et ita intelligatur ea
que dixi in §. si certum et quod in
non. Aut non peruenit hoc animo ut
aliquod ius constituetur ei in re et
tunc non potest ea retinere et ita in-
telligatur pallata l. si. C. quo.
Sed quod ista solu. instatur de l. i
rebus §. potest ff. c. Breuiter pro
hoc scias duo uerba. Nam quando
res debitoris peruenit ad creditorem
pure uoluntate ipsius et tunc creditor
non potest ea retinere pro debito et
ita intelligitur hic / quando peruenit
ad creditorem de uoluntate ipsius
debitoris et tunc aut hoc animo
ut ipsi creditori aliquod ius constituatur.

in ea re et tunc creditor pt eam re-
tinere p debito et ita loquitur pallata
l. si non sorte § si certum ff. de condi-
inde. Aut p'venit hic animo ut
creditor non restituet aliquod ius
in re. et tunc aut vult illa retinere
ppt expensas quas fecit in ea et
dico q pt ita debz intelligi l. i rebz
§ fruct ff. quo. Aut vult eam re-
tinere ppt aliud debitum et dico q non
pt. ita debet intelligi pallata l. si
§ quo. sm ja. de are. licet dic
ut ibi plene non pcy. Et valent
pdta ad q. de emptore q emptor p-
mercede sua et p expen qs fecit
in emptum possit retinere quaternos
ut non hic et non in dta l. si non
sorte § si certum ar. in dta l. in
rebus § fruct ff. quo. // Bartholus

Si mater — Si mr pupilli ad hoc vota tutores non petierit ei tutorem et ad eius administratione debeat non soluent bona mariti pstea tacite sint obligata h. d. Ista l. e non libera qua non et non primo ad dixi in summario.

2° non q tutela que defert mri est limita de quo plene per glo. et doc. in aut mri et auie. de quado mulr tu. of. fu. po. Sed non casu spale in quo ppt debitum uxoris obligantur bona mariti pt eqndo videbitis glo. d. c. l. pcss q r. quale d. re. vx. p mar.

Sed Item — Infra loquetur de rebus i vectis et illatis tacite obligatis locatori sicut eciam in omni loco h. d. Secundum pt fictorum habetis in l. pupillus § fictorum ff. de v. s. // Bartholus de Saxoferrato.

Si aliena res pignori data fuit Rubrica

Procurator — Res non pt obligari per procuratorem non habentem spale madatum vel generale cum libera nisi forte dns eam erat consecutus obligare ut nisi pecunia sit in re dni versa h. d. cum debz glo.

Opp. dicitur hic q procurator non pt constituere ius in pignore contra de l. procurator cui libera ff. de procur. / So. aut procurator habet spale madatum

vel generale cum libera et tunc constituit ius in re. ut in gno secus si non habet spale. vel generale cum libera et ita loquitur hic. Sed q ista si-
mpliciter de l. vel univorsorum ff. de pig. act. So. ibi procurator erat co-
spectus eam pignorare et ideo si talis res procuratori pignoretur bn constituitur ius in re. et ita tollitur contrarium // Bartholus legum doctor

Si prebanis — Res aliena non potest alij obligari sine contra dnm nisi de fraude dni appareat de fraude dni h. d. Querunt glo. quis debz pbare ista machinatorem sive fraude breuiter debet pbare ille qui allegat ut l. in exceptione § fuerunt et § qui dolo ff. de pbat.

Curator — Administrator alicuius rei dni pignorando non constituit ius in re nisi appareat pecuniam esse versa in utilitate dni hoc primo. Item filius non pt obligare res patris eo vivente. h. d. cum l. sequenti

Cum p l. ij quit glo. q i emancipato glo. dicit idem et bn sine dubitatione erat qz filius vivente pre est dns et post morte pris confirmatur dominium vel de est plus vivente pre nisi sola administratio ut l. in suis ff. de libe. et postu. ideo videbatur q posset etiam vivente pre rem pris pignorare hoc tn removetur hac l.

Cum lex — Ista e optima l. et tractat optimam materiam et breuiter dicit Si res que sunt in bonis debitoris tempore obligationis incipiat postea esse in bonis creditoris confirmat pignus utile h. d. Non q si debitor re aliena obligaverit superveniat ius in re. qd prodest creditori quantum ad utile ypothecariam ut hic Exp ad hoc quo heres misit aliud q ad hoc ut directa ypothecaria competat requiritur re fuisse in bonis debitoris tempore obligationis ut. l. que nondum § quod dicitur ff. de pigno. Opp. q res aliena non possit obligari efficacit. Unde opp de l. iij § ex causa ff. q po. i pig. ha. / So. i l. contra debitor obligans habebit ius in re ideo potiat eam obligare et ita intelligatur contrarium. Item opp. C. si pu. pi. da. pe. l. i et quasi

p toto. ¶ Item opp de l. grege § ij
ff. de pignor. Ubi in l. gt.
debitor obligans habebat ius in re
et ideo poterat obligare. ¶ Sed contra
predictam ρ instat et videtur q in
districte etiam ubi debitor non habet
ius ad rem vel in re. et tamen possit
obligare rem alienam. ¶ Unde opp
de l. si fundum § alienam ff. de pigno.
Ubi res aliena fuit obligata
p debitorem hoc modo cum sua esset
quo casu valet obligatio re postea
sua facta // Sed contra istam ρ instatur et
videtur q etiam ubi debitor obligat
rem alienam etiam sine predicto modo
tamen valeat obligatio Unde opp. de l.
a. § i. ff. de pignor. Ubi dicatis
duo verba quia debitor obligat rem
alienam in qua habet ius et tunc
eam potest efficaciter obligare ut l. si
pi. pig. da. pt. p toto et in l. grege
§ ij ff. de pigno. / Quia debitor
obligat rem ad quam petendam sibi
competit actio et isto casu etiam valet
talis obligatio ut l. iij § i. ff. qui
po. in pig. ha. / Quia aut debitor
obligat rem in qua non habet ius
vel actionem ad eam petendam et tunc
aut obligat eam cum sua fuit et
obligatio valet ut l. si fundum §.
alienam ff. de pignor. Aut obligat
eam simpliciter tunc aut creditor sciebat
eam esse alienam et tunc creditori
non datur actio ad eam rem sed conceditur
ei retentio ut l. i. § i. ff. de pig.
et de ut ibi no. Aut creditor
ignorabat rem esse alienam et tunc
dicas secundum dominum Ja. But. q aut
est effectus dominus ipse debitor qui
rem alienam pignorauit et tunc
confirmatur pignus utiliter ipso creditore
et datur ei utilis ypotecaria ut l.
ua conuenit debitor et dominus rei
obligate et qui de pignore con-
uenit esse eadem persona Si vero ipse
debitor non efficietur dominus sed dominus
rei succedat eidem debitori tunc
habet locum l. rem alienam in fine cum
ff. de pig. act. et de ut ibi //
¶ Modo p ista habetis intellectum illius
l. rem alienam que est satis difficilis
¶ Iste opp. dicitur hic q si supponat
debitori ius in re q datur utilis
ypothecaria creditori ¶ Opp. et uidetur
q istud non procedat quia creditor
habet necesse probare rem fuisse

in bonis debitoris tempore obligationis
ut l. que non § qd dici ff. de pig.
in casu nostro hic non potest probare quia
tempore obligationis res erat aliena
ut dicit tex. quare male ¶ Concedimus
dicimus dicit glo. q debitor possi-
debat rem istam tempore obligationis bona
fide quod sufficit ut l. bonorum § i
bonis ff. de v. sig. et si creditor
probat hoc satis est ei ista concludit
glo. hic etiam mediam glo. magne
quam non et signa bene ¶ Pro declaratione
huius queo et renoto in dubium q
habet necesse probare creditor in actione
ypothecaria glo. hic concludit q suf-
ficiat creditori si probet ipsum possedisse
rem tempore obligationis bona fide Alibi
glo. videtur dicere q creditor debeat
probare debitorem possedisse rem tempore
obligationis et iusto titulo Ista glo.
habetis in l. rem alienam ff. de pig.
act. Alia glo. habetis que videtur
dicere q creditor debeat probare de-
bitorem fuisse dominum rei obligate
tempore obligationis Ista glo. habetis
in § Item seruiana Insti. de act.
Sic not glo. in § Item seruiana
Insti. de interdic. // Et videtur notasse
glo. in § illud in aut de her. et
seruis. coll. iij ¶ Concedimus dicimus dy.
in pallato § Item seruiana reprobat
istas ultimas glo. que dicunt debere
probari dominium et reprobat eas p l.
bonorum § in bonis ff. de v. sig.
Dominus Cy. approbat primas glo. et
intelligit eas in casu quo creditor
agit ypothecaria directa et dicit
non esse bonum exemplum q agatur
directa quia debebat necesse dominium probare
probat ipse istum intellectum p l. qui
filios § i. ti. pro. etiam sic. Ubi de
bonis suis etc. quod verba suis
denotat dominium ut l. non solum §.
morti ff. de rei. ven. ¶ Pro res dicitur
esse in bonis nostris p qua actionem
habemus ut l. rem in bonis ff. de
acq. re. do. sed si debitor non fuisset
dominus p quibus actionem non habuisset et
ideo hic concludit ipse q ypothecaria
directa creditor debet probare dominium
debitoris Certe si quis vellet de-
fendere opi. dy. credo q posset
p l. suos ff. de l. iij quia potest
dicere q aut creditor agit con
principale debitorem ypothecaria
actione / Aut contra emptorem / Si contra

pncipale debitore habeat locum glo. ima que est hic q sufficiat creditori pbare q debitor possidebat bo fide tu debitor ipsi no potuit resistere quorum alicuius iuris aut creditor agit contra extraneum possessorem ypothecaria et tunc concedere q dub ey. hic bn dicat videlicet q agat aut iste extraneus possessor habet causam ab ipso debitore et tunc tunc et tunc est idem in ipso qd in pncipali debitore et habeat locum eadem glo. que est hic secus si habet omcausa ar. l. apud celsum s. de auctoris ff. de doli excep. aut extraneus possessor no habet causam ab ipso debitore et tunc habet locum glo. que est hic in dicta l. rem alienam ff. de pig. act. q oportebit q creditor pbet debitorem tempore obligacionis possedisse bona fide et etiam oportebit pbare titulum debitoris ut ibi no. Et dic ut no p dy. in dicto s. ite semana et quod alia sunt vba glo. in l. aut ola ff. de pla.

Que pdm. Obligans rem alienam dum no vindicat et contra pigratarium tenet^r h. d. No qd dixi i sua. concordat. l. si quis. in pignore s. i. ff. de pig. act. Ex hoc opp dicit^r hic q in obligacione non deducitur nisi ea que sunt in bonis debitoris Con. Sentit. institor. perior. dic l. q no d in bonis uels contra bona ut l. i. ff. de usufr. leg. et sic cadit in obligacione ut l. si an s. i. ff. de pig. act. voz spaliter dic ut ibi

Si tutor. Tutor prim vel alius administrator obligando rem ducis eius no piudicat nisi postea consensus ducis accedat vel nisi de sua ecia pbet^r h. d. ad l. s. No contra. l. q si tutor rem pupilli obliget et petat in utilitate pupilli no gutat q obligacio no valz ut hic Ite no q pupillus factus maior per approbac- onem p tutorem facta qui de iure no valebat ut hic

Que res pignori obligari pnt et que no Rubrica.

Dictum est supra de pignoris. Sz quedam res reperiuntur que obligari seu pignorari no pnt. ideo subiungitur hec Rubrica. que res pig. ob. po. et que no. Ista pt cotinuari hec Rubrica.

Augustos. In generali obligacione no veniunt ea que quis no esset specialiter obligaturus h. d. No primarium tunc ex hoc opp. et dicitur q tantum debeat opari generale quo ad genus quantum speciale quo ad speciem vid opp. de l. si duo de adm. tu. et l. si corpus ff. de le. iij et l. omes de pscrip. xxx. an. hic aut dicitur contrarium quare male So. sm dy. dic q dicta regula non procedit in hiis que aliquis specialiter no esset gessurus vel obligaturus quia in casu isto no opatur tantum speciale quo ad speciem quantum generale quo ad genus et contra ut l. obligacione i pri. ff. de pig. et dic ut no. p dy. in c. in generali de re. iur. Ista l. inducitur p glo. i ar. li. vi. Ista l. inducit p glo. ad q. de casibus fortuitis q si aliquis ad q. de casibus fortuitis q si aliquis pstitit in se omne periculum q videatur pstitisse in se periculum contingens ex dolo ut culpa pcedens no aut videatur in se recepisse periculum casus fortuiti ar. huius l. et in dicta l. obligacione ff. de pig. et no. p glo. in l. sz et si quis s. acceptum ff. si quis caucionibus. de q dic ut no. i p glo. et doc. Iste inducit in ar. ad. q. q licet aliquis obliget omnia bona sua vnde videatur obligare suppellectilia omnia necessaria et ea que idiomo specialiter esset obligaturus ut puta pannos lecti et alia suppellectilia sine quibus vivere no possumus ymmo si creditor ad ista agit male agit sm pa. bu. quia no posset et quolibet sunt statuta quia talia no pnt pignorari

Qvm collet. Obligato in- generalit vidert^r obligata ea de quibus i instrumento fit mencio h. d. No qd dixi i sua. Ista l. inducit in ar. ad q. contra est in ciuitate q ecclesia debeat habere bona cum clericis decedentium i ciuitate Parochiis ecclesie deputatis exhoc prima clericus habebat cum instrumento in quo tenebat erat eius obligatus et tunc tenens obligatus erat alibi extra ciuitate vnde iste nomine tenens erat episcopi prius habeat l. q si no reperiatur instrumentum esse in ciuitate. Tu vero sm instrumentum esse in ciuitate contrarium p l. gaius ff. de le. ij. vbi est casus

Si monetq. Res religiosa no cadit in obligacione h. d. No primum

Iuxta istud opp. C. de l. monimentorum de reli. et sump. fu. Vo. aut tu queris
nunquid istud monimentum et ipsa res
religiosa possit obligari et dicas
q nō ut hic. Aut queris nunquid
possit obligari ius inferendi mortuum
in sepulcro et istud bñ pt obligari
ut l. gria. Sz qt ista sp. instatur
de l. i. modicis ff. de ghen. emp.
Vo. cu uniusitate reb litigiosa
cadit in obligatōe sic ius i vendi-
tōe ut in gnio/ ꝫ spalit et pse
nō pt obligari ut hic et fa. ad
pdta l. i. ff. de fun. do. cu plibz

Nomē quoqz &c. Ista ē bona
l. nomē debi-
toris an denuntiatoꝝ factaꝫ sibi
a creditore sui creditoris pt solue
suo creditori post denuntiatoꝝ aut
factam nō pt solue ꝫ cogi potest
utili actō. h. d. Nō q debitor mei
debitoris pt quem a me dimido
pmo nō soluisset debitori meo ut
hic/ et hoc est vm an certoratōeꝫ
sibi a me factam s aute certorasse
creditori suo solue nō pt ut hic
habetis Nō 2o. q nomina debitoris
veniunt in obligatōe tā gnali q ees
spali 3o habetis notē q actō dicta
que gpetit debitori creditoris gtra
debitore sum est utilis penes ipm
creditore creditoris ut hic Modo
habetis nobilit qt l. maz opponere
dicit hic q debitor debitoris mei
an certoratōeꝫ a me sibi factam pt
debitori meo solue Con ymo videtur
q nō possit solue gstitutaꝫ sibi nō
denuntiaverit Unde opp de l. iij. i.
de novact. Vo. hec ꝫ supplet per
illa qz pme p creditoꝝ creditoris facta
pt denuntiato pi lib pt gtestata
pi ps debiti soluta debitor debi-
toris nō pt solue suo creditori et
ita intelligitur gnu Iste opp et vi-
q creditor creditoris nō possit istud
nomē cogi ꝫ debet ipm tenere
loco pignoris Du opp. de l. grege
ꝑ. cu pignori ff. de pig. et de
l. si gueuit ff. de pig. act./ Vo
aut istud nomē debet spem a
quantitate pmo capi creditor te-
nebit pignora/ 2o cau gpebit
cu debitore suo Ultimus opp. qz
libato est spes alienatōis ut Insti.
q. alie. nō licet ꝑ. unic admonendi
ꝫ alienando debitor nō pt pindi-
care creditori ut l. creditore C.
de pig. go nec libando. hꝰ aut
dicitur gnu quae male/ Vo. dicas

est int pignora corpalia et i corpalia
ut nomina debitorꝫ/ qz in pmo casu
p debitore alienate nō pindicat cre-
ditori cu res corpales appareat sꝫ
i incorpalibz que nō appent Modo
p declaracōe l. unic queris que sint iste
utiles actiones Gla. una hic et in l.
grege ꝑ. pignori ff. de pig. dicit q e
utilis ypothecaria Ista opi. est falsa
qz ypothecaria possone advocat ut
l. si cu venditor in pn. ff. de evict.
et i nominibz nō est possō quia sut
incorpalia sequitur q ypothecaria
nō hēat locu quare teneas alia opi.
gld. videlz q iste utiles actōes sut
que erat dicte penes debitore qui
obligavit nomē Iste quero dicitur hꝰ
certior a te fiunt actis/ Dicit gla h
quid si iste sciebat nomē sui cre
obligatu michi sꝫ ego ipm non
certoravi nunquid licite possit solue
creditori suo Gla una hic tenet q
pt qz oportet q denuntiatio sibi fiat
dumodo a creditore creditoris aliāt gld
l. debitores C. de pig. Certe dn
l. ista nichil ad rubu quia loquitur
de volutate seu urbanitate ut ibi
vidistis nō// Quare dicatis et melius
q denuntiatio nō pt nccria sicuti ar.
l. i. in fi. ff. de act. emp. et itanō
et melius in l. fi. ff. de tutar. et
plet nori in l. emptor. i. de evict.
Iste quero ecce debitor meus obli-
gavit michi nomē debitoris ego
ago qt nomē istud opponitur michi
q nō fuit facta gcussio quitur quid
iuris Dixerunt quidam q etiā i nōibz
requiritur gcussio pncilis debitoris
qz l. gnalit loquitur ut in aut h ita
C. de pig. et in corpe unde sumitur
et ad idē l. nō pns C. qn fis. vel
et hec opio videtur tucior
pna. Et hec opio videtur tucior
Ja. de arc et dns Ja. bu. h tenet
q i nominibz nō pt nccria gcussio
ut videbatis in aut hoc ita et magis
dicit ipse nō est nccria gcussio si
agatur actōe utili que pcs debitoꝫ
erat dicta qz gcussio sꝫ m eiusdꝫ
locu sitꝫ in ypothecaria et hanc
ultiaꝫ pte credo veraꝫ Sed istud
ultimu qd ipse dicit q gcussio soli
habet locu in aliis actionibz puta
in revocatoriis ut l. i. et ibi. nō
C. de his que i fraū. cred. Verum
quali formabitur libellus qt nomē
habetis gla in l. herede C. de hered. act.
Iste quero ecce creditor meus.

obligauit michi nomen debitoris agit
ipse contra illud nomen et etiam ego
quibus possum. Verum dicatis quod ego
creditor qui ago utili quia concurrunt
duo utiles habeat eam ab habente
directam possunt duo utile ut l. i. §
qui superficiem ff. de superficiebus. Solutio.
videtur casus in l. si convenit in prin.
C. de pignoraticia actione. Bartholus

Specie certum Primum quod
dicitur athletice
non potest obligari h. d. Non
quod dixi in summario huius l.

Quis filios Res que non sunt
in bonis meis non
possunt obligari h. d. Opp. de
l. senatus § si ff. de le. i. Solutio. casus
specialis est ibi et dic ut ibi notatur
per glo. et doctores. Iste opp. dicitur hic quod
non potest obligari nisi illud quod est
in bonis contra de l. si a me ff. de
in bonis contra de l. que pro
pign. Solutio dic ut dixi in l. que pro
dum C. h. i. Iste opp. et videtur quod
pignoratus hominem liberum debeat
puniri unde opp. de § quod autem laut
ut illi. indi. coll. ix. Sed ista l.
limitatur per illa quia non potest obligari
ut hic sed si obligatur punitur ut ibi.
Querit glo. nunquid quis possit filium
obligare propter famem et tenet quod sic
idem dicit in l. i. C. de pa. q. fi. dist.

Executores Deputati ad
agriculturam non
possunt capi pignori h. d. Aut
sunt tamen pacti et punitur h. d. Aut
agricultores hic posita et dicit prima
a secunda quia prima loquitur de pignore
capto ex precepto iudicis. Secunda loquitur
de pignore conventionali. Querit glo.
de pignore conventionali. Querit glo
in l. executores nunquid conventionaliter
possint ista instrumenta rurali capi. Glo.
una et bis determinat quod non per l.
pignorum que sequitur ad idem in
aut etiam credente agricole § i.
Querit l. ista loquitur de predijs tribu-
tarijs et dicit tex. ne tributorum illa-
tio retardetur. quid de alijs predijs videtur
quod non habeat locum ista l. ratione qua
assignat tex. Vos habetis dicere quod
per l. ista etiam habeat locum in alijs predijs
quia non est alia ratio videlicet ne sterilitas
fructuum det ar. l. i. § de ope ff. de
aqua. plu. ar. et ista ratio viget
in alijs predijs. Bartholus

Si quis Appellatione rerum et
bonorum in obligatione
debitorum continentur presentia et
futura h. d. Ista est non legalis. Non
quod dixi in summario. Secundo non quod voluntas
contrahentium debet magis inspici quam verba
ut hic. Tertio habetis notare quod dispositio

generalis trahitur non solum ad presentia sed
etiam ad futura ut hic videtis. Opp.
dicitur hic quod in obligatione non solum
veniunt presentia sed etiam futura. Contra
de l. si ita ff. de au. et ar. le. Solutio
dicit glo. ibi loquitur in legato vel
donatione per quam dominium transfertur et
sic est magnum preiudicium et ideo illa
dispositio non trahitur ad futura. Hic
loquitur in obligatione pignoris quod
non est magnum preiudicium et ideo
comprehendit futura et ita intelligitur
generaliter. Sed quia ista solutio instatur
de l. si frater ff. de fami. erc. § et
de l. iij in prin. ff. pro socio. Ideo
dicatis duo verba secundum pe. quod quedam
sunt universalia et in istis non solum
inspicitur tempus presens sed etiam omne futurum
incrementum consideratur et de istis loquitur
l. peculium ff. de le. ij et l. grege
ff. de le. i. Quedam sunt singularia
et in istis inspicitur solum tempus presens
nisi postea forte aliquid accedat per
alluvionem ut l. Item adhuc § i. de
usufr. Quedam sunt generalia et in istis
quedam a principio sunt inspicienda quantum
preiudicium sit futurum et tunc non solum
comprehendunt presentia sed etiam futura
et de hoc loquitur palliata l. si frater
ff. de fam. erc. § Quedam a principio
non sunt inspicienda quantum preiudicium sit
futurum et tunc aut loquimur in obligatione
pignoris et veniunt presentia et futura
ut hic. Aut loquimur in translatione dominij
et tunc regulariter non veniunt futura
ita debet intelligi palliata l. si ita
de au. et ar. le. nisi natura contractus
aliud induceret ut in societate et
de hoc loquitur l. iij in prin. ff. pro socio.
Iste quintum debitor obligauit omnia
bona sua et dicit se sub obligatione
bonorum suorum que constituit se cre-
ditoris nomine possidere nunquid etiam
veniunt futura. Dixerunt quidam quod
sic per istam l. Quidam dixerunt quod non
quia cum non possideret futura tempore obli-
gationis non potest se constituere possidere
ea que non habebat. Dominus Ia. videtur
hic inclinare in istam partem videlicet quod
etiam per istum modum comprehendatur futura
cum non sit magnum preiudicium in re
pignoris ut hic notatur in glo. Tamen
contra istam opinionem facit quod notatur in l. quibus
§ i. de acq. poss. et ibi glo. quam vide.

Item potiores in pignore habentur

Rubrica ista continuat ad precedentia
hoc ordine. Dictum est s. de pignoribus
dicitur hic quid circa idem pignus plures
creditores concurrunt et dubitatur quis
sit potior. Ideo subnectit hic rubrica
qui potiores in pignore habeantur

Qui pignus. Debitus creditor
plures potiori ut concurrat
et deponens id quod ei
debetur in locum suum
succedit et confirmat sibi pignus h. d.
Nota quod tantum valet consignatio et
depositio quantum ipsa solutio. 2o lectis
nota quod secundus creditor soluendo priori
debitum confirmat sibi pignus. Vnde
tractatur l. iure quod dicitur hic quod secundus
creditor sit offerre primo sed quod ei quod
impensas primus sit offerre s(ecundo). Contrarium lectis
dicit quod sic. Vide tex. in l. paulus
§. qui pignoris ff. quibus mo. pig. uel
hypo. sol. Sed iuxta hoc quod impensas
primus ad hoc possit compelli. Contrarium
tex. est quod nota s. e. l. por

Si decreto. Cum plures cred-
itores concurrunt
circa idem pignus pretorium et
sint diuersorum titulorum qui prior est tempore
potior est iure h. d. Nota quod dixi
in summario. Argumento oppositum dicitur hic quod
in pignore pretorio qui prior est tempore
potior est iure. Con. primo uidetur quod
creditores debeant concurrere ut l. si. c.
de bo. aut. iudi. poss. et l. si ob cui
§. si plures et l. qui por. ff. ut in pos.
le. So. aut creditores sunt eiusdem
tituli et tunc concurrunt et ita intelligitur
contrarium aut sunt diuersorum titulorum tunc
qui prior est tempore potior est iure ita
intelligatur hic. Sed quod ista s(olutio) instatur
et uidetur quod indistincte qui prior
est tempore potior est iure ut l. si
fundum et l. diuersis s. e. So. dic quod
in l. contraria loquitur de pignore conue-
tionali. Sed quod ista solutio instatur
de l. licet et aut. ibi posita s. e.
per quorum solutionem dicas ad premissa duo
uerba ita quod plures creditores pre-
tendunt ius in pignore conuentionali
et hic est notate regula et instantia
a regula. Regula est quod qui prior est tempore
fallit in l. licet et aut. ibi posita
s. e. et in casibus notatis in l. diuersis
s. e. quod plures creditores pretendunt
ius in pignore pretorio et tunc aut
sunt eiusdem tituli et concurrunt ut l. fi.
c. de bo. aut. iudi. pos. et l. si ob
cui §. si plures et l. qui por. ut in pos.
le. Si uero sunt diuersorum titulorum

tunc qui prior est tempore potior est iure
ut hic. Quando quidam creditores pre-
tendunt ius in pignore conuentionali quidam
in pretorio et tunc habet locum l. si postquam
c. ut in pos. le. et de ista hic l. dic
ut plene nota per dy. in c. qui prior
de re. iur. li. vi. Quod per glo. magis
quod sit dicta in pignus pretorium et
iudiciale dic ut nota per glo. quam
sequitur in rubrica de pretorio pignore

Quam rem. habens ius pig-
noris iure persequitur
agendo personali actione hoc dicit
nota quod dixi in summario. 2o nota quod
applicatio rei publice etiam refertur ad
aliam ciuitatem quam ad romanam ut hic.
Sed quod istud ultimum opp. de l. cum quod
uectigal ff. de u. sig. So. secundum glo-
dic quod res publica per se sumendo intel-
ligitur de re publica romanorum per se
aut quando sumitur pro qualibet alia ciuitate
ut hic. Vel dic quod hoc contingit ratione
adiuncti quod adiunctum rei publice hic
adiungitur elyptetanorum sed si proferretur
indistincte ut dicta l. cum quod uectigal
et dic ut ibi plene nota per dy.

Si fundum. Qui prior est tempore
potior est iure h. d.
si l. diuersis s. e. Contra l.
diuersis opp. de l. licet et aut. iste
si priori s. e. So. casus specialis est
in l. contraria. Item opp. de l. interdum ff. e.
ti. So. etiam ibi est casus specialis.
Item opp. de l. scripturas s. e. So. secundum
glo. et ibi est casus specialis. Vnde
habetis notate regula et instantia
a regula. Regula est hic. Fallit in
casibus l. contrariarum et ideo sequitur glo.
hic posita que enumerat casus

Prior. Creditor prior non licet
iure offerre secundo licet
offerens primo confirmat sibi
pignus h. d. Bartholus

Licet. Ista est optima l. licet
generaliter qui prior est tempore
potior est iure tamen si quod per-
tinat creditoris secundi res sit empta
et eidem specialiter obligata secundus est
potior h. d. Nota quod dixi in summario
Oppositum dicitur hic quod res comparata ex
pecunia creditoris est ei obligata
contrarium de l. quibus s. in quibus causis pi. uel hy.
ta. con. So. aut ex pacto res empta
obligatur et tunc habet locum l. ista aut
non sit aliquod pactum tunc habet locum
l. contraria. Sed quod ista so. instatur et
opp. de l. interdum ff. e. ti. So. ibi est
casus specialis ut ibi nota. et nota in l.
diuersis s. e. Quod per declaratione

ure l. univ. ille qui cum pecunia res
emit. habeat privilegium ut actiones
personales eiusdem duxerunt quod non
per l. curatoris C. pignoris ff. de rebus
eo. hic sunt in contraria opi. tamen michi
placet dicens quod debet habere privilegium
ut personales actiones habeat opi. textus
ia. bar. per l. quibus ff. de privile. cre.
Queritur ecce mutuavi sempronio
centum et obligavit mihi omnia bona
sua. iste ticius mutuavit sibi centum
et etiam obligavit omnia sua bona
postea sempronius debitor acquisivit
plura bona queritur in istis bonis
postea acquisitis quis sit potior
primo videtur quod potior est ille qui
prior est tempore. ut l. si fundus. C.
et l. dumpsit. C. In contrarium vi. l.
si is cui ff. de min. sup. eiusdem dicit
glo. reprobata l. idemque. C. si ff. C.
dicit quod isti creditores debent concurrere
et specialiter est in fisco quod preferatur ut
dicta l. si is qui. ia. de arc. per istam
l. tenet contrarium et dicit quod casus est
hic et unum dicit mihi visum quod vos
videtis quod hic tractat de bonis postea
acquisitis et dicit quod secundus creditor
est potior si res sunt empta ex
pecunia sua et eius specialiter obligata
quasi velit dicere quod si specialiter non fuisset
obligata ista res postea acquisita
quod non esset potior immo primus esset
potior et sic non contrarium ut dicit
glo. immo quod prior est tempore potior est iure
facit optime l. si in pu. ff. C. de
opere. ia. contra glo. intelligendo textum
ut iacet. per quem non est alia quod accipit
ius in pignore non acceptio ipsius
rei ut l. i. ff. de pig. act. unde
debet inspici acquisitio rei et sic
concluditur secundum eum quod prior etiam in
postea quesitis debeat preferri secundo
credo quod sic ista veritas textus est hic

Item prior. Ista autem ponit
alium casum specialem
in quo prior tempore non est potior
iure brevit. quod prior creditor ne-
gans esse rem eius a quo tamen habuit
postea allegans se esse potiorem contra
secundum creditorem non auditur immo pos-
sessione privatur. h. d. Non sunt iam
2o nota quod allegans contraria non debet
audiri ut hic et l. i. C. de furtis
3o nota quod mendax punitur
cum pluribus 3o nota quod mendax punitur
in translatione possessionis ut hic in textu
ad idem l. si. ff. de rei. ven. Also
per declaratione iure aut. quevis glo

liter iste creditor primus volens in
contrarium probare de potestate iuris mihi
debeat audiri primo videtur quod sic quia
dolo videtur facere secundus creditor pe-
tendo rem quam habet necesse restituere
priori creditori ut l. dolo ff. de ex-
cept. In contrarium determinat glo. magna
et bar. secundum modum doc. quod in isto
possessorio non habet locum regula dolo
facit. ratio est quia hic nulla esset
pena mendacij unde hoc sufficit
possessorio in secundo creditore hoc non
habet locum regula dolo facit. licet
in alijs possessorijs adipiscende possessionis
habeat locum ut plene solet notari
per dy. in c. qui ad agendum extra de re.
iuris li. vi. et per dominum meum plenius
in l. meti C. de medic. et l. naltes
per michel de acq. pos. Querit glo.
ecce creditor primus negavit rem
fuisse debitoris a quo tamen habuit
postea vult dicere se esse potiorem
in alia instantia iudicij facta trans-
latione possessionis in secundum creditorem
numquid sit videtur quod non quia est sibi
contrarius et per contrarium repellendus ut l.
i. C. de furtis. In contrarium determinat
glo. magna qua contraria dicens quod in
alia instantia hoc potest facere primus
creditor ar. l. pop. aute. ff. sed nec
impuberes ff. de offi. testa. ubi
contrarietas etiam dumptaxat tollatur. vide
glo. que incipit sed numquid contra qua
non et sic concludit ista glo. quod certe
i. agitatur inter casum personas non
preiudicat in alio iudicio cuius contrarium
solet notari in l. is apud quem C.
de eden. et ibi plene per doctores
et plenius glo. hetis et clariorem
per illud in aut. de hered. et falcidis
coll. iij. in pri. glo. magna. Queritur
quo iure fiat translatio possessionis dicit
quod fiat per iudicis officium ut not. in
dicto ff. illud i. glo. magna.

Eos qui. Habes iura vale-
re contra privilegium
personale h. d. Glo. hic co-
micat certas personas que habent
privilegia personalia et quo sunt
privilegia personalia et quibus preferuntur in
iste persone et quibus preferat in
privilegiis personalibus dic ut plene
no. per glo. et dy. in l. privilegia
ff. de privile. credi. // Bartholus

Quamvis. Secundus creditor
non offerens vel
solvens priori creditori debitum
suum eius in aliquo non preiudicat
h. d. Non quod dixi in summario
2o nota quod creditor non potest excludere

vxore debitoris a iure pignoris n
offerat sibi dote ut hic et h. c. eius
soluto matrimonio ut hic apparet in textu
Sed quero utrum creditores mariti
constante matrimonio possit occupare
bona mariti pro iure crediti volentes
offerre dote vxori etc. non quia adhuc
actio de dote non competit nec in casu
in quo dos possit solui constante matrimonio.
Sed soluto matrimonio bona mariti cre-
ditores possunt occupare offerentes dote
vxori ut h. secundum ja. de are. quod non

Scripturas Breuiter dicat secundum ja. bu. si
debitum neget et scripturam fate-
atur pretendat sibi et scriptura probat
contra eum non autem pretendat aliis ut pu-
creditoribus ypothecariis pretendentibus
nisi forte habet subscriptionem trium testium
h. d. Et aduertendum non quod quandoque
debitor confitetur scripturam et debitum
et iste casus non est dubius. quandoque
debitor fatetur debitum sed non scripturam
et de hoc non est curandum nisi in casu
forte in quo scriptura esset de solemp-
nitate ut l. contra ff. de pig. quandoque debitor
fatetur scripturam sed non debitum et sic
habet locum l. ista. quandoque debitor
negat tam scripturam quam debitum et
in isto casu habet locum aut si quis
cautio hic posita Iste debetis scire
ad euidenciam quod est quedam scriptura
ex qua fit comparatio et ista debet habere
subscriptionem trium testium et est alia
scriptura ad quam probanda fit comparatio
et in ista non est omnino de necessitate
subscriptio testium sed sufficit quod testes
suprauenat et deponat se fuisse
presentes cum debitor scripsit scripturam
illam Item debetis scire ad euidenciam
quod testibus de scriptura deponentibus
non omnino creditur quia facilius possent
errare Item comparationi solo omnino non
creditur quia quandoque mutatio calami
afuncti tempus inducunt dissimilitudinem
scripture ut in aut. de fi. instru. § i.
coll. vi. Et de hiis habetis bona
glo. in § si quis igitur de fi. instr.
Unde punitur hec aut. et vide glo.
ibi que incipit si ago de deposito
Item debetis scire ad euidenciam
quod testes qui se subscribunt in istis
scripturis non deponunt de veritate ri
scripturis sed quod scriptura debitum
tunc est an non quia sufficerent duo
testes in hoc casu ut l. vbi numerus
ff. de testi. non in dicto § si quis igitur
sed deponunt se rogatos subscriptores

tarias vel fuisse presentes cum debitor
scripsit ut dicto § non Non primo quod
dixi in summario Secundo non magis dicitur
quod si debitor propria manu scribat licet
testes non sint subscripti tamen si talis
scriptura habet subscriptionem trium et a
debitore sit confessata contra ipsum debitorem
probat non tamen probat contra alias personas
nisi habeat subscriptionem trium testium ut h.
habetis in fi. et ratio huius vlterius possit
esse quia si talis scriptura probaret contra
creditores de facili debitor posset ppo-
nere posteriorem creditorem priori quod esset
absurdum Modo oppositum dicitur hic quod ista
talis scriptura habet plenum robur sed
de l. instra. §. de probat. Quidam
doctores dixerunt quidam inter quos
sunt placen. quod ista l. non potest intelligi
et erat fatua quia contra omnia iura de
mundo. Ista ratio est falsa quia cum imperator
habeat omnia iura in pectore suo non est
verisimile quod statuat contra ius commune
alii ut Jo. intellexerunt istam l. cum
creditores plures vigore talis priuate
scripture petunt se mitti in possessionem
bonorum debitoris quo casu audiuntur
contra ipsum debitorem sed contra alios bona de-
bitoris possidentes non audiuntur Ista
intellectus non Iste intellectus nullomodo
intellexerit Ja. Iste intellectus nullomodo
applaudet licet quare dicatis secundum glo.
quod ista talis scriptura a debitore confecta
habens subscriptionem trium vel alterius
casus ut puta debitoris et sit confessata
a debitore vel aliter probata ut per testes
quod sit scriptura debitoris tunc talis scriptura
probat contra ipsum debitorem quia non potest
venire contra confessionem suam et ita
debet intelligi hec l. et sic soluitur
contrarium de l. instra. §. de probat. Sed
contra ista ratio instatur de fallato §.
si quis igitur in fi. in aut. de fi. instr.
coll. vi. Ad quod ratio breuiter sic dicatis
et sunt verba ja. de bel. in palliata
l. instra et de contrario videbatur
l. instra et de contrario videbatur
l. admonendi ff.
sententie dubius manens in l. admonendi ff.
de iureiur. Unde cum quereretur vtrum
priuata scriptura probet. Aut priuata
scriptura est sine causa aut cum causa
si est sine causa non habet effectum
ut l. cum de indebito § fi. ff. de proba.
et quod ibi non per glo. l. naturaliter §. de non
nu. pecu. et dic ut ibi per Cy. sed
ja. de are. et in l. ii § contra ff.
de do. exce. Si vero priuata scriptura
est cum causa tunc dicatis quod aut est confessata

pro debitore vel per testes probata quod debitor scripsit et tunc talis scriptura probat. Ita debet intelligi hec l. ut no. hic et in dicto §. si quis igitur de fi. instr. et ibi est bona glo. que incipit ut si ago. depositi et dicit ut ibi. Si vero talis scriptura est negata tunc aut habet subscriptionem trium testium qui supponant et deponant super subscriptionibus suis vel deponant quod debitor dictam scripturam scripsit et fuerunt presentes tunc talis scriptura probat coadunata comparatione ut no. in dicto §. si quis igitur. Si vero non habet subscriptionem testium trium secundum formam huius l. tunc si confessatur probat. Ita debet intelligi l. ista licet habeat subscriptionem trium. Si vero non habet subscriptionem trium testium necessariorum tunc indiget comprobatione. Ita debet intelligi glo. que est in l. admonendi et glo. que habetur in l. bonefidei. C. de iureiur.

Scimus wlt Ista autem recitavi tibi C. e. in l. scripturas.

Assiduis Similiter licet primus ista personali actione quod in reali ut preponatur etiam creditoribus prioribus tacitam ypothecam habentibus et hec est verum nisi alia dos precedat. Item hoc est verum in dote non in donatione propter nuptias. h. d. Et dividitur principaliter in quinque partes. In prima ponit quasdam rationes tam impulsivas quam finales que dederunt occasionem l. condende. In 2a parte ponit statutum et quasdam rationes annectit. In 3a parte ponit quandam exceptionem a suo statuto. In 4a ponit aliud dictum et eius decisionem limitando predicta. In quinta et ultima parte ponit quandam limitationem temporis. 2a incipit ad hec. 3a incipit excepto. 4a incipit hoc autem etiam si. 5a incipit qua l. Non tempore ibi contractus et etiam ibi prioris temporis vallati etc. quod facit contra opinionem glo. que dicit quod preferatur habentibus tacitam non expressam per ia. de are. qui dicit quod preferatur omnibus habentibus expressam et pro eo faciunt isti textus. Non tempore ibi anterioris matrimonii filiis etc. Pro hoc textu istud privilegium debeat dari filiis eiusdem matrimonii vel alterius facit iste textus quod dicat dari filiis eiusdem matrimonii pro hoc facit glo. in l. fiscus de re iur. Sed alia glo. dicit quod habeat locum etiam in filiis alterius matrimonii ut dicit glo. in l. etiam ff. so. matr.

Videtur in l. ista ratio et notetur causa quare mulieribus subvenitur in dotibus. Non quod mulier habet ypothecam tacitam et hec erat ante per l. i. § et ut plenius C. de rei uxo. act. Sed ypotheca tacita habet privilegiatam ut preferatur aliis et hoc habet per istam l. Tertio non obstat excepto quod non secundus vir alterius dispositionis et aliud concipitur ita videtur quod si fuit due dotes non fruetur magis unus quam alter sed qui prior est tempore potior. Hoc premisso opp. hec l. innuit quod mulier possideat dotem constante matrimonio ut l. i. C. pro dote et l. pamp. § in dote ff. de acq. poss. Sed hic impropie dicitur mulier possidere. Item ad quod. Queritur a quo tempore mulier habeat tacitam ypothecam. Glo. dicit a tempore date dotis. Ultimo quod a tempore contracti matrimonii ar. de l. cum oportet in fi. C. de bo. que li. Veritas videtur esse ista quod a tempore dotis date si dandi vel promisse contracti. Ista tacita ypotheca istud probatur ff. e. l. i. Unde si tempore matrimonii dos fuit promissa tunc contrahitur ista tacita ypotheca. Secus si tunc non fuit promissa sed postea promittatur. Queritur et nunc intro glo. magnam hic positam utrum mulier preferatur omnibus creditoribus et omnibus ypothecis. Triplex est opinio. Una quod preferetur omnibus habentibus expressam vel tacitam. Alia quod preferatur omnibus habentibus ypothecam secus in habentibus pignus constitutum ex traditione. Tertii dicunt quod mulier preferatur omnibus habentibus tacitam secus in habentibus expressam et istam opi. tertiam approbat glo. ista et quibus comprehendo ita tenet unde iudicare consuetudine et quod semper habuit contra interpretationem est malum ut l. minime ff. de legi. Dicunt tamen ultimi quod prima opi. de iure est verior ut Insti. de act. § fuerat et probatur per rationes positas in hac l. Querit glo. an hoc privilegium locum habeat in bonis soceri si ipse socer recepit dotem et dicit quod sic ut l. si cum dotem § transigendam so. ma. Queritur an habeat locum ista tacita ypotheca in rebus acquisitis per heredem etiam in rebus defuncti. Glo. tua determinat quod non et bene quia non; et non quod res heredis non

veniunt in generali

venit in quali obligatione de fructi
aliud tn qd glo dicit de rebus quesit
ex re viri intellige de fructibus indus-
trialibus secus si de fructibus naturalibus
ut l. iij C. qo q. ca. pig. ta. Sz
quer an istud idem priuilegium competat
p marito pretatio uel an competat ex
sponse. Glo hic tenet q sic secundum
in l. iij ff. de priuile. cre. Secundo
cra l. intaz et est nobis qd dicit
hic in tex. si tn res ipsa fuerunt
pri mariti date quod si instructo
dotis conuenit confesso sz non numerato
an p tali dote confessata habeat locum
tacita ypotheca. et priuilegiis istius
l. hic tex. et glo sua videtur uelle
q no vide glo super vbo. dotis fact
plus. qd dixi vobis in l. p diuersas
et l. ab anastasio C. man. Com
obseruat contrarium ut intelligamus idem
esse in dote confessata si tamen sit
renunciatum exceptioni non nu. pe.
uel sit elapsum tempus proponendi exceptionem sat
qd conuenitur no C. de do. ca. no. nu.
l. i. qd cum hic dicit q non habz locum
in dote confessata debet intelligi ex
virtute exceptionis non numerate dotis
qua sit opponere quilibet conuentus cuius
interest ut l. penult C. de no. nu. pe.
et ita intelligit glo. tua hanc l. et
alia que psi mo loquitur ff. de bo.
dap. l. si quis probat cra pri. Non
go habz inde nisi probare numeratoz
nisi qn qt eam sit excipi de no nu.
pe. Secundo dicitur hic exceptis
liberis istud priuilegium transeat ad fi-
lios mulieris cuiuslibet matrimonij de
hoc glo variant cra in l. ex diuersis
ff. so. ma. videtur dice q transeat
ad filios cuiuslibet matrimonij p hoc
videtur tex in aut si quis super hat
l. qu contrarium tenet glo i. l. secundi
ff. de re. iudi. p qua videtur tex.
in isto §. exceptis i. filijs autoris
matrimonij et ista pte tenet contrarium
dat. no ob. aut si quid ex corpore
de pobole que ex eodem matrimonio
descendat vide aut quo iure

De his q in pos creditor
loco succedunt Rubrica

Non omnino Confitetur
cuius pecunia
debitor liberat in locum
prioris debitoris succedit
si hoc pacto tradidit

et vel cuius pecunia ad creditorem per-
venit uel ipsa cra via creditor p
debitore soluit h. d. cu. l. sec. Glo
hic tractat istam materiam qualiter quis
succedat in locum prioris creditoris
et ponit vnam suam distinctionem qua ponit
de vbo ad vbum in l. aristo que res
pig. ob. po. Secundo glo. vltima que
que est de apicibus i. de subtilitatibus
iuris inconditam tn effectum. Queritur vtrum
ypotheca que competit huic q succe-
dit in locum primi sit eadem cum prima
uel alia Et vide glo.

Si autem creditores pignus

Si vendidisset Secundo
contra p
primum creditorem non potest
p sequentes creditores secus
si ipsi creditori primo
pignora sint vendita uel in solutum
data h. d. hec l. in summa

Si communis res pignori data sit

Frater Obligatio unius
ex consortibus non
preiudicat alijs h. d. hec
l. in summa et totus iste
titulus Bartholus

De pignore pretorio Rubrica

Si pretorium Vide glo.
que ponit
quales et dic de hac
materia ut dixi tibi in dicto
§. h. at sit quasi
Ceteris Secundo l. pretorium
pignus habz ius
retinendi et vendendi h. d. h
l. in summa Nos non qd facit
iudex videtur facere partes

Si pignus pignori datum sit

Etiam pignus potest
dari pignori
et qui habz pignoris
vsumfructum non potest alienare
proprietatem secus in eo qui
habet pignoris proprietatem h. d. Bar-
Si creditor hec l. allego
inter alias q ypo-
theca sit res penalis
ut videtur pignus potest dari
pignori ut dicitur in rubrica et C. l. xx.

De remissione pignoris Rubrica

Si te manumissi

presentia creditoris tuc manumissionis inducit remissionem pignoris. h. d.

Si probans

presentia ad consensum tunc venditionis inducit remissionem pignoris secus si ignoravit. h. d. cum l. se. et se. // Bartholus

Si eo tempore

Hec est bona l. Quia probat monitio creditoris presentia cum taciturnitate inducit remissionem pignoris h. d. / Ponendo et retinendo in dubium utrum citatio generalis sufficiat per edicta publice proclamata ut dicat quicunque putat sua interesse ille veniat ad defendendum talem rem probando siquidem est aliquis cuius interest specialiter ille debet citari nominatim ut l. i. § penult. de ven. inspi. / Sed quando fit aliquis actus qui principaliter contra aliquem non dirigitur exemplo si factio inventarium vel exemplum in l. ultima quando venditur pignus debitoris cum principaliter contra debitorem procedit contra alios creditores tunc sufficit citari proclamatis ut hic facit ad hoc ff. si cui plus quam per l. falcid. l. i. § quod dicitur facit quod notatur per Innocentium extra de maio. et obe. c. si et de pren. c. in ultima

Creditore

Secundum verba debet insequutio debiti pignus remittit h. d. h. l. in prima

Si hypotecas

Unus et tacitus quando scienter vendit videtur pignus remittere h. d.

Solita

Hec est singularis l. et qui nesciret hanc l. non videret contra hunc casum si res in qua fuerit remissio pignus de novo in domo debitoris pervenit pignus non reintegratur quia obligatio vigore h. d. Opp. de l. sicut § si super vacuum ff. q. mo. pig. vel ypo. sol. Solo dicatur ut vetas so. ista quia ibi erat dubium quia res debitor comparavit de bonis debitoris vel non hic erat certum quod bona debitoris comparavit. Et ideo ut tibi liqueat materia huius tituli distingue aut pignus alienatur a pignorato si alienatur tunc aut per modum manumissionis tunc presentia cum taciturnitate inducit pignoris remissionem ut s. c. l. i. aut per alium modum et tunc aut alienatur a fisco aut a privato primo casu sola presentia cum taciturnitate inducit remissionem ut s. c. l. si ypo. aut ab alio et tunc aut presens interest monitio quod creditores adessent et idem ut s. c. l. si eo tempore aut talis monitio non processit et tunc aut scienter creditore ignorante et sine dubio non tollitur ius pignoris ut s. c. l. iii et s. de pig. l. debitore aut eo sciente et tacente et idem quod sit ius suum ubique durat ut l. sicut § non videtur ff. q. mo. pig. vel ypo. sol. Aut expresse consensit et tunc aut res non comparavit bona debitoris et tunc durat pignus ut l. voluntatis in prin. ff. q. mo. pig. vel ypo. sol. Aut comparavit sed postea revisa est et tunc aut revisa est ex eadem causa ex qua comparavit et idem et idem ut dicta l. voluntatis in prin. § i. aut vero ex alia causa et tunc pignus non reintegratur ut hac l. / sunt enim ab initio soluti ut s. c. l. ii et l. cum tc. / Si vero dubitatur an bona debitoris comparavit vel non tunc quod eo quod debitor possiderat presumitur non comisse et per consequens pignus durat ut l. sicut § si super vacuum q. mo. pig. vel ypo. sol. Secundo casu quando pignus alteri pignoratur aut creditor alius tacuit et sibi non preiudicat ut dicta l. sicut § non videtur q. mo. pig. vel ypo. sol. / Aut expresse consensit et tunc aut cum certum quo animo consensit scilicet animo remittendi vel non remittendi ius suum et statur ei. ut l. creditor § si tecum ff. qui po. in pig. ha. Aut de animo non constat et tunc aut erat initio et videtur retinere ius pignoris quo ad illum secundum creditorem tantum arg. l. iubemus s. ad. l. vell. Aut erat in aposteriori et tunc sibi preiudicat quo ad omnes ut l. paulus qui mo. pig. vel ypo. sol. Modo habes expeditum istum passum quem non expedivi tibi in l. quem dotis ff. so. ma.

De cyrographaris rete. pig.

Pignus

Per novationem pignus extinguitur nisi fuerit repetita. Item pignus potest retineri etiam ob cyrographariam pecuniam contra principalem debitorem secus quo contra creditorem alium debitum offerentem h. d. Hec est nobilis et singularis l. Opp. et videtur quod ea que insunt in prima obligatione intelligantur repetita in sequenti que fit animo novandi ut l. alia ff. de novat. et dele. Solutio ut ibi. Opp. quod ob cyrographariam pecuniam pignus non possit retineri ut l. pretendo s. de usuris / Solutio distingue aut pignus sunt obligati pecunia quantitate expressa hoc acto ut pro alia non retinea et non potest retineri ut ibi secundum unam so. hic posita / Aut hoc non sunt actum

sz obligato fuit sua simplr et tunc
aut pecunia pt qua quis vult r tunc
est debita nalit tm et no potest
retineri ut ista l. pretendit aut est de-
bita etiam ciuilit et tunc ad de vsura
et no pt retineri odio vsurarum ut l. gratia
aut est sors et tunc secus ut hic fact
ff. de pig. act. l. solutum §. si in
sorte certa dic ut in glo.

De distractione pignorum rubrica

Creditor [nobilis est ista l. et inti-]
tenenda antiqua pignus
vendat debet moneri
debitor cui tenebitur
creditor in eo quod fraude commisit h. d.
allegatio tibi haut. l. in repeticione
l. alio de ali. et ci. le. et inter alia
quesiui licet quod conductor vendit
feudum debet notificare hered. et hic vi-
tor quod pt dic ut ibi dixi.

Si creditor [implorari pt] arbitor ad cal-
culandum rationem inter debitorem
et creditorem h. d. vide glo. que incipit
sin aut tps de qua fecit determinatoz
in l. accepta. de vsuris

Quamuis [vide glo. fi. huius l. h. q. si plura sunt]
ergo quod licet conductor pro
modico legato possit vendere magna
possessione cum glo. d. cum decreto opus
no est dicat quod pt ponere manum
ad qua rem velit. Glo. hic vide
alit dicere quod dic ut dicta l. alio
de ali. et ciba. le. Bartholus

Si fuit [prohibito debitoris] facta in testamento vel
inter viuos no impedit pignoris
alienatio idem si no totum debitum
offeratur h. d. hec l.

Si vendito pignore agatur rubrica

Preses prouincie [hec est] publica l. si creditor
in distrahendo pignore
dolum committat debitor
que ipsum actio competit et
in subsidium contra emptorem dolum parti-
cipantem h. d. Quod et vi. quod vendicio
no valuit ut j. l. proxima huius tiore
glo. distinguit tres casus dicit cum
creditor no habebat ius vendendi
aut habebat et si habebat aut no fuit
in dolo. aut fuit in dolo ipse tm
aut ipse et emptor et dic ut in glo.

Circa hanc l. quero qua actione pt
agere iste debitor cuius res est vendita
contra ipsum creditorem Glo. que est hic dicit
pigneraticia actione vide glo. super vbo
videbitur ista glo. procedit clare quando
debitor vendit pignus quod sibi fuit
traditum nam obligatio ista contra quam competit
pigneraticia contra creditorem contrahitur re
ut Insti. qui. mo. re. contr. ob. sed si
creditor vendit ypotheca non sibi
tradita quod pt ut ti. i. l. si ypotecas
tunc no pt habere locum pigneraticia
que no est contracta de natura tunc quo agendum
erit actione de dolo. Quero qua actione
agit iste debitor contra emptorem dolum
participantem. Glo. ponit opi. quorundam
dicentium interdicto fraudatorio quod glo
reprehendit quia hodie habet locum
pauliana ex ti. de his que i fraun. cre.
puto quod habeat locum interdictum fraudatorium
nam certum que in frau. cre. habz locum
cum quis vendit rem suam in fraude
creditoris hic aut vendidit rem alienam
in fraude alterius no suam propriam et io
habz locum interdictum fraudatorium de quo
lic titulum compositum no habeamus facit
mentionem tex. in l. pupilli in prin. ff ad
trebel. licet intitule ibi ponatur et ideo
bene fecit Jo. qui in arbore sua fecit
specialem titulum de interdicto fraudatorio de
hic dixi in dicta l. pupilli Sz quero
quid concluda in hoc interdicto dico quod hic
an omnia debet precedere distinctio in
bonis creditoris alienatis ut hic in prin-
cipio dicimus cum agitur illo interdicto
al edito de his que i. frau. cre. ut
l. ij. et l. ignotis de his que i. frau. cre.
qua distinctione facta peta ut perinde
cogatur ad illa rem restituendum
at si vendito per creditore facta no esset
ut dicatur in sti. insti. de act. §. si quis
in fraude et probatur in fi. huius l.

De luicione pignorum rubrica

Intelligere [licet tollatur actio personalis tamen]
durat ypothecaria h. d. quod
hic posset esse quod sublata
principali remaneat accessoria
cum hic tollat et facit vnam
longa lectura et hec Bal.

Si vnus ex pluribus heredibus
creditoris.

Actio quide ¶ Ut hac. l. in fi. quero qualiter debeat fieri conclusio in ypothecaria. Hic uidetur textus quod debeat alternative concludi ut quis uel debitum soluat uel ut possessor cedat seu possessionem restituat quia natura ypothecarie est ut nuda possessione adnocet ut. l. si cum venditor § i. de euict. Illud autem quod possessor debitum soluendo possit retinere rem non est contra ypothecarie sed ex quadam pietate possessori concessa ut l. ult. ff qui. ino. pig. uel ypo. sol. et l. paulus e. ti. Ideo consulcius est ut concludat isto modo peto eum condempnari ad tradendam michi possessionem dicte rei retinendam in causam pignoris pro quantitate predicta donec michi integre satisfiat. Et sic formatur libellus prout hac l. in fi. dicit non replicare etc.

Si petentes ¶ Ista l. habuistis de verbo ad verbum C. de non nu. pe. et ibi dixi multa

¶ De iure domini impetrando capitula

Domini ¶ Nota ista l. contra eos qui faciunt concedi litteras audientibus in citandis omnes suos debitores quod non valeat nisi debitorum nomina exprimat. hec ex ipsi.

Si creditor ¶ Primum actu continet. Creditor a privilegio. hec d. ¶ De ista hunc l. plene per doctores in l. voluntaria C. de deposi. tu.

Vetustissima ¶ Antiqua observantia sublata debitor moneatur ut certo tempore soluat quo elapso a principe dominium impetret post quam impetratur debitor infra biennium audietur et res luitur computabitur ut si quid ultra habet restituat et quod minus accepit consequatur. hec d. ¶ Nota quod antequam pignus vendatur a creditore debet precedere denunciacio et post denunciacionem debet labi biennium antequam vendatur ¶ Hic non qualiter ius domini impetratur et cum quanta sollempnitate sed hoc non servatur secundum statuta ytalie ¶ Ultimo non de computacione secunda providere dixi in l. ij. C. de restitu. ven.

¶ De pactis pignorum

Cum pactis ¶ Ad evidenciam istius l. debes scire quod sicut in contractu emptionis et venditionis dicitur pactum l. commissorie quando sit per verba directa ut puta res sit empta. Ea vero pacta que fiunt per verba obliqua uel inflexa ut res reddatur vel restituatur. talia non dicuntur pacta l. commissorie sed pacta sibi alia pacto l. commissorie C. de pac. int. emp. et ven. et no. in l. i. ff de donat. Ista eodem modo in pignore illud quod dicitur pactum l. commissorie quod est factum per verba directa ut puta si debitor ad diem non soluit pignus sit creditoris. Sed si fiet per verba obliqua ut puta quod pignus detur in solutum creditori uel debitor promisit se dare in solutum tunc non est pactum l. commissorie sed est sibi simile. de hoc loquitur ista l. que licencius dicat pactum simile pacto legis commissorie in pignoribus nichil operatur. hec d. / ymmo hunc l. declara. C. l. fi.

Si fundi ¶ Cessante causa pignoris pignus debet reddi. hec d. / Vel aliter pactum l. commissorie uel sibi simile quod post facto in pignoribus non reprobatur. hec d. ¶ Querit glo. quid si actum sit ut res empta retineatur ab emptore eodem quo creditore loco precii an valeat / Glo. dicit quod sic et sic potest intelligi hic et hec est hodie communis summam tibi ¶ Sed contra hec oppone hic est pactum l. commissorie uel ei simile ut pignus retineatur. Sed dico illud pactum hic fuit appositum ex intervallo. Ideo non reprobatur ut l. si tutor ff. de pignor. act. et C. de pig. l. cum dicas. Dixi vobis in l. quamuis al. incipit calipodius ff de solut. Racio huius est quia tempore quo contrahitur debitum debitor faceret quicquid creditor vellet in modo ut habeat pecuniam. Ideo l. voluit quod non valeret tale pactum ut pignus haberetur in solutum pro debito sed quando ex post facto debitor facit creditori tale pactum tunc cessat racio. ideo valet. et contra ista racio probatur per l. precia. et ita debetis intelligere hanc materiam

Quoniam ¶ Pactum l. commissorie in pignoribus reprobatur. hec d. ¶ Opp. de l. si quis C. de pac. Sol. speciale est in isto pacto l. commissorie propter deceptorem quam continet ut patet ex prin. huius et dixi C. l. pr. ¶ Opp. de l. si fundus § fi. ff de pig. Sol. aut apponitur pactum quod debito non soluto ad tempus pignus sit tuum pro debito et istud est pactum l. commissorie quod reprobatur hic. / Aut apponitur quod pignus sit tibi emptum iusto precio et istud non est pactum l. commissorie et in eo cessat omnis captio et decepcio et valet ut dicta l. si fundus § fi. et debet extimari per iudicem ut vidistis C. ti. i. l. fi. i fi. ¶ Secunda tamen cauti senatores bonon. ex consilio antiquorum doctorum

et aduocatorum faciebat fieri instrumenta
isto modo super petitam ad tempus non solueb
et fideiussores inveni emptus iusto precio
declarando arbitrio talis et talis quos
communiter eligimus in arbitratores et
bonos viros et tenet michi quia est
preter ipsum ¶ Item aliud quod dixi
quod pactum l. conuentionis non valet contra ab
sencio scilicet quod post factum ut dixi d. l.
xx. quod perpetuo tenet michi q. iam
reprobaui unum ipsum per ea que supe-
rius dicta sunt

¶ De exceptionibus et prescriptionibus rubrica

Uiret vni mi ¶ Que an-
nalia sunt
ad agendum perpetua sunt ad
excipiendum h. d. ¶ Glo. hic
ponit l. capi multis modis
cum pone capi secundum ultima lectionem ¶ Quo
exempla quinque l. Glo. ponit primum
exemplum quod dic ut in ea qua vide
Glo. ut videtur reprobat ista postea
quod cum tibi actionem dat intelligo quod michi
nulla dat exceptio ab hac exceptione
possimus tueri habent lectionem quod lic non
habeat interdictum possessorium tamen habet
rei vendicatorem / Sed tu ista lectio non
placet ipsi aliud per legem si quis in
tanta quis non potest dominium ipso iure
si demum lata sententia quero an lata sententia
quis non habet exceptionem ex vigore
illius l. sicut dicimus in simili in resti-
tutione in integrum ut l. nemo § ex-
ceptio ex q. ea. ma. et l. exceptio.
ff. de except. § forte per l. si quis
in tanta non habet locum quod possessio
sunt recuperata in continenti quod iniquum
sunt amissa quod salti ciuilis sunt
retenta in animo ut tangitur per glo. in l.
si quis possessione vim vi. faciat vobis
in l. si quis a se fundum. i. ad l. iul.
de vi. legit glo. aliis duobus modis
que due lectiones sunt idem duplicat tamen
in lectione quod secundum unam lectionem sunt tres per pone
secundum aliam due et vide glo. hic quod
sunt unum quod secunda violencia prima
absorbet tamen in duabus quod in tribus
prouinus dicta in l. si quis a se fundum
ponit quarto glo. casum quarto modo quia
vide ista et ultra satis sunt sufficiencia

Si pactum ¶ Ista l. legitur in glo.
pluribus modis. Uno
quod loquitur quando ex pacto oritur
exceptio alio modo quando ex pacto oritur
replicatio sunt loquitur de exceptione
vere non est dubium quod est perpetua
ut l. pure in si. ff. de doli except.

et l. proxima Si vero non esset vere
exceptio sed ideo exceptio quia actio
exemplum in exceptione compensationis
tunc cautum durant exceptio quamdiu
durat actio ut l. quicumque de compensacionibus
sunt hac l. intelligamus in replicatione
dicendum est l. debet intelligi quod actio
est perpetua tunc replicatio est perpetua
non replicatio limitat secundum naturam
actionis ut l. questitum § fi. de pec.
et no. in l. exceptio ff. de except.

Si quidem ¶ Hic est pulcra l.
et ponit pulcra
specifica et ponit tria dicta
primo quod reus per constanti de intentione
actoris diffidit / Secundo quod per constanti
de ea confidit sed et exceptio innitur
assistit / 3° quod de intentione actoris
dubitat et hic suffi^at^ tibi per primo
2^a^ l. si vero / 3^a^ l. non si / Et habet ista
l. duas glo. et una glo. magna
que est additio // Opponitur dicitur hic quod
quis dubitat de iure actoris et de intencione
actoris innititur quod potest vide dubito
Cont. ymo quis cogitur vide per eum
ut l. certum in prin. de confess. Glo. quidam
intelligunt hic quod sit interrogatio de
facto alieno ¶ Queritur numquid excipiendo
videtur quis confiteri intencionem aduersarii
Glo. mouet hic et videtur tenere quod
nisi precedat negatio propositione
exceptionis videtur confessata intencio
quidem dicitur in c. exceptionem obicientes
de re. iur. li. vi. Glo. tenet contrarium
in l. utique ff. de except. et l. nemo
de re. iur. et illas tenet canoniste
et ego etiam illas teneo de iure
uero ut plene dixi in l. non utique

¶ Queritur quid si confiteor me promisisse
tibi sub condicione aymunt si rubat
omnis probandi condicionis adiectione
an vero tu debeas probare promissionem
fratrum prime Glo. hic disputat / Sed
finaliter distinguunt leges et recte intellige
aut ego confiteor promissionem sub condicione
simul et semel et tunc actor non potest
de ista mea confessione partem approbare
et partem reprobare ut puta dicendo
accipio hic quod promisisti hoc nego
sub condicione Si vero ego dicam confiteor
quod promisi et prime tu fecisti michi
postea pactum de non petendo i condicionis
euentu quod tunc isti sunt duos articuli
potest unum approbare alium reprobare ut
l. publica § fi. ff. depositi

Si quis aduocatus ¶ Exceptio
dilatoria
debet opponi ante litem contestatam h. d.
hic est unum nisi ipsa exceptio

declinatoria supervenit post litem contestatam ut l. ij C. de except. causa litis

Praescriptiones [Hec l. separatim] sumat quomodo intelligis tu in prin. hic cum ante litem contestatam tu intelligas in prin. s. antequam sit factus aliquis actus per quem videatur in iudice consentire ut C. de re. iudi. et cum moris licet quidam intelligant in prin. hic esset ante litem contestatam sed tu intellige ut C. plene dixi in l. quidam de re. iudi. Et ideo sis cautus quod si tu opponens primo exceptionem que li[...] vel priore non possis postea opponere exceptionem iudicis incompetentis quia videris eum dicere iudicem competentem ad cognoscendum et pronunciandum super dictis excep. et ideo ista de incompetenti iudice debet praemitti

De litigiosis rubrica

Lite [per litis contestationem fit] litigiosa res et actio non potest in alium transferri hic d. [Sum] hac l. est aut litigiosa que in alio ista l. corrigit cum agitur actione reali in qua efficitur res litigiosa per solam conventionem in personali autem nichil immutatur quia adhuc hodie requirit litis contestationem [Per hunc] quod declaratur quod glo. non bene declarant dicit aut agitur actione reali aut personali aut mixta. Si reali aut in ea principaliter contenditur de dominio vel quasi et efficitur res litigiosa per primum conventionem ut hac aut non puto de ipsa actione reali aut non contenditur de dominio sed de alio iure principaliter ut in confessoria negatoria vel ypothecaria et tunc res non efficitur litigiosa ut in aut adhuc eadem quia adhuc fit sed litigiosa ipsa actio per litis contestationem arg. huius l. sic. Si vero agitur actione personali tunc res numquam efficitur litigiosa ut non in l. a quo si. i. ff. de aq. plu. ar. sed fit litigiosa ipsa actio per litis contestationem ut hac l. ij. Si vero agitur actione mixta tunc aut est actio universalis aut singularis. Si universalis tunc et olim et hodie efficitur res litigiosa et actio per solam conventionem ut l. divi de peti. here. et l. alica. fam. her. Si vero est actio particularis et tunc efficitur litigiosa res et actio demum per litis contestationem ut l. i. C. com. divi. et in vindicationem eius ut habes operationem litigiosi videbitur ut C. l. fi.

Quicumque [Si legatur res vel actio] litigiosa debetur litis exitus apud heredem remanente h. d. hoc est hodie immutatum per aut ut si heredes quando

Quiesceat [Contractus habitus] super re litigiosa est nullus et qui ad eum sciens accessit tenetur punitur exceptis quibusdam casibus hac l. expressis h. d. [Opp.] et videtur quod res litigiosa possit alienari ut l. i. de praescr. lon. temp. Sol. debes scire quod poena litigiosorum de iure antiquo non erat alia poena nisi quod possidens habebat exceptionem et per illo contractu habito super re litigiosa non poterat conveniri ut l. ij ff. de litigios. Erat etiam alia poena quod res litigiosa non poterat praescribi ut dicta l. i. C. de praescr. lon. temp. hodie vero est additum ut contractus habitus super re litigiosa sit ipso iure nullus ut hic quod est verum lite pendente ut hic expresse dicit textus. Sed si lis non pendet quia perempta esset instantia licet durat nomen litigiosi tamen venditio non impeditur et contractus non annullatur ut dicta l. i. C. de praescr. longi. temp. [Istic] est additum hodie de poena que imponitur ei qui ad contractum litigiosum accedit vel accessit ut hic dicitur. [Sed] opp. ad si. inc. l. et videtur quod res litigiosa non possit legari ut C. l. proxima. Sol. l. precedens per istam fi. corrigitur et hic finis corrigitur per aut inc. si heredes [Emere] dicitur hic quod ille qui emit cogitur reddere rem. Emere qua actione Glo. dicit condictione ex l. ista Ego autem dico per l. ista esse introductum quod sententia lata contra emptorem principalem rem potest mandari executioni contra eum qui rem litigiosam emit et hoc vult dicere iste textus si rem impetiatur quod etiam clarius probo in repetitione l. creditores C. de pignoribus [Ultimus] quando dicitur hic quod si emptor fuit ignorans reddit rem recuperat pretium cum tertia parte ab venditore qui fuit sciens punitur in plus [...] quod non quia hic hac l. non exprimitur quod sciens et hic puto verum [Emere] qua actione aget emptor contra venditorem et venditor contra emptorem dicit glo. et dicit verum quod condictione ex hac l. vel actione in factum hac glo. intellige eo casu quando utrumque non proponunt dolum alias tunc verius non posset agere contra alium

ut l. vivo atq; uxore ff. so. ma. et
pt facit ad q°z de duobz gherentibz
quorz uenit solut de quo dixi i
l. cu inli ff. so. ma. Cuncto ad ist
pmpla ad fisco debet applicari quis
aget dicit glo. quilibz admittet
ad agendu vide glo. glo. est no ad
ca que no. de popul. act. ff. ru.
et ibi dixi tibi de pna delic. l. fi.

De conficienda et gerenda stipl.

Licet Certa si sit stipulatio
formata facies mentoz
de promissore in dubio intelli-
git p stipulatoz h. d. qualiter
p bat q mt putes glo.
dicit q in dubio psumit vide glo. et
tene mente in fi. maz hu pleue
cotidio in l. fructus de v. ob. et d.
de usur. l. i. et ad ibi no. et ibi dixi
Si filio cuiu stipulat filio suo
querit sibi h. d. **Si cu tua** alti
stipulari nemo pt et qui peruiam
stipulari alius querit ut ff. actoe tenet
h. d. **Secundo** si quis stipulat dare
ei velit sibi stipulari videt h. d.

Nuda Hec est difficilis l. q
stipulatio penalis incipit
a precedente gretione nuda tunc
committit cu sup pma lis fuit gesta
h. d. sm una lect. vel cum fuit gesta
sup ista actoe pena h. d. sm alia lect.
Opp. stipulatio penalis no potest
committi nisi precedat mora q ambas
in promissione nuda venit no est pe-
tito. q° uet mora ut ff. eod. l. si-
plurib. So. dicunt quida q est veru
q no pt quis esse in mora i nuali
obligatione nisi qtu ad illud quod
in ipsa obligatione devenit s3 qtu
ad alia s3 ut quo ad stipulatione
penale ita loquit hic contra est
qt rasu. l. lecta s. s3 cu sos ff. si
cer. pe. Appt ad glo. tua hic dicit
et bn q hic stipulatio penalis no
committit. p mora s3 p gretionis
euentu p lite em gtestatam videt
cosiste gretio penalis stipulationis
Con ht opp. sine actoe nos cogit
ut. l. si pupilli s. videamus ff. de neg.
gt. s3 de eo qd venit in pactoe nuda
ulla venit actio q° tes no s° pt lis
gtestari So. dicit glo. q hic fuit
lis gtestata de facto sup eo quod de
venit in gretione nuda. Alij dicunt
et ista est opio ultimoz q non
requirat gtestatio s3 sit q predit
vestita stipulatio committi p interpellatioe
q omnis promisso simpl. fca habet
in se vera gretione s3 q detur cu
petero ut l. s. p. cu petero de v. ob.
3° q simplice petitoz cot indiciunt
committit stipulatio penalis ff. et. ob.
tpo. qui facit h° mentoz de litis gtes
q ht facit ut ondat penam esse
commissa i purgabilit dy. in c. no e
inora vult tene utraq; opinioz
Ego teneo opi. ultimoz ut pleue
cotidio in l. ita stipulatus ff. de v. ob.
Cuncto. Lex penalis stipulatio ma-
net perfecte dic ut ibi dixi **Ultio**
no. ex hac. l. q penalis stipulatio
no vestit precedete gretione nuda
tro q cu penalis stipulatio accesso-
ria sit ad prim no est equm q
accessorio vestiat principale

Scrupulosa Quiq; p9 morte
sua cu moret
si pdie q moret. quis fuit
stipulat9 valet stipla° h. d.

Magna Dies interpellat pro
homine et ubi e dies
et pena no admitti morc
purgatio h. d. sm lect. qua ego teneo
haue maz pleue dic ut. l. si i ipula
ff. de v. ob. et glo. in l. s post tres
ff. s quis caut. Bartholus

Ceteris promissio dandi vel
faciendi simpl. gcepta
porrigit ad promissoris heredes
ide si gferant post morte promissoris
h. d. cu l. fi. Opp. de l. venientisse
s. i. ff. e. So. queda sut fca que
mi psone no coherent et illa no
transeunt ad heredes ut ibi et l. i. s. nc
aut de ca. tol. queda sut fca que
psone no coherent s3 put p aliu
expediri et istoz obligatio transit
ad heredes Ita loquit hic **Cont**
ht opp. unq fieri unu9 videt factu
alius ut. l. si no sorte s. libertus
ff. de condi. inde. So. fieri unius
no videt fieri alius ve s3 ficte
hec aut fictio habet locu primo q
ht agit cogisse ut l. nemo est
qui nesciat de duo. re. et ibi no
Scdo q gferat fieri alius in tpe
mortis q tnc videt actu tacite
q heres faciat ut l. fi. huiq titli
3°. q ille qui facere promisit aliquo
casu impedit morte vel alio ut
hac l. et l. de pollicitatoibz ff. de
pollicit. pdca vera nisi esset electa
industria dete psone ut l. int arti-
fices ff. de solut. Bartholus

Optima Verba enunciatia i
gretibz plata pbatoz

int ipos ctrahentes induunt dr̄ gr̄m
dorcat' h. d. ¶ No illud qd dixi in
pmaio q tria uba enunciatia fide
faciunt int ctrahentes qd facit ad
fines plebanatus dicit glo. qd vidisse
C. de iur. deli. in aliquib et ff. de
le. iij l. pdijs § balneas // 2o no
qd hac l. q dies et locus dicaut i
fieri in inst'o

¶ De inutilibz stipulatioibz

E x stipulatione // pupillus no potest obligari sine auctoritate tutoris h. d. ¶ Utrum aut pupillus obliget' naliter vel no vide glo. hic tangit dic plene ut l. i. ff. de nouac. ¶ libera stipulato penalis no valz i matrimonijs h. d. // Bartholus

A t inter // hic abutes no pt ctrhi stipulatio vel alii stipulan ¶ Iste quod petet' interesse admittit' petitio inepta ctificanda pprinam h. d. ¶ Signa tex. infi. ubi ob interesse actis tres de quo videbis i l. certi cditio ff. si cer. pe.

¶ De duobz reis stipulandi vel pmittendi

C reditor ¶ hic habes faut que ponit qualiter ctituatur duo rei hac l. et aut puctam et fiut vna vtilissima repeticio // Bartholus

Q uin generaliter ¶ hic pellacio vnius ex reis stipulandi siue vni ex reis pmittendi pdest et nocet omnibz conreis h. d. hec sing'r l.

¶ De fideiussoribz et madatoribz

S i liber // publicatio bonorum debitoris fideiussorem no liberat h. d. ¶ Opp. correpto q ppetit princli cpetit fideiussori ut l. defensores C. de fideiussori. hic dic' grm quae male correpcl. hic dic' glo. illa regula loquit' ho. dicunt glo. illa regula loquit' in correpcionibz que ccpetunt integro manente statu h hic status eius est mutatus go tex. ista sol. no placz dicendu est go ut stati dicam ¶ Nunc no in gnl bona publicat' debitor liberat' de hoc habemus cotrab glo. glo. cu hic dicit q libat' ope

correpcionis unde ea que e prima i f. Alibi dicunt glo. q libat' a ciuili et nali remanet ut l. ubicunq ff. de fideiuss. Alibi dicunt glo. q libat' a ciuili et a nali ut l. si debitori ff. c. Alibi dubitat uel definiat aliquid in l. ult ff. de duo re. Veritas est q libat' ab utraque obligacione no q obligacio tollatur h in fisco tamq in successore transfer' ut dicta l. debitori et i no. solummo go ppria ab obligacione eximunt' obligacione remanente sima p hoc cessant cnia lia qd dici' q correp- ciones que ccpetunt reo fideiussori ccpetunt. vij est in correpcionibus rei cohaerentibz ut l. correpcl. h ista no est huiusmodi go tex. // Bartholus

C reditori ¶ fideiussori sol- uenti tenet' creditor cedere actionem psonale et ypo- thecaria h. d. hec l. in summa

N on recte ¶ Correpcio corp que tacite inest nil opat' h. d. et ad hoc cottidie allegat ¶ Quatuor habes hic notanda primo q est in ptate creditoris eligere fideiussorem uel debitore h. h. recipit correctioz ul limitacoz p aut putes ¶ 2o no q fideiussores ydonei habet beneficium diuisionis ex cpta diui adriani ¶ 3o no q plures fideiussores simpr accepti intelligunt' in solid ut insti. c. t. § si plures sciens in pluribz principalibz ut l. reos § q tab. de duo. re. Iste sciens in his qui instituit obligacoz in se pu- asseruendo ut no. h. instituts de ad- vers. l. si prima ¶ Tertio no q co- rrepcio corp que tacite insunt nichil opat' ut plene habimus in l. iij ff. de le. i.

O mnatore ¶ In stipne nouate no intelligit' repetitus fideiussor i dubio h. d.

V ere inquit ¶ Ista l. hinc in l. no ste C. c et ubi vide eius mat

S i pater ¶ Dubitatio qua qs facit ut testis no obligat eu ut fideiussoz h. d.

S i creditor ¶ Cui no fiunt fines madati no habz actoz madati h. d.

S i fideiussor ¶ No hac l. sibi cu cdcp- natoz condemne i'munt q correpcio dumplois sit peremptoria et sic possit opponi quocunq ante snaz dic ut in l. si debitet' et l. uir § patis ff. de v. ob.

Quum aliter ¶ fideiussori pluri debet cedi actio
con principalem et q. fideiussores
h. d. ¶ Blanditus / videtis q° q obligarat
ligatio fideiussoris ff q° hic vbis
ut hic et l. iiij ff. sat. ff. de v. ob.
et Insti. c. ff. fi. / Bartholus

Si vir sa fora ¶ Inventus dicit
qui personaliter
capit. h. d. ¶ No q° q verbum
inventus vel invenire no videtur in
solo aspectu sz apprehensione requirit
de hoc in l. i. in pri. ff. de acq. pos.
et l. unica ff. thezaurus de acq. re. do.
et per hoc dicimus q si statutum dicit si
quis inventus fuit cum armis etc. si
no est captus no dicitur inventus
q no sufficit sola visio si capiendi

Si ut liber ¶ Ex dispone actus
qua creditor mittit
fideiussores sponte facit no
contepcio pacti fideiussoribz competit
h. d. ¶ Ista l. et l. reos. j. c. declarant
vobis in l. creditores C. de pac.

Res ¶ Electio no nocz creditori
qz ad alium possit redire
h. d. hec l. secus in dimissione
ut C. l. ponuntur dey est.

Sancimus ¶ Ista c. multum p.
fi. / cum qui promittit
alium exhibere ad tempus finito
tempore sit infra vj menses mora pur
gare cum exhibendo vel cumpdonce
defendendo quo tempore elapso no audi
tur casus supervenientes infra tempus
iste casus supervenientes infra tempus
finitum liberat promissorem secus si eve
niat infra tempus ad more purgatio
cessit h. d. hec notab. l. ¶ No q° l.
ista q post moram commissam datur spa
cium sex mensium ad eam purgandam
qd est speciale hic in eo qui promisit
alium exhibere secus si promisisset corporis
exhibere ut l. si post tres ff. si quis
caut. ¶ No q iste qui promisit alium
defendere no liberatur exhibendo persona
¶ 3° no q casus eveniens inter tempus
cessit ad more purgatoris debitoris
no videt q est nobilissimus

Si fideiussor ¶ Hec c. p. sic cum alium
in iudicio sistendi promisit sub certis
si lis negligitur infra tempus quatuor
mensium liberatur h. d. primo. Iste in
causa publica / promisso intelligitur
fiat in scriptis secus in causa privata
h. d. hec l. ¶ Opp et videtur q fideiussor
sor de iudicio sisti teneatur usqz ad
sententiam ut l. grege ff. lite ff. c. / Solo
de tua vbla. / quaz quis promittit
aliquem exhibere infra certum tempus et
tunc habz locum C. l. proxima / quaz quis
promittit aliquem exhibere vel sisti simpliciter
tunc aut promittit hoc cum nulla lis esset
in qua eius persona requireb(a)tur seu
ex alia causa aut hoc promittit in lite
seu litis occasione primo casu a fide
iussit in scriptis et tenetur ff aut sin
scriptis et tunc aut in causa publica
et idem aut in causa privata et tunc
liberatur post tempus quatuor mensium ut hac l.
Si vero fideiussit in lite seu litis
occasione tunc si cuius actor desert
et negligit litem tunc idem qd dixi
C. qz hec promissio facta non fuit
litis occasione Si vero no negligit
sz litem prosequitur tunc tenetur exhibere
reum usqz ad sententiam ut dicta l. grege
ff. et post litem qd prius tenentur
ff. et post lite: qd pretuo tene intr

Generaliter ¶ Creditor unius no
liberatur alius reus
vel fideiussor vel conventus
et qd potest fieri per pactum potest fieri per
l. h. d. hec l. in summa

¶ De novationibz et delegationibz

Delegatio ¶ Delegatio
debitoris no
potest fieri nisi consentiente debi
tore secus in novatione
vendicione h. d. hec l.

Si delegato ¶ Hec est summa
et multum no l.
Apud eum qui mandavit seu
cessit actor remanet directe et ideo
ei potest solui nisi tribus casibz expressis
hic. h. d. ¶ No istos tres casus in
quibz impeditur solutio qua debitor
vellet facere cedenti ¶ Cessionarius l.
contrariam nullum prestande in l. fta ff. l.
heredes ff ad trebel. ¶ No ibi tex. q
a cliente etc. q debitor videtur quodammo
dimus creditoris et vide glo. similem
habes no in l. fideicommissa ff. si re
ff. de le. iij ¶ Tenuit glo. quid si
concurrant ille qui habet directas et ille
qui habz utiles quis preferetur Glo. videtur
dicere q ille qui habet directas quod
est contra ipsum tex. et prius preferatur
ille qui habet utiles vel dementiet
etc. Ideo distingue / quaz actio utilis
et directa directe tendunt ad contrarios
effectus / quaz actio directa et utilis
directe tendunt ad eundem effectum quaz
actio directa et utilis tendunt ad
diversos effectus seu contrarios Si tendunt
ad effectus contrarios tunc utilis preferetur
directe exemplum in utili que competit
ei qui prescripsit preferetur directe que
competit domino contra que facta est prescriptio
ut l. si quis emptionis C. de prescrip.
xxx. an. directa cum sibi ad invicem
adversantur / quaz directa et utilis.

tendit ad eundem effectum ut in casu predicto
directa que competit cedenti et utilis
que competit cessionario ad unum et
idem competunt tunc autem ille qui habet
utilem habet causam ab eo qui habet
directam et utilis preferetur directe hic
est casus hic autem non habet causam
ab eo et tunc autem directa competit ei
ad quem negocium principaliter spectat
utilis vero competit ei ad quem spectat
per quandam consequentiam aut equitatem primo
casu directa preferetur utili ut l. quamvis
ff. de acq. re. do. et ibi no. et
l. i. de lo. pub. fru. secundo casu utilis
preferetur directe ut l. in causae in fi. de
pecu. tertio casu principali quando utilis
et directa respiciunt diversos effectus
tunc una alteri preferetur sed quelibet suum
effectum consequitur exemplum in directa que
competit domino utilis que competit
emphiteote feudatario et similibus
una duarum preferetur in vendicatione domini
directi et emphiteota in vendicatione
utilis ut ff. si ager vec. vel emphi.
pe. per totum et ff. de superfic. l. i.

Non absistit | Servi quod frustra
petitur ad recipienda pecuniam alios liberari
non potest h. d. hec l. | Non quod quamvis petitur
est frustra ad pecuniam recipienda non
sufficit quod gestitur sibi solutum esse sed
requiritur vera solucio ideo facias quod
in nostro dicatur vere dedit et meavit

Novacio | Hodie novacio in
dubio non intelligitur
fieri nisi specialiter expressum h. d.
| Novacio ista dicitur ut dixi in l. qui
res suas de v. ob. et l. penult. ff. de
novac. ibi tetani (?) maiz iste quod nonaoris
voluntarie que fit per stipulacionem eque
principale/ eventualis aut novatur per
stipulacionem penalem dixi in l. ita sti-
pulatus de v. ob. et ex. hec tractat
et non dicit unum bonum verbum in ista
materia

De solucionibus et liberacionibus

Ascitus | Tunc victi
istius temporis quod
quibus non potest cogi quod
debet in uno loco solvere
in alio nisi ex causa
causas aut enumerat glo. nova qua
unde et pugna | Bartholus

Ingratitudo | In generali sermone
non continet personam
loquentis h. d. hec l. in summa

Quum pro pre | Non debet quis petere
id cuius gratia non
esset postulaturus h. d.

De acceptilacionibus rubrica

Item tibi | pupillus sine auctoritate
tutoris potest per acceptilacionem
liberare h. d.

Si donacionis | per aquilianam
stipulacionem et
acceptilacionem secutam ante tollitur
obligacio nisi per restitucionem restauretur
h. d. hec l. in summa

De evictionibus rubrica

Emptor | Venditor
hereditatis non
tenetur de evictione rerum
singularium nisi specialiter
ad hoc se astrinxerit
h. d. hec non lib. lex et multi tenent
| Circa hanc l. glo. querit unde quorum
expensas quas emptor facit in
lite a venditore recuperet breviter
de emptore hereditatis si quas facit
expensas in lite rei singularis illas non
repetit ut hic sed si facit expensas
in lite universalis hereditatis/ vel emptor
rei singularis facit expensas in lite
dicte rei tunc est dubium/ finaliter glo.
determinat hic quod sumptus potest agi per
re principali ad interesse puta quia
evictio est secuta tunc repetit etiam
sumptus dicitur aut possit agi quia
evictio non est secuta tunc non potest
petere sumptus ut j. c. l. si statuis i
fi. hec c. viij nisi sunt promisse ut
l. venditores ff. de v. ob. ego ibi
contrarium hic arguitur et teneo quod
ista glo. videlicet quod sumptus possit
repetere primo quod id quod non in l.
stipulacio ista hic lice in glo. mag
ubi dicitur quod illa stipulacio ad expensas
committitur sed venditor tenetur emptori
hic lice ut l. emptore in fi. ff. de
act. emp. quod tenet | Si venditor te-
stati mota lite emptore defendere
ff. c. l. si plus vel minus § mota
lite sed ille qui tenetur ad aliquem
defendendum si non defendit tenetur
ad interesse ut l. cum querebatur in d.
sol. quod tenet et ex hoc appetit responsio
ad omnia que glo. hic dicit licet
fateor quod non agitur tamquam re e-
victa sed agitur tamquam defensione
non facta ad interesse et sic non potest dici
quod emptor gessit negocium venditoris
sed ymo gessit negocium venditoris
cum ipse tenetur defendere non ob. j. c.
l. si statuis ut d. dicta et dic plenius
ut dixi in l. venditores de v. ob.

Quoniam donator non tenet de euictione nisi spe- promisit h. d. Contra glo. que hic distinguit bene donator tenetur de euictione qua vide et non aliter glo. habes in l. aristo. ff. de donat. et dic ut ibi

Qui rem aliqua res euicta non pt emptor contra venditorem habere regressum h. d. hoc est verum nisi in casibus quos dic ut in glo. // Bartholus

Si pretium datio in solutum similis est emptioni et sic ideo de euictione agit. h. d. ut vidistis in l. libra C. de senat. // Bartholus legum doctor

Ex pactis hec est bona l. et mihi tenenda aliqua res tradat vel pignori obligat pt emptor petere ut pignoris obligatio dissoluat h. d.

Non dubitatur in contractu emptionis debet euictio etiam si non promittatur h. d. hec l. in summa

Auctore sufficit quod denunciet principali licet fideiussor ignorauerit

Emptor emptor de euictione non agit si non denunciauit vel contumax fuit vel per iniuriam condemnatus hoc dicit contra glo. unde si venditor fuit an debeat ei denunciari glo. h. vi. dicere quod non quod dic ut in c. cum quis clericus de re. iuris li. vi. dixi tibi hoc anno quia nota denunciatio que continet unica notificatio precedit illa regula cum quis clericus et tamen ut l. i. in fi. ff. de acti. ex. de peti. hered. l. que venit § petita sed ista denunciatio continet aliud scilicet inuitatio ad aliud faciendum scilicet quod veniat ad defendendum seu quod liti assistat ut l. i. C. de pe. et co. rei. ven. et ibi dixi et C. e. l. si proponas et l. empti enim requirit ista notificatio ut l. denunciasse ff. de adult. licet enim sciat litem esse motam tamen ego nescio si tu velis quod venias ad defendendum vel ad assistendum liti forte tu confidis tantum de te quod sufficit // Barthalus doctor

Si controuersia si fit denunciatio et res euincitur de euictione agitur secus si non euincitur

Si fines causa pactorum finium regendorum euincitur in actione ex empto pro euictione

venit secus si non euincatur sed ex alia causa per iudicem adiudicetur h. d.

Ex præpositis eodem de euictione tenetur actio contra fideiussorem eius agente re- pellit exceptio h. d. nobiliter secus in herede fideiussoris ut videbitur i. e. l. fi. // Bartholus de saxoferrato

Si mea etiam aliqua res e- uincatur pt admittere agi si hic agit h. d.

Si ne possessio eodem de euictione tenet actio tamquam herede principalis eius agente repellit exceptio secus in herede fideiussoris ut i. e. l. fi.

Super empti re euicta agit de euictione ad interesse pretij fructuum et meliorationum h. d.

Si tam quo re euicta propriis agitur ad interesse secus si sponte restituet h. d.

Si statutis si emptor succu- buerit tamen regressum de euictione secus si obtinuerit h. d. sed hic dicit non posse ad vendi- torem venire quod obtinuit intelligas actione ex empto quia re euicta sed actione ex empto quia re non defensa sit ut dixi C. e. l. i.

Si obligata emptoris prospecto preest venditori h. d. hec l. in summa

Si partes re euicta agit de euictione etiam contra venditoris heredem vel ex corpore propria pt in integrum restitutio competit h. d. non tamen ibi vel vobis ut de- fendatis sed ad illud quod dixi in l. emptor C. e. ti. modum denunciandi dicta vobis in l. proxima

Empti etiam si post longum tempus res euincatur de euictione agitur si fuit legitime denunciatum h. d. Circa l. istam quero de forma huius denunciationis qua emptor debet facere venditori respondeo primo tu debes facere venditorem certum quod lis est mota tibi ut C. e. l. si ergo et ideo puto quod debeas sibi ostendere libellum publicum et ei copiam dimittere alias enim ipse non credit certus quod lis mota sit quare enim ipse hoc tibi credere debet quia certioratione facta debes ei denunciare seu protestari quod veniat ad defendendum ista autem verba potes quibuscumque verbis vis exponere vel secundum formam l. i. C. de pe. et co. rei ven. vel secundum formam l. precedentis vel secundum formam huius l. et i. e. l. cum pertinentes // Bartholus

Quam tibi si emptor de emptione de indepinitate pt agi etiam in re pro qua res est obligata

fuit solutio h. d. hec no lib l.

Quum sumptores Ite emcta agitur de emctoe si fuit denunciatu vel si non potuit reperiri cui denunciaret h. d.

Si potest Cum emctor i iniect in huiuc gtractus emptor no cogitur ad soluend precium nisi sibi caueat ydonee h. d.

Opp ff c. l. emptori ubi venditor no tenetur de emctoe caue. So. hec est vera nisi i huiuc gtctus emctio

i immicat Queris utrum debeat puare satisdacio p illa emctoe que ex illa ca tum i immicat An gualit Glo. hic no sinat finali doc. videntur velle q gualit p l. fi. de rescin. ven. et tene mcti. hac. l. Ego hac eu l. facte sut multe malicie na puppot emptor quedam qui lite monet ut possit hic fideiussore de emctoe quod cum fiet tunc cum venditor hic videt fi. malitiose ab emptore Certe gpellitur emptor iurare q p calupnia no facit sibi moueri lite et eo no gpellitur iurare ille qui eu monet ut d. depo. l. i.

Si quis tibi Re pempta no tenet venditor pretiu emctois h. d.

Si tamen Qui emit rem alienam sciens no habet regressum de emctoe etiam ad pretium secus si ignorat h. d.

Emptor Emptor pot se defendere etiam ex iuribus venditoris h. d.

Si permutacione In gtctu pmutacois re emcta denunciacoe facta solempniter agitur de emctoe h. d.

Non ex eo Bona fides p sint nisi pbetur gtrm sut l. cu queba vii in

herede Que de emctoe tenebat acto ut fideiussoris heredem emcte agente no repellit exceptio h. d. hec sing. t. l. Et est casus quem in nepcio alibi ponere aut ymmo l. inuestiga pte tangi p glo. ff. de le. i. l. cepimus

Creditore emctorem no debere.

Quum mere Qui vendit rem iure creditoris ad hoc tenetur ut se doceat creditore suo alias potore alias de emctoe non tenetur nisi gpromissu pmisit vel in dolo fuit h. d. cu l. se. Opp. d. ti. xx. l. no dubitamus So quest quando vendit re ut pria et tunc de emctoe tenetur etiam si nichil dicat quando vendit re no ut pria sed ut aliena ut creditoris tunc no tenetur de emctoe sed tenetur ad hoc ut doceat se creditore potore alias quod tene mcti Ex hic ego dico q cum aliquis vendit re tamquam tutor vel tamquam pcurator q licet de emctoe no teneatur tenetur tamen se dacere tutore legitimum vel pcuratore p hac l. quod pretus tene mcti ex allodi plures q mulieres

De patria ptate Rubrica

Si filium Filius q pria ptate pscribitur longo tpe h. d. i sen

Nec filium Conuencionem ptate se filiu est imposita pena p senatus gsultu et sunt introducte actiones pindiciales et pr cogitur ale filiu maiore tenuis morte ad tenuo cogitur nisi lactac h. d.

De adopcionibus

Quum in adopcionem Datus in adopcione alicui ex ascendentibus eius solis ex testamento et ab intestato succedit ut pius et ab intestato datus vero extraneus ab eius ex testo datus vero extraneus ab eius ex testo capit quantum eius relinquitur et no vlt ab intestato succedit ut pius succedit etiam pri nali Item per emancipacionem iura adopcois tollitur h. d. tota ista l.

De emancipacionibus liberorum

Siue Hec est bonus casus cui habet iurisdictionem ex l. municipali ut eam operte iure uolentes et non subditos et unus habuit apud omnes h. d. tene mcti hanc l. no ar. q notorius creatus auctoritate tonis unius ciuitatis ut facit instrumenta in alia ciuitate que unus habuit in omni loco facit etiam q si forensis facit. hec testis sem formam statuti huius ciuitatis q valeat facit etiam ad multa alia nobilia et bona q extra expanuo plene in l. cuctos ppos.

Nec emus // no q beneficia conceduntur cum alterius iniuria ut l. ij § merito ff. ne q. in lo. pub. // Queritur utrum in casibus illis in quibus pr. cogitur emancipare filium an eisdem casibus econverso cogatur filius recipere vel recipere emancipatorem. Glo. hic tenet q no. Contrarium in aut. q mo. na. effi. sui § quarit. Ingenium videtur textus in l. quinda cum filium ff. de v. ob. et ibi dixi

Iubemus // parentes possunt emancipare filios absentes impetrato rescripto principis et corpore attendente consensu. // Infantes h corpore consensus non requiritur h. d. Ysl. Et fui interrogatus a quodam magno advocato de tuscia de tali questione. Bastardus infans fuit legitimatus numquid valet talis legitimatio cum eius consensus non intervenit. Videtur q non nisi corpore intervenerit consensus ut in aut q mo. na. effi. le. § illud. Tamen ego vidi q illud debet intelligi h in de legitimacione huius l. sed nisi sit infans propter istud textum quod non.

Dè postliminio reuerso et redempto ab hostibus

Cum cognatos // non quia dubitatur an sit aliquis vivus vel mortuus non potest adiri hereditas sed interim datur curator bonis. Idem dicit l. sequens. Sed qui cum dubitatur an vivat aliquis vel sit mortuus medio interim potest fieri de quo in l. ab hostibus et qui. ca. ma. // Bartholus

Nec eos // non q hereditas eius de cuius morte dubitatur non potest adiri. Adrio

Cum et postliminii // Glo. in l. obsignatorem et de s. p. queritur littere oblatio et depositio facta ab alio non a debitore liberet debitorem. Glo. non determinat. Hec est capud hic q sic et l. qui x. § i. ff. de solut.

Liber captivus // non hunc capi et vi in mechi. q Guill. de cu. inter alia allat hac l. q si pr solverit pecuniam pro redimendo filio capto a latrunculis videtur q post mortem fratris possit imputare in portionem sua. Licet facit q non. Guil. tractat in l. fr. a fr. ff. de condi. inde. Sed si pr solvisset cum deceptione pro filio delinquente tunc puto q esset aliud ut plene dixi in l. sticho ff. de peculio. Lc.

Dè donationibus rubrica

Emptionum // Certum debat instrumenta emptionum videtur donare res emptas h. d. Tene menti hac l. et pulcras notabis in glo. q qui tradit instrumentum videtur tradere illud quod continetur in eo quod allegabo tibi cum principes consuetum in Simone // Bartholus

Si nominis // Cum actio ceditur debitoris consensus non requiritur h. d. // Dyctae / pres pr reddit h. d. iste §.

Si fictores // Glo. legit hanc l. duobus modis primo non soluto tributorum non probat que esse dominum h. d.

Si donatio // Verbum dono in ultimis voluntatibus fideicommissum inducit etiam parte absente h. d. licet l.

Et eius // Donatio q incepit a traditione sit perfici inter absentes h. d.

Generaliter // Licet de bona l. licet videri tenenda generaliter etiam de pacto. Breviter dicat assignatio in censum non prejudicat domino non consentienti sed si consensit vel ipse pro aliis assignavit videtur donatio inesse probatur contra h. d. cum l. se.

Lege // Ut pacto donationis impleatur ex stipulatione vel prescriptis verbis agitur h. d.

Nemo // Nemo videtur donare id de quo non cogitavit h. d. licet l. in summa

Et ignorantes // Donatio in filium collata non valet statim in emancipato

Cum de bonis // Donatio facta in filium emancipato valet h. d.

Oratione // pars pro indiviso pr donari h. d. licet non lib. l. in summa

Si aliquid // Necessitas completionis non viciat donationes h. d. licet l. in summa

Si filius // Nemo pr dare quod non habet hoc intendit licet l. summariae

Eris alieni // Es alienum non recipit studium h proditorem universale h. d.

Sine // Licet c. bo. l. h. d. filio emancipato pr donari et facta donatio filio in potestate pr emancipatorem cum patientia possit propterea confirmatur h. d. // Bartholus

Si donationis // Actio furti iam facti civilis pr remitti h. d. // Si anima / mulier pr donare etiam res ab eius parentibus factas h. d. // Visa / alius potest p.

donatore pubs'bert h. d.

Cum infante Mulier non pt donare dote constante matrimonio h. d. Sz dicit glo. q̄ presenti actionibus de dote pt donare vide glo. et pgna ea

Cum res Et facta donationis impleat^r agitur prescriptis verbis h. d. Certa q̄ res a me donata pt mihi donari h. d.

Donatio Donatio facta ab eo cui non subtraxi nil mihi preiudicat h. d.

Donatio Hec l. tota loquit^r q̄n actu cut dogo fiat in scriptis s'm glo. omnis donatio requirit insinuatio s'm gg. l. perpetuit sz si quantitata taxata ex cedunt h. d. hec l. in summa

Donationes Donationes in scriptis debent fi forma hac l. gessa h. d. vide glo. que est hic sup^r vbo ggnoiata Nō ex hac l. q̄ donatio causa mortis debz insinuari. 2° nō q̄ donat^o licz semp^r tn̄ debz insinuari si excedit quantitate q̄d nō est vide^r hic q̄ glo. que est in l. acquilius ff. c. Nos videts in pluribz l. huius ti. et in mne fit in pluribz locis mentio insinuationis quid enim est donationis insinuatio Certe q̄ fiat in actis coram iudice ut hic videts et l. s'mus ̄ c. et azo i summa huius ti.

Data Donatio que debz fieri in scriptis debz fi more palliatis etiam si fiat i quanta p'sona h. d. tunc inciti v. gesta i fi. qz est nō lib^s ea vbitique fiat i actis donatio nō est curandum

Cum res p'ea donare et mo ulli non ... vide^r trade h. d. nō q̄s cott^e oct^a

In contract... Consules et ignotis pt donari h. d. s'. iste i summa

Instrumentum Donatio i vbe debz fi insinuari coram magistro census in alijs an presides provinciarum uel defensores ciuitatis h. d. Nō hic text. q̄ meo i donatione que i insinuat^r quo requirit^r aliqua cause cognitio debet ne aliquis cause cognito debet ne aliquis ... dico q̄ nō s̄ solu acta requi vit^r ut p ea donatoris voluntas ... ut hic // Bartholus

In donationibus In actis iudicia libz nō sut ... b'z testes h. d. Nō hac l.

Secundum Donationes in vrbe debet i insinuari coram magistro census et nō coram alio licet pariter ... h. d.

Ita subtile Hec ē bona l. mandatio p'curatoris in re sua seu actoris ... morte mandatoris seu cedentis

nō ... ut p'cur ... sua aud ... et post pt alium gstituere h. d. Nō l. de p'mo dic ut dixi in l. i. s. de act. et ob. de 2° dic ut vidisti s. de p'cur. l. ne... et l. quis // Bartholus doctor

Sancimus Donatio usqz ad ccc aureos i insinua de nō eget ult^a debz i insinuari nisi esset donatio imperialis ul facta ad pias causas que usqz ad quingentos aureos ab insinuatione ē libera

Necessarium Hic ē bonus casus et scit... ubi ... i mensa donationis ... licet duo maioris p'tis p'tium offre et totum possidet al' res dicit^r sic ... vidua in ... maioris p'tis ... p'tas h. d.

Si quis act' Hic ē bon^s cas^s in donationibz que diu'sis t'pibz celebrat^r cu'libz quantitas p'se gtemplat^r h. d. Certa hac l. queris de illa c̄ta q̄ gsuevit apponi in donationibz tot intelligatur esse donationes q^t sut res ut p valeat Certe nō qz h^c solu debz inspici ut p cos ... sut fiēe uel nō ut ex hac l. et glo. manifeste colligi^r

Si quis act' Donatio annua in vita ... collata p quolz anno vi^r una p'se separata stetus si ad heredes ... h. d. Nō istu tex. ibi p'n aut in heredes ... q̄ ille qui p'mittit ... annua intelligat^r in vita sua ... de heredibz expressa fiat mentio ... licz gñu videat^r velle glo. in l. ... s. stipula^o ff. de v. ob. ubi dixi tibi. Unde ... l. que de insinuatione donatio^m locut^r possit ... iudices nō ... legibz que induxerunt c̄ta forma i gstitutionis actis ... nō pt ut ff. de pac. l. ius publicum et l. nec pt ff. de le. i.

Si quis argentum Cum donat argentu pt illud tradere i massa et spe et in pecunia signata h. d. Unde glo. sup^r vbo gotinatoe qua nō de q̄ ... fieri ... repetitionem in l. paulus ff. de solut'

Sed et si quis Si donat^r res uel ... et intueniat f'dem ... uera uel ficta donatio dicit^r esse ... ad p'fecta si intueniat ... simplex ... ut p'ficiat ...

Si quis p redemptione Donatio que fit in redemptionem captivorum nō eget insinuatione et ille qui h^c officium

suscipit ad ipm complendum compellit^r idem in donationibus quas magistri militum conferunt in milites et in hiis que debentur et donantur in reparacionem domus combuste et que in casibus predictis pecunia pro compensa insinuacione probatur et donaciones usque ad quingentos aureos insinuacione non indiget h. d. ¶ Hoc tempore ubi fuit non sarim presta[c] p[re]sentibus contentoribus ultraque volu[n]t[a]ti qui deberet intrare se datam qualitate p[re]dictis causis compendio disse.

¶ De donacionibus sub modo fiendis

S i donetis ¶ Ex pacto donacionibus non fiunt^r pro rebus actione utili vendicatione et condictione ob causam agi. h. d. ¶ Opp. quod ymo detur alia actio p[re]scriptis v. ut C. ti. i. l. cum res // Do. fateor quod omnes iste tres actiones competunt ¶ Oz. quod hic opp. quod nemo conditit rem suam preter quam a furre ut. l. si. in sinfi. quid ca. ff. hic datur rei vendicatio et condictio quod male // Do. ista vendica[tio] que datur hic dat[ur] utilis favore alimentorum secundum glo. h. porta vendi= cacione non potest dici res propria mita ubi to cacione non potest dici res propria rei venditoris condictio utilis quo vendi= cacio hoc competit cum condictione sicut in dicta / de hac ma plene dicit ut. l. i. ff. de donat. // Bartholus

S i pactorum ¶ Ualet pactum quod post certum tempus res ad donatem reuertatur h. d.

Q uociens ¶ Ex pacto apposito tradicione rei mee alii etiam cum et eius here dibus actio potest queri h. d. ¶ Est bo[nus] casus teneri mecum est quod unus de casibus in quibus alii per alium queritur actio dicte conclusi. C. de collusione f. plt.

P erfecta ¶ Post perfectam dona cionem non potest su condicio addi in uno donatario

S i quid ¶ Non refert quod cum pollicentibus fiat h. d. hec l. in summa

¶ De renovandis donacionibus

E t si perfectis ¶ Donac[io] facta in libertum ex lege ingra tudine reuocatur per pronum sicut in eius heredibus h. d. hec l. in summa

S i tamen ¶ Licet instrumentis sunt substracta tamen perfecta non reuocatur donacio h. d.

P ossessione ¶ Sola penitentia donator non reuocat h. d. hec non lis l. in summa

S i donacione ¶ Non debitis dona cionis reuenditi preter h. d. et hec. l. in summa

Q uam cum filiis ¶ Ex causa turpitudinis donacionis non reuocatur donatio h. d.

A elles ¶ Tercium donat mulier pricia mariti uel filiorum non reqrit^r h. d. hec l.

H is solis ¶ Donacio facta in filios ex causa ingratitudinis reuocatur a matre que ad secundas nupcias non transiuit h. d. ¶ Licet alia donacio facta filio vicose non tenet h. d. ¶ Non primo colligitur quod condicio ex hac l. quod donacio ex causa ingratitudinis reuocatur non persequitur fundum sed datur contra ipsum donatarium ¶ Item nota quod omnes pene statute contra secundo nubente habent locum in hiis qui non honeste uiuunt ad tempus meti

S i unquam ¶ Hec e[st] nobilis et singularis l. / donacio habet tacitam condicionem si donator liberos non suscepit nato natis liberis reuocatur h. d. ¶ Item intelligit glo. si cuilibet donatio sit facta donatum et dicit glo. quod reddit ipso iure uel condicione possessio et mag. hinc l. et multas conclusiones circa hoc dicit plene in l. tercia ff. in principio ff. de le. ii // Bartholus

D onaciones ¶ Donacio facta liberos non reuocatur nisi ex causa ingratitudinis h. d.

G eneraliter ¶ Donacio reuocatur ex causis hac l. inscriptis et si non reuocat donator eius heredes reuocare non possunt h. d.

S i donacione ¶ Donatario causa mortis potest per fideicommissum substitui h. d. et de hoc plene in l. i. et ii ff. e. et l. per hoc. et ibi dixi // Bartholus

I ntestata ¶ Ut mulier causa mortis donacio facta alium supplari dote sua salua Falcidia seu legitima que liberis iure debetur h. d. // Bartholus

Q uam de mortis ¶ Donacio causa mortis accedit ultime voluntati et non eget insinuacione si quinque legitimi testes interueniant h. d. ¶ Per istam l. puto esse contrarium l. donacio. C. de donat. que videtur requirere quod in donacionibus causa mortis fiat insinuacio

¶ Explicit liber octauus &c.

¶ Sequitur liber nonus

Qui accusare non possunt

Glo ponit que prone accusare non possunt qua vide et nota // Bartholus

Nemo est. Cum duo crimina intentantur quorum unum est preiudiciale ad aliud, super criminali precedit hic dicit. Eum una lex innuit quod sententia lata in uno iudicio parat preiudicium in alio. Contra ff. de pub. iud. l. is qui reus. So. hinc pub. iud. l. is quis reus. So. huius tumore sunt plures leges. Eu tene hic quarta lex que est azo. ut hic ista duo iudicia erant inter preiudicialia et in l. contra reus et ipsa materia continua plene ut ibi dixi

Si tamques. Si tutor ad volunt pupilli accusat suo nomine ipsa debet se inscribere hic dicit. Prohibent l. dicit glo. tutor et advocati quod tutor vel curator non potest alieno nomine accusare nisi intellige vim nisi in casibus in quibus ad prosequendum causam admittit per plene not. in l. fi. de ff. de pub. iud. Ego tamen puto quod ff. possit tutor accusare tutorio nomine ut l. volla de de his tutoris nomine ut l. tutores ff. de his qui ut indig. Sed inscribere se ad penam talionis hic non potest tutorio nomine et hic est ad ista l. dicit. Cautela tamen est quod cum tutor aliquis accusat dicat in accusatoris libello tutor vel advocat tutorio nomine ita tamen ut intelligatur eo modo quo potest ut l. i. s. post mortem ff. de quibus ex fac. tu

Qui causa. Accusatio precedit in ipsis non admittitur et accusator criminis expost in ordine et in corpore punitur hic dicit. Hic videt casus quod in criminalibus victus victori compellitur in expensis. Quod dic ut dixi volui in l. non ignoret C. de fruc. et lit. expen. Et hic videt casus quod in eadem instantia possit deduci civilis petitio et criminalis non hic vides quod primo ex ordine et hic quod est criminale sit primo expedit et quod videt mediatum civile de hoc dicit vobis in l. si ex ab aliquo fundum ad l. aul. de vi. // Bartholus

Uxor tua. Mulier potest accusare sed suam vel suorum iniuriam prosequitur. Item potest alius ad quem magis principaliter vectorum pertinet hic dicit. tu l. se.

Accusatore. Cum semel deserit non admittitur iterum ad accusandum hic dicit.

Si ea. Cum sit statuto ab ipso iudice non accusat vel accusator non prosequitur postea non audit hic dicit. Het bona l. quod plene continua ut dixi in l. tutoria ff. de accusat. // Bartholus

Non prohibent. Milites potest accusare sed suam vel suorum iniuriam prosequatur.

Non ignorat. Non debet his admitti ut talis nisi sub probet se habere hic dicit. teneo nec haec l. et nota ad contra quod dicunt statuta quod civis admittat ad aliquid et non alius. Ante omnia debet probare se esse talem. tum quod het probatio sunt citata parte.

Si tene. Etiam qui suorum iniuriam prosequitur se debet inscribere hic dicit. // Bartholus

Data opera. Nec mendaciis l. cornelia de sicariis puniuntur hic dicit. het l.

Si tene. Qui regulam accusare non potest ad accusandum non admittitur nisi sub conditione de quo accusat ad causas competitiatas pertineat hic dicit. ista l.

Si magnum. Frater non potest accusare fratrem vel pater filium de crimine vinori sed suam iniuriam non prosequatur hic dicit.

Qui criminibus. Cum habet duos accusatos alium accusare non potest nisi suam iniuriam prosequatur hic dicit. Hoc in l. hos accusare ff. e. ti.

Ingrata. Libertus non potest suum institorem accusare nisi suam iniuriam prosequatur.

Ordine. Frater fratrem sententie potest de levi crimine accusare hic dicit.

Neganda. Hic dicit quod reus et breviter dicit accusatus non potest accusatorem suum reaccusare de calumnia vel in iudicio sub quod potest absolutum nisi suam prosequatur iniuriam. Potest tamen accusator reponere non ut super ea pronunciatur sed ut supersedeat donec causa prima finiatur hic dicit. Post hunc l. plenissime habes in tex. et glo. et est ultimus dixi in l. is qui reus ff. de publi. iud.

Si quis. Persona domestica non potest dominum suum accusare nisi in crimine maiestatis hic dicit. Non hic. l. quod filiusfamilias non potest dominum accusare quod intellige vim nisi suam vel suorum iniuriam prosequatur et iste casus quod monachus non potest accusare abbatem in quo vide quod de acca. c. abbate decent abbi.

Si liberti. Liberti non possunt accusare patronos hic dicit.

De accusatoribus et inscriptoribus

Eos qui ¶ Cum offendit f[...] contra ordinem pnt. h. d.

Si cui da ¶ hec e bo p. q pro interesse admittitur quis ad defendendum aliquem in crimine capitali h. d. ¶ Ex hanc l. petitabi in ciuitate ista dicit hic statutum q quicunq declamant forum posset i prime offendi vel occidi ad-[...]beat talis cautela q si accabat filius filia. pater q pro interesse declina-bat forum q filio et sic no incidebat in statutum filius qz ipse no decli-nabat eos ideo si delinqbat incidisset abbas q pro interesse declinabat forum postea q istas fraudes fuit q statutum puisum

Reos ¶ in capitali crimine ad mitti prim ad allegandas causas absentie h. d. plene in l. fin. cs ff. publice ff. de pen. et ego dixi in repeticione l. penult ff. ad crimine de publ. iud.

Si accusatoribus ¶ Absolutoria lata ab aliis accusatoribus no tam q contraria est ipso iure nulla h. d. ¶ Opp q plures no admittat ad accusandum ut l. hij ff. fi. et l. si plures ff. e. Verum plures so. dant. Illa est vera q hic no fuit oppositum via si fuisset oppositum de pluribus fuisset electus unus qui tenet inter

Non ideo ¶ Delinquens alter-[...] mandatum alterius no excusat h. d. ¶ Hic venit considerandum de mandatore et instigatore dixi in l. no solum ff. eu quis et ff. pen. ff. de i iur. agaz aut de auxilio et fauore tractaui in l. in accusatore ff. ope ff de furtis // Bartholus

Absente ¶ Absens no potest dampnari de crimine capitali et si fuit dampnatus sententia est nulla que retractabitur per eundem vel priore h. d. ¶ De sententia nullitatis dixi vobis in l. i. C. quando prouo. no est nec.

Ea quidem ¶ In notorijs per i quest. procedi sz i no notorijs quis non punitur nisi fuit citatus vel accusatus h. d. et concordias ita teneo i? inuentu-nuat tamen notoria ut pz ex. sc. ruso et ff. ad turpill. l. ab accusatore ff. inuitiatores et sic intelligit glo ff. de adult. l. ij ff. si publico tes-[...] ibi procedendo per inqsitorem ex officio

ad denunciatorem officialis ibi tenent sic dicat i no notorijs no procedit per inquisitionem sz per accusatorem et hec inuit verba citatus siue per com. modo legendi et sic no intelligit quod pnt l. Dz. d. nicol. matth. intelligit q qn officialis denunciat tunc potest procedi per inquisitorem ut in prima pte quod l. et pbat. i ti. ij. l. i. lix ff de custo. re. l. dominus / Cy si officialis illa denunciatorem no pdixit i notorium probando tunc alie denunciatus absoluet ut hic in sa pte l. et dicta l. ab accusatore ff. inuitiatores ff ad turpil. et ad ter. hic dicit accusatus opponit i. denunciatus ¶ Hanc aut inter qn posset per inquisitorem procedi plenius dixi in l. ij ff. si publico ff. de adul.

Si quis se ¶ Accusatio debet porrigi coram pre-side no coram officialibus h. d.

Qui de crimine ¶ Ista e no. l. accusatus de eodem no potest iterum accusari de alio crimine potest accusari ab alio etiam si ex eodem facto descendit vel debet super uno prius terminari donec super alio plene fuit cognitum h. d. ¶ Diuiditur in duas partes primo ponit deum vel in duas partes, 2o qualiter debeat liceat accusare / 2a ibi nisi aut ¶ Ista prima subdiuiditur / primo loquitur qn accusatur de eodem crimine / 2o qn de diuersis criminibus originem ex eodem facto / 2a ibi si tamen ubi est pung. casus ¶ Ad euidentiam premissorum debes scire q quando ex uno facto oriuntur plura crimina ex in eo qui cognouit consanguineam suam nuptam quae cum cognouit adulterium qz nupta, scilicet incestum qz consanguineam suam cognouit ¶ Hoc premisso casus in fi. est clarus ¶ Opp ad primam pte de l. ab qui homicidii. i. c. / So. fateor q regula est hic q accusatus de eodem iterum no accusatur fallit i casibus quos dicit ut in glo. quam vide et no. ¶ Secundo ad scdm deum et videtur q qn plura crimina descendunt ex eodem q no posset accusari nisi de uno ut ff. no posset accusari nisi de uno ut l. senatus ff. e. put i ponitur ex in de patricidio et homicidio / So. quando e unum fatum unus titulus criminis plures agendi forme tunc una tm lege pt accusari ut dicta l. senatus. fin. alias loco ubi contra ille qui facit homicidium pt accusari l. cornelia de sicca. et ex forma statuti huius de cca. l. tunc una tm punitur ut dicta l. senatus / quando est unum factum et plures tituli criminis sunt sc ut generis et speciei tunc accusatus de uno no pt accusari

de alio ut dicta l. senatus sed ut ibi
loquitur de homicidio et parricidio ut
l. pretor edixit § i. de iniur. / Si vo-
luit se ut concurrentia et connexa te-
de utroque pt puniri non tamen pt simul
accusari de utroque ab eodem sed ab alio pt
ut hic et l. si adulterium cum incestu
ff. de adult. Sed que est ratio huius
secundo cum sint duo iudicia quorum
absolutoria lata in uno pt parere
exceptionem rei iudicate in alio non
admittitur generaliter ut l. si fundi et l.
fundum ff. de excep. et illa est ratio
quare non admittitur generaliter civilis cum
criminali descendentibus ex eodem / quia
absolutoria lata in uno pt parere
exceptionem rei iudicate in alio si con-
mitteretur super facto / idem tenet Dy.
in c. nullus pluribus de re. iur. li. vi.
Ista in proposito quia ex eodem facto descendunt
si essent eedem persone accusatores et
accusati absolutoria lata in uno posset
parere exceptionem rei iudicate in alio
ideo idem ad accusandum non admittitur
que ratio cessat alio accusante. Dices
tamen sed que est ratio quod iudex non potest
punire super uno nisi permisso alio
discusso ut hic dicitur in ultima parte
Videtur in istis causis capitalibus
debet iudex inquirere veritatem etiam si
pars adversa si ipsa non opponat ut
pt. offensa si ipsa non opponat ut
l. v. § fi. ff. de homib. et l. si non
defendatur ff. de pe. Unde esset
possibile quod ex defensionibus factis in uno
iudicio appareret quod in alio iudicio
reus non est culpabilis. Unde esset
verendum iudici et parti in una si in
uno condempnatur et in alio absolvitur
ideo de utroque debet esse cognitum
ante iudicetur. ¶ Et de isto iudicio
quando ex uno facto oriuntur plura crimina
dic ut dixi plene in dicta l. senatus
quando sunt plura facta plures crimina
plures modi agendi tunc si quidem
omnia illa facta tendunt ad eundem
finem non puniretur nisi tamen de uno
ut l. illud ff. ad accusat. et ideo si
aliquis insultat et percutit non
punietur de insultu quia ad hunc
finem fecit insultum ut percuteret et
hoc glo. tua nobis tenet / quamvis
hic glo. tua nobis tenet / quamvis
unde et signa super verbo plura. Si
vero illa plura facta non tendunt ad
eundem finem sed ad diversa tunc non de
uno sed de quolibet punietur ut l. nunquam
plura ff. de pena. delic. et ibi dixi
¶ Homo ad finem dicitur quod super duobus
criminibus cognoscitur punietur Con. ff

de custo. re. l. ij § fi. / Ro. dicit glo.
fatetur quod donec super uno accusetur
non pt accusari super alio ut l. crimina.
sed tamen erit expeditus de custodia qua
tenetur facte super uno tunc videbit
super alio hic glo. mag. dicit ita si
verbo utroque et si quis vellet hanc
l. repetere esset hic tractandum tres
materie / Primo videtur ille qui habet
unam causam coram uno iudice posset
citari coram alio iudice in alia causa
Quod dic ut dixi in l. cum pupillum
§ qui ad manus ff. de re. iudi. / Secundo
videtur ille qui est reincarceratus in carceribus
ex una causa posset ibi incarcerari
ex alia de quo dic plene in dicta
l. ij § fi. de custo. re. / Tertio an re-
incarceratus in carceribus iniuste posset
ibi reincarcerari ex alia iusta causa
Quod dic ut in q. illa qua disputa-
tum que incipit lapius ¶ Ultimo
glo. recapitulat omnia et distinguit
Quod dic ut in ea.

Qui exhibendi ¶ Ista est bona l. et
ponit pulcherrima malicia
Breviter dicit cum alium certum
permittit punitum licet iudice non cor-
rumpat tamen corruptor punietur
h. d. ¶ Audivi dubium pone quod ille
qui iudicem corrumpet ullo modo
punietur ut puta in capitali licet
cum reus redimere sanguinem pecunia est
corrumpendo ut l. prima in fi. ff. de
bo. corp. et l. penult. ff. de prevaric.
et huiusmodi in l. fugitivi de fugat.
qualiter punietur iste qui permisit ho-
c fieri videtur quod ullo modo quare tex.
hic dicit quod punietur punitur ac si
punietur principalis corruptor sed ille
ullo modo punietur ergo nec iste

Si quis homini ¶ Absolutus
non pt iterum
accusari de eodem crimine nisi
de prevaricatione primi doceatur de alio
vero crimine poterit accusari h. d.

Senatus ¶ Hic est bonus casus
non debent levibus nec
relationibus pro ut capitis pronunciare
credi. sed vel vitabis inquiri h. d. quando
facit quod delictum non probatur presumptio
idem habetur in l. divus ff. de custo.
re. dixi plene in l. senatus ff. ad
turpill. / Bartholus doctor

In causis ¶ Non debet procedi
super crimine nisi
certa et clara precesserit accusatio
ad iudicem punitur h. d. ¶ Glo. hic ponit
qualiter accusatio debet formari
Ego circa hoc feci unam magnam
lecturam in l. libellorum ff. c. et dicunt
ibi et ex hac glo. colligitur quantum

tpe est q fuit fce iste glo.

Accusationis | Accusator debz se inscribere et detineri sicut accusatus donec causa examinet͛ et qui torquet͛ no debz interrogari de pers͛ h. d. Nota istud q accusator et accusatus pariter detineant͛ qr de iure hec no fiat͛ nisi accusatus accusaret statim accusatorem suum de falsa et calumpniosa accusatione et ita est de facto nro in ciuitate ista. Nota q quis no debet interrogari de pers͛ saltem in causis qui hic ponit in glo.

De prohibendis ut transmittendis reis

Si miles | Si miles tp͛ commisit delictum ad iudicium militaris cuius distringit͛ h. d. Nota ar. q iudex militaris non possit cognoscere de crimine commisso per clericum sed tamen eum capere et detinere ut eum remittat ad episcopum suum

Nullus | Reus debz carcerari non aut ligari nisi co-uincatur et uinculis co-. longinquo xxx. dierum spacium statim.

Nemini | Nullus debz citari nisi mandato iudicis precedente h. d. Nota q nulla pt fieri citatio realis uel personalis nisi iudex hic puniat qd est verum facit C. de clericis et epi. l. cum clericis et l. cum omnes qd tenet primores nisi esset inuentus generalis constitutus ad faciendas citationes ut probat͛ per eum C. de probat. c. cum qt flamin qd no vi viii qr ista generalis commissio nichil releuat ut l. i. C. de pur. do. impe. In capitulis tamen no est uetitum q iudex hic committat qr hic committit l. ut cum qs insagari crimine repit͛ ut l. raptores C. de epi. an. i. de rap. vir. l. i. ff de furtis l. si quis in seruitutem. in fi. et l. metum & is qui fure C. ti. i. de male. et mathe. l. fi. et ff de adulte. l. capite quinto qd no

De custodia reorum

In quacumque | Dum per accusationem sit per magistratum procedatur causa debet celeriter co-gnosci et no debz differri et interim reus in carceribus positus no debz i[n]frari uel in locis tenebrosis de die poni uel alias iniurias pati h. d. facit iste

tpo. i ad finem ad primum solis ortum tunc demane litteris dicat͛ diebus uel noctis et dixi tibi in l. aut facta § ad tpe ff. de penis libro dixi literis mane et sero sit de die uel de nocte

Sciens | Si qs de crimine co-uincat͛ debet apud tribunal duci ut crimen confiteat͛ et certum appareat h. d. Nota literis ille q semel confessus est crimen sponte debz illud iterum confiteri Glo. tangit hic et dixi plene in l. i. ff. c.

Quoniam | Carcer ubi ponit͛ homines debet esse separatus a carcere mulierum h. d. Nota supra hac l. est aut qua habetur C. de offi. diuer. iudi. l. i. qua nunc statim vide et no

Ad commentarienses | Si carceratus aufugit custos principalis pena qua ille debebat puniri punit͛ uel prohibendo suum famulare liberat͛ si custode puniri co nun͛ce abnte ibe punit͛ de eo cui commisit officium h. d.

De his quos | Carcerati debent puniri uel relaxari et quid de eis sit infra xxx. dies iudicibus mittatur pena confacientibus i[n]minente h. d.

De priuatis carceribus inhibendis

Iubemus | No licet hominibus suis priuatis tenere carceribus et de hoc sit per magistratum procedi et iudices negligentes puniat͛ et reus huiusmodi criminis pena lese maiestatis punit͛ h. d. Cum autem quis dicat͛ committere priuatum carcerem detinere de hominibus liberis esto si eum detinet per xx horas ut l. capite quinto ff de adulte. qd dic plene ut i[n] dixi. Nota etiam co hac l. in prin. q appellatione diocesis continet͛ ciuitas dicat aut co egyptica diocesis continet cum totum egyptum et ciuitatem egypti secundum glo. vi. C. de reptis c. Radulphus

Si reus uel accusator mortuus fuerit

Et Marcellus | Per morte uiui accusati no extinguit͛ accusatio quo ad alium de eodem crimine accusatum h. d. Nota co hac l. q plures de eodem crimine puit pariter accusari secundum ueram opi. ut l. uel liberos § fi. ff de adulte. item mandans et faciens puit pariter accusari de eodem crimine qd dic

ut l. iul. ff. de adult. et hic tangitur
per cy. quod non bene et tene menti

Is qui mortuo accusatore certa libatur actor h. d. in summa hec l.

Sive propriis licet mortuus sit qui de facto facto injusto accusabatur potest accusari qui eo utitur h. d.

Defunctus defuncto reo non extinguitur accusatio nisi perpetuo accidit h. d.

Si quis si pendente appellatione a sententia qua tacite venit bonorum adeptio reus vel accusator decessit post contingit si bona adimantur cognoscere durat causa que qua bona adimentur quod habetur in l. iij d. si mors pers. app. supra // Bartholus

// Si quis imperatori maledixerit

Si quis qui maledicat imperatorem est ad ipsum remittendus ut cognoscat eius quod dixit cognoscitur vel est ab alio puniendus h. d. // non tempore et compositionis hominum dicta personis leui nimis quam sit metuendum compositionis hominum puniatur gradiendum habetur in lege metum § quod ut ca.

// Ad l. iul. maiestatis

Eam et alias qui sponte l. iudicat in l. iul. maiestatis non incidit h. d. hec l. in summa

Aventis qui sciente pro statuto non observat in l. hanc l. non incidit h. d.

Si quis alium ex hac l. accusati torquentur vel alio privilegio exemplant qui in accusatore et consortes h. d. vide glo. super verbo ac omnibus / Ex hac glo. non duo primo quod unius testis facit indicium sufficiens ad torturam videlicet in l. bone fidei d. de iur. iur. et ff. c. ti. l. admonendi // 2o non quod licet qui loquantur in plurali et dicat omnes l. loquantur in plurali et dicat precedentibus indiciis tamen sufficit unum indicium et sic tenet glo. nota quod indicium et non de istis indiciis dixi vide et non de istis indiciis dixi plene in l. si. ff. de quibusdam

Nullus ex quibus privilegium sibi allegare ne torquatur potest in crimine lese maiestatis

Quisquis qui proditorum scivit aut tractaverit contra principem vel eos qui sibi adsunt

puniatur morte et publicatione bonorum et eius filii non sint capaces hereditatis vel legatorum nec ad testimonium honores vel officia admittuntur filie contra hereditate pena nichil capere possunt contra bonis uxorum materna tamen capiant uxores eorum dotes recuperant et idem de consortiis et participibus dicti criminis sed quod proditorum revelaverunt venia digni erunt et premio h. d. / facit ad quod quamquam habui de facto in hac civitate quod statutum est hic quod quis quis prestiterit auxilium vel favorem alicui rebellanti proditorem huius civitatis puniatur certa pena / accidit quidam de hac civitate peccabat quod petrus de spoleto qui erat rebellanti ut proditor huius communis rebellavit querebatur utrum incideret in l. illa tamquam prestans auxilium et favorem rebellanto pro proditore quidam canonista dicebat quod non pro decretales que dicunt quod licet alicui non sit licitum proprie est cognicato hoc est in proprio et contra regulando ita h. i. sponte nisi pro eo regulando illo contra testabat pro regulando illo contra rebellanto huius eum et sic non incidebat in l. / Ego dicebam quod hic erat casus in contrarium ibi demum inbemus eos tamen non obstat quod dicitur de cognicatis quod pena cognicatione in medicinalis non mortalis ut in c. cum medicinalis de sen. ex. li. vi. nunquam enim aliquis de cognicatione ut spectus sit cognicatus sicut a participacione hominum desperat barbam vero quod datur hodie per statuta terrarum ytalie in morte clapso termino barbam non daretur sibi venia comparenti et venienti ad mandata / ideo non est casus vero quod supra fuit accidit et generalis hic

Merito de crimine maiestatis post mortem inquiri h. d. ista l.

Manichaeos post mortem rei de hoc crimine sic queri ut eius dampnetur memoria et bona successoribus auferantur et alienaciones facte a die commissi omnes rescindantur h. d. ista l. / et non quod dixi in summario et tene menti

// Ad l. iul. de adulteriis et stupro

Publico uxores non possunt accusare viros de thoro violato secus econtra hoc dicit hec l. in summa // Bartholus legum doctor

Gracchus Cayantus et eius filius pro adulterio vile i conventu occidit imprimis h. d. Et tene menti istam l. Nota quod hodie statutum est pena non mortis nisi qui licite filii pro in istis obedire pro etiam in districtoribus concernentibus hodie in factis h. d.

Si ignado Vide aut quod tractat de remissione actionis et non ea de qua tractat in aut qua prima. Q. ubi de crimine agitur et ergo dixi in l. si cui §. si ff. de accu. // Bartholus

Quamvis Accusatore absente post eius liquidatio pro ad diffinitivam pronunciari procedi h. d. Cemerit glo hic licet ad eius publica iudicium processus non admittitur procurator quod si non fuit oppositum an valeat processus glo. videtur quod dicit quod sic quam vide et non prae verbo pronuncias quod dico ut dixi in dicto §. ad crimen. // Bartholus Quoniam crimini non potest accusare de crimine non potest excipere de eo ad aliquem punitionem

Ita nobis Hic cernat quod exceptiones possunt obici actori de adulterio // Non quod hodie l. statuta possit tum etiam exceptiones obici et pro his non excludi. in alie exceptiones hodie tempore imperii includitur ut habet glo. et doc. inducunt haut. l. in ar. quod licet statuto caveatur quod gratis vestrum non possunt opponi nisi reconventionis exceptiones tamen adhuc poterunt alie exceptiones hodie opponi quod non puto inspiciendum quod dico ut plenius dixi in l. i. ff. quod vi aut clam

Que adultera Quia a tam pone potest de adulterio accusari secundum de falsa quae commissa fuit h. d. Cernens glo. quod cum mulier nupta possit committi adulterium glo. dicit quod sic secundum modum dicit quod et forte melius

Quamvis Accusare de adulterio licet marito et aliis competentibus personis non contrahentibus h. d. Opp et videtur quod quilibet de populo admittatur ad accusandum unde videtur obstare ff. c. l. ij. §. fi. et l. fi. So dicit glo. quod ista l. loquitur quod isti propinqui non extant doc. moderni dicunt quod ista l. corrigitur per illa et ista opinio plus placet pro ratione positam in hac l. videlicet ne liceat omnibus fedare connubia sed in qua lex habes quod licet per formam statuti officialis facultas accusandi de publico crimine omnibus et restringitur ad certas personas tamen nisi crimine remanet publicum de quo dixi vobis in l. i. ff. de publi. iud. Ultimo habetis hic in fi. quod pena adulterii est pena mortis Opp ff. de quibus l. si quis viduam. So. ibi non et ibi dixi vobis quod iste ipsa pena mortis in muliere constituta ideo vide aut si hodie sunt de iure communi pena in masculo non est commutata sed in femina sic ut Q. i hac aut. Habetis hic alia aut quod loquitur de quadam pena quae infertur ei quae mariti habet suspectum // Bartholus

Quum vir Ista non competit legi de ea loqui non est honestum breviter dicit crimine sodomiae ultore gladio puniri

Adulterii Habeo ista l. multum cara quod probat una mea opi. de qua est casus hic breviter dicit in quod adulterii exceptiones frivole repellentur quae processum impediunt primo cognoscantur postea de crimine cognoscitur h. d. Per ista l. ego dico manifeste probari opi. mea quod tunc dicitur nomine rei receptum inter reos quando facta contestatione super omnibus exceptionibus dilatoriis respicientibus processum iudicio pronunciat super accusatore precludendum esse. Unde an licet quis potest dici nomine receptum inter reos secundum per illa premittam quod nunc gratis potest si reo absente ut vidistis Q. c. l. in adulterii licet glo. aliter dicat. dixi tibi in l. is qui reus de pub. iudi. et tunc non allegavi tibi hanc l. sed hanc tamen addidi vos tenete menti

Si quis adulterii Qui absolutus ab adulterio pronunciatus propter posterius cum ea matrimonium contrahat committitur incestum per stuprum et de primo adulterio de quo fuerat absolutus poterit condemnari h. d. hic per rationem l. quam tene menti Opp nemo de supradictis est condemnandus ut l. absente ff. de penis. So. ibi loquitur de presumptione penis hic de presumptione iuris et de iure Opp postquam quis est absolutus non potest condemnari nisi doceatur de prevaricatione ut l. is qui homicidii Q. de accu. et l. iij ff. de prevaricat. So. specialis casus est hic vide vidistis Q. de iur. iur. l. fi.

Si uxor Cayantus quidam potest accusare de stupro committi in uxore quam repudiavit h. d. hic bona l. Opp quod istud sit crimen publicum quod quilibet possit accusare quod ergo mirum si maritus admittatur dicit glo. quod maritus quidam prius magis offenditur ergo hac l. non quod ille qui offenditur de adulterio constante matrimonio ille offenditur de stupro viduitate durante hoc est utile scire ad probandum quod inimicitias ita ita ... contrahitur grave viri a defuncti de stupro quod committitur in vidua sicut quis committit adulterium

In libertate // Sicut libertas sponsorum infra duos menses a die divorcii impeditur ita infra duos menses a die matrimonii soluti per morte h. d.

Si quis tutor eam cuius fuit corrupit

Si tutor // Qui suam pupillam corrumpit deportatur bonis omnibus publicatis h. d. hec summa l. in summa

De mulieribus que se propriis servis se iunxerunt

Si qua // Que proprio servo se iungit morte punitur et heres ad defuncti admittitur filii ex tali coniunctione nati in successibus habeant h. d. hec l. in summa

Ad l. iul. de vi publica vel privata

Tutores // Cum pro quota bonorum pervenit ad aliquem ex dispositione legali intelligitur cum onere debitorum h. d. Opp. de iur. do. l. mix. et de her. vel act. ve. l. ij ubi ibi bona veniunt ad aliquem ex contractu hic ex dispositione l. salut. in au. l. i. C. de he. ven. ubi favore fisci est quando bona vadunt ad aliquem ex contractu intelligitur cum oneribus debitorum de hoc in l. ij § ex causa ff. de mi. et ibi ubi de hoc dixi et plene dixi de hoc ff. de bo. po. l. i. in pri.

Si convivas // Si in aspectu vel fenestra includatur violencia committitur et pena huius l. punitur h. d. // Bartholus

Si cuius // Hec est bona l. et facit ad intellectum multorum violencia commissa circa res etiam hominibus non coadunatis hac l. punitur iniuria commissa circa personas ita demum hac l. punitur si coadunatis hominibus facta fuit h. d. Nota quod quando iniuria facta persone ita demum cadit in crimen publicum l. iulie de vi si fiat coadunatis hominibus alias est privata ut l. i. in iniuriarum § de iniur. habes autem formas actorum coadunatas quas intelligere etiam si adiuvant unum ut l. ij § ij ff. vi bo. rap. quod tene menti

Qui bona // Hec est bona l. et tempore violencie corporis iniuste vel defendentes homo aliquis moriatur inferens vim pena mortis punitur et appellare non licet h. d. et non lib. l. Nota quod si aliquis vult ad occupandum castrum vel palacium alterius et in occupacione aliquis proiecerit vel

occiderit non debet puniri capitaliter l. h. et tamquam violencia iniustus et occupator faciens et tamquam faciens homicidium et voluntas fuit totum unum delictum sed violencia aggravatur propter istas qualitates sed quia in ea fuit commissa verbera vetera et plura ut hic videtis propter nolle que mulieres alteri ideo rogo ut teneatis menti. Nota 2° quod iste qualitates scilicet percutere et verbera in hac violencia intervenerunt aggravat maleficium tantum in persona eius qui fuit corporalis et actor huius violencie ita videtur hic ubi qui vero facere fecit. Alii autem homines coadunati ad hoc non tenentur nisi de violencia principaliter ut hic innuitur etiam tenebuntur de eo quia ipsa personaliter fecerunt ut probatur in l. ij § si quis non ipse coegit ff. vi bo. rap. Opp. et videtur quod non debebat puniri quis ultra quam habuerit proposito delinquendi Con. in l. qui iniuriae ff. de furt. // So. dicit de plene ut dixi vobis in l. divus ff. ad l. cornel. de sica. Queritur glo. littera ille qui fuit coadunatus ad aliqua violencia inferenda si ibi perdit arma vel alias res utrum possit eas recuperare ab eo qui eum adiuvavit ex stipulacione vel actione mandati / Solucio dic quod non quia iste contractus est factus propter rem turpem ut l. si non non numerandi § rei turpis ff. man. hoc intellige verum quando quis fuit coadunatus ad aliquam vim illicitam secus si ad licitam ut ad aliquem defendendum et plura quia tunc esset licita quod tene menti

Si quis in tantam // Ista est subtilis l. breviter d. spoliatus de consilio agere vel criminaliter actare si sua auctoritate per vim recuperavit 2° spoliatus ante omnia est restituendus et spolians lite privetur h. d. Primo ponit quid debeat facere spoliatus 2° ponit quid ei sequatur si non ordine processerit 2a ibi quod si obmisso. Opp. quod liceat propria sua auctoritate recuperare ut l. i. § vi vi. de vi et vi ar. l. iij § cum igitur et C. unde vi l. i. huic contrarie lex huius l. variatur duobus modis uno modo quia hic non licet recuperare sed ex intervallo sed in continenti secus ut in contrario et ista est communis lectio ut dicunt glo. sequitur. Alii dicunt ut Jo. in § glo. quod hic loquitur quando in continenti sua auctoritate possessionem recuperavit et quod dicitur in toto possessionis iura reparet sed quantum ad dapna que passus est ab alio qui sibi violenciam inferebat

vnde ista glo in fi. ¶ Ego hac lec.
habes nõre q causa restitutionis
est priuilegiata si agat ad possessionem
recuperanda si agat ad dapna q
quibus passus est ppt violencia licz pos-
sessorem effectualiter non perdidit et est
priuilegiata in hoc q aute omnia
debet cognosci ista causa restitutionis
criminaliter aute intelligat istud an oia
s. dicta et debz intelligi lec. ista. q
hic agebat ad dapna illa sz que
sunt adhibita violencia q recuperauit
in continenti sz cu qui intulit vio-
lenciam Sz. in quem tu lic̃unc fecerit
no posset agi ad dapna que adu-
sarius passus est qz ad licunc forum
est tanc ut l. gracius C. e. et C. de
adult. Ista casus potest tenere
meti qz puto eu esse var nescio
eu alibi alia lec. et gnior e q
hic compulit cointuallo et sic no
faciebat licunc tuc cu spoliatus
p° an oia debet restitui. Sz tuc
ad hoc opp qz licet hinc compulso
age ciuiliter vel accusare criminaliter
prout vult ut hac l. in p. et an
tiui ac oz. l. i. So dicit glo fateor
q compulsus habet electorem accusare
criminaliter vel age ciuiliter p recuperanda
possessione sz hic loquitur an eligit
compulsus age remedio quo tam an
omnia restituetur ¶ Videndum est ergo
quid hic est dcm aute oia quod
hic dicit tex. Glo dicit an omnia
i. antequam audiatur quibus sit dub. Vel an
omnia i. antequam audiatur de crimine in
modum accusationis et sic restringit et
etia doc. ¶ Michi videtur q dicamus
intellige tex. prout iacet simpliciter
an omnia. ¶ Sz hmoi euidencia debes
scire q quandoque spoliatus agit petens
restitutionem possessionis quandoque agit
petens restitutionem dapnorum p°. tam
an omnia est causa restitutionis
tractanda ut hic dicit tex. in tm
ut sup nulla alia re posset a suo
spoliatore conueniri nisi sup alia
spoliacione hic est casus co de oz.
qq. c. sup spoliacione et sic dcmus
istu tex. intellige. Si vo agit petens
dapna isto tam ista causa debet
an omnia tractari nec posset spoliator
suo illius rei vel alia ca reconue-
niri ut hic hic lec. Io. Secus reconueniri
posset de alia spoliacione ut in c.
ij co. de oz. qq. et hic s f̃a causa
spoliacionis p qua agit ad recuperand.
possessione rei de q ab est spoliatus

proponit in modum reconuencionis sz si pro-
ueit in modum exceptionis tc. i. spectet
primum iudicium sup dapno et spoliatus
an omnia deberet restitui. donec resti-
tuatur causa sup dapnis non debet
agi ut dco c. ij. Ite priuilegiata est
causa restitutionis in hoc q ille qui
est spoliatus si ei obiciatur de duo
spoliantes ista exceptio non debet
cognosci in isto iudicio sz an omnia
est restituendus ut hic sm q glo
intelligit ut vidisti i. l. monetanie
C. vn vi. s. xvi. ul. alimo. l. i. in-
tellige si qt hac exceptionem de duo
replicetur secus si petens restitutionem
patet sup alia exceptione predi
ut co. de resti. spo. c. i. qd pbat de
nunc uro dicunt sicut sic lz exceptio
ad actorem ita sz habz replicato ad
exceptorem ut l. ij ff de except. Sz si
exceptio no obiciatur no impedit
acto eadem roe si no obiciatur replica
no impedit exceptio fact C. de.
adult. qum aliquando cognosce de iph.
p totu. quandoque spoliatus qui non cuis
qua actione nec ad quid dicit tn no
conueniatur sup alia spoliacione tunc
ipse potest excipere contra spoliatorem
suum q no sit conueniri donec ipse re-
stituatur et hoc qd hic dicit tex. an
oia violencie ca tex pbatur in dco c.
ij de oz. qq. Si vo de spoliacione
agitur criminaliter tuc alia qo ciuilis
no potest proponi no ppt priuilegium spo-
liacionis sz ppt priuilegium generale causa
cause criminalis que no patitur secum
ciuile gerere ne ei fiat preiudicium
ut C. de oz. qq. l. fi. ¶ Ite opp dicit
hic q queri debet quis et ad que
venit possessio Con iam pretio propo-
nerat violenciam esse commissam quare
igitur de hoc queritur ¶ So. debet compo
intulit. i. intulisse dicatur et ista est
vera Vel dicebatur q ex aliqua causa
potuit facere licite et ista sit certa
est bona ¶ Quinto opponit de p°.
glo. mag. Reuno ad sequentem
opp dolus cum dolo compensatur ut l. si
de eo p quod fac. cert. de dolo. l.
si duo sz si ego compuli compulsorem
meum videtur q debeat compensari
violencia quam fecit sibi cum violen-
cia fecit m. Glo dicit hic. Aliud
in illo qualiter dolus cum dolo tex. no
dicit plus sz in l. i. in fi. glo mag.
vnde vi. Vnde q ideo q no compensatur
dolus cum dolo hic qz videtur commissi
cta diuersa alia est cuius vis facta

uno tempore alia alio. ¶ Sed quid hoc videtur
ff. quod vi aut clam l. si alius § bel-
lissime. Glo. hic dicit aliud in inter-
dicto quod vi aut clam ut est aliud in interdicto
unde vi ut hic patet. Hoc non placet nam
posito quod dolus cum dolo non compensetur
saltem unum debitum cum alio debito
debet compensari. Si ergo tu per vio-
lenciam quam tu intulisti michi es
effectus meus debitor in centum et in
illa possessione ego econverso per violenciam
quam tibi hodie adhibui sum effectus
tuus debitor in centum et in possessione
debet unum debitum cum alio compensari
et postea non est causa diversitatis
que debet esse inter istud interdictum
et interdictum quod vi aut clam. Quare ergo
hic dicitur quod an omnia de restitucione
est unum in eo in quo passus esset ma-
ius dampnum et sic per compensationem non
esset sublatum. Dominus Cimon tenet glo.
unde ut Ja. de arc. Ja. bu. et alii
non ob. quod dicitur quod dolus cum dolo vel
debitum cum debito compensatur, nam ut
hic glo. optime sentit aliud est unum
quam secundus dolus vel secundum debitum non
absorbet et contemnat primum sed hic
secunda violencia absorbet et consumit
primam ideo de prima non potest obici et
sic non potest dici quod dolus cum dolo compen-
setur vel violencia cum violencia quia
prima violencia est consumpta vel potest
dici quod debitum cum debito compensetur quia
primum debitum est sublatum ut C. unde
vi l. si quis in tantam et l. contat
ff. quod metus causa et vide glo. ¶ Sum-
mus rei evidencia debes scire quod per l.
si quis in tantam et per l. contat ille qui
secundo intulit violenciam perdit omne ius
quod habebat in re vel ad rem sed pro
illa re sed si habebat aliquod ius contra
rem illam licet forte aliud vel occasione
illud non perdit ut l. qui vas in prin.
ff. de furtis qui eam abstulit rem
sibi subtractam licet perdat condictionem
furtivam que datur ad rem non perdit
actionem furti que datur ad duplum vel
quadruplum quod est contra rem. ¶ Secundo ad
propositum secunda violencia absorbet primam
quantum post ipsam violenciam poterat agi
ad ipsam rem recuperandam sed quantum poterat
agi ad cetera dampna et sic contra rem
per secundam violenciam non consumitur prima ut
dicta l. qui vas. Eadem racione credo quod
actio criminalis que oritur ex prima
violencia non consumitur per secundam quia illa
actio non est ius in re vel ad rem
vel pro re. Et sic glo. que est hic
videtur velle quod per secundam violenciam
tollatur prima eciam quo ad actionem criminale
non videtur quod dicat verum. Unde glo. licet
in dispositione quod prima violencia non consumitur
quantum ad dampna et ad aliud interesse
sed in secundo iudicio in quo petitur possessionis
restitucio de illo primo non potest queri
quia causa restitucionis habet istud
privilegium textus ut an omnia textus insti-
gatur super alia restitucione spoliacionis
non compensata per secundam vim ut C. dispo.
Causa secundo per quam petitur restitucio possessionis
est magis privilegiata quam causa per quam
petitur restitucio dampnorum et interesse
post vim ut patet in dicto c. ii de or. cog.
non ob. l. si alius § bellissime quod vi
aut clam nam una vis inquietativa
non consumit aliam non enim quibus privatur
nunc pro post vim inquietativa scilicet
in vi compulsiva de qua hic loquitur.
¶ Sunt expediti de glo. quodammodo
restat alia quedam in glo. textus secundo
primo queo utrum per racionem facte de vio-
lencia in turri fide faciat in criminali.
Glo. hic dicit quod non quam vide et non
super v. destitutus de quo plene dic. ut
doc. fagiut in l. i. qui cri. acc. com.
pund. Ego plenissime in l. ii. § i. ff.
de vi bo. rap. ¶ Venio ad ultimam glo-
sam que querit aliquis quod continetur glo. quid
si deiectus de possessione et recuperat
in continenti an desinat usucapere et
glo. dicit quod non quam vide. Unde dicit
glo. ista quia ille qui recuperavit in
continenti non amisit possessionem civilem
ut l. iii. § cum igitur et ibi no. de vi
et vi ar. unde non desinit usucapere
licet glo. videatur aliter dicere de vi et
vi ar. in l. qui de possessione et male.
¶ Queritur an si ego compulsus recuperavi
in continenti habeat locum pena l. si quis
in tantam. Glo. hic dicit quod non. Ista questio
potest intelligi duobus modis: primo an ego
qui in continenti per vim recuperavi
incidam in l. si quis in tantam et tunc
absque dubio glo. dicit quod non et bene
quia licuit secundum textum ut l. generaliter
Secundo potest intelligi an ille qui per vim
te compulit et fuit ipse in continenti
repulsus incidat in l. si quis in tantam
et licet glo. hic videatur dicere quod non
contrarium sic videtur in dicta l. iii. § possessores
de vi et vi ar. et C. de compensacione l.
licet hoc in una lectura. Puto quod non in-
cidat in l. si quis in tantam quia nondum ille
deiectus possessionem non perdidit quia
civilem retinuit non potest dici compulsus
in totum ad actionem civilem non sufficit

conatus nisi habuit effectum ut l. vulgaris § qui furti ff. de furtis. Sed contra l. unica cum glo. quod videtur quod coeperto spoliationis possit obiici ipsi spoliatori ut dum restitutor de illo audiatur agens per hanc l. et per capitula predicta quero dum conventus possit obiici hec coeperto verterit de iure civili hoc non reperio de iure canonico bene reperitur quod spoliatus omnibus bonis non potest ab alio conveniri accusari donec restituatur ut est de resti. spo. c. frequens li. vi. Quod quia aliquis accusatus de violentia criminali et de violentia constat dum ex virtute eiusdem iudicii possit sibi restitutio possessionis certe non vigore actis principaliter intentate ut l. intendi ff. de pub. iudi. sed per officium iudicis ex equitate quadam potest. Contra tenet hic doc. quod dicit ut dixi in l. intendi § qui furti ff. de furtis et l. defuncto de pub. iudi.

Servus. Servi violentiam committentes ultimo supplicio puniuntur si ex precepto domini fecerint in metallum dampnantur alii persone levius puniuntur puniuntur etiam iudices qui hanc iudicare non curaverunt et neglexerunt h. d.

Omnibus. Habere quoque arma concessa coadunatam est hanc publicam l. iul. de vi de quo est potest per iniustorum precedentium h. d.

De raptu virginum

Raptores. Habent l. singulis de verbo ad verbum de quo et cetera ... l. raptores. Infra dicitur c. de eis.

De emendatione servorum

Si virgis. Dominus si verberibus servum etiam si ex percussione mortuus fuit non punitur nisi occidendi animo hoc fecerit h. d. vide glo. supra v. repulsa qua non ad quod de eo qui percussit aliquem qui postea per plures menses mortuus est dum pretendatur mortuus ex vulnere verterit distinguendum quia vel ... separavit vel ambulavit vel non. Si tamen decretaliste de hoc casu ex de homicidio non recordor. in ... c. et dixi ... ff. nono

De emendatione propinquorum

In corrigendis. Parentibus et cognatis antiquioribus licet corrigere iuniores et eos corrigendo punire dum tamen modestia vel cum atrocitate hoc faciat h. d. Quod dicitur iuniores qui potest corrigi dicitur quidam minor x. annis si tamen alius sit antiquior ut l. non aliter ff. de le. iii. Dicitur Ray. male intelligebat hoc de minore xxx. annis. Ita abunde ... potest se regere pro arbitrio ut ff. de minoribus l. i.

Ad l. corneliam de sicariis

Frater tuus. Quod aliquid absque dolo occidentem pena homicidii non tenetur h. d. h. d. Non quia ille qui dicit se fecisse homicidium sed non dolo debet probare quia dolo non fecit hoc autem probabit ex qualitate et ex causis que inter eos precedebat ut ... c. l. eum qui facit ... de iur. fis. si non queris

Is qui. Licet ad peri defensionem occidere ingressorem vel eum volentem percutere et etiam eum volentem derobare h. d. cum similibus l. se.

Eum qui. Homicidium casu commissum non punitur h. d. hec l. summarie

Is qui. Qui ad actum occidendi provenit licet non occidit pena l. cornel. de sica. punitur ac si occideret h. d. hoc est verum quantum ad verba illa l. cornel. de sica. hoc patet ut l. i. ff. e. licet statuta civitatis dicat si quis occidit ... non tamen vindicatur in eo qui licet ... occidendi percussit non occidit ideo tunc non punitur ex illo statuto

De maleficiis et mathematicis

Ergo. Iste tex. facit quia ... lex thome qui reprobat istas incantationes sed potest loqui de foro conscientie hic loquitur de foro civili ut non puniant. Incantatores sunt a me vero illi qui dissolvunt istas malias dicat puniri dixi quia non capitis est hic // Bartholus

Nemo. Puniuntur divinatores et qui divinatores consulunt h. d. hec singularis l. in summa

Quoniam. Ista l. facit ad quod ... liceat occidere ex ... qui divinatur ad curiam dic plene ut dixi in l. ii ff. ad l. cornel. de sica.

De sepulcro violato

Qui sepulcra | non q[uod] lic[et] p[er] l. nova imponat[ur] aliq[ua] pena nova pecuniaria no[n] p[otes]t h[oc] tolli[tur] antiqua corp[or]alis. Cum
ergo q[ua]n[do] e[st] imposita una pena no[n] p[ote]st
imponi alia ut l. senatus de agu.

Sed nec ante | p[ro]ximiores et cognati defuncti no[n] p[ossun]t cogi nec vocari ad mun[us] h. d. | p[ro] h[oc] fac[it] l. defendi quanda[m] muliere[m] que p[ro]hibebat[ur] filio succede[re] q[ue] no[n] pet[iv]it tutore[m] filio

Ad. l. corneli[a] de fals.

Si partus | ratio no[n] ma-tis p[ro]pter etate[m] filii no[n] defert[ur] h. d. | Glo[ssa]. quia tenu[is] sua de p[ar]tu supposito lata est mere p[er]tinebat filio et de-ficiat q[ui]a no[n] et h[oc] d[ici]t ut in ca.

Satis aperte | Ratione pli[ci]ta q[ue] defende[re] co[n]tuctionib[us] obicit[ur] no[n] i[m]pedit[ur] co[n]tuctio h. d. dicit in l. fi. C. si ex fal-

Licet | no[n] vide[tur] s[e]ptu[m] | inst. app[ro]bare qui causa[m] falsam ignorat h. d. h[oc] l.

Falsi | Habeo ista l. p[ro] notabili cu[m] i[n]iuria p[ro]v[en]it[ur] recipiat i[n]iuriam filius no[n] p[ot]est accusare p[at]re[m] etia[m] si pia p[ro]sequa[tur] i[n]iuria h. d.

Si falsos | Faciens falsu[m] instrum[entum] no[n] releva[tur] a pena si eo p[ro]fitet[ur] se no[n] usuru[m] sed in eo q[ui] ex solo usu in pena incid[it]. h. d. | Tene m[em]enti p[ro] h[oc] l. petitat advoc[a]ti q[uod] cu[m] testes a p[ar]te p[ro]ducti rep[er]i[ri]unt[ur] dep[osui]sse aliq[ui]d falsum publicat[is] attestac[i]onib[us] dicit p[ar]s Ego dico me nolle uti dicto talis testis intelligit[ur] excusatus a pena falsi scie[n]s si ipse illu[m] teste[m] induxisset ad p[ro]bandu[m] aliq[ui]d falsu[m] q[uia] articulus de se conti-nebat falsitate[m] tu[n]c eni[m] incideret in falsu[m] eo q[uod] ad h[oc] sicut p[ro]dux[er]it et fecit eu[m] dice[re] falsu[m] testimo[niu]m scie[n]s si p[ro]p[ter] aliquib[us] incide[n]tib[us] testis falsu[m] dep[osui]sset tu[n]c cu[m] p[ar]s que ad h[oc] eu[m] no[n] p[ro]dux[er]it p[ot]est licite renu[n]ciare

No[n] etia[m] q[uod] q[ui]s aliquib[us] dicat se non usuru[m] aliquo instro illud instrum[entum] h[ab]et[ur] ut falsu[m] ut h[ab]et[ur] inst[ituta] C. de fide inst[rumentorum]. l. si adversarius. | Item e[st] exemplu[m] ex hac l. q[uod] advocatus p[ote]st co[n]t[r]a qua[m] testes aliq[ui]d falsi dix[er]unt faciat re-quiri p[ar]te[m] si vult uti illis attestac[i]o[ni]b[us] si eu[m] dicat se velle uti potest p[ar]te[m] cu[m] teste accusare de falso.

Querela | h[ab]et[ur] est no[n] lib[er] l. et sup[er]i[us] accusatores criminales

reg[u]lar[iter] xx a[n]nis tollit[ur] h. d. // no[n] tempore ibi fere | Glo[ssa] etia[m] hac l. queri-tu[r] q[uan]to t[em]p[o]re tollit[ur] co[n]cepto falsi scie[n]do q[uod] que sunt te[m]p[or]alia ad agend[um] p[er]petua sunt ad excipiend[um] ut l. licet C. de excep. et de doli excep. l. pure § fi.

Queo de falso possit p[ro]cedi p[er] i[n]q[ui]sito[rem] ut l. ultim[a] C. de testi. et l. penult. C. de plac[itis] q[uan]to t[em]p[o]re tollit[ur] officiu[m] iudicis p[er] q[uo]d inq[ui]rit[ur] Glo[ssa] h[ic] vide[tur] dice[re] q[uod] xxx annis vide glo[ssa] i. in fi. q[uod] officiu[m] iudicis tollat[ur] xxx annis h[ab]ui[sse]t is tex[tus] cu[m] glo[ssa] in l. sicut C. de p[re]scrip. xxx vel xl an[norum] Tamen i[n]ea[n]d[o] p[ro]posito arbitror glo[ssa] ut[ru]m no[n] dice[re] ve[ru]m na[m] officium iudicis inq[ui]re[n]tis succedit in locu[m] accusationis ut C. de accu. c. qualit[er] et q[uan]do dicunt q[uo]d accusatio tollit[ur] xx annis ut h[ic] ita co[n]seq[ue]nt[er] iudicis officiu[m] eo t[em]p[o]re h[ab]et[ur] q[ua]lit[er] loq[ui]t[ur] q[uer]ela falsi q[ui]a q[uer]ela cu[m] falsi est s[ecundu]m de h[oc] q[uer]ela facit pars si ipsemet iudex Et ita vide ista q. de fide et dix[it] illud q[uo]d dico no[n] h[ic] Ego puto q[uod] si a statuto statuat[ur] certu[m] t[em]p[u]s ad accusand[um] q[uod] ult[ra] illud t[em]p[u]s no[n] potest inquiri lic[et] glo[ssa] h[ic] videat[ur] i[n] n[un]c co[n]tra ut h[ic] vides q[uo]d p[er]petuo tene m[em]enti rogo te

Eum qui | Intellige h[oc] esse ve[ru]m in eo qui sub-traxit testim[onium] s[ed] in eo q[ui] subtraxit aliud instrum[entum] no[n] h[ab]et locu[m] pena falsi nisi ex actis publicis subtrahet ut l. paulus in pri. ff. e.

Nec exemplum | h[ab]et[ur] e[st] bo. l. falsum no[n] co[m]mittit[ur] sine dolo h. d. Ite[m] p[ro] hac l. monetote s[em]p[er] q[uando] facias accusator[em] de falso ut dicatur scie[n]t[er] falso et dolose s[e]mp[er] eo ip[s]o q[uod] tu eu[m] accusas de falso videris dice[re] dolose q[ui]a alit[er] no[n] est falsu[m] punibile ve-ru[m] ubi plati q[uia] eu[m] de falso pet[is] puniri h[oc] includit q[uod] dolose fecerit

Et ideo plenius declarare debes sic q[uod] falsu[m] accipit[ur] trib[us] modis Uno modo falsu[m] large et largissime et h[oc] modo o[mn]e no[n] ve[ru]m est falsu[m] s[ecundu]m dyalecticos ut l. si modo is q[ui] ducta § ult. ff. de re. du. Alio modo accipit[ur] falsu[m] no[n] ita large et h[oc] est o[mn]is mutatio veritatis ut i[n] aut. de instru. ca. et fi. § i. et h[oc] etia[m] modo no[n] dicit[ur] p[ro]p[ri]e punibile falsu[m] na[m] s[ecundu]m h[oc] o[mn]e mendaciu[m] esset falsu[m] q[uo]d no[n] est ve[ru]m ut l. qui[d] sit falsu[m] ff. e. Tercio modo accipit[ur] falsu[m] s[ecundu]m aliud q[uo]d incidit in aliq[uo]d cap. l. corneli[a] de fals.

q(uo)d h(abe)tis ff. ad l. corneli. de fal. l. p(er)to h(ic) p(ro)bat(ur) in d(ic)ta l. qu(ibus) d(icitu)r s(upra) fl(or)en(tinu)m ista debetis intellig(er)e hanc l.

Si quis decurio Dignitas supueniens non excusat notariu(m) a tortura in q(uo)d falsi ubi co(m)pe(rit) iste per notariu(m) fides sc(ri)pture impoi(n)i h(ic) d(icitu)r. Non h(abe)t sine que intellig(er)e q(uod) sc(ri)ptura nota(rii) p(ro)bat p(er) ip(sa)m solu(m) notariu(m) q(uan)n habet debita(m) forma(m) s(cilicet) testes et alia et solid(e) dubitat(ur) an sit sc(ri)ptura notarij g(enera)ta intelligit s(e)c(un)d(u)m mal(fectum) et ita etia(m) videt(ur) s(e)n(t)i(r)e ista glo. Non q(uod) etia(m) lic(et) supuenit dignitas t(ame)n q(uan)tu(m) ad modu(m) p(ro)cedendi i(n) sp(eci)ali tpe quo c(om)misit maleficiu(m) dep(onere) in l. i. ff. de pe(nis). // Bartholus

Qui falsa In q(uo)d fl(oren)ti utraq(ue) pt(e) incubit om(n)ib(us) p(ro)bandi et cuius pena est mortis vel deportationis

Quamuis Concordat(ur) non fl(or)en(tinu)m co(m)mittat(ur) p(otes)t de eo ciuilit(er) et c(rimin)al(ite)r agi h(ic) d(icitu)r tu l. s(e)c(un)d(u)m. Non tex. ibi s(e)c(un)d(u)m ducis p(ro)uatas vide glo. sup(ra) v. c. Ex h(oc) h(abe)t glo. cu(m) tex. non duo p(ri)mo ad h(oc) ut q(ui)s mendat i(n) pena falsi requirit(ur) q(uod) d(ic)t(u)s fl(oren)ti q(ui)s fecit alicui nocerat. 2o non q(uod) sufficit q(uod) noceat q(uo)d ad sexplex p(ro)bator ut q(uod) ad aliq(ua)le individuu(m) ut h(ic) vides q(uo)d facit ad q(uestionem) utru(m) testis q(ui) deposuit non innatus ut die flato ita q(uod) non valeat cuius dictu(m) possit (com)parari de f(a)lso d(icitu)r q(uo)d p(ro)loc(utus) dicit ut l. si quis legatum in p(rinci)pio ff. e(odem) quod tene menti

De his qui sibi ascribunt in testa(mento) r(ubri)ca

Quamuis Nota ex h(oc) t(ex)tu q(uod) p(ro)ris non p(otes)t c(on)tra institutu(m) ad pu(blicam) utilitate(m) q(uo)d no(ta) et tene menti.

De falsa moneta r(ubri)ca

Si quis Non et vide glo. c(on)tra non q(uod) ille solus potest cude(re) moneta(m) qui habet ex s(in)gul(ari) p(ri)ncipis et porte istud p(ri)uilegiu(m) c(on)cessu(m) p(ri)uatis non valet s(ed) solu(m) c(on)cessu(m) co(mmun)ib(us) ideo illi de s(u)p(er)lo q(ui) faciunt cudi florenos non p(otes)t q(uo)d no(ta) et tene menti c(on)tra p(ro)ceres s(e)c(un)d(u)m singulares

Ad l. iul. repetendarum

Et iudices Vides ex (h)o(c) q(uod) tenent(ur) iudices p(ro) officialib(us) suis vel p(ro) familia sua s(e)c(un)d(u)m in l. si post deporta(ti) d. de asses. dic ut ibi et l. eu(m) q(ui) co(n)sulu(i)sset ff. de public. q(uo)d no(ta)

Cu(m) ciuilis actio c(rimin)ali p(re)iudicet

Pleruq(ue) Diuidit(ur) in duas p(ar)tes p(ri)mo ponit unu(m) dictu(m) 2o aliud co(m)plexificat p(er) multa alia co(m)o(do) 2a i(bi) sit d(ic)tu(m) q(uod) et li(bera)uit h(ic) intendit cu(m) ex uno f(a)c(t)o orit(ur) c(rimin)alis et ciuilis actio que p(ro)sequi(tur) rei familiare(m) potest actor intentare utraq(ue) non s(imu)l s(ed) una post alia h(ic) d(icitu)r. Ad evidentia(m) hui(us) l. debes scire t(ame)n p(ri)ncipi(bu)s q(uod) actio c(rimin)al(is) dicit(ur) illa p(er) qua(m) venit applicandu(m) aliq(ui)d fisco. vel sit vindicta i(n) corpus ita q(uod) p(ar)ti nil applicat(ur). Actio ciuilis dicit(ur) illa p(er) qua(m) petit(ur) aliq(ui)d p(ar)ti applicari ff. de sepul. viol. l. ij et q(uo)d i(bi) no(ta). Item debes scire q(uod) actio ciuilis que ex delicto descendit q(ua)nq(ue) dicit(ur) p(ro)sequi rei familiare q(uo)d est q(uan)do nec(essita)s co(m)pi(tur) q(uan)do agit(ur) ad c(on)secutionem alicui(us) da(m)pni vel interesse lic(et) illud duplicat(ur) vel quadruplicet(ur) non curo ex(empl)o in actione furti na(m) ibi duplicat(ur) ex(empl)o [illegible] rei vel interesse. Item ex(empl)o in actione l. acquil. et s(imilibus) q(ua)nq(ue) p(ro)seq(ui)t(ur) vindicta(m) ut q(uan)do c(om)petit ad c(on)tumelia(m) et se(ntenti)a iniurie ut in actione iniuria(rum) et sepulcri violati lic(et) eni(m) ille q(ui) recepit alapa(m) nullu(m) da(m)pnu(m) passus sit t(ame)n agit i(niuriarum) ad vindicta(m) i(n)iurie. H(oc) p(re)misso venio ad casu(m) sic in h(oc) p(ri)n(cipio) op(positio) et videt(ur) q(uod) una actione electa non possit redire ad alia(m) ut l. p(ro)tor edixit § i. ff. de iniur. s(e)c(un)d(u)m q(ua)nq(ue) ciuilis et c(rimin)alis c(om)petit ad vindicta(m) tunc una electa non p(otes)t redire ad alia(m) ut ibi s(ed) q(uan)do una c(om)petit ad vindicta(m) alia p(ro)sequit(ur) rei familiare(m) tunc l. una p(ro)cedit. Vel c(on)tra h(oc) op(positio) ff. de pub. iudi. l. ult. d(ic)ta. Re(spondeo) h(oc) est vera lic(et) utraq(ue) possit intentari non t(ame)n s(imu)l s(ed) una intentata post ea(m) p(otes)t redire ad alia(m). Circa h(oc) i(n) su(m)ma habes colligere ex l. ista et ex ista materia p(ri)mo q(uod) est in electione actoris qua(m) eligat s(e)c(un)d(u)m ciuile(m) vel c(rimin)ale ut h(ic)

qd est vm pt q in l. cornel. de sicc.
et i actõe iniuriar nõ cum debet
ptor pmitte ut pus pponat actõ i
iniuriar p qua pindicaret l. cornel.
ut l. ptor edixit § i. ff de iniur.
h in ja. de arc. lig. glo. ibi aliter
intelligat. ¶ Jste pdta pnt vã quando
duo iudicia mouet ab eod. sciens s
vnu ab vno aliud ab alio. tunc cum
nõ est locus electoni § psc actõ
criminalis et ista e ma. l. si. ff. de
ori. iur. ¶ Jste pdta pnt vã qn ciuilis
et criminalis ppont pt pncipal.
sciens s vna pncipal alia incidens
tunc ista e vã ut l. ij et iij de ori.
iur. et ar. bi. tu. l. eiq alexander
et ad. l. fam. de plagi. l. ppdes
¶ Scdo habetis nore eo l. ista et eo
eo qd dixi e in solucõe ptrariorum
q ciuilis et criminalis nõ pnt simul
et semel intentari in eod. libello qd
intellige vm qn vtrãq petit pmod
actõis pncipalr intentate. Secus si
aliquis accusat criminalr et p offim
iudicis petit restitucõ rei eo ca-
tate posset hr si ut l. mtdu § q
furt ff de furt et l. iij § si dca
ff. fini. regũ. dic plene s l. de furto
ff de publi. iudi. ¶ 3o no q post
i tentatu vnu eo tũs al. est iudi-
cijs pt aliud intentari qd i tellige
vm si pmu iudicium pt sentẽcia absolu-
tõe vel sua gdempnatoria fit si esset
finitu p sua absolutorijs tũ sunt
opi. int. placs et glozatores in ac
d y. h in c. illq plurib eo de re iu.
li. vj. et ibi omes doctores moduli
videntur distiguere aut absolutoria
est lata sup fco et part eorporũ
rei iudi i alio aut sup iure
et tunc sciens qd dic ut plenissime
ista mat petitam in l. ij § i. ff
vi. bo. rap.

¶ De iniurijs

Jn non omnij ¶ Hec e
bona l.
et doctores vl'timo
repenctur hãc l. ideo
no. et tene mente.

Siquando ¶ Hec e notabilis l.
psone illustres si
agat si qui eminat i iniuriar
ciuilr vel criminalr pnt causa eorũ
p pcure qui hoc sic instruit et i eos
est pua h. d. ¶ pmo eplicat l. hodie

q ad eund pnati iudicij pseq̃ndu
nõ admittit pcur regular. fallit
in illustribus psonis ut hic videtis
et pc. l. penult § ad eund de pub.
iudi. que dicit nõ admitti pcure
ad eund publica iudicij psequendi
supplet p ista ¶ 2o no q lig in
causis criminalibus pcur admittat qn
imponit pena relegacõis vl l
ut plene no. in l. hm eo § pub.
ff de pcur. h qn imponit pena
pecunaria vel relegacõis seu alia
corpalis alternatiue tũc nõ admit-
tit pcur hic est casus hic iuncta
l. si. ff. e. sed q iniuria impont
pena relegacõnis ut fustiu casti-
gacõ et h nõ admittit pcur re-
gular ut hic videtis qz cottidie
occurrit in statutis et pc eo ipo q
possibile est ex delicto sequi pena
maiore relegacõe nõ admittit
pcur vel aliqua afflictiua in
corpe nõ pt eorũ pcur ut hic
iuncta l. si. ff. e. ¶ Vltimo no
q qn pua nõ pt cadere in pcure
psc in dum lig abitte qd ple
gimsss e. de pcur. l. michel et l. i.
e. de sentencijs

¶ De famosis libellis

Si quis ¶ Hic vides q
sunt q pmunt
gpcij et pncipes q ipo
pncipales de quo hic
p ey. et ego plenissime
in l. ib qui ope ff. de furtis

¶ De hijs q latrones

Eos qui ¶ No hac l. et
tene mente qz
cottidie gtingit et totus
iste titulus plenissime
peticat

¶ De receptatoribus reis

Quum tibi ¶ Hec duo
§ et totus ti.
et nõ istud § ¶ eplicat
l. habes q si probamus
molt infra tpe an-
uceb bani totalr euanescit qd nõ

Quinque ¶ no q de iure gnu
banitus eca elapso
annus bani nõ licet p gfesso
licz fm statuta ciuitatu ytalie sine
quid dixi in l. dy. § pc et dus pij
de custo. rc. // Bartholus

Jn pecuniarijs ¶ Sola citacõ
et libelli obla.
in causis pecuniarijs nõ i famat

in criminalibus infamat de facto h. d. si
non lib. l. ¶ Nota quod dixi in summa. unum
tamen glo. tua intelligit quod cum quando
accusatio civilis est proposita que infamat
infamat de facto quod vide quod incontinenti
quinque. l. que secundum glo. illa esset dicen
dum civile et criminale quod videtur
velle iste textus

¶ De criminibus

Milites ¶ nota quod milites
non possunt torqueri
etiam in criminibus predictis
ego semel dicebam quod cum
unus ex hiis militibus esset
vocatus ad sindicatum et probaret de-
lictum contra eum per indicia volebant
eum ponere ad torturam dixi quod non
poterant ut hic et in c. l. divus marcus

Servus ¶ Nota est l. ista quod fa-
miliaris quondam non
possit testificari pro domino quod
dixi in l. i. § divus ff. e. ti.

¶ De abolitionibus

Abolitio ¶ nota quod colligitur l.
ista primo quod
abolitio non conceditur
nisi causa cognita hoc
videbitur plenius in l. pro
¶ 2º nota quod licet post accusationem incontinenti
tamen iudex ex officio suo potest perquirere
veritatem super ipsa accusatione ut delictum
puniat ¶ et plus ego dicebam in questione
quam semel disputavi quod licet accusator
non producat testes iudex potest ex
officio suo testes producere ad inquirendam
veritatem hoc plene dixi in questione illa
qui incipit iudex maleficiorum quam
posui in repetitione quam feci de l. iii
§. hic autem iudicium ff. de dap. inst.
dixi in l. si non defendatur ff. de pos.
et l. fi. de qui. // Bartholus

Falsa acter ¶ nota hic textum ibi
sed aut testibus
qui est singularis qui ponit
melius delicta in quibus extraque
parte requiritur probatio quam alibus de
mundo

¶ Ut criminalis non nisi certum
tempus timeatur

Noverint ¶ nota quod col. l.
ista primo
quod finito tempore instantie
ad hoc suprest iudicis
officium ad condempnandum
parte in expensis vide textum ibi in quo
textum videlicet in l. properandum § illud
de iudi. et in l. pro. ¶ 2ª nota quod quando
pena que a iure imponitur non cadit
in certa persona potest alterari et imponi
alia textus est expressus in l. hos accusare

§. omnibus in fi. ff. de accu. ¶ 3º nota quod
quando iudici videbitur potest potit partes
urgere ne causas in iudicio non
deducat et sic potest dare partibus in vicis
delatorum de hoc tetigi C. de delat. l. i.
Glo. induxit hic l. ad hoc quod ex in-
famis possit infamari vel cognitatus
iterum cognitari de hoc vide in ultima
glo. C. de iudi. l. nostro in quo-

¶ Ad senatusconsultum turpilianum

Quamvis ¶ Respondeo dominus
non infringitur
fides non servata h. d. hic
non lib. l. de hoc in l. pavius
Quatinus ff. de pac.

Si tamen ¶ Vide glo. l. quinque l.
quam tene menti
perpetuo

¶ De calumpniatoribus

Calumpnia ¶ hic d. non lib.
l. singulare
est unum quod testatur de-
pinenda calumpnia per
officium iudicis secundum si
testatur de ea pinenda per via accusationis
principaliter proposite

¶ De penis

Servus ¶ hic d. bo. l.
facit ad quorum
dampnata communitas quod
muri eius destruantur
etc. non sufficit quod destru-
antur nisi perpetuo secundum destructi pro l.
ista ita dicunt doc. dixi vobis ff.
e. l. prefinitione civita quod vide quod
non ex de con. c. ex lib.

Nemini ¶ hic d. singularis l. et
ponit unum casum in quo
nisi abutens provenitur ad condep-
nacionem in eius capitali

Omnes ¶ tempus quo quis
stat in carcere in exilio
computatur h. d. secundum unam lect.
licet aliter cum tempore complevit in exilio
postea carcerari non debet h. d. ista
pulcherrima l.

¶ De bonis proscriptorum seu dampnatorum

Severum ¶ Nota quod si ex-
tat aliquis
dampnatur ad mortem debitum
differri executio donec dominus
reddat rationem facit ff. de
le. i. l. sub legato § peculii et ibi
per dy. // Bartholus

Si filius ¶ hic d. non lib. casus
videlicet peculium castrense
non publicatur quod ante de-
adiectionem in sectas publice dixi
plene in l. si finito ff. de vectigal.

Si quis. Hec l. docet qualit
res i inuctario debet
scribi quia unde et tene mēti

Si quis. Hec de bona l. et nō
et nō gstad l. in eo qd
dicit q corpalit tradidisse p
bat qd intellige ut dixi i l. assiduis
C. qui po. in pig. ha. No q in liciebz
et alijs debetibz recipe debet plui
stato nō obsuato ordie iudiciario dic
ut dixi in l. res ff. de iur. fis. No
3o q hec l. habz locu in rebus dotis
an quissio ctuc cauid aut de rebus
donatis post quissio ctuc glo. tagit
in l. res C. de donatis int vi. et ux.
ego plenisse dixi in l. post gtētu
ff. de donatis

De sentē passis et restitutis

Cum salutatis. Scđm
ille q
e dapnatus restituit
recupat bona et fama
nisi aliud sit expressu
spalit in restitucoe sz si e ei gressa
indulgētia solū pena remitti sz nō
recupat bona nisi aliud sit expssu
in indulgētia h. d. insti ad fi. nis
q variat tunc ut habz l. si tetabo
i. l. fi. // Bartholus de saxoferrato.

Ut quod testi. l. ista diffi e
primo ponit vna
qoz 2o ponit alia qcius det
minacoe apparet ibi. pme / 3o ponit
alia / 4o ponit alia q. r to et ultio
ponit vna gclusione vniuesale ad p
cedentia / 2a ibi remotis / 3a e ita tn
4a i quibz / 7ta ibi ideoqz // Breuit
hoc intendit ultia volūtas filij
fca pre qonte in deportacoe irrita
pre restituto qz in eius recidit
ptate sicuts in gtctibz int viuos
et tutele dacio euanescit si pr
hucrit bonos mores al secus et qd
abstulit deportato hoc restituit
restituto h. d. Prima pticula legit
tribus modis primo capiē sēm qo. lec.
vez q loquat de testo fco p filiu
pre qonte in deportacoe alias lec
qcuabo cta qra ibi fecisse pubandi
dubitat an restituat undz q non
qz recidit in ptate ut pz in se
q. Sequit remotis vlpian. Ad
euidentia hui9 sede ptis pmitte
q̄ testor recidit in ptate altius
testm euanescit ut insti. q. mo. tes.
inf. s. alio. Hoc premisso formo capiē
sit ad detimacoz peccedētis q. cmte
q stanti9 lib9 pre restituto filius
remcidat in ptate ad qd imparator
videt q sit remotis opinionibus

ex hoc apparz ibi. coris qonte q testm
filij irritat unde breuiz Sequit
ita tn ut gesta etc. In hac tcia pte
sic forma capiē unde q testamentū
irritat quid de gtctibz int vivos
fcis a filio illo medio tpe. Undet
impz q illi gtctus nō irritant
si filius erat maior etate qua
p eo illo tpe erat sui iuris nec e
dicendu q status eius esset i pendēti
sz si filij esset mores nec possunt
irritari de iure ex bñficio qd gced
maioribz h. d. unde breuz. Sequit
quibus etc. Ista qrta ps e clara
Sequit ideoqz tn. hic inop' qnta
pticula que est clara. Ad prima
pte opp q ibi qo que pposita est
de testo nō soluit quod male et
q prima gsti. et C. s. quibz / hmoi
primo legit istud pu. tribus modis
Uno mo q hic loquit de testo fco
p filiu post reuisione pris et ista
lec. tangit in tcia glo primula
et sunt addico unu libri antiqui
nō debet ea habe et e pyx ubo
remeante. Secdm istā lec. apparet
sol. manifesta qz testm fcm ab eo
qui e in ptate nō valz ut l. qui
i ptate ff. de testa. et l. peuelt C.
qui tes. fa. pos. / Hec lec. nō plaz
primo qz nō hrct dubiu / 2o quia
totq tex. qui sequit vr dubitare
de his que fecit filius illo medio
tpe quo pr erat deportatq. p vr
q tex. qui dicit fecisset quod est
tpis pteri plusqm pfcti et ibi dum
dicit remeante qd e tpis pntis
go i mut q tn pr reuertebat. erat
fcm testm et ista lec. est verior
sz adhuc remanet qz ista qstio
nō vr solui in tex. In hoc sunt
due opi. Una fuit yr et vlpian
qui dicerut q videt ibi ita tn
ut gesta etc. sm hc soluit qstio q
pre restituto testm remanet validu
Ista opi. nō est va qz testatore
recidente in pria ptate testm
extiguit ut insti. q. mo. tes. inf.
s. alia et C. dixi / p nō pt dici
q in ubo ita tn soluat h qo na
ibi dicit gesta p filiu sz uba gesse
rit et gtrcerit nō ptinet ad mos
testandi ut l. uba gesserit ff. de
v. sig. / Unde supuenit opi. Jo. q
dixit testm irritari et sic ad qoz
pposita tacite nidet p solucoz sede
qonis ubi dicit q remcidit i ptate
ut C. dixi po de capiē et ista lec. e va

//Ad secundam particulam opp. quod filius non
remaneat in potestate ut C. e. l. in insula
Sol. ibi fuit concessa indulgentia hic
restitutio// Sed contra hoc opp. de ultima
parte huius l. ubi concordatur in ad restitutionem
indulgentia valeat contra Sol. quod
ibi indulgentia i. in integrum restitutio
Vel dic quod utrumque comprehendit imperator
sed indulgeo tibi restituendo te in
integrum vel indulgeo et restituo
et per huius declaratione dicas quod quando
imperator concedit simpliciter indulgentiam
tunc filius in potestate non remanet ut
C. e. l. in insula/ Cum autem concedit indulgen-
tiam cum aliquo addito et tunc cautius
vel concedit indulgentia quatenus
adiectum importat ut C. e. l. si pro
Cum autem imperator restituit tunc aut
concedit restitutionem simpliciter et tunc
omnia restituta videntur ut C. e. l. i.
aut restituit cum limitatione et tunc
restringitur restitutio quantum importat
adiectum et limitatio ut C. e. l. iii.
Cum autem imperator concedit indulgentiam
et restitutionem tunc omnia videntur restituta
ut hac l. nisi aliud sit expressum
// Venio ad tertiam partem dicitur hic quod filius
erat patri iuris et status eius non erat
in pendenti/ Con. Insti. quibus mo. ius
pa. po. sol. § ab hostibus/ Sol. dico
quod status filii non fuit etiam in pendenti
respectu patris status quia vel est sui
iuris vel in potestate sed respectu eius quod
eveniet potest esse in pendenti quia
est dubium utrum pater captus ab hostibus
revertatur vel non, utrum aliquis sit etiam
in pendenti et qualiter dic ut l. usu-
fructus de stip. ser. et l. si cum a patre
// Venio ad quartam particulam hic dicitur
quod filio deportati datur tutor Con.
in l. i. vero § si ff. de tutel./ Sol. ibi
loquitur in filio capti ab hostibus cui
non potest dari tutor quia status eius est
in pendenti respectu eius quod eveniet
per de iure gentium sed si pater revertatur
ab hostibus hic loquitur in filio depor-
tati cuius filius status non dicitur esse
in pendenti quia pater eius non potest redire
nisi de iure speciali per privilegium et
restitutionem principalis Sed illud quod
de iure speciali potest evenire non debemus
considerare ut l. iiii § i. de fideic.
li. Item cum non possit fieri nisi per unum
sed principem reputatur impossibile
ut l. apud Iul. § i. ff. de le. i.
// Opp. dicitur hic quod si pater non habet
mores bonos remanet tutor datus
Con. ille qui est in potestate non potest
habere tutorem ut Insti. de tutel. in prin.
Sed iste filius remanet in potestate [?]

Sol. hic est casus singularissimus in quo
filius in potestate habet tutorem ut credo
quod sit alibi et hoc propter duo primo quia
tutor fuit sibi datus tempore quo tutor
potuit dari Item quia pater non habet bonos
mores et dissipat bona filii sed si
[?] tamen inveniret tutele datio
evanesceret ut hic dicitur. Secus si 2o
tamen inveniret quia pater bona filii
dissiparet si quando dilapidatio est
talis que non impedit quin filius possit
recuperare cum erit a patria potestate
liberatus puta quia vendidit possessiones
per quas postea filius poterat
vendicare tunc propter hoc patri administratio
non interdicitur ut l. i. C. de bo. ma.
Sed si dissipatio esset talis quod quam
filio non posset esse consultum ut si
bonis filii esset pecunia quam consumit
vel patitur domos et predia filii
vendi seu destrui tunc aufertur ei
administratio et datur curator bonis
filii si esset maior ar. huius l. et l.
Imperator ff. ad trebel. et l. si cum dote
§ eo aut tempore so. ma. facit C. de
bo. que li. l. fi. § sin autem in fi. C.
sin aut fit // Ex hoc tetigi quandam
quaestionem quam posui in repetitione l. si co-
[?] quam posui in repetitione l. si co-
state in pri. ff. so. ma. cum queritur
an mortua uxore si pater incipiat
male uti re sua filii habeant reme-
dium l. ubi adhuc et l. si constante
in pri. ff. so. ma. dic ut ibi/ per
hoc etiam nobile dico in ma-
teria pupillaris substitutionis quod si pater
non habet bonos mores sed est probate
vite non potest filio pupillariter substi-
tuere cum ei denegatur administratio
in vita quod est minus multo magis denega-
bitur sibi ne sibi faciat testamentum in
morte dic ut ibi et l. ii de vul.
et pup. // Venio ad ultimam partem
in qua non quod ff. restitutio tantum re-
stituit quantum id ad quod restitutio
petitur facit ad hoc ff. de pro. l. quod
ipso § ita quantum et quod in no. Non
habetis hic aliam ita gratiam // Venio
ad quaestionem quero quid si filius fecit testamentum
postquam pater est in insulam deportatus non valet
ab ipso initio ut C. dixi // Quero
quid si filius fecit testamentum postquam pater
est restitutus antequam reverteretur
videtur quod non valet quia statim pater
restitutus recuperat civitatem et filius
remanet in potestate sicut cum sua
deportationis fuit secundum executionem
in adimendo ut l. questa ff. de pe.
ita restitutio trahit secundum executionem
in restituendo ut i. C. l. in fi. Et
puto quod ille qui sic restituitur statim

etiam antequam ad eius noticiam perveniat
sit restitutus sicut dicimus in libertate
data per testorem ut l. cuius qui in provincia
§. fi. ff. si cer. pe. Queso quid si
filius qui fecit testamentum moritur antequam
sit restitutus deinde sit restitutus an
testamentum convalescat. Glo. dicit quod non
convalescit nisi in adventiciis quo ad
usumfructum vide glo. iiij in fi. et etiam
glo. alia mag. que incipit quid de
testo ex eo quod glo. dicit patris in usu-
fructu videtur velle quod instrumentum filii
in profecticiis nullomodo valeat quia in
eis est eadem ratio que est in usufructu
adventiciorum. Contrarium huius glo. videtur
velle alia glo. in l. gallus §. et quid
si tantum in fi. glo. mag. Pro declaratione
huius glo. et huius questionis habeamus
videre quid dictum est in hac l. et C. in
pluribus l. quod deportatus restitutus recu-
perat an hoc sit verum in bonis que sunt
alienata ista questio est multum utilis et
cottidiana propter cobannitos qui tota
die restituuntur an recuperent bona
alienata. Certe casus videtur quod non
quia ille qui emit a fisco nullo modo potest
inquietari ut l. bene azenone C. de
quadri. prescrip. et idem videtur in alia civitate
alienate. Nam constat quod civitas interdum
quod ille erat cobannitus tunc possidebat
bona et tunc vendidit et habebatur
interdum tamquam heres ut l. tutorum C. ad
l. iul. de vi. sed ille qui emit ab herede
vel saltem a bonefidei possessore non
potest inquietari ut l. sed et si lege §. ite
si rem distraxit de peti. here. ergo et
istud puto verum quod bona non possunt
recuperare a possessoribus sed debent recuperare
a fisco quatenus est locupletior quemadmodum
sicut dicimus in bonefidei possessore
hereditatis ut dicto §. item si rem dis-
traxerit. Bona vero que in eadem causa
non alienata remanent ista recuperat
per restitutionem ut hac. l. in fi. et C. i. l. i.
Hoc premisso venio ad questionem propositam et
dico quod in bonis castrensibus vel quasi
sine dubio non invalidatur testamentum
filii quia etiam si viveret in potestate posset
testari. In adventiciis vero que ipso filio
obvenerunt post patris deportationem
similiter non invalidatur testamentum quia per deportationem
tacitam pro illa adventicia non perdidit
sed non acquisiverat et adhuc non acquisita
restitutio non porrigitur ista potest intelligi
glo. in dicta l. gallus §. et quid si
tantum in fi. glo. maiori cum restitutio non
fingat retro ut in. dicam. Sed vero sunt
adventicia que erant acquisita ante depor-

tationem vel profecticia tunc sequamur por-
testatem sunt translata in alium hereditario
iure per tempus recuperat quia illa
non videntur alienata sed videntur re-
manere in eadem causa in qua primo
erant cum heres ille succedat in locum
primi. Si vero erant alienata alio
titulo tunc puto quod iste tempus non
posset recuperare per ea que dicta sunt
C. quia restitutio ad bona alienata
non porrigitur. Ita intelligo hanc mag.
Ja. vero de arena dicit indistincte
quod ista l. nullo modo habet locum in profec-
ticiis quia in eis non valeret contractus
vel ultima voluntas eo quod loquitur
in adventiciis quod patet ex eo quod
dicit in. de gubernatione adventiciorum
et de administratione patris allegat
in ar.m l. si is §. fi. ff. de iur. do.
quod non placet ar. cor. que C. dicta
de here. et bone fidei possessore
hereditatis non ob. dicta l. si is si bene
inspicias. Queso quid de filio
capti ab hostibus si fecit testamentum
et decedit antequam pater revertatur an
testamentum rumpatur patre reverso. Glo. dicit
quod sic non patre reverso fingitur semper
fuisse in potestate secus est patre
restituto quia non fingitur vel filius
semper fuisse in potestate sed recidit in
potestate patris cum restitutione gessa
ibi tenet glo. in dicta l. gallus.
§. et quid si tantum pe. g. nam fictio
posthumi et alie fictiones plures que
retrotrahuntur requirunt duo concomi-
tabilia quorum si quod deficit cessat
fictio exemplum in si filius moritur hereditate
iacente et postea hereditas acquisita
non potest fingi filium fuisse legatarium
ad diem mortis quia non erat ut hoc
et l. huic proxime ff. ad l. acquil.
facit pro pe. l. cum quis §. fi. ff. de
v. sig. et l. quatenus de novacionibus
cum hic filius sit mortuus non potest
fingi quod retro sit in potestate. Et
multi tenent istud dominus pe. et licet
sim improbabilis multum. Ego dico quod
hoc est plenum in capitulo quod proposite pro-
posite tex. in l. penult. ff. de pub.
et legat. Secundo pro ratione et hic pono
l. si is qui pro emptore de usucap.
nam dominus pe. est verum in hiis in quibus
fictio principaliter fingit ut prima
tempori semper fuisse in civitate licet si
pater esset mortuus ista fictio non
posset habere locum sed in hiis quod fictio
fingit per quandam consequentiam illa ratio

q requiratur duo conmia habilia non est vera. Exemplum de statu postliminii fingitur principaliter reuersus fuisse in ciuitate ut l. retro et l. postliminii ff. de capti. hec concedenter et incedenter venit q filius fingatur esse primus et plene in l. cum duc ff. de capti. Sed in istis que accessorie finguntur non requiruntur conmia habilia sed sufficit q sit conmia habilia in principali casus contra non lib. in l. i. ff. de capti. et sic est vera opinio mea glo. ¶ Circa hanc l. restat querere unum. Ciuitas statuit quod bannitus rebanniatur. An istud rebannire habeat vim indulgentie an vim restitutionis. Et hoc tangit hic et dicit forte habet vim restitutionis sed domini Ja. bu. disputauit istam q. et determinauit q habeat vim restitutionis per duas rationes. Primo quia unum est preparatorium alterius dispositio que fit super preparatorio porrigitur ad id cuius est preparatorium ut l. clauibus ff. de contra. empt. et l. i. C. de donat. fact. de his que in tes. dele. l. cancellauerat secundo. cancellatio banni seu rebannitio est preparatorium ad restitutionem. Secundo quia hec etiam faciat quod beneficia principis largissime interpretanda ut l. fi. ff. de consti. prin. Breuiter dico q de hoc est casus q verba dubia debent intelligi q prius restitutionem magis q indulgentia ut l. i. § fi. ff. de uer. obli. ista verba principalis facit gratiam decreti seu prius intelliguntur hoc est restitutionis uel habetur pro indulgentia simpliciter. Idem ergo cum forma contra statuti ut banniti rebanniatur quod istud rebannire habeat pro restitutione. ¶ Iuxta hoc insurgit dubium. Cum per restitutionem restituatur fama ut hac l. et C. l. i. Utrum per statuta ciuitatum possit fama restitui. Contra videtur q non in l. i. § permittitur ff. de postu. ubi solus Imperator et senatus restituit famam. Breuiter si infamia esset irrogata de iure communi fateor q statutum non possit restituere famam ut dicto § permittitur. Sed si infamia esset irrogata ex forma statuti uel ex processu habito secundum formam statuti non de iure communi tunc puto q per statuta possit fama restitui quia cum potestate habet princeps in hiis que sunt de iure communi eandem videtur habere plebs in hiis que sunt ex forma statuti ut l. omnes populi ff. de iusti. et iure et C. michi ex de reuersis li. vi. et ff. de solut. l. prout quesitum est.

¶ Explicit lectura domini Bartholi de Saxoferrato super Codice finita Anno domini mo cccco xxx Iouis die iiijta mensis Julij

Deo gratias

Nota iste liber est comparatus per
balthazar Bugerethen de leg-
nicz magistrum artium et doc-
torem iuris canonici et
comparavit eundem florenis ungaricis
et demde per Magistrum
Johannem de Dambrowka
Sacre theologie et decretorum
doctorem pro universitate
Cracoviensi. orate pro eo.

VI